

Արտաշես ԳԵՂԱՄՅԱՆ

**ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ
ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ
ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է**

**Арташес
ГЕГАМЯН**

**АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ
АРМЕНИИ В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО
РОССИИ И БЕЛОРУССИИ
ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА**

Արտաշես Մամիկոնի ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ծնվել է 1949 թ. դեկտեմբերի 2-ին ք. Երևանում:

1971 թ. ավարտել է Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտը, ծարտարագետ-էլեկտրատեխնիկ:

1971–1990 թթ. պաշտոնավարել է Խորհրդային Հայաստանի կոմերիտական, կուսակցական և խորհրդային մարմիններում. եղել է Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարի օգնական, կուսակցական – կազմակերպական աշխատանքի բաժնի վարիչի առաջին տեղակալ, ՀԿԿ Երևան բաղադրի Մաշտոցի կուսընկերների առաջին քարտուղար, ժողովրդական պատգամավորների Երևանի քաղխորհրդի գործկոմի նախագահ:

1988–1990 թթ. եղել է ԽՄԿԿ կոմկուսի Կենտկոմի առընթեր Հասարակական գիտությունների ակադեմիայի ունկնդիր (Մոսկվա):

1991–1995 թթ. զբաղվել է ձեռներեցությամբ:

1995 թ. մինչև 2007 թ. հունիսը եղել է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավոր, 1999-ից՝ «Իրավունք և Միաբանություն» ու «Ազգային Միաբանություն» խորհրդարանական խմբակցությունների ղեկավարը:

2012 թ. մայիսին ընտրվել է Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավոր, հաստատվել է ԵԱՀԿ Խորհրդարանական Վեհաժողովում ԱԺ պատվիրակության ղեկավար:

2017 թ. մայիսին ընտրվել է ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր, հաստատվել է Ուղղափառության Միջխորհրդարանական Վեհաժողովում ՀՀ ԱԺ պատվիրակության ղեկավար, Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի և Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի միջև Միջխորհրդարանական համագործակցության համաժողովի համանախագահ:

1997 թ. «Ազգային Միաբանություն կուսակցության» հիմնադիրն ու նախագահն է:

2011 թ. «Հյուսիսային Հեռանկար» հասարակական կազմակերպության հիմնադիրն ու նախագահն է:

Ամուսնացած է, ունի երկու տղա ու հինգ թոռ՝ Արտաշես, Մարիա, Մարկոս, Էդուարդ և Անուշ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
НАЦИОНАЛЬНОЕ ЕДИНЕНИЕ

Հանուն ազգային միաբանության

Արտաշես ԳԵՂԱՄՅԱՆ

**ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ
ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ
ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է**

ԵՐԵՎԱՆ – 2021

Տիգրան Մեծ

Во имя национального единения

Арташес ГЕГАМЯН

***АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ
АРМЕНИИ В СОЮЗНОЕ
ГОСУДАРСТВО РОССИИ И
БЕЛОРУССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА***

ЕРЕВАН – 2021

Тигран Мец

ՀՏԴ 32
ԳՄԴ 66.2
Գ 422

Նվիրվում է թուրք-ազերիների և սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված Ղարաբաղյան պատերազմում (2020 թ. սեպտեմբեր – նոյեմբեր) զոհված զինվորների հիշատակին

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ ԿԱԶՄԵԼ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ Է
ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴՈԿՏՈՐ
ԱՆՈՒՇԱՎԱՆ ԶԱՔԱՐՅԱՆԸ

Գ 422

Գեղամյան Արտաշես

ՈՐՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՈՒԹՅԱՆ ԱՅԼՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է /Ա.Գեղամյան. – Եր.: Հեղինակային հրատարակություն, 2021. – 1000 էջ + 108 էջ լուսանկար:

Ժողովածուում զետեղված են հայտնի պետական գործիչ, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանի հոդվածները, հարցազրույցներն ու ելույթները, որոնք ընդգրկում են 2020 թ. հունվարից 2021 թ. փետրվար ընկած ժամանակահատվածը:

Գիրքը նախատեսված է ընթերցող լայն հանրության համար:

УДК 32.001
ББК 66.0
Г 277

ՀՏԴ 32
ԳՄԴ 66.2

Посвящается памяти воинов, погибших в Карабахской (сентябрь – ноябрь 2020 г.) войне, развязанной турко-азерами и сирийскими наемниками-террористами против Республики Арцах

СБОРНИК ПОДГОТОВИЛ К ИЗДАНИЮ
ДОКТОР ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАУК
АНУШАВАН ЗАКАРЯН

Г 277

Гегамян Арташес

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РОССИИ И БЕЛОРУССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА /А. Гегамян. – Ер.: Авторское издание, 2021. – с. 1000 + 108 с. фото.

В сборнике помещены статьи, интервью и выступления известного государственного деятеля, председателя партии «Национальное Единение» Арташеса Гегамяна, охватывающие период с января 2020 года по февраль 2021 год .

Книга рассчитана на широкий круг читателей.

ISBN 978-99941-0-997-5

© Ա.Գեղամյան, 2021 թ.
© А. Гегамян, 2021 г.

ԳԵՂԱՍՅԱՆՆԵՐ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆԻ ՏՈՅՄԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	9
ГЕГАМЯНЫ О КОРНЯХ РОДА АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА	12
НЕОБХОДИМ ОБЪЕДИНЕННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ АРМЕНИИ И АРЦАХА	15
ԱՆՅՐԱԺԵՇՏ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱԿՈՐԿԱԾ ԿՈՄԻՏԵ	27
УБЕРЕЧЬ ГОСУДАРСТВЕННОСТЬ АРМЕНИИ И РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ!	39
ՊԱՅՊԱՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	48
ԱԼԻԵՎ – ՓԱՇԻՆՅԱՆ ՄՅՈՒՆԻԵՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ	57
МЮНХЕНСКАЯ ВСТРЕЧА АЛИЕВ–ПАШИНЯН: НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА	59
ԱԼԻԵՎ – ՓԱՇԻՆՅԱՆ ՄՅՈՒՆԻԵՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ. ԳԵՂԱՍՅԱՆԸ ԿՈՉ Է ԱՆՈՒՄ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԼԻՆԵԼ ԱՅՆՔԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԿԱԾ, ՈՐՔԱՆ ԻՆՔՆ Է ԵՂԵԼ ԱՌԱՋ	61
МЮНХЕНСКАЯ ВСТРЕЧА АЛИЕВ–ПАШИНЯН: НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА: ГЕГАМЯН ПРИЗЫВАЕТ ПАШИНЯНА БЫТЬ ТАКИМ ЖЕ ПОДГОТОВЛЕННЫМ, КАКИМ БЫЛ ОН В СВОЕ ВРЕМЯ	71
АЛЬТЕРНАТИВА КОНСОЛИДАЦИИ – ПОТЕРЯ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ	80
ՀԱՄԱԽԱՐԱՄԱՆ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՈՒՄՆՆ Է	91
ВОЙНА ПРОТИВ РОССИИ – КАТАСТРОФА ДЛЯ ТУРЦИИ	103
ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ՝ ԱՂԵՏ Է ԹՈՒՐԵԻԱՅԻ ՀԱՄԱՐ	110
КОНСОЛИДАЦИЯ ОБЩЕСТВА АРМЕНИИ – ВАЖНЕЙШИЙ ЭЛЕМЕНТ СОХРАНЕНИЯ ГОСУДАРСТВА	117
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԽԱՐԱՌՄԸ՝ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՊԱՆՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ՏԱՐԻ	124
РОССИЯ ПОСТАВЛЯЛА В АРМЕНИЮ ВМЕСТО СОВРЕМЕННЫХ ВООРУЖЕНИЙ МЕТАЛЛОЛОМ?	132
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՄՊԱՌԱՋԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՓՈԽԱՐԵՆ ՄԵՏԱԴԻ ԶԱՐԴՈՂ Է ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵԼ	140
КОРОНАВИРУС – ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКАЯ АГРЕССИЯ	148
ԿՈՐՈՆԱԿԻՐՈՒՄԸ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱԳՐԵՍԻԱ Է	151
НА ПОВЕСТКЕ – РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ ПОСТКРИЗИСНОГО МИРОВОГО ПОРЯДКА	154
ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ ՀԵՏՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՐԳԻ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄՆ Է	163
ЗЕМЛЯНЕ, КОРОНАВИРУС ЗВОНИТ ПО ВАМ	173
ԵՐԿԻՐ ՄՈԼՈՐԱԿԻ ՄԱՐԴԻԿ, ԿՈՐՈՆԱԿԻՐՈՒՄԸ ԶԵՐ ՀԱՄԱՐ Է ԳՈՒԺՈՒՄ	181
ЗА АРМЕНИЮ ОБИДНО!	190
ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ Է ՑԱԿԱ	198

НИКОЛ ДОЛЖЕН УЙТИ! В ЭТОМ СПАСЕНИЕ АРМЕНИИ ОТ САМОРАЗРУШЕНИЯ	207
ՆԻԿՈԼԸ ՊԵ՛ՏԸ Է ՀԵՌԱՆԱ. ՍԱ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՆՔՆԱԿՈՐԾԱՆՈՒԽԻՑ	220
ВЫЖИВАНИЕ АРМЕНИИ – БЕЗ ПАШИНЯНА	235
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՐԵԼՈՒԿԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ՝ ԱՌԱՅ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ	243
ВОЙНА НА ПОРОГЕ АРМЕНИИ И АРЦАХА	251
ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ՇԵՄԻՆ Է	257
АЗЕРБАЙДЖАН С ОДОБРЕНИЯ США И ЕС РАЗВЯЖЕТ ВОЙНУ ПРОТИВ АРЦАХА	264
ԱՂՐԲԵԶԱՆԸ ԱՍՆ-Ի ԵՎ ԵՄ-Ի ՀԱՎԱՆՈՒԹՅԱՄ ՊԱՏԵՐԱԶՍ ԿԱՄԱԶԱԶԵՐԾԻ ԱՐՑԱԽԻ ԴԵՄ	274
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆ. «2018-ԻՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՂ, ՀԵՂԱՇՐՋՈՒՄ ԷՂ, ՈՐԸ ԿԱԶՍԱԿԵՐՊԵԼ ԷԻՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՈՐՈՇ ՈՒԺԵՐ»	286
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: «В 2018 ГОДУ НЕ БЫЛО РЕВОЛЮЦИИ, БЫЛ ПЕРЕВОРОТ, КОТОРЫЙ ОРГАНИЗОВАЛИ ОПРЕДЕЛЕННЫЕ ВНЕШНИЕ СИЛЫ»	307
ДИКТАТОРА РОЖДАЕТ ТОЛПА, А СВЕРГАЕТ НАРОД	328
ԲՈՆԱՊԵՏԻՆ ՇՆՈՒՄ Է ԱՐԲՈՒՆԸ, ԻՍԿ ՏԱՊԱԼՈՒՄ Է ԺՈՂՈՎՈՐԴԸ	337
СПАСЕНИЕ ОТЕЧЕСТВА – В ОБЪЕДИНЕНИИ	346
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻԱԿՈՐՄԱՆ ՄԵՋ Է	357
ПРЕДАТЕЛЬСТВО НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ АРМЕНИИ НЕ ПРОЙДЕТ!	369
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐԻ ԴԱՎԱՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԶԻ՝ ԱՆՑՆԻ	381
БЕЗ ПОКАЯНИЯ – НЕТ ПРОЩЕНИЯ, И БЕЗ ПРОЩЕНИЯ – НЕТ СПАСЕНИЯ!	394
ԶԿԱ ՆԵՐՈՒՄ ԱՌԱՅ ԱՊԱՇԽԱՐԱՆՔԻ, ԵՎ ԶԿԱ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՅ ՆԵՐՄԱՆ	406
ЧАС РАСПЛАТЫ АНТИНАЦИОНАЛЬНЫХ ВЛАСТЕЙ АРМЕНИИ БЛИЗОК	420
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՎԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄԸ ՄՈՏ Է	429
РЕСПУБЛИКА АРЦАХ – ФАКТОР СТАБИЛЬНОСТИ В ЗАКАВКАЗЬЕ	439
ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՆ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ	449
ПРЕДОТВРАТИТЬ ВОЙНУ В ЗАКАВКАЗЬЕ ПОД СИЛУ ЛИШЬ РОССИИ	460
ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ ԿԱՆԽԵԼ Ի ՉՈՐՈՒ Է ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԸ	473
ПРОЕКТ ГЛОБАЛИСТОВ «НИКОЛ ПАШИНЯН» ПОТЕРПЕЛ ФИАСКО! ЧТО ДАЛЬШЕ?	487
ԳԼՈՐԱԼԻՍՏՆԵՐԻ «ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆ» ՆԱԽԱԳԻԾԸ ԶԱԽՈՂԿԵՑ. ԻՍԿ ԻՆՉ ԿԼԻՆԻ ՀԵՏՈ	498
ПРОТИВ РОССИИ ВЕДЁТСЯ МАССИРОВАННАЯ ГИБРИДНАЯ ВОЙНА	509
ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ ՎԱՐԿՈՒՄ Է ԿԵՆՏՐՈՆԱՑԿԱԾ ՀԻԲՐԻԴԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՍ	520
СТАНЕТ ЛИ ПАШИНЯН АПЛОДИРОВАТЬ НАВАЛЬНОМУ?	532
ԿԾԱՓԱԶԱՐԻ՝ ԱՂՅՈՔ ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ՆԱՎԱԼՆՈՒՆ	539
СТРАТЕГИЧЕСКИЙ СОЮЗ С РОССИЕЙ БЫЛ И ОСТАЁТСЯ ГАРАНТИЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ АРМЕНИИ	547
ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՈԱԶՍԱԿԱՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ԵՂԵԼ ԵՎ ՄՆՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔԸ	558
УСМИРИТЬ БОЛЬНОГО ЧЕЛОВЕКА ЕВРОПЫ ПОД СИЛУ ЛИШЬ РОССИИ	570
ԵՎՐՈՊԱՅԻ ՀԻՎԱՆԻ ՄԱՐԴՈՒՆ ԶՄՊԵԼ Ի ՉՈՐՈՒ Է ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԸ	577

РОССИЯ – ГАРАНТ СПАСЕНИЯ АРМЯН АРЦАХА ОТ ТУРЕЦКО-АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ГЕНОЦИДА	585
ՌՈՒՍԱՍԱՆԸ՝ ԹՈՒՐԵ-ԱՂԻՐԵԶԱՆԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԱՐՑԱԽԱՅԱՅՈՒԹՅԱՆ ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐ	596
РОССИЯ, И ТОЛЬКО РОССИЯ – ГАРАНТ СОХРАНЕНИЯ МИРА В ЮЖНОМ КАВКАЗЕ	609
ՌՈՒՍԱՍԱՆԸ ԵՎ ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՍԱՍԱՆՆ Ե ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՊԱՆՄԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐԸ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ	618
ПАШИНЯН ТО ЛИ В БУНКЕРЕ, ТО ЛИ В АМЕРИКАНСКОМ ПОСОЛЬСТВЕ	629
ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ԿԱՄ ԲՈՒՆԿԵՐՈՒՄ Է, ԿԱՄ ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՆ ԴԵՍՊՈՏԱՍԱՆԸ	631
ОТСТРАНЕНИЕ ПАШИНЯНА ОТ ВЛАСТИ – ЕДИНСТВЕННОЕ СПАСЕНИЕ АРМЕНИИ И АРЦАХА	634
ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ՀԵՌԱՑՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ՄԻԱԿ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Է	644
«ՆԱԽԻՋԵԿԱՆՈՒՄ ԵՎ ԻԳԴԻՐՈՒՄ ԹՈՒՐԵԱԿԱՆ ԶՈՐԹԸ ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԶԻ ԿՈՒՏԱԿՈՒՄ. ԿՀԱՐՁԱԿԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎՐԱ». ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ	655
«ТУРЕЦКИЕ ВОЙСКА НЕ СЛУЧАЙНО СКАПЛИВАЮТСЯ В НАХИДЖЕВАНЕ И ИГДИРЕ: НАПАДУТ НА АРМЕНИЮ»: НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА	668
АРМЯНСКИЕ ПОЛИТИКИ ОТРЕАГИРОВАЛИ НА ОТСТАВКИ В ПРАВИТЕЛЬСТВЕ ПАШИНЯНА	680
ՀԱՅ ԶԱՂԱԶԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐՆ ԱՐՁԱԳԱՆԵԼ ԵՆ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ	682
ИНТЕРВЬЮ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА РОССИЙСКОМУ МЕЖДУНАРОДНОМУ ТЕЛЕКАНАЛУ RUSSIA TODAY	684
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՍՅԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՈՐՈՒՅՑԸ ՌՈՒՍԱՍԱՆՅԱՆ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ RUSSIA TODAY ՀԵՌՈՒՍԱՍԱՆԻԷՐԻՆ	689
ФРАНЦИЯ БЕССИЛЬНА ПЕРЕД ЭРДОГАНОМ. В АРМЕНИИ ОТВЕТИЛИ НА ПРИЗНАНИЕ КАРАБАХА	695
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԱՆԶՈՐ Է ԷՐԴՈՂԱՆԻ ԱՌԱՋ: ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼ ԵՆ ՂԱՐԱԲԱԴԻ ՃԱՆԱԶՄԱՆԸ	697
АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ В СОЮЗ РОССИИ И БЕЛОРУССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА	699
ՌՈՒՍԱՍԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՐՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՏԵԼՈՒ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆԹԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է	710
ТУРЦИЯ И АЗЕРБАЙДЖАН ЗАЖИГАЮТ В АРМЕНИИ ОЧАГ ТРЕТЬЕЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ	722
ԹՈՒՐԵԱՆ ԵՎ ԱՂԻՐԵԶԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԲՈՐԲՈՐԵՈՒՄ ԵՆ ԵՐՈՐՈՂ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՕԶԱՆ	732
«РЕШАЮТ ЕГО ХОЗЯЕВА!» ПАШИНЯНА ОБВИНИЛИ В ДИСКРЕДИТАЦИИ РОССИЙСКИХ МИРОТВОРЦЕВ	743
«ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՆ ՆՐԱ ՏԵՐԵՐԸ»: ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ՄԵՂԱՂԵԼ ԵՆ ՌՈՒՄ ԽԱՂԱՂԱՊԱՀՆԵՐԻՆ ԿԱՐԿԱԲԵԿԵԼՈՒ ՄԵՋ	745
СИЛЬНАЯ РОССИЯ – ГАРАНТ МИРА НА ПЛАНЕТЕ ЗЕМЛЯ	747
ՈՒԺԵՂ ՌՈՒՍԱՍԱՆԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՆ Է ԵՐԿԻՐ ՍՈԼՈՐԱԿԻ ՎՐԱ	756
БУДЕТ КРОВЬ. В ЕРЕВАНЕ ЖДУТ СТОЛКНОВЕНИЯ ПРОТИВНИКОВ ПАШИНЯНА С ПОЛИЦИЕЙ	766

ԱՐՅՈՒՆ ԿԻՆԻ: ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՄՊԱՍՈՒՄ ԵՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՓԱՇԽՆՅԱՆԻ ՀԱՎԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐԻ ԲԱԽՄԱՆ	768
АРМЕНИЯ СИЛЬНА И В БЕЗОПАСНОСТИ ТОЛЬКО В ТЕСНОМ СОЮЗЕ С РОССИЕЙ	770
ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳ Է ՄԻԱՅՆ ՈՌԻՄԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՍԵՐՏ ՄԻՈՒԹՅԱՄԲ	778
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՄԱՐԴԻԿ ՊԵՏՔ Է ՀԱՍԿԱՆԱՆ, ԹԵ ԲԱՅԻ «ՆԻԿՈՂՆ, ԴԱՎԱՃԱՆ» ԲՂԱՎԵԼՈՒՑ, ԻՆՉ ԵՆ ԻՐԵՆՑԻՑ ՈՒՇՈՒՄ	787
АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ЛЮДИ ДОЛЖНЫ ПОНЯТЬ, ЧЕГО ОТ НИХ ХОТЯТ, КРОМЕ СКАНДИРОВАНИЯ «НИКОЛ, ПРЕДАТЕЛИ!»	801
СОЮЗНОМУ ГОСУДАРСТВУ РОССИИ, БЕЛОРУССИИ И АРМЕНИИ В ДОБРЫЙ ПУТЬ	814
ԲԱՐԻ ԵՐԹ ՈՌԻՄԱՍՏԱՆԻ, ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ	825
НИКОЛ И ЕГО ПОДЕЛЬНИКИ ОБЛАЖАЛИСЬ, НО ВИНОВАТА РОССИЯ	836
ՊԱՐՏՎԵՑԻՆ ՆԻԿՈՂՆ ՈՒ ՆՐԱ ՀԱՆՑԱԿԻՑՆԵՐԸ, ԲԱՅՑ ՄԵՂԱՎՈՐ Է ՈՌԻՄԱՍՏԱՆԸ	844
УДАР В ПОДБРЮШЬЕ. В ЕРЕВАНЕ ПРЕДУПРЕДИЛИ О ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ПРЕТЕНЗИЯХ ЭРДОГАНА К РОССИИ	853
ՀԱՐԿԱԾ ՓՈՐԱՏԱԿԻՆ: ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՐԵԼ ԵՆ ՈՌԻՄԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՂԵՂ ԷՐԴՈՂԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՆԿՐՏՈՒՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ	855
СОПРОТИВЛЕНИЕ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО – ПРИБЕЖИЩЕ НЕГОДЯЕВ	857
ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՎԱՌԱԿՎԵԼԸ ՍՐԻԿԱՆԵՐԻ ՎԵՐՋԻՆ ԱՊԱՍՏԱՆ Է	865
АРМЕНИЯ БУДЕТ СИЛЬНА И В БЕЗОПАСНОСТИ ТОЛЬКО В СОЮЗНОМ ГОСУДАРСТВЕ	874
ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳ ԿԻՆԻ ՄԻԱՅՆ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ	884
ПАШИНЯН У ВЛАСТИ – НЕИЗБЕЖНАЯ ВОЙНА НА КАВКАЗЕ	895
ՓԱՇԽՆՅԱՆՆ ԻՇԱՆԱՆՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ՝ ԱՆԽՈՒՄԱՓԵԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ	907
СПЛОЧЕНИЕ И КОНСОЛИДАЦИЯ АРМЯНСКОЙ НАЦИИ – СПАСЕНИЕ АРМЯНСКОГО ГОСУДАРСТВА	921
ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ՝ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆ	931
ЧАС РАСПЛАТЫ ПРЕДАТЕЛЕЙ РОДИНЫ УЖЕ БЛИЗОК И НЕМИНУЕМ	942
ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԴԱՎԱՃԱՆՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄՆ ԱՐԴԵՆ ՄՈՏ Է ԵՎ ԱՆԽՈՒՄԱՓԵԼԻ	957
НИКОЛ ПАШИНЯН ПРОВОЦИРУЕТ ГРАЖДАНСКУЮ ВОЙНУ В АРМЕНИИ	974
ՆԻԿՈՂ ՓԱՇԽՆՅԱՆԸ ԶԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ Է ՀՐԱՅՐՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	984
«ТУПОЕ ОРУДИЕ В РУКАХ ЗАПАДА». ПАШИНЯНА ОБВИНИЛИ В ПОДРЫВЕ СОЮЗА С РОССИЕЙ	995
«ԲՈՒԹ ԳՈՐԾԻՔ ԱՐԵՎՍՈՒՑԻՔԻ ԶԵՆՔԻՆ»: ՓԱՇԽՆՅԱՆԻՆ ՄԵՂԱՐԴԵԼ ԵՆ ՈՌԻՄԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ԴԱՇԽԵԸ ԽՉԵԼՈՒ ՄԵՋ	997

ԳԵՂԱՄՅԱՆՆԵՐ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ՏՈՀՄԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ազնվականական տոհմ Երևանի խանությունում XVIII–XIX դդ.: Նրանց տնօրինման ներքո են գտնվել մի քանի գյուղեր Կոտայքի և Գեղամա գավառներում: Ունեցել են Երևանի խանության հայկական հետևակ զնդի հազարապետի պաշտոն: Գեղամյանները եղել են ազգային-ազատագրական պայքարի մասնակիցներ: 1780-ական թվականներին նրանք Արարատյան դաշտավայրի բնակիչների անունից դիմել են ռուսական կառավարությանը՝ խանական լծից իրենց ազատելու խնդրանքով: 1804 թ. ռուսական զորքերի անհաջող արշավանքից հետո (խոսքը 1804 – 1813 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմի ընթացքում 1804 թ. սեպտեմբերի 4-ին ռուսական զորքերի կողմից Էրիվանի ամրոցի պաշարումը հանելու մասին է) Գաբրիել (Արտաշես Գեղամյանի ապուլապալը), Հովհաննես և Բարսեղ Գեղամյաններն իրենց հպատակների՝ գյուղերի բնակիչների հետ վերաբնակվել են Վրաստանում, ստացել ռուս ազնվականների կոչում: Մի քանի տարի անց, հայտնվելով նյութական ծանր վիճակում, հիմնականում բոլորը վերադարձել են Հայաստան և զբաղեցրել նախկին դիրքը: Նրանց մի մասը մնացել է Վրաստանում, հիմնավորվել Ախալցխայում*:

ԳԵՂԱՄՅԱՆ ԵՂԻՇԵ (ՀՈՎԱԿԻՄ)

Արտաշես Գեղամյանի պապի հարազատ եղբայրը

(1840 – 1920 թթ.)

Պատմաբան, հրապարակագիր, քահանա

Մանկությունն անցել է Կորխ (Ախալքալաք) գյուղում և Ախալցխայում: Ավարտել է Թեոդոսիայի խալիբյան վարժարանը, դարձել քահանա: Աշխատել է Ախալքալաքի Մեսրոպյան և Ախալցխայի Կարապետյան ծխական դպրոցներում: Եղել է Վրաց-իմերեթական հայոց թեմի ծխական դպրոցների

* Հայկական համառոտ հանրագիտարան, Երևան, 1990 թ., հ. 1, էջ 627–628:

տեսուչ*։ Աշխատակցել է «Հայկական Աշխարհ», «Արարատ», «Մեղու Հայաստանի», «Մշակ», «Արծազանք» և այլ պարբերականների։ Նրա գիտական հետազոտությունների շրջանակն ընդգրկում է հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական շարժումները XIX դարավերջին և XX դարասկզբին, Հայկական հարցը։

Հեղինակել է «Քաղաքական քաղվածներ», պր. 1–10 (Բաքու, 1909–1915), «Պատմության դասեր» (Բաքու, 1915) «Ռուս բյուրոկրատիան և հայերը», 2-րդ հրատ. (1917) աշխատությունները։ 1876 թ. հրատարակել է «Կարապետ Բագրատունի» կենսագրական ակնարկը, որը վերահրատարակվել է «Փորձ» ամսագրում։ Առանձին գրքով տպագրվել է 1999 թ.՝ ՀՀ ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի կողմից (նախաբանը և ծանոթագրությունները՝ ակադեմիկոս Ա. Մելքոնյան։ Հրատարակությունը կազմակերպել է Հմայակ Անիսոնյանը)։

Ե. Գեղամյանի «Ախալցխայից մինչև Անի» ակնարկը 1880 թ. տպագրվել է «Փորձ» ամսագրում։ 1879 թ. եղել է Անիում, երբ այնտեղ աշխատում էր Հովհ. Քյուրքչյանը, որի Անիի լուսանկարներն առաջինն էին հայ իրականության մեջ**։ Եղիշե Գեղամյանը վախճանվել է Թիֆլիսում։

ՄԱՄԻԿՈՆ ԱՐՏԱՇԵՍԻ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Արտաշես Գեղամյանի հայրը

(1918 – 2002 թթ.)

Պետական, կուսակցական գործիչ

Ծնվել է Ախալցխայում։ Սովորել է հայկական դպրոցում։ Եղել է աշկոմի նախագահ, դպրոցի կոմերիտական կազմակերպության առաջին քարտուղար։ Գերազանցությամբ ավարտելով դպրոցը՝ 1937 թ. ընդունվել է Լենինգրադի Ն. Կ. Կրուպսկայայի անվան համալսարան։ Ընտրվել է կոմերիտական կազմակերպության առաջին քարտուղար։ Համալսարանի վերջին կուրսում նրան գործուղել են սովորելու Մոսկվայի Բարձրագույն կուսակցական դպրոցում։ Համալսարանն ավարտելուց հետո գործուղվել է Հայաստան։ Աշխատել է Կապանի կուսակցության քաղկոմի ագիտացիայի և պրոպագանդայի բաժնի վարիչ, Հայաստանի Կոմկուսի Երևան քաղաքի Ստալինյան շրջկոմի կադրերի գծով քարտուղար, Ապարանի, Արթիկի շրջկոմների առաջին քարտուղար, Երևանի Մյասնիկյան շրջանի ժողովրդական դեպուտատների խորհրդի գործադիր կոմիտեի նախագահ, Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի պատասխանատու կազմակերպիչ։ 1979 թ. նշանակվել է Հայկոռպի վարչության (Հայսպառնիություն) փոխնախագահ և այդ պաշտոնում աշխատել 23 տարի։

** Լ. Վ. Մաթևոսյան. Այդ զարմանալի ախալցխահայերը, Մոսկվա, 2010, էջ 262–264 (ռուսերեն)։

** Լեո. Երկերի ժողովածու, հ. VIII, Երևան, 1985, էջ 202 – 203։

Ս. Գեղամյանն ընտրվել է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, պարգևատրվել Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի պատվոգրերով, «Պատվո նշան» շքանշանով:

Ս. Գեղամյանի կինը՝ Սոնյա (Սանդուխտ) Չամանյան-Գեղամյանը, նրա համադասարանցին, 1937 թ. նույնպես գերազանցությամբ ավարտել է Ախալցխայի միջնակարգ դպրոցը: Նրանք Ախալցխա քաղաքի հայկական միջնակարգ դպրոցի առաջին շրջանավարտներն էին: Ս. Չամանյանն ավարտել է Երևանի պետական համալսարանի ֆիզիկա-մաթեմատիկական ֆակուլտետի մաթեմատիկայի բաժինը: Աշխատել է Կապան, Մարալիկ, Լենինական քաղաքների դպրոցներում: 1942–1976 թթ. աշխատել է Երևանի Ստեփան Շահումյանի անվան թիվ 1 դպրոցում: Եղել է դպրոցի կուսկազմակերպության քարտուղարը, արհմիութենական կազմակերպության նախագահի տեղակալը, դպրոցի տնօրենը: 1966 թ. Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի որոշմամբ Ս. Չամանյան-Գեղամյանին շնորհվել է Հայկական ԽՍՀ Վաստակավոր ուսուցչի կոչում (վկայական № 1319): Պարգևատրվել է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի և Լուսավորության նախարարության պատվոգրերով: Սոնյա Գեղամյանը եղել է հանրապետական նշանակության անհատական թոշակառու:

Նրանց որդին՝ Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյանը, ծնվ. 1949 թ., Հայաստանում նշանավոր քաղաքական գործիչ է*:

* Տե՛ս Լ. Վ. Մաթևոսյան. Այդ զարմանալի ախալցխահայերը, էջ 262–264 (ռուսերեն):

ГЕГАМЯНЫ

О КОРНЯХ РОДА АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА

Дворянский род в Ереванском ханстве XVIII–XIX вв. Под их правлением находился ряд деревень Котайкской и Гегамской губерний. Имели должность тысячника армянского пехотного полка Ереванского ханства. Гегамяны – участники национально-освободительного движения. В 1780 г. они от имени жителей Араратской долины обратились к русскому правительству с просьбой освободить их от ханского ига. После неудачного похода русских войск 1804 г. (имеется в виду снятие русскими войсками осады с Эриванской крепости 4 сентября 1804 г. в ходе русско-персидской войны 1804–1813 гг.) Габриел (прапрадед Арташеса Гегамяна), Ованнес и Барсег Гегамяны вместе со своими подданными – жителями деревень – переселились в Грузию, получили звание русских дворян. Через несколько лет, очутившись в бедственном положении, в основном все вернулись в Армению и заняли прежнее положение. Некоторые же из них остались в Грузии, обосновались в Ахалцихе*.

ГЕГАМЯН ЕГИШЕ (ОВАКИМ)

Родной дядя деда Арташеса Гегамяна
(1840 – 1920 гг.)

Историк, публицист, священник

Детство прошло в деревне Корх (Ахалкалак) и Ахалцихе. Окончил школу Халибян в Феодосии, стал священником. Работал в ахалкалакской приходской школе Месропян и ахалцихской школе Карапетян. Служил инспектором приходских школ Грузино-имеретинской армянской епархии**. Сотрудничал с периодикой: «Айкакан Ашхар», «Арарат», «Мегу Айастан», «Мшак», «Ардзаганк» и др. Круг его научных исследований охватывает народно-освободительное движение армянского народа в конце XIX – начале XX вв., Армянский вопрос.

* Краткая Армянская Энциклопедия, т. 1. Ереван, стр. 627 – 628 (на арм. яз.).

** Л. В. Матевосян. Эти удивительные армяне из Ахалциха. Москва, 2010, стр. 262 – 264.

Изданные труды: «Политические цитаты», вып. 1 – 10 (Баку, 1909 – 1915), «Уроки истории» (Баку, 1915), «Русская бюрократия и армяне». 2-е изд. (1917). В 1876 г. написал биографический очерк «Карапет Багратуни», переизданный в 1879 г. в журнале «Пордз». Отдельной книгой, изданной в 1999 г. Институтом истории НАН РА (предисловие и примечания академика А. Мелконяна. Организовал издание Амаяк Анисонян).

Очерк Е. Гегамяна «От Ахалциха до Ани» был напечатан в журнале «Пордз» в 1880 г. В 1879 г. он был в Ани, когда там работал Ов. Кюркчян, чьи фотографии Ани стали первыми в армянской действительности*. Егише Гегамян скончался в Тифлисе.

ГЕГАМЯН МАМИКОН АРТАШЕСОВИЧ

Отец Арташеса Гегамяна

(1918 – 2002 гг.)

Государственный, партийный деятель

Родился в Ахалцихе. Учился в армянской школе. Был председателем учкома, первым секретарем комсомольской организации школы. С отличием окончив школу, в 1937 г. поступил в Ленинградский университет им. Н. К. Крупской. Был избран первым секретарем комсомольской организации. На последнем курсе университета его послали учиться в Высшую партийную школу в Москву. После окончания университета направили в Армению. Работал заведующим отделом агитации и пропаганды Кафанского райкома Компартии Армении, секретарем по кадрам Сталинского райкома Компартии Армении г. Еревана. Затем работал первым секретарем районных комитетов Компартии Армении Апаранского, Артикского районов, председателем исполнительного комитета Совета народных депутатов Мясникянского района г. Еревана, ответственным организатором ЦК Компартии Армении. В 1979 г. М. Гегамян был назначен заместителем председателя правления Айкоопа (Армпотребсоюза) и на этой должности проработал 23 года.

М. Гегамян был избран депутатом Верховного Совета Армянской ССР, награжден Почетными грамотами Верховного Совета Армянской ССР, орденом «Знак почета».

Супруга М. Гегамяна, Соня (Сандухт) Чаманян-Гегамян – его одноклассница – в 1937 году также с отличием окончила Ахалцихскую среднюю

* Лео. Собрание сочинений. Т. VIII. Ереван, 1985, стр. 202 – 203 (на арм. яз.).

школу. Это был первый выпуск армянской средней школы г. Ахалцихе. С. Чамаян окончила математическое отделение физико-математического факультета Ереванского государственного университета. Работала в школах городов Капан, Маралик, Ленинакан. С 1942 по 1976 г. работала в Ереванской средней школе № 1 им. Степана Шаумяна. Была секретарем парторганизации школы, заместителем председателя профсоюзной организации, директором школы. В 1966 г. решением Верховного Совета Армянской ССР С. Чамаян-Гегамян было присвоено звание Заслуженного учителя Армянской ССР (свидетельство № 1319). Награждена Почетными грамотами Верховного Совета и Министерства просвещения Армянской ССР. Соня Гегамян – персональный пенсионер республиканского значения.

Их сын, Арташес Мамиконович Гегамян, 1949 года рождения, видный политический деятель в Армении*.

* См.: Л. В. Матевосян. Эти удивительные армяне из Ахалциха, стр. 262 – 264.

НЕОБХОДИМ ОБЪЕДИНЕННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ АРМЕНИИ И АРЦАХА

Итак, 25 января 2020 года в городе Капан Сюникской области состоялась очередная пресс-конференция премьер-министра Республики Армения Никола Пашиняна, в ходе которой «народный премьер» в третий раз после государственного переворота апреля–мая 2018 года представил «100 фактов о «Новой Армении» (далее – 100 фактов), «беспрецедентных» результатов героических будней правительства «Новой Армении». Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: а с чего это лишь спустя две недели я возвращаюсь к этой теме? И читатель будет прав. Не скрою, что после того как я просидел у телевизора 5 часов 20 минут, то есть с первой минуты от начала и до конца сего действия, во мне разыгрались самые противоречивые чувства. С одной стороны, чувство глубокого разочарования, что во главе исполнительной власти РА оказался абсолютно неадекватный занимаемой должности деятель, который напрочь не понимает, каким государством он руководит, где оно расположено, кто наши соседи, каково международное положение, сложившееся в нашем регионе, и, наконец, абсолютно не в курсе того, какие показатели характеризуют социально-экономическое состояние стран в современном мире. С другой стороны, меня не покидало чувство надежды на грядущие в ближайшей перспективе перемены в нужном направлении. Для осмысления всего этого понадобилось время. Пусть читатель не ищет противоречий в моих, на первый взгляд, взаимоисключающих ожиданиях от увиденного и услышанного, и вот почему. К примеру, зачитывая 100 фактов, Никол Воваевич с гордостью заявил о высоких темпах роста показателей внешней торговли РА, при этом увлекся до того, что озвучил в цифрах объемы экспортированных овощей: баклажанов, зеленого перца, помидоров и т. п. Признаюсь, что в милосердии Никола Воваевича сомневаться не приходится. Ведь подумайте, уважаемый читатель, как беспощадно он поступил бы с нами, если стал бы успехи в экспорте, к примеру, баклажанов, озвучивать в их поштучном выражении. Нет, он не сделал этого, так как звуковые эффекты и бахвальство чужды ему.

А если всерьез, то «народный премьер», рассказывая якобы об успехах во внешней торговле, и вовсе не понимает, насколько тревожно обстоят дела именно в этой сфере. Так, согласно публикации Статистического комитета РА от 31 января 2020 года «Основные предварительные макроэкономические показатели, полученные по текущим оперативным сводкам, характеризующие социально-экономическое положение РА в декабре 2019 года (по состоянию на 31 января 2020 года)», в январе – декабре 2019 года темп роста экспорта из РА (в долларовом выражении) в сравнении с тем же периодом 2018 года составил 109,4%, а темп роста импорта за тот же период составил 110,8%. При этом дефицит торгового баланса в минувшем году составил \$2 млрд 873,5 млн, в то время как дефицит торгового баланса в 2018 году составил \$2 млрд 551,3 млн. То есть имел место рост дефицита торгового баланса РА на \$322,2 млн.

Для сравнения заметим, что по итогам 2017 года, то есть до государственного переворота апреля – мая 2018 года, дефицит торгового баланса был равен \$1 млрд 859,4 млн. «Народному премьеру» вовсе неизвестна одна существенная деталь, а именно: как пагубно подобный дефицит торгового баланса сказывается на платежном балансе РА, тем более в условиях сокращения и без того малого объема прямых иностранных инвестиций (далее – ПИИ). Напомним читателям, что в январе–декабре 2017 года ПИИ в экономику РА составили \$249,8 млн, в 2018 году – соответственно \$254,3 млн («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–феврале 2019 г.», стр. 89), то соответствующий показатель за январь–сентябрь 2019 года составил \$67,79 млн. Для справки отметим, что за тот же период 2018 года ПИИ составили соответственно \$127,28 млн («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–октябре 2019 г.», стр. 115). К сожалению, следует признать, что в IV квартале 2019 года в РА не наблюдалось существенного притока ПИИ, обстоятельство, которое в марте текущего года, несомненно, будет подтверждено официальной статистикой. Более того, в минувшем году в сфере финансов РА наблюдалась крайне тревожная тенденция – отток финансового капитала из РА, говоря проще, бегство капитала из Армении. Так, если в январе – октябре 2018 года чистый приток денежных переводов в РА через банковскую систему составил \$504 млн 706 тыс., причем из Российской Федерации чистый приток был на сумму 480 млн 988 тыс., из США \$ 23 млн 48 тыс., то за тот же период 2019 года чистый приток денежных средств составил \$403 млн 501 тыс., при этом из России – \$543 млн 31 тыс., и это в том случае, когда баланс денежных переводов из США в Армению и обратно был отрицательным. Так, приток денежных средств из США в РА составил \$227 млн 890 тыс., а отток – соответственно \$251 млн 503 тыс. (Справочник ЦБ РА, октябрь 2019 г., стр. 78).

Не хотелось бы напрямую увязывать эту тревожную статистику с безудержным рвением соросовских прихлебателей и разного рода стипендиатов демократических институтов, финансируемых американскими налогоплательщиками, в совершении государственного переворота в Армении в апреле–мае 2018 года. Однако подобная статистика, согласитесь, уважаемый читатель, выглядит удручающе. Можно было бы продолжить раскрытие дилетантских, поверхностных суждений «народного премьера», более того, показать их оторванность от насущных социальных проблем, стоящих перед гражданами нашей страны, однако ограничимся приведенными примерами. Читатель в недоумении вправе также спросить: а что же по итогам пресс-конференции вселило в меня обозначенное выше чувство надежды на грядущие положительные перемены в стране?

Постараюсь вкратце объяснить. Тот факт, что сознательные граждане Армении изначально скептически относились к ангажированным из-за океана вершителям государственного переворота апреля–мая 2018 года – данность, которая отнюдь не является новостью. Достаточно напомнить читателям, что более 51% избирателей Армении не приняли участия в досрочных выборах в Национальное Собрание РА VII созыва. Это тоже официально зарегистрированный факт. Вместе с тем является фактом и то обстоятельство, что, за исключением многочисленных соросовских прихлебателей, активистов ЛГБТ-сообщества и тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», в числе избирателей Никола Воваевича было немало граждан Армении, жаждущих увидеть перемены в своей жизни. Граждан, которые поддались на популистские обещания, тщательно продуманные поднаторевшими специалистами цветных революций, озвученные Николом Воваевичем, себя любимым в ходе предвыборной кампании. Хотелось бы поверить, что, выслушав перлы «народного премьера», озвученные во время пресс-конференции от 25 января в Капане, многие из почитателей Н. Пашиняна не могли не заметить всю фальшь, лживость и убогость суждений «народного премьера», особенно проявившуюся в его ответах на неудобные вопросы журналистов. Взять, к примеру, вопрос журналиста газеты «Иравунк» о том, почему Н. Пашинян не ограничивает антинациональную активность соросовцев в РА.

Этот вопрос, мягко выражаясь, вывел из себя и без того подозрительно импульсивного «народного премьера». Видимо, вполне объективное наблюдение журналиста о том, что Никол Воваевич стал пленником соросовских грантоедов, хотя бы по той простой причине, что значительная часть его политической команды подотчетна и подчиняется вовсе не ему и уж тем более воле наших избирателей, а подвластна разного рода расплодившимся соросовским фондам, окончательно вывело из себя стратега галактического масштаба, коим является «народный премьер». Вопрос, что называется, был не в бровь, а в глаз. И пошли из освящен-

ных (только не Всевышним) уст гегемона «бархатной революции», то бишь госпереворота, оскорбления личного плана, более того, обвинения в государственной измене (ведь «прозорлив» же Никол Воваевич) в адрес журналиста и руководителей патриотического медиахолдинга «Иравунк», уже не приходится говорить об оскорблениях в адрес прежних властей. Сказать, что все было во вред Николу Воваевичу – выдать желаемое за действительность. Да, да, уважаемый читатель, этот вопрос как нельзя кстати был озвучен, причем журналистом патриотического издания, так как в последнее время просматривается, что соросовские кукловоды стали с некоторым подозрением подходить к «народному премьеру», видимо, за его нерешительность в реализации тех задач, которые изначально были поставлены перед ним заокеанскими организаторами и финансистами государственного переворота, приведшими его к власти. Хотелось бы надеяться, что вменяемые почитатели «народного премьера» обратили внимание и на другую гнусную ложь, озвученную во время пресс-конференции Николом Воваевичем.

Напомним читателям, что на пресс-конференции в Капане он заявил: «Нас упрекают в том, что наследие Сержа Саргсяна по арцахской проблеме утеряно. Посмотрите, какое наследие оставили в карабахском вопросе. Недавно в одном из СМИ был опубликован документ (согласитесь, уважаемый читатель, что уж слишком подозрительно доверчив Никол Воваевич к стряпне, написанный «в одном из СМИ». – А. Г.), в котором цитируется, на каком этапе Серж Саргсян оставил переговорный процесс, и официальных опровержений не было (с какой это стати на публикации «в одном из СМИ» должны быть даны официальные опровержения, только Николу Воваевичу одному и ведомо. – А. Г.)». Далее в статье интернет-издания Lragir.am «Сенсационное разоблачение Никола Пашиняна по Арцахскому урегулированию» (lragir.am/ru/2020/01/25/165065) написано: «Согласно документу, который зачитал Пашинян, целью переговоров было возвращение семи районов Азербайджану с условием сохранения коридора, соединяющего Арцах с Арменией. В установленные сторонами сроки должно было состояться волеизъявление всего населения Нагорного Карабаха под эгидой ОБСЕ или ООН по определению окончательного статуса, который будет иметь обязательную юридическую силу. Причем статус предполагает все варианты. В соответствии с документом, переселенцы покидают пять районов, гражданские власти Азербайджана занимают их после размещения международных миротворцев и вывода вооруженных сил. Миротворцы размещаются по границам бывшей НКАО, за исключением Кельбаджарского и Лачинского районов, Кельбаджар останется под международным мониторингом. Некоторое время до определения окончательного статуса Нагорный Карабах будет иметь временный статус».

Далее Lragir.am приводит слова Н. Пашиняна: «Вот полученное наследие, согласно публикации, которая не была опровергнута. Нас обвиняют в утере этого наследия. Если начать переговоры с этой точки, то международное сообщество не будет иметь проблем (сей анонимной публикации Никол Воваевич своим этим утверждением придает официальный статус. – А. Г.). Но пусть все кандидаты в президенты Арцах скажут, приемлем ли для них этот текст? Пусть народ Арцах скажет, принимает ли он его? Пусть армянский народ скажет, насколько это приемлемо. Если народ Арцах сочтет это приемлемым, я гарантирую, что этот документ сразу же останется на столе переговоров».

Не буду далее продолжать пересказ этой заведомо провокационной исповеди Никола Воваевича, замечу лишь, что на сайте рупора Посольства США в РА, коим является интернет-издание Lragir.am, эта публикация появилась в 14:25 по местному времени, то есть почти синхронно с озвучиванием этих перлов со стороны «народного премьера» в Капане. То есть не приходится сомневаться, что эта была заведомо подготовленная заготовка. Что же касается содержательной стороны вопроса, то его оценка на профессиональном уровне изложена в статье Сергея Шакарянца «Странные пресс-конференции Никола Пашиняна и некоторые ответы из Степанакерта», опубликованной 29 января 2020 г. ИА REGNUM.

Я специально столь подробно изложил эту очередную ахию, выданную Николом Воваевичем, политиком галактического масштаба. Судя по всему, ему сейчас приходится не слишком сладко, так как кукловоды ждут от него конкретных результатов, реализации обещанного. Ведь, обращаясь к кандидатам в президенты Республики Арцах, народу Арцах и Армении с вопросом из изначально мертворожденного, только ему одному известного документа по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, он прекрасно знает, каким будет единодушный ответ. Тогда почему же Никол Воваевич обращается к кандидатам в президенты Республики Арцах? Допущу себе крамольную мысль: видать, ему и его заокеанским покровителям доподлинно известно, что среди них есть подпечный (е) Фонда Сороса и разного рода заокеанских демократических институтов, который (е) так же, как и Никол Воваевич, скованы в своих действиях по отстаиванию независимости Арцах. Впрочем, «народному премьеру» также доподлинно известно, что надо быть беспросветно тупым, чтобы не понять, что днем с огнем в Арцахе невозможно найти хотя бы одного настолько безнадежно тупого человека, который согласился бы с озвученным Николом Воваевичем документом по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта.

Так вот эту предательскую благоглупость «народный премьер» озвучил с одной целью – показать кураторам из-за бугра, что он хотя всячески старается угодить Западу, но выполнить поставленные перед ним задачи

по сдаче Арцах даже ему, «народному премьеру», не под силу. Да, под надуманными предложениями он добился ареста второго президента РА Роберта Кочаряна, завел шитое белыми нитками уголовное дело против третьего президента РА Сержа Саргсяна, оклеветал героев Арцахской национально-освободительной войны, преследуя вполне конкретную цель: разобщить армянское общество, разделить его на «черных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов», однако ему не под силу поколебать веру всего армянства, его готовность ценою своей жизни отстаивать независимость Республики Арцах, безопасность двух армянских государств. Думается, что известный центр силы мировой политики осознает эту реальность и поэтому увеличивает финансирование разного рода общественных организаций, деятельность которых направлена на разрыхление армянской государственности, создание атмосферы неуверенности и раскола в армянском обществе, а в конечном итоге – на слом единой воли армянского народа в преодолении угроз национальной безопасности.

Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретные факты. Так, в 2018 году из Фонда Сороса 43 организации, зарегистрированные в РА, получили \$1 млн 766 тысяч 855, а также 77 млн 968 тысяч 600 армянских драмов. В 2019 году Фонд Сороса профинансировал 35 организаций на общую сумму \$1 млн 858 тысяч 664. За 2018–2019 годы Фонд Сороса в целом профинансировал 59 организаций на сумму \$3 млн 625 тысяч 119 и 77 млн 968 тысяч 600 армянских драмов. Из этой суммы за последние два года 22 организации получили \$2 млн 564 тысячи 203 и 77 млн 968 тысяч 600 армянских драмов двумя и более перечислениями. Надо полагать, что за хорошую работу. В их числе «Клуб журналистов «Аспарез» получил \$128 210, «Антикоррупционный Центр Трансперенси Интернешнл» – \$181 000, НПО за равные права – \$220 850, «Объединение осведомленных граждан» – \$296 000 и 39 021 600 армянских драмов, организация «Защита прав без границ» – \$56 790, НПО «Мандат» – \$158 090, Ванадзорский офис «Хельсинкская гражданская ассамблея» – \$365 212, «Клуб публичной журналистики» – \$139 000, «Информационный центр «Фактор» – \$323 948.

Так вот, уважаемый читатель, достаточно внимательно изучить цели проектов, под которые идет финансирование этих общественных организаций, а в дальнейшем изучить, в каких практических делах это отражается, чтобы стать свидетелями неприкрытой антигосударственной деятельности этих соросовских выкормышей. При сопоставлении разных действий этих откровенно враждебных армянской государственности и армянскому народу организаций четко вырисовывается их антироссийская и русофобская направленность, преследующая вполне конкретные цели: дискредитировать Евразийский экономический союз (ЕАЭС) и ОДКБ, добиться вывода из Армении 102-й российской военной базы и российской

авиабазы «Эребуни». Причем все доводы соросовских прихлебателей на сей счет основаны на откровенной лжи и клевете. Словом, на достижение демонизации России за последние два года в РА было потрачено из Фонда Сороса более \$3 млн. Уже не приходится говорить о круглосуточно вещающем и показывающем на армянском и русском языках радио и интернет-телевидении «Азатутюн», армянской службы радио «Свобода», существующей на щедрое финансирование американских налогоплательщиков.

Особо следует отметить, что эта подрывная структура обнаглела до того, что с молчаливого согласия, если не одобрения николвоваевской камарильи, последовательно демонизирует президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина. Причем эта работа ведется на системной основе с использованием апробированных в ходе цветных революций на пространстве СНГ и не только технологий разрушения государств. У читателя вполне резонно может возникнуть множество вопросов: а как реагирует государство, «революционные» власти Армении, да и сам Никол Воваевич на это нескрываемое иностранное вмешательство со стороны известного центра силы мировой политики, осуществляемое через зарегистрированные в РА общественные организации? Ведь это не что иное, как уголовно наказуемое преступление? Задавшись таким вопросом, читатель, конечно, будет прав. Ответ на этот вопрос достаточно прост – правительство РА демонстративно покровительствует этим подрывным структурам. Чтобы не быть голословным, опять-таки сошлюсь на конкретный факт. Так, 1 марта 2019 года вице-премьер РА Тигран Авинян своим решением N86-А признал вышеупомянутые мною соросовские организации «благотворительными» и освободил их от уплаты налогов. В их числе все те же: Ванадзорский офис «Хельсинкской гражданской ассамблеи», «Клуб журналистов «Аспарез», «Клуб публичной журналистики», «Объединение осведомленных граждан», «Защита прав без границ», «Информационный центр «Фактор».

Такие вот дела, уважаемый читатель. Думается, что после этих фактов даже у ревностных сторонников «народного премьера», имеется в виду вменяемых (если таковые все еще есть), наконец-то спадет пелена с глаз и им в совершенно ином свете раскроются истинные побудительные мотивы нервно-паралитической реакции Никола Воваевича на вопрос журналиста о его зависимости от Фонда Сороса. При этом заметим, что все эти соросовские организации, работающие под благозвучными вывесками, молчали в тряпочку, когда самым грубым образом попирались права их коллег по журналистскому цеху или же подвергались грубому приводу в отделения полиции руководители «инакомыслящих» (читай государственно мыслящих) общественных организаций, вся «противоправная» деятельность которых сводилась к предметному и весьма доказательному разоблачению антигосударственной, антинациональной дея-

тельности соросовских прихвостней и покровительствующих им власть предержащих Армении наших дней.

Справедливости ради отметим, что наиболее опасным проявлением всей двуличности и лживой сущности Никола Воваевича стал его уклончивый ответ на вопрос журналиста о том, продолжает ли Н. Пашинян придерживаться высказанного им четыре года назад мнения о том, что четырехдневная Апрельская (2016 г.) война, развязанная Азербайджаном против Республики Арцах, была начата якобы с ведома и позволения России с целью последующих территориальных уступок со стороны Армении и с условием присоединения Азербайджана к Евразийскому экономическому союзу. Напомним читателям ответ Н. Пашиняна на четко поставленный вопрос: «Все, что я тогда написал в своем Facebook, от начала до конца обсуждал с российскими партнерами (а что тут обсуждать, тут за клевету прощения просить надо. – А. Г.). Мы обсуждали ситуацию подробно и вместе получали ответы на все волнующие вопросы. Я стараюсь поддерживать максимально честные партнерские отношения с ними и всеми остальными партнерами». Первое, что приходит на ум, так это суметь разобраться в том, что подразумевает «народный премьер» под словом честность. Второе, о чем вспоминая, трудно обойтись без улыбки, если сопоставить эти цветочки проявления честности по-николововаевски с его практическими действиями. Сей политик галактического масштаба, может, и на самом деле уверовал в то, что его кустарные провинциальные аферы могут возыметь успех в обществе высоких профессионалов, состоявшихся государственных лидеров, которые в знак уважения к армянскому народу и армянской государственности вынуждены деликатно выслушивать двуликие бредни дорвавшегося до власти политического нувориша, который не лжет разве что тогда, когда напрашивается на селфи с руководителями государств – союзников по ЕАЭС и ОДКБ. И было вполне предсказуемо, что на пресс-конференции 25 января т. г. в Капане Никол Воваевич ушел от прямого ответа на конкретно поставленный корреспондентом вопрос: продолжает ли он придерживаться позиции, что четырехдневная Апрельская (2016 г.) война началась с ведома и одобрения России?

Вся деятельность Никола Воваевича на посту премьер-министра – подготовить общественность Армении и Арцаха к капитулянтским решениям по Нагорно-карабахскому урегулированию. Причем, выполняя наставления заокеанских кукловодов, он настолько примитивен, что думает, у экспертного сообщества останется незамеченной связь между разными событиями последних полутора лет. Так, Никол Воваевич по всякому поводу раз за разом повторяет, что Нагорно-карабахское урегулирование должно удовлетворить как Армению, Республику Арцах, так и Азербайджан, или же вместе со своей супругой с упорством, достойным лучшего приме-

нения, повторяет, что надо армянский и азербайджанский народы готовить к миру. При этом он скромно отмалчивается, когда в информационное поле вбрасывается мысль о том, что на недавних переговорах в Женеве между министрами иностранных дел Армении и Азербайджана с участием сопредседателей Минской группы ОБСЕ и личного представителя действующего председателя ОБСЕ обсуждались вопросы о возвращении азербайджанских беженцев в Шуши и создания зон совместного проживания армян и азербайджанцев в Нагорном Карабахе.

При этом принял Никол Воваевич за чистую монету если некую публикацию в СМИ о якобы согласии прежних властей на сдачу Азербайджану семи районов и на неопределенный статус Нагорного Карабаха лишь потому, что эта ахинея не получила официального опровержения со стороны властей, то сейчас он не спешит опротестовывать «утечку» об обсуждаемых в Женеве вопросах. А в чем резон подобных действий Никола Пашиняна? Ответ прост: Никол Воваевич осознал, что не сможет выполнить все то, ради чего его и привели к власти, а именно: создание условий, при которых по периметру зоны безопасности Республики Арцах будут введены миротворческие силы НАТО (читай США и Турции), для которых особенно важно контролирование 105-километровой границы с Исламской Республикой Иран, в настоящее время контролируемой вооруженными силами Республики Арцах. Без особых усилий можно обосновать, что достижению этой же цели подчинена политика властей РА по дискредитации героев Арцахской национально-освободительной войны или же действия Никола Воваевича по срыву переговорного процесса в рамках Минской группы ОБСЕ, когда он вбросил в информационное поле лозунг «Арцах – это Армения и точка», последовательное вдалбливание в сознание граждан обоих армянских государств лживой версии о якобы капитулянтской политике прежних властей РА в вопросах Нагорно-карабахского урегулирования, изощренная работа по расколу армянского общества пресловутым разделением его граждан на «черных» и «белых».

Не приходится сомневаться, что все это звенья гнусного, циничного заговора по слову коллективной воли мирового армянства, непоколебимо отстаивающего независимость Нагорного Карабаха. А это в своей совокупности создает благоприятные условия для развязывания Азербайджаном новой широкомасштабной военной агрессии против Республики Арцах. И на этот случай наш Никол Воваевич уже определил виноватого, Россию, последовательно вдалбливая в головы, увы, зачастую пустые, своих приверженцев гнусную ложь, согласно которой без согласия России Азербайджан войну против Арцаха не развяжет. В этой связи очевидно, что действия Никола Воваевича и Ильхама Гейдаровича координируются из одного центра силы мировой политики. Иначе, уважаемый читатель, не было бы такой схожести в оценках деятельности прежних властей, озву-

чиваемых ими. Так, уже 9 июля 2018 года президент Азербайджана Ильхам Алиев на радостях заявил: «Я хочу сказать, что есть и наша роль в изгнании с политической арены в Армении криминального режима Сержа Саргсяна. Я не хочу об этом говорить и раздувать нашу роль (не станет же Ильхама Гейдарович закладывать своих турецких, английских и американских покровителей. – А. Г.). Могу только сказать, что политика изоляции, которую мы проводили в отношении Армении, оправдывает себя» (<https://interfax.az/view/738379>).

Или же другое откровение апшеронского султана: «Не случайно, что распался криминальный режим, который более 20 лет руководил Арменией, и сегодня армянский народ говорит то, что говорим мы (здесь Ильхам Гейдарович чуток сплеховал: Никол Воваевич и К^о, которые повторяют его слова, – далеко не армянский народ. – А. Г.). Надеемся, что новое руководство Армении займет конструктивную позицию в связи с армяно-азербайджанским нагорно-карабахским конфликтом» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2947148.html>). Далее, вдохновленный первыми шагами николвоваевского правительства, И. Алиев 6 ноября 2018 года заявляет: «Перемены, произошедшие в Армении в этом году, означают полный крах их захватнической политики, это во-первых (видимо, апшеронский султан еще тогда доподлинно знал, на достижение какого результата будет направлена политика Н. Пашиняна. – А. Г.). Во-вторых, эти события свидетельствуют о том, что проводимая нами политика дает результаты (говоря проще, государственный переворот апреля – мая 2018 г. произошел не без участия Азербайджана. – А. Г.)» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2975933.html>). Или же другой опус Ильхама Гейдаровича от 01. 01. 2019 г.: «Мы поставили перед собой задачу: этот криминальный режим должен пасть, и добились этого. Мы добились этого, используя все средства. Я неоднократно говорил, сегодня хочу сказать еще раз: в том, что режим криминальной, коррумпированной хунты пал, есть и наша доля» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2998037.html>). Думается, что комментарии излишни.

Обобщая вышеизложенное, я вправе утверждать, что государственный переворот апреля–мая 2018 года явился заключительным действием тщательно проработанной технологии по приведению к власти в Республике Армения русофобских сил с целью дальнейшего выдавливания России из Закавказья, ввода миротворческих сил НАТО (читай американо-турецких) по всему периметру границ Республики Арцах, осуществления контроля над 105-километровой границей с Исламской Республикой Иран, в настоящее время контролируемой вооруженными силами Республики Арцах.

Единственный вывод, который в сложившихся условиях напрашивается, таков: учреждение объединенного Комитета обороны Армении и Арцаха

с целью нейтрализации опасной угрозы существованию двух армянских государств – обязательное условие сохранения Республики Армения и Республики Арцах. Альтернатива – потеря армянской государственности.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на пессимистической ноте. Благо на днях представится хорошая возможность получить мощнейший заряд оптимизма и энергии от общения с одним из главных идеологов Арцахского национально-освободительного движения Зорием Гайковичем Балаяном. 10 февраля 2020 года Зорию Гайковичу исполняется 85 лет. Признаюсь, писать о столь многогранной личности, патриоте Армении, Арцаха и Великой России – дело не из простых. Поэтому я воспользуюсь воспоминаниями первого посла Российской Федерации в Республике Армения светлой памяти Владимира Петровича Ступишина – патриота-державника, которого с большой теплотой вспоминают в Армении и Арцахе. Так, в статье «Моя миссия в Армении. 1992–1994» Владимир Ступишин пишет: «Очень дорожил и дорожу я дружбой Зория Балаяна, известного писателя, одного из наиболее последовательных защитников Нагорного Карабаха перед советской властью. Это он вместе с Сильвой Капутикян вступил в открытую конфронтацию с Горбачевым, отстаивая естественное право своих соплеменников – он сам родом из Карабаха – на освобождение от азеро-турецкого ига.

Будучи народным депутатом СССР с 1989-го по 1991 год, Зорий Балаян, отработавший в свое время немало лет врачом на Камчатке и ставший еще там профессиональным писателем, поставил свое перо на службу карабахскому делу и ушел всецело в публицистику. Его перу принадлежат целые книги, рассказывающие об истории Армении и Арцаха, о борьбе с турецкими пришельцами, о современных испытаниях, выпавших на долю армянского народа... Он хорошо написал о русском лейтенанте Диме Мотриче, отдавшем жизнь за справедливое карабахское дело, и его отце, кадровом военном, командире подводной лодки, который, узнав о гибели сына, занял его место в одном из отрядов самообороны Карабаха.

В мае 1991 года Зорий Балаян познакомился со вторым спикером палаты лордов британского парламента баронессой Керолайн Кокс... В Карабахе и вокруг него преступная операция «Кольцо» уже успела опустошить десятки армянских деревень. В собственно Армению ринулась новая волна беженцев из Азербайджана. Леди Кокс добилась от Горбачева разрешения на поездку в Карабах. По возвращении в Москву она начала свою борьбу в защиту карабахцев, следуя сахаровскому принципу быть на стороне жертвы. «Я убеждена, что главной жертвой в этом конфликте является армянский народ, и посему я на его стороне», – заявила Керолайн Кокс и с тех пор твердо и неуклонно следовала этому принципу, неся правду о карабахском конфликте в Европу и Америку, выступи-

А. ГЕГАМЯН

пая в палате лордов Британии и Конгрессе США, в Европарламенте и в ООН, в христианских и правозащитных организациях.

Там ей не раз приходилось отвечать тем, кто любил поговорить об «армянской агрессии»: «Представьте себе человека, которому закрыли нос и рот, не дают дышать, а когда он начинает размахивать руками и при этом задевает по физиономии насильника, тот вдруг очень обижается и жалуется на свою жертву. Так и Карабах с Арменией. Они законно сопротивляются. И обвинять их в агрессивности просто глупо» (Зорий Балаян. Моя миссия в Армении. 1992–1994).

Записывая последнее предложение, я поймал себя на мысли, что могу поддаться соблазну и переписать всю статью Владимира Петровича. Но даже два этих небольших эпизода говорят о том, что если человек убежден в правоте своего дела, он сможет убедить в этом даже второго спикера британского парламента. Убежден, что мне еще представится возможность выступить с отдельной статьей, рассказывающей о жизненном подвиге этого выдающегося армянина, ставшего одним из символов негибаемой воли и мужества свободолюбивого народа Арцаха.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱԿՈՐԿԱԾ ԿՈՄԻՏԵ

Եվ այսպես, 2020 թ. հունվարի 25-ին Սյունիքի մարզի Կապան քաղաքում տեղի ունեցավ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հերթական մամուլի ասուլիսը, որի ընթացքում «Ժողովարչապետը» 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո երրորդ անգամ ներկայացրեց «100 փաստ «Նոր Հայաստանի» մասին» (այսուհետ՝ 100 փաստ), ինչպես նաև «Նոր Հայաստանի» կառավարության հերոսական առօրյայի «աննախադեպ» արդյունքները: Հարգելի ընթերցողները միանգամայն իրավացիորեն կարող են հարց տալ. իսկ այդ ինչո՞ւ են երկու շաբաթ հետո անդրադառնում այդ թեմային: Եվ ընթերցողներն իրավացի կլինեն: Չեն թաքցնի, որ, հեռուստաէկրանի առջև նստելով 5 ժամ 20 րոպե, այսինքն՝ սույն արարի առաջին իսկ րոպեից մինչև վերջ, ամենահակասական զգացողություններ ունեցա: Մի կողմից՝ խոր հիասթափության զգացողություն, որ ՀՀ գործադիր իշխանության ղեկին հայտնվել է զբաղեցրած պաշտոնին լիովին անհամարժեք գործիչ, որը բնավ չի հասկանում, թե ինչ պետություն է ղեկավարում, որտեղ է այն գտնվում, ովքեր են մեր հարևանները, ինչպիսին է միջազգային դրությունը, որ ստեղծվել է մեր տարածաշրջանում և, վերջապես, բնավ տեղյակ չէ, թե ինչպիսի ցուցանիշներ են բնութագրում երկրների սոցիալ-տնտեսական վիճակն արդի աշխարհում: Մյուս կողմից՝ ինձ չէր լքում հույսի զգացողությունը՝ մոտ ապագայում անհրաժեշտ ուղղությամբ փոփոխությունների հետ կապված: Այս ամենը հասկանալու համար ժամանակ էր պետք: Թող ընթերցողը հակասություններ չփնտրի տեսածիցս ու լսածիցս ստացած՝ առաջին հայացքից փոխբացառող իմ սպասումների մեջ, և ահա թե ինչու: Օրինակ, ընթերցելով 100 փաստերը՝ Նիկոլ Վովակիչը հպարտությամբ հայտարարեց ՀՀ արտաքին առևտրի ցուցանիշների բարձր տեմպերի մասին, ընդ որում՝ այն աստիճան հրապուրվեց դրանով, որ թվերով հնչեցրեց արտահանվող բանջարեղենի ծավալները. դիցուք՝ բադրիջան, կանաչ տաքդեղ, լոլիկ և այլն: Խոստովանում են, որ Նիկոլ Վովակիչի գթասրտությանը չես կասկածի: Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող, թե որքան անխնա կվարվեր նա մեր հանդեպ, եթե սկսեր, ասենք, հատային արտահայտությամբ հնչեցնել բադրիջանի արտահանումը: Չէ, նա դա չարեց, քանի որ ձայնային էֆեկտներն ու պոռոտախոսությունը խորթ են նրան: Իսկ եթե լուրջ, ապա «Ժողովարչապետը», խոսելով արտաքին առևտրում իբր հաջողությունների մասին, բոլորովին չի հասկանում, թե որքան տազնապալի են գործերը հենց այդ ոլոր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տում: Այսպես, համաձայն ՀՀ Վիճակագրական կոմիտեի 2020թ. հունվարի 31-ի «Հիմնական նախնական մակրոտնտեսական ցուցանիշներն ըստ 2019 թ. դեկտեմբերին ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ընթացիկ օպերատիվ ամփոփագրերի (2020 թ. հունվարի 31-ի դրությամբ)» հրապարակման՝ 2019 թ. հունվար-դեկտեմբերին ՀՀ-ից արտահանման աճի տեմպը (դոլարով արտահայտված), 2018 թ. նույն ժամանակամիջոցի համեմատ, կազմել է 109,4%, իսկ ներմուծման աճի տեմպը նույն ժամանակամիջոցում կազմել է 110,8%: Ընդ որում՝ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը անցած տարի կազմել է \$2 մլրդ 873,5 մլն, այն դեպքում, երբ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը 2018 թ. կազմել է \$2 մլրդ 551,3 մլն: Այսինքն՝ տեղի է ունեցել ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտի աճ \$322,2 մլն-ով: Համեմատության համար նշենք, որ 2017 թ. արդյունքներով, այսինքն՝ մինչև 2018 թ. ապրիլ-մայիսի հեղաշրջումը, առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը հավասար էր \$1 մլրդ 859,4 մլն-ի: «Ժողովարչապետը» բոլորովին տեղյակ չէ մի էական մանրամասնի մասին, դիցուք՝ թե որքան կործանարար է առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտն անդրադառնում ՀՀ վճարային հաշվեկշռի վրա, մանավանդ օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների (այսուհետ՝ ՕՈՆ) առանց այդ էլ քիչ ծավալի կրճատման պայմաններում: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2017 թ. հունվար-դեկտեմբերին ՕՈՆ-ը ՀՀ տնտեսությունում կազմել է \$249,8 մլն, 2018-ին՝ համապատասխանաբար \$254,3 մլն («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019 թ. հունվար-փետրվարին», էջ 93), 2019 թ. հունվար-սեպտեմբերին համապատասխան ցուցանիշը կազմել է \$67,79 մլն: Տեղեկության համար նշենք, որ 2018 թ. նույն ժամանակամիջոցի համար ՕՈՆ-ը կազմել է համապատասխանաբար \$127,28 մլն («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019 թ. հունվար-հոկտեմբերին», էջ 117): Ցավոք, պետք է խոստովանել, որ 2019 թ. IV եռամսյակում ՀՀ-ում չի նկատվել ՕՈՆ էական ներհոսք, հանգամանք, որն ընթացիկ տարվա մարտին, անկասկած, կհաստատվի պաշտոնական վիճակագրությամբ: Ավելին, անցած տարի ՀՀ ֆինանսների ոլորտում նկատվել է չափազանց տագնապալի միտում՝ ՀՀ-ից ֆինանսական կապիտալի արտահոսք, ավելի պարզ ասած՝ կապիտալի փախուստ Հայաստանից: Այսպես, եթե 2018 թ. հունվար-հոկտեմբերին ՀՀ դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքը բանկային համակարգով կազմել է \$504 մլն 706 հազ., ընդ որում՝ Ռուսաստանի Դաշնությունից զուտ ներհոսքը եղել է 480 մլն 988 հազ., ԱՄՆ-ից՝ \$23 մլն 48 հազ., ապա 2019 թ. նույն ժամանակամիջոցում դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է \$403 մլն 501 հազ., ընդ որում՝ Ռուսաստանից՝ \$543 մլն 31 հազ., և դա այն դեպքում, երբ ԱՄՆ-ից Հայաստան և հակառակը դրամական փոխանցումների հաշվեկշիռը եղել է բացասական: Այսպես, ԱՄՆ-ից ՀՀ դրամական միջոցների ներհոսքը կազմել է \$227 մլն 890 հազ., իսկ արտահոսքը՝ համապատասխանաբար \$251 մլն 503 հազ. (ՀՀ ԿԲ Տեղեկագիր, 2019 թ. հոկտեմբեր, էջ 78): Չէի ցանկանա այս տագնապալի վիճակագրությունն ուղղակիորեն շաղկապել սորոսյան լափակերների և ամերիկյան հարկատուների կողմից ֆինանսավորվող տարատեսակ դեմոկրատական

ինաստիտուտների թոշակառուների՝ 2018 թ. ապրիլ-մայիսին պետական հեղաշրջում կատարելու անսանձ մղման հետ: Սակայն նման վիճակագրությունը, համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, բավական ընկճող է: Կարելի էր շարունակել «ժողվարչապետի» դիլետանտական, մակերեսային դատողությունները ներկայացնելը, ավելին՝ ցույց տալ դրանց կտրվածությունը սոցիալական կենսական խնդիրներից, որոնք կանգնած են մեր երկրի քաղաքացիների առջև, սակայն բավարարվենք բերված օրինակներով: Տարակուսած ընթերցողը իրավունք ունի նաև հարցնելու. իսկ ի՞նչը, մամուլի ասուլիսի արդյունքներից ելնելով, վերը նշված հույսի զգացողություն ներշնչեց, թե երկրում կարող են դրական փոփոխություններ սպասվել: Փորձեն հակիրճ բացատրել: Փաստը, որ Հայաստանի գիտակից քաղաքացիները սկզբից ևեթ թերահավատորեն էին վերաբերվում օվկիանոսի այն կողմից հովանավորվող՝ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման իրականացնողներին, իրողություն է, որը բնավ նորություն չէ: Բավական է ընթերցողներին հիշեցնել, որ Հայաստանի ընտրողների ավելի քան 51%-ը չի մասնակցել ՀՀ VII գումարման Ազգային ժողովի ընտրություններին: Սա նաև պաշտոնապես արձանագրված փաստ է: Մինևույն ժամանակ, փաստ է նաև այն հանգամանքը, որ բացի սորոսյան բազմաթիվ լափակերներից, ԼՂԲՏ հանրույթի ու «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի ակտիվիստներից, Նիկոլ Վոլակիչի ընտրողների մեջ քիչ չէին Հայաստանի այն քաղաքացիները, որոնք տենչում էին փոփոխություններ տեսնել իրենց կյանքում: Քաղաքացիներ, որոնք ընտրարշավի ընթացքում գայթակղվեցին գունավոր հեղափոխությունների մասնագետների լավ մտածված, փորձարկված և Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրելի կողմից հնչեցված պոպուլիստական խոստումներով: Կցանկանայի հավատալ, որ, լսելով «ժողվարչապետի» մտքի գոհարները, որոնք հնչեցրել է Կապանում հունվարի 25-ի մամուլի ասուլիսի ժամանակ, Ն.Փաշինյանի երկրպագուներից շատերը չէին կարող չնկատել ողջ կեղծիքը, սուտն ու դատողությունների խճուկությունը, հատկապես լրագրողների անհարմար հարցերին պատասխանելիս: Վերցնենք, օրինակ, «Իրավունք» թերթի թղթակցի հարցն այն մասին, թե ինչու Ն. Փաշինյանը չի սահմանափակում ՀՀ-ում սորոսականների հակազգային ակտիվությունը: Այս հարցը, մեղմ ասած, հունից հանեց առանց այդ էլ կասկածելի իմպուլսիվ «ժողվարչապետին»: Հավանաբար, լրագրողի միանգամայն օբյեկտիվ դիտարկումն այն մասին, որ Նիկոլ Վոլակիչը դարձել է սորոսյան գրանտակետների գերին, թեկուզև այն պարզ պատճառով, որ նրա քաղաքական թիմի զգալի մասը հաշվետու է և ենթարկվում է ոչ նրա և, առավել ևս, ոչ մեր ընտրողների կամքին, այլ ենթակա է տարատեսակ ու բազմացած սորոսյան ֆոնդերին, վերջնականապես հունից հանեց տիեզերական մասշտաբի ստրատեգին, ինչպիսին է «ժողվարչապետը»: Հարցը, ինչպես ասում են, ուղիղ նշանակետին էր: Եվ հորդեցին «թավշյա հեղափոխության», ասել է թե՛ պետական հեղաշրջման հեգեմոնի օրինաբանված (միայն թե ոչ Բարձրյալի կողմից) բերանից անձնական բնույթի վիրավորանքներ, ավելին՝ մեղադրանքներ պետական դավաճանության մեջ (չէ՞ որ «խորաթափանց» է Նիկոլ Վոլակիչը) լրագրողի ու «Իրավունք» հայրե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նասիրական մեդիա-հոլդինգի ղեկավարների հասցեին, էլ չեմ ասում նախկին իշխանությունների հասցեին վիրավորանքների մասին: Ասել, թե ամեն բան ի վնաս Նիկոլ Վովակիչի էր, նշանակում է՝ ցանկալին իրականի տեղ ներկայացնել: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, այս հարցը շատ տեղին հնչեց, ընդ որում՝ հայրենասիրական պարբերականի լրագրողի կողմից, քանի որ վերջին ժամանակներս նկատվում է, որ սորոսյան տիկնիկավարները որոշ կասկածով են մոտենում «Ժողվարչապետին», ըստ երևույթին, նրա անվճռականության պատճառով այն խնդիրների իրականացման հարցում, որոնք սկզբից ևեթ դրվել էին նրա առջև պետական հեղաշրջման անդրովկիանոսյան կազմակերպիչների և ֆինանսիստների կողմից, որոնք նրան իշխանության բերեցին: Կուզենայի հուսալ, որ «Ժողվարչապետի» մեղսունակ երկրպագուները ուշադրություն դարձնեին նաև մեկ այլ զազրելի ստի վրա, որը Նիկոլ Վովակիչը հնչեցրեց մամուլի ասուլիսի ժամանակ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Կապանում մամուլի ասուլիսի ժամանակ նա հայտարարեց. «Մեզ մեղադրում են այն բանում, որ Սերժ Սարգսյանի ժառանգությունը Արցախյան խնդրում կորցրել ենք: Նայենք, թե ինչ ժառանգություն է թողել Ղարաբաղի հարցում: Վերջերս լրատվականներից մեկում մի փաստաթուղթ հրապարակվեց (համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ չափից ավելի դյուրահավատ է Նիկոլ Վովակիչը ասեկոսեի հանդեպ՝ գրված «լրատվականներից մեկում» – Ա. Գ.), որում ըստ էության փաստաթղթից մեջբերում էր, թե Սերժ Սարգսյանը որ կետում է թողել Ղարաբաղի բանակցային գործընթացը, և պաշտոնական հերքումներ նախորդ իշխանությունից չեն եղել» (այդ ինչի՞ց ելնելով «լրատվականներից մեկի» հրապարակմանը պետք է տրվեն պաշտոնական հերքումներ՝ միայն Նիկոլ Վովակիչին է հայտնի – Ա. Գ.): Այնուհետև, Lragir.am ինտերնետ-պարբերականի «Վարչապետի սենսացիոն բացահայտումը Արցախի խնդրում» հոդվածում (lragir.am/ru/2020/01/25/165065) գրված է. «Ըստ այդ փաստաթղթի, որը ներկայացրեց Փաշինյանը, Ղարաբաղյան հարցի կարգավորման նպատակներ են 7 շրջանների վերադարձը Ադրբեջանին՝ պայմանով, որ պահպանվում է ԼՂ-ն Հայաստանին կապող միջանցք: Կողմերի միջև համաձայնեցված ժամկետներում ՄԱԿ կամ ԵԱՀԿ հովանու ներքո ԼՂ ողջ բնակչության ազատ կամարտահայտումը հանդիսացող համընդհանուր քվեարկության միջոցով ԼՂ վերջնական իրավական կարգավիճակի որոշումը, որը կլինի իրավական առումով պարտադիր և կհամապատասխանի միջազգային իրավունքի նորմերին ու սկզբունքներին: Ընդ որում՝ հարցերը կարող են ներառել կարգավիճակի բոլոր տարբերակները: Ըստ փաստաթղթի՝ վերաբնակները լքելու են 5 շրջանների տարածքները, Ադրբեջանի քաղաքացիական իշխանությունները մտնելու են նշված տարածքները այն բանից հետո, երբ կտեղակայվեն միջազգային խաղաղապահ ուժերը և դուրս կհանվեն այդ շրջաններում գտնվող զինված ուժերը: Խաղաղապահ միջազգային ուժերը կտեղակայվեն նախկին ԼՂԻՄ շրջանի վարչական սահմանների երկայնքով, բացառությամբ Քելբաջարի և Լաչինի շրջանների մաս կազմող հատվածների, Քելբաջարի շրջանը կմնա ԵԱՀԿ մշտադիտարկման տակ: Մինչ վերջնական կարգավորման որոշումը Լեռնային Ղարաբաղը պետք է օժտվի ժամանակա-

վոր կարգավիճակով, որը կերաշխավորի նրա ամենօրյա կենսագործունեության կազմակերպումը»: Այնուհետև Lragir.am-ը մեջքերում է Ն. Փաշինյանի խոսքերը. «Սա այն ժառանգությունն է, ըստ այս հրապարակման, որը չի հերքվել, որը եղել է սեղանին: Մեզ մեղադրում են, որ այս ժառանգությունը կորցրել ենք: Որ պահին հենց այս նույն կետից ՀՀ-ն ուզե՞նա շարունակել բանակցությունները, միջազգային հանրությունը ոչ մի խնդիր չի ստեղծի (սույն անանուն հրապարակմանը Նիկոլ Վովակիչն իր այս պնդմամբ տալիս է պաշտոնական կարգավիճակ – Ա. Գ.): Ես ուրիշ բան եմ ասում՝ Արցախի նախագահի բոլոր թեկնածուները թող ասեն՝ այս տեքստը իրենց համար ընդունելի՞ է, թե՞ ոչ: Թող Արցախի ժողովուրդն ասի՝ իր համար ընդունելի՞ է, թե՞ ոչ: Թող հայ ժողովուրդն ասի՝ ընդունելի՞ է, թե՞ ոչ: Եթե Արցախի ժողովուրդը որոշի, որ սա է ընդունելի տարբերակը, ճիշտ բովանդակությունը, երաշխավորում եմ, որ նույն պահին սա կհայտնվի բանակցային սեղանին, ոչ մի պրոբլեմ չի լինի»: Ել չեմ շարունակի Նիկոլ Վովակիչի այս՝ նախապես սադրիչ խոստովանությունը ներկայացնել, նշեմ միայն, որ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության խոսափողի, այն է՝ Lragir.am ինտերնետ-պարբերականի կայքում այս հրապարակումը հայտնվել է տեղի ժամանակով ժամը 14.25-ին, այսինքն՝ Կապանում «Ժողվարչապետի» կողմից այս գոհարները հնչեցնելուն գրեթե միաժամանակ: Այսինքն՝ հարկ չկա կասկածելու, որ այն նախապես էր պատրաստված: Իսկ ինչ վերաբերում է հարցի բովանդակային կողմին, ապա դրա գնահատականը պրոֆեսիոնալ մակարդակով ներկայացված է Սերգեյ Շաքարյանցի «Տարօրինակները. Նիկոլ Փաշինյանի մամուլի ասուլիսները և որոշ պատասխաններ Ստեփանակերտից» հոդվածում, որը հրապարակվել է 2020թ. հունվարի 29-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում: Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի Նիկոլ Վովակիչի՝ տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործչի այս հերթական բարբաջանքը: Ղատելով ըստ ամենայնի՝ նրա համար հիմա այնքան էլ հեշտ չէ, քանի որ տիկնիկավարները նրանից սպասում են կոնկրետ արդյունքներ, խոստացածի կատարում: Զե՞ որ դիմելով Արցախի Հանրապետության նախագահի թեկնածուներին, Արցախի և Հայաստանի ժողովուրդին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ ի սկզբանե մեռելածին, միայն իրեն հայտնի փաստաթղթի հարցով՝ նա հիանալի գիտի, թե ինչպիսին է լինելու միահամուռ պատասխանը: Այդ դեպքում ինչո՞ւ է Նիկոլ Վովակիչը դիմում Արցախի Հանրապետության նախագահի թեկնածուներին: Այսպիսի մի դավադիր միտք արտահայտեմ. ըստ երևույթին, նրան ու նրա անդրօվկիանոսյան հովանավորներին հաստատ հայտնի է, որ նրանց մեջ կա (և) Սորոսի հիմնադրամի և անդրօվկիանոսյան տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտների հովանավորյալ (ներ), որը (որոնք) այնպես, ինչպես և Նիկոլ Վովակիչը, կաշկանդված է (են) իր (ենց) գործողություններում Արցախի անկախության պաշտպանության հարցում: Ի դեպ, «Ժողվարչապետին» նաև հաստատ հայտնի է, որ պետք է կատարյալ բութ լինել՝ չհասկանալու համար, որ Արցախում օրը ցերեկով ճրագով անգամ չես գտնի գոնե մեկ այնքան անհույս մի հիմարի, որը կհամաձայներ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ Նիկոլ Վովակիչի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նշած փաստաթղթին: Եվ ահա, այս դավաճանական բարեհիմարությունը «ժողովարչապետը» հնչեցրել է մեկ նպատակով՝ արտասահմանյան կուրատորներին ցույց տալու, որ թեև ամեն կերպ ջանում է դուր գալ Արևմուտքին, բայց իր առջև դրված խնդիրները Արցախը հանձնելու մասով անգամ ինքը՝ «ժողովարչապետը», ի գորու չէ կատարել: Այո, հորինված պատրվակներով նա կարողացավ հասնել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ձերբակալությանը, ակնհայտ սուտ մեղադրանքներով քրեական գործ հարուցեց ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի դեմ, զրպարտեց Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսներին՝ հետապնդելով միանգամայն կոնկրետ նպատակ. պառակտել հայ հասարակությունը, նրան բաժանել «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների» և «ռևանշիստների», սակայն նրա ուժերից վեր է սասանել ողջ հայության հավատը, նրա պատրաստակամությունը՝ կյանքի գնով պահպանելու Արցախի Հանրապետության անկախությունը, հայկական երկու պետությունների անվտանգությունը: Կարծում եմ, որ համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնը գիտակցում է այս իրողությունը, դրա համար էլ ավելացնում է տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունների ֆինանսավորումը, որոնց գործունեությունն ուղղված է հայոց պետականության քայքայմանը, հայ հասարակությունում անվստահության և պառակտման մթնոլորտի ստեղծմանը, իսկ վերջնարդյունքում՝ հայ ժողովրդի միասնական կամքի ընկճմանը ազգային անվտանգության սպառնալիքների հաղթահարման գործում: Որպեսզի ասածներս մերկապարանոց չհնչեն, վկայակոչեմ կոնկրետ փաստեր: Ասպես, 2018 թ. Սորոսի հիմնադրամից ՀՀ-ում գրանցված 43 կազմակերպություն ստացել է \$1 մլն 766 հազար 855, ինչպես նաև 77 մլն 968 հազար 600 հայկական դրամ: 2019-ին Սորոսի հիմնադրամը ֆինանսավորել է 35 կազմակերպություն՝ \$1 մլն 858 հազար 664 ընդհանուր գումարով: 2018–2019 թթ. Սորոսի հիմնադրամն ընդհանուր առմամբ ֆինանսավորել է 59 կազմակերպություն՝ \$3 մլն 625 հազար 119 և 77 մլն 968 հազար 600 հայկական դրամ գումարով: Այդ գումարից վերջին երկու տարիներին 22 կազմակերպություն ստացել է \$2 մլն 564 հազար 203 և 77 մլն 968 հազար 600 հայկական դրամ երկու և ավելի փոխանցումներով: Պետք է կարծել, որ լավ աշխատանքի համար: Դրանց թվում «Լրագրողների «Ասպարեզ» ակումբը» ստացել է \$128 210, «Թրանսփարենսի ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոնը»՝ \$181 000, Հավասար իրավունքների ՀԿ-ն՝ \$220 850, «Իրազեկ քաղաքացիների միավորումը»՝ \$296 000 և 39 021 600 հայկական դրամ, «Առանց սահմանների իրավունքների պաշտպանություն» կազմակերպությունը՝ \$56 790, «Մանդատ» ՀԿ-ն՝ \$158 090, Վանաձորի «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեա» գրասենյակը՝ \$365 212, «Հանրային լրագրության ակումբը»՝ \$139 000, «Factor» տեղեկատվական կենտրոնը՝ \$323 948: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, բավական է ուշադիր ուսումնասիրել նախագծերի նպատակները, որոնց համար տրվում է այս հասարակական կազմակերպությունների ֆինանսավորումը, իսկ հետո ուսումնասիրել, թե ինչ գործերում են դրանք արտացոլվում, որպեսզի դառնանք սորոսյան այդ լավակերների անթաքույց հակապետական գործունեության

վկաները: Համադրելով հայոց պետականությանն ու հայ ժողովրդին բացահայտ թշնամական այս կազմակերպությունների տարբեր գործողությունները՝ հստակ երևում է դրանց հակառուսական և ռուսաստյաց ուղղվածությունը, որը հետաանդում է միանգամայն կոնկրետ նպատակներ՝ վարկաբեկել Եվրասիական տնտեսական միությունը (ԵՏՄ) և ՀԱՊԿ-ը, հասնել այն բանին, որպեսզի Հայաստանից հանվի 102-րդ ռուսական ռազմակայանը և ռուսաստանյան «Էրեբունի» ավիաբազան: Ընդ որում՝ սորոսյան լափակերների բոլոր փաստարկներն այս հաշվով հիմնված են բացահայտ ստի ու գրպարտության վրա: Մի խոսքով՝ Ռուսաստանի դեմոնացմանը հասնելու համար վերջին երկու տարում ՀՀ-ում Սորոսի հիմնադրամից ծախսվել է ավելի քան \$3 մլն: Էլ չեմ ասում շուրջօրյա հեռարձակվող և հայերեն ու ռուսերեն թողարկվող «Ազատություն» ռադիոյի և ինտերնետ-հեռուստատեսության, «Ազատություն» ռադիոյի հայկական ծառայության մասին, որը գոյություն ունի ամերիկայի հարկատուների շռայլ ֆինանսավորման հաշվին: Հարկ է հատկապես նշել, որ այդ խափանարար կառույցն այնքան է լկտիացել, որ նիկովվովակիչյան խառնամբոխի լռելյայն համաձայնությամբ, եթե չասենք՝ հավանությամբ, հետևողականորեն դեմոնացնում է Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին: Ընդ որում՝ այդ աշխատանքը տարվում է համակարգային հիման վրա՝ ԱՊՀ (և ոչ միայն) տարածքում գունավոր հեղափոխությունների ընթացքում փորձարկված՝ պետությունների կործանման տեխնոլոգիաներով: Ընթերցողի մոտ կարող են միանգամայն իրավացիորեն բազմաթիվ հարցեր ծագել. իսկ ինչպե՞ս են արձագանքում պետությունը, Հայաստանի «հեղափոխական» իշխանությունները, ինչպես նաև ինքը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, այս անթաքույց օտարերկրյա միջամտությանը համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնի կողմից, որն իրականացվում է ՀՀ-ում գրանցված հասարակական կազմակերպությունների միջոցով: Չէ՞ որ դա ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ քրեորեն պատժելի հանցագործություն: Այդպիսի հարց տալով՝ ընթերցողը, իհարկե, իրավացի կլինի: Հարցի պատասխանը բավական պարզ է. ՀՀ կառավարությունը ցուցադրաբար հովանավորում է այդ խափանարար կառույցներին: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, նորից վկայակոչեմ կոնկրետ փաստ: Այսպես, 2019 թ. մարտի 1-ին ՀՀ փոխվարչապետ Տիգրան Ավինյանն իր N86-A որոշմամբ վերը իմ նշած սորոսյան կազմակերպությունները ճանաչեց «բարեգործական» և դրանց ազատեց հարկումից: Դրանց թվում այդ նույն՝ Վանաձորի «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլայի» գրասենյակն է, «Լրագրողների «Ասպարեզ» ակումբը», «Հանրային լրագրության ակումբը», «Իրազեկ քաղաքացիների միավորումը», «Առանց սահմանների իրավունքների պաշտպանությունը», «Factor» տեղեկատվական կենտրոնը»: Ահա այսպիսի բաներ, հարգելի ընթերցող: Կարծում եմ, որ այս փաստերից հետո անգամ «Ժողովարչապետի» մոլի երկրպագուների (նկատի ունեմ մեղսունակներին, եթե այդպիսիք դեռևս կան) աչքերից փառք կընկնի, և նրանք միանգամայն այլ լույսով կտեսնեն լրագրողի՝ Սորոսի հիմնադրամից նրա կախվածության մասին Նիկոլ Վոլակիչի նյարդապարալիտիկ արձագանքի իսկական դրդապատճառները: Միևնույն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ժամանակ, նշենք, որ սորոսյան այս բոլոր կազմակերպությունները, որոնք աշխատում են բարեհունչ ցուցանակների ներքո, բերանները ջուր էին առել, երբ ամենակոպիտ ձևով ոտնահարվում էին իրենց լրագրող գործընկերների իրավունքները կամ էլ կոպիտ կերպով ոստիկանության բաժիններ բերման էին ենթարկվում «այլախոհ» (իմա՝ պետականամետ մտածող) հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարները, որոնց ողջ «հակաիրավական» գործունեությունը սորոսյան պնակալեզների ու նրանց հովանավորող՝ հայաստանյան այսօրվա իշխանավորների հակապետական, հակազգային գործերը մերկացնելն է:

Հանուն արդարության նշենք, որ Նիկոլ Վոլանկիչի ողջ երկվության և սուտ էության ամենավտանգավոր դրսևորումը նրա խուսափողական պատասխանն էր լրագրողի այն հարցին, թե շարունակում է արդյոք Ն. Փաշինյանը հավատարիմ մնալ չորս տարի առաջ իր ատահայտած այն կարծիքին, որ Ապրիլյան քառօրյա պատերազմը (2016 թ.), որը սանձազերծեց Ադրբեջանն Արցախի Հանրապետության դեմ, սկսվել է, իբր, Ռուսաստանի գիտությամբ և թույլտվությամբ՝ Հայաստանի կողմից հետագա տարածքային զիջումների նպատակով և Եվրասիական տնտեսական միությանը Ադրբեջանի միանալու պայմանով: Ընթերցողներին հիշեցնենք Ն. Փաշինյանի պատասխանը հստակ առաջադրված հարցին. «Այն ամենը, ինչ ես այն ժամանակ գրել եմ իմ Facebook-ում, սկզբից մինչև վերջ քննարկել եմ ռուս գործընկերների հետ (իսկ քննարկելու ի՞նչ կար, պարզապես պետք էր զրպարտության համար ներողություն խնդրել – Ա. Գ.): Մենք մանրամասն քննարկել ենք իրավիճակը և ստացել բոլոր հուզող հարցերի պատասխանները: Ես փորձում եմ պահպանել առավելագույն ազնիվ գործընկերային հարաբերություններ նրանց և մյուս բոլոր գործընկերների հետ»: Առաջինը, ինչի մասին կարողանում եմ մտածել, այն է, որ պարզեմ, թե ինչ նկատի ունի «Ժողվարչապետը» ազնվություն ասելով: Երկրորդը, ինչի մասին հիշելով՝ դժվար է չժպտալ, եթե համադրենք նիկոլվոլանկիչյան ազնվության այս դրսևորումները նրա պրակտիկ գործողությունների հետ: Տիեզերական մասշտաբի սույն քաղաքական գործիչը կարող է և իրոք իրեն համոզել է, թե իր գեղջկական պարզունակ հնարքները կարող են հաջողություն ունենալ բարձր պրոֆեսիոնալների, կայացած քաղաքական առաջնորդների շրջանում, որոնք ի նշան հայ ժողովրդի և հայոց պետականության հանդեպ հարգանքի՝ ստիպված են նրբանկատորեն հանդուրժել իշխանություն թափանցած քաղաքական դուրսպրծուկի երկերեսանի զառանցանքները, որը չի ստում գուցե թե միայն այն ժամանակ, երբ սելֆի է խնդրում ԵՏՄ և ՀԱՊԿ դաշնակից պետությունների ղեկավարների հետ: Եվ միանգամայն կանխատեսելի էր, որ ս. թ. հունվարի 25-ին Կապանում, մամուլի ասուլիսի ընթացքում Նիկոլ Վոլանկիչը խուսափելու էր ուղղակի պատասխան տալուց թղթակցի տված ուղիղ հարցին. շարունակո՞ւմ է արդյոք նա մնալ այն դիրքորոշմանը, որ Ապրիլյան քառօրյա (2016 թ.) պատերազմը սկսվել է Ռուսաստանի գիտությամբ և թույլտվությամբ:

Նիկոլ Վոլակիչի ողջ գործունեությունը վարչապետի պաշտոնում Հայաստանի և Արցախի հասարակությանը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում անձնատուր լինելու որոշումներին պատրաստելն է: Ընդ որում՝ կատարելով անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների հանձնարարությունները՝ նա այնքան պրիմիտիվ է, որ կարծում է, թե փորձագիտական հանրությունը չի նկատի կապը վերջին մեկուկես տարիների տարբեր իրադարձությունների միջև: Այսպես, Նիկոլ Վոլակիչն ամեն առիթով ու ամեն անգամ կրկնում է, որ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը պետք է բավարարի ինչպես Հայաստանին, Արցախի Հանրապետությանը, այնպես էլ Ադրբեյջանին կամ էլ տիկնոջ հետ միասին ավելի լավ կիրառման արժանի համառությամբ կրկնում է, որ պետք է հայ և ադրբեյջանցի ժողովուրդներին պատրաստել խաղաղության: Ընդ որում՝ նա համեստորեն լռում է, երբ տեղեկատվական դաշտ է նետվում միտքն այն մասին, որ Հայաստանի ու Ադրբեյջանի արտաքին գործերի նախարարների ժնկյան վերջին բանակցություններում՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների և ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի մասնակցությամբ, քննարկվել են ադրբեյջանցի փախստականներին Շուշի վերադարձնելու և Լեռնային Ղարաբաղում հայերի ու ադրբեյջանցիների համատեղ բնակության գոտիների ստեղծման հարցերը: Միևնույն ժամանակ, եթե Նիկոլ Վոլակիչը ճշմարտության տեղ է ընդունել լրատվականներում մի ինչ-որ հրապարակում իբր նախկին իշխանությունների կողմից Ադրբեյջանին 7 շրջանների հանձնման և Լեռնային Ղարաբաղի անորոշ կարգավիճակի մասին՝ միայն այն պատճառով, որ այդ անհեթեթությունը պաշտոնական հերքում չի ստացել իշխանությունների կողմից, ապա այժմ չի շտապում բողոքարկել ժնկում քննարկված հարցերի մասին «արտահոսքը»: Իսկ ո՞րն է Նիկոլ Փաշինյանի նման գործողությունների իմաստը: Պատասխանը պարզ է. Նիկոլ Վոլակիչը գիտակցում է, որ չի կարողանա կատարել այն ամենը, հանուն ինչի նրան բերել են իշխանության, այն է. պայմանների ստեղծում, որոնց դեպքում Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտու երկայնքով կմտցվեն ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար ուժեր (իմա՝ ԱՄՆ և Թուրքիա), որոնց համար հատկապես կարևոր է Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետր սահմանի վերահսկումը, որը ներկայում վերահսկում են Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը: Առանց առանձնակի ջանքերի կարելի է հիմնավորել, որ այդ նպատակին հասնելուն է ենթարկեցված ՀՀ իշխանությունների՝ Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների վարկաբեկման քաղաքականությունը կամ էլ Նիկոլ Վոլակիչի՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում բանակցային գործընթացը խափանելու գործողությունները, երբ նա տեղեկատվական դաշտ նետեց «Արցախը Հայաստան է, և վերջ» կարգախոսը, հայկական երկու պետությունների քաղաքացիների գիտակցության մեջ Ղարաբաղյան կարգավորման հարցերում ՀՀ նախկին իշխանությունների իբր պարտավորական քաղաքականության մասին կեղծ վարկածի սերմանումը, հայ հասարակությունը պառակտելու հմուտ աշխատանքը՝ նրա քաղաքացիներին «սևերի» ու «սպիտակների» բաժանելով:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Կասկածելու հարկ չկա, որ այս ամենը Լեռնային Ղարաբաղի անկախությունն անսասան պահող համայն հայության հավաքական կամքը կոտրելու զագրելի, լկտի դավադրության օղակներն են: Իսկ դա ընդհանուր առմամբ նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի կողմից լայնամասշտաբ ռազմական նոր ագրեսիա սանձազերծելու համար: Եվ այդ դեպքի համար մեր Նիկոլ Վոլակիչն արդեն որոշել է մեղավորին՝ Ռուսաստանին, իր երկրպագուների հաճախ, ավաղ, դատարկ գլուխները հետևողականորեն մտցնելով այն զգվելի սուտը, որի համաձայն՝ առանց Ռուսաստանի համաձայնության Ադրբեջանն Արցախի դեմ պատերազմ չի սկսի: Այս առնչությամբ ակնհայտ է, որ Նիկոլ Վոլակիչի և Իլհամ Հեյդարովիչի գործողությունները համակարգվում են համաշխարհային քաղաքականության ուժի նույն կենտրոնից: Այլապես, հարգելի ընթերցող, այսքան նմանություն չէր լինի նախկին իշխանությունների գործունեության նրանց գնահատականների մեջ: Այսպես, 2018 թ. հուլիսի 9-ին Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևը բերկրանքով հայտարարել է. «Ես ուզում եմ ասել, որ մեր դերն էլ կա Հայաստանի քաղաքական ասպարեզից Սերժ Սարգսյանի քրեական ռեժիմը քշելու գործում: Ես չեմ ուզում այդ մասին խոսել և ուռճացնել մեր դերը (Իլհամ Հեյդարովիչն իր թուրք, անգլիացի և ամերիկացի հովանավորներին հո չի՞ մատնի – Ա. Գ.): Կարող եմ միայն ասել, որ մեկուսացման քաղաքականությունը, որը մենք իրականացրել ենք Հայաստանի հանդեպ, արդարացնում է իրեն» (<https://interfax.az/view/738379>): Կամ էլ ավիչերոնյան սուլթանի մեկ այլ հայտարարությունը. «Պատահական չէ, որ տապալվեց քրեական ռեժիմը, որն ավելի քան 20 տարի ղեկավարում էր Հայաստանը, և այսօր հայ ժողովուրդը ասում է այն, ինչ ասում ենք մենք (այստեղ Իլհամ Հեյդարովիչը մի փոքր վրիպել է. Նիկոլ Վոլակիչ և ԿՕ-ն և նրանք, ովքեր կրկնում են նրա խոսքերը, բոլորովին էլ հայ ժողովուրդը չեն – Ա. Գ.): Հույս ունենք, որ Հայաստանի նոր ղեկավարությունը կառուցողական դիրքորոշում կորդեգրի հայ-ադրբեջանական դարաբաղյան հսկամարտության հետ կապված» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2947148.html>): Այնուհետև, նիկոլվոլակիչյան կառավարության առաջին քայլերով ոգևորված՝ Ի. Ալիևը 2018 թ. նոյեմբերի 6-ին հայտարարել է. «Հայաստանում այս տարի տեղի ունեցած փոփոխությունները նշանակում են նրանց զավթողական քաղաքականության լիակատար ձախողում, սա՝ մեկ (հավանաբար, ավիչերոնյան սուլթանը դեռևս այն ժամանակ հաստատ գիտեր, թե ինչ արդյունքի ձեռքբերմանն է ուղղված լինելու Ն. Փաշինյանի քաղաքականությունը – Ա. Գ.): Երկրորդ՝ այդ իրադարձությունները վկայում են այն մասին, որ մեր իրականացրած քաղաքականությունը արդյունքներ է տալիս (ավելի պարզ ասած՝ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը տեղի է ունեցել ոչ առանց Ադրբեջանի մասնակցության – Ա. Գ.)» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2975933.html>): Կամ էլ Իլհամ Հեյդարովիչի մեկ այլ հայտարարությունը՝ արված 01. 01. 2019 թ.: «Մենք մեր առջև խնդիր էինք դրել. այդ քրեական ռեժիմը պետք է տապալվի, և հասանք դրան: Մենք հասանք դրան՝ օգտագործելով բոլոր միջոցները: Ես քանիցս ասել եմ, այսօր ուզում եմ ասել ևս մեկ

անգամ. նրանում, որ քրեական, կոռուպացված խուճուղային ռեժիմը տապալվեց, մեր բաժինն էլ կա» (<https://www.trend.az/azerbaijan/politics/2998037.html>): Կարծում եմ՝ մեկնաբանություններն ավելորդ են:

Ընդհանրացնելով վերն ասվածը՝ իրավունք ունեմ պնդելու, որ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը Հայաստանի Հանրապետությունում ռուսաստյաց ուժերին իշխանության բերելու մանրակրկիտ մշակված տեխնոլոգիայի եզրափակիչ գործողությունն էր՝ Անդրկովկասից Ռուսաստանը դուրս մղելու, Արցախի Հանրապետության սահմանների ողջ պարագծով ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար ուժեր (ինչ՝ ամերիկա-թուրքական) մտցնելու, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետր սահմանի (որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի կողմից) վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով:

Միակ եզրակացությունը, որը ստեղծված պայմաններում կարելի է անել, այսպիսին է. Հայաստանի և Արցախի պաշտպանության միավորված կոմիտեի հիմնումը՝ հայկական երկու պետությունների գոյության վտանգավոր սպառնալիքի չեզոքացման նպատակով, Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության պահպանման պարտադիր պայմանն է: Այլընտրանքը հայոց պետականության կորուստն է:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել հոռետեսական նոտայով: Լավ է, որ օրերս լավատեսության և էներգիայի հզոր լիցք ստանալու հնարավորություն կստեղծվի Արցախյան ազգային-ազատագրական շարժման գլխավոր գաղափարախոսներից մեկի՝ Զորի Հայկի Բալայանի հետ հաղորդակցվելով: 2020 թ. փետրվարի 10-ին Զորի Հայկովիչը կդառնա 85 տարեկան: Խոստովանում եմ, այդքան բազմակողմանի անձնավորության, Հայաստանի, Արցախի ու Մեծ Ռուսաստանի հայրենասերի մասին գրելը հեշտ գործ չէ: Ուստի, կօգտվեմ Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության առաջին դեսպան, լուսահոգի Վլադիմիր Պետրովիչ Ստոլպիշինի՝ մեծ տերության հայրենասերի հուշերից, որին ջերմությամբ են հիշում Հայաստանում և Արցախում: Ահա նա իր «Իմ առաքելությունը Հայաստանում. 1992–1994» հոդվածում գրում է. «Շատ թանկ եմ գնահատել և գնահատում բարեկամությունս հայտնի գրող, խորհրդային իշխանության առջև Լեռնային Ղարաբաղի ամենահետևողական պաշտպաններից մեկի՝ Զորի Բալայանի հետ: Այդ նա Սիլվա Կապուտիկյանի հետ միասին բացահայտ առձակատման մեջ մտավ Գորբաչովի հետ՝ պաշտպանելով իր ցեղակիցների՝ նա ինքը ծնունդով Ղարաբաղից է, բնական իրավունքը՝ ազատագրվել ագերիա-թուրքական լծից:

1989–1991 թթ. ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավոր լինելով՝ Զորի Բալայանը, որը ժամանակին երկար տարիներ բժիշկ է աշխատել Կամչատկայում և դեռևս այնտեղ դարձել պրոֆեսիոնալ գրող, իր գրիչը ծառայության է դրել Ղարաբաղյան գործին և ամբողջովին նվիրվել հրապարակախոսությանը: Նրա գրչին են պատկանում գրքեր, որոնք պատմում են Հայաստանի և Արցախի պատմության մասին, թուրք եկվորների դեմ պայքարի, ներկայիս փորձությունների

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մասին, որոնք բաժին են ընկել հայ ժողովրդին... Նա լավ է գրել ռուս լեյտենանտ Պիմա Մուտրիչի մասին, որը կյանքը տվել է ղարաբաղյան արդար գործին, և նրա հոր՝ կադրային զինվորականի, սուզանավի հրամանատարի մասին, որը, իմանալով որդու զոհվելու մասին, նրա տեղն է զբաղեցրել Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության ջոկատներից մեկում:

1991 թ. մայիսին Ջորի Բալայանը ծանոթացել է բրիտանական խորհրդարանի Լորդերի պալատի երկրորդ խոսնակ, բարոնուհի Քերոլայն Քոքսի հետ ... Ղարաբաղում և նրա շուրջ «Կոլցո» հանցավոր գործողությունն արդեն հասցրել էր ամայացնել տասնյակ հայկական գյուղեր: Ըստ էության, Հայաստան էր հորդել Ադրբեյջանից փախստականների նոր ալիքը: Լեդի Քոքսը Գորբաչովից թույլտվություն կորզեց՝ մեկնելու Ղարաբաղ: Մոսկվա վերադառնալով՝ նա սկսեց իր պայքարը ի պաշտպանություն ղարաբաղցիների՝ հետևելով զոհերի կողմը լինելու սախարովյան սկզբունքին: «Ես համոզված եմ, որ այս հակամարտությունում գլխավոր զոհը հայ ժողովուրդն է, ուստի ես նրա կողմից եմ», – ասել էր Քերոլայն Քոքսը, և այդ ժամանակվանից ամուր ու անշեղ հետևել է այդ սկզբունքին՝ Ղարաբաղյան հակամարտության մասին ճշմարտությունը տանելով Եվրոպա ու Ամերիկա, ելույթ ունենալով Բրիտանիայի Լորդերի պալատում և ԱՄՆ Կոնգրեսում, Եվրախորհրդարանում և ՄԱԿ-ում, քրիստոնեական և իրավապաշտպան կազմակերպություններում:

Այնտեղ նա մեկ անգամ չէ, որ ստիպված է եղել պատասխանել նրանց, ովքեր սիրում են խոսել «հայկական ագրեսիայի» մասին. «Պատկերացրեք մի մարդու, որի քիթն ու բերանը փակել են, չեն թողնում շնչել, իսկ երբ նա սկսում է ձեռքերը թափահարել և հասցնել բռնարարի դեմքին, սա հանկարծ նեղանում է ու բողբոջում իր զոհի դեմ: Այսպես է և Ղարաբաղի ու Հայաստանի պարագայում: Նրանք օրինական են դիմադրում: Եվ նրանց մեղադրելն ագրեսիվության մեջ պարզապես հիմարություն է» (Зорий Балаган. Моя миссия в Армении. 1992–1994):

Գրելով վերջին նախադասությունը՝ ինքս ինձ բռնեցի այն մտքի վրա, որ կարող եմ տրվել գայթակղությանն ու արտագրել Վլադիմիր Պետրովիչի ամբողջ հողվածը: Բայց անգամ այս երկու ոչ մեծ դրվագը վկայում են այն մասին, որ եթե մարդը համոզված է, որ իր գործն արդար է, նա կարող է դրանում համոզվել անգամ բրիտանական խորհրդարանի երկրորդ խոսնակին: Համոզված եմ, որ դեռ հնարավորություն կունենամ առանձին հողվածով հանդես գալու, որը կպատմի այդ ականավոր հայի կյանքի սխրանքի մասին, ով դարձել է Արցախի ազատասեր ժողովրդի անկոտրում կամքի և արիության խորհրդանշաններից մեկը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

УБЕРЕЧЬ ГОСУДАРСТВЕННОСТЬ АРМЕНИИ И РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ!

Аннотация

Кампания по агитации «за» или «против» принятия поправок в Конституции Армении, вне всякого сомнения, придаст второе дыхание антигосударственной политике «народного премьера», нацеленной на дальнейшее углубление раскола в армянском обществе, разделение граждан на «черных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов». Референдум по поправкам в Конституции – действенное средство дальнейшего расшатывания основ армянской государственности.

Итак, 6 февраля 2020 года по инициативе депутатов фракции «Мой шаг» Национального Собрания Республики Армения (далее – НС РА), обслуживающей запросы премьер-министра РА Никола Пашиняна (читайте обслуживающих поручения заокеанских кукловодов) в нарушение действующей Конституции РА, а также в обход соответствующих положений, предусмотренных конституционными законами «О регламенте НС» и «О референдуме РА», обязывающих обязательное требование о представлении данного проекта закона в Конституционный суд Республики Армения, приняло закон о вынесении на референдум проекта изменений в Конституции РА. До принятия данного документа относительно этого правового беспредела было написано множество статей со стороны авторитетных правоведов, специалистов в области конституционного права. Более того, были даны десятки профессиональных и исчерпывающих разъяснений, подробно описывающих антиконституционность принятого николвоваевскими депутатами данного законопроекта. Волею случая в эти дни президент РА Армен Саркисян оказался в Армении (везет же Николу Воваевичу) и своей дражайшей рукой обессмертил этот пресловутый приговор конституционному строю РА. Как было отмечено в заявлении пресс-службы президента РА от 11 февраля т. г., «руководствуясь положениями статьи 206 Конституции, согласно которым президент назначает референдум в трехдневный срок после принятия Национальным Собранием постановления о проведении референдума», президент РА подписал указ, в соответствии с которым на 5 апреля 2020 г. назначен референдум по конституционным изменениям.

После подобной подачи материала со стороны пресс-службы главы государства у неискушенного читателя могло сложиться впечатление, что президент РА якобы был обязан подписать это решение НС РА. Все бы так, если бы не одно весьма существенное обстоятельство. Так, буквально на следующий день после принятия НС РА решения о проведении референдума 132 достаточно авторитетных специалиста в области юриспруденции выступили и подписались под заявлением, в котором весьма убедительно доказывалась антиконституционность данного решения НС РА. Это заявление было опубликовано в десятках интернет-изданий и было своевременно направлено в канцелярию президента РА. Подписав это решение НС РА, президент РА тем самым благословил теперь уже конституционный переворот в Республике Армения.

Почему я употребил слова «теперь уже», может вполне резонно задаться вопросом уважаемый читатель.

Смею напомнить читателям, что не далее как 4 августа 2019 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью «Промедление с отстранением диктатуры – угроза безопасности Армении». Уже тогда, ваш покорный слуга «вычислил» алгоритм действий заокеанских кукловодов по разрыхлению основ армянской государственности и вовсе не потому, что я являюсь таким новоявленным политическим пророком, а просто по той причине, что у меня неплохая память и я вспомнил технологии цветных революций, в частности, так называемой «Революции роз», совершенной в ноябре 2003 г. в Грузии, «оранжевой революции» (январь 2005 г.) на Украине, «тюльпановой (маковой) революции» в Киргизии в апреле 2005 г., ну и, конечно, еще свежи были в памяти подробности технологии свержения законно избранной власти на Украине в результате Евромайдана (ноябрь 2013 г. – январь 2014 г.). В полной аналогии с вышеуказанными сценариями в апреле–мае 2018 года произошел также и государственный переворот в Армении, естественно, с армянской спецификой. Приведу лишь одну выдержку из упомянутой выше статьи в ИА REGNUM: «... 2 октября 2018 года на внеочередном заседании НС РА приняло Закон «О внесении изменений и дополнений в Конституционный Закон Республики Армения «Регламент Национального Собрания». ... Это была своеобразная страховка от агрессивных действий сторонников премьер-министра Никола Пашиняна, преследующих цель срыва специальных заседаний по выборам премьер-министра, как это имело место быть в дальнейшем при его преднамеренной отставке, что, повторюсь, в соответствии с действующим в то время законом и привело к роспуску НС РА. Заметим, что уже 3 октября 2018 года принятый накануне вышеотмеченный закон был направлен на утверждение президента РА Армена Саркисяна. То, что этот закон всецело исходил из требований Конституции РА, не вызывало сомнений как у именитых ученых–правоведов, так и у любого трезвомысля-

щего гражданина РА. В положенные для утверждения три недели (21 день) данный закон так и не был утвержден президентом, а в последний день установленного срока из канцелярии президента РА был отправлен в Конституционный Суд для принятия заключения о его соответствии Конституции РА».

Заметим, что КС РА признал полное соответствие этого закона требованиям Конституции. Однако, как говорится, поезд ушел и Национальное Собрание РА VI созыва с легкой руки президента РА Армена Саркисяна было распущено. Здесь уместно отметить, что после выборов НС РА VI созыва международные организации в один голос отмечали, что состоявшиеся в апреле 2017 года выборы НС РА VI созыва были самыми демократичными и проходили в полном соответствии с действующим законом. Да что там мнение международных организаций и наблюдателей, когда сам Никол Воваевич, себя любимый, признал их таковыми и без каких-либо нареканий и жалоб в Конституционный суд РА занял депутатское кресло. Это в порядке напоминания, уважаемый читатель, а заодно и информация к размышлению касательно действий президента РА в октябре 2018 г., повлекших за собой роспуск НС РА VI созыва и то, что было сделано им же в феврале 2020 года подписанием указа о проведении референдума.

Заметим, что скоропалительному принятию НС РА решения о проведении референдума и его утверждению президентом РА предшествовали весьма и весьма серьезные критические замечания и оценки всему происходящему со стороны как содокладчиков Мониторингового комитета ПАСЕ по Армении Андрея Ширцеля и Киммо Кильюнена, так и председателя Венецианской комиссии Совета Европы (Европейской комиссии за демократию через право) Джанни Букиккио. Приведу выдержку из заявления сеньора Дж. Букиккио: «В продолжение своего заявления от 29 октября 2019 года я по-прежнему обеспокоен открытым конфликтом вокруг Конституционного суда Армении. Разделяю в этой связи озабоченность содокладчиков ПАСЕ. Я хотел бы вновь обратиться к предложениям, сделанным в заключении Венецианской комиссии, опубликованном в октябре 2019 года, согласно которому схема досрочного выхода членов Конституционного суда на пенсию действительно должна быть добровольной и исключать любое политическое или личное давление на судей, и должна осуществляться таким образом, чтобы это не влияло на исход дел. Публичные заявления и действия последних времен не соответствуют этим стандартам и не могут способствовать ослаблению напряженности. ...Я вновь призываю все стороны проявить сдержанность и ослабить напряженность в этой тревожной ситуации, чтобы обеспечить нормальную реализацию Конституции Армении».

Наш «народный премьер», будучи стратегом галактического масштаба, весьма необычно внял рекомендациям председателя Вене-

цианской комиссии и проявил своеобразное понимание «демократической культуры и зрелости» (к чему призывал Дж. Букиккио), что предполагает проявление «систематической сдержанности, добропорядочности и взаимного уважения между государственными институтами», перенеся напряженность между государственными институтами в нагнетание напряженности уже в армянском обществе, вынося антиконституционный закон на всенародный референдум. Наш уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: а собственно что тут плохого, когда правительство РА, во главе которого еще тот мыслитель с незаконченным высшим образованием, выносит на всенародный референдум волнующий его вопрос? Тем более что автором и основным докладчиком по данному вопросу в НС РА был другой непререкаемый авторитет в области конституционного права – депутат от фракции «Мой шаг» Национального Собрания РА Ваагн Овакимян (большой специалист в области радиофизики, в 1991–1993 гг. студент факультета радиофизики, а в 1996–2000 гг. студент факультета философии, социологии, психологии и политологии Ереванского государственного университета), ну что из того, что он так и не получил высшее образование, зато какую жизненную школу прошел в 1999–2012 гг., работая корреспондентом не какой-то газеты, а в николвоваевской семейной газете «Айкакан жаманак».

Уважаемый читатель, я привожу эти подробности с тем, чтобы показать какие тревожные времена переживает сегодня моя Родина – Республика Армения, когда у руля государства оказались совершенно неадекватные занимаемым должностям, в плане полученных знаний, посредственности. И это полбеда, а беда, скорее трагедия в другом, а именно: на службе политических интересов этих нуворишей во власти, а скорее интересов их заокеанских кукловодов оказался весьма и весьма образованный человек, президент Республики Армения Армен Варданович Саркисян. Он, будучи личностью весьма осторожной и осмотрительной, уже после подписания указа о референдуме не мог не понимать, что содеянное им на пару с Николом Воваевичем антиконституционное действие рано или поздно непременно навредит его имиджу. Имиджу весьма уважаемого человека, успешного бизнесмена с гражданством (в меру необходимости и по обстоятельствам) Великобритании и Республики Армения. И вполне было ожидаемо, что спустя два дня после подписания указа о референдуме в уже отмеченном заявлении пресс-службы президента РА читаем: «... В то же время, подчеркивая важность конституционных реформ, а также необходимость соблюдения верховенства закона, поддержания высокого авторитета Армении, президент республики не исключает возможность продолжения со своей стороны дальнейших обсуждений, проведения консультаций (которыми он успешно пренебрег

при получении заявления, подписанного 132 профессионалами в области права. – А. Г.) с общественно-политическими группами, профессиональным сообществом, государственными органами – Национальным Собранием, правительством, Конституционным судом, обращения к соответствующим международным структурам и экспертам для получения консультативного мнения».

Не скрою, уважаемый читатель, что, прочитав такое, первое, о чем я подумал, что написанное идет под рубрикой «фейковые новости». Нет, я ошибся, это на самом деле было заявление пресс-службы президента, более того, оно было опубликовано в ряде внушающих доверие интернет-изданиях. Когда я вчитывался в эти строки из заявления, мне на память пришла ставшая классическим воплощением конформизма история, когда двое мужчин эмоционально и громко дают взаимоисключающие оценки одному и тому же явлению, в нашем случае, к примеру, целесообразности или нецелесообразности проведения референдума о поправках в Конституции РА. Со стороны за спором этих людей наблюдает третий гражданин. Уже охрипшие от бурных дебатов спорщики обращаются к нему, как к третейскому судье, при этом каждый из них излагает свои, повторюсь, взаимоисключающие доводы. Выслушав первого спорщика, «третейский судья» громогласно объявляет свой вердикт, сказав ты прав! В недоумении от этого вердикта другой из спорщиков приводит свои доводы. Малость призадумавшись, «третейский судья» объявляет, что и второй из спорщиков прав. Наблюдая за этой сценой, в их разговор вмешивается и второй очевидец этого микроводевилья, который с недоумением спрашивает у «третейского судьи»: как же понять ваши вердикты, когда диаметрально противоположные доводы каждого из спорщиков вы сочли правильными? И как вы думаете, уважаемый читатель, как на этот упрек среагировал наш «третейский судья»? Недолго размышляя, он, глубокомысленно взглянув уже на своего оппонента, заявил: и ты прав. Здесь же, в свою очередь, хочу заметить, что хотя Армен Варданович и перекусился в роль этакого третейского судьи, однако, по примеру с известным политическим деятелем горбачевской эпохи, скажу: Армен, ты не прав!

Столь подробное описание неуёмного желания «народного премьера» РА аж ценой конституционного переворота добиться отстранения от должности семерых членов Конституционного суда РА ежедневно, если не ежечасно подвергающихся циничному моральному давлению со стороны власть предержащих РА и их подпевал, вовсе не является случайностью. Как и не является случайностью судилище над первым президентом Нагорно-Карабахской Республики, вторым президентом РА, героем Арцаха Робертом Кочаряном, или же все чаще и чаще озвучиваемые в

последнее время гнусные измышления на тему скорейшего развязывания судилища над третьим президентом РА, героем Арцах Сержем Саргсяном не являются случайностью. Взять хотя бы последний выпад, когда один из рупоров Посольства США в РА в своем эфире от 11 февраля т. г. устами участников программы озвучил прямые призывы незамедлительно арестовать и засудить Сержа Азатовича Саргсяна. При этом сей ультиматум преподносился как непростительное упущение со стороны вершителей «бархатной революции», то бишь государственного переворота апреля–мая 2018 года, которое властям РА, Никол Воваевичу, себя любимому, надлежит исправить в возможно короткие сроки. Или же непочтительные хамские упоминания о втором и третьем президентах РА, председателе Конституционного суда Грайре Товмасыне и экс-директоре СНБ Артуре Ванецяне, когда с эфира интернет-телевидения 1in.am клеветают на них, навешивая ярлыки типа «пятая колонна», далее мерзко характеризую факт присутствия в РА 102-й российский военной базы, в качестве убедительного свидетельства наличия в Армении «пятой колонны». Уже не приходится говорить о не менее хамских нападках на героя Арцах, кандидата в президенты Республики Арцах Виталия Баласаняна, а также о мерзких выпадах против других героев Арцахской национально-освободительной борьбы. Заметим, что конечная цель этой изощренной информационной войны сколь гнусна, столь же примитивна и предельно ясна. Заокеанскими поводаырями Никола Воваевича и К^о поставлена задача подобными действиями власть предержащих Армении создать такой информационный фон, когда герои национально-освободительной борьбы арцахского народа и всего армянства будут преподноситься международному сообществу не иначе как люди, переступившие закон, при этом преследуя цель насаждать в сознание международного сообщества неоднократно тиражируемую не раз озвученную апшеронским султаном Ильхамом Алиевым мысль: «Не случайно, что распался криминальный режим, который более 20 лет руководил Арменией, и сегодня армянский народ говорит то, что говорим мы». Уже об этом приходилось писать, но, судя по заявлениям Никола Воваевича, власти РА и сегодня своими действиями стараются доказать, что апшеронский султан был прав.

Внимательно анализируя события последних дней, члены правления партии «Национальное Единение», руководителем которой я имею честь быть, приняли решение в связи со сложившейся в РА сложной ситуацией посоветоваться о наших дальнейших действиях с руководителями территориальных подразделений марзов (областей) партии по выработке единой позиции на предстоящем референдуме по изменениям в Конституции РА. Буквально спустя час после первых телефонных консультаций с нашими коллегами из марзов (областей) заместитель пред-

седателя партии, экс-министр внутренних дел Армянской ССР Левон Акопович Галстян, с офицерской выправкой и улыбкой на лице войдя в кабинет, заявил: дай команду прекратить эти консультации. Я с легким недоумением спросил, а с чего бы это? Оказалось, что все шестеро из руководителей территориальных организаций, до кого он успел дозвониться и обменяться мнениями, правда, с почтением, но и с гневными нотами в голосе, будто сговорившись, единодушно заявили, что, видать, неадекватность властей РА распространилась и на руководство нашей партии. Разъяснение причин своего негодования со стороны наших товарищей по партии было вполне понятно: когда наша Родина, Республика Армения, пребывает в состоянии ни мира, ни войны, когда за последний год население страны сократилось на 26 тысяч человек, когда фермеры изнывают под бременем неоплаченных долгов, когда каждый четвертый гражданин страны живет ниже уровня бедности, а в это же время «революционные» власти заладили с этим издевательским референдумом, а руководство партии «Национальное Единение», как им показалось, мало того что это принимает всерьез, но и консультируется на сей счет, то это, по их единодушной оценке, уже перешло за границы разумного. Возразить нашим друзьям по партии нам было не под силу, да и ни к чему. Признаемся, это смог бы разве что Никол Воваевич – наш непревзойденный популист, причем оговорюсь, что переубедить он их не сумел бы, но позабавить, вне всякого сомнения, у него бы получилось.

Не стану повторять, что формирование ручного для «народного премьера» Конституционного суда это одно из главных звеньев проталкивания через КС РА пресловутой Стамбульской конвенции, ждущего своего часа принятия закона о переделе собственности, а главное – принятие навязываемого из-за бугра капитулянтского соглашения по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, преследующего вполне конкретную цель размещение миротворцев НАТО (надо полагать США и Турции) по периметру границ Республики Арцах и в 105-километровой зоне безопасности вдоль границы Зангелана, Джебраила и Физули с Исламской Республикой Иран, в настоящее время контролируемой вооруженными силами Республики Арцах.

Сама же кампания по агитации «за» или «против» принятия поправок в Конституции РА, вне всякого сомнения, придаст второе дыхание антигосударственной политике «народного премьера», нацеленной на дальнейшее углубление раскола в армянском обществе, разделение на «черных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов». Или же, называя вещи своими именами, референдум по поправкам в Конституции РА – действенное средство для дальнейшего расшатывания основ армянской государственности, являющегося вожделенной мечтой апшерон-

ского султана и его турецких покровителей. Однако хотело бы разочаровать Никола Воваевича и его сотоварищей: иницилируемая ими эта антинациональна затея проведения референдума обречена на провал. Задача же всего здравомыслящего армянства – уберечь государственность Армении и Республики Арцах от возможных опасных рецидивов навязанной из-за океана диверсии, разрыхляющей основы армянской государственности.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на тревожной ноте. Благо и на сей раз представился очень и очень приятный сюрприз: 14 февраля т. г. – 55-летний юбилей гвардии полковника, Заслуженного военного летчика Российской Федерации, летчика-аса, командира авиабазы «Эребуни» Александра Георгиевича Петрова. С моей стороны было бы крайне нескромно говорить о славном командире, незаурядном исполнителе фигур высшего пилотажа, о его недавней благородной миссии на авиабазе Военно-космических сил России «Хмеймим» в Сирии. Об этом были телерепортажи на ведущих российских телеканалах. Уверен и в том, что в будущем на профессиональном уровне о жизненном подвиге гвардии полковника Александра Петрова расскажут его коллеги начинающим военным летчикам. Замечу читателям, что аэродром «Эребуни» со всех сторон окружен горами высотой от 3,5 до 5 тысяч метров, уже не приходится говорить, что он фактически расположен в черте столицы Армении г. Еревана. Так вот несколькими днями ранее мой внук Арташес Мамиконович Гегамян-младший вбежал в комнату и повелительным, нет, скорее командирским тоном в голосе велел мне выйти на балкон. Чтобы я не задал ему лишних вопросов, он продолжил: Александр Георгиевич в небе, прямо над нашим зданием. Естественно, немедленно выйдя на балкон, я восхитился увиденным: три боевых истребителя МиГ–29, выстроившись треугольником, пролетали недалеко от многоквартирного жилого дома, что поодаль от здания столичного Театра оперы и балета им. А. Спендиарова. Совершенно синхронно дед и внук Гегамяны одновременно вскинув вверх руки стали громогласно приветствовать наших российских военных летчиков, Александра Георгиевича Петрова и его коллег. Не исключаю, что, наблюдая со стороны за нашими возгласами, люди могли подумать, что, оказывается, в Армении не только власть предержащие сошли с катушек, но и оппозиция с ними в придачу. Случилось так, что на следующее утро состоялся мой телефонный разговор с Александром Георгиевичем и я поделился с ним этой информацией. Из состоявшегося между нами разговора я понял, что в этот вечер гвардии полковник Александр Петров был за штурвалом МиГ–29 и проводил плановый тренировочный полет, тогда же я узнал, что

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

на днях 55-летие со дня его рождения. Не буду томить читателей, а скажу лишь: с 55-летием со дня рождения и долгие Вам лета, уважаемый и дорогой гвардии полковник, Заслуженный военный летчик Российской Федерации, летчик-ас, командир авиабазы «Эребуни» Александр Георгиевич Петров, надежный защитник мирного неба над моей любимой Арменией.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՊԱՀՊԱՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Անոտացիա

Հայաստանի Սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու «կողմ» կամ «դեմ» քարոզարշավը, անկասկած, երկրորդ շնչառություն կհաղորդի «ժողվարչապետի» հակապետական քաղաքականությանը, որն ուղղված է հայ հասարակության մասնատման, քաղաքացիներին «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների» և «ռևանշիստների» բաժանման հետագա խորացմանը: Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեն հայոց պետականության հիմքերի հետագա սասանման գործուն միջոց է:

Եվ այսպես, 2020 թ. փետրվարի 6-ին Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) «Իմ քայլը» խմբակցության, որը սպասարկում է ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի պահանջները (իմա՝ սպասարկում է անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների հանձնարարությունների կատարումը), պատգամավորների նախաձեռնությամբ, խախտելով ՀՀ գործող Սահմանադրությունը, ինչպես նաև շրջանցելով «ԱԺ Կանոնակարգի մասին» և «ՀՀ հանրաքվեի մասին» սահմանադրական օրենքներով նախատեսված համապատասխան դրույթները, որոնք պարտավորեցնում են սույն օրինագիծը Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանում ներկայացնելու պարտադիր պահանջ, ընդունվեց օրենք ՀՀ Սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու նախագիծը հանրաքվեի դնելու մասին: Մինչ փաստաթղթի ընդունումը իրավական այս ամենաթողության մասին բազմաթիվ հոդվածներ են գրվել հեղինակավոր իրավագետների, սահմանադրական իրավունքի մասնագետների կողմից: Ավելին, տրվել են տասնյակ պրոֆեսիոնալ և սպառնալից պարզաբանումներ, որոնք հանգամանորեն նկարագրել են նիկոլվոլակիչյան պատգամավորների ընդունած օրինագծի հակասահմանադրականությունը: Բախտի բերմամբ ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանն այդ օրերին Հայաստանում էր (Նիկոլ Վոլակիչի բախտը բերում է) և իր թանկագին ձեռքով անմահացրեց ՀՀ սահմանադրական կարգի չարաբաստիկ դատավճիռը: Ինչպես նշվել է ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայության ս. թ. փետրվարի 11-ի հայտարարությունում, «ղեկավարվելով Սահմանադրության 206 հոդվածի դրույթներով, որի համաձայն՝ Ազգային ժողովի կողմից հանրաքվե անցկացնելու մասին որոշում ընդունվելուց հետո՝

եռօրյա ժամկետում, հանրապետության նախագահը նշանակում է հանրաքվե», ՀՀ նախագահը ստորագրեց հրամանագիր, որի համաձայն՝ 2020 թ. ապրիլի 5-ին նշանակվեց Սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվե:

Պետության ղեկավարի մամուլի ծառայության կողմից նյութն այս կերպ մատուցվելուց հետո գործից անտեղյակ ընթերցողի մոտ կարող է տպավորություն ստեղծվել, թե ՀՀ նախագահն իբր պարտավոր էր ստորագրել ՀՀ ԱԺ այդ որոշումը: Գուցե այդպես լիներ, եթե չլիներ մի բավական էական հանգամանք: Այսպես, ՀՀ ԱԺ-ի կողմից հանրաքվեի անցկացման մասին որոշումն ընդունելու տառացիորեն հաջորդ օրը իրավագիտության ոլորտի 132 բավական հեղինակավոր մասնագետներ հանդես եկան և ստորագրեցին մի հայտարարություն, որում միանգամայն համոզիչ ապացուցվում էր ՀՀ ԱԺ այս որոշման հակասահմանադրականությունը: Այդ հայտարարությունը հրապարակվել էր տասնյակ ինտերնետ-պարբերականներում և ժամանակին ուղարկվել ՀՀ նախագահի գրասենյակ: ՀՀ ԱԺ այդ որոշումն ստորագրելով՝ ՀՀ նախագահը դրանով իսկ իր օրինությունն է տվել այժմ արդեն սահմանադրական հեղաշրջմանը Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ինչո՞ւ են օգտագործում «այժմ արդեն» բառերը, արդարացիորեն կարող է հարց տալ ընթերցողը:

Համարձակվում են հիշեցնել ընթերցողներին, որ 2019 թ. օգոստոսի 4-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակել է իմ «Հապաղումը բռնապետությունը վերացնելու հարցում սպառնալիք է Հայաստանի անվտանգությանը» հոդվածը: Այն ժամանակ արդեն ձեր խոնարհ ծառան «հաշվարկել» էր անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների՝ հայոց պետականության հիմքերի խարխլման գործողությունների ալգորիթմը, և բնավ ոչ այն պատճառով, որ նորահայտ քաղաքական մարզարե են, այլ պարզապես, որովհետև վատ հիշողություն չունեն ու հիշեցի գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաները: Տեխնոլոգիաներ, որոնք կիրառվեցին, այսպես կոչված, «Վարդերի հեղափոխության», որը տեղի ունեցավ 2003 թ. նոյեմբերին Վրաստանում, «նարնջագույն հեղափոխության» (2005 թ. հունվար) Ուկրաինայում, «կակաչների հեղափոխության» ժամանակ Ղրղզստանում՝ 2005 թ. ապրիլին և, իհարկե, հիշողությանս մեջ դեռ թարմ էին Ուկրաինայում օրինական ընտրված իշխանության տապալման տեխնոլոգիաների մանրամասները (Եվրամայդան, 2013 թ. նոյեմբեր – 2014 թ. հունվար): 2018 թ. ապրիլ–մայիսին վերոնշյալ սցենարների լիակատար համանմանությամբ տեղի ունեցավ նաև պետական հեղաշրջումը Հայաստանում, բնականաբար, հայկական առանձնահատկությամբ: Բերեն միայն մեկ մեջբերում REGNUM տեղեկատվական գործակալության վերը նշված հոդվածից. «2018 թ. հոկտեմբերի 2-ին ՀՀ ԱԺ-ը արտահերթ նիստում ընդունեց օրենք «Հայաստանի Հանրապետության «Ազգային ժողովի Կանոնակարգ» Սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին»... Սա ինքնատիպ ապահովագրություն էր վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի կողմնակիցների ագրեսիվ գործողություններից, որոնք հետապն-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դում էին վարչապետի ընտրությունների հատուկ նիստերի խափանման նպատակ, ինչպես դա տեղի ունեցավ հետագայում նրա միտումնավոր հրաժարականի ժամանակ, ինչը, կրկնում եմ, այն ժամանակ գործող օրենքի համաձայն՝ հանգեցրեց ՀՀ ԱԺ ցրմանը: Նշենք, որ արդեն 2018 թ. հոկտեմբերի 3-ին նախօրեին ընդունված օրենքը ուղարկվեց ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի հաստատմանը: Այն, որ այդ օրենքն ամբողջովին բխում էր ՀՀ Սահմանադրության պահանջներից, չէր հարուցում ինչպես հեղինակավոր իրավագետ գիտնականների, այնպես էլ ՀՀ ցանկացած սթափ մտածող քաղաքացու կասկածները: Հաստատման համար սահմանված երեք շաբաթում (21 օր) այդ օրենքն այդպես էլ չհաստատվեց նախագահի կողմից, իսկ սահմանված ժամկետի վերջին օրը ՀՀ նախագահի գրասենյակից ուղարկվեց Սահմանադրական դատարան՝ ՀՀ Սահմանադրությանը դրա համապատասխանության եզրակացություն տալու համար»:

Նշենք, որ ՀՀ ՍԴ-ն ընդունեց այդ օրենքի լիակատար համապատասխանությունը Սահմանադրության պահանջներին: Սակայն, ինչպես ասում են, գնացքը մեկնել էր, և ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովը ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի թեթև ձեռքով ցրվեց: Այստեղ տեղին է նշել, որ ՀՀ VI գումարման ԱԺ ընտրություններից հետո միջազգային կազմակերպությունները միաձայն նշում էին, որ 2017 թ. ապրիլին կայացած ՀՀ VI գումարման ԱԺ ընտրություններն ամենադեմոկրատականն էին և անց էին կացվել գործող օրենքին լրիվ համապատասխանությամբ: Բայց ի՞նչ կարևոր էին միջազգային կազմակերպություններն ու դիտորդները, եթե ինքը՝ իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլակիչն էր դրանք այդպիսին համարում և ՀՀ Սահմանադրական դատարանում առանց որևէ բողոքի կամ առարկության՝ բազմեց պատգամավորական աթոռին: Սա՝ որպես հիշեցում, հարգելի ընթերցող, և միաժամանակ՝ տեղեկատվություն խորհրդածելու համար 2018 թ. հոկտեմբերին ՀՀ նախագահի գործողությունների վերաբերյալ, որոնք հանգեցրին ՀՀ VI գումարման ԱԺ-ի ցրմանը, այն մասին, ինչ արեց նա 2020 թ. փետրվարին՝ ստորագրելով հանրաքվեի անցկացման հրամանագիրը:

Նշենք, որ հանրաքվեի անցկացման մասին ՀՀ ԱԺ որոշման շուտափույթ ընդունմանը և նախագահի կողմից ստորագրմանը նախորդել էին կատարվածի վերաբերյալ բավական լուրջ քննադատական դիտողություններ և գնահատականներ ինչպես ԵւեսԿ Հայաստանի գծով Մոնիթորինգի կոմիտեի համագեկուցողներ Անդրեյ Շիրցելի և Կիմո Կիլյունենի, այնպես էլ Եվրոպայի խորհրդի Վենետիկյան հանձնաժողովի (Իրավունքի միջոցով հանուն դեմոկրատիայի եվրոպական հանձնաժողով) նախագահ Ջանի Բուքիկիոյի կողմից: Մեջբերում կատարեմ սինյոր Ջ. Բուքիկիոյից. «2019 թ. հոկտեմբերի 29-ի հայտարարությունը շարունակելով՝ ես նախկինի պես մտահոգ եմ Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի շուրջ բաց հակամարտությամբ: Այս առնչությամբ կիսում եմ ԵւեսԿ համագեկուցողների մտահոգությունը: Ես կցանկանայի նորից դիմել առաջարկություններին, որոնք արված են 2019 թ. հոկտեմբերին հրապարակված Վենետիկյան հանձնաժողով-

վի եզրակացությունում, որի համաձայն՝ Սահմանադրական դատարանի անդամների վաղաժամ թոշակի անցնելու սխեման իսկապես պետք է լինի կամավոր և բացառի ցանկացած քաղաքական կամ անձնական ճնշում դատավորների վրա, և պետք է իրականացվի այնպես, որպեսզի դա չազդի գործերի ելքի վրա: Վերջին ժամանակների հրապարակային հայտարարությունները և գործողությունները չեն համապատասխանում այդ չափորոշիչներին և չեն կարող նպաստել լարվածության թուլացմանը ... Ես նորից կոչ եմ անում բոլոր կողմերին զսպվածություն ցուցաբերել և թուլացնել լարվածությունն այդ տագնապալի իրավիճակում, որպեսզի ապահովվի Հայաստանի Սահմանադրության բնականոն իրականացումը»:

Մեր «ժողվարչապետը», տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ լինելով, բավական անսովոր ընկալեց Վենետիկյան հանձնաժողովի նախագահի հորդորները և ինքնատիպ ըմբռնում ցուցաբերեց «դեմոկրատական մշակույթին ու հասունությանը» (ինչին կոչում էր Զ. Բուքիկին), ինչը ենթադրում է «մշտական զսպվածության, բարեկրթության և պետական ինստիտուտների միջև փոխադարձ հարգանքի» դրսևորում՝ պետական ինստիտուտների միջև լարվածությունը փոխանցելով արդեն հայ հասարակությունում լարվածության թեժացման, հակասահմանադրական օրենքը դնելով համաժողովրդական հանրաքվեի: Մեր հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ի՞նչ վատ բան կա նրանում, որ ՀՀ կառավարությունը, որի ղեկին դեռևս այն նույն մտածողն է՝ անավարտ բարձրագույն կրթությամբ, համաժողովրդական հանրաքվեի է դնում իրեն հուզող հարցը: Մանավանդ որ ՀՀ ԱԺ-ում հարցի հեղինակն ու հիմնական զեկուցողը սահմանադրական իրավունքի ոլորտի մեկ այլ անառարկելի հեղինակություն է՝ ՀՀ Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցության պատգամավոր Վահագն Հովակիմյանը (մեծ մասնագետ ռադիոֆիզիկայի ոլորտում, 1991–1993 թթ.՝ ռադիոֆիզիկայի ֆակուլտետի ուսանող, իսկ 1996–2000 թթ.՝ Երևանի պետական համալսարանի փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի, հոգեբանության և քաղաքագիտության ֆակուլտետի ուսանող), դե, ինչ կա նրանում, որ նա այդպես էլ չի ստացել բարձրագույն կրթություն, փոխարենն այնպիսի կյանքի դպրոց է անցել 1999–2012 թթ. որպես թղթակից աշխատելով ոչ թե մի ինչ-որ թերթում, այլ նիկովոլակիչյան ընտանեկան «Հայկական ժամանակ» թերթում:

Հարգելի ընթերցող, այս մանրամասները նշում եմ՝ ցույց տալու համար, թե ինչ տագնապալի ժամանակներում է ապրում իմ Հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, երբ պետության ղեկը հայտնվել է զբաղեցրած պաշտոններին լիովին անհամարժեք մարդկանց ձեռքում՝ ստացած գիտելքների, միջակություն լինելու իմաստով: Եվ սա դեռ դժբախտության կեսն է, իսկ դժբախտությունը, ավելի ճիշտ՝ ողբերգությունն այլ է, դիցուք. այս նորահայտ իշխանավորների, ավելի շուտ՝ նրանց անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների քաղաքական շահերի սպասարկման մեջ է հայտնվել բավական ուսյալ մի մարդ՝ Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Արմեն Վարդանի Սար-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գայանը: Նա, բավական զգույշ և շրջահայաց մարդ լինելով, արդեն հանրաքվեի մասին հրամանագրի ստորագրումից հետո չէր կարող չհասկանալ, որ Նիկոլ Վովակիչի հետ միասին իր կատարած հակասահմանադրական արարքը վաղ թե ուշ անպայման վնասելու է իր իմիջին: Բավական պատկառելի մարդու, Մեծ Բրիտանիայի և Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն ունեցող (ելնելով անհրաժեշտությունից և հանգամանքներից) հաջողակ բիզնեսմենի իմիջին: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ հանրաքվեի մասին հրամանագրի ստորագրումից երկու օր հետո ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայության արդեն նշված հայտարարությունում կարդում ենք. «Միաժամանակ, կարևորելով սահմանադրական բարեփոխումները, ինչպես նաև օրենքի գերակայությունը պահպանելու, Հայաստանի միջազգային հեղինակությունը բարձր պահելու անհրաժեշտությունը, հանրապետության նախագահը չի բացառում իր կողմից հետագա քննարկումների շարունակումը, հասարակական-քաղաքական խմբերի, մասնագիտական համայնքի, պետական մարմինների՝ Ազգային ժողովի, կառավարության, Սահմանադրական դատարանի հետ խորհրդատվությունների անցկացումը (ինչը նա հաջողությամբ արհամարհեց իրավունքի ոլորտի 132 մասնագետների ստորագրած հայտարարությունն ստանալու ժամանակ – Ա. Գ.), խորհրդատվական կարծիքի համար միջազգային համապատասխան կառույցներին և փորձագետներին դիմելը»:

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ կարդալով սա՝ առաջինը, ինչի մասին մտածեցի, այն էր, որ գրվածը «ֆեյք նորություն» խորագրի տակ է: Չէ, սխալվել էի, դա իսկապես նախագահի մամուլի ծառայության հայտարարությունն էր, ավելին՝ այն հրապարակվել էր վստահություն ներշնչող մի շարք ինտերնետ-պարբերականներում: Երբ ընթերցում էի հայտարարության այս տողերը, մտաբերեցի կոնֆորմիզմի դասական մարմնացում դարձած պատմությունը, երբ երկու տղամարդ հուզված և բարձրաձայն տալիս են փոխբացառող գնահատականներ նույն երևույթին, մեր դեպքում, օրինակ, ՀՀ Սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու հանրաքվեի անցկացման նպատակահարմարությանը կամ աննպատակահարմարությանը: Կողքից այս մարդկանց վեճին հետևում է երրորդ քաղաքացին: Բուռն վեճերից արդեն խռատած վիճաբանողները դիմում են նրան՝ որպես հաշտարար դատավորի, ընդ որում՝ նրանցից յուրաքանչյուրը ներկայացնում է իր, կրկնում են, փոխբացառող փաստարկները: Լսելով առաջին վիճաբանողին՝ «հաշտարարը» բարձրաձայն հայտարարում է իր դատավճիռը՝ ասելով. դու իրավացի՝ ես: Այս դատավճիռից տարակուսած մյուս վիճաբանողը ներկայացնում է իր փաստարկները: Մի փոքր մտածելով՝ «հաշտարարը» հայտարարում է, որ երկրորդ վիճաբանողը նույնպես իրավացի է: Այս տեսարանին հետևելով՝ նրանց խոսակցությանը միջամտում է նաև միկրովոդեկի երկրորդ ականատեսը, որը տարակուսած հարցնում է «հաշտարար»

րին»։ Ինչպե՞ս հասկանանք ձեր դատավճիռները, երբ վիճաբանողներից յուրաքանչյուրի տրամագծորեն հակառակ փաստարկները դուք ճիշտ եք համարում։ Եվ ի՞նչ եք կարծում, հարգելի ընթերցող, ինչպե՞ս է այս կշտամբանքին արծագանքում մեր «հաշտարար դատավորը»։ Մի փոքր մտածելով՝ նա, խորիմաստ նայելով արդեն իր ընդդիմախոսին, հայտարարում է՝ դու էլ ես իրավացի։ Հենց այստեղ էլ, իմ հերթին, ցանկանում եմ նշել, որ թեև Արմեն Սարգսյանը հազել է «հաշտարար դատավորի» հանդերձանքը, բայց գորբաչովյան դարաշրջանի հայտնի քաղաքական գործչի օրինակով կասեմ՝ Արմեն, դու իրավացի չես։

Մինչև անգամ սահմանադրական հեղաշրջման գնով պաշտոնից ՀՀ Սահմանադրական դատարանի յոթ անդամներին (որոնք ամեն օր, եթե չասենք՝ ամեն ժամ ենթարկվում են ցինիկ բարոյական ճնշման ՀՀ իշխանավորների ու դրանց կամակատարների կողմից) հեռացնելու՝ «ժողվարչապետի» անգուսպ ցանկության այսքան մանրամասն նկարագրությունը բնավ պատահականություն չէ։ Ինչպես և պատահականություն չէ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ, Արցախի հերոս Ռոբերտ Քոչարյանի հաշվեհարդարը կամ էլ վերջին ժամանակներս ավելի ու ավելի հաճախ հնչող զագրելի մտավարժանքները ՀՀ երրորդ նախագահ, Արցախի հերոս Սերժ Սարգսյանի հանդեպ արագ հաշվեհարդար սկսելու թեմայով։ Վերցնենք թեկուզ վերջին հարծակումը, երբ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության խոսափողներից մեկը ս. թ. փետրվարի 11-ին ծրագրի մասնակիցների բերանով հնչեցրեց ուղղակի կոչեր՝ անհապաղ ձերբակալել և դատել Սերժ Ազատի Սարգսյանին։ Ընդ որում՝ այս վերջնագիրը մատուցվում էր որպես աններելի բացթողում «թավշյա հեղափոխության», ասել է թե՛ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման իրականացնողների կողմից, որը ՀՀ իշխանությունները, իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլակիչը հարկ է, որ շտկեն հնարավոր կարճ ժամկետում։ Կամ էլ անհարգալից, անտաշ հիշատակումները ՀՀ երկրորդ ու երրորդ նախագահների, Սահմանադրական դատարանի նախագահ Հրայր Թովմասյանի և ԱԱԾ նախկին տնօրեն Արթուր Վանեցյանի մասին, երբ 1in.am ինտերնետ-հեռուստատեսության եթերից զրպարտում են նրանց՝ «հինգերորդ շարապյուն»-ի տիպի պիտակներ փակցնելով, ՀՀ-ում 102-րդ ռուսական ռազմակայանը որպես «հինգերորդ շարապյուն» առկայության համոզիչ վկայություն ներկայացնելով։ Էլ չեմ ասում ոչ պակաս անտաշ հարծակումների մասին Արցախի հերոս, Արցախի Հանրապետության նախագահի թեկնածու Վիտալի Բալասանյանի հասցեին, ինչպես նաև զգվելի հարծակումները Արցախի ազգային-ազատագրական պայքարի մյուս հերոսների նկատմամբ։ Նշենք, որ այս հմուտ տեղեկատվական պատերազմի վերջնապատակը որքան զգվելի, նույնքան էլ պարզունակ է։ Նիկոլ Վոլակիչ և ԿՕ-ի անդրօվկիանոսյան ուղեվարները խնդիր են դրել Հայաստանի իշխանավորների նման գործողություններով

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ստեղծել այնպիսի տեղեկատվական ֆոն, երբ արցախցի ժողովրդի և ողջ հայության ազգային-ազատագրական պայքարի հերոսները միջազգային հանրությանը կներկայացվեն ոչ այլ կերպ, քան մարդիկ, ովքեր խախտել են օրենքը՝ միաժամանակ հետապնդելով միջազգային հանրության գիտակցության մեջ այն միտքը սերմանելու նպատակը, որը քանիցս արժարծել է ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևը. «Պատահական չէ, որ տապալվեց քրեական ռեժիմը, որն ավելի քան 20 տարի ղեկավարում էր Հայաստանը, և այսօր հայ ժողովուրդը ասում է այն, ինչ ասում ենք մենք»: Այս մասին արդեն գրել եմ, բայց, դատելով Նիկոլ Վովակիչի հայտարարություններից, ՀՀ իշխանություններն այսօր էլ իրենց գործողություններով փորձում են ապացուցել, որ ափշերոնյան սուլթանը իրավացի էր:

Ուշադիր վերլուծելով վերջին օրերի իրադարձությունները՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության, որի ղեկավարը լինելու պատիվն ունեմ ես, վարչության անդամները որոշում ընդունեցին ՀՀ-ում ստեղծված բարդ իրավիճակի հետ կապված՝ խորհրդակցել մեր հետագա գործողությունների մասին կուսակցության մարզային ստորաբաժանումների ղեկավարների հետ, ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեում միասնական դիրքորոշում մշակելու վերաբերյալ: Մարզերում մեր գործընկերների հետ առաջին հեռախոսային խորհրդակցություններից տառացիորեն մեկ ժամ հետո կուսակցության փոխնախագահ, Հայկական ԽՍՀ ներքին գործերի նախկին նախարար Լևոն Հակոբի Գալստյանը՝ սպայի կեցվածքով և ժպիտը դեմքին իմ աշխատասենյակ մտնելով, ասաց. դադարեցրու այդ խորհրդակցությունները: Ես մի փոքր տարակուսած հարցրի՝ ինչո՞ւ: Պարզվեց, որ տարածքային կազմակերպությունների ղեկավարներից վեցը, որոնց նա հասցրել էր զանգահարել և կարծիքներ փոխանակել, իհարկե, հարգանքով, բայց ծայնի մեջ ցասման երանգներով, ասես պայմանավորված, միահամուռ հայտարարել էին, թե, ինչ է, ՀՀ իշխանությունների անհամարժեքությունը տարածվել է նաև մեր կուսակցության ղեկավարությամբ վրա: Մեր կուսակից ընկերների տարակուսանքի պատճառների պարզաբանումը միանգամայն հասկանալի էր. երբ մեր Հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը, ոչ խաղաղություն, ոչ պատերազմ վիճակում է, երբ վերջին մեկ տարում երկրի բնակչությունը կրճատվել է 26 հազար մարդով, երբ ֆերմերները մնացել են չվճարված պարտքերի տակ, երբ երկրի յուրաքանչյուր չորրորդ քաղաքացին ապրում է աղքատության շեմից ցածր վիճակում, իսկ այդ ընթացքում «հեղափոխական» իշխանությունները «ծեռք են առնում» այդ հանրաքվեով, իսկ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ղեկավարությունը, ինչպես նրանց թվացել է, քիչ է, որ դա լուրջ է ընդունել, դեռ մի բան էլ խորհրդակցում է այս հաշվով. ուրեմն, դա, նրանց միահամուռ գնահատականով, արդեն անցնում է բանականի սահմանը: Մենք ի գորու չէինք առարկելու մեր կուսակից ընկերներին, և դրա կարիքն էլ չկար: Խոստովա-

ներք, որ դա կարող էր անել միայն Նիկոլ Վոլակիչը՝ մեր անգուգական պոպուլիստը, ընդ որում՝ նշեմ, որ նրանց տարիամոգել չէր կարողանա, բայց զվարճացնել, անկասկած, կկարողանար:

Չեմ կրկնի, որ «Ժողվարչապետին» հարմար Սահմանադրական դատարանի ձևավորումը ՍԴ-ի միջոցով տխրահռչակ Ստամբուլյան կոնվենցիան առաջ մղելու, իր ժամին սպասող սեփականության վերաբաժանման մասին օրենքի ընդունման, և որ գլխավորն է՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման արտասահմանից պարտադրվող պարտվողական համաձայնագրի ընդունման գլխավոր օղակներից մեկն է, որը հետապնդում է կոնկրետ նպատակ՝ ՆԱՏՕ-ի խաղաղարարների (պետք է ենթադրել՝ ԱՄՆ և Թուրքիայի) տեղակայում Արցախի Հանրապետության սահմանի պարագծով և Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Ձանգելանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի սահմանի երկայնքով 105 կիլոմետրանոց անվտանգության գոտում, որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի կողմից:

ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների «կողմ» կամ «դեմ» քարոզարշավը, անկասկած, երկրորդ շնչառություն կհաղորդի «Ժողվարչապետին» հակապետական քաղաքականությանը, որն ուղղված է հայ հասարակության մասնատման, քաղաքացիներին «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների» և «ռևանշիստների» բաժանման հետագա խորացմանը: Կամ էլ, իրերն անվանելով իրենց անուններով՝ ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեն հայոց պետականության հիմքերի հետագա սասանման գործուն միջոց է, ինչն ամփոփողական սուլթանի ու նրա թուրք հովանավորների բաղձալի երազանքն է: Սակայն կցանկանայի հիասթափեցնել Նիկոլ Վոլակիչին ու ընկերակիցներին, որ հանրաքվեի անցկացման նրանց նախաձեռնած հակազգային մտահղացումը դատապարտված է ձախողման: Իսկ առողջ դատող ողջ հայության խնդիրն է՝ պահպանել Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետության պետականությունը օվկիանոսի այն կողմից պարտադրված, հայոց պետականության հիմքերը սասանող դիվերսիայի հնարավոր վտանգավոր կրկնություններից:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տազնապալի նոտայով: Լավ է, որ այս անգամ էլ շատ հաճելի անակնկալ ներկայացավ. ս. թ. փետրվարի 14-ին զվարդիայի գնդապետ, Ռուսաստանի Ղաշնության վաստակավոր ռազմական օդաչու, աս-օդաչու, «Էրեբունի» ավիաբազայի հրամանատար Ալեքսանդր Գեորգիևիչ Պետրովի 55-ամյա հոբելյանն է: Իմ կողմից չափից ավելի անհամեստություն կլինի խոսել փառահեղ հրամանատարի, բարձրագույն պիլոտաժի անգուգական կատարողի, Սիրիայում Ռուսաստանի ռազմատիեզերական ուժերի «Հմեյմիմ» ավիաբազայում վերջերս նրա կատարած ազնիվ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

առաքելության մասին: Այդ մասին եղել են հաղորդումներ ռուսաստանյան առաջատար հեռուստաալիքներում: Համոզված եմ նաև, որ հետագայում գվարդիայի գնդապետ Ալեքսանդր Պետրովի պրոֆեսիոնալ մակարդակի և սխրանքի մասին նրա գործընկերները կպատմեն ռազմական սկսնակ օդաչուներին: Ընթերցողներին ասեմ, որ «Էրեբունի» օդանավակայանը բոլոր կողմերից շրջապատված է 3,5–5 հազար մետր բարձրությամբ լեռներով, էլ չեմ ասում, որ այն, փաստորեն, գտնվում է Հայաստանի մայրաքաղաք Երևանի գծում: Եվ ահա, մի քանի օր առաջ թռնիկս՝ Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյան-կրտսերը, վազելով մտավ իմ սենյակ և կարգադրող, չէ, ավելի շուտ՝ հրամանատարական տոնով ինձ առաջարկեց դուրս գալ պատշգամբ: Որպեսզի ավելորդ հարցեր չտամ՝ նա շարունակեց. Ալեքսանդր Գեորգիևիչն օդում է, հենց մեր շենքի վերևում: Բնականաբար, արագ պատշգամբ դուրս գալով՝ հիացա տեսածովս. ՄուԴ–29 երեք մարտական կործանիչ՝ եռանկյուն շարված, սավառնում էին բազմաբնակարան շենքից ոչ հեռու, որը Երևանի Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնի մոտ է: Պապ ու թոռ Գեղամյանները միաժամանակ վեր պարզած ձեռքերով սկսեցինք գոչյունով ողջունել մեր ռուս ռազմական օդաչուներին: Չեմ բացառում, որ կողքից մեր բարձրածայն ողջույնները լսելով՝ մարդիկ կարող էին մտածել. պարզվում է՝ Հայաստանում ոչ միայն իշխանավորներն են խելքները թքցրել, այլև ընդդիմությունը: Այնպես պատահեց, որ հաջորդ օրը Ալեքսանդր Գեորգիևիչի հետ հեռախոսազրույց ունեցա և նրան պատմեցի տեղի ունեցածը: Խոսակցությունից պարզվեց, որ գվարդիայի գնդապետ Ալեքսանդր Պետրովը եղել է ՄուԴ–29-ի կործանիչներից մեկի դեկին և կատարել է մարզումային թռիչք: Զրույցից նաև իմացա, որ օրերս լրանում է նրա 55-ամյակը: Չեմ հոգնեցնի ընթերցողներին, ընդամենը կասեմ՝ շնորհավոր Ձեր 55-ամյա տարեդարձը և երկար տարիների կյանք Ձեզ, հարգելի ու թանկագին գվարդիայի գնդապետ, Ռուսաստանի Դաշնության վաստակավոր ռազմական օդաչու, աս-օդաչու, «Էրեբունի» ավիաբազայի հրամանատար, իմ սիրելի Հայաստանի խաղաղ երկնքի հուսալի պաշտպան Ալեքսանդր Գեորգիևիչ Պետրով:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ԱԼԻԵՎ – ՓԱՇԻՆՅԱՆ ՄՅՈՒՆԻՏԵՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ. ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանը լրագրողների հետ հանդիպմանը եկել էր իր հեղինակած մոտ տասը գրքերով: Նա դրանք նվիրելու համար չէր բերել: Արտաշես Գեղամյանն այս կերպ կոչ էր անում Նիկոլ Փաշինյանին հանդիպումների ժամանակ լինել այնքան փաստարկված ու պատրաստված, որքան ինքն է եղել առաջ:

«Զի կարելի նման անպատասխանատու վերաբերմունք դրսևորել այն դեպքում, երբ խոսքը երկու հայկական պետությունների ձակատագրերի մասին է», – հայտարարեց նա:

Հեղափոխության արդյունքում պատգամավորի մանդատից զրկված Արտաշես Գեղամյանը պնդում է, որ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանից սպասումներ չպետք է ունենալ: «Պետական իշխանությունը, ղեկավարի դիրքը հակացուցված է այդ անձնավորությանը, նա իր կրթական մակարդակով, անցած ճանապարհով չի կարող հավասարը հավասարի նման բանավիճել գոնե գիտելիքի մակարդակով և դա էլ այն դեպքում, երբ իր դիմացինը մի խելքի տոպրակ չէ՝ կարելի է ասել թերուս», – ասաց VI գումարման ԱԺ ՀՀԿ խմբակցության պատգամավորը:

Արտաշես Գեղամյանը հայտարարեց, որ «երբեւէ իր անձը այնքան նսեմացված չի եղել», ինչպիսի զգացողություն ունեցել է երեք օր առաջ, երբ Մյունխենում բանավիճում էին Փաշինյանն ու Ալիևը: «Այդ բանավեճից հետո, բանավեճ ասեմ, շոու ասեմ, ես ուզում էի գոնե մի հակադարձում անել, ուսումնասիրեցի ադրբեջանական մամուլը և ոչ մի բան չկարողացա ասել, որովհետև նրանք ամբողջությամբ հղում էին անում մեր հայկական մամուլին», – ասաց նա:

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահը համարում է, որ բանավեճի ընթացքում Նիկոլ Փաշինյանի տված «նվերները» ադրբեջանական կողմն այսօրվանից սկսելու է օգտագործել պատերազմական գործողությունները հետին թվով արդարացնելու համար: «Ես բոլորը, ինչ արվում է Նիկոլ Փաշինյանի կողմից, սցենար է, բնականաբար, ոչ իր կողմից մշակված, այլ աշխարհաքաղաքական այն կենտրոնի կողմից, որը գործողություններ է անում ոչ թե Հայաստանի դեմ, այլ Ռուսաստանի: Մենք այսօր կանգնած ենք չափազանց վտանգավոր խնդրի առաջ, նույնիսկ պետականություն կորցնելու վտանգի առջև ու տարածաշրջանում դարձել ենք ընդա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մենը գործիք անդրօվկիանոսյան հայտնի ուժի ձեռքում», – վստահեցրեց նա:

Նախկին պատգամավորը վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանին համեմատեց հոլիվուդյան հայտնի կերպարի հետ. «Երկրի վարչապետն ասես Ժան-Կլոդ Վան Դամի շպագատն է կրկնում. մի ոտքը, ուրեմն, Արևմուտքում է, մյուսը՝ Ռուսաստանում, էլ չգիտի, որ կարող է կա՛մ ճողվածք ստանա, կա՛մ էլ ոտից զրկվի»:

Անդրադառնալով ապրիլի 5-ի սահմանադրական հանրաքվեին՝ նա հույս հայտնեց, թե հայ ժողովրդի ողջամտության և ինքնապահպանման բնագոյը կլինի այնպիսին, որ կամ չեն գնա, կամ էլ դեմ կքվեարկեն այն փոփոխություններին, որոնք արդյունքում ՍԴ յոթ անդամներ կզրկվեն իրենց պաշտոններից: «Սա շինծու հարցադրում է, և նրանք երբեք չեն կարող ներել Սահմանադրական դատարանին ու հատկապես Հրայր Թովմասյանին, ով, առաջնորդվելով Սահմանադրությամբ, հակասահմանադրական համարեց Ռոբերտ Քոչարյանի կալանավորումը», – ասաց Արտաշես Գեղամյանը:

Լրագրողի հարցին, թե Արտաշես Գեղամյանը Արցախի ընտրություններում ունի համակրելի թեկնածու, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ղեակավարը պատասխանեց, որ Վիտալի Բալասանյանն է և, առհասարակ, Արցախի նախագահական ընտրություններից մեծապես կախված է թե՛ Արցախի և թե՛ Հայաստանի լինել– չլինելը:

МЮНХЕНСКАЯ ВСТРЕЧА АЛИЕВ-ПАШИНЯН: НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА

Председатель партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян пришел на встречу с журналистами, имея под рукой около десятка книг за своим авторством. Он принес их не для того, чтобы подарить. Арташес Гегамян таким образом призывал Никола Пашиняна быть во время встреч столь же аргументированным и подготовленным, каким был он. «Нельзя проявлять такое безответственное отношение, когда речь идет о судьбах двух армянских государств», – заявил он.

Арташес Гегамян, лишившийся депутатского мандата в результате революции, утверждает, что от премьер-министра Никола Пашиняна особых ожиданий иметь не нужно. «Государственная власть, позиция руководителя противопоказаны этому человеку, своим образовательным уровнем, пройденным путем он не может на равных дискутировать хотя бы на уровне знаний, и это в том случае, когда его оппонент особым умом не блещет», – сказал депутат от фракции РПА НС VI созыва.

Арташес Гегамян заявил, что «никогда не чувствовал себя таким униженным, как три дня назад, когда в Мюнхене дебатировали Пашинян и Алиев. «После этих дебатов, которые с натяжкой можно назвать таковыми (скорее, это было шоу), я хотел хоть как-то парировать, изучил азербайджанскую прессу и ничего не мог сказать, поскольку они полностью ссылались на нашу армянскую прессу», – сказал он.

Лидер партии «Национальное Единение» считает, что азербайджанская сторона с сегодняшнего дня начнет использовать «подарки» Никола Пашиняна для оправдания задним числом боевых действий. «Все, что делает Никол Пашинян – это сценарий, естественно, разработанный не им, а геополитическим центром, который действует не против Армении, а против России. Сегодня мы стоим перед крайне опасной проблемой, даже перед угрозой потери государственности и стали в регионе всего лишь инструментом в руках известной заокеанской силы», – заверил он.

Бывший депутат сравнил премьер-министра Никола Пашиняна с известным голливудским персонажем: «Премьер-министр страны, похоже, повторяет шпегат Жан-Клода Ван Дамма: одна нога на Западе, другая – в России, и он не ведает, что либо заработает грыжу, либо останется без ноги».

А. ГЕГАМЯН

Обратившись к намеченному на 5 апреля Конституционному референдуму, он выразил надежду, что здравомыслие и инстинкт самосохранения армянского народа будут таковы, что он либо не пойдет, либо проголосует против изменений, в результате которых семь членов Конституционного суда лишатся своих должностей. «Это наигранный вопрос, и они никогда не простят Конституционный суд и особенно Грайра Товмасяна, который, руководствуясь Конституцией, счел арест Роберта Кочаряна антиконституционным», – сказал Арташес Гегамян.

На вопрос журналиста о том, есть ли у Арташеса Гегамяна кандидат на выборах в Арцахе, которому он симпатизирует, лидер «Национального Единения» ответил, что это Виталий Баласанян и что именно от президентских выборов в Арцахе во многом зависит и будущее Арцаха и Армении.

ԱԼԻԵՎ – ՓԱՇԻՆՅԱՆ ՄՅՈՒՆԻՏԵՆՅԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ.
ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ.
ԳԵՂԱՄՅԱՆԸ ԿՈՉ Է ԱՆՈՒՄ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ԼԻՆԵԼ ԱՅՆՔԱՆ
ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ, ՈՐՔԱՆ ԻՆՔՆ Է ԵՂԵԼ ԱՌԱՋ

«Հայելի» ակումբի հյուրը Արտաշես Գեղամյանն է
(18 փետրվարի 2020 թ.)

*ԱՆԺԵԼԱ ԹՈՎԱՍՍՅԱՆ – Շնորհակալություն, պարոն Գեղամյան, որ
ընդունեցիք մեր հրավերը: Մի քանի թեմայի ենք անդրադառնալու: Երևի
ճիշտ կլինի մյունխենյան հանդիպումից սկսենք:*

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Ինչպես հարմար եք գտնում:

Ա. Թ. – Ձեր տպավորությունը՝ ինչպե՞ս տեսաք և ինչպե՞ս կգնահա-
տեք այդ հանդիպումը:

Ա. Գ. – Նախ՝ շնորհակալություն հրավերի համար: Այդ հանդիպման
մասին մեկնաբանությունների պակաս չի եղել թե՛ հայաստանյան, թե՛ ռու-
սական և թե՛ ադրբեջանական մամուլում: Բնականաբար, գիտեի, որ այդ
հարցը անխուսափելի է լինելու մեր այս հանդիպման ժամանակ, ուստի սկ-
սեմ փոքր-ինչ հեռվից: Ժամանակին բախտ էր վիճակվել (ինչո՞ւ եմ ասում՝
«բախտ էր վիճակվել»), քանի որ չլինելով Հայաստանի Հանրապետական
կուսակցության անդամ, ինձ՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության
ղեկավարիս, այդ՝ իշխող կուսակցության ղեկավարության կողմից նպատա-
կահարմար դիտվեց առաջարկել, որ գլխավորեմ ԵԱՀԿ Խորհրդարանական
Վեհաժողովում ՀՀ Ազգային ժողովի պատվիրակությունը: Դա կրկնակի պա-
տասխանատվություն էր, ուստի ամենայն լրջությամբ պատրաստվում էի
Վեհաժողովի բոլոր նստաշրջաններին: Օրակարգերը կանխավ հայտնի են
լինում, և այդ առումով յուրաքանչյուր նստաշրջանից առաջ անպայման վեր-
լուծական հոդված էի հրապարակում (որպես կանոն՝ ռուսական պարբերա-
կաններում), որն այնուհետև յոթ լեզվով թարգմանված՝ ամփոփվում էին
առանձին ժողովածուների մեջ. բնականաբա՛ր, հայերեն, ռուսերեն, անգլե-
րեն, գերմաներեն, ֆրանսերեն, իսպաներեն և, իհարկե, թուրքերեն, որով-
հետև խնդրո առարկան հայ-թուրքական, հայ-ադրբեջանական հարաբե-
րություններն էին: Եվ թուրքերենը՝ մտածված, որ հանկարծ թարգմանական
աղավաղումներ չլինեին, որպիսիք հիմա հանդիպում են: Յուրաքանչյուր

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նստաշրջանից առաջ ընծայագրով անձամբ բաժանում էի Վեհաժողովի 56 անդամ-երկրների ներկայացուցիչներին, այդ թվում, անշուշտ, Թուրքիայի և Ադրբեջանի պատվիրակությունների ղեկավարներին, ինչպես նաև Վեհաժողովի ղեկավարությանը, հանձնաժողովի ղեկավարներին, հիմնական զեկուցողներին: Ի դեպ, յուրաքանչյուր նստաշրջանից առաջ իմ կողմից ստեղծվում էին պայմաններ, որպեսզի ելույթիս հետ կապված՝ որևէ մեկը, որևէ պատմական փաստի չանդրադառնար, քանի որ սկզբնաղբյուրները նշված էին նախապես տարածված իմ հրապարակումներում: Այսինքն՝ ելույթներիս ժամանակ ստիպված չէի լինում պայուսակս փորփրել, ինչ-որ փաստաթուղթ հանել, վկայակոչել: Սա ընդամենը պատվիրակության ղեկավարի մարտավարությունն էր: Երբ Մյունխենում նախատեսված էր նման բարձր մակարդակի (պաշտոնների առումով եմ ասում, ոչ թե մասնակից անդամների) հանդիպում, ապա հարկավոր էր առնվազն ամիսներ առաջ պատրաստվել դրան: Նույնիսկ եթե այդ հանդիպումը Ալիև-Փաշինյան մակարդակի չլիներ, հանդիպման մասնակիցներին կբաժանեին այս կամ այլ նմանատիպ ձեռնարկ, գիրք՝ թարգմանված յոթ լեզվով, որն օգտակար կլիներ նրանց համար, թեկուզև գուցե մեկը կկարդար, մյուսն էլ դեմարշ կաներ ու կշարտեր աղբամանի մեջ: Դա արդեն, իհարկե, կլիներ իրենց խնդիրը: Ավելին, դա կարելի էր նաև հետո օգտագործել որպես անպատասխանատու վերաբերմունքի նշան, մանավանդ երբ խոսքը վերաբերում է ազգին, պետությանը, մարդկային ճակատագրերին, երբ ասելիքը հասցեագրվում է աշխարհիս հզորներին, համաժողովին մասնակից տասնյակ ու տասնյակ ներկայացուցիչներին: Սա հեզնելու համար չեմ ասում. այսօր ձեզ հետ ուզում ենք մեկ հայտնի անձից ակնկալել այն, ինչին նա, ի սկզբանե, պատրաստ չէ: Պետական կառավարումը, պետական իշխանությունը, ղեկավարի դիրքը հակացուցված են այդ անձնավորությանը: Իր կրթական մակարդակով, իր անցած ճանապարհով նա չի կարող հավասարը հավասարի պես, գոնե գիտելիքների մակարդակով, գոնե աշխարհահայացքային իր ընդգրկմամբ խորապես բանավիճել: Եվ ամենամեծ ափսոսանքս այն է, որ նրա դիմացի ընդդիմախոսն էլ մի խելքի տուպրակ չի: Այնքան սխալ ու վրիպումներ թույլ տվեց Ալիևը, որ կարելի էր տեղնուտեղը ոչ թե պարզապես ջախջախել, այլ ուղղակի մերկացնել նրան որպես անգրագետի և ցույց տալ, որ երբ 21-րդ դարում, երբ չորրորդ արդյունաբերական հեղափոխությունն ենք անում, երբ արդեն առկա են աշխարհաքաղաքական լուրջ, տեկտոնիկ տեղաշարժեր, տասը միլիոնանոց Ադրբեջանի բախտը վստահված է մի բացահայտ թերուսի: Եվ դրանով կավարտվեր ամեն ինչ: Չեմ ուզում շարունակել այս թեման, որովհետև նման նվաստացում երբեք չեմ կրել: Ի՞նչ առումով եմ ասում՝ նվաստացում: Այս տարի լույս է տեսել 2019 թ. հունվարից մինչև 2020-ի հունվար ընկած ժամանակաշրջանում ունեցած իմ բոլոր ելույթների, գրած հոդվածների, տված ասուլիսների ժողովածուն, մոտ 900 էջ: Այդ ժողովածուում արձագանք կա՝ կապված լրջագույն տարբեր հարցերի հետ և ո՛չ միայն արձագանք, նաև

հուշում, թե ինչ խնդիրների վրա կենտրոնանալ, ինչպես առաջիկայում զանազան հարցազրույցների, ելույթների, հանդիպումների ընթացքում խուսափել սայթաքումներից, վրիպումներ թույլ չտալ: Եվ այստեղ՝ դառնալով մյուսխենյան այդ, չգիտեմ՝ բանավեճին ասեմ, թե շոուին, նկատեմ. չզվացա և ուշադիր ուսումնասիրեցի ադրբեջանական մամուլի արծագանքները: Նախ, հարկ եմ համարում ասել՝ ցավալին այն է, որ չի եղել լուրջ պատասխանի, բանավեճի դեռ որևէ դեպք, երբ որևէ լուրջ վերլուծաբան կամ իրենց որևէ ջատագով հանդես գա Հայաստանի հասցեին կոշտ քննադատությամբ ու չստանա իմ պատասխանը, ընդ որում՝ բավական հիմնավոր, այնքան հիմնավոր, որ ռուսական Դաշնային տեղեկատվական REGNUM գործակալությունը, ճիշտ է, ինչ-ինչ քննարկումներից հետո, այնուամենայնիվ, դրանք տպագրել է: Հիմա մտածում եմ՝ ինչպե՞ս արծագանքեմ ադրբեջանական մամուլին, իրենց ջատագով վերլուծաբաններին, որոնք մամուլը հեղեղել են՝ խորամանկ հղումներ անելով հայկական մամուլում վերջերս լույս տեսած հրապարակումներին: Ահա, օրինակ, կարդամ. «Москва-Баку.ru «Четкая логически выверенная риторика Ильхама Алиева в Мюнхене “смяла” Пашина»». ռուս վերլուծաբաններն էլ դա հիմնավորում են՝ նկատելով. մատուցում ենք «Полный перевод дискуссии Алиева и Пашина в Мюнхене». Ուրիշ խոսքով՝ ուզում են հասկացնել, որ բանավեճն այն աստիճան շահեկան է եղել ազերիների համար, որ որոշել են թարգմանել ամբողջը և տարածել աշխարհով մեկ, քանի որ լավ հասկանում են՝ ինչ վիճակ է իրականում: Ապա՝ «Армяне. Из-за Пашина мы с позором проиграли дебаты по Карабаху»; «От Итлиба до Карабаха. Турция вновь зажжет фитиль войны на Кавказе»; կամ՝ Haqqin.az-ը Անդրանիկ Թևանյանից է մեջբերում կատարում. «Алиев создал впечатление, что в войне проигравшей стороной были мы»; «Каким образом Кавбюро передал Армении Нагорный Карабах на один день. Историческая справка»; «Премьер выглядел очень беспомощным рядом с президентом Азербайджана» արոՖեսոր, որպես լուրջ վերլուծաբան, մի հղում էլ ներկայացնում է Արտակ Զաքարյանից. «Ильхам Алиев занял четкую позицию»; կամ՝ «Александр Манасян заявил о победе Алиева над Пашиным». Այս ամենը ադրբեջանական մամուլի «բաներն» են. ես սիրով կտամ այդ հոդվածների լինքերը, դուք արտագրեք: «Мюнхенские принципы и интеллектуальное убожество»; կամ՝ սա էլ իսրայելական վերլուծաբան Բրենդա Շաֆերը. «Пашинану. Почему Ваш сын проходит воинскую службу в Карабахе». Ինչո՞ւ է վերջինս նման հարց տվել. մի կողմից ասում ես՝ «անկախ պետություն է», մյուս կողմից էլ՝ «տղաս այնտեղ է ծառայում»: Ախր, բաներ կան, որ ասելուց առաջ պետք է մտածել: «Переговоры сорваны, а Минская группа лишена мандата. Скоро произойдет тот самый настоящий взрыв». Փաստորեն, ադրբեջանական կողմը, մի շատ մեծ ընծա ունենալով վարչապետից՝ այսօրվանից միջազգային հանրությանը պատրաստում են պատերազմական գործողությունների՝

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դրանք հետագայում արդարացի հայտարարելու նպատակով: Սա է ամբողջ իրողությունը: Իսկ եթե առարկայական վերլուծենք, պատմական էքսկուրս կատարենք և այլն, ապա շատ իրադարձություններ կերևան այլ լույսի ներքո: Ախր, դրա համար եմ իմ այս գրքում մեջբերել Կավքյուրոյի տխրահռչակ որոշումները, անգամ կա, թե Օրջոնիկիձեն կամ մեկ ուրիշն ինչ են ասել խնդրո առարկա հարցերի վերաբերյալ իրենց ելույթներում: Մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչն այժմ արվում է Նիկոլ Փաշինյանի կողմից, սցենար է, բնականաբար, ոչ իր կողմից մշակված, այլ աշխարհաքաղաքական ուժային կենտրոնի, որը, ըստ էության, ոչ թե Հայաստանի դեմ է գործողություններ ծավալում, այլ՝ Ռուսաստանի Դաշնության: Ու մյունխենյան հանդիպումն էլ ամենևին պատահական չէր: Եթե ծանոթանաք Մյունխենյան կոնֆերանսի նախօրեին պատրաստված համապատասխան նյութերին, կտեսնեք՝ այնտեղ Արևմուտքի թշնամի են ճանաչված Չինաստանը և Ռուսաստանը: Ամեն գնով խնդիր է դրված թուլացնել Ռուսաստանը: Ռազմական ուղիով չեն կարող (պատահական չէր ռուսաստանյան ռազմական ուժի ներկայացումը վերջերս Պուտինի ուղերձում կամ թե դրան նախորդած երեքուկես-չորս ժամանոց ուղիղեթերային հարցազրույցի ժամանակ), ուստի, ի՞նչ պետք է անեն: Պետք է Կովկասի հարավում՝ սահմանի ամբողջ երկայնքով, անկայունություն ստեղծեն, ուր առավել խոցելի են Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը, այն պարզ պատճառով ... Ներողություն՝ միայն Չինաստան և Ռուսաստան ասացի, բայց կա նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը, հիմնական թիրախը նա է: Իսկ ի՞նչ ճանապարհով: Ապակայունությունն այստեղ ստեղծելու են թեկուզև զուտ այն նպատակով, որ վաղը, մյուս օրը, եթե Արցախի Հանրապետության զինուժի կողմից վերահսկվող տարածքներ մտցվեն խաղաղարար ուժեր, այն էլ՝ ՆԱՏՕ-ի և Թուրքիայի, ամերիկացիներն իրենց գերխնդիրը Իսրայելի հետ լուծած կլինեն: Խոսքը Իրանին սահմանակից Ջեբրայիլի, Ջանգելանի, Կուբատլիի 104 կիլոմետրանոց հարևանության մասին է: Թուրքիան այստեղ խիստ շահագրգռված է: Ամենևին պատահական չէր, որ անցած տարի, Փաշինյանի սիրած խոսքով՝ աննախադեպ, միանգամյան շոշափելի վերազինում տեղի ունեցավ նրա ցամաքային 3-րդ բանակում: Նաև պատահական չէր, որ դեռ Սերժ Սարգսյանի օրոք ռուսական կողմի հետ ձեռք բերվեց ՍՈՒ-30Մ 4-րդ սերնդի կործանիչներ գնելու պայմանավորվածություն, և այդպիսի չորս ռազմական ինքնաթիռ արդեն ունենք մեր տրամադրության տակ: Աստված տա, դրանք կհամալրվեն, և կունենանք համապատասխան էսկադրիլիա: Ամենևին պատահական չէր և այն, որ, մասնավորապես, ՍՄԵՐԶ համակարգերը ևս արագորեն տրամադրվեցին Հայաստանի Հանրապետությանը: Հետաքրքրության համար ձեզ ասեմ. նախորդ իշխանությունների օրոք, այսինքն, երբ Հայաստանի Հանրապետության նախագահը Սերժ Ազատի Սարգսյանն էր, Ռուսաստանի ռազմաօդային տրանսպորտով շուրջ 1200 օդանավային թռիչք է կատարվել Հայաստան՝ զենք ու զինամթերք բե-

րելով: Ուրեմն, տեսեք, մինչ այդ, բառիս բուն իմաստով՝ առհասարակ, անգամ աշխարհիս ամենաուժեղների կողմից, ընթացող պատերազմների ժամանակ, երբևիցե, 1200-ի հասնող օդանավային թռիչքով սպառազինություն չի մատակարարվել: Դե, պատկերացրեք, թե որքան լուրջ է իրավիճակը:

Եվ ահա հիմա, այս պայմաններում կարդում եմ մի հրապարակում, ուր ասված է՝ կարևորն այն է, որ Հայաստանի վարչապետը վերջապես ձերբազատվեց Մադրիդյան սկզբունքներից և առաջադրեց Մյունխենյան սկզբունքները, որոնց մասին էլ նա մանրամասն գրել է իր ֆեյսբուքյան էջում: Ավելի մեծ անհեթեթություն չի՞ք: Ես, անշուշտ, կարող եմ առարկայորեն, բառ առ բառ, նախադասություն առ նախադասություն վերլուծել դրանք, բայց այդ ժամանակ ամեն չեզոք վերլուծաբան կասի՝ Պեդրոյանի ուրիշին է անխելություն մեջ մեղադրում, իսկ ինքն ավելի մեծ անխել է, որ փորձում է անխելությունը մեկնաբանել: Ինչևէ. մենք այսօր կանգնած ենք չափազանց լուրջ վտանգի՝ պետականությունը կորցնելու վտանգի առջև: Եվ դարձել ենք ընդամենը միջոց, որպեսզի անդրօվկիանոսյան հայտնի ուժը մեր տարածաշրջանում հասնի այնպիսի փոփոխության, որ Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտում ամեն գնով ՆԱՏՕ-ի խաղարարար ուժեր տեղակայի, ինչն էլ հիմնավորում են այն հանգամանքով, թե Միմսկի խմբի համանախագահող երկրներից երկուսը, այն է՝ Ֆրանսիան և Միացյալ Նահանգները, ՆԱՏՕ-ի անդամներ են:

Եթե հարցեր ունեք, սիրով կպատասխանեմ:

Ա. Թ. – Հստակեցվեց, որ, ուրեմն, Նիկոլ Փաշինյանը վերադառնում է դարաբաղյան խնդրում Լևոն Տեր-Պետրոսյանի առաջարկած փուլային տարբերակին: Եթե այո, Դուք ընդհանուր կապ տեսնո՞ւմ եք այստեղ. չէ որ ժամանակին Լևոն Տեր-Պետրոսյանը հայտարարում էր, թե հիմա մենք դա չենք ուզում, սակայն կանցնեն տարիներ, կցանկանանք, և դա մեզ չի հաջողվի: Մենք տեսնում ենք՝ 23 տարի հետո Ադրբեյջանն ինքն է դեռ խնդրում, որ գնանք փուլային տարբերակի: Եթե այո, կապ տեսնո՞ւմ եք. հայտնի է, չէ՞, որ դրան դիմակայեց Վազգեն Սարգսյան–Ռոբերտ Քոչարյան տանդեմը, կապ տեսնո՞ւմ եք, որ այսօր ...

Ա. Գ. – Հարգելի Անժելա, ես այդ բացահայտ կապի մասին չասացի այն պարզ պատճառով, որ չկրկնվեմ: Դա այնքան բացահայտ է, որ վերահաստատման կարիք չկա: Մարդիկ չեն էլ թաքցնում, որ դա է իրենց նպատակը: Ի դեպ, այդ մասին «168 ժամ» թերթի կայքում տեղադրվել է ՌԵԳ-ՆՈՒՄ-ի Արևելյան գոտու գլխավոր խմբագիր Ստանիսլավ Տարասովի վերլուծական հոդվածը, ուր նա ուղղակի մատնանշում է այն, ինչ անում է Նիկոլ Փաշինյանը: Դա «քոփի փեստ» են ասում, դա Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հայտնի հոդվածի՝ «Պատերազմ, թե խաղաղություն. լրջանալու պահը», շարունակությունն է: Իսկ ինչո՞ւ է դա կրկնվում: Որովհետև դրանք ղեկավարվում են համաշխարհային քաղաքականության անդրօվկիանոսյան հայտնի ուժի կողմից, որի մերձավոր ջատագովն է, բնականաբար, Իսրայելը: Վերջինս Հայաստանի հետ թշնամական վերաբերմունք չունի, Իսրա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յելի թշնամին Իրանն է, Իսրայելն ու Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը երբեք ու երբեք հաշտության ոչ մի եզր չեն ունենա: Ուստի, նրա խնդիրն է ամեն գնով օղակի մեջ վերցնել Իրանը, ու դրան է միտված վարվող քաղաքականությունը: Իսկ մեր երկրի վարչապետն ասես ժան-Կլոդ Վան Դամի շպագատն է կրկնում. մի ոտքը, ուրեմն, Արևմուտքում է, մյուսը՝ Ռուսաստանում, էլ չգիտի, որ կարող է կա՛մ ճողվածք ստանա, կա՛մ էլ ոտից գրկվի: Սա է ամբողջ խնդիրը: Նրան վերը հիշատակած ուժերը իշխանության են բերել այն բանի համար, որ անեն այն, ինչ ուզում են, քանզի գործող իշխանությունների, Սերժ Սարգսյանի պարագայում, դա չէին կարող անել: Կարելի է տարբեր հարցերում քննադատել թե՛ երկրորդ, թե՛ երրորդ նախագահին, բայց մի բան անհերքելի է՝ թե՛ Ռոբերտ Քոչարյանի, թե՛ Սերժ Սարգսյանի օրոք երբեք ու երբեք չէր արվի որևէ գործողություն, որը կվտանգեր Արցախի Հանրապետության անկախ ու ապահով լինելու գործոնը: Ամենայն հավանականությամբ, արվեց զիջում, հեղաշրջումը հանդուրժվեց այն պարզ պատճառով, որ աշխարհիս հզորներին հարկ չհամարեցին բացատրել, որ իրենց ուզածը չլինելու բան է: Ուստի առաջ մղվեց մեկը, ով 2001 թվականին իր «Հայկական ժամանակ» թերթում հանդես էր եկել հայտնի հոդվածով՝ թե ի՞նչ եք խոսում ազատագրված տարածքների մասին, երբ ձերին տեր չէք կանգնում: Դրանից անցել է 19 տարի և գոնե մի նախադասություն, որը հերքում է այն ժամանակվա իր մոտեցումը, դուք չեք գտնի: Դրա համար են նրան բերել իշխանության: Ապա և արդեն առիթ ստանալով՝ նախ քարոզում էր դուրս գալ ԵԱՏՄ-ից, ապա՝ ՀԱՊԿ-ից և կարճամիտ, ամպագոռզոռ նման այլ պնդումներ, սակայն հետո, իրականությանը շփվելով՝ հասկացավ, թե ինչ ձախողման կհանդիպի, եթե հանկարծ համարձակվի բարձրաձայնել նույնը: 180 աստիճան ռեվերս արեց, բայց դե այնտեղ լուրջ վերլուծաբաններ են նստած, համալսարաններ ավարտած վերլուծաբաններ կան, և նրանք շատ լավ հասկանում են, թե իրավիճակն ինչպիսին է: Քավ լիցի, այնքան մեծ է հարգանքը հայ ժողովրդի, Հայաստանի Հանրապետության ողջամիտ քաղաքացիների (և ոչ թե «քայլողների») հանդեպ, որ վարում են այն քաղաքականությունը, ինչը մենք տեսնում ենք, քաղաքականություն, որի իսկական գնահատականը (մեզ համար շա՛տ բարենպաստ) տալիս է Ադրբեյջանը: Այսինքն, բարենպաստ այն առումով, որ ասում են՝ Հայաստանի Հանրապետությունը գտնվում է ռուսական հովանոցի տակ, ռուսական հովանու ներքո: Թուրքերը դա հասկանում են, փաստեր կան, որոնց մասին չի խոսվում: Ես ամենահին պատահական չասացի 1200 չվերթի մասին, որոնցով զենք ու զինամթերք է մատակարարվել Հայաստանին:

Ա. Թ. – Պարոն Գեղամյան, առջևում, եթե ոչինչ չխանգարի, գնում ենք Սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեի, զուգահեռաբար, գրեթե միաժամանակ, տեղի են ունենալու արցախյան ընտրությունները, նման կարգի տարբեր հանդիպումներ: Դուք ընդհանուր կապ տեսնո՞ւմ եք այդ ամենի մեջ, թե՞ ոչ:

Ա. Գ. – Այն, ինչ տեղի է ունենում Հայաստանի Հանրապետությունում, հարգելի Անժելա, հմտորեն հաշվառված տեխնոլոգիա է: Հեղինակները, բնականաբար, Նիկոլ Փաշինյանն ու «իմքայլականները» չեն: Դրանք մեր ամերիկյան գործընկերներն են, որոնք էլ նման տեխնոլոգիաները գաղտնի չեն պահում: Ահա բերել եմ մի քանի աշխատություն, որտեղ կետ առ կետ նշված է՝ «От диктатуры к демократии. Приложение – методы ненасильственных действий» Джин Шарп, «Теория хаоса и стратегическое мышление» Стивен Манн, «Технология уничтожения или Окно Овертона», «Окно возможностей Овертона и легализация греха» Джозеф Овертон. Երբ նախում ես՝ սկսած 2016 թվականի հուլիսյան դեպքերից («Սասնա ծռեր», ՊՊԾ գնդի գրավումը և դրանից հետո), ապա տեսնում ես, որ վերոհիշյալ գրքերում ամեն ինչ կետ առ կետ գրված է, կետ առ կետ նախատեսված, և, բնականաբար, այս պարագայում ամենևին պատահական չէ, որ վարչապետը թիրախավորել էր Արցախի հերոսներին, բացահայտ օրինախախտումներով մեկուսացվեց Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ, արցախյան ազատամարտի առանցքային դեմքերից մեկը՝ Ռոբերտ Քոչարյանը: Կրկնում եմ՝ դա ամենևին էլ պատահական չէր: Ի դեպ, սա ասում է մի մարդ, ով միշտ ընդդիմադիր է եղել Քոչարյանին: Մի՛շտ: Բայց ճշմարտություն կա, չէ՞: Այդ ճշմարտությունը շրջանցելու իրավունք չունենք, երբ խոսքը պետության ճակատագրի մասին է: Այո՛, քննադատել եմ նախորդ իշխանությունների տնտեսական քաղաքականությունը ԵԱՀԿ Խորհրդարանական Վեհաժողովի և ԵԽՆԿ-ի նստաշրջաններում: Երբ վերջիններիս անդամ էի, յոթ-ութ ելույթ եմ ունեցել ԵԱՀԿ ԽՎ-ի յուրաքանչյուր նստաշրջանում, չորս-հինգ ելույթ՝ ԵԽՆԿ ամեն նստաշրջանում: Քննադատել եմ վարվող տնտեսական քաղաքականությունը, մյուսը, մյուսը, բայց երբեք չեմ քննադատել Հայաստանի Հանրապետության իշխանության մոտեցումները՝ կապված Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի կարգավորման հետ, չեմ քննադատել, որովհետև մարդիկ անսասան, հստակ դիրք են արտահայտել, դիրք, որը բխել է նաև համայն հայության շահերից: Եվ բնավ պատահական չէ, որ երջանկահիշատակ Վազգեն Սարգսյանը՝ չնայած իր սերտ հարաբերություններին Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հետ, տեսնելով, որ բանը գնում է դեպի այն, ինչը հիմա Փաշինյանն է փորձում հետադարձ վերակենդանացնել, իր կտրական «ոչ»-ն ասաց, ու տեղի ունեցավ հայտնի պաշտոնանկումը, որն էլ փրկեց նաև Արցախի հարցը: Ճիշտ նախորդ օրը կայքերում տեսա մի հետաքրքիր տեսահոլովակ՝ տարբեր դրվագներ միջազգային ասոյաններում Ռոբերտ Քոչարյանի տված հարցազրույցներից, ուր նա արտահայտել է Հայաստանի Հանրապետության դիրքորոշումը՝ կապված Արցախի հետ: Հստակ հասկանում ես, թե այս մարդն ինչ է ասում. կարող ես համաձայնել, կարող ես և առարկել, բայց երբեք հիմնավոր փաստարկ չես ունենա անհամաձայնությունդ պնդելու: Նույնը՝ Սերժ Սարգսյանի պարագայում: Վերջերս՝ Չագրեքում, Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության համագումարում՝ նա մի կարճ բանաձև ձևակերպեց, այն է՝ ոչ մի դեպքում Արցախի Հանրապետությո-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յունը չի կարող լինել Ադրբեջանի կազմում, Արցախը կայացած երկիր ու պետություն է: Այսինքն, Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման շուրջ ընթացող բոլոր բանակցությունների ժամանակ պետք է անառարկելի, անվիճելի այդ փաստը վերցնել որպես հիմք և բանակցել դրան չհակասող հարցերի շուրջ: Իսկ մեզանում, ահա, նախ՝ անհեթեթություններ, իրարամերժ բաներ են ասում, հետո հրաժարվում, ապա՝ նոր անհեթեթություն են ասում, ավելացնում ու նորից հրաժարվում: Հիմա էլ, օրինակ, հրաժարվում են Մադրիդյան սկզբունքներից և ասում՝ ընդունելին Մյունխենյան սկզբունքներն են: Ինչ ասեն. 50 ռուպեի չափ տևած բանավեճի ժամանակ գոնե մի անգամ չօգտագործվեց Արցախի Հանրապետություն անվանումը: Ինչ ասեն. 50 ռուպեի ընթացքում վարչապետը գոնե մի անգամ չասաց ազգերի ինքնորոշման մասին, չասաց, որ Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը ղեկավարվել է հենց Հելսինկյան եզրափակիչ փաստաթղթի 10 սկզբունքներով, որոնք բոլորն էլ հավասարազոր են, դիցուք՝ ժողովուրդների ազատ կամարտահայտման, Ազգերի ինքնորոշման իրավունքի արգասիք են, որոնց հիման վրա էլ ստեղծվել է Արցախի Հանրապետությունը:

Ա. Թ. – Ի՞նչ է սպասվում այս հանրաքվեից, Դուք ի՞նչ եք սպասում:

Ա. Գ. – Կարծում եմ, այնուամենայնիվ, ժողովրդի ողջամտությունն ու ինքնապահպանման բնագործ կլինեն այնպիսին, որ մարդիկ կամ չեն գնա հանրաքվեի, ինչը, ըստ իս, ավելի ճիշտ կլինի, կամ էլ ուղղակի «ոչ» կասեն: Հասկանո՞ւմ եք, հանրաքվեի հարցադրումը շինծու է. պարզապես դրա հեղինակները չեն կարող ներել Սահմանադրական դատարանին, հատկապես նախագահ Հրայր Թովմասյանին այն բանի համար, որ առաջնորդվել են միայն ու միայն իրավազոր սահմանադրական պահանջով և, ըստ էության, հակաօրինական համարել Ռոբերտ Քոչարյանի կալանավորումը: Իշխանությունների պահվածքի անհեթեթությունը հասել է այնտեղ, որ չեն էլ կարողացել գեթ մի համոզիչ փաստարկ, օրինակ բերել ու հանրությանը հրամցնել: Ինքնին հասկանալի է, որ կատարվածը հաշվեհարդար է, այդ թվում նաև Սահմանադրական դատարանի յոթը անկախ դատավորների ու, մասնավորապես, Հրայր Թովմասյանի նկատմամբ, ով քանիցս հայտարարել է իր ապաքաղաքական լինելու մասին, այն մասին, որ ինքը ո՛չ հանրապետականին է սատարում, ո՛չ «իմքայլական»-ներին, ո՛չ «Բարգավաճ Հայաստանին», ո՛չ էլ «Լուսավոր Հայաստանին»: Ինքը սոսկ սատարում է Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը: Ու եթե սահմանադրական դրույթ փոխողները, Սահմանադրական դատարանի վրա ցելս չպրտողներն այդքան սկզբունքային էին, ոչ երկդիմի, ապա 2017 թ: ապրիլյան ընտրություններից հետո չպետք է վերցնեին պատգամավորական մանդատները, պիտի բողոքարկեին Սահմանադրական դատարան, թե ընտրությունները կեղծվել են: Այսինքն՝ նշանակում է, որ այն ժամանակ, երբ երազում էին պատգամավոր դառնալ, Սահմանադրական դատարանի հետ ոչ մի խնդիր չունեին:

Ա. Թ. – Իշխանական մանիպուլյացիաները, ինչպես տեսնում ենք, հաջողվում են, իսկ ի՞նչ կլինի Արցախի պարագայում: Մի դեպքում, թեև ոչ ուղղակի, ոչ հստակ արտահայտված, բայց, այնուամենայնիվ, տեսանելի էր

նպատակը, նույնը՝ Սահմանադրական դատարանի հետ կապված, ինչու չէ, նաև Արցախի ընտրությունների:

Ա. Գ. – Ուրեմն այսպես. ամեն ինչ սկսվեց «սև»-երից ու «սպիտակ»-ներից, հետո անցան «հեղափոխականների» ու «ռևանշիստների», տեսան, որ այդ որակումներն արդեն իրենց սպառել են, որոշեցին, որ որդեգրած խնդիրները կարող են լուծել միայն այն դեպում, եթե ժողովուրդը պառակտված լինի: Այսպես, հիմա էլ արհեստականորեն բերեցին «այո»-ի և «ոչ»-ի հանրաքվեն: Բնականաբար, խորաթափանց յուրաքանչյուր կուսակցություն (իսկ այդպիսիք են, անշուշտ, Հանրապետական կուսակցությունը՝ թեկուզև իր սխալներով հանդերձ, նաև՝ Հայ Հեղափոխական Դաշնակցությունը, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությունը, Սահմանադրական իրավունք միությունը, չթվարկեմ) հասկացավ, որ առաջարկվում է շատ պարզունակ ծուղակ. երբ մարդ գնում է հակասահմանադրական օրենքին, հակասահմանադրական հանրաքվեին մասնակցելու, ապա դրանով իսկ կամա-ակամա օրինականացնում է իշխանությունների ձեռնարկումը: Ավելին՝ հաստատում է, որ, այո, դա հասունացած հարց է, որ այդ հարցը հրատապ է: Ահա սա է խնդիրը. «սև»-երի ու «սպիտակ»-ների շարունակությունն ուզում են հիմա տեղափոխել այս հանրաքվեի գործընթաց, ինչը, կարծում են, չի հաջողվելու, քանի որ մեր ազգաբնակչությունը, հատկապես այն 51,5 տոկոսը, որ 2018 թվականին չմասնակցեց Ազգային ժողովի VII գումարման արտահերթ ընտրություններին, այլընտրանք չտեսնելով: Հիմա ժա՛մ առաջ, օ՛ր առաջ քաղաքական այն ուժերը, որոնք տոգորված են երկրի ձակատագրի և ապագայի համար պատասխանատվությամբ, պետք է միավորվեն: Եվ այստեղ, այս փուլում Արցախի ապագա լիդերի հարց բարձրացնելը նույնն է, թե որևէ մեկին թիրախավորել, ինչն արդեն կրկին հնարավորություն կտա ազգաբնակչությանը բաժանել «սև»-երի և «սպիտակ»-ների, «հեղափոխական»-ների ու «ռևանշիստ»-ների, «այո»-ականների և «ոչ»-ականների: Մինչդեռ քննարկումների հիմքում պետք է լինի գլխավորը՝ երկրի զարգացման տեսլականի քննարկումը: Երկրի զարգացման պատկերացումները տվյալ պարագայում, առկա իրավիճակում, ամենևին, չեն առնչվում Սահմանադրական հանրաքվեին: Դուք այսքան ժամանակ տեսե՞լ եք տնտեսագիտական որևէ լուրջ վերլուծություն անեն թե՛ վարչապետը և թե՛ կառավարությունը: Կառչել են համախառն ներքին արդյունքի նախատեսվող, իբր, 7,8 տոկոս աճին, հիմա էլ «նկարելու են» 8,2 տոկոս: Այնինչ չեն հասկանում մի պարզ ճշմարտություն. դա այս կամ այն երկրի տնտեսական վիճակը բնութագրելու համար երեք տարի առաջ կարող էր արդիական լինել: 2018 թ. հուլիարին, Դավոսի համաշխարհային տնտեսական համաժողովում հրաժարվեցին երկրների զարգացածությունը բնութագրել սոսկ այդ ցուցանիշով՝ մեկ շնչին ընկնող համախառն ներքին արդյունքով, և հայտարարեցին, որ գոյություն ունի ներառական էկոնոմիկա հասկացությունը՝ բաղկացած է 12 ցուցիչից: Այդ 12 ցուցիչից ընդամենը մեկն է մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն, մյուս 11 ցուցիչներն են, որ գալիս, բնութագրում են

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Երկրի, ժողովրդի կենսամակարդակի առկա, փաստացի վիճակը: Ըստ որում, հետաքրքրական այն է, որ 79 զարգացող երկրների թվում Ադրբեյջանը, ավա՜ղ, գրավում է 3-րդ, իսկ Հայաստանի Հանրապետությունը՝ 45-րդը տեղը, Գվատեմալայից և Հոնդուրասից հետո: Մի անգամ չլսեցինք, որ այս մարդը՝ վարչապետը, խնդիր դներ, խոսքի օրինակ՝ վարելահողերի նվազագույնը 40 տոկոսը չի օգտագործվում, ի՞նչ անենք, որ օգտագործենք: Խնդիր է դնում, թե այդ չօգտագործվող հողերը գյուղացիները, ֆերմերները պետք է վարձով տան լատիֆունդիստներին՝ խոշոր սեփականատերերին: Եվ, ի դեպ, դա էլ հետո բացարձակապես քննարկման առարկա չի դառնում: Այսինքն, ստացվում է՝ հիմա էլ ուզում են գյուղն ամայացնել: Իսկ եթե, Աստված մի արասցե, մեր գյուղն ամայացավ, Հայաստանը կդադարի գոյություն ունենալուց:

Ա. Թ. – Եվս մի հարց: Կարո՞ղ եք ասել, ունե՞ք համակրելի կերպար, թեկնածու Արցախի ընտրություններում:

Ա. Գ. – Անշուշտ, ունեն:

Ա. Թ. – Անունը կտա՞ք:

Ա. Գ. – Իհարկե, կտամ, հո գաղտնիք չեմ պահելու: Արցախի նախագահական ընտրությունների ելքից մեծապես կախված է թե՛ Արցախի Հանրապետության, թե՛ Հայաստանի Հանրապետության լինել-չլինելը: Լոկ մի մարդ կա, դա Վիտալի Բալասանյանն է: Եվ սա, խնդրում եմ, բոլորս հասկանանք: Կարելի է այս կամ այն վերաբերմունքն ունենալ իր անձի, կամ իր ասած խոսքի, քաղաքական այս կամ այն արտահայտության նկատմամբ, բայց գերխնդիրը Արցախի լինել-չլինելն է: Ուրեմն՝ Վիտալի Բալասանյան: Եվ տեսեք՝ ո՞վքեր են նրա վրա հարձակումներ գործում. խոսքս հիբրիդային տեղեկատվական պատերազմի մասին է, որ Բալասանյանի դեմ սանձազերծել են սորոսականները և դրանց հարողները: Բառիս բուն առումով հենց Վիտալի Բալասանյանն է այսօր Արցախի, նաև Հայաստանի Հանրապետության հույսն ու անվտանգության երաշխավորը: Սա իմ խորին համոզմունքն է:

МЮНХЕНСКАЯ ВСТРЕЧА АЛИЕВ–ПАШИНЯН:
НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА:
ГЕГАМЯН ПРИЗЫВАЕТ ПАШИНЯНА БЫТЬ ТАКИМ ЖЕ
ПОДГОТОВЛЕННЫМ, КАКИМ БЫЛ ОН В СВОЕ ВРЕМЯ

Гость клуба «Зеркало» – Арташес Гегамян
(18 февраля 2020 г.)

АНЖЕЛА ТОВМАСЯН. – Спасибо, г-н Гегамян, что приняли наше приглашение. Мы обратимся к нескольким темам. Наверное, правильное будет начать с Мюнхенской встречи.

АЕТАШЕС ГЕГАМЯН. – Как Вам будет удобно.

А. Т. – Каково Ваше впечатление от этой встречи и как Вы оцените ее?

А. Г. – Во-первых, спасибо за приглашение. Недостатка в комментариях к этой встрече не было ни в армянской, ни в российской, ни в азербайджанской прессе. Естественно, я знал, что этот вопрос будет неизбежен во время нашей встречи, поэтому начну немного издалека. В свое время мне выпало счастье возглавить делегацию Национального собрания РА в Парламентской Ассамблее ОБСЕ. Говорю выпало счастье, потому что руководство правящей Республиканской партии сочло целесообразным сделать такое предложение именно мне, руководителю партии «Национальное Единение». Это была ответственность вдвойне, поэтому я со всей серьезностью готовился ко всем сессиям Ассамблеи. Повестки заранее были известны, и в этой связи перед каждой сессией я обязательно публиковал аналитическую статью (как правило, в российских изданиях), которая затем в переводе на семь языков обобщалась в соответствующих сборниках, естественно, на армянском, также на русском, английском, немецком, французском, испанском и, разумеется, турецком языках, поскольку речь шла об армяно-турецких, армяно-азербайджанских отношениях. На турецкий переводили специально, во избежание переводческих ошибок, которые сегодня случаются довольно часто. Перед каждой сессией я лично представлял их представителям 56 стран-участниц Ассамблеи, в том числе, разумеется, руководителям делегаций Турции и Азербайджана, а также руководству Парламентской Ассамблеи, руководителям комиссий, основным

докладчикам. Кстати, перед каждой сессией создавалась возможность, чтобы никто и никогда, в связи с моим выступлением, не говорил о каком-либо историческом факте, поскольку первоисточники были заранее указаны в моих публикациях. Т. е. во время своих выступлений мне не приходилось копаться в портфеле, показывать какие-то документы, ссылаться на тот или иной источник. Это была всего лишь тактика руководителя делегации. Когда в Мюнхене намечалась какая-либо встреча на высоком уровне (в плане должностей, а не членов-участников), нужно было быть готовым к ней по меньшей мере за несколько месяцев вперед. Даже если эта встреча была не на уровне Алиев-Пашинян, могли раздать такое или другое аналогичное пособие или книгу, переведенную на семь языков, это было бы полезным для участников, кто-то мог почитать, другой же – сделать демарш и выбросить в урну. Это, конечно же, решать им. Более того, это можно было бы потом использовать как знак безответственного отношения, тем более когда речь идет о нации, государстве, человеческих судьбах, когда слова адресованы сильным мира сего, десяткам представителей участников ассамблеи. Я отнюдь не иронизирую: сегодня мы вместе с вами хотим ожидать от одного известного человека то, к чему он изначально не готов. Государственное управление, государственная власть, положение руководителя противопоставлены этому человеку. По своему образовательному уровню, пройденному пути он не может глубоко дискутировать как равный с равным, по крайней мере на уровне знаний, по своему мировоззрению. Мне очень жаль, поскольку его оппонент также не блещет умом. Алиев допустил столько ошибок и промахов, что его можно было на месте не просто разгромить, но и разоблачить как невежду и показать, что в XXI веке, когда мы совершаем четвертую промышленную революцию, когда налицо серьезные геополитические, тектонические сдвиги, судьба десятиmillionного Азербайджана вверена очевидному недоучке. И на этом поставили бы точку ... Не хочу продолжать эту тему, поскольку такого унижения никогда не чувствовал. Почему говорю унижение? В этом году вышел в свет сборник всех моих выступлений, статей, пресс-конференций в период с января 2019г. по январь 2020г., около 900 страниц. В этом сборнике есть ответы на многие серьезнейшие вопросы, и не только ответы. Есть также подсказки, на какие вопросы следует сосредоточить внимание, как в дальнейшем избежать промахов, не допускать ошибок во время интервью, выступлений, встреч. И здесь, опять же касаясь Мюнхенской, не знаю даже, встречи или шоу, скажу: я не поленился и внимательно изучил реакцию азербайджанской прессы. И самое печальное то, что до сих пор не было какого-либо серьезного ответа или дискуссии, ни один серьезный аналитик или их сторонник не выступил с жесткой критикой в адрес Армении и не получил бы моих откликов, причем достаточно обоснованных, настолько обоснованных, что Российское

федеральное информационное агентство РЕГНУМ, правда, после некоторых обсуждений, все же опубликовало их. Теперь я думаю, как отреагировать на азербайджанскую прессу, на их сторонников-аналитиков, наводнивших прессу хитрыми ссылками на недавно опубликованные в армянской прессе публикации. Вот, например, читаю: «Москва-Баку.ru «Четкая, логически выверенная риторика Ильхама Алиева в Мюнхене смяла Пашиняна». Российские аналитики же аргументируют, представляя «Полный перевод дискуссии Алиева и Пашиняна в Мюнхене». Другими словами, хотят дать понять, что дискуссия была настолько выгодной для азеров, что они решили перевести все и распространить по всему миру, поскольку отлично понимают, каково положение дел на самом деле. «Армяне. Из-за Пашиняна мы с позором проиграли дебаты по Карабаху»; «От Идлиба до Карабаха. Турция вновь зажжет фитиль войны на Кавказе». Или же Haqqin.az цитирует Андраника Теваняна: «Алиев создал впечатление, что в войне проигравшей стороной были мы»; «Каким образом Кавбюро передало Армении Нагорный Карабах на один день. Историческая справка»; «Премьер выглядел очень беспомощным рядом с президентом Азербайджана». Представлю еще одну ссылку от серьезного аналитика-профессора, сославшегося на ремарку Артака Закаряна: «Ильхам Алиев занял четкую позицию»; или «Александр Манасян заявил о победе Алиева над Пашиняном». Все это – «проделки» азербайджанской прессы? Я с удовольствием предоставляю ссылки этих статей, вы перепишите: «Мюнхенские принципы и интеллектуальное убожество» или, это уже израильский аналитик Бренда Шафер: «Пашиняну. Почему Ваш сын проходит воинскую службу в Карабахе». Почему она спросила в таком тоне? С одной стороны говоришь, что это – «независимое государство», с другой – «мой сын там служит». Есть вещи, которые, прежде чем сказать, нужно обдумать. «Переговоры сорваны, а Минская группа лишена мандата. Скоро произойдет тот самый настоящий взрыв». Фактически они с сегодняшнего дня, получив от премьер-министра очень большой подарок, готовят международное сообщество к боевым операциям с тем, чтобы оправдать их в дальнейшем. Вот и вся правда. А если проанализируем предметно, сделаем исторический экскурс и так далее, то многое представится в ином свете, поэтому я в этой книге привожу печально известные решения Кавбюро, даже выдержки из выступлений Орджоникидзе и других... Одним словом, все, что сегодня делает Никол Пашинян – это сценарий, естественно, разработанный не им, а геополитическим центром силы, который, по сути, разворачивает действия не против Армении, а против Российской Федерации. И мюнхенская встреча отнюдь не была случайной. Если вы ознакомитесь с соответствующим докладом, подготовленным накануне Мюнхенской конференции, вы увидите, что в нем врагами Запада признаны Китай и Россия. Поставлена задача – осла-

бить Россию любой ценой. Военным путем не могут (неслучайной была недавняя демонстрация российской военной силы, будь то в послании Путина или во время предшествующего этому большого интервью в прямом эфире, длившегося три с половиной-четыре часа). А значит, что они должны делать? Создать нестабильность по всей протяженности границы на юге Кавказа, где наиболее уязвимы Республика Армения и Республика Арцах, по той простой причине ... Прошу прощения, я назвал только Россию и Китай, но есть также Исламская Республика Иран, основной мишенью является именно она. А каким путем? Дестабилизацию здесь создадут хотя бы с той целью, чтобы завтра-послезавтра ввести миротворческие силы на территории, контролируемые Вооруженными силами Республики Арцах, причем НАТО и Турции, американцы решат свою сверхзадачу вместе с Израилем. Речь идет о 105-километровой иранской границе по соседству с Джебраилом, Зангеланом и Кубатлы. Турция крайне заинтересована в этом. Отнюдь не случайным было, как любит говорить Пашинян, беспрецедентное, весьма ощутимое перевооружение 3-й сухопутной армии этой страны в прошлом году. Не случайной была также договоренность о закупке истребителей 4-го поколения СУ-30СМ, вступившая в силу еще при Серже Саргсяне, и четыре таких военных самолета уже имеются в нашем распоряжении. Дай Бог, чтобы наш арсенал пополнился и у нас была соответствующая эскадрилья. Отнюдь не случайной было также то, что системы СМЕРЧ также в ускоренном порядке были предоставлены Республике Армения. Для интереса скажу вам: при предыдущих властях, то есть когда президентом Республики Армения был Серж Азатович Саргсян, в Армению было осуществлено около 1200 авиарейсов, и российским военно-воздушным транспортом было доставлено оружие и боеприпасы. Смотрите, никогда прежде, даже сильные мира сего, во время войн когда-либо кому-либо не поставляли вооружение воздушным транспортом в таком количестве (до 1200 рейсов). Теперь представьте, насколько серьезна ситуация. И сегодня, в таких вот условиях, читаю публикацию, в которой говорится: «Главное, что премьер-министр Армении, наконец, избавился от Мадридских принципов и теперь представил Мюнхенские принципы, о которых подробно написал на своей фейсбуковской странице». Большого абсурда я не видел. Я могу предметно, слово в слово, по предложениям проанализировать, и тогда любой нейтральный аналитик скажет, что он обвинял в глупости других, но сам намного глупее, раз пытается комментировать глупость. Весь вопрос в том, что мы сегодня стоим перед чрезвычайно серьезной опасностью – перед угрозой потерять государственность. И стали всего лишь средством достижения в нашем регионе известными силами из-за океана таких изменений, каковым является размещение миротворческих сил НАТО любой ценой в зоне безопасности Республики Арцах, и аргумен-

тируют это тем обстоятельством, что якобы две из сопредседательствующих в Минской группе стран – Франция и Соединенные Штаты – являются членами НАТО. Если у вас есть вопросы, с удовольствием отвечу.

А. Т. – Выяснилось, что Никол Пашинян возвращается к поэтапному варианту, предложенному Левон Тер-Петросяном в карабахском вопросе. Если это так, то видите ли Вы здесь общую связь? Ведь в свое время Левон Тер-Петросян заявлял, что мы сегодня не хотим этого, однако пройдут годы, мы будем этого хотеть, но нам не удастся сделать это. Мы видим, что спустя 23 года Азербайджан сам просит нас согласиться на поэтапный вариант. Если это так, то видите ли вы здесь связь? Известно ведь, что этому противостоял тандем Вагген Саркисян – Роберт Кочарян?

А. Г. – Уважаемая Анжела, я не сказал об этой очевидной связи по той простой причине, чтобы не повториться. Это настолько очевидно, что в подтверждении не нуждается. Они даже не скрывают, что это и есть их цель. Кстати, об этом на сайте газеты «168 жам» была размещена аналитическая статья главного редактора Восточной редакции ИА РЕГНУМ Станислава Тарасова, где он прямо указывает на то, что делает Никол Пашинян. Это называется «копи паст» или продолжение известной статьи Левона Тер-Петросяна «Война или мир? Пора стать серьезнее». А почему это повторяется? Потому что «дубликатами» управляет известный центр силы мировой политики из-за океана, ближайшим сторонником которой, конечно же, является Израиль. Тель-Авив не относится враждебно к Армении, его врагом является Иран: мира между Израилем и Исламской Республикой Иран никогда и ни при каких обстоятельствах быть не может. Поэтому его задачей является любой ценой взять в кольцо Иран, и на это нацелена проводимая политика. А премьер-министр нашей страны, похоже, находится в положении шпагата Жан-Клода Ван Дамма: одна нога на Западе, другая – в России, и он не ведает, что либо заработает грыжу, либо останется без ноги. В этом вся проблема. Он пришел к власти по той простой причине, что при действовавшей власти, при Серже Саргсяне вышеупомянутые силы не смогли бы добиться того, чего хотят. Можно в различных вопросах критиковать как второго, так и третьего президента, но одно неопровержимо: ни при Роберте Кочаряне, ни при Серже Саргсяне никогда и ни при каких обстоятельствах не сделали бы какого-либо действия, которое поставило бы под угрозу фактор независимости и защищенности Республики Арцах. По всей вероятности, была сделана уступка, проявлена толерантность к перевороту по той простой причине, что «могущественным» мира сего не сочли нужным объяснить, что они хотят невозможного. В силу этого продвинули человека, который в 2001 году в газете «Айкакан жаманак» выступил с неизвестной статьей о так называемых «освобожденных территориях». С тех пор прошло 19 лет, и вы не найдете ни одного предложения, которое опровергает его подход того времени. Именно для этого его привели к вла-

сти. Затем уже, получив карты в руки, он сначала агитировал выйти из ЕАЭС, выйти из ОДКБ, делал другие недальновидные громогласные утверждения, чтобы потом, столкнувшись с реалиями, понять, какое фиаско его ждет, если вдруг осмелится еще раз озвучить то же самое. Сделал реверс на 180 градусов, но ведь в этих организациях работают серьезные аналитики, выпускники университетов, и они прекрасно понимают, каково положение дел. Слава Богу, уважение к армянскому народу, к здравомыслящим гражданам Республики Армения (а не к «шагающим») настолько велико, что они проводят политику, которую мы видим, политику, настоящую оценку которой (крайне благоприятную для нас) дает Азербайджан. Т. е. благоприятную в том плане, что говорят, будто Республика Армения находится под российским покровительством. Турки понимают это, есть факты, о которых не говорят. Я вовсе не случайно упомянул о 1200 авиарейсах, поставивших в Армению оружие и боеприпасы.

А. Т. – Г-н Гегамян, в ближайшее время, если ничего не помешает, нас ждет референдум по Конституционным поправкам, параллельно, почти одновременно, будут проходить выборы в Арцахе, различные встречи такого рода. Видите ли Вы общую связь во всем этом?

А. Г. – Уважаемая Анжела, то, что происходит в Республике Армения, является умело просчитанной технологией. Авторами, естественно, являются не Никол Пашинян и не «мойшаговцы». Это наши американские коллеги, которые не держат подобные технологии в секрете. Я принес с собой несколько трудов, в которых по пунктам отмечено: «От диктатуры к демократии. Приложение – методы ненасильственных действий» Джин Шарп, «Теория хаоса и стратегическое мышление» Стивен Манн, «Технология уничтожения или Окно Овертона», «Окно возможностей Овертона и легализация греха». Когда смотришь, начиная с июльских событий 2016г. («Сасна црер», захват полка ППС и после этого), то видишь, что все расписано по пунктам, и, естественно, в таком случае вовсе не кажется случайным, что премьер-министр взял под прицел героев Арцаха, открытыми правонарушениями был нейтрализован второй президент Республики Армения, одна из ключевых фигур Арцахской освободительной борьбы Роберт Кочарян. Повторяю, это было отнюдь не случайно. Кстати, это говорит человек, который всегда был в оппозиции Кочаряну. Всегда. Но есть правда, не так ли? Мы не имеем права обходить эту правду, когда речь идет о судьбе страны. Да, я критиковал экономическую политику, на всех сессиях Парламентской Ассамблеи ОБСЕ и ПАСЕ. Когда был членом этих организаций, семь-восемь раз выступал на каждой сессии ПА ОБСЕ, четыре-пять раз на каждой сессии в ПАСЕ. Критиковал экономическую политику и т. п., но никогда не критиковал подходы властей Республики Армения, связанные с урегулированием Нагорно-карабахского конфликта, не критиковал, поскольку люди высказывали твердую, четкую позицию, исходящую в том чис-

ле из интересов всего армянства. И вовсе не случайно, что светлопамятный Вазген Саркисян, несмотря на свои близкие отношения с Левоном Тер-Петросяном, видя, что дело идет к тому, что Пашинян сегодня пытается задним числом реанимировать, сказал свое категорическое «нет», и имела место небезызвестная отставка, которая спасла также арцахский вопрос. Буквально накануне я увидел на сайтах интересное видео, различные эпизоды из интервью Роберта Кочаряна в международных инстанциях, в которых он выражал позицию Республики Армения по Арцаху. Четко понимаешь, что говорит этот человек: можешь согласиться, можешь и возразить, но у тебя никогда не будет веского аргумента, чтобы утверждать о несогласии. То же самое в случае Сержа Саргсяна. На недавнем съезде Европейской народной партии в Загребе он озвучил короткую формулу: «Ни в коем случае Республика Арцах не может быть в составе Азербайджана, Арцах – состоявшаяся страна и государство». Т. е. за основу должны брать этот неопровержимый, неоспоримый факт и вести переговоры по вопросам, не противоречащим этому факту. А у нас в стране сначала говорят абсурдные, противоречащие друг другу вещи, потом отказываются, потом добавляют новый абсурд и снова отказываются. Теперь уже, к примеру, отказываются от Мадридских принципов и говорят о приемлемости Мюнхенских. Во время дебатов, длившихся 50 минут, ни разу не было произнесено выражение «Республика Арцах». За 50 минут премьер-министр ни разу не сказал о самоопределении наций, не сказал, что народ Нагорного Карабаха руководствовался 10-ю равнозначными принципами Заключительного Хельсинкского акта, являющимися результатом свободного волеизъявления народов, самоопределения наций и на основе которых была учреждена Республика Арцах.

А. Т. – Чего можно ждать от этого референдума, каковы Ваши ожидания?

А. Г. – Полагаю, что, тем не менее, здравомыслие и инстинкт самосохранения народа будут такими, что люди либо не пойдут на референдум, что, на мой взгляд, будет правильнее, либо просто скажут «нет». Вы понимаете, вопрос референдума наигранный. Его авторы никогда не простят Конституционный суд и, в частности, его председателя Гайра Товмасяна за то, что он руководствовался исключительно законным конституционным требованием и, по сути, счел арест Роберта Кочаряна незаконным. Абсурдность поведения властей дошла до того, что они не смогли привести хотя бы один убедительный аргумент или пример и преподнести его общественности. И без того понятно, что случившееся является простым сведением счетов, в том числе с семьей независимыми судьями Конституционного суда и, в частности, Гайром Товмасяном, который неоднократно заявлял о своей аполитичности, о том, что он не поддерживает ни республиканцев, ни «мойшаговцев», ни «Процветающую Армению», ни «Светлую Армению». Он поддерживает только Конституцию Республики Армения, и если те, кто меняет консти-

туционные положения, обливают грязью Конституционный суд, были столь принципиальными и недвучными, то после апрельских выборов 2017 года не должны были брать парламентские мандаты, обжаловали бы результаты в Конституционный суд. Т. е. тогда, когда они мечтали стать депутатами, каких-либо проблем с Конституционным судом у них не было.

А. Т. – Властные манипуляции, как видим, удаются, а что будет в случае с Арцахом? В одном случае, хоть и косвенно, неясно, но, тем не менее, обозначалась цель. То же самое в связи с Конституционным судом, почему бы нет, также с выборами в Арцахе.

А. Г. – Значит так, началось с «черных» и «белых», затем перешли к «революционерам» и «реваншистам»: хоть и увидели, что эти формулировки уже исчерпали себя, все равно решили, что смогут решить поставленные задачи, если народ будет разобщенным. Точно так искусственно зародилась идея референдума «да» и «нет». Естественно, любая проницательная партия, каковой, безусловно, является Республиканская партия, пусть даже со своими ошибками, а также Армянская революционная федерация «Дашнакцутюн», партия «Национальное Единение», Союз конституционное право и т. д., не буду перечислять, поняла, что предлагается весьма примитивная ловушка: когда человек идет по антиконституционному пути, участвует в антиконституционном референдуме, он тем самым волея-неволей легализует инициативу властей. Более того, своим участием подтверждает, что да, это назревший вопрос, что этот назревший вопрос актуален. Вот в чем дело: продолжение «черных» и «белых» теперь уже хотят переместить в плоскость референдума, что, полагаю, не удастся сделать, поскольку наше население (особенно те 51,5 процентов, которые в 2018г. не участвовали во внеочередных выборах в Национальное собрание 7-го созыва, так как не видели альтернативы) еще скажет свое слово. Теперь уже днем раньше, часом раньше политические силы, ответственные за судьбу и будущее страны, должны объединиться. И ставить на этом этапе вопрос о будущем лидере Арцаха означает сделать его мишенью, опять делить население на «черных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов», тех, кто высказывается «за» и «против». Между тем в основе объединения должно быть главное – обсуждение видения развития страны. Представления о развитии страны в нынешней ситуации никак не связаны с конституционным референдумом, никоим образом не исчерпываются этим самым референдумом. Видели ли вы за это время какой-либо серьезный экономический анализ, который сделали бы премьер-министр или правительство? Говорят о якобы 7,8-процентном росте ВВП, теперь уже «нарисуют» 8,2 процента. Тогда как не понимают одну простую истину: это могло быть актуальным три года назад для описания экономического состояния той или иной страны. В январе 2018 года на Всемирном экономическом форуме в Давосе договорились отказаться характеризовать развитие стран

только по этому показателю (доля ВВП на душу населения), заявив, что существует понятие «инклюзивная экономика», состоящая из 12 показателей. ВВП на душу населения был одним из этих 12 показателей, остальные 11 характеризуют реальный, фактический уровень жизни страны и народа. Интересно, что среди 79 развивающихся стран Азербайджан, увы, занимает 3-е место, а Республика Армения – 45-е, после Гватемалы и Гондураса. Мы ни разу не слышали, чтобы этот человек поставил задачу, например, о том, что по меньшей мере 40 процентов пахотных земель не используются, что можно сделать, чтобы использовать их. Говорит, что крестьяне и фермеры должны сдавать эти неиспользуемые земли в аренду латифундистам – крупным собственникам. И, кстати, это также не становится предметом обсуждения. Т. е. получается, что теперь уже хотят обезлюдить село. И если, не дай Бог, наше село обезлюдится, Армения перестанет существовать.

А. Т. – Еще один вопрос. Можете сказать, симпатизируете ли кому-либо, есть ли у Вас кандидат в выборах в Арцахе?

А. Г. – Разумеется, есть.

А. Т. – Можете назвать имя?

А. Г. – Конечно, не буду же держать в тайне. От исходов президентских выборов в Арцахе главным образом зависит будущее Республики Арцах и Республики Армения. Есть лишь один человек, и это Виталий Баласанян. И прошу, чтобы это поняли все. Можно иметь то или иное отношение лично к нему, к его словам, к тому или иному политическому высказыванию, однако на кону стоит будущее Арцаха. А значит, Виталий Баласанян. Посмотрите, кто совершает атаки. Речь идет о гибридной информационной войне, которую развязали против Баласаняна сороковцы и их приспешники. Между тем именно Виталий Баласанян сегодня является надеждой и гарантом безопасности Арцаха и Республики Армения. Это мое глубокое убеждение.

АЛЬТЕРНАТИВА КОНСОЛИДАЦИИ – ПОТЕРЯ АРМЯНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

Аннотация

Глубоко осознав непреходящую важность традиционных армянских, христианских ценностей, мы сможем дать объективную оценку антинациональным властям Армении, ведущим армянский народ к общенациональной катастрофе. Предотвратить её возможно лишь при консолидации всех здоровых сил двух армянских государств, отбросив при этом совершенно неуместные споры на тему, кто лидер. Думается, что губительный для армянской государственности пример единоличного «лидера» в лице Пашиняна должен нас многому научить.

На минувшей неделе президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин провел очередную встречу с рабочей группой по подготовке предложений о внесении поправок в Конституцию Российской Федерации. В числе затронутых вопросов была тема поддержки семьи. Так, депутат Государственной Думы Федерального Собрания РФ Ольга Баталина, высказав свое мнение на этот счет, заметила: «И одна из ключевых тем это поддержка семьи. Семья, все, что с семьей, для абсолютного большинства россиян всех возрастов это главная ключевая ценность. И конечно, они считают, что сегодня эти вопросы в Конституции должны быть еще более выпукло отражены».

Признаюсь, что актуальность этого вопроса особенно понятна нам в Армении. Ведь именно незыблемые христианские устои армянской семьи позволили армянскому народу, более 500 лет лишенному независимой государственности, суметь сохраниться как устойчивое сообщество людей, связанное общностью языка, христианской веры, сохраниться как нация. Так вот, отвечая на вопрос депутата Госдумы, Владимир Владимирович высказал свое мнение: «Семья, Вы сказали, это союз мужчины и женщины. А если это неполная семья, что тогда? Надо уточнить некоторые вещи. Брак это союз мужчины и женщины. С семьей немножко по-другому. Но идея сама по себе правильная и должна быть поддержана сама по себе. Надо только подумать, в каких формулировках и где это делать».

Примечательно, что на этом же обсуждении президент РФ высказался относительно понятий «родитель номер один» и «родитель номер два». «Пока я Президент, у нас не будет «родитель номер один» и «родитель номер два», – будут папа и мама», – заявил президент РФ Владимир Путин. Заметим, что ранее вице-спикер Госдумы Федерального Собрания РФ Петр Толстой заявил о необходимости того, чтобы в Конституции было прописано определение брака как союза мужчины и женщины, что по его мнению должно пресечь спекуляции на тему предоставления отдельных прав людям нетрадиционной сексуальной ориентации. Увы, Петр Алексеевич несколько недооценил коварство разного рода международных организаций, когда высказал мнение, что этот шаг гарантирует, что «никакие международные институты впредь не смогут навязать России какие-либо особые права для ЛГБТ-сообщества». Так, заместитель главы отделения международной правозащитной организации Human Rights Watch (HRW) в Европе и Центральной Азии Татьяна Локшина раскритиковала предлагаемые поправки в Конституции России относительно понятия брака: «Гомофобия в России достаточно сильна и еще больше усиливается после принятия дискриминационного законодательства и соответствующей риторики в СМИ». Более того, она усматривает в этом определенный сигнал западным партнерам о том, что мало того, что Россия не собирается отменять дискриминационное законодательство, а наоборот он (П. О. Толстой) и ряд его коллег считают правильным «закрепить дискриминационные нормы в Конституции» (https://ria.ru/20200217/1564863849.html?rcmd_alg=svd).

Я специально столь подробно остановился на этой теме, чтобы подчеркнуть исключительную актуальность и для Армении конституционного закрепления определения семьи и брака.

В этой связи хотелось бы поделиться с читателями некоторыми весьма характерными перипетиями, связанными с обсуждениями аналогичной темы в нашей стране. В этой связи на память пришли события 24 октября 2018 года, когда на заседании Национального Собрания Республики Армения (далее – НС РА) VI созыва и.о. премьер-министра Армении Никол Пашинян на вопрос депутата Геворка Петросяна о целесообразности разрешения на проведение в Ереване «Форума ЛГБТ-христиан» Восточной Европы и Центральной Азии (ассоциации с Т. Локшиной из HRW Восточной Европы и Центральной Азии, думаю, вполне закономерны) вдался в присущие ему пространные воспоминания. Никол Воваевич поделился с депутатами НС РА о незабываемом для него случае, произошедшем с ним во время визита во Францию в одной из гостиниц Парижа. Так вот, ему в номер гостиницы подал кофе (видимо, дурные привычки от его отсидки в местах не столь отдаленных им все еще полностью не искоренены) некто уроженец Армении. «Когда я ему предложил вернуться в Армению, указав на изменения, произошедшие после революции (имеется в виду государствен-

ного переворота апреля-мая 2018 года. — А. Г.), мой собеседник сказал, что еле сбежал из страны и теперь живет со своим другом, который из того же города. Я это говорю для того, чтобы мы представили ситуацию. Я считаю, что при обсуждении этой проблематики (на самом деле такой проблематики нет, если власти искусственно не будут ее нагнетать. — А. Г.), помимо проявления нашего отношения, мы должны понять, является ли это действительно проблемой для нас. И если это проблема, то как надо к ней относиться», — сказал Н. Пашинян. Будучи очевидцем этого диалога в парламенте РА, я невольно широко улыбнулся и, поймав на себе вопросительные взгляды моих коллег, ревнивых приверженцев устоев традиционных армянских христианских семей, объяснил им мою реакцию. Итак, уважаемый читатель, мои сверстники и люди более молодого поколения, наверно, помнят эстрадную миниатюру из пародийного обзора «Тринадцатая программа» эстрадный номер под рубрикой «Совершенно случайно», сочиненный Аркадием Аркановым и Григорием Гориным аж в 1963 году, где пародировались типичные для советского телевидения тех лет штампы. В пародии ведущий встречает на бульваре пенсионера, который «случайно» оказывается бывшим передовиком производства, беседует с ним. В ходе беседы постоянно подворачиваются подходящие персонажи и предметы. Когда, наконец, выясняется, что герой передачи умеет музицировать, оказывается, что он захватил с собой скрипку, на которой играет полонез Огинского, а после этого оказалось, что на бульваре в кустах случайно стоит рояль, на котором герой также может сыграть телезрителям. Сей факт он комментирует словами: «Здесь как раз в кустах совершенно случайно стоит рояль, я могу сыграть». Комизм ситуации подчеркивался словосочетанием «совершенно случайно». После рассказа схожести этой короткой истории с совершенно случайной встречей Никола Воваевича с армянским гомосексуалистом моих коллег также охватил смех. Никол Воваевич, неся подобную ахинею с трибуны НС РА, видимо, полагался на полную амнезию депутатского корпуса, которые, по его мнению и воображению, живут в каком-то виртуальном пространстве и напрочь забыли, что одной из главных движущих сил так называемой «бархатной революции» были как раз представители ЛГБТ-сообщества. И то, что ему в парижской гостинице «совершенно случайно» кофе подавал именно их человек, бесспорно, — это новая, армянская версия пародии А. Арканова и Г. Горина за авторством Никола Пашиняна-эссеиста. Вместе с тем в данном случае упрекнуть Никола Воваевича, себя любимого, в неблагодарности к запросам ЛГБТ-сообщества, было бы несправедливо. Ведь «народный премьер» прямым текстом заявляет, что в отношении ЛГБТ-сообщества после революции (государственного переворота) произошли близкие их сердцу изменения. Обслужи этот же парижский официант Никола Воваевича в наши дни, то сейчас «народный премьер» вполне уверенно мог бы привести пример ревностного от-

стаивания прав сексуальных меньшинств в Армении. К примеру, выступление трансгендера с трибуны НС РА, когда это существо читало нравоучения народным избранникам и разнокалиберным ангажированным поборникам соблюдения прав человека. Уже не приходится говорить о хамских бесчинствах подобных им молодчиков, но уже из тоталитарных религиозных сект против Армянской Апостольской Святой Церкви (ААЦ), Верховного Патриарха и Католикоса всех армян Гарегина Второго. Не хотелось бы вновь в подробностях описывать их кощунственные действия, здесь важно другое: все их противоправные действия происходили в условиях полного бездействия полиции (видимо, прекрасно осведомленной о сценаристах и режиссерах этого грехопадения). У читателя вполне естественно может возникнуть вопрос: что же вызвало необузданный гнев сих молодчиков, ополчившихся против ААЦ? Они, а скорее их поводыри, никак не могут простить ААЦ, Верховного Патриарха и Католикоса всех армян за выраженную ими принципиальную позицию, которую иерархи ААЦ откровенно высказали против ряда положений Стамбульской конвенции (Конвенция Совета Европы о предотвращении и борьбе с насилием в отношении женщин и домашним насилием). Так, 20 июля 2018 года пресс-канцелярия духовного центра ААЦ Первопрестольного Святого Эчмиадзина призвала власти Армении воздержаться от ратификации Стамбульской конвенции. В заявлении епископов и правящих архиереев Армянской Апостольской Церкви, в частности, отмечалось: «В конвенции (речь о Стамбульской конвенции. – А. Г.) содержатся положения и понятия, вызывающие серьезную обеспокоенность с точки зрения национально-духовной идентичности и безопасности. Мы призываем органы власти воздержаться от ратификации конвенции ... Ортодоксальное христианское восприятие прав и свобод человека исключает искажение или изменение богосозданной сущности. Учитывая подтекст конвенции о свободе выбора пола, вызывает серьезное недоумение и становится поводом для трактовок требование искоренить традиции, основанные на стереотипных представлениях о роли женщин и мужчин для изменений в социальных и культурных моделях поведения женщин и мужчин».

Осмысливая события, развернувшиеся в Армении в недавнем прошлом, с происходящими событиями вокруг этих же вопросов в России, невольно приходишь к вполне определенному выводу. Становится очевидным, что известный заокеанский центр силы мировой политики вместе с соросовскими прихлебателями и разного рода демократическими институтами и правозащитными организациями двумя-тремя годами ранее на примере Армении испытывали и оттачивали технологии подрыва устоев государства. А далее, с учетом сбоев и недоработок, которые имели место в Армении, те же самые технологии стали применять уже в России. Да, да, уважаемый читатель, сказанное мною не есть преувеличение, а факт, в подтверждение которого можно привести с десятков обоснований. Для за-

падных стратегов это беспроектная тактика, нацеленная на реализацию их главной стратегической цели – создания зоны нестабильности по всему периметру границ России. Причем им предпочтительнее проводить такую работу в союзнических с Россией странах–членах ОДКБ и ЕАЭС, естественно, с учетом специфики каждого из этих государств. При этом любое противодействие исполнителям этой гнусной роли по расшатыванию устоев государства встречает остервенелую реакцию все тех же соросят, причем не только местного разлива, но куда более именитых. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на совершенно новое скандальное разоблачение. Так, недавно французское издательство “Valeurs actuelles” опубликовало результаты своего расследования по связям Европейского суда по правам человека (ЕСПЧ) со структурами все того же американского «филантропа» Джорджа Сороса. Заметим, что в Европарламенте всплывшие факты уже назвали «ужасающими». Так вот, журналистское расследование позволило раскрыть крайне сомнительные связи сотрудников Европейского суда по правам человека – одной из наиболее важных структур современной Европы, которая доселе была наглядной демонстрацией приверженности гуманизму. Теперь же непредвзятость данного органа оказалась под вопросом, так как судьи ЕСПЧ были связаны с небезызвестным фондом Джорджа Сороса «Открытое общество». Как выяснилось, начиная с 2009 года сотрудники Европейского суда находились под прямым или опосредованным влиянием Сороса. Важно отметить, что речь идет о сотне судей ЕСПЧ.

Депутат Европарламента Николас Бэй, комментируя скандал, назвал обнародованные журналистами сведения, повторяюсь, «ужасающими». Он посетовал на то, что система различных неправительственных организаций позволила Джорджу Соросу обрести могущество, которого нет у многих государств. В этой связи весьма примечателен другой факт, который, на мой взгляд, является сильным ударом по авторитету ЕСПЧ, незамедлительно возымел политические последствия. Так, лидер французской партии «Национальное объединение» Марин Ле Пен уже призвала прекратить выполнять постановления ЕСПЧ. «Свободная страна должна бороться с такими антидемократическими манипуляциями», – написала она в социальной сети (<https://news-front.info/2020/02/22/v-es-nazrevaet-skandal-veka-soros-godami-ekspluatiroval-glavnuyu-gordost-demokratichnoj-evropy/>). Заметим также, что решения ЕСПЧ были обязательными для исполнения странами, входящими в состав Совета Европы. Более того, ЕСПЧ вынуждал правительства других стран переписывать собственные законы. За последние полвека ЕСПЧ вынес свыше 10 тысяч таких решений. Думается, что после вышеизложенного в совершенно ином свете следует воспринимать предложение, выдвинутое президентом РФ Владимиром Путиным, по внесению поправок в Конституцию РФ по части ограничения приоритета международного права. Пусть с моей стороны не выглядит нескромным напо-

минание читателям, что в настоящее время, согласно ст. 15 Конституции России, действует приоритет Международного права (то есть если международным договором установлены иные правила, чем предусмотренные законами России, то действуют нормы Международного права). Это подрывающее основы суверенитета положение о приоритете международного права над национальным закреплено и в Конституции Республики Армения, принятой 6 декабря 2015 года. Так, в Главе 1 (Основы конституционного строя) Статьи 5 (Иерархия правовых норм) параграф 3 гласит: «В случае противоречия между нормами международных договоров, ратифицированных Республикой Армения, и законов Республики Армения применяются нормы Международного права». Это ставит Республику Армения в оккупационное положение от разного рода законов, принимаемых международными организациями, которые зачастую подрывают цивилизационные, христианские устои армянского народа. И опять-таки на примере РА мы становимся свидетелями ожесточенной борьбы по слову этих устоев со стороны антинациональных сил из числа соросовских стипендиатов, активистов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и ЛГБТ-сообщества, которым в настоящее время противостоят семеро членов Конституционного суда Республики Армения (КС РА). Причем для поводырей организаторов государственного переворота апреля–мая 2018 года этот вопрос имеет принципиально важное значение, настолько важное, что «народный премьер» и К^о затеяли проведение референдума по конституционным изменениям. Заметим, что проект поправок Конституции РА, разработанный фракцией «Мой шаг» (политическая опора премьер-министра РА в НС РА, где в наличии существенное присутствие соросавских прихлебателей), предусматривает прекращение полномочий председателя и членов КС РА, назначенных до реформы Основного Закона в 2015 году. Напомним читателям, что 9 февраля 2020 года президент Армении Армен Саркисян, на основе решения парламента, подписал указ о проведении 5 апреля т. г. референдума по конституционным изменениям. Здесь не буду вновь приводить факты, свидетельствующие об их полном несоответствии отдельным статьям действующей Конституции РА. Об этом на высоком профессиональном уровне было написано множество статей, более того, президенту РА была дана исчерпывающая записка об антиконституционности референдума за подписью 105 ведущих специалистов юриспруденции. Сейчас важно другое: суметь понять, в чем подлинные причины столь спешного проведения конституционного референдума, каковы побудительные мотивы. Бесспорно одно: Никола Воваевича уж очень сильно торопят его закордонные покровители ... Нет, уважаемый читатель, торопят не для укрепления конституционного строя в РА за 3,447 млрд драмов (около \$7,2) во что обойдутся расходы на проведение референдума. Вопрос в ином: власти оказались в долгу перед известным центром силы мировой политики, так как опаздывают с реализа-

цией «заветов» теперь уже бывшего советника президента США по вопросам национальной безопасности Джона Болтона. Вкратце напомним читателям, о чем же говорил Джон Робертович в Ереване: добиться «положительной реакции» с азербайджанской стороны и ее согласия на получение «части районов» и признание некоего эфемерного временного переходного статуса Нагорного Карабаха, утверждение в Армении «стабильной демократии» с реализацией политики «собственного суверенитета», чтобы «не зависеть от чрезмерного иностранного влияния (читайте, влияния России. – А. Г.)». Так вот на пути реализации «заветов» Болтона (хотя и Джона Болтона ушли из Белого дома, но курс администрации США в регионе Закавказья остался прежним), которые в своей совокупности не могут быть реализованы без грубейших нарушений норм Конституции РА, чему мощным заслоном является председатель КС Грайр Товмасян. Поэтому заокеанские кукловоды подсказали «народному премьеру» и затеять эту возню с референдумом, конечная цель которого – отстранение председателя и шести членов КС РА от занимаемых должностей. Чтобы не ограничиться лишь этими озабоченностями, приведу и «светлую» страницу, сопутствующую организации референдума. Так, сегодня, 25 февраля т. г., сторонники Никола Воваевича проведут мероприятие по сбору средств для организации агитационной кампании конституционного референдума. В этот день запланирован банкет, на который будут приглашены близкие Николу Воваевичу и К^о люди, их друзья, интересующиеся политикой, разделяющие политические взгляды «народного премьера». Особливо желанными гостями будут продвинутые бизнесмены, которые при прежних властях почему-то именовались неблагозвучно звучащим словом – олигархи, которые к тому же в знак протеста к прежним властям на разного рода агитационные кампании не раскошеливались. Не то что сейчас – для любимых властей они на все готовы. В чем же светлое пятно этой кампании? Не приведи Господь, если референдум примет предлагаемые в Конституцию РА поправки, уверен, что, спустя считанные недели, в Армении неизбежно произойдет повсеместный передел собственности. И тогда подлинные сторонники Никола Воваевича, которые вполне схожи с персонажами из песни «Интернационал», написанной французским поэтом, членом Парижской коммуны Эженом Потье еще в 1871 году, уже запоют: «Рабы восстанут, а затем мир будет изменен в основе: теперь ничто – мы станем всем!» (читай крупными владельцами богатства, экспроприированного у многих из нынешних теневых и явных финансов Никола Воваевича и К^о).

Между тем «народный премьер» за неимением реальной программы по переводу экономики Армении на рельсы инклюзивного развития и отсутствия вразумительных ответов на серьезные вызовы и угрозы безопасности Республики Армения и Республики Арцах уже стал цитировать самого себя. Ну что сказать, классик он и есть классик. Так, 5 февраля т. г. он сде-

лал очередную запись на своей странице в Facebook, в которой напомнил о предложенных им еще в августе 2019 года «6 общенациональных консенсусах» как о краеугольном камне общенационального единства. А то, что вся николвоваевская пропаганда денно и нощно нацелена на дальнейший раскол армянского общества, разделив его на «черных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов», сторонников «за» референдум и «нет» референдуму, так это не в счет. Главное, чтобы граждане Армении не забыли содержание «6 общенациональных консенсусов», которые не беда, что ничего общего не имеют с сегодняшними реалиями нашей жизни. Не хотелось бы приводить подробности из месяца в месяц повторяющихся штампованных фраз Никола Воваевича о важности суверенитета, борьбы за искоренение коррупции, недопущения насилия для решения какого-либо внутривополитического вопроса и т.д. и т.п., которыми напичканы консенсусы. Словом, всего того, что в настоящее время власть предержащими РА повсеместно грубо попирается. Чтобы как-то занять граждан, в последние дни стали тиражировать и другой опус «народного премьера», так называемые «Мюнхенские принципы» Никола Пашина решения Нагорно-карабахского конфликта, отдельные выкладки из которых, уверен, со временем будут восприниматься как наглядные свидетельства политического парадокса современной Армении. Парадокса, когда определенная часть населения в силу различных обстоятельств, о чем приходилось неоднократно писать, привела к власти человека, которому государственное управление абсолютно чуждо, более того, противопоказано. Чтобы не быть голословным, приведу лишь два из «6 мюнхенских принципов» Никола Воваевича. Итак, принцип 3 гласит: «Нет территорий, есть безопасность. Нагорный Карабах не может уступить свою безопасность»; принцип 4 гласит: «Невозможно решить конфликт одним или двумя действиями: в переговорном процессе необходимы «микрореволюции», затем «миниреволюции», затем прорыв». Ничего не скажешь, «умен» наш «народный премьер». Пусть теперь психоаналитики ломают головы, чтобы понять подлинный смысл сказанного Николом Воваевичем. Я же не берусь сделать это, так как очень сильно люблю свою Родину и не хочу в очередной раз отождествлять действующего премьер-министра РА с банальным выскочкой. В этой полной драматизма ситуации на память приходят светлые образы председателей Совета Министров Армянской ССР Бадала Амаяковича Мурадяна, Фаддея Тачатовича Саркисяна ... С именем каждого из них связывались сданные в эксплуатацию десятки и сотни заводов и фабрик, большие жилые массивы, школы и детские сады, больницы и здравницы, десятки и десятки тысяч гектаров ранее не пригодных для земледелия культивированных земель, заложенные на сотнях гектаров фруктовые сады. Они создавали мощную, процветающую республику, страну, которая в своих недрах воспитала поколение 80–90-х годов XX века, патриотов Армении, предотвративших ге-

ноцид армянского населения Нагорно-Карабахской области, вместе со своими братьями и сестрами из Карабаха одержавших победу в Арцахской национально-освободительной войне, навязанной руководством Азербайджана народу Карабаха. Наши отцы взрастили то поколение, которое в полном соответствии с законами СССР и Международным правом провозгласило независимость Нагорно-Карабахской Республики.

Уважаемый читатель, во мне говорит не только чувство ностальгии по тем временам, но и необходимость осознания нашим народом огромного значения сохранения преемственности поколений, упрочения христианских традиций, лежащих в основе армянской семьи, привития любви к своему родному языку, глубокого осмысления истории армянского народа, исключительно важного, судьбоносного значения роли Армянской Апостольской Святой Церкви в сохранении армянской нации, в становлении независимости и суверенитета двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Лишь только глубоко поняв непреходящую важность традиционных христианских армянских ценностей, мы сможем дать объективную оценку антинациональным властям Армении, ведущим армянский народ к общенациональной катастрофе. Предотвратить ее возможно лишь при консолидации всех здоровых сил двух армянских государств, отбросив при этом совершенно неуместные обсуждения на тему, а кто лидер. Думается, что губительный для армянской государственности пример единоличного «лидера» в лице Никола Пашина должен нас многому научить. Альтернатива консолидации – потеря армянской государственности.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. И сегодня произошло совершенно незаконное действие – начался судебный процесс по грубо сфабрикованному уголовному делу против экс-президента Республики Армения, героя Арцаха Сержа Азатовича Саргсяна. Не спешите, уважаемый читатель, упрекнуть меня в кажущемся на первый взгляд цинизме за то, что в этом политическом преследовании и судебном процессе над Сержем Азатовичем я буду писать в послесловии моей статьи, усматривая в этом положительные моменты, свидетельствующие о позитивных переменах в сознании наших сограждан. Не буду томить читателей недомолвками, раскрою подробности о начале судебного процесса, возбужденного на основании одного показания, добытого при сомнительных обстоятельствах. Как справедливо отмечалось в заявлении, распространенном 25 февраля т. г. Республиканской партией Армении, этим заказным судебным преследованием власти пытаются «отвлечь внимание армянского народа от обостряющихся внутренних и внешних проблем ... Данное дело носит исключительно направленный и заказной характер, в рамках которого в уголовной упаковке проводится процесс, обусловленный политическими мотивами». Так вот перед

зданием суда общей юрисдикции г. Еревана еще задолго до начала судебного процесса, несмотря на непогоду, собралось около двух тысяч человек, сторонников Сержа Саргсяна. Что сразу же бросилось в глаза, так это то, что подавляющее большинство собравшихся у здания суда были молодые парни и девушки, с одухотворенными, ясными взглядами, которые стояли с высоко поднятыми головами, гордо держа в руках флаги Республики Армения, транспаранты, содержание которых говорило о многом: с именем Сержа Саргсяна тысячи людей связывают сохранение суверенитета и независимости Республики Арцах. Вчитываясь в содержание транспарантов, невольно на память пришли слова из выступления Сержа Саргсяна на последнем съезде Европейской народной партии, состоявшемся 20 ноября 2019 года в Загребе, где Серж Азатович с трибуны съезда однозначно заявил: «Хочу, чтобы в Баку услышали мое послание – Арцах никогда не будет в составе Азербайджана. А у конфликта нет военного решения!». Да, в те дни Серж Азатович адресовал свои слова апшеронскому султанату, а сегодня сотни молодых людей с транспарантами аналогичного содержания, бесспорно, адресовали эти слова как заокеанским поводырям действующих властей Армении, так и, естественно, персонально николвоваевической камарилье. Прямо у здания суда Серж Азатович, обращаясь к своим сторонникам, произнес проникновенные слова: «... выражаю надежду, что в Армении действительно есть судьи, для которых правосудие превыше всего, как для меня и для всех вас и большинства граждан превыше всего независимость Карабаха... Это было главной целью моей жизни, оно будет сопровождать меня до конца и везде». Убежден, что даже самые лютые противники Сержа Саргсяна не смогут упрекнуть его в этом. Думаю, что этот день я еще долго буду хранить в своей памяти. Ведь то, что произошло, пробудило во мне чувство оптимизма, некую уверенность в завтрашнем дне, так как собравшиеся сторонники Сержа Саргсяна, уверен, станут провозвестниками консолидации всех здоровых сил армянского народа.

В конце хотелось бы отметить, что, не приходится сомневаться, история рассудит деятельность трех президентов Армении – Левона Тер-Петросяна, Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна. Здесь же хотелось бы отметить, на мой взгляд, главный итог президентства Сержа Саргсяна. Это не всесторонне взвешенная политика по консолидации расколотого общества после трагических событий 1 марта 2008 года, когда живой организм армянской нации кровоточил; это не серьезнейшие усилия президента РА, нацеленные на то, чтобы мировой финансово-экономический кризис 2008-2009 гг. не привел бы к резкому ухудшению социального положения граждан Армении; это не принятие в 2013 году судьбоносного решения о вхождении Армении в Евразийский экономический союз; это не подписание 24 ноября 2017 года «Соглашения о всеобъемлющем и расширенном парт-

А. ГЕГАМЯН

нерстве» с Евросоюзом; это не принуждение Азербайджана к миру после развязанной апшеронским султанатом апрельской (2–5 апреля) 2016 года войны против Республики Арцах; это не относительно бескровное высвобождение заложников (тем не менее повлекшее гибель троих полицейских), захваченных 17 июля 2016 года вооруженной группой, именуемой себя «Неистовые из Сасуна». Я не буду перечислять другие весьма и весьма сложные события, каждое из которых вполне было бы достаточно для порождения нестабильности в обществе, притом не в период одного президентского срока. Для меня особенно ценно то, что наш народ, пройдя через эти тернии, находясь в условиях щедро оплачиваемой из-за океана гибридной войны, не только выстоял, но день ото дня более сплачивается вокруг символов Арцахской национально-освободительной борьбы.

Вот к такому выводу пришел ваш покорный слуга, уважаемый читатель, находясь сегодня у здания суда общей юрисдикции г. Еревана, где началось первое судебное заседание по делу экс-президента РА, героя Арцаха Сержа Азатовича Саргсяна.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՄԱԽԱՐԱՐԱՆ ԱՅԼՆՏՐԱՆՔԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՈՒՄՏՆ Է

Անոտացիա

Հայկական ավանդական, քրիստոնեական արժեքների անանց կա-
րորությունը խորապես գիտակցելով միայն կկարողանանք օբյեկտիվ գնա-
հատական տալ Հայաստանի հակազգային իշխանություններին, որոնք հայ
ժողովրդին տանում են դեպի համազգային աղետ: Այն հնարավոր է կանխել
միայն հայկական երկու պետությունների առողջ ուժերի համախմբմամբ՝ մի
կողմ թողնելով լիովին անտեղի վեճերն այն թեմայի շուրջ, թե ով է առաջնորդը:
Կարծում են, որ միանձնյա «առաջնորդի» (հանձին Փաշինյանի)՝ հայկական
պետականության համար կործանարար օրինակը մեզ շատ բան պետք է սո-
վորեցնի:

Անցած շաբաթ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլա-
դիմիրովիչ Պուտինը հերթական հանդիպումն ունեցավ Ռուսաստանի Դաշ-
նության Սահմանադրությունում փոփոխություններ կատարելու առաջարկ-
ներ պատրաստող աշխատանքային խմբի հետ: Շոշափված հարցերի մեջ
էր ընտանիքի աջակցության թեման: Այսպես, ՌԴ Դաշնային ժողովի Պետա-
կան դումայի պատգամավոր Օլգա Բատալինան, իր կարծիքն արտահայ-
տելով հարցի վերաբերյալ, նշեց. «Եվ կարևոր թեմաներից մեկը ընտանիքի
աջակցությունն է: Ընտանիքը, այն ամենը, ինչ կապված է ընտանիքի հետ՝
բոլոր տարիքի ռուսաստանցիների բացարձակ մեծամասնության համար
գլխավոր առանցքային արժեքն են: Եվ իհարկե, նրանք կարծում են, որ այսօր
այդ հարցերը Սահմանադրությունում պետք է էլ ավելի ցայտուն արտացոլ-
վեն»: Խոստովանում են, որ այս հարցի հրատապությունը հատկապես հաս-
կանալի է մեզ՝ Հայաստանում: Չէ՞ որ հայկական ընտանիքի անխախտ քրիս-
տոնեական հիմքերն են հենց թույլ տվել հայ ժողովրդին, ավելի քան 500
տարի անկախ պետականությունից զրկված լինելով, կարողանալ պահպան-
վել որպես մարդկանց ամուր հանրություն՝ կապված լինելով լեզվի ընդհան-
րությամբ, քրիստոնեական հավատով, պահպանվել որպես ազգ:

Եվ ահա, պատասխանելով Պետդումայի պատգամավորի հարցին՝
Վլադիմիր Վլադիմիրովիչն արտահայտեց իր կարծիքը. «Ընտանիքը, Դուք
ասացիք, տղամարդու և կնոջ միությունն է: Իսկ եթե դա ոչ լիարժեք ընտա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նիք է, այդ դեպքում ինչ: Պետք է ճշտել որոշ բաներ: Ամուսնությունը տղամարդու և կնոջ միությունն է: Ընտանիքի պարագայում մի փոքր այլ է: Բայց գաղափարն ինքնին ճիշտ է և պետք է աջակցվի ինքնին: Պետք է միայն մտածել՝ ինչ ձևակերպումներով և որտեղ անել դա»: Հատկանշական է, որ այդ նույն քննարկման ժամանակ ՌԴ նախագահն արտահայտվեց «ծնող համար մեկ» և «ծնող համար երկու» հասկացությունների մասին: «Քանի դեռ ես նախագահ եմ, մեզ մոտ չեն լինի «ծնող համար մեկ» և «ծնող համար երկու», կլինեն պապա և մամա», – ասաց ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը: Նշենք, որ մինչ այդ ՌԴ Դաշնային ժողովի Պետդումայի փոխխոսնակ Պյոտր Տոլստոյը նշել էր այն անհրաժեշտությունը, որպեսզի Սահմանադրությունում ամուսնությունը սահմանվի որպես տղամարդու և կնոջ միություն, ինչը, նրա կարծիքով, պետք է կասեցնի ոչ ավանդական սեռական կողմնորոշման մարդկանց որոշակի իրավունքներ տրամադրելու թեմայի շահարկումները: Ավաղ, Պյոտր Օլեգովիչը փոքր-ինչ թերագնահատել էր տարատեսակ միջազգային կազմակերպությունների նենգությունը, երբ կարծիք էր հայտնել, թե այս քայլը երաշխավորում է, որ «ոչ մի միջազգային ինստիտուտ այսուհետ չի կարողանա Ռուսաստանին պարտադրել ինչ-որ հատուկ իրավունքներ ԼԳԲՏ-հանրույթի համար»: Այսպես, Արևելյան Եվրոպայում ու Կենտրոնական Ասիայում Human Rights Watch (HRW) միջազգային իրավապաշտպան կազմակերպության բաժնի ղեկավարի տեղակալ Տատյանա Լոկչինան քննադատեց Ռուսաստանի Սահմանադրությունում առաջարկվող փոփոխություններն ամուսնության հասկացության վերաբերյալ. «Հոմոֆոբիան Ռուսաստանում բավական ուժեղ է և էլ ավելի կուժեղանա խտրական օրենսդրության ընդունումից և ԶԼՄ-ներում համապատասխան հռետորաբանությունից հետո»: Ավելին, նա դրանում արևմտյան գործընկերներին արվող որոշակի ազդանշան է տեսնում այն մասին, թե բավական չէ, որ Ռուսաստանը չի պատրաստվում չեղարկել խտրական օրենսդրությունը, մի բան էլ ընդհակառակը՝ նա (Պ. Օ. Տոլստոյը) և նրա մի շարք գործընկերներ ճիշտ են համարում «Սահմանադրությունում խտրական նորմերն ամրագրելը» (https://ria.ru/20200217/1564863849.html?rcmd_alg=svd): Ես հատուկ այսքան մանրամասն կանգ առա այս թեմայի վրա, որպեսզի ընդգծեմ նաև Հայաստանի համար ընտանիքի ու ամուսնության սահմանման սահմանադրական ամրագրման հրատապությունը:

Այս առնչությամբ կցանկանայի ընթերցողների հետ կիսվել միանգամայն բնութագրական որոշ պահերի մասին՝ կապված մեր երկրում նման թեմայի քննարկումների հետ: Այս կապակցությամբ մտաբերեցի 2018 թ. հոկտեմբերի 24-ի իրադարձությունները, երբ Հայաստանի Հանրապետության VI գումարման Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ Աժ) նիստի ժամանակ Հայաստանի վարչապետի պաշտոնակատար Նիկոլ Փաշինյանը Երևանում Արևելյան Եվրոպայի ու Կենտրոնական Ասիայի «Քրիստոնյա ԼԳԲՏ-ների համաժողովի» անցկացման թույլտվության նպատակահարմարության մա-

սին (Արևելյան Եվրոպայի ու Կենտրոնական Ասիայի HRW-ից S. Լոկշինայի հետ ասոցիացիաները, կարծում եմ, միանգամայն օրինաչափ են) պատգամավոր Գևորգ Պետրոսյանի հարցին ի պատասխան՝ ընկալ իրեն հատուկ ընդարձակ հիշողությունների գիրկը: Նիկոլ Վոլակիչը ՀՀ Աժ պատգամավորներին ներկայացրեց իր համար անմոռանալի մի դեպք, որը նրա հետ տեղի էր ունեցել Ֆրանսիա այցի ժամանակ, Փարիզի հյուրանոցներից մեկում: Եվ ահա, հյուրանոցի համարում նրան սուրճ է մատուցել (հավանաբար, ոչ այնքան հեռու տեղերում նրա նստած լինելուց առաջացած վատ սովորությունները դեռևս լիովին արմատախիլ չեն արվել) ծնունդով հայաստանցի մեկը: «Երբ ես նրան առաջարկեցի վերադառնալ Հայաստան՝ նշելով այն փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունեցել հեղափոխությունից հետո (նկատի ունի 2018 թ. ապրիլ – մայիսի պետական հեղաշրջումը – Ա. Գ.), գրուցակիցս ասաց, որ հազիվ է փախել երկրից ու հիմա ապրում է մի ընկերոջ հետ, որը նույն քաղաքից է: Ես սա ասում եմ նրա համար, որպեսզի մենք պատկերացնենք իրավիճակը: Ես կարծում եմ, որ այս խնդրի քննարկման ժամանակ (իրականում նման խնդրի չկա, եթե իշխանություններն արհեստականորեն չուռճացնեն այն – Ա. Գ.), բացի մեր վերաբերմունքն արտահայտելուց, մենք պետք է հասկանանք՝ արդյո՞ք դա իսկապես խնդիր է մեզ համար: Եվ եթե դա խնդիր է, ապա ինչպես պետք է վերաբերվել դրան», – ասաց Ն.Փաշինյանը: ՀՀ խորհրդարանում այս երկխոսության ականատեսը լինելով՝ ես ակամա լայն ժպտացի և գործընկերներիս՝ հայկական ավանդական քրիստոնեական ընտանիքների նախանձախնդրի հավատավորների՝ ինձ ուղղված հարցական հայացքները որսալով՝ նրանց բացատրեցի իմ ռեակցիան: Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, իմ հասակակիցները և ավելի երիտասարդ սերնդի մարդիկ, հավանաբար, հիշում են «Տասներեքերորդ ծրագրի» պարողիկներից մի էստրադային մանրապատկեր՝ «Բոլորովին պատահաբար» խորագրի ներքո, որը դեռևս 1963 թ. հեղինակել էին Արկադի Արկանովը և Գրիգորի Գորինը, որտեղ ծաղրի էին ենթարկվում այն տարիների խորհրդային հեռուստատեսությանը բնորոշ շտամպները: Պարողիկայում հաղորդավարը զբոսայգում հանդիպում է մի թռչակառուի, որը «պատահմամբ» արտադրության նախկին առաջավոր է եղած լինում, և գրուցում է նրա հետ: Զրույցի ընթացքում անընդհատ ձեռքի տակ հարմար կերպարներ ու առարկաներ են հանդիպում: Երբ վերջապես հայտնի է դառնում, որ հաղորդման հերոսը նաև նվագել գիտե, պարզվում է, որ նա իր հետ ջութակ է վերցրել, որով նվագում է Օգինսկու պոլոնեզը, իսկ դրանից հետո պարզվում է, որ զբոսայգում թփերի մեջ պատահաբար դաշնամուր կա, որը հերոսը նույնպես կարող է նվագել հեռուստադիտողների համար: Սույն փաստը նա մեկնաբանում է հետևյալ բառերով. «Այստեղ, հենց թփերի մեջ, պատահմամբ դաշնամուր կա, ես կարող եմ նվագել»: Իրավիճակի կոմիկականությունն ընդգծվում էր «բոլորովին պատահականորեն» բառակապակցությամբ: Հայ համասեռամուլի և Նիկոլ Վոլակիչի միանգամայն պատահական հանդիպման հետ այս կարճ պատմության նմանության մասին պատմե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

լուց հետո գործընկերներս նույնպես սկսեցին ծիծաղել: ՀՀ ԱԺ ամբիոնից նման բան բարբաջելով՝ Նիկոլ Վոլակիչը, հավանաբար, հույսը դնում էր պատգամավորական կորպուսի հիշողության լիակատար կորստի վրա, որոնք, նրա կարծիքով ու պատկերացմամբ, ապրում են մի ինչ-որ վիրտուալ տարածքում և իսպառ մոռացել են, որ, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության» գլխավոր շարժիչ ուժերից մեկը հենց ԼԳԲՏ-հանրույթի ներկայացուցիչներն էին: Եվ այն, որ Փարիզի հյուրանոցում «միանգամայն պատահականորեն» սուրճը մատուցել է հենց նրանց մարդը, անշուշտ, Ա. Արկանովի և Գ. Գորինի պարողիայի նոր հայկական տարբերակն է՝ էսսեիստ Նիկոլ Փաշինյանի հեղինակությամբ: Միևնույն ժամանակ, այս դեպքում արդարացի չէր լինի կշտամբել իր իսկ սիրելի Նիկոլ Վոլակիչին ԼԳԲՏ-հանրույթի պահանջմունքների հանդեպ երախտամոռության մեջ: Չէ՞ որ «ժողվարչապետը» ուղիղ տեքստով հայտարարում է, որ ԼԳԲՏ-հանրույթի հանդեպ հեղափոխությունից (պետական հեղաշրջումից) հետո տեղի են ունեցել իր սրտին մոտ փոփոխություններ: Եթե փարիզցի այդ նույն մատուցողը Նիկոլ Վոլակիչին սպասարկել մեր օրերում, ապա հիմա «ժողվարչապետը» միանգամայն վստահաբար կարող էր օրինակ բերել Հայաստանում սեռական փոքրամասնությունների իրավունքների նախանձախնդիր պաշտպանությունը: Օրինակ, ՀՀ ԱԺ ամբիոնից տրանսգենդերի ելույթը, երբ այդ էակը խրատ էր կարդում ժողովրդական ընտրյալներին ու մարդու իրավունքների պաշտպանության տարբեր տրամաչափի կողմնակալ ջատագովներին: Էլ չեմ ասում նրանց նման լակոտների անտաշ արարքների մասին, բայց արդեն տոտալիտար կրոնական աղանդներից՝ Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցու (ՀԱԵ), Ամենայն Հայոց կաթողիկոս, Ծայրագույն պատրիարք Գարեգին Երկրորդի դեմ: Չէի կամենա կրկին մանրամասնորեն նկարագրել նրանց նենգ գործողությունները, այստեղ այլ բան է կարևոր. նրանց բոլոր հակաիրավական գործողությունները տեղի էին ունենում ոստիկանության լիակատար անգործության պայմաններում (որը, ըստ երևույթին, քաջատեղյակ էր այդ մեղսագործության սցենարիստների ու ռեժիսորների մասին): Ընթերցողը կարող է միանգամայն բնականորեն հարց տալ. իսկ ի՞նչն է առաջացնում սույն լակոտների գայրույթը, որ ըմբոստացել են ՀԱԵ-ի դեմ: Նրանք, ավելի ճիշտ՝ նրանց ուղեվարները, ոչ մի կերպ չեն կարողանում ներել ՀԱԵ-ին, Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին նրանց սկզբունքային դիրքորոշման համար, երբ ՀԱԵ թեմերը բացահայտ ցուցաբերեցին Ստամբուլյան կոնվենցիայի («Կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման և դրանց դեմ պայքարի մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիա) մի շարք դրույթների վերաբերյալ: Այսպես, 2018 թ. հուլիսի 20-ին ՀԱԵ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հոգևոր կենտրոնի մամուլի գրասենյակը Հայաստանի իշխանություններին հորդորեց ձեռնպահ մնալ Ստամբուլյան կոնվենցիան վավերացնելուց: Եպիսկոպոսների և Հայ Առաքելական եկեղեցու թեմակալ առաջնորդների հայտարարությունում, մասնավորապես, ասվում էր. «Ազգային-հոգևոր մեր ինքնության և անվտան-

գության շահերի տեսանկյունից կոնվենցիայում (խոսքը Ստամբուլյան կոնվենցիայի մասին է – Ա. Գ.) առկա են խիստ մտահոգիչ դրույթներ ու հասկացություններ... Մենք հորդորում ենք հայրենի իշխանության պատասխանատու մարմիններին գերծ մնալ փաստաթղթի վավերացումից... Մարդու իրավունքների և ազատությունների քրիստոնեական ուղղափառ ընկալումը բացառում է մարդու աստվածաստեղծ ինքնության աղճատումը կամ փոփոխությունը: Հաշվի առնելով «սեռն ընտրելու ազատության» կոնվենցիայի ենթատեքստը՝ լուրջ տարակուսանքների և մեկնաբանությունների տեղիք է տալիս նաև կոնվենցիայի պահանջը մասնակից պետություններից՝ արմատախիլ անելու այն ավանդույթները, որոնք հիմնված են «կանանց և տղամարդկանց կարծրատիպային դերաբաժանման գաղափարի վրա»՝ «կանանց և տղամարդկանց վարքագծի սոցիալական և մշակութային վարվելակերպերում փոփոխություններ մտցնելու նպատակով»:

Համադրելով Հայաստանում վերջերս տեղի ունեցած իրադարձություններն այդ նույն հարցերի շուրջ Ռուսաստանում տեղի ունեցած իրադարձությունների հետ՝ ականա գալիս ես որոշակի եզրահանգման: Ակնհայտ է դառնում, որ համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի անդրովկիանոսյան կենտրոնը սորոսյան լափակերների ու տարատեսակ դեմոկրատական և իրավապաշտպան կազմակերպությունների հետ միասին երկուերեք տարի առաջ Հայաստանի օրինակով փորձարկեց ու հղկեց պետության հիմքերի խարխլման տեխնոլոգիաները: Իսկ հետո, հաշվի առնելով թերություններն ու բացթողումները, որոնք տեղի ունեցան Հայաստանում, այդ նույն տեխնոլոգիաները սկսեցին կիրառել արդեն Ռուսաստանում: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ասածս չափազանցություն չէ, այլ փաստ, որը հաստատելու համար կարելի է բերել տասնյակ հիմնավորումներ: Արևմտյան ստրատեգիների համար սա անպայման շահեկան մարտավարություն է՝ ուղղված իրենց գլխավոր ռազմավարական նպատակի՝ Ռուսաստանի սահմանների պարագծով մեկ անկայունության գոտու ստեղծման իրականացմանը: Ընդ որում՝ նրանց համար ավելի գերադասելի է նման աշխատանք տանել Ռուսաստանին դաշնակից, ՀԱՊԿ և ԵՏՄ անդամ երկրներում, բնականաբար, հաշվի առնելով այդ պետություններից յուրաքանչյուրի առանձնահատկությունները: Ընդ որում՝ պետության հիմքերի խափանման այդ զգվելի դերը կատարողներին ցուցաբերվող ցանկացած դիմակայություն հանդիպում է այդ նույն Սորոսի ձտերի (ոչ միայն տեղական շշալցման, այլ նաև շատ ավելի անվանիների) մոլի հակադարձմանը: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, նշեմ միանգամայն նոր սկանդալային մի մերկացման մասին: Այսպես, վերջերս ֆրանսիական “Valeurs actuelles” պարբերականը հրապարակել էր իր հետաքննության արդյունքներն այդ նույն ամերիկացի «ֆիլանտրոպ» Ջորջ Սորոսի կառույցների հետ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (ՄԻԵԴ) կապերի վերաբերյալ: Նշենք, որ Եվրախորհրդարանում բացահայտված փաստերն արդեն անվանել են «սարսափեցնող»: Եվ ահա, լրագրողական հետաքննությունը թույլ է տվել

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բացահայտել ՄԻԵԴ-ի՝ արդի Եվրոպայի ամենակարևոր կառույցներից մեկի, որը մինչ այժմ հումանիզմին հավատարմության ցայտուն օրինակ էր, աշխատակիցների չափազանց կասկածելի կապերը Սորոսի հիմնադրամի հետ: Այժմ այս կառույցի անկանխակալությունը հարցականի տակ է, քանի որ ՄԻԵԴ դատավորները կապված են եղել Ջորջ Սորոսի ոչ անհայտ «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի հետ: Ինչպես պարզվել է, սկսած 2009 թվականից՝ Եվրոպական դատարանի աշխատակիցները գտնվել են Սորոսի անմիջական կամ միջնորդավորված ազդեցության տակ: Կարևոր է նշել, որ խոսքը ՄԻԵԴ դատավորների հարյուրյակի մասին է:

Եվրախորհրդարանի պատգամավոր Նիկոլաս Բեյը, մեկնաբանելով սկանդալը, լրագրողների հրապարակած տվյալներն անվանել է, կրկնում են, «սարսափեցնող»: Նա դժգոհել է, թե հասարակական տարբեր կազմակերպությունների համակարգը թույլ է տվել Ջորջ Սորոսին հզորություն ձեռք բերել, որը չունեն շատ պետություններ: Այս առնչությամբ բավական հատկանշական է մեկ այլ փաստ, որը, ըստ իս, ուժեղ հարված է ՄԻԵԴ հեղինակությանը, և անմիջապես քաղաքական հետևանքներ է ունեցել: Այսպես, ֆրանսիական «Ազգային միաբանություն» կուսակցության առաջնորդ Մարին լը Պենն արդեն կոչ է արել դադարեցնել ՄԻԵԴ որոշումների կատարումը: «Ազատ երկիրը պետք է պայքարի նման հակադեմոկրատական մանիպուլյացիաների դեմ», – գրել է նա սոցիալական ցանցում (<https://news-front.info/2020/02/22/v-es-nazrevaet-skandal-veka-soros-godami-ekspluatiroval-glavnuyu-gordost-demokratichnoj-evropy/>): Նշենք նաև, որ ՄԻԵԴ որոշումները պարտադիր կատարման ենթակա էին այն երկրների համար, որոնք մտնում են Եվրոպայի խորհրդի կազմի մեջ: Ավելին, ՄԻԵԴ-ը պարտադրում էր այլ երկրների կառավարություններին փոխել սեփական օրենքները: Վերջին կես դարում ՄԻԵԴ-ը կայացրել է ավելի քան 10 հազար նման որոշում: Կարծում են, որ վերը ներկայացվածից հետո միանգամայն այլ լույսով պետք է ընկալվի ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի առաջարկը՝ ՌԴ Սահմանադրությունում Միջազգային իրավունքի գերակայության սահմանափակման մասով փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ: Թող իմ կողմից անհամեստություն չթվա, եթե ընթերցողին հիշեցնեն, որ ներկայում, համաձայն Ռուսաստանի Սահմանադրության հոդված 15-ի՝ գործում է միջազգային իրավունքի գերակայությունը (այսինքն, եթե միջազգային պայմանագրով սահմանված են այլ կանոններ, քան նախատեսված են Ռուսաստանի օրենքներով, ապա գործում են Միջազգային իրավունքի նորմերը): Ինքնիշխանության հիմքերը սասանող այս դրույթը ազգային հանդեպ Միջազգային իրավունքի գերակայության մասին ամրագրված է նաև Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունում, որն ընդունվել է 2015 թ. դեկտեմբերի 6-ին: Այսպես, 1-ին Գլխի (Սահմանադրական կարգի հիմունքները) Հոդված 5-ի (Իրավական նորմերի աստիճանակարգությունը) 3-րդ կետում ասվում է. «Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած միջազգային պայմանագրերի և օրենքների նորմերի միջև հակասության դեպքում կիրառվում են մի-

ջազգային պայմանագրերի նորմերը»: Սա Հայաստանի Հանրապետությունը դնում է օկուպացիոն վիճակի մեջ միջազգային կազմակերպությունների ընդունած տարբեր օրենքներից, որոնք հաճախ խարխլում են հայ ժողովրդի քաղաքակրթական, քրիստոնեական հիմքերը: Եվ նորից ՀՀ օրինակով մենք դառնում ենք այդ կարգերի խարխլման դաժան պայքարի վկաները՝ հակազգային ուժերի՝ սորոսյան թոշակառուների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և ԼԳԲՏ-հանրության ակտիվիստների կողմից, որոնց ներկայում դիմակայում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի (ՀՀ ՍԴ) յոթ անդամները: Ընդ որում՝ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման կազմակերպիչների ուղեվարների համար այս հարցն ունի սկզբունքային կարևոր նշանակություն, այնքան կարևոր, որ «Ժողովարչապետն» ու K⁰-ն սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվե են մոզոնել: Նշենք, որ ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների նախագիծը, որը մշակել է «Իմ քայլը» խմբակցությունը (ՀՀ ԱԺ-ում ՀՀ վարչապետի քաղաքական հենարանը, որտեղ շատ են սորոսյան լափակերները), նախատեսում է դադարեցնել ՀՀ ՍԴ նախագահի և անդամների լիազորությունները, որոնք նշանակվել են մինչև 2015 թ. Հիմնական օրենքի բարեփոխումը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2020 թ. փետրվարի 9-ին Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսյանը խորհրդարանի որոշման հիման վրա ստորագրեց ս. թ. ապրիլի 5-ին սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվե անցկացնելու մասին հրամանագիրը: Այստեղ նորից չեն ներկայացնի փաստերը, որոնք վկայում են այն մասին, որ դրանք բոլորովին չեն համապատասխանում ՀՀ գործող Սահմանադրության առանձին հոդվածներին: Այդ մասին պրոֆեսիոնալ բարձր մակարդակով գրվել են բազմաթիվ հոդվածներ, ավելին, ՀՀ նախագահին ներկայացվել է սպառիչ գրություն հանրաքվեի հակասահմանադրականության մասին՝ իրավագիտության 105 առաջատար մասնագետների ստորագրությամբ: Այժմ կարևոր է այլ բան. կարողանալ հասկանալ, թե որոնք են սահմանադրական հանրաքվեի այսքան հապճեպ անցկացման պատճառները, որոնք են դրդապատճառները: Անվիճելի է մի բան. Նիկոլ Վոլակիչին խիստ շտապեցնում են նրա դրսի հովանավորները ... Չէ, հարգելի ընթերցող, շտապեցնում են ո՛չ նրա համար, որ ամրապնդեն սահմանադրական կարգը ՀՀ-ում 3,447 մլրդ դրամով (մոտ \$7,2 մլն). այսքան է հանրաքվեի անցկացման ծախսը: Հարցն այլ է. իշխանությունները պարտք են մնացել համաշխարհային քաղաքականության հայտնի ուժի կենտրոնի առջև, քանի որ ուշացնում են իրականացնել ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով՝ այժմ արդեն նախկին խորհրդական Ջոն Բոլթոնի «պատգամները»: Հակիրճ ընթերցողներին հիշեցնենք, թե ինչ էր ասում Ջոն Ռոբերտովիչը Երևանում. հասնել ադրբեջանական կողմի «դրական արձագանքին» և նրա համաձայնությանը՝ ստանալու «շրջանների մի մասը» և ճանաչելու Լեռնային Ղարաբաղի մի ինչ-որ վաղանցիկ ժամանակավոր կարգավիճակ, Հայաստանում հաստատել «կայուն դեմոկրատիա»՝ «սեփական ինքնիշխանության» քաղաքականության իրականաց-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մամբ, որպեսզի «կախված չլինի օտարերկրյա չափից ավելի ազդեցությունից (իմա՝ Ռուսաստանի ազդեցությունից – Ա. Գ.)»: Եվ ահա, Բոլթոնի «պատգամների» իրականացման ճանապարհին (թեև Ջոն Բոլթոնը հեռացել է Սպիտակ տնից, բայց ԱՄՆ վարչակազմի ուղեգիրն Անդրկովկասի տարածաշրջանում մնացել է նույնը)՝ դրանք իրենց ամբողջության մեջ չեն կարող իրականացվել՝ առանց ՀՀ Սահմանադրության նորմերի կոպիտ խախտումների, ինչի առջև հզոր պատմեշ է ՍԴ նախագահ Հրայր Թովմասյանը: Ուստի, անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարները «ժողվարչապետին» հուշել են նախաձեռնել հանրաքվեի հետ կապված այս պատմությունը, որի վերջնականատակը ՀՀ ՍԴ նախագահի և վեց անդամների հեռացումն է զբաղեցրած պաշտոններից: Որպեսզի չսահմանափակվեն միայն այս մտահոգություններով, նշեն հանրաքվեի կազմակերպմանն ուղեկցող «լուսավոր» էջի մասին: Այսպես, այսօր՝ ս. թ. փետրվարի 25-ին, Նիկոլ Վովակիչի կողմնակիցները դրամահավաք են անցկացնելու՝ սահմանադրական հանրաքվեի քարոզարշավի համար: Այդ օրը նախատեսված է խնջույք, որին հրավիրվելու են Նիկոլ Վովակիչին և ԿՕ-ին մտերիմ մարդիկ, քաղաքականությամբ հետաքրքրվող նրանց ընկերները, որոնք կիսում են «ժողվարչապետի» քաղաքական հայացքները: Հատկապես ցանկալի հյուրեր կլինեն առաջադեմ բիզնեսմենները, որոնք նախկին իշխանությունների օրոք, չգիտես ինչու, անվանվում էին ոչ բարեհունչ բառով՝ օլիգարխներ, որոնք միաժամանակ, ի նշան նախկին իշխանությունների դեմ բողոքի, տարատեսակ քարոզարշավների համար քսակները լայն չէին բացել: Իսկ հիմա սիրելի իշխանությունների համար նրանք ամեն ինչի պատրաստ են: Ո՞րն է այս քարոզարշավի լուսավոր կետը: Աստված մի արասցե, եթե հանրաքվեն ընդունի ՀՀ Սահմանադրությունում առաջարկվող փոփոխությունները, համոզված են, որ հաշված շաբաթներ անց Հայաստանում ամենուրեք անխուսափելիորեն տեղի կունենա սեփականության վերաբաժանում: Եվ այդ ժամանակ Նիկոլ Վովակիչի իսկական կողմնակիցները, որոնք լիովին նման են «Ինտերնացիոնալ» երգի կերպարներին, որը գրել է ֆրանսիացի պոետ, Փարիզի կոմունայի անդամ Էժեն Պոտին դեմեա 1871 թ., արդեն կերգեն. ստրուկները ոտքի կելեն, իսկ հետո աշխարհը կփոխեն հիմքից, հիմա՝ ոչինչ են, կդառնան ամեն ինչ (իմա՝ մեծ հարստության տերեր՝ էքսպրոպրիացված Նիկոլ Վովակիչ և ԿՕ-ի ներկայիս շատ ստվերային ու բացահայտ ֆինանսիստներից):

Այնինչ, «ժողվարչապետը», չունենալով Հայաստանի տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն դուրս բերելու իրական ծրագիր և Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության անվտանգության լուրջ մարտահրավերների և սպառնալիքների ընկալելի պատասխաններ, արդեն սկսել է մեջբերել ինքն իրեն: Դե, ինչ ասենք, դասականը դասական է մնում: Այսպես, ս. թ. փետրվարի 5-ին նա հերթական գրառումը կատարեց Facebook-ի իր էջում, որում հիշեցրեց դեմեա 2019 թ. օգոստոսին իր առաջարկած «6 համազգային կոնսենսուսների» մասին՝ որպես համազգային միասնության անկյունաքար: Իսկ այն, որ նիկոլովովակիչյան ողջ քարոզչութ-

յունը գիշերուզօր ուղղված է հայ հասարակության հետագա պառակտմանը՝ այն բաժանելով «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների» ու «ռևանշիստների», հանրաքվեի «Այո»-ի և «Ոչ»-ի կողմնակիցների, դա հաշիվ չէ: Գլխավորն այն է, որպեսզի Հայաստանի քաղաքացիները չմոռանան «6 համազգային կոնսենսուսների» բովանդակությունը. ոչինչ, որ դրանք ոչ մի ընդհանուր բան չունեն մեր կյանքի այսօրվա իրողությունների հետ: Չէի ցանկանա մանրամասներ մեջբերել Նիկոլ Վոլակիչի՝ ամսեամիս կրկնվող կարծրատիպ դարձած նախադասություններից ինքնիշխանության, կոռուպցիայի վերացման, ներքաղաքական որևէ հարցի լուծման ժամանակ բռնություն կիրառելու անթույլատրելիության և այլնի կարևորության մասին, որոնցով հագեցած են կոնսենսուսները: Մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ այսօր ՀՀ իշխանավորների կողմից ամենուրեք կոպտորեն ոտնահարվում է: Քաղաքացիներին ինչ-որ կերպ զբաղեցնելու համար վերջին օրերին սկսել են տարածել «Ժողվարչապետի» մեկ այլ մտավարժանքը նույնպես՝ Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման՝ Նիկոլ Փաշինյանի, այսպես կոչված, «մյունխենյան 6 սկզբունքները», որոնց առանձին կտորներ, համոզված եմ, ժամանակի ընթացքում կընկալվեն որպես ժամանակակից Հայաստանի քաղաքական պարադոքսի ցայտուն վկայություններ: Պարադոքս, երբ բնակչության մի մասը, տարբեր հանգամանքներից ելնելով, ինչի մասին բազմիցս գրել եմ, իշխանության բերեց մեկին, որին բացարձակապես խորթ է պետական կառավարումը, ավելին՝ հակացուցված է: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չհնչի, մեջբերեմ Նիկոլ Վոլակիչի «մյունխենյան 6 սկզբունքներից» ընդամենը երկուսը: Եվ այսպես, 3-րդ սկզբունքն ասում է. «Չկան տարածքներ, կա անվտանգություն: Լեռնային Ղարաբաղը չի կարող գիջել իր անվտանգությունը», 4-րդ սկզբունքն էլ ասում է. «Ամենար է հակամարտությունը լուծել մեկ կամ երկու գործողությամբ: Բանակցային գործընթացում անհրաժեշտ են «միկրոհեղափոխություններ», հետո՝ «մինիհեղափոխություններ», հետո՝ բեկումն»: Բան չես ասի՝ «խելացի» է մեր «Ժողվարչապետը»: Թող հիմա հոգեվերլուծաբանները գլուխ կոտրեն, որ հասկանան Նիկոլ Վոլակիչի ասածի իսկական իմաստը: Իսկ ես չեմ անի դա, քանի որ շատ եմ սիրում Հայրենիքս ու չէի ցանկանա հերթական անգամ ՀՀ գործող վարչապետին նույնացնել սովորական դուրսաբծուկի հետ: Դրամատիզմով լի այս իրավիճակում մտաբերում եմ Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի նախագահներ Բադալ Հմայակի Մուրադյանի, Ֆադեյ Տաճատի Սարգսյանի լուսավոր կերպարները... Նրանցից յուրաքանչյուրի անվան հետ են կապվում շահագործման հանձնված տասնյակ և հարյուրավոր գործարաններ ու ֆաբրիկաներ, բնակելի զանգվածներ, դպրոցներ և մանկապարտեզներ, հիվանդանոցներ ու առողջարաններ, տասնյակ և հարյուրավոր հեկտար մշակված հողեր, որոնք մինչ այդ պիտանի չէին հողագործության համար, հարյուրավոր հեկտարների վրա տնկված մրգատու այգիներ: Նրանք կերտում էին հզոր բարգավաճ հանրապետություն, երկիր, որն իր ընդերքում դաստիարակել է XX դարի 80–90-ականների սերնդին, Հայաստանի հայրենասերներ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րին, ովքեր կանխել են Լեռնային Ղարաբաղի մարզի հայ բնակչության ցեղասպանությունը, Ղարաբաղի իրենց եղբայրների և քույրերի հետ կռել են հաղթանակն Արցախի ազգային-ազատագրական պատերազմում՝ պարտադրված Ադրբեջանի ղեկավարության կողմից Ղարաբաղի ժողովրդին: Մեր հայրերը մեծացրել են այն սերունդը, որը ԽՍՀՄ օրենքներին և Միջազգային իրավունքին լիակատար համապատասխանությամբ հռչակել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախությունը:

Հարգելի ընթերցող, իմ մեջ միայն այն ժամանակների նոստալգիան չի խոսում, այլ մեր ժողովրդի կողմից սերունդների հաջորդականության պահպանման հսկայական նշանակության գիտակցման, հայ ընտանիքի հիմքում ընկած քրիստոնեական ավանդույթների ամրապնդման, մայրենի լեզվի հանդեպ սիրո սերմանման, հայ ժողովրդի պատմության խոր իմաստավորման, հայ ազգի պահպանման գործում Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու դերի բախտորոշ, բացառիկ դերի նշանակության, հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անկախության ու ինքնիշխանության կայացման իմաստավորման անհրաժեշտությունը: Հայկական ավանդական, քրիստոնեական արժեքների անանց կարևորությունը խորապես գիտակցելով միայն մենք կկարողանանք օբյեկտիվ գնահատական տալ Հայաստանի հակազգային իշխանություններին, որոնք հայ ժողովրդին տանում են դեպի համազգային աղետ: Այն հնարավոր է կանխել միայն հայկական երկու պետությունների առողջ ուժերի համախմբմամբ՝ մի կողմ թողնելով լիովին անտեղի վեճերն այն թեմայի շուրջ, թե ով է առաջնորդը: Կարծում եմ, որ միանձնյա «առաջնորդի» (հանձին Փաշինյանի)՝ հայկական պետականության համար կործանարար օրինակը մեզ շատ բան պետք է սովորեցնի: Համախմբման այլընտրանքը հայկական պետականության կորուստն է:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով: Եվ այսօր տեղի ունեցավ միանգամայն անօրինական գործողություն՝ սարքովի քրեական գործով սկսվեց դատավարություն ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության նախկին նախագահ, Արցախի հերոս Սերժ Ազատի Սարգսյանի: Մի շտապեք, հարգելի ընթերցող, կշտամբել ինձ առաջին հայացքից թվացյալ ցինիզմի մեջ այն պատճառով, որ Սերժ Ազատովիչի դեմ քաղաքական այդ հետապնդման և դատավարության մասին ես գրում եմ հողվածիս հետգրությունում՝ դրանում դրական պահեր տեսնելով, որոնք վկայում են մեր քաղաքացիների գիտակցությունում դրական փոփոխությունների մասին: Չեմ ձանձրացնի ընթերցողներին թերասացություններով, կբացեմ մանրամասներ դատավարության սկզբի մասին, որը հարուցվել է կասկածելի հանգամանքներում կորզված մի ցուցմունքի հիման վրա: Ինչպես արդարացիորեն նշվել է ս. թ. փետրվարի 25-ին Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության տարածած հայտարարության մեջ, իշխանություններն այդ պատվիրված դատական հե-

տապնդմամբ փորձում են «շեղել հայ ժողովրդի ուշադրությունը սրվող ներքին և արտաքին խնդիրներից ... այդ գործը կրում է բացառապես ուղղորդված և պատվիրված բնույթ, որի շրջանակում քրեական փաթեթավորմամբ իրականացվում է դատավարություն՝ պայմանավորված քաղաքական դրդապատճառներով»: Եվ ահա, Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի շենքի առջև, դատավարությունն սկսվելուց դեռ շատ առաջ, չնայած վատ եղանակին, հավաքվել էր Սերժ Սարգսյանի կողմնակից մոտ երկու հազար մարդ: Իսկ այն, ինչն անմիջապես աչքի զարնեց, այն էր, որ հավաքվածների ճնշող մեծամասնությունը երիտասարդ տղաներ և աղջիկներ էին՝ հուզավառ, պարզ հայացքներով, ովքեր կանգնել էին՝ գլուխները բարձր պահած, հպարտ պահելով Հայաստանի Հանրապետության դրոշները, պաստառներ, որոնց բովանդակությունը շատ բանի մասին էր խոսում. Սերժ Սարգսյանի անվան հետ հազարավոր մարդիկ են կապում Արցախի Հանրապետության ինքնիշխանության և անկախության պահպանումը: Կարդալով պաստառներին գրվածները՝ ականա մտաբերեցի 2019 թ. նոյեմբերի 20-ին Ջազրեբում տեղի ունեցած Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության վերջին համագումարում Սերժ Սարգսյանի ելույթի խոսքերը: Սերժ Ազատիչը համագումարի ամբիոնից միանշանակ հայտարարեց. «Ուզում եմ, որ Բաքվում կրկին լսեն իմ այս ուղերձը՝ Արցախը երբեք չի լինելու Ադրբեյջանի կազմում, և այս խնդիրը չունի ռազմական լուծում»: Այո, այդ օրերին Սերժ Ազատիչն իր խոսքերը հասցեագրեց ափշերոնյան սուլթանությանը, իսկ այսօր հարյուրավոր երիտասարդներ նման բովանդակությամբ պաստառներով, անշուշտ, այդ խոսքերը հասցեագրեցին ինչպես Հայաստանի գործող իշխանությունների անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարներին, այնպես էլ, բնականաբար, անհատապես նիկոլվովանիչյան խառնամբոխին: Հենց դատարանի շենքի առջև Սերժ Ազատիչը, դիմելով իր կողմնակիցներին, ասաց ոգեշունչ խոսքեր. «... հույս կա, որ Հայաստանում կան դեռևս դատավորներ, ում համար արդարադատությունը վեր է ամեն ինչից, ուղիղ այնպես, ինչպես ինձ համար, ձեզ համար, հայ ժողովրդի մեծամասնության համար Լեռնային Ղարաբաղի անկախությունը վեր է ամեն ինչից... Սա եղել է իմ կյանքի գերագույն նպատակը, այն ինձ ուղեկցելու է մինչև վերջ և ամենուր»: Համոզված եմ, որ Սերժ Սարգսյանի անգամ ամենամոլի հակառակորդները չեն կարող կշտամբել նրան սրանում: Կարծում եմ, որ այդ օրը ես դեռ երկար կպահեմ հիշողությանս մեջ: Այն, ինչ տեղի ունեցավ, իմ մեջ լավատեսություն արթնացրեց, մի տեսակ վստահություն վաղվա օրվա հանդեպ, քանի որ, համոզված եմ, Սերժ Սարգսյանի կողմնակիցները, որ հավաքվել էին, կդառնան հայ ժողովրդի բոլոր առողջ ուժերի համախմբման նախակարապետները:

Վերջում կցանկանայի նշել, որ, կասկածից վեր է, պատմությունը կդատի Հայաստանի երեք նախագահների՝ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի, Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի գործունեությունը: Իսկ այստեղ կկամենայի նշել, ըստ իս, Սերժ Սարգսյանի նախագահության գլխավոր արդյունքը: Դա

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

2008 թ. մարտի 1-ի ողբերգական իրադարձություններից հետո պառակտված հասարակության համախմբման համակողմանիորեն կշռադատված քաղաքականությունը չէ, երբ հայ ազգի կենդանի օրգանիզմն արնահոսում էր, այդ ՀՀ նախագահի լրջագույն ջանքերը չէին՝ ուղղված այն բանին, որպեսզի 2008–2009 թթ. համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը չհանգեցնի Հայաստանի քաղաքացիների սոցիալական վիճակի կտրուկ վատթարացմանը, դա 2013 թ. ընդունված վճռորոշ որոշումը չէր Եվրասիական տնտեսական միություն Հայաստանի մտնելու մասին, դա 2017 թ. նոյեմբերի 24-ին Եվրամիության հետ «Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի» ստորագրումը չէր, դա Ադրբեյջանին խաղաղության պարտադրումը չէր ափշերոնյան սուլթանության կողմից 2016 թ. ապրիլի 2–5-ին Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված ապրիլյան պատերազմից հետո, դա պատանդների համեմատաբար անարյուն ազատումը չէր (այնուամենայնիվ, այն հանգեցրեց երեք ոստիկանի մահվան), որոնց պատանդ էր վերցրել «Սասնա ծռեր» անվանյալ զինված խումբը 2016 թ. հուլիսի 17-ին: Չեմ թվարկի բավական բարդ այլ իրադարձություններ, որոնցից յուրաքանչյուրը լիովին բավարար կլինեք հասարակությունում անկայունություն ստեղծելու համար, ընդ որում՝ ոչ մեկ նախագահական ժամկետի համար: Ինձ համար հատկապես արժեքավոր է այն, որ մեր ժողովուրդը, անցնելով այս փորձությունների միջով, գտնվելով օվկիանոսի այն կողմից շռայլորեն վարձատրվող հիբրիդային պատերազմի պայմաններում, ոչ միայն դիմացավ, այլև օրեցօր ավելի է համախմբվում Արցախի ազգային-ազատագրական պայքարի խորհրդանիշ հանդիսացող մարդկանց շուրջ: Ահա այսպիսի եզրակացության եկավ ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, այսօր Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի շենքի առջև գտնվելով, որտեղ սկսվեց ՀՀ նախկին նախագահ, Արցախի հերոս Սերժ Ազատի Սարգսյանի գործով առաջին դատական նիստը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ВОЙНА ПРОТИВ РОССИИ – КАТАСТРОФА ДЛЯ ТУРЦИИ

Аннотация

В эти тревожные дни надо вновь подчеркнуть: безопасность Армении, Грузии и Азербайджана, сохранение хрупкого мира в регионе Южного Кавказа от авантюристической политики новоявленного султана Сулеймана Великолепного, то есть Эрдогана, будет во многом зависеть от решений, принимаемых Великой Россией. Да, обеспечение безопасности Грузии и Азербайджана также будет обеспечено усилиями России. Развяжи Эрдоган войну против России – катастрофа для Турции станет неизбежной. Но это будет не выбор России.

События минувшей недели, развернувшиеся в Сирии и Закавказье, вызывают серьезную озабоченность. Уважаемый читатель может задаться вопросом, а собственно, какие события разворачивались в минувшую неделю в Закавказье, что могло бы вызвать столь серьезную озабоченность? Постараюсь внести ясность в этот вопрос.

Итак, 25 февраля т. г. в Баку прошло VIII заседание Совета стратегического сотрудничества высокого уровня Азербайджан – Турция, в котором приняли участие президенты этих стран. Как сообщило информационное агентство АзерТАдж, после церемонии открытия заседания состоялась официальная встреча Ильхама Алиева и Реджепа Тайипа Эрдогана тет-а-тет. На первый взгляд в этой встрече президентов «двух государств, одной нации» нет ничего необычного, однако важны заявления, озвученные Эрдоганом в ходе визита в Баку. Так, глава Турции осудил позицию посредников Минской группы ОБСЕ по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, заявив, что «усилия посредников по деокупации земель Азербайджана недостаточны». Таким образом Реджеп Тайипович оставляет за собой право оценивать действия сопредседателей МГ ОБСЕ, которые совершаются в полном соответствии с пятью официальными заявлениями глав государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ – России, США и Франции.

К сожалению, шантаж Эрдогана подействовал. Когда писались эти строки, министр иностранных дел Турции Мевлют Чавушоглу на своей ст-

ранице в Twitter написал: «В Турции прошла встреча сопредседателей Минской группы ОБСЕ: Игоря Попова (РФ), Стефана Висконти (Франция), Эндрю Шефера (США) и личного представителя председателя ОБСЕ Анджее Каспшика с министром иностранных дел Турции Мевлютом Чавушоглу». Дальше — больше. «Нагорно-карабахский конфликт — это вопрос не только Азербайджана, но и Турции. Наше главное желание — добиться урегулирования проблемы с учетом суверенитета и в рамках территориальной целостности Азербайджана», — подчеркнул Эрдоган, обращаясь к «своему брату Ильхаму». Кошунство новоявленного неоосманского паши Р. Эрдогана было выдержано в гнусных традициях султана Абдул-Хамида II, прозванного кровавым, и его младотурецких последователей-нелюдей — Талаата—Энвера—Джемала. Эрдоган договорился до того, что ответственность за Ходжалинскую трагедию 1992 года возложил на армянскую сторону. Между тем доподлинно известно, что ответственность за это кровавое злодеяние полностью на совести Народного фронта Азербайджана, о чем в своем интервью чешской журналистке Дане Мазаловой заявил тогдашний лидер Азербайджана Аяз Муталибов («Независимая газета», 1 апреля 1992 г.). Верхом цинизма были слова Эрдогана о том, что: «Завтра мы будем чтить память Ходжалинской резни. Эта черная страница в истории человечества. Мы решительно осуждаем это ужасающее преступление 28-летней давности, унесшее жизни более 600 жителей Азербайджана». Ревностный «ангел-хранитель» младотурецких палачей армянского народа, коим, бесспорно, является Реджеп-паша, мало того, что приписывает ходжалинское злодеяние, совершенное по приказу главарей Народного фронта Азербайджана, армянской стороне, так он еще и гневно осуждает за это армян. Тем самым «брат Реджеп» по сути поддержал своего «брата Ильхама», уличенного во лжи во время Мюнхенских дебатов Н. Пашинян — И. Алиев, состоявшихся 15 февраля т. г. Новое подтверждение откровенной лжи апшеронского султана не заставило себя долго ждать. Так, 17 февраля т. г. корреспондент «Армен-пресс» взял эксклюзивное интервью у Даны Мазаловой. Приведем выдержки из этого эксклюзивного интервью: «Не было интернета, не было компьютеров, но я могу подтвердить, что то, что я написала, было сказано Аязом Муталибовым, ничего не выдуманно. Он может отрицать это как хочет, но тогда он сказал то, что было опубликовано в «Независимой газете». У меня есть этот номер газеты, который также доступен в интернете. Аяз Муталибов сказал это». Далее Мазалова сказала, что узнала о Ходжалинской трагедии из записей оператора Чингиза Мустафаева, который лично задокументировал исключительные кадры. «Чингиз, с которым мы познакомились в Кисловодске, в своей квартире рассказал мне, как убивали этих людей, ломали колени, чтобы они не могли идти. Колени ... самое болезненное место на теле человека. На следующий день у меня

должно было состояться интервью с Муталибовым. Я не могла не спросить о том, что я видела на этих кадрах, снятых Чингизом. Я просто не упомянула имени Чингиза, чтобы не навредить ему. Однако через два месяца Чингиз был убит ...». Хочу надеяться, что читатель с пониманием отнесется к тому, что я привел столь подробную выдержку из эксклюзивного интервью Даны Мазаловой.

Это было сделано с одной целью: показать скоординированность и лживость пропаганды тандема Эрдоган—Алиев. И то, что именно сейчас Реджеп Тайипович выражает недовольство работой МГ ОБСЕ, не стесняясь говорит о «деокупации» азербайджанских земель, более того, повторяет тезис И. Алиева о единственно возможном решении Нагорно-карабахского конфликта в рамках «суверенитета и территориальной целостности Азербайджана», это далеко не случайно. Впрочем, как и не случайно подписание соглашения о строительстве железнодорожной ветки от магистрали Баку—Тбилиси—Карс в сторону Нахичевани, уже не приходится говорить о покупке Азербайджаном крупной партии современного вооружения у Турции. Азербайджан при поддержке Турции готовится развязать новую войну против Республики Арцах.

Не приходится сомневаться и в том, что с этой целью Турция и Азербайджан создают соответствующий информационный фон для оправдания, повторюсь, планируемой ими новой военной агрессии против Арцаха. Причем не вызывает сомнений, что развязывание войны против Нагорно-Карабахской Республики в условиях эскалации напряженности в сирийском Идлибе в настоящее время крайне востребовано для Турции. Военная агрессия Азербайджана создаст Р. Эрдогану дополнительную возможность для политического торга как с Россией, так и с Ираном. Да, да, уважаемый читатель. Я не оговорился относительно политического торга с Исламской Республикой Иран. Ведь для дружественного Ирана крайне важно, чтобы в зоне безопасности вокруг Республики Арцах на участке 105-километровой границы Зангелана—Джебраила—Физули, ныне контролируемой вооруженными силами Арцаха, никоим образом не оказались миротворцы НАТО (читай США и Турции).

На этом фоне вызывают серьезную озабоченность предстоящие в апреле—мае 2020 года в Грузии масштабные учения НАТО «Защитник Европы 2020» (“Defender Europe 2020”). Как сообщает «Голос Америки», в маневрах будут участвовать 20 000 американских военнослужащих, что станет самым крупным присутствием американского военного контингента в Европе за последние 25 лет. В учениях также примут участие 9000 уже дислоцированных в Европе американских военных и 8000 военнослужащих стран НАТО. Европейское командование США заявляет, что учения

будут направлены на «повышение военной готовности альянса и сдерживание потенциальных противников». Напомним уважаемым читателям, что 18 декабря 2017 года Белый дом официально распространил новую Стратегию национальной безопасности США (СНБ США). Администрация президента США Дональда Трампа сочла необходимым принять собственную СНБ (предыдущая была принята администрацией Барака Обамы в феврале 2015 г.). Так вот среди главных вызовов-угроз отмечаются – «ревизионистские державы Китай и Россия». Под «ревизионизмом» ее составители понимают принципиальный отказ Китая и России от однополярного мира. «Государствами-изгоями» в СНБ США названы Иран и Северная Корея. Заметим также, что 19 января 2019 года была опубликована новая Стратегия национальной обороны (СНО) (National Defense Strategy, NDS), причем заметим, что был обнародован лишь не секретный краткий обзор этого концептуального документа Пентагона. Так, касаясь угроз, якобы исходящих со стороны России, читаем, что, оказывается, Москва стремится к власти над странами своей периферии, пытается разрушить НАТО, ухудшить условия европейской безопасности, подорвать экономическую структуру Европы, изменить ситуацию на Ближнем Востоке в свою пользу. В этом документе Кремль обвиняется в «подрыве международного порядка изнутри системы» и несоблюдении «дорожных правил» при проведении своей военной политики. Все это, как отмечается в СНО, – вызовы «военному достоинству» США. Раньше так не было, сетуют стратеги из Пентагона: «Мы могли развернуть наши силы, когда хотели, собрать их там, где мы хотели, и действовать, как мы хотели». И, как записано в СНО, «сегодня каждая сфера оспаривается – воздух, земля, море, космос и киберпространство».

После столь подробного разъяснения восприятия России со стороны США и целей, поставленных перед учениями НАТО «Защитник Европы 2020», заметим, что 27 февраля т. г. в ходе совместного брифинга министра обороны Грузии Ираклия Гарибашвили с министром обороны Армении Давидом Тонояном грузинский министр заявил: «С радостью должен отметить, что армянские военнослужащие примут участие в многонациональных учениях НАТО “Defender Europe 2020”, которые пройдут в Грузии. Надеюсь, что армянская сторона продолжит активное участие в таких учениях». Заметим также, что 27 февраля 2020 года начальник Генштаба Вооруженных сил РФ Валерий Герасимов в ходе встречи с французским коллегой Франсуа Лекуантром заявил, что Россия обеспокоена активностью НАТО у своих границ: «Есть ряд вопросов, вызывающих серьезную обеспокоенность. В первую очередь это усиление военной активности НАТО у российских границ. Планируемые в ближайшее время учения про-

водятся на основе антироссийских сценариев, предусматривающих отработку наступательных операций». Чем руководствовался Верховный главнокомандующий Вооруженными силами РА Никол Пашинян, одобрив приглашение Грузии участвовать в этих антироссийских учениях НАТО (ведь министр обороны РА на брифинге с министром обороны Грузии не стал отрицать согласие об участии ВС РА на этих учениях), уму непостижимо. Хотя, имея в лице Никола Воваевича стратега галактического масштаба, нам трудно догадаться о побудительных мотивах Н. Пашиняна при принятии подобного, мягко выражаясь, недружественного решения по отношению к главному военно-политическому союзнику РА — Российской Федерации. Но бесспорен факт, что в столь сложной военно-политической обстановке, складывающейся в Сирии и регионе Южного Кавказа, решение об участии военных подразделений РА в учениях НАТО «Защитник Европы 2020», выражаясь словами председателя Законодательной комиссии Буле де ля Мёрта, разработавшего знаменитый Гражданский кодекс Наполеона — это больше, чем преступление: это ошибка.

В завершение статьи хотелось бы подчеркнуть следующее. Президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган, одержимый идеологией неоосманизма, не имея базовых теоретических знаний в этой опасной идеологеме, которой он в настоящее время руководствуется, которые были у одного из главных идеологов современного неоосманизма, бывшего министра иностранных дел, премьер-министра (в 2014–2016 гг.) Турции Ахмета Давутоглу, ведет регион Ближнего Востока и Южного Кавказа к крупномасштабной войне. К сожалению, экстренное заседание НАТО от 28 февраля т. г., созванное Анкарой для консультаций по сирийскому Идлибу, отнюдь не способствовало смягчению напряженности в Идлибе, наоборот, обострило обстановку в этом регионе. Резкое усиление напряженности побудило руководителя российского Центра по примирению враждующих сторон в Сирийской Арабской Республике контр-адмирала Олега Журавлева заявить: «В этих условиях командование российской группировки войск не может гарантировать безопасность полетов турецкой авиации в небе над Сирией». Однако от Турции, оставшейся верной столетиями проводимой изощренной и коварной политике султанов Османской империи, следует ожидать, что она спровоцирует Азербайджан для развязывания новой военной агрессии против Республики Арцах. Не следует исключать, что будут возможны серьезные диверсионные вылазки с азербайджанской стороны на армяно-азербайджанской границе, охраняемой отрядами Пограничного управления ФСБ России в Республике Армения. Убежден, что все эти варианты, проработанные турецко-азербайджанскими ястребами, наверняка не станут неожиданностью для достойных всяческого уважения

генералов и офицеров ФСБ России, руководителей Пограничного управления ФСБ России в РА, надежно оберегающих неприкосновенность государственной границы Республики Армения, причем вне зависимости от опрометчивых решений власть предержащих сегодняшней Армении. Убежден также, что весьма отрезвляюще на горячие головы турецко-азербайджанских стратегов подействует и дислоцированная в Гюмри 102-я российская военная база.

В эти тревожные дни вновь хотелось бы подчеркнуть: безопасность Армении, Грузии и Азербайджана, сохранение хрупкого мира в регионе Южного Кавказа от авантюристической политики новоявленного султана Сулеймана Великолепного (Кануни) наших дней, то есть Реджепа Тайипа Эрдогана, будет во многом зависеть от решений, принимаемых Великой Россией, ее выдающимся лидером, президентом РФ Владимиром Владимировичем Путиным. Да, уважаемый читатель, я не оговорился, обеспечение безопасности Грузии и Азербайджана также будет обеспечено усилиями России. И хочу выразить тревогу, что незнание истории и прочие благоглупости советника президента Турции Месута Хакки Джашина о том, что: «В прошлом мы сражались с Россией 16 раз, мы сделаем это снова, наша месть будет ужасной», — явно подстрекают Турцию к войне, которая обернется катастрофой для этой страны. Повторюсь, развяжи Эрдоган войну против России — катастрофа для Турции станет неизбежной. Но это будет не выбор России.

Р. S. В 16:57 по м. в. небезызвестное умеренно русофобское издание Minval.az опубликовало статью обозревателя Тофиги ханум, она же Нурани под заглавием: «Турция приступает к реализации своей «карабахской» стратегии». В статье дается четкое подтверждение неоосманским устремлениям Эрдогана-паши. Приведу лишь небольшую выдержку из этого опуса. Касаясь вышеотмеченной встречи главы МИД Турции с сопредседателями Минской группы ОБСЕ, Тофига ханум пишет: «Эта встреча обозначает серьезный «сдвиг» в нынешнем вялотекущем переговорном процессе ... Но теперь происходит качественный сдвиг уже в дипломатии. Турция не просто обозначает свой интерес к Карабаху — она декларирует свое дипломатическое участие в урегулировании уже на принципиально новом уровне. И если теперь сопредседатели МГ ОБСЕ и личный представитель действующего председателя ОБСЕ прибывают в Турцию и ведут здесь переговоры с Чавушоглу — это не просто дипломатическая вежливость. Очевидно, что вовлеченность Турции в карабахскую тематику, ее политический «вес» и роль в регионе возросли настолько, что Минская группа уже не может это игнорировать. Сказать, что «турецкая нота» в ка-

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

рабахской дипломатии меняет баланс сил в пользу Азербайджана — ничего не сказать».

Что же сказать Тофиге ханум? Не дождетесь!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ՝ ԱՂԵՏ Է ԹՈՒՐԹԻԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

Անտաղիա

Այս տազնապալի օրերին հարկ է նորից ընդգծել. Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեջանի անվտանգությունը, փխրուն խաղաղության պահպանումը Հարավային Կովկասի՝ տարածաշրջանում նորահայտ սուլթան Սուլեյման Հիսսանի, այսինքն՝ Էրդողանի արկածախնդրական քաղաքականությունից շատ բանով կախված կլինի այն որոշումներից, որոնք կկայացնի Մեծ Ռուսաստանը: Այո, Վրաստանի և Ադրբեջանի անվտանգությունը նույնպես կապահովվի Ռուսաստանի ջանքերով: Եթե Էրդողանը պատերազմ սանձազերծի Ռուսաստանի դեմ, աղետը Թուրքիայի համար անխուսափելի կդառնա: Բայց դա չի լինի Ռուսաստանի ընտրությունը:

Սիրիայում և Անդրկովկասում անցած շաբաթ տեղի ունեցած իրադարձությունները լուրջ մտահոգություն են առաջացնում: Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ, թե այդ ինչ իրադարձություններ են տեղի ունեցել անցած շաբաթ Անդրկովկասում, որոնք կարող էին այդքան լուրջ մտահոգություն առաջացնել: Փորձեմ հարցի մեջ պարզություն մտցնել:

Եվ այսպես, ս. թ. փետրվարի 25-ին Բաքվում տեղի ունեցավ Ադրբեջան—Թուրքիա ռազմավարական համագործակցության խորհրդի բարձրակարգակ VIII նիստը, որին մասնակցեցին այդ երկրների նախագահները: Ինչպես տեղեկացրեց ԱզերթԱջ տեղեկատվական գործակալությունը, նիստի բացման արարողությունից հետո տեղի է ունեցել Իլհամ Ալիևի ու Ռեջեփ Թայի Էրդողանի պաշտոնական հանդիպում — առանձնագրույցը: Առաջին հայացքից «մեկ ազգ՝ երկու պետության» նախագահների այդ հանդիպման մեջ ոչ մի արտասովոր բան չկա, բայց կարևոր են հայտարարությունները, որոնք հնչեցրել է Էրդողանը Բաքու կատարած այցի ընթացքում: Այսպես, Թուրքիայի նախագահը դատապարտել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի միջնորդների դիրքորոշումը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում՝ հայտարարելով, որ «Ադրբեջանի հողերն օկուպացիայից ազատելու միջնորդների ջանքերը անբավարար են»:

Ռեջեփ Թայիփովիչն այդ կերպ իրեն իրավունք է վերապահում գնահատելու ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների գործողությունները, որոնք կատարվում են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող պետությունների՝ Ռուսաս-

տանի, ԱՄՆ-ի և Ֆրանսիայի ղեկավարների հինգ պաշտոնական հայտարարություններին լիովին համապատասխան: Ցավոք, Էրդողանի շանտաժն «աշխատեց»: Երբ գրվում էին այս տողերը, Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մկուր Չավուշօղլուն Twitter-ի իր էջում գրել է. «Թուրքիայում տեղի ունեցավ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների՝ Իգոր Պոպովի (ՌԴ), Ստեֆան Վիսկոնտիի (Ֆրանսիա), Էնդրյու Շեֆերի (ԱՄՆ) և ԵԱՀԿ նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անջեյ Կասպշիկի հանդիպումը Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մկուր Չավուշօղլուի հետ»: Հետո ավելի հետաքրքիր է. «Ղարաբաղյան հակամարտությունը ոչ միայն Ադրբեջանի հարցն է, այլև Թուրքիայի: Մեր գլխավոր ցանկությունն է՝ հասնել խնդրի կարգավորմանը Ադրբեջանի ինքնիշխանության հաշվառմամբ և տարածքային ամբողջականության շրջանակում», – ընդգծել է Էրդողանը՝ դիմելով «իր եղբայր Իլհամին»: Նորահայտ նեոօսմանյան փաշա Ռ. Էրդողանի նենգությունը շարունակվում է սուլթան Աբդուլ Համիդ II-ի (որ ստացել է «արյունոտ սուլթան» անվանումը) և նրա երիտթուրքական մարդակեր հետևորդների՝ Թալեթի–Էնվերի–Ջեմալի նոդկալի ավանդույթներով: Էրդողանն այնտեղ է հասնում, որ 1992 թ. Խոջալուի ողբերգության պատասխանատվությունը դնում է հայկական կողմի վրա: Այնինչ, ստույգ հայտնի է, որ այդ արյունալի չարագործության պատասխանատվությունը Ադրբեջանի ժողովրդական ձակատի խղճի վրա է, ինչի մասին ժամանակին իր հարցազրույցում չէին լրագրողուհի Դանա Մազալովային ասել է Ադրբեջանի այն ժամանակվա նախագահ Այազ Մութալիբովը («Независимая газета», 1 ապրիլի 1992 թ.): Ցինիզմի գազաթնակետն էին Էրդողանի խոսքերն այն մասին, որ «Վաղը մենք հարգելու ենք Խոջալուի կոտորածի հիշատակը: Դա մարդկության պատմության սև էջն է: Մենք վճռականապես դատապարտում ենք 28-ամյա վաղեմության այդ ահավոր հանցագործությունը, որը Ադրբեջանի ավելի քան 600 բնակչի կյանք խլեց»: Հայ ժողովրդի երիտթուրք դահիճների նախանձախնդիր «պահապան հրեշտակը», ինչպիսին, անկասկած, Ռեջեփ փաշան է, քիչ է, որ Ադրբեջանի ժողովրդական ձակատի պարագլուխների հրամանով կատարված Խոջալուի չարագործությունը վերագրում է հայկական կողմին, դեռ մի բան էլ դրա համար ցասումով դատապարտում է հայերին: Դրանով իսկ «Ռեջեփ եղբայրը», ըստ էության, աջակցեց «եղբայր Իլհամին», որին մերկացրել էին ստի մեջ Ն. Փաշինյան – Ի. Ալիև մյունխենյան բանավեճերում ս. թ. փետրվարի 15-ին: Ափշերոնյան սուլթանի բացահայտ ստի նոր հաստատումը երկար սպասել չտվեց: Այսպես. ս. թ. փետրվարի 17-ին «Արմենպրեսի» թղթակիցը բացառիկ հարցազրույց վերցրեց Դանա Մազալովայից: Մեջբերումներ կատարենք այդ հարցազրույցից. «Ինտերնետ չկար, համակարգիչներ չկային, բայց ես կարող եմ հաստատել, որ այն, ինչ գրել եմ, ասվել է Այազ Մութալիբովի կողմից, ոչ մի բան հորինված չէ: Նա կարող է ժխտել դա ինչպես ուզենա, բայց այն ժամանակ նա ասաց այն, ինչը հրապարակվել է «Независимая газета»-ում: Ես ունեմ թերթի այդ համարը, որը հասանելի է նաև ինտերնետում: Այազ Մութալիբովը ասել է դա»: Այնուհետև Մազալովան հայտնել է, որ Խոջալուի ողբերգության մասին իմացել է օպերատոր Զինգիզ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Մուսթաֆալի տեսագրություններից, որն անձամբ վավերագրել է բացառիկ կադրեր: «Չինգիզը, որի հետ ծանոթացել էինք Կիսլովոդսկում, իր բնակարանում պատմեց ինձ, թե ինչպես էին սպանում այդ մարդկանց, կոտորում ծնկները, որպեսզի չկարողանան քայլել: Ծնկները ... մարդու մարմնի ամենացավոտ տեղն են: Հաջորդ օրը ես պետք է հարցազրույց վերցնեի Մուսթաֆալից: Ես չկարողացա չհարցնել այն մասին, ինչ տեսել էի Չինգիզի նկարահանած այդ կադրերում: Ես պարզապես չհիշատակեցի Չինգիզի անունը, որպեսզի չվնասեմ նրան: Բայց երկու ամիս անց Չինգիզը սպանվեց ...»: Կցանկանալի հավատալ, որ ընթերցողն ըմբռնումով կմոտենա նրան, որ այսքան մանրամասն մեջբերում կատարեցի Դանա Մազալովայի բացառիկ հարցազրույցից:

Դա արվել է մի նպատակով. ցույց տալ Էրդողան–Ալիև տանդեմի քարոզչության համակարգվածությունն ու կեղծությունը: Եվ այն, որ հենց հիմա է Ռեջեփ Թայիփովիչը դժգոհություն հայտնում ԵԱՀԿ ՄԽ աշխատանքից՝ չամաչելով խոսել ադրբեջանական հողերն «օկուպացումից ազատելու մասին», ավելին՝ կրկնում է Ի. Ալիևի թեզը Ղարաբաղյան հակամարտության միակ հնարավոր լուծման մասին՝ Ադրբեջանի ինքնիշխանության և տարածքային ամբողջականության շրջանակում», բնավ պատահական չէ: Ի դեպ, ինչպես և պատահական չէ Նախիջևանի ուղղությամբ Բաքու–Թբիլիսի–Կարս մայրուղու երկաթուղային ճյուղի շինարարության մասին համաձայնագրի ստորագրումը, էլ չեմ ասում Ադրբեջանի կողմից Թուրքիայում ժամանակակից սպառազինության խոշոր խմբաքանակի գնման մասին: Ադրբեջանը Թուրքիայի աջակցությամբ պատրաստվում է նոր պատերազմ սանձազերծել Արցախի Հանրապետության դեմ:

Կասկած չի հարուցում նաև այն, որ այդ նպատակով Թուրքիան ու Ադրբեջանը ստեղծում են համապատասխան տեղեկատվական ֆոն՝ արդարացնելու համար, կրկնում են, իրենց կողմից ծրագրվող ռազմական նոր ագրեսիան Արցախի դեմ: Ընդ որում՝ կասկած չի հարուցում այն, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության դեմ պատերազմի սանձազերծումը սիրիական Իդլիբում լարվածության թեժացման պայմաններում ներկայում խիստ անհրաժեշտ է Թուրքիայի համար: Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիան Ռ. Էրդողանի համար կստեղծի ինչպես Ռուսաստանի, այնպես էլ Իրանի հետ քաղաքական սակարկության հավելյալ հնարավորություն: Այո, այո, հարգելի ընթերցող: Ես չսխալվեցի Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ քաղաքական սակարկության հարցում: Զե՞ որ բարեկամական Իրանի համար չափազանց կարևոր է, որպեսզի Արցախի Հանրապետության շուրջ անվտանգության գոտում՝ Ջանգելան–Ջեբրայիլ–Ֆիզուլի սահմանի 105 կիլոմետրանոց տեղամասում, որը ներկայում վերահսկվում է Արցախի զինված ուժերի կողմից, որևէ կերպ չհայտնվեն ՆԱՏՕ-ի (իմա՝ ԱՄՆ-ի և Թուրքիայի) խաղաղարարները:

Այս ֆոնին լուրջ մտահոգություն են առաջացնում 2020 թ. ապրիլ–մայիսին Կրաստանում կայանալիք ՆԱՏՕ-ի «Եվրոպայի պաշտպաններ 2020» («Defender Europe 2020») մասշտաբային զորավարությունները: Ինչպես տեղեկաց-

նում է «Ամերիկայի ծայրը», մասներներին կմասնակցի 20 հազար ամերիկացի զինծառայող, ինչն ամերիկյան զորակազմի ամենամեծ ներկայությունը կլինի Եվրոպայում վերջին 25 տարիներին: Զորավարություններին կմասնակցեն նաև Եվրոպայում արդեն տեղակայված 9000 ամերիկացի զինծառայողներ և 8000 զինծառայողներ ՆԱՏՕ-ի երկրներից: ԱՄՆ Եվրոպական հրամանատարությունը հայտարարում է, որ զորավարությունները ուղղված կլինեն «դաշինքի ռազմական պատրաստության բարձրացմանը և պոտենցիալ հակառակորդների զսպմանը»: Հարգելի ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2017 թ. դեկտեմբերի 18-ին Սպիտակ տունը պաշտոնապես տարածեց ԱՄՆ Ազգային անվտանգության նոր ռազմավարությունը (ԱՄՆ ԱԱՌ): ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի վարչակազմն անհրաժեշտ է համարել ընդունել սեփական ԱԱՌ (նախորդն ընդունվել էր Բարաք Օբամայի վարչակազմի կողմից 2015 թ. փետրվարին): Եվ ահա, գլխավոր մարտահրավեր-սպառնալիքների մեջ նշվում են «Չինաստան և Ռուսաստան ռեկզիոնիստական տերությունները»: «Ռեկզիոնիզմ» ասելով՝ այն կազմողները հասկանում են Չինաստանի և Ռուսաստանի սկզբունքային հրաժարումը միաբևեռ աշխարհից: ԱՄՆ ԱԱՌ-ում «իզոդ-պետություններ» են նշված Իրանը և Հյուսիսային Կորեան: Հավելենք նաև, որ 2019 թ. հունվարի 19-ին հրապարակվեց Ազգային պաշտպանության նոր ռազմավարությունը (ԱՊՌ) (National Defense Strategy, NDS), ընդ որում՝ նշենք, որ հրապարակվեց միայն Պենտագոնի այդ հայեցակարգային փաստաթղթի ոչ գաղտնի համառոտ տեսությունը: Այսպես, անդրադառնալով իբրև Ռուսաստանից բխող սպառնալիքներին՝ կարդում ենք, որ, պարզվում է, Մոսկվան ձգտում է իշխանության հասնել իր ծայրամասի երկրների հանդեպ, փորձում է քանդել ՆԱՏՕ-ն, վատացնել Եվրոպական անվտանգության պայմանները, խարխլել Եվրոպայի տնտեսական կառույցը, փոխել իրավիճակը Մերձավոր Արևելքում՝ հոգուտ իրեն: Այս փաստաթղթում Կրեմլը մեղադրվում է «համակարգի ներսից միջազգային կարգը խափանելու» և «ձանապարհային քարտեզներին» չհետևելու մեջ՝ իր ռազմական քաղաքականությունն իրականացնելիս: Այս ամենը, ինչպես նշվում է ԱՊՌ-ում, մարտահրավերներ են ԱՄՆ «ռազմական արժանապատվությանը»: Առաջ այդպես չէր, դժգոհում են Պենտագոնի ստրատեգները. «Մենք կարող էինք տեղակայել մեր ուժերը, երբ ցանկանայինք, հավաքել նրանց այնտեղ, որտեղ ցանկանայինք, և գործել ինչպես ցանկանայինք»: Եվ, ինչպես գրված է ԱՊՌ-ում, «այսօր յուրաքանչյուր ոլորտ վիճարկվում է՝ օդ, ցամաք, ծով, տիեզերք և կիբեռտարածք»:

ԱՄՆ-ի կողմից Ռուսաստանի ընկալման և ՆԱՏՕ-ի «Եվրոպայի պաշտպան 2020» զորավարությունների առջև դրված նպատակների այսքան հանգամանալից պարզաբանումից հետո նշենք, որ ս. թ. փետրվարի 27-ին Վրաստանի պաշտպանության նախարար Իրակլի Գարիբաշվիլու և Հայաստանի պաշտպանության նախարար Դավիթ Տոնոյանի համատեղ ձեպագրույցի ընթացքում վրացի նախարարն ասաց. «Ուրախությամբ պետք է նշեն, որ հայ զինծառայողները կմասնակցեն ՆԱՏՕ “Defender Europe 2020” բազմազգ զորավարություններին, որոնք կանցկացվեն Վրաստանում: Հույս ունեն, որ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հայկական կողմը կշարունակի ակտիվ մասնակցությունը նման զորավարություններին»: Ասենք նաև, որ 2020 թ. փետրվարի 27-ին ՌԴ Ջինված ուժերի Գլխավոր շտաբի պետ Վալերի Գերասիմովը ֆրանսիացի պաշտոնակցի՝ Ֆրանսուա Լեկուանտրի հետ հանդիպման ժամանակ ասաց, որ Ռուսաստանը անհանգիստ է իր սահմանների մոտ ՆԱՏՕ-ի ակտիվությամբ. «Կան մի շարք հարցեր, որոնք լուրջ մտահոգություն են առաջացնում: Առաջին հերթին, դա ՆԱՏՕ-ի ռազմական ակտիվության ուժեղացումն է ռուսական սահմանների մոտ: Առաջիկայում ծրագրվող զորավարությունները տեղի կունենան հակառուսական սցենարների հիման վրա, որոնք նախատեսում են հարձակողական գործողությունների փորձարկում»: Ինչո՞վ է առաջնորդվել ՀՀ Ջինված ուժերի Գերագույն գլխավոր հրամանատար Նիկոլ Փաշինյանը՝ հավանություն տալով Վրաստանի հրավերին՝ մասնակցելու ՆԱՏՕ-ի այդ հակառուսական զորավարություններին (չէ՞ որ ՀՀ պաշտպանության նախարարը Վրաստանի պաշտպանության նախարարի հետ ձեպագրույցում չի ժխտել համաձայնությունը՝ այդ զորավարություններին ՀՀ ՁՈւ մասնակցելու մասին)՝ անհասկանալի է: Թեև, հանձին Նիկոլ Վովակիչի տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ ունենալով՝ մեզ համար դժվար է գլխի ընկնել Ն. Փաշինյանին դրդող մոտիվների մասին՝ նման, մեղմ ասած, ոչ բարեկամական որոշում ընդունելիս ՀՀ գլխավոր ռազմաքաղաքական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնության հանդեպ: Բայց անվիճելի է փաստը, որ ռազմաքաղաքական այսքան բարդ իրադրությունում, որն ստեղծվել է Սիրիայում և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում, ՆԱՏՕ-ի «Եվրոպայի պաշտպան 2020» զորավարություններին ՀՀ զինվորական ստորաբաժանումների մասնակցության մասին որոշումը, արտահայտվելով Օրենսդրական հանձնաժողովի նախագահ Բուլե դը լա Մյորտի խոսքերով, որը մշակել է Նապոլեոնի հանրահայտ Քաղաքացիական օրենսգիրքը, ավելին է, քան հանցագործությունը. դա սխալ է:

Հոդվածի վերջում կցանկանայի ընդգծել հետևյալը: Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը, տարված լինելով նեոսոմանիզմի գաղափարաբանությամբ, տեսական հիմնային գիտելիքներ չունենալով այդ վտանգավոր իդեոլոգիայի հարցում, որով նա այժմ առաջնորդվում է, որոնք ուներ ժամանակակից նեոսոմանիզմի գլխավոր գաղափարախոսներից մեկը՝ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախկին նախարար, նախկին վարչապետ (2014–2016 թթ.) Ահմեթ Դավութօղլուն, Մերձավոր Արևելքի և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանները տանում է դեպի լայնածավալ պատերազմ: Ցավոք, ս. թ. փետրվարի 28-ի ՆԱՏՕ-ի արտահերթ նիստը, որը գումարել էր Անկարան սիրիական Իդլիբի վերաբերյալ խորհրդակցությունների համար, բնավ չնպաստեց Իդլիբում լարվածության մեղմմանը, ընդհակառակը, սրեց իրավիճակը տարածաշրջանում: Լարվածության կտրուկ խորացումը Սիրիական Արաբական Հանրապետությունում թշնամական կողմերի հաշտեցման Ռուսաստանյան կենտրոնի ղեկավար, դերժովակալ Օլեգ Ժուրավյովին մղել է հայտարարելու. «Այս պայմաններում ռուսաստանյան զորախմբերի հրամանատարությունը չի կարող երաշխավորել թուրքական ավիացիայի անվտանգությունը Սիրիայի երկն-

քում»: Սակայն Օսմանյան կայսրության սուլթանների հարյուրամյակներ վարած խորամանկ և նենգ քաղաքականությանը հավատարիմ մնացած Թուրքիայից պետք է սպասել, որ Ադրբեջանին կիրառի ռազմական նոր ագրեսիա սանձազերծել Արցախի Հանրապետության դեմ: Չպետք է բացառել, որ ադրբեջանական կողմից կարող են լինել հնարավոր լուրջ դիվերսիոն սողոսկումներ հայ-ադրբեջանական սահմանին, որը պահպանվում է Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի ԱՂԾ Սահմանապահ վարչության սահմանապահ ջոկատների կողմից: Համոզված եմ, որ թուրք-ադրբեջանական բազմների մշակած այս բոլոր տարբերակները հաստատ անսպասելի չեն լինի Ռուսաստանի ԱՂԾ ամենայն հարգանքի արժանի գեներալների և սպաների, ՀՀ-ում Ռուսաստանի ԱՂԾ Սահմանապահ վարչության ղեկավարների համար, որոնք հուսալիորեն պաշտպանում են Հայաստանի Հանրապետության պետական սահմանի անձեռնմխելիությունը, ընդ որում՝ անկախ այսօրվա Հայաստանի իշխանավորների հաաճեալ ընդունած որոշումներից: Համոզված եմ նաև, որ թուրք-ադրբեջանական տաքզլուխ ստրատեգիաների համար բավական սթափեցնող ազդեցություն կունենա նաև Գյումրիում տեղակայված 102-րդ ռազմակայանը:

Այս տազնապալի օրերին կրկին կցանկանայի ընդգծել. Հայաստանի, Կրաստանի և Ադրբեջանի անվտանգությունը, Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում փխրուն խաղաղության պահպանումը մեր օրերի նորահայտ սուլթան Սուլեյման Հիսաբանչի (Կանունի), այսինքն՝ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի արկածախնդրական քաղաքականությունից շատ բանով կախված կլինի Մեծ Ռուսաստանի, նրա ականավոր առաջնորդ, ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի ընդունած որոշումներից: Այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, Կրաստանի և Ադրբեջանի անվտանգությունը նույնպես կապահովվի Ռուսաստանի ջանքերով: Եվ ցանկանում եմ հայտնել տազնապ առ այն, որ Թուրքիայի նախագահի խորհրդական Մետուք Հաքը Ջաշինի պատմության չիմացությունը և այլ բարեհիմարություններն այն մասին, թե «Անցյալում մենք մարտնչել ենք Ռուսաստանի դեմ 16 անգամ, մենք դա նորից կանենք, մեր վրեժն ահավոր կլինի», ականհայտորեն դրդում են Թուրքիային պատերազմի, որը կվերածվի աղետի այդ երկրի համար: Կրկնում եմ, եթե Էրդողանը պատերազմ սանձազերծի Ռուսաստանի դեմ, աղետը Թուրքիայի համար անխուսափելի կլինի: Բայց դա չի լինի Ռուսաստանի ընտրությունը:

Հ. Գ. Մոսկվայի ժամանակով ժամը 16.57-ին չափավոր ռուսատյաց ոչ անհայտ Minval.az պարբերականը հրապարակել է մեկնաբան Թոֆիգա խանումի, նույն ինքը՝ Նուրանիի հոդվածը՝ «Թուրքիան սկսում է իրականացնել իր «ղարաբաղյան ռազմավարությունը» վերնագրով: Հոդվածում տրվում է Էրդողան փաշայի նեոօսմանյան նկրտումների հաստատումը: Մեջբերեմ ոչ մեծ հատվածներ այդ հոդվածից: Անդրադառնալով Թուրքիայի ԱԳՆ ղեկավարի՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ վերոնշյալ հանդիպմանը՝ Թոֆիգա խանումը գրում է. «Այդ հանդիպումը նշանակում է լուրջ «տեղաշարժ» ներկայում դանդաղ ընթացող բանակցային գործընթացում ... Բայց այժմ տեղի է

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ունենում որակական տեղաշարժ արդեն դիվանագիտությունում: Թուրքիան պարզապես իր շահը չի նշում Ղարաբաղում, Թուրքիան հռչակում է իր դիվանագիտական մասնակցությունը կարգավորմանն արդեն սկզբունքորեն նոր մակարդակում: Եվ եթե այժմ ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահները և ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչը գալիս են Թուրքիա և այստեղ վարում են բանակցություններ Չավուշօղլուի հետ, դա պարզապես դիվանագիտական քաղաքավարություն չէ: Ակնհայտ է, որ Թուրքիայի ներգրավվածությունը ղարաբաղյան թեմատիկայում, նրա քաղաքական «կշիռը» և դերը տարածաշրջանում այնքան են աճել, որ Մինսկի խումբը արդեն չի կարող դա անտեսել: Ասել, թե «թուրքական նոտան» ղարաբաղյան դիվանագիտությունում փոխում է ուժերի հավասարակշռությունը հոգուտ Ադրբեյջանի, նշանակում է ոչինչ չասել»:

Ի՞նչ ասենք Թոֆիգա խանումին: Դա երբե՛ք չեք տեսնի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

КОНСОЛИДАЦИЯ ОБЩЕСТВА АРМЕНИИ – ВАЖНЕЙШИЙ ЭЛЕМЕНТ СОХРАНЕНИЯ ГОСУДАРСТВА

Не скрою, уважаемый читатель, что мне было отнюдь не весело в очередной раз на новых примерах обосновывать полную неадекватность «народного премьера» Республики Армения (РА) Никола Вовачева, себя любимого, и его камарильи занимаемым ими должностям. Или же вновь раскрывать угрозы и вызовы национальной безопасности РА, во многом обусловленные непрофессионализмом армянских властей. Показывать и доказывать, что заокеанские технологии, последовательно реализованные в РА, превратили мою страну в своеобразный полигон по созданию универсальных механизмов подрыва основ государств, начинают действовать угнетающе на психику. Видимо, от осознания слабости оппозиции в противодействии творимому по отношению к одной из древнейших наций мира подлому бесчинству.

За последние год и 10 месяцев после государственного переворота апреля-мая 2018 года мне не раз приходилось писать, что в условиях мононациональной Армении главная мишень заокеанских технологов цветных революций и государственных переворотов – подрыв основ армянской идентичности, разрушение генетического кода армянского народа, основанного на традиционных христианских ценностях армянской семьи и исторической памяти армянского народа. Заокеанским политехнологам доподлинно известно, что одним из действенных инструментов разрыхления основ государственности, во всяком случае на примере РА, и это – свершившийся факт, является внедрение и деятельность разветвленной сети пресловутого Фонда Сороса «Открытое общество». Я не стану вновь пересказывать деструктивную деятельность более полусотни соросовских подрывных организаций в Армении, щедро финансируемых суммами, исчисляемыми миллионами долларов. Отмечу лишь вкратце: в итоге их деятельности «соросята» вполне заслуженно могут похвастаться тем, что в РА им удалось расколоть армянское общество, обезволить нуждой трудолюбивый и гордый народ, подчинить его обслуживанию навязанной ими же, соросовскими нахлебниками, повестки дня. Повестки, реализация которой в конечном счете приведет к окончательной потере

общественной армянской идентичности. Увы, сказанное не есть преувеличение. Это всего лишь констатация уже свершившегося.

Подумайте сами, уважаемый читатель. Многочисленные информационные, аналитические, политические передачи самых разных телеканалов Армении, радио, интернет-изданий и других СМИ денно и нощно вещают, казалось бы, о правильных вещах. Вместе с тем, если внимательно проанализировать их содержание, мы будем вынуждены признать, что подавляющее большинство армянских СМИ (армянских условно, правильнее — соросовских) своими передачами и публикациями по существу формируют повестку, наполненную разного рода давно набившими оскомину дискуссиями, на первый взгляд, по актуальной тематике. Причем до боли обидно, что в эти изначально бесплодные дискуссии вовлекаются весьма образованные, искренне болеющие за свою Родину — Республику Армения и Республику Арцах, молодые политики, общественные деятели, ученые и аналитики, специалисты по международным вопросам.

Чтобы у читателя не сложилось неверное представление о моем отношении к этим дискуссиям, замечу, что я вовсе не против активного развешивания молодыми, патриотически настроенными гражданами РА всего убожества и одновременно опасности политики, навязанной закордонными кукловодами Н. Пашиняну и К^о. Я всего лишь хочу, чтобы трезвомыслящие граждане Армении добровольно не стали бы действующими акторами навязанной РА диверсии, ведущей к разрушению нашего государства. А что наметившийся в стране ход развития событий ведет именно к такому финалу, сомневаться не приходится. Самокритично признаемся, что на данном этапе армянские «соросята» оправдали надежды своих грантодателей: политический класс Армении не в полной мере осознает всю сложность положения, в котором оказался регион Южного Кавказа. Не согласиться с такой оценкой — признаться в непонимании происходящих процессов. Что же недооценивается политическим классом Армении? Это, в первую очередь, угроза дестабилизации положения в Иране и вокруг него — дружественной Армении стране, которая по какому-то злему року после Китайской Народной Республики оказалась второй, наиболее сильно подверженной распространению коронавируса. Вторая опасность исходит из ущемленного самолюбия президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана, который крайне тяжело перенес отрезвляющее предупреждение президента России Владимира Владимировича Путина в ходе состоявшихся 6 марта 2020 г. в Москве переговоров В. Путин — Р. Эрдоган. Переговоров, которые спустили Р. Эрдогана с облачных высот Османской империи времен Сулеймана Великолепного на сирийские трассы М4 и М5, которые в настоящее время контролируют военные полицейские России, что стало причиной... шантажа со стороны Турции Евросоюза с гнусным использованием в качестве политического оружия беженцев.

Было вполне предсказуемо, что неоосманскую политику Турции, ее опасные для мира имперские устремления поддержит все тот же неугомонный русофоб Джордж Сорос. Видимо, вдохновленный тем, что британское издание "Financial Times" (FT) в декабре 2019 года назвало американского филантропа Джорджа Сороса «человеком года». Как отмечалось в решении: в ряду прочих его «достоинств», в том числе из-за его неизменной поддержки «либеральной демократии, которая находится в осаде со стороны популистов». Читатели возрастом постарше, наверное, призадумаются над тем, с чего бы это такое авторитетное на Западе британское издание, как FT, присуждает филантропу Соросу подобный титул. Уверен, что в памяти британских финансовых старожилов еще свежи поделки Джорджа Тивадаровича от 16 сентября 1992 года, когда не без его участия произошло резкое удешевление британской валюты — фунта стерлингов. Не хочу приводить подробностей той гигантской финансовой аферы, которая позволила Тивадаровичу заработать, по разным оценкам, от \$1 млрд до \$1,5 млрд. Тогда его побудительный мотив обрушения британского фунта стерлингов был вполне прозрачен — бизнес и ничего личного. Не хочется верить, что учредители премии FT хотели как-то подсластить Джорджа Сороса в это сложное для Великобритании время, взяв за основу своего решения любимое выражение небезызвестного учителя Беликова из «Человека в футляре» А. П. Чехова: «Как бы чего не вышло». Однако мои сомнения на сей счет тут же развеялись, когда американский филантроп спустя два с половиной месяца после восшествия на пьедестал «человека года», 5 марта 2020 года, опубликовал все в том же издании статью: «Financial Times (Великобритания): из-за военных преступлений Путина в Сирии Европа должна занять сторону Турции».

Как говорится, вот и пришли к побудительным мотивам и истокам признания Дж. Сороса «человеком года». Уважаемый читатель может вполне оправданно задаться вопросом: так ведь Сорос эту статью написал позже и причем тут эта статья? Да, действительно, статья была написана двумя с половиной месяцами позднее признания его «человеком года», однако весь вопрос в том, что в сей статье этот циничный разрушитель государств в очередной раз подтверждает свое низменное русофобство, нелюбовь к России, к её выдающемуся лидеру Владимиру Владимировичу Путину, более того, изощряется в поддержке неоосманского султана Эрдогана. Вот о чем пишет сей титулованный FT филантроп: «Единственной страной, которая направила свои войска на защиту мирного населения, оказавшегося из-за действий Асада и России в западне в Идлибе, стала Турция. В конце прошлого месяца российская армия нанесла серию ударов, в результате которых погибли 34 турецких военнослужащих [Сорос не мог не знать, что их гибель полностью на совести (при на

личии таковой) турецкого руководства, о чем весьма доказательно было неоднократно заявлено и показано по авторитетным TV-каналам Центром по примирению враждующих сторон и контролю за перемещением беженцев в Сирийской Арабской Республике. — А. Г.]. Но Турция не отважилась атаковать Россию напрямую, потому что российские ВКС сильнее турецких (поздравляем Джорджа Тивадаровича с открытием. — А. Г.). У России есть ядерное оружие, а у Турции его нет. Турция вместо этого решила нанести удар возмездия по войскам Асада с применением беспилотников (о гибели сирийских военнослужащих — ни намека на сожаление, — А. Г.). Так Путин в очередной раз ушел от наказания за убийства». Эту сколь гнусную, столь же ложную концовку я специально не исключил из приведенной цитаты. Думается, что этого достаточно, чтобы действующее политическое руководство РА, если оно не является полностью подставным со стороны все того же Сороса и прочих кукловодов из-за бугра, ознакомившись с этой клеветнической статьей Сороса, выступило с политическим заявлением о прекращении деятельности полусотни общественных организаций — прихлебателей Фонда Сороса в Армении за откровенную враждебность по отношению к Российской Федерации, главному военно-политическому союзнику Республики Армения, единственно надежному гаранту безопасности не только РА, но и региона Южного Кавказа. Пусть читатель не станет поспешно подозревать меня в политической наивности в оценке властей Армении и оторванности от сложившихся геополитических реалий. Именно в наши дни Армения и армянский народ должны осознанно и консолидированно выступить с решительным протестом против разрушительных действий разного рода глобалистских денежных мешков, именуемых нынче филантропами, которые не без подсказок мировой закулисы глобалистов уже не одно десятилетие разного рода либеральными сказками о демократии и правах человека, обернутыми в зеленые купюры с изображением отцов основателей США, затыкают рты падких до халявы политиков и К°. В данном конкретном случае промедление со стороны властей Армении с принятием решительных мер по свертыванию работы разного рода соросовских контор в очередной раз покажет их лживость и лукавство в отношениях с Россией, и можно не сомневаться, что это будет чревато серьезными потрясениями в самом ближайшем будущем. Потрясениями, инициированными любимчиками Сороса в лице Апшеронского и Неоосманского султанов, то бишь Ильхамом Алиевым и Реджепом Эрдоганом.

Уверен, что читатель обратил внимание на подчеркнутую мною необходимость консолидированного отторжения РА соросовской пятой колонны. При этом, естественно, читатель может задаться вполне резонным вопросом: о каком консолидированном отпоре может идти речь, если сегодня даже оппозиция Армении все еще сама не смогла консолидиро-

ваться. Может быть, сравнение, которое я приведу далее, будет не вполне корректным, но оно, уверен, имеет право на жизнь.

Итак, приведу перефразированную реплику из разговора Уинстона Черчилля с его личным секретарем Колвиллом 21 июня 1941 г. накануне вторжения немецких войск в СССР: «Если бы Гитлер вторгся в ад, я по меньшей мере благожелательно отозвался бы о сатане в палате общин» (У. Черчилль. Вторая мировая война. Т. 3, кн. 1. М., 1955, гл. 20, с. 363). Не спешите упрекнуть меня, уважаемый читатель, за кажущуюся некорректность приведенной цитаты применительно к данному конкретному случаю. Согласитесь, что оппозиция, в том числе и ваш покорный слуга, отнюдь не ангелы, да и Армения с легкой руки Сороса на пути к аду, так что наличие сатаны во власти РА, гегемон которой неоднократно упоминает имя Господа Бога всуе, несколько объясняют уместность моего сравнения. Я не оговаривался — сатаны, хотя бы потому, что, повторяюсь, уже в который раз Никол Воваевич о своей брэнной деятельности кощунственно говорит, сопоставляя ее с деятельностью и упоминанием имени Иисуса Христа.

Сегодня, уважаемый читатель, не будет преувеличением сказать, что существованию Республики Армения и Республики Арцах грозит крайне опасная угроза. Вместе с тем важно подчеркнуть, что предотвратить разрушительные последствия этой угрозы можно, лишь консолидировав весь армянский народ. Народ, который соросовские кукловоды коварно разделили на «черных» и «белых», на «революционеров» и «реваншистов», на сторонников «За» и «Против» поправок Конституции РА. Силой Провидения властям все еще не удалось окончательно превратить Армению в ад. Более того, к счастью, властям еще не удалось перевести раскол армянского общества в Вооруженные силы РА и Республики Арцах, впрочем, как и не удалось окончательно расшатать устои христианской традиционной армянской семьи, основанной на любви к святым для армян папе и маме, их любви к своим родителям и детям. И чтобы не допустить навязанных нам извне необратимых опасных проявлений, разрушающих армянскую идентичность нравов, следует в первую очередь начать последовательную работу по объединению оппозиции. Объединению не на словах, а на деле, положив на алтарь борьбы весь человеческий, финансовый, интеллектуальный и информационный ресурс, который имеется в распоряжении патриотических сил Армении. И это будет тем первым шагом, сделав который, убежден, мы пробудим веру в сотнях тысяч наших сограждан, более чем у половины избирателей, которые бойкотировали внеочередные выборы в Национальное Собрание VII созыва, состоявшиеся в декабре 2019 года. Ведь столь внушительная неявка избирателей настоятельно диктует жизненную важность консолидации армянского общества. А консолидация общества — важнейший элемент сохранения государства.

Вместо послесловия. Не хотелось нарушать ставшее уже традицией завершение статьи на светлой ноте. Так, в 2021 году исполняется 100 лет со дня рождения выдающегося композитора XX века, Народного артиста СССР Арно Арутюновича Бабаджаняна. Международный Фонд памяти композитора, в попечительский совет которого входят Народные артисты СССР, композитор Александра Пахмутова, талантливый актер и режиссер Армен Джигарханян, поэт Николай Добронравов, художественный руководитель и генеральный директор Мариинского театра Валерий Гергиев, Народный артист СССР, альтист Юрий Башмет, Народный художник Российской Федерации Александр Рукавишников, экс-чемпион мира по шахматам Анатолий Карпов, Герой Советского Союза Артур Чилингаров, в феврале 2019 года выступил с инициативой, чтобы 2021 год был объявлен ЮНЕСКО годом Арно Бабаджаняна. Рассказывать о величии композитора Арно Арутюновича читателям, думается, нет необходимости, напомним лишь, что в 1974 году на третьем Всемирном конкурсе песни в Токио Арно Бабаджанян представлял СССР и был удостоен звания «Лучшего композитора мира». Так вот с самого начала 2019 года Международный Фонд памяти Арно Бабаджаняна за подписью президента Фонда Ара Бабаджаняна (сына Арно Арутюновича) и генерального продюсера А. Г. Саркисянца обратились с соответствующим ходатайством к президенту Республики Армения А. В. Саркисяну (2019–07–23, исх. А-908), министру образования, науки, культуры и спорта РА А. Э. Арутюняну (2019–06–28, исх. А-890), министру иностранных дел РА З. Г. Мнацаканяну (2019–03–25, исх. А-821) с просьбой оказать содействие в продвижении данного вопроса в Организации Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (ЮНЕСКО) и рекомендовать постоянному представителю РА при ЮНЕСКО представить кандидатуру Арно Бабаджаняна для объявления 2021 г., года 100-летия со дня рождения великого маэстро, со стороны ЮНЕСКО годом Арно Бабаджаняна. Последовавшие за этим ходатайством действия представителей исполнительной власти РА стали очередным подтверждением, мягко выражаясь, полной бездуховности соратников «революционера» Н. Паши-няна, их полной отчужденности от армянской культуры, новым подтверждением проводимой ими политики предания забвению памяти выдающихся сынов армянского народа, внесших яркий и неповторимый вклад в мировую цивилизацию. Читатель, наверное, не обратил внимания, что я упомянул лишь «героев» исполнительной власти, отделавшихся отпиской. Иначе они поступить и не могли, так как прекрасно осведомлены о том, что их «вождь» Никол Воваевич, себя любимый, трибуну Генеральной Ассамблеи ООН, да и любую трибуну международных организаций, будучи политиком галактического масштаба, использует для восхваления так называемой «бархатной революции», то есть государственного переворота апреля–мая 2018 года. Этого своеобразного, отвергнутого цивилизованным миром действия по отпугиванию потенциальных инвесторов в экономику РА.

Будучи по натуре оптимистом, я полагаю, что президенту РА Армену Саркисяну не было в надлежащей форме доложено о ходатайстве членов попечительского совета Международного Фонда памяти Арно Бабаджаняна. Думается, что, вникнув в суть вопроса, президент РА использовал бы свои достойные уважения связи с сильными мира сего для представления цивилизованному миру той столь востребованной в наши дни истины, которую предали забвению власти Армении, что Армения и Арцах — это в том числе и Арно Арутюнович Бабаджанян, а не нувориши с улицы, которые за сороковские бабки дорвались до руководства Арменией.

Р. С. Когда писал эти строки, в моей памяти воскрес незабываемый эпизод начала 1970-х годов. Арно Арутюнович жил в Ереване, на проспекте Маштоца, дом 43 или 45 (до этого проспект носил имя Сталина, затем Ленина, а ваш покорный слуга, уважаемый читатель, будучи мэром г. Еревана при поддержке депутатов Ереванского городского Совета переименовал на проспект Маштоца). Так вот по традиции сверстники Арно Бабаджаняна, к тому времени уже достаточно взрослые люди, ежедневно собирались на углу здания, в котором жил маэстро. В летние вечера все эти весьма знакомые ереванцы самых разных профессий и весьма сложных судеб очень шумно травили байки. В один из этих вечеров как-то разом они вдруг притихли, а их лица озарились светлыми улыбками. Со своими дворовыми сверстниками, стоя чуть поодаль от наших, скажем так, уличных наставников-ветеранов, сначала не догадались, чем же вызвано их молчание. Дальше сердечные рукопожатия и объятия достойных и уважаемых в Ереване мужчин с Арно Арутюновичем не оставили сомнений об их давнишней близости. Читателям замечу, что в тот вечер Арно Арутюнович очень непринужденно и тепло о чем-то рассказывал. Видимо, со своими друзьями молодых лет они вспоминали оказии из своей общей ереванской юности. Их расставание было столь же теплым, как и встреча. А ведь ветераны наши были весьма и весьма уважаемыми людьми не только в Ереване, но и, по крайней мере, во многих столицах бывших союзных республик СССР.

Арно Арутюнович был и остается всенародным любимцем Еревана на все годы и времена. Здесь даже инструкции ЮНЕСКО не помеха всенародной любви и признанию выдающегося композитора Арно Арутюновича Бабаджаняна.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ՝ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ՏԱՐԻ

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ բնավ ուրախ չէի հերթական անգամ նոր օրինակներով հիմնավորելու Հայաստանի Հանրապետության «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրելիի ու նրա խառնամբոխի զբաղեցրած պաշտոններին լիակատար անհամարժեքությունը: Կամ էլ նորից բացահայտելու ՀՀ ազգային անվտանգության սպառնալիքներն ու մարտահրավերները, որոնք շատ բանով պայմանավորված են հայկական իշխանությունների ոչ պրոֆեսիոնալիզմով: Ցույց տալու և ապացուցելու, որ ՀՀ-ում հետևողականորեն իրականացվող անդրօվկիանոսյան տեխնոլոգիաները իմ երկիրը վերածել են պետությունների հիմքերի խարխլման ունիվերսալ մեխանիզմների ստեղծման ինքնատիպ փորձադաշտի և սկսում են նեխիչ ազդեցություն գործել հոգեվիճակի վրա: Հավանաբար, աշխարհի հնագույն ազգերից մեկի հանդեպ իրականացվող ստոր սանձարձակությանը դիմակայելու հարցում ընդդիմության թուլության գիտակցությունից:

2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անցած վերջին մեկ տարի 10 ամսվա ընթացքում քանիցս գրել եմ, որ միազգ Հայաստանի պայմաններում գունավոր հեղափոխությունների և պետական հեղաշրջումների անդրօվկիանոսյան տեխնոլոգիաների գլխավոր թիրախը հայ ինքնության հիմքերի խափանումն է, հայ ժողովրդի՝ հայկական ընտանիքի ավանդական քրիստոնեական արժեքների ու պատմական հիշողության վրա հիմնված գեներտիկ կոդի քայքայումը: Անդրօվկիանոսյան քաղտեխնոլոգիաներին հաստատ հայտնի է, որ պետականության հիմքերի խարխլման գործուն մեխանիզմներից մեկը, համենայնդեպս՝ ՀՀ-ի օրինակով, և դա կատարված փաստ է, Սորոսի, այսպես կոչված, «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի ներդրումն ու բազմաձյուղ ցանցի գործունեությունն է: Նորից չեմ պատմի Հայաստանում սորոսյան խափանարար կազմակերպությունների ապակառուցողական գործունեության մասին, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են միլիոնավոր դոլարների հասնող գումարներով: Միայն հակիրճ նշեմ. դրանց գործունեության հետևանքով Սորոսի ձտերը միանգամայն արժանիորեն կարող են պարծենալ, որ ՀՀ-ում նրանց հաջողվել է պառակտել հայ հասարակությունը, կարիքից դրդված լինելու պատճառով կամազրկել աշխատասեր ու հպարտ ժողովրդին, նրան ենթարկեցնել իրենց իսկ՝ սորոսյան լափակերների պարտադրած օրակարգի սպասարկմանը: Օրակարգ, որի

իրականացումը վերջին հաշվով կհանգեցնի հայ ինքնության վերջնական կորստին: Ավաղ, ասածս չափազանցություն չէ: Սա արդեն կատարվածի հավաստումն է:

Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցող: Հայաստանի ամենատարբեր հեռուստաալիքների, ռադիոյի, ինտերնետ-պարբերականների և մյուս լրատվամիջոցների բազմաթիվ տեղեկատվական, վերլուծաբանական, քաղաքական հաղորդումները գիշերուզօր խոսում են, թվում է, թե ճիշտ բաների մասին: Միևնույն ժամանակ, եթե ուշադիր վերլուծենք դրանց բովանդակությունը, ստիպված կլինենք խոստովանել, որ հայկական ՁԼՄ-ների (պայմանականորեն՝ հայկական, ավելի ճիշտ՝ սորոսյան) ճնշող մեծամասնությունն իր հաղորդումներով ու հրապարակումներով, ըստ էության, ձևավորում է օրակարգ, որը լիքն է վաղուց արդեն ծանծրացրած, առաջին հայացքից՝ ակտուալ թեմաների վերաբերյալ տարատեսակ բանավեճերով: Ընդ որում՝ չափից ավելի ցավալի է, որ սկզբից ևեթ անպտուղ այդ բանավեճերին ներգրավվում են բավական կիրթ, իրենց Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության համար անկեղծորեն ցավող երիտասարդ քաղաքական, հասարակական գործիչներ, գիտնականներ և վերլուծաբաններ, միջազգային հարցերի մասնագետներ:

Որպեսզի ընթերցողը սխալ պատկերացում չկազմի այդ բանավեճերի հանդեպ իմ վերաբերմունքի մասին, նշեմ, որ բոլորովին դեմ չեմ, որ ՀՀ երիտասարդ, հայրենասիրական տրամադրություններ ունեցող քաղաքացիներն ակտիվորեն ներկացնեն այն քաղաքականության այլանդակությունն ու միաժամանակ՝ վտանգավորությունը, որն արտասահմանյան տիկնիկավարների կողմից պարտադրվել է Ն. Փաշինյանին և ԿՕ-ին: Ես ընդամենը ցանկանում եմ, որպեսզի Հայաստանի սթափ մտածող քաղաքացիները ինքնական չդառնան ՀՀ-ին պարտադրված, մեր պետությունը քայքայման տանող դիվերսիայի գործող անծինք: Իսկ որ երկրում ծավալվող իրադարձությունների ընթացքը տանում է հենց նման վերջնագծի՝ կասկած չի հարուցում: Ինքնաքննադատաբար խոստովանենք, որ սույն փուլում Սորոսի հայ ձուերը արդարացրել են իրենց գրանտատուների հույսերը. Հայաստանի քաղաքական դասը լիովին չի գիտակցում դրության ողջ լրջությունը, որում հայտնվել է Հարավային Կովկասի տարածաշրջանը: Այս գնահատականին չհամաձայնելը նշանակում է չհասկանալ տեղի ունեցող գործընթացները: Իսկ ի՞նչն է թերագնահատվում Հայաստանի քաղաքական դասի կողմից: Պա, առաջին հերթին, Հայաստանի բարեկամ երկրում՝ Իրանում և նրա շուրջ իրավիճակի ապակայունացման սպառնալիքն է, որը մի ինչ-որ չար ճակատագրով Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունից հետո դարձել է երկրորդ ամենամեծ երկիրը կորոնավիրուսի տարածման իմաստով: Երկրորդ վտանգը բխում է Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի վիրավորված եսասիրությունից, որը չափից ավելի ծանր է տարել Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի սթափեցնող նախազգուշացումը 2020 թ. մարտի 6-ին Մոսկվայում տեղի ունեցած Վ. Պուտին – Ռ. Էր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դողան բանակցությունների ընթացքում: Բանակցություններ, որոնք Ռ. Էրդոհանին Սուլեյման Հիասքանչի Օսմանյան կայսրության ժամանակներից վար բերեցին սիրիական M4 և M5 խճուղիներ, որոնք ներկայումս վերահսկում են Ռուսաստանի ռազմական ուստիկանները, ինչը պատճառ դարձավ ... Թուրքիայի կողմից Եվրամիությանը շանտաժի ենթարկելուն՝ որպես քաղաքական զենք փախստականների նողկալի օգտագործմամբ:

Սիանգամայն կանխատեսելի էր, որ Թուրքիայի նեոօսմանյան քաղաքականությանը, աշխարհի համար վտանգավոր նրա կայսերական նկրտումներին կաջակցի այդ նույն անդադրում ռուսատյաց Ջորջ Սորոսը: Հավանաբար, ոգևորված նրանով, որ բրիտանական «Financial Times» (FT) պարբերականը 2019 թ. դեկտեմբերին ամերիկյան ֆիլանտրոպ Ջորջ Սորոսին անվանել էր «տարվա մարդ»: Ինչպես նշվում էր որոշման մեջ՝ նրա այլ «արժանիքների» շարքում, այդ թվում՝ «լիբերալ դեմոկրատիային նրա անփոփոխ աջակցության համար, որը գտնվում է պոպուլիստների պաշարման մեջ»: Ավագ տարիքի ընթերցողները հաստատ կխորհեն այն բանի շուրջ, թե այդ ինչո՞ւ է, որ Արևմուտքում այնպիսի հեղինակավոր բրիտանական պարբերականը, ինչպիսին է FT-ն, ֆիլանտրոպ Սորոսին շնորհում նման տիտղոս: Համոզված եմ, որ բրիտանացի ֆինանսական հնաբնականների հիշողության մեջ դեռևս թարմ են Ջորջ Թիվադորովիչի 1992 թ. սեպտեմբերի 16-ի զանցանքները, երբ ոչ առանց նրա մասնակցության տեղի ունեցավ բրիտանական արժույթի՝ ֆուտսոլ սթեյնդինգի կտրուկ արժեզրկումը: Չեմ կամենում մանրամասներ ներկայացնել ֆինանսական այդ հսկայական խարդախությունից, որը թույլ տվեց Թիվադորովիչին, ըստ տարբեր գնահատականների, վաստակել \$1 – \$1,5 մլրդ: Այն ժամանակ բրիտանական ֆուտսոլ սթեյնդինգի անկման նրա պարզաբանումը միանգամայն թափանցիկ էր՝ բիզնես է, և ոչ մի անձնական բան: Չէի ցանկանա հավատալ, որ մրցանակի հիմնադիրները կամեցել են ինչ-որ կերպ շողոքորթել Ջորջ Սորոսին Մեծ Բրիտանիայի համար այս դժվարին ժամանակներում՝ իրենց որոշման հիմք ընդունելով Ա.Պ. Չեխովի «Պատյանով մարդը» պատմվածքի անմոռանալի ուսուցիչ Բելիկովի սիրելի արտահայտությունը. «Հանկարծ մի բան դուրս չգա»: Սակայն իմ կասկածներն այս հաշվով անմիջապես ցրվեցին, երբ ամերիկացի ֆիլանտրոպը, «տարվա մարդու» պատվանդանին բարձրանալուց երկուսուկես ամիս հետո՝ 2020 թ. մարտի 5-ին, այդ նույն պարբերականում հրապարակեց «Financial Times (Մեծ Բրիտանիա). Սիրիայում Պուտինի ռազմական հանցագործությունների պատճառով Եվրոպան պետք է բռնի Թուրքիայի կողմը» հոդվածը:

Ինչպես ասում են, ահա և հանգեցինք Ջ. Սորոսին «տարվա մարդ» ճանաչելու դրդապատճառներին ու ակունքներին: Հարգելի ընթերցողը կարող է միանգամայն արդարացիորեն հարց տալ. բայց չէ՞ որ Սորոսն այդ հոդվածը գրել է ավելի ուշ, և ի՞նչ կապ ունի այստեղ այդ հոդվածը: Այո, իսկապես, հոդվածը գրվել է նրան «տարվա մարդ» ճանաչելուց երկուսուկես

ամիս ավելի ուշ, բայց ողջ հարցն այն է, որ սույն հոդվածում պետությունների այդ ցինիկ քայքայողը հերթական անգամ հաստատում է իր անփոփոխ ռուսատյացությունը, այն, որ չի սիրում Ռուսաստանը, նրա ականավոր առաջնորդ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին՝ ավելին՝ վարպետանում է նեոսամայան սուլթան Էրդողանին աջակցության հարցում: Ահա թե ինչի մասին է գրում FT-ի տիտղոսակիր սույն ֆիլանտրոպը. «Միակ կողմը, որն իր զորքերն ուղարկեց խաղաղ բնակչության պաշտպանության համար, որը Ասադի և Ռուսաստանի գործողությունների պատճառով Իդլիբում հայտնվել էր ծուղակում, Թուրքիան էր: Անցած ամսվա վերջին ռուսական բանակը մի շարք հարվածներ հասցրեց, որոնց հետևանքով զոհվեց 34 թուրք զինծառայող [Սորոսը չէր կարող չիմանալ, որ նրանց զոհվելը լրիվ թուրքական ղեկավարության խղճին է (եթե նման բան կա), ինչի մասին ապացույցներով քանիցս հայտարարվել է և ցուցադրվել Սիրիական Արաբական Հանրապետությունում Թշնամական կողմերի հաշտեցման և փախստականների տեղաշարժի վերահսկման կենտրոնի կողմից՝ հեղինակավոր TV-ալիքներով – Ա. Գ.]: Բայց Թուրքիան քաջություն չունեցավ գրոհելու Ռուսաստանի դեմ ուղղակիորեն, որովհետև ռուսական ՌՕՈւ-ն ավելի ուժեղ է թուրքականից (շնորհավորում ենք Ջորջ Թիվադորովիչին հայտնագործության համար – Ա. Գ.): Ռուսաստանը միջուկային զենք ունի, իսկ Թուրքիան՝ ոչ: Թուրքիան դրա փոխարեն որոշեց հատուցման հարված հասցնել Ասադի զորքերին՝ անօդաչու թռչող սարքերի օգտագործմամբ (սիրիացի զինծառայողների զոհվելու մասին ավիստանքի ակնարկ անգամ չկա – Ա. Գ.): Այսպես Պուտինը հերթական անգամ խուսափեց կատարված սպանության համար պատժից»: Այս որքան ստոր, նույնքան էլ սուտ վերջաբանը հատուկ չեմ հանել մեջբերված հատվածից: Կարծում եմ, որ սա բավական էր, որպեսզի ՀՀ գործող քաղաքական ղեկավարությունը, եթե այդ նույն Սորոսի ու արտասահմանյան մյուս տիկնիկավարների լրիվ դրածոն չէ, ծանոթանալով Սորոսի այս գրպարտչական հոդվածին, հանդես գար քաղաքական հայտարարությամբ՝ Հայաստանում Սորոսի հիմնադրամի կես հարյուրյակ լափակեր հասարակական կազմակերպությունների գործունեության դադարեցման մասին՝ Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր ռազմաքաղաքական դաշնակցի, ոչ միայն ՀՀ-ի, այլև Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի անվտանգության հուսալի երաշխավորի՝ Ռուսաստանի Դաշնության հանդեպ բացահայտ թշնամանքի պատճառով: Ընթերցողը թող չշտապի կասկածել ինձ քաղաքական միամտության մեջ Հայաստանի իշխանությունների և ստեղծված աշխարհաքաղաքական իրողություններից կտրվածության գնահատականի հարցում: Հենց մեր օրերում Հայաստանը և հայ ժողովուրդը պետք է գիտակցված ու համախմբված ձևով հանդես գան վճռական բողոքով ընդդեմ փողի տարատեսակ գլոբալիստական տոպրակների կործանարար գործողությունների, որոնք այժմ ֆիլանտրոպ են կոչվում, որոնք, ոչ առանց գլոբալիստների համաշխարհային անդրկուլիսների, արդեն քանի տասնամյակ դե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մոկրատիայի ու մարդու իրավունքների մասին տարբեր լիբերալ հեքիաթներով՝ փաթեթավորված ԱՄՆ հիմնադիր հայրերի պատկերները կրող կանաչ թղթադրամներով, խցկելով փակում են ձրի լափակերության հասած քաղաքական գործիչների և ԿՕ-ի բերանները: Սույն կոնկրետ դեպքում Հայաստանի իշխանությունների հապաղումը սորոսյան տարատեսակ դուքանները փակելու վճռական գործողություններ ձեռնարկելու հարցում հերթական անգամ ցույց կտա նրանց կեղծությունն ու խորամանկությունը Ռուսաստանի հետ հարաբերություններում, և կարելի է չկասկածել, որ դա հղի կլինի լուրջ ցնցումներով ամենամոտ ապագայում: Ցնցումներ, որոնք կնախաձեռնվեն Սորոսի սիրեցյալների կողմից՝ հանձինս ափշերոնյան և նեոսոմանյան սուլթանների, ասել է թե՛ Իլհամ Ալիևի ու Ռեջեփ Էրդողանի:

Համոզված եմ, որ ընթերցողը ուշադրություն դարձրեց իմ կողմից ընդգծված՝ ՀՀ-ից սորոսյան «հինգերորդ շարասյանը» համախմբված վնդելու անհրաժեշտության վրա: Ընդ որում՝ բնական է, որ ընթերցողը կարող է միանգամայն արդարացի հարց տալ. ի՞նչ համախմբված հակահարվածի մասին կարող է խոսք լինել, եթե այսօր Հայաստանի ընդդիմությունն անգամ դեռևս չի կարողացել համախմբվել: Գուցե համեմատությունը, որ կներկայացնեմ, այնքան էլ կոռեկտ չի լինի, բայց համոզված եմ, որ այն կյանքի իրավունք ունի:

Եվ այսպես, ներկայացնեմ իր անձնական քարտուղար Քոլվիլի հետ 1941 թ. հունիսի 21-ին՝ գերմանական զորքերի ԽՍՀՄ ներխուժման նախօրեին Ուինսթոն Չերչիլի խոսակցությունից փոքր-ինչ վերածնակերպված արտահայտությունը. «Եթե Հիտլերը դժոխք ներխուժեր, ես առնվազն բարյացակամորեն կարտահայտվեի սատանայի մասին Համայնքների պալատում» (Ու. Չերչիլ, Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը, հ. 3, գիրք 1, Մ., 1955, գլ. 20, էջ 363, ռուսերեն): Մի շտապեք կշտամբել ինձ, հարգելի ընթերցող, կոնկրետ դեպքի համար կիրառվող այս մեջբերման թվացյալ անկոռեկտության համար: Համաձայնեք, որ ընդդիմությունը, այդ թվում և ձեր խոնարհ ծառան, բնավ հրեշտակներ չեն, և Հայաստանն էլ Սորոսի թեթև ձեռքով դժոխքի ճանապարհին է, այնպես որ՝ սատանայի առկայությունը ՀՀ իշխանությունում, որի հեգեմոնը քանիցս և զուր հիշատակում է Տիրոջ անունը, մի փոքր բացատրում են այն, որ իմ համեմատությունը տեղին է: Ես չսխալվեցի՝ սատանայի, թեկուզև այն պատճառով, որ, կրկնում եմ, արդեն որերորդ ագամ Նիկոլ Վովակիչն իր եղծանելի գործունեության մասին սրբապղծորեն խոսում է՝ իրեն համեմատելով Հիսուս Քրիստոսի գործունեության և անվան հիշատակման հետ:

Այսօր, հարգելի ընթերցող, չափազանցություն չի լինի ասել, որ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյությունը վտանգավոր սպառնալիքի տակ է: Միևնույն ժամանակ, կարևոր է ընդգծել, որ այդ սպառնալիքի կործանարար հետևանքները կարելի է կանխել միայն ողջ հայ ժողովրդին համախմբելով: Ժողովուրդ, որին սորոսյան տիկնիկավարները նենգաբար բաժանել են «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների»

ու «ռևանշիստների», ՀՀ սահմանադրության փոփոխությունների «Այո»-ի և «Ոչ»-ի կողմնակիցների: Նախախնամության ուժով իշխանություններին դեռևս չի հաջողվել Հայաստանը վերջնականապես դժոխքի վերածել: Ավելին, բարեբախտաբար, իշխանություններին դեռևս չի հաջողվել հայկական հանրության պառակտումը տեղափոխել ՀՀ և Արցախի Հանրապետության Ձինված ուժեր, ի դեպ, ինչպես և չի հաջողվել վերջնականապես սասանել հայկական ավանդական քրիստոնեական ընտանիքի հիմքերը, որը հիմնված է հայերի համար սուրբ՝ հոր և մոր, ծնողների ու երեխաների հանդեպ սիրովրա: Եվ որպեսզի թույլ չտանք մեզ դրսից պարտադրվող անշրջելի վտանգավոր դրսևորումները, որոնք քայքայում են բարքերի հայկական ինքնությունը, հարկ է առաջին հերթին ընդդիմության միավորման հետևողական աշխատանք սկսել: Միավորում ոչ թե խոսքով, այլ գործով՝ դրսից պարտադրվող հակազգային ռեժիմի դեմ պայքարի խորանին դնելով մարդկային, ֆինանսական, մտավոր և տեղեկատվական ողջ ռեսուրսը, որն առկա է Հայաստանի հայրենասիրական ուժերի տրամադրության տակ: Եվ դա կլինի այն առաջին քայլը, որն անելով, համոզված եմ, մենք կարթնացնենք մեր հարյուր հազարավոր համաքաղաքացիների, ընտրողների կեսից ավելիի հավատը, ովքեր բոլկոտեցին VII գումարման Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունները 2019 թ. դեկտեմբերին: Չէ՞ որ ընտրություններին չմասնակցածների այսքան պատկառելի թիվը պարտադրաբար թելադրում է հայ հասարակության համախմբան կենսական կարևորությունը: Իսկ հասարակության համախմբումը պետության պահպանման կարևորագույն տարրն է:

Հետգրության փոխարեն: Չէի ցանկանա խախտել արդեն ավանդույթ դարձած՝ հողվածս լուսավոր նոտայով ավարտելը: Այսպես, 2021 թ. լրանում է XX դարի ականավոր կոմպոզիտոր, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Առնո Հարությունի Բաբաջանյանի 100-ամյակը: Կոմպոզիտորի հիշատակի Միջազգային հիմնադրամը, որի Հոգաբարձուների խորհրդի մեջ են ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստներ, կոմպոզիտոր Ալեքսանդրա Պախմուտովան, տաղանդավոր դերասան և ռեժիսոր Արմեն Զիգարխանյանը, բանաստեղծ Նիկոլայ Դոբրոնրավովը, Մարիինյան թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր տնօրեն Վալերի Գերգիևը, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ, ալտահար Յուրի Բաշմետը, Ռուսաստանի Դաշնության ժողովրդական նկարիչ Ալեքսանդր Ռուկավիշնիկովը, շախմատի աշխարհի նախկին չեմպիոն Անատոլի Կարպովը, Խորհրդային Միության հերոս Արթուր Չիլինգարովը, 2019 թ. փետրվարին հանդես է եկել նախածեռնությամբ, որպեսզի 2021 թվականը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից հայտարարվի Առնո Բաբաջանյանի տարի: Կարծում եմ, կոմպոզիտոր Առնո Հարությունովիչի մեծության մասին պատմելու անհրաժեշտություն չկա, հիշեցնեմ միայն, որ 1974 թ. Տոկիոյում Երգի երրորդ համաշխարհային մրցույթում Առնո Բաբաջանյանը ներկայացնում էր ԽՍՀՄ-ը և արժանացավ «Աշխարհի լավագույն կոմպոզիտոր» կոչ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մանը: Եվ ահա, 2019 թ. հենց սկզբից Առնո Բաբաջանյանի հիշատակի Միջազգային հիմնադրամը՝ հիմնադրամի նախագահ Արա Բաբաջանյանի (Առնո Հարությունովիչի որդու) և գլխավոր պրոդյուսեր Ա. Գ. Սարգսյանցի ստորագրությամբ, համապատասխան միջնորդությամբ դիմել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ա. Վ. Սարգսյանին (2019-07-23, A-908), ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար Ա. Է. Հարությունյանին (2019-06-28, A-890), ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Զ. Գ. Մնացականյանին (2019-03-25, A-821)՝ խնդրելով աջակցություն ցուցաբերել հարցը Միավորված Ազգերի Կազմակերպության կրթության, գիտության և մշակույթի հարցերի կազմակերպությունում (ՅՈՒՆԵՍԿՕ) առաջ մղելու հարցում և երաշխավորելու ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում ՀՀ մշտական ներկայացուցչին՝ ներկայացնելու Առնո Բաբաջանյանի թեկնածությունը մեծ մատչելիության 100-ամյակի առիթով 2021 թվականը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից Առնո Բաբաջանյանի տարի հայտարարելու համար: ՀՀ գործադիր իշխանության ներկայացուցիչների՝ միջնորդականը հաջորդած գործողությունները, մեղմ ասած, հայկական մշակույթից «հեղափոխական» Ն. Փաշինյանի կողմնակիցների լիակատար օտարման, անհոգի վերաբերմունքի հերթական հաստատումը դարձան, հայ ժողովրդի՝ համաշխարհային քաղաքակրթության մեջ վառ և անկրկնելի ավանդ ներդրած նշանավոր գավակների հիշատակը մոռացության տալու նրանց իրականացրած քաղաքականության նոր հաստատումը: Ընթերցողը, հավանաբար ուշադրություն դարձրեց, որ ես հիշատակեցի միայն գործադիր իշխանության՝ խուսազությամբ գլուխներն ազատած «հերոսներին»: Այլ կերպ նրանք չէին էլ կարող վարվել, քանի որ հիանալի տեղեկացված են այն մասին, որ իրենց «առաջնորդ» Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, ՄԱԿ Գլխավոր վեհաժողովի և միջազգային կազմակերպությունների ցանկացած այլ ամբիոն, տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչ լինելով, կօգտագործի, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխության», այսինքն՝ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման փառաբանման համար: ՀՀ տնտեսությունում պոտենցիալ ներդրողներին վախեցնելու այդ ինքնատիպ, քաղաքակիրթ աշխարհի կողմից մերժված արարի գովաբանման համար:

Բնույթով լավատես լինելով՝ ինձ թվում է, որ ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանին հավուր պատշաճի չի զեկուցվել Առնո Բաբաջանյանի հիշատակի Միջազգային հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի միջնորդության մասին: Կարծում եմ, որ, հարցի էության մեջ խորանալով, ՀՀ նախագահը կօգտագործեր հարգանքի արժանի իր կապերն աշխարհիս հզորների հետ՝ քաղաքակիրթ աշխարհին մեր օրերում այդքան պահանջված, Հայաստանի իշխանությունների կողմից սույն պարագայում մոռացության տրված այն ճշմարտությունը ներկայացնելու համար, որ Հայաստանն ու Արցախը, այդ թվում և Առնո Հարությունի Բաբաջանյանն է, այլ ոչ թե փողոցի դուրսպրծուկները, որոնք սորոսյան փողերով պատառոտվելով դեկավարության են հասել Հայաստանում:

Հ. Գ. Երբ գրում էի այս տողերը, հիշողությանս մեջ վեր հառնեց 1970-ականների սկզբի մի անմոռանալի դրվագ: Առնո Հարությունովիչն ապրում էր Երևանում, Մաշտոցի պողոտայի 43, թե 45 տանը (մինչ այդ պողոտան կրում էր Ստալինի, հետո՝ Լենինի անունը, իսկ ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, Երևանի քաղաքապետը լինելով, Երևանի Քաղխորհրդի պատգամավորների աջակցությամբ այն վերանվանեց Մաշտոցի պողոտա): Եվ ահա, ավանդույթի համաձայն՝ Առնո Բաբաջանյանի հասակակիցները, այն ժամանակ՝ արդեն իսկ տարեց մարդիկ, ամեն օր հավաքվում էին շենքի անկյունում, որտեղ ապրում էր մաեստրոն: Ամռան երեկոներին այդ բոլոր նշանավոր երևանցիները, որոնք ամենատարբեր մասնագիտություններ ու բավական բարդ ճակատագրեր ունեին, բարձրաձայն պատմություններ էին պատմում: Այդ երեկոներից մեկի ժամանակ, նրանք բոլորը մեկ էլ հանկարծ միանգամից լռեցին, իսկ նրանց դեմքերը պատվեցին լուսավոր ժպիտներով: Բակի իմ հասակակիցների հետ, այսպես ասենք, փողոցի մեր ավագներից մի փոքր հեռու կանգնած, սկզբում գլխի չընկանք, թե ինչով էր պայմանավորված նրանց լռությունը: Հետո Երևանի արժանավոր ու հարգարժան տղամարդկանց սրտանց ձեռքսեղմումներն ու գրկախառնությունը Առնո Հարությունովիչի հետ կասկած չթողեցին նրանց վաղեմի մտերմության մասին: Ընթերցողներին ասեմ, որ այդ երեկո Առնո Հարությունովիչը անկաշկանդ ու շատ ջերմ մի ինչ-որ բան էր պատմում: Հավանաբար, երիտասարդ տարիների ընկերների հետ նրանք հիշում էին իրենց ընդհանուր երևանյան պատանեկության խենթությունները: Նրանց բաժանումը նույնքան ջերմ էր, որքան և հանդիպումը: Բայց չէ՞ որ մեր վետերանները բավական հարգարժան մարդիկ էին ոչ միայն Երևանում, այլև, համեմայնդեպս, ԽՍՀՄ նախկին միութենական հանրապետությունների շատ մայրաքաղաքներում:

Առնո Հարությունովիչը եղել և մնում է Երևանի համաժողովրդական սիրելի բոլոր տարիների ու ժամանակների համար: Եվ այստեղ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ուղեցույցները նշանավոր կոմպոզիտոր Առնո Հարությունի Բաբաջանյանի հանդեպ համաժողովրդական սիրո ու ճանաչման խոչընդոտ չեն կարող լինել:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

РОССИЯ ПОСТАВЛЯЛА В АРМЕНИЮ ВМЕСТО СОВРЕМЕННЫХ ВООРУЖЕНИЙ МЕТАЛЛОЛОМ?

Аннотация

Верховному главнокомандующему разного рода фейковых батарей в социальных сетях не помешало бы в свободное от нескончаемых прямых эфиров на своей странице в Facebook спуститься с заоблачных высот на землю. А далее посоветовали бы ему поднапрячься с тем, чтобы осознать ту величайшую опасность, которая под его бесталанным руководством грозит существованию Республики Армения, одновременно подвергая крайней опасности Республику Арцах. Причем эта угроза куда хлеще, чем злополучный коронавирус.

Статью хочу начать с обращения к читателям, как-то: психологически очень нелегко на фоне тревожных сообщений о новых случаях выявления коронавируса у наших граждан, писать о чем-то другом. Однако преодолеть этот дискомфорт помогло пришедшее на память выражение из произведения Оноре де Бальзака «Лилия долин», опубликованного в 1835 году, которое уже в 1837 году вышло за пределы Франции: «Noblesse oblige» или «Положение обязывает».

Чтоже побудило меня поделиться своими некоронавирусными тревогами с читателями? Итак, 12 марта 2020 г. небезызвестный информационный рупор заокеанских стратегов в Республике Армения (РА) газета «Жаманак» («Время») посвятила целую страницу ... нет-нет, уважаемый читатель, не борьбе с пресечением возможностей распространения коронавируса в РА, а оболганию принятых накануне Государственной Думой Федерального Собрания РФ сути поправок в Конституции Российской Федерации. Раздраженность, а скорее обескураженность поводырей сей газеты выдавало само заглавие опубликованной ими статьи: «Путин поставил Армению вне ЕАЭС». Я не буду пересказывать все содержание этой сколь антиармянской, столь же русофобской статьи, однако воздержаться от слов благодарности ее авторам я не в силах. И вот почему. По сути, хозяева этой газеты в очередной раз засвидетельствовали всю беспомощность потуг антиармянских сил, которые денно и ночью изощраются вбить

клин в союзнические отношения России и Армении. Они сейчас полнее осознают свое бессилие, ставшее непоправимым в итоге принятия ожидаемых поправок в Конституции РФ, что, к их великому разочарованию, вне всякого сомнения, еще более укрепит суверенитет и независимость России, основы российской государственности. Иначе чем паникой трудно охарактеризовать смятение русофобов армянского разлива. Чтобы не быть голословным, приведу всего лишь одну выдержку из этой отмеченной выше публикации: «Представлено несколько заявлений о проведении митингов протеста против обнуления сроков президентства Путина (далее сокрушаются. – А. Г.), однако мэр Собянин до 10 апреля запретил проведение в Москве массовых мероприятий с участием более 5 тысяч человек». В том же номере газеты опубликована и другая антироссийская статья с еще более мерзким заглавием: «Будем считать, что ОДКБ не существует: если Азербайджан коснулся носа нашего солдата, вместо обращения к русскому царю, надо его глаз выбить». Этот гнусный антироссийский выпад в щедро финансируемой из-за океана информационной коронавирусной заразе, как и следовало ожидать, остался без какого-либо реагирования со стороны хотя бы Совета национальной безопасности РА или же Национального Собрания РА. Куда уж там, возразит осведомленный читатель, если сам председатель НС РА со своим заместителем, секретарь Совбеза РА еще те воспитанники Сороса. А это не могло остаться незамеченным и азербайджанской пропагандой.

Примечательно, что за день до этих публикаций, 11 марта т. г., по какому-то случайному совпадению «народный премьер» РА Никол Воваевич, себя любимый, в ходе агитационной кампании в общине Татев Сюникской области в связи с предстоящим 5 апреля т. г. референдумом в РА по конституционным изменениям заявил: «Народ, имеем случай, когда власти при Серже Саргсяне дали \$42 млн и закупили оружие, это оружие не работает, вообще ни к чему не пригодно, всего лишь металлолом. Сейчас возбуждено уголовное дело, пусть Серж Саргсян придет и ответит за это». Можно было несерьезно отнестись к этой очередной откровенной лжи «народного премьера», если бы не было еще одного «случайного» совпадения. Не прошло и суток, а уже с самого утра азербайджанские интернет-издания с нескрываемым восторгом, как по спущенной команде, стали тиражировать эти лживые измышления Пашиняна. Что ни говори, а азербайджанские соседи не скрывают своего уважения к Николу Воваевичу, и в силу этого вполне ожидаемо, что чуть менее своих героев цитируют нашего. Видать заслужил. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на некоторые упоминания в азербайджанских СМИ имени Никола Воваевича. «Пашинян заявил, что Саргсян приобрел на 42 млн долларов метал-

лолом вместо оружия против Азербайджана» (12 марта 2020), «Пашина: Армения закупила не оружие, а металлолом» (12 марта 2020), «Пашина: «Саргсян приобрел за 42 млн долларов не вооружение, а металлолом. Вернут все до копейки!» (12 марта 2020), «Правда Пашина: металлолом – символ армянской армии» (14 марта 2020). Можно было бы продолжить этот список публикаций с подобным содержанием их заглавий, но постараемся разобраться в главных побудительных мотивах и целях, преследуемых их авторами в азербайджанских, да и армянских масс-медиа. Не приходится сомневаться, что они, в первую очередь, нацелены на дискредитацию России, как военно-политического союзника Армении. Ведь одновременное вбивание в сознание читателей азербайджанскими и армянскими СМИ идеи о том, что проданное Россией своему стратегическому союзнику по ОДКБ оружие – это металлолом, весьма распространенная технология подрыва доверия к стратегическому союзнику. Более того, азербайджанский агитпроп, ссылаясь на армянскую сторону, опосредованно, а скорее напрямую оценивает уровень союзнических отношений также и между государствами-членами ОДКБ. При этом заметим, что за две недели до этих публикаций опять-таки по какому-то случайному стечению обстоятельств в ходе совместного брифинга министра обороны Грузии Ираклия Гарибашвили со своим армянским коллегой грузинский министр заявил: «С радостью должен отметить, что армянские военнослужащие примут участие в многонациональных учениях НАТО “Defender Europe 2020”, которые пройдут в Грузии. Надеюсь, что армянская сторона продолжит активное участие в таких учениях». Уважаемый читатель, ранее уже приходилось об этом писать в статье: «Война против России – катастрофа для Турции» (ИА REGNUM, 2 марта 2020 г.), при этом специально отметив, что тогда же начальник Генштаба Вооруженных сил РФ Валерий Герасимов в ходе встречи с французским коллегой Франсуа Лекуантром заявил, что Россия обеспокоена активностью НАТО у своих границ: «Есть ряд вопросов, вызывающих серьезную обеспокоенность. В первую очередь это усиление военной активности НАТО у российских границ. Планируемые в ближайшее время учения проводятся на основе антироссийских сценариев, предусматривающих отработку наступательных операций». Что ж, в данном случае коронавирус свел на нет возможность учений НАТО в Грузии, при этом уберег руководство РА от факта выявления их очередного двуличия.

Рассматривая в своей совокупности все эти «случайные» совпадения, неизбежно приходишь к выводу, что наши американские партнеры уж больно сильно заинтересованы в дискредитации России в глазах, как минимум, далеких от политических реалий армянских обывателей, которые,

увы, вот уже около двух лет собственно и являются объектом манипуляции соросовских кукловодов, действующих весьма координированно с Николом Воваевичем и К^о. Приведу совершенно новое подтверждение сказанному. Так, в воскресенье, 15 марта т. г. в 22:00 по м. в. все то же русофобское интернет-издание 1in.am (интернет-версия газеты «Жаманак») поместило на своем сайте статью под заглавием «Гонка вооружений между Арменией и Азербайджаном продолжается. Соединенные Штаты озабочены». Один из разделов статьи озаглавлен так: «России не доверяют как прежде». Прежде чем привести выдержки из этой публикации, заметим, что читателей заранее готовят к тому, как «правильно» воспринимать написанное далее, предваряя дальнейшее понимание следующим вступлением: «На Западе есть передовые аналитики, которые более широко смотрят на политику России (видать, ее политика обнуляет далеко идущие разрушительные сценарии Запада в отношении России, ОДКБ и ЕАЭС. – А. Г.) и на безумную гонку вооружений в нашем регионе, говоря, что это может в один день привести к большой катастрофе, широкомасштабной войне». Далее приводятся слова ведущего научного сотрудника программы «Россия и Евразия» вашингтонского Фонда Карнеги за международный мир Пола Стронски. Так вот сей миротворец, в частности, заявляет: «В любом случае я думаю, что обе стороны (имеются в виду Азербайджан и Армения. – А. Г.) уже не доверяют России, как было прежде. Думаю, что основная причина этого – отрицательная роль России в противоборстве ... Война между Арменией и Азербайджаном более непосредственную озабоченность вызовет у России, чем у Европы и Соединенных Штатов, и, может, вы думаете, что русские более озабочены этой задачей, но я думаю, что в любом случае эта задача тревожит Соединенные Штаты». Надеюсь, что уважаемый читатель, прочитав эти строки, вспомнит, откуда «росли уши» у известного деятеля галактического масштаба, который двумя-тремя годами ранее с упорством, достойным лучшего применения, не единожды громогласно заявлял, в том числе и с трибуны Национального Собрания РА VI созыва, что четырехдневная Апрельская война (2016 г.) началась с ведома и одобрения России. Далее статья в 1in.am выдает всю антироссийскую сущность своих заказчиков, ссылаясь на цитату: «Это послание американские эксперты, а также американские дипломаты попытались довести до армянской и азербайджанской сторон и особенно до Москвы также и в прошлом. Так, в конце 2017 – начале 2018 годов, когда Соединенные Штаты утвердили новые санкции в отношении компаний военно-промышленного комплекса России, американский старший научный сотрудник аналитического центра Совета по внешней политике (American Foreign Policy Council) Стивен Бланк в интер-

вью «Голосу Америки» (9 января 2018 г., «Может исчезнуть русское оружие с Южного Кавказа?») выразил надежду, что американские санкции помогут прекратить поставки русского оружия Армении и Азербайджану, что может помочь сторонам достичь мира в вопросе Нагорного Карабаха». Что же, можно поздравить Стивена Бланка, утверждая подобное, он как в воду глядел, во всяком случае по части Азербайджана. Так, согласно опубликованному на днях анализу Стокгольмского института исследования проблем мира (SIPRI) «Тенденции в международной передаче (торговле) оружия, 2019» в период с 2015 по 2019 годы основным поставщиком оружия Азербайджану был Израиль, на долю которого приходилось 60% импорта (на долю России – 31%, Турции – 3,2%). Думается, объяснять далее, как повлияли на импортеров оружия в Азербайджан санкции США, наложенные на компании ВПК России, в дополнительных комментариях не нуждаются. Впрочем, не помешало бы призадуматься и над тем, с чего бы это азербайджанские интернет-издания стали одновременно и столь дружно смаковать брошенную Никол Воваевичем в информационное пространство туфту о закупках в годы президентства Сержа Саргсяна российского оружия-металлолома.

Чтобы у читателей сложилось более или менее объективное представление о вооружении, приобретенном Арменией в годы президентства Сержа Азатовича Саргсяна, приведу выдержку из статьи «Пашинян проговорился: Закупили у России металлолом», опубликованной в азербайджанском интернет-издании. Так, видимо, чтобы остудить воинственный пыл своих сотоварищей по перу, это издание пишет: «Оружие, о котором говорит Пашинян, было закуплено и привезено в Армению в 2016 году под именем современного вооружения. Технический заказ осуществляло соответствующее подразделение Вооруженных сил Армении. Это оружие подразделения ВС Армении и сепаратистов применяли против азербайджанской армии в ходе войны 2–5 апреля 2016 года. В настоящее время лицо, ответственное за выставление требуемых характеристик, продолжает службу в качестве консультанта новых властей и даже является ведущим экспертом в Следственном комитете по Апрельской войне 2016 года... Перед Апрельской войной стало известно, что Москва предоставила Еревану кредит в размере 200 миллионов долларов на закупку российских вооружений в течение ближайших двух лет. Среди вооружений, которые намерен был закупить Ереван, – системы «Смерч», «Солнцепек», а также зенитные ракетные комплексы «Игла-С», противотанковые ракеты «Конкурс», гранатометы РПГ-26, броневые автомобили «Тигр», наземные комплексы радиотехнической разведки «Автобаза-М», инженерные средства и средства связи, а также различные приборы и агрегаты для модернизации

бронетехники – танков Т-72, БМП (прицепы, двигатели и так далее). За все это Армения должна была начать платить с 2018 года в рублях, предварительно предоставив предоплату в 10 процентов по каждому из контрактов. Ставка по кредиту составляет три процента, а срок его выплаты – десять лет».

Я специально столь подробно привел эту выдержку с тем, чтобы читатель призадумался о том, какую цель преследовал наш Никол Воваевич, будучи стратегом галактического масштаба, когда озвучивал эту неусветную чушь о якобы \$42 млн, потраченных на приобретение у России металлолома вместо оружия. Ведь он не мог хотя бы по рассказам своего наставника Левона Тер-Петросяна, от которого сейчас всеми силами пытается откреститься, не знать, что в годы Арцахской национально-освободительной войны Серж Саргсян был председателем Комитета обороны, руководителем Вооруженных сил Нагорно-Карабахской Республики, а с августа 1993 года по май 1995 года по назначению первого президента РА Левона Тер-Петросяна занимал пост министра обороны Армении. Эти подробности из биографии третьего президента Армении я привожу вовсе не случайно. Уж кто-кто, а Серж Саргсян прекрасно знал, какое именно вооружение было востребовано на азербайджано-нагорно-карабахском театре военных действий, тем более о том, какое именно вооружение было необходимо вооруженным силам Республики Арцах сейчас. Расчет Никола Воваевича и обслуживающей его камарильи сколь лжив, столь же примитивен: навесив над подлинными героями Арцахской национально-освободительной борьбы по несколько надуманных статей из Уголовного кодекса РА, тем самым пытаясь заставить последних замолчать, он и несет всякую ахинею, преследующую вполне конкретную цель: сломить заложенный в каждом армянине, уже не приходится говорить о наших славных генералах и офицерах, воинах Вооруженных сил Армении и Республики Арцах, непоколебимую волю отстоять кровью завоеванную независимость Республики Арцах, осознавая, что тем самым они спасают армянское население Арцаха от геноцида. Воинов, которые в ходе четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах, в очередной раз доказали свой героизм. Войны, которая могла бы обернуться катастрофой для Азербайджана. Генштаб России тогда внял мольбам азербайджанских вояк, склонив воюющие стороны к заключению перемирия.

Николу Воваевичу же, верховному главнокомандующему разного рода фейковых батарей в социальных сетях, не помешало бы в свободное от нескончаемых надоедливых прямых эфиров на своей странице в Facebook, в которых он по несколько раз признается в любви и уважении

к армянскому народу, спуститься с популистских высот на землю. А далее посоветовали бы ему поднапрячься с тем, чтобы осознать ту величайшую опасность, которая из-за его бесталанного руководства нависла над Арменией, что грозит существованию Республики Армения, одновременно подвергая крайней опасности Республику Арцах. Причем эта угроза куда хлеще, чем злополучный коронавирус.

Р. С. Когда писались эти строки, умеренно русофобское азербайджанское интернет-издание Minval.az опубликовало статью под заглавием: «Азербайджан сильнее армий Армении, оккупационных сил в Карабахе и российской базы в Гюмри». Примечательно, что сия статья начинается с цитаты заместителя директора Института политического и военного анализа России Александра Храмчихина. Внимательно вчитываясь, на мой взгляд, в эту взвешенную статью российского военного эксперта, невольно приходишь к выводу, что она рассчитана, с одной стороны, на азербайджанских ястребов, а с другой – на особо рьяных сподвижников Никола Воваевича из числа дорвавшихся до высоких должностей в НС РА, СБ РА и правительстве Армении соросовских прихлебателей, которые нет-нет да выдают свою русофобскую, антироссийскую, а стало быть, антиармянскую гнилую сущность, выступая, в частности, против пребывания в Армении 102-й российской военной базы.

По уже сложившейся традиции хотелось завершить статью на оптимистической ноте. Чтобы меня не обвинили в предвзятости к публикациям азербайджанской прессы, вновь приведу выдержку из азербайджанского интернет-издания, в которой цитируют Александра Храмчихина: «Состав вооружений и военной техники базы (имеется в виду 102-й. – А. Г.) включает различные боевые бронированные машины, артиллерийские орудия и минометы, подразделения «Искандеров» и «Смерчей», зенитный ракетный дивизион «Бук-М1», а также два зенитных ракетных дивизиона ЗРС С-300В, которые объединены с дивизионом «Бук-М1» в 988-й зенитный ракетный полк... В состав 102-й военной базы организационно входит 3624-я авиабаза, дислоцированная на ереванском аэродроме Эребуни. На ее вооружении имеется 18 истребителей МиГ-29 (в том числе два модернизированных МиГ-29С и четыре учебно-боевых МиГ-29УБ), четыре ударных вертолета Ми-24П и семь многоцелевых Ми-8 Воздушно-космических сил России ... Разумеется, российская база из-за несопоставимости потенциалов не может противостоять турецкой армии, но атака на нее будет означать, в соответствии с нормами Международного права, агрессию против России в целом, то есть гарантировать, что Россия должна будет начать войну против Турции». А это, уважаемый читатель, в переводе на житейский язык для азербайджанских и турецких ястребов будет озна-

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

чать, что турецко-азербайджанская военщина с заоблачных неоосманских высот в очередной раз без парашюта грохнется (по примеру того, что произошло в сирийском Идлибе) уже на армянские «горные трассы М4 и М5» с вполне естественными острыми скалистыми выступами. И в данном случае для сочинителей заголовка статьи в Minval.az применительно к нашей ситуации будет вполне уместна трансформированная русская пословица: чем бы дитя ни тешилось, лишь бы не вешалось!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՓՈԽԱՐԵՆ ՄԵՏԱՂԻ ԶԱՐԴՈ՞Ն Է ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵԼ

Հոդվածը ցանկանում եմ սկսել ընթերցողներին դիմելով. դիցուք, հոգեբանորեն բնավ հեշտ չէ մեր քաղաքացիների շրջանում կորոնավիրուսի հայտնաբերման նոր դեպքերի տագնապալի տեղեկությունների ֆոնին ինչ-որ այլ բանի մասին գրել: Բայց այս դիսկոմֆորտը հաղթահարել օգնեց արտահայտությունը, որ մտաբերեցի Օնորե դը Բալզակի «Հովտաշուշանը» ստեղծագործությունից, որը հրապարակվել է 1835 թ. և արդեն 1837 թ. դուրս եկել Ֆրանսիայի սահմաններից. “Noblesse oblige” կամ՝ «Իրավիճակը պարտավորեցնում է»:

Ի՞նչը ստիպեց ինձ ոչկորոնավիրուսային տագնապներս կիսել ընթերցողների հետ: Եվ այսպես, 2020 թ. մարտի 12-ին Հայաստանի Հանրապետությունում անդրովկիանոսյան ստրատեգիների ոչ անհայտ տեղեկատվական խոսափող «Ժամանակ» թերթը մի ամբողջ էջ նվիրեց... չէ՛, չէ՛, հարգելի ընթերցող, ոչ թե ՀՀ-ում կորոնավիրուսի տարածման հնարավորությունները կասեցնելուն ուղղված պայքարին, այլ նախօրեին ՌԴ Դաշնային ժողովի Պետական դումայի ընդունած՝ Ռուսաստանի Դաշնության Սահմանադրությունում փոփոխությունների բովանդակության զրպարտմանը:

Սույն թերթի ուղեվարների վրդովմունքը, ավելի ճիշտ՝ վհատությունը մատնում էր հենց հրապարակված հոդվածի վերնագիրը. «Պուտինը Հայաստանին դուրս դրեց ԵՏՄ-ից»: Չեմ վերապատմի այս որքան հակահայկական, նույնքան էլ ռուսաստյաց հոդվածի ողջ բովանդակությունը, բայց ի գորու չեմ ձեռնպահ մնալ նրա հեղինակներին երախտագիտության խոսքեր ասելուց: Եվ ահա թե ինչու: Ըստ էության, թերթի տերերը հերթական անգամ վկայեցին հակահայկական ուժերի ջանքերի ողջ անօգնականությունը, որոնք գիշերուզօր վարպետանում են Ռուսաստանի և Հայաստանի դաշնակցային հարաբերություններում սեպ խրելու գործում: Նրանք այժմ ավելի ամբողջական են պատկերացնում իրենց անգործությունը, որն անշտկելի է դարձել ՌԴ Սահմանադրության ակնկալվող փոփոխությունների ընդունման արդյունքում, ինչը, ի մեծ հիասթափություն իրենց, անկասկած, էլ ավելի կամրապնդի Ռուսաստանի ինքնիշխանությունն ու անկախությունը, ռուսական պետականության հիմքերը: Այլ կերպ, քան խուճապ դժվար է բնութագրել հայկական շշալցման ռուսաստյացների իրարանցումը: Որպեսզի ասածներս

մերկապարանոց չինչեն, ընդամենը մի մեջքերում կատարեն վերոնշյալ հրապարակումից. «Մի քանի դիմում է ներկայացվել Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի պաշտոնավարման ժամկետները զրոյացնելու դեմ բողոքի ցույցեր անցկացնելու համար (այնուհետև՝ տրտմջում են – Ա. Գ.), սակայն քաղաքապետ Սերգեյ Սոբյանինի հրամանով մինչև ապրիլի 10-ը Մոսկվայում արգելվել են 5 հազարից ավելի մարդկանց մասնակցությամբ զանգվածային միջոցառումները՝ կապված կորոնավիրուսի տարածման վտանգի հետ»: Թերթի նույն համարում հրապարակված է նաև մեկ այլ հակառուսական հոդված՝ էլ ավելի զգվելի վերնագրով. «Համարենք՝ ՀԱՊԿ գոյություն չունի. եթե Ադրբեջանը մեր զինվորի քթին կպել է, ռուսաց ցարին դիմելու փոխարեն՝ նրա աչքը պետք է հանվի»: Այս նողկալի հակառուսական հարծակումը օվկիանոսի այն կողմից շռայլորեն ֆինանսավորվող տեղեկատվական կորոնավիրուսային այս վարակում, ինչպես և պետք էր սպասել, այդպես էլ արծագանքի չարժանացավ գոնե ՀՀ Ազգային անվտանգության խորհրդի կամ էլ ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից: Բայց տեղեկացված ընթերցողը հո գիտի՝ այդ ինչպե՞ս էին արծագանքելու, եթե ինքը՝ ՀՀ Աժ նախագահն իր տեղակալով, ՀՀ Անվտանգության խորհրդի քարտուղարը դեռևս մնում են Սորոսի նույն սաները: Իսկ դա չէր կարող աննկատ մնալ նաև ադրբեջանական քարոզչության կողմից:

Հատկանշական է, որ այս հրապարակումներից մեկ օր առաջ՝ ս. թ. մարտի 11-ին, ինչ-որ պատահական համընկնումով ՀՀ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչը՝ իր իսկ սիրելին, Սյունիքի մարզի Տաթև համայնքում ս. թ. ապրիլի 5-ին ՀՀ-ում կայանալիք սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեի քարոզարշավի ընթացքում ասել էր. «Դեպք ունենք, ժողովուրդ, Սերժ Սարգսյանի իշխանությունը 42 մլն դոլար տվել է, զենք են առել, այդ զենքը չի աշխատում, ընդհանրապես ոչ մի բանի պիտանի չի, ընդամենը մետաղի ջարդոն: 42 մլն դոլար են տվել, ու այդ զենքը ոչ մի բանի պիտանի չի, դա զենք էլ չի: Հիմա քրեական գործ է հարուցված, թող Սերժ Սարգսյանը գա՝ սրա պատասխանը տա»: Կարելի էր լուրջ չվերաբերվել «Ժողվարչապետի» այս հերթական բացահայտ ստին, եթե չլինեք ևս մեկ «պատահական» համընկնում: Մեկ օր էլ չէր անցել, և արդեն հենց առավոտվանից ադրբեջանական ինտերնետ-պարբերականներն անթաքույց հիացմունքով, ասես արծակված հրամանով, սկսեցին տարածել Փաշինյանի այս սուտ մտավարժանքները: Չես կարող չասել՝ ադրբեջանցի հարևանները չեն թաքցնում իրենց հարգանքը Նիկոլ Վովակիչի հանդեպ, և դրանից ելնելով՝ միանգամայն սպասելի է, որ իրենց հերոսներից մի փոքր ավելի քիչ են մեջքերումներ կատարում մեր հերոսից: Ըստ երևույթին՝ արժանի է: Որպեսզի ասածներս մերկապարանոց չինչեն, վկայակոչեմ ադրբեջանական ԶԼՄ-ներում Նիկոլ Վովակիչի անվան որոշ հիշատակումներ. «Փաշինյանն ասաց, որ Սարգսյանը 42 մլն դոլարով ձեռք է բերել մետաղի ջարդոն Ադրբեջանի դեմ զենքի փոխարեն» (12 մարտի 2020 թ.), «Փաշինյան. «Սարգսյանը 42 մլն դոլարով ձեռք է բերել ոչ թե սպառազինություն, այլ մետաղի ջարդոն: Կոպեկ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կոպեկ վերադարձնելու են» (12 մարտի 2020 թ.), «Փաշինյան. «Հայաստանը ոչ թե զենք է գնել, այլ մետաղի ջարդոն» (14 մարտի 2020 թ.): Կարելի էր շարունակել նման բովանդակությամբ վերնագրերով հրապարակումների այս ցուցակը, բայց փորձենք պարզել գլխավոր դրդապատճառներն ու նպատակները, որոնց հետևել են ադրբեջանական և հայկական մաս-մեդիաների հեղինակները: Կասկածից վեր է, որ նրանք, առաջին հերթին, նպատակ ունեն վարկաբեկել Ռուսաստանը՝ որպես Հայաստանի ռազմաքաղաքական դաշնակցի: Զէ՞ որ ադրբեջանական և հայկական ԶԼՄ-ների ընթերցողների գիտակցության մեջ միաժամանակ այն գաղափարը սերմանելը, թե ՀԱՊԿ գծով իր դաշնակցին Ռուսաստանի վաճառած զենքը մետաղի ջարդոն է, ռազմավարական դաշնակցի հանդեպ վստահության խափանման բավական տարածված տեխնոլոգիա է: Ավելին, ադրբեջանական ագիտարոպը, վկայակոչելով հայկական կողմին, միջնորդավորված, իսկ ավելի շուտ՝ ուղղակիորեն գնահատում է նաև ՀԱՊԿ անդամ-պետությունների միջև դաշնակցային հարաբերությունների մակարդակը: Ընդ որում՝ նշենք, որ այդ հրապարակումներից երկու շաբաթ առաջ՝ նորից հանգամանքների ինչ-որ պատահական բերումով, հայ պաշտոնակցի հետ Վրաստանի պաշտպանության նախարար Իրակլի Գարիբաշվիլու համատեղ ձեպագրույցի ընթացքում վրացի նախարարն ասաց. «Ուրախությամբ պետք է նշեմ, որ հայ զինծառայողները կմասնակցեն ՆԱՏՕ “Defender Europe 2020” բազմազգ զորավարություններին, որոնք տեղի կունենան Վրաստանում: Հույս ունեմ, որ հայկական կողմը կշարունակի ակտիվ մասնակցությունը նման զորավարություններին»: Հարգելի ընթերցող, ավելի վաղ արդեն գրել եմ այս մասին «Պատերազմը Ռուսաստանի դեմ՝ աղետ է Թուրքիայի համար» հոդվածում (REGNUM տեղեկատվական գործակալություն, 2 մարտի 2020 թ.), ընդ որում՝ հատուկ նշելով, որ այդ ժամանակ էլ ՌԴ Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբի պետ Վալերի Գերասիմովը ֆրանսիացի պաշտոնակցի՝ Ֆրանսուա Լեկուանտրի հետ հանդիպման ժամանակ ասել էր, որ Ռուսաստանը մտահոգ է իր սահմանների մոտ ՆԱՏՕ-ի ակտիվությամբ. «Կան մի շարք հարցեր, որոնք լուրջ մտահոգություն են առաջացնում: Առաջին հերթին, դա ՆԱՏՕ-ի ռազմական ակտիվության ուժեղացումն է ռուսական սահմանների մոտ: Առաջիկայում նախատեսվող զորավարությունները տեղի են ունենում հակառուսական սցենարների հիման վրա, որոնք նախատեսում են հարձակողական գործողությունների վերջնամշակում»: Դե ինչ, սույն պարագայում կորոնավիրուսը չեղյալացրեց Վրաստանում ՆԱՏՕ-ի զորավարությունների հնարավորությունը, ընդ որում՝ ՀՀ ղեկավարությանը հետ պահեց իր հերթական երկդիմությունը ցուցադրելու փաստից:

Ամբողջության մեջ դիտարկելով այս բոլոր «պատահական» համընկումները՝ անխուսափելիորեն գալիս ենք այն եզրահանգման, որ մեր ամերիկյան գործընկերները խիստ են շահագրգռված Ռուսաստանի վարկաբեկմամբ առնվազն քաղաքական իրողություններից հեռու հայ սովորական քաղաքացիների աչքում, ովքեր էլ, ավաղ, ահա արդեն մոտ երկու տարի, ըստ

էության, հանդիսանում են Նիկոլ Վոլակիչ և K⁹-ի հետ բավական համա-
կարգված ձևով գործող սորոսյան տիկնիկավարների մանիպուլյացիաների
առարկան: Բերեն ասվածի միանգամայն նոր հաստատում: Այսպես, կիրակի՝
ս. թ. մարտի 15-ին, ժամը 22:00-ին, այդ նույն ռուսատյաց 1in.am ինտերնետ-
պարբերականը («Ժամանակ» թերթի ինտերնետ-տարբերակը) իր կայքում
տեղադրեց հոդված՝ «Սպառազինությունների մրցավազքը Հայաստանի և
Ադրբեջանի միջև շարունակվում է. Միացյալ Նահանգներն անհանգստացած
է» վերնագրով: Հոդվածի բաժիններից մեկը վերնագրված է այսպես. «Ռու-
սաստանին առաջվա պես չեն վստահում»: Մինչ այդ հրապարակումից մեջ-
բերումներ կատարելը՝ նշենք, որ ընթերցողներին նախապես պատրաստում
են այն բանին, թե ինչպես պետք է «ձիշտ» ընկալել այնուհետև գրվածը՝
հետագա ընկալման մասին տեղեկացնելով հետևյալ «ներածությամբ». «Արև-
մուտքում կան առաջատար վերլուծաբաններ, ովքեր ավելի լայն են նայում
Ռուսաստանի քաղաքականությանը (հավանաբար, նրա քաղաքակա-
նությունը զրոյացնում է Ռուսաստանի, ՀԱՊԿ-ի և ԵՏՄ-ի հանդեպ Արևմուտ-
քի հեռուն գնացող կործանարար սցենարները – Ա. Գ.) ու մեր տարածա-
շրջանում շարունակվող սպառազինությունների խելահեղ մրցավազքին՝ ասե-
լով, որ դա մի օր կարող է հանգեցնել մեծ աղետի՝ լայնածավալ պատե-
րազմի»: Այնուհետև մեջբերվում են Վաշինգտոնի Միջազգային խաղա-
ղության Քարնեգի հիմնադրամի «Ռուսաստան և Եվրասիա» ծրագրի առա-
ջատար գիտաշխատող Փոլ Սթոնսկու խոսքերը: Եվ ահա, սույն խաղա-
ղարարը, մասնավորապես, ասում է. «Ամեն դեպքում, ես կարծում եմ, որ եր-
կու երկրներն էլ (նկատի ունի Ադրբեջանն ու Հայաստանը – Ա. Գ.) այլևս այն-
քան չեն վստահում Ռուսաստանին, ինչպես նախկինում էր: Կարծում եմ՝
դրա հիմնական պատճառը Ռուսաստանի բացասական դերակատարումն է
հակամարտության մեջ ... Պատերազմը Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև
ավելի անմիջական անվտանգության մտահոգություններ կառաջացնի Ռու-
սաստանի համար, քան Եվրոպայի ու Միացյալ Նահանգների, և գուցե դուք
մտածեք, որ ռուսներն ավելի անհանգստացած են այս խնդրով, բայց ես
կարծում եմ, որ ամեն դեպքում այս խնդիրն անհանգստացնում է Միացյալ
Նահանգներին»: Հույս ունեմ, որ հարգելի ընթերցողը, կարդալով այս տողերը,
կհիշի, թե որտեղից են «աճում» տիեզերական մասշտաբի հայտնի գործչի
ականջները, որը երկու-երեք տարի առաջ ավելի լավ կիրառության արժանի
համառությամբ քանիցս բարձրածայն հայտարարում էր, այդ թվում և ՀՀ VI
գումարման Ազգային ժողովի ամբիոնից, որ 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա
պատերազմը սկսվել է Ռուսաստանի գիտությամբ ու հավանությամբ: Այնու-
հետև 1in.am-ի հոդվածը մատնում է իր պատվիրատուների հակառուսա-
կան ողջ էությունը՝ հղում կատարելով այն հատվածին, թե՝ «Այս ուղերձը
ամերիկացի փորձագետները, նաև ամերիկացի դիվանագետները փորձել
են հասցնել հայկական և ադրբեջանական կողմերին ու հատկապես Մոսկ-
վային նաև նախկինում: Օրինակ, 2017 թ. վերջերին–2018 թ. սկզբներին, երբ
Միացյալ Նահանգները նոր պատժամիջոցներ սահմանեց Ռուսաստանի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ռազմարդյունաբերական ընկերությունների նկատմամբ, Ամերիկայի արտաքին քաղաքականության խորհուրդ (American Foreign Policy Council) վերլուծական կենտրոնի ավագ գիտաշխատող Սթիվեն Բլանկը «Ամերիկայի ծայն»-ին տված հարցազրույցում (9 հունվարի 2018 թ., «Կարո՞ղ է անհետանալ ռուսական զենքը Հարավային Կովկասից») հույս հայտնեց, որ ամերիկյան պատժամիջոցների շնորհիվ կդադարեցվեն ռուսական զենքի մատակարարումները Հայաստանին և Ադրբեջանին ու միգուցե դա օգնի կողմերին հասնել խաղաղության Լեռնային Ղարաբաղի հարցում»։ Դե ինչ, կարելի է շնորհավորել Սթիվեն Բլանկին, նման բան պնդելով նա կարծես գուշակում է, համենայնդեպս՝ Ադրբեջանի մասով։ Այսպես, համաձայն Ստոկհոլմի խաղաղության խնդիրների հետազոտության ինստիտուտի (SIPRI) օրերս հրապարակած «Զենքի հանձնման (վաճառքի) միտումներ, 2019» վերլուծության՝ 2015–2019 թթ. ընթացքում Ադրբեջանին զենքի հիմնական մատակարարը եղել է Իսրայելը, որին բաժին է ընկել ներմուծման 60%-ը (Ռուսաստանին՝ 31%, Թուրքիային՝ 3,2%)։ Կարծում ենք, այնուհետև լրացուցիչ մեկնաբանություններով բացատրելու կարիքը չկա, թե ինչպես են Ադրբեջանում զենք ներմուծողների վրա ազդել Ռուսաստանի ՌԱՀ ընկերությունների վրա դրված ԱՄՆ պատժամիջոցները։ Ի դեպ, չէր խանգարի մտածել նաև այն բանի շուրջ, թե այդ ինչու են ադրբեջանական ինտերնետ-պարբերականներն սկսել այդքան միահամուռ ճաշակել Նիկոլ Վոլակիչի՝ տեղեկատվական դաշտ նետած անհեթեթությունը Սերժ Սարգսյանի նախագահության տարիներին ռուսական զենք–մետաղի ջարդոն գնելու մասին։

Որպեսզի ընթերցողները քիչ թե շատ օբյեկտիվ պատկերացում կազմեն Սերժ Ազատի Սարգսյանի նախագահության տարիներին Հայաստանի ձեռք բերած սպառազինության մասին, մեջբերում կատարեն «Փաշինյանը բերնից թռցրել է. Ռուսաստանից մետաղի ջարդոն են գնել» հոդվածից, որը հրապարակվել է ադրբեջանական ինտերնետ-պարբերականում։ Այսպես, ըստ երևույթին, իրենց գրչընկերների ռազմատենչ ավյունը սառեցնելու նպատակով պարբերականը գրում է. «Զենքը, որի մասին խոսում է Փաշինյանը, գնվել և բերվել է Հայաստան 2016 թ., ժամանակակից զենքի անվան տակ։ Այդ զենքը Հայաստանի ԶՈւ և անջատողականների ստորաբաժանումները կիրառել են ադրբեջանական բանակի դեմ 2016 թ. ապրիլի 2–5-ի պատերազմի ընթացքում։ Ներկայում պահանջվող բնութագրերի ներկայացման համար պատասխանատու անձը շարունակում է ծառայությունը որպես նոր իշխանությունների խորհրդատու և Քննչական կոմիտեում 2016 թ. Ապրիլյան պատերազմի հարցով առաջատար փորձագետ ... Ապրիլյան պատերազմից առաջ հայտնի դարձավ, որ Մոսկվան Երևանին տրամադրել է 200 մլն դոլարի վարկ ռուսական սպառազինություն գնելու համար առաջիկա երկու տարում։ Սպառազինությունների մեջ, որոնք մտադիր էր գնել Երևանը, «Սմերչ», «Սոլնցեպեկ» համակարգեր են, ինչպես նաև «Իզլա-С» զենիթահրթիռային համալիրներ, «Կոնկուրս» հակատանկային հրթիռներ, РПГ-26 նռնականետեր, «Տիգր» զրահամեքենաներ, ռադիոտեխնիկական հետա-

խուզման «Ավտոբազա-M» ցամաքային համալիրներ, ինժեներական և կապի միջոցներ, ինչպես նաև զրահատեխնիկայի արդիականացման տարբեր սարքեր ու ագրեգատներ՝ T-72 տանկեր, ԵՄՊ-ներ (կցորդիչներ, շարժիչներ և այլն): Այս ամենի համար Հայաստանը պետք է սկսեր վճարել 2018 թվականից, ռուբլով՝ նախապես պայմանագրերից յուրաքանչյուրի համար 10 տոկոս կանխավճար տրամադրելով: Վարկի տոկոսադրույքը կազմում է երեք տոկոս, իսկ վճարման ժամկետը՝ տասը տարի»:

Ես հատուկ այսքան մանրամասն մեջբերում կատարեցի, որպեսզի ընթերցողը խորիի այն մասին, թե ինչ նպատակ էր հետապնդում Նիկոլ Վոլակիչը՝ տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ լինելով, երբ հնչեցնում էր այս աներևակայելի սուտը, իբր, \$42 մլն-ի մասին՝ ծախսված Ռուսաստանից զենքի փոխարեն մետաղի ջարդոն ձեռք բերելու վրա: Զէ՞ որ նա չէր կարող զոնե իր ուսուցիչ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի պատմածներից, որից հիմա ամեն կերպ փորձում է հրաժարվել, չիմանալ, որ Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին Սերժ Սարգսյանը Պաշտպանության կոմիտեի նախագահն էր, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Զինված ուժերի ղեկավարը, իսկ 1993 թ. օգոստոսից մինչև 1995 թ. մայիս ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի նշանակմամբ զբաղեցրել է Հայաստանի պաշտպանության նախարարի պաշտոնը: Հայաստանի երրորդ նախագահի կենսագրության այս մանրամասները ես բնավ էլ պատահական չէ, որ ներկայացնում եմ: Ով՞ ով, բայց Սերժ Սարգսյանը հիանալի գիտեր, թե հատկապես ինչ սպառազինություն էր պետք ադրբեջանա-ղարաբաղյան ռազմական թատերաբեմում, մանավանդ այն մասին, թե հատկապես ինչ սպառազինություն էր անհրաժեշտ Արցախի Հանրապետության զինված ուժերին այժմ: Նիկոլ Վոլակիչի ու նրան սպասարկող խառնամբոխի հաշվարկը որքան կեղծ, նույնքան էլ պարզունակ է. Արցախյան ազգային-ազատագրական պայքարի իսկական հերոսներին ՀՀ Քրեական օրենսգրքից մի քանի մոգոնված հոդվածներ «կացնելով»՝ դրանով փորձելով ստիպել վերջիններին, որ լռեն, նա ամեն տեսակ անհեթեթություն է դուրս տալիս, որոնք միանգամայն կոնկրետ նպատակ են հետապնդում. կոտրել յուրաքանչյուր հայի, էլ չեմ ասում մեր պանծալի գեներալների ու սպաների, Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի զինվորների անսասան կամքը՝ պաշտպանելու Արցախի Հանրապետության՝ արյունով նվաճված անկախությունը, գիտակցելով, որ դրանով իսկ փրկում են Արցախի հայ բնակչությանը ցեղասպանությունից: Զինվորների, որոնք Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի (2016թ.) ընթացքում, որը հրահրեց Ադրբեջանն ընդդեմ Արցախի Հանրապետության, հերթական անգամ ապացուցեցին իրենց հերոսությունը: Պատերազմ, որը կարող էր վերածվել աղետի Ադրբեջանի համար: Ռուսաստանի Գլխավոր շտաբն այն ժամանակ անսաց ադրբեջանցի վայ-մարտիկների աղաչանքներին՝ մարտնչող կողմերին հրադադարի կնքման հակելով:

Իսկ Նիկոլ Վոլակիչին՝ սոցիալական ցանցերում տարատեսակ ֆեյք ձակատամարտերի գերագույն գլխավոր հրամանատարին, չէր խանգարի

Ա. գեղաստ

Facebook-ի իր էջում անվերջանալի ուղիղ եթերներից, որոնցում նա մի քանի անգամ իր սերն ու հարգանքն է խոստովանում հայ ժողովրդին, ազատ ժամանակ ցած իջնել երկնային բարձունքներից: Իսկ այնուհետև նրան խորհուրդ կտայինք, որ ուղեղը լարեր՝ հասկանալու համար այն մեծագույն վտանգը, որը նրա տաղանդագուրկ ղեկավարության ներքո սպառնում է Հայաստանի Հանրապետության գոյությանը՝ միաժամանակ ծայրահեղ վտանգի ենթարկելով Արցախի Հանրապետությունը: Ընդ որում՝ այդ սպառնալիքը շատ ավելի սուր է, քան չարաքաստիկ կորոնավիրուսը:

Հ. Գ. Երբ գրում էի այս տողերը, չափավոր ռուսատյաց ադրբեջանական Minval.az ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց հոդված՝ «Ադրբեջանն ավելի ուժեղ է Հայաստանի բանակներից, Ղարաբաղի օկուպացիոն ուժերից և Գյումրու ռուսական ռազմակայանից» վերնագրով: Հատկանշական է, որ սույն հոդվածն սկսվում է Ռուսաստանի Քաղաքական և ռազմական վերլուծության ինստիտուտի փոխտնօրեն Ալեքսանդր Խրամչիխինից մեջբերումով: Ուշադիր ընթերցելով ռուսաստանցի ռազմական փորձագետի, ըստ իս, կշռադատված հոդվածը՝ ականա գալիս ենք այն եզրահանգման, որ այն հաշվարկված է, մի կողմից՝ ադրբեջանական բազեների, իսկ մյուս կողմից՝ Նիկոլ Վոլակիչի մոլի սխրակիցների (ՀՀ ԱԺ-ում, ՀՀ ԱԽ-ում և Հայաստանի կառավարությունում բարձր պաշտոնների հասածների թվից) համար, որոնք ուր որ է կմատնեն իրենց ռուսատյաց, հակառուսական, ասել է թե՛ հակահայկական նեխած էությունը՝ հանդես գալով, մասնավորապես, Հայաստանում 102-րդ ռուսական ռազմակայանի գտնվելու դեմ:

Արդեն ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ ցանկանում եմ հոդվածս ավարտել լավատեսական նոտայով: Որպեսզի ինձ չմեղադրեն ադրբեջանական մամուլի հրապարակումների հանդեպ կանխակալության մեջ, նորից անդրադառնամ ադրբեջանական ինտերնետ-պարբերականին, որում մեջբերում են կատարում Ալեքսանդր Խրամչիխինից. «Ռազմակայանի (նկատի ունի 102-րդը – Ա. Գ.) սպառազինությունների և զինտեխնիկայի կազմը ներառում է ռազմական տարբեր զրահամեքենաներ, հրետանային զենք և ականանետներ, «Իսկանդեր» ու «Սմերչ» ստորաբաժանումներ, «Բուկ-Մ1» զենիթահրթիռային դիվիզիոն, ինչպես նաև 3ՓՑ Շ-300Բ ԶՀՀ երկու զենիթահրթիռային դիվիզիոն, որոնք «Եյկ-Մ1» դիվիզիոնի հետ միավորված են 988-րդ զենիթահրթիռային գնդում ... 102-րդ ռազմակայանի կազմի մեջ կազմակերպված ձևով մտնում է 3624-րդ ավիաբազան, որը տեղակայված է Երևանի «Էրեբունի» օդանավակայանում: Այն ունի Ռուսաստանի Ռազմատիեզերական ուժերի 18 ՄիԳ-29 կործանիչ (այդ թվում՝ երկու արդիականացված ՄիԳ-29Ը և չորս ուսումնամարտական ՄիԳ-29ՄԵ), չորս հարվածային Մի-24Պ ուղղաթիռ և յոթ բազմաթիռախ Մի-8 ... Հասկանալի է, ռուսական ռազմակայանը պոտենցիալի անհամադրելիության պատճառով չի կարող դիմակայել թուրքական բանակին, բայց նրա դեմ գրոհը կնշանակի, Միջազգային իրավունքի նորմերին համապատասխան, ագրեսիա Ռուսաստանի դեմ ընդհանրապես, այսինքն՝ կերաշխավորի, որ Ռուսաստանը պետք է պատերազմ

սկսի Թուրքիայի դեմ»: Իսկ դա, հարգելի ընթերցող, առօրեական լեզվի թարգմանելով ադրբեջանցի և թուրք բազենների համար՝ կնշանակի, որ թուրք-ադրբեջանական զինվորականությունը նեոսամանյան երկնային բարձունքներից հերթական անգամ առանց պարաշյուտի կդրմփա արդեն հայկական՝ միանգամայն բնական, սուր ժայռագագաթներով «M4 և M5 լեռնային խճուղիների վրա» (սիրիական Իդլիբում կատարվածի օրինակով): Եվ այս դեպքում Minval.az-ի հոդվածի վերնագիրը հորինողների համար, մեր իրավիճակի առումով, միանգամայն տեղին կլինի ռուսական ասացվածքի փոխակերպված տարբերակը. երեխան ինչ ուզում է թող անի, միայն թե չկախվի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

КОРОНАВИРУС – ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКАЯ АГРЕССИЯ

Аннотация

В настоящее время государства-участники ОДКБ и дружественные им страны – Китай и Иран – подверглись эпидемиологической агрессии со стороны неопознанного субъекта Международного права. Однако это не должно стать препятствием для вступления в силу статьи 4 ОДКБ, которая гласит: «Если одно из государств-участников подвергнется агрессии со стороны какого-либо государства или группы государств, то это будет рассматриваться как агрессия против всех государств-участников настоящего Договора ...».

Когда пишутся эти строки, число зараженных коронавирусом инфекцией в Армении увеличилось до 160 человек, было сообщено Национальным центром по контролю и профилактике заболеваний. Не хотелось в очередной раз уже на примере «работы» правительства по борьбе с распространением инфекции коронавируса подробно раскрывать его абсолютную неадекватность. Главное сейчас, как совершенно справедливо было отмечено в заявлении, распространенном 20 марта т. г. офисом третьего президента РА Сержа Саргсяна: «... в сложившейся ситуации все политические, общественные силы Армении, частные лица, действующие в диаспоре структуры и наши соотечественники должны действовать по принципу общенациональной консолидации, во благо Армении, ее граждан и всего армянского народа».

Вместе с тем считаю принципиально важным одновременно с общенациональной консолидацией принять экстренные меры по теснейшей координации усилий оборонных ведомств государств-членов ОДКБ с целью выработки совместных мер по обеспечению государственной безопасности на пространстве ОДКБ. Уверен, что необходима разработка также и совместной конкретной программы действий по обеспечению экономической и финансовой безопасности стран-членов Евразийского экономического союза (ЕАЭС), одной из главных составных частей которой должно быть гарантированное обеспечение продовольственной безопасности. Уже не приходится говорить о работе в едином режиме организа-

ций здравоохранения наших стран. Наиболее эффективной формой организации всего комплекса мероприятий по борьбе с этой рукотворной напастью – коронавирусной инфекцией, думаю, было бы учреждение постоянно действующего международного координационного совета или другого органа (суть важна) на уровне глав государств или правительств государств-участников и членов ОДКБ–ЕАЭС. И в эти критические дни, как это было не единожды в новой и новейшей истории, все наши взоры устремлены на Россию, которая с целью пресечения коронавирусной инфекции приняла беспрецедентные меры, о чем 20 марта т. г. сообщила официальный представитель Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) Мелита Вуйнович. «Страна (Россия. – *Ред.*) предпринимает значительные меры по тестированию и отслеживанию контактов, чтобы убедиться, что все случаи выявляются и ведутся по мере необходимости. Важно отметить, что меры физического дистанцирования, такие как отмена спортивных мероприятий, концертов и других крупных мероприятий, где ожидается значительное скопление людей, могут помочь замедлить передачу вируса и снизить нагрузку на систему здравоохранения, – сказала М. Вуйнович, отметив, что своевременное выявление и лечение зараженных граждан является лучшим средством в борьбе с коронавирусом, – и мы видим, что Россия использует этот подход в борьбе с коронавирусом».

При этом уже сегодня необходимо, чтобы власти РА на системной основе, а не карикатурной сиюминутной реакции «народного премьера» в нескончаемых интервью по телеканалам и в прямом эфире на своей странице в Facebook, приступили к сбору, обработке, обмену и выдаче информации в области защиты нашего населения, его подготовке к действиям при чрезвычайных ситуациях. Также следует безотлагательно приступить к предметному анализу положения, складывающегося в сфере малого и среднего бизнеса, во внутренней и внешней торговле, на транспорте, с прогнозированием и оценкой социально-экономических последствий, введенного 16 марта т. г. правительством Армении Чрезвычайного положения.

При этом важно тщательно проанализировать состояние финансов РА, предусмотреть создание резервов финансовых и материальных ресурсов, а также принять исчерпывающие меры по недопущению действий, влекущих за собой дестабилизацию в банковской сфере. С этой целью важно просчитать отрицательные последствия пандемии коронавируса на такие весьма существенные для экономики Армении отрасли, как туризм, общественное питание, производственные и торговые предприятия.

Властям РА, думается, не помешало бы ознакомиться с предложениями уполномоченного при президенте России по защите прав предпринимателей Бориса Титова, направленными Председателю Правительства РФ Михаилу Мишустину, по экстренным мерам противодействия экономическим последствиям эпидемии коронавируса.

В завершение статьи хотелось бы сказать вот о чем. В настоящее время государства-участники ОДКБ и дружественные им страны – Китайская Народная Республика и Исламская Республика Иран подверглись эпидемиологической агрессии со стороны все еще до конца неопознанного субъекта Международного права. Однако, это не должно стать препятствием для вступления в силу ключевой Статьи 4 Организации Договора о коллективной безопасности, которая гласит: «Если одно из государств-участников подвергнется агрессии со стороны какого-либо государства или группы государств, то это будет рассматриваться как агрессия против всех государств-участников настоящего Договора ...»

Чтобы у читателя не сложилось впечатление, что я подвержен воздействию разного рода теорий заговора, то смею заявить – нет, еще и еще раз нет. Я не буду приводить выдержки из публикаций видных ученых, которые не оставляют сомнений в рукотворности нового коронавируса COVID–19. При этом убежден, что скоординированная работа государств-участников ОДКБ при бесспорно ведущей роли Российской Федерации, ее президента Владимира Владимировича Путина в объективно возможные кратчайшие сроки остановит агрессию COVID–19. Причем это будет не только победой над пандемией, но и красноречивым доказательством безальтернативности консолидации всех здоровых сил планеты Земля для её же спасения.

Р. S. По своей природе я человек не вредный. Но не скрою, что, предвидя вой разного рода соросят, активистов ЛГБТ-сообщества, всевозможных агентов влияния, не могу скрыть своего удовлетворения от предвосхищения такой единственно возможной реакции преставителей пятой колонны, дорвавшихся до власти после государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 года.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԿՈՐՈՆԱՎԻՐՈՒՍԸ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱԳՐԵՍԻԱ Է

Երբ գրվում էին այս տողերը, Հայաստանում կորոնավիրուսով վարակվածների թիվը հասնում է 160-ի, տեղեկացնում է Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոնը: Չէի ցանկանա հերթական անգամ՝ արդեն կորոնավիրուսի տարածման դեմ կառավարության պայքարի «աշխատանքի» օրինակով մանրամասն անդրադառնալ նրա բացարձակ անհամարժեքությանը: Գլխավորն այժմ, ինչպես արդարացիորեն նշված է ս. թ. մարտի 20-ին ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի գրասենյակի տարածած հայտարարությունում, «...ստեղծված իրավիճակում Հայաստանի բոլոր քաղաքական, հասարակական ուժերը, մասնավոր անձինք, սփյուռքում գործող կառույցները և մեր հայրենակիցները պետք է գործեն համազգային համախմբման սկզբունքով, ի բարօրություն Հայաստանի, նրա քաղաքացիների և ողջ հայ ժողովրդի»:

Միևնույն ժամանակ, սկզբունքորեն կարևոր են համարում համազգային համախմբման հետ մեկտեղ ընդունել ՀԱՊԿ անդամ պետությունների պաշտպանական գերատեսչությունների ջանքերի սերտագույն համախմբմանն ուղղված անհետաձգելի միջոցներ՝ ՀԱՊԿ տարածքում պետական անվտանգության ապահովման համատեղ միջոցառումների մշակման նպատակով:

Համոզված եմ, որ անհրաժեշտ է մշակել նաև Եվրասիական տնտեսական միության (ԵՏՄ) անդամ երկրների տնտեսական և ֆինանսական անվտանգության ապահովման համատեղ կոնկրետ ծրագիր, որի գլխավոր բաղկացուցիչ մասերից մեկը պետք է լինի պարենային անվտանգության երաշխավորված ապահովումը: Էլ չեն ասում մեր երկրների առողջապահության կազմակերպությունների միասնական ռեժիմով աշխատանքի մասին: Այս ձեռակերտ փորձանքի՝ կորոնավիրուսի դեմ պայքարի միջոցառումների ողջ համալիրի կազմակերպման ամենաարդյունավետ ձևը, կարծում եմ, կլինեն մշտապես գործող միջազգային համակարգող խորհրդի կամ մեկ այլ մարմնի (կարևորն էությունն է) հիմնումը ՀԱՊԿ-ԵՏՄ մասնակից և անդամ պետությունների կամ կառավարությունների ղեկավարների մակարդակով: Եվ այս կրիտիկական օրերին, ինչպես ոչ մեկ անգամ եղել է նոր և նորագույն պատմության ընթացքում, մեր բոլորի հայացքներն ուղղված են Ռուսաստանին, որը կորոնավիրուսի կանխման նպատակով ընդունել է աննախադեպ միջոցներ, ինչի մասին ս. թ. մարտի 20-ին տեղեկացրեց Առողջապահության

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

համաշխարահային կազմակերպության (ԱՀԿ) պաշտոնական ներկայացուցիչ Մելիտա Վույնովիչը: «Երկիրը (Ռուսաստանը – *խմբ.*) զգալի միջոցներ է ձեռնարկում շփումների թեստավորման և հսկման ուղղությամբ, որպեսզի համոզվի, որ բոլոր դեպքերն են վերհանվում և հսկվում անհրաժեշտության դեպքում: Կարևոր է նշել, որ ֆիզիկական հեռահարության միջոցները, ինչպիսին է մարզական միջոցառումների, համերգների և այլ խոշոր միջոցառումների չեղարկումը, որոնցում սպասվում են մարդկանց զգալի կուտակումներ, կարող են օգնել վիրուսի փոխանցման դանդաղմանը և նվազեցնել առողջապահության բեռնվածությունը, – ասաց Մ. Վույնովիչը՝ նշելով, որ վարակված քաղաքացիների ժամանակին հայտնաբերումն ու բուժումը կորոնավիրուսի դեմ պայքարի լավագույն միջոցն են, – և մենք տեսնում ենք, որ Ռուսաստանն օգտագործում է այդ մոտեցումը կորոնավիրուսի դեմ պայքարում»:

Ընդ որում՝ այսօր արդեն անհրաժեշտ է, որպեսզի ՀՀ իշխանությունները համակարգային հիմքի, այլ ոչ թե հեռուստաալիքների անվերջ հարցազրույցներում և իր Facebook-ի էջի ուղիղ եթերում «Ժողվարչապետի» այսրոպեական ծաղրանկարային արձագանքի վրա ձեռնամուխ լինեն տեղեկատվության հավաքման, մշակման, փոխանակման և տրամադրման գործին՝ մեր բնակչության պաշտպանության, նրան արտակարգ իրավիճակներում գործել նախապատրաստելու ոլորտում: Նաև հարկ է անհապաղ սկսել դրության առարկայական վերլուծությունը, դրություն, որն ստեղծվում է փոքր ու միջին բիզնեսում, ներքին և արտաքին առևտրում, տրանսպորտում, ս.թ. մարտի 16-ին Հայաստանի կառավարության մտցրած Արտակարգ դրության սոցիալ-տնտեսական հետևանքների կանխատեսման և գնահատման հարցում:

Ընդ որում՝ կարևոր է մանրագնին վերլուծել ՀՀ ֆինանսների դրությունը, նախատեսել ֆինանսական և նյութական ռեսուրսների ստեղծումը, ինչպես նաև ընդունել այնպիսի գործողություններն իսպառ բացառող միջոցներ, որոնք կհանգեցնեն բանկային ոլորտի ապակայունացմանը: Այս նպատակով կարևոր է հաշվարկել կորոնավիրուսի համավարակի բացասական հետևանքները Հայաստանի տնտեսության համար բավական էական այնպիսի ճյուղերի վրա, ինչպիսիք են զբոսաշրջությունը, հասարակական սնունդը, արտադրական և առևտրային ձեռնարկությունները:

ՀՀ իշխանությունները, կարծում եմ, արժեք, որ ծանոթանային Ռուսաստանի նախագահին առընթեր՝ ձեռներեցների իրավունքների պաշտպանության հարցերով լիազոր Բորիս Տիտովի առաջարկներին՝ ուղղված ՌԴ վարչապետ Միխայիլ Միշուստինին, կորոնավիրուսի համաճարակի տնտեսական հետևանքներին դիմակայելու արտակարգ միջոցների վերաբերյալ:

Հոգվածի վերջում կցանկանայի խոսել ահա թե ինչի մասին: Ներկայում ՀԱՊԿ անդամ-պետությունները և նրա բարեկամ երկրները՝ Զինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունը և Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը, ենթարկվել են համաճարակային ագրեսիայի Միջազգային իրավունքի՝ դեռևս մինչև վերջ չբացահայտված սուբյեկտի կողմից: Սակայն դա չպետք

է խոչընդոտ դառնա ՀԱՊԿ՝ 4-րդ հոդվածի ուժի մեջ մտնելուն, որն ասում է. «Եթե մասնակից պետություններից մեկը ենթարկվում է ագրեսիայի որևէ պետության կամ պետությունների խմբի կողմից, ապա դա կդիտարկվի որպես ագրեսիա սույն Պայմանագրի բոլոր մասնակից պետությունների դեմ ...»:

Որպեսզի ընթերցողը տպավորություն չստանա, որ ես ենթարկվել եմ դավադրության տարատեսակ տեսությունների ազդեցությանը, ապա համարձակվում եմ հայտարարել. ոչ, նորից ու նորից՝ ոչ: Մեջբերումներ չեմ կատարի ականավոր գիտնականների հրապարակումներից, որոնք կասկած չեն թողնում այն հարցում, որ COVID-19 նոր կորոնավիրուսը ձեռակերտ է: Ընդ որում՝ համոզված եմ, որ ՀԱՊԿ անդամ-պետությունների համակարգված աշխատանքը՝ Ռուսաստանի Դաշնության, նրա նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի անվերապահ առաջատար դերով հանդերձ, հնարավորինս օբյեկտիվ կարճ ժամկետում կկանգնեցնի COVID-19-ի ագրեսիան: Ընդ որում՝ դա կլինի ոչ միայն հաղթանակ համավարակի հանդեպ, այլև Երկիր մոլորակի բոլոր առողջ ուժերի համախմբման անալընտրանքայնության պերճախոս վկայությունը՝ իր իսկ փրկության համար:

Հ. Գ: Իմ բնույթով ես վնասակար մարդ չեմ: Բայց չեմ թաքցնի, որ, կանխատեսելով Սորոսի տարատեսակ ճտերի, ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստների, ազդեցության ամեն տեսակ գործակալների վայնասունը, չեմ կարող թաքցնել բավարարվածությունս «հինգերորդ շարապյան»՝ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո իշխանություն սողոսկած ներկայացուցիչների նման հնարավոր ռեակցիան կանխավայելելուց:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НА ПОВЕСТКЕ – РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ ПОСТКРИЗИСНОГО МИРОВОГО ПОРЯДКА

Аннотация

Государства-участники ОДКБ, члены ЕАЭС должны выработать совместную комплексную программу преодоления пандемии коронавируса, смягчения ее экономических последствий и на этой основе разработать научно обоснованную целевую программу становления посткризисного справедливого мирового порядка.

Когда пишутся эти строки, число зараженных коронавирусом в Республике Армения (РА) составило 372 человека, из них в Ереване 151, в Котайкском марзе (области) – 57, Араратском марзе – 56 случаев заражения коронавирусом. Цель этой статьи отнюдь не в нагнетании страстей и без того сильно озабоченного населения Армении, для которого пандемия коронавируса серьезная угроза не только здоровью наших граждан, но и национальной безопасности двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, которые уже 30 лет пребывают в состоянии необъявленной Азербайджаном войны.

Побудительным же мотивом написания данной статьи явились две, на первый взгляд, не связанные друг с другом публикации в печально известном русофобском интернет-издании 1in.am, которое щедро финансируется из-за океана. Уважаемый читатель, знакомый с моими публикациями в СМИ, вполне резонно может задаться вопросом, а с чего это каждый раз в своих статьях я привожу выдержки из этого интернет-издания или его газетной версии «Жаманак» («Время»). Более того, вполне может заподозрить, что круг моих читательских интересов ограничивается лишь публикациями в этих русофобских СМИ, конечная цель которых – дискредитировать российско-армянский стратегический союз, а также оклеветать жизненно важные для национальной безопасности Республики Армения Организацию Договора о коллективной безопасности (ОДКБ) Евразийский экономический союз (ЕАЭС). Апогеем же антинациональной деятельности этих заокеанских инструментов информационной войны, подтачивающих основы государственности РА, должны стать – вывод 102-й российской военной базы из Гюмри (РА), вывод из Армении контин-

гента Пограничного управления ФСБ России в Республике Армения и авиабазы «Эребуни» Военно-космических сил России. Так вот, уважаемый читатель, мои ссылки на вышеуказанные СМИ обусловлены тем, что именно эти масс-медиа с их интернет-телевидением в информационном пространстве РА во многом формируют антироссийскую, а стало быть и антиармянскую повестку дня, которая в дальнейшем занимает главенствующее место в десятках разного рода интернет-изданий и интернет-телевидения. Причем эта работа проводится на продуманной, системной основе в условиях щедрого финансирования этих организаций Джорджем Соросом и разного рода заокеанскими демократическими институтами.

Читая эти строки, уважаемый читатель может недоумевать: с одной стороны, автор этих строк пишет об угрожающих масштабах распространения коронавируса в Армении, а с другой – «зацикливается» на Соросе и К^о. Увы, опасность, исходящая из этих антинациональных СМИ и общественных организаций-грантоедов, если их деятельность не пресечь, может стать своеобразным коронавирусом, разрушающим основы армянской государственности. Армянской государственности, которая из-за бездарности властей РА в борьбе с пандемией выйдет значительно ослабленной с экономической точки зрения и отнюдь не более консолидированной. Чтобы мои утверждения не выглядели голословными, приведу выдержки из статьи в 1in. am, опубликованной 27 марта 2020 г. под заглавием «Макрон предостерегает, Италия отвергает. Роль Армении в новой Европе». Как говорится – не больше, не меньше. В статье под столь претенциозно многообещающим заглавием, в частности, читаем: «Дело в том, что Армения также должна переоценить, что означает Европа, Евросоюз и что это представляет из себя в качестве вехи, и в первую очередь как будущий партнер. Коронавирус поставит Европу перед существенным пересмотром повестки, привнесет новые обсуждения и процессы. Для Армении очень важно стать их участником, суметь вовлечься в эти процессы, имея идеи, предложения, модели. Возможно именно это обстоятельство имел в виду председатель Европейской народной партии (далее – ЕНП) Дональд Туск, который в первой половине марта в Брюсселе встретился с премьер-министром Армении и выразил свое содействие ему с позиций председателя самой крупной политической организации Европы. Быть может, Туск намекал, что Армения может и должна усматривать ЕНП не только как площадку углубления армяно-европейских отношений, но и сейчас рассматривать как намек присоединиться к кажущейся неизбежной повестке европейской модернизации».

Надо же, когда при полной неопределенности исхода борьбы с пандемией коронавируса, весьма тревожной неопределенности в экономике РА на ближайшие месяцы, во многом обусловленной полной неспособностью правительства Армении адекватно реагировать на вызовы коро-

навирусной пандемии, читать подобное. Что это – неудачная попытка отвлечь внимание граждан Армении на спасительные перспективы формировать повестку будущей модернизации Европы, или, быть может, данная статья вышла из-под пера новоявленного армянского Джованни Доменико, да, да, уважаемый читатель, того самого выдающего итальянского мыслителя позднего Возрождения Томмазо Кампанелла. Ведь автор упомянутой выше статьи повествует о своем видении (а скорее о видении Посольства США в Армении) этакого нового «Города Солнца» под названием Армения. Все бы так, если бы не один нюанс.

Так, «народный премьер» Армении Никол Воваевич, себя любимый, 21 марта т. г., то есть в тревожные дни существенного роста выявленных случаев заражения граждан РА коронавирусом, был гостем авторской программы «Перспектива» Арама Абрамяна на одном из популярных телеканалов РА. Приведу лишь одну выдержку из монолога «народного премьера» РА, прозвучавшую в прямом эфире: «Экспортировать продукты питания в Евросоюз не так уж и легко, дороги перед нами не открыты, но никто не может гарантировать, что через месяц Евросоюз сам не будет просить нас снабжать его продуктами питания. То есть мы должны быть готовы. Может быть, после коронавируса, нет, не может быть, я уверен, что после коронавируса начнется пятая, если не индустриальная, то экономическая, всемирная экономическая революция. И хорошо, что мы первые, кто объявил об экономической революции, по меньшей мере в плане логики намерений мы опять-таки имеем возможность стать лидерами и здесь».

Я, уважаемый читатель, точь-в-точь изложил слова Никола Воваевича, которые, несомненно, окажут живительное воздействие на умы и сердца, по крайней мере, у пациентов лучших психиатрических клиник мира – швейцарском LES ALPES (Женевенское озеро), Психиатрической клиники Isra Clinic (Изра Клиник, Тель-Авив) ... Между тем реальностью стало другое: спустя неделю эту несусветную ахинею «народного премьера» подхватило и развило вышеупомянутое заокеанское интернет-издание с армянской пропиской. Пишу эти строки с болью в сердце, при этом осознавая и долю своей вины, что, будучи сопредседателем Межпарламентской комиссии по сотрудничеству Национального Собрания Республики Армения и Федерального Собрания Российской Федерации, со своей стороны, видимо, не принял исчерпывающих мер по недопущению государственного переворота в Армении в апреле–мае 2018 года. С другой стороны, настораживает и другое: насколько должна быть велика ненависть заокеанских стратегов к Армении за ее стратегический союз с Россией, если они смогли-таки привести к власти абсолютно не отвечающего за свои слова и действия человека, не обремененного минимальными знаниями в области государственного управления. Ведь ставка заокеанских кукловодов на Никола Воваевича была вовсе не случайной, уж тем

более не сиюминутной. О применяемых технологиях по приведению к власти Н. Пашиняна уже не единожды приходилось писать. Более того, в феврале 2020 года вышел в свет 890-страничный сборник моих статей, выступлений и интервью, охватывающих период с января 2019 года по январь 2020 года под заглавием «Армения и армяне надежно защищены рядом с Россией», где подробно проанализированы технологии совершенного государственного переворота в Армении. Чтобы у читателя не сложилось мнение о предвзятости моих оценок к словам «народного премьера» о возможности поступления просьб в адрес Армении снабжать Евросоюз продуктами питания, о которых в прямом телеэфире глаголил Н. Пашинян, приведу официальные, открытые для печати статистические данные, которые красноречиво свидетельствуют вовсе не об экспортных возможностях нашей экономики, а о наличии известной клиники у «народного премьера». Так, согласно сборнику Национального статистического комитета РА «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–декабре 2019 года» (стр. 242), 68,8% от всего ресурса пшеницы, потребляемой в РА в 2019 году, было импортировано (в основном из России) также 98,5% потребляемого растительного масла, 75,4% сливочного масла, 75,4% мяса птицы, 100% маргарина. Что же касается возможностей экспорта фруктовых и бахчевых культур из Армении в Евросоюз, так это изначально выглядит абсурдно. Чтобы убедиться в этом, достаточно ознакомиться с объемами сельхозпроизводства в странах ЕС и проблемами по их сбыту. Уже не приходится говорить о том, что по итогам 2019 года дефицит торгового баланса РА составил минус \$2 млрд 873,5 млн долларов, что вполне реально характеризует экспортные возможности Армении.

Вторая статья (русский перевод), ставшая одной из побудительных мотивов данного анализа, была опубликована 27 марта 2020 г. в 16:00 все в том же интернет-издании 1in.am под заглавием «Тень Кочарянизма в Арцахе: отсрочка выборов недопустима». Приведу выдержку из этой статьи: «Попытаемся понять, какую задачу решают выборы в Арцахе (Республика Арцах. – А. Г.) и насколько мотивированы или искренни аргументы Баласаняна (имеется в виду генерал-майор, Герой Арцаха, кандидат в президенты Республики Арцах Виталий Баласанян, который с открытым письмом обратился к президенту Арцаха Бако Саакяну с предложением объявить чрезвычайное положение в Республике Арцах и перенести срок президентских и парламентских выборов. – А. Г.). Излишне говорить, что президентские и парламентские выборы в Арцахе нельзя рассматривать исключительно во внутривнутриполитическом контексте, более того, на этих выборах, так сказать, внутренняя составляющая выражена самой слабой, поскольку, за исключением одного кандидата, у которого нет шансов на победу, остальные, по сути, выступают с почти одинаковыми про-

граммами. В соответствии с этим выборы в Арцах в первую очередь направлены на увеличение субъектности НКР (Нагорно-Карабахская Республика. – А. Г.), причем это должно капитализироваться не только в переговорном процессе по карабахскому урегулированию (видать, поэтому тиражировался изначально вредоносный лозунг Никола Пашиняна «Арцах – это Армения, и точка», тогда этот лозунг заокеанским поводырям власти предрежащих Армении был нужен. – А. Г.), но и, так сказать, во внутриармянских отношениях. За прошедшие 20 лет Арцах потерял свою субъектность не только в переговорном процессе, но и в отношениях с Арменией. Не случайно, что власти Арцаха в годы президентства Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна не имели субъектности и стали локальным институциональным проявлением установившейся в Армении старой системы. И все это произошло за счет субъектности Арцаха. Сейчас создана исключительная возможность сделать важный шаг в направлении увеличения субъектности второго армянского государства благодаря проведению законных выборов». Естественно, напрашивается вопрос: а собственно с чего бы это за четыре дня до выборов президента и парламента Республики Арцах так переполошились известные агенты влияния? Ведь отменить выборы в Арцах просит не какой-либо аутсайдер предвыборной гонки, а её лидер. Напомним читателям, что согласно последнему опросу общественного мнения, проведенному со стороны Телеграм-канала «Хроники Армении»: «На 24 марта 2020 г. на первом месте в президентской гонке с 31,8% Виталий Баласанян, в то время как бывший лидер гонки Араик Арутюнян получил второе место и 27,1% от намеренных принять участие в голосовании опрошенных, на третьем месте – соросовский избранник Масис Маилян с 16,8%. Число не определившихся с выбором 12,1%».

То есть, по логике агентов влияния, исходя из «корыстных» соображений, больше всего в переносе сроков выборов был заинтересован лидер предвыборной гонки генерал-майор, Герой Арцаха Виталий Баласанян.

Примечательно, что по какому-то случайному совпадению 26 марта т. г. в СМИ Армении появилась информация о том, что правительство США отменило финансирование программы NALO Trust по разминированию территорий в Арцахе. Согласно сообщению Армянского центра американских исследований, «Несмотря на активные усилия армянских лоббистских организаций и конгрессменов в последние месяцы, не удалось сохранить прямую финансовую помощь Арцаху со стороны США». При этом также отмечалось, что решение принимал Совет национальной безопасности США, с которым власти Азербайджана вели активную работу, выделяя большие деньги.

Для полноты картины хотелось бы привести выдержки из интервью и заявлений первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго

президента Республики Армения Роберта Кочаряна и третьего президента Республики Армения Сержа Саргсяна. Так, в интервью от 25 июня 2019 года телеканалу TV-5, говоря о предстоящих в Арцахе президентских выборах, Роберт Кочарян заявил, что победу должен одержать тот кандидат, который сумеет сохранить «вид Арцаха и не разрешит Армении сломить его». Р. Кочарян также заявил, что на президентских выборах в Арцахе у него есть предпочтительный кандидат, но отказался назвать его имя. Справедливости ради отметим, что последующие статьи и интервью Р. Кочаряна не оставляют сомнений в том, что на предстоящих президентских выборах в Республике Арцах для Роберта Седраковича предпочтительным кандидатом в президенты является Виталий Баласанян.

Весьма убедительно прозвучало и позавчерашнее послание третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна арцахцам накануне выборов: «Выберите того, кто наилучшим образом обеспечит безопасность государства, того, кто способен из самого тяжёлого испытания выйти победителем и доказал это собственным примером и героизмом, кто сможет умело управлять страной, уверенно и с честью представлять вас и выражать вашу волю, поставить вашу творческую мысль и потенциал на службу по укреплению страны и вашему благополучию».

А теперь уважаемый читатель пусть поразмыслит над тем, каковы были побудительные мотивы заокеанских кукловодов, которые в тревожные дни, когда весь мир охвачен коронавирусной эпидемией, вместо публикации статей по консолидации всего армянства в борьбе с этим планетарным злом тиражируют подобную гнусную ложь, а именно: «Не случайно, что власти Арцаха в годы президентства Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна не имели субъектности» и прочую муру. Расчет прост – любой ценой добиться избрания в Арцахе президента–марионетки нынешнего режима Армении, говоря проще, избрание марионетки для властей РА, которые, в свою очередь, являются марионетками заокеанских кукловодов. Не вызывает сомнений, что сценаристы государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 г. верно просчитали, что экспорт антинациональной «бархатной революции» (читай государственного переворота) в Республику Арцах неизбежно приведет к началу гражданской войны в двух армянских государствах, а ее исход предрешит не только судьбу Республики Армения и Республики Арцах, но окажет крайне опасное воздействие в плане дестабилизации региона Южного Кавказа. На карту поставлено будущее региона Южного Кавказа, так как дестабилизация в Армении и Арцахе неизбежно создаст благодатную почву для претворения в жизнь вожделенной мечты неоосманских ястребов по окончательной ликвидации «армянского барьера» на пути создания Великого Турана.

Я вовсе не случайно упомянул о Великом Туране. Еще в начале XX века на пути к созданию Великого Турана стоял христианский Нагорный

А. ГЕГАМЯН

Карабах. Вспомним один из трагических эпизодов того времени. Так, сто лет назад в марте 1920 года командующий Кавказской Исламской армией Нури-паша и его изуверы полностью истребили армянское население арцахского (карабахского) культурного центра, города Шуши. Вот что впоследствии об этих ужасах писал итальянский писатель и переводчик Джованни Гуайта, выпускник Женевского и Римского университетов, известный специалист по истории Восточного христианства в своей книге «Крик с Арарата». «В марте 1920 года турки и азербайджанцы совершают новый ужасный погром в городе Шуши. Шуши был очень важным культурным центром армянской жизни в Карабахе. С XIX века там был свой монастырь, свои церкви, театр, больница, епархальная школа, выходили книги и журналы на армянском языке. В конце XIX века армяне составляли более 60 процентов населения города. Всего за один день 22 марта 1920 года, тюркская ярость razорила тысячи армянских домов, разрушила многие церкви, библиотеки, типографии: ее жертвами стали более 30 000 человек. Так кемалисты повторили в Шуши то, что младотурки сделали в Баку». Когда Шуши посетил Осип Мандельштам вместе с супругой, Надеждой, а произошло это через десять лет после мартовской резни 1920 г., он застал одни лишь руины. Крупнейший русский поэт XX века Осип Мандельштам посвятил жертвам резни стихотворение «Фаэтонщик». Там есть такие строки:

*Так, в Нагорном Карабахе,
В хищном городе Шуше
Я изведал эти страхи,
Соприродные душе.*

*Сорок тысяч мертвых окон
Там видны со всех сторон
И труда бездушный кокон
На горах похоронен.*

Для полноты картины приведем выдержку из статьи известного политолога-востоковеда, шеф-редактора Восточной редакции ИА REGNUM Станислава Тарасова от 5 июня 2017 г. «Кому и как служил Нури-паша: Азербайджану предлагают чужих героев», опубликованную в интернет-портале blognews.am/ru: «Генерал-майор ВВС Турции в отставке, ректор Университета авиации Куршат Атылган верит, «что в скором времени в Азербайджане будет установлен достойный памятник Нури-паше, чем обрадует весь тюркский мир». По его словам, «Нури-паша является одним из самых важных исторических героев Азербайджана». Ранее, в 2010 году, с предложением воздвигнуть в Баку памятник Нури-паше выступал Хулуси Кылыч, на тот момент посол Турции в Азербайджане». Далее Ста-

нислав Тарасов вполне правомерно задается вопросом: «Что стоит за такой настойчивостью представителей современной Турции и кому они намерены поставить памятник на азербайджанской земле?». Думается, что на этом фоне неоднократно повторяемая навязчивая идея «народного премьера» о том, что решение по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта должно быть приемлемо для народов Армении, Арцаха (Нагорно-Карабахская Республика) и Азербайджана, вновь вызывает известные ассоциации, отнюдь не связанные с политикой. Здесь обязательно хотелось бы проинформировать читателей о том, что президент Международной ассоциации участников космической деятельности, доктор социологических наук, председатель Российского общества дружбы с Арменией Виктор Владимирович Криволюков выступил с инициативой установить бюст Осипа Манделштама известного скульптора Лазаря Гадаева в Шуши. Власти Республики Арцах одобрили эту инициативу, а талантливый армянский архитектор, дизайнер Рубен Мнацаканян уже завершает работу над соответствующим архитектурным проектом.

Уважаемый читатель, внимательно вчитываясь в публикации минувшей недели, вновь и вновь убеждаешься в безальтернативности вывода о том, что эпидемия коронавируса может до неузнаваемости изменить мир. Об этом со всей убедительностью свидетельствуют процессы, происходящие в Европе, опасная трансформация в подходах руководства США (власти США подали в суд на правительство Китая, требуя взыскать с Китая все убытки, которые были причинены Америке из-за пандемии коронавируса) и отсутствие единого подхода Евросоюза в отношении Китая. И на этом фоне рельефно выступает взвешенная, достойная глубокого уважения политика России, президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина, проводимая в условиях пандемии коронавируса. Политика, которая несомненно заставит трезвомыслящих политиков Евросоюза и США переосмыслить факт исключительности места и роли современной России в наше крайне сложное, порой непрекращаемое время.

В своей предыдущей статье от 21. 03. 2020 г., опубликованной ИА REGNUM «Коронавирус – эпидемиологическая агрессия», мною была высказана мысль о том, что скоординированная работа государств-участников ОДКБ при бесспорно ведущей роли Российской Федерации, ее президента Владимира Владимировича Путина в объективно возможные кратчайшие сроки остановит агрессию COVID–19. Причем было высказано мнение, что это будет не только победой над пандемией, но и красноречивым доказательством безальтернативности консолидации всех здоровых сил планеты Земля для ее же спасения. Думаю, что такая оценка стала еще более актуальной. Поэтому еще и еще раз выражаю уверенность, что государства-участники ОДКБ, члены ЕАЭС должны выработать

А. ГЕГАМЯН

совместную комплексную программу преодоления пандемии коронавируса, смягчения ее экономических последствий и на этой основе разработать научно обоснованную целевую программу становления посткризисного справедливого мирового порядка.

Россия, отзовись!

Статью хотелось бы завершить строками из послания арцахцам экс-президента Армении Сержа Саргсяна в связи с предстоящими 31 марта 2020 года в Нагорно-Карабахской Республике президентскими и парламентскими выборами: «Я верю, что наша собирательная сила – триединство Армении, Арцаха и Диаспоры – способна сделать реальностью наши общенациональные идеи и цели и что новоизбранные власти Арцаха будут носителями и поборниками этой идеи. Бог в помощь! Да хранит Господь Арцах и весь наш народ!».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՕՐԱԿԱՐԳՈՒՄ ՀԵՏՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՐԳԻ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄՆ Է

Անոտացիա

ՀԱՊԿ անդամ-պետությունները, ԵՏՄ անդամները պետք է ստեղծեն կորոնավիրուսի համավարակի հաղթահարման, նրա տնտեսական հետևանքների մեղմման համատեղ համալիր ծրագիր և այդ հիմքի վրա մշակեն հետձգնաժամային արդարացի աշխարհակարգի կայացման գիտականորեն հիմնավորված նպատակային ծրագիր:

Երբ գրվում էին այս տողերը, կորոնավիրուսով վարակվածների թիվը Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ) 372 մարդու էր հասնում, նրանցից Երևանում կորոնավիրուսով վարակման 151, Կոտայքի մարզում՝ 57, Արարատի մարզում՝ 56 դեպքեր: Հոգվածի նպատակը բնավ Հայաստանի առանց այդ էլ խիստ մտահոգ բնակչության կրքերի շիկացումը չէ, որի համար կորոնավիրուսի համավարակը լուրջ սպառնալիք է ոչ միայն մեր քաղաքացիների առողջության, այլ նաև հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ազգային անվտանգության առումով, որոնք արդեն 30 տարի է՝ գտնվում են Ադրբեյջանի կողմից չհայտարարված պատերազմի վիճակում: Սույն հոդվածը գրելու համար շարժառիթ է հանդիսացել երկու, առաջին հայացքից՝ միմյանց հետ կապ չունեցող հրապարակում 1in. am տխրահռչակ ռուսաստյաց ինտերնետ-պարբերականում, որը շռայլորեն ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից:

ԶԼՄ-ներում իմ հրապարակումներին ծանոթ հարգելի ընթերցողը միանգամայն հրավացիորեն կարող է հարց տալ, թե այդ ինչու եմ ամեն անգամ իմ հոդվածներում մեջբերումներ կատարում այդ ինտերնետ-պարբերականից կամ դրա թերթային «Ժամանակ» տարբերակից: Ավելին, կարող է և կասկածել, որ իմ ընթերցողական հետաքրքրությունների շրջանակը սահմանափակվում է միայն այդ ռուսաստյաց ԶԼՄ-ների հրապարակումներով, որոնց վերջնանպատակը ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի վարկաբեկումն է, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության համար կենսականորեն կարևոր Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպությանը (ՀԱՊԿ) և Եվրասիական տնտեսական միությանը (ԵՏՄ) զրպարտելը: Իսկ տեղեկատվական պատերազմի՝

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՀՀ պետականության հիմքերը խարխլող անդրօվկիանոսյան այդ գործիքների հակազգային գործունեության գազաթնակետը պետք է դառնան 102-րդ ռուսական ռազմակայանի դուրսբերումը Գյումրիից (ՀՀ), Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության զորակազմի և Ռուսաստանի ռազմատիեզերական ուժերի «Էրեբունի» ավիաբազայի դուրսբերումը Հայաստանից: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, իմ հղումները վերոնշյալ ՋԼՄ-ներին պայմանավորված են նրանով, որ հենց այդ մաս-մեղիաներն են իրենց ինտերնետ-հեռուստատեսությամբ ՀՀ տեղեկատվական տարածքում հիմնականում ձևավորում հակառուսական, ասել է թե՛ նաև հակահայկական օրակարգը, որը հետագայում գերիշխող տեղ է գրավում տարատեսակ տասնյակ ինտերնետ-պարբերականներում և ինտերնետ-հեռուստատեսությունում: Ընդ որում՝ այդ աշխատանքը կատարվում է լավ մտածված, համակարգային հիմքով, Ջորջ Սորոսի և տարատեսակ անդրօվկիանոսյան դեմոկրատական ինստիտուտների կողմից այդ կազմակերպությունների շնայլ ֆինանսավորման պայմաններում:

Կարդալով այս տողերը՝ հարգելի ընթերցողը կարող է տարակուսել. մի կողմից՝ տողերիս հեղինակը գրում է Հայաստանում կորոնավիրուսի տարածման սարսափեցնող մասշտաբների մասին, մյուս կողմից՝ «Կենտրոնանում» է Սորոսի և ԿՕ-ի վրա: Ավաղ, հակազգային այդ ՋԼՄ-ներից և գրանտակեր հասարակական կազմակերպություններից բխող վտանգը, եթե նրանց գործունեությունը չկասեցվի, կարող է դառնալ ինքնատիպ կորոնավիրուս, որը կքայքայի հայոց պետականության հիմքերը: Հայոց պետականության, որը համավարակի դեմ պայքարում ՀՀ իշխանությունների անտաղանդության պատճառով դրանից դուրս կգա զգալիորեն թուլացած՝ տնտեսական առումով և բնավ էլ ոչ ավելի համախմբված: Որպեսզի իմ պնդումները մերկապարանոց չհնչեն, մեջբերումներ կատարեմ 2020թ. մարտի 27-ին 10. ամ-ում հրապարակված՝ «Մակրոնն ահագնացում է, Իտալիան մերժում. Հայաստանի դերը նոր Եվրոպայում» վերնագրով հոդվածից: Ինչպես ասում են՝ ոչ ավելի, ոչ պակաս: Այսքան հավակնոտ ու բազմախոստում վերնագրով հոդվածում, մասնավորապես, կարդում ենք. «Բանն այն է, որ Հայաստանը ևս պետք է վերագնահատի, թե ինչ ասել է Եվրոպա, Եվրամիություն, և ինչ է իրենից այն ներկայացնում որպես ուղենիշ և առաջին հերթին՝ որպես ապագայի գործընկեր: Կորոնավիրուսը Եվրոպան դնելու է էական վերանայումների օրակարգի առաջ, բերելու է նոր քննարկումներ ու գործընթացներ: Հայաստանի համար շատ կարևոր է դառնալ դրանց մասնակից, կարողանալ ներգրավվել դրանցում, ունենալ գաղափարներ, առաջարկներ, մոդելներ: Հնարավոր է, որ նաև այդ հանգամանքը նկատի ունեն Եվրոպական ժողովրդական կուսակցության (այսուհետ՝ ԵԺԿ) նախագահ Դոնալդ Տուսկը, որը մարտի առաջին կեսին Բրյուսելում հանդիպելով Հայաստանի վարչապետի հետ՝ նրան իր աջակցությունն էր հայտնել Եվրոպայի ամենամեծ քաղաքա-

կան միավորման նախագահի իր դիրքից: Տուսկը գուցե ակնարկում էր, որ Հայաստանը կարող է և պետք է դիտարկի ԵԺԿ-ն իբրև ոչ միայն հայ-եվրոպական հարաբերության խորացման հարթակ, այլև այժմ արդեն դրանից առաջ նախ՝ եվրոպական արդիականացման անխուսափելի թվացող օրակարգին միանալու հարթակ»:

Ջարմանալի է, չէ՞, նման բան կարդալ այն ժամանակ, երբ կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարի ելքի լիակատար անորոշության, առաջիկա ամիսներին ՀՀ տնտեսությանն սպասվող բավական տագնապալի անորոշության (հիմնականում պայմանավորված Հայաստանի կառավարության լիակատար անկարողությամբ՝ համարժեք արձագանքելու կորոնավիրուսի համավարակի մարտահրավերներին) պայմաններում: Ի՞նչ է սա՝ Հայաստանի քաղաքացիների ուշադրությունը Եվրոպայի ապագա արդիականացման օրակարգ ձևավորելու փրկարար հեռանկարների ուղղությամբ շեղելու անհաջող փորձ, իսկ գուցե այս հոդվածը դուրս է եկել նորահայտ հայ Զոլվանի Դոմենիկոյի, այո, այո, հարգելի ընթերցող, ուշ Վերածննդի դարաշրջանի այդ նույն իտալացի նշանավոր մտածող Թոմազո Կամպանելայի գրչի տակի՞ց: Զէ՞ որ վերոնշյալ հոդվածի հեղինակը պատմում է Հայաստան անունով նոր «Արևի քաղաքի» իր տեսլականի (ավելի շուտ՝ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանության տեսլականի) մասին: Ամեն ինչ այդպես էլ կլիներ, եթե չլիներ մի նրբություն:

Այսպես, Հայաստանի «Ժողվարչապետ»՝ իր իսկ սիրելի Նիկոլ Վոլակիչը ս. թ. մարտի 18-ին, այսինքն՝ կորոնավիրուսով ՀՀ քաղաքացիների վարական դեպքերի հայտնաբերման էական աճի տագնապալի օրերին, ՀՀ հանրահայտ հեռուստաալիքներից մեկում Արամ Աբրահամյանի «Հեռանկար» հեղինակային ծրագրի հյուրն էր: Միայն մի մեջբերում կատարեմ ՀՀ «Ժողվարչապետի»՝ ուղիղ եթերում հնչեցրած մենախոսությունից. «Եվրամիությունն սնունդ արտահանելու համար էդքան էլ հեշտ չի, մեր առաջ բաց չեն ճանապարհները, բայց ոչ ոք չի կարող երաշխավորել, որ մի ամիս հետո Եվրամիությունը ինքը մեզ չի խնդրելու սննդամթերք մատակարարել: Այսինքն՝ մենք պետք է պատրաստ լինենք, և գուցե կորոնավիրուսից հետո, ոչ թե գուցե, ես գրեթե վստահ եմ, որ սկսվելու է հինգերորդ, եթե ոչ ինդուստրիալ, ապա համաշխարհային տնտեսական հեղափոխությունը: Եվ լավ է, որ մենք առաջինն ենք, որ տնտեսական հեղափոխության մասին հայտարարել ենք, առնվազն մտադրման տրամաբանությունից մենք էլի էստեղ աշխարհում լիդեր լինելու հնարավորություն ունենք»:

Ես, հարգելի ընթերցող, ճիշտ նույնությամբ ներկայացրի Նիկոլ Վոլակիչի խոսքերը, որոնք, անկասկած, կենարար ազդեցություն կգործեն առնվազն աշխարհի լավագույն հոգեբուժական կլինիկաների՝ շվեյցարական LES ALPES-ի (Ժնևյան լիճ), Isra Clinic հոգեբուժական կլինիկայի (Իզրա Կլինիկ, Թել Ավիվ) պացիենտների մտքերի ու սրտերի վրա ... Այնինչ, իրականություն դարձավ այլ բան. մեկ շաբաթ անց «Ժողվարչապետի» այս անմիտ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

անհեթեթությունը որսաց ու տարածեց հայկական գրանցում ունեցող վերոնշյալ անդրովկիանոսյան ինտերնետ-պարբերականը: Այս տողերը գրում են սրտի ցավով՝ միևնույն ժամանակ գիտակցելով նաև սեփական մեղքիս բաժինը, որ, լինելով Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի և Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի միջև համագործակցության Միջխորհրդարանական հանձնաժողովի համանախագահը, իմ կողմից, ըստ երևույթին, սպառիչ միջոցներ չեն ձեռնարկել Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը թույլ չտալու համար: Մյուս կողմից՝ տագնապեցնում է նաև այլ բան. որքան մեծ պետք է լինի անդրովկիանոսյան ստրատեգիաների ատելությունը Հայաստանի հանդեպ Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքի պատճառով, որ նրանք, այնուամենայնիվ, կարողացան իշխանության բերել իր խոսքի ու գործի համար պատասխան չտվող մեկին, որը պետական կառավարման ոլորտի նվազագույն գիտելիքներ անգամ չունի: Չէ՞ որ անդրովկիանոսյան տիկնիկավարների՝ Նիկոլ Վոլակիչի հետ կապված հաշվարկը բոլորովին պատահական, առավել ևս՝ այսրոպեական էլ չէր: Ն. Փաշինյանին իշխանության բերելու համար կիրառված տեխնոլոգիաների մասին արդեն քանիցս գրել են: Ավելին, 2020 թ. փետրվարին լույս տեսավ հոդվածներիս, ելույթներիս և հարցազրույցներիս 890 էջանոց ժողովածուն, որոնք ընդգրկում են 2019 թ. հունվար – 2020 թ. հունվար ժամանակաշրջանը՝ «Հայաստանը և հայերը հուսալիորեն պաշտպանված են Ռուսաստանի կողքին» վերնագրով, որտեղ հանգամանալիորեն վերլուծված են Հայաստանում տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման տեխնոլոգիաները: Որպեսզի ընթերցողը տպավորություն չստանա, թե իմ գնահատականները «ժողվարչապետի» խոսքերի վերաբերյալ կանխակալ են Եվրամիությանը սննդամթերք մատակարարելու հարցում Հայաստանին խնդրանքի հնարավորության մասով, որի մասին ուղիղ եթերում բարբառում էր Ն. Փաշինյանը, մեջբերեմ պաշտոնական, մամուլի համար բաց վիճակագրական տվյալներ, որոնք պերճախոս վկայում են մեր տնտեսության ոչ թե արտահանական հնարավորությունների, այլ «ժողվարչապետի» մոտ հայտնի կլինիկայի առկայության մասին: Այսպես, համաձայն ՀՀ Ազգային վիճակագրական կոմիտեի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019 թ. հունվար-դեկտեմբերին» տեղեկագրի (էջ 250)՝ ՀՀ-ում 2019 թ. սպառվող հացահատիկի ողջ ռեսուրսի 68,8%-ը ներմուծվել է (հիմնականում Ռուսաստանից), ներմուծվել է նաև սպառվող բուսայուղի 98,5%-ը, կարագի 75,4%-ը, թռչնամսի 75,4%-ը, մարգարինի 100%-ը: Իսկ ինչ վերաբերում է Հայաստանից մրգերի և բանջարաբոստանային մշակաբույսերի արտահանմանը Եվրամիություն, ապա դա սկզբից ևեթ անհեթեթ է թվում: Դրանում համոզվելու համար բավական է ծանոթանալ ԵՄ երկրներում գյուղտնտարտադրության ծավալներին և դրանց սպառման խնդիրներին: Էլ չեն ասում այն մասին, որ 2019 թ. արդյունքներով ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը

կազմել է մինուս 2 մլրդ 873,5 մլն դոլար, ինչը միանգամայն իրատեսորեն է բնութագրում Հայաստանի արտահանական հնարավորությունները:

Երկրորդ հոդվածը (ռուսերեն թարգմանություն), որը սույն վերլուծության համար շարժառիթ հանդիսացավ, հրապարակվել է 2020 թ. մարտի 27-ին, ժամը 16:00-ին այդ նույն 1in. am ինտերնետ-պարբերականում՝ «Քոչարյանիզմի ստվերն Արցախում. ընտրությունները հետաձգելն անթույլատրելի է» վերնագրով: Մեջբերում կատարեմ այդ հոդվածից. «Փորձենք հասկանալ, թե ինչ խնդիր են լուծում Արցախի (Արցախի Հանրապետություն – Ա. Գ.) ընտրությունները, ու ինչքանով են մոտիվացված կամ անկեղծ Բալասանյանի (նկատի ունի գեներալ-մայոր, Արցախի հերոս, Արցախի Հանրապետության նախագահի թեկնածու Վիտալի Բալասանյանին, որը բաց նամակով դիմել է Արցախի Հանրապետության նախագահ Բակո Սահակյանին՝ առաջարկելով արտակարգ դրություն հայտարարել Արցախի Հանրապետությունում և տեղափոխել նախագահի ու խորհրդարանական ընտրությունների ժամկետն Արցախում – Ա. Գ.) փաստարկները: Ավելորդ է ասել, որ Արցախի նախագահական ու խորհրդարանական ընտրությունները չի կարելի դիտարկել բացառապես ներքաղաքական համատեքստում, ավելին՝ այդ ընտրություններում, այսպես ասած, ներքին բաղադրիչը ամենաթույլն է արտահայտված, որովհետև՝ բացառությամբ մեկ թեկնածուի, որը հաղթելու շանս չունի, մյուսներն ըստ էության հանդես են գալիս գրեթե նույն ծրագրերով: Ըստ այդմ՝ Արցախի ընտրություններն առաջին հերթին միտված են ԼՂՀ (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – Ա. Գ.) սուբյեկտության մեծացմանը, ընդ որում՝ դա պետք է կապիտալիզացվի ոչ միայն ԼՂ խնդրի կարգավորման բանակցային գործընթացում, այլ նաև (ըստ երևույթին, դրա համար էր արժարժվում Նիկոլ Փաշինյանի՝ սկզբից Լեթ վնասակար կարգախոսը՝ «Արցախը Հայաստան է, և վե՛րջ», այն ժամանակ Հայաստանի իշխանավորների անդրօվկիանոսյան ուղեվարներին այդ կարգախոսը՝ պետք էր – Ա. Գ.), այսպես ասած, ներհայկական հարաբերություններում: Նախկին 20 տարիներին Արցախն իր սուբյեկտությունը կորցրել է ոչ միայն բանակցային գործընթացում, այլ նաև Հայաստանի հետ հարաբերություններում: Պատահական չէ, որ Արցախի իշխանությունները՝ Ռոբերտ Քոչարյանի ու Սերժ Սարգսյանի պաշտոնավարման տարիներին, չունեին սուբյեկտություն ու դարձել էին Հայաստանում հաստատված հին համակարգի լոկալ ինստիտուցիոնալ դրսևորումը: Ու այդ ամենը տեղի էր ունեցել Արցախի սուբյեկտության հաշվին: Հիմա բացառիկ հնարավորություն է ստեղծվել օրինական ընտրությունների անցկացման շնորհիվ կարևոր քայլ կատարել հայկական երկրորդ պետության սուբյեկտությունը մեծացնելու ուղղությամբ»: Բնականաբար, հարց է ծագում. իսկ այդ ինչո՞ւ են Արցախի Հանրապետության նախագահի և խորհրդարանի ընտրություններից չորս օր առաջ այդպես իրար խառնվել

Ա. ՊԵՐՍՊԵԿԻՎԱ

ազդեցության հայտնի գործակալները: Չէ՞ որ ընտրություններն Արցախում տեղափոխել խնդրում է ոչ թե ընտրարշավի աուտսայդերներից մեկը, այլ նրա առաջատարը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ համաձայն հանրային կարծիքի վերջին հարցման, որն անցկացվել է «Хроники Армении» Телеграм-ալիքի կողմից, «2020 թ. մարտի 24-ի դրությամբ նախագահական ընտրարշավի առաջին տեղում 31,8%-ով Վիտալի Բալասանյանն է, այն դեպքում, երբ ընտրարշավի նախկին առաջատար Արայիկ Հարությունյանը երկրորդ տեղում է և ունի քվեարկությանը մասնակցելու մտադրություն ունեցող հարցվածների ծայների 27,1%-ը, երրորդ տեղում սորոսյան ընտրյալ Մասիս Մայիլյանն է՝ 16,8%: Չկողմնորոշվածների թիվը 12,1% է»:

Այսինքն՝ ազդեցության գործակալների տրամաբանությամբ, ելնելով «շահադիտական» նկատառումներից՝ ընտրությունների ժամկետի տեղափոխմամբ ամենից շատ շահագրգռված էր ընտրարշավի առաջատար, գեներալ-մայոր, Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանը:

Հատկանշական է, որ մի ինչ-որ պատահական զուգահեռությամբ ս. թ. մարտի 26-ին Հայաստանի ԶԼՄ-ներում ի հայտ եկավ տեղեկատվություն այն մասին, որ ԱՄՆ կառավարությունը չեղարկել է Արցախում տարածքների ականագերծման NALO Trust ծրագրի ֆինանսավորումը: Համաձայն Ամերիկյան հետազոտությունների հայկական կենտրոնի հաղորդման՝ «Չնայած վերջին ամիսներին հայկական լրբեհստական կազմակերպությունների և կոնգրեսականների ակտիվ ջանքերին՝ չհաջողվեց պահպանել Արցախին ուղղակի ֆինանսական օգնությունը ԱՄՆ-ի կողմից»: Ընդ որում՝ նշվում էր նաև, որ որոշումն ընդունել է ԱՄՆ Ազգային անվտանգության խորհուրդը, որի հետ Ադրբեյջանի իշխանություններն ակտիվ աշխատանք էին տանում՝ մեծ փողեր հատկացնելով:

Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, ցանկանում եմ մեջբերում կատարել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի և Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի հարցազրույցներից ու հայտարարություններից: Այսպես, TV-5 հեռուստաալիքի 2019 թ. հունիսի 25-ի հարցազրույցում, խոսելով Արցախում կայանալիք նախագահական ընտրությունների մասին, Ռոբերտ Քոչարյանն ասաց, որ հաղթանակ պետք է տանի այն թեկնածուն, որը կկարողանա պահպանել «Արցախի տեսքն ու թույլ չտա Հայաստանին կոտրել իրեն»: Ռ. Քոչարյանը նաև հայտարարեց, որ Արցախի նախագահական ընտրություններում ինքն ունի իր նախընտրած թեկնածուն, բայց հրաժարվեց նշել նրա անունը: Հանուն արդարության նշենք, որ Ռ. Քոչարյանի հաջորդ հողվածներն ու հարցազրույցները կասկածներ չեն թողնում, որ Արցախի Հանրապետության կայանալիք նախագահական ընտրություններում Ռոբերտ Սեդրակիչի համար նախագահի գերադասելի թեկնածուն Վիտալի Բալասանյանն է:

Բավական համոզիչ հնչեց նաև ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի երեկ չէ առաջին օրվա ուղերձը արցախցիներին ընտրությունների նախօրեին. «Ընտրե՛ք պետության անվտանգությունը լավագույնս ապահովողին, նրան, ով ունակ է ամենաժանր փորձությունից հաղթանակած դուրս գալու, և դա ապացուցել է սեփական օրինակով ու հերոսությամբ, ով կարող է հմուտ կառավարել երկիրը, վստահ և պատվախնդրորեն ներկայացնել ձեզ ու արտահայտել ձեր կամքը, ձեր ստեղծարար միտքը և ներուժը ծառայեցնել երկրի հզորացմանն ու ձեր բարեկեցությանը»:

Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցողը թող խորհի այն բանի շուրջ, թե որոնք էին անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների դրդապատճառները, որոնք տազնապալի այս օրերին, երբ ողջ աշխարհն է համակված կորոնավիրուսային համավարակով, մոլորակային մասշտաբի այս չարիքի դեմ պայքարում ողջ հայության համախմբման վերաբերյալ հողվածների փոխարեն նման ստոր սուտ է տարածում, դիցուք. «Պատահական չէ, որ Արցախի իշխանությունները՝ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի պաշտոնավարման տարիներին, չունեին սուբյեկտություն» և նման այլ անհեթեթություններ: Հաշվարկը պարզ է՝ ցանկացած գնով հասնել Արցախում Հայաստանի ներկայիս ռեժիմի խամաճիկ-նախագահի ընտրության, պարզ ասած՝ խամաճիկի ընտրության ՀՀ իշխանությունների համար, որոնք, իրենց հերթին, անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների խամաճիկներն են: Կասկած չի հարուցում, որ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման սցենարիստները ճիշտ էին հաշվարկել, որ հակազգային «թավշյա հեղափոխության» (իմա՝ պետական հեղաշրջման) արտահանումը Արցախի Հանրապետություն անխուսափելիորեն կհանգեցնի քաղաքացիական պատերազմի սկսվելուն հայկական երկու պետություններում, իսկ դրա ելքը կկանխորոշի ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության ձակատագիրը, այլև չափազանց վտանգավոր ազդեցություն կունենա Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի ապակայունացման առումով: Վտանգի կենթարկվի Հարավկովկասյան տարածաշրջանի ապագան, քանի որ ապակայունացումը Հայաստանում և Արցախում անխուսափելիորեն պարարտ հող կստեղծի նեոօսմանյան բազենների փայփայած՝ Մեծ Թուրանի ստեղծման ձանապարհին «հայկական պատմեշի» վերացման երազանքի իրականացման համար:

Բնավ պատահական չէ, որ հիշատակեցի Մեծ Թուրանի մասին: Դեռևս XX դարասկզբին էր Լեռնային Ղարաբաղը կանգնած Մեծ Թուրանի ստեղծման ձանապարհին: Հիշենք այդ ժամանակների ողբերգական դրվագներից մեկը: Այսպես, հարյուր տարի առաջ՝ 1920 թ. մարտին, Կովկասյան իսլամական բանակի հրամանատար Նուրի փաշան ու նրա մոլագար գլխակերները լիովին ոչնչացրին արցախյան (ղարաբաղյան) մշակութային կենտրոնի՝ Շուշի քաղաքի հայ բնակչությանը: Ահա թե այդ սարսափների մասին հետագայում

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ինչ է գրել իտալացի գրող և թարգմանիչ, Ժնևի ու Հռոմի համալսարանների շրջանավարտ, Արևելյան քրիստոնեության հայտնի մասնագետ Ջովանի Գուայտան իր «Ճիշ Արարատից» գրքում. «1920 թ. մարտին թուրքերը և ադրբեջանցիները կատարում են նոր սարսափելի ջարդ Շուշի քաղաքում: Շուշին Ղարաբաղում հայկական կյանքի շատ կարևոր մշակութային կենտրոն էր: XIX դարից այն ուներ իր վանքը, իր եկեղեցին, թատրոնը, հիվանդանոցը, թեմական դպրոցը, լույս էին տեսնում հայերեն գրքեր և ամսագրեր: XIX դարի վերջին հայերը կազմում էին քաղաքի բնակչության ավելի քան 60 տոկոսը: Ընդամենը մեկ օրում՝ 1920 թ. մարտի 22-ին, թուրքական կատաղությունը քայքայեց հազարավոր հայկական տներ, ավերեց շատ եկեղեցիներ, գրադարաններ, տպարաններ. դրա զոհը դարձավ ավելի քան 30 000 մարդ: Այդպես քեմալականները Շուշիում կրկնեցին այն, ինչ երիտթուրքերը կատարել էին Բաքվում»: Երբ Շուշի այցելեց XX դարի ռուս խոշորագույն բանաստեղծ Օսիպ Մանդելշտամը կնոջ՝ Նադեժդայի հետ, իսկ դա տեղի է ունեցել 1920 թ. մարտյան կոտորածից տասը տարի հետո, նա միայն ավերակներ գտավ: Օսիպ Մանդելշտամը կոտորածի զոհերին նվիրեց «Ֆայտոնչին» բանաստեղծությունը: Այնտեղ այսպիսի տողեր կան.

*Так, в Нагорном Карабахе,
В хищном городе Шуше
Я изведаль эти страхи,
Соприродные душе.*

*Сорок тысяч мертвых окон
Там видны со всех сторон
И труда бездушный кокон
На горах похоронен.*

*Ես Ղարաբաղը տեսա լեռնային,
Տեսա գիշատիչ Շուշի քաղաքը,
Ուր ճաշակեցի սարսափներ մահի –
Հոգուս խռովքին համանվագ:*

*Քառասուն հազար մեռյալ լուսամուտ,
Ակնախոռոչներ մութ, սնամեջ.
Դառը տքնանքի բոժոժը հմուտ
Թաղված էր այնտեղ՝ լեռների մեջ:*

Թարգմ.՝ Հրաչյա Բելլերյան

Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, մեջբերենք մի հատված հայտնի արևելագետ-քաղաքագետ, REGNUM տեղեկատվական գոր-

ծակալության Արևելյան խմբագրության շեֆ-խմբագիր Ստանիսլավ Տարասովի 2017 թ. հունիսի 5-ի «Ում և ինչպես էր ծառայում Նուրի փաշան. Ադրբեջանին առաջարկում են օտար հերոսների» հոդվածից, որը հրապարակվել է blognews.am/ru ինտերնետ-պորտալում. «Թուրքիայի ՌՕՈւ պաշտոնաթող գեներալ-մայոր, Ավիացիայի համալսարանի ռեկտոր Քուրշաթ Աթլըղանը հավատում է, «որ շուտով Ադրբեջանում կտեղադրվի Նուրի փաշային արժանի հուշարձան, ինչով կուրախացնի ողջ թյուրքական աշխարհը»: Նրա խոսքով՝ «Նուրի փաշան Ադրբեջանի ամենակարևոր պատմական հերոսներից մեկն է»: Ավելի վաղ՝ 2010 թ., Բաքվում Նուրի փաշայի հուշարձանը տեղադրելու առաջարկով հանդես էր եկել Հուլուսի Քըլըջը՝ այդ պահին Ադրբեջանում Թուրքիայի դեսպանը»: Այնուհետև Ստանիսլավ Տարասովը միանգամայն իրավաչափորեն հարց է տալիս. «Ի՞նչ կա ժամանակակից Թուրքիայի ներկայացուցիչների նման համառամտության հետևում և ո՞ւմ են նրանք մտադիր հուշարձան կանգնեցնել ադրբեջանական հողում»: Կարծում ենք, որ այս ֆոնին «ժողովարչապետի» քանիցս կրկնվող սևեռուն գաղափարն այն մասին, թե Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման լուծումը պետք է ընդունելի լինի Հայաստանի, Արցախի (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) և Ադրբեջանի ժողովուրդների համար, նորից հայտնի զգացողություններ է առաջացնում, որոնք բնավ կապված չեն քաղաքականության հետ: Այստեղ անպայման կցանկանայի տեղեկացնել ընթերցողներին այն մասին, որ Տիեզերական գործունեության մասնակիցների միջազգային ասոցիացիայի նախագահ, սոցիոլոգիական գիտությունների դոկտոր, Հայաստանի հետ բարեկամության Ռուսաստանյան ընկերության նախագահ Վիկտոր Վլադիմիրովիչ Կրիվոպոլսկովը հանդես է եկել նախաձեռնությամբ՝ տեղադրելու հայտնի քանդակագործ Լազար Գադակի Օսիպ Մանդելշտամի կիսանդրին Շուշիում: Արցախի Հանրապետության իշխանությունները հավանություն են տվել նախաձեռնությանը, իսկ հայ տաղանդավոր ճարտարապետ, դիզայներ Ռուբեն Մնացականյանն արդեն ավարտում է համապատասխան ճարտարապետական նախագծի աշխատանքը:

Հարգելի ընթերցողը, ուշադիր խորամուխ լինելով անցած շաբաթվա հրապարակումների մեջ, կրկին ու կրկին համոզվում է այն եզրահանգման անայլընտրանքայնության մեջ, որ կորոնավիրուսի համավարակը կարող է անձանաչելիորեն փոխել աշխարհը: Այս մասին ամենայն համոզությամբ վկայում են Եվրոպայում տեղի ունեցող գործընթացները, ԱՄՆ դեկավարության մոտեցումների վտանգավոր փոխակերպումը (ԱՄՆ իշխանությունները դատի են տվել Չինաստանի կառավարությանը՝ պահանջելով Չինաստանից գանձել բոլոր վնասների դիմաց, որոնք հասցվել են Ամերիկային կորոնավիրուսի համավարակի պատճառով) և Եվրամիության միասնական մոտեցման բացակայությունը Չինաստանի հանդեպ: Եվ այս համատեքստում ցայտունորեն առանձնանում է Ռուսաստանի, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի կշռադատված, խոր հարգանքի արժանի քաղաքականությունը, որն իրականացվում է կորոնավիրուսի համավարակի պայմաններում: Քաղաքականություն, որը, անշուշտ, կստիպի Եվրամիության և ԱՄՆ սթափ դատող քաղաքական գործիչներին վերաիմաստավորել ժամանակակից Ռուսաստանի բացառիկ տեղի ու դերի փաստը մեր չափազանց բարդ, երբեմն՝ անկանխատեսելի ժամանակներում:

Իմ նախորդ՝ 21. 03. 2020 թ. հոդվածում, որը հրապարակվել է REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում «Կորոնավիրուսը համաճարակային ագրեսիա է» վերնագրով, միտք եմ արտահայտել այն մասին, որ ՀԱՊԿ անդամ-պետությունների համակարգված աշխատանքը՝ Ռուսաստանի Դաշնության, նրա նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի անվերապահ առաջատար դերով, օբյեկտիվորեն հնարավոր ամենակարճ ժամկետում կկանգնեցնի COVID-19-ի ագրեսիան: Ընդ որում՝ կարծիք եմ հայտնել, որ դա կլինի ոչ միայն հաղթանակ համավարակի հանդեպ, այլ նաև պերճախոս ապացույց Երկիր մոլորակի բոլոր առողջ դատող ուժերի համախմբման անայլընտրանքայնության՝ նրա իսկ փրկության համար: Կարծում եմ, որ նման գնահատականը էլ ավելի արդիական է դարձել: Ուստի, մեկ անգամ ևս վստահություն եմ հայտնում, որ ՀԱՊԿ անդամ-պետությունները, ԵՏՄ անդամները պետք է ստեղծեն կորոնավիրուսի համավարակի հաղթահարման, նրա տնտեսական հետևանքների մեղմման համատեղ համալիր ծրագիր և այդ հիմքի վրա մշակեն հետձգնաժամային արդարացի աշխարհակարգի կայացման գիտականորեն հիմնավորված նպատակային ծրագիր:

Ռուսաստան, արձագանքի՛ր:

Հոդվածը ցանկանում եմ ավարտել Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի՝ արցախցիներին ուղղված ուղերձի տողերով՝ 2020թ. մարտի 31-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում կայանալիք նախագահական և խորհրդարանական ընտրությունների առիթով. «Ես հավատում եմ, որ մեր հավաքական ուժը՝ Հայաստան, Արցախ և Սփյուռք եռամիասնությամբ, ի գործու է իրականություն դարձնելու համագգային մեր գաղափարներն ու նպատակները, և որ Արցախի նորընտիր իշխանություններն այս գաղափարի կրողն ու ջատագովն են լինելու: Աստված գորավիզ և պահապան լինի Արցախին ու մեր ողջ ժողովրդին»:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЗЕМЛЯНЕ, КОРОНАВИРУС ЗВОНИТ ПО ВАМ

Аннотация

Создание единого центра противостояния надвигающейся глобальной экономической катастрофе, который вберёт в себя весь экономический, военный, ресурсный, интеллектуальный и человеческий потенциал ЕАЭС и ШОС – единственная панацея спасения мира от самоуничтожения. И это не есть преувеличение.

Принимая решение написать статью, когда в Республике Армения (РА) число зараженных коронавирусом составило 881 человек, первое, что пришло на память была выдержка из Клятвы Гиппократ: «В какой бы дом я ни вошел, я войду туда для пользы больного, будучи далёк от всего намеренного, несправедного и пагубного ...». И в наши тревожные дни вполне понятно, что я, как и каждый Homo Sapiens, задумался над происходящим на планете Земля, читая и перечитывая всевозможные публикации, просматривая видеотрансляции на злобу дня. При этом я мысленно старался сопоставить день сегодняшний со схожими планетарными катаклизмами прошлого. Не стану приводить какие-то исторические аналогии, реально остерегаясь того, что, быть может, подобное восприятие пандемии коронавируса было заранее предусмотрено сценаристами трагической, чудовищной технологии разрушения современного мирового порядка. А то, что пандемия коронавируса – рукотворна, так это сугубо мое личное мнение, которое пока еще не трансформировалось в убеждение.

Итак, уважаемый читатель, 29 марта т. г. на интернет-портале cont.ws/@serfilatov была опубликована статья Сергея Филатова под заглавием «Обнуление ...». Приведу отдельные выдержки из этой статьи. «И когда пишут, что «коронавирус уже сейчас имеет все шансы за считанные месяцы переформатировать всю мировую экономику», то ставят проблему с ног на голову. Именно для переформатирования мировой экономики и появилась эта – да, опаснейшая, но, все-таки «ширмочка» в виде коронавируса, – пишет автор и далее продолжает: – А не запланированную ранее историю с пандемией «запустили» в дело именно в тот момент, когда финансовый обвал было уже не остановить? Удивлены? Тогда поз-

накопимся с докладом Фонда Рокфеллера (далее – Доклад) от 2010 года: “Scenarios for the Future of Technology and International Development. The Rockefeller Foundation. May 2010” («Сценарии для будущего технологического и международного развития». Фонд Рокфеллера. 2010 год»)). Далее автор статьи отмечает, что в этом Докладе только дату указали неточно – там, по прогнозу, вирусная инфекция в мире должна была начаться в 2012 году, сразу после финансового обвала в 2008–2009-м. Видимо, именно к 2012 году и готовились, но меры ФРС (Федеральной резервной системы США) по наполнению рынка сотнями миллиардов долларов из программы QE (Quantitative Easing) «количественного смягчения» отсрочили «запуск» пандемии. Можно привести и другие весьма интересные выдержки из вышеуказанного Доклада Фонда Рокфеллера, на которые ссылается другой автор, Владимир Павленко в статье, опубликованной 1 апреля т. г. ИА REGNUM под заглавием «Откуда коронавирус и пришел ли конец глобализму?». В ней автор ссылается на разработчиков и авторов Доклада, где свое видение будущего они расписывают в четырех сценариях, которые подробно изложены в статье Павленко. Подытоживая суть вопросов, затронутых в вышеупомянутых статьях, которые, на мой взгляд, достойны тщательного анализа, трудно не согласиться с одним из авторов, утверждающим, что «мир пришёл в точку, когда происходит, если уже не произошло, ОБНУЛЕНИЕ:

1. *Обнуление пришедшей в негодность мировой финансовой системы, где «деньги делали деньги» без участия людей и производства;*
2. *Обнуление Глобализации;*
3. *Обнуление свободы передвижения с континента на континент сотен миллионов людей – кто в поисках работы, кто в поисках новых впечатлений от туризма;*
4. *Обнуление производства транспортных средств, рост числа которых теперь просто не востребован;*
5. *Обнуление самого формата социальной жизни».*

Здесь хотелось бы привести выдержку уже из статьи за авторством Федора Пашина под заглавием «Коронавирус – это командно-штабные учения глубинного государства», опубликованной 7 апреля т. г. ИА REGNUM, в которой, на мой взгляд, изложена одна из главных целей сценаристов трагических событий, охвативших весь мир. Так, отвечая на объективно актуальный вопрос об активной реализации подрывного сценария против Российской Федерации и ее президента, Ф. Пашин предельно ясно отвечает: «Хочется надеяться, что и здесь, как это было уже не раз в истории, «коса найдет на камень». Если ещё удастся вырвать из «когтей» дракона Италию, а тем более Германию, где проявляют особый интерес к снятию санкций с России, появятся серьезные предпосылки к формированию пространства торгово-экономического сотрудничества от Лиссабона до

Владивостока, гармонизации китайской геостратегической инициативы «Один пояс, один путь» и евразийского проекта «ЕАЭС». В данном контексте безотлагательная консолидация и мобилизация народов мира в рамках своих государственных образований, организация всестороннего международного взаимодействия и, прежде всего, между ведущими силами сопротивления мировому гегемонизму и, в частности, КНР, России, Ирана и другими, безусловно, может способствовать созданию широкого фронта противодействия человеконенавистническим планам подрывных глобальных сил». Чтобы у читателя не сложилось мнение, что я поставил перед собой цель тиражировать алармистские высказывания вполне авторитетных российских авторов, приведу и высказывания иного рода.

Думаю, что читателям будет интересно ознакомиться с идеями другого «футуролога-неомальтузианца», небезызвестного миллиардера Билла Гейтса. Так, еще в 2015 году, выступая на популярном шоу TED Talk с докладом на тему «Следующая вспышка? Мы не готовы», Б. Гейтс предсказал вспышку эпидемии, уточнив, что человечество окажется неспособным к пандемии, вызванной инфекционным вирусом. Вдумаемся в его слова: «Если в течение следующих нескольких десятилетий что-либо убьет более 10 миллионов человек, это, скорее всего, будет инфекционный вирус, а не война». Я далее не стану подробно излагать самые разнонаправленные суждения относительно предсказаний этого, бесспорно, неординарного человека, который в настоящее время через «Фонда Билла и Мелинды Гейтс» тратит не одну сотню миллионов долларов на создание вакцины против COVID–19, в частности, финансируя фармацевтическую компанию Inovio Pharmaceuticals, которая создала вакцину против COVID–19, ныне проходящую первую фазу клинических испытаний на людях, добровольцах после того, как соответствующая заявка этой компании была одобрена компетентными органами США.

Думаю, что имеет смысл ознакомить читателей и с первой реакцией денежных властей США на смягчение экономических и социальных последствий пандемии коронавируса. Так, 24 марта т. г. в авторитетном издании “Journal of Economics and Business” была опубликована статья Закарии Эванса под заглавием “Kudlow Projects Coronavirus Aid Package to Reach “Roughly \$6 Trillion”(«Пакет помощи преодолеть коронавирус по проекту Кудлоу обойдется в \$6 триллионов»). Заметим, что Ларри Кудлоу, который является главным советником президента США по экономическим вопросам, назвал общую сумму помощи, выделяемой властями США на борьбу с коронавирусом – \$6 триллионов. Со слов Л. Кудлоу, два триллиона долларов – прямая помощь из государственного бюджета, а также \$4 триллиона – за счет кредитов ФРС. Отметим также, что, когда пишутся эти строки, государственный долг США в реальном времени составляет \$23 трлн 925 млрд, читателям напомним также, что по итогам

2019 года ВВП США составил \$21 трлн 482 млрд, то есть госдолг США составил – 111,37% от ВВП. При этом следует принять во внимание, что эти \$2 трлн не предполагается получить путем перераспределения денежных средств в рамках уже принятого Конгрессом США Закона о федеральном бюджете на текущий финансовый год (берёт начало с 1 октября 2019 года). Эта сумма приведет к троекратному увеличению утвержденного дефицита бюджета США – с \$1 трлн до \$3 трлн. Важно заметить, что из этой колоссальной суммы в \$6 трлн 590 млрд приходилось на государственные займы США таким странам, как Китай (госзайм которого составил \$1 трлн 110 млрд, или 16,8% от общей суммы государственных займов США), Япония (\$1 трлн 100 млрд, 16,7%), Великобритания (\$640 млрд 9,7%), а также Бразилия, Ирландия, Швейцария, Люксембург, Бельгия и другие. Это данные на август 2019 года. Отметим также, что из \$2 трлн бюджетной помощи США \$1 трлн будет потрачен на прямые раздачи денег населению из расчета по одной тысяче долларов на взрослого человека и по 500 долларов на ребенка. Бесспорно, что эта помощь смягчит социальное напряжение в обществе и что немаловажно – повысит платежеспособный спрос населения. Другой \$1 трлн бюджетных средств будет направлен на поддержку малого бизнеса, в том числе путем предоставления налоговых каникул в объеме \$350 млрд, а также будет выделено \$250 млрд на расширение программы пособий по безработице, предусмотрено также предоставление налоговых каникул физическим лицам. Запомним, уважаемый читатель, что эти астрономические, не подкрепленные товарным покрытием триллионные долларовые вливания в мировую финансовую систему отнюдь не будут способствовать ее оздоровлению. Да, да – оздоровлению мировой финансовой системы, хотя бы по той причине, что по состоянию на 2019 год доллар США составлял 61,82% всех золотовалютных резервов центральных банков стран мира, при этом более 40% мирового долга было номинировано в долларах США. Отметим также, что на евро приходилось 20,24% (\$2,21 трлн), японскую иену 5,25% (\$572 млрд), фунт стерлингов 4,54% (\$495 млрд) и китайский юань 1,95% (\$213 млрд) от общей суммы мировых резервных валют.

У читателя вполне закономерно могут возникнуть вопросы: а какие меры поддержки экономики в связи с коронавирусом вводили другие эмитенты мировых резервных валют: Евросоюз, Великобритания, Китай.

Так, еще 18 марта т. г. Совет Евросоюза согласовал выделение €37 млрд в рамках мер для защиты экономики ЕС от влияния коронавируса. 19 марта Совет управляющих Европейского центрального банка принял решение о запуске программы выкупа ценных бумаг на €750 млрд для поддержки финансовой стабильности в условиях распространения коронавируса. Примечательно и другое решение: 23 марта т. г. Совет ЕС по экономике и финансам утвердил предложение Еврокомиссии впервые в

истории приостановить действие Пакта стабильности и роста для поддержки экономики в условиях пандемии коронавируса, тем самым отменив лимит бюджетного дефицита не более 3% от ВВП для стран Евросоюза. Отмена Пакта стабильности позволит правительствам ЕС без ограничений брать кредиты для предоставления помощи бизнесу. В этот же день, 23 марта, правительство ФРГ приняло пакет помощи в объеме €750 млрд частным предпринимателям и компаниям, а также различным группам населения, которые в значительной мере могут пострадать от последствий пандемии коронавируса.

Отметим также, что правительство Франции 21 марта объявило о выделении €45 млрд на помощь несущим крупные убытки предприятиям, а также на выплаты пособий работникам, переведенным на режим частично безработных. Правительство Италии 11 марта приняло решение выделить €25 млрд на поддержку семей и компаний в условиях чрезвычайной ситуации. А правительство Испании 17 марта приняло решение выделить €200 млрд на борьбу с коронавирусом и его последствиями для страны. Эта сумма составляет 20% ВВП Испании. Из них €117 млрд – государственные средства, остальные – привлеченные частные ресурсы.

Что же касается другого эмитента мировой резервной валюты, Великобритании, то 17 марта Министерство финансов Великобритании объявило о мерах по поддержке бизнеса. В частности, компаниям будут предоставлены кредитные гарантии на £330 млрд. или \$400 млрд., что, по словам министра финансов Риши Сунак, составляет 15% от ВВП страны.

Для полноты картины отметим, что по данным Международного валютного фонда (World Economic Outlook, April 2019) государственный долг ФРГ составил 55,75% от ВВП, Италии – 133,4%, Франции – 99,2%, Великобритании – 85,7%, Испании – 96%. Отношение же госдолга России к ВВП составило лишь 19,48%. Такие вот дела.

Что станет с мировой финансовой системой после преодоления пандемии коронавируса, какова будет значимость мировых резервных валют, которая напрямую зависит от состояния экономики стран-эмитентов, уже сейчас не может не вызвать серьезной тревоги.

Уважаемый читатель, я специально в таких подробностях привел некоторые данные, характеризующие (естественно, не в полной мере) состояние дел, сложившееся в мировой финансовой системе. Ясно одно, что пандемия коронавируса ускорила наступление глобального финансового и экономического кризиса, который был неизбежен в условиях, когда мировые финансы, а не конкретное производство и люди, стали «движущей силой» воображаемого экономического развития. К сожалению, и сейчас не дается исчерпывающей оценки угрозам глобальной экономики, чреватой обернуться глобальной катастрофой. Мы уже в который раз ста-

новимся свидетелями порочной практики, приведшей к перегреву мировой экономики, раздутым пузырям фондовых индексов США и Европы, когда ФРС и Европейский Центробанк продолжают практику печатания ничем не обеспеченных денег, что неизбежно приведет к стагфляции и серьезным социальным потрясениям, чреватым ввергнуть мир в неуправляемый хаос. И это делается с тем, чтобы, оправдавшись пандемией, в очередной раз «залить пожар» глобальной экономики невообразимыми объемами долларов и евро, фунтов стерлингов.

В чем же выход из создавшегося крайне опасного положения, вполне ожидаемо может задаться вопросом наш уважаемый читатель? Внимательно анализируя последние события, происходящие в мире после объявления пандемии коронавируса, все более и более убеждаюсь в том, что необходимо объединение государств-членов Евразийского экономического союза (ЕАЭС) и Шанхайской организации сотрудничества (ШОС) с привлечением Ирана в единый центр противодействия политике мировой финансовой олигархии, которая, как не единожды показала практика, бесперебойной работой печатного станка ФРС США и печатного станка Европейского Центробанка, что во Франкфурте-на-Майне, провоцированием военных конфликтов, применением всевозможных санкций в отношении России, Исламской Республики Иран, инициированием разного рода провокаций в отношении Китая, готова продлить свое привилегированное положение в мире. А это, в свою очередь, позволяет им сохранить высокий жизненный уровень населения своих стран, повторюсь, во многом благодаря печатному станку. Не приходится сомневаться, что первый типограф Европы Иоганн Гутенберг, который сыграл большую роль в развитии эпох Возрождения, Реформации, Просвещения, узнав, для каких целей нынче используется изобретенный им еще в XV веке печатный станок, трижды перевернулся бы в гробу.

Вновь хотелось бы подчеркнуть, что создание единого центра противостояния надвигающейся глобальной экономической катастрофе, который вберёт в себя весь экономический, военный, ресурсный, интеллектуальный и человеческий потенциал ЕАЭС и ШОС – единственная панацея спасения мира от самоуничтожения. И это не есть преувеличение. Пишу эти строки и на память приходит стихотворение замечательного английского поэта XVI–XVII веков Джона Донна, послужившего эпиграфом к блистательному роману Эрнеста Хемингуэя «По ком звонит колокол»: «Нет человека, который был бы как Остров, сам по себе, каждый человек есть часть Материка, часть Суши; и если волной снесёт в море береговой Утёс, меньше станет Европа, и так же, если смоем край мыса или разрушит Замок твой или друга твоего; смерть каждого Человека умаляет и меня, ибо я един со всем Человечеством, а потому не спрашивай, по ком звонит колокол: он звонит по Тебе». Так и хочется воскликнуть: Земляне, коронавирус звонит по Вам.

Не исключаю, что уважаемый читатель может поинтересоваться, а чего это я ни словом не упомянул о сегодняшних тревожных буднях моей Родины – Республики Армения и Республики Арцах? К большому сожалению, положение в РА весьма и весьма тревожное. Да, правительство Армении утвердило девять антикризисных пакетов. Однако не хотелось бы в этой статье комментировать актуальность и востребованность антикризисных мер, принятых правительством Армении. Степень их актуальности, а скорее отсутствия таковой весьма красноречиво проявляется в бесконечных прямых телеэфирах «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого. Не скрою, что весьма сильная нагрузка для нервной системы любого мало-мальски образованного человека смотреть и слушать по несколько раз в день повторяемые в режиме non-stop бредни «народного премьера», которые в силу его абсолютной некомпетентности занимаемой должности отнюдь не способствуют пониманию гражданами РА актуальных задач, стоящих перед страной, перед каждой армянской семьей, уже не приходится говорить об отсутствии внятного разъяснения о путях их решения. Все его live-ы – классические образчики популизма и подчинены самовосхвалению, или, как бы сказали «продвинутые» политологи, PR-акциям в адрес себя любимого.

В утешение теперь уже большинства армянского народа хочу надеяться, что недалек тот день, когда, выражаясь словами из Ветхого Завета Библии: «... Всеу свое время, и время всякой вещи под небом: время рождаться и время умирать...» (Екклезиаст), армянский народ преодолеет пандемию коронавируса и параллельно с этим избавится от столь же опасного для армянской государственности засилья некомпетентных властей, все более и более зависящих от заокеанских сценаристов государственного переворота, совершенного в Армении в апреле–мае 2018 года, а также от соросовских кукловодов и их местных прихлебателей. Но эта тема другого анализа.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Благо есть и хорошие новости. Так, еще 30 марта т. г. Чрезвычайный и Полномочный Посол Российской Федерации в Республике Армения Сергей Павлович Копыркин на вопрос корреспондента интернет-издания Sputnik Armenia – «Мы знаем, что Россия помогает Армении в борьбе с коронавирусной инфекцией. Например, российской стороной нам были переданы 1500 специальных тестов. Планируется ли дальнейшее оказание помощи в данной сфере?» – ответил: «Разумеется, российская сторона в данном вопросе ориентируется на обращение армянских властей. Уверен, что, учитывая наши союзнические отношения, любой подобный запрос будет рассмотрен в максимальном внимательном и конструктивном ключе. Хотелось бы обратить внима-

ние, что компании с российским капиталом, работающие в Армении, также не остаются в стороне. Например, ЗАО «Южно-Кавказская железная дорога», банк «ВТБ Армения» и ЗАО «Электрические сети Армении» присоединились к запущенной Министерством финансов республики кампании по сбору средств для профилактики и преодоления распространения коронавируса. Сегодняшняя кризисная ситуация – это тест на зрелость и солидарность международного сообщества. Хотелось бы пожелать всем нам, чтобы этот тест был сдан успешно». Уверен, что с первого дня объявления Всемирной организацией здравоохранения о пандемии коронавируса Российская Федерация во главе с ее достойным этой Великой державы президентом Владимиром Владимировичем Путиным сдаёт этот тест на отлично. И этот неоспаримый факт – предмет нашей общей гордости, гордости всех честных людей планеты Земля.

Без волнения не могу не проинформировать читателей, что вчера, 7 апреля вечером в Армению прибыл самолёт ВКС России с первой группой военных специалистов, которые окажут содействие армянским коллегам в организации противоэпидемических мероприятий по борьбе с коронавирусом. Сегодня ожидается прибытие второго борта. Специалисты из России привезли системы дезинфекции и переносную лабораторию для тестирования на коронавирус, что позволит в оперативном порядке проверять на наличие вируса у армянских военнослужащих, а также личный состав российской 102-й военной базы, эффективней бороться с распространением COVID-19. Заметим также, что договоренность об оказании содействия была достигнута между главами Минобороны Армении и России – Давидом Тонояном и Сергеем Шойгу – в рамках двустороннего сотрудничества.

Уважаемый читатель, в своей статье «На повестке – разработка программы посткризисного мирового порядка», опубликованной 28 марта т. г. ИА REGNUM, были такие строки «... государства-участники ОДКБ, члены ЕАЭС должны выработать совместную комплексную программу преодоления пандемии коронавируса, смягчения ее экономических последствий и на этой основе разработать научно обоснованную целевую программу становления посткризисного справедливого мирового порядка», а далее призыв – «Россия, отзовись!». Теперь же хочу завершить статью словами – «Россия, спасибо!»

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԵՐԿԻՐ ՄՈՒՈՐԱԿԻ ՄԱՐԴԻԿ, ԿՈՐՈՆԱՎԻՐՈՒՄԸ ՁԵՐ ՀԱՄԱՐ Է ԳՈՒԺՈՒՄ

Անոտացիա

Վերահաս գլոբալ տնտեսական աղետին, որն իր մեջ է առնում ԵՏՄ և ՇՀԿ տնտեսական, ռազմական, ռեսուրսային, մտավոր և մարդկային ողջ պոտենցիալը, դիմակայելու միասնական կենտրոնի ստեղծումը աշխարհը ինքնառնչացումից փրկելու միակ համադարձանն է: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Որոշում կայացնելով հոդված գրել այն ժամանակ, երբ Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ) կորոնավիրուսով վարակվածների թիվը կազմում է 881 մարդ, առաջինը, ինչը մտաբերեցի, տողերն էին Հիպոկրատի երդումից. «Ինչ տուն էլ որ ես մտնեմ, երդվում եմ այդ անել միայն հիվանդի բարօրության համար՝ զերծ մնալով որևէ անարդար ու կործանարար գործից ...»: Եվ մեր տագնապալի օրերում միանգամայն հասկանալի է, որ ես, ինչպես և յուրաքանչյուր Homo Sapiens, սկսեցի մտածել Երկիր մոլորակում կատարվող անցուդարձերի մասին՝ ընթերցելով ու վերընթերցելով հնարավոր բոլոր հրապարակումները, դիտելով տեսահեռարձակումներն օրվա օրախնդիր թեմայի վերաբերյալ: Ընդ որում՝ ես մտովի ջանում էի համեմատել այս օրերն անցյալի նման մոլորակային արհավիրքների հետ: Պատմական ինչ-որ զուգահեռներ չեմ անցկացնի՝ զգուշանալով այն բանից, որ, գուցե, կորոնավիրուսի համավարակի նման ընկալումը վաղօրոք նախատեսված էր ժամանակակից աշխարհակարգի քայքայման ողբերգական, ահավոր տեխնոլոգիայի սցենարիստների կողմից: Իսկ այն, որ կորոնավիրուսի համավարակը ձեռակերտ է, դա զուտ իմ անձնական կարծիքն է, որն առայժմ համոզմունքի չի փոխակերպվել:

Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, ս. թ. մարտի 29-ին cont.ws/@serfilatov ինտերնետ-պորտալում հրապարակվեց Սերգեյ Ֆիլատովի հոդվածը՝ «Զրոյացում ...» վերնագրով: Որոշ մեջբերումներ կատարեմ այդ հոդվածից: «Եվ երբ գրում եմ, թե «կորոնավիրուսն արդեն այժմ ունի հաշված ամիսներում ողջ համաշխարհային տնտեսությունը ձևափոխելու բոլոր շանսերը», ապա խնդիրը գլխիվայր եմ շրջում: Համաշխարհային տնտեսությունը ձևափոխելու համար էլ հենց ի հայտ է եկել այս՝ այո՛, ամենավտանգավոր, բայց և այնպես, փոքրիկ «քողածածկույթը» կորոնավիրուսի տեսքով, – գրում է

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հեղինակն ու այնուհետև շարունակում, – իսկ արդյո՞ք համավարակի հետ կապված, նախապես ծրագրված պատմությունը «չգործադրեցին» հենց այն պահին, երբ ֆինանսական փլուզումն արդեն կանգնեցնել հնարավոր չէր: Զարմացա՞ծ եք: Այդ դեպքում ծանոթացեք Ռոքֆելերի հիմնադրամի 2010թ. “Scenarios for the Future of Technology and International Development. The Rockefeller Foundation. May 2010” («Ապագա տեխնոլոգիական և միջազգային զարգացման սցենարներ, Ռոքֆելերի հիմնադրամ: 2010 թվական) զեկույցին» (այսուհետ՝ Զեկույց): Այնուհետև հոդվածի հեղինակը նշում է, որ այդ Զեկույցում միայն տարեթիվը ձիշտ չեն նշել, այնտեղ, ըստ կանխատեսման, վիրուսային վարակն աշխարհում պետք է սկսվեր 2012 թ., 2008–2009 թթ. ֆինանսական փլուզումից անմիջապես հետո: Ըստ երևույթին, հենց 2012 թվականին էլ պատրաստվում էին, բայց ԱՄՆ ԴՊՀ (Ղաշնային պահուստային համակարգ) QE (Quantitative Easing) «քանակական մեղմման» ծրագրի՝ հարյուր միլիարդավոր դոլարներով շուկան լցնելուն ուղղված միջոցառումները հետաձգեցին համավարակի «բացթողումը»: Կարելի է բավական հետաքրքիր այլ մեջբերումներ էլ կատարել Ռոքֆելերի հիմնադրամի վերոնշյալ Զեկույցից, որոնք վկայակոչում է մեկ այլ հեղինակ՝ Վլադիմիր Պավլենկոն ս. թ. ապրիլի 1-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված «Որտեղի՞ց եկավ կորոնավիրուսը, և արդյո՞ք եկել է գլոբալիզմի վերջը» հոդվածում: Դրանում հեղինակը հղում է կատարում Զեկույցը մշակողներին և հեղինակներին, որտեղ ապագայի իրենց տեսլականը նրանք նկարագրում են չորս սցենարով, որոնք հանգամանալիորեն ներկայացված են Վ. Պավլենկոյի հոդվածում: Ամփոփելով վերոնշյալ հոդվածներում շոշափված հարցերի էությունը, որոնք, ըստ իս, արժանի են մանրակրկիտ վերլուծության, դժվար է չհամաձայնել հեղինակներից մեկի հետ, որը հավաստիացնում է, որ «աշխարհը հասել է մի կետի, երբ տեղի է ունենում, եթե արդեն տեղի չի ունեցել, ԶՐՈՅԱՑՈՒՄ.

1. *Անպիտան դարձած համաշխարհային ֆինանսական համակարգի զրոյացում, որտեղ «փողը փող էր ստեղծում»՝ առանց մարդկանց և արտադրության մասնակցության,*
2. *Գլոբալացման զրոյացում,*
3. *Մայրցամաքից մայրցամաք հարյուր միլիոնավոր մարդկանց տեղաշարժի (ոմանք՝ աշխատանք գտնելու, ոմանք՝ զբոսաշրջությունից նոր տպավորություններ ստանալու համար) ազատության զրոյացում,*
4. *Տրանսպորտային միջոցների արտադրության զրոյացում, որոնց թվի աճն այժմ պարզապես պահանջված չէ,*
5. *Սոցիալական կյանքի բուն ձևաչափի զրոյացում»:*

Այստեղ կցանկանայի արդեն մեջբերում կատարել Ֆյոդոր Պաշինի «Կորոնավիրուսը՝ խորքային պետության հրամանատարաշտաբային գործարկություն» հոդվածից, որը հրապարակվել է ս. թ. ապրիլի 7-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, որում, ըստ իս, ներկայացված է ողջ

աշխարհին համակած ողբերգական իրադարձությունների սցենարիստների գլխավոր նպատակներից մեկը: Այսպես, պատասխանելով Ռուսաստանի Դաշնության և նրա նախագահի դեմ խափանարար սցենարի ակտիվ իրականացման մասին օբյեկտիվորեն ակտուալ հարցին՝ Ֆ. Պաշինը հնարավորինս հստակ պատասխանում է. «Հույս ունեմ, որ այստեղ ևս, ինչպես մեկ անգամ չէ, որ եղել է պատմության մեջ, «խուփը քարին դեմ կառնի»: Եթե հաջողվի նաև վիշապի «ճանկերից» խլել Իտալիան և, առավել ևս՝ Գերմանիան, որտեղ առանձնակի հետաքրքրություն են ցուցաբերում Ռուսաստանի դեմ պատժամիջոցները հանելու նկատմամբ, ի հայտ կգան Լիսաբոնից մինչև Վլադիվոստոկ առևտրատնտեսական համագործակցության տարածքի ձևավորման, չինական «Մեկ գոտի, մեկ ճանապարհ» աշխարհառազմավարական նախաձեռնության և եվրասիական ԵՏՄ նախագծի ներդաշնակեցման լուրջ նախադրյալներ: Այս համատեքստում աշխարհի ժողովուրդների անհապաղ համախմբումն ու մոբիլիզացումը իրենց պետական կազմավորումների շրջանակում, համակողմանի միջազգային փոխգործակցության կազմակերպումը, և, առաջին հերթին, համաշխարհային հեգեմոնիզմին դիմակայության առաջատար ուժերի, մասնավորապես՝ ԶԺՀ-ի, Ռուսաստանի, Իրանի և մյուսների միջև, անշուշտ, կարող են նպաստել խափանարար գլոբալ ուժերի մարդատյաց ծրագրերին դիմակայելու լայն ճակատի ստեղծմանը»: Որպեսզի ընթերցողը տպավորություն չստանա, թե ես իմ առջև նպատակ եմ դրել անդրադառնալ միանգամայն հեղինակավոր ռուսաստանցի հեղինակների տազնապահարույց արտահայտություններին, այլ կարգի մտքեր էլ մեջբերեմ:

Կարծում եմ, որ ընթերցողներին հետաքրքիր կլինի ծանոթանալ մեկ այլ «ֆուտուրոլոգ-նեոմալթուսական», ոչ անհայտ միլիարդատեր Բիլ Գեյթսի գաղափարներին: Այսպես, դեռևս 2015 թ., TED Talk հանրահայտ շոուում «Հաջորդ բռնկո՞ւմ. մենք պատրաստ չենք» զեկույցով հանդես գալով՝ Բ. Գեյթսը գուշակեց համաճարակի բռնկում՝ ճշտելով, որ մարդկությունն անգոր կլինի համավարակի առջև, որն առաջ կգա վարակիչ վիրուսից: Խորհենք նրա խոսքերի շուրջ. «Եթե հաջորդ մի քանի տասնամյակում որևէ բան սպանի ավելի քան 10 միլիոն մարդու, դա, ամենայն հավանականությամբ, կլինի վարակիչ վիրուսը, այլ ոչ թե պատերազմը»: Այլևս մանրամասն չեմ ներկայացնի այս, անշուշտ, արտառոց մարդու կանխատեսումների ամենատարաբնույթ դատողությունները, որը ներկայում «Բիլ և Մելինդա Գեյթսեր հիմնադրամի» միջոցով հարյուր միլիոնավոր դոլարներ է ծախսում COVID-19-ի դեմ պատվաստանյութ ստեղծելու վրա, մասնավորապես՝ ֆինանսավորելով Inovio Pharmaceuticals դեղագործական ընկերությանը, որն ստեղծել է պատվաստանյութ COVID-19-ի դեմ: Այն այժմ կամավոր անձանց վրա կլինիկական փորձարկումների փուլում է՝ այն բանից հետո, երբ այդ ընկերության համապատասխան հայտը ԱՄՆ իրավասու մարմինների հավանությանն է արժանացել:

Կարծում եմ, որ իմաստ կա ընթերցողներին ծանոթացնել նաև կորոնավիրուսի համավարակի տնտեսական ու սոցիալական հետևանքների

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մեղմմանը ԱՄՆ դրամական իշխանությունների առաջին արձագանքին: Այսպես, ս. թ. մարտի 24-ին «Journal of Economics and Business» հեղինակավոր պարբերականում հրապարակվեց Ջաքարիա Էվանսի «Kudlow Projects Coronavirus Aid Package to Reach ‘Roughly’ \$6 Trillion» («Կուդլոուի նախագծով կորոնավիրուսի հաղթահարման օգնության փաթեթը \$6 տրիլիոն կարժենա») հոդվածը: Նշենք, որ Լարի Կուդլոուն, որը ԱՄՆ նախագահի տնտեսական հարցերով գլխավոր խորհրդականն է, նշել է օգնության ընդհանուր գումարը, որը հատկացվում է ԱՄՆ իշխանությունների կողմից կորոնավիրուսի դեմ պայքարի համար՝ \$6 տրիլիոն: Լ. Կուդլոուի խոսքով՝ երկու տրիլիոն դոլարն ուղղակի օգնություն է պետական բյուջեից, \$4 տրիլիոն էլ կհատկացվի ԴԴՀ վարկերի հաշվին: Նշենք նաև, որ երբ գրվում էին այս տողերը, ԱՄՆ պետական պարտքը իրական ժամանակում կազմում է \$23 տրլն 925 մլրդ, ընթերցողներին նաև հիշեցնենք, որ 2019թ. արդյունքներով ԱՄՆ ՀՆԱ-ն կազմել է \$21 տրլն 482 մլրդ, այսինքն՝ ԱՄՆ պետական պարտքը կազմել է ՀՆԱ 111,37%-ը: Ընդ որում՝ պետք է ուշադրություն դարձնել այն բանին, որ այդ \$2 տրիլիոնը չի ենթադրվում ստանալ ԱՄՆ Կոնգրեսի կողմից արդեն ընդունված՝ ընթացիկ ֆինանսական տարվա (սկսվում է 2019թ. հոկտեմբերի 1-ից) Դաշնային բյուջեի մասին օրենքի շրջանակում դրամական միջոցների վերաբաշխման ճանապարհով: Այդ գումարը կհանգեցնի ԱՄՆ բյուջեի հաստատված դեֆիցիտի եռակի ավելացման՝ \$1 տրլն-ից մինչև \$3 տրլն: Կարևոր է նշել, որ ԱՄՆ պետական պարտքի այս վիթխարի գումարից՝ \$6 տրլն, 590 մլրդ-ն բաժին էր ընկնում ԱՄՆ պետական փոխառությանն այնպիսի երկրներին, ինչպիսիք են Չինաստանը (որի պետական փոխառությունը կազմել է \$1 տրլն 110 մլրդ կամ ԱՄՆ պետական փոխառությունների ընդհանուր գումարի 16,8%-ը), Ճապոնիան (\$1 տրլն 100 մլրդ, 16,7%), Մեծ Բրիտանիան (\$640 մլրդ, 9,7%), ինչպես նաև Բրազիլիան, Իռլանդիան, Շվեյցարիան, Լյուքսեմբուրգը, Բելգիան և այլն: Սրանք 2019 թ. օգոստոսի տվյալներն են: Նշենք նաև, որ ԱՄՆ բյուջետային օգնության \$2 տրիլիոնից \$1 տրիլիոնը ծախսվելու է բնակչությանն ուղղակի փող բաժանելուն՝ մեկ մեծահասակին 1000 և մեկ երեխային՝ 500 դոլար հաշվարկով: Անվիճելի է, որ այդ օգնությունը կմեղմի սոցիալական լարվածությունը հասարակությունում, և որ պակաս կարևոր չէ՝ կբարձրացնի բնակչության վճարունակ պահանջարկը: Բյուջետային միջոցների մյուս \$1 տրլն-ը կուղղվի փոքր բիզնեսի աջակցությանը, այդ թվում հարկային արձակուրդ տրամադրելու ճանապարհով՝ \$350 մլրդ-ի չափով, ինչպես նաև կհատկացվի \$250 մլրդ՝ գործազրկության նպաստների ծրագրի ընդլայնմանը, նախատեսված է նաև հարկային արձակուրդի տրամադրում ֆիզիկական անձանց: Հիշեցնենք, հարգելի ընթերցող, որ այս աստղաբաշխական, ապրանքով չամրապնդված տրիլիոն դոլարների ներարկումները համաշխարհային ֆինանսական համակարգում բնավ չեն նպաստի դրա առողջացմանը: Այո, այո, հա-

մաշխարհային ֆինանսական համակարգի առողջացմանը, գոնե այն պատճառով, որ 2019 թ. դրությամբ ԱՄՆ դոլարը կազմում էր աշխարհի երկրների կենտրոնական բանկերի ողջ ոսկու-արծույթի պահուստների 61,82%-ը, ընդ որում՝ համաշխարհային պարտքի ավելի քան 40%-ը նշված է ԱՄՆ դոլարի անվանական արժեքով: Ասենք նաև, որ Եվրոյին բաժին է ընկել համաշխարհային պահուստային արժույթների ընդհանուր գումարի 20,24%-ը (\$2,21 տրլն), ճապոնական իենին՝ 5,25%-ը (\$572 մլրդ), բրիտանական ֆունտ սթեռլինգին՝ 4,54%-ը (\$495 մլրդ) և չինական յուանին՝ 1,95%-ը (\$213 մլրդ):

Ընթերցողի մոտ միանգամայն օրինաչափորեն կարող են հարցեր առաջանալ. իսկ կորոնավիրուսի հետ կապված՝ տնտեսության աջակցման ի՞նչ միջոցներ են մտցրել համաշխարհային պահուստային արժույթների մյուս էմիտենտները, դիցուք՝ Եվրամիությունը, Մեծ Բրիտանիան, Չինաստանը:

Այսպես, ս. թ. մարտի 18-ին Եվրամիության խորհուրդը համաձայնեցրեց €37 մլրդ-ի հատկացումը՝ ԵՄ տնտեսությունը կորոնավիրուսի ազդեցությունից պաշտպանելու միջոցառումների շրջանակում: Մարտի 19-ին Եվրոպական կենտրոնական բանկի Կառավարիչների խորհուրդը որոշում ընդունեց գործարկել €750 մլրդ-ի արժեթղթերի գնման ծրագիրը՝ կորոնավիրուսի տարածման պայմաններում ֆինանսական կայունությանն աջակցելու համար: Հատկանշական է նաև մեկ այլ որոշում. ս. թ. մարտի 23-ին ԵՄ տնտեսության և ֆինանսների խորհուրդը հաստատեց Եվրահանձնաժողովի առաջարկությունը՝ պատմության մեջ առաջին անգամ դադարեցնել տնտեսության աջակցության համար Կայունության և աճի պակտի գործողությունը կորոնավիրուսի համավարակի պայմաններում՝ դրանով իսկ չեղարկելով ՀՆԱ 3%-ից ոչ ավելի բյուջետային դեֆիցիտի սահմանաչափը Եվրամիության երկրների համար: Կայունության պակտի չեղարկումը թույլ կտա ԵՄ կառավարություններին առանց սահմանափակումների վարկեր վերցնել՝ բիզնեսին օգնություն ցուցաբերելու համար: Այդ նույն օրը՝ մարտի 23-ին, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարությունն ընդունեց €750 մլրդ ծավալով օգնության փաթեթ տրամադրել մասնավոր գործարարներին և ընկերություններին, ինչպես նաև բնակչության տարբեր խմբերին, որոնք կարող են զգալիորեն տուժել կորոնավիրուսի համավարակի հետևանքներից:

Նշենք նաև, որ Ֆրանսիայի կառավարությունը մարտի 21-ին հայտարարեց €45 մլրդ հատկացնելու մասին՝ խոշոր վնասներ կրող ձեռնարկությունների օգնության, ինչպես նաև մասնակի գործազրկության ռեժիմի անցած աշխատավորներին նպաստներ վճարելու համար: Իտալիայի կառավարությունը մարտի 11-ին ընդունեց որոշում՝ հատկացնել €25 մլրդ արտակարգ իրադրությունում ընտանիքներին և ընկերություններին աջակցելու համար: Իսկ Իսպանիայի կառավարությունը մարտի 17-ին որոշում էր ընդունել հատկացնել €200 մլրդ կորոնավիրուսի և երկրում դրա հետևանքների դեմ պայքարի համար: Այդ գումարը կազմում է Իսպանիայի ՀՆԱ 20%-ը: Դրանից

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

€117 մլրդ-ն պետական միջոցներ են, մնացածը՝ ներգրավված մասնավոր ռեսուրսներ:

Իսկ ինչ վերաբերում է համաշխարհային պահուստային արժույթի մյուս էմիտենտին՝ Մեծ Բրիտանիային, ապա մարտի 17-ին Մեծ Բրիտանիայի ֆինանսների նախարարությունը հայտարարեց բիզնեսի աջակցման միջոցների մասին: Մասնավորապես, ընկերություններին կտրամադրվեն £330 մլրդ-ի կամ \$400 մլրդ-ի վարկային երաշխիքներ, ինչը, ֆինանսների նախարար Ռիչի Սունակի խոսքով, կազմում է երկրի ՀՆԱ 15%-ը:

Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (World Economic Outlook, April 2019) տվյալներով՝ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության պետական պարտքը կազմել է ՀՆԱ 55,75%-ը, Իտալիայինը՝ 133,4%, Ֆրանսիայինը՝ 99,2%, Մեծ Բրիտանիայինը՝ 85,7%, Իսպանիայինը՝ 96%: Իսկ Ռուսաստանի պետական պարտքը ՀՆԱ-ի հանդեպ կազմել է ընդամենը 19,48%: Ահա այսպիսի բաներ:

Ի՞նչ կլինի համաշխարհային ֆինանսական համակարգի հետ կորոնավիրուսի համավարակի հաղթահարումից հետո, ինչպիսի՞ն կլինի համաշխարհային պահուստային արժույթների նշանակալիությունը, ինչն ուղղակիորեն կախված է էմիտենտ երկրների տնտեսության վիճակից՝ արդեն հիմա չի կարող լուրջ տագնապ չառաջացնել:

Հարգելի ընթերցող, ես հատուկ այսպիսի մանրամասնությամբ որոշ տվյալներ ներկայացրի, որոնք բնութագրում են (բնականաբար, ողջ ամբողջովին) համաշխարհային ֆինանսական համակարգում ստեղծված իրավիճակը: Պարզ է մի բան, որ կորոնավիրուսի համավարակն արագացրեց գլոբալ ֆինանսական և տնտեսական ճգնաժամի գալուստը, որն անխուսափելի էր այն պայմաններում, երբ համաշխարհային ֆինանսները, այլ ոչ թե կոնկրետ արտադրություն կամ մարդիկ են դարձել երևակայական տնտեսական զարգացման «շարժիչ ուժը»: Ցավոք, հիմա էլ չի տրվում գլոբալ տնտեսության սպառնալիքների սպառիչ գնահատականը, որոնք կարող են վերածվել գլոբալ աղետի: Մենք արդեն որերորդ անգամ դառնում ենք արատավոր գործելակերպի վկաները, որը հանգեցրել է համաշխարհային տնտեսության «գերտաքացմանը», ԱՄՆ և Եվրոպայի ֆոնդային ինդեքսների ուռճացված պոպուլյարության, երբ ԴՊՀ-ն և Եվրոպական կենտրոնական բանկը շարունակում են ոչնչով չամրապնդված փողերի տպագրման գործառնությունը, ինչն անխուսափելիորեն բերելու է լճացման և սոցիալական լուրջ ցնցումների՝ հղի աշխարհը չկառավարվող քաոսի մեջ ներքաշելու վտանգով: Եվ դա արվում է նրա համար, որպեսզի, համավարակով արդարանալով, հերթական անգամ գլոբալ տնտեսության «հրդեհը ողողել» դոլարների, եվրոների ու ֆունտ սթեռլինգների աներևակայելի ծավալներով:

Ո՞րն է ելքը ստեղծված չափազանց վտանգավոր իրավիճակից՝ միանգամայն սպասելի կարող է հարցնել մեր հարգելի ընթերցողը: Ուշադիր վերլուծելով կորոնավիրուսի համավարակի հայտարարումից հետո աշխարհում տեղի ունեցող վերջին իրադարձությունները՝ ավելի ու ավելի են համոզվում

այն բանում, որ անհրաժեշտ է Եվրասիական տնտեսական միության (ԵՏՄ) և Շանհայի համագործակցության կազմակերպության (ՇՀԿ) անդամ պետությունների միավորում՝ Իրանի ներգրավմամբ, համաշխարհային ֆինանսական օլիգարխիայի քաղաքականությանը դիմակայելու համար միասնական կենտրոնով, օլիգարխիա, որը, ինչպես քանիցս ցույց է տվել կյանքը, ԱՄՆ ԴՊՀ տպագրասարքի և Եվրոպական կենտրոնական բանկի տպագրասարքի (որը Մայնի Ֆրանկֆուրտում է) անխափան աշխատանքով, ռազմական հակամարտությունների հրահրմամբ, Ռուսաստանի, Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեմ ամեն տեսակ պատժամիջոցների կիրառմամբ, Չինաստանի հանդեպ տարատեսակ սադրանքների նախաձեռնմամբ պատրաստ է երկարացնել իր արտոնյալ դիրքն աշխարհում: Իսկ դա, իր հերթին, թույլ է տալիս նրանց պահպանել իրենց երկրների բնակչության բարձր կենսամակարդակը, հիմնականում տպագրասարքի շնորհիվ: Կասկած չի հարուցում, որ Եվրոպայի առաջին տպագրիչ Յոհան Գութենբերգը, որը մեծ դեր է խաղացել Վերածննդի, Ռեֆորմացիայի, Լուսավորության դարաշրջաններում, եթե իմանար, թե ներկայում ինչ նպատակների համար է օգտագործվում դեռևս XV դարում իր հայտնաբերած տպագրասարքը, երիցս կպտտվեր դագաղում:

Նորից կցանկանայի ընդգծել, որ վերահաս գլոբալ տնտեսական աղետին դիմակայելու միասնական կենտրոնի ստեղծումը, որն իր մեջ կառնի ԵՏՄ և ՇՀԿ տնտեսական, ռազմական, ռեսուրսային, մտավոր ու մարդկային ողջ պոտենցիալը, ինքնառնչաճանաչող աշխարհը փրկելու միակ համադարմանն է: Գրում եմ այս տողերը և մտաբերում XVI–XVIIդդ. անգլիացի հիանալի բանաստեղծ Ջոն Դոնի բանաստեղծությունը, որը որպես բնաբան է ծառայել Էմեստո Հեմինգուեյի «Ում մահն է գուժում զանգը» հիասքանչ վեպի համար. «Ոչ մի մարդ մեկուսացած, ինքն իր համար ապրող կղզի չէ: Յուրաքանչյուր մարդ մի կտորն է Մայրցամաքի, մի մասն ամբողջ Ցամաքի: Եթե ծովը քշի-տանի մերձափնյա ժայռը, Եվրոպան կփոքրանա, ինչպես կփոքրանար, եթե տաներ մի Հրվանդան, տաներ քո ընկերների կամ քո սեփական կալվածքը: Յուրաքանչյուր մարդու մահը փոքրացնում է ինձ, որովհետև իմ մեջ ամբողջ մարդկությունն է: Եվ դրա համար էլ երբեք մի՛ հարցրու, թե ում մահն է գուժում զանգը: Քո՛ մահն է գուժում»: Երկիր մոլորակի մարդիկ, կորոնավիրուսը ձեր մահն է գուժում:

Չեմ բացառում, որ հարգելի ընթերցողը կարող է հետաքրքրվել, թե այդ ինչու ոչ մի բառ չասացի իմ Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության այսօրվա տազնապալի առօրյայի մասին: Ցավով, իրավիճակը ՀՀ-ում բավական տազնապալի է: Այո, Հայաստանի կառավարությունը հաստատել է ինը հակաճգնաժամային փաթեթ: Սակայն չէի ցանկանա այս հոդվածում մեկնաբանել Հայաստանի կառավարության ընդունած հակաճգնաժամային միջոցառումների արդիականությունն ու պահանջվածությունը: Դրանց հրատապության աստիճանը, ավելի ճիշտ՝ դրա բացակայությունը, բավական պերճախոս երևում է «Ժողվարչապետ» Նիկոլ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Վոլանկիչի՝ իր իսկ սիրելի անվերջանալի ուղիղ եթերներում: Չեմ թաքցնի, որ բավական ուժեղ ծանրաբեռնվածություն է քիչ թե շատ կրթված մարդու նյարդային համակարգի համար օրը մի քանի անգամ, non-stop ռեժիմով դիտել և լսել «Ժողվարչապետի» զառանցանքները, որոնք, զբաղեցրած պաշտոնին նրա լիակատար անհամարժեքության պատճառով, բնավ չեն նպաստում այն բանին, որպեսզի ՀՀ քաղաքացիները հասկանան երկրի, յուրաքանչյուր հայ ընտանիքի առջև ծառացած արդիական խնդիրները, էլ չեն ասում դրանց լուծման ուղիների մասին ընկալելի բացատրությունների բացակայության մասին: Նրա բոլոր live-երը պոպուլիզմի դասական նմուշիկներ են և ենթարկված են ինքնագովաբանմանը կամ, ինչպես կասեն «առաջադեմ» քաղաքագետները, իր իսկ սիրելի անձի PR-ակցիային:

Ի մխիթարություն հայ ժողովրդի՝ այժմ արդեն մեծամասնության, լիահույս եմ, որ հեռու չէ այն օրը, երբ, Աստվածաշնչի Հին Կտակարանի խոսքով՝ «Ամեն բանի ժամանակ կա. և ժամանակ՝ երկնքի տակի բոլոր ձեռնարկության: Կա և ծնվելու, և կա մեռնելու ժամանակը ...» (Ժողովող), հայ ժողովուրդը կհաղթահարի կորոնավիրուսի համավարակը և դրան զուգահեռ՝ ազատվի անիրազեկ իշխանությունների՝ հայոց պետականության համար նույնքան վտանգավոր ճնշիչ տիրապետությունից, իշխանությունների, որոնք ավելի ու ավելի են հայտնվում Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ–մայիսին իրականացված պետական հեղաշրջման անդրովկիանոսյան սցենարիստներից, ինչպես նաև տրոսյան տիկնիկավարներից ու նրանց տեղական լափակերներից կախման մեջ: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Բարիք է, որ կան նաև լավ նորություններ: Այսպես, դեռևս ս. թ. մարտի 30-ին Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության Արտակարգ և լիազոր դեսպան Սերգեյ Պավլովիչ Կոպիրկինը Sputnik Armenia ինտերնետ-պարբերականի թղթակցի՝ «Մենք գիտենք, որ Ռուսաստանն օգնում է Հայաստանին կորոնավիրուսի վարակի դեմ պայքարում: Օրինակ, ռուսական կողմը մեզ տրամադրել է 1500 հատուկ թեստ: Նախատեսվում է արդյոք հետագա օգնության տրամադրում այս ոլորտում», հարցին պատասխանել է. «Հասկանալի է, ռուսական կողմն այս հարցում ելնում է հայկական իշխանությունների հայցադիմումից: Համոզված եմ, որ, հաշվի առնելով մեր դաշնակցային հարաբերությունները, նման ցանկացած հարցում կդիտարկվի առավելագույն ուշադրությամբ և կառուցողական մոտեցմամբ: Կցանկանայի ուշադրություն հրավիրել այն բանին, որ Հայաստանում աշխատող՝ ռուսական կապիտալ ունեցող ընկերությունները նույնպես անտարբեր չեն մնում: Օրինակ, «Հարավ-կովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ն, «ՎՏԲ Արմենիա» բանկը և «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն միացել են հանրապետության ֆինանսների նախարարության նախաձեռնած դրամահավաքին՝ կորոնավիրուսի կանխարգելման և դրա տարածումը հաղթահարելու նպատակով: Այսօրվա ձգնաժա-

մային իրավիճակը միջազգային հանրության հասունության և համերաշխության թեստ է: Կցանկանայի մեզ բոլորիս բարեմաղթել, որպեսզի այդ թեստը հաջող հանձնվի»: Համոզված եմ, որ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության՝ կորոնավիրուսի համավարակի մասին հայտարարության առաջին իսկ օրվանից Ռուսաստանի Դաշնությունը իր՝ Մեծ տերությանն արժանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի գլխավորությամբ, գերազանց է հանձնում այդ թեստը: Եվ այդ անվիճելի փաստը մեր ընդհանուր հպարտության, Երկիր մոլորակի բոլոր ազնիվ մարդկանց հպարտության առարկան է:

Առանց հուզմունքի չեմ կարող չտեղեկացնել ընթերցողներին, որ երեկ՝ ապրիլի 7-ի երեկոյան, Հայաստան ժամանեց Ռուսաստանի ՌՏՈՒ ինքնաթիռը՝ ռազմական մասնագետների առաջին խմբով, որոնք աջակցություն կցուցաբերեն հայ գործընկերներին կորոնավիրուսի դեմ պայքարում հակահամաճարակային միջոցառումներ կազմակերպելու գործում: Այսօր սպասվում է երկրորդ ինքնաթիռի ժամանումը: Ռուսաստանցի մասնագետները բերել են վարակազերծման համակարգեր և շարժական լաբորատորիա կորոնավիրուսի թեստավորման համար, ինչը թույլ կտա օպերատիվ ստուգել վիրուսի առկայությունը հայ գինժառայողների, ինչպես նաև ռուսական 102-րդ ռազմակայանի զորակազմի մոտ, ավելի արդյունավետ պայքարել COVID-19-ի տարածման դեմ: Նշենք, որ աջակցության ցուցաբերման մասին պայմանավորվածությունը ձեռք էր բերվել Հայաստանի և Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարների՝ Դավիթ Տոնոյանի և Սերգեյ Շոյգուի միջև, երկկողմ համագործակցության շրջանակում:

Հարգելի ընթերցող, ս. թ. մարտի 28-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ «Օրակարգում հետձգնաժամային աշխարհակարգի ծրագրի մշակումն է» հոդվածում այսպիսի տողեր կան. «... ՀԱՊԿ անդամ-պետությունները, ԵՏՄ անդամները պետք է ստեղծեն կորոնավիրուսի համավարակի հաղթահարման, նրա տնտեսական հետևանքների մեղմման համատեղ համալիր ծրագիր և այդ հիմքի վրա մշակեն հետձգնաժամային արդարացի աշխարհակարգի կայացման գիտականորեն հիմնավորված նպատակային ծրագիր», որոնց հաջորդում է «Ռուսաստան, արձագանքի՛ր» կոչը: Իսկ հիմա ցանկանում եմ հոդվածս ավարտել՝ «Ռուսաստան, շնորհակալություն» բառերով:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЗА АРМЕНИЮ ОБИДНО!

Аннотация

Конечную цель заокеанских стратегов никто не отменял, она неизменна – дестабилизация и создание обстановки хаоса в Армении, на южных рубежах России. Для достижения этой цели собственно и привели к власти николвоваевскую антинациональную хунту.

В разгар пандемии коронавируса в Республике Армения (РА) писать статью о сценариях преодоления уже сейчас просматривающегося неизбежного масштабного экономического кризиса психологически задача не из легких. Ведь за минувший день, 15 апреля т. г. было подтверждено 48 новых случаев заражения коронавирусом, а общее число зараженных составило 1159 человек. Однако, уважаемый читатель, мне представляется необходимым, чтобы именно в эти дни правительству Армении провести обстоятельный анализ нынешнего состояния экономики РА, причём с возможно широким охватом представителей бизнеса, работодателей и наемных работников, самозанятых, работников сферы образования, науки и культуры. Думается, что такой подход представляется обязательным. Ибо уже сейчас мы являемся свидетелями полной неопределенности о дне грядущем, что в случае бездействия властей может ввергнуть в голод и депрессию довольно-таки существенную часть нашего населения. Увы, сказанное не есть преувеличение. Читатель вполне оправданно может задаться вопросом: ведь правительство РА приняло 11 мероприятий по нейтрализации экономических и социальных последствий эпидемии коронавируса, к чему эти алармистские оценки? Более того, мне могут возразить, что премьер-министр РА Никол Воваевич, себя любимый, ежедневно созывает совещания, на которых обсуждаются вопросы повышения эффективности антикризисных мер, «выработки тактики» для более эффективного противодействия кризису.

Так вот, анализируя антикризисные мероприятия, принятые правительством РА, первое, что приходит на память, так это известное выражение выдающегося римского мыслителя и государственного деятеля 1 в. н. э. Луция Аннея Сенеки: «Когда человек не знает, к какой пристани он держит путь, для него ни один ветер не будет попутным». Сделать такой неутешитель-

тельный вывод дает мне основание оторванная от экономических реалий РА декларативная сущность антикризисных мероприятий правительства РА, касающихся вопросов экономики. И это несмотря на кажущуюся, на первый взгляд, их адресность и подкрепленность суммами предполагаемой помощи. Однако я не стану критически анализировать антикризисные мероприятия правительства РА, чтобы не уподобиться председателю колхоза «Красный Боровик», которого иронически называют «Артель Напрасный Труд» (Т. К. Чугунов. «Деревня на Голгофе. Летопись коммунистической эпохи: от 1917 до 1967 г.», История Издательство: Мюнхен ISBN, 1968). Не буду томить читателей приведением множества фактов, изначально доказывающих провальность антикризисных мероприятий, а поделюсь с читателями своими предложениями о том, какими мне видятся антикризисные мероприятия. Итак, не вызывает сомнений, что составлению любой антикризисной программы должен предшествовать подробный анализ состояния дел в «объекте выздоровления», в нашем случае – экономике РА. Следуя этому правилу, приведем некоторые статистические данные, характеризующие отдельные сегменты сферы экономики Армении. Итак, на январь 2020 года в РА было зарегистрировано 46 200 организаций, в том числе 4094 – государственные, муниципальные и 42 106 – негосударственные организации. В целом численность работников в них составляла 600 340 человек, из которых 197 711 были заняты в государственном секторе, 402 629 – в негосударственном (см. «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–феврале 2020 г.» стр. 66). При этом отметим, что на конец IV квартала 2019 г. трудовые ресурсы (наличное население РА в возрасте 15–75 лет) составили 1 млн. 997,8 тысяч человек. Из них лица, не входящие в состав рабочей силы, 866,4 тыс. чел., рабочая сила (предложение рабочей силы) составила 1 млн 131,5 тыс. чел., занятость – 929,2 тыс. чел., безработные – 202,3 тыс. чел. (17,9%) (там же, стр. 49, 51). Заметим также, что трудовой деятельностью по производству товаров для собственного использования было охвачено 687,1 тыс. чел. Для полноты картины отметим, что на январь 2019 года 266,2 тыс. чел. было занято в сельском хозяйстве, 104,1 тыс. чел. – в обрабатывающей промышленности, 98,4 тыс. чел – в сфере строительства, 119,1 тыс. чел. – в оптовой и розничной торговле, ремонте автомобилей и мотоциклов, 45,5 тыс. чел. – в перевозках и складском хозяйстве, 26,3 тыс. чел. – в гостиничном хозяйстве и организации питания, 16,6 тыс. чел. – в сфере культуры, организации отдыха и зрелищ, 30,9 тыс. чел. – в других сферах обслуживания, 90,7 тыс. чел. были заняты в сфере социального страхования, 105,6 тыс. чел. – в области образования, 46,2 тыс. чел. – в области здравоохранения и социального обеспечения, 21,0 тыс. чел. – в области связи и информации. Это не полный перечень сфер занятости населения РА в основных сферах экономики (см. «Рынок труда в Армении, 2019», стр. 64), деятельность которых вследствие мер, предпринятых для борьбы с

эпидемией коронавируса, подверглась и подвергается существенным испытаниям: будь то полное или частичное прекращение работы, что, в свою очередь, порождает проблемы с уплатой налогов, выдачей заработной платы, а это существенно сужает потребительский спрос населения и приводит к снижению предложения, а в конечном итоге ведет к сокращению производства, росту безработицы ... То есть уже очевидно, что в ближайшем будущем мы станем свидетелями шока спроса и шока предложения, причем это будет происходить одновременно. Подобная перспектива крайне негативно скажется на рынок труда РА.

Теперь приведем некоторые экономические показатели, которые имели место быть в экономике Армении накануне 16 марта т. г., то есть до объявления правительством чрезвычайного положения. Так, объем налогов, уплаченных в госбюджет 1000 крупными налогоплательщиками в 2019 году, по сравнению с 2018 годом возрос на 13%, составив 1 трлн 61 млрд 188 млн драмов. Отметим также, что в январе-декабре 2019 г. доходы государственного бюджета РА составили 1 трлн 559 млрд 124,8 млн драмов, или \$3млрд 245 млн (\$1=480,45 драмов). При этом дефицит торгового баланса в 2019 г. составил минус \$2 млрд 873,5 млн, прямые иностранные инвестиции в январе-декабре 2019 года составили всего лишь \$254,5 млн, государственный внешний долг РА на 31.12. 2019 г. в сравнении с предыдущим годом возрос на \$163,477 млн и составил \$5 млрд 789 млн 729 тыс. (это официальные данные из последних сборников Статистического комитета РА). Отметим также, что в 2019 году чистый приток денежных средств, поступивших физическим лицам через банковскую сферу в виде трансфертов, составил \$504 млн 21 тыс. (Справочник ЦБ РА 1, январь, 2020 г., стр. 115). Для сравнения заметим, что в 2018 г. этот показатель составил соответственно \$597 млн 209 тыс. (Справочник ЦБ РА 1, январь, 2019г., стр. 15), то есть в 2019 г. чистые притоки трансфертов сократились на \$87 млн 188 тыс. Особо отметим, что чистый поток денежных переводов из России в РА в 2019 г. составил \$629 млн 657 тыс., в то время как в 2018 г. этот показатель составил \$578 млн 258 тыс., то есть в минувшем году из России наблюдался рост чистых притоков денежных средств в сравнении с 2018 г. на \$51 млн 399 тыс. Уважаемый читатель, я специально привел некоторые данные, характеризующие состояние финансовой сферы РА, которые в существенной степени зависят от внешних факторов и естественно, что они могут значительно измениться в условиях эпидемии коронавируса. А в случае Армении состояние финансовой сферы и внешней торговли, как убедительно подтверждает официальная статистика, в немалой степени зависят от состояния экономики и финансов нашего стратегического союзника – Российской Федерации. В этой связи достаточно упомянуть и то, что на долю России приходится 27,1% внешнеторгового оборота Армении, а в дефиците торгового баланса РА по итогам 2019 г. на долю Российской Федерации приходилось 25,9%.

Казалось, что правительство РА, прежде чем составлять антикризисные мероприятия, должно было внимательно проанализировать взаимосвязь и взаимозависимость вышеприведенных показателей, обозначить конкретные области экономики, которые наиболее сильно будут подвержены кризису, вызванному введением чрезвычайного положения в РА. Было бы вполне закономерно, чтобы правительство Армении дало хотя бы приблизительную оценку рисков и возможных потерь, связанных с эпидемией коронавируса и введением чрезвычайного положения. Далее все это следовало бы увязать с налоговыми историями каждого из предприятий, особенно нацеленных на экспорт и обеспечивающих продовольственную безопасность, что позволило бы в дальнейшем в первоочередном порядке выработать рекомендации по каждому из этих предприятий и организаций. Да-да, я не оговорился, уважаемый читатель, в разрезе каждого из этих предприятий и организаций, что вполне достижимо, если учесть тысячи и тысячи занятых в налоговых и других правительственных структурах республики. И только при подобном подходе можно было хотя бы как-то с пониманием отнестись к тому, что, к примеру, на выплату премий сотрудникам аппарата премьер-министра РА (не правительства РА) в 2019 году было предоставлено более \$1 млн, уже не приходится говорить о многомиллионных премиальных выплатах в долларовом выражении руководящему составу министерств и ведомств. Щедро была оценена также и работа законодателей. Так, в течение января–ноября 2019 года премии в Национальном Собрании РА присуждались 14 раз, их общая сумма составила 908 млрд 367 млн 199 тыс. драмов, или \$18,9 млн.

В плане общих рекомендаций считаю крайне важным, чтобы правительство РА выработало рекомендации, в которых на понятном для представителей малого и среднего бизнеса языке были подробно изложены конкретные мероприятия, нацеленные на создание условий для макроэкономической стабильности, обеспечения стабильности финансовой сферы, в том числе и на основе предоставления предприятиям малого и среднего бизнеса временной адресной помощи, в том числе в форме прямого кредитования (что в малой степени вроде бы уже начато), предоставления гарантий в помощи по реализации готовой продукции (особенно реализации продукции сельского хозяйства), участия в капитале. При этом правительству РА следовало бы придать приоритетность и еще большую предметность в работе по реализации мероприятий, имеющих социальную направленность, нацеленных на безусловное выполнение принятых ранее правительством социальных обязательств. Важно, чтобы в своей работе правительство РА было нацелено на то, что в итоге реализации антикризисных программ обеспечивалось не только доведение до минимума негативных последствий кризиса для экономики Армении, но и были бы созданы предпосылки для ускоренного перевода экономики РА на рельсы инклюзивного

развития. Пишу эти строки и в памяти воскресает ставшее крылатым выражение из книги Оскара Уайльда «Впечатления об Америке», написанной им после поездки в США в 1882 году. В салуне (питейном заведении) города Ледвилл, что в штате Колорадо, Уайльд увидел объявление, висевшее над пианино: “Please do not shoot the pianist. He is doing his best”, что можно перевести так: «Не стреляйте в пианиста, это лучшее из того, на что он способен». Увы, в нашем случае мы стали заложниками абсолютно неадекватного правительства, возглавляемого «пламенным революционером» Николом Воваевичем, никчемным пианистом, прошу прощение, политиком воистину галактического масштаба. Правда, при этом понятие *галактики* следует свести к понятию Нью-Васюки по Остапу Ибрагимовичу Бендеру из «12 стульев». Но от этого, как понимает уважаемый читатель, нам легче не станет. И как сказал бы российский таможенник Павел Верещагин – герой из культового фильма «Белое солнце пустыни», «Я мзду не беру – мне за Державу обидно!». Так вот, уважаемый читатель, мне за Армению, мою Родину – колыбель христианской цивилизации обидно, где после государственного переворота апреля–мая 2018 года до власти дорвались откровенные популисты, некомпетентность которых угрожает потерей армянской государственности.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции, уважаемый читатель, не хотелось завершить статью на грустной ноте. Благо опять представился порождающий оптимизм случай. Так, 14 апреля т. г. состоялась рабочая встреча (в формате видеоконференции) членов Высшего Евразийского экономического совета, посвященная мерам по борьбе с коронавирусной инфекцией и поддержанию экономической стабильности государств-членов Евразийского экономического совета. Здесь хотелось бы привести выдержку из выступления на этой видеоконференции президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина: «Уже сейчас в рамках Евразэс нужно начать разработку мер системного характера, призванных создать условия для восстановления и обеспечения дальнейшего экономического развития ... В целях сохранения макроэкономической устойчивости востребовано взаимодействие Центробанков государств-членов по вопросам смягчения параметров кредитования предприятий реального сектора экономики, расширения безналичных и «быстрых» платежей, дистанционного получения банковских услуг». Весьма символично, что в тот же день В. В. Путин в режиме видеоконференции провел совещание по экономическим вопросам с членами российского правительства. Почему я об этом пишу? – вполне уместно может задаться таким вопросом уважаемый читатель. Так вот в своем выступлении Владимир Путин подробно изложил самые чувствительные проблемы, возникшие в экономике России из-за коронавирусной эпидемии: нарушение многих кооперационных и хозяйствен-

ных связей, сокращение спроса (объем розничной торговли в России в апреле снизился более чем на 35 процентов), снижение потребления электроэнергии (предприятия стали меньше загружать свои мощности), стагнация кредитования реального сектора экономики ... В выступлении были также подробно проанализированы тенденции, которые проявились в экономике, даны прогнозы по дальнейшему развитию ситуации в экономике и финансах РФ и на основе этого анализа были определены ресурсы, инструменты, резервы для успешной реализации антикризисной политики с целью достижения существенных положительных результатов для экономики, что в свою очередь положительно скажется на социально-экономическом положении граждан России. Я вовсе не случайно привожу такие подробности. Ведь, казалось бы Никол Воваевичу и правительству РА именно на этом совещании с участием президента РФ были в готовом виде предложены комплексные антикризисные мероприятия, которые вполне применимы и к Армении. Мероприятия, основанные на глубоком профессиональном анализе со стороны высококвалифицированных российских специалистов, имеющих большой опыт работы во вверенных им под руководство областях экономики, финансов, а также социальной сферы. Более того, для «народного премьера» РА Никола Воваевича прозвучавшие на этом совещании мысли и рекомендации это как манна небесная, которая даже в случае элементарных знаний может стать основой для составления грамотной антикризисной программы правительства Армении. Да простит меня уважаемый читатель за столь кощунственное сравнение, тем более что пророк Моисей шел со своими единомышленниками из Египта через пустыню 40 лет и было знамение свыше, когда у них еда закончилась и с неба посыпались мелкие крупинки белого цвета, прозванные манной небесной ...

Не то что наш Никол Воваевич и К⁰, которые начали свой «исход» из Гюмри и были движимы, в отличие от благородной идеи Моисея, не идеей вступить на землю обетованную, «в землю хорошую и пространную, где течет молоко и мёд» (Исход, 3, 8 и 17), а в конкретный кабинет премьер-министра РА, что на площади Республики в Ереване. В кабинет, откуда, как из рога изобилия, утекают бурной рекой зеленые купюры с изображением дяди Сэма (в виде премиальных) в карманы сподвижников «революционеров», в «благотворительный» фонд дражайшей супруги Никола Воваевича, себя любимого. Нет же, уважаемый читатель, надеяться на подобную единственно востребованную реакцию со стороны соросовских прихлебателей во власти не приходится. Ведь Никола Воваевича заокеанские стратеги привели к власти вовсе не для реализаций каких бы то ни было благородных целей. А для чего привели, то об этом мне уже неоднократно приходилось писать, поэтому не стану повторяться, но замечу, что в настоящее время главной мишенью закордонных политтехнологов цветных революций в Армении определена Армянская Апостольская Святая Церковь (ААЦ) и

Его Святейшество Верховный Патриарх и Католикос всех армян Гарегин Второй. Так, 14 апреля т. г. Его Святейшество Гарегин Второй призвал освободить из-под ареста второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна, заявив: «Прислушиваясь к мнению врачей о здоровье Роберта Кочаряна, считаем важным, чтобы наряду с осуществлением правосудия были предприняты все предупреждающие меры и мероприятия, в том числе изменение меры пресечения, чтобы обезопасить от дальнейшего ухудшения состояние его здоровья в условиях коронавируса». Я не стану приводить слова деятелей из стана сподвижников «народного премьера», мягко выражаясь, выдержки из гнусных откликов на это заявление Католикоса всех армян. Не хотелось бы, чтобы многомиллионная армянская Диаспора, скорее всего его подавляющая часть, испытывала бы чувство неловкости и стыда за сегодняшних власть предержащих Армении, многие из которых являются наглядным воплощением в XXI веке персонажей выдающегося романа Федора Михайловича Достоевского «Бесы». Ограничусь лишь двумя ссылками на эту тему.

Так, в ответ на оголтелую кампанию клеветы и очернительства Католикоса всех армян пресс-канцелярия ААЦ отметила: «Заявление Гарегина Второго полностью соответствует миссии гуманизма церкви и ее ценностям. Следовательно, призываем не политизировать позицию Католикоса и не вступать в бессмысленную полемику ... Католикос призывает всех быть сплоченными и солидарными в вопросе противостояния вызовам, перед которыми оказалась страна в условиях пандемии».

А теперь приведу выдержку из статьи, опубликованной 15 апреля т. г. в азербайджанском интернет-издании Axa.az. Так, в статье под заглавием «Армянская элита: Сменить католикоса, он защищает зло», как передает Axa.az: «Тысячи граждан Армении уже давно требуют сменить католикоса». Видимо, к вящей радости редакции, долго искать статьи со злобными клеветническими выпадами в адрес Верховного патриарха и Католикоса всех армян не пришлось: азербайджанскому агитпропу достаточно было ознакомиться с публикациями интернет-изданий Армении, щедро финансируемых из фонда Сороса. Заметим, что в последние два дня они открыто тиражируют слова особо отличившихся соросовских прихлебателей, ныне оказавшихся в исполнительной и законодательной власти Армении. Что ж, подобная реакция со стороны николвоваевской камарильи была вполне прогнозируемой. Ведь прошло уже два года после государственного переворота апреля–мая 2018 года, а властям Армении похвастаться нечем. А между тем резерв на зрелища иссяк, а хлеба насущного все нет и нет. Вот и приходится им изощряться в поиске и разоблачении мнимых врагов, чтобы как-то оправдать свою абсолютную неадекватность занимаемым должностям. Ведь «народный премьер» прекрасно осознает, что ни одна из острых проблем, стоящих перед страной, за прошедшие два года не то чтобы не

решена, а в лучшем случае отодвинута в дальний угол. В этих условиях Н. Пашинян, а скорее его кукловоды из-за океана вводят в действие «план Б» – развязывание гражданской войны в Республике Армения. Естественно, это антиармянское деяние они будут реализовывать с учетом недоработок, имевших место в ноябре 2013 – январе 2014 гг. на Украине во время организации Евромайдана. Ведь конечную цель заокеанских стратегов никто не отменял, она неизменна – дестабилизация и создание обстановки хаоса в Армении, на южных рубежах России. Для достижения этой цели собственноручно и привели к власти николвоваевскую антинациональную хунту.

Р. С. Видать, не случайно главную роль таможенника-патриота Державы Российской Павла Верещагина в фильме «Белое солнце пустыни» сыграл армянин по происхождению Павел Борисович (Багдасарович) Луспекаев, в подсознание которого на генетическом уровне заложена ностальгия по державности. Признаюсь, что, по моему глубокому убеждению, в наши дни так проникновенно, убедительно и честно «За Державу обидно!» смог бы во весь голос произнести разве что патриот-армянин, при этом восклицая – «За Армению обидно!».

Благо что нынче за Арменией стоит Великая Держава – Российская Федерация, которой гордятся люди доброй воли планеты Земля.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ Ե ՑԱԿԱ

Հայաստանի Հանրապետությունում կորոնավիրուսի մոլեգնող համավարակի պահին հոգված գրել արդեն այժմ նշարվող անխուսափելի, մասշտաբային տնտեսական ճգնաժամի հաղթահարման սցենարների մասին՝ հոգեբանական իմաստով դյուրին խնդիր չէ: Չէ՞ որ անցած օրը՝ ս. թ. ապրիլի 15-ին, հաստատվել է կորոնավիրուսով վարակման 48 նոր դեպք, իսկ վարակվածների ընդհանուր թիվը հասել է 1159-ի: Սակայն, հարգելի ընթերցող, ինձ անհրաժեշտ է թվում, որպեսզի հենց այս օրերին Հայաստանի կառավարությունն իրականացնի ՀՀ տնտեսության ներկա վիճակի հանգամանալից վերլուծություն, ընդ որում՝ բիզնեսի ներկայացուցիչների, գործատուների և վարձու աշխատողների, ինքնուրույն զբաղմունք ունեցողների, կրթության, գիտության ու մշակույթի ոլորտի աշխատողների հնարավորինս լայն ընդգրկմամբ: Կարծում եմ, որ նման մոտեցումը պարտադիր է: Քանզի արդեն այժմ մենք վկաներն ենք գալիք օրվա լիակատար անորոշության, ինչն իշխանությունների անգործության պարագայում կարող է սովի ու դեպրեսիայի մատնել մեր բնակչության բավական զգալի հատվածին: Ավաղ, ասվածը չափազանցություն չէ: Ընթերցողը լրիվ արդարացված կարող է հարցնել. չէ՞ որ ՀՀ կառավարությունն ընդունել է կորոնավիրուսի համավարակի տնտեսական և սոցիալական հետևանքների չեզոքացման 11 միջոցառում, ինչի՞ համար են այս տագնապահարույց գնահատականները: Ավելին, ինձ կարող են առարկել, թե ՀՀ վարչապետ, իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլակիչն ամեն օր խորհրդակցություններ է հրավիրում, որոնցում քննարկվում են հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունավետության բարձրացման, ճգնաժամին ավելի արդյունավետ դիմակայելու «մարտավարության մշակման» հարցերը: Եվ ահա, վերլուծելով ՀՀ կառավարության ընդունած հակաճգնաժամային միջոցառումները, առաջինը, որ մտաբերում եմ, մ. թ. 1-ին դարի հռոմեացի նշանավոր մտածող և պետական գործիչ Լուցիուս Աննեուս Սենեկայի հայտնի արտահայտությունն է. «Երբ մարդ չգիտի, թե դեպի որ նավահանգիստն է ուղղվում, նրա համար ոչ մի քամի էլ համընթաց չի լինի»:

Ինձ այսպիսի անմխիթարական եզրակացություն անելու հիմք տալիս է ՀՀ կառավարության՝ երկրի տնտեսական իրողություններից կտրված՝ տնտեսության հարցերին վերաբերող հակաճգնաժամային միջոցառումների

հռչակագրային էությունը: Եվ սա՝ չնայած դրանց առաջին հայացքից թվացող հասցեականությանը և ենթադրվող օգնության գումարների ամրապնդված լինելուն: Բայց ես քննադատաբար չեմ վերլուծի ՀՀ կառավարության հակաձգնաժամային միջոցառումները, որպեսզի չնմանվեմ «Կարմիր բորովիկ» կոլտնտեսության, որը հեզմանքով անվանում են «Ձուր աշխատանքի արտել», նախագահին (Տ. Չուգունով, «Գյուղը Գողգոթայում. կոմունիստական դարաշրջանի տարեգրություն, 1917–1967 թթ.», История Издательство: Мюнхен ISBN, 1968): Չեմ հոգնեցնի ընթերցողներին բազմաթիվ փաստեր մեջբերելով, որոնք ի սկզբանե ապացուցում են, որ հակաձգնաժամային միջոցառումները ձախողվելու են, այլ կկիսվեմ նրանց հետ իմ առաջարկություններով այն մասին, թե ինչպիսին են տեսնում հակաձգնաժամային միջոցառումները:

Եվ այսպես, կասկածներ չի հարուցում, որ ցանկացած հակաձգնաժամային ծրագրի կազմմանը պետք է նախորդի «ապաքինման օբյեկտի», մեր պարագայում՝ ՀՀ տնտեսության վիճակի մանրամասն վերլուծությունը: Հետևելով այս կանոնին՝ ներկայացնենք վիճակագրական որոշ տվյալներ, որոնք բնութագրում են Հայաստանի տնտեսության առանձին ոլորտները: Եվ այսպես, 2020 թ. հունվարի դրությամբ ՀՀ-ում գրանցվել է 46 200 կազմակերպություն, այդ թվում 4094-ը՝ պետական, մունիցիպալ և 42 106 ոչ պետական կազմակերպություն: Ընդհանուր առմամբ դրանցում աշխատողների թիվը կազմել է 600 340 մարդ, որոնցից 197 711-ը զբաղված է եղել պետական հատվածում, 402 629-ը՝ ոչ պետական (տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար–փետրվարին», էջ 69): Ընդ որում՝ նշենք, որ 2019 թ. IV եռամսյակի վերջին աշխատանքային ռեսուրսները (ՀՀ 15–75 տարեկան առկա բնակչությունը) կազմել են 1 մլն 997,8 հազար մարդ: Նրանցից այն անձինք, ովքեր չեն մտել աշխատուժի կազմի մեջ, 866,4 հազար են, աշխատուժը (աշխատուժի առաջարկը) կազմել է 1 մլն 131,5 հազ. մարդ, զբաղվածությունը՝ 929,2 հազ. մարդ, գործազուրկները՝ 202,3 հազար մարդ (17,9%) (նույն տեղում, էջ 49): Նշենք նաև, որ սեփական սպառման ապրանքների արտադրությունում աշխատանքային գործունեության մեջ ընդգրկված է եղել 687,1 հազ. մարդ: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ 2019 թ. հունվարի դրությամբ 266,2 հազ. մարդ զբաղված էր գյուղատնտեսությունում, 104,1 հազ. մարդ՝ մշակող արդյունաբերությունում, 98,4 հազ. մարդ՝ շինարարության ոլորտում, 119,1 հազ. մարդ՝ մեծածախ և մանրածախ առևտրում, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլերի վերանորոգման մեջ, 45,5 հազ. մարդ՝ փոխադրումներում և պահեստային տնտեսությունում, 26,3 հազ. մարդ՝ հյուրանոցային տնտեսությունում և սննդի կազմակերպման մեջ, 16,6 հազ. մարդ՝ մշակույթի, հանգստի և հանդիսությունների կազմակերպման ոլորտում, 30,9 հազ. մարդ՝ սպասարկման այլ ոլորտներում, 90,7 հազ. մարդ զբաղված է եղել սոցիալական ապահովագրության ոլորտում, 105,6 հազ. մարդ՝ կրթության ոլորտում, 46,2 հազ. մարդ՝ առողջապահության և սոցիալական ապա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հովվության ոլորտում, 21,0 հազ. մարդ՝ կապի և տեղեկատվության ոլորտում: Սա տնտեսության հիմնական ոլորտներում ՀՀ բնակչության զբաղվածության ամբողջական ցանկը չէ (տե՛ս «Աշխատանքի շուկան Հայաստանում, 2019», էջ 64), որոնց գործունեությունը կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարի համար ձեռնարկված միջոցառումների հետևանքով ենթարկվել ու ենթարկվում է էական փոթոթյունների. դիցուք՝ աշխատանքի լիակատար կամ մասնակի դադարեցում, ինչը, իր հերթին, առաջ է բերում հարկերի, աշխատավարձի վճարման խնդիրներ, իսկ դա էապես նեղացնում է բնակչության սպառողական պահանջարկը և հանգեցնում առաջարկի նվազման, վերջնարդյունքում էլ բերում է արտադրության կրճատման, գործազրկության աճի ... Այսինքն՝ արդեն ակնհայտ է, որ մոտ ապագայում մենք կդառնանք պահանջարկի շուկի և առաջարկի շուկի ականատեսները, ընդ որում՝ դա տեղի կունենա միաժամանակ: Նման հեռանկարը չափազանց բացասաբար կանդրադառնա ՀՀ աշխատանքի շուկայի վրա:

Այժմ ներկայացնենք որոշ տնտեսական ցուցանիշներ, որոնք կային Հայաստանի տնտեսությունում ս. թ. մարտի 16-ի նախօրեին, այսինքն՝ մինչև կառավարության կողմից Արտակարգ դրություն հայտարարելը: Այսպես, 1000 խոշոր հարկատուների պետբյուջե վճարած հարկերի ծավալը 2019 թ., 2018 թ. համեմատ, աճել է 13%-ով՝ կազմելով 1 տրլն 61 մլրդ 188 մլն դրամ: Նշենք նաև, որ 2019 թ. հունվար-դեկտեմբերին ՀՀ պետական բյուջեի եկամուտները կազմել են 1 տրլն 559 մլրդ 124, 8 մլն դրամ կամ \$3 մլրդ 245 մլն (\$1=480,45 դրամ): Ընդ որում՝ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտը 2019 թ. կազմել է մինուս \$2 մլրդ 873,5 մլն, օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները 2019 թ. հունվար-դեկտեմբերին կազմել են ընդամենը \$254,2 մլն, ՀՀ պետական արտաքին պարտքը 31.12. 2019 թ. դրությամբ, նախորդ տարվա համեմատ, ավելացել է \$163,477 մլն-ով և կազմել \$5 մլրդ 789 մլն 729 հազ. (սրանք պաշտոնական տվյալներ են ՀՀ Վիճակագրական կոմիտեի վերջին տեղեկատվությունից): Հավելենք, որ 2019 թ. դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը, ստացված ֆիզիկական անձանց կողմից բանկային համակարգի միջոցով՝ որպես տրանսֆերտներ, կազմել է \$504 մլն 21 հազ. (ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր 1, հունվար, 2020 թ., էջ 115): Համեմատության համար նշենք, որ 2018 թ. այդ ցուցանիշը կազմում էր համապատասխանաբար \$597 մլն 209 հազ. (ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր 1, հունվար, 2019 թ., էջ 15), այսինքն՝ 2019 թ. տրանսֆերտների զուտ ներհոսքը կրճատվել է \$87 մլն 188 հազարով: Հատկապես նշենք, որ Ռուսաստանից ՀՀ դրամական փոխանցումների զուտ ներհոսքը 2019 թ. կազմել է \$629 մլն 657 հազ., այն դեպքում, երբ 2018 թ. այդ ցուցանիշը կազմել էր \$578 մլն 258 հազ., այսինքն՝ անցած տարի նկատվել է Ռուսաստանից դրամական միջոցների զուտ ներհոսքի աճ 2018 թ. համեմատ \$51 մլն 399 հազարով: Հարգելի ընթերցող, ես հատուկ ներկայացրի ՀՀ ֆինանսական ոլորտը բնութագրող որոշ տվյալներ, որոնք էապես կախված են արտաքին գործոններից և, բնականաբար, կարող են զգալիորեն փոփոխվել կորոնավիրուսի համավարակի պայմաններում: Իսկ Հայաստանի պարագայում ֆի-

նանսական ոլորտի ու արտաքին առևտրի դրությունը, ինչպես համոզիչ հաստատում է պաշտոնական վիճակագրությունը, բավականաչափ կախված է մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսության վիճակից և ֆինանսներից: Այս առնչությամբ բավական է հիշատակել և այն, որ Ռուսաստանին բաժին է ընկնում Հայաստանի արտաքին առևտրաշրջանառության 27,1%-ը, իսկ ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտում 2019 թ. արդյունքներով Ռուսաստանի Դաշնությանը բաժին է ընկել 25,9%:

Թվում էր, թե ՀՀ կառավարությունը, հակաճգնաժամային միջոցառումները կազմելուց առաջ, պետք է ուշադիր վերլուծեր վերոնշյալ ցուցանիշների փոխկապվածությունն ու փոխկախյալությունը, նշեր տնտեսության կոնկրետ ոլորտները, որոնք առավել խիստ էին ենթարկվելու ՀՀ-ում արտակարգ դրությամբ պայմանավորված ճգնաժամին: Միանգամայն օրինաչափ կլիներ, որ Հայաստանի կառավարությունը կորոնավիրուսի համավարակի և արտակարգ դրության հետ կապված ռիսկերի ու հնարավոր կորուստների գոնե մոտավոր գնահատական տար: Այնուհետև այդ ամենը պետք էր կապակցել ձեռնարկություններից յուրաքանչյուրի (հատկապես արտահանման կողմնորոշում ունեցող և պարենային անվտանգությունն ապահովող) հարկային պատմություններին, ինչը թույլ կտար հետագայում առաջնահերթ կարգով մշակել ուղեցույցներ այդ ձեռնարկություններից ու կազմակերպություններից յուրաքանչյուրի համար: Այո, այո, ես չսխալվեցի, հարգելի ընթերցող, այդ ձեռնարկություններից և կազմակերպություններից յուրաքանչյուրի կտրվածքով, ինչը միանգամայն հնարավոր է, եթե հաշվի առնենք հանրապետության հարկային և կառավարական այլ կառույցներում հազարավոր զբաղվածներին: Եվ միայն նման մոտեցման դեպքում կարելի կլիներ գոնե ինչ-որ կերպ ըմբռնումով վերաբերվել այն բանին, որ, օրինակ, ՀՀ վարչապետի (ոչ թե ՀՀ կառավարության) աշխատակազմի աշխատակիցներին պարգևավճարների համար 2019 թ. տրամադրվել է ավելի քան \$1 մլն, էլ չեմ ասում նախարարությունների և գերատեսչությունների ղեկավար կազմի՝ դուրսով արտահայտված բազմամիլիոնանոց պարգևավճարների մասին: Շռայլորեն է գնահատվել նաև օրենսդիրների աշխատանքը: Այսպես, 2019 թ. հունվար-նոյեմբերի ընթացքում ՀՀ Ազգային ժողովում պարգևավճարներ տրվել են 14 անգամ, դրանց ընդհանուր գումարը կազմել է 908 մլրդ 367 մլն 199 հազ. դրամ կամ \$18,9 մլն:

Ընդհանուր խորհրդատվությունների առումով չափազանց կարևոր են համարում, որպեսզի ՀՀ կառավարությունը մշակի ուղեցույցներ, որոնցում փոքր ու միջին բիզնեսի ներկայացուցիչների համար հասկանալի լեզվով մանրամասն ներկայացված կլինեն կոնկրետ միջոցառումներ՝ ուղղված մակրոտնտեսական կայունության պայմանների ստեղծմանը, ֆինանսական ոլորտի կայունության ապահովմանը, այդ թվում և փոքր ու միջին բիզնեսի ձեռնարկություններին ժամանակավոր հասցեական օգնության տրամադրման հիման վրա, նաև՝ ուղղակի վարկավորման (ինչը փոքր չափով կարծես թե արդեն սկսվել է), պատրաստի արտադրանքի (հատկապես գյու-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ղատնտեսական արտադրանքի) իրացման հարցում օգնության երաշխիքների տրամադրման միջոցով, կապիտալին մասնակցությանը: Ընդ որում՝ ՀՀ կառավարությունը պետք է առաջնահերթություն և էլ ավելի մեծ առարկայականություն տար սոցիալական ուղղվածություն ունեցող միջոցառումների իրականացման աշխատանքին՝ ուղղված կառավարության ավելի վաղ ստանձնած սոցիալական պարտավորությունների անվերապահ կատարմանը: Կարևոր է, որպեսզի ՀՀ կառավարությունն իր աշխատանքում առաջնորդվի նրանով, որ հակաձգնաժամային ծրագրերի իրականացման արդյունքում ապահովվի ոչ միայն Հայաստանի տնտեսության համար ձգնաժամի բացասական հետևանքները նվազագույնի հասցնելը, այլև ստեղծվեն ՀՀ տնտեսությունն արագացված ձևով ներառական զարգացման ուղի դուրս բերելու նախադրյալներ: Գրում եմ այս տողերը և մտաբերում Օսկար Ուայլդի թեմատիկ դարձած արտահայտությունը «Տպավորություններ Ամերիկայի մասին» գրքից, որը նա գրել է 1882 թ. ԱՄՆ կատարած ուղևորությունից հետո: Լեդվիլ քաղաքի, որը Կոլորադոյի նահանգում է, սալոնում (գինետոն) Ուայլդը տեսնում է մի հայտարարություն՝ դաշնամուրի վրա կախված. «Please do not shoot the pianist. He is doing his best», որը կարելի է թարգմանել այսպես. «Մի՛ կրակեք դաշնակահարին, դա լավագույնն է այն ամենից, ինչին նա ունակ է»: Ավաղ, մեր պարագայում մենք դարձել ենք «բոցավառ հեղափոխական» Նիկոլ Վոլանկի-չի՝ անպետք դաշնակահարի, ներողություն՝ հիրավի տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործչի գլխավորած միանգամայն անհամարժեք կառավարության պատանդը: Ճիշտ է, որ միևնույն ժամանակ *տիեզերք* հասկացությունը հարկ է զուգակցել Նյու Վաշյուկի հասկացությանն՝ ըստ «12 աթոռի» Օստապ Իբրահիմովիչ Բենդերի: Բայց դրանից, ինչպես հասկանում է հարգելի ընթերցողը, մեր վիճակը չի թեթևանում: Եվ ինչպես կասեր ռուս մաքսավոր, «Անապատի սպիտակ արևը» պաշտամունքային ֆիլմի հերոս Պավել Վերեշչագինը՝ «Ես վարձ չեմ վերցնում, Տերությունն է ցավս»: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, Հայաստանի՝ իմ Հայրենիքի, քրիստոնեական քաղաքակրթության օրրանի համար եմ ցավում, որտեղ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո իշխանությունը զավթեցին բացահայտ պոպուլիստները, որոնց անբանիմացությունը սպառնում է հայոց պետականության կորստով:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն, հարգելի ընթերցող, չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով: Ուրախալի է, որ կրկին լավատեսություն առաջացնող դեպք ներկայացավ: Այսպես, ս. թ. ապրիլի 14-ին տեղի ունեցավ (տեսակոնֆերանսի ձևաչափով) Եվրասիական բարձրագույն տնտեսական խորհրդի աշխատանքային հանդիպումը՝ նվիրված կորոնավիրուսի վարակի դեմ պայքարի և Եվրասիական տնտեսական խորհրդի անդամ-պետությունների տնտեսական կայունության աջակցման միջոցառումներին: Այստեղ կցանկանայի մեջբերում կատարել տեսակոնֆե-

րանսում Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի ելույթից. «Արդեն այժմ Եվրասիական տնտեսական խորհրդի շրջանակում պետք է սկսել համակարգային բնույթի միջոցառումների մշակումը, որոնց նպատակն է ստեղծել հետագա տնտեսական զարգացման վերականգնման և ապահովման պայմաններ ... Մակրոտնտեսական կայունության պահպանման նպատակով անհրաժեշտ է անդամ-պետությունների Կենտրոնական բանկերի փոխգործակցություն տնտեսության իրական հատվածի ձեռնարկությունների վարկավորման բնութագրիչների մեղմման, անկանխիկ և «արագ» վճարումների ընդլայնման, բանկային ծառայությունների հեռահար ստացման հարցերում»: Բավական խորհրդանշական է, որ այդ նույն օրը Վ. Վ. Պուտինը տեսակոնֆերանսի ռեժիմով տնտեսական հարցերի շուրջ խորհրդակցություն անցկացրեց Ռուսաստանի կառավարության անդամների հետ: Ինչո՞ւ են այս մասին գրում, միանգամայն տեղին կարող է հարց տալ հարգելի ընթերցողը: Եվ ահա, իր ելույթում Վլադիմիր Պուտինը մանրամասն ներկայացրեց Ռուսաստանի տնտեսությունում կորոնավիրուսային համավարակի պատճառով առաջացած ամենազգայուն խնդիրները, դիցուք՝ բազմաթիվ կոռպերացիոն և տնտեսական կապերի խախտում, պահանջարկի կրճատում (մանրածախ առևտրի ծավալը Ռուսաստանում ապրիլին կրճատվել է ավելի քան 35 տոկոսով), էլեկտրաէներգիայի սպառման նվազում (ձեռնարկություններն սկսել են ավելի քիչ բեռնել իրենց հզորությունները), տնտեսության իրական հատվածի վարկավորման լճացում ... Ելույթում նաև մանրամասն վերլուծվեցին այն միտումները, որոնք ի հայտ են եկել տնտեսությունում, արվեցին ՌԴ տնտեսության և ֆինանսների վիճակի հետագա զարգացման կանխատեսումներ, և այդ վերլուծության հիման վրա սահմանվեցին ռեսուրսները, գործիքները, հակաձգնաժամային քաղաքականության հաջող իրականացման պաշարները՝ տնտեսության համար էական դրական արդյունքների հասնելու համար, ինչն իր հերթին դրականորեն կանդրադառնա Ռուսաստանի քաղաքացիների սոցիալ-տնտեսական վիճակի վրա: Բնավ պատահական չէ, որ նման մանրամասներ են մեջբերում: Չէ՞ որ թվում է, թե Նիկոլ Վոլակիչին և ՀՀ կառավարությանը ՌԴ նախագահի մասնակցությամբ հենց այս խորհրդակցությունում պատրաստի վիճակում առաջարկվեցին համալիր հակաձգնաժամային միջոցառումներ, որոնք միանգամայն կիրառելի են նաև Հայաստանի դեպքում: Միջոցառումներ՝ հիմնված ռուսաստանցի բարձրորակ մասնագետների խորապես պրոֆեսիոնալ վերլուծության վրա, որոնք աշխատանքի մեծ փորձ ունեն տնտեսության, ֆինանսների, ինչպես նաև սոցիալական ոլորտի՝ իրենց ղեկավարմանը վստահված բնագավառներում: Ավելին, ՀՀ «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի համար այդ խորհրդակցությունում հնչած մտքերն ու խորհրդատվությունները «Երկնային մանանա» էին, որն անգամ տարրական գիտելիքների դեպքում կարող է դառնալ հիմք Հայաստանի կառավարության հակաձգնաժամային գրագետ ծրագրի կազմման համար: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը այսքան սրբապիղծ համե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մատուռյան համար, մանավանդ որ Մովսես մարգարեն իր համախոհների հետ Եգիպտոսից անապատով քայլում էր 40 տարի, և նշան եղավ վերևից, երբ նրանց ուտելիքը սպառվեց, և երկնքից ձերմակ գույնի մանր ձավարահատիկներ թափվեցին, որոնք անվանվեցին երկնային մանանա ...

Ոչ թե մեր Նիկոլ Վովակիչի ու K⁰-ի նման, որոնք իրենց «ելքն» սկսեցին Գյումրիից ու առաջնորդվում էին, ի տարբերություն Մովսեսի ազնիվ գաղափարի, ոչ թե ավետյաց երկիր՝ «լավ ու լայնարձակ մի երկիր, կաթ ու մեղր բխող» (Ելից, 3, 8 և 17) , այլ կոնկրետ ՀՀ վարչապետի աշխատասենյակ մտնելու գաղափարով, որը Երևանի Հանրապետության հրապարակում է: Աշխատասենյակ, որտեղից, ինչպես առատության եղջյուրից, հորդ գետի պես հոսում են քեռի Սեմի պատկերով կանաչ թղթադրամները (որպես պարզևավձարներ) դեպի «հեղափոխականների» սխրակիցների գրպանները, Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի թանկագին տիկնոջ «բարեգործական» հիմնադրամը: Դե, ոչ, հարգելի ընթերցող, իմաստ չունի հուսալ, թե իշխանությունում գտնվող սորոսյան լափակերները նման միակ պահանջված ռեակցիան կդրսևորեն: Չէ՞ որ Նիկոլ Վովակիչին անդրօվկիանոսյան ստրատեգներն իշխանության են բերել բնավ ոչ ինչ-որ ազնիվ նպատակներ իրականացնելու համար: Իսկ թե ինչի համար են բերել՝ այդ մասին արդեն քանիցս գրել են, ուստի չեն կրկնի, բայց կնշեն, որ ներկայում Հայաստանում գունավոր հեղափոխությունների արտասահմանյան քաղտեխնոլոգների գլխավոր թիրախ սահմանված են Հայ Առաքելական Սուրբ եկեղեցին (ՀԱԵ) և Նորին սուրբ օծություն, Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը: Այսպես, ս. թ. ապրիլի 14-ին վեհափառ տեր Գարեգին Երկրորդը կոչ էր արել ազատ արձակել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին՝ հայտարարելով. «Հաղորդ լինելով ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի առողջության առնչությամբ բժիշկների մասնագիտական կարծիքներին, կարևոր ենք համարում, որ արդարադատության իրագործման հետ մեկտեղ ձեռնարկվեն բոլոր կանխարգելիչ միջոցներն ու միջոցառումները, այդ թվում՝ խափանման միջոցի փոփոխություն՝ համավարակի այս շրջանում ապահովագրելու նրան առողջական վիճակի հետագա բարդացումներից»: Չեն ներկայացնի «Ժողվարչապետի» սխրակիցների ճամբարի գործիչների խոսքերը, մեղմ ասած՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի այս հայտարարությանը տրված զգվելի արձագանքները: Չէի ցանկանա, որպեսզի բազմամիլիոնանոց հայ Սփյուռքը, ավելի շուտ՝ նրա ճնշող մեծամասնությունը, անհարմարության ու ամոթի զգացում ունենա Հայաստանի ներկայիս իշխանավորների համար, որոնցից շատերը XXI դարում Ֆեոդոր Միխայլովիչ Դոստոևսկու նշանավոր «Դևեր» վեպի կերպարների վառ վերամարմնավորումն են: Կբավարարվեմ միայն թեմային երկու հղում կատարելով:

Այսպես, ի պատասխան Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին զրպարտելու և անարգելու անգուսպ արշավի, Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի տեղեկատվական համակարգը նշել է. «Վեհափառ Հայրապետի կեցվածքն ամբողջապես

համահունչ է Քրիստոսի Սուրբ Եկեղեցու մարդասիրական առաքելությանն ու դավանած արժեքներին: Հետևաբար, հարկ է չքաղաքականացնել Վեհափառ Հայրապետի դիրքորոշումը և չտրվել անպատու դանավեճերի ... Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հորդորն է ամենքին՝ միասնության և համերաշխության ոգով, ջանքերի մեկտեղումով լծվել համավարակի այս ծանր իրավիճակում հայրենիքի և մեր ժողովրդի առջև ծառացած մարտահրավերների հաղթահարմանը»:

Իսկ այժմ մեջքերում անեմ մի հողվածից, որը հրապարակվել է ս. թ. ապրիլի 15-ին ադրբեջանական Axar.az ինտերնետ-պարբերականում: Այսպես, «Հայկական էլիտա. փոխել կաթողիկոսին, նա պաշտպանում է չարիքը» վերնագրով հողվածում Axar.az-ը տեղեկացնում է. «Հայաստանի հազարավոր քաղաքացիներ վաղուց արդեն պահանջում են փոխել կաթողիկոսին»: Թերևս, ի մեծ ուրախություն խմբագրության՝ Ծայրագույն պատրիարքի և Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի հասցեին չարամիտ գրպարտչական հարձակումներ պարունակող հողվածներ գտնելու համար երկար փնտրտուքի կարիք չառաջացավ. բավական էր, որ ադրբեջանական ազիտարոպը ծանոթանար Հայաստանի՝ Սորոսի հիմնադրամից շռայլորեն ֆինանսավորվող ինտերնետ-պարբերականների հրապարակումներին: Նշենք, որ վերջին երկու օրերին դրանք բացահայտ տարածում են առանձնապես աչքի ընկած սորոսյան լափակերների խոսքերը, որոնք այժմ հայտնվել են Հայաստանի գործադիր և օրենսդիր իշխանություններում: Դե ինչ, նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի նման արծագանքը միանգամայն կանխատեսելի էր: Չէ՞ որ արդեն երկու տարի է անցել 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից, իսկ Հայաստանի իշխանությունները պարծենալու բան չունեն: Այնինչ, գայթակղիչ տեսարանների պաշարն սպառվել է, իսկ հանապազօրյա հացը չկա ու չկա: Դե, ահա, ստիպված են հմտանալ թվացյալ թշնամիներ որոնելու և մերկացնելու մեջ, որպեսզի ինչ-որ կերպ արդարացնեն զբաղեցրած պաշտոններին իրենց բացարձակ անհամարժեքությունը: Չէ՞ որ «Ժողվարչապետը» հիանալի հասկանում է, որ երկրի առջև ծառացած սուր խնդիրներից ոչ մեկն անցած երկու տարում ոչ միայն չի լուծվել, այլև, լավագույն դեպքում, հետին անկյուն է մղվել: Այս պայմաններում Ն. Փաշինյանը, իսկ ավելի շուտ՝ նրա անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարները, գործի են դնում «ալան Բ-ն»՝ քաղաքացիական պատերազմի սանձազերծումը Հայաստանի Հանրապետությունում, բնականաբար, այդ հակահայկական արարքը նրանք կիրականացնեն՝ հաշվի առնելով 2013 թ. նոյեմբեր – 2014 թ. հունվարին Ուկրաինայում Եվրամայդանի կազմակերպման ժամանակ թույլ տրված թերացումները: Չէ՞ որ անդրօվկիանոսյան ստրատեգների վերջնապատակը ոչ ոք չի չեղարկել, այն անփոփոխ է՝ ապակայունացում և քաոսի իրավիճակի ստեղծում Հայաստանում՝ Ռուսաստանի հարավային սահմաններին: Այս նպատակին հասնելու համար էլ հենց իշխանության բերեցին նիկոլվոլակիչյան հակազգային խուճուխը:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հ. Գ. Թերևս, պատահական չէ, որ Ռուսական տերության հայրենասեր մաքսավոր Պավել Վերեչչագինի գլխավոր դերը «Անապատի սպիտակ արևը» ֆիլմում խաղացել է ծագումով հայ Պավել Բորիսի (Բաղդասարի) Լուսպեկանը, որի ենթագիտակցության մեջ գենետիկական մակարդակով դրված է տերության նոստալգիան: Խոստովանում եմ, որ, իմ խորին համոզմամբ, մեր օրերում այդպես սրտահույզ, համոզիչ ու ազնիվ «Տերությունն է ցավս» կարող էր բացականչել գուցե թե հայ հայրենասերը, ընդ որում՝ գոչելով. «Հայաստանն է ցավս»:

Բարիք է, որ հիմա Հայաստանի թիկունքին կանգնած է Մեծ Տերությունը՝ Ռուսաստանի Դաշնությունը, որով հպարտանում են Երկիր մոլորակի բարի կամքի տեր մարդիկ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НИКОЛ ДОЛЖЕН УЙТИ! В ЭТОМ СПАСЕНИЕ АРМЕНИИ ОТ САМОРАЗРУШЕНИЯ

Аннотация

Дальнейшее пребывание Никола Воваевича во власти является главной угрозой национальной безопасности Республики Армения. Поэтому задачей первостепенной важности для всех политических сил, кому дороги судьбы двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, должно стать принятие совместных неотложных мер по восстановлению конституционного порядка в стране, попранного роспуском Национального Собрания Республики Армения VI созыва.

Прошло уже два года после государственного переворота апреля–мая 2018 года, совершившегося в Республике Армения (РА) путем реализации новейших технологий цветных революций. Уже не раз приходилось писать о главной движущей силе переворота – многочисленная армия грантоедов, вот уже второе десятилетие щедро финансируемая фондом Джорджа Сороса «Открытое общество», разного рода заокеанскими демократическими институтами и их партнерами из западноевропейских стран. В авангарде захвата власти во всей своей «красе» предстали также представители ЛГБТ-сообщества и тоталитарной религиозной секты «Слово жизни». И к моему большому сожалению, не последнюю роль в «легитимации» государственного переворота сыграли десятки тысяч обезволенных нуждой наших сограждан, которым, увы, не хватило еще малость терпения самим стать не только свидетелями, но и участниками постепенного перехода экономики РА на рельсы инклюзивного развития. Ведь предпосылки, да нет, куда предметнее, программа перевода экономики Армении на рельсы инклюзивного развития была тщательно проработана, более того, несколькими месяцами ранее озвучена третьим президентом Армении Сержем Азатовичем Саргсяном. Одна эта данность убедительно свидетельствует о том, что закордонных кукловодов отнюдь не интересовали вопросы повышения благосостояния населения РА, утверждения социальной справедливости или верховенства закона.

Да, риторика псевдореволюционеров была насыщена благозвучными лозунгами и призывами об утверждении верховенства закона и права, что на практике обернулось призывами «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого, блокировать здания судов, осуществлять неприкрытую травлю председателя и членов Конституционного суда РА – в настоящее время единственного бастиона на пути правового произвола. Причем сей правовой беспредел совершался в открытую при молчаливом согласии, а значит и с благословения трепетных защитников поборников прав человека, укрепления основ демократии и гражданского общества в РА. Можно привести с десятков разного рода обещаний и обязательств, прикрываясь которыми николвоваевская политическая челядь захватила власть. Главная же цель, которая ставилась кукловодами сегодняшних власть предержащих в РА, была в совершенно иной плоскости. Здесь очень важно, уважаемый читатель, не путать инструментарий, использованный в ходе государственного переворота, с главной целью, ради достижения которой и был совершен захват власти. А главная цель с каждым днем выступает все явственнее – создание зоны нестабильности в Армении, на южных рубежах России. Средства же достижения этой цели были сколь многообразны, столь же кустарны и очевидны. Главное же средство в достижении поставленной цели – провоцирование новой военной агрессии со стороны Азербайджана против Республики Арцах, что по планам азербайджано-турецких стратегов неизбежно должно было привести к захвату зоны безопасности вокруг Республики Арцах, при этом было особенно важно обеспечение военного присутствия на 105-километровой границе с дружественной Исламской Республикой Иран, контролируемой вооруженными силами Нагорно-Карабахской Республики (имеется в виду территория Зангеланского, Джебраилского и Физулинского районов, приграничная с Ираном). Думается, что читателям не следует подробно разъяснять, сколь радушно это было бы воспринято со стороны руководства США и Израиля в силу их нескрываемых, мягко выражаясь, напряженных отношений с Ираном. Ясно одно, что, окажись азербайджано-турецкие вооруженные силы на этом участке границы с Ираном, дело этим не завершилось бы. Ведь не секрет, что азербайджано-турецкие националисты, первые явно, вторые тайно, уже не одно десятилетие лелеют мечту об отторжении от Ирана его северных территорий, так называемого Иранского (Южного) Азербайджана, исторической Атропатены (арм. назв. Атрпатакан), конечно ничего общего не имеющей с Азербайджаном. И тогда, по мнению современных неоосманистов-мечтателей о Великом Туране, будут созданы все условия для воплощения в жизнь их сокровенных вожделений, в частности озвученных экс-президентом Азербайджана Гейдаром Алиевым, который, характеризуя отношения Азербайджана и Турции, изрек глубоко запавшую в сердца нынешних турецких

лидеров фразу: «Одна нация – два государства». Причем это выражение стало своеобразной навязчивой идеей до той степени, что на эту тему созываются научные конференции, форумы и пр. Чтобы не быть голословным, приведу лишь один пример.

Так, в июле 2009 г. в Баку прошла конференция, посвященная роли Гейдара Алиева в укреплении братских связей между Турцией и Азербайджаном. Причем весьма примечательно, что она прошла в центре изучения наследия Ататюрка, а тема конференции значилась так: «Одна нация – два государства: феномен Гейдара Алиева в развитии двусторонних отношений». Конференция была приурочена к 40-летию прихода к власти Гейдара Алиева. Так вот для Турции военное присутствие в зоне безопасности Республики Арцах, вне всякого сомнения, шаг в нужном направлении для реализации ее неоосманских устремлений – нация-то одна?! И именно в контексте этой парадигмы следует рассматривать состоявшуюся 2 марта т. г. в Анкаре встречу главы МИД Турции Мевлюта Чавушоглу и сопредседателей Минской группы ОБСЕ: Игоря Попова (РФ), Стефана Висконти (Франция), Эндрю Шефера (США) и личного представителя председателя ОБСЕ Анджея Каспшика. По итогам этой встречи Чавушоглу сделал запись в Twitter'e: «Минская группа ОБСЕ должна работать более эффективно над решением проблемы Нагорного Карабаха. Решение должно быть в рамках уважения территориальной целостности, суверенитета и международно признанных границ Азербайджана». Ничего не скажешь – щедр на бесплатные нравоучения муаллим Мевлют. То есть в очередной раз мы стали очевидцами того, когда Турция открыто заявляет о своей неизменной приверженности политике неоосманизма. Или, как сказано в Библии: «Никто, зажегши свечу, не покрывает её сосудом, или поставит под кровать, а ставит на подсвечник, чтобы входящие видели свет. Ибо нет ничего тайного, что не сделалось бы явным, что не сделалось бы известным и не обнаружилось бы» (Евангелие от Луки 8, 16–17). Да простит меня читатель за то, что сатанинские планы Эрдогана – Чавушоглу, чреватые ввергнуть регион в большое кровопролитие, если не сказать в мировую войну, я разъясняю эту опасную политику турецкого руководства словами из Священного Писания. Пусть в этом моем действе уважаемые читатели усматривают глубокую тревогу за высокую вероятность развязывания новой кровавой бойни Азербайджаном против Республики Арцах. При этом для нейтрализации Армении турецкие стратеги с присущим им вероломством будут инициировать кровавую провокацию уже на пограничной зоне Армении и Азербайджана, по всей видимости в районе Нахиджевана. Ведь далеко не случайно, что в настоящее время именно в Нахиджеване идет масштабное перевооружение Вооруженных сил Азербайджана, где турецких военных соединений и инструкторов и прочих военспецов куда больше, чем азербайджанских военных.

Не были и случайными периодические интенсивные военные учения, проводимые на территории Нахичеванской автономии под бдительным оком и при непосредственном участии турецких военных инструкторов. К примеру, очередное турецко-азербайджанское военное учение прошло под девизом «Нерушимое братство – 2019 г.». Причем заметим, что такие учения проводятся в приграничной зоне с Арменией и Ираном. Они, естественно, не могут не беспокоить Россию, которая, ни для кого не секрет, является гарантом безопасности нашего региона.

В этих условиях вызывает недоумение и тревогу абсолютная неадекватность действий властей РА на реализуемую политику в регионе со стороны азербайджано-турецкого военно-политического руководства. Так, министр иностранных дел РА Зограб Мнацаканян, к примеру, после встречи Чавушоглу с сопредседателями Минской группы ОБСЕ 4 марта т. г. в ходе правительственного часа в Национальном Собрании РА заявил о том, что официальный Ереван не испытывает обеспокоенности по поводу встречи главы МИД Турции и сопредседателей МГ ОБСЕ. «Сопредседатели МГ ОБСЕ имеют свой рабочий план (ведь всё знает Зограб Грачевич, «прозорлив», ничего не скажешь. – А. Г.), куда входят также встречи с членами Минской группы ОБСЕ, международными структурами по необходимости – от ООН до Красного Креста», – сказал З. Мнацаканян. Так что возрадуйся, армянский народ, ибо все происки Эрдогана и Алиева под неусыпным контролем самого Зограба Грачевича: «Мы хорошо знаем об этом плане и знаем, с какими подходами сопредседатели работают, поскольку мы сами работаем с ними (по Мнацаканяну читай, что МГ ОБСЕ работает по шпаргалкам дуэта Мнацаканян–Пашинян. – А. Г.)». Конец и позорное развенчивание этой болтологии выявились совершенно с неожиданной стороны.

Так, 21 апреля 2020 г. в формате видеоконференции в Москве состоялось выступление и ответы на вопросы министра иностранных дел Российской Федерации С. В. Лаврова в рамках заседания Клуба поддержки публичной дипломатии им. А. М. Горчакова (https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/4103828). Чтобы не было разного рода спекуляций со стороны соросовских прихлебателей и заокеанских кукловодов «народного премьера» и К^о, приведу полные тексты как вопроса, заданного Сергею Викторовичу касательно урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, так и его ответа на него.

Вопрос: «Глава МИД Азербайджана Э. М. Мамедъяров заявил, что Азербайджан ждет от международного сообщества действенных шагов по выполнению резолюций Совета Безопасности ООН в контексте урегулирования армяно-азербайджанского нагорно-карабахского конфликта. На Ваш взгляд, способны ли соответствующие международные институты, особенно в условиях текущего кризиса, оправдать эти ожидания? Ка-

кие механизмы могут привести в рабочий режим принимаемые, но не исполняемые резолюции?».

С. В. Лавров: «Резолюции, о которых идет речь, – это известные документы. Они принимались в разгар боевых действий и предполагали прежде всего полную остановку боевых действий и переход к урегулированию. Да, в них подтверждалась территориальная целостность Азербайджанской Республики, но в них же содержалось требование остановить войну и перейти к переговорам. С тех пор к переговорам приступали не раз. Были т. н. «договоренности Ки-Уэст» 2001 г. Были и последующие договоренности в разных форматах, достигавшиеся с участием и без участия Карабаха. Сейчас уже устоялся формат переговоров Баку – Ереван – Минская группа ОБСЕ по нагорно-карабахскому урегулированию (НКУ) в лице трех сопредседателей – России, Франции, США – и представитель действующего председателя ОБСЕ. Формат полезный, хороший. Именно в нем воплотилось то самое требование СБ ООН о том, что нужно прекратить войну и начать договариваться. Есть «Мадридские принципы», а также документы, которые готовились Российской Федерацией в 2010–2011 гг. – т. н. «Казанский документ». Есть проекты, которые были распространены год назад (в апреле прошлого года) на встрече министров иностранных дел России, Армении, Азербайджана с участием сопредседателей в Москве. Они сейчас активно обсуждаются. Эти документы предполагают продвижение к урегулированию на основе поэтапного подхода, предусматривая на первом этапе решение наиболее актуальных проблем – освобождение ряда районов вокруг Нагорного Карабаха и разблокирование транспортных, экономических и прочих коммуникаций. Убежден, что, когда мы придем к решению о подписании этих документов, это будет важнейший шаг в выполнении резолюций Совета Безопасности ООН, о которых идет речь и которые, повторюсь, требовали прекратить войну и начать договариваться. Договариваться начали. Теперь нужно договориться. Именно этого мы и добиваемся как сопредседатели Минской группы ОБСЕ по НКУ».

Прочитав в целом выступление и ответы Сергея Викторовича Лаврова в очередной раз, автор этих слов проникся чувством гордости и уважения к России, стратегическому союзнику и гаранту безопасности РА и армянского народа – Армении, Арцаха и армянской Диаспоры. Уважения к России и ее выдающемуся лидеру Владимиру Владимировичу Путину за их честность в отношении к Армении и нашего народа, который уже два года оказался во власти изощренных русофобов, за путаными разглагольствованиями которых о якобы хороших отношениях с Россией все отчетливее торчат уши недоброжелателей России. Чтобы убедиться в правильности подобной оценки, достаточно проанализировать публикации последних дней в откровенно антироссийских интернет-изданиях, которых застало врасплох доступное для восприятия даже тугодумов и неучей из

власть предрежащих РА разъяснение С. В. Лаврова о сегодняшних реалиях в переговорном процессе по Нагорно-карабахскому урегулированию. Читатель вполне резонно может задаться вопросом: а с чего это ответы министра иностранных дел РФ застали врасплох николвоваевскую камарилью и стоящих за ними кукловодов? Ответ прост. В течение двух лет после государственного переворота и захвата власти в Армении Никол Воваевич и иже с ним неоднократно вводили в заблуждение как граждан Армении, так и граждан Республики Арцах относительно переговорного процесса по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, выражаясь проще – цинично лгали. Причем их чуть ли не ежемесячно меняющуюся позицию по этому вопросу можно было охарактеризовать как низкопробную клоунаду, если бы за этим не скрывалась опасность развязывания Азербайджаном масштабной войны против Нагорно-Карабахской Республики. Ведь по сути устами С. В. Лаврова наш стратегический союзник в высшей степени дипломатической форме раскрыл глаза думающей и неангажированной соросовскими подачками политической элиты двух армянских государств на то, что за спиной армянского народа совершается предательство национальных интересов. Весьма символично, что ответы Сергея Викторовича Лаврова прозвучали именно во время круглого стола с участниками клуба публичной дипломатии им. А. М. Горчакова. Так вспомним же слова этого выдающегося русского дипломата, последнего канцлера Российской империи, Светлейшего князя Александра Михайловича Горчакова, написанные им после Крымской войны 1853–1856 гг., в циркулярной депеше, содержание которой посольствам было приказано довести со сведения иностранных правительств: «Россию упрекают в том, что она изолируется и молчит перед лицом таких фактов, которые не гармонируют ни с правом, ни со справедливостью. Говорят, что Россия сердится. Россия не сердится, Россия сосредотачивается». И видимо в наши дни суровой пандемии коронавируса взвешенная и активная внешняя политика России приводят разного рода антироссийских сил в смятение. Чтобы завершить тему замешательства и расплоха в стане русофобов, в котором они оказались после слов министра ИД РФ С. В. Лаврова, приведу лишь выдержку из публикации в интернет-издании «флагмана» среди антироссийских СМИ Армении, щедро финансируемом из-за океана, на сайте 1in.am. Так, 23 апреля т. г. указанное интернет-издание опубликовало статью под заглавием «Агония российской элиты: Путин более не в состоянии» (<https://www.1in.am/2739059html>). В этом образчике зоологической ненависти к России читаем: «Заявления Лаврова (имеется в виду относительно Нагорно-карабахского урегулирования и Армении в целом. – А. Г.), пожалуй, в большей степени ставят на вид сложные проблемы России, чем какое-либо освидетельствование о глубинных задачах по Армении. Или же для Армении может быть задачей то, какое положение и ду-

шевное состояние в правящей системе России, но связанное не отношениями с Арменией, а с мировым положением».

Далее идет полнейший бред о дилемме, якобы стоящей перед Россией и обусловленной ее выбором быть с Западом или Китаем, отказавшись от «так сказать собственной игры, отказаться от тех притязаний, которые предъявляла Россия в противостоянии с Западом». Вступать в полемику с авторами этой явно выраженной политической паранойи, думается, не вполне оправданно. Если же не реагировать на эту муру – тогда станут спекулировать на тему, что, дескать, возразить было нечем. Вот и весьма кстати пришла на память сцена из спектакля «Ханума» на основе одноименного водевиля Авксентия Цагарели.

Напомним читателям, что один из героев водевиля по имени Серож хочет продать свой дом и зазывает покупателей: «Продаю дом, хороший дом, центр–рядом, Кура (река в Тбилиси. – А. Г.) – рядом, подходите, смотрите!». Подходит к нему один из возможных покупателей и говорит: «Серож, кацо, центр рядом – хорошо, дом хороший – хорошо, а что если Кура выйдет из берегов и затопит твой дом?». На что Серож возмущенно отвечает: «Ара, ты что говоришь, где Кура, – где мой дом!».

Хотелось бы суфлерам Никола Воваевича сказать, что их писанина уж больно комична, однако вызывает не только смех, но порождает и обиду. До чего нужно быть ослепленными ненавистью к России, чтобы в уважительном и честном ответе Сергея Лаврова на вопрос об урегулировании Нагорно-карабахского конфликта усмотреть агонию российской элиты, уже не приходится говорить о безысходности положения, в котором якобы оказался российский лидер, на которого с надеждой и верой смотрят уже и многие мировые лидеры. Словом, выражаясь на языке Одессы, не дождетесь и не надейтесь. Вместе с тем, думается, мастаки этой антироссийской пропагандистской шелухи осознали всю абсурдность своих оценок и тогда же 23 апреля т. г. в том же интернет-издании опубликовали на русском языке статью под заглавием «Стагнация европейского направления – тяжелое молчание в Ереване» (<https://ru.1in.am/1283656.html>), в котором, в частности, говорится: «Акторы внутриполитического поля Армении мгновенноотреагировали на заявления министра иностранных дел России Лаврова, притом не только по арцахской теме, но и армяно-российским отношениям, цене на газ и т. д. Несомненно, надо приветствовать эту реакцию, особенно за оперативность, поскольку в подавляющем случае содержательную часть реакции отнюдь нельзя было приветствовать». Тем самым они фактически признали всю абсурдность своей собственной реакции на выступление С. В. Лаврова, отрицательно оценивая содержательную часть реакции на ответы МИД РФ.

Уважаемый читатель вполне резонно может поинтересоваться о том, что же сказал Сергей Викторович в ходе вышеупомянутой видеоконфе-

ренции относительно российско-армянских отношений, в частности, о цене на газ и по другим вопросам. Считаю уместным привести полный текст озвученного во время круглого стола этого вопроса и ответ на него.

Вопрос: «Вначале Вы сказали про общий энергетический рынок и необходимость совместной борьбы стран ЕАЭС с экономическими последствиями пандемии коронавируса. В этой связи хотел бы поднять вопрос цены на газ. Всем известно, что цена на газ – это не только бизнес, но во многом и политика. Мы в Армении и Белоруссии смотрим, как Россия снижает цены даже задним числом для стран ЕС, например, для Болгарии, или для дружественной Республики Молдова сейчас цена ниже, чем для Армении. Возникает вопрос, почему в этой политике Россия не идет на такое снижение цены в первую очередь для стран ЕАЭС, а уже потом для других стран? Это же было бы стимулом для других стран вступать в ЕАЭС, сотрудничать с ЕАЭС, понимая, что от этого идут крупные экономические выгоды».

С. В. Лавров: «Вопрос понятен. Я вижу логику, но надо тогда уже быть логичным до конца. Когда цена, которая сейчас есть для Армении, Республики Беларусь была в два–три раза ниже рыночной, это воспринималось как данность, и никто не говорил о том, что это политика. Все говорили, что им так положено. Я считаю, что союзники, конечно же, должны получать экономическое преимущество, никаких сомнений у меня здесь не возникает. Но, когда цена ушла туда, где она сейчас находится, есть какие-то контрактные обязательства. Убежден, что в ходе рассмотрения обращений, которые были в последнее время со стороны белорусских и армянских друзей, наши союзнические отношения, конечно же, принимаются во внимание. Неправильно, наверное, вспоминать об этом только тогда, когда ситуация становится диаметрально противоположной той, которая была еще 3–4 года назад, в периоды, когда этот механизм ценообразования формировался с полным учетом союзнических обязательств. Если говорить конкретно об Армении, то этим вопросом у нас занимаются Министерство энергетики России и ПАО «Газпром». Но одна из проблем, которая носит хронический характер и не решается уже несколько лет, – это внутренние тарифы в Армении, которые такие, что это затрудняет применение максимально льготных подходов к ценообразованию. Я сейчас не буду углубляться в конкретику. Если мы говорим о союзничестве, то, наверное, союзничество должно проявляться во всех областях. Если говорить про экономику, то мы очень рассчитываем на то, что те судебные процессы, которые в последние несколько лет начались в Армении в отношении совместных предприятий, включая Южно-Кавказскую железную дорогу, будут урегулированы без каких-либо попыток привнести туда вещи, которые являются неподобающими между союзниками. Я об этом очень откровенно говорю, потому что возникло несколько слож-

ных ситуаций, в которые попали российские компании. Надеюсь, что все эти вопросы мы будем регулировать к обоюдному удовлетворению.

Совсем недавно состоялся телефонный разговор президента Российской Федерации В. В. Путина с премьер-министром Республики Армения Н. Пашиняном. Они видят пути развития нашего союзничества и стратегического партнерства. Уверяю Вас, именно в этом русле будут решаться все вопросы с обеих сторон».

Думается, что в этом ответе дан объективный диагноз лукавой внешней политике, проводимой Николом Воваевичем, себя любимым.

Вместе с тем, уважаемый читатель, сколь бы ни было грустно, но следует признать, что заокеанским кукловодам николвоваевской хунты удалось-таки поколебать веру России в надежности Армении как стратегического союзника, о чем свидетельствует, повторюсь, вышеприведенный честный ответ С. В. Лаврова. И этому нет оправдания не только «народному премьеру», политику галактического масштаба (читай галактики размером в Нью-Васюки), но и подлинной оппозиции антинациональным властям современной Армении. С сожалением отметим, что отдельные представители оппозиции как бы остерегаются открыть хотя бы возможности того немалого информационного ресурса, которым они располагают. В итоге, в частности, вашему покорному слуге, уважаемый читатель, приходится довольствоваться лишь написанием статей, которые, к счастью, публикуются на страницах российского ИА REGNUM. Благо что и в РА сохранились патриотические издания, как-то: Iravunk.com, Shame.am, «Новое Время» и «Голос Армении», которые, как правило, перепечатывают мои статьи на своих сайтах. Пользуясь случаем, не могу не выразить свою благодарность первому заместителю председателя комитета Государственной Думы Российской Федерации по делам СНГ и связям с соотечественниками, директору Института стран СНГ Константину Федоровичу Затулину за оказание институтом финансовой помощи русскоязычным газетам «Голос Армении» и «Новое Время». Финансовая помощь, которая хотя бы на месяц-два продлит возможность функционирования этих изданий. Хочется верить, что этому последует выработка системного подхода по поддержанию не только патриотических информационных изданий Армении, то есть убежденных приверженцев российско-армянского стратегического союза, но и политических сил РА, которые в настоящее время системной антироссийской работе, щедро финансируемой фондом Сороса и К^о, имеют возможность противопоставить лишь свой интеллектуальный ресурс. Причем мы и наши многотысячные сторонники, да-да, уважаемый читатель, я не оговорился, многотысячные сторонники лишены возможности организации периодических встреч будь то в Ереване или в центрах марзов (областей) Армении. Увы, нет минимальных финансовых ресурсов, как бы больно ни было в этом признаться.

Средств хотя бы для покрытия затрат по передвижению наших сторонников, убежденных в безальтернативности российско-армянского стратегического союза.

Да простит меня читатель за подобное отнюдь не лирическое отступление, а посему вновь обратимся к основной теме статьи, которая стала побудительным мотивом для заявления новоизбранного президента Республики Арцах Араика Арутюняна. При этом хочу непременно воспользоваться возможностью выразить благодарность бывшему президенту Нагорно-Карабахской Республики Бако Сааковичу Саакяну, который на протяжении тринадцати лет руководил этой гордой и несгибаемой страной – Республикой Арцах. Без преувеличения можно констатировать, что во многом благодаря его взвешенной политике пятой колонне Армении, разного рода соросяттам не удалось ввергнуть Арцах в пучину масштабного гражданского противостояния в период после государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении. Особо подчеркну, что на это был брошен авангард соросовских стипендиатов, более того, были выделены средства из государственного бюджета РА на 2020 год. Уже не приходится говорить, что под флагом дестабилизации в Арцахе объединились не только николвоваевские сподвижники из состава соросят, но и руководство так называемой партии «Сасна црер», что в переводе означает то ли Сасунские храбрецы, то ли неистовые из Сасуна. А по существу военизированная группировка, руководство которой – финансируемые из-за бугра банальные террористы. Чтобы читателю стало ясно, что в дестабилизации положения в Арцахе был заинтересован известный центр силы мировой политики и его сателлиты в лице Азербайджана и Турции, приведу факт из не столь далекого прошлого. Так, 17 июля 2016 г. члены этой военизированной группировки захватили здание патрульно-постовой службы (ППС) в Ереване, которые до 31 июля удерживали большинство находящихся в здании людей. Эта военная авантюра в конечном итоге обернулась трагедией – гибелью троих полицейских. В эти дни, не без финансирования из-за бугра, в Ереване проходили митинги в защиту захватившей ППС военизированной группировки, то есть террористов. И вот 23 июля 2016 г. на митинге с микрофоном в руке появился Никол Воваевич, который нынче «народный премьер» РА, что было вполне ожидаемо, так как, увидев массовое скопление людей, он не мог воздержаться от соблазна взять «бразды правления» митингом в свои руки. На сей «генеральной репетиции» по захвату власти уже тогда во время выступления Никола Воваевича один из членов вооруженной группы Варужан Аветисян заявил, что Пашинян хочет «нагреть руки на крови», а другой саснацреровец, один из участников захвата ППС Павлик Манукян из захваченного здания ППС по телефону инструктировал организаторов митинга: «Скажи людям выбросить Никола в мусорный ящик, пусть забро-

сают его камнями, избежите, прогоните этого Никола». Уже тогда было четкое осознание того, что Пашинян примажется к бунту и в случае успеха постарается получить политические дивиденды. Запись этого разговора, уважаемый читатель, была представлена в суде как одно из вещественных доказательств преступления «Сасна црер». Теперь по прошествии четырех лет все более убеждаешься в правильности взвешенной политики третьего президента РА Сержа Саргсяна, который уже тогда полностью просчитал коварный замысел подстрекателей этого вооруженного захвата, имеющей целью провоцирование массового кровопролития и дальнейшую дестабилизацию ситуации в Армении, приняв решение не предпринимать силовой операции по нейтрализации этой вооруженной группы. Замысел террористов и стоящих за ними кукловодов из-за бугра не удался. Власти РА смогли избежать массового кровопролития, в чем была существенной роль героя Арцаха, генерал-майора Виталия Баласаняна, чей непререкаемый авторитет как самоотверженного командира национально-освободительной войны арцахского народа в 1992–1994 гг. сыграл, по моему убеждению, повторюсь, существенную роль в том, что вооруженная группа сдалась властям.

Так вот те силы, которые четыре года назад призывали бросить Никола «в мусорный ящик, забросать его камнями (прямо как на раскаявшуюся блудницу Магдалину. – А. Г.)», теперь же в попытках дестабилизации ситуации в Арцахе, хотя и по разным побудительным мотивам, оказались по одну сторону баррикады. По другую же сторону – вполне достойно проявили себя законно избранный президент Республики Арцах Бако Саакян и его команда.

Убежден, что нашему читателю будет отнюдь небезынтересно узнать: а как среагировал на последние события новоизбранный президент Арцаха Араик Арутюнян. Думается, что Араик Арутюнян поступил весьма правильно, среагировав на видеоконференцию с участием сопредседателей Минской группы ОБСЕ и личного представителя действующего председателя ОБСЕ, министров иностранных дел Армении и Азербайджана, которая состоялась 21 апреля т. г., а не на выступление С. В. Лаврова. Приведем некоторые выдержки из записи, сделанной президентом Арцаха 22 апреля т. г. на своей странице в Facebook. «Конечно, мы высоко ценим исключительную роль властей Республики Армения в этом вопросе (имеется в виду Нагорно-карабахское урегулирование. – А. Г.), однако нужно признать, что первичный мандат для переговоров от имени народа Арцаха вокруг любого предложения или документа, представленного на столе переговоров, получили власти Республики Арцах». Бесспорно, что эти слова были адресованы «народному премьеру», который в течение года скрывал от общественности Армении и Арцаха сущность переговоров с И. Алиевым или цинично лгал, что было раскрыто, вновь подчеркну, С. В.

Лавровым: «Есть проекты, которые были распространены год назад (в апреле прошлого года) на встрече министров иностранных дел России, Армении, Азербайджана с участием сопредседателей в Москве».

Для полноты картины, думается, что имеет смысл изложить хотя бы два из семи условий, обозначенных в заявлении Араика Арутюняна, хотя все семь условий глубоко аргументированы и органично взаимосвязаны.

Условие третье: «Без первоочередного признания права народа Арцаха на самоопределение какой-либо вариант урегулирования конфликта не может стать предметом содержательного обсуждения между сторонами (имеется в виду Республика Арцах и Азербайджан. – А. Г.)».

Условие четвертое: «С четкими гарантиями должны быть исключены попытки применения силы и угрозы силой в процессе урегулирования конфликта, поскольку армянский и азербайджанский народы достойны того, чтобы жить в мире, иначе Республика Арцах готова будет нанести несоразмерный контрудар наступающему Азербайджану, переведя также военные действия на его территорию» (<https://www.armenpress.ru/news/1013003/>).

Когда пишутся эти строки, уважаемый читатель, меня не покидают тревожные мысли о том, а каким будет мир после пандемии коронавируса, какой станет Россия, ее союзники по ЕАЭС и ОДКБ, партнеры по ШОС? Сегодня многие авторитетные политологи едины во мнении, что когда угроза от пандемии коронавируса минует, то цивилизация и окружающий мир более никогда не будут прежними: будут формироваться новая мировая система безопасности, новая мировая экономика, сложатся новые межгосударственные отношения. Надеяться на понимание этих неизбежных изменений со стороны Никола Пашиняна и К^о и принятие уже сейчас необходимых мер, увы, не приходится, чему очередным подтверждением стали его последние ежедневные live-ы и интервью по Общественному телевидению Армении, как и выявление его очередной циничной лжи и сокрытие от общественности сути переговорного процесса по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта. В очередной раз уже не приходится подчеркивать факт полного отсутствия у Никола Воваевича хотя бы минимального набора знаний для понимания сути процессов, происходящих в современном мире. Выражаясь понятнее, мы должны констатировать ту непреложную истину, что дальнейшее пребывание «народного премьера» во власти является главной угрозой национальной безопасности Республики Армения. Поэтому задачей первостепенной важности для всех политических сил, кому дороги судьбы двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, является принятие совместных неотложных мер по восстановлению конституционного порядка в стране, попранного роспуском Национального Собрания Республики Армения VI созыва. Роспуска парламента, совершенного в результате грубейших нарушений Конституции РА, выражаясь же простым язы-

ком, распущенного в результате подлого предательства, совершенного по тщательно продуманному заокеанскими стратегами сценарию. При этом крайне важно осознание той данности, что промедление в этом вопросе чревато потерей армянской государственности. К несчастью, это не есть преувеличение.

В завершение статьи хотелось бы дать ее короткое резюме. При написании статьи в моей памяти, как навязчивая идея, оживали грозные призывы яркого представителя «партии войны», древнеримского политика и государственного деятеля Марка Порция Катона, который каждое свое выступление в Римском Сенате заканчивал одной и той же фразой: «Карфаген должен быть разрушен!». Волею судьбы 149-й год до н. э. стал годом смерти Катона и начала Третьей Пунической войны, итогом которой было полное разрушение и сожжение этого некогда самого великого и могущественного города Центрального Средиземноморья.

Пусть уважаемому читателю не покажутся гротескными подобные ассоциации и аналогии сегодняшних событий с событиями, которые разделяют друг от друга 22 века. Сегодня же для сохранения армянского государства от саморазрушения, бесспорно, актуален призыв: «Никол должен уйти!», ибо в этом спасение Республики Армения от саморазрушения.

Р. S. 24 апреля 2020 года Его Святейшество Верховный Патриарх и Католикос Всех армян Гарегин II направил послание по случаю 105-й годовщины Дня памяти святых мучеников Геноцида армян в Османской империи. В послании Католикоса, в частности, отмечается: «Сегодня мы воздаем должное нашим святым мученикам Геноцида армян, которые пожертвовали своей жизнью во имя веры и Родины. В годы Геноцида наш народ пережил массовые убийства полутора миллионов своих сынов, разрушение своих национальных и духовных ценностей, святынь, монастырей и церквей, наших деревень и городов и потерял большую часть своей исторической Родины ... Помолимся бессмертной памяти наших мучеников и поклянемся реализовать национальное заветное видение свободной и независимой безопасности нашей родины, прогресс и процветание, дальнейшее развитие диаспоры, всеобщее признание и осуждение Геноцида армян, за победу требования нашего праведного суда». От себя хотелось бы добавить – поклянемся, что остановим уже два года продолжающееся саморазрушение общей святыни армянского народа – Республики Армения.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՆԻԿՈՒԸ ՊԵ՛ՏՔ Է ՀԵՌԱՆԱ. ՍԱ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՆՔՆԱԿՈՐԾԱՆՈՒՄԻՑ

Անոտացիա

Իշխանությունում Նիկոլ Վոլանիչի հետագա գտնվելը Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության գլխավոր սպառնալիքն է: Ուստի, քաղաքական բոլոր ուժերի առաջնահերթ կարևորության խնդիրը, որոնց համար թանկ է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագիրը, պետք է դառնա երկրում սահմանադրական կարգի, որը ոտնահարվել է Հայաստանի Հանրապետության VI գումարման Ազգային ժողովի ցրմամբ, վերականգնմանն ուղղված համատեղ անհետաձգելի միջոցների ընդունումը: Համոզված եմ, որ հայկական պետության պահպանման համար մեր օրերում հրատապ է «Նիկոլը պե՛տք է հեռանա» կոչը, քանզի դա է Հայաստանի Հանրապետության փրկությունը ինքնակործանումից:

Արդեն երկու տարի է անցել 2018 թ. ապրիլ–մայիսին Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ) գունավոր հեղափոխությունների նորագույն տեխնոլոգիայի իրականացման միջոցով տեղի ունեցած պետական հեղաշրջումից: Արդեն բազմիցս գրել եմ հեղաշրջման գլխավոր շարժիչ ուժի՝ գրանտակերների մեծաթիվ բանակի մասին, որն ահա արդեն երկրորդ տասնամյակն է՝ շռայլորեն ֆինանսավորվում է Զորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի, անդրօվկիանոսյան տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտների ու արևմտաեվրոպական երկրների նրանց գործընկերների կողմից: Իրենց ողջ «պերճագեղությամբ» իշխանության զավթման առաջնագծում էին նաև ԼԳԲՏ-հանրության և «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի ներկայացուցիչները:

Եվ շատ ավստի, որ պետական հեղաշրջման «լեգիտիմացման» մեջ ոչ վերջին դերը խաղացին կարիքից կամազուրկ դարձած մեր տասնյակ հազարավոր քաղաքացիները, որոնց, ավաղ, մի փոքր համբերություն չհերիքեց դառնալու ներառական զարգացման ռելսերի վրա ՀՀ տնտեսության աստիճանական անցման ոչ միայն վկաները, այլև մասնակիցները: Չէ՞ որ նախադրյալները, ո՛չ, շատ ավելի առարկայական՝ ներառական զարգացման ռելսերի վրա Հայաստանի տնտեսության անցնելու ծրագիրը մանրամասն

մշակված էր, ավելին՝ մի քանի ամիս առաջ հնչեցվել էր Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի կողմից: Միայն այս իրողությունը համոզիչ վկայում է այն մասին, որ արտասահմանյան տիկնիկավարներին բնավ չէին հետաքրքրում ՀՀ բնակչության բարեկեցության բարձրացման, սոցիալական արդարության կամ օրենքի գերակայության հաստատման հարցերը: Եվ վայ-հեղափոխականների հռետորաբանությունն էլ հազեցած էր օրենքի և իրավունքի գերակայության հաստատման մասին բարեհունչ կարգախոսներով ու կոչերով, ինչը գործնականում վերածվեց «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլանիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի՝ դատարանները շրջափակելու, ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ ներկայում իրավական ամենաթողության ճանապարհին կանգնած միակ պատմեչի նախագահի ու անդամների անթաքույց հետապնդման կոչերի: Ընդ որում՝ ամենաթողությունն իրականացվում էր բացահայտ՝ մարդու իրավունքների, ՀՀ-ում դեմոկրատիայի և քաղաքացիական հասարակության հիմքերի ամրապնդման ջերմ պաշտպան ջատագույների լուռ համաձայնությամբ, ասել է թե՛ նաև նրանց օրհնությամբ: Կարելի է տարբեր տեսակի տասնյակ խոստումներ և պարտավորություններ նշել, որոնցով քողարկվելով՝ նիկոլվոլանիչյան քաղաքական հաճկատարները զավթեցին իշխանությունը: Իսկ գլխավոր նպատակը, որն առաջադրում էին ՀՀ ներկայիս իշխանավորների տիկնիկավարները, միանգամայն այլ հարթությունում էր: Այստեղ շատ կարևոր է, հարգելի ընթերցող, չչփոթել պետական հեղաշրջման ընթացքում օգտագործված գործիքանին գլխավոր նպատակի հետ, հանուն որի ձեռքբերման էլ կատարվեց իշխանության զավթումը: Իսկ գլխավոր նպատակն օրեցօր ավելի ու ավելի ակնբախ է դառնում՝ ստեղծել անկայունության գոտի Հայաստանում, Ռուսաստանի հարավային սահմաններին: Իսկ այդ նպատակին հասնելու միջոցները որքան բազմազան, նույնքան էլ անտաշ ու ակնհայտ են: Իսկ առաջադրված նպատակին հասնելու գլխավոր միջոցը նոր ռազմական ագրեսիայի հրահրումն է Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ, ինչը, ըստ ադրբեջանա-թուրքական ստրատեգների պլանների՝ անխուսափելիորեն պետք է հանգեցնեք Արցախի Հանրապետության շուրջ անվտանգության գոտու զավթմանը, ընդ որում՝ հատկապես կարևոր էր ռազմական ներկայության ապահովումը բարեկամական Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զինված ուժերի կողմից վերահսկվող 105 կիլոմետրանոց սահմանին (նկատի է առնվում Իրանին սահմանակից Ջանգելանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի շրջանների տարածքը): Կարծում եմ, որ հարկ չկա ընթերցողներին մանրամասն բացատրել, թե ինչ գրկաբացությամբ կընդունվեր սա ԱՄՆ-ի և Իսրայելի դեկավարության կողմից՝ Իրանի հետ նրանց անթաքույց, մեղմ ասած, լարված հարաբերություններից ելնելով: Մի բան պարզ է, որ եթե ադրբեջանա-թուրքական զինված ուժերը հայտնվեին Իրանի հետ սահմանի այս հատվածում, բանը դրանով չէր ավարտվի: Չէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ ադրբեջանա-թուրքական նացիոնալիստները, առաջինները՝ բացահայտ, երկրորդները՝

ծածուկ, արդեն ոչ մեկ տասնամյակ փայփայում են Իրանից նրա հյուսիսային, այսպես կոչված, Իրանական (Հարավային) Ադրբեջանի, պատմական Ատրպատականի տարածքները պոկելու երազանքը, որը, իհարկե, ոչ մի ընդհանուր բան չունի Ադրբեջանի հետ: Եվ այդ ժամանակ, Մեծ Թուրանի մասին ժամանակակից նեոսաման երազողների կարծիքով՝ կստեղծվեն բոլոր պայմանները իրենց բաղձալի տենչանքները կենսագործելու համար, որոնք, մասնավորապես, հնչեցվել են Ադրբեջանի նախկին նախագահ Հեյդար Ալիևի կողմից, որը, բնութագրելով Ադրբեջանի և Թուրքիայի հարաբերությունները, արտաբերել է Թուրքիայի ներկայիս առաջնորդների սրտին խորապես հաճելի արտահայտությունը՝ «մեկ ազգ, երկու պետություն»: Ընդ որում՝ այդ արտահայտությունը դարձել է ինքնատիպ սևեռուն գաղափար՝ այն աստիճանի, որ այդ թեմայով գումարվում են գիտաժողովներ, համաժողովներ և այլն: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, բերեմ միայն մեկ օրինակ: 2009 թ. հուլիսին Բաքվում տեղի ունեցավ կոնֆերանս՝ նվիրված Հեյդար Ալիևի դերին Թուրքիայի և Ադրբեջանի միջև եղբայրական կապերի ամրապնդման գործում: Ընդ որում՝ բավական հատկանշական է, որ այն տեղի է ունեցել Աթաթյուրքի ժառանգության ուսումնասիրման կենտրոնում, իսկ կոնֆերանսի թեման հետևյալն էր. «Մեկ ազգ, երկու պետություն. Հեյդար Ալիևի ֆենոմենը երկկողմ հարաբերությունների զարգացման գործում»: Կոնֆերանսը նվիրված էր Հեյդար Ալիևի իշխանության գալու 40-ամյակին: Եվ ահա, Թուրքիայի համար Արցախի Հանրապետության անվտանգության գոտում ռազմական ներկայությունը, անշուշտ, քայլ է հարկավոր ուղղությամբ՝ իրագործելու իր նեոսամանյան նկրտումները, ազգը հո մե՛կն է: Եվ հենց այս հարացույցի համատեքստում պետք է դիտարկել Թուրքիայի ԱԳՆ ղեկավար Մկրթ Զավուշօղլուի և ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների՝ Իգոր Պոպովի (ՌԴ), Ստեֆան Կիսկունտիի (Ֆրանսիա), Էնդրյու Շիֆերի (ԱՄՆ) և ԵԱՀԿ նախագահի անձնական ներկայացուցիչ Անջել Կասպչիկի՝ ս. թ. մարտի 2-ին Անկարայում տեղի ունեցած հանդիպումը: Այդ հանդիպման արդյունքների վերաբերյալ Զավուշօղլուն գրառում է կատարել Twitter-ում. «ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը պետք է ավելի արդյունավետ աշխատի Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի լուծման ուղղությամբ: Լուծումը պետք է լինի Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության, ինքնիշխանության և միջազգայնորեն ճանաչված սահմանների հարգման շրջանակում»: Ոչինչ չես ասի՝ ծրի խրատներ կարդալու մեջ շռայլ է մուլալիմ Մկրթը: Այսինքն՝ հերթական անգամ մենք դարձել ենք վկաներն այն բանի, որ Թուրքիան բացահայտ հայտարարում է նեոսամանականության քաղաքականությանն իր անդավաճան հավատարմության մասին: Կամ էլ, ինչպես ասված է Աստվածաշնչում, «Ոչ ով ճրագ չի վառիլ և անոթով թաքցնիլ՝ կամ մահիճի տակ դնիլ. այլ ճրագակալի վրա կդնե, որ ներս մտնողները լույսը տեսնեն: Որովհետև ծածուկ բան չկա, որ չհայտնվի, և ոչ թաքուն բան, որ չիմացվի և հայտնվի» (Ավետարան ըստ Դուկասի, 8:16–17): Թող ների ինձ ընթերցողն այն բանի համար, որ Էրդողան–Զավուշօղլուի սատանայական պլանները, որոնք կարող են տարա-

ծաշրջանը ներքաշել մեծ արյունահեղության, եթե չասենք՝ համաշխարհային պատերազմի մեջ, թուրքական ղեկավարության այդ վտանգավոր քաղաքականությունը ես պարզաբանում եմ Սուրբ գրքից բերված բառերով: Թող իմ այս արարքի մեջ հարգելի ընթերցողները տեսնեն խոր տագնապ Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ նոր արյունալի կոտորածի սանձազերծման բարձր հավանականության համար: Ընդ որում՝ Հայաստանի չեզոքացման համար թուրք ստրատեգներն իրենց բնորոշ ուխտադրությամբ կնախաձեռնեն արյունալի սադրանք արդեն Հայաստանի ու Ադրբեջանի սահմանամերձ գոտում, ամենայն հավանականությամբ՝ Նախիջևանի շրջանում: Զե՞ որ բնավ պատահական չէ, որ ներկայում հենց Նախիջևանում է ընթանում Ադրբեջանի զինված ուժերի մասշտաբային վերազինումը, որտեղ թուրքական զորամիավորումներն ու հրահանգիչները և հատուկ նշանակության այլ զինվորականներն ավելի շատ են, քան ադրբեջանցի զինվորականները: Պատահական չէին նաև պարբերական ինտենսիվ զորավարությունները, որոնք իրականացվում էին Նախիջևանի ինքնավարության տարածքում՝ թուրք զինվորական հրահանգիչների զգոն հայացքի ներքո և նրանց անմիջական մասնակցությամբ: Օրինակ, հերթական թուրք-ադրբեջանական զորավարությունն անցավ «Անասան եղբայրություն – 2019 թ.» կարգախոսով: Ընդ որում՝ նշենք, որ նման զորավարություններ իրականացվում են Հայաստանի և Իրանի հետ սահմանամերձ գոտում: Դրանք, բնականաբար, չեն կարող չանհանգստացնել Ռուսաստանին, որը, ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, մեր տարածաշրջանի անվտանգության երաշխավորն է:

Այս պայմաններում տարակուսանք և տագնապ է առաջացնում ՀՀ իշխանությունների բացարձակ անհամարժեքությունը տարածաշրջանում ադրբեջանա-թուրքական ռազմաքաղաքական ղեկավարության կողմից իրականացվող քաղաքականությանը: Այսպես, ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Զոհրաբ Մնացականյանը, օրինակ, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ Զավուշոլլուի հանդիպումից հետո, ս. թ. մարտի 4-ին ՀՀ Ազգային ժողովում կառավարության հարցուպատասխանի ժամանակ հայտարարեց այն մասին, որ պաշտոնական Երևանը մտահոգություն չունի Թուրքիայի ԱԳՆ ղեկավարի և ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների հանդիպման առնչությամբ: «ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահներն ունեն իրենց աշխատանքային պլանը (ամեն բան գիտի «խորաթափանց» Զոհրաբ Հրաչևիչը, ոչինչ չես ասի – Ա.Գ.), որի մեջ են մտնում նաև հանդիպումները ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի, անհրաժեշտության դեպքում՝ միջազգային կառույցների անդամների հետ՝ ՄԱԿ-ից մինչև Կարմիր խաչ», – ասաց Զ. Մնացականյանը: Այնպես որ, ցնծա՞, հայ ժողովուրդ, քանզի Երդողանի ու Ալիևի բանասարկությունները իր՝ Զոհրաբ Հրաչևիչի անխոնջ հսկողության տակ են. «Մենք լավ գիտենք այդ պլանի մասին, և գիտենք, թե ինչ մոտեցումներով են աշխատում համանախագահները, քանի որ ինքներս ենք աշխատում նրանց հետ (ըստ Մնացականյանի՝ ասել է թե ԵԱՀԿ ՄԽ-ն աշխատում է Մնացականյան–Փաշինյան երկյակի ծածկաթերթիկներով – Ա.Գ.):»։ Այս բարբաջանքի վերջն ու խայտա-

ռակ պսակագերծումը ի ցույց դրվեցին միանգամայն անսպասելի կողմից:

Այսպես, 2020 թ. ապրիլի 21-ին Մոսկվայում տեսակոնֆերանսի ձևաչափով տեղի ունեցավ Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարար Ս. Վ. Լավրովի ելույթը, որին հաջորդեցին նրա պատասխանները Ա. Մ. Գորչակովի անվան հանրային դիվանագիտության աջակցության ակումբի նիստի շրջանակում (https://www.mid.ru/ru/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/4103828): Որպեսզի սորոսյան լափակերների ու «ժողվարչապետի» և ԿՕ-ի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից տարատեսակ շահարկումներ չլինեն, կներկայացնեմ ինչպես Ս. Վ. Լավրովին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ հնչած հարցի, այնպես էլ դրան տրված պատասխանի ամբողջական տեքստերը:

Հարց. «Ադրբեջանի ԱԳՆ ղեկավար Է. Մ. Մամեդյարովը հայտարարել է, որ Ադրբեջանը միջազգային հանրությունից սպասում է ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի բանաձևի կատարման գործուն քայլեր հայ-ադրբեջանական ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման համատեքստում: Ձեր կարծիքով՝ ի վիճակի՞ են արդյոք համապատասխան միջազգային ինստիտուտները, հատկապես ընթացիկ ձգնաժամի պայմաններում, արդարացնել այդ սպասումները: Ի՞նչ մեխանիզմներ կարող են աշխատանքային ռեժիմի բերել ընդունվող, բայց չկատարվող բանաձևերը»:

Ս. Վ. Լավրով. «Բանաձևերը, որոնց մասին է խոսքը, հայտնի փաստաթղթերն են: Դրանք ընդունվել են մարտական գործողությունների թեժ պահին և նախատեսում էին ամենից առաջ մարտական գործողությունների լիակատար դադարեցում ու անցում կարգավորման: Այո, դրանցում հաստատվում էր Ադրբեջանական Հանրապետության տարածքային ամբողջականությունը, բայց դրանցում կար պահանջ՝ կանգնեցնել պատերազմը և անցնել բանակցությունների: Այդ ժամանակվանից բանակցությունների դիմել են ո՛չ մեկ անգամ: Եղել են, այսպես կոչված, «Քի Ուեսթի պայմանավորվածությունները» 2001 թ.: Եղել են նաև հետագա պայմանավորվածությունները տարբեր ձևաչափերով, որոնք ձեռք են բերվել նաև առանց Ղարաբաղի մասնակցության: Այժմ արդեն կայացել է Բաքու–Երևան–ԵԱՀԿ Մինսկի խումբ բանակցությունների ձևաչափը ղարաբաղյան կարգավորման (ԴԿ) հարցով՝ հանձնիս երեք համանախագահողների՝ Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի, ԱՄՆ-ի, և ԵԱՀԿ գործող նախագահի ներկայացուցիչը: Ձևաչափն օգտակար է, լավն է: Հենց դրանում է մարմնավորվել ՄԱԿ ԱԽ պահանջն այն մասին, որ պետք է դադարեցնել պատերազմը և սկսել պայմանավորվել: Կան «Մադրիդյան սկզբունքները», ինչպես նաև փաստաթղթեր, որոնք պատրաստվել են Ռուսաստանի Դաշնության կողմից 2010–2011 թթ., այսպես կոչված, «Կազանյան փաստաթուղթը»: Կան նախագծեր, որոնք տարածվել են մեկ տարի առաջ (անցած տարվա ապրիլին) Ռուսաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների հանդիպման ժամանակ՝ Մոսկվայում, համանախագահների մասնակցությամբ: Դրանք հիմա ակտիվ քննարկվում են: Այդ փաստաթղթերը ենթադրում են կարգավորման գնալ փուլային մո-

տեցման հիման վրա՝ նախատեսելով առաջին փուլում առավել ակտուալ խնդիրների լուծումը՝ Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ մի շարք շրջանների ազատագրումն ու տրանսպորտային, տնտեսական և այլ հաղորդակցությունների ապաշրջափակումը: Համոզված եմ, որ երբ որոշման հանգեմք այդ փաստաթղթերի ստորագրման մասին, դա կլինի կարևորագույն քայլ ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի բանաձևերի կատարման ուղղությամբ, որոնց մասին է խոսքը, և որոնք, կրկնում եմ, պահանջում էին դադարեցնել պատերազմն ու սկսել պայմանավորվել: Պայմանավորվել սկսել են: Հիմա հարկավոր է պայմանավորվել: Հենց դրան էլ ձգտում ենք որպես ՂԿ գծով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներ»:

Ամբողջությամբ կարդալով Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի ելույթն ու պատասխանները՝ տողերիս հեղինակը հերթական անգամ հպարտության և հարգանքի զգացումով լցվեց Ռուսաստանի՝ ՀՀ ռազմավարական դաշնակցի, հայ ժողովրդի, Հայաստանի, Արցախի և հայկական Սփյուռքի անվտանգության երաշխավորի հանդեպ: Հարգանքի զգացում Ռուսաստանի և նրա ականավոր ղեկավարի՝ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի նկատմամբ՝ իրենց ազնվության համար Հայաստանի ու մեր ժողովրդի հանդեպ, որն արդեն երկու տարի հայտնվել է քողարկված ռուսատյացների իշխանության ներքո, որոնց՝ Ռուսաստանի հետ իբր լավ հարաբերությունների մասին խուճուճ ճամարտակությունների հետևում ավելի ու ավելի հստակ են երևում Ռուսաստանի բարին չկամեցողների ականջները: Որպեսզի համոզվենք նման զնահատականի ճշմարտացիությանը, բավական է վերլուծել վերջին օրերի հրապարակումները բացահայտ հակառուսական ինտերնետ-պարբերականներում, որոնց հանկարծակիի են բերել Ս. Վ. Լավրովի՝ ՀՀ այսօրվա անգամ բթամիտ ու տգետ իշխանավորների ընկալման համար մատչելի պարզաբանումները Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի ներկա իրողությունների մասին: Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ այդ ինչո՞ւ են ՌԴ արտաքին գործերի նախարարի պատասխանները հանկարծակիի բերել նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխին ու նրա թիկունքին կանգնած տիկնիկավարներին: Պատասխանը պարզ է: Հայաստանում պետական հեղաշրջումից և իշխանության զավթումից հետո անցած երկու տարում Նիկոլ Վոլակիչը և նրա նմանները քանիցս մոլորության մեջ են գցել ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Արցախի Հանրապետության քաղաքացիներին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի մասին, ավելի պարզ ասած՝ ցինիկաբար ստել են: Ընդ որում՝ նրանց համարյա թե ամեն ամիս փոխվող դիրքորոշումն այս հարցում կարելի էր բնութագրել որպես ցածրակարգ ծաղրածություն, եթե դրա հետևում չթաքնվեր Ադրբեջանի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության դեմ ծավալուն պատերազմ սանձազերծելու վտանգը: Զէ՞ որ, ըստ էության, Ս. Վ. Լավրովի միջոցով մեր ռազմավարական դաշնակիցը վերին աստիճանի դիվանագիտորեն բացեց հայկական երկու պետությունների մտածող և սորոսյան ողոր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մություններով չկաշառված քաղաքական էլիտայի աչքերն առ այն, որ հայ ժողովրդի թիկունքում կատարվում է ազգային շահերի դավաճանություն: Միանգամայն խորհրդանշական է, որ Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի պատասխանները հնչել են հենց Ա. Մ. Գորչակովի անվան հանրային դիվանագիտության ակումբի մասնակիցների հետ կլոր սեղանի ժամանակ: Ուրեմն, հիշենք այդ նշանավոր ռուս դիվանագետի՝ Ռուսական կայսրության վերջին կանցլերի, Սրբազնագույն իշխան Ալեքսանդր Միխայլովիչ Գորչակովի խոսքերը՝ գրված 1853–1856 թթ. Ղրիմի պատերազմից հետո, այն շրջաբերական ձեպագրում, որի բովանդակության մասին դեսպանություններին հրամայվել էր տեղեկացնել արտասահմանյան կառավարություններին. «Ռուսաստանին կշտամբում են նրանում, որ մեկուսանում է և լռում է այնպիսի փաստերի առջև, որոնք չեն ներդաշնակում ոչ իրավունքի, ոչ արդարության հետ: Ասում են, թե Ռուսաստանը բարկանում է: Ռուսաստանը չի բարկանում, Ռուսաստանը կենտրոնանում է»: Եվ, ըստ երևույթին, կորոնավիրուսի դաժան համավարակի մեր օրերում Ռուսաստանի կշռադատված և ակտիվ արտաքին քաղաքականությունը հակառուսական տարատեսակ ուժերին շփոթության մեջ է գցում: Ռուսաստանների ձամբարում առաջացած իրարանցման ու շփոթմունքի թեման ավարտելու համար, որում նրանք հայտնվել են ՌԴ ԱԳՆ ղեկավար Ս. Վ. Լավրովի խոսքերից հետո, միայն մեջբերում կատարեմ Հայաստանի հակառուսական ԶԼՄ-ների «դրոշակակիր» ինտերնետ-պարբերականի (որը շաղկապում է ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից) հրապարակումից [1in.am](https://www.1in.am/2739059.html) կայքում: Այսպես, ս. թ. ապրիլի 23-ին նշված ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց հոդված՝ «Ռուսական էլիտայի հոգեվարքը. Պուտինն այլևս ի վիճակի չէ» վերնագրով (<https://www.1in.am/2739059.html>): Ռուսաստանի նկատմամբ կենդանական ատելության այս նմուշում կարդում ենք. «Լավրովի հայտարարությունները (նկատի ունեն Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման և ընդհանրապես Հայաստանի մասին – Ա. Գ.), թերևս, ավելի շատ ի ցույց էին դնում Ռուսաստանում առկա բարդ խնդիրները, քան որևէ վկայում Հայաստանի համար որևէ խորքային խնդրի մասին: Կամ՝ Հայաստանի համար խնդիր կարող է լինել այն, թե ինչպիսի իրավիճակ ու հոգեվիճակ է Ռուսաստանի իշխող համակարգում, բայց կապված ոչ թե Հայաստանի հանդեպ վերաբերմունքի, այլ համաշխարհային իրավիճակի հետ»: Այնուհետև հաջորդում է լիակատար զառանցանք դիլեմայի մասին, որը, իբր, կանգնած է Ռուսաստանի առջև և պայմանավորված է նրա ընտրությամբ՝ լինել Արևմուտքի, թե՞ Չինաստանի հետ, հրաժարվելով «այսպես ասած՝ սեփական խաղից, հրաժարվել այն հավակնություններից, որ ներկայացնում էր Արևմուտքի հետ դիմակայության գնալով»: Այս ակնհայտ քաղաքական պարանոյայի հեղինակների հետ բանավեճի մեջ մտնելը, կարծում եմ, այնքան էլ արդարացված չէ: Իսկ եթե չարձագանքենք այս զառանցանքին, այդ դեպքում կսկսեն շահարկել այն թեման, թե, իբր, առարկելու բան չունենին: Եվ ահա միանգամայն տեղին մտաբերեցի տեսարանը «Խանումա» ներկայացումից՝ Ավստրալիայի Ցագարելիի համանուն

վողևիլի հիման վրա: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ վողևիլի հերոսներից մեկը՝ Սերոժ անունով, ցանկանում է վաճառել իր տունը և գնորդներ է հրավիրում՝ «Տուն եմ ծախում, լավ տուն, կենտրոնը՝ կողքին, Քուռը (գետ Թփիլիսիում – Ս. Գ.) կողքին, եկե՛ք, տեսե՛ք»: Նրան է մոտենում հնարավոր գնորդներից մեկն ու ասում. «Սերոժ, գացո՛ւ, կենտրոնը կողքին՝ լավ է, լավ տունը լավ է, իսկ ի՞նչ կլինի, եթե Քուռը ավերից դուրս գա ու հեղեղի քո տունը»: Ինչին Սերոժը պատասխանում է. «Արա, էդ ի՞նչ ես ասում, Քուռն ուր, իմ տունն ուր»: Կցանկանայի Նիկոլ Վովակիչի հուշարարներին ասել, որ իրենց բարբաջանքը չափից ավելի կոմիկական է, բայց ոչ միայն ծիծաղ, այլ նաև վիրավորանք է առաջացնում: Այդ որքան պետք է կուրացած լինել Ռուսաստանի նկատմամբ ատելությունից, որպեսզի Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման մասին հարցին Սերգեյ Լավրովի հարգալից և ազնիվ պատասխանի մեջ տեսնեն ռուսական էլիտայի հոգեվարքը, էլ չեմ ասում դրության անելանելիության մասին, որում, իբր, հայտնվել է Ռուսաստանի առաջնորդը, որին հույսով ու հավատով են նայում արդեն համաշխարհային շատ այլ առաջնորդներ ևս: Մի խոսքով, Օդեսայի լեզվով ասած՝ հույս չունենաք, աչքներդ ջուր կկտրի, բայց չեք տեսնի: Միևնույն ժամանակ, կարծում եմ, որ այս հակառուսական քարոզչաթեփի վարպետները գիտակցել են իրենց գնահատականների ողջ անհեթեթությունը և այդ ժամանակ էլ հենց՝ ս. թ. ապրիլի 23-ին, այդ նույն ինտերնետ-պարբերականում ռուսերեն հրապարակել են հոդված՝ «Եվրոպական ուղղության լճացումը. ծանր լուրջություն երևանում» (<https://ru.1in.am/1283656.html>) վերնագրով, որում, մասնավորապես, ասվում է. «Հայաստանի ներքաղաքական դաշտի դերակատարները ակնթարթորեն արձագանքեցին Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Լավրովի հայտարարություններին, ընդ որում՝ ոչ միայն արցախյան թեմայի, այլ նաև հայ-ռուսական հարաբերությունների, գազի գնի և այլ թեմաներով: Անկասկած, պետք է ողջունել այդ արձագանքը, հատկապես օպերատիվության համար, քանի որ հիմնականում արձագանքի բովանդակային մասը բոլորովին չէր կարելի ողջունել»: Դրանով իսկ նրանք, փաստորեն, ընդունեցին Ս. Վ. Լավրովի ելույթին իրենց սեփական արձագանքի ողջ անհեթեթությունը՝ բացասաբար գնահատելով ՌԴ ԱԳՆ պատասխանների արձագանքի բովանդակային մասը:

Հարգելի ընթերցողը կարող է միանգամայն իրավացիորեն հետաքրքրվել այն մասին, թե ինչ է ասել Սերգեյ Վիկտորովիչը վերոնշյալ տեսակոնֆերանսի ընթացքում ռուս-հայկական հարաբերությունների, մասնավորապես՝ գազի գնի և այլ հարցերի վերաբերյալ: Տեղին եմ համարում ներկայացնել կլոր սեղանի ժամանակ հնչած այդ հարցի և դրա պատասխանի ամբողջական տեքստը:

Հարց. «Սկզբում Դուք ասացիք ընդհանուր էներգետիկ շուկայի և կորոնավիրուսի համավարակի տնտեսական հետևանքների դեմ ԵՏՄ երկրների համատեղ պայքարի անհրաժեշտության մասին: Այդ առնչությամբ կցանկանայի բարձրացնել գազի գնի հարցը: Բոլորին է հայտնի, որ գազի գինը ոչ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

միայն բիզնես է, այլև շատ բանում՝ նաև քաղաքականություն: Մենք Հայաստանում և Բելառուսում տեսնում ենք, թե ինչպես է Ռուսաստանը իջեցնում գներն անգամ հետին թվով ԵՄ երկրների համար, օրինակ՝ Բուլղարիայի կամ բարեկամական Մոլդովայի Հանրապետության համար հիմա գինն ավելի ցածր է, քան Հայաստանի: Հարց է ծագում. ինչո՞ւ այդ քաղաքականությունում Ռուսաստանը չի գնում գնի այդպիսի նվազեցման առաջին հերթին ԵՏՄ երկրների, իսկ հետո արդեն՝ այլ երկրների համար: Չէ՞ որ դա խթան կհանդիսանար այլ երկրների համար՝ անդամագրվել ԵՏՄ-ին, համագործակցել ԵՏՄ-ի հետ՝ հասկանալով, որ դրանից տնտեսական մեծ օգուտներ են գալիս»:

Ս. Վ. Լավրով. «Հարցը հասկանալի է: Ես տեսնում եմ տրամաբանությունը, բայց պետք է այդ ժամանակ արդեն տրամաբանական լինել մինչև վերջ: Երբ գինը, որն այժմ կա Հայաստանի, Բելառուսի Հանրապետության համար, երկու-երեք անգամ ցածր էր շուկայականից, դա ընկալվում էր որպես իրողություն, և ոչ ոք չէր խոսում այն մասին, որ դա քաղաքականություն է: Բուլղոն ասում էին, որ իրենց համար կարգն է այդպես: Ես կարծում եմ, որ դաշնակիցները, իհարկե, պետք է ստանան տնտեսական առավելություն, ոչ մի կասկած իմ մեջ այստեղ չի առաջանում: Բայց երբ գինը գնաց-հասավ այնտեղ, որտեղ հիմա գտնվում է, կան ինչ-որ կոնկրետ պարտավորություններ: Համոզված եմ, որ դիմումների քննարկման ընթացքում, որոնք վերջին ժամանակներս ստացվել են բելոռուս և հայ ընկերների կողմից, մեր դաշնակցային հարաբերությունները, իհարկե, ուշադրության են առնվում: Ճիշտ է, հավանաբար, այդ մասին հիշել միայն այն ժամանակ, երբ իրավիճակը դառնում է տրամագծորեն հակառակ այն իրավիճակին, որը կար դեռևս 3—4 տարի առաջ, այն ժամանակ, երբ գնագոյացման այդ մեխանիզմը ձևավորվում էր դաշնակցային պարտավորությունների լիակատար հաշվառմամբ: Եթե կոնկրետ Հայաստանի մասին ենք խոսում, ապա այդ հարցով մեզ մոտ զբաղվում են Ռուսաստանի էներգետիկայի նախարարությունը և «Գազպրոմ» հանրային բաժնետիրական ընկերությունը: Բայց խնդիրներից մեկը, որը կրում է քրոնիկական բնույթ և չի լուծվում արդեն մի քանի տարի, ներքին սակագներն են Հայաստանում, որոնք այնպիսին են, որ դա դժվարացնում է գնագոյացման առավելագույն արտոնյալ մոտեցումների կիրառումը: Ես հիմա չեմ խորանա կոնկրետ բաների մեջ: Եթե մենք խոսում ենք դաշնակցային հարաբերությունների մասին, ապա, հավանաբար, դա պետք է դրսևորվի բոլոր ոլորտներում: Եթե խոսում ենք տնտեսության մասին, ապա մեծ հույս ենք դնում այն բանի վրա, որ այն դատավարությունները, որոնք վերջին մի քանի տարիներին սկսվել են Հայաստանում համատեղ ձեռնարկությունների դեմ, ներառյալ «Հարավկովկասյան երկաթուղին», կկարգավորվեն առանց դրանցում այնպիսի բաներ մտցնելու, որոնք անհարիր են դաշնակիցների միջև: Ես այս մասին շատ անկեղծ եմ ասում, որովհետև ծագել են մի քանի բարդ իրավիճակներ, որոնց մեջ հայտնվել են ռուսական ընկերությունները: Հույս ունեմ, որ այս բոլոր հարցերը մենք կկարգավորենք երկկողմանի բավարարման սկզբունքով:

Բոլորովին վերջերս տեղի ունեցավ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վ. Վ. Պուտինի հեռախոսազրույցը Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Ն. Փաշինյանի հետ: Նրանք տեսնում են մեր դաշինքի և ռազմավարական գործընկերության զարգացման ուղիները: Հավաստիացնում են Ձեզ, հենց այդ հունով են լուծվելու երկու կողմերի բոլոր հարցերը»: Կարծում են, որ այս պատասխանի մեջ տրված է Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի վարած խորամանկ արտաքին քաղաքականության օբյեկտիվ անստորոշումը:

Միևնույն ժամանակ, հարգելի ընթերցող, որքան էլ որ տխուր լինի, բայց պետք է ընդունել, որ նիկոլվոլակիչյան խուճուռայի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարներին, այնուամենայնիվ, հաջողվել է սասանել Ռուսաստանի հավատը Հայաստանի՝ որպես ռազմավարական դաշնակցի հուսալիության հանդեպ, ինչի մասին վկայում է, կրկնում են, Ս. Վ. Լավրովի վերը բերված անկեղծ պատասխանը: Եվ սա արդարացում չունի ոչ միայն «Ժողվարչապետի»՝ տիեզերական մասշտաբի (իմա՝ Նյու Վասյուկիի չափի տիեզերքի) քաղաքական գործչի, այլ նաև ժամանակակից Հայաստանի հակազգային իշխանությունների իսկական ընդդիմության համար: Ցավով նշենք, որ ընդդիմության որոշ ներկայացուցիչներ ասես զգուշանում են բացել այն ոչ փոքր տեղեկատվական ռեսուրսի գոնե հնարավորությունները, որոնք նրանք տնօրինում են: Արդյունքում, մասնավորապես, ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, ստիպված է գոհանալ միայն հողվածներ գրելով, որոնք, բարեբախտաբար, հրապարակվում են ռուսաստանյան REGNUM տեղեկատվական գործակալության էջերում, ինչի համար խորին շնորհակալություն նրա խմբագրությանն ու գլխավոր խմբագիր, Ռուսաստանի հայրենասեր-դերժավնիկ Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլերովին: Բարիք է, որ ՀՀ-ում ևս պահպանվել են հայրենասիրական պարբերականներ, դիցուք՝ *Iravunk.com*, *Shame.am*, «Новое Время» և «Голос Армении», որոնք, որպես կանոն, վերահրապարակում են իմ հողվածներն իրենց կայքերում: Օգտվելով առիթից՝ չեմ կարող երախտագիտություն չհայտնել Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դումայի ԱՊՀ գործերի և հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ, ԱՊՀ երկրների ինստիտուտի տնօրեն Կոնստանտին Ֆեոդորովիչ Զատուլինին՝ ինստիտուտի կողմից «Голос Армении» և «Новое Время» ռուսալեզու թերթերին ցուցաբերված ֆինանսական օգնության համար: Ֆինանսական օգնություն, որը գոնե մեկ-երկու ամիս կերկարացնի այդ պարբերականների գործունեության հնարավորությունը: Ցանկանում են հավատալ, որ դրան կհաջորդի աջակցության համակարգային մոտեցման մշակումը ոչ միայն Հայաստանի հայրենասիրական տեղեկատվական պարբերականներին, այսինքն՝ ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի համոզված ջատագովներին, այլև ՀՀ քաղաքական ուժերին, որոնք ներկայում Սորոսի հիմնադրամի և K⁰-ի կողմից շրայլորեն ֆինանսավորվող համակարգային հակառուսական աշխատանքում հնարավորություն ունեն հակադրելու միայն իրենց մտավոր ռեսուրսը: Ընդ որում՝ մենք ու մեր բազմահազար կողմնակիցները, այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, բազմահազար կողմ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նակիցները գրկված ենք պարբերական հանդիպումների կազմակերպման հնարավորությունից՝ լինի Երևանում, թե Հայաստանի մարզկենտրոններում: Ավաղ, չկան ֆինանսական նվազագույն ռեսուրսներ, որքան էլ որ դա խոստովանելը ցավալի լինի: Միջոցներ գոնե մեր կողմնակիցների՝ ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի անայլընտրանքայնության մեջ համոզվածների տեղաշարժի ծախսերը հոգալու համար:

Թող ների ինձ ընթերցողը նման՝ բնավ ոչ քնարական շեղման համար, ուստի նորից անդրադառնամք հողվածի հիմնական թեմային, որը շարժառիթ դարձավ Արցախի Հանրապետության նորընտիր նախագահ Արայիկ Հարությունյանի համար՝ հանդես գալու հայտարարությամբ: Ընդ որում՝ ցանկանում եմ անպայման օգտվել հնարավորությունից՝ երախտագիտություն հայտնելու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախկին նախագահ Բակո Սահակի Սահակյանին, որը տասներեք տարի ղեկավարեց այդ հպարտ ու աննկուն երկիրը՝ Արցախի Հանրապետությունը: Առանց չափազանցության կարելի է փաստել, որ շատ բանով նրա կշռադատված քաղաքականության շնորհիվ Հայաստանի «հինգերորդ շարապանը», Սորոսի տարատեսակ ճտերին չհաջողվեց Արցախը ներքաշել մասշտաբային քաղաքացիական դիմակայության սարդոստայնի մեջ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո ընկած ժամանակաշրջանում: Հատկապես ընդգծեմ, որ դրա իրականացման համար առաջնագիծ էին հանվել սորոսյան լափակերները, ավելին՝ հատկացվել էին միջոցներ ՀՀ 2020 թ. պետական բյուջեից: Ել չեմ ասում այն մասին, որ ապակայունացման դրոշի ներքո Արցախում միավորվել էին ոչ միայն նիկոլվովակիչյան սխրակիցները Սորոսի ճտերի կազմից, այլև, այսպես կոչված, «Սասնա ծռեր» կուսակցության ղեկավարությունը: Ըստ էության, սա ռազմականացված խմբավորում է, որի ղեկավարները արտասահմանից ֆինանսավորվող սովորական ահաբեկիչներ են: Որպեսզի ընթերցողի համար պարզ լինի, որ Արցախում դրության ապակայունացմամբ շահագրգռված էին համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնն ու նրա արբանյակները՝ հանձինս Ադրբեջանի և Թուրքիայի, ներկայացնեմ փաստ ոչ այնքան հեռավոր անցյալից: Այսպես, 2016 թ. հուլիսի 17-ին ռազմականացված այդ խմբավորման անդամները զավթեցին Երևանի պարեկապահակային ծառայության (ՊՊԾ) շենքը և մինչև հուլիսի 31-ը պահեցին շենքում գտնվող մարդկանց մեծ մասին: Այդ զինված արկածախնդրությունը վերջնարդյունքում վերածվեց ողբերգության՝ գոհվեց երեք ոստիկան: Այդ օրերին, ոչ առանց արտասահմանյան ֆինանսավորման, Երևանում տեղի էին ունենում հանրահավաքներ՝ ի պաշտպանություն ՊՊԾ-ն զրաված ռազմականացված խմբավորման, այսինքն՝ ահաբեկիչների: Եվ ահա 2016 թ. հուլիսի 23-ին հանրահավաքում բարձրախոսը ձեռքին հայտնվում է Նիկոլ Վոլակիչը, որն այժմ ՀՀ «ժողվարչապետն» է, ինչը միանգամայն սպասելի էր, քանի որ տեսնելով

մարդկանց զանգվածային կուտակումը՝ նա չէր կարող չգայթակղվել հանրահավաքի «կառավարման սանձերն» իր ձեռքը վերցնելու հնարավորությամբ: Իշխանազավթման սույն «զլխավոր փորձի» ժամանակ արդեն, երբ ելույթ էր ունենում Նիկոլ Վոլակիչը, զինված խմբի անդամներից մեկը՝ Վարուժան Ավետիսյանն ասաց, որ Փաշինյանը ցանկանում է «ձեռքերը տաքացնել արյամբ», իսկ մեկ այլ Սասնա ծուռ՝ ՊՊԾ-ի զավթման մասնակիցներից Պավլիկ Մանուկյանը, ՊՊԾ գրավված շենքից հեռախոսով հրահանգում էր հանրահավաքի կազմակերպիչներին. «Մարդկանց ասա՝ թող Նիկոլին աղբամանը նետեն, թող քարկոծեն, ծեծեք, քշեք էդ Նիկոլին»: Արդեն այն ժամանակ կար հստակ գիտակցումն այն բանի, որ Փաշինյանը կսոսնձվի խռովությանն ու հաջողության դեպքում կփորձի քաղաքական դիվիդենդներ ստանալ: Այդ խոսակցության ծայնագրությունը, հարգելի ընթերցող, ներկայացվել է դատարանում որպես «Սասնա ծռերի» հանցագործության նյութերեն ապացույցներից մեկը: Հիմա, չորս տարի անց, էլ ավելի ես համոզվում ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի կշռադատված քաղաքականության ճշմարտացիության մեջ, որն արդեն այն ժամանակ լրիվ կռահել էր զինված գրավման այդ սադրիչների նենգ մտադրությունը, որի նպատակն էր զանգվածային արյունահեղության և Հայաստանում իրավիճակի հետագա ապակայունացման հրահրումը՝ որոշում ընդունելով ուժային գործողություն չկիրառել զինված խմբի չեզոքացման համար: Ահաբեկիչների ու նրանց հետևում կանգնած արտասահմանյան տիկնիկավարների մտադրությունը չհաջողվեց իրականացնել: ՀՀ իշխանությունները կարողացան խուսափել զանգվածային արյունահեղությունից, ինչում էական էր Արցախի հերոս, գեներալ-մայոր Վիտալի Բալասանյանի դերը, որի անառարկելի հեղինակությունը՝ որպես Արցախի ժողովրդի 1992–1994 թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի անձնուրաց հրամանատարի, ըստ իմ համոզման, կրկնում են, խաղաց էական դեր այն բանում, որ զինված խումբը հանձնվեց իշխանություններին:

Եվ ահա, այն ուժերը, որոնք չորս տարի առաջ կոչ էին անում Նիկոլին նետել «աղբամանը, քարկոծել (ինչպես ապաշխարած անառակ Մագթաղիներին – Ս. Գ.)», հիմա, փորձելով ապակայունացնել իրավիճակն Արցախում, չնայած տարբեր շարժառիթներով, հայտնվել են բարիկադների նույն կողմում: Իսկ մյուս կողմում միանգամայն արժանապատվորեն իրենց դրսևորեցին Արցախի Հանրապետության օրինական ձանապարհով ընտրված նախագահ Բակո Սահակյանն ու նրա թիմը:

Համոզված են, որ մեր ընթերցողին այնքան էլ անհետաքրքիր չի լինի իմանալ, թե ինչպես արձագանքեց վերջին իրադարձություններին Արցախի նորընտիր նախագահ Արայիկ Հարությունյանը: Կարծում են, որ Արայիկ Հարությունյանը միանգամայն ճիշտ է վարվել՝ արձագանքելով ս. թ. ապրիլի 21-ին կայացած տեսակոնֆերանսին, որին մասնակցում էին

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահներն ու ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցիչը, Հայաստանի և Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարները, այլ ոչ թե Ս. Վ. Լավրովի ելույթին: Որոշ մեջբերումներ կատարենք ս. թ. ապրիլի 22-ին Facebook-ի իր էջում Արցախի նախագահի արած գրառումից: «Իհարկե, մենք բարձր ենք գնահատում Հայաստանի Հանրապետության իշխանությունների բացառիկ դերակատարումն այս հարցում (նկատի ունի Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը – Ա. Գ.), բայց պետք է ընդունել, որ բանակցային սեղանին ներկայացված ցանկացած առաջարկի կամ փաստաթղթի շուրջ Արցախի ժողովրդի անունից բանակցելու համար առաջնային մանդատը ստացել են Արցախի Հանրապետության իշխանությունները»: Անվիճելի է, որ այս խոսքերը հասցեագրված են «Ժողովարչապետին», որը մեկ տարի շարունակ Հայաստանի և Արցախի հասարակություններից թաքցրել է Ի. Ալիևի հետ բանակցությունների էությունը կամ ցինիկաբար ստել, ինչը բացահայտվեց, նորից են ընդգծում, Ս. Վ. Լավրովի կողմից. «Կան նախագծեր, որոնք տարածվել են մեկ տարի առաջ (անցած տարվա ապրիլին) Ռուսաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների հանդիպման ժամանակ՝ Մոսկվայում, համանախագահների մասնակցությամբ»:

Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, կարծում են, որ իմաստ ունի ներկայացնել յոթ պայմաններից զոնե երկուսը, որոնք նշված են Արալիկ Հարությունյանի հայտարարությունում, չնայած բոլոր յոթ պայմաններն էլ խորապես փաստարկված են և օրգանապես փոխկապակցված:

Երրորդ պայման. «Առանց Արցախի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի առաջնահերթ ճանաչման հակամարտության կարգավորման որևէ տարբերակ չի կարող կոդների միջև (նկատի ունի Արցախի Հանրապետությունը և Ադրբեջանը – Ա. Գ.) բովանդակային քննարկման առարկա դառնալ»:

Չորրորդ պայման. «Պետք է հստակ երաշխիքներով բացառվեն հակամարտության կարգավորման գործընթացում ուժի ու դրա սպառնալիքի կիրառման փորձերը, քանի որ հայ և ադրբեջանցի ժողովուրդներն արժանի են խաղաղության մեջ ապրելու. այլապես Արցախի Հանրապետությունը պատրաստ է անհամաչափ հակահարված տալու նախահարձակ Ադրբեջանին՝ ռազմական գործողությունները նաև տեղափոխելով նրա տարածք» (<https://www.armenpress.ru/news/1013003/>):

Երբ գրվում են այս տողերը, հարգելի ընթերցող, ինձ չեն լքում տագնապահույզ մտքերն այն մասին, թե ինչպիսին է լինելու աշխարհը կորոնավիրուսի համավարակից հետո, ինչպիսի՞ն կդառնան Ռուսաստանը, նրա դաշնակիցները ԵՏՄ և ՀԱՊԿ գծով, ՇՀԿ գործընկերների գծով: Այսօր հեղինակավոր շատ քաղաքագետներ համակարծիք են, որ երբ կորոնավիրուսի համավարակի սպառնալիքն անցնի, քաղաքակրթությունն ու շրջակա աշ-

խարհն այլևս երբեք նախկինի պես չեն լինի. կծեակվորվեն անվտանգության համաշխարհային նոր համակարգ, համաշխարհային նոր տնտեսություն, կստեղծվեն միջպետական նոր հարաբերություններ: Հուսալ, թե այս անխուսափելի փոփոխությունները կհասկացվեն Նիկոլ Փաշինյանի և K^o-ի կողմից և արդեն այժմ կընդունվեն անհրաժեշտ միջոցներ, ավաղ, չարժե, ինչի հերթական հաստատումն են դարձել նրա վերջին ամենօրյա live-երն ու հարցազրույցը Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությամբ, ինչպես և նրա հերթական ցինիկ ստի բացահայտումն ու հանրությունից Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի էությունը թաքցնելը: Հերթական անգամ արդեն չարժե ընդգծել այն փաստը, որ Նիկոլ Վովակիչը չունի գիտելիքների գոնե նվազագույն պաշար արդի աշխարհում տեղի ունեցող գործընթացների էությունը հասկանալու համար: Ավելի մատչելի արտահայտվելով՝ մենք պետք է փաստենք այն անբեկանելի ճշմարտությունը, որ «Ժողվարչապետի» հետագա գտնվելը իշխանությունում Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության գլխավոր սպառնալիքն է: Ուստի, քաղաքական բոլոր ուժերի առաջնահերթ կարևորության խնդիրը, որոնց համար թանկ է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագիրը, պետք է դառնա երկրում սահմանադրական կարգի, որը ոտնահարվել է Հայաստանի Հանրապետության VI գումարման Ազգային ժողովի ցրմամբ, վերականգնմանն ուղղված համատեղ անհետաձգելի միջոցների ընդունումը: Խորհրդարանի ցրմամբ, որը տեղի ունեցավ ՀՀ Սահմանադրության կոպտագույն խախտումների հետևանքով, իսկ պարզ լեզվով ասած՝ ցրվեց ստոր դավաճանության արդյունքում, որը կատարվեց անդրօվկիանոսյան ստրատեգների մանրակրկիտ մտածված սցենարով: Ընդ որում՝ չափազանց կարևոր է այն իրողության գիտակցումը, որ հապաղումն այս հարցում հղի է հայոց պետականության կորստով: Դժբախտաբար, սա չափազանցություն չէ:

Հոդվածի վերջում կցանկանայի կարճ ամփոփել այն: Հոդվածը գրելիս հիշողությանս մեջ, որպես սևեռուն գաղափար, վերակենդանացան «պատերազմի կուսակցության» վառ ներկայացուցչի՝ հին հռոմեական քաղաքական և պետական գործիչ Մարկոս Պորկիոս Կատոնի ահեղ կոչերը, որն իր յուրաքանչյուր ելույթ Հռոմի Սենատում ավարտում էր նույն նախադասությամբ. «Կարթագենը պետք է կործանվի»: Ճակատագրի բերումով մ. թ. ա. 149 թվականը դարձավ Կատոնի մահվան և Երրորդ Պունիկյան պատերազմի սկսվելու տարեթիվը, որի արդյունքը դարձան Կենտրոնական Միջերկրածովի այդ երբեմնի ամենամեծ ու հզոր քաղաքի լիակատար կործանումն ու այրումը:

Թող հարգելի ընթերցողին գրոտեսկային չթվան այսօրվա իրադարձությունների զուգորդումները և համեմատություններն այն իրադարձությունների հետ, որոնց միմյանցից բաժանում են 22 դարեր: Իսկ այսօր ինքնակործանումից հայոց պետականության պահպանման համար, անկասկած,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հրատապ է «Նիկոլը պե՛տք է հեռանա» կոչը, քանզի դա է Հայաստանի Հանրապետության փրկությունը ինքնակործանումից:

Հ. Գ. Այսօր՝ 2020 թ. ապրիլի 24-ին, Վեհափառ Տեր, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը ուղերձ է հղել Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության սուրբ նահատակների հիշատակի օրվա առիթով: Կաթողիկոսի ուղերձում, մասնավորապես, նշվում է. «Այսօր ազգովի վերստին մեր խոնարհումն ենք բերում Հայոց ցեղասպանության մեր սուրբ նահատակներին, ովքեր իրենց կյանքը զոհեցին հանուն հավատի և հայրենիքի: Ցեղասպանության տարիներին մեր ժողովուրդը տեսավ մեկ և կես միլիոն իր զավակների սպանող, իր ազգային-հոգևոր արժեքների, մեր սրբավայրերի, վանքերի ու եկեղեցիների, մեր գյուղերի ու քաղաքների ավերումը, կորցրեց իր պատմական հայրենիքի մեծագույն մասը ... Հոգևոր միասնությամբ աղոթենք և ուխտենք՝ իրագործել ազգային նվիրական տեսիլքները ազատ և անկախ մեր հայրենիքի ապահովության, առաջընթացի ու բարօրության, Սփյուռքի առավել շենացման, Հայոց ցեղասպանության համընդհանուր ճանաչման ու դատապարտման, մեր արդար դատի՝ պահանջատիրության հաղթանակի»: Իմ կողմից կցանկանայի ավելացնել. ուխտենք, որ կկանգնեցնենք հայ ժողովրդի ընդհանուր սրբավայրի՝ Հայաստանի Հանրապետության արդեն երկու տարի շարունակվող ինքնակործանումը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ВЫЖИВАНИЕ АРМЕНИИ – БЕЗ ПАШИНЯНА

Аннотация

Задача первостепенной важности – незамедлительно приступить к общенациональному духовному исцелению, что является необходимым условием спасения Армении от общенациональной катастрофы. А достаточное условие сохранения армянской государственности, обеспечения национальной безопасности – незамедлительное отстранение Никола Пашиняна от власти.

В наше тревожное время, когда пандемия коронавируса, к сожалению, не идет на спад, стараешься ознакомиться с возможно большим объемом информации по борьбе с пандемией. И это отнюдь не праздный интерес или стремление как-то заполнить дополнительные часы свободного времени, высвободившиеся с введением чрезвычайного положения в Республике Армения (РА). Нет, уважаемый читатель, потребность в поиске новой информации обусловлена осознанием своей персональной ответственности как гражданина Республики Армения по выработке рекомендаций, в которых был бы обобщен уже имевший место положительный опыт борьбы с коронавирусом, отмеченный в отдельных странах мира. Более того, долг каждого – мобилизоваться и в меру своих знаний и опыта проработать предложения по поддержке экономики и бизнеса.

В этой связи хотелось бы упомянуть лишь некоторые рекомендации, прозвучавшие в выступлении 28 апреля 2020 года президента России Владимира Владимировича Путина на совещании по борьбе с COVID–19. И это отнюдь не в плане этакого местечкового подхалимажа, а потому, что в выступлении В. В. Путина были даны рекомендации, которые вполне актуальны и применимы для Республики Армения. «Прошу правительство совместно с регионами и бизнесом начать подготовку на перспективу масштабного общенационального плана действий по нормализации деловой жизни, по восстановлению занятости, доходов граждан и роста экономики. Надо приступить к такой работе не откладывая. Уже сейчас готовить необходимые решения и консолидировать под них нужные ресурсы, чтобы мы могли развернуть такую программу на полную мощность, согласованно, синхронно с поэтапным выходом из эпидемиологической обстановки и

связанных с ней ограничений, – отметил в своем выступлении Владимир Путин и далее продолжил: – Обращаю внимание, стратегическая задача такого общенационального плана действий – не только стабилизировать ситуацию, но и обеспечить долгосрочные, структурные изменения в российской экономике с учётом той новой реальности, которая сейчас складывается в мире». Вникая в суть каждой из рекомендаций, содержащихся в этих предложениях, и зная положение дел в экономике РА, первое, что приходит на ум, так это взять их за основу и приступить к предметной разработке, бесспорно, применительно для экономики Армении планов и программ. Причем сделать это отнюдь не в духе эстрадной миниатюры Геннадия Хазанова «У людей был Ренессанс. У нас был одобрямс!», а взяв за основу тщательный анализ состояния дел в экономике и финансовой сфере республики хотя бы за последние пять лет.

Не скрою, уважаемый читатель, что, будучи оптимистом даже сейчас, в мои молодые годы зрелого возраста, я надеялся, что «народный премьер» Армении Никол Воваевич, себя любимый, так и поступит. Ан нет. Никол Воваевич, оставаясь верным своей новаторской натуре, поступил иначе, а именно: 3 мая т. г. он интервьюировал вице-премьера РА, комеданта режима чрезвычайного положения Тиграна Авиняна и министра здравоохранения РА Арсена Торосяна, этак удобно расположившись за столиком на траве. Ну прямо как на картине великого импрессиониста Эдуарда Мане «Завтрак на траве». Только в нашем случае мы стали очевидцами не обнаженного женского тела, а обнаженных душ и сердец государственных чиновников. Да-да, уважаемый читатель, я не оговорился, Никол Воваевич самолично интервьюировал их. Признаюсь, что, лишь поднапрягшись, я смог-таки 42 минуты усидеть у экрана телевизора и смотреть эту передачу, транслируемую в режиме online по десяткам телеканалов и с дюжину каналов интернет-телевидения. Спешу сообщить, что на сей раз открылись новые грани безграничных познаний Никола Воваевича в вирусологии, особенно проявились его знания в тонкостях борьбы с инфекцией коронавируса в Армении. А тот факт, что в последние несколько дней ежедневный прирост заразившихся коронавирусом в РА превышает 100 человек, а общее число зараженных на 4 мая т.г. достигло 2507, а 39 больных погибли (за минувшие сутки число заразившихся составило 121 человек, а смертей – 4), так все это отходит на второй план. Ведь в ходе интервью его ведущий Никол Воваевич обнадежил граждан Армении, заявив, что объявляется новый этап борьбы с коронавирусом и смысл этой борьбы заключается в том, что мы переходим на этап децентрализованной борьбы: «Наша задача с завтрашнего дня (с 4 мая. – Ред.) состоит в обеспечении условий сосуществования с коронавирусом (ну прямо в духе исторических решений XX съезда КПСС, провозгласивших принцип о возможности мирного сосуществования госу-

дарств с различным социальным строем, но в нашем случае применительно к здравоохранению. – А. Г.). Согласитесь, что невозможно год оставаться взаперти (у Никол Воваевича душа свободы жаждет. – А. Г.). Если бы мы знали, что могли бы констатировать победу над пандемией при самом жестком закрытом режиме, можно было бы прийти к такому решению, но это невозможно» (он тешит себя мыслью, что еще год будет в должности премьер-министра РА. – А. Г.)».

Чтобы не томить читателей изложением подробностей интервью «народного премьера», скажу лишь, что известные российские врачи-терапевты и телеведущие Александр Мясников и Елена Малышева в лице Никола Воваевича заимели многообещающего конкурента, но не в обнарождении профессиональных советов из области медицины, отнюдь нет. Скрепя сердце, признаюсь, что «народный премьер» РА в умении вешать лапшу на уши телезрителей своими нескончаемыми live-s даст фору любому профессионалу, обосновав, что он лучше разбирается – будь то в медицине или в самолетостроении. Так что знайте наших! Еще не перевелись «народные самородки» на земле армянской. Во всей этой истории меня вдохновило то, что Никол Воваевич после ухода с должности премьер-министра РА (что, надеюсь, не за горами) будет весьма и весьма востребован у режиссеров, снимающих рекламные ролики по восхвалению ненужных товаров, благодаря своему природному дару охмурять неискушенных людей. Словом, мне трудно воздержаться от возгласа: ай да умница Никол, ай да молодец! (за такое сравнение да простят меня поклонники А. С. Пушкина). Не беда, что Никол Воваевич не врач узкого профиля, ведь у него миссия куда более важная – врачевать души людей. Уже не раз приходилось писать, что он наделен природным даром оболванивать даже, на первый взгляд, вменяемых граждан Армении, уже не приходится говорить о Диаспоре, причем оболванивать сотнями, сделав их, к примеру, соучастниками «бархатной революции» (имеется в виду государственный переворот апреля–мая 2018 г.). «Бархатная революция», которая и в наши тревожные дни продолжает с ускорением реализовывать сценарий заокеанских стратегов по разрушению армянского государства, созданию зоны нестабильности и управляемого (ими же) хаоса на южных рубежах Российской Федерации. Благо что интервью продлилось лишь 42 минуты, что позволило без душевных травм освободиться от необходимости дальше слушать и видеть льющиеся с телеэкрана обескураживающие своим примитивизмом рекомендации «народного премьера». Вместе с тем не могу не поделиться с читателями моими опасениями о постпандемических суровых реалиях, с которыми неизбежно столкнутся экономика и бизнес Армении в условиях полной неадекватности и отсутствия профессионализма правительства РА. Но, прежде чем поделиться с читателями своим видением о необходимости принятия уже сейчас неотложных мер, считаю важ-

ным привести некоторые наблюдения о нынешнем состоянии экономики РА. С этой целью напомним читателям некоторые экономические показатели в динамике за последние пять лет. Не сомневаюсь, что такой подход позволит читателям лучше понять: какие задачи следует решать в первоочередном порядке, какова имеющаяся ресурсная база, какие нововведения востребованы в экономической политике с учетом прогнозируемых последствий пандемии.

Для этого приведем данные, опубликованные в сборниках Статистического комитета Республики Армения «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – феврале 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 гг.» в разделе «Иностранные инвестиции»:

Таблица 1

	Годы	2015	2016	2017	2018	2019
1	Прямые инвестиции (млн долларов)	178,5	338,1	249,8	254,1	254,5
2	Динамика ВВП (млрд долларов)	10,55	10,55	11,53	12,43	13,3

Итак, как видно из таблицы, в 2015–2019 гг. объем прямых иностранных инвестиций в экономику РА составил \$1 млрд 20,5 млн. За этот же период рост ВВП Армении составил \$1 млрд 880 млн. Одновременно отметим, что в декабре 2018 г. после выборов нового состава Национального собрания РА VII созыва, в котором фракция Н. Пашиняна «Мой шаг» получила 88 депутатских мандатов из 132, Никол Воваевич сформировал правительство парламентского большинства. Однако обещанного ранее «народным премьером» обилия прямых иностранных инвестиций так и не произошло: рост прямых иностранных инвестиций в 2019 г. в сравнении с 2018 г. составил лишь \$440 тыс. Вместе с тем отметим, что в 2019 г. рост ВВП составил \$870 млн. При этом вполне очевидно, что этот рост в основном был обусловлен эффектом мультипликатора. Напомним читателям, что в 2015–2018 гг., увеличив прямые иностранные инвестиции аж на \$1 млрд 20,5 млн, правительства премьер-министров РА Овика Абрамьяна (апрель 2014 г. – сентябрь 2016 г.) и Карена Карапетяна (сентябрь 2016 г. – апрель 2018 г.) в условиях мощной законодательной поддержки со стороны Национального собрания РА, в котором Республиканская партия Армении, руководимая президентом РА Сержем Азатовичем Саргсяном, создали все условия для срабатывания в экономике эффекта мультипликатора. А также, увеличивая инвестиции в производство на определенную сумму, мы способствуем росту доходов работников, которые предъявляют возросший спрос на предметы потребления и, следовательно, тем самым

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

увеличивают доходы занятых в этой сфере людей, далее весь этот процесс продолжается в новом цикле. Не имея понятия об этих элементарных азбучных экономических закономерностях, Никол Воваевич и К^о возомнили, что 7,6%-ный рост ВВП РА, имевший место в 2019 г., это, без ложной скромности, заслуга «революционных» властей Армении. Между тем на деле это не что иное, как попытка выдавать желаемое за действительное.

Так вот, уважаемый читатель, я специально привел эти данные, и вот почему. Уже очевидно, что в текущем году надеяться на иностранные прямые инвестиции даже в прежних скромных объемах не приходится, в то же время произойдет значительное снижение эффекта мультипликатора, обусловленного прямыми иностранными инвестициями прошлых лет.

Далее заметим, что в 2015– 2019 гг. чистый приток денежных средств физическим лицам по банковской системе РА составил \$3 млрд 437 млн 402 тыс. (см. таблицу 2).

Денежные переводы по банковской системе РА физическим лицам (по странам)

Таблица 2 (тысяч долларов)*

	Годы	Приток денежных средств	Отток денежных средств	Чистый приток денежных средств
1	2015	1 623 582	758 223	888 789
2	2016	1 532 883	816 982	715 901
3	2017	1 758 485	1 024 883	731 482
4	2018	1 785 604	1 188 396	597 209
5	2019 в том числе	1 958 573	1 454 552	504 021
	Россия	1 055 640	425 984	629 657
	США	280 911	274 974	5 937
	Казахстан	30 688	4 988	25 701
	Франция	35 346	17 133	18 213
	ОАЭ	23 644	24 193	-549
	Китай	3 705	58 987	-55 282

* Данные опубликованы в Вестнике Центрального банка РА за январь 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 гг.

Так, в 2019 г. чистый приток денежных средств в РА составил \$504 млн 021 тыс. Примечательно, что только из России этот показатель составил \$629 млн 657 тыс. Естественно, что в текущем году суммы денежных переводов в РА существенно уменьшатся. Ведь не секрет, что в этих суммах значительный удельный вес приходился на денежные переводы выезжающих на сезонную работу в РФ граждан Армении. И такой ход развития событий, к сожалению, неизбежен, то есть в течение 2020 года мы станем очевидцами значительного сокращения притока иностранной валюты в РА. Напомню читателям также и ту данность, что по итогам 2019 года торговый баланс РА был отрицательным и составил минус \$2 млрд 873,5 млн. Именно это обстоятельство особо актуализирует в экономике РА задачу импортозамещения, что, в свою очередь, предполагает и возможно лишь при существенном росте прямых инвестиций. Заметим также, что в 2019 году Армения импортировала 75,36% потребляемого мяса птицы, 100% риса, 100% бензина, 100% дизельного топлива, 99,7% маргарина, 98,5% растительного масла, 75,3% сливочного масла, 100% кофе («Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – декабре 2019 г.», стр. 242). К этому добавим, что в текущем году, к сожалению, существенно сократятся и объемы экспорта из РА в силу обстоятельств, обусловленных сокращением спроса на экспортируемые из Армении товары при одновременном падении их цен, что также приведет к значительному сокращению притока валюты в РА.

Подобные тенденции в экономике, увы, будут превалировать в ближайшие месяцы и приведут к тому, что в условиях значительного объема отрицательного сальдо баланса по текущим операциям, которое складывается из сальдо внешнеторгового баланса товаров и услуг, чистого дохода от инвестиций и чистых денежных переводов, при значительном сокращении притока капитала (с \$125 млн в 2018 году до \$54,46 млн в 2019 г.), приведут к тому, что платежный баланс РА будет сводиться с большим дефицитом. В этих условиях если ЦБ РА не будет осуществлять валютную интервенцию из своих резервов, то произойдет ощутимое снижение обменного курса драма, то есть девальвация национальной валюты РА, со всеми вытекающими из этого отрицательными последствиями: рост инфляции, отток капитала, свертывание импорта, снижение доверия к национальной денежной единице, что, в свою очередь, приведет к переводу денежных вкладов граждан Армении в национальной валюте в коммерческих банках РА на иностранную валюту. Причем не приходится сомневаться, что высокие ставки по драмовым вкладам по сравнению с долларовыми вкладами, сравнительно большие размеры гарантируемых вкладов в национальной валюте не окажут существенного воздействия в сокращении процесса долларизации денежных вкладов.

Уважаемый читатель, можно было и далее детализировать возможные вызовы экономической и финансовой безопасности РА, которые уже дают о себе знать и требуют принятия безотлагательных мер. Замечу лишь, что новому руководству Центрального банка РА в условиях полной самоустраненности правительства следует найти возможности рефинансирования коммерческих банков, причем под конкретные цели оказания содействия малому и среднему бизнесу. При этом постараться убедить правительство РА, чтобы целевое проектное финансирование производилось под гарантии правительства. В этой связи для более полного понимания механизмов этой работы не помешало бы внимательно вникнуть в предложения, высказанные академиком РАН Сергеем Юрьевичем Глазьевым в его недавнем интервью агентству RUSSIA TODAY под заглавием «С. Глазьев о мировом экономическом кризисе». Словом, чтобы все предлагаемые разнородные механизмы начали бы работать, важно соединить их в общую систему, ориентированную на рост производства, рост инвестиций, и таким образом, как говорит академик С. Глазьев, «создать некую ткань индикативного планирования, где государство вместе с бизнесом будут планировать развитие экономики в перспективных направлениях освоения нового технического уклада. И под это денежные власти будут создавать кредиты, долгосрочные кредиты, которые через специальные инструменты рефинансирования будут идти на специальные инвестиционные контракты, то есть целевые контракты, за которые бизнес должен отвечать с точки зрения роста производства и освоения новых технологий, а государство будет отвечать за обеспечение стабильности макроэкономических условий, налоговой системы, доступа к кредитам, создавая необходимые условия для наращивания производства». Однако это тема другого анализа. Здесь же замечу, что сказанное неосуществимо в условиях нахождения во власти «народного премьера» Никола Воваевича, повторюсь, ввиду его полной неадекватности занимаемой должности. Поэтому в очередной раз считаю своим долгом заявить: каждый день пребывания Никола Воваевича и К^о в правительстве РА куда более серьезная угроза национальной безопасности Армении, каждому ее гражданину, чем пандемия коронавируса. Если коронавирус подрывает здоровье наших граждан, то «народный премьер» и его команда подрывают здоровье армянского общества, парализуют его способность действовать в соответствии с задачами, стоящими перед армянским государством, а именно: защищать страну, помогать не на словах, а на деле старикам и детям, заботиться о больных и, наконец, своим личным примером воспитывать молодое поколение.

Статью хотелось бы завершить словами из выступления Владимира Владимировича Путина от 28 апреля 2020 г.: «Вновь повторю: для нас сейчас главное – это люди, их жизнь. Иной выбор для нашего народа не-

А. ГЕГАМЯН

приемлем. Твёрдо знаю, что так думает, поступает по совести абсолютное большинство из вас. Сохраним, сэкономим людей. А всё остальное приложится. Мы всё обязательно поправим и наведем, одолеем этот коронавирус и со спокойным сердцем, все вместе поднимем экономику, укрепим благосостояние, обязательно поддержим тех, кто потерял работу, достаток, кому сейчас непросто, подставим плечо пострадавшим предприятиям, поможем им сохранить рабочие места, снова встать на ноги». Думается, что все сказанное полностью созвучно пожеланиям граждан Армении, многие из которых за истекшие два года после государственного переворота, увы, были оболванены тщательно продуманной информационной войной, развязанной заокеанскими стратегами цветных революций в отношении двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Задача же первостепенной важности – уже сегодня приступить к общенациональному духовному исцелению – что является необходимым условием спасения Армении от общенациональной катастрофы. А достаточное условие сохранения армянской государственности, обеспечения национальной безопасности – незамедлительное отстранение Никола Пашиняна от власти. Отстранение Пашиняна от власти – неременное условие сохранения Армении как независимого государства.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՐԵԼՈՒՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԻ ԱՌԱՆՑ ՓԱՇԽՆՅԱՆԻ

Մեր տազնապալի ժամանակներում, երբ կորոնավիրուսի համավարակը, ցավոք, չի մարում, ջանում ես համավարակի դեմ պայքարի մասին տեղեկատվության հնարավորինս ավելի մեծ ծավալի ծանոթանալ: Եվ սա բնավ սոսկ հետաքրքրասիրության կամ Հայաստանի Հանրապետությունում (<<) Արտակարգ դրության պատճառով առաջ եկած ազատ ժամանակի հավելյալ ժամերն ինչ-որ կերպ լրացնելու ձգտում չէ: Ոչ, հարգելի ընթերցող, նոր տեղեկատվության որոնման պահանջմունքը պայմանավորված է՝ որպես Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի սեփական անհատական պատասխանատվության գիտակցությամբ, այն հանձնարարականների մշակման համատեքստում, որոնցում կընդհանրացվեր կորոնավիրուսի դեմ պայքարի՝ աշխարհի որոշ երկրներում արդեն առկա դրական փորձը: Ավելին, յուրաքանչյուրի պարտքն է՝ մոբիլիզացվել և իր գիտելիքների ու փորձի սահմաններում անել առաջարկություններ տնտեսության և բիզնեսի աջակցության վերաբերյալ:

Այս առնչությամբ կցանկանայի հիշատակել որոշ հանձնարարականներ, որոնք հնչել են 2020 թ. ապրիլի 28-ին COVID-19-ի դեմ պայքարին նվիրված խորհրդակցության ժամանակ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի ունեցած ելույթում: Եվ սա՝ բնավ ոչ մի ինչ-որ գավառական շողոքորթության իմաստով, այլ որովհետև Վ. Վ. Պուտինի ելույթում տրվել են հանձնարարականներ, որոնք լիովին ակտուալ և կիրառելի են Հայաստանի Հանրապետության համար: «Խնդրում եմ կառավարությանը՝ ռեզիդենտների և բիզնեսի հետ համատեղ, սկսել գործնական կյանքի նորմալացմանը հեռանկարում քաղաքացիների զբաղվածության, եկամուտների և տնտեսության աճի վերականգնմանն ուղղված գործողությունների մասշտաբային համագլխային պլանի պատրաստումը: Պետք է նման աշխատանքն սկսել անհապաղ: Արդեն հիմա պատրաստել անհրաժեշտ որոշումներն ու դրանց համապատասխան՝ համախմբել անհրաժեշտ ռեսուրսները, որպեսզի մենք կարողանանք նման ծրագիրն իրականացնել լրիվ հզորությամբ, համաձայնեցված, համաժամանակյա՝ փուլ առ փուլ դուրս գալով համաճարակաբանական իրադրությունից և դրա հետ կապված սահմանափակումներից, – իր ելույթում նշեց Վլադիմիր Պուտինը և այնուհետև շարունակեց: – Ուշադրություն եմ հրավիրում. գործողությունների նման համագլխային պլանի ռազմավարական խնդիրը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ոչ միայն իրավիճակի կայունացումն է, այլև երկարատև, կառուցվածքային փոփոխությունների ապահովումը ռուսաստանյան տնտեսությունում՝ հաշվի առնելով այն նոր իրողությունը, որն այժմ ստեղծվում է աշխարհում»։ Խորանալով այդ առաջարկություններում պարունակվող հանձնարարականներից յուրաքանչյուրի էության մեջ և իմանալով տնտեսության վիճակը ՀՀ-ում՝ առաջին բանը, որ մտածում ես, այն է, որ հիմք ընդունես դրանք և սկսես, անշուշտ՝ Հայաստանի տնտեսության համար կիրառելի պլանների և ծրագրերի առարկայական մշակումը։ Ընդ որում՝ դա անել ոչ թե Գենադի Խազանովի «Մարդիկ Վերածնունդ են ունեցել։ Մեզ մոտ եղել է՝ одобрым!» էստրադային մանրապատման ոգով, այլ հիմք վերցնելով հանրապետության տնտեսության և ֆինանսական ոլորտի վիճակի մանրակրկիտ վերլուծությունը՝ զոնե վերջին հինգ տարիների կտրվածքով։

Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ, անգամ հիմա՝ հասուն տարիքիս երիտասարդության տարիներին լավատես լինելով՝ ես հույս ունեի, որ Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչը՝ իր իսկ սիրելին, այդպես էլ կվարվի։ Բայց ոչ։ Նիկոլ Վովակիչը, հավատարիմ մնալով իր նորարարական էությանը, այլ կերպ վարվեց, դիցուք. ս. թ. մայիսի 3-ին նա հարցազրույց վարեց ՀՀ փոխվարչապետ, արտակարգ դրության ռեժիմի պարետ Տիգրան Ավինյանի և ՀՀ առողջապահության նախարար Արսեն Թորոսյանի հետ՝ հարմար տեղավորվելով խոսին դրված սեղանիկի առջև։ Ճիշտ՝ ինչպես մեծ իմպրեսիոնիստ Էդուարդ Մանեի «Նախաճաշ խոստի վրա» կտավում։ Միայն թե մեր պարագայում մենք դարձանք ոչ թե կանացի մերկ մարմնի, այլ պետական պաշտոնյաների մերկացված հոգիների ու սրտերի ականատեսները։ Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, Նիկոլ Վովակիչը անձամբ ինքը հարցազրույց էր ունենում նրանց հետ։ Խոստովանում եմ, որ խիստ լարվելով կարողացա, այնուամենայնիվ, 42 րոպե նստել հեռուստացույցի էկրանի առջև և նայել այդ հաղորդումը, որը հեռարձակվում էր տասնյակ հեռուստաալիքներով և ինտերնետ-հեռուստատեսության մի ոյուժին ալիքներով, online ռեժիմով։ Անմիջապես տեղեկացնեմ, որ այս անգամ բացվեցին վիրուսաբանության ոլորտում Նիկոլ Վովակիչի անսահման գիտելիքների նոր եզերքներ, հատկապես ի հայտ եկան նրա գիտելիքները Հայաստանում կորոնավիրուսի վարակի դեմ պայքարի նրբությունների հարցում։ Իսկ այն փաստը, որ վերջին մի քանի օրերին ՀՀ-ում կորոնավիրուսով վարակվածների ամենօրյա աճը գերազանցում է 100 մարդը, իսկ վարակվածների ընդհանուր թիվը ս. թ. մայիսի 4-ի դրությամբ հասել է 2507 մարդու, իսկ 39 հիվանդ մահացել է (անցած օրը վարակվածների թիվը կազմել է 121 մարդ, մահերինը՝ 4), մղվում է երկրորդ պլան։ Չէ՞ որ հարցազրույցի ընթացքում հարցազրուցավար Նիկոլ Վովակիչը հուսադրեց Հայաստանի քաղաքացիներին՝ ասելով, որ հայտարարվում է կորոնավիրուսի դեմ պայքարի նոր փուլ, և այդ պայքարի իմաստն այն է, որ մենք անցնում ենք ապակենտրոնացված պայքարի փուլ։ «Մեր խնդիրն է վաղվանից (մայիսի 4-ից – *խմբ.*) համակենցության նոր պայմաններ ապահովել, որպեսզի մենք կարողանանք զուգահեռ ապրել կորոնավիրուսի հետ (Ճիշտ՝ ինչպես ԽՄԿԿ XX համա-

գումարի պատմական որոշումների ոգով, որոնցով հռչակվեց սոցիալական տարբեր կարգ ունեցող պետությունների խաղաղ գոյակցության հնարավորության սկզբունքը, բայց մեր պարագայում սույնը կիրառելի է առողջապահության ոլորտում – Ա. Գ.): Համաձայնեք, որ մեկ տարի անընդհատ փակված մնալ անհնար է (Նիկոլ Վովակիչի սիրտն ազատություն է տենչում – Ա. Գ.): Եթե մենք էսօր իմանայինք, որ մեկ ամիս էլ ամենախիստ ռեժիմով փակված լինելուց հետո մենք կարող ենք արձանագրել համաճարակի, համավարակի հաղթահարումը, կարելի էր գնալ այդպիսի լուծման, բայց մենք փաստացի արձանագրել ենք, որ դա իրատեսական չէ, հնարավոր, չէ (նա իրեն մխիթարում է այն մտքով, որ դեռ մեկ տարի էլ ՀՀ վարչապետի պաշտոնում է լինելու – Ա. Գ.):»:

Որպեսզի ընթերցողներին չհոգնեցնեն «ժողվարչապետի» հարցազրույցի մանրամասները ներկայացնելով՝ ասեն միայն, որ ռուսաստանցի հայտնի բժիշկ-թերապևտներ և հեռուստահաղորդավարներ Ալեքսանդր Մյասնիկովը և Ելենա Մալիշևան հանձին Նիկոլ Վովակիչի ձեռք բերեցին բազմախոստում մրցակից, բայց ոչ բժշկության ոլորտի պրոֆեսիոնալ խորհուրդների հրապարակման հարցում, բնավ ոչ: Սիրտս գոտեպնդելով խոստովանում եմ, որ ՀՀ «ժողվարչապետը», հեռուստադիտողների աչքին թող փչելու կարողությամբ, իր անվերջանալի live-երով կգերազանցի ցանկացած պրոֆեսիոնալի՝ հիմնավորելով, որ շատ ավելի լավ է հասկանում՝ լինի բժշկության, թե ինքնաթիռաշինության ոլորտում: Այնպես որ, իմացե՛ք մերոնց: Հայոց հողում դեռ չեն վերացել «ժողովրդական բնատուր տաղանդները»: Այս ամբողջ պատմության մեջ ինձ ոգևորեց այն, որ Նիկոլ Վովակիչը ՀՀ վարչապետի պաշտոնից հեռանալուց հետո (ինչը, հույս ունեմ, սարերի հետևում չէ) խիստ պահանջված կլինի անպետք իրերի գովազդային տեսահոլովակներ նկարահանող ռեժիսորների կողմից՝ փորձով չհմտացած մարդկանց հիմարացնելու իր բնածին տաղանդի շնորհիվ: Մի խոսքով՝ դժվարանում եմ ձեռնպահ մնալ ու չբացականչել. ա՛յ թե խելոք ես, Նիկոլ, կեցցե՛ս (թող ներեն ինձ մեծ բանաստեղծի՝ Ա. Ս. Պուշկինի երկրպագուները նման համեմատության համար): Ոչինչ, որ Նիկոլ Վովակիչը նեղ պրոֆիլի բժիշկ չէ, բայց չէ՞ որ շատ ավելի կարևոր առաքելություն ունի՝ բուժել մարդկանց հոգիները: Արդեն քանիցս գրել եմ, որ նա անգամ Հայաստանի առաջին հայացքից մեղսունակ քաղաքացիներին հիմարացնելու բնատուր տաղանդով է օժտված, էլ չեմ ասում Սփյուռքի մասին, ընդ որում՝ հիմարացնել հարյուրներով՝ նրանց դարձնելով, օրինակ, «թավշյա հեղափոխության» (նկատի ունեմ 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումը) համամասնակիցներ: «Թավշյա հեղափոխություն», որը մեր տագնապալի օրերին էլ շարունակում է արագացված իրականացնել անդրօվկիանոսյան ստրատեգիաների՝ հայոց պետականության կործանման, Ռուսաստանի Ղաշնության հարավային սահմաններին անկայունության գոտու և կառավարելի (իրենց իսկ կողմից) քաոսի ստեղծման սցենարը: Բարիք է, որ հարցազրույցը տևեց ընդամենը 42 րոպե, ինչը թույլ տվեց առանց հոգեկան տրավմաների ազատվել «ժողվարչապետի»՝ հեռուստաէկրանից հորդող, իրենց պրիմիտիվիզմով թևաթափ անող հաճնարարականներն այնուհետև լսելու և տեսնելու անհրաժեշտությունից: Միևնույն ժամանակ, չեմ կարող ընթերցողներին չներկայաց-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նել իմ երկյուղները հետհամավարակային դաժան իրողությունների վերաբերյալ, որոնց անխուսափելիորեն կբախվեն Հայաստանի տնտեսությունն ու բիզնեսը ՀՀ կառավարության լիակատար անհամարժեքության և պրոֆեսիոնալիզմի բացակայության պայմաններում: Բայց մինչ ընթերցողներին արդեն այժմ անհապաղ միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտության մասին իմ տեսականը ներկայացնելը՝ կարևոր են համարում արտահայտել ՀՀ տնտեսության ներկայիս վիճակի մասին որոշ դիտարկումներ: Այդ նպատակով ընթերցողներին հիշեցնեմ վերջին հինգ տարիների դինամիկայի վերաբերյալ տնտեսական որոշ ցուցանիշներ: Չեմ կասկածում, որ նման մոտեցումը թույլ կտա ընթերցողներին ավելի լավ հասկանալ՝ ի՞նչ խնդիրներ պետք է լուծվեն առաջնահերթ կարգով, ինչպիսի՞նք է ռեսուրսների բազան, ի՞նչ նորամուծություններ են անհրաժեշտ տնտեսական քաղաքականությունում, հաշվի առնելով համավարակի կանխատեսվող հետևանքները:

Ղրա համար ներկայացնենք տվյալներ՝ հրապարակված Հայաստանի Հանրապետության Վիճակագրական կոմիտեի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 թթ. հունվար–փետրվարին» տեղեկագրերի «Օտարերկրյա ներդրումներ» բաժնում.

Աղյուսակ 1

	Թվական	2015	2016	2017	2018	2019
1	Ուղղակի ներդրումներ (մլն դոլար)	178,5	338,1	249,8	254,1	254,5
2	ՀՆԱ դինամիկան (մլրդ դոլար)	10,55	10,55	11,53	12,43	13,3

Հարգելի ընթերցող, ինչպես երևում է աղյուսակի տվյալներից ընթացիկ տարում օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները կազմել են \$1 մլրդ 20,5 մլն: Այդ նույն ժամանակահատվածում Հայաստանի ՀՆԱ-ի աճը կազմել է \$1 մլրդ 880 մլն: Միաժամանակ նշենք, որ 2018 թ. դեկտեմբերին, ՀՀ VII գումարման Ազգային ժողովի նոր կազմի ընտրություններից հետո, որտեղ Ն. Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցությունը ստացավ 88 պատգամավորական մանդատ 132-ից, Նիկոլ Վոլակիչը ձևավորեց խորհրդարանական մեծամասնության կառավարություն: Սակայն «ժողվարչապետի»՝ ավելի վաղ խոստացած օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների առատություն այդպես էլ չեղավ. օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների աճը 2019 թ., 2018 թ. համեմատ, կազմեց ընդամենը \$440 հազ.: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ 2019 թ. ՀՆԱ աճը կազմեց \$870 մլն: Ընդ որում՝ միանգամայն ակնհայտ է, որ այդ աճը հիմնականում պայմանավորված էր մուլտիպլիկատորի էֆեկտով: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2015–2018 թթ., օտարերկրյա ուղղակի ներդրումները ավելացան մինչև \$1 մլրդ 20,5 մլն, ՀՀ վարչապետեր Հովիկ Աբրահամյանի (2014 թ. ապրիլ – 2016 թ. սեպտեմբեր) և Կարեն Կարապետյանի (2016 թ. սեպտեմբեր – 2018 թ. ապրիլ) կառավարու-

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

յունները, ՀՀ Ազգային ժողովի, որտեղ Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը, որը ղեկավարում էր ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը, օրենսդրական հզոր աջակցության պայմաններում, ստեղծեցին բոլոր պայմանները, որպեսզի տնտեսությունում աշխատի մուլտիպլիկատորի էֆեկտը: Հիշեցնենք նաև, որ որոշակի գումարով ավելացնելով ներդրումներն արտադրությունում՝ մենք նպաստում ենք աշխատողների եկամուտների աճին, որոնք ներկայացնում են սպառման առարկաների աճող պահանջարկ և, հետևաբար, դրանով իսկ մեծացնում են այդ ոլորտում զբաղված մարդկանց եկամուտները, այնուհետև այս ամբողջ գործընթացը շարունակվում է նոր շրջափուլով: Պատկերացում չունենալով այս տարրական, այբբենական տնտեսական օրինաչափությունների մասին՝ Նիկոլ Վոլակիչը և K^o-ն երևակայել են, թե ՀՀ ՀՆԱ 7,6%-անոց աճը, որ տեղի է ունեցել 2019 թ., դա, առանց կեղծ համեստության, Հայաստանի «հեղափոխական» իշխանությունների արժանիքն է: Այնինչ, իրականում ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ ցանկալին իրականության տեղ մատուցելու փորձ:

Այնուհետև նկատենք, որ 2015–2019 թթ. ՀՀ բանկային համակարգով ֆիզիկական անձանց դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է \$3 մլրդ 437 մլն 402 հազ. (տե՛ս աղյուսակ 2):

ՀՀ բանկային համակարգի միջոցով դրամական փոխանցումներ ֆիզիկական անձանց (ըստ երկրների)

Աղյուսակ 2 (հազար դոլար)*

	Թվական	Դրամական միջոցների ներհոսք	Դրամական միջոցների արտահոսք	Դրամական միջոցների զուտ ներհոսք
1	2015	1 623 582	758 223	888 789
2	2016	1 532 883	816 982	715 901
3	2017	1 758 485	1 024 883	731 482
4	2018	1 785 604	1 188 396	597 209
5	Այդ թվում 2019	1 958 573	1 454 552	504 021
	Ռուսաստան	1 055 640	425 984	629 657
	ԱՄՆ	280 911	274 974	5 937
	Ղազախստան	30 688	4 988	25 701
	Ֆրանսիա	35 346	17 133	18 213
	ԱՄԷ	23 644	24 193	-549
	Զինաստան	3 705	58 987	-55 282

* Տվյալները հրապարակվել են ՀՀ Կենտրոնական բանկի 2016, 2017, 2018, 2019, 2020թթ. տեղեկագրերում:

Ա. գԵՂԱՄՅԱՆ

Այսպես, 2019թ. ՀՀ դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է \$504 մլն 021 հազ.: Հատկանշական է, որ միայն Ռուսաստանից այս ցուցանիշը կազմել է \$629 մլն 657 հազ.: Բնականաբար, ընթացիկ տարում ՀՀ դրամական փոխանցումների գումարները էականորեն կնվազեն: Գաղտնիք չէ, որ այդ գումարների մեջ զգալի տեսակարար կշիռը բաժին էր ընկնում ՌԴ սեզոնային աշխատանքի մեկնող ՀՀ քաղաքացիների դրամական փոխանցումներին: Եվ իրադարձությունների զարգացման նման ընթացքը, ցավոք, անխուսափելի է, այսինքն՝ 2020 թ. ընթացքում մենք կդառնանք ՀՀ արտարժույթի ներհոսքի զգալի կրճատման վկաները: Ընթերցողներին հիշեցնեմ նաև այն իրողությունը, որ 2019 թ. արդյունքներով ՀՀ առևտրային հաշվեկշիռը բացասական է եղել և կազմել է մինուս \$2 մլրդ 873,5 մլն: Հենց այս հանգամանքը ՀՀ տնտեսությունում հատկապես այժմեականացնում է ներմուծման փոխարինման խնդիրը, ինչը, իր հերթին, ենթադրում է և հնարավոր է միայն ուղղակի ներդրումների էական աճի դեպքում: Նշենք նաև, որ 2019 թ. Հայաստանը ներմուծել է սպառվող թեյնամսի 75,36%-ը, բրնձի 100%-ը, բենզինի 100%-ը, դիզելային վառելիքի 100%-ը, մարգարինի 99,7%-ը, բուսայուղի 98,5%-ը, կարագի 75,3%-ը, սուրճի 100%-ը («Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2019թ. հունվար-դեկտեմբերին», էջ 250): Սրան ավելացնենք այն, որ ընթացիկ տարում, ցավոք, էապես կկրճատվեն նաև ՀՀ-ից արտահանման ծավալներն այն հանգամանքների բերումով, որոնք պայմանավորված են Հայաստանից արտահանվող ապրանքների պահանջարկի կրճատմամբ՝ դրանց գների անկման հետ միաժամանակ, ինչը նույնպես կհանգեցնի ՀՀ արժույթի ներհոսքի զգալի կրճատման:

Նման միտումները տնտեսությունում, ավաղ, գերակշռող կլինեն առաջիկա ամիսներին և կհանգեցնեն այն բանին, որ ընթացիկ գործառնությունների հաշվեկշռի բացասական սալդոյի զգալի ծավալի պայմաններում, որը ստեղծվում է ապրանքների ու ծառայությունների արտաքին առևտրային հաշվեկշռի սալդոյից, ներդրումների և զուտ դրամական փոխանցումների զուտ եկամտից, կապիտալի հոսքի զգալի կրճատման պարագայում (2018 թ. \$125 մլն-ից մինչև \$54,46 մլն 2019-ին), ՀՀ վճարային հաշվեկշիռը կլինի մեծ դեֆիցիտով: Այս պայմաններում, եթե ՀՀ ԿԲ-ն չիրականացնի արժութային ինտերվենցիա իր պահուստներից, ապա տեղի կունենա դրամի փոխարժեքի զգալի նվազեցում, այսինքն՝ ՀՀ ազգային արժույթի արժեզրկում՝ դրանից բխող բացասական բոլոր հետևանքներով, դիցուք՝ ինֆլյացիայի աճ, կապիտալի արտահոսք, ներմուծման խափանում, վստահության անկում ազգային դրամական միավորի հանդեպ, ինչը, իր հերթին, կհանգեցնի ՀՀ առևտրային բանկերում Հայաստանի քաղաքացիների ազգային արժույթով դրամական ավանդների փոխարինման արտարժույթով: Ընդ որում՝ կասկած չի հարուցում, որ դրամային ավանդների բարձր տոկոսադրույքները դուրսով ավանդների համեմատությամբ, ազգային արժույթով երաշխավորվող ավանդների համեմատաբար մեծ չափերը էական ներգործություն չեն ունենա դրամային ավանդները դուրսի վերածելու գործընթացի կրճատման վրա:

Հարգելի ընթերցող, կարելի էր շարունակել մանրամասնել ՀՀ տնտեսական և ֆինանսական անվտանգության հնարավոր մարտահրավերները, որոնք արդեն իրենց զգալ են տալիս և պահանջում են ընդունել անհապաղ միջոցներ: Նշեմ միայն, որ ՀՀ Կենտրոնական բանկի նոր ղեկավարությունը կառավարության լիակատար ինքնաօտարման պայմաններում պետք է հնարավորություններ գտնի վերաֆինանսավորելու առևտրային բանկերը, ընդ որում՝ փոքր և միջին բիզնեսին աջակցություն ցուցաբերելու կոնկրետ նպատակներից ելնելով: Ընդ որում՝ պետք է ջանալ համոզել ՀՀ կառավարությանը, որպեսզի նպատակային նախագծային ֆինանսավորումը տեղի ունենա կառավարության երաշխիքով: Այս առնչությամբ, աշխատանքի այս մեխանիզմները լիովին հասկանալու համար չէր խանգարի ուշադիր դիտարկել ՌԳԱ ակադեմիկոս Սերգեյ Յուրևիչ Գլազևի առաջարկությունները, որոնք արվել են վերջերս RUSSIA TODAY գործակալությանը տված նրա հարցազրույցում՝ «Ս. Գլազևը համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի մասին» վերնագրով: Մի խոսքով, որպեսզի առաջարկվող բոլոր տարատեսակ մեխանիզմները սկսեն աշխատել, կարևոր է միացնել դրանք ընդհանուր համակարգում, որը արտադրության, ներդրումների աճի կողմնորոշում կունենա և, այդպիսով, ինչպես ասում է ակադեմիկոս Ս. Գլազևը, «կստեղծի ինդիկատիվ պլանավորման մի ինչ-որ հենք, որտեղ պետությունը բիզնեսի հետ միասին կպլանավորի տնտեսության զարգացումը նոր տեխնիկական կարգի յուրացման հեռանկարային ուղղություններում: Եվ այս համատեքստում դրամական իշխանությունները կստեղծեն վարկեր, երկարաժամկետ վարկեր, որոնք վերաֆինանսավորման հատուկ գործիքների միջոցով կուղղվեն հատուկ ներդրումային գործարքների, այսինքն՝ նպատակային գործարքների, որոնց համար բիզնեսը պետք է պատասխան տա արտադրության աճի և նոր տեխնոլոգիաների յուրացման տեսակետից, իսկ պետությունը պետք է պատասխան տա մակրոտնտեսական պայմանների կայունության, հարկային համակարգի, վարկերի հասանելիության ապահովման համար՝ ստեղծելով անհրաժեշտ պայմաններ արտադրության խթանման համար»: Սակայն սա այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այստեղ նշեմ, որ ասվածն անհրականաճալի է իշխանությունում «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի գտնվելու պայմաններում. կրկնում եմ՝ զբաղեցրած պաշտոնին նրա լիակատար անհամարժեքության պատճառով: Ուստի, հերթական անգամ պարտքս եմ համարում հայտարարել. ՀՀ կառավարությունում Նիկոլ Վոլակիչի և ԿՕ-ի գտնվելու յուրաքանչյուր օրը շատ ավելի մեծ սպառնալիք է Հայաստանի, նրա յուրաքանչյուր քաղաքացու ազգային անվտանգությանը, քան կորոնավիրուսի համավարակը: Եթե կորոնավիրուսը խարխուլում է մեր քաղաքացիների առողջությունը, ապա «ժողվարչապետն» ու նրա թիմը քայքայում են հայ հանրության առողջությունը, կաթվածահար են անում նրա գործելու ունակությունն այն անելիքներին համապատասխան, որոնք կանգնած են հայկական պետության առջև, այն է. պաշտպանել երկիրը, օգնել ոչ թե խոսքով, այլ գործով ծերերին ու երեխաներին, հոգ տանել հիվանդների մասին և, վերջապես, սեփական օրինակով դաստիարակել երիտասարդ սերնդին:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Հոգվածը կցանկանայի ավարտել Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի 2020թ. ապրիլի 28-ի ելույթի խոսքերով. «Նորից կրկնում եմ. մեզ համար այժմ գլխավորը մարդիկ են, նրանց կյանքը: Այլ ընտրությունը մեր ժողովրդի համար անընդունելի է: Հաստատ գիտեմ, որ այսպես է մտածում, խղճի մտոք գործում ձեր բացարձակ մեծամասնությունը: Պահենք, պահպանենք մարդկանց: Իսկ մնացածը ինքն իրեն կստացվի: Մենք ամեն բան անպայման կճշտենք ու կշտկենք, կհաղթահարենք այս կորոնավիրուսը և հանգիստ սրտով, բոլորս միասին կբարձրացնենք տնտեսությունը, կամրապնդենք բարեկեցությունը, անպայման կաջակցենք նրանց, ովքեր աշխատանք են կորցրել, վաստակ, ում համար հիմա հեշտ չէ, թիկունք կլինենք տուժած ձեռնարկություններին, կօգնենք նրանց պահպանել աշխատատեղերը, նորից ոտքի կանգնել»: Կարծում եմ, որ ասվածը լիովին համահունչ է Հայաստանի քաղաքացիների ցանկություններին, որոնցից շատերը պետական հեղաշրջումից հետո անցած երկու տարում, ավաղ, հիմարացվել են լավ մտածված տեղեկատվական պատերազմով, որ սանձազերծել են գունավոր հեղափոխությունների անդրօվկիանոսյան ստրատեգները հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ: Առաջնային կարևորության խնդիրն արդեն այսօր համազգային հոգևոր ապաքինմանն անհապաղ ձեռնամուխ լինելն է, ինչը համազգային աղետից Հայաստանի փրկության անհրաժեշտ պայմանն է: Իսկ հայկական պետականության պահպանման, ազգային անվտանգության ապահովման բավարար պայմանը Նիկոլ Փաշինյանին անհապաղ իշխանությունից հեռացնելն է: Փաշինյանին իշխանությունից հեռացնելը որպես անկախ պետություն Հայաստանի պահպանման պարտադիր պայմանն է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ВОЙНА НА ПОРОГЕ АРМЕНИИ И АРЦАХА

Аннотация

Азербайджано-турецкая военщина, воспользовавшись занятостью ведущих держав борьбой с пандемией коронавируса, развяжет очередную бойню на линии противостояния Вооруженных сил Азербайджана и Республики Арцах. Зная коварство современных неоосманистов, следует ожидать серию провокаций на армяно-азербайджанской границе в районе Нахиджевана.

Война на пороге Армении и Арцаха, и это не есть преувеличение. Предотвратить ее возможно лишь на основе общенациональной консолидации армянского народа – Армении, Арцаха и армянской Диаспоры.

Анализ событий последних недель в Закавказье и вокруг него наводит на тревожную мысль о том, что в самое ближайшее время ждать большой беды: Азербайджан не без благословения Турции развяжет войну против Республики Арцах. При этом заметим, что изо дня в день все более ожесточается информационная война со стороны Азербайджана против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика). Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретные публикации.

Так, 23 апреля интернет-издание DAY.az опубликовало статью под заглавием «Генерал-полковник Магеррам Алиев: Азербайджанский народ ожидает приказа Верховного главнокомандующего и всегда готов мобилизоваться для освобождения оккупированных территорий». В своем интервью помощник президента Азербайджана Магеррам Алиев, в частности, заявил: «... у Армении вообще нет выхода – или они должны смириться с соответствующим вариантом решения конфликта, либо, отказавшись от этого, размышлять об участии, которая приведет к тяжелым последствиям. Считаю, что военно-политические и дипломатические круги Армении должны пересмотреть указанные факты, проанализировать их и продемонстрировать здравый рассудок. В противном случае доблестная азербайджанская армия под руководством Верховного главнокомандующего в короткое время повергнет врага, и трехцветный азербайджанский флаг будет развеиваться над освобожденными территориями. В реальности этого ни у кого

сомнений быть не должно» (news.day.az/politics/1227387.html). Видать, большие звезды на пагонах муаллим Магеррам получил в годы Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 годов, когда «доблестная азербайджанская Армия» потерпела сокрушительное поражение, или же в ходе четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны, когда людские потери азербайджанской стороны десятикратно превышали потери армии обороны Арцаха. Но это для азербайджанских военных бонз не важно, ведь подавляющее большинство погибших с азербайджанской стороны были представителями этнических меньшинств – лезгины, талыши, таты. А уже 5 мая т. г., как передало Vesti.az, Магеррам Алиев и министр обороны Азербайджана Закир Гасанов проверили боеготовность армии на передовой, которая была осуществлена по поручению Ильхама Алиева. «После заслушивания докладов об оперативной обстановке на линии соприкосновения войск генерал-полковник Алиев и генерал-полковник Гасанов наблюдали за позициями противника на передовой (читай подразделений Армии обороны Республики Арцах. – А. Г.). Министр обороны дал соответствующие указания по поддержанию постоянной боеготовности подразделений», говорится в репортаже Vesti. az. Примечательно, что в этот же день другое азербайджанское интернет-издание Vedomosti. az эту же информацию опубликовало под заглавием «Магеррам Алиев и Закир Гасанов готовят армию к войне». Естественно, что Турция не могла остаться в стороне. И вот 10 мая т. г. на странице агентства Turan читаем статью под заглавием «Объявлена Республика Западный Азербайджан (Иреван) в изгнании». В сообщении агентства Turan читаем: «Гафар Чахмаглы, профессор университета Кайсери в Турции и известный ученый-арменовед был избран председателем инициативной группы Республики Западный Азербайджан (Иреван) после обсуждений в видеоконференции, организованной Всеазиатским центром (БАО). Говоря с агентством Туран о провозглашении республики в изгнании, профессор Гафар Чахмаглы сказал, что эта идея уже давно стоит на повестке дня как Азербайджана, так и Турции (обратите внимание «так и Турции». – А. Г.), и что важные люди западно-азербайджанского (иреванского) происхождения, проживающие в разных частях света, сделали этот решающий шаг: «История показывает, насколько мы правы сделать этот шаг. Наше государство всегда было нашим государством в Западном Азербайджане, которое веками было нашей постоянной родиной (напомним читателям, что азербайджанский этнос впервые в своей истории объединился в государство лишь 28 мая 1918 года Временным Национальным советом мусульман Закавказья в пределах преимущественно населенных мусульманами территорий Кавказского наместничества Российской империи. – А. Г.). Россия положила конец нашей государственности, оккупировав Иреван. После решения Москвы депортация людей азербайджанского происхождения из Армении продолжалась с

1918 по 1948–53 годы, и этот процесс был завершен в 1988 году, и в результате в Армении не осталось ни одного человека азербайджанского происхождения». Профессор Гафар Чахмаглы подчеркнул далее, что главная цель Республики Западный Азербайджан (Иреван), в которой доминирует интеллигенция (абсолютно не знающая истории своего народа. – А. Г.), – вернуть все исторические земли, включая Ереван, Зангебасар, Гойчу, Зангезур, Гюмри, Даралайаз и все исторические земли в границах современной Армении». Комментировать маразматические бредни турецко-азербайджанского профессора значит угодить в примитивно расставленный капкан, выдержанный в гнусных традициях Йозефа Геббельса, не раз заявлявшего: «Чем чудовищнее солжешь, тем скорее тебе поверят. Рядовые люди скорее верят большой лжи, чем маленькой. Это соответствует их примитивной душе». Что же, видимо, профессор Чахмаглы лучше осведомлен о душах турецких и азербайджанских граждан, поэтому не стану с ним спорить на этот счет.

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: какова реакция армянских властей, собственно, чем они заняты в эти дни? Я не стану в подробностях пересказывать драку, имевшую место 8 мая т. г. во время заседания Национального Собрания Республики Армения (далее – НС РА), а скажу лишь то, что в своем большинстве депутаты НС РА VII созыва напрочь далеки от законотворчества, это даже для самых ленивых уже понятно. Однако, как оказалось, они по-мужски и драться-то не умеют. Зато у них есть другое преимущество: четко следовать установкам заокеанских поводырей. Признаюсь, что в этом они преуспевают. Так, 10 мая т. г. в известном русофобском СМИ, рупоре заокеанских стратегов цветной революции в Армении (речь о государственном перевороте апреля–мая 2018 г.) интернет-издании 1in.am была опубликована статья под заглавием «Армянский народ показал Кремлю и всем одну ясную вещь». Приведу отдельные выдержки из этой статьи: «Бурная внутренняя жизнь и усиливающиеся внутривнутриполитические события последних недель стали поводом для выдвижения версии, что в Армении делается попытка совершить государственный переворот, посредством чего Кремль пытается установить в Арцахской зоне свое военное присутствие». Далее автор статьи продолжает свою галиматью, при этом намеренно искажая факты, связанные с развязыванием Азербайджаном четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны против Республики Арцах. Вместе с тем, дабы придать видимость объективности своим суждениям, в статье приводят и такую мысль: «Возвращаясь к дальнобойной программе и желанию Кремля о военном присутствии в зоне арцахского противостояния, хотя надо заметить, что в этом смысле (Кремль) не единственный силовой центр, тем не менее, следует запротоколировать одну вещь – четырехдневная Апрельская война более чем четко показала как Кремлю, так и другим силовым центрам, что защита границ армянского государства обеспечивает армянский народ и плоть

от плоти народа национальная армия, а не какая-либо власть». Почему-то автор статьи умалчивает, какие это силовые центры заинтересованы обеспечить свое военное присутствие в зоне конфликта. Автору этих строк уже многократно приходилось писать, что контроль за 105-километровой границей зоны безопасности, в настоящее время контролируемой Армией обороны Арцаха и Исламской Республикой Иран в районах Зангелана, Джебраила и Физули – вот вожденная мечта США, Израиля и Турции. И именно этот факт всячески стараются скрыть упомянутые в статье так называемые «и другие силовые центры». В конце же статьи раскрывается и конечная цель заокеанских стратегов гибридной войны и их николвоваевских приспешников, которые с потрохами выдают самих себя в вышеупомянутой публикации. «В России, пожалуй, осознают и представляют одну вещь, что любая попытка в Армении повернуть вспять народную революцию (государственный переворот апреля–мая 2018 г. в Армении. – А. Г.) по большому счету не то что обеспечит военное присутствие в Арцахе, но даже обернется потерей военного присутствия в Армении», – грозно страшает непонятно кого автор статьи (1in.am/2749284.html). Речь о выводе 102-й российской военной базы из Гюмри. И надо же, что 12 мая т. г. по какому-то случайному совпадению Посольство США в Республике Армения выступило с заявлением, в котором говорится: «Посольство США в Ереване с удовлетворением отмечает, что, согласно докладу «Страны переходного периода 2020: сбрасывая демократический фасад» Freedom House, Армения зафиксировала самый высокий показатель улучшения демократии в двухлетнем разрезе. Таких результатов не добилась ни одна страна за всю историю публикации доклада в этой области. Мы вместе с USAID готовы содействовать тем реформам, которые необходимы для продвижения Армении по пути демократии и верховенства закона». Не могу удержаться от соблазна, приведу выдержку из этого документа: «В Армении и Украине происходили серьезные преобразования (выбор стран далеко не случаен. – А. Г.), обусловленные общественными потребностями в более эффективном управлении. Причем достигнутые достижения в этих государствах за эти два года – самые высокие, когда-либо зарегистрированные в странах с переходной экономикой. Премьер-министр Армении Никол Пашинян (себя любимый. – А. Г.) и президент Украины Владимир Зеленский теперь столкнутся с трудной задачей по управлению ожиданиями, поддержанию доверия и реструктуризации коррумпированных систем без нарушения демократических норм». Такие вот оценки. А если призадуматься над тем, что происходило в РА после государственного переворота, то приходишь к печальному выводу, что у многих в Армении устаревшее понятие о демократии. Нет, уважаемый читатель, я не буду ссылаться на ставшую афоризмом фразу Уинстона Черчилля: «Демократия – наихудшая форма правления, если не считать всех остальных», – а приведу другую выдержку из

этой же его речи, прозвучавшей 11 ноября 1947 года в Палате общин Великобритании, когда он был «всего лишь» лидером оппозиции после неожиданного, но сокрушительного поражения от лейбориста Клемента Эттли на выборах в июле 1945 года: «Как благородный джентльмен воспринимает демократию? Позвольте мне, господин председатель, объяснить ему это или хотя бы самые основные моменты. Демократия – это не то, когда получают мандат на основе одних обещаний, а потом делают с ним все, что вздумается (пишу эти строки, а перед глазами образ нашего Никола Воваевича, политика галактического масштаба, который делает все, что ему вздумается, во вред государству. – А. Г.)». Видимо, для оценщиков демократии из Freedom House призыв «народного премьера» блокировать здания судов – новое слово в понимании демократии, или же чем не проявление демократии выражение Никола Воваевича о скулящих народных судьях, чем эти слова не свидетельство прочных основ демократии в Армении. Как не считать проявлением демократии то обстоятельство, когда Всемирная организация здравоохранения объявляет о пандемии коронавируса, а Никол Воваевич в эти самые дни иницирует и проводит многочисленные митинги, на которых агитирует граждан обязательно пойти на референдум по поправкам к Конституции Армении – 2020. А между тем это действие по сути было грубейшим нарушением демократического принципа разделения властей – законодательной (когда НС РА под грубым давлением Пашиняна 6 февраля 2020 г. приняло решение о проведении референдума по конституционным изменениям), исполнительной и судебной (Пашинян публично оскорблял и страдал судебные власти РА, когда заявил «покажите мне судью, который не сделает то, что скажу я»). Уже не приходится говорить о политической вендетте нынешних властей в отношении первого президента Нагорно-Карабахской Республики, второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна и героев Арцахской национально-освободительной войны 1992–1994 гг. Сейрана Оганяна, Манвела Григоряна, Юрия Хачатурова. Размышляя над низменным преследованием второго президента РА Роберта Кочаряна со стороны «народного премьера», которое присуще не то чтобы авторитарным режимам, а самой что ни есть средневековой диктатуре, нынче квалифицируемой как «самый высокий показатель улучшения демократии», невольно призадумался над тем: насколько важно дальнейшее пребывание Н. Пашиняна в должности премьер-министра РА, что даже на уровне Посольства США в РА и международной организации Freedom House столь открыто поощряются антиконституционные действия власть предержащих Армении. Более того, все информационные ресурсы «демократической» Армении, щедро подпитываемые Фондом Сороса и разного рода заокеанскими демократическими институтами, согласованно с турецко-азербайджанским агитпропом в эти дни развернули антироссийскую, русофобскую истерию, что наряду с пре-

А. ГЕГАМЯН

следованием героев Арцахской национально-освободительной войны в конечном итоге нацелено на подрыв основ национальной безопасности Армении. Тем самым Никол Воваевич и сотоварищи создают благодатную почву для развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах. Можно привести с десяток других примеров действий николюваевской камарильи, подрывающих основы армянского государства. А до тех пор, пока «народному премьеру» не удастся достичь этой цели, известный заокеанский центр силы мировой политики будет зубами защищать своего ставленника, а местные соросовские грантоеды не переставая будут вопить о якобы готовящемся контрреволюционном перевороте. А там глядишь азербайджано-турецкая военщина, воспользовавшись занятостью ведущих держав борьбой с пандемией коронавируса, развяжет очередную бойню на линии противостояния Вооруженных сил Азербайджана и Республики Арцах. Зная коварство современных неоосманистов, следует ожидать серию провокаций на армяно-азербайджанской границе в районе Нахиджевана.

Уважаемый читатель, война на пороге Армении и Арцаха, и это не есть преувеличение. Предотвратить ее возможно лишь на основе общенациональной консолидации армянского народа – Армении, Арцаха и Диаспоры. А консолидация армянского народа невозможна в условиях николюваевского антинационального режима. В отстранении от власти Н. Пашиняна и К^о время не ждет!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱԽԻ ՇԵՄԻՆ Է

Անոտացիա

Ադրբեջանա-թուրքական զինվորականությունը, օգտվելով կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում առաջատար տեղությունների զբաղվածությունից, հերթական սպանողը կսանձագերծի Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի դիմակայության գծում: Իմանալով ժամանակակից նեոսմանների նենգությունը՝ պետք է սպասել սադրանքների շարքի հայ-ադրբեջանական սահմանին, Նախիջևանի շրջանում:

Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի շենին չափազանցություն չէ: Այն հնարավոր է կանխել միայն հայ ժողովրդի՝ Հայաստանի, Արցախի և Սփյուռքի համագգային համախմբման հիման վրա:

Անդրկովկասում և նրա շուրջ վերջին շաբաթների իրադարձությունների վերլուծությունը տագնապահույզ մտքի առիթ է տալիս առ այն, որ ամենամոտ ժամանակներս պետք է մեծ աղետի սպասել. Ադրբեջանը, ոչ առանց Թուրքիայի օրհնության, պատերազմ կսանձագերծի Արցախի Հանրապետության դեմ: Ընդ որում՝ նշենք, որ օրեցօր ավելի ու ավելի է խստանում տեղեկատվական պատերազմը Ադրբեջանի կողմից հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) դեմ: Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չհնչի, հղում կատարեն կոնկրետ հրապարակումների: Այսպես, ապրիլի 23-ին DAY.az ինտերնետ-պարբերականը հրապարակել է հոդված՝ «Գեներալ-գնդապետ Մազերամ Ալիև. Ադրբեջանցի ժողովուրդը սպասում է Գերագույն գլխավոր հրամանատարի հրամանին և միշտ պատրաստ է մոբիլիզացվել օկուպացված տարածքների ազատագրման համար» վերնագրով:

Իր հարցազրույցում Ադրբեջանի նախագահի օգնական Մազերամ Ալիևը, մասնավորապես, ասել է. «... Հայաստանն ընդհանրապես ելք չունի՝ կամ պետք է համակերպվեն հակամարտության լուծման համապատասխան տարբերակին, կամ, հրաժարվելով դրանից, մտածեն այն ճակատագրի մասին, որը կհանգեցնի ծանր հետևանքների: Կարծում եմ, որ Հայաստանի ռազմաքաղաքական և դիվանագիտական շրջանակները պետք է վերանայեն նշված փաստերը, վերլուծեն դրանք և առողջ բանականություն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ցուցաբերեն: Հակառակ դեպքում քաջարի ադրբեջանական բանակը՝ Պերագույն գլխավոր հրամանատարի ղեկավարությամբ, կարճ ժամանակում կտապալի թշնամուն, և ադրբեջանական եռագույն դրոշը կծածանվի ազատագրված տարածքների վրա: Իրականում սրա շուրջ որևէ մեկի մեջ կասկածներ չպետք է լինեն» (news.day.az/politics/1227387.html): Ըստ երևույթին, մուսլիմ Մագերամն ուսադիրների մեծ աստղերն ստացել է 1992–1994 թթ. Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի տարիներին, երբ «քաջարի ադրբեջանական բանակը» ջախջախիչ պարտություն կրեց կամ էլ Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի (2016 թ.) ընթացքում, երբ ադրբեջանական կողմի մարդկային կորուստները տասնապատիկ գերազանցեցին Արցախի պաշտպանության բանակի կորուստները: Բայց սա ադրբեջանական ռազմական գործիչների համար կարևոր չէ, չէ՞ որ ադրբեջանական կողմի զոհերի ճնշող մեծամասնությունը էթնիկ փոքրամասնությունների՝ լեզգիների, թալիշների, թաթերի ներկայացուցիչներ էին: Իսկ արդեն ս. թ. մայիսի 5-ին, ինչպես տեղեկացրեց Vesti.az-ը, Մագերամ Ալիևը և Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Զաքիր Հասանովը ստուգեցին առաջնագծում բանակի մարտական պատրաստվածությունը, ինչն իրականացվեց Իլհամ Ալիևի հանձնարարությամբ: «Զորքերի շփման գծում օպերատիվ իրադրության մասին զեկույցները լսելուց հետո գեներալ-գնդապետ Ալիևը և գեներալ-գնդապետ Հասանովը զննեցին առաջնագծում հակառակորդի (ինձա՛ն՝ Արցախի Հանրապետության պաշտպանության բանակի ստորաբաժանումների – Ա. Գ.) դիրքերը: Պաշտպանության նախարարը համապատասխան ցուցումներ տվեց ստորաբաժանումների մշտական մարտական պատրաստվածությունը պահելու վերաբերյալ», – ասվում է Vesti.az-ի ռեպորտաժում : Հատկանշական է, որ այդ նույն օրը ադրբեջանական մեկ այլ ինտերնետ-պարբերական՝ Vedomosti.az-ը, այս նույն տեղեկատվությունը հրապարակեց «Մագերամ Ալիևը և Զաքիր Հասանովը բանակը պատրաստում են պատերազմի» վերնագրով: Բնականաբար, Թուրքիան չէր կարող անտարբեր մնալ: Եվ ահա ս. թ. մայիսի 10-ին Turan գործակալության էջում կարդում ենք հոդված՝ «Հռչակվել է Արևմտյան Ադրբեջանի Հանրապետություն (Իրևան)՝ արտաքսման մեջ» վերնագրով: Turan գործակալության հաղորդագրությունում կարդում ենք. «Թուրքիայի Քայսերիի համալսարանի պրոֆեսոր և հայտնի հայագետ-գիտնական Գաֆար Զախմաղլին ընտրվել է Արևմտյան Ադրբեջանի Հանրապետության (Իրևան) նախաձեռնող խմբի նախագահ Համաասիական կենտրոնների (ԵԱՕ) կազմակերպած տեսակոնֆերանսում՝ քննարկումներից հետո: Թուրան գործակալության հետ խոսելով արտաքսման մեջ գտնվող հանրապետության հռչակման մասին՝ պրոֆեսոր Գաֆար Զախմաղլին ասել է, որ այդ գաղափարը վաղուց արդեն ինչպես Ադրբեջանի, այնպես էլ Թուրքիայի օրակարգում է (ուշադրություն դարձրեք՝ «այնպես էլ Թուրքիայի» – Ա. Գ.), և որ կարևոր մարդիկ արևմտաադրբեջանական (իրևանյան) ծագումով, ովքեր ապրում են աշխարհի տարբեր մասերում, արել են այդ վճռական քայլը. «Պատմությունը ցույց է տալիս ինչքան մենք ճիշտ ենք,

անելով այդ քայլը: Մեր պետությունը միշտ մեր պետությունն է եղել Արևմտյան Ադրբեջանում, որը դարեր շարունակ եղել է մեր մշտական հայրենիքը (ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ադրբեջանական էթնոսը առաջին անգամ իր պատմության մեջ որպես պետություն միավորվել է միայն 1918 թ. մայիսի 28-ին, Անդրկովկասի Մուսուլմանների ազգային խորհրդի կողմից, Ռուսական կայսրության Կովկասյան փոխարքայության գերազանցապես մուսուլմաններով բնակեցված տարածքների սահմաններում – Ա. Գ.): Ռուսաստանը վերջ դրեց մեր պետականությանը՝ զավթելով Իրևանը: Մոսկվայի որոշումից հետո ադրբեջանական ծագում ունեցող մարդկանց տեղահանումը Հայաստանից շարունակվեց 1918-ից մինչև 1948–53 թթ., և այդ գործընթացն ավարտվեց 1988 թ., և արդյունքում՝ Հայաստանում չմնաց ադրբեջանական ծագմամբ ոչ մի մարդ»: Պրոֆեսոր Գաֆար Չախմաղլին այնուհետև ընդգծել է, որ Արևմտյան Ադրբեջանի Հանրապետության (Իրևան), որտեղ գերակշռում է մտավորականությունը (որը բնավ չգիտի իր ժողովրդի պատմությունը – Ա. Գ.) գլխավոր նպատակն է՝ վերադարձնել բոլոր պատմական հողերը, ներառյալ Երևանը, Զանգեզասարը, Գոյչուն, Զանգեզուրը, Գյումրին, Դարալայազը և մնացած բոլոր պատմական հողերը ժամանակակից Հայաստանի սահմաններում»: Թուրք-ադրբեջանցի պրոֆեսորի զառամախտային զառանցանքները մեկնաբանելը կնշանակեր ընկնել Յոզեֆ Գեբելսի զագրելի ավանդույթներին համապատասխան լարված պարզունակ թակարդը, որը քանիցս հայտարարել է. «Որքան մեծ է սուտը, այնքան շուտ քեզ կհավատան: Շարքային մարդիկ ավելի շուտ հավատում են մեծ ստին, քան փոքրին: Սա համապատասխանում է նրանց պրիմիտիվ հոգուն»: Դե ինչ, ըստ երևույթին, պրոֆեսոր Չախմաղլին ավելի լավ է տեղեկացված թուրք և ադրբեջանցի քաղաքացիների հոգիների մասին, ուստի այս հաշվով նրա հետ չեմ վիճի:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. ինչպիսի՞ն է հայկական իշխանությունների արձագանքը, ըստ էության, ինչո՞վ են նրանք զբաղված այս օրերին: Մանրամասն չեմ ներկայացնի ս. թ. մայիսի 8-ին Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) նիստի ժամանակ տեղի ունեցած ծեծկռտուքին, այլ միայն կասեմ, որ ՀՀ VII գումարման ԱԺ պատգամավորների մեծամասնությունը լիովին հեռու է օրինաստեղծությունից, սա արդեն հասկանալի է անգամ ամենաժուլերին: Սակայն, ինչպես պարզվեց, նրանք անգամ տղամարդավարի կռվել էլ չգիտեն: Փոխարենն այլ առավելություն ունեն. հստակ հետևել անդրօվկիանոսյան ուղեվարների առաջադրանքներին: Խոստովանում եմ, որ այս հարցում նրանք հաջողում են: Ս. թ. մայիսի 10-ին Հայաստանում գունավոր հեղափոխության (խոսքը 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման մասին է) անդրօվկիանոսյան ստրատեգների խոսափող հանդիսացող ռուսատյաց հայտնի ԶԼՄ-ում՝ 1in.am ինտերնետ-պարբերականում հրապարակվեց հոդված՝ «Հայ ժողովուրդը Կրեմլին ու բոլորին ցույց է տվել մի պարզ բան» վերնագրով: Որոշ մեջբերումներ կատարեմ այդ հոդվածից. «Վերջին շաբաթների ներքին բուռն կյանքը և ուժգնացած ներքաղաքական զարգացումները

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

առիթ են տվել վարկածի, որ Հայաստանում փորձ է արվում իրականացնել հեղաշրջում, որի միջոցով Կրեմլը փորձում է հասնել արցախյան գոտում ռազմական ներկայություն հաստատելուն»։ Այնուհետև հոդվածի հեղինակը շարունակում է իր ցնդաբանությունը, ընդ որում՝ միտումնավոր աղավաղելով Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի սանձազերծած Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի (2016 թ.) հետ կապված փաստերը։ Միևնույն ժամանակ, իր դատողություններին օբյեկտիվության երևութականություն հաղորդելու համար հոդվածում արտահայտվում է նաև հետևյալ միտքը. «Վերադառնալով արցախյան գոտում ռազմական ներկայության Կրեմլի ռազմավարական հեռահար ծրագրին և ցանկությանը, թեև պետք է նկատել, որ այդ առումով (Կրեմլը), թերևս, միակ ուժային կենտրոնը չէ, այդուհանդերձ, հարկ է արձանագրել մի բան՝ Ապրիլյան քառօրյա պատերազմը առավել քան հստակ ցույց տվեց թե՛ Կրեմլին, թե՛ մյուս ուժային կենտրոններին, որ հայկական պետականության սահմանների պաշտպանությունն իրականացնում է հայ ժողովուրդն ու ժողովրդից սերող ազգային բանակը, ոչ թե որևէ իշխանություն»։ Զգիտես ինչու հոդվածի հեղինակը լռության է մատնում այն, թե այդ ինչ ուժային կենտրոններ են շահագրգռված ապահովելու իրենց ռազմական ներկայությունը հակամարտության գոտում։ Տողերիս հեղինակն արդեն բազմիցս գրել է, որ Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Զանգեզուանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի շրջաններում անվտանգության գոտու 105 կիլոմետրանոց սահմանի վերահսկողությունը, որը ներկայում իրականացվում է Արցախի պաշտպանության բանակի կողմից, ահա այդ է ԱՄՆ-ի, Իսրայելի և Թուրքիայի բաղձալի երազանքը։ Եվ հենց այս փաստն են ամեն կերպ ջանում թաքցնել հոդվածում նշված, այսպես կոչված, «նաև այլ ուժային կենտրոնները»։ Իսկ հոդվածի վերջում բացահայտվում է նաև հիբրիդային պատերազմի անդրովկիանոսյան ստրատեգիների և այդ հրապարակամամբ իրենց ամբողջ ուղնուծուծով մատնող նրանց նիկովովակահյան կամակատարների վերջնանպատակը. «Ռուսաստանում, թերևս, մի բան կգիտակցեն ու կպատկերացնեն, որ ժողովրդական հեղափոխությունը (Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումը – Ա. Գ.) հետ շրջելու որևէ փորձ, մեծ հաշվով, ոչ թե լինելու է Արցախում ռազմական ներկայության, այլ անգամ Հայաստանում ներկայությունից զրկվելու ճանապարհ», – անհասկանալի է, թե ում է ահավոր վախեցնում հոդվածի հեղինակը (1in.am/2749284.html): Խոսքը Գյումրիից 102-րդ ռազմակայանի դուրսբերման մասին է։ Եվ պետք է հենց այնպես ստացվեր, որ ս. թ. մայիսի 12-ին ինչ-որ պատահական զուգահիշությամբ Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ դեսպանությունը հանդես գար հայտարարությամբ։ «Երևանում ԱՄՆ դեսպանատունը ուրախությամբ արձանագրում է, որ, ըստ Freedom House-ի անցումային ժողովրդավարության երկրների զեկույցի, Հայաստանը գրանցել է ժողովրդավարության բարելավման ամենաբարձր երկամյա ցուցանիշը, որպիսին այս զեկույցի պատմության ընթացքում դեռևս ոչ մի երկիր չէր գրանցել։ USAID Armenia-ի հետ մեկտեղ մենք պատրաստ ենք աջակցել այն

բարեփոխումներին, որոնք անհրաժեշտ են Հայաստանը ժողովրդավարության և օրենքի գերակայության ճանապարհով առաջ տանելու համար»: Չեմ կարող զսպել գայթակղությունս՝ մեջբերում կատարել այդ փաստաթղթից. «Հայաստանում և Ուկրաինայում տեղի են ունեցել լուրջ վերափոխումներ (երկրների ընտրությունը բնավ պատահական չէ – Ա. Գ.)՝ պայմանավորված ավելի արդյունավետ կառավարման հանրային պահանջներով: Ընդ որում՝ ձեռքբերումներն այդ պետություններում այս երկու տարիներին ամենաբարձրն են անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներում երբևէ գրանցվածներից: Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը (իր իսկ սիրեցյալը – Ա. Գ.) և Ուկրաինայի նախագահ Վլադիմիր Չելենսկին այժմ կբախվեն ակնկալիքների կառավարման, վստահության պահպանման և կոռումպացված համակարգերի վերակառուցման դժվարին խնդրին՝ առանց ժողովրդավարական նորմերի խախտման»: Ահա այսպիսի գնահատականներ: Իսկ եթե մտածենք այն բանի շուրջ, թե ինչ էր տեղի ունենում ՀՀ-ում պետական հեղաշրջումից հետո, ապա կհանգենք տխուր եզրակացության, որ շատերը Հայաստանում ժողովրդավարության մասին հնացած պատկերացում ունեն: Ոչ, հարգելի ընթերցող, հղում չեմ կատարի Ուինսթոն Չերչիլի աֆորիզմ դարձած արտահայտությանը՝ «Դեմոկրատիան կառավարման վատագույն ձևն է, եթե մնացածը չհաշվենք», այլ մեկ այլ մեջբերում կկատարեմ նրա այդ նույն ելույթից, որը հնչել է 1947 թ. նոյեմբերի 11-ին Մեծ Բրիտանիայի Համայնքների պալատում, երբ նա «ընդամենը» ընդդիմության առաջնորդն էր 1945 թ. հուլիսի ընտրություններում լեյբորիստ Քլեմենթ Էթլիից կրած անսպասելի, բայց ջախջախիչ պարտությունից հետո. «Ինչպե՞ս է բարեկիրթ ջենթլմենն ընկալում դեմոկրատիան: Թույլ տվեք ինձ, պարոն նախագահ, նրան դա բացատրել կամ զոնե ամենահիմնական պահերը: Դեմոկրատիան այն չէ, երբ մանդատ են ստանում որոշ խոստումների հիման վրա, իսկ հետո անում են՝ ինչ խելքներին փչում է (գրում են այս տողերը, իսկ աչքերիս առջև մեր Նիկոլ Վոլակիչի՝ տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործչի կերպարն է, որն ամեն ինչ անում է, ինչ խելքին փչում է՝ ի վնաս պետության – Ա. Գ.): Ըստ երևույթին, Freedom House-ի՝ դեմոկրատիան գնահատողների համար «ժողովարչապետի»՝ դատարանների շենքերը փակելու կոչը նոր խոսք է դեմոկրատիայի ընկալման մեջ կամ էլ՝ ինչո՞վ դեմոկրատիայի դրսևորում չէ Նիկոլ Վոլակիչի արտահայտությունը վնասաբերող դատավորների մասին, ինչո՞վ այդ բառերը Հայաստանում դեմոկրատիայի ամուր հիմքերի վկայությունը չեն: Ինչպե՞ս դեմոկրատիայի դրսևորում չհամարես այն հանգամանքը, երբ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը հայտարարում է կորոնավիրուսի համավարակի մասին, իսկ Նիկոլ Վոլակիչն այդ նույն օրերին նախաձեռնում և իրականացնում է բազմամարդ հանրահավաքներ, որոնց ժամանակ քաղաքացիներին քարոզում է անպայման գնալ Հայաստանի Սահմանադրություն – 2020-ի փոփոխությունների հանրաքվեին: Այն-ինչ, այս արարքը, ըստ էության, իշխանությունների բաժանման դեմոկրատական սկզբունքի կոպտագույն խախտում էր՝ օրենսդրական (երբ ՀՀ Աժ-ը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Փաշինյանի կոշտ ճնշմամբ 2020 թ. փետրվարի 6-ին ընդունեց որոշում սահմանադրական փոփոխությունների հանրաքվեի անցկացման մասին), գործադիր և դատական (Փաշինյանը հրապարակավ վիրավորում և սարսափեցնում էր ՀՀ դատական իշխանություններին, երբ հայտարարում էր՝ «ցույց տվեք ինձ մի դատավորի, որը չի անի այն, ինչ ես կասեմ»): Էլ չեմ ասում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առաջին նախագահ, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի և 1992–1994 թթ. Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսներ Սեյրան Օհանյանի, Մանվել Գրիգորյանի, Յուրի Խաչատուրովի հանդեպ ներկայիս իշխանությունների քաղաքական վեճերի մասին: Խորհրդածելով «ժողվարչապետի» կողմից ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի ստոր հետապնդումների շուրջ, ինչը հատուկ է ոչ միայն ավտորիտար ռեժիմներին, այլև միջնադարյան բռնատիրությանը, որն այժմ որակվում է որպես «դեմոկրատիայի բարելավման ամենաբարձր ցուցանիշ», ականա մտածեցի ահա թե ինչի մասին. որքա՞ն կարևոր է Ն. Փաշինյանի հետագա գտնվելը ՀՀ վարչապետի պաշտոնում, որ անգամ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության ու Freedom House միջազգային կազմակերպության մակարդակով են այսքան բացահայտ խրախուսվում Հայաստանի իշխանավորների հակասահմանադրական գործողությունները: Ավելին, «դեմոկրատական» Հայաստանի բոլոր տեղեկատվական ռեսուրսները, որոնք շռայլորեն սնվում են Սորոսի հիմնադրամից ու անդրօվկիանոսյան տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտներից, թուրք-ադրբեջանական ագիտպրոպի հետ համաձայնեցված՝ այս օրերին ծավալել են հակառուսական, ռուսատյաց հիստերիա, ինչը Արցախյան ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների հետապնդման հետ միասին՝ վերջնարդյունքում ուղղված է Հայաստանի ազգային անվտանգության հիմքերի խարխլմանը: Դրանով իսկ Նիկոլ Վոլակիչն ու ընկերակիցները պարարտ հող են ստեղծում Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ ռազմական նոր ագրեսիայի հրահրման համար: Կարելի է նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի գործողությունների տասնյակ այլ օրինակներ էլ ներկայացնել, որոնք խարխլում են հայոց պետականության հիմքերը: Իսկ քանի դեռ «ժողվարչապետին» չի հաջողվել հասնել այս նպատակին, համաշխարհային քաղաքականության ուժի անդրօվկիանոսյան հայտնի կենտրոնը ատամներով կպաշտպանի իր դրածոյին, իսկ տեղի սորոսյան գրանտակերներն անդադրում կաղաղակեն իբր պատրաստվող հակահեղափոխական հեղաշրջման մասին: Իսկ այդ ընթացքում ադրբեջանաթուրքական զինվորականությունը մեկ էլ տեսար, օգտվելով կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում առաջատար տերությունների զբաղվածությունից, կսանձազերծի հերթական արկածախնդրությունը Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի դիմակայության գծում: Իմանալով ժամանակակից նեոսոմանների նենգությունը՝ պետք է սպասել սադրանքների շարքի հայ-ադրբեջանական սահմանին, Նախիջևանի շրջանում:

Հարգելի ընթերցող, պատերազմը Հայաստանի ու Արցախի շեմին է, և

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

սա չափազանցություն չէ: Այն հնարավոր է կանխել միայն հայ ժողովրդի՝ Հայաստանի, Արցախի և Սփյուռքի համազգային համախմբման հիման վրա: Իսկ հայ ժողովրդի համախմբումն անհնար է նիկոլվովակիչյան հակազգային ռեժիմի պայմաններում: Ն. Փաշինյանին և ԿՕ-ին իշխանությունից հեռացնելու ժամանակը չի սպասում:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АЗЕРБАЙДЖАН С ОДОБРЕНИЯ США И ЕС РАЗВЯЖЕТ ВОЙНУ ПРОТИВ АРЦАХА

Аннотация

Азербайджан, по сути, с одобрения США и Евросоюза развяжет новую войну против Республики Арцах. Вне всякого сомнения то, что апшеронские ястребы вновь потерпят сокрушительное поражение. Убежден и в том, что на этот раз Республика Армения непременно признает суверенитет и независимость Республики Арцах. Сомневаться в этом не приходится.

Уважаемый читатель, статью хочу начать со слов благодарности авангарду информационной войны против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, рупору разного рода русофобских особей (особей, ибо зачастую трудно определить пол хулителей армяно-российского стратегического союза) коллективу интернет-издания 1in.am. При этом понимаю, что читатели, знакомые с моей неизменной позицией о безальтернативности армяно-российского стратегического союза, увидев эти строки, подумают, что их автор, видимо, не смог избежать заражения коронавирусом, что подействовало на здравость его мышления. Однако к вящему разочарованию разнокалиберных русофобов, спешу сообщить, что публикации и телерепортажи в режиме non-stop в 1in.am помогают мне сэкономить уйму времени. И вот почему. Внимательно изучая, да-да, уважаемый читатель, изучая вопросы, задаваемые гостям, сменяющих друг друга информационных программ в 1in.am, наблюдая за реакцией интервьюеров на ответы приглашенных, у меня складывается целостная картина относительно того, какие целевые задачи их заказчики пытаются реализовать в нашем регионе. Имеется в виду известный заокеанский центр силы мировой политики. Поясню на конкретных примерах.

Так, 20 и 21 мая т. г. во всех информационно-аналитических программах ведущее место в интернет-телевидении 1in.am занимали вопросы, обсужденные в ходе заседания Высшего Евразийского Экономического совета (ВЕАЭС), состоявшегося в формате видеоконференции 19 мая 2020 года. А точнее, вопросы снижения цен на поставляемый Россией в страны ЕАЭС природный газ. Напомним читателям, что, открывая заседание (видеоконференцию), президент Белоруссии Александр Лукашенко

поднял вопрос о тарифообразовании на транспорт газа по территории стран ЕАЭС, в частности, заявив: «Неурегулированным остается вопрос ценообразования на услуги по транспортировке газа на общем рынке ЕАЭС. С окончательным взаимоприемлемым решением мы не можем определиться уже несколько лет. Притом что актуальность проблемы постоянно возрастает. Сегодня мы должны найти нужный нам всем консенсус».

О необходимости формирования в ЕАЭС общего рынка энергоресурсов и единого подхода к образованию цен на газ заявил и премьер-министр Армении Никол Пашинян. Словом, Минск и Ереван выступают за принятие единого тарифа на услуги по транспортировке и транзиту газа. По словам президента России Владимира Путина, ЕАЭС к такому пока не готов. «Единый тариф может быть реализован лишь на едином рынке с единым бюджетом, единой системой налогообложения. Столь глубокий уровень интеграции в ЕвразЭС пока еще не достигнут, мы об этом с вами хорошо знаем, а пока цены на газ должны формироваться на основе рыночной конъюнктуры, учитывать затраты и инвестиции поставщиков, а также обеспечивать обоснованную норму прибыли на вложенный в добычу капитал», – пояснил В. В. Путин.

Цена на газ для экономики Армении, для ее конкурентоспособности имеет решающее значение, уже не приходится говорить об исключительной важности этого фактора для подавляющего большинства наших граждан. И было вполне ожидаемо, что такой ответ президента России и предложение о том, что «обсуждение подходов к ценообразованию на газ можно продолжить по линии экспертов государств-членов ЕАЭС и Евразийской экономической комиссии», стало давно вожделенным поводом для нагнетания 1in.am и К^о оголтелой антироссийской истерии. Причем делалось это в самой изощренной форме. Корреспонденты этого издания гражданам на улицах Еревана задавали одни и те же вопросы: как вы относитесь к решению России о повышении цены на поставляемый в Армению газ? Или же: не считаете ли вы, что повышение цены на газ имеет целью подорвать экономическую безопасность Армении; как по-вашему, не грозит ли повышение цены на газ потерей суверенитета для Армении? Я не стану пересказывать, какие ответы давали обычные граждане Армении. Для меня было важно другое, что в подавляющем большинстве ответов на эти провокационные вопросы напрочь отсутствовало русофобство. Да, у наших граждан сожаление, связанное с этим обстоятельством, было, обида была, непонимание подлинных причин подобного развития в этой сфере тоже было налицо. Из проведенных опросов на улице их заказчикам стало понятно, что сия затея по раздуванию антироссийской истерии на уровне обычных граждан Армении провалилась, поэтому они начали спасать положение приглашением на интернет-телевидение 1in.am штатных русофобов из числа, в первую очередь, грантоедов и соросовских прихлебателей и прочих стипендиатов разных западных

фондов. Наблюдая за этой антироссийской вакханалией русофобов, я все более убеждался в том, что заокеанские кукловоды сего антиармянского действия почему-то очень спешат. Постараемся разобраться, чем обусловлена такая спешка.

Так, 11 мая т. г. в Брюсселе Совет Европейского Союза распространил документ под заглавием «Выводы Совета (Евросоюза) по политике Восточного партнерства на период после 2020 года» (далее – Выводы) или “Council Conclusions on Eastern Partnership policy beyond 2020” (<https://www.consilium.europa.eu/media/43905/st07510-re01-en20.pdf>), который предварил записью: делегации найдут в Приложении выводы Совета по политике Восточного партнерства. В пункте 2 этого документа читаем: «Совет подтверждает стратегическое значение, которое он придает Восточному партнерству как конкретному региональному измерению Европейской политики соседства (ЕПС), поддерживая устойчивые процессы реформ и предлагая тесную политическую ассоциацию, а также экономическую интеграцию с Евросоюзом и ощутимое влияние на жизнь людей.».

Примечательно, что далее в этом документе записано: «... опираясь на нашу общую приверженность основанному на правилах международного порядка, международного права, включая территориальную целостность, независимость и суверенитет, как указано в принципах Хельсинкского Заключительного акта и Парижской хартии ОБСЕ ...».

Подчеркивая лишь территориальную целостность, независимость и суверенитет без упоминания права народов на самоопределение, невольно приходишь к выводу, что их главными адресатами являются Армения и Азербайджан, а также Республика Арцах. Так, формулировка «предлагая тесную политическую ассоциацию», бесспорно, относится к Армении, которая 24 ноября 2017 года в Брюсселе подписала «Соглашение о всеобъемлющем и расширенном партнерстве Армения – ЕС» (далее Соглашение), а не ассоциативное соглашение с Евросоюзом. Тем самым Соглашение Армении с ЕС отличалось, в основном, от ассоциативных договоров Молдовы и Грузии, к примеру, тем, что в ассоциативных соглашениях с ними Евросоюз проявлял готовность уважать их территориальную целостность. А с Грузией в подписанном документе было особо оговорено уважение и признание ее международно признанных границ. В случае же с Арменией подобные формулировки не были использованы, а была общая отсылка к принципам Хельсинкского Заключительного акта ОБСЕ (неприменение силы или угрозы силы, территориальная целостность государств, право народов на самоопределение) для решения Нагорно-карабахского конфликта. Именно положение о праве народов на самоопределение было изъято из Выводов. То есть имеет место открытый реверанс со стороны ЕС в сторону руководства Азербайджана. Напомним читателям, что 23 декабря 2019 г. Ильхам Алиев в интервью четырем крупным телеканалам апшеронского султаната заявил, что Азербайджан не плани-

рует выходить из программы «Восточное партнерство», но и не будет ее активным участником: «Азербайджан не ждет от Европы каких-либо льгот, мы, в отличие от ряда других стран-участниц программы, себя обеспечиваем и сегодня становимся страной-донором. Мы остаемся в программе, но, если говорить откровенно, не придаем ей важного значения, так как цели этой программы для нас не до конца ясны».

Что ж, в Евросоюзе упрек апшеронского султана слышали и отразили его пожелания в Выводах. Но этому предшествовали и другие события, о которых упомянем далее. Так, в июне 2018 г. на интернет-портале новости-азербайджана.ру была опубликована статья под заглавием «В Европу пришел альтернативный газ из Азербайджана – конкурент «Газпрому». В аннотации статьи читаем: «В Баку официально открыли «Южный газовый коридор», по которому в Турцию и Европу пойдет азербайджанский газ. В отличие от дорогого американского СПГ, новый трубопроводный игрок может составить реальную конкуренцию российскому газу. Выдержит ли «Газпром» появление соперника? Или экспорт российского газа в Европу начнет падать?».

Напомним читателям, что Южный газовый коридор включает в себя три газопровода – Южнокавказский, Трансанатолийский (ТАНАП) и Трансадриатический (ТАП). По нему была законтрактована транспортировка 16 млрд кубометров газа: 6 млрд в Турцию по ТАНАП и 10 млрд в Европу по ТАП. В планах значилось нарастить мощности ТАНАП до 24 млрд кубометров к 2023 году и до 31 млрд к 2026 году. Ресурсная база – азербайджанское месторождение Шах-Дениз. Заметим также, что в 2020 году Анкара резко сократила объем закупок российского газа, поставив «Газпром» в трудное положение. Так, в марте т. г. поставки «Газпрома» в Турцию составили 210 млн кубометров по сравнению с 1,14 млрд куб. в прошлом году, то есть поставки сократились в семь раз, причем сокращение Турцией импорта российского газа нельзя списать лишь на замедление экономики из-за пандемии коронавируса, так как оно началось в 2018 году. Если в 2017 г. Турция закупила 29 млрд куб. газа, то в 2018 г. объем упал до 23,96 млрд куб., а в прошлом году сокращение закупок было на 40% и упало до 15,5 млрд куб. газа. Таким образом, для транспортировки всех прошлогодних объемов хватило бы газопровода «Голубой поток», рассчитанного на ежегодный объем прокачки в 16 млрд куб. газа, то есть запущенный в 2019 г. «Турецкий поток» объемом в 15,75 млрд куб. может оказаться вообще не востребованным. В марте т. г. «Голубой поток» и «Турецкий поток» были задействованы примерно на 10% от их совокупной мощности. Следует отметить, что помимо экономических причин столь существенного снижения объемов импорта газа эксперты выдвигают версию о том, что столь резкое падение закупок российского газа в немалой степени связано и с обострением отношений между Москвой и Анкарой в Сирии и Ливии. Четко просматривается, что турецкие власти

используют газовые контракты в качестве одного из рычагов давления на Кремль. Автор этих строк склонен думать, что широкомасштабные оперативно-тактические учения вооруженных сил Азербайджана 18–22 мая т. г. в Нахичевани, состоявшиеся под патронатом Турции, были также подчинены этой цели. Напомним читателям, что замыслом учений предусматривалось применение войск на избранных направлениях, нанесение массированных ударов ракетных войск и артиллерии, бомбово-штурмовых ударов авиации, а также использование состоящих на вооружении высокоточных средств по всей глубине оперативного построения войск противника. Ясно, что противником апшеронских ястребов изначально были определены Армения и Республика Арцах. Заметим, что в учениях приняли участие до 10 тысяч личного состава военнослужащих, около 120 единиц танков и бронетехники, до 200 ракетно-артиллерийских установок разного калибра, реактивных систем залпового огня и минометов, до 30 единиц армейской и фронтовой авиации, а также беспилотные летательные аппараты различного назначения. Накануне учений ИА REGNUM 13 мая т. г. опубликовало мою статью под заглавием «Война на пороге Армении и Арцаха», в которой выражалось опасение, что азербайджано-турецкая военщина, воспользовавшись занятостью ведущих держав борьбой с пандемией коронавируса, развяжет очередную бойню на линии противостояния вооруженных сил Азербайджана и Республики Арцах. Более того, зная коварство современных неоосманистов, мною было выражено опасение, что следует ожидать серию провокаций на армяно-азербайджанской границе в районе Нахичевани. Как говорится, на сей раз пронесло, но отнюдь не потому, что изменилась коварная сущность апшеронских вояк и их турецких военных надсмотрщиков, а потому, что 18 мая т. г. состоялись телефонные разговоры президента России Владимира Владимировича Путина с Ильхамом Алиевым и Реджепом Эрдоганом. Несмотря на официально заявленную Кремлем информацию о предмете телефонных переговоров, не приходится сомневаться, что в ходе бесед российского президента были затронуты и вопросы безопасности, причем не только в Сирии и Ливии, но и, безусловно, на южных рубежах России, о чем свидетельствуют разнящиеся от российской информации, распространенные турецкой и азербайджанской сторонами.

Уважаемый читатель может задаться вопросом: а какая связь между, казалось бы, совершенно разными вопросами ценообразования на услуги по транспортировке газа на общем рынке ЕАЭС, затронутыми в ходе заседания Высшего Евразийского экономического совета от 19 мая т. г., с откровенно проазербайджанскими выдержками в документе от 11 мая 2020 г. «Выводы Совета (Евросоюза) по политике Восточного партнерства на период после 2020 года», с одной стороны, и процессами экспорта и импорта газа в треугольнике Москва–Баку–Анкара – с другой, и, наконец, широкомасштабные военные учения азербайджанских ВС в На-

хичевани. Прежде напомним читателям, что этот участок государственной границы Армении и Азербайджана охраняется Арташатским пограничным отрядом Пограничного управления ФСБ России в Армении. До того как ответить на эти вопросы, для полноты картины приведем выдержки из поздравления двухгодичной давности президента США Дональда Трампа Ильхаму Алиеву с Днем Республики – 28 мая и 100-летием Азербайджанской Демократической Республики. Итак, Дональд Трамп в письме апшеронскому султану от 24 мая 2018 года написал: «Я ценю Ваше сотрудничество в области безопасности и борьбы с терроризмом, а также наши долгосрочные торговые связи. Наше сотрудничество в экономической области, продолжавшееся на протяжении многих лет, в этом году, как невероятное достижение, достигло своего пика в области транспортировки посредством Южного газового коридора, который обеспечит необходимую энергетическую безопасность Европы ... Предстоящие месяцы создадут возможности для решения нагорно-карабахского конфликта, а это создаст еще более лучшие условия для сотрудничества между США и Азербайджаном. Соединенные Штаты, как сопредседатель Минской группы ОБСЕ, искренне желают сотрудничества с Вами для устойчивого решения этого конфликта мирным путем». Думается, что Дональд Трамп прекрасно осведомлен о позиции азербайджанской стороны в урегулировании конфликта и таким образом знает, когда «это создаст еще более лучшие условия для сотрудничества между США и Азербайджаном». Бесспорно и то, что президент США, выражая уверенность в том, что «предстоящие месяцы создадут возможности для решения нагорно-карабахского конфликта», был прекрасно осведомлен о государственном перевороте апреля–мая 2018 г. в Армении, в результате которого премьер-министром РА стал выдвиженец соросовских грантоедов, тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и ЛГБТ-сообщества, словом, американских агентов влияния, то есть тех, кто уже не одно десятилетие финансируются из-за океана: фондом «Открытое общество» Джорджа Сороса, разного рода демократическими институтами США. Что ж, утверждать, что Никол Воваевич, себя любимый, не старается выполнить наказ заокеанских заказчиков, значит погрешить против истины. Уголовные преследования Героев Арцах – второго и третьего президентов РА Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, Манвела Григоряна, Сейрана Оганяна, Юрия Хачатурова, разделение армянского общества на «белых» и «черных», гнусные нападки на Армянскую Святую Апостольскую Церковь и персонально на Его Святейшество Верховного Патриарха и Католикоса всех армян Гарегина II – все эти антинациональные действия подчинены достижению одной цели – подрыву основ армянской государственности, созданию благодатной почвы для развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах. Чтобы выполнить заветы Дональда Трампа, Никол Воваевич денно и ночно старается, как может.

Обратим внимание читателей и на другой пассаж из поздравления президента США, а именно: «Я ценю Ваше сотрудничество в области безопасности и борьбы с терроризмом». Заметим также, что уже 14 мая т. г. Дональд Трамп поздравил президента Азербайджана Ильхама Алиева и азербайджанский народ по случаю Дня Республики. В своем очередном поздравлении Дональд Трамп, в частности, пишет: «Соединенные Штаты и Азербайджан около 30 лет сотрудничали во имя укрепления международной безопасности, диверсификации маршрутов и источников поставок энергоресурсов в Европу и построения блестящего будущего для двух великих народов».

Не думаю, что, давая подобную оценку, президент США брал за основу, к примеру, такое проявление величия, как факт награждения апшеронским султаном Ильхамом Алиевым государственной наградой спецназовца-головореза, который в ходе четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны Азербайджана с Республикой Арцах обезглавил служившего в Армии обороны Арцаха езида по национальности Кярама Слояна, а потом ездил с его головой по селам и позировал перед фото и видеокамерами с отрубленной головой! А может под укреплением международной безопасности президент США имел в виду самое широкое участие выходцев из Азербайджана в бандформированиях ИГИЛ (организация, деятельность которой запрещена в РФ). Чтобы не быть голословным, сошлюсь на азербайджанский интернет-портал (ru.oxu.az/society/286366), который 28 ноября 2018 года опубликовал статью под заглавием «Азербайджанцы – сыновья известных бизнесменов – уезжали в ИГИЛ. Эксперт из РФ». «Согласно официальным оценкам силовиков, за время активной фазы проекта ИГИЛ на территории Ирака и Сирии погибло более 100 боевиков-азербайджанцев. Думаю, реальная цифра существенно выше. По известным мне оценкам, к ИГИЛ в 2013–2016 годах присоединилось до одной тысячи азербайджанцев. Причем речь идет как о гражданах Азербайджанской Республики, перебравшихся в Сирию через соседнюю Турцию напрямую, так и об азербайджанцах, живущих в России и ставших радикалами уже в РФ», – в беседе с корреспондентом Охи. Az сказал эксперт Российского общества политологов, ведущий специалист Центра изучения современного Афганистана Андрей Серенко.

Когда писались эти строки, на память пришла статья известного публициста, основателя и главного редактора патриотического интернет-издания Shame. am Артема Хачатряна, опубликованная за 4 месяца до Апрельской (2016 г.) четырехдневной войны, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах. Так, статья была озаглавлена «США требуют от Баку войны в Карабахе» (<http://www.shame.am/ru/news/view/61378.html>, 17 декабря 2015 года). Приведу выдержку из этой статьи: «В США есть комиссия по безопасности и сотрудничеству в Европе, которая является независимым агентством федерального правительства ... Комиссия отсле-

живает соблюдение постсоветскими республиками их обязательств перед ОБСЕ. Комиссия состоит из девяти членов Сената США, девяти членов Палаты представителей и по одному сотруднику Госдепартамента и Минобороны ... «Мы признаем существование важнейших связей в области национальной безопасности и экономики между нашими странами, но Соединенные Штаты больше не могут оставаться слепыми к ужасающим фактам нарушений прав человека в Азербайджане, – заявил председатель Хельсинкской комиссии США Кристофер Смит. – Журналистов и активистов регулярно арестовывают и заключают в тюрьмы, оппозиционные политики до сих пор находятся в тюрьме, проводимые выборы не являются свободными и справедливыми, адвокаты в области прав человека подвергаются преследованиям и лишаются статуса адвоката».

Замечу, что законопроект под названием «Акт демократии Азербайджана» был выдвинут в конце 2015 года влиятельным конгрессменом и главой Хельсинкской комиссии США Кристофером Смитом. В Баку этот законопроект назвали проармянским, обосновывая это утверждение тем, что К. Смит выступал за признание Геноцида армян 1915 года. Сам конгрессмен Смит следующим образом прокомментировал обвинения, звучащие в его адрес из Баку: «Акт демократии Азербайджана» никак не связан с армянами, это документ о правах человека в Азербайджане. Армяне вообще не имеют к этому отношения, более того, они вообще не были в курсе подготовки этого законопроекта ... Поэтому, когда я слышу, что такое говорят в парламенте Азербайджана, проправительственные СМИ и пресс-секретарь президента, я задумываюсь, а насколько они информированы в других вопросах ...» (regnum.ru/news/polit/207477.html, 12 февраля 2016 г.).

И вдруг на фоне подобных оценок, когда в законопроекте «Акт демократии Азербайджана» в первом пункте записано, что введен «запрет на предоставление виз и отмены действующих президенту, премьер-министру, вице-преьерам, председателям комитетов парламента, министрам, сотрудникам органов безопасности, судьям и пр., а также их семьям» узнаем, что по приглашению президента США Барака Обамы Ильхам Алиев с 31 марта по 1 апреля 2016 года принял участие в четвертом саммите по ядерной безопасности в Вашингтоне. А днем позже, 2 апреля 2016 г. Азербайджан начал военную агрессию против Республики Арцах, развязав Апрельскую (2016 г.) четырехдневную войну. Думаю, что даже самый неискушенный в политике читатель смекнет, что пресловутая политика кнута (в нашем случае «Акт демократии Азербайджана») и пряника (приглашение Бараком Обамой Алиева в Вашингтон) возымела нужное действие: Азербайджан, развязав войну против Республики Арцах, был на пути выполнения поручения «Вашингтонского обкома» по дестабилизации ситуации на южных рубежах России, на границе с Исламской Республикой Иран. Героизм воинов Армии обороны Нагорного Карабаха

перечеркнул далеко идущие планы США, а также Турции и Израиля по обеспечению военного присутствия в 105-километровой зоне безопасности, в настоящее время контролируемой Армией обороны Арцаха на границе с Ираном в районе Зангелана, Джебраила и Физули.

Столь подробное описание событий в регионе Южного Кавказа накануне Апрельской (2016 г.) четырехдневной войны, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах, и их сопоставление с дальнейшим развитием после государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 года вполне объективно приводит к весьма тревожному выводу: Азербайджан, по сути, с одобрения США и Евросоюза начнет новую войну против Республики Арцах. Вне всякого сомнения то, что апшеронские ястребы вновь потерпят сокрушительное поражение. Убеден и в том, что на этот раз Республика Армения непременно признает суверенитет и независимость Республики Арцах. Сомневаться в этом не приходится. Думается, что цивилизованный мир давно понял, что для народа Арцаха любая война против ее независимости будет войной за Отечество, за Родину в отличие от апшеронских агрессоров, для которых Республика Арцах всего лишь территория, а воинские формирования, укомплектованные в основном из национальных меньшинств – лезгин, талышей, аваров, татов, всего лишь пушечное мясо.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Благо и на сей раз наши тревожные коронавирусные будни были озарены также и светлыми новостями. Так, 21 мая т. г. в городе Шуши Нагорного Карабаха на специальном заседании Национального Собрания состоялась церемония инаугурации нового главы Республики Арцах, президента Араика Арутюняна. В своей речи новоизбранный президент Арцаха обозначил шесть принципов, которые будут положены в основу его деятельности, а именно: «безопасность, независимость, суверенитет, территориальная целостность и национальное достоинство единой Родины не подлежат торгу; верховенство закона и равенство всех должны быть ориентиром в общественных отношениях; демократия не имеет альтернативы; конечная цель – построение государства всеобщего благосостояния и социальной справедливости; общие проблемы должны решаться с помощью командной работы; ключ к успеху – солидарность общества. Я ожидаю конструктивной работы со всеми и протягиваю руку солидарности и сотрудничества всем соотечественникам».

Думается, что все, кто в прямом эфире смотрел церемонию инаугурации, не остались равнодушными к словам Араика Арутюняна о своем старшем брате Самвеле Арутюняне, который погиб в Карабахе в 1993 году во время боевых действий в окрестностях Мартакерта. «13 февраля 1988 года он спросил меня – готов ли я погибнуть за Родину. Я ответил утвердительно. Мой брат сдержал свое слово. А я – нет», – взволнованным и дрогнувшим голосом сказал президент Арцаха.

Слушая эти искренние и проникновенные слова, а также слова благодарности в адрес уже бывшего президента Республики Арцах Бако Саакяна, который, бесспорно, их заслужил хотя бы потому, что за 10 лет президентства не допустил проникновения в этот гордый армянский край соросовской нечисти, представителей разного рода тоталитарных религиозных сект. Справедливости ради отметим, что в этом есть и большая заслуга духовного пастыря свободного Арцаха Паргева Србазана), ЛГБТ-сообщества, я с нетерпением ждал слов благодарности в адрес героев национально-освободительной войны Арцаха 1992–1994 гг., особенно в адрес Роберта Кочаряна, Сержа Саргсяна, Манвела Григоряна, Сейрана Оганяна, против которых по заказу из-за океана нынешние марионеточные власти Армении под надуманными предлогами возбудили уголовные дела. Думается, что азербайджано-турецкие идеологи гибридной войны, вот уже более двух десятилетий ведущейся против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, серьезно призадумались бы и над тем, что Араик Арутюнян в своей речи упомянул и другой факт минувших военных лет, а именно: супруги и малолетние дети Роберта Седраковича и Сержа Азатовича даже в дни массированного артиллерийского обстрела азербайджанской военщиной города Степанакерта с высот Шуши ни на один день не покинули столицу Нагорного Карабаха. Уверен, что, услышав из уст новоизбранного президента Республики Арцах эти слова о героических буднях семей лидеров Арцаха, участвующий на церемонии инаугурации «народный премьер» Никол Воваевич и его супруга, не говоря уже о его заокеанских покровителях, призадумались над несбыточностью своих надежд, озвученных президентом США Дональдом Трампом сразу же после государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении. Повторюсь, речь о том, что: «Предстоящие месяцы создадут возможности для решения нагорно-карабахского конфликта, а это создаст еще более лучшие условия для сотрудничества между США и Азербайджаном». Что же вам сказать, господа хорошие: этой вашей мечте не суждено сбыться. Благо об этом в завершение своей речи на инаугурации весьма убедительно заявил президент Республики Арцах Араик Арутюнян: «Арцах – это Армения, и все!».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՂՐԲԵԶԱՆԸ ԱՄՆ-Ի ԵՎ ԵՄ-Ի ՀԱՎԱՆՈՒԹՅԱՄԲ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿՍԱՆՁԱԶԵՐԾԻ ԱՐՑԱԽԻ ԴԵՄ

Անոտացիա

Աղբբեջանը, ըստ էության, ԱՄՆ-ի և Եվրամիության հավանությամբ նոր պատերազմ կսանձագերծի Արցախի Հանրապետության դեմ: Կասկածից վեր է, որ ափշերոնյան բազեները նորից ջախջախիչ պարտություն կկրեն: Համոզված եմ նաև, որ այս անգամ Հայաստանի Հանրապետությունն անպայման կձանաչի Արցախի Հանրապետության ինքնիշխանությունն ու անկախությունը: Սա կասկած չի հարուցում:

Հարգելի ընթերցող, հոգվածը ցանկանում եմ սկսել հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ տեղեկատվական պատերազմի ավանգարդին՝ տարատեսակ ռուսատյաց առանձնյակների (առանձնյակների, քանզի հաճախ դժվար է տարբերել հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքը պարսավողների սեռը) խոսափողին՝ 1in.am ինտերնետ-պարբերականի կոլեկտիվին ուղղված երախտագիտության խոսքերով: Միևնույն ժամանակ, հասկանում եմ, որ հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի անայլընտրանքայնության մասին իմ աներկբա դիրքորոշմանը ծանոթ ընթերցողները, կարդալով այս տողերը, կմտածեն, որ դրանց հեղինակը, ըստ երևույթին, չի կարողացել խուսափել կորոնավիրուսով վարակվելուց, ինչն ազդել է նրա ողջամտության վրա:

Սակայն ի մեծ հիասթափություն տարբեր տրամաչափի ռուսատյացների՝ շտապեմ տեղեկացնել, որ 1in.am-ի non-stop ռեժիմով տրվող հրապարակումներն ու հեռուստառեպորտաժները օգնում են ինձ բավական ժամանակ խնայել: Եվ ահա թե ինչու: Ուշադիր ուսումնասիրելով, այո, այո, հարգելի ընթերցող, ուսումնասիրելով հարցերը, որոնք տրվում են 1in.am-ում միմյանց հաջորդող տեղեկատվական ծրագրերի հյուրերին, հետևելով հրավիրվածների պատասխաններին գրուցավարների տված արձագանքին՝ ամբողջական պատկերացում եմ կազմում այն մասին, թե ինչ նպատակային խնդիրներ են փորձում իրականացնել դրանց պատվիրատուները մեր տարածաշրջանում: Նկատի ունեմ համաշխարհային քաղաքականության հայտնի անդրօվկիանոսյան կենտրոնը: Պարզաբանեմ կոնկրետ օրինակներով: Այսպես, ս. թ. մայիսի 20-ին և 21-ին 1in.am ինտերնետ-հեռուստատեսության բոլոր տեղեկատվա-վերլուծական ծրագրերում առաջատար տեղը զբա-

դեցրել են այն հարցերը, որոնք քննարկվել են Եվրասիական բարձրագույն տնտեսական խորհրդի (ԵԲՏԽ) նիստի ընթացքում, որը տեղի ունեցավ 2020 թ. մայիսի 19-ին տեսակոնֆերանսի ձևաչափով: Իսկ ավելի ճիշտ՝ ԵՏՄ երկրներին Ռուսաստանի մատակարարած բնական գազի գների նվազման հարցերը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ, բացելով նիստը (տեսակոնֆերանսը)՝ Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն բարձրացրեց ԵՏՄ երկրների տարածքով գազի փոխադրման գնազոյացման հարցը: Նա, մասնավորապես, ասաց. «Չկարգավորված է մնում ԵՏՄ ընդհանուր շուկայում գազի փոխադրման ծառայությունների գնազոյացման հարցը: Վերջնական փոխընդունելի լուծման հարցում մենք չենք կարողանում կողմնորոշվել արդեն մի քանի տարի: Ընդ որում, խնդրի արդիականությունը մշտապես աճում է: Այսօր մենք պետք է գտնենք մեզ բոլորիս անհրաժեշտ կոնսենսուսը»:

ԵՏՄ-ում էներգառեսուրսների ընդհանուր շուկայի և գազի գնազոյացման հարցում միասնական մոտեցում ձևավորելու անհրաժեշտության մասին խոսեց նաև Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը: Մի խոսքով՝ Մինսկն ու Երևանը հանդես են գալիս գազի փոխադրման և տարանցման միասնական սակագին ընդունելու օգտին: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի խոսքով՝ ԵՏՄ-ն դրան առայժմ պատրաստ չէ: «Միասնական սակագինը կարող է իրականացվել միասնական բյուջե, հարկման միասնական համակարգ ունեցող միասնական շուկայում: ԵՏՄ-ում ինտեգրման այդքան խոր մակարդակ դեռևս ձեռք չի բերվել, մենք ձեզ հետ միասին այդ մասին լավ գիտենք, իսկ առայժմ գազի գները պետք է ձևավորվեն շուկայական իրավիճակի հիման վրա, հաշվի առնեն մատակարարողների ծախսերը և ներդրումները, ինչպես նաև ապահովեն արդյունահանման մեջ դրված կապիտալում շահույթի հիմնավորված նորմը», – պարզաբանել է Վ. Վ. Պուտինը:

Գազի գինը Հայաստանի տնտեսության, նրա մրցունակության համար վճռական նշանակություն ունի, էլ չեն ասում այդ գործոնի բացառիկ կարևորության մասին մեր քաղաքացիների ճնշող մեծամասնության համար: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ Ռուսաստանի նախագահի նման պատասխանը և առաջարկությունն այն մասին, որ «գազի գնի գոյացման մոտեցումների քննարկումը կարելի է շարունակել ԵՏՄ անդամ-պետությունների և Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի փորձագետների միջոցով», վաղուց փայփայված պատրվակ դարձավ, որպեսզի 1in.am-ն ու K^o-ն մոլի հակառուսական հիստերիա բարձրացնեն: Ընդ որում՝ դա արվում էր ամենահմուտ ձևով: Այդ պարբերականի թղթակիցները Երևանի փողոցներում քաղաքացիներին տալիս էին միևնույն հարցերը. ինչպե՞ս եք վերաբերվում Ռուսաստանի՝ Հայաստանին մատակարարվող գազի գինը բարձրացնելու որոշմանը: Կամ էլ՝ արդյո՞ք չեք կարծում, որ գազի գնի բարձրացումը նպատակ ունի խափանելու Հայաստանի տնտեսական անվտանգությունը, ըստ ձեզ՝ արդյո՞ք գազի գնի բարձրացումը չի սպառնում Հայաստանի ինքնիշխանության կորստով: Չեն պատմի, թե ինչ պատասխաններ էին տալիս Հայաստանի սովորական քաղաքացիները: Ինձ համար կարևոր էր այլ բան, որ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

այդ սաղորիչ հարցերի պատասխանների ճնշող մեծամասնությունում իսպառ բացակայում էր ռուսատյացությունը: Այո, մեր քաղաքացիներն այդ հանգամանքի հետ կապված ափսոսանք ունեին, վիրավորվածություն կար, այդ ոլորտում նման զարգացման իսկական պատճառները չհասկանալը նույնպես ակնհայտ էր: Փողոցում անցկացված հարցումներից դրանց պատվիրատուներին հասկանալի դարձավ, որ Հայաստանի սովորական քաղաքացիների մակարդակով հակառուսական հիստերիա հրահրելու սույն մտահղացումը ծախողվեց, ուստի նրանք սկսեցին դրությունը փրկել 1in.am ինտերնետ-հեռուստատեսություն հրավիրելով հաստիքային ռուսատյացների՝ առաջին հերթին գրանտակերների և սորոսյան լափակերների ու տարատեսակ արևմտյան հիմնադրամների թոշակառուների շարքից: Հետևելով ռուսատյացների այս հակառուսական վաթխանալիային՝ ես էլ ավելի էի համոզվում այն բանում, որ սույն հակահայկական արարի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարները, չգիտես ինչու, շատ են շտապում: Փորձենք հասկանալ, թե ինչով է պայմանավորված այդ շտապողականությունը:

Այսպես, ս. թ. մայիսի 11-ին Բրյուսելում Եվրոպական միության խորհուրդը տարածեց փաստաթուղթ՝ «Եվրամիության խորհրդի եզրահանգումները Արևելյան գործընկերության քաղաքականության վերաբերյալ 2020 թ. հետո» (այսուհետ՝ Եզրահանգումներ) կամ “Council Conclusions on Eastern Partnership policy beyond 2020” վերնագրով (<https://www.consilium.europa.eu/media/43905/st07510-re01-en20.pdf>), որը նախապես տեղեկացնում էր. պատվիրակությունները Հավելվածում կգտնեն Արևելյան գործընկերության քաղաքականության մասին խորհրդի եզրահանգումները: Այդ փաստաթղթի 2-րդ կետում կարդում ենք. «խորհուրդը հաստատում է ռազմավարական նշանակությունը, որ տալիս է Արևելյան գործընկերությանը՝ որպես Հարևանության եվրոպական քաղաքականության (ՀԵՔ) կոնկրետ տարածաշրջանային չափման, աջակցելով բարեփոխումների կայուն գործընթացներին և առաջարկելով սերտ քաղաքական ասոցիացիա, ինչպես նաև տնտեսական ինտեգրում Եվրամիությանն ու զգալի ազդեցություն մարդկանց կյանքի վրա»:

Հատկանշական է, որ այնուհետև այդ փաստաթղթում գրված է. «... նեցուկ ունենալով մեր ընդհանուր հավատարմությունը՝ հենվելով միջազգային կարգի կանոններին, միջազգային իրավունքին, ներառյալ տարածքային ամբողջականությունը, անկախությունը և ինքնիշխանությունը, ինչպես նշված է Հելսինկյան Եզրափակիչ ակտի և ԵԱՀԿ Փարիզի խարտիայի սկզբունքներում ...»:

Ընդգծելով միայն տարածքային ամբողջականությունը, անկախությունն ու ինքնիշխանությունը՝ առանց հիշատակելու ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքը, ակամա գալիս ես այն եզրահանգման, որ դրանց գլխավոր հասցեատերերը Հայաստանն ու Ադրբեջանն են, ինչպես նաև Արցախի Հանրապետությունը: Այսպես, «առաջարկելով քաղաքական սերտ ասոցիացիա» բանաձևը, անշուշտ, վերաբերում է Հայաստանին, որը 2017 թ. նոյեմբերի 24-ին Բրյուսելում ստորագրեց «Հայաստան – ԵՄ համապարփակ և

ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը», այլ ոչ թե ասոցիատիվ համաձայնագիր Եվրամիության հետ: Դրանով իսկ ԵՄ-ի հետ Հայաստանի համաձայնագիրը տարբերվում էր, հիմնականում, Մոլդովայի և Վրաստանի ասոցիատիվ պայմանագրերից, օրինակ, նրանով, որ նրանց հետ ասոցիատիվ համաձայնագրերում Եվրամիությունը պատրաստակամություն էր հայտնում հարգել նրանց տարածքային ամբողջականությունը: Վրաստանի հետ ստորագրված փաստաթղթում հատկապես նշված էր նրա միջազգայնորեն ճանաչված սահմանների հարգումն ու ճանաչումը: Իսկ Հայաստանի դեպքում նման բանաձևեր չեն օգտագործվել, այլ եղել է ընդհանուր հղում ԵԱՀԿ Հելսինկյան Եզրափակիչ ակտի սկզբունքներին (ուժի կամ ուժի սպառնալիքի չկիրառում, պետությունների տարածքային ամբողջականություն, ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունք) Դարաբաղյան հակամարտության լուծման համար: Եզրահանգումներից հանվել է հենց ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքը: Այսինքն՝ տեղի է ունենում բացահայտ սիրալիրություն ԵՄ-ի կողմից Ադրբեյջանի ղեկավարությանը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2019 թ. դեկտեմբերի 23-ին Իլհամ Ալիևը ափշերոնյան սուլթանության չորս խոշոր հեռուստաընկերություններին տված հարցազրույցում ասել էր, որ Ադրբեյջանը չի պլանավորում դուրս գալ «Արևելյան գործընկերություն» ծրագրից, բայց և դրա ակտիվ մասնակիցը չի լինի. «Ադրբեյջանը Եվրոպայից չի սպասում ինչ-որ արտոնություններ, մենք, ի տարբերություն ծրագրի մի շարք մասնակից երկրների, մեզ ապահովում ենք և այսօր դառնում ենք դոնոր երկիր: Մենք մնում ենք ծրագրում, բայց, եթե անկեղծ ասենք, դրան կարևոր նշանակություն չենք տալիս, քանի որ այդ ծրագրի նպատակները մեզ համար մինչև վերջ պարզ չեն»:

Դե ինչ, Եվրամիությունում ափշերոնյան սուլթանի կշտամբանքը լսեցին ու նրա ցանկություններն արտացոլեցին Եզրահանգումներում: Բայց դրան նախորդել են նաև այլ իրադարձություններ, որոնց մասին կխոսենք ստորև: Այսպես, 2018 թ. հունիսին новости-азербайджана.ru ինտերնետ-պորտալում հրապարակվեց հոդված՝ «Եվրոպա է եկել այլընտրանքային գազ Ադրբեյջանից – Գազպրոմի մրցակից» վերնագրով: Հոդվածի անուագիայում կարդում ենք. «Բաքվում պաշտոնապես բացել են «Հարավային գազային միջանցք», որով Թուրքիա և Եվրոպա կգնա ադրբեյջանական գազը: Ի տարբերություն ամերիկյան թանկարժեք հեղուկացված բնական գազի՝ նոր խողովակաշարային խաղացողը կարող է իրական մրցակցություն կազմել ռուսական գազի համար: Կոլիմանա՞ր այդպե՞ս «Գազպրոմը» մրցակցի հայտնվելուն: Թե՞ ռուսական գազի արտահանումը Եվրոպա կսկսի նվազել»:

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ «Հարավային գազային միջանցքը» ներառում է երեք գազատար՝ Հարավկովկասյան, Տրանսանատոլիական (TANAP) և Տրանսադրիատիկ (TAP): Դրանով, ըստ պայմանագրի, պետք է մղվի 16 մլրդ խոր. մետր գազ՝ 6 մլրդ դեպի Թուրքիա TANAP-ով և 10 մլրդ դեպի Եվրոպա՝ TAP-ով: Ծրագրերում նշվում էր TANAP-ի հզորություններն ավելացնել մինչև 24 մլրդ խոր. մետր 2023 թ. և մինչև 31 մլրդ՝ 2026 թ.: Ռե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

սուրսային բազան ադրբեջանական Շահ Դենիզ հանքավայրն է: Նշենք նաև, որ 2020 թ. Անկարան կտրուկ կրճատեց ռուսական գազի գնումների ծավալը՝ «Գազպրոմին» դնելով դժվար կացության մեջ: Այսպես, ս. թ. մարտին «Գազպրոմի» մատակարարումները Թուրքիային կազմել են 210 մլն խոր. մետր՝ անցած տարվա 1,14 մլրդ խոր. մետրի համեմատ, այսինքն՝ մատակարարումները կրճատվել են յոթ անգամ, ընդ որում՝ Թուրքիայի կողմից ռուսական գազի ներկրման կրճատումը չի կարելի վերագրել միայն տնտեսության դանդաղմանը կորոնավիրուսի համավարակի պատճառով, քանի որ այն սկսվել է 2018 թ.: Եթե 2017 թ. Թուրքիան գնում էր 29 մլրդ խոր. մետր գազ, ապա 2018 թ. ծավալը կրճատվել է մինչև 23,96 մլրդ խոր., իսկ անցած տարի գնումների կրճատումը եղել է 40% և հասել մինչև 15,5 մլրդ խոր. մետրի: Այսպիսով, անցած տարվա բոլոր ծավալների փոխադրման համար կբավականացներ «Երկնագույն հոսք» գազատարը, որը հաշվարկված է տարեկան 16 մլրդ խոր. մետր ծավալով գազ մղելու համար, այսինքն՝ 2019 թ. գործարկված «Թուրքական հոսքը»՝ 15,75 մլրդ խոր. մետր մղման ծավալով, կարող է առհասարակ պետք չլինել: Ս. թ. մարտին «Երկնագույն հոսքը» և «Թուրքական հոսքը» գործարկվեցին իրենց ընդհանուր հզորության մոտավորապես 10%-ի չափով: Պետք է նշել, որ գազի ներմուծման ծավալների այսքան էական կրճատման տնտեսական պատճառներից բացի՝ փորձագետները նշում են վարկածն այն մասին, որ ռուսական գազի գնումների նման կտրուկ անկումը ոչ քիչ չափով կապված է նաև Սիրիայում ու Լիբիայում Մոսկվայի և Անկարայի միջև հարաբերությունների սրման հետ: Հստակ երևում է, որ թուրքական իշխանությունները գազային գործարքներն օգտագործում են որպես Կրեմլի վրա ճնշում բանեցնելու լծակներից մեկը: Տողերիս հեղինակը հակված է մտածելու, որ ս. թ. մայիսի 18–22-ին Նախիջևանում Ադրբեջանի զինված ուժերի լայնամասշտաբ օպերատիվ-մարտավարական զորավարությունները, որոնք տեղի ունեցան Թուրքիայի հովանավորությամբ, նույնպես ենթարկված էին այդ նպատակին: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ զորավարությունների մտահոլացմամբ նախատեսվում էր զորքերի կիրառում ընտրված ուղղություններում, հրթիռային զորքերի և հրետանու, ավիացիայի ռմբազրոհային կենտրոնացված հարվածներ, ինչպես նաև սպառազինության մեջ գտնվող գերձգրիտ միջոցների օգտագործում հակառակորդի զորքերի օպերատիվ զորաշարի ողջ խորությամբ: Պարզ է, որ ափշերոնյան բազենների հակառակորդ սկզբից ևեթ նշանակված են Հայաստանն ու Արցախի Հանրապետությունը: Նշենք, որ զորավարություններին մասնակցել են 10 հազար զորակազմ, մոտ 120 միավոր տանկեր և զրահատեխնիկա, տարբեր տրամաչափի մինչև 200 հրթիռահրետանային սարքավորումներ, համազարկային կրակի հրթիռային համակարգեր ու ականանետեր, մինչև 30 միավոր բանակային և ձակատային ավիացիա, ինչպես նաև տարբեր նշանակության անօդաչու թռչող սարքեր: Ջորավարությունների նախօրեին՝ ս. թ. մայիսի 13-ին, REGNUM լրատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի

շեմին է» վերնագրով, որում երկյուղ էր հայտնվում, որ ադրբեջանա-թուրքական զինվորականությունը, օգտվելով կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում առաջատար տերությունների զբաղվածությունից, հերթական արկածախնդրությունը կծեռնարկի Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի դիմակայության գծում: Ավելին, իմանալով ժամանակակից նեոսոսմանների նենգությունը՝ ես մտահոգություն էի հայտնել, որ պետք է սպասել սադրանքների շարքի հայ-ադրբեջանական սահմանին Նախիջևանի շրջանում: Ինչպես ասում են, այս անգամ վտանգն անցավ, բայց բնավ ոչ այն պատճառով, որ փոխվել է ափշերոնյան վայ-մարտիկների ու նրանց թուրք զինվորական վերահսկողների նենգ էությունը, այլ որովհետև ս. թ. մայիսի 18-ին տեղի ունեցան Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հեռախոսազրույցները Իլհամ Ալիևի և Ռեջեփ Էրդողանի հետ: Չնայած Կրեմլի պաշտոնապես հայտարարած տեղեկությանը հեռախոսային բանակցությունների բովանդակության մասին՝ չպետք է կասկածել, որ Ռուսաստանի նախագահի հեռախոսազրույցների ընթացքում շոշափվել են նաև անվտանգության հարցեր, ընդ որում՝ ոչ միայն Սիրիայում ու Լիբիայում, այլև, անշուշտ, Ռուսաստանի հարավային սահմաններին, ինչի մասին վկայում են թուրքական և ադրբեջանական կողմերի տարածած՝ ռուսականից տարբերվող տեղեկությունները:

Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ. իսկ ի՞նչ կապ կա ԵՏՄ ընդհանուր շուկայում գազի փոխադրման ծառայությունների գնագոյացման (որը քննարկվեց Եվրասիական բարձրագույն տնտեսական խորհրդի ս. թ. մայիսի 19-ի նիստի ընթացքում) և 2020 թ. մայիսի 11-ի «(Եվրամիության) Խորհրդի եզրահանգումները Արևելյան գործընկերության քաղաքականության վերաբերյալ 2020 թ. հետո» փաստաթղթի բացահայտ ադրբեջանամետ մեջբերումների՝ մի կողմից, և մյուս կողմից՝ Մոսկվա-Բաքու-Անկարա եռանկյունում գազի արտահանման և ներմուծման գործընթացների ու, վերջապես, Նախիջևանում ադրբեջանական ԶՈՒ լայնամասշտաբ զորավարժությունների՝ թվում է, թե միանգամայն տարբեր հարցերի միջև: Նախ՝ հիշեցնենք ընթերցողներին, որ Հայաստանի և Ադրբեջանի պետական սահմանի այդ տեղամասը պահպանվում է Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության Արտաշատի սահմանապահ ջոկատի կողմից: Մինչ այդ հարցերին պատասխանելը, որպեսզի պատկերն ամբողջական լինի, մեջբերումներ կատարենք Իլհամ Ալիևին Հանրապետության օրվա՝ մայիսի 28-ի և Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետության 100-ամյակի առիթով ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի երկամյա վաղեմության շնորհավորանքից: Եվ այսպես, Դոնալդ Թրամփը ափշերոնյան սուլթանին 2018 թ. մայիսի 24-ին հղած նամակում գրել է. «Ես գնահատում եմ Ձեր համագործակցությունը անվտանգության և ահաբեկչության դեմ պայքարի ոլորտում, ինչպես նաև մեր երկարածամկետ առևտրային կապերը: Մեր համագործակցությունը տնտեսական ոլորտում, որը շարունակվում է երկար տարիներ, այս տարի, որպես անհավանական ձեռքբերում, հասել է իր գագաթնակետին Հարա-

վային գազային միջանցքի միջոցով գազի փոխադրման բնագավառում, որը կապահովի Եվրոպային անհրաժեշտ էներգետիկ անվտանգությունը ... Առաջիկա ամիսները հնարավորություններ կստեղծեն դարաբաղյան հակամարտության լուծման համար, իսկ դա էլ ավելի լավ պայմաններ կստեղծի ԱՄՆ-ի ու Ադրբեջանի միջև համագործակցության համար: Միացյալ Նահանգները՝ որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ, անկեղծորեն ցանկանում է համագործակցել Ձեզ հետ՝ խաղաղ ճանապարհով այդ հակամարտության կայուն լուծման համար»: Կարծում ենք, որ Դոնալդ Թրամփը հիանալի տեղեկացված է հակամարտության կարգավորման հարցում ադրբեջանական կողմի դիրքորոշման մասին, և այդպիսով գիտի՝ երբ «դա էլ ավելի լավ պայմաններ կստեղծի ԱՄՆ-ի ու Ադրբեջանի միջև համագործակցության համար»: Անվիճելի է նաև այն, որ ԱՄՆ նախագահը, համոզմունք հայտնելով, որ «առաջիկա ամիսները հնարավորություններ կստեղծեն դարաբաղյան հակամարտության լուծման համար», հիանալի տեղեկացված էր Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման մասին, ինչի արդյունքում ՀՀ վարչապետ դարձավ սորոսյան գրանտակերների, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի և ԼԳԲՏ-հանրույթի, մի խոսքով՝ ազդեցության ամերիկյան գործակալների, այսինքն՝ նրանց դրածոն, որոնք արդեն ոչ մեկ տասնամյակ ֆինանսավորվում են օվկիանոսի այն կողմից, դիցուք՝ Ջորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամից, ԱՄՆ տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտներից: Դե ինչ, պնդել, թե Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, չի ջանում կատարել անդրօվկիանոսյան պատվիրատուների պատգամը, նշանակում է՝ մեղք գործել ճշմարտության դեմ: Արցախի հերոսների՝ ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի ու Սերժ Սարգսյանի, Մանվել Գրիգորյանի, Սեյրան Օհանյանի, Յուրի Խաչատուրովի քրեական հետապնդումները, հայ հասարակությունը «սպիտակների» ու «սևների» բաժանելը, Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու և անհատապես Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ի դեմ նողկալի հարձակումները, այս բոլոր հակազգային գործողությունները ծառայեցված են մեկ նպատակի հասնելուն՝ խափանել հայկական պետականության հիմքերը, պարարտ հող ստեղծել Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ ռազմական նոր ագրեսիա սանձադրծելու համար: Դոնալդ Թրամփի հրահանգները կատարելու համար Նիկոլ Վոլակիչը գիշերուզօր, ուժերի ներածին չափով ջանք չի խնայում: Ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրենք նաև ԱՄՆ նախագահի շնորհավորանքի մեկ այլ անցման վրա, այն է. «Ես գնահատում եմ Ձեր համագործակցությունը անվտանգության և ահաբեկչության դեմ պայքարի ոլորտում»: Նշենք նաև, որ արդեն ս. թ. մայիսի 14-ին Դոնալդ Թրամփը շնորհավորել է Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևին և ադրբեջանցի ժողովրդին Հանրապետության օրվա առիթով: Իր հերթական շնորհավորանքում Դոնալդ Թրամփը, մասնավորապես, գրում է. «Միացյալ Նահանգները և Ադրբեջանը մոտ 30 տարի համագործակցել են հանուն միջազգային անվտանգ-

գության ամրապնդման, դեպի Եվրոպա էներգամետուրսների մատակարարման երթուղիների ու մատակարարումների բազմազանեցման և երկու մեծ ժողովուրդների փայլուն ապագան կառուցելու համար»:

Զեմ կարծում, թե նման գնահատական տալով՝ ԱՄՆ նախագահը հիմք է վերցրել, օրինակ՝ վեհանձնության այնպիսի դրսևորում, ինչպիսին է ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի կողմից գլխակեր հատուկ շոկատայինին պետական շքանշանով պարգևատրելու փաստը, որը Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի սանձազերծած Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմի ընթացքում գլխատել էր Արցախի Պաշտպանության բանակում ծառայող, ազգությամբ եզդի Քյարամ Սլոյանին, իսկ հետո շրջել էր գյուղերով ու լուսանկարվել և տեսանկարահանվել նրա գլուխը ձեռքին: Իսկ գուցե միջազգային անվտանգության ամրապնդում ասելով ԱՄՆ նախագահը նկատի ուներ Ադրբեջանից սերածների ամենալայն մասնակցությունը ԻԼԻՊ՝ ավագակային կազմավորումներին (կազմակերպություն, որի գործունեությունն արգելված է ՌԴ-ում): Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, հղում կատարեմ ադրբեջանական ինտերնետ-պորտալին (ru.oxu.az/society/286366), որը 2018 թ. նոյեմբերի 28-ին հրապարակել էր հոդված՝ «Ադրբեջանցիները՝ հայտնի գործարարների զավակները, մեկնել են ԻԼԻՊ: ՌԴ փորձագետ» վերնագրով: «Ուժայինների պաշտոնական գնահատականների համաձայն՝ ԻԼԻՊ՝ նախագծի ակտիվ փուլի ընթացքում Իրաքի և Սիրիայի տարածքում զոհվել է ավելի քան 100 ադրբեջանցի զրոհային: Կարծում եմ, իրական թիվը շատ ավելի բարձր է: Ինձ հայտնի գնահատականներով՝ ԻԼԻՊ-ին 2013–2016 թթ. միացել է մինչև հազար ադրբեջանցի: Ընդ որում, խոսքն ինչպես Ադրբեջանի Հանրապետության՝ հարևան Թուրքիայից ուղղակի Սիրիա անցած քաղաքացիների, այնպես էլ այն ադրբեջանցիների մասին է, որոնք ապրում են Ռուսաստանում և արմատական են դարձել արդեն ՌԴ-ում», – Օxu.Az-ի թղթակցի հետ զրույցում ասել է Քաղաքագետների ռուսաստանյան ընկերության փորձագետ, ժամանակակից Աֆղանստանի ուսումնասիրման կենտրոնի առաջատար մասնագետ Անդրեյ Սերենկոն:

Երբ գրվում էին այս տողերը, մտաբերեցի հայտնի հրապարակախոս, Shame.am հայրենասիրական ինտերնետ-պարբերականի հիմնադիր ու գլխավոր խմբագիր Արտյոմ Խաչատրյանի հոդվածը՝ հրապարակված Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմից 4 ամիս առաջ: Այսպես, հոդվածը վերնագրված էր՝ «ԱՄՆ-ը Բաքվից պահանջում է պատերազմ Ղարաբաղում» (<http://www.shame.am/ru/news/view/61378.html>, 17 դեկտեմբերի 2015 թ.): Մեջբերում կատարեմ այդ հոդվածից. «ԱՄՆ-ում կա դաշնային կառավարության անկախ գործակալություն՝ Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության հանձնաժողով ... Հանձնաժողովը հետևում է, որպեսզի հետխորհրդային հանրապետությունները պահպանեն իրենց պարտավորությունները ԵԱՀԿ-ի հանդեպ: Հանձնաժողովը բաղկացած է ԱՄՆ Սենատի ինն անդամից, Ներկայացուցիչների պալատի ինն անդամից և պետդեսպարտա-

մենտի ու պաշտպանության նախարարության մեկական աշխատակցից ... «Մենք ընդունում ենք մեր երկրների միջև կարևորագույն կապերի գոյությունն ազգային անվտանգության և տնտեսության ոլորտներում, բայց Միացյալ Նահանգներն այլևս չի կարող կույր մնալ Ադրբեջանում մարդու իրավունքների կոպիտ ոտնահարումների ահավոր փաստերի հանդեպ, – բուռն հայտարարել է կառավարական Հելսինկյան հանձնաժողովի ղեկավար, կոնգրեսական Ք. Սմիթը: – Լրագրողներին և ակտիվիստներին անընդհատ ծերբակալում և բանտ են նստեցնում, ընդդիմադիր քաղաքական գործիչներն առ այսօր բանտում են, անցկացվող ընտրություններն ազատ ու արդար չեն մարդու իրավունքների ոլորտի փաստաբանները ենթարկվում են հետապնդումների և զրկվում են փաստաբանի կարգավիճակից»:

Նկատեմ, որ «Ադրբեջանի դեմոկրատիայի ակտ» անունն ունեցող օրինագիծը առաջադրվել է 2015 թ. վերջին, ազդեցիկ կոնգրեսական, ԱՄՆ Հելսինկյան հանձնաժողովի ղեկավար Քրիսթոֆեր Սմիթի կողմից: Բաքվում այդ օրինագիծն անվանել են հայամետ՝ այդ պնդումը հիմնավորելով նրանով, որ Ք. Սմիթը հանդես է եկել 1915 թ. Հայոց ցեղասպանության ճանաչման օգտին: Ինքը՝ կոնգրեսական Սմիթը, հետևյալ կերպ է մեկնաբանել իր հասցեին Բաքվից հնչող մեղադրանքները. «Ադրբեջանի դեմոկրատիայի ակտը» ոչ մի կերպ կապված չէ հայերի հետ, դա փաստաթուղթ է Ադրբեջանում մարդու իրավունքների մասին: Հայերն առհասարակ դրա հետ կապ չունեն, ավելին՝ նրանք ընդհանրապես տեղյակ չէին այդ օրինագծի պատրաստման մասին ... Ուստի, երբ ես լսում եմ, որ նման բան ասում են Ադրբեջանի խորհրդարանում, կառավարամետ ՁԼՄ-ները և նախագահի մամուլի քարտուղարը, ես մտածում եմ՝ իսկ որքանո՞վ են նրանք տեղեկացված այլ հարցերում ...» (regnum.ru/news/polit/207477.html, 12 փետրվարի 2016 թ.):

Եվ հանկարծ նման գնահատականների ֆոնին, երբ «Ադրբեջանի դեմոկրատիայի ակտ» օրինագծի առաջին կետում գրված է, որ մտցվել է «վիզաների տրամադրման արգելք և չեղարկում գործող նախագահին, վարչապետին, փոխվարչապետներին, խորհրդարանի կոմիտեների նախագահներին, նախարարներին, անվտանգության մարմինների աշխատակիցներին, դատավորներին և այլոց, ինչպես նաև նրանց ընտանիքներին», իմանում ենք, որ ԱՄՆ նախագահ Բարաք Օբամայի հրավերով Իլիամ Ալիևը 2016 թ. մարտի 31-ից ապրիլի 1-ը Վաշինգտոնում մասնակցել է միջուկային անվտանգությանը նվիրված գագաթաժողովին: Իսկ մեկ օր հետո՝ 2016 թ. ապրիլի 2-ին, Ադրբեջանն սկսեց ռազմական ագրեսիա Արցախի Հանրապետության դեմ՝ սանձազերծելով Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմը: Կարծում եմ, որ քաղաքականության մեջ անգամ ամենաանտեղյակ ընթերցողը գլխի կընկնի, որ մահակի (մեր պարագայում՝ «Ադրբեջանի դեմոկրատիայի ակտի») և բլիթի (Բարաք Օբամայի կողմից Ալիևին Վաշինգտոն հրավիրելը) չարաբաստիկ քաղաքականությունն ունեցավ ահրաժեշտ ազդեցությունը. Ադրբեջանը, պատերազմ սկսելով Արցախի Հանրապետության դեմ, Ռուսաստանի հարավային մատույցներում, Իրանի Իսլամական Հան-

րապետության հետ սահմանին իրավիճակի ապակայունացման գծով «Վաշինգտոնյան մարզկոմի» հանձնարարությունը կատարելու ճանապարհին էր: Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանության բանակի մարտիկների հերոսությունը ջնջեց ԱՄՆ-ի, ինչպես նաև Թուրքիայի ու Իսրայելի՝ անվտանգության 105 կիլոմետրանոց գոտում ռազմական ներկայություն ապահովելու հեռուն գնացող պլանները, գոտի, որը ներկայում Իրանի հետ սահմանին, Ջանգելանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի շրջանում վերահսկում է Արցախի Պաշտպանության բանակը:

Հարավկովկասյան տարածաշրջանում իրադարձությունների այսքան մանրակրկիտ նկարագրությունը Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմի նախօրեին, որը սանձազերծեց Ադրբեջանն ընդդեմ Արցախի Հանրապետության, և դրանց համադրումը Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո տեղի ունեցող հետագա զարգացման հետ միանգամայն օբյեկտիվորեն բերում է բավական տագնապալի եզրահանգման. Ադրբեջանը, ըստ էության, ԱՄՆ-ի ու Եվրամիության հավանությամբ նոր պատերազմ կսանձազերծի Արցախի Հանրապետության դեմ: Կասկածից վեր է, որ ափշերոնյան բազենները նորից ջախջախիչ պարտություն կկրեն: Համոզված եմ նաև, որ այս անգամ Հայաստանի Հանրապետությունն անպայման կձանաչի Արցախի Հանրապետության ինքնիշխանությունն ու անկախությունը: Սա կասկած չի հարուցում: Կարծում եմ, որ քաղաքակիրթ աշխարհը վաղուց է հասկացել, որ Արցախի ժողովրդի համար ցանկացած պատերազմ իր անկախության դեմ լինելու է պատերազմ հանուն Հայրենիքի՝ ի տարբերություն ափշերոնյան ագրեսորների, որոնց համար Արցախի Հանրապետությունը լոկ տարածք է, իսկ հիմնականում ազգային փոքրամասնություններով՝ լեզգիներով, թալիշներով, ավարներով, թաթերով համալրված զինվորական կազմավորումներն ընդամենը թնդանոթի միս են:

Հետգրության փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Լավ է, որ այս անգամ էլ մեր տագնապահույզ կորոնավիրուսային առօրյան պսակվեց լուսավոր նորություններով: Այսպես, ս. թ. մայիսի 21-ին Լեռնային Ղարաբաղի Շուշի քաղաքում Ազգային ժողովի հատուկ նիստում տեղի ունեցավ Արցախի Հանրապետության նոր ղեկավար, նախագահ Արայիկ Հարությունյանի երդմնակալության արարողությունը: Իր ելույթում Արցախի նորընտիր նախագահը նշեց վեց սկզբունք, որոնք դրվելու են նրա գործունեության հիմքում, դիցուք՝ «Միացյալ Հայրենիքի անվտանգությունը, անկախությունը, ինքնիշխանությունը, տարածքային ամբողջականությունը և ազգային արժանապատվությունը ենթակա չեն որևէ վերապահման և սակարկման, օրենքի գերակայությունը և բոլորի հավասարությունը պետք է լինեն կողմնորոշիչ հասարակական հարաբերություններում. դեմոկրատիան այլընտրանք չունի. վերջնապատակը համընդհանուր բարեկեցության և սոցիալական արդարության պետության կառուցումն է. ընդհանուր խնդիրները պետք է լուծվեն թիմային

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

աշխատանքի օգնությամբ, հաջողության բանալին հասարակության համերաշխությունն է: Ես ակնկալում եմ կառուցողական աշխատանք բոլորի հետ, և համերաշխության և համագործակցության ձեռք եմ մեկնում բոլոր հայրենակիցներին»:

Կարծում եմ, որ բոլորը, ովքեր ուղիղ եթերով դիտում էին երդմնակալության արարողությունը, անտարբեր չմնացին Արայիկ Հարությունյանի խոսքերի հանդեպ իր ավագ եղբոր՝ Սամվել Հարությունյանի մասին, որը զոհվել է 1993 թ. դարաբաղյան Մարտակերտի մոտ տեղի ունեցած մարտական գործողությունների ժամանակ: «1988 թ. փետրվարի 13-ին նա ինձ հարցրեց՝ պատրա՞ստ եմ արդյոք զոհվել հանուն Հայրենիքի: Ես դրական պատասխան տվեցի: Եղբայրս պահեց խոսքը: Իսկ ես՝ ոչ», – հուզված և դողացող ծայնով ասաց Արցախի նախագահը:

Լսելով այս անկեղծ և սրտահույզ խոսքերը, ինչպես նաև երախտագիտության խոսքերը Արցախի Հանրապետության արդեն նախկին նախագահ Բակո Սահակյանի հասցեին (անշուշտ, նա արժանի է դրանց գոնե այն պատճառով, որ նախագահության 10 տարիների ընթացքում թույլ չի տվել հայկական այդ հպարտ երկրամաս սորոսյան տականքի, տարատեսակ տոտալիտար կրոնական աղանդների, ԼԳԲՏ-հանրույթի ներկայացուցիչների ներթափանցումը: Հանուն արդարության նշենք, որ այս հարցում մեծ է նաև ազատ Արցախի հոգևոր հովվի՝ Պարզև Սրբազանի արժանիքը)՝ ես անհամբերությամբ սպասում էի երախտագիտության խոսքերի Արցախի 1992–1994 թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի հերոսների, հատկապես Ռոբերտ Քոչարյանի, Սերժ Սարգսյանի, Մանվել Գրիգորյանի, Սեյրան Օհանյանի հասցեին, որոնց դեմ օվկիանոսի այն կողմից տրված պատվերով Հայաստանի ներկայիս խամաճիկային իշխանությունները հորինված պատրվակներով քրեական գործեր են հարուցել: Կարծում եմ, որ հիբրիդային պատերազմի (որն ահա արդեն ավելի քան երկու տասնամյակ վարվում է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ) ադրբեջանա-թուրքական գաղափարախոսները լրջորեն կխորհեն նաև այն մասին, եթե Արայիկ Հարությունյանն իր ելույթում հիշատակեր նաև անցած ռազմական տարիների մեկ այլ փաստ՝ այն, որ Ռոբերտ Սեդրակիչի և Սերժ Ազատիչի կանայք ու մանկահասակ երեխաներն անգամ ադրբեջանական զինվորականության կողմից Շուշիի բարձունքներից Ստեփանակերտի կենտրոնացված հրետակոծության օրերին ոչ մի օր չեն հեռացել Լեռնային Ղարաբաղի մայրաքաղաքից: Համոզված եմ, որ Արցախի Հանրապետության նորընտիր նախագահից լսելով այդ խոսքերը Արցախի առաջնորդների ընտանիքների հերոսական առօրյայի մասին՝ երդմնակալության արարողությանը մասնակցող «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչը և նրա տիկինը, էլ չեն ասում նրա անդրօվկիանոսյան հովանավորների մասին, կխորհեն իրենց հույսերի անիրականանալիության շուրջ, հույսեր, որոնք հնչեցրեց ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփը Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից անմիջապես

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

հետո: Կրկնում եմ, խոսքն այն մասին է, որ՝ «առաջիկա ամիսները հնարավորություններ կստեղծեն դարաբաղյան հակամարտության լուծման համար, իսկ դա համագործակցության էլ ավելի լավ պայմաններ կստեղծի ԱՄՆ-ի և Ադրբեջանի միջև»: Ի՞նչ ասեմ ձեզ, քնքուշ պարոններ. ձեր այդ երազանքին վիճակված չէ իրականանալ: Լավ է, որ երդմնակալության ելույթի ավարտին այդ մասին միանգամայն համոզիչ հայտարարեց Արցախի Հանրապետության նախագահ Արայիկ Հարությունյանը. «Արցախը Հայաստան է, և վե՛րջ»:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. «2018-ԻՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ՉԷՐ,
ՀԵՂԱՇՐՋՈՒՄ ԷՐ, ՈՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼ ԷԻՆ
ԱՐՏԱՔԻՆ ՈՐՈՇ ՈՒԺԵՐ»

Սաթիկ Սեյրանյանի «Պրեսինգ» հեղինակային հաղորդաշարի
հյուրը «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ
Արտաշես Գեղամյանն է
(27 մայիսի 2020 թ., ArmNEWS TV)

*ՍԱԹԻԿ ՍԵՅՐԱՆՅԱՆ – Եթերում «Պրեսինգ» հաղորդաշարի հերթա-
կան թողարկումն է: Իմ հյուրն է «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության
նախագահ Արտաշես Գեղամյանը: Բարի երեկո, պարոն Գեղամյան: Շնոր-
հակալ եմ, մեր հրավերն ընդունելու համար:*

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Ես եմ շնորհակալ հրավերի համար:

*Ս. Ս. – Պարոն Գեղամյան, քանի որ շատ վաղուց, մինչ հեղափոխութ-
յունն ենք առիթ ունեցել զրուցելու նախորդ «Ռ-Էվոյուցիա»-ի շրջանակներում,
այնուհետև, հեղափոխությունից հետո, այսպես ասած, չենք հանդիպել:
Ուզում եմ հարցնել՝ ի՞նչ տեղի ունեցավ Հայաստանում, Ձեր կարծիքով:*

*Ա. Գ. – Հայաստանում տեղի ունեցավ այն, ինչը չհաջողվեց 2016 թվա-
կանի ապրիլին, չհաջողվեց 2008 թ. մարտի 1-ին և 1990 թ. մայիսի 27-ին: Այ-
սինքն, մի շղթա, որի նպատակն էր ամեն գնով ապակայունացնել իրադրու-
թյունը մեր երկրում: Դեռևս 1990 թվականից Խորհրդային Հայաստանում, ապա
հետագայում էլ՝ քաղաքացիական ընդվզումներ հրահրվեցին, որպեսզի ստեղ-
ծված անկայունության պայմաններում հնարավոր լիներ բեկում մտցնել Ար-
ցախի հարցում՝ ի վնաս Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հան-
րապետության: Բեկում ասելով՝ նկատի ունեմ այն, որ ամերիկացիների և
Իսրայելի համար օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ էր ամեն գնով ամերիկաիսրա-
յելյան ռազմական ուժերը տեղակայել արցախա-իրանական սահմանին, որն
այսօր վերահսկում է Արցախի պաշտպանության բանակը. խոսքը 105 կիլոմետ-
րանոց սահմանի մասին է՝ Ջաբրայիլի, Ջանգելանի, Ֆիզուլիի տարածքում:
Դրանով նրանք շրջափակման մեջ կվերցնեին Իրանի Իսլամական Հանրա-
պետությունը, իսկ դա աննկարագրելի ծանր հետևանքներ կունենար թե՛
մեր երկրի և թե՛ Արցախի համար: Ինչո՞ւ: Որովհետև այդ նույն Իրանը, բնա-
կանաբար, հարկադրված կլինի փակել Հայաստան-Իրան պետական սահ-*

մանը: Հետագայում, Վրաստանում, ինչպես դա տեղի ունեցավ տարիներ առաջ, անոթատար կամուրջ կապաթեցվի և Հայաստանը կհայտնվի կատարյալ շրջափակման մեջ, շնչափող չլինի, քանի որ Ռուսաստանի ռազմածոյալին ուժերով անհրաժեշտ քանակով պահանջված սնունդ և առաջին անհրաժեշտության ապրանքներ հնարավոր չի լինի տեղափոխել մեր երկիր: Հարց է ծագում՝ իսկ ո՞րն է գլխավոր նպատակը. այն, որ Ռուսաստանի Դաշնության հարավային սահմաններում ստեղծվի ապակայունացման գոտի:

Ս. Ս. – Այսինքն, փաստորեն, գերտերությունները պատերազմում են Հայաստանի տարածքում: Այսպե՛ս կարելի է ասել, ըստ Ձեզ:

Ա. Գ. – Եվ ոչ միայն: Այո, առաջնայինը դա է: Եվ երկրորդը. չմոռանանք Թուրքիայի ներկայիս նեոսմանական իշխանությունների մասին: Պանթուրանական նկրտումները կյանքի կոչելուն խանգարող հայկական քրիստոնեական սեպը մխրձված է Զիբլարթարից մինչև Չինաստանի հյուսիսային սահման՝ Ույգուրիա. ուրեմն, այդ իսլամական կիսալուսնի, մահմեդական կիսալուսնի պանթուրանիստների շահերը հիմա համընկել են ամերիկացիների շահերի հետ, և, ինչու չէ, նաև՝ Իսրայելի. բայց ո՛չ պայմանավորված Հայաստանով: Իսրայելը խնդիրներ ունի Իրանի հետ թեկուզև այն պատճառով, որ վերջինիս նախորդ նախագահ Ահմադինեժադն ասել է՝ մենք այդպիսի պետություն, ինչպիսին Իսրայելն է, չենք ձանաչում: Բնականաբար, դրանից հետո, շղթայական ռեակցիայով վիճակը ծայրաստիճան սրվեց: Հիմա էլ նույնն է, և «հեղափոխություն» ասածը սխալ տերմին է: Կներեք, իհարկե, բայց Հայաստանում կատարվածը պարզապես հեղաշրջում էր: Հակասահմանադրական հեղաշրջում, որը դեռ 2016 թ. հունիս–հուլիսին պետք է իրականացվեր, երբ «Սասնա ծռերը» գրավեցին ...

Ս. Ս. – ... ՊՊԾ գունդը:

Ա. Գ. – Միանգամյան ճիշտ էք, երբ «Սասնա ծռերը» գրավեցին ՊՊԾ գունդը և ամեն ինչ անում էին, որ արյունահեղություն լինի: Բարեբախտաբար, ի դեմս Սերժ Սարգսյանի՝ ունեինք լիդեր, ով մինչ այդ երկար տարիներ էր աշխատել Ազգային անվտանգության ծառայությունում. նա այդ սցենարը «կարդաց» և խստագույնս հրահանգավորեց՝ «ոչ մի պարագայում զենք չկիրառել»: Անգամ իսկ այն արյունալի սադրանքից հետո, որն իրենց թույլ տվեցին ահաբեկիչները (ես նկատի ունեմ երեք ոստիկանի սպանությունը), այդ սցենարը ծախողվեց: Նույնը՝ 2018-ին, ուրեմն, պետք է լիներ՝ արյունահեղության առումով, և կրկին երկրի նախագահը կռահել էր, թե ինչ վտանգավոր, արյունահեղությամբ լի ինչ ծրագրեր են պատրաստվում իրականացնել: Այնտեղ, այնպես չէ, որ ներքին զորքերն էին զենք կիրառելու, հենց նույն հրահրողները ...

Ս. Ս. – ... 2018 թվականի՞ն ...

Ա. Գ. – Այո՛: Հենց նույն հրահրողներն իրենք իսկ անպայման զենք կկիրառեին խաղաղ ցուցարարների դեմ: Ճիշտ այն նույն սցենարով, ինչը տեղի ունեցավ 2014 թ. նոյեմբերին Ուկրաինայում՝ Մայդանում, երբ ցուցարարնե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րի վրա կրակել էին վարձկանները, որոնք ոչ մի առնչություն չունեին պետական (այն ժամանակ, եթե հիշում եք, Յանուկովիչն էր նախագահը) կառույցների հետ: Այս սցենարը մեզանում կանխվեց: Եվ ձեզ ի՞նչ է թվում՝ պատահակա՞ն էր խաղաղ ցույցերի ժամանակ կառավարության շենքերի, ինչպես նաև «Արմենիա Մարիոթ» ու Արտաքին գործերի նախարարության շենքի տանիքների վրա մեր ոստիկանական դիպուկահարների հայտնվելը: Նրանք լոկ մի նպատակ էին հետապնդում, այն է, որ իմ ասած այդ հնարավոր սադրանքը կանխվի: Մեծ արյունահեղություն կանխվեց 2018 թ. մայիսի 8-ին: Իսկ ինչո՞ւ էին այդքան շտապում: Որովհետև դրանից երկու ամիս առաջ, դեռ երկրի նախագահ եղած ժամանակ, Սերժ Սարգսյանը հայտարարել էր, թե երկիրն անցնում է տնտեսության ներառական զարգացման: Հստակ ծրագիր նշվեց: Արդեն հասկանալի պիտի լիներ, որ այդ ծրագիրը կյանքի կոչելու պարագայում քաղաքացիական այսպիսի ընդվզումներ հրահրել չէր լինի: Ինչո՞ւ չէր լինի: Ոչ թե կախարդական ինչ-որ խոսք է ներառական (ինկլյուզիվ) տնտեսություն ասածը, այլ մի ձեռնարկում, որը բաղկացած է հինգ ուղղությունից. 1) աղքատություն և անհավասարություն, 2) տնտեսական աճ և զբաղվածություն, 3) ինֆրակառուցվածք, 4) կրթություն, 5) առողջապահություն և կյանքի տևողություն: Հիմնականը՝ առանցքայինն այն է, որ յուրաքանչյուր ոք գիտե իր անելիքը և իր անելիքով պայմանավորված՝ ստանալու է սոցիալ-տնտեսական զարգացման, իր կենցաղային հարցերը լուծելու ակնկալիքները, որոնց իրականացումը նաև մեծապես կախված է իրենից: Նա չի կարողանա արդեն «մուննաթ գալ», թե՛ «էս ի՞նչ ա, ո՞նց ա»: Քո անելիքը սա է, դու քոնն արա և պահանջիր: Ա՛յ, դրանից վախեցան: Վախեցան նաև նրանից, որ այդ ողջ ընթացքում՝ 2008 թվականից մինչև 2018 թվականը ներառյալ, շռայլորեն ֆինանսավորված սադրանքներն ի չիք էին դառնում: Եվ բերեցին-հասցրին, օրինակ, այն վիճակին, որ դպրոցականների ուղեկցությամբ գրոհվեց «Ռադիոտան» շենքը՝ հատուկ պաշտպանության ենթակա օբյեկտ: Բացառիկ բան: Եվ ինչպես ամեն քաղաքակիրթ երկրում, եթե այդ ներխուժման ժամանակ ոստիկանությունը կրակ բացեր (վերցնենք զուտ Միջազգային իրավունքի տեսակետից), մեղավոր չէր լինի: Բայց, հաստատ համոզված եմ, ամեն ինչ հաշվարկված էր, թե ինչ կհետևի, եթե 10-րդ դասարանցուն ոստիկանը գնդակահարում է: Մեծագույն սադրանքից փրկվեցինք: Փրկվեցինք, բայց նոր, լուրջ փորձությունների առաջ ենք կանգնած: Լրջագո՞ւյն փորձությունների: Ի դեպ, այսօր մայիսի 27-ն է և, օգտվելով եթերի ընձեռած հնարավորությունից,՝ կրկին շնորհակալություն եմ հայտնում ձեզ, ձեր հեղինակային ծրագրին:

Ա. Ս. – Ես մի հարց կտամ հետո՝ կապված մայիսի 27-ի հետ: Դուք ասում եք, փաստորեն, արտաքին ուժերի գործոն կար այս ամբողջ, ձեր ասած հեղաշրջման, ոչ թե հեղափոխության մեջ ...

Ա. Գ. – Այո՛:

Ա. Ս. – Ոմանք ասում են՝ իշխանափոխություն, ոմանք էլ զերծ են

մնում նման որակումներից, «2018 թվականի իրադարձություններ» են կոչում այդ ամբողջ ընթացքը: Այսինքն, Դուք համոզված եք, որ միայն արտաքին գործոններով էր պայմանավորված ու հնարավոր դա անել: Չկա՞ր ներքին դժգոհություն այժմ «նախկին» համարվող իշխանությունների գործունեությունից, կուտակված՝ դժգոհություն, որը, ի վերջո, հանգեց դրան: Այսինքն, կազմակերպված էր, թե՞ ոչ: Եվ երկրորդ հարցը: Լավ, ասում եք «Ռադիոտան» դեպքը, երբ միգուցե այդ տակտիկան էին ընտրել՝ 10-րդ դասարանցու և այլն: Լավ, իսկ ո՞ր էին ուժայինները, ո՞ր էր Ազգային անվտանգության ծառայությունը, ո՞ր էին մյուսները: Ի վերջո, եթե այդ ինֆորմացիան հասել էր նրանց, տիրապետում էին, ուրեմն պետք էր, չէ՞ կանխարգելելն ...

Ա. Գ. – Շատ տրամաբանված ու պահանջված հարցեր եք տալիս: Ինչ վերաբերում է ձևակերպմանը, ես, բնականաբար, կռահում էի, որ այս հարցերին անդրադարձ կլինի և չէին կարող չլինել, ուստի բերել եմ ընդամենը երեք-չորս ձեռնարկ, որոնք որոշակի պատասխաններ են պարունակում: Մեկը Ջին Շարփի «Բռնապետությունից ժողովրդավարությունն» է, որը ենթավերնագիր ունի՝ «Ոչ բռնի գործողությունների 198 մեթոդ»:

Ս. Ս. – Ի դեպ, այդ գիրքը Ռուսաստանում տարիներ առաջ նույնիսկ հրատարակվեց և, կարծեմ, արգելվեց վաճառքը:

Ա. Գ. – Վաճառքի արգելման մասին տեղյակ չեմ, բայց համացանցում կա, կարող եմ ձեզ էլ տրամադրել:

Ս. Ս. – Համացանցում հասանելի է, բայց տպագրության մասին է խոսքը:

Ա. Գ. – Ահա՛: Հիմա առաջարկվող այդ 198 մեթոդից 47-ը՝ մեկ առ մեկ, ֆիքսել եմ, մեզանում իրագործվել է: Ոչ միայն ֆիքսել եմ, հոդվածներիցս մեկում գրել եմ, որն առանձին ժողովածուում լույս է տեսել: Եվ այս տարի էլ եմ դրան անդրադարձել: Մյուսը՝ Սթիվեն Մաննի «Քառսի տեսությունը և ռազմավարական մտածողությունը» գիրքն է: Կրկին մեկ առ մեկ, հերթականությամբ այդտեղ ասված է, թե ինչից հետո ինչ անել՝ վերջնական արդյունքին՝ իշխանափոխությանը հասնելու համար : Ջարհուրիելի մի տեխնոլոգիա կա, կոչվում է՝ Օվերթոնի տեխնոլոգիա: Հիմա բոլորից խիստ ...

Ս. Ս. – ... «Օվերթոնի պատուհան»:

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք: «Օվերթոնի պատուհան կամ մեղքի օրինականացում»: Այժմ դա է կիրառվում: Այսինքն, հայ ավանդական քրիստոնեական ընտանիքը ուզում են ներսից պայթեցնել: Առհավատչյան՝ հենց վերջերս մեզանում հայտնված Լանգարոտի կոնվենցիան: Մինչ դրան անդրադառնալը, ուզում եմ, օգտվելով եթերի հնարավորությունից, իմ սատարումը հայտնել Այկիդոյի, Շին կարատեի հայկական ֆեդերացիաների նախագահ Դավիթ Աթանեսյանին: Ասեմ՝ ինչո՞ւ: Ուրեմն, երեկ չէ, առաջին օրը ինչ-որ մի կին փողոցում գրքույկներ է բաժանել՝ ամենաանվայելուչ վերնագրով ...

Ս. Ս. – Օրգազմի մասին պատմող, այո՞ ...

Ա. Գ. – Եվ այդ գիրքը հասել է Դավիթի ինը տարեկան որդուն: Հիմա, իհարկե, այդ ծնողը հասկանում է, թե ինչ է նշանակում դա և համատարած

ինչ է արվում: Այսինքն, գործում է «Օվերթոնի պատուհանը»: Ի սկզբանե, աննկարագրելին ու աներևակայելին զցում են դաշտ: Այդպես էլ Ստամբուլյան կոնվենցիան զցեցին դաշտ: Դրանից առաջ, եթե հիշում եք, Ազգային ժողովի ամբիոնից, որտեղից ելույթ են ունեցել երջանակահիշատակ Կարեն Դեմիրճյանը, Վազգեն Սարգսյանը, Հրանտ Ոսկանյանը, Սուրեն Հարությունյանը, ահա այդ ամբիոնից տրանսպենդեր է բարոյականություն քարոզում պատգամավորներին: Հասկանո՞ւմ եք: Դրանից հետո, ուրեմն, «Իմ քայլը» կուսակցության հոգաբարձուների խորհրդում ներգրավված երկու կին մեկը Լառա Ահարոնյան՝ կանադահայատակ, մյուսն էլ՝ ամերիկահայատակ (ազգանունը չեմ մտաբերում), իշխող քաղաքական ուժի միջոցով լեգալացնում են մեր ընտանիքների պղծումը:

Հիմա անդրադառնամ ձեր հարցին: Իշխանություններից դժգոհություն կա՞ր, այո՞, կար: Որոշակի ռեֆորմներ ուշանո՞ւմ էին, այո՞, ուշանում էին: Այո՞, իշխանամերձ «հաբեզած» շրջանակներ կայի՞ն՝ կայի՞ն: Ընդվզո՞ւմ այդ ամենի դեմ՝ այո՞ ... Ուրեմն, ի՞նչ են նշանակում իմ ասած ինկյուզիվ՝ ներառական էկոնոմիկան և կոռուպցիայի դեմ պայքարը: Այստեղ հեծանիվ հորինելու խնդիր չկա: Ասում են, օրինակ, պայքար կոռուպցիայի դեմ: Արդեն իսկ կիրառման էր պատրաստվում ՍՄԱՐԹ տեխնոլոգիան, որը նվազագույնի է հասցնում կոռուպցիայի հնարավորությունները: Որովհետև ...

Ս. Ս. – *Էլեկտրոնային կառավարման ղեկավարման մասի՞ն եք ասում:*

Ա. Գ. – Ո՛չ, ՍՄԱՐԹ տեխնոլոգիան բաղկացուցիչ մասեր ունի: Այսպես, երբ խնդիր ես դնում, նշում ես, թե որոնք են դրա ներգրավվածության կոնկրետ օբյեկտները, սուբյեկտները, ո՞րն է այդ խնդրի վերջնանպատակը, թե այդ խնդրի կիրառման համար նյութական ի՞նչ ծախսեր են պահանջվում և, ինչն ամենակարևորն է՝ ո՞րն է ընկալելի արդյունքը: Երբ տալիս ես այս չորս հարցի պատասխանը՝ և՛ ամենալուրջ ինվեստիցիան կլինի, և՛ բյուջետային նախագիծն իրականացնելիս նվազագույնի կհասցվի կոռուպցիայի հնարավորությունը: Այս մասին ոչ միայն ասվել է, այլև Սերժ Սարգսյանի օրոք, այսօրվա պես հիշում եմ, հատուկ սեմինար անցկացվեց: Հովիկ Աբրահամյանն էլ Ազգային ժողովի նախագահն էր: Այնտեղ ձեր խոնարհ ծառան ելույթ ունեցավ և այս ամենի մասին ասաց: Ապա ելույթ ունեցավ ՀՀ նախկին փոխվարչապետ Արմեն Գևորգյանը և հաստատեց դրանց պահանջված լինելը: Ոչ միայն հաստատեց, այլև ասաց, թե հանրապետության նախագահի հետ պայմանավորվածություն կա, որ դրանք կիրառվելու են: Այդ ամենը ուղղված էր նրան, որ նվազագույնի հասցվեին արդարացի բողոքները, արդարացի դժգոհությունը: Բայց իրար միացան Հայաստանում գործող երկու տասնամյակ, Ջորջ Սորոսի կողմից ֆինանսավորվող հայտնի ֆոնդերը, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդը, այնուհետև ԼԳԲՏ-հանրույթ կոչվածը ... Ուրեմն, դրանք՝ բոլորը, ցավոք, տասնամյակների ընթացքում ֆինանսավորված՝ արդեն դարձել էին կործանարար կուռ ամբողջություն: Եվ դրանք էին առաջատարները: Դրանք էին, որ մերթ ընդ մերթ ցույց էին

տալիս աշխարհաքաղաքական իրենց ուղղվածությունը, երբ, մասնավորապես, Ռուսաստանի Ղաշնության դեսպանատան դիմաց Ռուսաստանի պետական դրոշն էին այրում, երբ ամենամասպատկառ ցուցավախանակներ էին պահում ձեռքներին՝ ընդդեմ մեր ռազմավարական դաշնակցի նախագահի, փաստորեն, դրանով իսկ բացահայտելով, որ, այո՛, երկակի խնդիր են հետապնդում: Մի կողմից ...

Ս. Ս. – Պարոն Գեղամյան, չմոռանանք, որ, համենայն դեպս, ռուսական ընկերությունները, որոնք տնտեսական գործունեություն են ծավալում Հայաստանում, այս՝ ասենք հեղափոխություն է, իշխանափոխություն է, հեղաշրջում է, թե ինչ, այդ իրադարձությունների օրերին իրենց աշխատակիցներին շատ ակտիվ ներգրավել էին աղմկալի այդ միտինգների մեջ: Այսինքն, այստեղ Ղուք, ես հասկանում եմ, սլաքները հիմնականում ուղղում եք դեպի Միացյալ Նահանգներ ու Արևմուտք, որ, այսինքն՝ այդ ուժերի, այդ գերտերությունների կողմից էր կազմակերպվում, հրահրվում ամենը: Բայց պետք է նկատի ունենալ, ես ինքս էլ եմ դա ֆիքսել ու գրել այդ մասին, որ այնտեղ «ՀայՌուսգազարդ»-ի աշխատակիցներն էին լինում, «Վիվասել-USU»-ի աշխատակիցները, ընդ որում ոչ հատուկենտ, ինչպես նաև ոչ քիչ թվով ռուսական այլ ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Ապա և ուղեկցվում էին ռուսական մամուլում հրապարակվող նյութեր՝ ընդդեմ Հայաստանի այժմ արդեն նախկին իշխանությունների, Սերժ Սարգսյանի: Այնպես որ, ասել թե Ռուսաստանն ինքն էլ ինչ-ինչ հետաքրքրությունները չուներ, կարծում եմ, ճիշտ չի լինի:

Ա. Գ. – Ձեր դիտարկումներն օբյեկտիվ են: Սա, ամենայն հավանականությամբ, արվում էր այն նպատակով (ենթադրում եմ, և տրամաբանությունը դա է ասում), որ եթե իշխանափոխությունը կատարվեր միայն բացահայտ արևմտամետների ձեռքով ու ամենատարբեր դիրքորոշում կրող ձեր հիշատակած ռուսական ընկերությունները դրան մասնակից չլինեին, ապա վերջիններս հետագայում բացարձակապես օտարված կլինեին երկրում ծավալվող հետագա բոլոր գործընթացներից: Իսկ այստեղ, հավանաբար, իրենք էլ հասկանալով, թե ինչ ճանապարհով են գնալու զարգացումները, մխրձվեցին դրանց մեջ, որպեսզի, երբ պահը գա, իրենք ևս ինչ-որ դերակատարում ունենան այդտեղ: Եվ այդ շարքից է, ըստ իս, և այն, որ, եթե հիշում եք, այն ժամանակվա փոխվարչապետ Կարեն Կարապետյանը գնաց-հասավ Սևան՝ Նիկոլի հետ բանակցելու, և արդյունքի չհասավ:

Ս. Ս. – Ձեզ հայտնի՞ է՝ ինչ են բանակցել:

Ա. Գ. – Բացարձակապես: Միայն ենթադրություն կարող եմ անել, որ պաշտոնների բաժանման և վիճակի հաղթահարման շուրջ են եղել բանակցությունները:

Ս. Ս. – Պաշտոնների բաժանո՞ւմ, այսի՞նքն ...

Ա. Գ. – Այսինքն, Նիկոլ Փաշինյանը կդառնար Ազգային ժողովի խոսնակ, իսկ Կարեն Կարապետյանը՝ կդառնար վարչապետ: Կռիվը կարծներ: Բայց ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ս. Ս. – *Իսկ ըստ Ձեզ, ինչո՞ւ «չարթավ»:*

Ա. Գ. – Այն պարզ պատճառով, որ Նիկոլը երբեք ինքնուրույն չի գործել: Նիկոլին փչել-ուռեցրել են ո՛չ այդ, այլ բացարձակապես ուրիշ նպատակների համար: Մի մոռացեք, որ 2017 թ. ԵԱՏՄ-ի և ՀԱՊԿ-ի դեմ ավելի մոլի պայքարող, քան Նիկոլ Փաշինյանն էր, չկար, իսկ մեկ էլ, հանկարծ, իշխանափոխությունից հետո գիտակցեց, որ փակուղի տանող ճանապարհի վրա է ու չի հաջողի: Արդեն իր ենթակա գզիրների միջոցով էին ամեն ինչ անում, սադրում, որպեսզի հայ-ռուսական ռազմաքաղաքական դաշինքը ձաքեր տա, որպեսզի ստեղծվեն պայմաններ ու Ռուսաստանի 102-րդ ռազմաբազան փակվի, որպեսզի ստեղծվեն պայմաններ՝ Անվտանգության դաշնային ծառայության սահմանային վարչության հայաստանյան կառույցը դուրս հանվի, և, ուրեմն, Դավիթ Սանասարյանը և յուր նմանները գան, սահմանապահի դերն ստանձնեն ու արանքում էլ ... կաշառք վերցնեն:

Ս. Ս. – *Պարոն Գեղամյան, չպատասխանեցիք հարցիս՝ Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայությունը չէ՞ր տիրապետում, ոստիկանությունը, այսինքն՝ բոլոր ուժայինները, բոլոր այն գերատեսչությունները, որոնք լիազորված էին, առնչվում էին այդ ինֆորմացիային, տեղեկություն չունեի՞ն, որ Հայաստանում նմանօրինակ հեղաշրջում է նախապատրաստվում:*

Ա. Գ. – Ենթադրում եմ, որ ...

Ս. Ս. – *Ռադիոյի միջադեպն ինչո՞ւ չկանխվեց:*

Ա. Գ. – Ենթադրում եմ, որ ունեին, ինչպես նաև գիտեին, թե կանխելու պարագայում վտանգավոր ինչ ավելի զարգացումներով էր հղի Հայաստանում տեղի ունեցողը: Հիմա հետին թվով դատապարտել այդ լրջագույն կառույցների ղեկավարներին, որոնք բարձր պրոֆեսիոնալիզմով էին օժտված, խոսել՝ չտիրապետելով փաստացի ողջ ինֆորմացիային, կարծում եմ, իմ կողմից աններելի և անթույլատրելի կլիներ: Խորհենք, թե այդ ինչպե՞ս է, որ, օրինակ, «Սասնա ծռերը» մեկ էլ ելնում, առավոտ կանուխ գնում, պարեկապահակային գունդ են գրավում, երեք հոգու սպանում: Չէ՞ որ ամեն ինչն արվել է, որ արյունահեղություն լինի: Ենթադրում եմ և, ինչո՞ւ չէ, համոզված եմ, որ ընտրվել է չարյաց փոքրագույնը, և ժամանակի ընթացում, հավատացնում եմ, ամեն ինչ արդեն պարզ կդառնա, ակներև կդառնան այն բոլոր խութերը, որոնք հաշվի առնելով՝ երկրի քաղաքական իշխանությունը հանգեց այն որոշման, որին նա գնաց: Դա տեխնոլոգիա է և դրա վրա կանգ չէին առնի:

Ս. Ս. – *Ձեզ համար հասկանալի՞ է՝ ի՞նչ էին նշանակում Սերժ Սարգսյանի հրաժարականի ժամանակ ասած վերջին խոսքերը, թե՞՝ «Նիկոլը ճիշտ էր»: Ի՞նչ էր դա նշանակում:*

Ա. Գ. – Գիտե՞ք, Սերժ Սարգսյանի այդ արտահայտությունը պարզաբանելու համար առնվազն պետք է տիրապետել այն ինֆորմացիային, որին ինքը տիրապետում էր: Ես կարող եմ հստակ մի բան ասել. Սերժ Սարգսյանը, ինչու չէ, նաև Ռոբերտ Քոչարյանը, երբեք ու երբեք, իրենց կյանքում (տեսնեմ էլ, չեմ հավատա)՝ չեն անի այնպիսի մի գործողություն, որը վտան-

գում է Արցախի Հանրապետությունը: Յուրաքանչյուր բախտորոշ ժամանակաշրջանում նրանց կատարած բոլոր քայլերը պայմանավորված են եղել այդ գերկարևոր, ինչո՞ւ չէ, Հայաստանի և Արցախի՝ որպես պետությունների, լինել-չլինելու խնդրով: Ուստի եթե մինչև վերջ չտիրապետենք եղած ինֆորմացիային, իսկ այդ տեղեկատվությունը ամենևին չի պարփակվում Ազգային անվտանգության ծառայության ձեռքի տակ եղածով կամ նաև այն բանակցություններով, որոնք Սարգսյանն ունեցել է Եվրամիության հետ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում, Ռուսաստանի Դաշնությունում, եկեք ձեռնպահ մնալ վերջնական եզրահանգումներից: Ամենայն հավանականությամբ, այդ բոլորը նա համադրել է, անալիտիկ մտածելակերպով (թող ոչ ոք զուլխ չգովի, թե կարող է հետը մրցել) դրել է այդ «պասիանսը», հաշվարկել ու գտել է, որ դա է լուծումը: Թաքուն մի համոզմունք ունեմ. վաղը, մյուս օրը ամեն ինչ կպարզվի, ինչպես, օրինակ, հիմա ակնհայտ են ու բացահայտվեցին 1990 թ. մայիսի 27-ի դեպքերի թիկունքում կանգնածները. այդպես էլ կբացահայտվեն այս հեղաշրջման թիկունքում կանգնածները: Ես կարող եմ համոզված ասել, որ 2018 թ. մայիսի 8-ին Սերժ Սարգսյանի հեռատես քայլով կանխվեց մի մեծ արյունահեղություն Հայաստանի Հանրապետությունում, ինչու չէ, նաև Հարավային Կովկասում: Էլ չեն ասում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեմ ուղղված պատերազմական գործողությունների մասին:

Ս. Ս. – Քանի որ այսօր մայիսի 27-ն է, ուզում եմ հեռուստադիտողին հիշեցնել հետևյալը. 30 տարի առաջ, 1990 թ. մայիսի 27-ին, Երևանի երկաթուղային, կայարանամերձ հրապարակում, ապա և կայարանում ու Նուբարաշենի խճուղում զինված ընդհարում տեղի ունեցավ հայկական ինքնապաշտպանական ուժերի և խորհրդային զինյալ ստորաբաժանումների միջև: Եղան զոհեր. 27 հոգի:

Ա. Գ. – 17...

Ս. Ս. – 17: Նոր ինտերնետից տվյալներն էի թարմացնում 17 ազատամարտիկ և 10 խաղաղ բնակիչ: Քանի որ նախապես խոսել էինք Ձեզ հետ՝ հիշել այդ օրերի դեպքերը, հնարավորինս հանեցինք արխիվային կադրեր, ինչ-որ տեսանյութ այդ մասին: Դուք այն ժամանակ խորհրդային 7-րդ բանակի հրամանատար Միխայիլ Սուրկովի հետ բանակցություններ վարողն էիք: Խնդրում եմ ներկայացրեք, հա՞, ինչ զուգահեռներ եք տեսնում այսօրվա հետ, փաստորեն, նույն օրն է՝ մայիսի 27-ը:

Ա. Գ. – Շնորհակալություն, որ հիշեցիք, շատ տեղին է այդ հիշատակումը: 1990 թ. հունվարին, Բաքվում տեղի ունեցավ մեծ արյունահեղություն՝ երկուհարյուրից ավելի մարդ սպանվեց: Ամիսներ անց, նմանապես՝ Թբիլիսիում: Մեծագույն սադրանք էր պատրաստվում նաև Երևանում: Նախ, օգտվելով առիթից, ուզում եմ խորին շնորհակալություն հայտնել Մ. Սուրկովի հետ բանակցությանն ինձ ուղեկցողներին՝ Ռուբեն Գևորգյանին (Ազգային ժողովի մի քանի գումարման պատգամավոր, այս դեպքում՝ իրական «Սասնա ծռեր» ջոկատի համահրամանատար, ով Արցախի հողը պաշտպանում

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

էր իր երջանակահիշատակ եղբոր՝ Սամվել Գևորգյանի հետ), Մացակ Աբրահամյանին («Կիլիկիայի Մացիկ» էինք նրան անվանում), Վարդան Հակոբյանին և քաղաքապետի վարորդ, փորձառու Մանվել Քոչարյանին: Ինչո՞ւ եմ շնորհակալություն հայտնում. որպեսզի նրանց զավակները, թոռներն իմանան, բառիս իսկական առումով հերոսներ էին իրենց հայրերը կամ պապերը, ովքեր մահացու վտանգն անտեսելով, կրակահերթերի միջով, ձեր խոնարհ ծառայի հետ հասան 7-րդ բանակի հրամանատար, գեներալ-մայոր Միխայիլ Սուրկովին: Ռուբին, Մացիկը, Վարդանը, Մանվելը ...

Ս. Ս. – *Ծաղիկ Ռուբո՞ւն՝ նույն Գևորգյանը ...*

Ա. Գ. – Հա՛: Իրենք, փառք Աստծո, ողջ են, առողջ, կվկայակոչեն: Նախ՝ հասանք բանակի շտաբ, ավտոմատավորներն արդեն պատրաստ էին կրակելու: Հետո, սակայն, Սուրկովին զեկուցել էին՝ կառավարական մեքենա է, Երևանի քաղաքապետն է ժամանել: Քափ-քրտինքի մեջ դուրս վազեց: «Արտաշես, հարազատս, – ասում է, – ես, ախր, հրաման եմ տվել կրակել ամեն շարժվող թիրախի վրա, հրաշք է, որ եկաք, այս ի՞նչ եք անում»: Մի խոսքով, պայմանավորվեցինք, որ ... Ինքն ասաց, որ տանկերի հետ հեռակապ չունի, իսկ իրենք տանկիստներին հրաման էին արձակել կրակել յուրաքանչյուր շարժվող թիրախի վրա: Ինչևէ, երկու սպա՝ մի կապիտան, մի ավագ լեյտենանտ, նստեցին մեր մեքենան, տարբեր կողմերից՝ ես եմ, Մացիկը, Ռուբին, Վարդանը, Մանվելը ... Իրենք դեպի ...

Ս. Ս. – *Ազատ Արշակյանին էլ տեսանք կադրերում:*

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք: Ազատը մեզ հետ չեկավ, նա տեղում պահում էր մեր տղերքին. դե տաքարյուն էին, տեսնում էին իրենց զոհված ընկերներին, պահում էր, որ չգնային տանկերի դեմ: Ազատ Արշակյանն էր, շնորհակալություն Ազատին, երջանակահիշատակ Լեոնիդ Ազգալոյանը կար կադրերում, կային Վազգեն Սարգսյանը, Աշոտ Նավասարդյանը, Սամսոնը Խաչատրյանը ... Հետո եկան Ռաֆայել Ավետիսովիչը՝ Ղազարյանը, Աշոտ Մանուչարյանը, Վազգեն Մանուկյանը: Մահացու վտանգի ենթարկեցին իրենց, ինչպես և Ռուբեն Գևորգյանը, Մացակ Աբրահամյանը, Վարդան Հակոբյանը, Մանվել Քոչարյանը և ես: Ասածս՝ նրանց հերոսացնելու խնդիր չէ: Սա մի նպատակ է հետապնդում, ցույց տալ, որ շատ լուրջ սադրանք էր: Այն ժամանակ Արևմուտքն իր մոսկովյան կամակատարների միջոցով, որոնք նաև Կենտրոնում էին, մասնավորապես, Ալեքսանդր Յակովլևն իր թիմակիցներով, խնդիր էր դրել, որ փլուզեն Խորհրդային Միությունը:

Ս. Ս. – *Թույլ կտա՞ք ընթերցեմ Բաբկեն Արարքցյանի խոսքն այդ դեպքերի վերաբերյալ: Ղարաբաղյան շարժման հայաստանյան կոմիտեի և ՀՀԿ հիմնադիր անդամ, Ազգային ժողովի նախկին նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը գրել է. «Մայիսի 20-ին Հայաստանում անցկացվեց Գերագույն խորհրդի ընտրությունների առաջին փուլը և ակնհայտ դարձավ, որ համազգային շարժումը հաղթում է այդ ընտրություններում: Մոսկվան սրան փորձեց հակազդել Կայսրանի դեպքերով. 1990 թվականի մայիսի 27-ին շարժման ներ-*

կայացուցիչների և սովետական բանակի պարեկի միջև Երևանի երկաթուղային կայարանում փոխհրաձգություն սարքվեց և Նուբարաշենում տեղակայված սովետական զորքերը այդ առիթն օգտագործելով՝ «մարշ-բրոսկ» արեցին դեպի Երևան»։ Խնդրե՛մ:

Ա. Գ. – Այսինքն, ըստ Բաբկեն Արարքցյանի ...

Ս. Ս. – Այո, սովետական կողմի սադրանքն էր, դրա համար եմ ասում:

Ա. Գ. – Այսինքն, ըստ Բաբկեն Արարքցյանի՝ սովետական կողմը սադրել էր ՀՀ-ականներին, որպեսզի նրանք հարձակում գործեն ռուսական, չէ, սովետակա՛ն զինվորների, ուղեկցորդ պահակախմբի վրա, որոնք կալանավոր էին տեղափոխում Ղափանից Երևան՝ խնդիր ունենալով զինաթափել նրանց: Հետո այդ ՀՀ-ականներն իրենք «ճիշտ ժամանակին» ասպարեզից դուրս եկան և 6 ամեղ մարդ զոհվեց կայարանում: Այսինքն, ըստ այդ տրամաբանության, ՀՀ-ականների հարձակումը, մոլեռա՛նդ ՀՀ-ականների հարձակումը սովետական զինվորների վրա կատարել են Սովետական Միության այն ժամանակվա իշխանությունների դրդումով: Եթե նման կապ եղել է, ապա ես անտեղյակ եմ: Բաբկեն Արարքցյանը միգուցե ստույգ տեղեկություններ ունի, որ այդ ՀՀ-ականները սովետական հատուկ ծառայությունների գործակալներն են եղել, և այդ տեղեկություններն ապրելու իրավունք ունեն հետևյալ պարզ պատճառով. ինչպես հիշում ենք ձեզ հետ միասին, Վլադիմիր Կրյուչկովը՝ ԽՍՀՄ Պետական անվտանգության կոմիտեի նախագահը (ԿԳԲ-ի պետը), գրահապատ լիմուզին էր տվել Լևոն Տեր-Պետրոսյանին, այսինքն՝ գերհոգատար էին: Ա՛յ, այդպես 1990 թվականին ճիշտ նույն իրավիճակն էր, ինչ 2018 թվականին: Սովետական հատուկ ծառայությունները, բնականաբար, գիտեին, թե ինչ է Արևմուտքն ուզում գլուխներին սարքել, և իրենք էլ փորձեցին շտապ իրենցով անել ամենը, այսինքն՝ այս իշխանություններն իրենցով անել: Եվ ի՞նչ է, կարծում եք հենց այնպե՞ս էին տղաներին «Մատրոսսկայա տիշինա»-ում փակել, առոք-փառոք պահել, և որոնք 6 ամիս անց, «տրիումֆալնի» մտան Երևան, ինչպես գալլիական արշավանքից հետո Գայ Հուլիոս Կոսարը մտավ Հռոմ: Հարցեր կան, իհարկե ...

Ս. Ս. – Այդ հարցերը միշտ էլ եղել են հասարակության շրջանում տարիներ շարունակ, հա՞:

Ա. Գ. – Ասում եմ՝ միգուցե, ինքը՝ Բաբկեն Գուրգենովիչը, ստույգ ինֆորմացիա ուներ, որ այդ մոլեռանդ ՀՀ-ականները սովետական հատուկ ծառայությունների հատուկ պատվերն են կատարել՝ հարձակվելով ուղեկցորդ պահակախմբի վրա:

Ս. Ս. – Դուք կարծում եք, որ 2018 թվականին տեղի ունեցածը կա՞պ ուներ, և ինչ-որ իմաստով եք զուգահեռներ անցկացնում 1990 թվականի դեպքերի հետ:

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք: Այն առումով, որ թե՛ այն ժամանակ, թե՛ այժմ խնդիրը երկիրը փլուզելն է: Հիմա խոսքը Ռուսաստանի Դաշնության ամբողջ հարավային սահմանի ապակայունացման մասին է, դրանով իսկ հետագայում արդեն իրավիճակի սրումը Հարավային Կովկասում: Այժմ մի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

անգամյան ակնհայտ է, որ ձևավորվում է աշխարհաքաղաքական նոր բևեռ: Նկատենք, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները Թրամփի նախագահության օրոք, թերևս, հակված են ավելի շատ կենտրոնանալ ամերիկյան մայրցամաքի հրատապ հարցերի լուծման վրա, սակայն, հաշվի առնելով այն, որ Չինաստանն արդեն իսկ աշխարհում առաջինն է իր համախառն ներքին արդյունքով, ԱՄՆ-ը փոքր-ինչ փոխել է արտաքին քաղաքականության իր առաջնահերթությունները: Այսպես, հետևելով իրենց ազգային անվտանգության ռազմավարությանը, նրանք ձգտում են չեզոքացնել Իրանը, ներքաշելով հարևան երկրները սեփական ծրագրերի իրագործման մեջ, դրանով իսկ սրելով իրավիճակը մեր տարածաշրջանում: Չէ որ Ռուսաստանն էլ վաղուց ի վեր սկսել է հզոր, հպարտ արտաքին քաղաքականություն վարել, որի ապացույցը տեսնում ենք թեկուզ Սիրիայում ծավալվող զարգացումների օրինակով: Արևմուտքի ձեռքում, ինչպես միշտ, այնպես էլ հիմա, թուրքական դաշույնն է, որով փորձում է թիկունքից հարվածել Ռուսաստանին: Թուրքիան նախկինում գործում էր անգլոսաքսերի թելադրանքով, հիմա էլ, հիմնականում՝ Միացյալ Նահանգների, մասամբ էլ՝ Եվրոմիության:

Ս. Ս. – Պարոն Գեղամյան, Նիկոլ Փաշինյանը որպես վարչապետ էլ ի՞նչ պետք է աներ: Օրինակ՝ զորախումբ ուղարկեց Սիրիա: Հիշում եմ, իր ելույթը օգոստոսին, մեծ հանրահավաք անցկացրեց և ասաց՝ աննախադեպ քայլ եմ անելու Ռուսաստանի ուղղությամբ: Զորք ուղարկեց: Բայց Ռուսաստանի հետ, տեսնո՞ւմ եք, զազի գնի առնչությամբ խնդիրներ են ծագել: Նույնիսկ Վրաստանին «Գազպրոմ»-ից զեղչով գազ է տրամադրվելու, իսկ Հայաստանը դեռ, այսպես ասած, ծանր բանակցությունների մեջ է ու, կարծես թե, լուրջ սպասելիքներ չկան:

Ա. Գ. – Նախ՝ ասեմ. այս երկու տարվա ընթացքում միակ լուսավոր բանը, որ արել է Փաշինյանը, ոչ թե զորախումբ, այլ ընդամենը 30 հոգանոց ջոկատ է ուղարկել Սիրիա. ռազմական բժիշկներ և սպասարկող անձնակազմ:

Ս. Ս. – Դե, խումբ է ուղարկել ...

Ա. Գ. – ... ինչը ողջունելի է:

Ս. Ս. – ... և սակրավորներ:

Ա. Գ. – Իրոք, և դա, անշուշտ, ողջունելի է: Մնացյալ բոլոր հարցերում, ցավն այն է, որ ինքն առհասարակ բացարձակ անտեղյակ է և համարժեք չէ այն պաշտոնին, որին տիրացել է հեղաշրջման արդյունքում: Նա կարծում է, թե դիմացինն էլ նույն աստիճանի պրիմիտիվ է, պարզունակ, և որ իր խոսքերից չեն հասկանում, թե ինչով է ինքն առաջնորդվում: Ռուսաստանն ինչպե՞ս կարող է Նիկոլ Փաշինյանին լուրջ ընդունել, թեկուզ, օրինակ, այն պարագայում, երբ Հայաստանի Հանրապետության Անվտանգության խորհրդի քարտուղար է նշանակում մոլեռանդ ռուսատյաց մի սորոսականի: Երբ Վերահսկողության ծառայության ...

Ս. Ս. – ... այսինք, եթե լիներ շա՛տ ռուսամետ, խի՛ստ ռուսամետ, լա՞վ կլիներ ...

Ա. Գ. – Պետք չէ լինել խիստ ռուսամետ: Պետք է լինես ազնիվ, չպետք է փորձես դիմացինին դնել, ուրեմն, չորքոտանի երկարականջ «երագողի» տեղ: Իրենք բավականաչափ հզոր ծառայություններ ունեն, որոնք ինչպես հարկն է կողմնորոշվում են: Ինչ վերաբերում է գազի սակագնին, խորհուրդ կտամ ու կխնդրեմ թե՛ ձեզ, թե՛ հեռուստադիտողին կարդալ մայիսի 23-ին REGNUM Ղաշնային տեղեկատվական գործակալության հրապարակած իմ հոդվածը:

Ս. Ս. – Կարճ կարո՞ղ եք ասել, որովհետև հեռուստադիտողը ավելի լավ է ձեզանից իմանա, քան REGNUM –ը կարդա: Չէ՞:

Ա. Գ. – Իհարկե, կարող եմ կարճ ասել՝ եթե մտել ես ինտեգրացիոն գործընթացի մեջ, ապա բարի եղիր ոչ թե խտրական ինտեգրում արա, այլ՝ համատարած, գոնե քո պատրաստակամության մասին հայտնիր: Ոչ թե՛ այստեղ ինձ պե՛տք է՝ ինտեգրացված կիներ, և խնդրում եմ գազի գինը իջեցրեք, իսկ այնտեղ, որտեղ ինձ դեռ պետք չէ, ուրեմն ... Այստեղ մեզ պե՛տք է, որ Պենտագոնի ֆինանսավորմամբ փակ կենսալաբորատորիաներ լինեն, որոնք բիոլոգիական զենք են մշակում Հայաստանի Հանրապետությունում, բնականաբար, նախ և առաջ ուղղված Ռուսաստանի դեմ, թող, ուրեմն, լինեն: Հետո էլ Ռուսաստան ես գնում ու ասում, թե արի գազի գինը իջեցրու: Մինչդեռ, ի դեպ, դեռ մի տարի առաջ պայմանավորվածություն կար արտգործնախարար Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի և Հայաստանի իր գործընկերների միջև, որ այդ կենսալաբորատորիաների ...

Ս. Ս. – ... մուտքը բաց կլինի:

Ա. Գ. – Միանգամյան ճիշտ եք՝ մուտքը բաց կլինի: Ավելին ասեմ: Երբ «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց»-ը Ձեր խոնարհ ծառայից էլ հարգացրույց էր վերցնում, ասացի, այն, ինչ հռչակում են, այլ նպատակի է ծառայում, իբր, հակառակն է՝ հակահամաձարակային դեղամիջոցներ, ուրիշ-ուրիշ նման բաներ ... Դե, ուրեմն, Ռուսաստանին ներգրավեք այդ լաբորատորիաների աշխատանքի մեջ. համոզված եմ, նա սիրով կհամաֆինանսավորի: Իսկ էդ ո՞նց է ստացվում. ռազմաքաղաքական քո դաշնակիցը ներքին գներով քեզ ամենաժամանակակից զենք է վաճառում, և այդտեղ ինքը լավն է, իսկ երբ քեզ ասում է՝ եկեք՝ ավելի խորը ինտեգրում անենք, եթե դու ազնիվ ու անկեղծ ես իմ նկատմամբ՝ կենսալաբորատորիաների մուտքը բաց արա, ապա՝ լռություն է տիրում ... Բարեկամությունն այդպես չի լինում: Անձրևաշիթերի արանքո՞վ է ուզում գնալ, չոր մնալ ... Այդպես միայն Միկոյանն է կարողացել ...

Ս. Ս. – Դա էլ հայտնի չէ՞ լեզե՞նդ է, թե՞ իրականություն: Լա՛վ: Բայց Հայաստանի իշխանությունը շարունակում է հայտարարել, թե հայ-ռուսական հարաբերությունները փայլուն են: Ինչ-որ չհասկացվածության պատճառով կարո՞ղ ենք խնդիրներ ունենալ, ասենք, Արցախի շուրջ: Ուզում եմ գալ Լավրովի հայտնի հայտարարությանը: Փաստորեն, նա հիշատակեց Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացում փուլային տարբերակի, դրա քննարկման մասին, թե՛ բանավեճերը դեռ շարունակվում են: Հայկական կողմը հերքեց՝ փուլային տարբերակ ներկայումս չի քննարկ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

վում: Կասեք, թե ի՞նչ է տեղի ունենում: Հետաքրքիր է Ձեր կարծիքը որպես փորձառու գործչի, նաև պատգամավորի, ռուսական քաղաքական շրջանակների հետ շփվող անձի: Ի՞նչ էր նշանակում Լավրովի հայտարարությունը:

Ա. Գ. – Օգտվելով առիթից (թեև, գիտեմ, հայտնի ուժերը կվայրահաչեն), ուզում եմ խորին շնորհակալություն հայտնել Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարին, որ հայ ժողովրդին զգուշացրեց. ձեր թիկունքում գործարք է կատարվում, իսկ թե ո՞նց կկողմնորոշվեք, արդեն ինքներդ որոշեք: Եվ ամենևին պատահական չէր, որ դրան հաջորդեց Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարի տեղակալ Ջորջ Քենթի հայտարարությունը, իբր, Ռուսաստանը (կարդա՛ Լավրովը) վնասում է Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը: Հետո հասկացան, որ սխալ են թույլ տվել և արդեն Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանը լրիվ այլ պատասխան տվեց՝ կապված Լավրովի այդ հայտարարության հետ, այն է՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները սերտորեն համագործակցում են թե՛ միմյանց, թե՛ հակամարտող կողմերի հետ հանուն խաղաղ կարգավորման: Քանի որ այս հարցին անդրադարձանք, որ չստացվի, թե իմ տազնապներն արդարացված չեն, ասեմ, մայիսի 16-ին Եվրոմիության խորհուրդը (սովորաբար հիշատակվում է որպես Նախարարների խորհուրդ) հանդես էր եկել Արևելյան գործընկերության անդամ 6 երկրներին հասցեագրած մի փաստաթղթով, որտեղ արդեն իսկ ուղղակի հիշատակում է հակամարտությունների կարգավորման միայն երկու սկզբունք՝ տարածքների ամբողջականություն և սուվերենություն: Իսկ ազգերի ինքնորոշման իրավունքի մասին՝ քար լուծություն ... Ասել կուզի, որ Ղարաբաղյան հարցի կարգավորումը լինելու է սոսկ հիշատակված երկու սկզբունքի շրջանակում: 2018 թ. մայիսի 28-ին Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետության 100-ամյակի կապակցությամբ ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփը ողջույնի ուղերձ էր հղել Իլհամ Ալիևին, ուր ուղղակի ասված էր, թե մոտակա ամիսներին, իր համոզմամբ, Ղարաբաղյան հիմնահարցը կլուծվի, և դրանից հետո ԱՄՆ-ի հարաբերություններն Ադրբեջանի հետ է՛լ ավելի կխորանան: Եվ այլն, և այլն: Է՛հ, պարզ է, Դոնալդ Թրամփը գիտեր, որ դրանից երկու շաբաթ առաջ հեղաշրջում է եղել Հայաստանում, և որ հեղաշրջման արդյունքում իշխանության է եկել իրենց դրածոն, իսկ Ալիևի համար էլ՝ լուծումը գերադասելի և սպասելի կլինի. տարածքային ամբողջականություն և՛ վերջ: Այսինքն, դեռ այն ժամանակ էր ծրագրված և արդեն իսկ պարզ հասկանալի, որ Սերժ Սարգսյանի հրաժարականը նաև պայմանավորված էր հենց դրանով. նա գիտակցում էր, որ, այսպես թե այնպես, ամեն ինչ կարվի, որ Հայաստանի Հանրապետությունում իրավիճակը ապակայունացվի, ինչը և բարենպաստ պայմաններ կստեղծի Ադրբեջանի համար կրկին ռազմական գործողություններ սանձազերծել Արցախի դեմ: Ահա և ամբողջ սցենարն ու բանալին:

Ս. Ս. – Վերջին շրջանում և հատկապես հեղափոխական իրադարձություններից հետո Ադրբեջանը լայնածավալ զորավարժություններ է անց-

կացնում Հայաստանի, Արցախի մերձակա տարածքներում, Նախիջևանի կողմից: Ակտիվացել են նաև սահմանային միջադեպերը: Անցյալ օրը ադրբեջանական կողմի կրակոցից հայկական գումարտակի հրամանատարի մեքենան էր հրկիզվել: Կրակոցներ են հնչել նաև Նախիջևանի կողմից: Այս մասին գրել էր «Հրապարակ» օրաթերթը՝ նշելով, որ պաշտպանության նախարարության լրատվական բաժնից դեռ պաշտոնապես չեն մեկնաբանել: Ակտիվ կրակոցների հանգամանքը հաստատել էր Արենիի համայնքի ղեկավարը: Ավելի ուշ պաշտպանության նախարարության մամուլի խոսնակն իր ֆեյսբուքյան էջում անդրադարձել էր միջադեպին՝ գրելով, որ զորքերի առօրյայում նման միջադեպերը բացառված չեն, ամեն օր սահմանին լինում է փոխհրաձգություն, ինչի հետևանքով թե՛ մենք, թե՛ հակառակորդը վնասներ ենք կրում: Այս ընթացքում Ադրբեջանն ավելացրել է իր ռազմական հռետորաբանությունը, ի դեպ, չնայած նաև կորոնավիրուսին: Ռազմական գործողությունների վտանգ, իրական վտանգ Դուք տեսնո՞ւմ եք. ո՞րն է Ադրբեջանի նպատակը այս փուլում, ի՞նչ կարող է տեղի ունենալ:

Ա. Գ. – Շնորհակալություն շատ կարևոր հարցի համար: Միանգամայն իրավացի եք: Մայիսի 18-ից 22-ը ներառյալ Նախիջևանի տարածքում ընթացան աննախադեպ խոշոր զորավարժություններ ադրբեջանական բանակի և այդ բանակը վերահսկող թուրք ռազմական հրահանգիչների մասնակցությամբ: Տասը հազարից ավելի զինծառայող է մասնակցել, 130 տանկ է ներգրավված եղել, 200 ամենատարբեր հրթիռային, հրթիռակործան սարքեր, 30 անօդաչու և օդաչուով սարքեր: Այս ամենն արդեն իսկ պետք է հրահրեր ապակայունացում, հետևաբար, պիտի կենտրոնացվեր մեր զինուժն այդ տարածքում: Ի դեպ, օգտվելով առիթից (վաղը սահմանապահների օրն է) սրտանց շնորհավորում եմ սահմանապահներին իրենց մասնագիտական տոնի կապակցությամբ, գեներալ-լեյտենանտ Ռոման Գոլուբիցկիին, գեներալ-մայոր Սերգեյ Պիսանիին, բոլորին, բոլորին: Մեր սահմանապահները, ամենայն հավանականությամբ, հետևում էին համապատասխան տեղեկատվությանը, մասնավորապես, ուշիուշով դիտելով «Վեստի»-ի հեռուստաձայնի երեկոյան թողարկումը, ուր հաղորդվում էր, որ Վլադիմիր Պուտինն ու Իլիամ Ալիևը հեռախոսակապի ընթացքում անդրադարձել են դադատանա-ադրբեջանական սահմանին կուտակված ադրբեջանցիների՝ Ադրբեջան տեղափոխելու հարցին: Այսքանը՝ Կրեմլի հաղորդագրությունում: Իսկ երբ Ձեր խոնարհ ծառան չզլացավ ու հետևեց ադրբեջանական President.az կայքին, այնտեղ կային սոսկ ընդհանուր խոսքեր երկուստեք համագործակցության, տարածաշրջանային զարգացման հարցերի, սիրիական դեպքերի և ուրիշ հարցեր շուրջ: Ճիշտ նույն օրը եղավ Վլադիմիր Պուտինի ...

Ս. Ս. – ... շնորհավորանքը ...

Ա. Գ. – ... Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանին, որտեղ նույնպես արժարժված էին տարածաշրջանային անվտանգության հարցեր, համագործակցությունը Սիրիայում: Այս ամենով, Ռուսաստանը, անշուշտ, հասկացնում էր՝ հան-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կարծ ծեր մտքով չանցնի հայ-ադրբեջանական սահմանում, որը վերահսկվում է ռուս և հայ սահմանապահների կողմից, սադրանք հրահրել ու ռազմական գործողություն սկսել: Այո՛, վտանգը շատ մեծ է: Բավական է թերթել ադրբեջանական մամուլը, հետևել trend.az-ին, apa.az-ին, minval.az-ին, baku-moskou.az-ին, haqin.az-ին (ի դեպ, զգվանքով, բայց պարտավոր եմ դա անել) և ամեն ինչ հասկանալի կլինի:

Ս. Ս. – *Հիմա, հնարավո՞ր են ինչ-որ գործողություններ:*

Ա. Գ. – Հիմա ասեմ: Զաքիր Հասանովը և Մագերամ Ալիևը, մեկը՝ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարն է, մյուսը՝ Ադրբեջանի նախագահի օգնականը, երկուսն էլ գեներալ-գնդապետ, շրջայց են կատարել սահմանային ամբողջ պարագծով՝ թե՛ Արցախի, թե՛ Նախիջևանի, ու տեսեք՝ միաբերան ինչ են ասում ադրբեջանական լրատվամիջոցների վերնագրերը՝ Ադրբեջանը պատրաստվում է պատերազմի: Սա նրանց երազանքն է՝ օգտվելով տարածաշրջանում ստեղծված աշխարհաքաղաքական այս բարդ իրավիճակից, պայմանավորված, ինչո՞ւ չէ, նաև կորոնավիրուսի համավարակով, սանձազերծել ռազմական գործողություններ: Ամենևին պատահական չէ, որ դրան իր փաստացի գործողություններով նպաստում է Նիկոլ Փաշինյանը: Բավական է ասել, որ Արցախի երկու հերոս, որոնք առանցքային դերակատարում են ունեցել ազատագրական պայքարում, լինի հանրապետության երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, լինի հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանը, նաև լինեն գեներալներ Մանվել Գրիգորյանը, Սեյրան Օհանյանը, հայտնվել են դատական հետապնդման հորձանուտում: Էլ չեմ ասում քաջարի Վիտալի Բալասանյանի, Լևոն Մնացականյանի մասին, որոնք, փաստորեն, յուրովի օտարման են դատապարտվել: Օգտվելով առիթից՝ հիշեցնեմ բոլոր մոռացկոտներին 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա պատերազմում Արցախի հերոս Վիտալի Բալասանյանի դերակատարությունը, որը անհնար է գերազնահատել: Նա հաշվարկել էր ադրբեջանական զինվորականների հանցավոր դիտավորությունը:

Ս. Ս. – *Եվ ոչ միայն իրենը. այնտեղ բազմաթիվ էին. Օգանովսկի, Քարամյան, Լևոն Մնացականյան, բոլոր մյուսները:*

Ա. Գ. – Մեկը մյուսից լավը: Բայց այն հարձակումները, որ այսօր կատարում են Վիտալի Բալասանյանի դեմ ... Հապա նայեք. ոմանք, որ ժամանակին միգուցե երկու-երեք հատ «խլոպուշկա» են տրաքացրել սահմանին, հիմա եկել ու ասում են՝ Արցախի հերոսի կոչումից զրկել Վիտալիին ...

Ս. Ս. – *Դե, ՊՊԾ գնդի գրավման օրերին նույն Բալասանյանը չէ՞ր բանակցողը, որը ...*

Ա. Գ. – ... փրկեց իրավիճակը:

Ս. Ս. – *Պարոն Գեղամյան, իսկ, ի դեպ, Ձեր նկատմամբ գործողություններ չե՞ն սկսել՝ հաշվի առնելով Նիկոլ Փաշինյանի հետ Ձեր կոշտ բախումները 2017 թ. հոկտեմբերին Ազգային ժողովում: Չկա՞ քաղաքական հետապնդում, քրեական հետապնդում Ձեր նկատմամբ:*

Ա. Գ. – Քրեական հետապնդում ասացիք, օգտվելով առիթից՝ մի կարճ պատմություն պատմեմ: 1990 թ. դեկտեմբերի 2-ին դիմում տվեցի և քաղաքապետարանից դուրս եկա (ինձ չեն հանել, ես եմ դիմում գրել, քանի որ գործկոմի նախագահի ընտրովի պաշտոնը ՀՀ-ն դարձրել էր նշանակովի): Ուրեմն, 1 տարի 2 ամիս քաղսովետի գործկոմի նախագահ աշխատելիս ինչ դրական որոշում որ ընդունել եմ, բոլորի հետ առնչված անձանց կանչել եմ գլխավոր դատախազություն, ու ասել՝ «Էս Գեղամյանը, որ հարցդ լուծել ա, ի՞նչ փող ես տվել»: Հետո գործը գալիս – հասնում է մեր Ալբերտ Ազիզովի-չին՝ Սուքիասյանին, հայտնի Գռզոյին, Խաչիկի հորը: Աբոն կարգին, Երևանի հին տղերքից էր: Աբոն ասում ա քննիչին՝ «Էս պրես-պայպեն գլխովդ կտամ, դու էս ի՞նչ ես ասում»: Իսկ նա, իրոք, կարող էր ասել էդ բանը, քանի որ Խաչիկը Տեր-Պետրոսյան Թելմանի հետ մտերիմ էր: Ասում ա՝ «Էս ինչե՞ր ես ասում, ես էլ ընկել եմ էդ մարդու հետևից, թե նրա լավության տակից ո՞նց դուրս գամ ու ձևը չեմ գտնում»: Ալբերտն ինձ զանգեց, թե վրադ գործ են ուզում սարքեն: 200-ից ավելի մարդ էին հարցաքննել. տեսան բան չեն գտնում: Հիմա ի՞նչ բռնեն: Ձեզ չի՞ թվում՝ եթե շանս ունենային, վաղուց գործ չէի՞ն սարքել ... Ի՞նչ ասեմ, ի՞նչ պիտի գտնեն: Հա, որ Արտաշես Գեղամյանն այս իշխանության օրոք հասավ նրան, որ իր բնակարանը հարկադրված վաճառեց:

Ս. Ս. – *Վաճառե՞լ եք:*

Ա. Գ. – Բա ինչ եմ արել:

Ս. Ս. – *Ե՞րբ:*

Ա. Գ. – Երկու-երեք ամիս առաջ: Է՞դ պիտի ասեն, ի՞նչ պիտի ասեն: Պետք է ասեն, որ քաղաքապետարանում աշխատելիս հարյուրավոր մարդկանց, այդ թվում՝ ազատամարտիկների, օգնել-օժանդակել եմ, որին մի խուց, որին մի բնակարան, որին խանութ եմ տվել:

Ս. Ս. – *Ձեր որդիներին աշխատանքից չե՞ն հանել:*

Ա. Գ. – Աչքով կտաք: Մեկին՝ կրտսեր որդուս, ըստ էության, հանեցին: Հավանաբար, Փաշինյանի համար պահանջված չէ Լոնդոնի Մետրոպոլիտեն համալսարանի մագիստրոսի կոչումը կրող Արմեն Արտաշեսի Գեղամյանը, որը պետական ապարատում ընկավ կրճատման տակ, այսինքն՝ կառուցվածքային փոփոխությունների արդյունքում մնաց դրսում: Ավագ որդիս շարունակում է աշխատել, գիտությունների թեկնածու է, արդեն մոտ 10 տարի է, առանց աշխատանքային առաջխաղացման, աշխատում է իր մասնագիտությամբ:

Ս. Ս. – *Դե լավ, աչքով չտամ: Եվ վերջին հարցս: Հայաստանում արտահերթ գործընթացների հնարավորություն տեսնո՞ւմ եք, թե՞ ոչ: Այսինքն, արտաքին քաղաքական զարգացումները կարո՞ղ են ունենալ ներքաղաքական արտահայտություններ:*

Ա. Գ. – Անխուսափելի է, հարգելի Սաթիկ: Եվ օր առաջ պետք է ազգովի մտածենք՝ ինչպես անել, որ Նիկոլ Վոլակիչը յուր մերձավորների, հարազատների հետ առոք-փառոք լքի Հայաստանը: Քանզի համոզված եմ՝ նրա իշխանության ամեն օրը հղի է պետականության խարխվմամբ, նույն-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

իսկ՝ պատերազմական գործողություններով: Չէ որ նրան իշխանության են բերել այն պարզ պատճառով, որ Արցախի խնդրի լուծումը կարողանան իրագործել միայն մի մարդու ձեռքերով, որն ի սկզբանե համոզված էր, թե ո՞նց, կորոնավիրուսն ո՞ւմ շունն է, թե Արցախն ի՞նչ կապ ունի Հայաստանի հետ ... Հիշում եմ՝ 2001 թ. մայիս ամսին տպագրած իր հայտնի հոդվածը, որտեղ ասում էր՝ ընկել եք, Արցախն եք պաշտպանում, Հայաստանը թողած: Այդպես էլ նա իր թեզից չհրաժարվեց: Նա օտար մարմին է, նա հստակ առաքելություն ունի, հանձնարարություն:

Ս. Ս. – *Ազգային ժողովում Սաղաթեյանը հիշեցրեց այդ հոդվածը ...*

Ա. Գ. – «Առաքելությունն անիրագործելի է»: Դա էն թո՛ւմ Կրուգի ֆիլմը չի: Սրա առաքելությունը, իրոք, անիրագործելի է: Նա չի կարող անել այն, ինչն իրեն ստիպում են: Եվ դա գիտակցում է: Հիմա ինքը Վան Դամի շպագատի պես է՝ մի ոտքը, ուրեմն, ամերիկացիների դաշտում է, մյուսը՝ ռուսական: Կճղվի մեջտեղից, քանի որ իրարամերժ խնդիրներ են դրված: Ռուսաստանը մի նպատակ է ուզում կարգավորել, այն, որ երբեք ու երբեք Ամերկյան, Իսրայելը, ինչո՞ւ չէ, նաև Թուրքիան, վերահսկողություն չունենան 105 կիլոմետրանոց հայ-իրանական սահմանի վրա և Իրանը շրջափակման մեջ չվերցնեն, ու առհասարակ՝ մեր տարածաշրջանում ՆԱՏՕ-ական զորքեր չտեղակայվեն: Իսկ դա Արևմուտքի բաղձալի երազանքն է:

Ս. Ս. – *Կիրականացնի՞ր Նիկոլ Փաշինյանը:*

Ա. Գ. – Չի կարող:

Ս. Ս. – *Բա ի՞նչ պետք է անի:*

Ա. Գ. – Հրաժարական տա:

Ս. Ս. – *Կտա՞ր հրաժարական:*

Ա. Գ. – Կստիպեն:

Ս. Ս. – *Ինչո՞ւ: Չէ, որ նրան աջակցում է Ազգային ժողովի մեծամասնությունը:*

Ա. Գ. – Իրավիճակը կստիպի, որ հրաժարական տա: Ճիշտ է, թեև նա առաջնորդվում է Յոզեֆ Գեթելսի պրոպագանդիստական հնարքով, թե՛ հարկավոր է ստախոսել մշտապես ու լկտիաբար, և որքան անհավանական է սուտը, այնքան պարզունակ մարդիկ հեշտ կհավատան դրան: Երկու տարի անընդմեջ Փաշինյանն աննկարագրելի ստախոսությամբ է զբաղված, ինչը, բարեբախտաբար, մասնագիտական կոռեկտության շրջանակում բացահայտեց Միքայել Մինասյանը. այդ ամենն ամեն օր են բացահայտում, թե՛ Նարեկ Սամսոնյանը, թե՛ «Ադեկվատ»-ի տղաները, թե՛ Ղազինյանը՝ մեր Գագիկ Ղազինյանի որդին ...

Ս. Ս. – *... Արթուրը:*

Ա. Գ. – Հա՛, Արթուր Ղազինյանը: Նրանք մասնագիտորեն, պարզ բացատրում են, որ պաշտոնում այս մարդու օր ավելի մնալը Հայաստանի Հանրապետությանն սպառնում է պետականության խարխլմամբ: Դա էլ է, գիտե՞ք, տեխնոլոգիա՝ մի բուռ ազգի ներսում մարդկանց իրար դեմ հանելը,

մարդկանց թշնամացնելը: Լավ, երկու տարի անվերջ կարելի՞ է ասել՝ նախկիններ՝ ըր, նախկիններ՝ ըր: Ա՛յ մարդ, մի լավ բան արա, մտքո՛ւ նախկինների աչքը, մենք էլ ասենք՝ «հալա՛լ ա քեզ»: Չի՞ արել, չի՞ կարող ...

Ս. Ս. – Ոչ մի բան չի՞ արել:

Ա. Գ. – Խելքը չի կտրում ...

Ս. Ս. – Չի՞ արել ոչ մի լավ բան:

Ա. Գ. – Սաթիկ ջան, բացարձակապես՝ ոչ մի լավ բան: Կա՛մ էլ այնքան աննշան է, որ անգամ վատի կողքին տեղնուտեղը չեզոքանում է:

Ս. Ս. – Հապա *ի՞նչն են գնահատում, ծայները, իր վարկանիշը, ասենք թե, ըստ տվյալների ընկնում է, բայց ամեն դեպքում ինքն ունի ...*

Ա. Գ. – ... երկու-երեք հանգամանք կա: Մեկը, որ, այո՛, որոշակի փոփոխությունների կարիք կար երկրում, ինչն ուշանում էր: Հենց փորձեցին ձեռնամուխ լինել, վրա հասավ այս իշխանազավթումը:

Ս. Ս. – Դա արվում է, ասենք, երկու տարի հետո:

Ա. Գ. – Երկրորդ. Հայաստանում երկու տասնամյակից ավելի «հինգերորդ շարասյուն» է ձևավորվել, ի դեմս՝ սորոսականների, տոտալիտար կրոնական աղանդների ...

Ս. Ս. – Նրանք էլ՝ արևմտամետները, ռուսամետ գործիչներին են ասում «հինգերորդ շարասյուն», և Լավրովի հայտարարությունից հետո Ռուսաստանը փորձում է այստեղ ինչ-որ ...

Ա. Գ. – ... այդ հարցին անդրադարձանք:

Ս. Ս. – Այսինքն, ուզում եմ ասել՝ փոխադարձ մեղադրանքներ են հնչում:

Ա. Գ. – Փաստ չեն կարող բերել: Նորից եմ կրկնում՝ Լավրովը հայ հանրության աչքերը բացեց. մեր թիկունքում Նիկոլ Փաշինյանը ուզում է գործարք կնքել: Ուրեմն՝ սորոսականները, կրոնական տոտալիտար աղանդը, ԼԳԲՏ-հանրույթը ... Այդ երեքը կազմակերպված ուժ են, նրանք զինվորականների պես են: Դուք հաշվի առեք մի պարզ ճշմարտություն. ընտրողների միայն 49 տոկոսը գնաց Ազգային ժողովի 2018 թ. դեկտեմբյան ընտրություններին: Ընտրելու իրավունք ունեցողների 51 տոկոսը չգնաց: 51 տոկոսը բնագդով հասկանում էր, որ սա «էն չի», այստեղ ամեն ինչ «հալալ չի», բայց չթողեցին, որ կայանա «ոչ նիկոլականին» շարժումը, որ Նիկոլին բացահայտողների համախմբում տեղի ունենա: Մի դեպքում՝ սեփական ամբիցիաներից ելնելով, մեկ այլ դեպքում՝ ինչ-ինչ պատճառներով: Դրա համար էլ հիմա իշխանությունը մտքեր է էս հակահամավարակային կարանտին կոչվածը, որ ոչ մի հավաք, ժողով և այլն, և այլն, տեղի չունենա: Բայց սա վերջ ունի:

Ս. Ս. – Արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններ սպասվո՞ւմ են:

Ա. Գ. – Անխուսափելի է:

Ս. Ս. – Ե՞րբ:

Ա. Գ. – Գիտեք, սա այն դեպքերից է, երբ ես Դելֆիական կանխագուշակը չեմ, ոչ էլ՝ Կասանդրան: Ենթադրում եմ, որ այս տարի:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ս. Ս. – Իսկ նախագահ Արմեն Սարգսյանն ինչո՞ւ որևէ դերակատարություն այս ամենում չի ունենում: Այս պայմաններում, երբ նման խնդիրները կան, կարծես, պասիվ դերակատարություն է ընտրել իր համար:

Ա. Գ. – Գիտե՞ք, ես միայն մի բան կարող եմ ասել: Այն ինտելեկտի, այն բավական գործող միջազգային կապերի առկայության պարագայում, որ նա ունի, նման չեզոք դիրք գրավելը գալիս է ինձ համոզելու, որ Արմեն Սարգսյանը ևս միսիա, առաքելություն ունի Հայաստանի Հանրապետությունում: Իսկ թե այդ առաքելությունն ուժային ո՞ր կետորոնից է բխում՝ MI-6-ն է՞, ԱՄՆ-ի Կենտրոնական հետախուզական վարչությունը, թե՞ Ռուսաստանի Դաշնային անվտանգության ծառայությունը, դժվարանում եմ ասել: Բայց գիտեմ մի բան, կգա օրը, կգա ժամանակը, երբ ձեզ հետ միայն մի բան կասենք՝ չա՛տ ափսոս, որ երկուսուկես տարի, հավանաբար, նախագահը Հայաստանի համար կարող էր շատ ավելի օգտակար լինել, ինչը նա, ավա՛ղ, չարեց: Սա՛ է իրավիճակը:

Ս. Ս. – Պարոն Գեղամյան, մի հարց էլ ամեն դեպքում ուզում եմ տալ՝ անդրադառնալով 2017 թ. Ձեր և Նիկոլ Փաշինյանի միջադեպին: Քննարկվում էր՝ Դուք բռնցքամարտով զբաղվե՞լ եք:

Ա. Գ. – 1980-ական թվականներին Երևանում անկախ նրանից մարզական սեկցիա գնում էիր, թե չէ, եթե մի քիչ «թասիք» ունեիր, օրական մի քանի բռնցքամարտի մեջ էիր հայտնվում: Նույնն էլ՝ ես: Հա՛, երեքուսուկես տարի պարապել եմ:

Ս. Ս. – Պարապե՛լ եք:

Ա. Գ. – Է՛, հա՛. մի երկու տարի էլ կարատե եմ պարապել: Հիմա էլ լողի եմ գնում:

Ս. Ս. – Այն ժամանակ Դուք հերքեցիք, որ նման միջադեպ է եղել:

Ա. Գ. – Եղել է դաստիարակչական, բացատրական աշխատանք:

Ս. Ս. – Չնայած որ Նիկոլ Փաշինյանի դեմքը կարմրած էր:

Ա. Գ. – Ամոթից էր կարմրել, Սաթիկ ջան: Երբ իմ բացատրական աշխատանքից հետո նա հասկացավ, որ ինքը սխալ է եղել, և, քանի որ, ուրեմն, նամուսը մինչև վերջ չէր կորցրել, կարմրեց:

Ս. Ս. – Իսկ ի՞նչ էր եղել, որ կարմրեց: Ինչի՞ց կարմրեց:

Ա. Գ. – Նա Ազգային ժողովի ամբիոնից ...

Ս. Ս. – Այդ ելույթը հիշում եմ:

Ա. Գ. – Ամբողջ խնդիրն այն է, որ ինձ խոսքեր, մտքեր վերագրեց, որ ընդհանրապես չէի արտահայտել, որոնք, իրոք, խոցելի էին, և ահա իր հնարած այդ մտքերը սկսեց հեզնել: Ես էլ խնդրեցի, որ տեղի-անտեղի իմ անունը չշոշափի:

Ս. Ս. – Ես հիշում եմ:

Ա. Գ. – Նիստից հետո նա ըմբռնումով չմոտեցավ խնդրանքիս, ես էլ ավելի համոզիչ բացատրեցի, և դրանով ամեն ինչ ավարտվեց:

Ս. Ս. – Լրագրողներից մեկի հարցին ի պատասխան Փաշինյանն այն ժամանակ հայտարարել էր, թե իր կոշիկները փայլեցրել է Գեղամյանի հա-

գուստի վրա, որին, սակայն, Ղուք հակադարձրել էիք: Մեջքերում եմ. «Ղուք որևէ տեղ փայլ տեսնո՞ւմ եք: Ղեռ մանկուց իմ մեջ տպավորվել է մի պարզ ճշմարտություն: Եթե տղամարդը կռիվ է անում, ապա այդ կռվի մասին չի տարածում, անկախ նրանից, թե ինչքան լավ կերևա, եթե տարածի»: Նիկոլ Փաշինյանը հակադարձրել էր. «Ղա նշանակում է՝ Արտաշես Գեղամյանը Արտաշես Գեղամյան է»:

Ա. Գ. – Եթե նա որևէ կերպ փայլեցրել է իր կոշիկները, ապա, հավանաբար, իր իսկ սեփական փողկապով:

Ս. Ս. – Ղրանից հետո Ղուք առիթ չե՞ք ունեցել միմյանց հետ շփվելու:

Ա. Գ. – Չէ, բացարձակապես, ո՛չ առիթ եմ ունեցել, ո՛չ էլ ցանկություն: Մի բան ասեմ՝ երևանյան հին բարքերից, ես գիտեմ՝ դուք երևանցի եք: Ուրեմն, 1970-ական թվականներին Երևանում շատ ուժեղ, երևացող լավ տղերք կային: Երջանկահիշատակ Նորիկը Թադևոսյան՝ «Դքի Նորիկ» էինք ասում, Ֆելոն՝ «Սիրուն Ֆելոն» Դանիելյան, Փայլակը Սիմոնյան՝ կայարանից և այլն: Ուրեմն, կային դուրսպրծուկներ, ովքեր ուզում էին իրենց անունը շոշափվի և գնում, կանգնում էին նրանց կողքը: Այսպես նրանց կողքը կանգնելիս՝ երբեմն մի-երկու հայիոյանք էին տալիս բարձրածայն, ուղղված՝ ընդհանրապես ... բայց՝ նրանց ներկայությամբ:

Ս. Ս. – Օդում, հա՞:

Ա. Գ. – Օդում: Բնականաբար, վզակոթին «ձլո» էին ստանում, հետո գնում, հայտարարում էին՝ ես Նորիկի հետ կռիվ արեցի, ես Ֆելոյի հետ կռիվ արեցի, ես Փայլակի հետ կռիվ արեցի: Եվ կռիվը եղել է էն, որ «ձլո» են կերել: Եղբա՛նը: Հիմա էս դեպքն ա: Հասկացանք, լա՛վ, ինքը էն ֆիզուրան չի, որ էսքան ծանրանանք: Նա էն մարդը չի: Իրեն հարգող ղեկավարը, իրեն հարգող տղամարդը կասի՞ «ասֆալտին եմ փռելու», «պատերին եմ ծեփելու», «է՛ս եմ անելու, է՛ն եմ անելու»:

Ս. Ս. – Չի՞ կարող անել:

Ա. Գ. – Ի՛նքը չի անում. ուստիկանին են հրաման իջեցնում, ուստիկանը գործող օրենքը խախտելով՝ անում է: Հետո, էդ «ասֆալտին փռվածների» մեջ մի երկու թասիբով տղա կլինի, չէ՞ ...

Ս. Ս. – Ղե, Ուրբեն Հայրապետյանը կոշտ հայտարարություն արեց ...

Ա. Գ. – Շատ լավ էլ արեց: Ճիշտ էլ արեց:

Ս. Ս. – Պատասխանեց և արդեն երեկ հայտնի դարձավ, որ հետախուզում է հայտարարված և՛ Ուրբեն Հայրապետյանի, և՛ նրա որդու նկատմամբ:

Ա. Գ. – Ուրեմն, ես ծանոթ եմ այդ ինֆորմացիային: Բումբերանգի էֆեկտը գիտեք չէ՞, հետո գալու կանելու է այդ «գործի» թիկունքին կանգնած «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովանիչին: Կանելու է 100 տոկոսով: Ախր, բացարձակապես ոչ մի արածն ընդունելի չի: Որպես վարչապետ համարժեք չի զբաղեցրած պաշտոնին, որպես տղամարդ էլ գոյություն չունի: Միա՛կ դրականը՝ հանդուրժող է միասեռականների նկատմամբ, որ, չգիտեմ, դա տղամարդկայի՞ն հատկանիշների մասին է խոսում ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ս. Ս. – *Դուք պարզապես տրամադրված եք իր նկատմամբ, որովհետև խնդիր է եղել Ձեր միջև, դա եմ ուզում ասել: Ձեր, հիմա այս քննադատությոնը ...*

Ա. Գ. – Բացարձակապե՛ս, բացարձակապե՛ս, Սաթիկ ջան ... Ես հիմա Ձեզ կնվիրեմ վերջերս հրատարակած այս 956 էջանոց գիրքը՝ իմ ընծայագրով: Համեցեք ... Իսկ նա այսօրվա դրությամբ բացարձակապես չի տիրապետում այն տարրական գործիքակազմին, որով օժտված պետք է լինի երկրի նախագահը հատկապես ...

Ս. Ս. – *Վարչապե՛տը:*

Ա. Գ. – Ներողությո՛ւն, վարչապե՛տը. հատկապես այս համավարակի պայմաններում: Գոյություն ունի հայտնի մի տեսություն՝ «Պետական հակաձգնաժամային կառավարում». տնաշենը գոնե այդ կարդա, այնտեղ սևը սպիտակի վրա գրված է, թե այս իրավիճակում, ո՛րն է ընդհանրական բոլորի համար. խոսքը տնտեսական ձգնաժամի մասին է, նման վիճակում հայտնված երկրների ղեկավարների, գործադիր իշխանության ղեկավարների քայլերի հերթականությունն է: Այ մարդ, գոնե կարդա, իմանա: Դա էլ չի անում: Այսինքն, որ կարդա էլ, չի հասկանա, բայց գոնե, փառք Աստծո, կողքին տնտեսագիտությունից մի երկու հասկացող մարդ կա: Լա՛վ, ծայրահեղ դեպքում Արմեն Գևորգյանին կանչեք, նա, ո՞նց ասեմ, բթամիտների համար հողված էր գրել, որ ամենասահմանափակ գիտելիք ունեցողը հասկանա ...

Ս. Ս. – *Կորոնավիրուսի հետ կապված կանխարգելմա՞ն մասին:*

Ա. Գ. – Չէ՛ տնտեսական ձգնաժամի տեսության: Ամենաբթամիտը կհասկանա, թե գոնե ինչ պետք է անել: Ավելի պարզ բացատրություն տալ հնարավոր չէ: Ես էլ չեմ ասում լուրջ, հիմնավոր փաստարկների մասին: Մտածում եմ հողված գրեմ, գիտեմ՝ հողվածը գրում ես օգուտ տալու համար, ոչ թե ինքնագովազդով զբաղվելու, այլ՝ օգուտ տալու: Է՛, բայց սրանք չեն կարդում:

Ս. Ս. – *Շնորհակալ եմ, պարոն Գեղամյան, Ձեր գիրքն ինձ նվիրելու համար: Հեռուստադիտողին հրաժեշտ տանք այսօր:*

Ա. Գ. – Ուրեմն, գիրքը ներառում է 2019 թ. իմ գրած բոլոր հողվածները, հարցազրույցները, հասցրեցի 2020 թ. հունվարի առաջին կեսին հրապարակված հողվածները ևս ընդգրկել:

Ս. Ս. – *Շնորհակալ եմ, պարոն Գեղամյան, հետաքրքիր զրույցի համար:*

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: «В 2018 ГОДУ НЕ БЫЛО РЕВОЛЮЦИИ, БЫЛ ПЕРЕВОРОТ, КОТОРЫЙ ОРГАНИЗОВАЛИ ОПРЕДЕЛЕННЫЕ ВНЕШНИЕ СИЛЫ»

Гость программы Сатик Сейранян «Прессинг» –
председатель партии «Национальное Единение»

Арташес Гегамян
(27 мая 2020 г., ArmNEWS TV)

САТИК СЕЙРАНЯН. – В эфире – очередной выпуск программы «Прессинг». У меня в гостях председатель партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян. Добрый вечер, господин Гегамян. Спасибо, что приняли наше приглашение.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – Я Вас благодарю за приглашение.

С. С. – Господин Гегамян, у нас была возможность поговорить в рамках программы «Р-Эволюция» – правда, давно, еще до революции, но после этого, так сказать, мы еще не разговаривали. Я хочу узнать Ваше мнение: что же все-таки произошло в Армении?

А. Г. – В Армении произошло то, что провалилось в апреле 2016 года, не удалось сделать 1 марта 2008 года, как не удалось и 27 мая 1990 года. Другими словами – череда неудавшихся замыслов, целью которых было дестабилизировать ситуацию в нашей стране – любой ценой. Начиная с 1990 года в Советской Армении, да и позже были спровоцированы гражданские беспорядки с одной целью: чтобы в условиях создавшейся нестабильности можно было внести перелом в Арцахском вопросе, и конечно, в ущерб Республике Армения и Республике Арцах.

Под определением «перелом» я вот что имею в виду: для американцев и для Израиля, как воздух и вода, необходимо было любой ценой разместить американо-израильские вооруженные силы на арцахско-иранской границе, которая сегодня контролируется Армией обороны Арцаха. Речь идет о 105-километровой границе в районе Джабраила, Зангелана, Физули. Достигнув желаемого, они сковали бы Исламскую Республику Иран цепью, а это привело бы к неописуемо тяжелым последствиям – как для нашей страны, так и для Республики Арцах. Почему? Потому что в тот же момент

Иран, естественно, будет вынужден закрыть армяно-иранскую государственную границу. Далее, как это произошло в свое время в Грузии, будет взорван жизненно важный мост для Армении, перекроется кислород, и страна просто задохнется в полной, всесторонней блокаде – ведь невозможно будет транспортировать столь необходимые для нас продукты питания и товары первой необходимости только Военно-воздушными силами России. Возникает вопрос, какова же конечная цель? Она легко просматривается: создать зону дестабилизации на южных рубежах РФ.

С. С. – То есть фактически сверхдержавы воюют на территории Армении. Можно ли, на Ваш взгляд, так сформулировать?

А. Г. – И не только. Да, приоритетно это.

И второе: нельзя забывать о нынешних неоосманских властях в Турции. Армянский христианский клин, стоящий на пути реализации пантуранских устремлений, вбивается из Гибралтара в северное пограничье Китая – Уйгурию.

Таким образом, интересы пантуранистов этого исламского, мусульманского полумесяца в данном случае совпадают с интересами американцев и, почему нет, Израиля – но вне связи с Арменией. У Израиля свои проблемы с Ираном, хотя бы потому, что бывший президент Ирана Ахмадинежад сказал: «Мы не признаем такое государство, как Израиль». Естественно, что после этого ситуация стала накаляться со скоростью цепной реакции. То же и у нас: «революция» – термин неправильный. Вы меня извините, но то, что произошло в Армении, было просто переворотом. Антиконституционным переворотом, который должен был произойти в июне-июле 2016 года, когда группировка «Сасна црер» захватила ...

С. С. – ... Полк Патрульно-постовой службы.

А. Г. – Вы совершенно правы. Еще в то время, когда группировка «Сасна црер» захватила полк ППС, они делали все, чтобы пролилось как можно больше крови. К счастью, тогда у нас был лидер – в лице Сержа Саргсяна, человека, проработавшего в Службе национальной безопасности не один год. Он прочитал этот сценарий «между строк» и строго-настрого приказал: «Ни при каких обстоятельствах не применять оружие». Так что даже в результате развязанной террористами кровавой провокации (я имею в виду убийство трех полицейских) задуманный ими сценарий провалился. В 2018 году должно было произойти ровно то же самое – кровопролитие! Но и тогда президент точно так же разгадал их чрезвычайно опасные, кровавые замыслы, которые они собирались реализовать по пунктам. Тогда планировалось, что применить оружие должны не внутренние войска, а те же зачинщики ...

С. С. – ... В 2018-м?

А. Г. – Да! Те же провокаторы непременно применили бы оружие против мирных протестующих. По тому же сценарию, который был реали-

зован в ноябре 2014 года в Киеве, на Майдане, когда в протестующих стреляли наемники, не имевшие абсолютно никакого отношения к государственным структурам (тогда, если помните, президентом был Янукович). У нас этот сценарий снова был предотвращен. А как вы думаете, случайно ли во время мирных демонстраций на крышах правительственных и прилегающих зданий, таких как Министерство иностранных дел и «Армения Марриотт», рассредоточились наши полицейские снайперы? Они преследовали только одну цель: не допустить возможную провокацию – именно ту, о которой я говорил. И, к сожалению, наши люди подходят к этому поверхностно, говорят какие-то бессмысленные вещи. 8 мая 2018 года было предотвращено большое кровопролитие.

А почему они так торопились? Потому что за два месяца до этого, еще будучи президентом страны, Серж Саргсян заявил, что страна переходит на путь развития инклюзивной экономики. Был представлен четкий план. Стало ясно, что, если бы программа была реализована, то уже невозможно было бы спровоцировать столь желанные гражданские волнения. А почему? Инклюзивная экономика – это не волшебное и не красное словцо. Это четкий проект, состоящий из пяти направлений: 1) бедность и неравенство; 2) экономический рост и занятость; 3) инфраструктура; 4) образование; 5) здравоохранение и продолжительность жизни. Основное, стержневое в этой программе – это то, что каждый знает, что он должен делать, круг своих действий. А благодаря тому, что им сделано, обеспечивается социально-экономическое развитие, в результате чего могут решиться его повседневные проблемы, реализоваться его ожидания, это уже во многом зависит именно от него самого. Он больше не сможет недовольствоваться или жаловаться на кого-то – мол, «да что это такое, да как это так?..» Все просто: делай что должен, а потом смело требуй. Вот чего они боялись! Испугало их еще и то, что в течение всего этого периода – с 2008-го по 2018 год включительно все их провокации – щедро финансируемые! – с треском проваливались. И доказались они до того, например, что выставив вперед школьников (!), штурмом взяли «Дом радио» – особо охраняемый объект. Беспрецедентный факт! И, как и в любой цивилизованной стране, если бы во время этого вторжения полиция открыла огонь (сугубо с точки зрения Международного права), то не была бы виновата в этом. Но я более чем уверен, что все было просчитано: как именно пойдут события, если полиция расстреляет десятиклассника. Нас миновала циничнейшая провокация. Эта опасность – да, миновала, но мы встали перед новыми, весьма серьезными вызовами. Серьезнейшими вызовами! Кстати, сегодня 27 мая, и, воспользовавшись прямым эфиром, вновь хочу поблагодарить за Вашу авторскую программу.

С. С. – Я потом задам Вам вопрос, связанный с 27 мая. Фактически Вы утверждаете, что во всем этом перевороте (а не революции, как Вы говорите) прослеживается фактор внешних сил.

А. Г. – Да!

С. С. – Одни говорят «смена власти», другие избегают такой оценки и весь этот процесс называют обтекаемо – «события 2018 года». То есть Вы убеждены, что все можно было осуществить и обусловить исключительно внешними факторами? И не было внутреннего недовольства действиями властей (ныне называемых не иначе как «бывшие»), не было накопившегося недовольства, которое назрело и вылилось в эти события? И второй вопрос. Объединю, потому что это созвучно теме: вот Вы говорите – взяли «Дом радио», когда была избрана эта циничная тактика (десятиклассники и др.) – хорошо, допустим. Где же были силовики, где была Служба национальной безопасности? Где были все?! В конце концов, если всей этой информацией владели и они, то могли же они все предотвратить!

А. Г. – Все Ваши вопросы весьма логичны и уместны ... Что касается формулировок, я, естественно, догадывался, что эти вопросы будут затронуты, их не могло не быть, поэтому я с собой принес три-четыре пособия, которые содержат определенные ответы. Одно из них – это книга Джина Шарпа «От диктатуры к демократии», в которой есть приложение «198 ненасильственных действий».

С. С. – Кстати, несколько лет назад эта книга была даже опубликована в России, но потом, если не ошибаюсь, запрещена к продаже.

А. Г. – О запрете к продаже не знаю, но в интернете она есть, могу Вам преподнести.

С. С. – В сети она доступна, да, но речь о печатной публикации.

А. Г. – Так вот. Из этих 198 методов 47 у нас осуществились, причем один в один – я фиксировал. И не просто зафиксировал, а осветил в одной статье, которая вошла в отдельный сборник. И в этом году я, кстати, также обращался к этой работе. Другая книга – «Теория хаоса и стратегическое мышление» Стивена Манна. И опять же: один за другим, последовательно он обозначает каждый следующий шаг – каков следующий ход, что делать дальше, чтобы добиться конечного результата – смены правительства. Есть и другая ужасающая технология под названием «технология Овертона». Сейчас больше всего ...

С. С. – ... «Окно Овертона».

А. Г. – Совершенно верно. «Окно Овертона, или Легализация греха». Сейчас используется именно это. Другими словами, они хотят расшатать традиционные христианские устои, взорвать армянскую семью изнутри. Доказательством тому – недавно появившаяся в нашей стране Лансаротская конвенция. Прежде чем обратиться к этому, я хотел бы вновь воспользоваться возможностью прямого эфира, чтобы выразить свою поддержку Давиду Атанесяну, президенту Армянской федерации айкидо, шин каратэ. Скажу почему: наверное, знаете, что не далее как

позавчера какая-то женщина раздавала на улице буклеты с самым непристойным названием ...

С. С. – Об оргазме, да?...

А. Г. – И эта книга попала к девятилетнему сыну Давида. Конечно, этот родитель понимает, что это значит и что вообще делается. Это пресловутое «Окно Овертона» в действии. С самого начала в поле бросается нечто несуразное и невообразимое, во всяком случае – для нас. Так в общество была вброшена Стамбульская конвенция. С трибуны Национального собрания, где раньше, если помните, выступали светлой памяти Карен Демирчян, Вазген Саркисян, Грант Восканян, Сурен Арутюнян, с этой самой трибуны сегодня какие-то трансгендеры проповедуют депутатам нравственность. Нет, Вы понимаете?! После этого две женщины, входящие в попечительский совет партии «Мой шаг», одна – гражданка Канады Лара Агаронян, другая – гражданка Америки (фамилию не помню), посредством правящей силы легализовали осквернение наших семей.

А теперь обращаюсь к Вашему вопросу. Было недовольство? Да, было. Запоздали некоторые реформы? Да, запоздали. Были «оборзевшие» правительственные круги? Были. Протест против всего этого был? Да, был ...

Итак, что же значат упомянутые мной инклюзивная экономика и борьба с коррупцией? Здесь велосипеда изобретать не надо. Вот сейчас твердят, например, о борьбе с коррупцией. А у нас тогда уже была готова к использованию SMART-технология, которая сводит к минимуму возможности коррупции. Потому что ...

С. С. – Речь об электронном управлении?

А. Г. – Нет, у технологии SMART есть компоненты. Когда вы ставите проблему, вы отмечаете конкретные вовлеченные в нее объекты, субъекты, суть конечной цели решения проблемы, какие материальные затраты требуются для ее решения и, что наиболее важно, каков ожидаемый результат. Когда вы ответите на эти четыре вопроса: это будет самая серьезная инвестиция, к тому же при реализации проекта бюджета будет сведена к минимуму вероятность коррупции.

Об этом не только говорилось, но еще при Серже Саргсяне (помню как сейчас) проводился специальный семинар. Спикером Национального собрания тогда был Овик Абраамян. Выступал ваш покорный слуга, и он детально изложил все вышесказанное. Затем выступил экс-вице-премьер РА Армен Геворгян, и он подтвердил востребованность всего изложенного. Он не только подтвердил, но и добавил, что уже есть договоренность с президентом о том, что эти положения будут реализованы. Все это должно было свести к минимуму и справедливое недовольство, и справедливые протесты.

Но тут вмешались известные фонды, финансируемые Джорджем Соросом и действовавшие в Армении два десятилетия, затем тоталитарная религиозная секта «Слово жизни», затем так называемое ЛГБТ-сообщество... И они, щедро финансируемые и точившие сознание людей по капле, по капле, в течение десятилетий, стали уже сплоченным, окрепшим и разрушительным единством. И они были в авангарде. Именно они время от времени, непроизвольно проявляли свою геополитическую ориентацию: в частности, когда сжигали государственный флаг России перед российским посольством, когда держали в руках рекламные щиты с самыми непристойными призывами и лозунгами против нашего стратегического союзника, тем самым откровенно признавая, что да, они преследуют двойную задачу. С одной стороны ...

С. С. – Господин Гегамян, давайте не будем забывать, что российские компании, по крайней мере те, которые осуществляют хозяйственную деятельность в Армении, в дни тех событий (революция это, смена власти, государственный переворот – как хотите, назовите) активно вовлекали своих сотрудников в эти резонансные митинги. Я имею в виду, что Вы, как я понимаю, в основном переводите стрелки на Соединенные Штаты, Запад – давая понять, что все было организовано и спровоцировано этими силами, этими сверхдержавами. Но надо учитывать (я сама замечала и не раз писала об этом), что там присутствовали сотрудники «АрмРосГазпрома», сотрудники «ВиваСелл-МТС» – причем не случайные, не отдельные лица. Были также представители других российских компаний – тоже в немалом количестве. Кроме того, все сопровождалось материалами в российской прессе – против тогдашних (ныне называемых «бывшие») властей Армении, против Сержа Саргсяна. Так что, думаю, было бы не совсем правильно говорить, что у самой России не было своих интересов.

А. Г. – Ваши наблюдения объективны. Вероятно, это было сделано с той самой целью (я так полагаю, да и простая логика говорит об этом), что если бы смена правительства осуществлялась упомянутыми Вами откровенно прозападными и самым разным образом позиционирующими себя российскими компаниями, то в дальнейшем они были бы полностью отчуждены от всех процессов, происходящих в республике. Но здесь, я думаю, они, видя, как разворачиваются события, внедрились в них, чтобы при необходимости, в нужное время сыграть там свою роль. И в этом ряду, на мой взгляд, и другой факт: если помните, тогдашний вице-премьер Карен Карапетян поехал на Севан, чтобы договориться с Николом, но результатов они не достигли.

С. С. – Вы знаете, о чем были переговоры?

А. Г. – Абсолютно. Могу только предположить, что речь шла о распределении должностей и выходе из ситуации.

С. С. – Распределение должностей? То есть ...

А. Г. – То есть Никол Пашинян стал бы спикером НС, а Карен Карапетян – премьер-министром. На этом бы и порешили, и «драка» бы закончилась. Но ...

С. С. – Почему же, по-Вашему, она не «закончилась»?

А. Г. – По той простой причине, что Никол никогда ни в чем не был самостоятельным. Никола «вскормили и раздули» не для этого, а совершенно для других целей. Не забывайте, что в 2017 году не было более яростного противника ЕАЭС и ОДКБ, чем Никол Пашинян. А потом вдруг, после смены власти, он понял, что путь, на который он встал, ведет в тупик и у него ничего не получится. Тогда уже он все делал через своих прихлебателей: они не жалели сил, чтобы расколоть армяно-российский военно-политический союз, закрыть российскую 102-ю военную базу, выдавить отсюда армянскую структуру Пограничного управления ФСБ. Чтобы Давид Санасарян и ему подобные пришли им на замену и, изображая из себя пограничников, между делом ... брали взятки.

С. С. – Господин Гегамян, Вы не ответили на мой вопрос: Служба национальной безопасности Армении, полиция, то есть все силовые структуры, все те ведомства, которые имели отношение к этой информации – все они не располагали информацией о том, что в Армении готовится такой переворот?

А. Г. – Предполагаю, что ...

С. С. – Почему не предотвратили инцидент с «Домом радио»?

А. Г. – Я полагаю, эта информация у них была, равно как и та, насколько опасны и чем чреваты происходящие события – если попытаться их пресечь. Думаю, было бы непростительно, недопустимо, не зная всей фактической информации, задним числом осуждать руководителей тех серьезных структур, которые обладали, несомненно, высоким профессионализмом. Как так получилось, что, например, рано утром члены «Сасна црер» встают и едут захватывать полк патрульно-постовой службы и убивают трех человек. Будьте уверены, все было сделано для того, чтобы там обязательно было кровопролитие. Я полагаю ... нет, я убежден, что тогда было выбрано наименьшее из зол. И со временем, уверяю Вас, все станет ясно, всплывут на свет божий все факторы, которые и привели руководство к тому решению, которое оно приняло. Это технология, они на этом не остановились бы.

С. С. – Вам понятны последние слова Сержа Саргсяна – «Никол был прав», сказанные им перед отставкой? Что это значило?

А. Г. – Вы знаете, чтобы проанализировать это выражение Сержа Саргсяна, нужно хотя бы обладать той информацией, которой он располагал. Я могу со всей уверенностью сказать одно: Серж Саргсян, да и Роберт Кочарян тоже никогда, ни при каких условиях (своими глазами увижу

– не поверю) не сделали бы какой-либо шаг, который поставил бы под угрозу Республику Арцах. И в любой судьбоносный момент каждый их шаг был обусловлен этим сверхважным приоритетом – существование Армении или Арцаха как государства. Поэтому давайте воздержимся от окончательных выводов, коль скоро мы в полном объеме не владеем информацией, которой владели они – тем более что эта информация не ограничивается только данными Службы национальной безопасности, и даже переговорами, которые Саргсян вел с Европейским Союзом, с Соединенными Штатами Америки, с Российской Федерацией.

По всей видимости, все это он сопоставил и благодаря своему аналитическому мышлению (пусть никто не мнит, что может с ним посоревноваться в аналитике) разложил этот «пасьянс», просчитал и нашел, что оптимально именно это решение. Втайне я убежден, что завтра-послезавтра все прояснится, как, например, сегодня уже очевидны и раскрыты те, кто стоял за событиями 27 мая 1990 года. Так же выйдут на чистую воду те, кто стоит за этим переворотом. Могу точно сказать, что 8 мая 2018 года дальновидный шаг Сержа Саргсяна предотвратил крупное кровопролитие в Республике Армения, почему нет – на всем Южном Кавказе. Не говоря уже о боевых действиях против Исламской Республики Иран.

С. С. – Поскольку сегодня 27 мая, хочу напомнить нашим зрителям следующее: 30 лет назад 27 мая 1990 года на привокзальной площади Еревана, а также на территории вокзала и на Нубарашенском перекрестке произошло вооруженное столкновение между армянскими силами самообороны и советскими вооруженными подразделениями. Были жертвы – 27 человек.

А. Г. – 17...

С. С. – 17. Только что обновила данные из интернета: 17 ополченцев и 10 мирных жителей. Поскольку мы заранее обговорили с Вами – вспомнить события тех дней, мы подняли как можно больше архивных документов, видеоматериалов. Вы в те дни вели переговоры с командующим 7-й советской армией Михаилом Сурковым. Пожалуйста, представьте, какие параллели Вы можете усмотреть между теми и нынешними событиями, сегодня ведь ровно тот же день, 27 мая.

А. Г. – Спасибо, что вспомнили, это упоминание очень уместно. В январе 1990 года в Баку произошла кровавая бойня, в результате которой погибло более 200 человек. Спустя несколько месяцев аналогичные события произошли в Тбилиси. Готовилась большая провокация и в Ереване. Прежде всего, пользуясь случаем, хочу выразить глубокую благодарность тем, кто сопровождал меня на переговоры с Сурковым: Рубену Геворкяну (депутату нескольких созывов НС, брату покойного Самвела Геворкяна, сокомандира реального отряда «Сасна црер», защищавшего землю Арцаха). Я благодарю Мацака Абраамяна, мы звали его «Мацик из Киликии», Вардана Акопяна, опытного водителя мэра Манвела Кочаряна.

Почему я их благодарю: чтобы их дети и внуки знали, что их отцы или деды были героями – в истинном значении этого слова. Презрев смертельную опасность, автоматную очередь, они вместе с вашим покорным слугой пробились к командующему 7-й советской армией генерал-майору Михаилу Суркову. Рубо, Мацик, Вардан, Манвел ...

С. С. – Цахик Рубо? Тот самый Геворкян?

А. Г. – Да. Они, слава богу, живы-здоровы. Они подтвердят. Доехали мы, значит, до штаба армии. Автоматчики стояли с оружием на изготовку, готовые открыть огонь по первому приказу. Однако Суркову вовремя доложили, что это правительственный автомобиль, приехал мэр Еревана. Он выбежал весь мокрый – пот с него лился ручьем. «Арташес, дорогой мой, – говорит он, – я же приказал стрелять по любой движущейся цели, это чудо, что вы прошли. Вы что наделали?!». Короче, мы договорились, что ... Он сказал, что не имеет связи с танками. И им (танкистам) приказали стрелять по всему, что движется. Ну да ладно, что бы там ни было, два офицера – капитан и старший лейтенант сели в мою машину, закрыв нас с двух сторон. Значит я, Мацик, Рубо, Вардан, Манвел ... Они ...

С. С. – В кадрах мы увидели и Азата Аршакяна.

А. Г. – Совершенно верно. Азат с нами не поехал, он сдерживал наших ребят там. Ну, сами понимаете, горячие парни, навидались всякого, видели смерть своих друзей ... Азат сдерживал их, чтоб не бросились на танки. Спасибо Азату. Блаженной памяти Леонид Азгалдян тоже был в кадрах, были Вазген Саркисян, Ашот Навасардян, Самсон Хачатрян ... Потом пришли Рафаел Аветисович – Казарян, Ашот Манучарян, Вазген Манукян. Они подвергли себя смертельной опасности, как и Рубен Геворкян, Мацак Абраамян, Вардан Акопян, Манвел Кочарян и я. И все это – не ради пиара или героизации. Здесь цель иная – показать, что это была очень серьезная провокация. В то время Запад через своих московских приспешников, входивших и в состав ЦК, в частности, Александра Яковлева сотоварищи, поставил задачу развалить огромную, могущественную страну – Советский Союз.

С. С. – Вы позволите, я прочитаю слова Бабкена Араркцяна о тех событиях? Бабкен Араркцян, один из основателей Армянского комитета Карабахского движения и соучредитель АОД, бывший спикер Национального собрания, писал: «20 мая в Армении прошел первый тур выборов в Верховный Совет, и стало очевидно, что на этих выборах побеждает Армянское общенациональное движение. Москва пыталась этому противодействовать событиями на вокзале. 27 мая 1990 года на Ереванском железнодорожном вокзале была спровоцирована перестрелка между представителями Движения и патрулем советской армии. И воспользовавшись этим, дислоцированные в Нубарашене советские войска совершили марш-бросок в Ереван». Пожалуйста!

А. Г. – То есть, по словам Бабкена Араркцяна ...

С. С. – *Да, это была провокация с советской стороны, поэтому и говорю.*

А. Г. – Иначе говоря, по словам Бабкена Араркцяна, советская сторона спровоцировала аодовцев атаковать российских, нет – советских солдат, охранников, которые конвоировали заключенных из Капана в Ереван, с целью обезоружить их. Затем эти члены АОД «удивительно вовремя» покинули арену, а 6 невинных людей погибли на вокзале. То есть, согласно этой логике, нападение членов АОД, фанатичных членов АОД на советских солдат было совершено по подстрекательству тогдашних советских властей. Если такая связь и была, то я не в курсе.

Может, у Бабкена Араркцяна есть точная информация о том, что эти аодовцы были агентами советских спецслужб. И эти сведения имеют право на существование, точно так же, как то, что мы с вами помним, как Владимир Крючков, в то время председатель Комитета государственной безопасности СССР, предоставил Левону Тер-Петросяну бронированный лимузин. То есть какими-то они были уж чересчур заботливыми. Так вот в 1990 году была точно такая же ситуация, как и в 2018 году. Советские спецслужбы, конечно, знали, что хочет Запад устроить на их голову, и хотели по-быстрому все взять в свои руки. То есть сделать эти власти Армении своими, прибрать их к рукам. Как Вы думаете, они просто так «закрыли» аодовских парней в «Матросской тишине»? Там они полгода жили себе без забот, а спустя 6 месяцев «триумфально» вошли в Ереван, как Гай Юлий Цезарь в Рим после Галльского похода. Вопросов немало, конечно ...

С. С. – *Эти вопросы годами оставались в центре внимания общественности, не так ли?*

А. Г. – Я и говорю: может быть, сам Бабкен Гургенович располагал точной информацией о том, что эти фанатичные члены Армянского общенационального движения выполнили особый заказ советских спецслужб, напав на конвой.

С. С. – *Вы думаете, что то, что произошло в 2018-м году, имеет к этому какое-то отношение и в каком-то смысле Вы проводите параллели с событиями 90-го?*

А. Г. – Вы абсолютно правы в том смысле, что и тогда, и сейчас задачей был развал страны. Сейчас речь идет о дестабилизации положения по всему южному подбрюшью Российской Федерации, а в дальнейшем – обострении ситуации и на Южном Кавказе.

Уже совершенно очевидно, что формируется новый геополитический полюс. Заметим, что США при Трампе более склонны концентрироваться на решении актуальных вопросов американского континента, однако, с учетом того, что по своему валовому внутреннему продукту Китай уже лидирует в мире, США несколько изменили свои приоритеты во

внешней политике. Так, следуя своей концепции стратегии национальной безопасности, стремятся нейтрализовать Иран, втянуть соседние страны в осуществление этого замысла, обострить ситуацию в нашем регионе. Тем более с учетом того, что Россия давно уже проводит сильную и гордую внешнюю политику, доказательство которой мы видим хотя бы на примере событий в Сирии. В руках Запада, как всегда, так и сейчас, остро заточенный турецкий кинжал, которым он пытается ударить Россию в спину. Раньше Турция действовала по диктовке англосаксов, но теперь в основном США и частично – Евросоюза.

С. С. – Господин Гегамян, а что еще должен был сделать Никол Пашинян – как премьер-министр? Вот, например, отправил подразделение в Сирию. Помню его августовское выступление. Он провел грандиозный митинг на площади и сказал, что сделает беспрецедентный шаг в сторону России. Послал войска. А вот с Россией, как видите, есть проблемы с ценами на газ. Даже в Грузию газ от «Газпрома» будет поставляться со скидкой, а с Арменией все еще ведутся, так сказать, «непростые переговоры» и, похоже, серьезных ожиданий нет.

А. Г. – Во-первых, позвольте отметить: единственное светлое, что сделал Пашинян за эти два года, это то, что он отправил в Сирию военнослужащих – кстати, не подразделение войск, а отряд всего из 30 человек, это военные врачи, обслуживающий персонал.

С. С. – Ну ведь отправил же группу...

А. Г. – ... что можно только приветствовать.

С. С. – ... и саперов.

А. Г. – Правильно. Говорю же, это действительно можно только приветствовать. Во всем остальном он совершенно не осознает, к сожалению, что не соответствует той должности, которую занял в результате переворота. Он думает, что остальные – такие же примитивные люди, этикие простачки, и когда он говорит, никто не понимает ни смысла его слов, ни чем он руководствуется. Как может Россия серьезно относиться к Николу Пашиняну, если, например, секретарем Совета безопасности РА назначен фанатичный соросовский русофоб? Когда Контрольная служба ...

С. С. – ... то есть, если бы он был ну о-чень пророссийским, до мозга костей пророссийским, все было бы хорошо?

А. Г. – Очень пророссийским быть не нужно. Надо быть честным, не считать других четвероногими длинноухими «мечтателями». У них есть довольно мощные службы, которые ориентируются как надо, правильно. Что касается тарифа на газ, то рекомендую и прошу и Вас, и зрителя прочитать мою статью, опубликованную 23 мая Федеральным информационным агентством REGNUM.

С. С. – Можете сами кратко изложить, читателю лучше услышать Вас, чем прочитать публикацию REGNUM. Не правда ли?

А. Г. – А кратко я изложу так: если вы вошли в интеграционный процесс, то будьте добры, проводите не выборочную интеграцию, а тотальную, и хотя бы заявите о своей готовности. А не так: вот тут мне надо – я интегрируюсь и попрошу вас снизить цены на газ; а вот там мне пока не надо, так что нет ... а здесь нам нужны финансируемые Пентагоном закрытые лаборатории, где на территории Республики Армения разрабатывают биологическое оружие, конечно, направленное прежде всего против России, вот они пусть будут. А потом едете в Россию и предлагаете снизить цену на газ. Кстати, год назад была договоренность между министром иностранных дел Сергеем Викторовичем Лавровым и его коллегой, что в эти биолaborатории ...

С. С. – ... доступ будет открыт.

А. Г. – Совершенно верно, вход будет открыт. Скажу больше. Когда «Московский комсомолец» брал интервью у вашего покорного слуги, я сказал, что то, что они декларируют, преследует другую цель, мол, все совсем наоборот – это противозидемические препараты, пятое-десятое. ... Ну если так, тогда подключите Россию к работе этих лабораторий! Я уверен, Россия будет рада софинансировать. А то что получается? Когда ваш военно-политический союзник продает вам самое современное оружие по внутренним ценам – тут он хороший. А когда предлагает интегрироваться глубже – молчание ... Нет, так не дружат, это не дружба. Это по-другому называется. Он хочет пройти между струями дождя и остаться сухим?.. Так удавалось только Микояну ...

С. С. – *Да, и неизвестно, легенда это или реальность. Хорошо! Но правительство Армении продолжает заявлять, что армяно-российские отношения блестящие. Могут ли у нас из-за какого-то недопонимания возникнуть проблемы, скажем, в связи с Арцахом? Хочу перейти к известному заявлению С. Лаврова. Фактически он отметил, что в переговорах по урегулированию Карабахского конфликта идет обсуждение поэтапного варианта и что дебаты продолжаются. Армянская сторона отрицала, утверждая, что поэтапный вариант не обсуждается. Вы можете сказать, что вообще происходит? Интересно услышать Ваше мнение – и как опытного деятеля, и как депутата, и просто как человека, который вращается в российских политических кругах. Что означало заявление С. Лаврова?*

А. Г. – Пользуясь случаем (хотя знаю, известные силы будут злопыхать), хотел бы выразить глубокую благодарность министру иностранных дел России за то, что он предупредил армянский народ: дескать, люди, за вашей спиной совершается сделка, а уж как поступить – решайте сами. И вовсе не случайно, что за этим последовало заявление заместителя помощника госсекретаря США по вопросам Европы и Евразии Джорджа Кента о том, что якобы Россия (читай – Лавров) наносит ущерб мирному урегулированию карабахского конфликта. Потом поняли, что совершили

ошибку: посол США в Армении дал уже совершенно другой ответ – в связи с тем же заявлением Лаврова. А именно, что сопредседатели Минской группы ОБСЕ с целью мирного урегулирования тесно сотрудничают – как друг с другом, так и с конфликтующими сторонами. Поскольку мы затронули этот вопрос и чтобы не получилось, что мои опасения необоснованны, скажу: 16 мая Совет Европейского Союза (обычно упоминается как Совет Министров) представил документ (параллельно переводить не буду, в моей статье дано точное название этого документа), где в обращении к шести странам – членам Восточного партнерства декларируются только два принципа урегулирования конфликтов: территориальная целостность и суверенитет. А насчет права наций на самоопределение – ни слова ... Из чего следует, что решение вопроса будет происходить в рамках только двух упомянутых принципов.

28 мая 2018 года, по случаю 100-летия Азербайджанской Демократической Республики, Дональд Трамп направил Ильхаму Алиеву приветственное послание, в котором заявил, что, по его убеждению, в ближайшие месяцы карабахская проблема будет разрешена, а после этого и отношения США с Азербайджаном станут глубже. И так далее и так далее. Ну, Дональд Трамп четко знал, что за две недели до этого в Армении произошел переворот, что в результате переворота к власти пришел их ставленник и окончательное решение будет ожидаемым и предпочтительным для Алиева: территориальная целостность – и точка. То есть уже тогда было запланировано и предельно ясно, что отставка Сержа Саргсяна была обусловлена именно этим. Он понимал, что так или иначе будет сделано все, чтобы дестабилизировать ситуацию в Республике Армения, что создаст для Азербайджана благоприятные условия, чтобы вновь и вновь провоцировать боевые действия против Арцаха. Вот вам весь сценарий и ключ ко всему.

С. С. – В последнее время, особенно после революционных событий, Азербайджан проводит широкомасштабные военные учения на территориях вблизи границ Армении, Арцаха, со стороны Нахиджевана. Участились также пограничные инциденты. На днях выстрелом с азербайджанской стороны была подожжена машина командира армянского батальона. Стрельба велась из Нахиджевана. Об этом писала газета «Грапарак», отмечая, что пресс-служба Минобороны пока официально не прокомментировала ситуацию. Факт активной стрельбы подтвердил глава общины Арени. Позже был комментарий пресс-секретаря Минобороны в Facebook, что подобные инциденты не исключены в повседневной жизни войск, каждый день на границе происходят стычки, в результате которых и мы, и противник несем потери. За это время Азербайджан ужесточил военную риторику, даже несмотря на коронавирус. Вы видите опасность военных действий – реальную опасность? Какова цель Азербайджана на данном этапе и что может произойти?

А. Г. – Спасибо за очень важный вопрос. Вы совершенно правы. С 18 по 22 мая включительно на территории Нахиджевана прошли беспрецедентно масштабные военные учения с участием азербайджанской армии и курирующих эту армию турецких военных инструкторов. В них приняли участие более десяти тысяч военнослужащих, было задействовано 130 танков, 200 самых разных ракетных и противоракетных устройств, истребителей, 30 беспилотных и пилотируемых летательных аппаратов. Само это уже должно было спровоцировать дестабилизацию. Следовательно, в этом районе должны были быть сосредоточены наши Вооруженные силы. Кстати, пользуясь случаем (завтра день пограничников), сердечно поздравляю пограничников с их профессиональным праздником – генерал-лейтенанта Романа Голубицкого, генерал-майора Сергея Писаного, всех, всех. Наши пограничники, вероятно, следили за соответствующей информацией. В частности, внимательно смотрели вечернюю передачу телеканала «Вести»: сообщалось, что Владимир Путин и Ильхам Алиев говорили о перевозке в Азербайджан скопившихся на дагестано-азербайджанской границе азербайджанцев. В сообщении Кремля – всего столько. И когда ваш покорный слуга не поленился и посмотрел сообщение азербайджанского сайта President.az, то там были только общие слова о двустороннем сотрудничестве, региональном развитии, сирийских проблемах и других вопросах. Ровно в тот же день Владимир Путин ...

С. С. – ... поздравил ...

А. Г. – ... Реджепа Тайипа Эрдогана, и также обсуждались вопросы региональной безопасности и сотрудничества в Сирии. Тем самым Россия, несомненно, четко давала понять, чтобы ни у кого и в мыслях не возникало устраивать провокации и начинать военные действия на армяно-азербайджанской границе, которая контролируется российско-армянскими пограничниками. Да, опасность чрезвычайно велика. Достаточно просмотреть азербайджанскую прессу, подписаться на trend.az, ara.az, minval.az, bakumoskou.az, haqqin.az, которые я читаю с отвращением (но вынужден читать).

С. С. – И что, какие-либо действия возможны?

А. Г. – Скажу. Магеррам Алиев (помощник президента Азербайджана – заведующий отделом по военным вопросам администрации президента Азербайджана) и Закир Гасанов (министр обороны Азербайджана), оба – генерал-полковники осмотрели границу с Арцахом и Нахиджеваном по всей ее протяженности, и посмотрите, о чем в один голос говорят заголовки азербайджанских СМИ – Азербайджан готовится к войне. Это их мечта, воспользовавшись сложившейся в регионе сложной геополитической ситуацией, заодно и, почему бы нет, коронавирусной эпидемией, развязать боевые действия. И совершенно не случайно, что Никол Пашинян фактически способствует этому своими действиями. Достаточно сказать, что

два героя Арцаха, сыгравшие ключевую роль в освободительной борьбе, а это второй президент Республики Армения Роберт Кочарян, третий президент Республики Армения Серж Саргсян, да и генералы Манвел Григорян, Сейран Оганян – всех их захватил водоворот судебного преследования. Не говоря уже о других славных героях, среди которых и отважные Виталий Баласанян, Левон Мнацаканян и многие другие. Все они фактически приговорены к своеобразному отчуждению. Пользуясь случаем, хочу напомнить всем забывчивым о роли героя Арцаха Виталия Баласаняна в четырехдневной Апрельской войне 2016 года, которую, пожалуй, невозможно переоценить. Он просчитал преступный замысел азербайджанской военщины.

С. С. – И не только его. Их было много – Огановский, Карамян, Левон Мнацаканян, и еще многие и многие.

А. Г. – И один лучше другого. А вот сегодня – посмотрите, какие нападки на Виталия Баласаняна! Сегодня те, кто, может быть, на границе отстрелял от силы две-три «хлопушки», позволяют себе требовать, ни больше ни меньше, как лишить Виталия звания Героя Арцаха ...

С. С. – Но в дни захвата полка ППС тот же самый Баласанян был тем переговорщиком, который ...

А. Г. – ... спас положение.

С. С. – Господин Гегамян, кстати, а против Вас не принимали мер – в связи с Вашим жестким столкновением с Николом Пашиняном в октябре 2017 года, в Национальном Собрании? Не было ли против Вас политического преследования... уголовного преследования?

А. Г. – Вы сказали об уголовном преследовании. Так вот пользуясь случаем, хочу рассказать небольшую историю: 2 декабря 1990 года я покинул мэрию (меня не увольняли, я сам написал заявление, потому что АОД изменило выборную систему должности председателя исполкома – эта должность из выборной стала назначаемой). Итак, всех лиц, по делам которых я принимал положительные решения (в бытность председателем исполкома Ереванского горсовета – 1 год и 2 месяца), буквально всех вызывали в Генеральную прокуратуру. И почти всем задавали вопрос: «Сколько ты заплатил Гегамяну, чтоб он решил дело в твою пользу?». Наконец очередь дошла и до Альберта Азизовича Сукиасяна, известного как Грзо, отца Хачика. Або – порядочный человек, настоящий ереванский парень. Ему тоже задали этот вопрос. Або вышел из себя. «Сейчас как запушу это пресс-папье тебе в голову, ты что такое говоришь!» – пригрозил он следователю прокуратуры. А он действительно мог это сказать, потому что Хачик был близок с братом тогдашнего президента РА Тельманом Тер-Петросяном. Он говорит: «Ты что говоришь! Да я за ним бегаю, не знаю, как ему за добро отблагодарить!». Потом Альберт позвонил мне и сказал, что, дескать, собираются дело на тебя шить. Не поверите, было

А. ГЕГАМЯН

опрошено более 200 человек – не нашли ничего ... Ну, они поняли, что ничего не получается. А сегодня – что им пришить мне сегодня? Вам не кажется, что если бы у них была хоть малейшая зацепка, дело на меня уж давно бы завели ... А что они найдут? Разве только что Арташес Гегамян при этом правительстве дошел до того, что был вынужден продать свою квартиру.

С. С. – Продали?

А. Г. – А что было делать?

С. С. – Когда?

А. Г. – Два-три месяца назад. Это мне вменяют, что ли? Что еще могут сказать? Или вменяют, что работая в мэрии, я помог сотням людей, в том числе и азатамартикам, всем старался помочь чем мог – кому уголок выделил, кому квартиру, кому площадь под магазин.

С. С. – Ваших сыновей не уволили?

А. Г. – Еще сглазите! Одного хотели и по существу уволили, моего младшего сына – не востребовавшимся оказался. Вероятно, Пашиняну «не востребован» Армен Арташесович Гегамян – магистр Лондонского университета Метрополитен. Он попал под сокращение, то есть попросту оказался не у дел – в результате структурных изменений в госаппарате. Старший мой сын продолжает работать, он кандидат наук, работает по профессии около 10 лет, без служебного продвижения.

С. С. – Ну, не сглажу. И последний вопрос. Видите ли Вы возможность экстраординарных процессов в Армении? Другими словами, могут ли одни и те же события внешней политики получить внутреннее политическое выражение?

А. Г. – Это неизбежно, уважаемая Сатик. И мы не мешкая, не теряя ни минуты – всем миром, всем народом должны задуматься о том, как заставить Никола Воваевича и иже с ним, всех его родных и друзей покинуть Армению подобра-поздорову. Ибо я убежден, что каждый день его правления чреват расшатыванием государственности, даже боевыми действиями. Ведь его привели к власти лишь потому, чтобы решить Арцахскую проблему руками одного человека, который с самого начала бахвалился, что никакой вирус нам не помешает – мол, чей пес этот коронавирус!.. Какое отношение Арцах имеет к Армении! ... Помню, как он говорил в своей известной статье, опубликованной еще в мае 2001 года, мол, что вы с этим Арцахом носитесь, защищаете его, забыв про Армению. Он так и не отказался от этого убеждения. Пашинян – абсолютно инородное тело, и у него четкая миссия, определенное задание.

С. С. – В Национальном Собрании Сагателян напомнил про эту статью ...

А. Г. – «Миссия невыполнима». Это не фильм с Томом Крузом. А у него миссия и правда невыполнима. Он не сможет выполнить то, что его заставляют сделать. И он это понимает. Сейчас он раскорячился, как Ван Дамм на шпагате: одной ногой на американском поле, другой – на россий-

ском. Он разорвется посередине, потому что перед ним стоят взаимоисключающие задачи. Россия хочет достичь одной цели: чтобы ни Америка, ни Израиль, да и Турция тоже никогда и ни при каких условиях не контролировали 105-километровую армяно-иранскую границу, не блокировали Иран и вообще – чтобы во всем регионе никаких натовских войск не было. А это вождеденная мечта Запада.

С. С. – Исполнит ее Никол Пашинян?

А. Г. – Не сможет.

С. С. – А что он должен сделать?

А. Г. – Подать в отставку.

С. С. – Подаст?

А. Г. – Заставят.

С. С. – А как? Его же поддерживает большинство в Национальном Собрании.

А. Г. – Ситуация сама заставит его подать в отставку. Хотя он действительно руководствуется пропагандистским приемом Йозефа Геббельса, что надо лгать – постоянно и нагло, и чем неправдоподобнее ложь, тем легче верят в нее примитивные люди, ибо ложь, сказанная сто раз, становится правдой. Два года подряд Пашинян занимается несусветной ложью, что, к счастью, в рамках полной профессиональной корректности раскрыл Микаел Минасян. Все это раскрывается каждый день, и делают это многие – будь то Нарек Самсонян, ребята из движения «Адекват», или Казинян, сын нашего Гагика Казиняна ...

С. С. – ... Артур.

А. Г. – Да, Артур Казинян. Они профессионально и четко втолковывают уже бьющую в глаза истину: каждый день пребывания этого человека у власти угрожает Республике Армения расшатыванием государственности. Это, знаете ли, тоже технология: среди горстки народа настраивать людей одной нации, одной крови друг против друга, делать их врагами. Ну сколько можно! Два года напролет повторяют – бывшие это, бывшие то ... бывшие так, бывшие сяк ... Ты сам-то сделай что-нибудь хорошее, покажи нам, и мы скажем: «Вот молодец». Нет, он не сделал. Не может ...

С. С. – Ничего не сделал?

А. Г. – Умишком не доходит ...

С. С. – Не сделал ничего хорошего?

А. Г. – Сатик джан, абсолютно ничего. Ничего хорошего. Или сделал, но настолько незначительное, что оно моментально нейтрализуется рядом с горой плохого.

С. С. – А как же оценивают его голоса? Скажем, его рейтинг падает, согласно данным, но в любом случае у него ...

А. Г. – ... есть два-три обстоятельства. Первое: да, уже тогда в стране действительно необходимы были определенные изменения, и они

А. ГЕГАМЯН

действительно запоздали. Как только мы решили взяться за них, произошел захват власти.

С. С. – Это делается, скажем, через два года ...

А. Г. – Второе. «Пятая колонна» формировалась в Армении более двух десятилетий. В лице соросовцев, тоталитарных религиозных сект ...

*С. С. – А они, эти прозападники, «пятой колонной» называют про-
российских деятелей. После заявления Лаврова Россия пытается здесь
что-то ...*

А. Г. – Мы уже затронули этот вопрос.

*С. С. – Хочу сказать – оба лагеря перекидываются взаимными обви-
нениями.*

А. Г. – Но они не могут привести никаких фактов. Повторяю, С. Лавров открыл глаза армянскому обществу на то, что Никол Пашинян хочет заключить сделку за нашей спиной. Так вот соросовские прихлебатели, религиозная тоталитарная секта и ЛГБТ-сообщество ... Это три организованные силы. Они как военные. Имейте в виду простую истину: в декабре 2018 года на выборы в Национальное собрание пошли только 49 процентов избирателей. 51 процент граждан, имеющих право голоса, не принял участия. Эти граждане, составляющие больше половины избирателей, инстинктивно понимали, что это не «то», что здесь «не все чисто», но не состоялось возникновение «антиниколовского» движения, в котором объединились бы все, кто с самого начала раскусил Никола. В одном случае – исходя из собственных амбиций, в другом – по каким-то иным причинам. Вот почему сейчас правительство ввело так называемый антиэпидемиологический карантин, чтобы не было собраний, митингов и т. д. Но и этому непременно будет конец.

С. С. – Ожидаются ли досрочные парламентские выборы?

А. Г. – Неизбежно.

С. С. – Когда?

А. Г. – Знаете, это один из тех случаев ... Я не Дельфийский оракул и не Кассандра. Могу только предполагать – думаю, в этом году.

С. С. – А почему во всем этом ни в какой роли не выступает президент Армен Саркисян? В этих условиях, при наличии стольких проблем, кажется, он выбрал себе самую пассивную роль.

А. Г. – Вы знаете, я могу сказать только одно. При наличии такого интеллекта, при таких достаточно сильных международных связях, как у него, такая пассивность заставляет меня думать, что у Армена Саркисяна есть своя миссия в Республике Армения. А вот из какого центра силы делегирована эта миссия – английской MI-6, Центрального разведывательного управления США или Федеральной службы безопасности России, затрудняюсь сказать. Но я знаю точно: наступит день, когда мы все сильно пожалеем, что за прошедшие два с половиной года вероятно, прези-

дент и сам мог бы принести Армении гораздо больше пользы, чего, увы, не сделал. Вот такова ситуация.

С. С. – Господин Гегамян, в любом случае хочу задать еще один вопрос, касающийся инцидента в 2017 году – между Вами и Николом Пашиняном. Обсуждался вопрос, занимаетесь ли Вы боксом ?

А. Г. – В Ереване в 1980-е годы, независимо от того, ходил ты в спортивную секцию или нет, если у тебя было немного, так сказать, самолюбия, ты мог в течение дня поучаствовать в нескольких боксерских матчах. Вот и я тоже... Да, я занимался боксом три с половиной года.

С. С. – Занимались?

А. Г. – Ну да ... Еще пару лет занимался карате. А сейчас хожу на плавание.

С. С. – Тогда вы отрицали, что был такой инцидент.

А. Г. – Это была воспитательная, разъяснительная работа.

С. С. – Хотя лицо Никола Пашиняна было багровым.

А. Г. – Он покраснел от стыда, дорогая Сатик, после моей разъяснительной работы он быстро понял, что был неправ, да к тому же, видимо, еще не растерял остатки чести, вот и покраснел.

С. С. – А что случилось, что же заставило его покраснеть? От чего он так покраснел?

А. Г. – Он с трибуны Национального Собрания ...

С. С. – Я помню ту речь.

А. Г. – Вся проблема в том, что он приписал мне слова и мысли, которые я вообще не высказывал, потому что они были действительно уязвимыми. И вот он стал высмеивать эти мысли – придуманные им же самим! Я, разумеется, попросил его не склонять мое имя всуе, когда ему заблагорассудится.

С. С. – Я помню.

А. Г. – После заседания он не удосужился отнестись к моей просьбе с пониманием, вот я и объяснил ему более убедительным способом, чтоб он не упоминал меня к месту и не к месту, на этом все и закончилось.

С. С. – Отвечая на вопрос одного из журналистов, Пашинян тогда заявил, что он до блеска натер свои ботинки об одежду Гегамяна, на что, однако, Вы возразили. Я цитирую: «Вы где-нибудь видите сияние? С самого детства я усвоил простую истину: если мужчина ввязывается в драку, то он не болтает об этой драке направо-налево, даже если рассказав о своем «геройстве», вырастет в чьих-то глазах». Никол Пашинян на это парировал словами: «Это означает одно: Арташес Гегамян – это Арташес Гегамян».

А. Г. – Если он каким-либо образом и отполировал до сияния свою обувь, то, наверное, собственным галстуком.

С. С. – С тех пор у вас не было возможности пообщаться друг с другом?

А. Г. – Нет, абсолютно, у меня не было ни повода, ни желания. Хочу рассказать одну из старых ереванских историй. Я знаю, что Вы сами из Еревана. Итак, в 1970-е в Ереване были хорошие ребята, сильные, видные. Блаженной памяти Норик Тадевосян, мы его называли «Дки Норик» (Норик с Холма), «Сирун Фело» (Красавчик Фело) Даниелян, Пайлак Симонян – с вокзала и другие. И были другие – мелюзга, незаметные выскочки, которые просто мечтали, чтобы их имя произносилось, чтобы их знали. Так вот эти мелкотравчатые просто приходили и становились рядом с теми парнями. Просто стояли и молчали. Иногда вслух произносили матерные слова – просто так, но главное, в присутствии именитых ребят. Стоя рядом с ними, они иногда громко матерились – безадресно, правда, но чтобы их было слышно.

С. С. – В воздух, да?

А. Г. – В воздух! Естественно, за такое безобразие они получали от ребят по шее. Потом шли и хвастались: «Я дрался с Нориком», или с Фело, или с Пайлаком ... А вся «драка» состояла в том, что они получали подзатыльник за мат. И все! Теперь тот же случай. Ну понятно же, не такая фигура этот Пашинян, чтоб о нем так долго говорить. Не тот человек. Разве уважающий себя мужчина – к тому же лидер! – позволит себе впустую грозить при каждом удобном случае: «на асфальт уложу», «по стенке размажу», «ух, что я сделаю!», «это сделаю, то сделаю».

С. С. – А он не может?

А. Г. – Так ведь не сам он делает! Он полицейскому приказывает, а тот исполняет, причем с неприкрытым нарушением закона. А ведь может статься, что среди этих «уложенных на асфальт» окажется парочка ребят с понятием чести, настоящей мужской чести. Верно?

С. С. – Ну сделал же Рубен Айрапетян жесткое заявление ...

А. Г. – И очень хорошо, что сделал. Правильно сделал.

С. С. – Ну да, ответил, и уже вчера стало известно, что в отношении Рубена Айрапетяна и его сына объявлен розыск.

А. Г. – Я знаком с этой информацией. Про эффект бумеранга слышали? Так вот бумеранг вернется и ударит по тому, кто стоит за этим «делом», по Николу Пашиняну. Обязательно ударит – на все 100 процентов. Бывает же так, ну ни один его шаг неприемлем! И нигде он не на своем месте: как премьер-министр совершенно не соответствует своему положению, как мужчина ... не существует вовсе. Единственный «положительный» момент – он терпимо относится к гомосексуалистам, и я не знаю, говорит ли это о мужских качествах?

С. С. – Вы просто не благоволите к нему, я имею в виду, что между вами была ... проблема. И теперь Ваша критика ...

А. Г. – Совершенно нет, совершенно, Сатик джан ... Я сейчас подарю Вам эту 956-страничную мою недавно изданную книгу со своим автографом. Пожалуйста. ... И в настоящее время он совершенно не владеет тем элементарным инструментарием, которым обязательно должен владеть президент страны, особенно ...

С. С. – Премьер-министр.

А. Г. – Простите, премьер-министр! Особенно в условиях этой эпидемии. Есть известное учение – «Государственное антикризисное управление». Хоть бы это прочитал! Там черным по белому написано, какие действия в подобной ситуации универсальны для всех – во время экономического кризиса. Четко изложена последовательность шагов, которые предпринимают глава страны, руководители исполнительной власти. Ну, будь человеком, прочитай, узнай! Нет, не делает! А хотя ... даже если прочитает, все равно не поймет. Но слава Богу, в его окружении есть пара людей, разбирающихся в экономике. Ну в крайнем случае позвоните Армену Геворгяну. Он написал статью ... как бы это сказать ... для тугодумов, так что поймет даже человек с самыми ограниченными знаниями ...

С. С. – О профилактике коронавируса?

А. Г. – Нет, о теории экономического кризиса. Даже самый безнадежный неуч и тот поймет, что и как делать. Более доступно объяснить невозможно. Я уже не говорю о серьезных, обоснованных аргументациях. Я порой думаю, возьму-ка и напишу статью. Но статью пишут, чтобы ее прочитали, чтобы хоть какую-то пользу принести, а не ради саморекламы. Но эти же ничего не читают ...

С. С. – Спасибо, господин Гегамян, что подарили мне свою книгу. А сегодня давайте попрощаемся со зрителем.

А. Г. – Да, в книгу вошли все статьи, интервью, которые я написал в 2019 году, успел даже включить статьи, опубликованные в первой половине января 2020 года.

С. С. – Спасибо, господин Гегамян, за интересную беседу.

ДИКТАТОРА РОЖДАЕТ ТОЛПА, А СВЕРГАЕТ НАРОД

Аннотация

Политические силы, которые в вопросах развития экономики, внутренней и внешней политики Армении имеют не всегда совпадающие подходы, более того, зачастую противоположные, едины в одном: дальнейшее нахождение Н. Пашиняна и николвоваевской камарильи у власти – смертельная угроза существованию Армении и Арцаха. И эту данность уже признают даже те, кто в апреле–мае 2018 года не только приветствовал «бархатную революцию», но и делегировал своих представителей в правительство Армении.

Динамика заражений коронавирусом в Армении, которая наблюдается за последние дни, не может не вызвать чувство глубокой тревоги. Начиная со 2 июня т. г. число зараженных коронавирусом колебалось в интервале от 500 до 700 случаев. И на этом удручающем фоне, наблюдая за нескончаемыми live-ами «народного премьера» Никола Воваевича по всевозможным теле- и интернет-каналам, невольно приходишь к выводу: несмотря на разнонаправленность оценок, озвучиваемых обозревателями этих масс-медиа, в своей совокупности они не несут мобилизационного заряда по консолидации армянского общества в борьбе с пандемией. Причем сторонники Пашиняна слегка-слегка журят своего рыцаря (с большой дороги) за нерешительность, причем не в борьбе с эпидемией коронавируса, а в работе по очернению прежних властей. Да-да, уважаемый читатель, я не оговорился. Алгоритм действий властей вполне понятен, а именно: не станут же они признаваться в том, что уже два десятилетия исправно получали сотни миллионов долларов от человеконенавистнической организации, именуемой фонд «Открытое общество» Джорджа Сороса, или же разного рода заокеанскими и другими западными демократическими институтами, о чем мне уже неоднократно приходилось писать.

Заметим также, что не действовали в условиях безденежья и новоявленные лжемиссионеры из тоталитарной религиозной секты «Слово

жизни». Уже не приходится говорить о наблюдаемом своеобразном ренессансе в наши дни блуждающих политических проституток, которые, наконец-то, нашли свое истинное предназначение, надев на себя тогу защитников завоеваний «бархатной революции» (имеется в виду государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении), уже в открытую восполняют ряды ЛГБТ-сообщества. Скажем откровенно: их неустанные попытки выйти на передовые позиции политической авансцены РА вызывают двоякое чувство. С одной стороны, чувство удовлетворения тем, что их активность свидетельствует о политическом фиаско «народного премьера», что становится все более и более явственным. Доказательством этому служат хотя бы мольбы разного рода ЛГБТ отребья, адресованные Николу Воваевичу, себя любимому, вернуться к своим проверенным друзьям (при этом подразумевая разного рода гомосексуалистов, некогда подвизавшихся и щедро вознаграждаемых два последних десятилетия с ведома прежних властей за их смиренное послушание и клевету на оппозицию). Будучи свидетелями подобных метаморфоз, невольно задумываешься: а какое именно содержание имеют в виду – политическое или физиологическое – ЛГБТ-активисты, употребляя выражение «проверенные друзья». Хотя признаюсь, что в данном случае это не играет существенной роли. С другой стороны, этот процесс наряду с редеющими рядами фанатов Н. Пашиняна вызывает умеренный оптимизм от осознания того непреложного факта, что избавление от антинационального николвоваевского режима не за горами. Вместе с тем наводит на тревожные мысли другое обстоятельство, а именно: насколько сильно расшатаны христианские, семейные и, наконец, цивилизационные корни, как минимум, у трети взрослого населения Армении, которая [при бездействии 51% избирателей, не принявших в декабре 2018 года участие в выборах Национального Собрания Республики Армения (далее – НС РА) VII созыва] привела к власти абсолютно неадекватного занимаемой должности Никола Пашиняна.

Уважаемый читатель, не сочтите, пожалуйста, что вышеизложенное – отклонение от изложения моих подходов в определении главных задач, стоящих перед Республикой Армения и армянским народом, каковыми являются: спасение населения РА от пандемии коронавируса и грядущего за этим экономического коллапса. В данной статье я не стану в подробностях описывать, а точнее пересказывать уже имеющийся положительный опыт борьбы с эпидемией коронавируса, который накоплен в ряде стран мира. Подробные разъяснения на этот счет, причем, как правило, достаточно ясно периодически передаются по всем ведущим телеканалам России и мира. Беда в другом, что они, казалось бы, проходят мимо ушей власть предержащих РА. В этих условиях нет-нет да на память при-

ходит весьма актуальное для наших властей обращение комиссара Поля Жюва из фильма-трилогии «Фантомас», который незатейливого журналиста, редактора газеты «Рассвет» (фр. “Le Point du Jour”) Фандора неоднократно упрекает: «Повторяю для тугодумов!». Только не сочтите, уважаемый читатель, что я намекаю на схожесть характеров редактора газеты «Рассвет» Фандора с некогда редактором газеты «Айкакан жаманак» («Армянское время»), которым был Пашинян. Их схожесть в другом: как Фандор не верил в существование Фантомаса, так и Пашинян не верил в существование эпидемии коронавируса и грозился пинцетом взять да уничтожить коронавирус. Не правда ли, по-нашенски, революционно. Однако если в первом случае мы имеем пародию на произведение Пьера Сувестра и Марселя Аллена, экранизированную талантливым режиссером Андре Юнебелем, то в нашем случае мы имеем трагедию, обернувшуюся заражением 12 364 граждан РА и смертью – 207 человек. В момент написания этих строк по-прежнему зараженными остаются 8385 человек. Благо на днях, 4 июня т. г. ректор Ереванского государственного медицинского университета профессор Армен Мурадян в ходе состоявшихся в вузе академических обсуждений на тему борьбы с эпидемией коронавируса вместе со своими коллегами на доступном языке подробно объяснили как гражданам РА, так и тугодумам из власти предрежающих о неотложных мерах по борьбе с пандемией. Не скрою, что меня сильно взволновали слова Армена Мурадяна о недопустимости радикальных мнений и цинизма, особенно когда речь идет о здоровье наших граждан и тем более когда нередки случаи летального исхода. «Когда реанимации полны пациентов, и наши медработники уже два месяца ценой невероятных усилий возвращают людей к жизни, я не думаю, что это можно назвать просто спектаклем», – сказал профессор А. Мурадян. Думаю, что это справедливое возмущение в первую очередь адресовано Николу Воваевичу, который даже после объявления Всемирной организацией здравоохранения о пандемии коронавируса созывал митинги в поддержку инициированного им же самим референдума по изменениям Конституции РА. Уже не приходится повторять его химерические призывы о применении революционных подходов при уничтожении коронавируса, то бишь пинцетом, предварительно бравое стращая коронавирус таким эпитетом: дескать, чья это бездомная собака, чтобы ее страшиться. Не буду далее распространяться на тему борьбы с эпидемией коронавируса. Скажу лишь, что время, отведенное нынешним властям, подобно неумолимому року, обернулось серьезным испытанием для армянского народа, быть может, за его легкоеверие и поддержку навязанного из-за океана ходячего воплощения, олицетворения лжи в лице «народного премьера». Благо что время

нести столь терновый крест, подобно бальзаковской шагреновой коже, неумолимо сокращается. Думаю, что сейчас нам следует серьезно поразмыслить о путях преодоления уже дающего о себе знать глубокого экономического кризиса, чреватого обернуться экономической катастрофой.

Итак, 5 июня т. г. Статистический комитет Республики Армения опубликовал сборник «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-апреле 2020 года». Из сборника следует, что в апреле т. г. показатель экономической активности в сравнении с апрелем 2019 г. составил 98,3%, при этом объем промышленного производства в I квартале т. г. составил 67,4% соответствующего показателя прошлого года. Уже в апреле 2020 года состояние дел в экономике РА резко ухудшилось. Так, объем всего промышленного производства в апреле т. г. составил 91,4% соответствующего показателя 2019 г., объем производства обрабатывающей промышленности (в апреле т. г.) составил 83,8% соответствующего показателя 2019 г., производство текстильных изделий – соответственно 14,2%, производство одежды – 21,5%, производство химической промышленности – 85,6%, производство ювелирных изделий – 1,4% (см. «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-апреле 2020 года», стр. 14–15). Можно было продолжить перечень отраслей промышленности, в которых был зафиксирован существенный спад объемов промышленного производства. Однако думается, что в этом нет необходимости, так как приведенные выше показатели свидетельствуют о необходимости принятия неотложных мер, обеспечивающих восстановление полной занятости и доходов тысяч и тысяч граждан РА, занятых в этих производствах. Это за собой приведет к росту платежеспособного спроса населения, а стало быть к росту объемов торговли и прочих услуг. Заметим, что в апреле т. г. объем торговли составил 66,9% от соответствующего показателя апреля прошлого года (там же, стр. 32).

Так вот за этими показателями конкретные предприятия и организации сферы материального производства, торговли и услуг. Задача правительства – выработать общие подходы по восстановлению экономики как по отдельным отраслям, так и в разрезе каждого отдельно взятого предприятия, что в условиях РА вполне доступная и разрешаемая задача. Оговорюсь, что это реально лишь в условиях скорейшего отстранения от руководства правительством РА Никола Воваевича, себя любимого.

Чтобы у уважаемого читателя не сложилось мнение, о предвзятом отношении автора этих строк к «народному премьеру», достаточно проследить распорядок дня Пашиняна в условиях угрожающего роста числа зараженных коронавирусом и глубокого социального и экономического кризиса, охватившего Армению. Так, этот несостоявшийся узурпатор даже

ленился ознакомиться, к примеру, с Общенациональным планом действий, обеспечивающих восстановление занятости и доходов населения, рост экономики и долгосрочные структурные изменения в экономике нашего стратегического союзника, Российской Федерации. То есть с документом, подготовленным Правительством Российской Федерации для преодоления кризиса, вызванного пандемией коронавируса, запретов и ограничений. Пишу эти строки и сам же себе признаюсь: ладно, допустим, Никол Воваевич в промежутках между набившими оскомину всевозможными live-ами прочитает все 9 разделов этого документа, предусматривающих почти 500 мероприятий, новых мер поддержки граждан и бизнеса. Ну и что с этого, ведь он ничего-таки не поймет. Разве что, если его супруга по женской интуиции не смекнет, что один или два мероприятия приемлемы для реализации в РА, так как они в какой-то мере смягчат изо дня в день крепчающие угрозы отстранения её дражайшего супруга с вожделенного кресла премьер-министра Армении. Нет, уважаемый читатель, моя надежда на то, что план восстановления экономики России он доверит читать членам правительства РА, ответственным за экономику и финансы. Думается, что они из этого документа уж наверняка что-то понятное себе и полезное для экономики РА извлекут. А далее – дело техники, а именно: они убедят Никол Воваевича в том, что он еще загодя об этих мероприятиях говорил, а стало быть авторство за ним, все знающим, поэтому после можно приступить к их реализации. Увы, сказанное не есть преувеличение или же описание фрагмента из театра абсурда, в котором пребывает Республика Армения после государственного переворота апреля-мая 2018 года и захвата власти популистом воистину галактического масштаба Николом Воваевичем.

Не скрою уважаемый читатель, что на этом хотелось бы завершить статью, но не тут-то было, а именно: 5 июня т. г. после полудня было созвано экстренное заседание Политсовета оппозиционной парламентской партии «Прорывающая Армения» (далее – ППА). Выступая на этом заседании, руководитель ППА и одноименной парламентской фракции Гагик Царукян (у ППА вторая по численности фракция в Национальном Собрании), заявил: «Я еще тогда говорил, что с этим составом (имеется в виду состав правительства РА. – А. Г.), структурой невозможно реализовать эти ожидания, Если хотят перелома, то нужно поменять 97% состава (правительства. – А. Г.). Но сегодня все эти провалы и неудачи таковы, что полноценно могу сказать, что не 97, а на 100% нужно сменить правительство. Мне неприятно это говорить, но мы видим, что провалены все сферы». Далее Г. Царукян добавил, что экономическая революция, декларированная властями, так и не стала реальностью, и сейчас экономика

потеряла свой иммунитет и, в частности, он сказал: «В 2019 году, когда еще не было пандемии, инвестиции сократились в 2.5 раза в сравнении с 2018 годом». Можно было и далее продолжить перечисление всевозможных провалов правительства «народного премьера», на которые очень доходчиво даже для восприятия Никола Воваевича указал в своем выступлении Гагик Царукян. Однако, уважаемый читатель, думается, что в этом нет необходимости по той простой причине, что ваш покорный слуга из статьи в статью вот уже два года на страницах уважаемого и авторитетного интернет-издания ИА REGNUM пишет об этом. Важно другое. Даже самые разные политические силы, которые во многих и многих вопросах развития экономики, внутренней и внешней политики имеют не всегда совпадающие подходы, более того, зачастую противоположные, едины в одном: дальнейшее нахождение Н. Пашиняна и николвоваевской камарильи у власти – смертельная угроза существованию двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. И эту данность уже признают даже те политические силы, которые в апреле – мае 2018 года не только приветствовали так называемую «бархатную революцию» (а на деле государственный переворот), но и делегировали своих представителей в правительство Никола Воваевича. Сказанное отнюдь не упрек в их адрес, а констатация факта. Справедливости ради заметим, что большинство граждан Армении желало перемен к лучшему в своей жизни. Но, к сожалению, у людей не хватало терпения на то, чтобы дать возможность правящей Республиканской партии Армении (далее – РПА) вплотную приступить к переводу экономики РА на рельсы инклюзивного развития, о чем со всей определенностью заявлял лидер РПА, президент РА Серж Азатович Саргсян. Признаемся, что непревзойденный популизм Никола Воваевича одержал верх над здравым смыслом и с этого времени открылась первая страница новейшей трагической истории армянского народа. Описание событий наших дней было бы неполным, если не сказать об истеричных воплях ближайшего окружения «народного премьера» в адрес лидера РПА, нападки которых уже далеко за полночь стали тиражироваться самыми разными масс-медиа, имеющими лишь одно общее – закордонные источники финансирования. Я не стану приводить выдержки из разного рода гнусных высказываний николвоваевских сподвижников в адрес Г. Царукяна. Думаю, что адекватные ответы членов «Прогцветающей Армении» не заставят себя долго ждать.

Что ж, уважаемый читатель, заметим, что клеветнические наветы, которые до вчерашнего дня были адресованы в основном РПА и ее лидеру, а также их политическим союзникам, в частности, партии «Национальное Единение» (председателем которой имею честь быть), нынче нацелены

на Гагика Царукяна и его сподвижников. Низменные формулировки и выражения, используемые николвоваевскими политическими скоморохами, как нельзя емко характеризуют интеллектуальный уровень, а скорее его полное отсутствие у нынешних власть предержащих РА. Примечательно, что критикующие ППА обнажают всю беспринципность и двойственность своих натур, чего, впрочем, и следовало ожидать. Улица если и порождает героев, то вовсе не наделенных правом обладания депутатскими мандатами, а зачастую порождает случайных проходимцев в политике. Пишу эти строки и на память приходят слова французского ученого Гюстава Ле Бона (G. Le Bon), который, анализируя психологию толпы, писал: «В толпе интеллектуальные способности индивидов исчезают, разнородное утопает в однородном. В толпе может происходить накопление только глупости, а не ума». Невольно складывается впечатление, что Гюстав Ле Бон был очевидцем нескончаемых митингов апреля 2018 года, организуемых Николом Пашиняном и К^о. При этом он применительно к нашему случаю не доглядел лишь одно, а именно: у значительной части митингующих в Ереване изначально напрочь отсутствовали «интеллектуальные способности индивидов», в силу этого в толпе они исчезнуть уж никак не могли. Вместе с тем справедливости ради заметим, что прежние власти РА недооценили предостережения незаурядного французского психолога, социолога, антрополога и историка Гюстава Ле Бона, который еще в 1894–1895 гг. в своих трудах «Психология народов» и «Психология масс» предупреждал: «Мы являемся свидетелями тирании новых властелинов, которым толпа повинуетя в еще большей степени, чем правительству. В силу распрей общественная власть все больше теряет свое значение. Государственный человек должен понять мечты толпы и преподнести их как абсолютные истины. Главное увлечь толпу, и тогда самые противоположные режимы, самые нестерпимые деспоты вызывают ее восторг. Толпа подавала свои голоса и за Марата, Робеспьера, и за Бурбонов, Наполеона, и за республику». Сказать, что Никол Воваевич и К^о владели этим инструментарием при захвате власти, будет уж слишком неправдоподобно. Однако его поводыри из числа заокеанских стратегов цветных революций воспользовались рекомендациями Ле Бона сполна.

В завершение статьи хотелось бы привести силлогизм от первого президента Армении Левона Тер-Петросяна по ситуации с коронавирусом в стране. «Простой силлогизм: первое – коронавирус объявил войну Армении. Второе – бремя ведения войны возложено на плечи властей. И третье – кто борется против властей, вольно или невольно предает нацию. Во время войны внутриполитическая борьба – это безумие, которое не имеет оправдание», – написал Тер-Петросян, которого 5 июня т. г. про-

цитировало интернет-издание ilur.am. Можно было продолжить Левона Акоповича дописав, что еще большее безумие во время войны терпеть у власти дилетантов, которые своей безграмотной деятельностью ведут государство к саморазрушению и т. д. и т. п. Однако в свое время на этот счет куда хлеще и понятнее высказался погибший в авиакатастрофе генерал Александр Лебедь, который изрек: «Коней на переправе не меняют, а ослов можно и нужно менять». Не обидеть бы этим сравнением непонятых людьми четвероногих мечтателей.

Анализируя события минувшего дня, безудержную истерию николаеваевской команды на выраженную в деликатной форме оценку лидера ППА Гагика Царукяна о полном фиаско правительства Никола Пашиняна невольно приходишь к весьма неожиданному выводу: Пашинян и К^о, как это ни показалось бы неожиданным, осознали-таки, что их собственное спасение от общенациональной анафемы (за исключением соросовских прихлебателей, представителей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и ЛГБТ-сообщества) во многом зависит от незамедлительной отставки «100% состава правительства». И это будет первым шагом по предотвращению саморазрушения армянской государственности. Одновременно это станет убедительным свидетельством истинности изречения русского писателя, художника и афориста Аркадия Филипповича Давидовича, изрекшего: «Диктатора рождает толпа, а свергает народ».

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Когда писал мои тревожные раздумья о событиях последних дней в Армении, перед глазами оживали незабываемые кадры с уникального концерта-марафона 11 апреля т. г., который состоялся на сцене Большого театра в знак благодарности врачам, борющимся с коронавирусом, «Мы вместе». Уж очень хочется привести выдержку из пресс-релиза ВГТРК: «На исторической сцене Большого театра перед абсолютно пустым залом выступили десятки артистов. Своим творчеством они выразили то, что сейчас в сердце каждого жителя нашей страны (скажем, что и Армении. – А. Г.). Это огромная благодарность российским врачам, которые в эту минуту бесстрашно сражаются за жизни пациентов, волонтерам, которые взяли на себя заботу о людях из группы риска, а также всем, кто должен по долгу службы выходить на работу, чтобы жизнь в наших городах продолжалась». А теперь, уважаемый читатель, представьте себе, какие чувства испытал ваш покорный слуга, который в режиме реального времени наблюдал за другим концертом несомненно одаренного большим талантом 12-летнего скрипача Александра Хачатряна. Концерт прошел 26 мая т. г. в пустом концертном зале Спе-

А. ГЕГАМЯН

циальной музыкальной школы имени П. И. Чайковского г. Еревана. В программе концерта юного дарования был концерт для скрипки N 1 a-moll Дмитрия Шостаковича, а также произведение блестящего американского скрипача российского происхождения, крупнейшего представителя русской скрипичной школы XX века Натана Мильштейна «Паганиниана». Слушая бессмертную музыку великого Шостаковича и «Паганиниану» в исполнении Александра Хачатряна, меня переполнило чувство гордости за принадлежность к древней талантливой христианской армянской цивилизации, а также уверенность в том, что как бы трудно нам ни приходилось в жизни, какие бы коронавирусные испытания вкупе с привнесенными новоявленными диктаторами ни давили на нас – все это преходяще. Более того, убежден в том, что мы все эти испытания с честью преодолеем. Залогом тому – щедрая на таланты библейская армянская земля. И в конце хотелось бы воскликнуть – спасибо тебе, Александр Хачатрян, за твое проникновенное и жизнеутверждающее творчество.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԲՈՒՆԱՊԵՏԻՆ ԾՆՈՒՄ Է ԱՄԲՈՒՆԸ, ԻՍԿ ՏԱՊԱԼՈՒՄ Է ԺՈՂՈՎՈՒՐՂԸ

Անոտացիա

Քաղաքական ուժերը, որոնք ՀՀ տնտեսության զարգացման, ներքին և արտաքին քաղաքականության շատ ու շատ հարցերում միշտ չէ, որ համընկնող մոտեցումներ ունեն, ավելին՝ դրանք հաճախ հակադիր են, միասնական են մի բանում՝ Ն.Փաշինյանի և նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի հետագա գտնվելն իշխանությունում մահացու սպառնալիք է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյությանը: Եվ այս իրողությունն արդեն ընդունում են անգամ քաղաքական այն ուժերը, որոնք 2018թ. ապրիլ–մայիսին ոչ միայն ողջունում էին, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխությունը» (իսկ իրականում՝ պետական հեղաշրջումը), այլև իրենց ներկայացուցիչներին պատվիրակեցին Հայաստանի կառավարություն:

Հայաստանում կորոնավիրուսով վարակումների դինամիկան, որը նկատվում է վերջին օրերին, չի կարող խոր տազնապի զգացողություն չառաջացնել: Սկսած ս. թ. հունիսի 2-ից՝ կորոնավիրուսով վարակվածների թիվը տատանվում է 500-ից մինչև 700-ի միջակայքում: Եվ այս տազնապահարույց ֆոնին, հետևելով «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի անվերջանալի live-երին հնարավոր բոլոր հեռուստա- և ինտերնետ-հեռուստաալիքներով, ականա գալիս ես հետևյալ եզրահանգման. չնայած այդ մաս-մեղիաների մեկնաբանների հնչեցրած գնահատականների տարբեր ուղղվածություններին՝ դրանք իրենց ամբողջության մեջ չեն կրում համավարակի դեմ պայքարում հայ հանրության համախմբման մոբիլիզացնող լիցք: Ընդ որում՝ Փաշինյանի կողմնակիցները թեթևակի նախատում են (մեծ ճանապարհների) իրենց ասպետին անվճռականության համար, ընդ որում՝ անվճռականության ոչ թե կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում, այլ նախկին իշխանությունների սևացման աշխատանքում: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի:

Իշխանությունների գործողությունների ալգորիթմը միանգամայն հասկանալի է, դիցուք՝ նրանք հո չեն սկսի ընդունել, որ արդեն երկու տասնամյակ կանոնավորապես հարյուր միլիոնավոր դուլարներ են ստացել մարդատ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յաց կազմակերպությունից, որի անունն է Զորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամ կամ էլ անդրօվկիանոսյան տարատեսակ ու արևմտյան դեմոկրատական այլ ինստիտուտներից, ինչի մասին քանիցս գրել են: Նշենք նաև, որ անփող պայմաններում չէին գործում նաև «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի նորահայտ վայ-միսիոներները: Էլ չեն ասում մեր օրերում նկատվող՝ քաղաքական անառակ մարմնավաճառների ինքնատիպ վերածննդի մասին, որոնք, վերջապես, գտան իրենց իսկական նշանակությունը՝ հագնելով «թավշյա հեղափոխության» (նկատի է առնվում Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումը) նվաճումների պաշտպանի պատմուճանը, և որոնք արդեն բացահայտ լրացնում են ԼԳԲՏ-հանրույթի շարքերը: Անկեղծ ասենք. ՀՀ քաղաքական առաջնաբեմի առաջնային դիրքեր դուրս գալու նրանց անխոնջ փորձերը երկակի զգացողություն են առաջացնում: Մի կողմից՝ բավարարության զգացում նրանով, որ նրանց ակտիվությունը վկայում է «ժողվարչապետի» քաղաքական ֆիասկոյի մասին, ինչն ավելի ու ավելի ակնբախ է դառնում: Դրա ապացույցն են թեկուզև ԼԳԲՏ տարատեսակ տականքների թախանձանքները՝ հասցեագրված իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլակիչին՝ վերադառնալ իր փորձված բարեկամներին (ընդ որում՝ նկատի ունենալով տարբեր տեսակի համասեռամուլներին, որոնք ժամանակին դրսևորվել և վերջին երկու տասնամյակներին շրայլորեն պարզատրվում էին՝ նախկին իշխանությունների գիտությամբ, իրենց հիւ-հնազանդության և ընդդիմությանը զրպարտելու համար): Լինելով մման փոխակերպումների վկաները՝ ականա մտածում են՝ իսկ ի՞նչ բովանդակություն նկատի ունեն՝ քաղաքակա՞ն, թե՞ ֆիզիոլոգիական, ԼԳԲՏ ակտիվիստները՝ օգտագործելով «փորձված ընկերներ» արտահայտությունը: Չնայած խոստովանում են, որ սույն պարագայում դա էական դեր չի խաղում: Մյուս կողմից՝ այդ գործընթացը, Ն. Փաշինյանի երկրպագուների նուսրացող շարքերի կողքին, չափավոր լավատեսություն է առաջացնում այն անբեկանելի փաստի գիտակցությունից, որ նիկոլվոլակիչյան հակազգային ռեժիմից ազատվելը սարերի հետևում չէ: Միևնույն ժամանակ, տազնապալի մտքերի տեղիք է տալիս մեկ այլ հանգամանք, այն է՝ որքան խիստ են սասանված Հայաստանի մեծահասակ բնակչության առնվազն մեկ երրորդի քրիստոնեական, ընտանեկան և, վերջապես, քաղաքակրթական արմատները, որը [ընտրողների 51%-ի անգործության պարագայում, որոնք 2018 թ. դեկտեմբերին չմասնակցեցին Հայաստանի Հանրապետության VII գումարման Ազգային ժողովի (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) ընտրություններին] իշխանության բերեց զբաղեցրած պաշտոնին բացարձակապես անհամարժեք Նիկոլ Փաշինյանին:

Հարգելի ընթերցող, խնդրում են չհամարեք, թե վերոշարադրյալը նշանակում է շեղվել Հայաստանի Հանրապետության և հայ ժողովրդի առջև ծառացած գլխավոր խնդիրները սահմանելու իմ մոտեցումները ներկայացնելուց: Այդ խնդիրներն են՝ ՀՀ բնակչության փրկությունը կորոնավիրուսի համավարակից և դրան հաջորդող տնտեսական կոլապսից: Այս հողվածում

հանգամանալիորեն չեն նկարագրի, ավելի ճիշտ՝ չեն խոսի կորոնավիրուսի դեմ պայքարի արդեն առկա դրական փորձի մասին, որը կուտակվել է աշխարհի մի շարք երկրներում: Այս հաշվով մանրամասն պարզաբանումներ, ընդ որում՝ որպես կանոն, բավական հստակ, պարբերաբար հաղորդվում են Ռուսաստանի և աշխարհի բոլոր առաջատար հեռուստաալիքներով: Փորձանքն այլ բանում է, որ դրանք, թվում է, անցնում են ՀՀ իշխանավորների ականջների կողքով: Այս պայմաններում չեն կարող չմտաբերել կոմիսար Փոլ ժյուվի՝ մեր իշխանությունների համար բավական ակտուալ դիմումը «Ֆանտոմաս» եռամաս ֆիլմից, որը պարզամիտ լրագրող, «Լուսաբաց» թերթի (ֆր.՝ «Le Point du Jour») խմբագիր Ֆանդորին բազմիցս նախատում է. «Կրկնում են բթամիտների համար»: Միայն թե չկարծեք, հարգելի ընթերցող, թե ականարկում են «Լուսաբաց» թերթի խմբագիր Ֆանդորի և «Հայկական ժամանակ» թերթի երբեմնի խմբագրի՝ Նիկոլ Փաշինյանի բնավորությունների նմանությունը: Նրանց նմանությունն այլ բանում է. ինչպես Ֆանդորը չէր հավատում Ֆանտոմասի գոյությանը, այնպես էլ Փաշինյանը չէր հավատում կորոնավիրուսի համավարակի գոյությանն ու սպառնում էր վերցնել ու ոչնչացնել կորոնավիրուսը: Լավ է, չէ՞, մեր նման՝ հեղափոխական: Սակայն եթե առաջին դեպքում ունենք Պիեռ Սուվեստրի և Մարսել Ալենի ստեղծագործության պարոդիան, որն էկրանավորել է տաղանդավոր ռեժիսոր Անդրե Յունեբեյը, ապա մեր դեպքում ունենք ողբերգություն, որը մեզ վրա ՀՀ 12 364 վարակված քաղաքացի և 207 մահացած է արժեցել: Այս տողերը գրելու պահին նախկինի պես վարակված է մնում 8385 մարդ: Ի դեպ, օրերս՝ ս. թ. հունիսի 4-ին, Երևանի պետական բժշկական համալսարանի ռեկտոր, պրոֆեսոր Արմեն Մուրադյանը բուհում տեղի ունեցած ակադեմիական քննարկումների ընթացքում (կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարի թեմայով) իր գործընկերների հետ միասին մատչելի լեզվով հանգամանալից բացատրեց ինչպես ՀՀ քաղաքացիներին, այնպես էլ իշխանավորների թվից բթամիտներին համավարակի դեմ պայքարի անհետաձգելի միջոցների մասին: Չեմ թաքցնի, ինձ խիստ հուզեցին Արմեն Մուրադյանի խոսքերը արմատական կարծիքների և ցինիզմի անթույլատրելիության մասին, հատկապես երբ խոսքը վերաբերում է մեր քաղաքացիների առողջությանն ու, մանավանդ, երբ հազվադեպ չեն մահացու ելքով դեպքերը: «Երբ վերակենդանացման բաժանմունքները լիքն են պացիենտներով, և մեր բուժաշխատողներն արդեն երկու ամիս անասելի ջանքերի գնով մարդկանց կյանք են վերադարձնում, ես չեմ կարծում, թե դա կարելի է անվանել պարզապես ներկայացում», – ասաց պրոֆեսոր Ա. Մուրադյանը: Կարծում եմ, որ սա արդարացի վրդովմունք է, առաջին հերթին՝ հասցեագրված Նիկոլ Վովակիչին, որն անգամ կորոնավիրուսի համավարակի մասին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության հայտարարությունից հետո հանրահավաքներ էր կազմակերպում՝ հաջակցություն իր իսկ նախաձեռնած ՀՀ Սահմանադրության փոփոխությունների հանրաքվեի: Էլ չեմ կրկնում նրա քիմերական կոչերը կորոնավիրուսի ոչնչացման հեղափոխական մոտեցումներ կիրառելու մասին, դի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ցուք՝ պինգետով, նախապես էլ կորոնավիրուսին հանդգնաբար «պատվելով» այսպիսի մակդիրով, թե՛ կորոնավիրուսն ո՞ւմ շունն է, որ վախենանք: Էլ չեմ ծավալվի կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարի թեմայի շուրջ: Ասեմ միայն, որ ներկա իշխանություններին բաժին հասած ժամանակը, դաժան ճակատագրի նման, լուրջ փորձություն դարձավ հայ ժողովրդի համար գուցե նրա դյուրահավատության և օվկիանոսի այն կողմից պարտադրված, հանձին «ժողվարչապետի»՝ քայլող ստի մարմնավորմանն աջակցելու պատճառով: Սփոփում է, որ այսքան փշոտ խաչը կրելու բեռը, բալզակյան շագրենի կաշվի նման, անդառնալիորեն փոքրանում է: Կարծում եմ, որ այժմ պետք է լրջորեն խորհենք արդեն իր մասին իմաց տվող տնտեսական ճգնաժամը հաղթահարելու ուղիների մասին, ճգնաժամ, որը կարող է վերածվել տնտեսական աղետի:

Եվ այսպես, ս. թ. հունիսի 5-ին Հայաստանի Հանրապետության Վիճակագրական կոմիտեն հրապարակեց «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար–ապրիլին» տեղեկագիրը: Տեղեկագրից հետևում է, որ ս. թ. ապրիլին տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը 2019 թ. ապրիլի համեմատ կազմել է 98,3%, ընդ որում՝ արդյունաբերական արտադրության ծավալը ս. թ. I եռամսյակում կազմել է անցած տարվա համապատասխան ցուցանիշի 67,4%-ը: Արդեն 2020 թ. ապրիլին ՀՀ տնտեսության վիճակը կտրուկ վատթարացավ: Այսպես, ողջ արդյունաբերական արտադրության ծավալը ս. թ. ապրիլին կազմեց 2019 թ. համապատասխան ցուցանիշի 91,4%-ը, մշակող արդյունաբերության արտադրության ծավալը (ս. թ. ապրիլին) կազմեց 2019 թ. համապատասխան ցուցանիշի 83,8%-ը, տեքստիլ արտադրանքի արտադրությունը՝ համապատասխանաբար 14,2%, հագուստի արտադրությունը՝ 21,5%, քիմիական արդյունաբերության արտադրությունը՝ 85,6%, ոսկերչական իրերի արտադրությունը՝ 1,4% (տե՛ս «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար–ապրիլին», էջ 14–15): Կարելի էր շարունակել արդյունաբերության ճյուղերի ցուցակը, որոնցում գրանցվել է արդյունաբերական արտադրանքի ծավալների էական անկում: Սակայն, կարծում եմ, դրա կարիքը չկա, քանի որ վերը ներկայացված ցուցանիշները վկայում են անհետաձգելի միջոցների ընդունման անհրաժեշտության մասին, որոնք կապահովեն այդ արտադրություններում զբաղված ՀՀ հազարավոր քաղաքացիների լրիվ զբաղվածության և եկամուտների վերականգնումը: Դա իր հետևից կբերի բնակչության վճարունակ պահանջարկի, ասել է թե՛ առևտրի և այլ ծառայությունների ծավալի աճ: Նշենք, որ ս. թ. ապրիլին առևտրի ծավալը կազմել է անցած տարվա ապրիլի համապատասխան ցուցանիշի 66,9%-ը (նույն տեղում, էջ 32):

Եվ ահա, այս ցուցանիշների հետևում կոնկրետ ձեռնարկություններ են և նյութական արտադրության ոլորտի, առևտրի ու սպասարկումների կազմակերպություններ: Կառավարության խնդիրն է՝ մշակել տնտեսության (ինչպես առանձին ճյուղերի, այնպես էլ յուրաքանչյուր առանձին վերցրած ձեռնարկության կտրվածքով) վերականգնման ընդհանուր մոտեցումներ, ինչը

ՀՀ պայմաններում միանգամայն հասանելի և իրականանալի խնդիր է: Վերապահումով ասեմ, որ սա իրական է միայն ՀՀ կառավարության ղեկավարությունից Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի շուտափույթ հեռացման պայմաններում:

Որպեսզի հարգելի ընթերցողը տպավորություն չստանա «Ժողվարչապետի» հանդեպ տողերիս հեղինակի կանխակալ վերաբերմունքի մասին, բավական է հետևել Փաշինյանի օրվա ռեժիմին կորոնավիրուսով վարակվածների թվի սպառնալի աճի և Հայաստանը համակած խոր սոցիալական ու տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում: Այսպես, այս չկայացած իշխանազավթիչը անգամ ծուլանում է ծանոթանալ, օրինակ, Գործողությունների համազգային պլանին, որոնք ապահովելու են բնակչության զբաղվածության և եկամուտների վերականգնումը, տնտեսության աճն ու երկարաժամկետ կառուցվածքային փոփոխությունները մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսությունում: Այսինքն՝ ծանոթանալ մի փաստաթղթի, որը պատրաստել է Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությունը կորոնավիրուսի համավարակի, արգելքների և սահմանափակումների պատճառով առաջացած ճգնաժամը հաղթահարելու համար: Գրում եմ այս տողերը և ինքս էլ խոստովանում. լավ, ասենք թե Նիկոլ Վոլակիչն արդեն կարգին ծանծրացրած ամեն տեսակ live-երի արանքում կարդաց այս փաստաթղթի բոլոր 9 բաժինները, որոնցով նախատեսվում են մոտ 500 միջոցառում, քաղաքացիների և բիզնեսի աջակցման նոր միջոցներ: Ու ի՞նչ կփոխվի դրանից, չէ՞ որ նա ոչինչ էլ չի հասկանա: Միայն եթե նրա տիկինը կանացի ինտուիցիայով գլխի չընկնի, որ մեկ կամ երկու միջոցառում ընդունելի են ՀՀ-ում իրականացվելու համար, քանի որ դրանք ինչ-որ չափով կմեղմեն Հայաստանի վարչապետի բաղձալի աթոռից իր թանկագին ամուսնու հեռացման օրեցօր ահագնացող սպառնալիքները: Ոչ, հարգելի ընթերցող, հույսս այն է, որ Ռուսաստանի տնտեսության վերականգնման պլանը նա կվստահի կարդալ ՀՀ կառավարության՝ տնտեսության և ֆինանսների համար պատասխանատու անդամներին: Կարծում եմ, որ նրանք հաստատ այդ փաստաթղթից իրենց համար հասկանալի ու օգտակար մի ինչ-որ բան կքաղեն ՀՀ տնտեսության համար: Իսկ հետո՝ տեխնիկայի հարց է, այն է՝ նրանք կհամոզեն Նիկոլ Վոլակիչին այն բանում, որ նա դեռ սկզբից էր ասել այդ միջոցառումների մասին, ըստ այդմ՝ հեղինակն ինքն է՝ ամենագետը, ուստի կարելի է սկսել դրանց իրականացումը: Ավա՜ղ, ասվածը չափազանցություն կամ էլ աբսուրդի թատրոնի դրվագի նկարագրություն չէ, որի մեջ գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունը 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից և հիրավի տիեզերական մասշտաբի պոպուլիստ Նիկոլ Վոլակիչի կողմից իշխանությունը զավթելուց հետո:

Զեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, սրանով կցանկանայի ավարտել հոդվածս, բայց տեսեք, թե ինչ եղավ. ս. թ. հունիսի 5-ին, կեսօրից հետո գումարվեց «Բարգավաճ Հայաստան» (այսուհետ՝ ԲՀԿ) ընդդիմադիր խորհրդարանական կուսակցության Քաղխորհրդի արտահերթ նիստը: Ելույթ ունե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նալով այդ նիստի ժամանակ՝ ԲՀԿ և համանուն խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Գագիկ Ծառուկյանն (ԲՀԿ-ն Ազգային ժողովում թվով երկրորդ խմբակցությունն է) ասաց. «Ես դեռ մեկ տարի առաջ ասել եմ, որ այս կազմով (նկատի ունի ՀՀ կառավարության կազմը – Ա. Գ.), այս կառուցվածքով հնարավոր չէ ժողովրդին տված խոստումներն իրականացնել: Բայց այսօր այս բոլոր ձախողումներն ու անհաջողություններն այնպիսին են, որ լիարժեք կարող եմ ասել, որ կառավարության ոչ թե 97, այլ 100%-ը պետք է փոխել: Ինձ համար հաճելի չէ ասել սա, բայց մենք տեսնում ենք, որ ձախողված են բոլոր ոլորտները»: Այնուհետև Գ. Ծառուկյանն ավելացրել է, որ իշխանությունների հռչակած տնտեսական հեղափոխությունն այդպես էլ իրականություն չդարձավ, և հիմա տնտեսությունը կորցրել է իր իմունիտետը: Նա, մասնավորապես, ասաց. «2019 թ., երբ դեռ համավարակ չկար, ներդրումները կրճատվեցին 2.5 անգամ՝ 2018 թ. համեմատ»: Կարելի էր շարունակել «ժողվարչապետի» կառավարության ամեն տեսակ ձախողումների թվարկումը, որոնք անգամ Նիկոլ Վոլակիչի ընկալման համար շատ մատչելի ձևով իր ելույթում մատնանշեց Գագիկ Ծառուկյանը: Սակայն, հարգելի ընթերցող, կարծում եմ, դրա կարիքը չկա այն պարզ պատճառով, որ ձեր խոնարհ ծառան հողվածից հողված ահա արդեն երկու տարի հարգարժան և հեղինակավոր REGNUM տեղեկատվական գործակալության ինտերնետ-պարբերականի էջերում գրում է այդ մասին: Կարևոր է այլ բան: Անգամ քաղաքական ամենատարբեր ուժերը, որոնք ՀՀ տնտեսության զարգացման, ներքին և արտաքին քաղաքականության շատ ու շատ հարցերում միշտ չէ, որ համընկնող մոտեցումներ ունեն, ավելին՝ դրանք հաճախ հակադիր են, միասնական են մի բանում՝ Ն. Փաշինյանի և նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի հետագա գտնվելն իշխանությունում մահացու սպառնալիք է հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյությանը: Եվ այս իրողությունն արդեն ընդունում են անգամ քաղաքական այն ուժերը, որոնք 2018 թ. ապրիլ–մայիսին ոչ միայն ողջունում էին, այսպես կոչված, «թավշյա հեղափոխությունը» (իսկ իրականում՝ պետական հեղաշրջումը), այլև իրենց ներկայացուցիչներին պատվիրակեցին Նիկոլ Վոլակիչի կառավարություն: Ասվածը բնավ կշտամբանք չէ նրանց հասցեին, այլ փաստի արձանագրում: Հանուն արդարության նշենք, որ Հայաստանի քաղաքացիների մեծ մասը ցանկանում էր, որ իր կյանքը դեպի լավը փոխվի: Բայց, ցավոք, մարդկանց համբերությունը չբավականացրեց, որպեսզի հնարավորություն տար կառավարող Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությանը (այսուհետ՝ ՀՀԿ) լրջորեն խորամուխ լինել ՀՀ տնտեսությունը ներառական զարգացման հուն փոխադրելու գործում, ինչի մասին ամենայն որոշակիությամբ հայտարարում էր ՀՀԿ առաջնորդ, ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը: Խոստովանենք, որ Նիկոլ Վոլակիչի անգերազանցելի պոպուլիզմը հաղթանակ տոնեց առողջ բանականության հանդեպ, և այդ ժամանակվանից բացվեց հայ ժողովրդի նորագույն պատմության ողբերգական առաջին էջը: Մեր օրերի իրադարձությունների նկարա-

գրությունը լիարժեք չէր լինի, եթե չխոսեինք «ժողվարչապետի» մերձավոր շրջապատի հիստերիկ վայնասունի մասին ԲՀԿ առաջնորդի հասցեին, որոնց հարձակումներն արդեն կեսգիշերից շատ հետո սկսեցին տարածվել ամենատարբեր մաս-մեղիաներով, որոնք միայն մեկ ընդհանուր բան ունեին՝ ֆինանսավորման արտասահմանյան աղբյուրներ: Մեջբերումներ չեմ կատարի նիկոլվովակիչյան սխրակիցների տարատեսակ զգվելի արտահայտություններից Գ. Ծառուկյանի հասցեին: Կարծում եմ, որ «Բարգավաճ Հայաստանի» անդամների համարժեք պատասխանները երկար սպասել չեն տա:

Ղե ինչ, հարգելի ընթերցող, նշենք, որ զրպարտչական չարախոսությունները, որոնք մինչև երեկ հասցեագրվում էին հիմնականում ՀՀԿ-ին ու նրա առաջնորդին, ինչպես նաև նրանց քաղաքական դաշնակիցներին, մասնավորապես՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությանը (որի նախագահը լինելու պատիվն ունեմ), այժմ ուղղված են դեպի Գազիկ Ծառուկյանն ու նրա համախոհները: Նիկոլվովակիչյան քաղաքական խեղկատակների օգտագործած ստոր ձևակերպումներն ու արտահայտությունները շատ տարողունակ բնութագրում են ՀՀ ներկայիս իշխանավորների ինտելեկտուալ մակարդակը, իսկ ավելի շուտ՝ դրա լիակատար բացակայությունը: Հատկանշական է, որ ԲՀԿ-ին քննադատողները մերկացնում են իրենց էության ողջ անսկզբունքայնությունն ու երկակիությունը, ինչն էլ, ի դեպ, պետք էր սպասել: Փողոցը, եթե հերոսներ ծնում էլ է, ապա ոչ բնավ պատգամավորական մանդատներ ունենալու իրավունքով օժտված, այլ հաճախ ծնում է պատահական սրիկաների քաղաքականության մեջ: Գրում եմ այս տողերը և մտաբերում ֆրանսիացի գիտնական Գուստավ լը Բոնի խոսքերը, որը, վերլուծելով ամբոխի հոգեբանությունը, գրում է. «Ամբոխի մեջ անհատների ինտելեկտուալ կարողություններն անհետանում են, տարատեսակը խեղդվում է միատեսակի մեջ: Ամբոխի մեջ կարող է տեղի ունենալ միայն հիմարության, այլ ոչ թե խելքի կուտակում»: Ակամա տպավորություն է ստեղծվում, թե Գուստավ լը Բոնը եղել է 2018 թ. ապրիլին Նիկոլ Փաշինյանի և ԿՕ-ի կազմակերպած անվերջանալի հանրահավաքների ականատեսը: Ընդ որում՝ նա, մեր պարագայում, միայն մի բան է աչքաթող արել, այն է. Երևանում ցուցարարների զգալի մասի մոտ սկզբից ևեթ բացակայում էին «անհատների ինտելեկտուալ կարողությունները», դրանից ելնելով՝ ամբոխում դրանք անհետանալ ոչ մի կերպ չէին կարող: Միևնույն ժամանակ, հանուն արդարության նշենք, որ ՀՀ նախկին իշխանությունները թերագնահատեցին ֆրանսիացի նշանավոր հոգեբան, սոցիոլոգ, անթրոպոլոգ և պատմաբան Գուստավ լը Բոնի նախազգուշացումները, որը դեռևս 1894–1895 թթ. իր «ժողովուրդների հոգեբանությունը» և «Ջանգվածների հոգեբանությունը» աշխատություններում նախազգուշացնում էր. «Մենք նոր տիրակալների բռնապետության վկաներն ենք, որոնց ամբոխը ենթարկվում է էլ ավելի շատ, քան կառավարությանը: Գժտությունների պատճառով հանրային իշխանությունն էլ ավելի է կորցնում իր նշանակությունը: Պետական մարդը պետք է հասկանա ամբոխի

երազանքները և դրանք մատուցի որպես բացարձակ ճշմարտություններ: Գլխավորը ամբոխին գրավելն է, և այդ ժամանակ ամենահակադիր ռեժիմները, ամենաանհանդուրժելի բռնապետները առաջ են բերում նրա հիացմունքը: Ամբոխն իր ձայնը տվել է թե՛ Մարատի, Ռոբեսպիեռի, թե՛ Բուրբոնների, Նապոլեոնի, թե՛ հանրապետության օգտին»: Ասել, թե Նիկոլ Վոլակիչը և ԿՕ-ն տիրապետում էին այդ գործիքին իշխանությունը զավթելիս՝ չափից ավելի անճշմարտանման կլինի: Սակայն նրա ուղեվարները՝ գունավոր հեղափոխությունների անդրօվկիանոսյան ստրատեգները, լիովին օգտվեցին Լը Բոնի խորհուրդներից:

Հոգվածն ավարտելով՝ կցանկանայի մեջբերել Հայաստանի առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի սիլոգիզմը երկրում կորոնավիրուսի իրավիճակի վերաբերյալ: «Պարզագույն սիլոգիզմ. առաջին՝ կորոնավիրուսը պատերազմ է հայտարարել Հայաստանին: Երկրորդ՝ պատերազմը վարելու բեռն ընկած է իշխանության ուսերին: Եվ երրորդ՝ ով պայքարում է իշխանության դեմ, կամա թե ակամա դավաճանում է ազգին: Պատերազմի ժամանակ ներքաղաքական պայքարը խելահեղություն է, որը ոչ մի արդարացում չունի», – գրել է Տեր-Պետրոսյանը, որին ս. թ. հունիսի 5-ին մեջբերել է ilur.am ինտերնետ-պարբերականը: Կարելի էր շարունակել Լևոն Տեր-Պետրոսյանին՝ լրացնելով, որ էլ ավելի մեծ խելահեղություն է պատերազմի ժամանակ իշխանությունում հանդուրժել դիլետանտներին, որոնք իրենց անգրագետ գործունեությամբ պետությունը տանում են ինքնաքայքայման և այլն, և այլն: Սակայն ժամանակին այս հաշվով շատ ավելի թունդ և հասկանալի արտահայտվել է ավիավթարից զոհված գեներալ Ալեքսանդր Լեբեդը, որն ասել է. «Ձիերին գետանցման ժամանակ չեն փոխում, իսկ էշերին կարելի է և պետք է փոխել»: Չվիրավորենք հանկարծ այս համեմատությամբ մարդկանց կողմից չհասկացված չորքոտանի երազողներին:

Վերլուծելով անցած օրվա իրադարձությունները, նիկոլվոլակիչյան թիմի անգուսպ հիստերիան ԲՀԿ առաջնորդ Գագիկ Ծառուկյանի քաղաքավարի արտահայտած գնահատականի առիթով Նիկոլ Փաշինյանի կառավարության լիակատար ծախողման մասին՝ ակամա գալիս ես բավական անսպասելի եզրակացության, դիցուք. Փաշինյանը և ԿՕ-ն, որքան էլ որ սա անսպասելի թվա, ի վերջո, գիտակցեցին, որ իրենց սեփական փրկությունը համազգային բանադրանքից (բացառությամբ սորոսյան լափակերների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և ԼԳԲՏ-հանրույթի ներկայացուցիչների) շատ բանով կախված է «կառավարության կազմի 100%-ի» անհապաղ հրաժարականից: Եվ դա կլինի հայկական պետականության ինքնաքայքայման կանխման առաջին քայլը: Դա միաժամանակ կդառնա համոզիչ վկայությունը ռուս գրող, նկարիչ և աֆորիստ Արկադի Ֆիլիպովիչ Դավիդովիչի ասույթի. «Բռնապետին ծնում է ամբոխը, իսկ տապալում է ժողովուրդը»:

Վերջաբանի փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով: Երբ գրում էի իմ տազնապա-

հույզ խորհրդածությունները Հայաստանում վերջին օրերի իրադարձությունների մասին, աչքերիս առջև կենդանացան անմոռանալի կադրերը ս. թ. ապրիլի 11-ի եզակի համերգ-մարաթոնից՝ «Մենք միասին ենք», որը տեղի ունեցավ Մեծ թատրոնի բեմում՝ ի երախտագիտություն բժիշկների, ովքեր պայքարում են կորոնավիրուսի դեմ: Մեծ է ցանկությունս՝ մեջբերում կատարելու Համառուսական պետական հեռուստառադիոհեռարձակման ընկերության մամլո ամփոփագրից. «Մեծ թատրոնի պատմական բեմում՝ բացարձակ դատարկ դահլիճի առջև ելույթ ունեցան տասնյակ արտիստներ: Նրանք իրենց արվեստով արտահայտեցին այն, ինչն այժմ մեր երկրի (ասենք, որ նաև Հայաստանի – Ա. Գ.) յուրաքանչյուր բնակչի սրտում է: Սա վիթխարի շնորհակալություն է բժիշկներին, որոնք այս պահին անվախ պայքարում են պացիենտների կյանքերի համար, կամավորականներին, որոնք իրենց վրա են վերցրել ռիսկի խմբի մարդկանց հոգսը, ինչպես նաև բոլոր նրանց, ովքեր պետք է ծառայության պարտքի բերումով աշխատանքի դուրս գան, որպեսզի կյանքը մեր քաղաքներում շարունակվի»: Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցող, պատկերացրեք, թե ինչ զգացումներ ունեցավ ձեր խոնարհ ծառան, որը իրական ժամանակի ռեժիմով հետևում էր մեկ այլ համերգի՝ անկասկած, մեծ տաղանդով օժտված 12-ամյա ջութակահար Ալեքսանդր Խաչատրյանի համերգին: Այն տեղի ունեցավ ս. թ. մայիսի 26-ին Երևանի Պ. Ի. Չայկովսկու անվան Հատուկ երաժշտական դպրոցի համերգային դատարկ դահլիճում: Պատանի տաղանդավոր ջութակահարի համերգային ծրագրում Դմիտրի Շոստակովիչի N1 a-moll կոնցերտն էր ջութակի համար, ինչպես նաև ռուսական ծագում ունեցող ամերիկացի փայլուն ջութակահար, XX դարի ռուսական ջութակի դպրոցի խոշոր ներկայացուցիչ Նաթան Միլշտեյնի «Պագանինիանա» ստեղծագործությունը: Ունկնդրելով մեծն Շոստակովիչի անմահ երաժշտությունն ու «Պագանինիանան» Ալեքսանդր Խաչատրյանի կատարմամբ՝ ինձ պարուրեց հպարտության զգացումը հնագույն տաղանդավոր քրիստոնեական հայկական քաղաքակրթությանը պատկանելուս համար, ինչպես նաև այն համոզմունքը, որ ինչքան էլ դժվար լինի մեզ համար կյանքում, ինչ կորոնավիրուսային փորձություններ էլ՝ ներմուծված նորահայտ բռնապետների հետ միասին, ճնշում գործադրեն մեզ վրա՝ այդ ամենն անցողիկ է: Ավելին, համոզված եմ, որ մենք այդ բոլոր փորձությունները պատվով կհաղթահարենք: Դրա գրավականը տաղանդներով շռայլ հայկական բիբլիական հողն է: Եվ վերջում կցանկանայի բացականչել՝ շնորհակալություն քեզ, Ալեքսանդր Խաչատրյան, քո սրտառուչ ու կենսահաստատ ստեղծագործության համար:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

СПАСЕНИЕ ОТЕЧЕСТВА – В ОБЪЕДИНЕНИИ

Аннотация

Прямая задача всех здоровых политических сил Армении, которые осознают смертельную опасность существованию двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах – от дальнейшего пребывания Н. Пашиняна в должности премьер-министра РА, в объединении не вокруг того или иного политика, претендующего на роль лидера оппозиции, а вокруг единственно востребованной идеи спасения нашего Отечества.

Еще со студенческой скамьи будучи осведомленным о коварстве 36 турецких султанов Османской империи, а в дальнейшем о коварстве ныне правящего 37-го, по своей сути, нового турецкого султана Реджепа Тайипа Эрдогана, я не мог не обратить внимание на опасные проявления агрессивного неоосманизма, которые присущи проводимой им политике на современном этапе. Для обоснованности сказанного напомним читателям некоторые факты из недавнего прошлого. Так, 2 декабря 2015 г. было опубликовано сообщение ТАСС под заглавием «Минобороны РФ: руководство Турции вовлечено в незаконное получение сирийской нефти от ИГ (организация, деятельность которой запрещена в РФ)» (tass.ru/politika/2491873). Примечателен подзаголовок этого сообщения: «Исламское государство» (организация, запрещенная в РФ. – А. Г.) зарабатывает около \$2 млрд в год на нелегальной торговле нефтью, заявили в ведомстве». Далее читаем: «Высшее руководство Турции и лично президент Реджеп Тайип Эрдоган вовлечены в незаконную добычу и перевозку в Турцию сирийской и иракской нефти. Об этом заявил заместитель министра обороны России Анатолий Антонов. Основным потребителем этой краденой у законных хозяев – Сирии и Ирака – нефти является Турция. По поступившим данным, в этот преступный бизнес вовлечено высшее политическое руководство страны, президент Эрдоган и его семья. Мы неоднократно говорили об опасности заигрывания с террористами. В регионе действует единая команда бандитов и турецких элит по краже нефти у соседей».

Заметим также, что за неделю до этого, 24 ноября 2015 года бомбардировщик СУ-24М ВКС Российской Федерации, входивший в российскую авиационную группу в Сирии, был сбит ракетой «воздух-воздух», выпущенной истребителем F-16C BBC Турции в районе сирийско-турецкой границы. Командир экипажа подполковник Олег Пешков погиб во время приземления на парашюте в результате обстрела с земли антиправительственными вооруженными формированиями, а штурман капитан Константин Мурахтин приземлился живым и был спасен. Для полноты картины отметим, что два летчика F-16 BBC Турции, сбившие российский СУ-24М, 19 июля 2016 года были арестованы за участие в попытке государственного переворота в Турции. Выражаясь простым языком, отметим, что как действующие тогда в Турции власти, так и прогуленовская оппозиция к ним подпадают под русское народное определение – «хрен редьки не слаще». Напомним читателям также и коварное убийство Чрезвычайного и Полномочного Посла России в Турции Андрея Карлова, которое произошло 19 декабря 2016 года в Центре современного искусства Анкары со стороны якобы бывшего полицейского спецподразделения полиции Анкары 22-летнего Мевлюта Мерт Алтынташа.

А теперь, уважаемый читатель, перенесемся на события недавнего времени. Итак, в конце февраля т. г. советник президента Турции Реджепа Эрдогана, новоявленный политический павлин с куриным оперением Месут Хакки, который одновременно является членом комитета по безопасности и внешней политике при президенте Турции, в прямом эфире на одном из крупнейших телеканалов Турции А Навег заявил: «Не будем забывать, что в России проживает 25 миллионов мусульман, а потому в случае войны Россия будет разорвана внутренними силами ... В прошлом мы сражались с Россией 16 раз, мы сделаем это снова и наша месть будет ужасной». А уже 14 мая т. г. в своем выступлении по турецкому национальному телевидению круг врагов Турции уже расширил и Эрдоган, заявив, что Турция продолжит сражаться с терроризмом и внешними врагами, в число которых вошли Греция, Армения и все страны, которые хотят как-либо ограничить Анкару: «Турция продолжит борьбу с терроризмом и внешними врагами – от сатанинских сил (к которым, бесспорно, если кто и принадлежит, так это сам Эрдоган. – А. Г.) из числа армянского и греческого лобби до врагов в Персидском заливе, а также теми, кто, используя иностранные финансовые институты, пытается создать для нас ограничения». Эти слова Эрдогана прозвучали после того, как Греция, Кипр, ОАЭ, Франция и Египет опубликовали совместное заявление о недопустимости продолжения агрессивной политики Турции на Ближнем Востоке, в Средиземном море и в Африке, игнорирующей нормы Международного права. Подобная агрессивная риторика и политика Турции, которую можно было бы дополнить и другими не менее безответственными

заявлениями турецкого руководства, не могла не воодушевить их азербайджанских собратьев в борьбе за Великий Туран. Так, 10 мая т. г. небезызвестная Тофига-ханум, она же политический обозреватель интернет-издания Minval. az Нурани выступила со статьей под заглавием «Эрдоган заставляет Путина сдать Хафтара» (minval.az/news/123998575). Восторженно восхваляя военные успехи вооруженных сил правительства Национального согласия (ПНС) Ливии Файеза Сараджа над войсками главнокомандующего Ливийской национальной армии (ЛНА) Халифы Хафтара, Тофига-ханум с упоением пишет: «Президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган провел телефонные переговоры со своим американским коллегой Дональдом Трампом и по их итогам заявил: Сегодня мы обсудили с Трампом события в регионе, прежде всего Ливию, в США беспокоятся насчет нее: Мы подтвердили, что сейчас там все идет успешно, сообщили все детали того, что там происходит. Между Турцией и США может начаться новый период относительно Ливии. Мы достигли определенных договоренностей. Но нужно будет обсудить это с уважаемым (президентом РФ) Владимиром Путиным. Возможно с ним будут переговоры». Не приходится сомневаться, что именно по подсказке или настоянию президента США Дональда Трампа президент Турции 10 июня т. г. вечером в телефонном разговоре «с уважаемым Владимиром Путиным», как сообщает Kremlin.ru, «... обстоятельно обсудил ситуацию в Ливии, выразив глубокую озабоченность продолжающимися в стране масштабными боевыми столкновениями, приведшими к многочисленным жертвам и разрушениям. Владимир Путин отметил важность скорейшего прекращения огня и возобновления межливийского диалога на основе решений Берлинской международной конференции 19 января 2020 года, одобренных резолюцией 2510 Совета Безопасности ООН, и других инициатив, направленных на политико-дипломатическое урегулирование конфликта». Наверно, это официальное сообщение Кремля сильно разочарует Тофигу-ханум, которая часами ранее до упомянутого телефонного разговора все в той же статье писала: «Военный разгром оказался настолько очевидным и впечатляющим, что у Москвы не так много возможностей навязывать Анкаре геополитический торг и по принципу «Мы уходим из Ливии, а вы взамен ...» – просто потому, что условия диктует Турция, которая не просто выбила Хафтара из Триполи, а теперь из Сирта и Тархуна – она еще и обозначила новый расклад сил в регионе, где теперь мнение Анкары приобретает куда больший вес. И вряд ли есть необходимость напомнить, что Южный Кавказ, Азербайджан и зона карабахского конфликта – тоже часть этого региона, который вступает в фазу масштабного геополитического реформирования».

Надо полагать, что президента США Дональда Трампа до телефонных переговоров с Эрдоганом не проинформировали о мнении на сей

счет апшеронского султана Ильхама Алиева, озвученном все той же неугомонной Тофигой-ханум – Нурани в интернет-издании Minval.az. Однако хотелось бы обратить внимание уважаемых читателей на прямое указание об исключительной роли Турции, как о свершившемся факте, в вопросах, касающихся региона «Южного Кавказа, Азербайджана и зоны карабахского конфликта». Таким образом азербайджанская сторона не только не скрывает ведущую роль Турции в урегулировании Нагорно-карабахского конфликта, но и тиражирует этот изначально ложный посыл. Более того, тиражирует воинственные призывы и заявления Апшеронского султана и азербайджанских ястребов в лице министра обороны Азербайджана Закира Гасанова. В частности, его откровенно провокационное заявление от 30 мая на Центральном командном пункте во время служебного совещания, сделанное сим бравым генерал-полковником, начинавшим свою военную карьеру после сокрушительного поражения Вооруженных сил Азербайджана в национально-освободительной войне за независимость Арцаха в 1992–1994 годах, о том, что «противник должен осознать – меры, которые азербайджанская армия предпримет на этот раз, будут отличаться от апрельских событий 2016 года, а удары, которые будут нанесены, приведут к его политическому, экономическому и военному краху в целом». Да, уважаемый читатель, это всего лишь мысли турецких покровителей и кукловодов, озвученные Закиром Гасановым, который общеизвестно, что отнюдь не самостоятелен в своих действиях в регионе Южного Кавказа. Впрочем, я не стану делать поспешные выводы, к примеру, о заокеанском следе в действиях азербайджано-турецкой военщины в регионе Южного Кавказа, а приведу лишь выдержки из последних публикаций азербайджанских масс-медиа. Так, 9 июня т. г. интернет-издание МОСКВА-БАКУ.RU опубликовало статью под заглавием «Пашинян как руководитель страны оказался никакой, это случайный человек во власти. Российские эксперты», в которой дается информация о событиях в Армении минувших дней: «На днях сразу обе оппозиционные политические силы, представленные в парламенте Армении – партия «Прогрессивная Армения» и «Светлая Армения» – призвали Никола Пашиняна и его правительство уйти в отставку ... Кроме того, опальный экс-глава Службы национальной безопасности Армении, председатель созданной на днях партии «Родина» Артур Ванецян также призвал премьер-министра уйти в отставку. «Пашинян должен подать в отставку, поскольку происходящее в стране – это катастрофа, которая с каждым днем будет приводить к более тяжелым последствиям. Государство находится в экстремальной ситуации», – заявил Ванецян». Казалось, что ничего необычного в этой части публикации нет, однако, далее в статье приводится мнение российского политолога, директора Института политических исследований Сергея Маркова, кото-

рый, в частности, говорит: «Никол Пашинян как руководитель страны оказался никакой. Он просто трибун, который не дает никакого позитивного для народа, для страны результата. Ему это, видимо, и не надо. Это случайный человек, оказавшийся у власти и решающий конкретную задачу американских спецслужб. США поставили задачу перед армянской диаспорой – сместить руководство Армении (имеется в виду третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна. – А. Г.), которое в той или иной степени было более пророссийским, и поставить проамериканское ... У Никола Пашиняна сложились плохие отношения с Москвой, это очевидно даже несмотря на то, что пытаются показать иное ... Пашинян не раз обманывал Москву, создавал конфликтную ситуацию – с той же блокировкой работы ОДКБ в связи с заведением уголовного дела на Юрия Хачатурова, на тот момент генсека ОДКБ. Пашинян говорил, что он ни при чем в деле Кочаряна, а в итоге, когда был слит результат прослушки, выяснилось, что дело на него было заведено как раз по приказу Пашиняна» (https://moscow-baku.ru/news/politics/narodnyy_premier_pashinyan_na_fone_koronavirusa_v_ocherednoy_raz_pokazal_chto_narod_emu_ne_nuzhen_emu/). Я специально столь подробно изложил оценку российского эксперта Сергея Маркова, который не далее как 22 января 2020 г. в статье под заглавием «Сергей Марков: «Никол Пашинян, который некогда обещал «закатывать в асфальт», может прибегнуть к радикальным методам, к насилию» (irevanaz.com/rus/index.php?newsid=6115) писал: «Выборы в Карабахе для Пашиняна – исключительно важный вопрос, вопрос номер один. Чтобы удержать свою популярность в народе, он должен представить хорошие экономические показатели, экономический рост в стране. А для того чтобы был экономический рост, Армении необходимо уйти от блокады со стороны Азербайджана и Турции. А это возможно только в случае мирной договоренности с Азербайджаном. Пашинян, на мой взгляд, в определенной степени готов пойти на мирный договор с Баку. Но для этого ему нужно опереться на поддержку Карааха, а значит там власть должны получить либо люди самого Пашиняна, либо те, с кем он сможет договориться по урегулированию вопроса с Азербайджаном». 21 мая т. г. в Степанакерте прошла церемония инаугурации новоизбранного президента Республики Арцах Араика Арутюняна, который после государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении неоднократно заявлял о поддержке Никола Пашиняна и К^о. Дальше – больше. Никол Воваевич и соросовские прихлебатели из Еревана добились назначения на пост министра иностранных дел Арцаха Масиса Маиляна, который по итогам первого тура выборов президента Республики Арцах 2020 г. был вторым, более того, его откровенно поддерживала в ходе предвыборной гонки ереванская прозападная команда в лице секретаря Совбеза РА Армена Григоряна и К^о.

Так что же изменилось в регионе Южного Кавказа, в частности, в Азербайджане, Армении и Арцахе, что «разочаровало» российского эксперта в возможности реализации возлагаемых на Никола Воваевича надежд, а именно: «Пашинян, на мой взгляд (имеем в виду С. Маркова. – А. Г.), в определенной степени готов пойти на мирный договор с Баку». Думается, что для читателей многое прояснится, если его ознакомить с весьма интересными наблюдениями, изложенными на сайте интернет-издания АРМЯНЕ МИРА в статье от 10 июня т. г. под заглавием «Турция и Азербайджан запустили глубоко продуманную и подготовленную программу экспансии в регионе» (<https://arm-world.ru/news/novostnik/57918-turcija-i-azerbajdzhan-zapustili-gluboko-produmannuju-i-podgotovlennuju-programmu-jekspansii-v-regione.html>). Приведем некоторые выдержки из этой статьи: «Вот уже в который раз, практически синхронно лидеры Турции и Азербайджана выступают с обвинительными заявлениями в адрес отцов-основателей этих двух тюркских республик. Эрдоган 8 мая опять обратился к теме Лозаннского договора 1923 г., подписав который, кемалистская Турция, по его словам, без необходимости капитулировала перед странами Запада и, в частности, Грецией. Алиев же за несколько дней до этого в очередной раз коснулся в своей речи событий мая 1918-го, когда якобы лидеры мусаватистской партии приняли недальновидное решение «подарить азербайджанский Иреван» новосоздающейся армянской республике». Я не стану развенчивать всю абсурдность устремлений современной неоосманистской Турции в лице 37-го султана Реджепа Тайипа Эрдогана и его политического двойника, правда, куда меньшего калибра, в лице апшеронского султана Ильхама Алиева, а ограничусь лишь выводом автора (ов) статьи: «Нужно быть слепым, дабы не замечать глубоко продуманную и подготовленную двумя тюркскими государствами программу экспансии в регионе (Южного Кавказа. – А. Г.) и забора себе того, что, согласно тюркской логике, плохо лежит. Мир очутился на пороге больших перемен, и едва ли Анкара с Баку упустят возможность пожить за счет замешкавшихся. Лозанна, Московский договор, Мустафа Кемаль ... все это Анкара с Баку, как им кажется, уже переросли, и все это из обязательств и сковывающих ограничений превратилось для них в шелуху. Политическая повестка Турции и Азербайджана сегодня требует иных договоров и других героев». Думается, что ни один политик, более или менее информированный о геополитических процессах, протекающих в регионе Южного Кавказа и Большого Ближнего Востока, не сможет оспорить этот убедительный вывод. То есть замысел новоявленных султанов идет в полном соответствии с вожденной мечтой неоосманистов о создании большой тюркско-исламской дуги от Гибралтара через Северную Африку до Синьцзян-Уйгурского региона Китая. И именно на достижение этой цели направлена прямая военная агрессия Турции в Ливии, Сирии, Ираке,

Курдистане, периодически проводимые подстрекательские военные учения на границе Нахичевана и Республики Армения, нагнетание напряженности в зоне безопасности, контролируемой Вооруженными силами Республики Арцах, на 105-километровой границе с дружественной Армении Исламской Республикой Иран в регионе Зангеланского, Джебраилского и Физулинского районов. Не вызывает сомнений, что ближайшая задача турецко-азербайджанских ястребов – дестабилизировать ситуацию в Республике Армения и Республике Арцах, на южных рубежах Российской Федерации с прицелом перекинуть ее на республики Северного Кавказа РФ. А там глядишь, почему бы не замахнуться на дестабилизацию положения внутри самой Российской Федерации в полном соответствии с угрозами советника Эрдогана Месута Хакки о 25 миллионах мусульман, проживающих в РФ, которые в случае войны «разорвут Россию внутренними силами».

Так вот, уважаемый читатель, в этих тревожных условиях, которые в любой момент могут перерасти в широкомасштабную военную агрессию со стороны Азербайджана против двух армянских государств, диву даешься, когда имеешь полное представление о сегодняшней повестке дня политического класса Армении – будь то николвоваевской камарильи или противостоящей ей оппозиции. Причем я специально пока не упоминаю об откровенно антиармянской политике, которая нынче находит свое отражение в разного рода документах, лежащих на столе самых разных структур Европейского Союза. Такое положение иначе чем подстрекательством Азербайджана к развязыванию военных действий против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах – не характеризовать. Автору этих строк уже приходилось об этом писать в статье от 23 мая т. г. под заглавием «Азербайджан с одобрения США и ЕС развязывает войну против Арцаха», опубликованной в авторитетном российском интернет-издании ИА REGNUM. Приведенные там доводы относительно подстрекательских действий наших европейских партнеров из ЕС сегодня уже можно дополнить новым антиармянским перлом. Так, 11 июня 2020 г. с десятком интернет-изданий Азербайджана не без восторга и умиления опубликовали статьи с одним и тем же (в основном) заглавием: «Европарламент выступил в поддержку территориальной целостности Азербайджана». В них читаем: «Докладчики Европейского парламента (ЕП) по Азербайджану Желена Завко, по Армении Траян Бэсеску и сопредседатель Комитета по парламентскому сотрудничеству ЕП по Азербайджану, Грузии и Армении Мария Кальюран впервые приняли совместное заявление со ссылкой на обнародованный документ. Отмечается, что это первый в истории совместный документ должностных лиц Европарламента о незаконной деятельности на оккупированных территориях Азербайджана. Как отмечается, данное заявление было принято в связи «со скорым началом строительства дороги, которая напрямую соединит Арме-

нию и Нагорный Карабах (видимо, европейские парламентарии ничего предосудительного не видят в блокаде Нагорного Карабаха, для преодоления ее губительных последствий и предназначена дорога, соединяющая Республику Армения и Республику Арцах. – А. Г.) в рамках проекта, о котором было заявлено в прошлом году ... Кроме того, это может символически закрепить незаконную оккупацию Нагорного Карабаха и его прилегающих территорий. Поэтому мы очень обеспокоены этой инициативой, так как она не содействует созданию условий, способствующих установлению доверия, мира и примирения». Весьма странное понимание условий «способствующих установлению доверия, мира и примирения». Окажись Арцах в блокаде, лишенный всякой возможности снабжения своего населения товарами жизненной необходимости, при этом оставаясь в надежде на милость апшеронского султана, то в этом случае по логике авторов этого армяноненавистнического заявления «способствовало бы установлению доверия, мира и примирения?». Однако вызывает недоумение также и другой факт, а именно: во всех пяти заявлениях президентов глав государств-сопредседателей Минской группы ОБСЕ по мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта четко повторяется в качестве неперемennого условия урегулирования конфликта «создание коридора, связывающего Армению с Нагорным Карабахом». Зачем же этот вопрос именно сейчас так взбудоражил европейских парламентариев, которые в авральном режиме, в условиях, когда в ходе пленарного заседания Европейского парламента 16–17 июня т. г., [согласно официальному сайту Европарламента, в повестке заседания планируется обсудить принятый Комитетом по иностранным делам ЕС проект резолюции «Рекомендация Европейского парламента Совету, Комиссии и Зампредседателю Комиссии (Верховному Представителю ЕС по вопросам Внешней политики Восточного партнерства и политики безопасности) по случаю саммита в июне 2020 года] планируется обсуждение этого вопроса. Можно привести самые разные доводы о побудительных мотивах принятия указанных антиармянских резолюций по Нагорно-карабахскому урегулированию. Однако, на мой взгляд, важно другое, а именно: западные покровители Никола Воваевича ясно осознают, что дни пребывания их ставленника у власти в Армении сочтены. Стало быть многомиллионные долларовые подачки разного рода соросовским прихлебателям, ретивым сторонникам ратификации антихристианских резолюций типа Стамбульской конвенции или Лансаротской конвенции и, самое главное, апологетам урегулирования Нагорно-карабахского конфликта, в результате которого будет ввод миротворческого контингента НАТО в зону безопасности, контролируруемую Вооруженными силами Арцаха на 105-километровой границе с Ираном, пойдут, что называется, коту под хвост. Вот поэтому и спешат наши западные партнеры.

Уважаемый читатель, столь подробное изложение этих вопросов далеко не случайно, а преследует вполне конкретную цель, как-то: предостеречь здоровые политические силы Армении, справедливо требующие отстранения от власти Никола Воваевича, себя любимого, от оказания вдруг не оказаться акторами тщательно продуманного авторами цветных революций сценария по расколу армянского общества, разделению его на непримиримые враждующие между собой политические силы. Поэтому исключительно важно, чтобы в наши дни все, кому дороги судьбы Армении и Арцаха, осознали, что в случае углубления раскола в армянском обществе велика опасность того, когда в порыве политической конкуренции за право называться лидером оппозиции политические мужи РА могут проглядеть коварный замысел заокеанских кукловодов и стать участниками уже не первый год вынашиваемого поводырями «народного премьера» плана – разрыхлить фундамент армянской государственности и тем самым создать зону нестабильности на южных рубежах нашего стратегического союзника, братской Российской Федерации. А далее разного рода дорвавшиеся до власти в РА русофобы будут добиваться вывода из Армении (Гюмри) 102-й российской военной базы, четырех пограничных отрядов Пограничного управления ФСБ России в Республике Армения (надежного гаранта и оплота безопасности государственной границы перед угрозой азербайджано-турецкого вторжения) и российской военно-воздушной базы России «Эребуни» в г. Ереване. Нам следует именно в этом ракурсе рассматривать скоропалительную смену директора Службы национальной безопасности Армении и назначение на эту весьма и весьма ответственную должность Аргишти Кярамяна, 29-летнего духовного последователя небезызвестного русофоба-коррупционера, главы Государственной контрольной службы Давида Санасаряна, уличенного в банальной взятке в особо крупном размере, что в стане николвоваевской камарильи нынче именуется злоупотреблением служебным положением. Ведь ни для кого не является секретом, что нынешние антироссийские власти Армении одержимы идеей передачи пограничных функций от ФСБ России Службе национальной безопасности Армении. При этом они через подвластные им масс-медиа уже ссылаются на якобы истечение срока «Договора между Российской Федерацией и Республикой Армения о статусе Пограничных войск Российской Федерации, находящихся на территории Республики Армения, и условиях их функционирования» от 30 сентября 1992 года. Расчет русофобов сколь опасен, столь и коварен. Поводырям Никола Воваевича уж очень хочется, чтобы 45-километровый Мегринский участок границы Армении с Ираном охраняли якобы армянские пограничники, прекрасно зная, что их новоявленные начальники в любой момент под самыми благовидными предлогами смогут попросить своих закордонных кураторов, к примеру, из США подсобить им с привлечени-

ем сил НАТО для усиления охраны государственной границы РА. При этом, по их понятиям, армяно-турецкую границу защищать и вовсе не придется, не зря же в их пропаганде последовательно (исподволь) армянскому обывателю внушалась идея о том, что, случись подобное антигосударственное действие со стороны Турции и Азербайджана, то власть предержавных РА и саму Армению тотчас же защитят США и их союзники по НАТО, которые незамедлительно позаботятся о безопасности на армяно-турецкой границе. Пишу эти строки и никак не могу определиться: что же движет Николом Воваевичем, политиком галактического масштаба, когда в условиях нескрываемых угроз национальной безопасности РА он идет по пути разрушения Службы национальной безопасности Армении? Полная неадекватность занимаемой должности или откровенное предательство национальных интересов? А быть может, осознание личной опасности перед своими заокеанскими хозяевами, которые привели-то его к власти именно с целью реализации этих антиармянских и антироссийских действий, что ему пока никак не удастся? Анализируя все эти возможные побудительные мотивы действий Никола Пашиняна, я все более и более склоняюсь к выводу о том, что эти перечисленные выше мотивы действий «народного премьера» имеют место быть одновременно. А посему прямая задача всех здоровых политических сил Армении, которые осознают смертельную опасность существованию двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, обусловленную дальнейшим пребыванием Н. Пашиняна в должности премьер-министра РА – объединиться не вокруг того или иного политика, претендующего на роль лидера оппозиции (при этом поддаваясь навязанному извне штампу, разделяющему армянский народ на «черных» и «белых», или действующих властей и реваншистов, так называемых бывших властей, которые, да, несмотря на досадные промахи в работе, оставили Николу Воваевичу и К^о такую институционально состоявшуюся Республику Армения, основы которой вот уже два года без устали денно и ночно расшатывают, но все никак не могут разрушить), а вокруг единственно востребованной идеи спасения Отечества. Уверен, что объединение на этой основе всех здоровых сил нашего общества получит поддержку подавляющей части населения Армении. Более того, убежден, что такое объединение будет с пониманием и одобрением воспринято со стороны нашего испытанного временем надежного стратегического союзника – Российской Федерации. Осознание этих неотложных истин, развертывание конкретной работы по их реализации – залог бескровного противодействия, нейтрализации угроз национальной безопасности. Альтернатива сказанному – потеря армянской государственности. И это не есть преувеличение, и если этот процесс не остановить, то дальнейшие события станут всего лишь логическим финалом государственного переворота апреля–мая 2018 года и

А. ГЕГАМЯН

привода к власти беспринципного разрушителя всего и вся, печально завершающего свою политическую карьеру Никола Воваевича Пашиняна. Поэтому единственно востребованной идеей спасения нашего Отечества должен стать призыв: «Спасение Отечества – в объединении всех здоровых сил Армении и Арцаха».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ՄԵՋ Է

Անոտացիա

Հայաստանի բոլոր առողջ քաղաքական ուժերի, որոնք գիտակցում են հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյությանն սպառնացող մահացու վտանգը, անմիջական խնդիրը վարչապետի պաշտոնում Ն. Փաշինյանի գտնվելուց ազատվելն է, միավորվելը ոչ թե ընդդիմության առաջնորդի դերին հավակնող քաղաքական այս կամ այն գործչի, այլ մեր Հայրենիքի փրկությանն անհրաժեշտ միակ օրախնդիր գաղափարի շուրջ:

Դեռ ուսանողական մատարանից տեղեկացված լինելով Օսմանյան կայսրության 36 թուրք սուլթանների, իսկ հետագայում՝ ներկայում կառավարող, ըստ էության, 37-րդի՝ թուրքական նոր սուլթանի՝ Ռեջեփ Թայյիփ Էրդողանի նենգության մասին, ես չէի կարող ուշադրություն չդարձնել ագրեսիվ նեոօսմանականության վտանգավոր դրսևորումներին, որոնք հատուկ են արդի փուլում նրանց վարած քաղաքականությանը: Ասվածի հիմնավորվածության համար ընթերցողներին հիշեցնեմ ոչ վաղ անցյալի որոշ փաստեր: Այսպես, 2015 թ. դեկտեմբերի 2-ին հրապարակվեց ՏԱՍՍ-ի հաղորդումը (tass.ru/politika/2491873)՝ «ՌԴ պաշտպանության նախարարություն. Թուրքիայի ղեկավարությունը ներգրավված է ԻՊ-ից սիրիական նավթի ապօրինի ստացման մեջ» վերնագրով: Հատկանշական է այդ հաղորդման ենթավերնագիրը՝ «Իսլամական պետությունը» (կազմակերպություն, որն արգելված է ՌԴ-ում – Ա. Գ.) տարեկան մոտ \$2 մլրդ է վաստակում նավթի անլեգալ առևտրից, հայտարարել են գերատեսչությունում»: Այնուհետև կարդում ենք. «Թուրքիայի բարձրագույն ղեկավարությունը և անձամբ նախագահ Ռեջեփ Թայյիփ Էրդողանը ներգրավված են սիրիական և իրաքյան նավթի ապօրինի արդյունահանման և Թուրքիա տեղափոխման մեջ: Այս մասին հայտարարել է Ռուսաստանի պաշտպանության փոխնախարար Անատոլի Անտոնովը: Օրինական տերերից՝ Սիրիայից և Իրաքից գողացված այդ նավթի հիմնական սպառողը Թուրքիան է: Ստացվող տվյալներով՝ այդ հանցավոր բիզնեսի մեջ ներգրավված են երկրի բարձրագույն քաղաքական ղեկավարությունը, նախագահ Էրդողանն ու նրա ընտանիքը: Մենք քանիցս խոսել ենք ահաբե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կիչների հետ խաղեր տալու վտանգի մասին: Տարածաշրջանում գործում է ավազակների և թուրքական էլիտաների միասնական թիմ հարևաններից նավթ գողանալու գծով»: Նշենք նաև, որ դրանից մեկ շաբաթ առաջ՝ 2015 թ. նոյեմբերի 24-ին, Ռուսաստանի Դաշնության ՕՏՈւ ՍՈւ-24Մ ռմբակոծիչը, որը մտնում էր Սիրիայում ռուսական ավիացիոն խմբի մեջ, սիրիա-թուրքական սահմանի մոտ խփվել էր Թուրքիայի ՌՕՈւ F-16C կործանիչի արձակած «օդ-օդ» հրթիռով: Անձնակազմի հրամանատար, փոխգնդապետ Օլեգ Պեչկովը զոհվել էր պարաշյուտով վայրէջք կատարելիս՝ հակակառավարական զինված կազմավորումների գնդակոծման հետևանքով, իսկ շտուրման, կապիտան Կոնստանտին Մուրախտինը ողջ էր մնացել և փրկվել էր: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ Թուրքիայի ՌՕՈւ երկու օդաչուները, որոնք խփել էին ՍՈւ-24Մ-ը, 2016 թ. հուլիսի 19-ին ձերբակալվել են Թուրքիայում պետական հեղաշրջման փորձին մասնակցության պատճառով: Եթե պարզ արտահայտվենք, պետք է նշենք, որ ինչպես այն ժամանակ Թուրքիայում գործող իշխանություններին, այնպես էլ դրանց գյուլենամետ ընդդիմությանը սազում է ռուսական «хрен редьки не слаще» (մեկը մյուսին արժե) սահմանումը: Ընթերցողներին հիշեցնենք նաև Թուրքիայում Ռուսաստանի Արտակարգ և լիազոր դեսպան Անդրեյ Կառլովի նենգ սպանությունը, որը տեղի ունեցավ 2016 թ. դեկտեմբերի 19-ին Անկարայի ժամանակակից արվեստի կենտրոնում, իբր, Անկարայի ոստիկանության ստորաբաժանման նախկին ոստիկան, 22-ամյա Մկլութ Մերթ Ալթընթաշի կողմից:

Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցող, անցնենք ավելի մոտ ժամանակների իրադարձություններին: Եվ այսպես, ս. թ. փետրվարին Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Էրդողանի խորհրդական, հավի փետուրներով զարդարված քաղաքական նորահայտ սիրամարգ Մեսութ Հաքին, որը միաժամանակ Թուրքիայի նախագահին առընթեր անվտանգության և արտաքին քաղաքականության կոմիտեի անդամ է, Թուրքիայի խոշոր հեռուստաալիքներից մեկի՝ A Haber-ի ուղիղ եթերում ասաց. «Զմոռանանք, որ Ռուսաստանում ապրում է 25 մլն մուսուլման, դրա համար էլ պատերազմի դեպքում Ռուսաստանը կմասնատվի ներքին ուժերի կողմից ... Անցյալում մենք մարտնչել ենք Ռուսաստանի դեմ 16 անգամ, մենք դա նորից կանենք, և մեր վրեժը սարսափելի կլինի»: Իսկ ս. թ. մայիսի 14-ին թուրքական ազգային հեռուստատեսությունում ունեցած իր ելույթում Թուրքիայի թշնամիների շրջանակն ընդլայնեց նաև Էրդողանը՝ հայտարարելով, որ Թուրքիան կշարունակի մարտնչել ահաբեկչության և արտաքին թշնամիների դեմ, որոնց թվի մեջ մտան Հունաստանը, Հայաստանը և այն բոլոր երկրները, որոնք ցանկանում են ինչ-որ կերպ սահմանափակել Անկարային. «Թուրքիան կշարունակի պայքարն ահաբեկչության և արտաքին թշնամիների դեմ՝ հայկական և հունական լոբբիի սատանայական ուժերից (որոնց, անշուշտ, եթե ինչ-որ մեկը պատկանում էլ է, ապա դա Էրդողանն ինքն է – Ա. Գ.) մինչև Պարսից ծոցի թշնամիները, ինչպես նաև նրանց դեմ, ովքեր, օգտագործելով արտասահմանյան ֆինանսական ինստիտուտները,

փորձում են մեզ համար սահմանափակումներ ստեղծել»: Էրդողանի այս խոսքերը հնչեցին այն բանից հետո, երբ Հունաստանը, Կիպրոսը, ԱՄԷ-ն, Ֆրանսիան և Եգիպտոսը հրապարակեցին համատեղ հայտարարություն Մերձավոր Արևելքում, Միջերկրական ծովում և Աֆրիկայում թուրքիայի ագրեսիվ քաղաքականության շարունակման անթույլատրելիության մասին, քաղաքականություն, որն արհամարհում է Միջազգային իրավունքի նորմերը: Թուրքիայի նման ագրեսիվ հռետորաբանությունն ու քաղաքականությունը, ինչը կարելի է լրացնել նաև թուրքական ղեկավարության այլ՝ ոչ պակաս անպատասխանատու հայտարարություններով, չէին կարող չոգևորել Մեծ Թուրանի համար պայքարում նրանց ադրբեջանցի եղբայրակիցներին: Այսպես, ս. թ. մայիսի 10-ին ոչ անհայտ թոֆիգա խանումը, նույն ինքը՝ Minval.az ինտերնետ-պարբերականի քաղաքական մեկնաբան Նուրանին, հանդես եկավ հոդվածով՝ «Էրդողանը ստիպում է Պուտինին հանձնել Հաֆթարին» (minval.az/news/123998575) վերնագրով: Հիացած գովաբանելով Լիբիայում Ֆայեզ Սարաջի Ազգային համաձայնության կառավարության (ԱՀԿ) զինված ուժերի ռազմական հաջողությունները Լիբիական ազգային բանակի (ԼԱԲ) գլխավոր հրամանատար Խալիֆա Հաֆթարի զորքերի հանդեպ՝ թոֆիգա խանումը զմայլանքով գրում է. «Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը հեռախոսային բանակցություններ է վարել իր ամերիկացի պաշտոնակից Դոնալդ Թրամփի հետ և դրանց արդյունքների հիման վրա հայտարարել. այսօր մենք Թրամփի հետ քննարկել ենք իրադարձությունները տարածաշրջանում, առաջին հերթին՝ Լիբիայում, ԱՄՆ-ում մտահոգ են այդ հաշվով, մենք հաստատել ենք, որ այնտեղ այժմ ամեն ինչ հաջող է ընթանում, մանրամասն տեղեկացրինք, թե ինչ է այնտեղ կատարվում: Թուրքիայի և ԱՄՆ-ի միջև կարող է սկսվել նոր շրջան Լիբիայի վերաբերյալ: Մենք հասել ենք որոշակի պայմանավորվածությունների: Բայց պետք կլինի քննարկել դա (ՌԴ նախագահ) հարգելի Վլադիմիր Պուտինի հետ: Գուցե նրա հետ բանակցություններ լինեն»: Կասկած չի հարուցում, հենց ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի հուշմամբ կամ պնդմամբ էր Թուրքիայի նախագահը ս. թ. հունիսի 10-ի երեկոյան «հարգելի Վլադիմիր Պուտինի» հետ հեռախոսազրույցում, ինչպես տեղեկացնում է Kremlin.ru-ն, «... հանգամանալիորեն քննարկել իրավիճակը Լիբիայում՝ խոր մտահոգություն հայտնելով երկրում շարունակվող մասշտաբային մարտական բախումների առիթով, որոնք հանգեցնում են բազմաթիվ զոհերի և ավերածությունների: Վլադիմիր Պուտինը նշել է շուտափույթ իրադարձարի և միջլիբիական երկխոսության վերականգնման կարևորությունը՝ 2020 թ. հունվարի 19-ի Բեռլինյան միջազգային կոնֆերանսի որոշումների (որոնք հավանության են արժանացել ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի 2510 բանաձևով) և այլ նախաձեռնությունների հիման վրա՝ ուղղված հակամարտության քաղաքական-դիվանագիտական կարգավորմանը»: Հավանաբար, Կրեմլի այս պաշտոնական տեղեկությունը խիստ կիսաթափեցնի թոֆիգա խանումին, որը նշյալ հեռախոսազրույցից ժամեր առաջ, այդ նույն հոդվածում գրում էր.

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ռազմական ջախջախումն այնքան ակնհայտ էր ու տպավորիչ, որ Մոսկվան այնքան էլ շատ հնարավորություններ չունի Անկարային աշխարհաքաղաքական սակարկություն պարտադրելու նաև ըստ «Մենք հեռանում ենք Լիբիայից, իսկ դուք փոխարենը ...» սկզբունքի, պարզապես այն պատճառով, որ պայմաններ թելադրում է Թուրքիան, որը ոչ թե պարզապես դուրս է մղել Հաֆթարին Տրիպոլիից, իսկ այժմ՝ Սիրիայից և Թարխունից, այլ նաև ուժերի նոր դասավորություն է գծել տարածաշրջանում, որտեղ հիմա Անկարայի կարծիքը ձեռք է բերում շատ ավելի մեծ կշիռ: Եվ հազիվ թե անհրաժեշտություն կա հիշեցնելու, որ Հարավային Կովկասը, Ադրբեջանը և դարաբաղյան հակամարտության գոտին նույնպես այդ տարածաշրջանի մասն են, որը մտնում է աշխարհաքաղաքական մասշտաբային վերափոխման փուլ»:

Պետք է կարծել, որ ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփին մինչև Էրդողանի հետ հեռախոսային բանակցությունները տեղեկացրած չեն եղել այս հաշվով ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի կարծիքի մասին, որը հնչեցվել է այդ նույն անդադրում Թոֆիգա խանում-Նուրանիի կողմից Minval.az ինտերնետ-պարբերականում: Սակայն կցանկանայի հարգելի ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրել Թուրքիայի բացառիկ դերի մասին ուղղակի մատնանշման իբրև կատարված փաստի այն հարցերում, որոնք վերաբերում են «Հարավային Կովկասի, Ադրբեջանի և դարաբաղյան հակամարտության գոտու» տարածաշրջանին: Այսպիսով, ադրբեջանական կողմը ոչ միայն չի թաքցնում Թուրքիայի առաջատար դերը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում, այլև տարածում է այդ ի սկզբանե սուտ ուղերձը: Ավելին, տարածում է ափշերոնյան սուլթանի և ադրբեջանական բազմների ռազմաշունչ կոչերը և հայտարարությունները՝ հանձին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Զաքիր Հասանովի: Մասնավորապես, նրա մայիսի 30-ի բացահայտ սադրիչ հայտարարությունը (որը սույն քաջարի գեներալ-գնդապետն արել է Կենտրոնական հրամանատարական կետում ծառայողական խորհրդակցության ժամանակ, գեներալ-գնդապետ, որն իր ռազմական կարիերան սկսել է 1992–1994 թթ. հանուն Արցախի անկախության ազգային-ազատագրական պատերազմում Ադրբեջանի զինված ուժերի ջախջախիչ պարտությունից հետո) այն մասին, որ «հակառակորդը պետք է գիտակցի՝ միջոցները, որոնք ադրբեջանական բանակը կձեռնարկի այս անգամ, կտարբերվեն 2016 թ. ապրիլյան իրադարձություններից, իսկ հարվածները, որոնք կհասցվեն, կհանգեցնեն նրա քաղաքական, տնտեսական և ռազմական կործանմանն առհասարակ»: Այո, հարգելի ընթերցող, սրանք ընդամենը թուրք հովանավորների և տիկնիկավարների մտքերն են, որոնք հնչեցնում է Զաքիր Հասանովը, որը, բոլորին է հայտնի, բնավ ինքնուրույն չէ իր գործողություններում Հարավկովկասյան տարածաշրջանում: Ի դեպ, հապճեպ եզրակացություններ չեն անի, օրինակ, Հարավային Կովկասում ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության գործողությունների անդրօվկիանոսյան հետքի մասին, այլ միայն մեջբերումներ կկատարեն ադրբեջանա-

կան լրատվամիջոցների վերջին հրապարակումներից: Այսպես, ս. թ. հունիսի 9-ին МОСКВА-БАКУ.RU ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց հոդված՝ «Փաշինյանը որպես երկրի ղեկավար բանի պետք չէ, նա պատահական մարդ է իշխանությունում: Ռուսաստանի փորձագետներ» վերնագրով, որում տրվում է տեղեկություն Հայաստանում անցած օրերին տեղի ունեցած իրադարձությունների մասին, դիցուք. «Օրերս միանգամից երկու ընդդիմադիր քաղաքական ուժեր, որոնք ներկայացված են Հայաստանի խորհրդարանում՝ «Բարգավաճ Հայաստան» և «Լուսավոր Հայաստան» կուսակցությունները, կոչ արեցին Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա կառավարությանը հրաժարական տալ ... Բացի այդ, Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայության շնորհագրված նախկին ղեկավար, օրերս ստեղծված «Հայրենիք» կուսակցության նախագահ Արթուր Վանեցյանը նույնպես կոչ է արել վարչապետին հրաժարական տալ: «Փաշինյանը պետք է հրաժարական տա, քանի որ երկրում տեղի ունեցողը աղետ է, որն օրեցօր կհանգեցնի էլ ավելի ծանր հետևանքների: Պետությունը գտնվում է ծայրահեղ իրավիճակում», – ասել է Վանեցյանը»: Թվում է, թե ոչ մի արտասովոր բան չկա հրապարակման այս հատվածում, բայց այնուհետև հոդվածում մեջբերվում է ռուսաստանցի քաղաքագետ, Քաղաքական հետազոտությունների ինստիտուտի տնօրեն Սերգեյ Մարկովի կարծիքը, որը, մասնավորապես, ասում է. «Նիկոլ Փաշինյանը որպես երկրի ղեկավար բանի պետք չէ: Նա պարզապես տրիբուն է, որը ոչ մի դրական արդյունք չի տալիս ժողովրդի համար, երկրի համար: Դա նրան, ըստ երևույթին, պետք չէ: Դա պատահական մարդ է, որը հայտնվել է իշխանությունում և լուծում է ամերիկյան հատուկ ծառայությունների կոնկրետ խնդիր: ԱՄՆ-ը խնդիր էր դրել հայ սփյուռքի առջև՝ հանել Հայաստանի ղեկավարությանը (նկատի ունի ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանին – Ա. Գ.), որն այս կամ այն չափով ավելի ռուսամետ էր, և ամերիկամետին դնել ... Նիկոլ Փաշինյանը վատ հարաբերություններ է հաստատել Մոսկվայի հետ, դա ակնհայտ է, անգամ չնայած այն բանին, որ փորձում են այլ բան ցույց տալ ... Փաշինյանը մեկ անգամ չէ, որ խաբել է Մոսկվային, ստեղծել կոնֆլիկտային իրավիճակ՝ ՀԱՊԿ աշխատանքի այդ նույն արգելափակմամբ՝ Յուրի Խաչատուրովի դեմ քրեական գործ հարուցելով, որն այդ պահին ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղարն էր: Փաշինյանն ասում էր, որ ինքը կապ չունի Քոչարյանի գործի հետ, իսկ արդյունքում, երբ մեջտեղ հանվեց գաղտնալսման արդյունքը, պարզվեց, որ նրա դեմ գործը հարուցվել է հենց Փաշինյանի հրամանով» (https://moscow-baku.ru/news/politics/narodnyy_premier_pashinyan_na_fone_koronavirusa_v_ocherednoy_raz_pokazal_chto_narod_emu_ne_nuzhen_emu/): Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի ռուսաստանցի փորձագետ Սերգեյ Մարկովի գնահատականը, որը 2020 թ. հունվարի 22-ի հոդվածում՝ «Սերգեյ Մարկով. «Նիկոլ Փաշինյանը, որը մի ժամանակ խոստանում էր «փրել ասֆալտին», կարող է դիմել արմատական մեթոդների, բռնության» վերնագրով (irevanaz.com/rus/index.php?newsid=6115), գրում էր. «Ղարաբաղում ընտրությունները Փաշինյանի համար

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

բացառիկ կարևոր հարց են, թիվ մեկ հարցը: Ժողովրդի մեջ իր հեղինակությունը պահելու համար նա պետք է լավ տնտեսական ցուցանիշներ ցույց տա, տնտեսական աճ երկրում: Իսկ որպեսզի տնտեսական աճ լինի, Հայաստանը պետք է դուրս գա Ադրբեջանի և Թուրքիայի շրջափակումից: Իսկ դա հնարավոր է միայն Ադրբեջանի հետ խաղաղ պայմանավորվածության դեպքում: Փաշինյանը, ըստ իս, որոշ չափով պատրաստ է գնալ խաղաղ պայմանագրի Բաքվի հետ: Բայց դրա համար նա պետք է ունենա Ղարաբաղի աջակցությունը, նշանակում է՝ այնտեղ իշխանությունը պետք է ստանան կամ հենց Փաշինյանի մարդիկ, կամ նրանք, ում հետ նա կկարողանա պայմանավորվել Ադրբեջանի հետ հարցի կարգավորման վերաբերյալ»: Դե ինչ, ս. թ. մայիսի 21-ին Ստեփանակերտում տեղի ունեցավ Արցախի Հանրապետության նորընտիր նախագահ Արայիկ Հարությունյանի երդմնակալության արարողությունը, որը Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո քանիցս հայտարարել է Նիկոլ Փաշինյանին և ԿՕ-ին սատարելու մասին: Հետո ավելի հետաքրքիր է: Նիկոլ Վովակիչը և Երևանի սորոսյան լափակերները հասան այն բանին, որ Արցախի արտաքին գործերի նախարարի պաշտոնում նշանակվեց Մասիս Մայիլյանը, ով Արցախի Հանրապետության 2020 թ. նախագահական ընտրությունների առաջին փուլի արդյունքներով երկրորդն էր, ավելին՝ նրան ընտրարշավի ընթացքում բացահայտ աջակցում էր երևանյան արևմտամետ թիմը՝ հանձին ՀՀ Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Արմեն Գրիգորյանի և ԿՕ-ի:

Ուրեմն, ի՞նչ է փոխվել Հարավկովկասյան տարածաշրջանում, մասնավորապես՝ Ադրբեջանում, Հայաստանում և Արցախում, ինչը «հիասթափեցրել» է ռուսաստանցի փորձագետին Նիկոլ Վովակիչի հետ կապված հույսերի իրականացման հնարավորության հարցում, այն է. «Փաշինյանը, ըստ իս (նկատի ունենք Ս. Մարկովին – Ա. Գ.), որոշ չափով պատրաստ է գնալ խաղաղ պայմանագրի Բաքվի հետ»: Կարծում ենք, որ ընթերցողների համար շատ բան պարզ կդառնա, եթե նրան ծանոթացնենք բավական հետաքրքիր դիտարկումների հետ, որոնք ներկայացված են АРМЯНЕ МИРА ինտերնետ-պարբերականում, ս. թ. հունիսի 10-ի «Թուրքիան և Ադրբեջանը տարածաշրջանում ծավալապաշտության խորապես մտածված և նախապատրաստված ծրագիր են ձեռնարկել» հոդվածում (<https://arm-world.ru/news/novostnik/57918-turcija-i-azerbajdzhan-zapustili-gluboko-produmannuju-i-podgotovlennuju-programmu-jekspansii-v-regione.html>): Որոշ մեջբերումներ կատարենք այդ հոդվածից. «Ահա արդեն որերորդ անգամ, գրեթե համաժամանակյա, Թուրքիայի և Ադրբեջանի ղեկավարները հանդես են գալիս մեղադրական հայտարարություններով թյուրքական այդ երկու հանրապետությունների հիմնադիր հայրերի հասցեին: Երդողանը մայիսի 8-ին նորից դիմեց 1923 թ. Լոզանի պայմանագրի թեմային, որն ստորագրելով քեմալական Թուրքիան, նրա խոսքով, առանց անհրաժեշտության անձնատուր եղավ Արևմուտքի երկրներին և, մասնավորապես, Հունաստանին: Իսկ Ալիևը դրանից մի քանի օր առաջ հերթական անգամ իր խոսքում անդրադարձավ

1918-ի մայիսի իրադարձություններին, երբ, իբր, մուսավաթական կուսակցության առաջնորդները անհեռատես որոշում կայացրին՝ «նվիրել ադրբեջանական Իրևանը» նոր ստեղծվող հայկական հանրապետությանը»: Չեմ պսակագերծի ժամանակակից նեոսոմանյան Թուրքիայի՝ հանձին 37-րդ սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի ու նրա քաղաքական (իհարկե՝ շատ ավելի փոքր տրամաչափի) նմանակի՝ հանձին ափշերոնյան սուլթան Իլհամ Ալիևի, նկրտումների ողջ անհեթեթությունը, այլ կսահմանափակվեմ միայն հողվածի հեղինակի(ների) եզրահանգմամբ. «Պետք է կույր լինել՝ չտեսնելու համար թյուրքական երկու պետությունների կողմից խորապես մտածված և նախապատրաստված ծավալապաշտական ծրագիրը տարածաշրջանում (Հարավկովկասյան – Ա. Գ.) և իրենց վերցնելու այն, ինչը, թյուրքական տրամաբանության համաձայն, լավ չի դրված: Աշխարհը հայտնվել է մեծ փոփոխությունների շեմին, և հազիվ թե Անկարան Բաքվի հետ միասին բաց թողնեն ի հաշիվ արագ չկողմնորոշվողների օգուտ քաղելու հնարավորությունը: Լոզանը, Մոսկվայի պայմանագիրը, Մուսթաֆա Քեմալը ... այս ամենը Անկարան Բաքվի հետ միասին, ինչպես իրենց է թվում, արդեն անցել են, և այդ ամենը պարտավորություններից ու կաշկանդող սահմանափակումներից նրանց համար վերածվել է իմաստ չունեցող ավելորդության: Թուրքիայի և Ադրբեջանի քաղաքական օրակարգն այսօր պահանջում է այլ պայմանագրեր և այլ հերոսներ»: Կարծում եմ, որ Հարավկովկասյան և Մեծ Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջանում ընթացող աշխարհաքաղաքական գործընթացների մասին քիչ թե շատ տեղեկացված քաղաքական ոչ մի գործիչ չի կարող վիճարկել այս համոզիչ եզրակացությունը: Այսինքն՝ նորահայտ սուլթանների մտահղացումը լիովին համապատասխանում է նեոսոմանների՝ Ջիբրալթարից Հյուսիսային Աֆրիկայով մինչև Չինաստանի Սինցզյան-Ույղուրական շրջան թյուրք-իսլամական մեծ աղեղի ստեղծման բաղձալի երազանքին: Եվ հենց այս նպատակին հասնելուն էլ ուղղված են Թուրքիայի ուղղակի ռազմական ագրեսիան Լիբիայում, Սիրիայում, Իրաքում, Քրդստանում, պարբերաբար իրականացվող սադրիչ գորավարժությունները Նախիջևանի և Հայաստանի Հանրապետության սահմանին, լարվածության թեժացումը անվտանգության գոտում, որը վերահսկվում է Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի կողմից Հայաստանի բարեկամական Իրանի Իսլամական Հանրապետության 105 կիլոմետրանոց սահմանին՝ Ջանգելանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի շրջաններում: Կասկած չի հարուցում, որ թուրք-ադրբեջանական բազմերկ մերձավոր խնդիրն իրավիճակի ապակայունացումն է Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում, Ռուսաստանի Դաշնության հարավային մատույցներում՝ թիրախ ունենալով այն տեղափոխել ՌԴ Հյուսիսային Կովկասի հանրապետություններ: Իսկ այնտեղից, մեկ էլ տեսար, ինչո՞ւ իրավիճակը չփորձել ապակայունացնել հենց Ռուսաստանի Դաշնության ներսում՝ ՌԴ-ում ապրող 25 մլն մուսուլմանների մասին Էրդողանի խորհրդական Մետուք Հաքիի սպառնալիքներին լիովին համապատասխան, որոնք պատերազմի դեպքում «Ռուսաստանը կմասնատեն ներքին ուժերով»:

Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, այս տագնապալի պայմաններում, որոնք ցանկացած պահի Ադրբեջանի կողմից կարող են վերաճել լայնամասշտաբ ռազմական ագրեսիայի հայկական երկու պետությունների դեմ, ապշում ես, երբ պատկերացնում ես Հայաստանի քաղաքական դասի՝ լինի նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխը, թե նրան դիմակայող ընդդիմությունը, այսօրվա օրակարգը: Ընդ որում՝ ես հատուկ առայժմ չեմ հիշատակում բացահայտ հակահայկական քաղաքականության մասին, որն այժմ իր արտացոլումն է գտնում Եվրամիության ամենատարբեր կառույցների սեղանին գտնվող տարատեսակ փաստաթղթերում: Նման դրությունն այլ կերպ, քան Ադրբեջանի սադրում հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ ռազմական գործողությունների սանձազերծման՝ չես բնութագրի: Տողերիս հեղինակն արդեն գրել է այս մասին ս. թ. մայիսի 23-ի «Ադրբեջանը ԱՄՆ-ի և ԵՄ-ի հավանությամբ պատերազմ կսանձազերծի Արցախի դեմ» հոդվածում, որը հրապարակվել է ռուսաստանյան հեղինակավոր REGNUM տեղեկատվական գործակալության ինտերնետ-պարբերականում: Այնտեղ ներկայացված փաստարկները ԵՄ մեր Եվրոպացի գործընկերների սադրիչ գործողությունների վերաբերյալ այսօր արդեն կարելի է լրացնել հակահայկական նոր գոհարներով: Այսպես, 2020թ. հունիսի 11-ին Ադրբեջանի տասնյակ ինտերնետ-պարբերականներ ոչ առանց հիացմունքի և զմայլանքի հրապարակեցին հոդվածներ (հիմնականում) նույն վերնագրով. «Եվրախորհրդարանը հանդես է եկել ի պաշտպանություն Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության»: Դրանցում կարդում ենք. «Եվրոպական խորհրդարանի՝ Ադրբեջանի վերաբերյալ զեկուցողներ ժելենա Զավկոն, Հայաստանի վերաբերյալ՝ Տրայան Բեսեսկուն և Ադրբեջանի, Վրաստանի ու Հայաստանի գծով Եվրոպական խորհրդարանի խորհրդարանական համագործակցության կոմիտեի համանախագահ Մարիա Կալյուրանը առաջին անգամ ընդունել են համատեղ հայտարարություն՝ հղում կատարելով հրապարակված փաստաթղթին: Նշվում է, որ սա Եվրախորհրդարանի պաշտոնատար անձանց ընդունած՝ պատմության մեջ առաջին համատեղ փաստաթուղթն է Ադրբեջանի օկուպացված տարածքներում անօրինական գործունեության մասին: Ինչպես նշվում է, այս հայտարարությունն ընդունվել է «շուտով ճանապարհի շինարարության սկսվելու հետ կապված, որն ուղղակիորեն կկապի Հայաստանն ու Լեռնային Ղարաբաղը (ըստ երևույթին, Եվրոպացի խորհրդարանականները ոչ մի դատապարտելի բան չեն տեսնում Լեռնային Ղարաբաղի շրջափակման մեջ, դրա կործանարար հետևանքների հաղթահարման համար էլ նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը կապող ճանապարհը – Ա. Գ.) մի նախագծի շրջանակում, որի մասին հայտարարվել է անցած տարի ... Բացի այդ, դա կարող է խորհրդանշական ծևով ամրագրել Լեռնային Ղարաբաղի ու նրա հարակից տարածքների ապօրինի օկուպացիան: Ուստի, մենք շատ մտահոգ ենք այդ նախաձեռնությամբ, քանի որ այն չի օժանդակում պայմանների ստեղծմանը, որոնք կնպաստեն վստա-

հուրյան, խաղաղության և հաշտեցման հաստատմանը»: «Վստահության, խաղաղության և հաշտեցման հաստատմանը նպաստող» պայմանների բավական տարօրինակ ընկալում: Եթե Արցախը հայտնվեր շրջափակման մեջ՝ զրկված իր բնակչությանը կենսականորեն անհրաժեշտ ապրանքներով մատակարարելու հնարավորությունից, միաժամանակ մնալով ափշերոնյան սուլթանի ողորմածության հույսին, ապա այդ դեպքում, այս հայատյաց հայտարարության հեղինակների տրամաբանությամբ, դա «կնպաստե՞ր վստահության, խաղաղության և հաշտեցման հաստատմանը»: Սակայն տարակուսանք է առաջացնում նաև մեկ այլ փաստ, դիցուք. Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման վերաբերյալ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համաախազահող երկրների նախագահների բոլոր հինգ հայտարարություններում որպես հակամարտության կարգավորման պարտադիր պայման հստակ կրկնվում է «Հայաստանը Լեռնային Ղարաբաղի հետ կապող միջանցքի ստեղծումը»: Ուրեմն, ինչո՞ւ է այս հարցը հենց հիմա այդպես հուզել Եվրոպացի խորհրդարանականներին, որոնք ավրալային ռեժիմով, այն պայմաններում, երբ Եվրոպական խորհրդարանի ս. թ. հունիսի 16–17-ի լիազումար նիստի ընթացքում է [համաձայն Եվրախորհրդարանի պաշտոնական կայքի՝ նիստի օրակարգում նախատեսվում է քննարկել ԵՄ արտաքին գործերի կոմիտեի ընդունած «Եվրոպական խորհրդարանի հանձնարարականը» Խորհրդին, Հանձնաժողովին և Հանձնաժողովի փոխնախագահին» (Արևելյան գործընկերության և անվտանգության քաղաքականության հարցերով ԵՄ Գերագույն ներկայացուցչին) բանաձևի նախագիծը 2020 թ. հունիսի գագաթաժողովի առիթով] նախատեսվում այդ հարցի քննարկումը: Կարելի է ամենատարբեր եզրակացություններ ներկայացնել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ նշված հակահայկական բանաձևերի ընդունման դրդապատճառների մասին: Սակայն, իմ կարծիքով, կարևոր է այլ բան, այն է. Նիկոլ Վոլակիչի արևմտյան հովանավորները հստակ հասկանում են, որ Հայաստանի իշխանության դեկին իրենց դրածոյի գտնվելու օրերը հաշված են: Ուրեմն, բազմամիլիոնանոց դուարային ներարկումները տարատեսակ սորոսյան լափակերներին, Ստամբուլյան կոնվենցիայի կամ Լանգարոտի կոնվենցիայի տիպի հակաքրիստոնեական բանաձևերի մոլի կողմնակիցներին, և որ ամենագլխավորն է՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ջատագովներին, ինչի հետևանքով ՆԱՏՕ-ի խաղաղարար գորակազմ կմտցվի անվտանգության գոտի՝ Արցախի զինված ուժերի կողմից վերահսկվող՝ Իրանի հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանին, ինչպես ասում են, ջուրը կընկնեն: Այ, սրա համար էլ շտապում են մեր արևմտյան գործընկերները:

Հարգելի ընթերցող, այս հարցերն այսքան մանրամասն ներկայացնելը բնավ պատահական չէ, այլ հետապնդում է բավական կոնկրետ նպատակ, դիցուք. զգուշացնել Հայաստանի քաղաքական առողջ ուժերին, որոնք արդարացիորեն պահանջում են Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի հեռացումն իշխանությունից, այն փորձանքից, որպեսզի հանկարծ չդառնան գու-

նավոր հեղափոխությունների հեղինակների՝ հայ հասարակության պառակտման, այդ հասարակությունն իրար միջև քաղաքական անհաշտ թշնամական ուժերի բաժանելու մանրակրկիտ մտածված սցենարի գործող անձինք: Ուստի, չափազանց կարևոր է, որպեսզի մեր օրերում բոլորը, ում համար թանկ է Հայաստանի և Արցախի ճակատագիրը, գիտակցեն, որ հայ հասարակության պառակտման խորացման դեպքում մեծ է վտանգը, որ ընդդիմության առաջնորդ կոչվելու իրավունքի համար քաղաքական մրցակցության պոռթկման մեջ ՀՀ քաղաքական այրերը կարող են աչքաթող անել անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների նենգ մտահղացումը և դառնալ «Ժողվարչապետի» ուղեվարների՝ արդեն ոչ առաջին տարին փայփայած պլանի մասնակիցները՝ խարխլել հայկական պետականության հիմքերը և դրանով իսկ ստեղծել ապակայունության գոտի մեր ռազմավարական դաշնակցի, եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության հարավային մատույցներում: Իսկ այնուհետև ՀՀ-ում իշխանության եկած ամեն տեսակի ռուսատյացները կփորձեն հասնել Հայաստանից (Գյումրիից) 102-րդ ռուսական ռազմակայանի, Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության սահմանապահ չորս ջոկատների (ադրբեջանաթուրքական ներխուժման սպառնալիքի դեմ պետական սահմանի անվտանգության հուսալի երաշխավորի և անվտանգության հենարանի) ու Երևանում Ռուսաստանի «Էրեբունի» ռազմաօդային բազայի դուրսբերմանը: Մենք պետք է հենց այս կտրվածքով դիտարկենք Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայության տնօրենի շուտափույթ փոփոխությունը և միանգամայն պատասխանատու այդ պաշտոնին ոչ անհայտ ռուսատյաց-կոռուպցիոներ, Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավար Դավիթ Սանասարյանի (որը մերկացվեց հատկապես խոշոր չափի կաշառք վերցնելու մեջ, ինչը նիկոլվոժակիչյան խառնամբոխում այլ կերպ անվանվում է ծառայողական դիրքի չարաշահում) հոգևոր հետևորդ՝ 29-ամյա Արգիշտի Քյարամյանի նշանակումը: Չէ՞ որ ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ Հայաստանի ներկայիս հակառուսական իշխանությունները տարված են Ռուսաստանի ԱԴԾ-ից սահմանապահ գործառույթները Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայությանը հանձնելու գաղափարով: Ընդ որում՝ նրանք իրենց ենթակա լրատվամիջոցներով արդեն հղումներ են կատարում այն բանին, թե, իբր, սպառվել է 1992 թ. սեպտեմբերի 30-ի «Ռուսաստանի Դաշնության և Հայաստանի Հանրապետության միջև Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվող՝ Ռուսաստանի Դաշնության Սահմանապահ զորքերի կարգավիճակի և նրանց գործունեության պայմանների մասին պայմանագրի» ժամկետը: Ռուսատյացների հաշվարկը որքան վտանգավոր, նույնքան էլ նենգ է: Նիկոլ Վոժակիչի ուղեվարները չափից ավելի շատ են ցանկանում, որպեսզի Իրանի հետ Հայաստանի սահմանի Մեդրիի 45 կիլոմետրանոց տեղամասը պահպանեն, իբր, հայ սահմանապահները՝ հիանալի իմանալով, որ նրանց նորահայտ պետերը ցանկացած պահի ամենաբարեհունչ պատրվակներով կարող են խնդրել իրենց օտարերկրյա ուղե-

վարներին, օրինակ՝ ԱՄՆ-ին, օժանդակել իրենց ՆԱՏՕ-ի ուժերի ներգրավման հարցում՝ ՀՀ պետական սահմանի պահպանությունն ուժեղացնելու նպատակով: Ընդ որում, ըստ նրանց ըմբռնման, հայ-թուրքական սահմանը պաշտպանել բնավ պետք չէ, իզուր չէ, որ նրանց քարոզչությունում հետևողականորեն հայ քաղաքացուն ներշնչվել է գաղափարն այն մասին, որ եթե նման հակապետական բան տեղի ունենա Թուրքիայի ու Ադրբեջանի կողմից, ապա ՀՀ իշխանավորներին ու հենց Հայաստանն ակնթարթորեն կպաշտպանեն ԱՄՆ-ն ու ՆԱՏՕ-ի գծով նրա դաշնակիցները, որոնք անհապաղ կհոգան հայ-թուրքական սահմանի անվտանգության մասին: Գրում են այս տողերը և ոչ մի կերպ չեն կարողանում կողմնորոշվել. ի՞նչն է դրդում տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչ Նիկոլ Վոլակիչին, երբ ՀՀ ազգային անվտանգության անթաքույց սպառնալիքների պայմաններում գնում է Հայաստանի Ազգային անվտանգության ծառայությունը քայքայելու ճանապարհով: Զբաղեցրած պաշտոնին լիակատար անհամարժեքությունը, թե՞ ազգային շահերին բացահայտ դավաճանությունը: Իսկ գուցե անդրօվկիանոսյան տերերի առջև անձնական վտանգի գիտակցությունը, որոնք էլ նրան իշխանության բերեցին հենց այդ հակահայկական և հակառուսական գործողություններն իրականացնելու նպատակով, ինչը նրան առայժմ ոչ մի կերպ չի հաջողվում: Վերլուծելով Նիկոլ Փաշինյանի գործողությունների այս բոլոր տազնապալի դրդապատճառները՝ ավելի ու ավելի են հակվում այն եզրակացությանը, որ «ժողվարչապետի» գործողությունների վերը թվարկված շարժառիթները տեղի են ունենում միաժամանակ: Ուստի, Հայաստանի առողջ բոլոր ուժերի, որոնք գիտակցում են հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյությանն սպառնացող մահացու վտանգը, անմիջական խնդիրը վարչապետի պաշտոնում Ն. Փաշինյանի գտնվելուց ազատվելն է, միավորվելը ոչ թե ընդդիմության առաջնորդի (ընդ որում՝ տրվելով դրսից պարտադրվող շտամպին, որը բաժանում է հայ ժողովրդին «սևերի» և «սպիտակների» կամ էլ գործող իշխանությունների ու ռեանշիստների՝ այսպես կոչված նախկին իշխանությունների, որոնք, այո, չնայած աշխատանքում ունեցած ցավալի բացթողումներին, Նիկոլ Վոլակիչին և ԿՕ-ին ինստիտուցիոնալ առումով կայացած այնպիսի Հայաստանի Հանրապետություն են թողել, որի հիմքերն ահա արդեն երկու տարի առանց հոգնելու, գիշերուզօր սասանում են, բայց ոչ մի կերպ չեն կարողանում խարխլել) դերին հավակնող քաղաքական այս կամ այն գործչի, այլ մեր Հայրենիքի փրկությանն անհրաժեշտ միակ օրախնդիր գաղափարի շուրջ: Համոզված են, որ այս հիմքի վրա մեր հասարակության առողջ բոլոր ուժերի միավորումն աջակցություն կստանա Հայաստանի բնակչության ճնշող մեծամասնության կողմից: Ավելին, համոզված են, որ այդպիսի միավորումն ըմբռնումով և հավանությամբ կընդունվի ժամանակի փորձությունն անցած մեր հուսալի ռազմավարական դաշնակցի՝ Ռուսաստանի Դաշնության կողմից: Անվերապահ այս ճշմարտությունների գիտակցումը, դրանց իրագործմանն ուղղված կոնկրետ աշխատանքի իրականա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ցումն անարյուն դիմակայության, ազգային անվտանգության սպառնալիքների չեզոքացման գրավականն են: Ասվածի այլընտրանքը հայկական պետականության կորուստն է: Եվ սա չափազանցություն չէ, ու եթե այդ գործընթացը չկանգնեցվի, ապա հետագա իրադարձությունները կդառնան լոկ 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման և ամեն ինչ անսկզբունքայնորեն կործանողին՝ իր քաղաքական կարիերան տխուր ավարտող Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանին իշխանության բերելու տրամաբանական վերջաբանը: Ուստի, մեր Հայրենիքի փրկության միակ օրախնդիր գաղափարը պետք է դառնա «Հայրենիքի փրկությունը Հայաստանի և Արցախի բոլոր առողջ ուժերի միավորման մեջ է» կոչը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРЕДАТЕЛЬСТВО НАЦИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ АРМЕНИИ НЕ ПРОЙДЕТ!

Аннотация

Было бы справедливо, если бы представители всех фракций и политических партий, представленных в НС РА VI созыва, создали координационный совет по консолидации здоровой части армянского общества на борьбу по отстранению от власти антинациональный и уже погрязший в преступлениях антинародной клики Никола Пашиняна и К^о. Подобная работа не терпит промедления, ибо наше Отечество в опасности.

Уважаемый читатель, статью хочу начать с откровенного признания о моих переживаниях в ходе просмотра грандиозного военного парада на Красной площади в Москве в честь 75-летнего юбилея Победы советского народа в Великой Отечественной войне. Граждане Республики Армения (далее – РА) могли видеть трансляцию парада в прямом эфире разве что по ведущим российским телеканалам. Ни один из телеканалов РА, будь то частных или государственных, так и не счел необходимым обратиться к своим коллегам в Российской Федерации (далее – РФ) с просьбой о том, чтобы армянские телеканалы, вещающие на всю республику, имели возможность транслировать этот священный для большинства армянских семей праздник, юбилей Победы. Убежден, что наши российские друзья и союзники, поступи им такое предложение, дали бы однозначно положительное решение этому вопросу. Пишу об этом с болью, потому что в марзах (областях) РА многим и многим нашим гражданам не всегда доступны передачи российских телеканалов. Смотря в прямом эфире парад Победы, не скрою, передо мной воскресал образ моего отца, известного партийного и государственного деятеля Советской Армении – Мамикона Арташесовича Гегамяна. В 1941 году мой отец, будучи слушателем Высшей партийной школы при ЦК ВКП (б), со своими сокурсниками из всех союзных республик СССР и сотнями добровольцев-москвичей тушили пожары на подступах к Москве и её окраинам.

Так вот спустя 44 года, 9 мая 1985 года в Ереване я и мой отец по Центральному телевидению СССР смотрели военный парад Победы по случаю 40-летия Победы советского народа в Великой Отечественной войне. Мне

врезались в память полные слёз глаза моего отца. Тогда я не стал его расспрашивать о том, какие он испытывал в тот момент чувства, кого из родных и друзей вспомнил, какие события стали причиной слёз на его глазах. Как мне казалось, слова и запросы в этот день были излишни. С того времени минуло 35 лет и 24 июня т. г. я вдруг поймал себя на мысли, что, наблюдая за чеканным шагом воинов различных родов войск, колоннами военных делегаций из стран СНГ, Китая, Индии, Сербии, Монголии, а также увидев прохождение и полёт не имеющих аналогов в мире современной военной техники и авиации (специально особо выделяю), мои глаза также были полны слёз ... Не хотелось бы и далее философствовать на эту тему. Чтобы полнее выразить свои чувства, я всего лишь, уважаемый читатель, приведу последние строки из поэмы «Реквием» Роберта Ивановича Рождественского, этой симфонии общечеловеческого горя и памяти: «Убейте войну, прокляните войну, люди Земли! Мечту пронесите через года и жизнью наполните! ... Но о тех, кто уже не придет никогда, – заклинаю, – помните!».

Надо полагать, что подобные ассоциации во мне пробудились вполне ожидаемо именно сейчас и вот в связи с чем. Итак, 15 июня 2020 г. турецкий аналитический новостной интернет-портал “Nordic Monitor”, контролирующийся некоммерческой шведской организацией Nordic research Monitoring Network и функционирующий в Швеции, опубликовал статью автора Абдуллаха Бозтурка, в которой была обнародована информация Генерального штаба Вооруженных сил Турции, где говорилось о том, что Генштаб ВС Турции разрабатывал план вторжения в Грецию и Армению (“Turkey has a plan for the invasion of Greece, secret documents reveal”) (<https://www.nordicmonitor.com/2020/06/turkey-planned-to-invade-greece-secret-document-reveals/>). Этот документ представлял презентацию в Microsoft Power Point (программа подготовки презентаций и просмотра презентаций, являющаяся частью Microsoft Office), состоял из двух слайдов, первый из которых содержал заголовок “Harek ât Planlama Direktifi” («Директива по планированию операций») и дату – 13 июня 2014 года. На втором слайде был указан перечень из нескольких планов операций, при этом большинство из них были вымараны. Остались нетронутыми только два – планы по вторжению в Армению (составлен 15 августа 2000 года) и в Грецию (13 июня 2014-го). Как уточняет “Nordic Monitor”, документ был представлен следователями в суд в рамках дела о попытке госпереворота в Турции в августе 2016 года и оказался в материалах дела среди множества копий электронных писем турецких военных, передавших переписку, в том числе зашифрованную, по требованию следствия. Напомним читателям, что еще в начале декабря 2019 г. депутат-армянин Великого Национального Собрания Турции Каро Пайлан направил письменный зап-

рос министру обороны Турции Хулуси Акару в связи с этой уже известной ему публикацией турецкого аналитического центра “Nordic Monitor”, действующего, повторюсь, в Швеции. Каро Пайлан, в частности, поинтересовался у министра, существует ли на самом деле у Генштаба ВС Турции программа нападения на Армению под кодовым названием “Altay”? «Эта программа все еще актуальна? С какой целью и для чего была она разработана? Намерены ли вы развеять беспокойство народа Армении, вызванного в связи с обнародованием данных утверждений?» – написал в своем запросе депутат парламента Турции от прокурдской Демократической партии народов Каро Пайлан. Напомним читателям и другой факт. Так, 14 мая т. г. президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган крайне резко отозвался о сотрудничестве Греции и Армении, приравняв их к террористам и сатанинским силам. Так, выступая по турецкому национальному телевидению, 37-й турецкий султан, претендующий на роль нового неоосманского лидера, этакого архитектора воплощения идеи Великого Турана в XXI веке, в частности, заявил: «Турция продолжит борьбу с терроризмом и внешними врагами от сатанинских сил из числа армянского и греческого лобби до врагов в Персидском заливе, а также теми, кто, используя иностранные финансовые институты, пытается создать для нас ограничения». На фоне этих воинственных действий турецких ястребов во власти приобретают совершенно другой смысл заявления министра обороны Азербайджана генерал-полковника Закира Гасанова. Так, 23 июня т.г. российский интернет-портал Versia.ru опубликовал статью под заглавием «Пиар вместо пушек», в которой была приведена цитата из интервью генерал-полковника З. Гасанова на телеканале CBC Azerbaijan. Так, со ссылкой на интернет-портал Haqqin.az, Versia.ru опубликовал статью (<https://versia.ru/zacem-ministr-oborony-azerbaydzana-reshil-podstavit-rossijskogo-kollegu>), в которой приводится «объяснение» тому, как, по словам Гасанова, успешному исходу Апрельской (2016 г.) войны между Азербайджаном и Республикой Арцах воспрепятствовал лично министр обороны России Сергей Шойгу: «Сергей Кужугетович очень хорошо относится к Азербайджану, у нас с ним очень хорошие и доверительные отношения. Во время боевых действий в 2016 году после разгрома части армянской армии, взятия нами высоты Лелетепе, мы начали продвигаться в направлении села Талыш. Тогда армяне начали звонить Сергею Шойгу, умоляя его позвонить мне и попросить остановить наступление азербайджанской армии». Я не стану приводить реакцию азербайджанских и проазербайджанских масс-медиа на данные «откровения» бравого министра по этой теме, а приведу всего лишь одну выдержку из всем известного проазербайджанского интернет-издания. Так, 24 июня т. г. в интернет-издании

Pravda.ru была опубликована статья под заглавием «Телефонный фронт Закира Гасанова. В чьих интересах министр обороны Азербайджана раскрыл «военные тайны» накануне Дня вооруженных сил республики», в которой автор Ирина Гусакова, в частности, пишет: «Также вполне резонно предположить, что ссылка на Сергея Шойгу всего лишь уловка, операция прикрытия. Вполне возможно, что отказ от наступления состоялся по «просьбе» других сил ... Аналогов такого отношения к руководству военным ведомством и ведению боевых действий в истории найти трудно, если вообще возможно!». Думается, что побудительные мотивы этого информационного вброса Закира-оглы в скором времени будут раскрыты, а между тем заметим, что бывший министр обороны Республики Арцах Левон Мнацаканян, говоря об Апрельской (2016 г.) войне, представил объективную картину событий тех дней. Он заявил, что Азербайджан, понеся значительные потери живой силы (десятикратно превышающие потери армянской стороны) и техники, был вынужден просить о прекращении военных действий при посредничестве Генерального штаба Министерства обороны Российской Федерации. Так, 5 апреля 2016 г. между начальниками Генеральных штабов Вооруженных сил Азербайджана и Армении была достигнута устная договоренность о прекращении огня. Однако Закир Гасанов на этом не остановился. В поддержку воинственных выпадов 37-го турецкого султана его азербайджанский военный подмастерье, как пишет интернет-издание (<https://irevanz.com/rus/index.php?-newsid=6329>) в статье под заглавием «Закир Гасанов: «Никакая буферная зона не спасет врага от справедливого возмездия», Гасанов заявил: «Мы обладаем всеми возможностями для разгрома противника, и враг это хорошо знает». Далее муаллим Закир назвал абсурдными заявления армянской стороны о том, что «находящиеся под оккупацией прилегающие к Нагорному Карабаху азербайджанские районы могут считаться буферной зоной (речь о зоне безопасности вокруг Республики Арцах, контролируемой ее вооруженными силами. – А. Г.). Во-первых, это полный абсурд. Во-вторых, мы не должны забывать о Нахчыванской Автономной Республике. Распоряжением и при участии президента Азербайджана, Верховного главнокомандующего Ильхама Алиева в Нахчыване сформировано мощное армейское объединение – Отдельная общевойсковая армия. Она имеет в своем арсенале ракетные системы залпового огня. Высокая боеготовность и стратегические позиции азербайджанской армии создают у нас уверенность в том, что никакая буферная зона не спасет врага от справедливого возмездия». Странно, что такой падкий на «откровения» бравый Закир-оглы не продолжил свою мысль, поведав миру честной о том, что военное руководство вооруженными силами, располо-

женному в Нахичеване полностью находится в компетенции Генштаба ВС Турции, что является не чем иным, как секретом полишинеля для министра обороны Азербайджана Закира Гасанова. Заметим, что в его адрес весьма примечательные отклики приводится и в вышеупомянутой статье «Пиар вместо пушек», взятые из того же интернет-издания Naqqin.az. Не могу удержаться от соблазна, впрочем также для полноты информации, и приведу лишь отдельные записи азербайджанских блоггеров, опубликованные в Naqqin.az и взятые из аккаунтов в Facebook-е: «Выходит так, что азербайджанская армия подчиняется Шойгу? Без его команды нельзя наступать? Позорище», или же: «За 30 лет одно не то село, не то возвышенность освободили» ... «Шойгу позвонил», «разгромили армию», а фельдмаршала Паулюса там не было?». Интересно, почему столь щепетильные азербайджанские пользователи Facebook упорно не замечают одну, не единожды проверенную данность, как-то: начиная с 21 декабря 2010 года, после ратификации Милли меджлисом Азербайджана документа под названием «Договор о стратегическом партнерстве и взаимопомощи между Турцией и Азербайджаном», подписанного 16 августа 2010 г. президентами этих стран, фактическое руководство Вооруженными силами апшеронского султаната, то бишь Азербайджана, полностью находится в ведении Генерального штаба Вооруженных сил Турции. И это сколь примитивное, столь же лукавое упоминание Закиром-оглы о якобы имевшем место телефонном разговоре с министром обороны России Сергеем Кужугетовичем Шойгу, после которого было прекращено наступление азербайджанской армии, преследует одну-единственную цель, а именно: вбить в подсознание граждан Армении и Республики Арцах мысль о том, что, в случае развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах (а все последние действия азербайджано-турецких ястребов убедительно свидетельствуют о возможности начала военных действий с их стороны), это будет предпринято лишь с ведома и благословения министра обороны России. Что ж, типичный образчик коварной неоосманской многоликой мерзкой политиками. При этом З. Гасанов вовсе не случайно говорит о достаточно серьезных вооруженных силах (турецких), дислоцированных в Нахичеване. Тактика их будущих действий проста: провоцировать военные столкновения на армяно-азербайджанской государственной границе в районе Нахичевана, имея целью взять под обстрел стратегическую дорогу, соединяющую Араратскую область с Зангезуром, а стало быть с Арцахом, лишив тем самым армянскую сторону возможности снабжения Вооруженных сил Арцаха, одновременно начав широкомасштабную военную агрессию против Республики Арцах. После ожидаемой подобной военной авантюры напомним неискушенным читате-

лям «о происках Кремля», одобрения Москвой действий азербайджанской военщины, как минимум, со стороны министра обороны РФ. Информационной подготовке такой возможной операции было посвящено и выступление апшеронского султана Ильхама Алиева на VII саммите Совета сотрудничества тюркоязычных государств (Тюркский Совет), состоявшегося в октябре 2019 года в Баку. Напомним читателям, что, выступая на этом мероприятии, И. Алиев, в частности, заявил: «Как вы знаете, Нахчыван отдален от материковой части Азербайджана. Между ними расположен Зангезур – древняя азербайджанская земля. Ее передача Армении создала географический раскол Тюркского мира». Более того, вопросу Зангезура тогда же, в октябре 2019 г., была посвящена аж целая статья в Minval.az под заглавием «Азербайджан возвращает вопрос Зангезура в повестку дня», в которой небесталанный рупор апшеронского султана Тофига ханум, она же политический обозреватель Нурани, со всей откровенностью раскрывает информацию о подлинных стратегических союзниках Азербайджана. Приведем лишь одну выдержку из этой статьи: «Наконец, есть еще и такая сторона вопроса, как нежная дружба Армении с Ираном, которая включает в себя и незаконный транзит оружия радикальным проиранским группировкам, и сотрудничество спецслужб, в том числе и в «работе» против США, и совместное производство оружия. На этом фоне и наличие оккупированного, а значит, никому не подконтрольного участка государственной границы Азербайджана с Ираном, и то, что во время визита на Южный Кавказ советнику президента США по национальной безопасности Джону Болтону не удалось договориться о соблюдении режима санкций именно с Арменией, скажем так, придает «вопросу Зангезура» новую актуальность. И даже если сам Болтон ушел в отставку, то обеспокоенность США происходящим в Иране и вокруг него никуда не исчезла. И это тоже придает совершенно иное «прочтение» тому самому вопросу Зангезура. А это значит, что Армении за свои агрессивные устремления, вполне возможно, придется заплатить и «территориальную» цену. Тем более что и военный, и политический расклад сил теперь меняется не в ее пользу». То есть Тофига ханум недвусмысленно заявляет о поддержке будущей военной агрессии Азербайджана со стороны США.

Думается, что дальнейшие комментарии излишни. Я столь подробно изложил последние заявления и действия азербайджано-турецких ястребов с тем, чтобы на этом фоне показать уважаемому читателю всю безграмотность, а может попросту предательскую сущность «народного премьера» РА Никола Воваевича Пашияна, который в столь сложной геополитической обстановке, складывающейся в регионе Южного Кавказа, Большого Ближнего Востока, занят совершенно другими делами. Суть его действий сводится к углублению раскола в армянском обществе. Чтобы не

быть голословным, постараюсь вкратце обозначить основные вехи предательской, по своей сути, деятельности николвоваевской камарильи.

Уважаемый читатель, с апреля–мая 2018 года после совершения государственного переворота в РА мне не раз приходилось писать о том, что за государственным переворотом в Армении стояли США, а его движущей силой стали многочисленные так называемые общественные организации, уже более десятилетия щедро подпитываемые фондом Джорджа Сороса «Открытое общество», приверженцы тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и изо дня в день наглеющие активисты ЛГБТ-сообщества, а также разного рода демократические институты и фонды США и Западной Европы. Их основная задача сводилась к слову армянских, христианских семейных традиций, а конечная цель – разрыв союзнических отношений с Россией. К моей глубокой признательности, мои опасения в форме отдельных статей были опубликованы в авторитетном российском патриотическом интернет-издании ИА REGNUM, как-то: «Кочарян мне не друг, но истина дороже» (02 августа 2018 г.), «Альтернатива военнополитическому союзу России и Армении – война» (5 октября 2018 г.), «На повестке дня – разрыв стратегического союза Армении и России» (28 октября 2018 г.), «Развязав войну в Нагорном Карабахе, бить по России» (3 ноября 2018 г.), «Армения и армяне надёжно защищены, когда они рядом с Россией» (9 июля 2019 г.). И список публикаций на эту тему можно было продолжить. Констатируя факт, а вовсе не занимаясь самопиаром подобно Закиру-оглы, отмечу, что в то время лишь очень немногие из политических деятелей РА были согласны с моими тревогами на сей счет. Поэтому для меня было очень важно и, не скрою, отрадно, что в наши дни образованные молодые общественно-политические деятели Армении все более и более убеждаются в двуличии коллективного Запада в отношении Республики Армения. Так, 14 июня т. г. члены партии «Адекват» принесли в американское посольство письмо с выражением благодарности за игнорирование репрессий, чинимых властями Армении (дорогих и близких их сердцу) по отношению к участникам протестов оппозиционных сил РА. На плакатах участников этой акции было записано: «Спасибо за молчание». Один из лидеров партии «Адекват» Артур Даниелян в тот день весьма метко заметил: «Несмотря на тяжелую ситуацию с коронавирусом, мы вынуждены отметить сегодняшний день, как праздник – праздник фальшивого благочестия ... Наконец-то фуфло под именем «демократия», которое нам скармливали все эти десятилетия, мол, государство не должно применять репрессии, что мол, «свобода слова» и т. д. – работает только при условии, что относится к людям, не являющимся агентами их влияния ... Мы пришли к Посольству США для того, чтобы выразить нашу солидарность американцам и их правительству за их молчание ...

Мы попробуем передать наше благодарственное письмо работникам посольства, т. к. мы тоже считаем, что иностранные посольства не должны вмешиваться во внутренние дела Армении – так, как сейчас делает Посольство США. 30 лет посольство этого не делало и постоянно вмешивалось, а сейчас не вмешивается». Понятнее не скажешь, приятно делать аналогии с прошлым. Что я имею в виду? Уже стало крылатым высказывание, приписываемое 32-му президенту США Франклину Делано Рузвельту, который, отзываясь о никарагуанском диктаторе Анастасио Сомосе (старшем), произнес: «Это – сукин сын, но это наш сукин сын». Нынче лозунг «Наш сукин сын» стал своеобразной стратегией, согласно которой США поддерживают авторитарных лидеров и откровенных преступников (собираательный образ Никола Воваевича, себя любимого, каким он воспринимается многими и многими оппозиционными политиками РА) до тех пор, пока их режимы лояльны США. Более того, США оправдывают это вмешательство во внутренние дела государств, прикрываясь лозунгами «борьбы за права человека», «развития гражданского общества» и прочими благоглупостями (вследствие извращения подлинной сути этих понятий), при этом прекрасно осознавая, что их деяния приводят к разрушению государственности в подопытных странах. Примечательно, что 7 июня т. г. интернет-издание 168. am опубликовало Открытое письмо известного общественно-политического деятеля РА Миграна Акопяна послу США в РА Линн Трейси и руководителю делегации Евросоюза в РА Андреа Викторин. В письме экс-депутат парламента VI созыва Мигран Акопян справедливо отмечал: «Уже более года внимательно отслеживаю деятельность ваших институтов в Армении. Помню, что годами ранее даже самые незначительные задачи, имеющиеся в области демократии и прав человека, немедленно удостоивались вашей реакции или аффилированных с вами организаций, что на самом деле оказывало отрезвляющее воздействие на государственных мужей, чтобы они не подвергались соблазну и не злоупотребляли властью». Далее М. Акопян справедливо упрекает дипломатов за «слепоту», незамечание вопиющих нарушений закона и прав граждан РА, подвергающихся преследованиям по политическим мотивам, при этом он особо подчеркивал, что эта основанная на двойных стандартах политика США и ЕС является предметом гордости «народного премьера» Никола Пашиняна. Что особенно ценно в письме экс-депутата парламента, так это прямое предупреждение высокопоставленных послов о полном игнорировании их мнения после смены власти в РА. В этой связи хотелось бы отметить, что в сегодняшней Армении подобная объективная жесткая оценка деятельности коллективного Запада в РА, за редкими исключениями, является преобладающей в политическом поле. Что ж, как говорится, лучше поздно, чем никогда. Прочитав эти строки, чи-

татель вполне резонно может задаться вопросом – а чем это Никол Воваевич столь сильно очаровал послов США и Евросоюза? Своей седеющей бородой – вряд ли, а может образованностью – также нет, в конце концов – не в Оксфорде или Кембридже, или же не в МГУ получил он свое неоконченное высшее образование. Побудительные мотивы столь нескрываемых симпатий коллективного Запада к персоне банального популиста Никола Воваевича вполне объяснимы, так как на него возложена вполне определенная миссия, а именно: путем ослабления армянской государственности на основе разрушения ее устоев – христианского цивилизационного кода армянского народа добиться углубления раскола в армянском обществе на основе его искусственного разделения на «революционеров» и «реваншистов», постепенного создания обстановки враждебности между политическими элитами Республики Армения и Республики Арцах, что в конечном итоге создаст благодатную почву для развязывания азербайджано-турецкой военщиной новой войны между Азербайджаном и Арменией, Азербайджаном и Республикой Арцах. Виновный за начало этой неизбежной военной агрессии уже назначен – министр обороны Российской Федерации, патриот-державник Сергей Кужугетович Шойгу. Не приведи Господь, но с выполнением этой программы–минимум 37-й султан Турции Реджеп Тайип Эрдоган со своим младшим коллегой апшеронским султаном Ильхамом Алиевым, предвкушая близость реализации их вожделенной мечты – создания исламской дуги от Гибралтара до Синьцзян-Уйгурского автономного округа Китая, приступят к реализации плана «Б», суть которого – создание в Армении условий, когда власти РА будут добиваться вывода 102-й российской военной базы из Гюмри, вывода четырех погранотрядов Пограничного управления ФСБ России в Армении и российской военно-воздушной базы «Эребуни» из Еревана. Об этом мне не раз приходилось писать в своих статьях, публикуемых в ИА REGNUM, далее перепечатываемых одним-двумя интернет-изданиями РА. В противовес же десятки круглосуточно вещающие интернет-телевидение и масс-медиа, щедро финансируемые все тем же пресловутым фондом «Открытое общество» Джорджа Сороса и прочими разными демократическими институтами и фондами коллективного Запада, весьма последовательно отравляют сознание неискушенных в политике граждан Армении слухами об опасности пребывания этих военных структур на территории РА. Пользуясь случаем, хочу особо отметить гуманизм и великодушие сторонников второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна, которые, видя, щадя Никола Воваевича, лишили меня возможности рассказать с экранов подконтрольных им телеканалов и других масс-медиа о своих тревогах на сей счёт. Уважаемый читатель может подумать, к примеру, что мне не дают возможность выступить по телеканалам, может, потому,

что мои оценки антинародной деятельности николвоваевской клики не столь уж и актуальны? Без ложной скромности не соглашусь с таким мнением по той простой причине, что мои статьи, публикуемые в армянских интернет-изданиях, в частности, на сайте Shame. am, просматривают как минимум 35 тысяч читателей и более, а, к примеру, видеоклип, заснятый на основе моей статьи в ИА REGNUM «Война на пороге Армении и Арцаха», за истекший месяц просмотрели 120 689 человек, причем 68,4% из числа оценивших клип понравился (<https://youtu.be/tvwphECHARQ>). Эти данные я привожу вовсе не для саморекламы, а с тем, чтобы показать, что мои оценки положения, складывающегося в регионе Южного Кавказа, востребованы и, что немаловажно, они вполне созвучны подходам подлинно оппозиционных сил Армении, в том числе и из лагеря сподвижников Роберта Кочаряна.

Уважаемый читатель, можно было привести и совершенно свежие примеры теперь уже из области конституционного переворота, совершенного Николом Воваевичем и его 88 сподвижниками из Национального Собрания Республики Армения. Напомню, что 22 июня т. г. на заседании Национального Собрания РА фракция правящего блока «Мой шаг» по прямому давлению и под руководством «народного премьера» Никола Пашиняна совершила преступление, предусмотренное статьей 300 Уголовного кодекса Республики Армения (Узурпация государственной власти) – завладела конституционным полномочием по части внесения изменения в Конституцию Армении о Конституционном суде РА. Заметим также, что 25 июня т. г. оппозиционная фракция Национального Собрания РА «Процветающая Армения» по электронной почте направила в Конституционный суд Армении иск, оспаривающий внесенные 22 июня т. г. НС РА поправки в Основной Закон, а уже 26 июня т. г. оппозиционные парламентарии в Конституционный суд Армении передали бумажную версию этого документа. В соответствии с действующим законом РА, в течение 15 дней Конституционным судом должно быть принято решение о том, будет ли принято это обращение в производство.

Столь подробное описание политических будней последних дней преследовало одну-единственную цель: показать полную неадекватность власть предержащих РА грозным вызовам национальной безопасности Армении. Этот непреложный факт говорит либо об их абсолютной некомпетентности занимаемым должностям, либо свидетельствует о слепом следовании преступным установкам их заокеанских поводырей. Впрочем, в нашем случае оба этих обстоятельства взаимосвязаны и имеют место быть одновременно. А тем временем пламенный трибун с большой дороги Никол Воваевич, себя любимый, 25 июня т. г., выступая в Национальном Собрании, самыми гнусными эпитетами обзывал депутатов «Процветаю-

щей Армении», единственной на сегодня оппозиционной фракции НС РА, бросая в информационное пространство новые «разоблачения» о якобы преступной деятельности как депутатов «Процветающей Армении», так и прежних властей. Заметим, что за 2 года и два месяца после государственного переворота апреля–мая 2018 года армянские граждане так и не стали очевидцами хотя бы одного вынесенного подконтрольными Николу Воваевичу судами приговора, осуждающего преступные деяния прежних «коррумпированных» властей. Словом, в отсутствие хлеба, то есть в нашем случае иностранных, да и внутренних инвестиций, наш непревзойденный популист расщедрился на очередной показ зрелищ, до которых, увы, все еще падки обезволенные нуждой определенные слои населения Армении.

Подытоживая вышеизложенное, признаемся, что время работает на Турцию и Азербайджан, на заокеанских кукловодов Никола Воваевича. Признаемся также, что все еще разрозненные действия оппозиционных сил (наблюдая за которыми складывается впечатление, что они больше озабочены выявлением воображаемого ими лидера, чем практическими действиями по нейтрализации смертельной угрозы потери армянской государственности, на реализацию которой неуклонно следует национальное бедствие под названием Никол Пашинян) создают благодатную почву для дальнейшего расшатывания устоев армянской государственности. Читатель может вполне резонно упрекнуть и меня, так как описываю тревожное положение дел в РА без внесения конкретных предложений по выводу страны из этой опасной ситуации. Что ж, выскажу и свое мнение о путях вывода страны из создавшегося крайне опасного положения. Думаю, что объективно мыслящие политики Армении согласятся с тем, что роспуск Национального Собрания РА VI созыва был незаконным действием, осуществленным в результате сговора президента РА Армена Саркисяна и будущего диктатора Никола Пашиняна, конечно, не без подсказок из-за океана и с берегов Туманного Альбиона. Напомню, что президент РА 20 дней держал под сукном решение НС РА VI созыва «О внесении изменений и дополнений в закон «О регламенте НС» и лишь в последний день установленного срока обратился в Конституционный суд РА для определения соответствия Конституции Армении этому закону. В результате НС РА VI созыва под прямым давлением улицы было распущено. То есть было бы справедливо, если бы представители всех фракций и политических партий, представленных в НС РА VI созыва, создали Координационный совет или комиссию по консолидации здоровой части армянского общества на борьбу по отстранению от власти антинациональной и уже погрязшей в преступлениях антинародной клики Никола Пашиняна и К^о. Естественно, что в состав этого Совета (комиссии) должен войти и третий

А. ГЕГАМЯН

президент РА Серж Азатович Саргсян, лидер Республиканской партии Армении, имеющей большинство в парламенте РА VI созыва, а также второй президент РА Роберт Седракович Кочарян, экс-председатель Общественного совета РА Вазген Манукян, известный государственный деятель РА Давид Шахназарян, известный политический деятель Рубен Акопян и др. Бесспорно, в работу Совета должны быть также вовлечены образованные и патриотичные силы, о которых было упомянуто в данной статье, и их союзники из числа вновь созданных политических партий. Причем подобная работа не терпит промедления, ибо наше Отечество в опасности. Убежден, что с такой постановкой вопроса согласится большинство лидеров политических сил, для которых на первом месте безопасность двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Девизом же патриотических сил будут слова: «Предательство национальных интересов Армении не пройдет»!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇԱՀԵՐԻ ԴԱՎԱՃԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՉԻ՝ ԱՆՑՆԻ

Անոտացիա

Արդարացի կլիներ, եթե ՀՀ VI գումարման ԱԺ-ում ներկայացված բոլոր խմբակցությունների և քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչները ստեղծեին հայ հասարակության առողջ հատվածի համախմբման համակարգող խորհուրդ կամ հանձնաժողով, էությունն է կարևոր՝ Նիկոլ Փաշինյանի և ԿՕ-ի հակազգային ու արդեն հանցագործությունների մեջ խրված հակաժողովրդական հանցախմբին իշխանությունից հեռացնելու պայքարի համար: Այս աշխատանքը հապաղման ենթակա չէ, քանզի մեր Հայրենիքը վտանգի մեջ է:

Հարգելի ընթերցող, հոգվածը ցանկանում եմ սկսել Մոսկվայի Կարմիր հրապարակում Հայրենական Մեծ պատերազմում խորհրդային ժողովրդի տարած Հաղթանակի 75-ամյա հոբելյանի պատվին կազմակերպված զինվորական վիթխարի շքերթը դիտելիս ունեցած ապրումներիս մասին անկեղծ խոստովանությունից: Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) քաղաքացիները կարող էին դիտել շքերթի հեռարձակումն ուղիղ եթերով գուցե թե միայն ռուսական առաջատար հեռուստաալիքներով: ՀՀ հեռուստաալիքներից ոչ մեկը՝ լինի մասնավոր, թե պետական, այդպես էլ անհրաժեշտ չէր համարել դիմել Ռուսաստանի Դաշնության (այսուհետ՝ ՌԴ) իր գործընկերներին՝ խնդրանքով, որպեսզի ամբողջ հանրապետությունում հեռարձակվող հայկական հեռուստաալիքները հնարավորություն ունենային ցուցադրելու հայկական ընտանիքների մեծ մասի համար սրբազան այդ տոնը՝ Հաղթանակի հոբելյանը: Համոզված եմ, որ մեր ռուսաստանցի բարեկամներն ու դաշնակիցները, եթե նման առաջարկ ստանային, միանշանակ դրական լուծում կտային հարցին: Այս մասին գրում եմ ցավով, որովհետև ՀՀ մարզերում մեր շատ ու շատ հայրենակիցներին միշտ չէ, որ հասանելի են ռուսական հեռուստաալիքների հաղորդումները: Ուղիղ եթերով դիտելով Հաղթանակի շքերթը՝ չեմ թաքցնի, աչքերիս առջև հառնեց հորս՝ Խորհրդային Հայաստանի կուսակցական և պետական հայտնի գործիչ Մամիկոն Արտաշեսի Գեղամյանի կերպարը: 1941 թ. հայրս, լինելով ՀամԿ(Բ)Կ Կենտկոմին առընթեր Բարձրագույն կուսակցական դպրոցի ունկնդիր, համակուրսեցիների (ԽՍՀՄ միութենական բոլոր հանրապետություններից) և հարյուրա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

վոր կամավորական մոսկվացիների հետ մարում էին հրդեհները Մոսկվայի մատույցներում ու նրա արվարձաններում:

Եվ ահա, 44 տարի անց՝ 1985 թ. մայիսի 9-ին, Երևանում ես և հայրս ԽՍՀՄ Կենտրոնական հեռուստատեսությամբ դիտում էինք Հաղթանակի զինվորական շքերթը Հայրենական Մեծ պատերազմում խորհրդային ժողովրդի տարած Հաղթանակի 40-ամյակի կապակցությամբ: Հիշողությանս մեջ տպավորվել են հորս արցունքով լի աչքերը: Այն ժամանակ ես հարցուփորձ չարեցի նրան այն մասին, թե ինչ զգացումներ էր ապրում այդ պահին, հարազատներից ու ընկերներից ում էր հիշել, ինչ իրադարձություններ էին դարձել արցունքների պատճառը նրա աչքերում: Ինձ այնպես էր թվում, թե խոսքերն ու հարցերն այդ օրն ավելորդ էին: Այդ ժամանակվանից անցել է 35 տարի, և ս. թ. հունիսի 24-ին ես ինձ հանկարծ բռնեցի այն մտքի վրա, որ հետևելով տարբեր գորատեսակների զինվորների հատու քայլքին, ԱՊՀ երկրների, Չինաստանի, Հնդկաստանի, Սերբիայի, Մոնղոլիայի զինվորական պատվիրակությունների զորասյուններին, ինչպես նաև տեսնելով աշխարհում նմանը չունեցող ժամանակակից ռազմական տեխնիկայի ու ավիացիայի երթն ու թռիչքը (հատուկ են առանձնապես նշում)՝ իմ աչքերը նույնպես լցվել էին արցունքով ... Չէի ցանկանա այսուհետ ևս փիլիսոփայել այս թեմայի շուրջ: Որպեսզի զգացումներս ավելի ամբողջական արտահայտեն, հարգելի ընթերցող, ընդամենը մեջբերեմ Ռոբերտ Իվանովիչ Ռոժդեստվենսկու «Ռեքվիեմ» պոեմի՝ համամարդկային վշտի և հիշողության այդ սիմֆոնիայի վերջին տողերը. «Սպանե՛ք պատերազմը, անիծե՛ք պատերազմը, Երկրի մարդիկ: Երազը տարեք տարիների միջով և կյանքով լցրեք ... Բայց նրանց մասին, ովքեր էլ չեն գա երբեք, աղերսում եմ՝ հիշեցե՛ք»:

Կարծում եմ, որ նման զգացողություններն իմ մեջ միանգամայն սպասելիորեն արթնացան հենց այժմ և ահա թե ինչի առիթով: Եվ այսպես, 2020 թ. հունիսի 15-ին թուրքական վերլուծական լրատվական “Nordic Monitor” ինտերնետ-պորտալը, որը վերահսկվում է Nordic research Monitoring Network ոչ առևտրային շվեդական կազմակերպության կողմից և գործում է Շվեդիայում, տեղադրեց Աբդուլա Բոզթուրքի հոդվածը, որում հրապարակված էր Թուրքիայի Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբի տեղեկատվությունը: Դրանում ասվում էր այն մասին, որ Թուրքիայի ԶՈՒ Գլխավոր շտաբը մշակել է Հունաստան և Հայաստան ներխուժելու պլան (<https://www.nordicmonitor.com/2020/06/turkey-planned-to-invade-greece-secret-document-reveals/>) (“Turkey has a plan for the invasion of Greece, secret documents reveal”): Այդ փաստաթուղթը Microsoft Power Point-ով (պրեզենտացիաների պատրաստման և դրանց դիտման ծրագիր, որը Microsoft Office-ի մի մասն է) պրեզենտացիա էր՝ կազմված երկու սլայդից, որոնցից առաջինը կրում էր “Harek ât Planlama Direktifi” («Գործողությունների պլանավորման դիրեկտիվ») խորագիրը և 2014 թ. հունիսի 13 ամսաթիվը: Երկրորդ սլայդում նշված էր գործողությունների մի քանի պլանների ցանկը, ընդ որում՝ դրանց մեծ մասը ջնջված էր: Զնջված չէին միայն երկուսը՝ Հայաստան (կազմված էր 2000 թ.

օգոստոսի 15-ին) և Հունաստան (2014 թ. հունիսի 13) ներխուժման պլանները: Ինչպես ճշտում է “Nordic Monitor”-ը, փաստաթուղթը քննիչների կողմից ներկայացվել է դատարան թուրքիայում 2016 թ. օգոստոսին պետական հեղաշրջման փորձի մասին գործի շրջանակում և հայտնվել է գործի նյութերում՝ թուրք զինվորականների էլեկտրոնային նամակների պատճենների բազմության մեջ, ովքեր հանձնել էին գրագրությունը, այդ թվում և գաղտնագրված, քննության պահանջով: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ դեռևս 2019 թ. դեկտեմբերի սկզբին թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի հայ պատգամավոր Կարո Փայլանը գրավոր հարցապնդում էր ուղարկել թուրքիայի պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աբարին “Nordic Monitor” թուրքական վերլուծական կենտրոնի (որը, կրկնում են, գործում է Շվեդիայում)՝ իրեն արդեն հայտնի այդ հրապարակման առիթով: Կարո Փայլանը, մասնավորապես, նախարարին հարցրել էր, թե իրականում գոյություն ունի արդյոք թուրքիայի ՋՈւ Գլխավոր շտաբում Հայաստանի վրա հարձակման ծրագիր՝ “Altay” կողային անվանմամբ: «Այդ ծրագիրը դեռևս ակտուալ է: Ի՞նչ նպատակով և ինչի՞ համար է այն մշակվել: Մտադի՞ր եք արդյոք ցրելու Հայաստանի ժողովրդի անհանգստությունը՝ պայմանավորված այդ հավաստիացումների հրապարակմամբ», – իր հարցապնդման մեջ գրել էր քրդամետ Ղեմոկրատական կուսակցությունից թուրքիայի խորհրդարանի պատգամավոր Կարո Փայլանը: Ընթերցողներին հիշեցնենք մեկ այլ փաստ ևս: Այսպես, ս. թ. մայիսի 14-ին թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը խիստ կտրուկ էր արտահայտվել Հունաստանի և Հայաստանի համագործակցության մասին՝ նրանց հավասարեցնելով ահաբեկիչների և սատանայական ուժերի հետ: Այսպես, ելույթ ունենալով թուրքական ազգային հեռուստատեսությամբ՝ թուրքիայի 37-րդ սուլթանը, որը հավակնում է նոր նեոօսմանյան առաջնորդի, XXI դարում Մեծ Թուրանի գաղափարը մարմնավորող ճարտարապետի դերին, մասնավորապես, ասել էր. «Թուրքիան կշարունակի պայքարն ահաբեկչության և արտաքին թնամիների դեմ՝ հայկական և հունական լոբբիի սատանայական ուժերից մինչև Պարսից ծոցի թնամիները, ինչպես նաև նրանց դեմ, ովքեր, օգտագործելով արտասահմանյան ֆինանսական ինստիտուտները, փորձում են մեզ համար սահմանափակումներ ստեղծել»: Թուրքական իշխանության այս ռազմաշունչ բազենների գործողությունների ֆոնին միանգամայն այլ իմաստ են ձեռք բերում Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Ջաբիր Հասանովի հայտարարությունները: Այսպես, ս. թ. հունիսի 23-ին ռուսաստանյան Versia.ru ինտերնետ-պորտալը հրապարակեց հոդված «Փիառ հրանոթների փոխարեն» վերնագրով, որում մեջբերված է մի հատված գեներալ-գնդապետ Ջ.Հասանովի հարցազրույցից CBC Azerbaijan հեռուստաալիքին: Հղում կատարելով Haqqin.az ինտերնետ-պորտալին՝ Versia.ru-ն (<https://versia.ru/zacem-ministr-oborony-azerbaydzanareshil-podstavit-rossijskogo-kollegu>) հրապարակել է հոդված, որում տրվում է «բացատրությունն» այն բանի, թե ինչպես է, ըստ Հասանովի, Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության միջև Ապրիլյան (2016 թ.) պատերազմի հաջող

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ելքին խոչընդոտել անձամբ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Սերգեյ Շոյգուն. «Սերգեյ Կուժուգեթովիչը շատ լավ է վերաբերվում Ադրբեյջանին, մենք նրա հետ շատ լավ և վստահելի հարաբերություններ ունենք: 2016 թ. մարտական գործողությունների ժամանակ, հայկական բանակի մի մասի ջախջախումից, Լեյթեփե բարձունքի գրավումից հետո մենք սկսեցինք առաջ շարժվել Թալիշ գյուղի ուղղությամբ: Այդ ժամանակ հայերը սկսեցին զանգահարել Սերգեյ Շոյգուին՝ աղերսելով նրան զանգահարել ինձ և խնդրել կանգնեցնել ադրբեյջանական բանակի հարձակումը»: Չեմ ներկայացնի ադրբեյջանական և ադրբեյջանամետ լրատվամիջոցների արձագանքը քաջարի նախարարի սույն «հայտնություններին» այս թեմայի վերաբերյալ, այլ ընդամենը մի մեջբերում կկատարեմ ադրբեյջանամետ հայտնի ինտերնետ-պարբերականից: Այսպես, ս. թ. հունիսի 24-ին Pravda.ru ինտերնետ-պարբերականում հրապարակվեց հոդված «Զաքիր Հասանովի հեռախոսային ձևակառուցումը. ո՞ւմ շահերից ելնելով է Ադրբեյջանի պաշտպանության նախարարը բացել «ռազմական գաղտնիքներ» հանրապետության Զինված ուժերի օրվա նախօրեին» վերնագրով, որում հեղինակ Իրինա Գուսակովան, մասնավորապես, գրում է. «Նաև միանգամայն արդարացի է ենթադրել, որ հղումը Սերգեյ Շոյգուին ընդամենը հնարք է, քողարկվելու գործողություն: Միանգամայն հնարավոր է, որ հարձակումից հրաժարվելը տեղի է ունեցել այլ ուժերի «խնդրանքով»... Դժվար է պատմության մեջ գտնել, եթե առհասարակ հնարավոր է գտնել, ռազմական գերատեսչության կողմից ղեկավարության և մարտական գործողությունների վարման հանդեպ նման վերաբերմունքի անալոգներ»: Կարծում եմ, որ Զաքիր օղլիի տեղեկատվական այս արտահոսքի դրդապատճառները շուտով կբացահայտվեն, իսկ մինչ այդ նշենք, որ Արցախի Հանրապետության պաշտպանության նախկին նախարար Լևոն Մնացականյանը, խոսելով Ապրիլյան (2016 թ.) պատերազմի մասին, ներկայացրել է այն օրերի իրադարձությունների օբյեկտիվ պատկերը: Նա ասել է, որ Ադրբեյջանը, կենդանի ուժի (տասնապատիկ գերազանցել են հայկական կողմի կորուստները) և տեխնիկայի զգալի կորուստներ կրելով, ստիպված էր խնդրել դադարեցնել մարտական գործողությունները Ռուսաստանի Դաշնության Գլխավոր շտաբի միջնորդությամբ: Այսպես, 2016 թ. ապրիլի 5-ին Ադրբեյջանի ու Հայաստանի Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբների պետերի միջև ձեռք է բերվել բանավոր պայմանավորվածություն հրադադարի մասին: Սակայն Զաքիր Հասանովը այսքանով չի սահմանափակվում: Հաջակցություն թուրքական 37-րդ սուլթանի ռազմաշունչ հարձակումների՝ նրա ադրբեյջանական ռազմական ենթավարպետը, ինչպես գրում է ինտերնետ-պարբերականը (<https://irevanz.com/rus/index.php?newsid=6329>) «Զաքիր Հասանով. «Ոչ մի բուֆերային գոտի չի փրկի թշնամուն արդար հատուցումից» վերնագրով հոդվածում, Հասանովը հայտարարել է. «Մենք ունենք հակառակորդին ջախջախելու բոլոր հնարավորությունները, և թշնամին դա լավ գիտի»: Այնուհետև մուլտիմեդիա Զաքիրը անհետք է անվանում հայկական կողմի հայտարարություններն այն մասին, թե «Լեռնա-

յին Ղարաբաղին հարակից՝ օկուպացիայի մեջ գտնվող ադրբեջանական շրջանները կարող են համարվել բուֆերային գոտի (խոսքն Արցախի Հանրապետության շուրջ անվտանգության գոտու մասին է, որը վերահսկվում է նրա զինված ուժերի կողմից – Ա. Գ.): Նախ՝ սա լրիվ անհեթեթություն է: Երկրորդ՝ մենք չպետք է մոռանանք Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության մասին: Ադրբեջանի նախագահ, Գերագույն գլխավոր հրամանատար Իլիհամ Ալիևի կարգադրությամբ Նախիջևանում կազմավորվել է բանակային հզոր միավորում՝ Առանձին համազորային բանակ: Այն իր զինանոցում ունի համազարկային կրակի հրթիռային համակարգեր: Ադրբեջանական բանակի մարտական պատրաստվածությունը և ռազմավարական դիրքերը մեր մեջ վստահություն են ստեղծում առ այն, որ ոչ մի բուֆերային գոտի չի փրկի թշնամուն արդար հատուցումից»: Տարօրինակ է, որ «հայտնությունների» սիրահար քաջարի Զաքիր օղլին չի շարունակել միտքը՝ պատվելի աշխարհին տեղեկացնելով այն մասին, որ Նախիջևանում գտնվող զինված ուժերի զինվորական ղեկավարությունն ամբողջովին գտնվում է Թուրքիայի ԶՈւ Գլխավոր շտաբի իրավասության ներքո, ինչը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ պոլիշինելի գաղտնիք Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Զաքիր Հասանովի համար: Նշենք, որ նրա հասցեին բավական հատկանշական արձագանքներ են արվում նաև վերոնշյալ «Փիառ հրանոթների փոխարեն» հոդվածում՝ վերցված այդ նույն Haqqin.az ինտերնետ-պարբերականից: Չեմ կարող զսպել գայթակղությունս, ի դեպ, նաև որպեսզի տեղեկատվությունն ամբողջական լինի, և չներկայացնել միայն ադրբեջանցի բլոգերների որոշ գրառումներ՝ հրապարակված Haqqin.az-ում և վերցված Facebook-ի աքաունթներից: «... Ստացվում է այնպես, որ ադրբեջանական բանակը ենթարկվում է Շոյգուի¹ն: Առանց նրա հրամանի չի՞ կարելի հարձակվել: Խայտառակություն» կամ էլ՝ «30 տարվա մեջ մի գյուղ թե մի բարձունք են ազատագրել» ... «Շոյգուն զանգահարեց», «ջախջախեցինք բանակը», իսկ ֆելդմարշալ Պաուլյուն այնտեղ չէ՞ր»: Հետաքրքիր է՝ ինչո՞ւ Facebook-ի ադրբեջանցի այսքան բժախնդիր օգտատերերը համառորեն չեն նկատում բազմիցս ստուգված մի իրողություն, դիցուք. սկսած 2010 թ. դեկտեմբերի 21-ից՝ Ադրբեջանի Միլի մեջլիսի կողմից «Թուրքիայի և Ադրբեջանի միջև ռազմավարական գործընկերության և փոխգործակցության մասին պայմանագիր» անունը կրող փաստաթղթի վավերացումից հետո, որն ստորագրվել է 2010 թ. օգոստոսի 16-ին այդ երկրների նախագահների կողմից, ափշերոնյան սուլթանության, ասել է թե՛ Ադրբեջանի Զինված ուժերի փաստացի ղեկավարությունն ամբողջովին գտնվում է Թուրքիայի Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբի տիրույթում: Եվ Զաքիր օղլիի կողմից որքան պարզունակ, նույնքան էլ խորամանկ հիշատակումը, իբր, Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Սերգեյ Կուժուգեթովիչ Շոյգուի հետ տեղի ունեցած հեռախոսազրույցի մասին, որից հետո դադարել է ադրբեջանական բանակի հարձակումը, հետապնդում է միայն մի նպատակ, այն է՝ Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության քաղաքացիների ենթագիտակցության մեջ մտցնել միտքն այն մասին, որ եթե Ադրբեջանը

ռազմական նոր ագրեսիա սանձազերծի Արցախի Հանրապետության դեմ (իսկ ադրբեջանա-թուրքական բազմների վերջին բոլոր գործողությունները համոզիչ վկայում են նրանց կողմից ռազմական գործողություններ սկսելու հնարավորության մասին), դա կծեռնարկվի միայն Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարի գիտությամբ ու օրհնությամբ: Դե ինչ, նեոսամայան նենգ, բազմադեմ, զգվելի քաղաքականության բնորոշ փոքրիկ նմուշ: Ընդ որում՝ Զ. Հասանովը բնավ պատահական չէ, որ խոսում է Նախիջևանում տեղակայված բավական լուրջ զինված ուժերի (թուրքական) մասին: Նրանց ապագա գործողությունների մարտավարությունը պարզ է. սադրել ռազմական բախումներ հայ-ադրբեջանական պետական սահմանին Նախիջևանի շրջանում՝ նպատակ ունենալով զնդակոծության տակ առնել Արարատի մարզը Ջանգեզուրի, ասել է թե՛ Արցախի հետ կապող ռազմավարական ճանապարհը՝ դրանով իսկ զրկելով հայկական կողմին Արցախի զինված ուժերին մատակարարելու հնարավորությունից, միաժամանակ լայնամասշտաբ ռազմական ագրեսիա սկսելով Արցախի Հանրապետության դեմ: Սպասվող նման ռազմական արկածախնդրությունից հետո բանից անտեղյակ ընթերցողներին կհիշեցնեն «Կրեմլի բանսարկությունների», Մոսկվայի կողմից ադրբեջանական զինվորականությանը հավանություն տալու մասին՝ առնվազն ՌԴ պաշտպանության նախարարի մակարդակով: Նման հնարավոր գործողության տեղեկատվական նախապատրաստմանն էր նվիրված նաև ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի ելույթը Թյուրքալեզու պետությունների համագործակցության խորհրդի (Թյուրքական խորհուրդ) VII զագաթաժողովում, որը տեղի է ունեցել 2019 թ. հոկտեմբերին Բաքվում: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ հանդես գալով այս միջոցառման ժամանակ՝ Ի. Ալիևը, մասնավորապես, ասել էր. «Ինչպես գիտեք, Նախիջևանն անջատված է Ադրբեջանի մայրցամաքային մասից: Նրանց միջև ադրբեջանական հինավուրց հող Ջանգեզուրն է: Նրա հանձնումը Հայաստանին աշխարհագրորեն կիսել է Թյուրքական աշխարհը»: Ավելին, Ջանգեզուրի հարցին հենց այդ ժամանակ՝ 2019 թ. հոկտեմբերին նվիրվեց մի ամբողջ հոդված Minval.az-ում (minval.az/news/123928372)՝ «Ադրբեջանը վերադարձնում է Ջանգեզուրի հարցը օրակարգ» վերնագրով, որում ափշերոնյան սուլթանի ոչ անտաղանդ խոսափող Թոֆիգա խանումը, նույն ինքը՝ քաղաքական մեկնաբան Նուրանին, ամենայն անկեղծությամբ բացում է տեղեկությունն Ադրբեջանի ռազմավարական իսկական դաշնակիցների մասին: Միայն մեկ մեջբերում կատարենք այդ հոդվածից. «Վերջապես, կա նաև հարցի այնպիսի կողմ, ինչպիսին Հայաստանի քնքուշ բարեկամությունն է Իրանի հետ, որը ներառում է և՛ զենքի ապօրինի տարանցումը իրանամետ արմատական խմբավորումներին, և՛ հատուկ ծառայությունների համագործակցությունը, այդ թվում և ԱՄՆ-ի դեմ «աշխատանքում», և՛ զենքի համատեղ արտադրությունը: Այս համապատկերում և՛ զավթված, նշանակում է՝ Իրանի հետ Ադրբեջանի պետական սահմանի՝ ոչ մեկի հսկողությանը չենթարկվող հատվածը, և՛ այն, որ ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության գծով խորհրդական Ջոն Բոլթոնին՝

Հարավային Կովկաս կատարած այցելության ժամանակ, չհաջողվեց պայմանավորվել հենց Հայաստանի հետ պատժամիջոցների ռեժիմի պահպանման մասին, այսպես ասենք՝ «Զանգեզուրի հարցին» նոր ակտուալություն են հաղորդում: Եվ եթե անգամ ինքը՝ Բոլթոնը, հրաժարական է տվել, ապա ԱՄՆ անհանգստությունը Իրանում և նրա շուրջ կատարվող իրադարձություններից ոչ մի տեղ չի անհետացել: Եվ սա նույնպես միանգամայն այլ «ընթերցում» է հաղորդում Զանգեզուրի այդ նույն հարցին: Իսկ դա նշանակում է, որ Հայաստանն իր ագրեսիվ նկրտումների համար, միանգամայն հնարավոր է, ստիպված կլինի վճարել նաև «տարածքային» գին: Մանավանդ որ ուժերի թե՛ ռազմական, թե՛ քաղաքական դասավորությունն այժմ փոխվում է ոչ հոգուտ նրա»: Այսինքն՝ Թոֆիգա խանումը ոչ երկիմաստորեն հայտարարում է ԱՄՆ-ի կողմից Ադրբեջանի ապագա ռազմական ագրեսիայի աջակցության մասին:

Կարծում եմ, որ հետագա մեկնաբանություններն ավելորդ են: Ես այսքան մանրամասն ներկայացրի ադրբեջանա-թուրքական բազենների վերջին հայտարարություններն ու գործողությունները, որպեսզի այս համատեքստում հարգելի ընթերցողին ցույց տամ ՀՀ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանի ողջ անգրագիտությունը, իսկ գուցե պարզապես դավաճանական էությունը, որը Հարավային Կովկասի, Մեծ Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջանում ստեղծվող աշխարհաքաղաքական այսքան բարդ իրադրությունում զբաղված է միանգամայն այլ գործերով: Նրա գործողությունների բովանդակությունը հանգեցվում է հայ հասարակության պառակտման խորացմանը: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չինչի, փորձեմ հակիրճ նշել նիկոլվոլանիչյան խառնամբոխի՝ էությամբ դավաճանական գործունեության հիմնական կետերը:

Հարգելի ընթերցող, 2018 թ. ապրիլ-մայիսից, ՀՀ-ում պետական հեղաշրջման իրականացումից հետո ես քանիցս գրել եմ այն մասին, որ Հայաստանում պետական հեղաշրջման հետևում կանգնած է ԱՄՆ-ը, իսկ նրա շարժիչ ուժը դարձան բազմաթիվ, այսպես կոչված, հասարակական կազմակերպությունները, որոնք արդեն ավելի քան տասը տարի շրայլորեն սնվում են Զորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամից, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդներն ու օրեցօր լկտիացող ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստները, ինչպես նաև ԱՄՆ ու Արևմտյան Եվրոպայի տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտներն ու հիմնադրամները: Նրանց հիմնական խնդիրը հանգեցվում էր հայկական քրիստոնեական ընտանեկան ավանդույթների խարխումանը, իսկ վերջնապատակը՝ Ռուսաստանի հետ դաշնակցային հարաբերությունների խզմանը: Խորին երախտագիտությամբ պետք է նշեմ, որ իմ երկյուղները առանձին հողվածների ձևով հրապարակվել են ռուսաստանյան հայրենասիրական հեղինակավոր REGNUM տեղեկատվական գործակալության ինտերնետ-պարբերականում, ինչպիսիք են. «Քոչարյանն իմ ընկերը չէ, բայց ճշմարտությունն ավելի թանկ է» (2018 թ. օգոստոսի 2), «Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմաքաղա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

քական դաշինքի այլընտրանքը պատերազմն է» (2018 թ. հոկտեմբերի 5), «Օրակարգում Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքի խզումն է» (2018 թ. հոկտեմբերի 28), «Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմ սանձազերծելով՝ կխփեն Ռուսաստանին» (2018 թ. նոյեմբերի 3), «Հայաստանը և հայերը հուսալիորեն պաշտպանված են Ռուսաստանի կողքին» (2019 թ. հուլիսի 9): Եվ այս թեմայով հրապարակումների ցուցակը կարելի է շարունակել: Արձանագրելով փաստը, այլ ոչ թե զբաղվելով ինքնափառով, ինչպես Ջաքիր օղլին, նշեմ, որ այն ժամանակ ՀՀ քաղաքական գործիչներից շատ քերն էին համաձայն այս հաշվով իմ ունեցած տազնապների հետ: Ուստի, ինձ համար շատ կարևոր և, չեմ թաքցնի, ուրախալի էր, որ մեր օրերում Հայաստանի կրթված երիտասարդ հասարակական-քաղաքական գործիչներն ավելի ու ավելի են համոզվում Հայաստանի Հանրապետության հանդեպ հավաքական Արևմուտքի երկերեսանիության մեջ: Այսպես, ս. թ. հունիսի 14-ին «Ադեկվադ» միաբանության անդամները ամերիկյան դեսպանատուն տարան շնորհակալագիր՝ երախտագիտություն հայտնելով, որ անտեսվում են ՀՀ ընդդիմադիր ուժերի բողոքների մասնակիցների հանդեպ Հայաստանի իշխանությունների (իրենց սրտին մոտ ու սիրելի) կազմակերպած ճնշումները: Այդ ակցիայի մասնակիցների պաստառների վրա գրված էր՝ «Շնորհակալություն լռության համար»: «Ադեկվադ» միաբանության առաջնորդներից մեկը՝ Արթուր Դանիելյանը, այդ օրը շատ դիպուկ նկատեց. «Զնայած կորոնավիրուսի հետ կապված ծանր իրավիճակին՝ մենք ստիպված ենք նշել այս օրը որպես տոն, կեղծ բարեպաշտության տոն ... Վերջապես «դեմոկրատիա» անունը կրող ֆուֆլոն, որը մեզ կերցնում էին այս բոլոր տասնամյակներին, թե, իբր, պետությունը չպետք է ճնշումներ կիրառի, թե, իբր, «խոսքի ազատություն» է և այլն, աշխատում է միայն այն դեպքում, երբ խոսքը վերաբերում է իրենց գործակալական ցանց չհանդիսացող մարդկանց ... Մենք եկել ենք ԱՄՆ դեսպանատուն, որպեսզի հայտնենք մեր համերաշխությունն ամերիկացիներին ու նրանց կառավարությանը լռության համար ... Մենք փորձելու ենք մեր շնորհակալագիրը հանձնել դեսպանության աշխատողներին, քանի որ մենք նույնպես կարծում ենք, որ օտարերկրյա դեսպանությունները չպետք է միջամտեն Հայաստանի ներքին գործերին, այնպես, ինչպես հիմա անում է ԱՄՆ դեսպանությունը: 30 տարի դեսպանությունը դա չի արել և մշտապես միջամտել է, իսկ հիմա չի միջամտում»: Ավելի հասկանալի չես ասի, հաճելի է նմանություններ անցկացնել անցյալի հետ: Ի՞նչ նկատի ունեմ: Արդեն թևավոր է դարձել ԱՄՆ 32-րդ նախագահ Ֆրանկլին Դելանո Ռուզվելտին վերագրվող արտահայտությունը, որը, խոսելով Նիկարագուայի դիկտատոր Անաստասիո Սոմոսայի (ավագի) մասին, ասել է. «Նա շանորդի է, բայց մեր շանորդին է»: Այժմ «Մեր շանորդին» կարգախոսը ինքնատիպ ռազմավարություն է դարձել, որի համաձայն՝ ԱՄՆ-ը աջակցում է ավտորիտար առաջնորդներին և բացահայտ հանցագործներին (Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի հավաքական կերպարը, ինչպիսին նա ընկալվում է ՀՀ բազմաթիվ ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների կողմից) այնքան ժամանակ, քանի դեռ նրանց ռեժիմները լոյալ են ԱՄՆ-ին:

Ավելին, ԱՄՆ-ը արդարացնում է այդ միջամտությունը պետությունների ներքին գործերին՝ քողարկվելով «մարդու իրավունքների համար պայքարի», «քաղաքացիական հասարակության զարգացման» կարգախոսներով ու այլ բարեփոխարություններով (այդ հասկացությունների բուն էության խեղաթուրման հետևանքով), ընդ որում՝ հիմնալի գիտակցելով, որ իրենց արարքները հանգեցնում են փորձարկվող երկրների պետականության քայքայմանը: Հատկանշական է, որ ս. թ. հունիսի 7-ին 168.ամ ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց ՀՀ հասարակական-քաղաքական հայտնի գործիչ Միհրան Հակոբյանի Բաց նամակը ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսին և ՀՀ-ում Եվրամիության պատվիրակության ղեկավար Անդրեա Վիկտորինին: Նամակում VI գումարման խորհրդարանի նախկին պատգամավորն արդարացիորեն նշում է. «Արդեն մեկ տարուց ավելի հետևում են ձեր ինստիտուտների գործունեությանը Հայաստանում: Հիշում եմ՝ տարիներ առաջ ժողովրդավարության և մարդու իրավունքների հետ կապված նույնիսկ ամենաչնչին խնդիրների դեպքում ձեր կամ ձեզ աֆիլիացված կառույցների արծագանքը չէր ուշանում, և դա իրոք սթափեցնող դեր էր կատարում իշխանական այրերի համար, որ չգայթակղվեն և իշխանություն կիրառելը չչարաշահեն»: Այնուհետև Մ. Հակոբյանը իրավացիորեն կշտամբում է դիվանագետներին «կուրության» համար, որ չեն նկատում օրենքի և քաղաքական մոտիվներով հետապնդումների ենթարկվող ՀՀ քաղաքացիների իրավունքների աղաղակող խախտումները, միևնույն ժամանակ, հատկապես ընդգծում է, որ ԱՄՆ և ԵՄ սույն՝ երկակի չափորոշիչների վրա հիմնված քաղաքականությունը «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի հպարտության առարկան է: Ի՞նչն է հատկապես արժեքավոր խորհրդարանի նախկին պատգամավորի նամակում, այն, որ դա ուղղակի նախագուշացում է բարձրաստիճան դեսպաններին, որ իրենց կարծիքը լիովին կարհամարհվի ՀՀ-ում իշխանափոխությունից հետո: Այս առնչությամբ կցանկանայի նշել, որ այսօրվա Հայաստանում հավաքական Արևմուտքի գործունեության նման օբյեկտիվ կոշտ գնահատականը, հազվադեպ բացառություններով, գերակշռող է քաղաքական դաշտում: Դե ինչ, ինչպես ասում են, լավ է ուշ, քան երբեք:

Կարդալով այս տողերը՝ ընթերցողը միանգամայն արդարացիորեն կարող է հարց տալ՝ իսկ ինչո՞վ է Նիկոլ Վոլակիչն այդքան գերել ԱՄՆ և Եվրամիության դեսպաններին: Իր ճերմակող մորուքո՞վ՝ հագիվ թե, իսկ գուցե ուսյալությա՞մբ, նույնպես ոչ, ի վերջո, ոչ Օքսֆորդում, ոչ էլ Քեմբրիջում կամ էլ ԱՊՀ-ում է նա ստացել իր անավարտ բարձրագույն կրթությունը: Սովորական պոպուլիստ Նիկոլ Վոլակիչի անձի հանդեպ հավաքական Արևմուտքի այսքան անթաքույց համակրանքի դրդապատճառները միանգամայն բացատրելի են, քանի որ նրա վրա դրված է շատ որոշակի առաքելություն, դիցուք. հայոց պետականության հիմքերի թուլացման, հայ ժողովրդի քրիստոնեական քաղաքակրթական կոդի քայքայման ճանապարհով հասնել հայ հասարակության պառակտման խորացմանը՝ այն արիեստականորեն «հեղափոխականների» ու «ռևանշիստների» բաժանելու, Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության քաղաքական էլիտաների միջև

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

աստիճանաբար թշնամանքի իրադրություն ստեղծելու հիման վրա, ինչը վերջնարդյունքում պարարտ հող կստեղծի Ադրբեջանի և Հայաստանի, Ադրբեջանի ու Արցախի Հանրապետության միջև ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության կողմից նոր պատերազմ սանձազերծելու համար: Այդ անխուսափելի ռազմական ագրեսիայի սկսվելու մեղավորն արդեն նշանակված է՝ Ռուսաստանի Դաշնության պաշտպանության նախարար, հայրենասեր-դերժավնիկ Սերգեյ Կուժուգեթովիչ Շոյգուն: Աստված մի արասցե, բայց այս մինիմում-ծրագրի իրականացմամբ Թուրքիայի 37-րդ սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն իր կրտսեր պաշտոնակցի՝ փշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի հետ միասին, կանխավայելելով իրենց բաղձալի երազանքի իրականացման՝ Ջիբրալթարից մինչև Չինաստանի Սինցզյան-ույղուրական ինքնավար օկրուգ իսլամական աղեղի ստեղծման մոտ լինելը, ձեռնամուխ կլինի «Բ» պլանի իրագործմանը, որի էությունը Հայաստանում այնպիսի պայմանների ստեղծումն է, երբ ՀՀ իշխանությունները կփորձեն հանել 102-րդ ռուսական ռազմակայանը Գյումրիից, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության չորս սահմանապահ ջոկատները և ռուսական «Էրեբունի» ռազմաօդային բազան Երևանից: Այս մասին քանիցս գրել եմ իմ հոդվածներում, որոնք հրապարակվել են REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, և որոնք այնուհետև վերահրապարակվել են ՀՀ մեկ-երկու ինտերնետ-պարբերականներում: Իսկ ի հակակշիռ՝ շուրջօրյա հեռարձակվող տասնյակ ինտերնետ-հեռուստատեսություններ և լրատվամիջոցներ, որոնք շրայլորեն ֆինանսավորվում են Ջորջ Սորոսի այդ նույն չարաբաստիկ «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի և հավաքական Արևմուտքի տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտների ու հիմնադրամների կողմից, բավական հետևողականորեն թունավորում են Հայաստանի՝ քաղաքականությանը ոչ քաջատեղյակ քաղաքացիների գիտակցությունը ՀՀ տարածքում այդ ռազմական կառույցների գտնվելու վտանգի մասին: Օգտվելով առիթից՝ ցանկանում եմ հատկապես նշել ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի կողմնակիցների մարդասիրությունն ու մեծահոգությունը, որոնք, ըստ երևույթին, խնայելով Նիկոլ Վոլակիչին, գրկել են ինձ իրենց ենթակա հեռուստաալիքների էկրաններից և այլ լրատվամիջոցներով այս հաշվով ունեցած տագնապները պատմելու հնարավորությունից: Հարգելի ընթերցողը կարող է մտածել, օրինակ, որ ինձ հնարավորություն չեն տալիս հանդես գալ հեռուստաալիքներով գուցե այն պատճառով, որ նիկոլվոլակիչյան հանցախմբի հակաժողովրդական գործունեության իմ գնահատականներն այնքան էլ ակտուալ չեն: Առանց կեղծ համեստության չեմ համաձայնի այս կարծիքին այն պարզ պատճառով, որ իմ հոդվածները, որոնք հրապարակվում են հայկական ինտերնետ-պարբերականներում, մասնավորապես՝ Shame.am կայքում, դիտում է առնվազն 35 հազար ընթերցող, և ավելին, օրինակ՝ տեսահոլովակը, որը նկարահանվել է REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ «Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի շեմին է» հոդվածի հիման վրա, անցած ամիս դիտել է

120 689 մարդ, ընդ որում՝ գնահատողների թվի 68,4%-ը տեսահոլովակը հավանել է (տե՛ս <https://youtu.be/twzpHECHARQ>): Այս տվյալները ներկայացնում են բնավ ոչ ինքնագովազդի համար, այլ որպեսզի ցույց տամ, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ստեղծվող իրավիճակի իմ գնահատականները պահանջված են, և որ պակաս կարևոր չէ՝ դրանք միանգամայն համահունչ են Հայաստանի ընդդիմադիր իսկական ուժերի մոտեցումներին, այդ թվում և Ռոբերտ Քոչարյանի կողմնակիցների ձամբարից:

Հարգելի ընթերցող, կարելի էր բոլորովին թարմ օրինակներ ներկայացնել հիմա արդեն սահմանադրական հեղաշրջման ոլորտից, որը կատարեցին Նիկոլ Վոլակիչն ու նրա 88 սխրակիցները Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովում: Հիշեցնեմ, որ ս. թ. հունիսի 22-ին ՀՀ Ազգային ժողովի նիստում կառավարող «Իմ քայլը» խմբակցությունը «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանի ուղղակի ճնշմամբ և ղեկավարությամբ կատարեց հանցագործություն, որը նախատեսված է Հայաստանի Հանրապետության Քրեական օրենսգրքի 300-րդ հոդվածով (Պետական իշխանության յուրացում)՝ սահմանադրական լիազորություն ստացավ Հայաստանի Սահմանադրությունում ՀՀ Սահմանադրական դատարանի մասին փոփոխություններ մտցնելու մասով: Նշենք նաև, որ ս. թ. հունիսի 25-ին ՀՀ Ազգային ժողովի «Բարգավաճ Հայաստան» ընդդիմադիր խմբակցությունը էլեկտրոնային փոստով Հայաստանի Սահմանադրական դատարան ուղարկեց հայց, որով վիճարկվում են Հիմնական օրենքում ՀՀ ԱԺ-ի կողմից ս. թ. հունիսի 22-ին մտցված փոփոխությունները, իսկ արդեն ս. թ. հունիսի 26-ին ընդդիմադիր խորհրդարանականները Հայաստանի Սահմանադրական դատարանին հանձնեցին այդ փաստաթղթի թղթային տարբերակը: ՀՀ գործող օրենքին համապատասխան՝ 15 օրվա ընթացքում Սահմանադրական դատարանը պետք է ընդունի որոշում այն մասին, թե այդ դիմումը արդյոք կընդունվի՞ վարույթ:

Վերջին օրերի քաղաքական առօրյայի այսքան մանրամասն նկարագրությունը հետապնդում էր միայն մեկ նպատակ՝ ցույց տալ ՀՀ իշխանավորների լիակատար անհամարժեքությունը Հայաստանի ազգային անվտանգության ահեղ մարտահրավերներին: Այս անվիճելի փաստը վկայում է կամ զբաղեցրած պաշտոններին նրանց բացարձակ անձեռնհասության, կամ իրենց անդրովկիանոսյան ուղեվարների հանցավոր հրահանգներին կուրորեն հետևելու մասին: Ի դեպ, մեր պարագայում այդ երկու հանգամանքն էլ փոխկապակցված են և տեղի են ունենում միաժամանակ: Իսկ այդ ընթացքում մեծ ճանապարհների բոցաշունչ տրիբուն Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, ս. թ. հունիսի 25-ին, ելույթ ունենալով Ազգային ժողովում, ամենաստոր մակդիրներով պիտակավորեց «Բարգավաճ Հայաստանի»՝ այսօրվա դրությամբ ՀՀ ԱԺ միակ ընդդիմադիր խմբակցության պատգամավորներին՝ տեղեկատվական դաշտ նետելով նոր «մերկացումներ» ինչպես «Բարգավաճ Հայաստանի» պատգամավորների, այնպես էլ նախկին իշխանությունների իբր հանցավոր գործունեության մասին: Նշենք, որ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի

պետական հեղաշրջումից հետո անցած երկու տարի երկու ամսվա ընթացքում հայ քաղաքացիներն այդպես էլ չդարձան Նիկոլ Վոլակիչին ենթակա դատարանների կայացրած՝ նախկին «կոռուպցիոն» իշխանությունների հանցավոր արարքները դատապարտող գոնե մեկ դատավճռի ականատեսները: Մի խոսքով՝ հացի, այսինքն՝ մեր պարագայում օտարերկրյա և ներքին ներդրումների բացակայության պայմաններում մեր անգերազանցելի պոպուլիստը հերթական թամաշայի շրայությունն արեց, որի սիրահարն են շարունակում մնալ, ավաղ, Հայաստանի բնակչության՝ կարիքից կամազուրկ դարձած որոշակի շերտերը:

Դե ինչ, ամփոփելով վերոշարադրյալը՝ խոստովանենք, որ ժամանակն աշխատում է Թուրքիայի և Ադրբեջանի, Նիկոլ Վոլակիչի անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների օգտին: Խոստովանենք նաև, որ ընդդիմադիր ուժերի դեռևս տարանջատ գործողությունները (որոնց հետևելով՝ տպավորություն ես ստանում, թե նրանք ավելի շատ մտահոգ են իրենց երևակայական առաջնորդին պարզելով, այլ ոչ թե հայոց պետականության կորստի մահացու սպառնալիքի չեզոքացման գործնական քայլերով, որի իրագործման ճանապարհով անշեղորեն ընթանում է ազգային արհավիրքը՝ Նիկոլ Փաշինյան անունով) պարարտ հող են ստեղծում հայոց պետականության հիմքերի խաթալման համար: Ընթերցողը կարող է իրավացիորեն նախատել ինձ, քանի որ նկարագրում եմ ՀՀ տագնապալի իրավիճակը՝ առանց երկիրն այդ վտանգավոր վիճակից դուրս բերելու կոնկրետ առաջարկություններ անելու: Դե ինչ, հայտնեն նաև իմ կարծիքը երկիրը ստեղծված չափազանց վտանգավոր իրադրությունից հանելու ճանապարհների մասին: Կարծում եմ, որ Հայաստանի օբյեկտիվ մտածող քաղաքական գործիչները կհամաձայնեն, որ ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ցրումը անօրինական գործողություն էր, որն իրականացվեց ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի և ապագա դիկտատոր Նիկոլ Փաշինյանի գործարքի արդյունքում, իհարկե, ոչ առանց օվկիանոսի այն կողմից և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից հնչող հուշումների: Հիշեցնեն, որ ՀՀ նախագահը 20 օր մահուդի տակ պահեց ՀՀ VI գումարման ԱԺ «ԱԺ կանոնակարգի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» որոշումը և միայն սահմանված ժամկետի վերջին օրը դիմեց ՀՀ Սահմանադրական դատարան՝ Հայաստանի Սահմանադրությանն այդ օրենքի համապատասխանությունը որոշելու համար: Արդյունքում՝ ՀՀ VI գումարման ԱԺ-ը փողոցի ուղղակի ճնշման ներքո ցրվեց: Այսինքն՝ արդարացի կլինեք, եթե ՀՀ VI գումարման ԱԺ-ում ներկայացված բոլոր խմբակցությունների և քաղաքական կուսակցությունների ներկայացուցիչները ստեղծեին հայ հասարակության առողջ հատվածի համախմբման համակարգող խորհուրդ կամ հանձնաժողով, էությունն է կարևոր՝ Նիկոլ Փաշինյանի և ԿԶ-ի հակազգային ու արդեն հանցագործությունների մեջ խրված հակաժողովրդական հանցախմբին իշխանությունից հեռացնելու պայքարի համար: Բնական է, որ այդ խորհրդի (հանձնաժողովի) կազմի մեջ պետք է մտնի ՀՀ երրորդ նախագահ, ՀՀ VI

գումարման խորհրդարանում մեծամասնություն ունեցած Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը, ինչպես նաև ՀՀ Երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը, ՀՀ Հանրային խորհրդի նախկին նախագահ Վազգեն Մանուկյանը, ՀՀ պետական հայտնի գործիչ Դավիթ Շահնազարյանը, քաղաքական հայտնի գործիչ Ռուբեն Հակոբյանը և այլք: Անվիճելի է, որ խորհրդի աշխատանքում պետք է ներգրավված լինեն կրթված ու հայրենասեր ուժեր, որոնց մասին նշվեց սույն հոդվածում, և նրանց դաշնակիցները նոր ստեղծված քաղաքական կուսակցություններից: Ընդ որում՝ այս աշխատանքը հապաղման ենթակա չէ, քանզի մեր Հայրենիքը վտանգի մեջ է: Համոզված եմ, որ հարցի նման առաջադրմանը կհամաձայնի քաղաքական ուժերի ղեկավարների մեծ մասը, որոնց համար առաջին տեղում հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգությունն է: Իսկ հայրենասիրական ուժերի նշանաբանը պետք է լինեն «Հայաստանի ազգային շահերի դավաճանությունը չի՝ անցնի» բառերը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

БЕЗ ПОКАЯНИЯ – НЕТ ПРОЩЕНИЯ, И БЕЗ ПРОЩЕНИЯ – НЕТ СПАСЕНИЯ!

Аннотация

Региону Южного Кавказа грозит опасность возобновления крупномасштабной кровопролитной войны. Коррупционный режим Ильхама Алиева, чтобы отвлечь внимание общественности своей страны от насущных проблем, усугубленных эпидемией коронавируса и падением цен на нефть, а также тотальной коррупцией в стране и баснословным обогащением своего клана, будет вынужден спровоцировать войну. Никол Воваевич же будет вынужден в этом подсобить своему «учителю по коррупции».

Статью хочу начать с откровенного признания, а именно: никогда не предполагал, что президент Азербайджана Ильхам Алиев, все более и более позиционирующий себя апшеронским султаном, смог бы вдохновить меня на написание «восторженного» отклика на его очередное выступление. Итак, уважаемый читатель, 25 июня т. г. апшеронский султан, он же Верховный главнокомандующий Вооруженными силами Азербайджана Ильхам Алиев принял участие в открытии N-ской воинской части Министерства обороны султаната, в ходе которого выступил с речью (br.az/xronika/20200629111429437.html). Именно его речь и воодушевила меня взяться за ручку и постараться обессмертить его сие выступление – диагноз. Будучи, как и «народный премьер» Армении Никол Пашинян, политиком галактического масштаба, муаллим Ильхам высказал свое беспокойство нарушениями норм Международного права: «Нормы Международного права грубо нарушаются, не соблюдаются. К сожалению, сегодня в международных отношениях преобладает принцип «кто сильный, тот и прав» (суровая оценка деятельности Генерального секретаря ООН Антониу Гутерриша – А. Г.). Мы видим, наблюдаем это и должны предпринять свои шаги в соответствии с этим, потому что нам надо считаться с реальной ситуацией. Нарушение норм Международного права должно побуждать любую страну к усилению своего потенциала, и мы уже давно приступили к этому. Именно в результате этого сегодня азербайджанская армия обладает высочайшим профессионализмом [свидетельство чему Апрель-

ская (2016 г.) война, развязанная Азербайджаном против республики Арцах, когда потери Азербайджана в живой силе десятикратно превысили потери Армии обороны Арцаха, в результате чего министр обороны Азербайджана просил руководство Генштаба ВС РФ склонить армянскую сторону к миру. – А. Г.]. В то же время по моему указанию в последние годы организуется оснащение нашей армии оружием, боеприпасами и техникой. На эти цели израсходованы миллиарды долларов». Казалось, ничего нового в речи апшеронского султана не прозвучало. Все те же воинственные призывы, слушая которые складывается впечатление, что Ильхам Алиев все время повторяет эти тосты с двоякой целью. Первое, это убедить самого себя, что на самом деле так оно и есть, во-вторых, убедить своих турецких покровителей в готовности Вооруженных сил Азербайджана начать войну. «В принципе если провести объективный анализ, то можно увидеть, что перспектив развития там (имеется в виду Армения. – А. Г.) нет, потому что страна не может содержать себя, охранять свои границы, их границы охраняют солдаты и офицеры зарубежных стран. Она не может обеспечить свою военную силу, иностранное государство имеет там военную базу (у апшеронского султана появился какой-то животный ужас от упоминания России, пограничные отряды которой охраняют государственную границу Армении, а 102-я российская военная база в Гюмри. Видимо, эта данность очень сильно остужает воинственный пыл азербайджано-турецких ястребов. – А. Г.). ... При этом страна выдвигает против соседей, причем против кого – такого крупного государства, как Турция, территориальные притязания. Выдвигает против Турции необоснованные обвинения в «геноциде». Никакого геноцида не было [не амнезия ли у И. Алиева? Что ж, напомним апшеронскому султану, что после поражения Османской империи в Первой мировой войне и Мудросского перемирия в 1918 году страны-победительницы потребовали от Турции наказать виновных в преступлениях против военнопленных и армян. Турецкий Военный трибунал, рассматривавший судебные дела об ответственности руководства партии «Единение и Прогресс» (Иттихат) в массовых убийствах армян и греков, посчитал доказанным факт организованного убийства армян лидерами Иттихат, признал их виновными и приговорил лидеров Иттихат Талаата, Энвера, Джемала и доктора Назима к смертной казни. Алиев не мог этого не знать, как и не знать того, что Геноцид армян признали Совет Европы (1998, 2001), Европарламент (1987, 2000, 2002, 2005), Ватикан и более 30 стран, в том числе Россия, Франция, США, ФРГ, Бразилия, Аргентина, Уругвай, Ливан, Ливия. – А. Г.]. Для полноты картины, свидетельствующей о полной амнезии или еще более тяжелом заболевании, приведу и другие перлы из этого же выступления Ильхама Гейдаровича, наиболее красноречиво доказывающие теперь уже о его представлениях об идеологической работе: «Я неоднократно говорил,

что мы, к сожалению, не знали своей реальной истории, мы не виноваты в этом, потому что мы так читали, нас так учили. Враги азербайджанского народа преподносились как герои. Бандитская группа 26 бакинских комиссаров преподносилась как герои. Преступные армянские националисты, возглавлявшие эту банду, преподносились как герои. Их имена присваивались районам, им возводились памятники. Палачу азербайджанского народа Шаумяну был установлен памятник, его имя было увековечено. Но все же вина не в нас. Такой была история советской власти». А теперь, уважаемый читатель, приведем другую выдержку из выступления Алиева, нет-нет, не Ильхама, а Гейдара Алирза-оглы, отца нынешнего апшеронского султана. Есть брошюра, изданная в 1978 году в Баку, которая называется: «Мужественный боец за дело Ленина, за коммунизм: к 100-летию со дня рождения С. Г. Шаумяна» (доклад Алиева Г. А. прочитан на торжественном собрании, посвященном 100-летию со дня рождения С. Г. Шаумяна в Баку 11 октября 1978 года, kornelij.livjournal.com/988513.html). На стр. 26 читаем: «И сегодня мы с гордостью и любовью говорим, что великий сын армянского народа Степан – это и сын азербайджанского народа, всех народов Закавказья, всего многонационального и единого советского народа (бурные, продолжительные аплодисменты)». В этой брошюре есть и другие алиевские высказывания: «Вся недолгая, но яркая, наполненная глубоким содержанием жизнь профессионального революционера, многогранная партийная и государственная деятельность Степана Георгиевича Шаумяна – символ беззаветной борьбы за свободу и счастье трудового народа, за торжество идеалов коммунизма. Степана Шаумяна отличали ясный ум, глубина анализа, удивительная способность проникать в самую суть явлений, видеть всю их диалектическую закономерность. Идеиная непоколебимость, большевистская принципиальность, беспредельная преданность рабочему классу, бескомпромиссность к врагам революции – таков сплав героического характера Степана Шаумяна. ... Благородный образ Степана Георгиевича Шаумяна – вдохновляющий пример для всех поколений трудящихся Азербайджана (бурные аплодисменты)». Заметим, что к моменту произнесения этой речи в октябре 1978 года Гейдар Алиев успел 26 лет проработать в КГБ Азербайджана (из них два последних года – председателем КГБ Азербайджанской ССР) и 8 лет первым ЦК КП Азербайджана. У него был доступ абсолютно ко всем секретным документам и архивам. Словом, случайных оценок и искажения исторических фактов на таком высоком уровне не могло быть по определению. Обратное сказанному – предумышленный подлог в сочетании с низменным конформизмом. Я слишком хорошо воспитан, чтобы давать окончательную оценку этому глубокому проявлению антагонизма отца и сына Алиевых, но, конечно, мы имеем дело не с тургеневским восприятием противоречия отцов и детей, а с обстоятельством куда проще. Это типичное

проявление современного коварного неоосманизма – гнусной двуличной политики, напрочь лишенной каких бы то ни было моральных норм. Впрочем, окончательную оценку сему святотатству со стороны сына в отношении памяти дважды Героя Социалистического Труда, члена Политбюро ЦК КПСС (в 1982–1987 гг.). Гейдара Алирза оглы даст история. Мы же заметим, что ныне во всех городах Азербайджана центральные проспекты, улицы, а также многочисленные объекты в разных углах страны названы в честь Гейдара Алиева, убежденного и страстного идейного последователя, выражаясь словами Ильхама Алиева, «бандита Степана Шаумяна». И как сказал в своей «Первой речи против Катилины» старина Цицерон – “O tempora! O mores!” («О времена, о нравы!»).

Вернемся к другим, не менее оригинальным высказываниям муаллима Ильхама. Весьма своеобразное знание истории начала XX века, проявившееся в его речи, получило свое творческое развитие в оценках событий новейшей истории Республики Армения. Апшеронский султан неумолим в своих оценках: «Могу сказать, что история независимости Армении – в принципе позорная история, потому что нынешняя власть (речь о Николе Воваевиче, себя любимом. – А. Г.) уже неоднократно заявляла и доказала, что лица, руководившие Арменией с 1998-го по 2018 год, – преступники, воры, бандиты. Многие из них арестованы. Стало известно, что их генералы – воры, которые крадут солдатскую тушенку и продают ее на рынок. Их герои – преступники, их президенты – взяточники. Нынешняя власть раскрыла все это». К сведению читателей, за два года после государственного переворота апреля–мая 2018 года в Армении, несмотря на жесткий прессинг, угрозы и шантаж со стороны нынешних властей РА и лично Никола Воваевича, нет ни одного решения какой-либо судебной инстанции, которая вынесла бы приговор по инкриминируемым прежним властям обвинениям со стороны Пашиняна и К^о, а теперь уже и нарядившегося в тогу общественного обвинителя апшеронского султана Ильхама-оглы, того самого правдоборца, который героизировал палача Рамиля Сафарова, того самого убийцу, который обезглавил армянского офицера Гургена Маргаряна. Напомним читателям, что 19 февраля 2004 года в Будапеште, куда они были приглашены на курсы переподготовки по линии НАТО, любимец Алиева Рамиль Сафаров обезглавил спящего армянского офицера. Далее Алиев продолжил: «Давайте посмотрим, что произошло после 2018 года. Там якобы была совершена демократическая революция. Всё это ложь. Мы знаем, откуда поступали туда деньги, наверное, знает и армянский народ (что ж, кто-кто, но Алиев прекрасно об этом осведомлен, так как сам финансировал фонд Джорджа Сороса «Открытое общество» на сумму \$48 млн для свершения государственного переворота и дальнейшего разрушения армянской государственности. – А. Г.). Просто посмотрите на биографию нынешних руко-

водителей, посмотрите, в каких фондах они работали, у кого получали деньги. Организаторы этих «революций», а по сути, кровавых переворотов на постсоветском пространстве сегодня являются покровителями руководителей Армении». Ай да умница, ай да молодец, Ильхам-оглы. Наконец-то хоть одну правильную оценку выдал из себя. Однако здесь я хочу похвалить Никола Воваевича, себя любимого. Да-да, уважаемый читатель, читая эти строки, поверьте своим глазам. А похвалить за то, что «народный премьер», выражаясь на ереванском сленге, «опрокинул, кинул дедулю Сороса и К^о». Деньги взял, как гласит молва народная, обзавелся недвижимостью в Канаде и Швейцарии, «озолотил» руки своих родственников-приближенных, нежно именуемых политическими придурками, и, как говорится, был таков. Нет, пока он не сбежал, однако, судя по гневным причитаниям апшеронского султана – заказ, ради исполнения которого были потрачены сотни миллионов долларов, чтобы привести его к власти, им не выполнен. Новое руководство Республики Арцах, хочу надеяться, не поддастся коварным хитросплетениям поводырей Никола Воваевича, да и его самого. Другое дело, что Пашинян всеми своими действиями и далее будет расшатывать устои армянской государственности, вбивать клин в политическую элиту двух армянских государств. Вместе с тем не приходится сомневаться, что его откровенные антироссийские, антиармянские гнусные действия и решения, особенно активизировавшиеся в последнее время, – это своего рода оправдание перед своими заокеанскими хозяевами за промедление в выполнении спущенного из-за океана заказа. Для ясности напомним читателям, что в наши дни, в разгар эпидемии коронавируса, в Армении в спешке созываются внеочередные заседания Национального Собрания РА, на которых, по сути, принимаются антиконституционные законы, а также в конвульсиях принимается законопроект «Об аудиовизуальных медиа». Заметим, что Посольство России в Армении в очень деликатной, но в то же время принципиальной форме выступило с заявлением. Приведем отдельные выдержки из этого заявления: «Данный вопрос является внутренним делом Армении как суверенного государства. Вместе с тем новый закон прямо скажется на судьбе вещания в республике российских телеканалов. Разумеется, мы внимательно следим за процессом его рассмотрения. Заметим, что с принятием закона «Об аудиовизуальных медиа» и поправок в закон «О лицензировании», который должен полностью заменить действующий закон «О телевидении и радио», предполагается исключение иностранных вещателей (читай российских. – А. Г.) из общественного мультиплекса Армении. Опять же по факту речь идет главным образом о русскоязычных программах. Не секрет, что еще с ранней стадии становления независимого армянского государства русский язык с формальной точки зрения утратил какой-либо особый статус. Новые требования по сути продолжают этот

процесс ... Однако, несмотря на отсутствие (статуса), понимая важность урегулирования данного вопроса для многих армянских граждан, российской стороной проявляется конструктивный настрой и выражается готовность совместными усилиями в рамках ЕАЭС найти приемлемое решение этого сложного, комплексного вопроса с учетом особых связей между нашими странами». Однако антироссийский демарш Никола Воваевича и К^о на этом не завершился. Так, очередным гнусным антироссийским выпадом николваваевской камарильи стало выступление армяноненавистника Алексея Навального по Общественному телевидению Республики Армения. Так, в рамках репортажа о конституционных поправках в России Общественное телевидение РА предоставляет эфир провокатору и нацисту, ненавидящему Армению и армян Алексею Навальному в рамках репортажа под названием «Последний и главный день Всероссийского референдума: мнение оппозиции и властей». Я не буду приводить хамские высказывания этого финансируемого из-за океана политического оборотня, дабы не тиражировать злопыхательства этой гнили, а приведу лишь выдержку из отклика глубоко уважаемого в Армении талантливое телеобозревателя, интеллектуала, патриота-державника, интернационалиста, подлинного друга Армении и армянского народа Владимира Рудольфовича Соловьева. Так, в эфире канала «Соловьев – LIVE» на You Tube Владимир Рудольфович заявил: «Смотрите, как интересно, мы так любим Армению, дружественную нам страну, а посмотрите, кого показывают в дружественной нам Армении с комментариями о голосовании. В Армении показывают на Общественном телевидении в рамках репортажа про голосование по внесенным поправкам нациста Навального, который назвал армян хачиками (крестами. – *Ред.*), который ненавидит армян, ненавидит Армению, презирает её. И вы – Общественное телевидение выводите этого человека и показываете у себя в эфире?! Ну вы даете!». Сколь бы больно ни было признаваться, но фактом является то, что после государственного переворота апреля–мая 2018 года Армения находится под внешним управлением со стороны наиболее оголтелых заокеанских антироссийских сил. А политический фигляр по прозвищу Никол Воваевич – всего лишь инструмент разрушения армянской государственности, что неизменно будет сопровождаться началом новой военной агрессии азербайджано-турецкой военизины против Республики Арцах с одновременной дестабилизацией положения на армяно-азербайджанской границе в районе Нахиджевана. Ведь апшеронский султан неспроста в своей приснопамятной речи сказал: «Конечно, главное – это боеспособность. ... В этом направлении также предпринимаются необходимые шаги. Об этом свидетельствуют военные операции как 2016, так и 2018 годов. ... В результате успешной нахчыванской операции мы освободили от оккупантов территорию площадью более 10 тысяч гектаров и вышли на стратегические высоты.

Дорога, ведущая из Армении в Нагорный Карабах, проходит перед нашими глазами. Поэтому необходимо предпринять дополнительные шаги, направленные на повышение боеспособности, чтобы мы в любой момент были готовы к восстановлению территориальной целостности».

Однако изюминкой речи Ильхама Алиева на открытии N-ской воинской части стали слова искреннего сожаления за своего визави Никола Воваевича. Того самого Никола Воваевича, который в порыве откровения хвалил Алиева. Приведу выдержку из высказываний «народного премьера» РА после саммита СНГ в сентябре 2018 г. в Душанбе. Никол Воваевич, рассказывая о своих впечатлениях после беседы с апшеронским султаном, выдал такое, что азербайджанские масс-медиа восторженно опубликовали сказанную им ахию. Так, интернет-издание Axa.az на своем сайте опубликовало статью под заглавием «Образованный человек – Пашинян об Алиеве» (ru.axa.az/news/politika/311953.html), которая начинается так: «Президент Азербайджана Ильхам Алиев оставил впечатление образованного человека, сказал журналистам премьер-министр Армении Никол Пашинян, сообщает «Спутник Армения» ... По его словам, Алиев оставил на него «нормальное, позитивное впечатление». Они нормально, «цивилизованно» побеседовали. «Он оставил впечатление образованного человека», – отметил Пашинян». Увы, апшеронский султан не оценил столь благородного жеста Никола Воваевича, взял да и выложил своё восприятие «народного премьера» РА. Что же такое начудачил в своей речи муаллим Ильхам: «Что показывают последние события? Политические оппоненты преследуются (надо же, Ильхам Гейдарович теперь уже взялся защищать второго и третьего президентов РА Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, экс-министра обороны, Героя Арцаха Сейрана Оганяна. ... – А. Г.), подвергаются аресту, в Конституцию вносятся незаконные изменения. В то время как эти изменения могут быть внесены лишь на референдуме (уже начинаешь подозревать о «некой связи» Алиева с членами Конституционного суда РА. – А. Г.). Увидели, что на референдуме не прошло, внесли изменения в парламенте. Значит разделение власти полностью нарушено (так сказал светоч демократии, апшеронский султан Ильхам Алиев. – А. Г.). Законодательная власть, исполнительная власть, судебноп-правовая сфера уже находятся в руках одного человека (в отличие от Азербайджана, где эти ветви власти находятся в руках двоих – супружеской пары Ильхама и Мехрибан Алиевых. – А. Г.), являются инструментом, и эта диктатура укрепляется. В то же время массовый характер в Армении приобрели коррупция, хищения, взяточничество, кумовство. Все это сейчас уже всплывает наружу. Оказывается, сам премьер-министр и его семья занимаются контрабандой. Во главе контрабанды сигарет стоят премьер-министр, его семья и близкие. Вслед за этим возбуждаются уголовные дела против богатых бизнесменов, после чего их вынуждают перечислять деньги в созданный ими фонд. А деньги из этого фонда забираются и присваиваются. То

есть сегодня премьер-министр Армении и его близкие родственники, окружение превратились в символ взяточничества». Да, сплеховал Никол Воваевич. Будь он чуток начитаннее и менее самовлюблен в самого себя, мог бы поучиться у Ильхама Гейдаровича искусству заниматься казнокрадством втихую.

Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретные примеры. Так, в статье под заглавием «Золотые оффшоры Алиевых», опубликованной 04. 04. 2016 на сайте интернет-издания <http://compromat.ru/page36762.htm> в статье Георгия Переметина читаем: «Доля дочерей президента Азербайджана в золотодобывающем бизнесе страны может быть в пять раз больше предыдущих оценок, следует из «Панамских документов». Государству достается только 30% прибыли от этого бизнеса. Согласно документам юридической компании Mossack Fonseca, которые в результате утечки получили журналисты Международного консорциума журналистов-расследователей (ICIJ) и Центра по расследованию коррупции и организованной преступности (OCCRP), дочери Ильхам Алиева контролируют 56% консорциума из шести золотодобывающих предприятий ... Согласно расследованию, проведенному еще в 2013 году ISIJ, Алиев и его супруга Мехрибан в 2003 году приобрели фирму Rosatund International LTD в юрисдикции Британских Виргинских островов (оффшор). Таким образом Алиев якобы нарушил закон, поскольку его статус парламентария, а затем президента запрещали ему заниматься бизнесом. Кроме того, дочери президента Арзу и Лейла в 2008 году стали владельцами еще трех оффшорных компаний на Британских Виргинских островах (Arbor Investments, La Belleza Holdings Limited и Harvard Management limited)».

В другом интернет-издании (<https://www.currenttime.tv/a/27039341.html>) 27 мая 2015 г. публикуется статья под заглавием «Оффшоры Алиева не платили налоги в бюджет Азербайджана», в которой, в частности, написано: «Центр по исследованию коррупции и организованной преступности (OCCRP) выпустил исследование оффшорных компаний, которые контролируются президентом Азербайджана Ильхамом Алиевым и членами его семьи. Этим официальным компаниям, в частности, доля в крупнейшем мобильном операторе страны Azersell Telecom. По подсчетам OCCRP, компании, контролируемые семьей Алиева, недоплатили в бюджет страны \$600 млн. Расследование было инициировано шведско-финской телекомпанией Telia Sonera, которой также принадлежит доля в Azercell». Можно привести еще с десяток примеров коррупции семьи Алиевых, однако ограничусь лишь отдельными выдержками из статьи в интернет-издании «Кавказ. Реалии», опубликованной 25 апреля 2018 года под заглавием «Фарфор и недвижимость. Чем владеет семья президента Азербайджана» (<https://zen.yandex.ru/media/kavkazr.com/farfor-i-nedvijimost-chem-vladeet-semia-prezidenta-azerbaidjana-5ae07df6bce67e5462ec0e90>). Итак, читаем в этой публикации: «Дети президента Азербайджана Ильхама Алиева и министра чрезвычайных ситуаций Азербайджана

Кямаледдина Гейдарова использовали десятки оффшорных компаний для инвестиций в бизнес, дорогую недвижимость и современные отели по всей Европе и Ближнему Востоку, выяснили журналисты из консорциума OCCRP (проект по расследованию коррупции и организованной преступности). Расследование проводилось репортерами 18 ведущих мировых изданий после гибели мальтийской журналистки Дафны Каруаны Галиции – ее взорвали в собственном автомобиле в октябре 2017 года. Дафна Галиция опубликовала несколько статей о деятельности мальтийского банка Pilatus и первая написала, что он связан и с азербайджанской элитой, и с властями острова. Расследование OCCRP подтвердило, что подавляющее большинство клиентов банка принадлежат к правящей элите Азербайджана. ... Дубайская компания Sahra FZCO владеет отелем и особняками на территории проекта Пальма Джумейра в Дубае. Этот искусственный остров в форме пальмы был построен специально для возведения на нем элитной недвижимости. Компании Sahra FZCO принадлежит отель Sofitel Palm Resort & Spa ... Той же фирме принадлежит 17 особняков в самых лучших местах проекта Пальма Джумейра – кончиках «листьев пальмы». Общая стоимость этой недвижимости – около \$100 млн. Еще один особняк находится в собственности Palm Fronds, эта фирма записана на «Ильхама Алиева», полного тезку президента Азербайджана. Компания использует тот же почтовый адрес в Дубае, что и его дочери Арзу и Лейла. В предыдущем расследовании OCCRP говорилось, что семья Алиевых владеет сетью роскошных отелей в Баку и недвижимостью за границей общей стоимостью не менее \$100 млн. Согласно другому расследованию консорциума журналистов, власти Азербайджана отмыли \$2,9 млрд». Уже не приходится говорить о мастер-классе клана Алиевых в вопросах политической коррупции. Взять хотя бы публикацию авторитетного немецкого издания Deutsche Welle, в которой говорилось, что в 2018 г. коррупционный скандал, всколыхнувший Парламентскую Ассамблею Совета Европы (ПАСЕ), был невиданным по своим масштабам в истории не только самой ассамблеи, но и других международных организаций. Независимый следственный орган IBAC, расследующий случай коррупции в ПАСЕ, представил отчет, свидетельствующий о том, что ряд бывших и действующих депутатов ассамблеи были замешаны в коррупции при сотрудничестве с властями Азербайджана. ... На днях, спустя ровно год после этих событий, на Пленарном заседании ПАСЕ голландский делегат Ван Де Вен представил свой доклад на тему «Прачечные: новые вызовы в сфере организованной преступности, коррупции и отмывании денег». В отчете особо подчеркиваются коррупционные сделки Азербайджана. В докладе, в частности, говорится: «За последние два года были раскрыты крупномасштабные схемы отмывания денег. Самая большая машина по отмыванию денег – Глобальная прачечная “The Global Laundromat”, имеющая корни в России и Молдове, а также азербайджанская прачечная, нахо-

дящаяся в Баку» ([https:// news.am/510673.html](https://news.am/510673.html)). И на этом фоне муаллим Ильхам, говоря о контрабанде сигарет, видать, мысленно думает над тем, как такое могло случиться, что он, матерый коррупционер международного масштаба, вынужден вести переговоры с каким-то мелким сигаретным контрабандистом. А если серьезно, то региону Южного Кавказа грозит опасность возобновления крупномасштабной кровопролитной войны. Коррупционный режим Ильхама Алиева, чтобы отвлечь внимание общественности своей страны от насущных социальных проблем, усугубленных эпидемией коронавируса, с одной стороны, и падением цен на нефть, с другой стороны, а также тотальной коррупцией в стране и баснословным обогащением своего клана, будет вынужден спровоцировать войну. Никол Пашинян же, оказавшись в цейтноте из-за невыполнения заказа заокеанских кукловодов по провоцированию дестабилизации на южных рубежах России, созданию условий для вывода 102-й российской военной базы из Гюмри, вывода четырех погранотрядов Пограничных войск ФСБ России в Армении и военно-воздушной базы «Эребуни» из Еревана, будет вынужден в этом подсобить своему «наставнику по коррупции» муаллиму Ильхаму. А дальше все будет списано на войну. Никол «обидится» на армянский народ и под благовидным предлогом с семьей смонется, к примеру, в Канаду, благо с жильем там уже проблем не возникнет. Почву же для того, чтобы слить, он в спешке создает, доказательством чему его оголтелые антироссийские действия, которые как елей на душу его заокеанским кукловодам. Да, чрезвычайное положение несколько осложняет начало консолидированных действий подавляющей части политических сил Армении, но благо, есть немало лидеров, которые сплотятся воедино во имя спасения нашей Родины – Республики Армения и Республики Арцах. Минувшие же два года после государственного переворота апреля–мая 2018 года, убежден, стали временем тяжелых раздумий и покаяния для многих и многих патриотов, лидеров Армении, которые объединившись, спасут Армению.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на минорной ноте. Благо есть немало факторов, пробуждающих оптимизм за будущее Армении и Республики Арцах. Так, 26 июня т. г. патриотическое российское интернет-издание ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Предательство национальных интересов Армении не пройдет!». Её также опубликовали чудом уцелевшие патриотические издания «Shame.am», «lravunk.com», «Новое Время» – надежные бойцы информационного фронта, последовательно и убедительно объясняющие читателям безальтернативность российско-армянского стратегического союза. Примечательно, что за минувшие 8 дней количество просмотров статьи на сайте интернет-издания «Shame.am» составило 37 200, причём из числа оценивших её оценили на «отлично» 81,82%, а 9,09% дали оценку «хорошо» и лишь

6,15% признали статью «очень плохой». Такое отношение читателей, бесспорно, ко многому обязывает автора этих строк, который избирался депутатом Национального Собрания Республики Армения по спискам Республиканской партии Армении. Я специально подчеркиваю этот факт с тем, чтобы в очередной раз во всеуслышание признаться в доле своей собственной вины за упущения и досадные промахи в работе, которые в апреле 2018 года вывели на улицы г. Еревана десятки тысяч обезволенных нуждой людей, за то, что не каждый из нас, членов правящей политической силы, не взял на себя долю собственной ответственности за состояние дел в той или иной сфере экономики и социальной жизни Армении. При этом, по сути, мы взвалили всю тяжесть ответственности на президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна. И это при том, что в условиях крайне агрессивной политики азербайджано-турецкой военщины, чреватой в любой момент обернуться войной, одни лишь вопросы обеспечения национальной безопасности двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах настоятельно требовали круглосуточной работы. Чтобы у читающих эти строки не сложилось впечатление, что их автор занимается своеобразной формой самобичевания, скажу лишь, что на доверенном мне президентом РА Сержем Азатовичем Саргсяном участке работы были и положительные достижения. Взять хотя бы мои выступления на ежегодных сессиях Парламентской Ассамблеи ОБСЕ летом 2013 и 2014 годов, соответственно, в Стамбуле и Баку. К примеру, в Конгресс-центре Стамбула руководитель постоянной делегации Национального Собрания РА в ПА ОБСЕ (ваш покорный слуга) поименно призвал руководителей Турции приехать в Армению, посетить Мемориал жертв Геноцида армян в Османской империи, покаяться, как это сделал внук одного из главарей османских убийц армянского народа Джемала-паши, поверьте, это дорогого стоит. В Баку же в своём выступлении я прямо обвинил сидящего в зале ПА ОБСЕ члена делегации Милли меджлиса в ПА ОБСЕ в героизации убийцы Рамиля Сафарова. В обоих случаях, думается, читателю нетрудно будет представить полные ненависти взгляды принимающих сторон. Уже не приходится говорить о том, что на юбилейной сессии ПА ОБСЕ 2015 года в Хельсинки, посвященной 40-летию подписания Хельсинкского Заключительного акта по безопасности и сотрудничеству в Европе, Арташес Гегамян был единственным делегатом из более 300 делегатов, представляющих 56 стран-членов ОБСЕ (русская делегация в полном составе бойкотировала эту сессию из-за невыдачи въездных виз депутатам из Крыма), который предложил президенту ПА ОБСЕ Илкке Канерве повторно поставить на голосование итоговую декларацию, которую он поспешно объявил принятой единогласно, при повторном голосовании был единственным делегатом, кто проголосовал «против» итоговой антироссийской Декларации юбилейной сессии ПА ОБСЕ. Упоминание этих фактов преследует одну цель, как-то: эти крайне опасные своими возможными тяжелыми последствиями в плане фи-

зической безопасности мои действия в немалой степени стали возможны не только в силу моей убежденности в их правоте, но и потому, что за своей спиной я чувствовал мощную поддержку лидера Республиканской партии, президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна, всего состава партии. Другое дело, что о добрых делах в Республиканской партии не было принято говорить вслух. Так вот возвращаясь к моей вышеназванной статье в ИА REGNUM, сошлюсь на один из многочисленных откликов на неё. Отклик, который далее я вкратце изложу, ценен для меня тем, что её автор – потомственный офицер, врач, прошедший через горнило миротворческой миссии Вооруженных сил Армении в Ираке в 2005–2007 гг. и сегодня надежно стоящий на вверенном ему участке обеспечения безопасности Республики Армения. Человек он не публичный, поэтому я не буду указывать на его ФИО. Приведу лишь отдельные строки из его отклика на статью: «Ваше предложение о Координационном совете (в моей статье «Предательство национальных интересов Армении не пройдет!» было выдвинуто предложение о создании Координационного совета. – А. Г.) в лице тяжеловесов армянской политики (речь о Роберте Кочаряне и Серже Саргсяне, которых я предложил в состав Координационного совета. – А. Г.) очень своевременно и резонно. Правда, основные из перечисленных Вами политиков, имеющих, без всякого сомнения, огромные заслуги перед страной и национально-освободительной борьбой армянского народа, должны также признать те собственные серьезные просчёты, которые они допустили (кадровая политика, воспитание молодежи на правильных духовно-нравственных матрицах, а не на «ворогайт», пренебрежение социально-экономическим блоком), которые и привели (будем честны!) к появлению такой деструктивной и губительной для страны, позорящей Армению перед всем миром и самое страшное перед мазутным султаном нечисти под названием пашинянизм ... Мы либо погибнем, либо восстановимся – и это произойдет очень быстро, все зависит от покаяния, не Никола, нет это либо сознательный предатель и могильщик страны, либо просто втёмную используемый разрушитель, ловко приведенный к власти ... Все зависит от искреннего переосмысления допущенных ошибок. Только это искреннее переосмысление и позволит им: 1. Консолидироваться; 2. Спасти страну!». Будучи в здравом уме, трудно оспорить эти слова подлинного патриота Армении.

Без покаяния – нет прощения! Без прощения – нет спасения!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԶԿԱ ՆԵՐՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԱՊԱՇԽԱՐԱՆՔԻ, ԵՎ ԶԿԱ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՆՑ ՆԵՐՄԱՆ

Անոտացիա

Հարավային Կովկասի տարածաշրջանին սպառնում է լայնածավալ արյունահեղ պատերազմի վերսկսման վտանգը: Իլիամ Ալիևի կոռուպցիոն ռեժիմը, իր երկրի հասարակայնության ուշադրությունը օրախնդիր հարցերից շեղելու համար, որոնք ավելի են խորացել կորոնավիրուսի համավարակով ու նավթի գների անկմամբ, ինչպես նաև երկրում տիրող համատարած կոռուպցիայով և նրա կլանի առասպելական հարստացմամբ, ստիպված է լինելու պատերազմ սադրել: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչը ստիպված է լինելու այս հարցում օժանդակել «կոռուպցիայի գծով իր ուսուցչին»:

Հոգվածն ուզում եմ սկսել անկեղծ խոստովանությամբ, դիցուք. երբեք չէի ենթադրի, որ Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիևը, որն ավելի ու ավելի շատ է դիրքավորվում որպես ավիշերոնյան սուլթան, կկարողանար ոգեշնչել ինձ գրելու «հիացական» արձագանք իր հերթական ելույթի վերաբերյալ: Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, ս. թ. հունիսի 25-ին ավիշերոնյան սուլթանը, նույն ինքը՝ Ադրբեջանի Զինված ուժերի Գերագույն գլխավոր հրամանատար Իլիամ Ալիևը մասնակցել է սուլթանության պաշտպանության նախարարության N զորամասի բացմանը, որի ընթացքում էլ ելույթ է ունեցել (br.az/xronika/20200629111429437.html): Նրա ելույթն էլ հենց ոգեշնչել է ինձ գրիչ վերցնել և փորձել անմահացնել նրա սույն ելույթ-ախտորոշումը: Լինելով, ինչպես և Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանը, տիեզերական մասշտաբի քաղաքական գործիչ, մուսլիմ Իլիամը անհանգստություն է հայտնել Միջազգային իրավունքի նորմերի խախտումների առիթով. «Միջազգային իրավունքի նորմերը կոպտորեն խախտվում են, չեն պահպանվում: Ցավոք, այսօր միջազգային հարաբերություններում գերակշռում է «ով ուժեղ է, նա էլ իրավացի է» սկզբունքը (ՄԱԿ գլխավոր քարտուղար Անտոնիո Գուտերիշի գործունեության դաժան գնահատական – Ա. Գ.): Մենք տեսնում ենք, նկատում ենք դա և պետք է մեր քայլերը ձեռնարկենք դրան համապատասխան, որովհետև մենք պետք է հաշվի առնենք ռեալ իրավիճակը: Միջազգային իրավունքի նորմերի խախտումը պետք է դրդի ցանկացած երկրի ուժեղացնել իր պոտենցիալը, և մենք արդեն վաղուց ձեռնամուխ ենք եղել դրան: Հենց դրա արդյունքում է, որ ադրբեջանական բանակն այ-

սօր օժտված է բարձրագույն պրոֆեսիոնալիզմով (ինչի վկայությունը Ապրիլյան (2016 թ.) պատերազմն է, որը սանձազերծեց Ադրբեջանը Արցախի Հանրապետության դեմ, երբ Ադրբեջանի կենդանի ուժի կորուստները տասնապատիկ գերազանցեցին Արցախի Պաշտպանության բանակի կորուստները, ինչի արդյունքում Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը ՌԴ ԶՈՒ Գլխավոր շտաբի ղեկավարությանը խնդրեց խաղաղության դրդել հայկական կողմին – Ա. Գ.): Միևնույն ժամանակ, իմ ցուցումով վերջին տարիներին կազմակերպվում է մեր բանակի հազեցումը զենքով, զինամթերքով և տեխնիկայով: Այդ նպատակների համար միլիարդավոր դոլարներ են ծախսվել»: Թվում է՝ ոչ մի նոր բան չի հնչել ափշերոնյան սուլթանի ելույթում: Նույն ռազմաշունչ կոչերը, որոնք լսելիս տպավորություն է ստեղծվում, թե Իլհամ Ալիևն անընդհատ կրկնում է այդ կենացները՝ երկակի նպատակով: Առաջին՝ համոզել ինքն իրեն, որ իրականում այդպես է, որ կա, երկրորդ՝ համոզել իր թուրք հովանավորներին, որ Ադրբեջանի զինված ուժերը պատրաստ են պատերազմ սկսել: «Ըստ էության, եթե օբյեկտիվ վերլուծություն կատարենք, ապա կարելի է տեսնել, որ այնտեղ (նկատի ունի Հայաստանը – Ա. Գ.) զարգացման հեռանկարներ չկան, որովհետև երկիրը չի կարող պահել իրեն, պաշտպանել իր սահմանները, նրանց սահմանները պաշտպանում են արտասահմանյան երկրների զինվորներն ու սպաները: Երկիրը չի կարող ապահովել իր ռազմական ուժը, արտասահմանյան պետությունն այնտեղ ռազմակայան ունի (ափշերոնյան սուլթանի մեջ ինչ-որ կենդանական սարսափ է առաջացել Ռուսաստանի հիշատակումից, որի սահմանապահ ջոկատները պաշտպանում են Հայաստանի պետական սահմանը, իսկ Գյումրիում ռուսական 102-րդ ռազմակայանն է: Ըստ երևույթին, այս իրողությունը խիստ սառեցնում է ադրբեջանա-թուրքական բազենների ռազմատենչ ավյունը – Ա. Գ.): ... Միևնույն ժամանակ, երկիրը հարևաններին, ընդ որում՝ այնպիսի հարևանի, ինչպիսին այնպիսի խոշոր պետությունն է, որպիսին է Թուրքիան, տարածքային պահանջներ է ներկայացնում: Թուրքիայի դեմ առաջադրում է չհիմնավորված մեղադրանքներ «ցեղասպանության» մասին: Ոչ մի ցեղասպանություն էլ չի եղել [իսկ հիշողության կորուստ չունի՞ Ի. Ալիևը: Դե ինչ, հիշեցնենք ափշերոնյան սուլթանին, որ Առաջին համաշխարհային պատերազմում Օսմանյան կայսրության պարտությունից և 1918 թ. Մուդրոսի զինադադարից հետո հաղթող երկրները Թուրքիայից պահանջեցին պատժել ռազմագերիների և հայերի դեմ հանցագործությունների մեղավորներին: Թուրքական ռազմական տրիբունալը, որը քննում էր «Միություն և առաջադիմություն» (Իթթիհաթ) կուսակցության ղեկավարության՝ հայերի և հույների զանգվածային սպանությունների պատասխանատվության մասին դատական գործերը, ապացուցված համարեց Իթթիհաթի առաջնորդների կողմից հայերի կազմակերպված սպանության փաստը, նրանց մեղավոր ճանաչեց և Իթթիհաթի առաջնորդներ Թալեաթին, Էնվերին, Զեմալին ու դոկտոր Նազիմին դատապարտեց մահապատժի: Ալիևը չէր կարող չիմանալ սա, ինչպես նաև չիմանալ այն, որ Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչել են Եվրոպայի

խորհուրդը (1998, 2001), Եվրախորհրդարանը (1987, 2000, 2002, 2005), Վատիկանը և ավելի քան 30 երկրներ, այդ թվում Ռուսաստանը, Ֆրանսիան, ԱՄՆ-ը, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետությունը, Բրազիլիան, Արգենտինան, Ուրուգվայը, Լիբանանը, Լիբիան – Ա. Գ.]: Որպեսզի հիշողության լիակատար կորստի կամ ավելի ծանր հիվանդության հետ կապված պատկերն ավելի ամբողջական լինի՝ մեջբերեմ Իլիամ Հեյդարովիչի այդ նույն ելույթից այլ գոհարներ, որոնք առավել պերճախոս կերպով են ապացուցում այժմ արդեն գաղափարախոսական աշխատանքի վերաբերյալ նրա պատկերացումների մասին. «Ես քանիցս ասել եմ, որ մենք, ցավոք, չենք իմացել մեր իսկական պատմությունը, մենք մեղավոր չենք դրանում, որովհետև մենք այդպես ենք կարդացել, մեզ այդպես են սովորեցրել: Աղբբեջանական ժողովրդի թշնամիները մատուցվել են որպես հերոսներ: Բաքվի 26 կոմիսարների ավազակախումբը մատուցվել է որպես հերոսներ: Հանցավոր հայ ազգայնականները, որոնք գլխավորում էին այդ ավազակախումբը, մատուցվել են որպես հերոսներ: Նրանց անունները շնորհվել են շրջանների, նրանց համար հուշարձաններ են կերտել: Աղբբեջանական ժողովրդի դահիճ Շահումյանի հուշարձանն է կանգնեցվել, նրա անունը հավերժացվել է: Եվ այնուամենայնիվ, մեղքը մերը չէ: Այդպիսին էր խորհրդային իշխանության պատմությունը»: Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցող, մեկ այլ մեջբերում կատարենք Ալիևի ելույթից, ոչ, ոչ, Իլիամի չէ, այլ Հեյդար Ալիևի օղիից՝ ներկայիս ափշերոնյան սուլթանի հորից: Կա 1978 թ. Բաքվում հրատարակված մի գրքույկ, որը կոչվում է «Լենինի գործի, կոմունիզմի քաջարի մարտիկը. Ա. Գ. Շահումյանի ծննդյան 100-ամյակի առիթով» (Հ. Ա. Ալիևի զեկուցումը կարդացվել է Ա. Գ. Շահումյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված հանդիսավոր ժողովում, որը տեղի է ունեցել Բաքվում 1978 թ. հոկտեմբերի 11-ին, kornelij.livjournal.com/988513.html): 26-րդ էջում կարդում ենք. «Եվ այսօր մենք հպարտությամբ և սիրով ասում ենք, որ հայ ժողովրդի մեծ զավակը՝ Ստեփանը, նաև աղբբեջանական ժողովրդի, Անդրկովկասի բոլոր ժողովուրդների, խորհրդային բազմազգ և միասնական ժողովրդի զավակն է (բուռն, երկարատև ծափահարություններ)»: Այս գրքույկում ալիևյան այլ արտահայտություններ էլ կան. «Պրոֆեսիոնալ հեղափոխական Ստեփան Գեորգիի Շահումյանի կարճ, բայց վառ, խոր բովանդակությամբ լի կյանքը, կուսակցական և պետական բազմակողմանի գործունեությունը հանուն աշխատավոր ժողովրդի ազատության ու երջանկության, կոմունիզմի իդեալների հաղթանակի անմնացորդ պայքարի խորհրդանիշ են: Ստեփան Շահումյանն աչքի էր ընկնում վառ մտքով, վերլուծության խորությամբ, երևույթների էության մեջ թափանցելու, դրանց դիալեկտիկական ողջ օրինաչափությունը տեսնելու զարմանալի կարողությամբ: Գաղափարական անսասանություն, բոլշևիկյան սկզբունքայնություն, անսահման նվիրվածություն բանվոր դասակարգին, անզիջում վերաբերմունք հեղափոխության թշնամիների հանդեպ՝ այսպիսին է Ստեփան Շահումյանի հերոսական բնույթի կերտվածքը: ... Ստեփան Գեորգիի Շահումյանի ազնիվ կերպարը ոգևորիչ օրինակ է Աղբբեջանի

աշխատավորների բոլոր սերունդների համար (բուռն ծափահարություններ)»։ Նշենք, որ 1978 թ. հոկտեմբերին, այն պահին, երբ կարդացվում էր այս ելույթը, Հեյդար Ալիևը հասցրել էր 26 տարի աշխատել Ադրբեջանի ՊԱԿ-ում (ԿԳԲ, դրանցից վերջին երկուսը՝ Ադրբեջանական ԽՍՀ ՊԱԿ նախագահ) և 8 տարի՝ Ադրբեջանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար։ Նրան հասանելի էին բոլոր գաղտնի փաստաթղթերն ու արխիվները։ Մի խոսքով, ըստ էության, չէին կարող պատահական գնահատականներ և պատմական փաստերի խեղաթյուրումներ լինել այսպիսի բարձր մակարդակով։ Ասվածի հակառակը կանխամտածված նենգափոխում է՝ նսեմ կոնֆորմիզմի համադրությամբ։ Չափից ավելի լավ են դաստիարակված, որպեսզի վերջնական գնահատական տամ հայր և որդի Ալիևների հակառակության նման խոր դրսևորմանը, բայց, իհարկե, գործ ունենք ոչ թե հայրեր-որդիներ հակասության տուրգենկյան ընկալման, այլ շատ ավելի հասարակ մի հանգամանքի հետ։ Սա ժամանակակից նենգ նեոսոսմանիզմի՝ նսեմ երկերեսանի քաղաքականության բնորոշ դրսևորում է՝ իսպառ զուրկ բարոյական որևէ նորմից։ Ի դեպ, որդու կողմից Սոցիալիստական աշխատանքի կրկնակի հերոս, ԽՍՀՄ Կենտկոմի Քաղբյուրոյի անդամ (1982–1987 թթ.) Հեյդար Ալիևը օղիի հանդեպ այս սրբապղծության վերջնական գնահատականը կտա պատմությունը։ Իսկ մենք նշենք, որ այժմ Ադրբեջանի բոլոր քաղաքներում կենտրոնական պողոտաները, փողոցները, ինչպես նաև բազմաթիվ օբյեկտներ երկրի տարբեր անկյուններում անվանված են ի պատիվ, Իլհամ Ալիևի խոսքերով՝ «ավագակ Ստեփան Շահումյանի» համոզված և կրթոտ գաղափարական հետևորդ Հեյդար Ալիևի։ Եվ ինչպես «Կատիլինայի դեմ առաջին ելույթում» ասել է ծերուկ Ցիցերոնը՝ «O tempora! O mores!» («Օ, ժամանակներ, օ, բարքեր»)։

Վերադառնանք մուալիմ Իլհամի մյուս ոչ պակաս ինքնատիպ մտքերին։ XX դարասկզբի պատմության բավական յուրօրինակ իմացությունը, որ ի հայտ եկավ նրա ելույթում, իր ստեղծագործական զարգացումը ստացավ Հայաստանի Հանրապետության նորագույն պատմության իրադարձությունների գնահատականներում։ Ափշերոնյան սուլթանն անհողդողդ է իր գնահատականներում. «Կարող եմ ասել, որ Հայաստանի անկախության պատմությունը, ըստ էության, խայտառակ պատմություն է, որովհետև ներկայիս իշխանությունը (խոսքը Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրելիի մասին է – Ա. Գ.) արդեն քանիցս հայտարարել և ապացուցել է, որ Հայաստանը 1998–2018 թթ. ղեկավարած անձինք հանցագործներ են, գողեր, ավագակներ։ Նրանցից շատերը ձերբակալված են։ Հայտնի է դարձել, որ նրանց գեներալները գողեր են, որոնք զինվորի տուշոնկա են գողանում և վաճառում այն շուկայում։ Նրանց հերոսները հանցագործներ են, նրանց նախագահները՝ կաշառակերներ։ Ներկայիս իշխանությունը բացահայտել է այս ամենը»։ Ի գիտություն ընթերցողների՝ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անցած երկու տարում, չնայած ՀՀ ներկայիս իշխանությունների և անձամբ Նիկոլ Վոլակիչի կոշտ ձնշմանը, սպառնալիքներին ու

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

շանտաժին, չկա դատական ատյանի որևէ որոշում, որը դատավճիռ կայացրած լիներ Փաշինյանի և ԿՕ-ի, իսկ այժմ՝ հասարակական մեղադրողի պատմուճան հազած ափշերոնյան սուլթան Իլիամ օղլիի (արդարության այն նույն մարտիկի, որը հերոսացրեց դահիճ Ռամիլ Սաֆարովին՝ այն նույն մարդասպանին, որը գլխատեց հայ սպա Գուրգեն Մարգարյանին) կողմից նախկին իշխանություններին վերագրվող մեղադրանքների գործով: Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ 2004 թ. փետրվարի 19-ին Բուդապեշտում, ուր նրանք հրավիրվել էին ՆԱՏՕ-ի վերապատրաստման դասընթացներ անցնելու համար, Ալիևի սիրեցյալ Ռամիլ Սաֆարովը կացնով գլխատեց քնած հայ սպային: Այնուհետև Ալիևը շարունակել է. «Եկեք տեսնենք, թե ինչ տեղի ունեցավ 2018 թվականից հետո: Այնտեղ իբր կատարվեց ժողովրդավարական հեղափոխություն: Այդ ամենը սուտ է: Մենք գիտենք, թե որտեղից են այնտեղ փողեր եկել, հավանաբար, գիտի նաև հայ ժողովուրդը (դե ինչ, ով՝ ով, բայց Ալիևն այդ մասին հիմնալի տեղեկացված է, բանի որ ինքն է ֆինանսավորել Ջորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամը \$48 մլն գումարով պետական հեղաշրջում իրականացնելու և հայոց պետականության հետագա փլուզման համար – Ա. Գ.): Պարզապես նայեք ներկայիս ղեկավարների կենսագրությանը, նայեք, թե ինչ հիմնադրամներում են նրանք աշխատել, ումից են փող ստացել: Այդ «հեղափոխությունների», իսկ, ըստ էության, հետխորհրդային տարածքում արյունալի հեղաշրջումների կազմակերպիչներն այսօր Հայաստանի ղեկավարների հովանավորներն են»: Այժմ խելոք ես, կեցցե՛ս, Իլիամ օղլի: Վերջապես գոնե մեկ ճիշտ գնահատական կորգեց իրենից: Սակայն այստեղ ցանկանում եմ գովել Նիկոլ Վոլակիչին՝ իր իսկ սիրելիին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, կարդալով այս տողերը՝ հավատացե՛ք ձեր աչքերին: Գովել այն բանի համար, որ «ժողվարչապետը», Երևանյան սլենգով ասած՝ «շպրտեց, քաշեց Սորոս պապին ու ԿՕ-ին»: Փողերը վերցրեց, ինչպես ասում է ժողովրդական խոսքուգրույցը, անշարժ գույք ձեռք բերեց Կանադայում ու Շվեյցարիայում, «ոսկեգոծեց» քնքշանքով «քաղաքական խեղկատակ» անվանվող ազգական-մերձավորների ձեռքերը և, ինչպես ասում են, ցվրվեց: Ոչ, նա դեռ չի փախել, բայց, դատելով ափշերոնյան սուլթանի ցասումնալի լացուկոծից, պատվերը, հանուն որի կատարման հարյուր միլիոնավոր դոլարներ են ծախսվել՝ նրան իշխանության բերելու համար, նրա կողմից չի կատարվել: Արցախի Հանրապետության նոր ղեկավարությունը, հույս ունեմ, չի տրվի Նիկոլ Վոլակիչի ուղեվարների ու հենց նրա նենգամտություններին: Այլ բան է, որ Փաշինյանն իր բոլոր գործողություններով այսուհետ ևս կսասանի հայոց պետականության հիմքերը, սեպ կխրի հայկական երկու պետությունների քաղաքական էլիտաների միջև: Միննույն ժամանակ, կասկած չի հարուցում, որ նրա բացահայտ հակառուսական, հակահայկական ստոր արարքներն ու որոշումները, որոնք հատկապես ակտիվացել են վերջին ժամանակներս, ինքնատիպ արդարացում են անդրօվկիանոսյան տերերի առջև՝ օվկիանոսի այն կողմից իջեցված պատվերի կատարումն ուշացնելու համար: Որպեսզի ավելի պարզ լինի՝

հիշեցնենք ընթերցողներին, որ մեր օրերում՝ կորոնավիրուսի համավարակի թեժ պահին, Հայաստանում շտապ գումարվում են ՀՀ Ազգային ժողովի արտահերթ նիստեր, որոնցում, ըստ էության, ընդունվում են հակասահմանադրական օրենքներ, ինչպես նաև ջղակծկումների մեջ ընդունվում է «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրինագիծը: Այս կապակցությամբ նշենք, որ Հայաստանում Ռուսաստանի դեսպանությունը շատ նուրբ, բայց և միաժամանակ սկզբունքային ձևով հանդես է եկել հայտարարությամբ: Որոշ մեջբերումներ կատարենք այդ հայտարարությունից. «Այս հարցը Հայաստանի, իբրև ինքնիշխան պետության, ներքին գործն է: Միևնույն ժամանակ, օրենքն ուղղակի ազդեցություն կունենա Հայաստանում ռուսական հեռուստաալիքների հեռարձակման վրա: Հասկանալի է, մենք ուշադիր հետևում ենք դրա քննարկման գործընթացին: Նշենք, որ «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքի և «Լիցենզավորման մասին» օրենքի փոփոխությունների ընդունմամբ, որը պետք է լիովին փոխարինի «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» գործող օրենքին, ենթադրվում է օտարերկրյա (իմա՝ ռուսական – Ա. Գ.) հեռարձակողների բացառում Հայաստանի հանրային մուլտիպլեքսից: Նորից ըստ փաստի՝ խոսքը գլխավորապես ռուսալեզու ծրագրերի մասին է: Գաղտնիք չէ, որ անկախ հայկական պետության կայացման դեռ վաղ փուլից ռուսերենը ֆորմալ տեսակետից կորցրեց իր որևիցե հատուկ կարգավիճակը: Նոր պահանջները, ըստ էության, շարունակում են այդ պրոցեսը ... Սակայն, չնայած (կարգավիճակի) բացակայությանը՝ հասկանալով հարցի կարգավորման կարևորությունը հայ շատ քաղաքացիների համար՝ ռուսական կողմը հանդես է բերում կառուցողական տրամադրվածություն և պատրաստակամություն է հայտնում համատեղ ջանքերով ԵՏՄ շրջանակում գտնելու այս բարդ, համալիր հարցի ընդունելի լուծում՝ հաշվի առնելով մեր երկրների միջև հատուկ կապերը»: Սակայն Նիկոլ Վոլակիչի և K⁰-ի հակառուսական դեմարշը սրանով չավարտվեց: Այսպես, նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի հերթական հակառուսական ստոր հարձակումը դարձավ հայատյաց Ալեքսեյ Նավալնու ելույթը Հայաստանի Հանրապետության Հանրային հեռուստատեսությամբ: Ռուսաստանում սահմանադրական փոփոխությունների մասին ռեպորտաժի շրջանակում ՀՀ Հանրային հեռուստատեսությունը եթեր է տրամադրում սադրիչ և նացիստ, Հայաստանն ու հայերին ատող Ալեքսեյ Նավալնուն «Համառուսաստանյան հանրաքվեի վերջին և գլխավոր օրը. ընդդիմության և իշխանությունների կարծիքը» ռեպորտաժի շրջանակում: Չեն ներկայացնի օվկիանոսի այն կողմից ֆինանսավորվող քաղաքական այդ փոխակերպուկի անտաշ արտահայտությունները, որպեսզի չտարածեն այդ նեխած չարաբանությունները, այլ միայն մեջբերում կկատարեն Հայաստանում խորապես հարգված տաղանդավոր հեռուստամեկնաբան, ինտելեկտուալ, հայրենասեր-դերժավնիկ, ինտերնացիոնալիստ, Հայաստանի ու հայ ժողովրդի իսկական բարեկամ Վլադիմիր Ռուդոլֆովիչ Սոլովյովի արձագանքից: Այսպես, You Tube-ի «Սոլովյով–LIVE» ալիքի եթերում Վլադիմիր Սոլովյովն ասաց. «Տեսեք՝ ինչ հետաքրքիր է, մենք այնպես ենք

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

սիրում Հայաստանը՝ մեզ բարեկամ երկիր, իսկ տեսեք, թե ում են ցույց տալիս մեր բարեկամ Հայաստանում՝ քվեարկության մասին մեկնաբանություններով: Հայաստանում հանրային հեռուստատեսությամբ մտցված փոփոխությունների մասին քվեարկության վերաբերյալ ռեպորտաժի շրջանակում ցույց են տալիս նացիստ Նավալնուն, որը հայերին խաչիկներ է անվանել, որն ատում է հայերին, ատում է Հայաստանը, արհամարհում նրան: Եվ Դուք՝ Հանրային հեռուստատեսություն, վերցնում եք այս մարդուն ու ցույց տալիս ձեր եթերում: Դե լավ է»: Որքան էլ ցավալի լինի խոստովանել, բայց փաստ է այն, որ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո Հայաստանը գտնվում է անդրօվկիանոսյան ամենամոլի հակառուսական ուժերի արտաքին կառավարման ներքո: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչ անվանյալ քաղաքական խեղկատակն ընդամենը հայոց պետականության փլուզման գործիք է, ինչն անփոփոխ ուղեկցվելու է ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության ռազմական նոր ագրեսիայով Արցախի Հանրապետության դեմ՝ Նախիջևանի շրջանում հայ-ադրբեջանական սահմանին իրադրության միաժամանակյա ապակայունացմամբ: Չէ՞ որ ափշերոնյան սուլթանը հենց այնպես է իր հավերժահիշատակ ելույթում ասել. «Իհարկե, գլխավորը մարտունակությունն է: ... Այս ուղղությամբ նույնպես ձեռնարկվում են անհրաժեշտ քայլեր: Այս մասին են վկայում ինչպես 2016, այնպես էլ 2018 թթ. ռազմական գործողությունները: ... Հաջող նախիջևանյան գործողության արդյունքում մենք օկուպանտներից ազատագրեցինք ավելի քան 10 հազար հեկտար մակերեսով տարածք և դուրս եկանք ռազմավարական բարձունքներ: Հայաստանից Լեռնային Ղարաբաղ տանող ճանապարհն անցնում է մեր աչքերի առջևով: Ուստի, անհրաժեշտ է լրացուցիչ քայլեր ձեռնարկել՝ ուղղված մարտունակության բարձրացմանը, որպեսզի մենք ցանկացած պահի պատրաստ լինենք տարածքային ամբողջականության վերականգնմանը»:

Սակայն N գործամասի բացման ժամանակ Իլիամ Ալիևի ելույթի համնուիտողը դարձան անկեղծ ափսոսանքի խոսքերը դիմացինի՝ Նիկոլ Վոլակիչի համար: Այն նույն Նիկոլ Վոլակիչի, որը անկեղծության պոռթկման պահին գովել էր Ալիևին: Մեջբերեմ միայն մի կտոր ՀՀ «Ժողովարչապետի» արտահայտություններից Դուշանբեում 2018 թ. սեպտեմբերին կայացած ԱՊՀ գագաթաժողովից հետո: Նիկոլ Վոլակիչը, պատմելով ափշերոնյան սուլթանի հետ զրույցից հետո ստացած տպավորությունների մասին, այնպիսի բան էր ասել, որ ադրբեջանական լրատվամիջոցները հիացած հրապարակել էին նրա բարբաջանքը: Axar.az ինտերնետ-պարբերականը, օրինակ, իր կայքում հրապարակել էր հոդված՝ «Կիրթ մարդ է. Փաշինյանը Ալիևի մասին» վերնագրով (ru.axar.az/news/politika/311953.html), որն սկսվում է այսպես. «Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիևը կիրթ մարդու տպավորություն թողեց, լրագրողներին ասաց Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը, տեղեկացնում է «Спутник Армения»-ն: ... Նրա խոսքով՝ Ալիևն իր վրա «նորմալ, դրական տպավորություն է թողել»: Նրանք նորմալ, «քաղաքակիրթ» զրուցել են: «Նա կիրթ մարդու տպավորություն թողեց», – նշել է Փա-

շինյանը»: Ավաղ, ավիաշերտային սուլթանը չգնահատեց Նիկոլ Վոլակիչի այս-
քան վեհանձն ժեստը, վերցրեց ու ներկայացրեց ՀՀ «Ժողովարչապետի» իր
ընկալումը: Այդ ի՞նչ տարօրինակ բաներ է ասել իր ելույթում մուսլիմ Իլիամը.
«Ի՞նչ են ցույց տալիս վերջին իրադարձությունները: Քաղաքական ընդդի-
մախոսները հետապնդվում են (տեսեք, է՛, Իլիամ Հեյդարովիչն այժմ արդեն
հանձն է առել պաշտպանել ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ
Քոչարյանին և Սերժ Սարգսյանին, պաշտպանության նախկին նախարար,
Արցախի հերոս Սեյրան Օհանյանին ... – Ա. Գ.), ձեռքակալությունների են-
թարկվում, սահմանադրությունում մտցվում են անօրինական փոփոխույթ-
յուններ: Այն դեպքում, երբ այդ փոփոխությունները կարող են մտցվել միայն
հանրաքվեով (արդեն սկսում են կասկածել ՀՀ Սահմանադրական դատա-
րանի անդամների հետ Ալիկի «ինչ-որ կապի» մասին – Ա. Գ.): Տեսան, որ
հանրաքվեով չանցավ, փոփոխությունները մտցրին խորհրդարանում: Նշա-
նակում է՝ իշխանության բաժանումը լիովին խախտված է (այսպես է ասել
Ժողովրդավարության լուսատու, ավիաշերտային սուլթան Իլիամ Ալիև – Ա. Գ.):
Օրենսդիր իշխանությունը, գործադիր իշխանությունը, դատաիրավական
ոլորտն արդեն գտնվում են մեկ մարդու ձեռքում (ի տարբերություն Ադրբեյ-
ջանի, որտեղ իշխանության այդ ճյուղերը գտնվում են երկուսի՝ Իլիամ և
Մեհրիբան Ալիև ամուսնական զույգի ձեռքում – Ա. Գ.), գործիք են հանդիսա-
նում, և այդ դիկտատուրան ամրապնդվում է: Միևնույն ժամանակ, Հայաս-
տանում զանգվածային բնույթ են ստացել կոռուպցիան, թալանը, կաշառա-
կերությունը, քավոր-սանիկությունը: Այդ ամենն այժմ ջրի երես է դուրս գա-
լիս: Պարզվում է, ինքը՝ վարչապետն ու նրա ընտանիքը զբաղվում են մաք-
սանենգությամբ: Ծխախոտի մաքսանենգության գլխին կանգնած են վարչա-
պետը, նրա ընտանիքն ու մերձավորները: Դրա հետևից հարուցվում են
քրեական գործեր ընդդեմ հարուստ գործարարների, ինչից հետո նրանց
հարկադրում են փող փոխանցել իրենց ստեղծած հիմնադրամին: Իսկ փո-
ղերն այդ հիմնադրամից վերցվում ու յուրացվում են: Այսինքն՝ այսօր Հայաս-
տանի վարչապետն ու նրա մերձավոր ազգականները, շրջապատը վերածվել
են կաշառակերության խորհրդանիշի»: Այո, վրիպել է Նիկոլ Վոլակիչը: Մի քիչ
ավելի կարդացած ու պակաս ինքնասիրահարված լինե՛ր՝ կարող էր սովորել
Իլիամ Հեյդարովիչից թաքուն գանձագողությամբ զբաղվելու արվեստը:

Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, կոնկրետ օրինակներ վկա-
յակոչեն: Այսպես, Գեորգի Պերեմետինի «Ալիևների ոսկե օֆշորները» վեր-
նագրով հոդվածում, որը հրապարակվել է 04. 04. 2016 թ. ինտերնետ-պար-
բերականի կայքում, <http://compromat.ru/page36762.htm>, կարդում ենք.
«Ադրբեյջանի նախագահի աղջիկների բաժինը երկրի ոսկու արդյունահան-
ման բիզնեսում կարող է հինգ անգամ ավելի լինել նախորդ գնահատական-
ներից, ինչպես հետևում է «Պանամական փաստաթղթերից»: Պետությանը
բաժին է հասնում այդ բիզնեսի շահույթի ընդամենը 30%-ը: Համաձայն Mos-
sack Fonseca իրավաբանական ընկերության փաստաթղթերի, որոնք ար-
տահոսքի արդյունքում ստացել են Հետաքննող լրագրողների միջազգային

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կոնսորցիումի (ICIJ) ու Կոռուպցիայի և կազմակերպված հանցավորության հետազոտման կենտրոնի (OCCRP) լրագրողները, Իլիամ Ալիևի աղջիկները վերահսկում են ոսկու արդյունահանման վեց ձեռնարկություններից բաղկացած կոնսորցիումի 56%-ը ... Հետաքննության համաձայն, որն անցկացվել է դեռևս 2013 թ. ISIJ-ի կողմից, Ալիևը և նրա կինը՝ Մեհրիբանը, 2003 թ. ձեռք են բերել Rosatund International LTD ընկերությունը՝ Բրիտանական Վիրջինյան կղզիների (օֆշոր) ենթադատության ներքո: Այսպիսով, Ալիևն իբր խախտել է օրենքը, քանի որ խորհրդարանականի, իսկ հետո նախագահի կարգավիճակը արգելում էին նրան զբաղվել բիզնեսով: Բացի այդ, նախագահի դուստրերը՝ Արզուն և Լեյլան, 2008 թ. դարձան ևս երեք օֆշորային ընկերությունների սեփականատերեր Բրիտանական Վիրջինյան կղզիներում (Arbor Investments, La Belleza Holdings Limited և Harvard Management limited)»:

Մեկ այլ ինտերնետ-պարբերականում (<https://www.currenttime.tv/a/-27039341.html>) 2015 թ. մայիսի 27-ին հրապարակվել է հոդված «Ալիևի օֆշորները Ադրբեջանի բյուջեին չեն վճարել հարկերը» վերնագրով, որում, մասնավորապես, գրված է. «Կոռուպցիայի և կազմակերպված հանցավորության հետազոտման կենտրոնը (OCCRP) հրապարակել է օֆշորային ընկերությունների հետազոտությունը, որոնք վերահսկվում են Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիևի ու նրա ընտանիքի անդամների կողմից: Այդ պաշտոնական ընկերություններին է պատկանում, մասնավորապես, երկրի Azersell Telecom խոշոր բջջային օպերատորի բաժինը: OCCRP-ի հաշվարկներով՝ Ալիևի ընտանիքի կողմից վերահսկվող ընկերությունները երկրի բյուջե \$600 մլն պակաս են վճարել: Հետաքննությունը նախաձեռնվել էր շվեդա-ֆիննական Telia Sonera հեռուստաընկերության կողմից, որը նույնպես բաժին ունի Azercell-ում»: Կարելի է Ալիևների ընտանիքի կոռուպցիայի տասնյակ այլ օրինակներ բերել, բայց կսահմանափակվեմ միայն որոշ մեջբերումներ կատարելով «Кавказ. Реалии» ինտերնետ-պարբերականի հոդվածից, որը հրապարակվել է 2018 թ. ապրիլի 25-ին «Ճենապակի և անշարժ գույք. ի՞նչ ունի Ադրբեջանի նախագահի ընտանիքը» վերնագրով (<https://zen.yandex.ru/media/kavkazr.com/farfor-i-nedvijimost-chem-vladeet-semia-prezidenta-azerbaidjana-5ae07df6bce67e5462ec0e90>): Եվ այսպես, այդ հրապարակման մեջ կարդում ենք. «Ադրբեջանի նախագահ Իլիամ Ալիևի և Ադրբեջանի արտակարգ իրավիճակների նախարար Քյամալեդդին Հեյդարովի երեխաները տասնյակ օֆշորային ընկերություններ են օգտագործել բիզնեսում, թանկարժեք անշարժ գույքում և ողջ Եվրոպայում ու Մերձավոր Արևելքում ժամանակակից հյուրանոցներում ներդրումների համար, պարզել են OCCRP կոնսորցիումի լրագրողները (կոռուպցիայի և կազմակերպված հանցավորության հետաքննության նախագիծ): Հետաքննությունն իրականացվել է 18 առաջատար համաշխարհային պարբերականների թղթակիցների կողմից մալթացի լրագրող Դաֆնա Կարուանա Գալիցիայի զոհվելուց հետո. նրան պայթեցրել էին սեփական ավտոմեքենայում 2017 թ. հոկտեմբերին: Դաֆնա Գալիցիան հրապարակել էր մի քանի հոդվածներ մալթայական Pi-

latas բանկի գործունեության մասին և առաջինն էր գրել, որ այն կապված է թե՛ ադրբեջանական էլիտայի, թե՛ կղզու իշխանությունների հետ: OCCRP-ի հետաքննությունը հաստատեց, որ բանկի հաճախորդների ճնշող մեծամասնությունը պատկանում է Ադրբեջանի կառավարող էլիտային: ... Դուբայական Sahra FZCO ընկերությունն ունի հյուրանոց և առանձնատներ Դուբայում, Պալմա Ջումեյրա նախագծի տարածքում: Արմավենու տեսքով այդ արհեստական կղզին հատուկ ստեղծվել է այնտեղ էլիտար անշարժ գույք կառուցելու համար: Sahra FZCO ընկերությանն է պատկանում Sofitel Palm Resort & Spa հյուրանոցը ... Նույն ընկերությանն են պատկանում 17 առանձնատներ Պալմա Ջումեյրա նախագծի ամենալավ տեղերում՝ «արմավենու տերևների» ծայրերին: Այդ անշարժ գույքի ընդհանուր արժեքը մոտ \$100 մլն է: Մեկ առանձնատուն էլ Palm Fronds-ի սեփականությունն է, այս ընկերությունը գրանցված է «Իլհամ Ալիևի»՝ Ադրբեջանի նախագահի անվանակցի վրա: Ընկերությունն օգտագործում է նույն փոստային հասցեն Դուբայում, ինչ և նրա դուստրերը՝ Արգուն և Եյլան: OCCRP-ի նախորդ հետաքննությունում ասվում էր, որ Ալիևների ընտանիքն ունի շքեղ հյուրանոցների ցանց Բաքվում և անշարժ գույք արտասահմանում՝ ոչ պակաս, քան \$100 մլն արժողությամբ: Համաձայն լրագրողների կոնսորցիումի մեկ այլ հետաքննության՝ Ադրբեջանի իշխանությունները \$2,9 մլրդ են լվացել»: Էլ չենք ասում Ալիևների կլանի վարպետաց դասերի մասին քաղաքական կոռուպցիայի հարցերում: Վերցնենք թեկուզ գերմանական Deutsche Welle հեղինակավոր պարբերականի հրապարակումը, որում ասվում էր, որ 2018 թ. կոռուպցիոն սկանդալը, որը ցնցել էր Եվրոպայի խորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովը (ԵԽՆՎ), չլսված բան էր իր մասշտաբներով ոչ միայն վեհաժողովի, այլև միջազգային այլ կազմակերպությունների պատմության մեջ: IBAC անկախ քննչական մարմինը, որը հետաքննում էր կոռուպցիայի դեպքը ԵԽՆՎ-ում, ներկայացրել է հաշվետվություն, որը վկայում է այն մասին, որ վեհաժողովի մի շարք նախկին և գործող պատգամավորներ խառն են կոռուպցիայի գործում՝ Ադրբեջանի իշխանությունների համագործակցությամբ... Օրերս, այդ իրադարձություններից ուղիղ մեկ տարի հետո, ԵԽՆՎ լիագումար նիստում հոլանդացի պատվիրակ Վան դե Վենը ներկայացրեց իր զեկույցը «Լվացքատներ. նոր մարտահրավերներ կազմակերպված հանցավորության, կոռուպցիայի և փողերի լվացման ոլորտում» թեմայով: Հաշվետվությունում հատկապես ընդգծվում են Ադրբեջանի կոռուպցիոն գործարքները: Ջեկույցում, մասնավորապես, ասվում է. «Վերջին երկու տարում բացահայտվել են փողերի լվացման խոշորածավալ սխեմաներ: Փողերի լվացման ամենամեծ մեքենան “The Global Laundromat” Գլոբալ լվացքատունն է, որն արմատներ ունի Ռուսաստանում և Մոլդովայում, ինչպես նաև ադրբեջանական լվացքատունը, որը գտնվում է Բաքվում» ([https:// news.am/510673.html](https://news.am/510673.html)): Եվ այս համատեքստում մուալիմ Իլհամը, խոսելով ծխախոտի մաքսանենգության մասին, ըստ երևույթին, մտովի խորհում է, թե այդ ինչպես կարող էր պատահել, որ ինքը՝ միջազգային մասշտաբի փորձառու կոռուպցիոները, ստիպ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ված է բանակցություններ վարել ծխախոտի մի ինչ-որ մանր մաքսանենգի հետ: Իսկ եթե լուրջ, ապա Հարավային Կովկասի տարածաշրջանին սպառնում է լայնածավալ արյունահեղ պատերազմի վերսկսման վտանգը: Իլիամ Ալիևի կոռուպցիոն ռեժիմը, իր երկրի հասարակայնության ուշադրությունը օրախնդիր հարցերից շեղելու համար, որոնք ավելի են խորացել մի կողմից՝ կորոնավիրուսի համավարակով և նավթի գների անկմամբ՝ մյուս կողմից, ինչպես նաև երկրում տիրող համատարած կոռուպցիայով և իր կլանի առասպելական հարստացմամբ, ստիպված է լինելու պատերազմ սադրել: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչը, հայտնվելով ցեյթնոտում անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների՝ Ռուսաստանի հարավային սահմաններին ապակայունացում հրահրելու, Գյումրիից ռուսական 102-րդ ռազմակայանը, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ զորքերի չորս սահմանապահ ջոկատները և Երևանից «Էրեբունի» ռազմաօդային կայանը դուրս բերելու պատվերը չկատարելու պատճառով, ստիպված է լինելու այս հարցում օժանդակել «կոռուպցիայի գծով իր դաստիարակ» մուլախիմ Իլիամին: Իսկ այնուհետև ամեն բան կվերագրվի պատերազմին: Նիկոլը «կնեղանա» հայ ժողովրդից և հարմար պատրվակով ընտանիքով կփախչի, օրինակ, Կանադա, բարիք է, որ բնակարանի հարցում այնտեղ արդեն խնդիրներ չեն առաջանա: Իսկ երկրից փախչելու հիմք նա շտապ ստեղծում է, ինչի ապացույցն են նրա անսանձ հակառուսական գործողությունները, որոնք ասես հոգու սպեղանի լինեն նրա անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների համար: Այո, Արտակարգ դրությունը փոքր-ինչ դժվարացնում է Հայաստանի քաղաքական ուժերի ճնշող մեծամասնության համախմբված գործողությունների սկիզբը, բայց բարիք է, որ կան ոչ քիչ թվով առաջնորդներ, որոնք ի մի կգան հանուն մեր Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության փրկության: Իսկ 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անցած երկու տարիները, համոզված եմ, դարձան ծանր խորհրդածությունների և ապաշխարանքի տարիներ շատ ու շատ հայրենասերների, Հայաստանի առաջնորդների համար, որոնք միավորվելով՝ կփրկեն Հայաստանը:

Վերջաբանի փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել միևնույնի նոտայով: Բարիք է, որ կան ոչ քիչ թվով գործոններ, որոնք լավատեսություն են արթնացնում Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության ապագայի հարցում: Այսպես, ս. թ. հունիսի 26-ին ռուսական REGNUM տեղեկատվական գործակալության հայրենասիրական ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Հայաստանի ազգային շահերի դավաճանությունը չի՝ անցնի» վերնագրով: Այն հրապարակեցին նաև հրաշքով դեռևս գործող «Shame.am», «Irvunk.com», «Новое Время» հայրենասիրական պարբերականները՝ տեղեկատվական ճակատի հուսալի մարտիկները, որոնք հետևողականորեն և համոզիչ ընթերցողներին բացատրում են ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի անալընտրանքայնությունը: Հատկանշական է, որ անցած 8 օրերի ընթացքում հոդվածի

դիտումների թիվը «Shame.am» ինտերնետ-պարբերականի կայքում կազմել է 37 200, ընդ որում՝ հոդվածը գնահատողներից այն «գերազանց» է գնահատել 81,82%-ը, իսկ 9.09%-ը տվել է «լավ» գնահատական և միայն 6,15%-ն է հոդվածը համարել «շատ վատ»: Ընթերցողների նման վերաբերմունքը, անշուշտ, պարտավորեցնում է տողերիս հեղինակին, որը Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավոր էր ընտրվել Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության ընտրացուցակներով: Ես հատուկ եմ ընդգծում այս փաստը, որպեսզի հերթական անգամ ի լուր ամենքի ընդունեմ սեփական մեղքի իմ բաժինը աշխատանքում կատարած բացթողումների և ցավալի վրիպումների համար, որոնք 2018 թ. ապրիլին Երևան քաղաքի փողոցներ հանեցին կարիքից կամազուրկ դարձած տասնյակ հազարավոր մարդկանց, այն բանի համար, որ մեզանից՝ կառավարող քաղաքական ուժի անդամներից յուրաքանչյուրը չէ, որ ստանձնեց սեփական պատասխանատվության բաժինը Հայաստանի տնտեսության և սոցիալական կյանքի այս կամ այն ոլորտի վիճակի համար: Ընդ որում, ըստ էության, մենք պատասխանատվության ողջ ծանրությունը դրեցինք Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի վրա: Եվ սա՝ այն դեպքում, երբ աղբբեջանա-թուրքական զինվորականության ծայրահեղ ագրեսիվ քաղաքականության պայմաններում, որը հղի է ամեն պահ վերածվելու պատերազմի, միայն հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ազգային անվտանգության ապահովման հարցերը համառորեն պահանջում էին շուրջօրյա աշխատանք: Որպեսզի այս տողերը կարդացողները տպավորություն չստանան, թե դրանց հեղինակը զբաղվում է ինքնախարազանման յուրատեսակ ձևով, ընդամենը ասեմ, որ ՀՀ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի կողմից աշխատանքի ինձ վստահված հատվածում եղել են նաև դրական ձեռքբերումներ: Վերցնենք թեկուզ իմ ելույթները ԵԱՀԿ խորհրդարանական վեհաժողովի ամենամյա խորհրդաժողովներում 2013 թ. և 2014 թ. ամռանը, համապատասխանաբար՝ Ստամբուլում և Բաքվում: Օրինակ, Ստամբուլի Կոնգրես-կենտրոնում ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՀՀ Ազգային ժողովի մշտական պատվիրակության ղեկավարը (ձեր խոնարհ ծառան) անվանապես կոչ արեց Թուրքիայի ղեկավարներին գալ Հայաստան, այցելել Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության զոհերի հուշահամալիր և ապաշխարել, ինչպես դա արեց հայ ժողովրդի օսմանյան մարդասպաններից մեկի՝ Ջեմալ փաշայի թոռը, հավատացեք, դա թանկ արժե: Իսկ Բաքվում իմ ելույթում ես ուղղակի մեղադրեցի ԵԱՀԿ ԽՎ-ում Միլի մեջլիսի պատվիրակության՝ ԵԱՀԿ ԽՎ դահլիճում նստած անդամին մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովին հերոսացնելու համար: Երկու դեպքում էլ, կարծում եմ, ընթերցողի համար դժվար չէ պատկերացնել ընդունող կողմերի ատելությամբ լի հայացքները: Էլ չեմ ասում այն մասին, որ Հելսինկիում 2015 թ. ԵԱՀԿ ԽՎ հոբելյանական խորհրդաժողովում՝ նվիրված Եվրոպայի անվտանգության և համագործակցության Հելսինկյան Եզրափակիչ ակտի ստորագրման 40-ամյակին, Գեղամյան Արտաշեսը ԵԱՀԿ

56 անդամ երկրները (ռուսական պատվիրակությունը լրիվ կազմով բոյկոտում էր այդ խորհրդաժողովը Ղրիմի պատգամավորներին մուտքի վիզաներ չտալու պատճառով) ներկայացնող ավելի քան 300 պատվիրակներից միակն էր, որ առաջարկեց ԵԱՀԿ ԽՎ նախագահ Իլկա Կաներվային կրկին քվեարկության դնել ամփոփիչ հռչակագիրը, որը նա հապճեպ միաձայն ընդունված էր հայտարարել, իսկ կրկնակի քվեարկության ժամանակ միակ պատվիրակն էր, որ «դեմ» էր քվեարկել ԵԱՀԿ ԽՎ հոբեյանական խորհրդաժողովի ամփոփիչ հակառուսական հռչակագրին: Այս փաստերի հիշատակումը հետապնդում է մեկ նպատակ, այն է. ֆիզիկական անվտանգության առումով իրենց հնարավոր ծանր հետևանքներով չափազանց վտանգավոր իմ այս գործողությունները ոչ քիչ չափով հնարավոր դարձան ոչ միայն դրանց ճշմարտացիության մեջ իմ համոզվածության, այլ նաև այն պատճառով, որ իմ թիկունքում ես զգում էի Հանրապետական կուսակցության առաջնորդ, Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի, կուսակցության ամբողջ կազմի հզոր աջակցությունը: Այլ բան է, որ Հանրապետական կուսակցությունում ընդունված չէր բարձրաձայն խոսել բարի գործերի մասին: Եվ ահա, վերադառնալով REGNUM տեղեկատվական գործակալության հրապարակած իմ վերոնշյալ հոդվածին՝ հղում կատարեմ դրա բազմաթիվ արձագանքներից մեկին: Արձագանքը, որը ստորև հակիրճ կներկայացնեմ, արժեքավոր է ինձ համար նրանով, որ հեղինակը տոհմիկ սպա է, բժիշկ, որն անցել է Իրաքում 2005–2007 թթ. Հայաստանի Զինված ուժերի խաղաղարար առաքելության քուրայով և այսօր հուսալիորեն կանգնած է Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության ապահովման՝ իրեն վստահված տեղամասում: Նա հրապարակային մարդ չէ, ուստի չեմ նշի նրա անուն-ազգանունն ու հայրանունը: Կներկայացնեմ միայն որոշ տողեր հոդվածին նրա արձագանքից. «Ձեր առաջարկությունը համակարգող խորհրդի մասին (իմ «Հայաստանի ազգային շահերի դավաճանությունը չի՝ անցնի» հոդվածում առաջարկ էր արվել ստեղծել համակարգող խորհուրդ – Ա. Գ.)՝ հանձնին հայկական քաղաքականության ծանրաշայինների (խոսքը Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի մասին է, որոնց ես առաջարկել էի ընդգրկվել համակարգող խորհրդի կազմում – Ա. Գ.), ճիշտ ժամանակին է և արդարացի: Իհարկե, Ձեր թվարկած հիմնական և, անկասկած, երկրի առջև ու հայ ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարում վիթխարի վաստակ ունեցող քաղաքական գործիչները պետք է նաև ընդունեն սեփական լուրջ վրիպումները, որոնք նրանք թույլ են տվել (կադրային քաղաքականություն, երիտասարդ սերնդի դաստիարակություն ճիշտ հոգևոր-բարոյական մատրիցաներով, այլ ոչ թե «որոգայթ», սոցիալ-տնտեսական բլոկի արհամարհում), որոնք էլ հանգեցրին (անկեղծ լինենք) երկրի համար կործանարար և ապակառուցողական, Հայաստանը ողջ աշխարհի ու, որ ամենաահավորն է՝ մազուրի սուլթանի առջև խայտառակող այնպիսի տականքի ի հայտ գալուն, որի անունն է փաշինյանականություն ... Մենք կամ կզոհվենք, կամ կվերականգնվենք, և դա տեղի կունենա շատ արագ,

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

ամեն ինչ կախված է ապաշխարանքից, ո՛չ Նիկոլից, ո՛չ նա կամ գիտակցված դավաճան է ու երկրի գերեզմանափոր, կամ պարզապես ծածուկ օգտագործվող փլուզող, որը հմտությամբ իշխանության է բերվել ... Ամեն ինչ կախված է թույլ տրված սխալների անկեղծ վերիմաստավորումից: Միայն այդ անկեղծ վերիմաստավորումը թույլ կտա նրանց՝ 1. Համախմբվել, 2. Փրկել երկիրը»: Առողջ բանականության պարագայում դժվար է վիճարկել Հայաստանի իսկական հայրենասերի այս բառերը:

Չկա ներում առանց ապաշխարանքի, և չկա փրկություն առանց ներման:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЧАС РАСПЛАТЫ АНТИНАЦИОНАЛЬНЫХ ВЛАСТЕЙ АРМЕНИИ БЛИЗОК

Аннотация

Турецко-американские стратеги неплохо поработали, однако они не учли главное, а именно: если вдохновленная Турцией и развязанная Азербайджаном война – это война за освобождение «оккупированных территорий», то для Армении и Арцаха – это война за сохранение Отечества. Именно поэтому воины и офицеры Вооруженных сил Армении показывают подлинные примеры самоотверженности и героизма, потому что прекрасно понимают, что дело защитников нашего Отечества правое, победа будет за ними.

Когда пишутся эти строки, ситуация на границе Тавушской области Армении и Товузского района Азербайджана вновь обострилась. Напомним читателям, что начавшиеся 12 июля боевые столкновения на армяно-азербайджанской границе продолжались в последующие два дня, относительно спокойная обстановка была 15 июля т. г. Однако в ночь с 15-го на утро 16 июля азербайджанские подразделения в 05:20 начали обстреливать приграничные села Айгепар и Мовсес, а далее села Норашен, Кармирахбюр, Чинари и г. Берд на территории Армении из минометов и гаубиц Д-30. Ситуация вновь резко обострилась. Я не стану в подробностях описывать детали тщательно продуманной азербайджано-турецкими военными стратегиями провокации на армяно-азербайджанской границе, преследующей конкретную цель – развязать войну с Арменией с дальнейшей военной агрессией против Республики Арцах. Повторю лишь оценку положения на армяно-азербайджанской границе, данную президентом Армении Арменом Саркисяном: «Действия Азербайджана – откровенная попытка военной агрессии». На мой взгляд, в настоящее время куда важнее разобраться в побудительных мотивах и подлинных причинах военной агрессии Азербайджана против Республики Армения.

Напомню читателям, что 13 мая 2020 года патриотическое российское ИА REGNUM опубликовало мои статьи под заглавием «Война на по-

роге Армении и Арцаха», 23 мая т. г. статью «Азербайджан с одобрения США и ЕС развяжет войну против Арцаха», а 3 июля т. г. была опубликована статья под заглавием «Без покаяния – нет прощения, и без прощения – нет спасения!». Приведу лишь строки из аннотации к первой и третьей статьям: «Азербайджано-турецкая военщина, воспользовавшись занятостью ведущих держав борьбой с пандемией коронавируса, развяжет очередную бойню на линии противостояния Вооруженных сил Азербайджана и Республики Арцах. Зная коварство современных неоосманов, следует ожидать серию провокаций на армяно-азербайджанской границе в районе Нахиджевана». А вот строки из аннотации к последней статье: «Региону Южного Кавказа грозит опасность возобновления крупномасштабной кровопролитной войны. Коррупцированный режим Ильхама Алиева, чтобы отвлечь внимание общественности своей страны от насущных проблем, усугубленных эпидемией коронавируса и падением цен на нефть, а также тотальной коррупцией в стране и баснословным обогащением своего клана, будет вынужден спровоцировать войну. Никол Воваевич же будет вынужден в этом подсобить своему «учителю по коррупции». Читатель вполне резонно может упрекнуть меня в том, что военная агрессия Азербайджана была предпринята не на армяно-азербайджанской границе в районе Нахиджевана, а на Товузско-тавушском участке государственной границы Азербайджана и Армении. И он будет, безусловно, прав, но остается фактом, что военная агрессия со стороны Азербайджана была тщательно спланирована турецкими военными стратегами и их азербайджанскими сподручными вояками. Что же касается воздержания Азербайджана от развязывания военной агрессии в районе Нахиджевана, об этом чуть позже.

Постараемся непредвзято разобраться в алгоритме агрессивных военных действий турецко-азербайджанских ястребов. Так, 14 июля т. г. глава Министерства национальной обороны Турции Хулуси Акар заявил о полной поддержке армии Азербайджана в приграничном конфликте с Арменией. Турция и ее армия готовы до конца поддерживать Азербайджан в борьбе с агрессией Армении, оккупировавшей часть азербайджанских земель, в том числе Нагорный Карабах: «Мы будем рядом с ВС Азербайджана, поддерживать наших братьев в соответствии с принципом «Одна нация, два государства». Заметим, уважаемый читатель, что это заявление министра обороны Турции было сделано буквально спустя пару часов после воинственных призывов, озвученных президентом этой страны Реджепом Тайипом Эрдоганом, который, как сообщается в статье под заглавием «Турция не замедлит с поддержкой Азербайджана», опубликованной 14 июля т. г. на сайте турецкого информационного агентства «Анадолу», заявил: «Турция решительно осуждает атаки со стороны Армении против дружественного и братского Азербайджана. Это нападение

является событием, которое выходит за рамки Армении. Цель состоит в том, чтобы воспрепятствовать урегулированию в Нагорном Карабахе, а также создать новые очаги конфликта в регионе» (aa.com.tr/ru/-турция-не-замедлит-с-поддержкой-азербайджана/1910538). Пока не станем комментировать слова Эрдогана о том, что «это нападение является событием, которое выходит за рамки Армении», а приведем весьма настораживающие высказывания отдельных небезызвестных политологов. Так, 15 июля т. г. российский политолог Максим Шевченко выступил с весьма сомнительным, если не сказать провокационным, заявлением, вышедшим в эфир на портале You Tube (youtube.com/watch?v=vwqlwQWyCCc) под заглавием «Началось! Армяно-азербайджанский сюрприз для остального мира. Газопровод Баку–Джейхан под ударом», в котором, в частности, он говорил о том, что Товузский район «важнейший стратегический участок не только для Азербайджана, но и возможно для Евразии и мировой экономики в целом. Именно в этом узком коридоре шириной 35–40 км проходят три важнейших энергопровода для Азербайджана и для Европы. Это, в первую очередь, газопровод «Баку–Тбилиси–Джейхан», газопровод «Баку–Тбилиси–Эрзерум», это нефтепровод «Баку–Супса», который упирается в черноморские порты Грузии. Кроме этого там же, в этом узком коридоре, находится железная дорога Баку–Тбилиси–Карс и автодорога Баку–Тбилиси». Далее муаллим Максим сокрушается, что (в ходе боевых столкновений) «армяне заняли господствующую высоту в Товузском районе, с которой можно обстреливать с помощью миномётов или гаубиц, или систем залпового огня вот эти жизненно важные коммуникации, которые обеспечивают всю экономику Азербайджана, все деньги, которые попадают в Азербайджан, идут за счет вот этого узкого коридора. И теперь этот коридор полностью простреливается армянской армией. Значит у горла Азербайджана армяне держат уже скальпель и в одно мгновение могут перерезать это и Азербайджан окажется в тяжелейшей ситуации». Складывается впечатление, что перед муаллимом Максимом турецко-азербайджанской военизированной была поставлена задача, тиражируя эту откровенную чушь относительно якобы далеко идущих намерений ВС Армении, как-то сгладить откровенно провокационные заявления турецкого султана Реджепа и его министра обороны, озвученные днем ранее. А провокационность заявлений неоосманских ястребов была особенно неопровержимой на фоне сдержанных заявлений министра иностранных дел Российской Федерации Сергея Викторовича Лаврова после телефонных переговоров с коллегами из Армении и Азербайджана, состоявшихся 13 июля т. г. Далее было заявление МИД РФ, в котором говорилось о том, что, обсудив обострение ситуации на их общей границе, «МИД РФ призвал стороны к немедленному прекращению огня, проявлению сдержанности с учетом принятых обязательств, а также предложений представителей

России, США и Франции в качестве сопредседателей Минской группы ОБСЕ и личного представителя действующего председателя ОБСЕ». В заявлении МИД России было также «подчеркнуто, что Россия продолжит выполнять посредническую миссию в контактах с Баку и Ереваном как в своем национальном качестве, так и в рамках сопредседательства в Минской группе ОБСЕ. С российской стороны также отмечена важность того, чтобы все члены Минской группы (Белоруссия, Германия, Италия, Швеция, Финляндия и Турция. – А. Г.) проявляли ответственный подход в оценках складывающейся ситуации и избегали заявлений и действий, которые могут спровоцировать дополнительный рост напряженности» ([mid.ru/ foreign_policy/news/-asset-publisher/cKNonkJEO2Bw/content/id/4229316](http://mid.ru/foreign_policy/news/-asset-publisher/cKNonkJEO2Bw/content/id/4229316)). А ведь это заявление МИД РФ было сделано за сутки до проявления Турцией безответственного подхода в оценке складывающейся ситуации, более того, провоцирующей рост напряженности. Для полноты намерений турецко-азербайджанской военщины приведем и другие выдержки из выступления М. Шевченко, всюю старающегося обосновать неизбежность войны между Азербайджаном и Арменией: «Когда Азербайджан окажется в тяжелой ситуации, в которой практически выхода не будет, кроме как война. Буквально атакой в Товузском районе армянские войска обрекают Азербайджан на большую войну». Но на этом подстрекательства муаллима Максима не завершились. Он сокрушается, что Азербайджан будет полностью зависеть от воли внешних сил: «допустим от воли там России, которая стоит за спиной Армении, с помощью ОДКБ, инструментов Договора о коллективной безопасности контролирующей действия армянской армии». Ангажированность Шевченко особенно по привлечению ОДКБ к конфликту не имеет границ, так как за два дня до его выступления, 13 июля т. г. пресс-секретарь ОДКБ Владимир Зайнетдинов заявил: «Проведение заседания Постоянного совета ОДКБ отложено в связи с необходимостью проведения дополнительных консультаций с государствами-членами для определения формата, в котором будет обсуждаться ситуация на армяно-азербайджанской границе». 15 июля т. г. после столь сдержанного заявления пресс-секретаря ОДКБ вышеуказанное заявление Шевченко иначе чем преднамеренной провокацией не определишь. Но главный замысел закулисных кукловодов сего политолога и иже с ним выпячивается далее: «Газ этот получает Турция. Турция продает этот газ в Италию, поставяет в Европу. Прекращение этих поставок, допустим, опять актуализирует тему «Северного потока – 2» для Северной Европы», завершение строительства которого ой как претит интересам США. Дальнейшая подстрекательская галиматья М. Шевченко носит откровенно антироссийский характер, за которым торчат уши не только турецко-азербайджанской военщины, а глядишь и его заокеанских русофобских, мягко выражаясь, единомышленников. Чтобы не быть голословным, приведем другую выдержку

из его выступления: «Безусловно, Россия, которая контролирует действия армянской армии, армянских военных, если это не так, тогда вообще непонятно, зачем нужен этот Договор о коллективной безопасности». Обратим внимание читателей, что за день до своего выступления на YouTube М. Шевченко дал пространное интервью интернет-изданию Minval.az, опубликованное 14 июля т. г. под заглавием: «Максим Шевченко – Minval.az: «Россия стоит за Арменией. А сигнал посылается в большей степени Турции» (m.minval.az/news/124009363). Так, на вопрос корреспондента Minval.az: «Как вы считаете, есть ли заинтересованность в последних событиях у России», – последовало откровение М. Шевченко: «Я думаю, последние события – это шантаж. Кто стоит за Арменией? Я думаю, что Россия, по крайней мере, стоит рядом с Арменией. Посылается сигнал не только Азербайджану, а в большей степени Турции. Анкара не может не отреагировать на то, что происходит с Азербайджаном. Если у Азербайджана будут какие-то проблемы, то турки обязаны будут вмешаться, и это официально говорилось ... Армения играет очень серьезную роль «заводилы» большого поджога всей этой геополитической конструкции, но, естественно, не по своей воле. Ее попросили это сделать, а они не могут отказать, тем более если это попросила Москва». Да простит меня уважаемый читатель за столь подробное цитирование этого политолога, «тревоги» которого уж очень схожи с прозвучавшими на днях «предостережениями» печально известного русофоба, главного редактора интернет-издания 1in.am, щедро финансируемого из-за океана, небезызвестного «независимого» депутата Национального Собрания Армении Армана Бабаджаняна. Так вот в статье под заглавием «Новая головная боль народного премьера» за авторством известного публициста Артема Хачатряна, опубликованной 15 июля т. г. в патриотическом интернет-издании «Shame.am», читаем: «Работающий народным премьер-министром Никол Пашинян направил новое послание своему руководству (имеется в виду Посольство США в Республике Армения. – А. Г.) и миру посредством своего главного глашатая и идеолога – педераста армана бабаджаняна (нынче такое определение в РА вовсе не оскорбление, а путь в «высшее» николвоваевское общество. – А. Г.). Вот что пишет этот независимый педераст: «Армения должна гарантировать безопасность иностранных нефте-газопроводов на территории Азербайджана, в случае продвижения должна взять эти инфраструктуры под охрану. Иностранные державы и корпорации должны получить четкие гарантии от армянской стороны, что наши действия никоим образом не направлены против их инфраструктур. Это хрупкая, чрезвычайно хрупкая задача. Очевидно, что Азербайджан может прибегнуть к любой подлости, в том числе может преднамеренно создать условия, при которых у армянских вооруженных сил не останется альтернативы взятию под прицел иностранных инфраструктур». Что общего в

оценках отъявленного русофоба Армана Бабаджаняна и российского политолога Максима Шевченко? Оба эти условные патриоты Армении и России, а на деле ангажированные пропагандисты (один усердствует по заказу из-за океана, другой ангажирован турецким и апшеронским султанами) представляют военную агрессию Азербайджана против Армении таким образом, что у неосведомленных читателей может сложиться изначально ложное мнение, а именно: дескать, Вооруженные силы Армении решают не задачу подавления огневых точек Азербайджана (которые с присущей неосманам коварностью опоясывают приграничные села Азербайджана и оттуда ведут огонь на приграничные села Армении – Айгепар, Мовсес, Чинари, Неркин Кармирахбюр, город Берд), а палят по мирным жителям с дальнейшим прицелом взорвать нефтегазовые коммуникации. Благо что расположение Вооруженных сил Азербайджана, оснащенных гаубицами, реактивными системами залпового огня «Град», минометами и танками, четко зафиксировано на спутниковых снимках. Случайно ли озвучивание подобных совершенно идентичных оценок—«страшилок» и призывов российского и армянского деятелей? Отнюдь нет. Их действия носят откровенно антироссийскую и антиармянскую направленность. В случае с армянским персонажем все понятно. Автору этих строк неоднократно приходилось раскрывать антинациональную, русофобскую сущность Армана Бабаджаняна, этого соросовского стипендиата, ревностного хранителя прав ЛГБТ-сообщества Армении. Внешнеполитическая ориентация и ангажированность его российского собрата отнюдь не со стороны доброжелателей России как нельзя исчерпывающе содержится в упомянутых интервью М. Шевченко на You Tube и интернет-изданию Minval.az.

Уважаемый читатель, вне всякого сомнения и то, что откровенная попытка военной агрессии Азербайджана против Республики Армения – это всего лишь одно звено тщательно продуманной программы по созданию зоны нестабильности на южных рубежах России, обеспечению благоприятных условий для реализации воинственным турецким султаном Реджепом своих неосманских амбиций по строительству Великого Турана с метрополией в виде новой Османской империи. Роль Азербайджана в этом неосманском сценарии предельно ясна: любыми средствами дестабилизировать ситуацию в регионе Южного Кавказа вплоть до инициирования военной агрессии против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Далее проведение целенаправленной информационной войны, ставящей перед собой цель – дискредитировать российско-армянский стратегический союз, ОДКБ, создать информационный фон, сопровождаемый антироссийской истерией, результатом чего должен стать вывод 102-й российской военной базы из Гюмри, четырех погранотрядов Управления пограничных войск ФСБ России в Армении и

российской военно-воздушной базы «Эребуни» из Еревана. А к этому времени по взаимному согласованию последующих действий Турции и США будет сделано все, чтобы США взяли бы Армению «под свою защиту». В настоящее время США лишь на первый взгляд заняты своими внутренними проблемами между тем долгосрочные стратегические цели в нашем регионе неизменны. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на конкретное проявление «отеческой заботы» США о судьбе РА. Так, 10 июля т. г. интернет-портал RT опубликовал статью Юлии Гуреевой под заглавием «Госдеп наймет советника для помощи Армении в борьбе с коррупцией», где говорится: «Госдепартамент США намерен нанять специалиста, который поможет правительству Армении бороться с коррупцией. Ему предстоит сотрудничать с Министерством юстиции республики и способствовать продвижению реформ». RT подробнее ознакомился с контрактом Госдепартамента США, в котором, в частности, записано: «Советник будет оказывать поддержку правительству Армении в создании новых антикоррупционных органов и повышении их эффективности (в том числе находящегося в процессе образования антикоррупционного комитета Армении). Эти учреждения будут расследовать случаи коррупции и привлекать коррупционеров к ответственности ... Проводить подготовку, обучение, а также предоставлять другую техническую поддержку Министерству юстиции, антикоррупционному комитету Армении (когда он будет создан) и другим соответствующим институтам уголовного правосудия по широкому спектру вопросов, при этом уделяя первостепенное внимание борьбе с коррупцией на высоком уровне» (Russian.rt.com/world/news/762804-gosdep-ssha-armenia-korrupcia). Заметим, что советник займется также организацией учебных поездок в США, тренингов для следователей и управлением финансируемыми Вашингтоном проектами. На эти цели США готовы потратить до \$10 млн. Ну и наконец, как подчеркивают в ведомстве, претендовать на эту должность могут только американские граждане. Напомним читателям, что 4 февраля 2020 г. на том же интернет-портале RT была опубликована другая статья Юлии Гуреевой под заглавием «Госдеп намерен нанять советника по борьбе с коррупцией на Украине». Объявленные задачи, чем будет заниматься американский советник, те же, что и в случае Армении. Разве что финансирование этого проекта составит \$22 млн. То есть Республика Армения после государственного переворота апреля–мая 2018 года неуклонно реализует план заокеанских стратегов по разрушению основ армянской государственности и переводу страны под внешнее управление, а именно – США. В этом предательстве национальных интересов Армении США опираются на своего ставленника Никола Пашиняна, его команду из числа соросовских прихлебателей, активистов ЛГБТ-сообщества (Арман Бабаджанян и К^о), а также членов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни». Инициированная турецким султа-

ном Реджепом и реализованная апшеронским султаном Ильхамом провокация на азербайджано-армянской границе, переросшая в военную агрессию с их стороны, в конечном итоге, повторюсь, нацелена против России, а Армении предоставлена роль этакого жертвенного агнца в неоосманских притязаниях турецкого султана. Примечательно, что заместитель министра иностранных дел РФ Андрей Руденко 16 июля т. г. в интервью первому заместителю генерального директора ТАСС Михаилу Гусману вновь повторил призыв к членам Минской группы ОБСЕ, ранее озвученный в заявлении МИД РФ: «Сейчас первостепенная задача всего международного сообщества – побыстрее остановить то, что происходило в последние два дня (на границе Азербайджана и Армении. – Ред.)». «В этой связи очень важна взвешенная позиция тех государств, которые являются и участниками Минской группы, а Минская группа по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта объединяет гораздо большее число государств, чем только три сопредседателя. Эти страны, которые окружают, которые граничат с этим регионом (речь, бесспорно, о Турции. – А. Г.), должны проявлять максимум взвешенности, в том числе в публичной риторике». Эти слова замглавы МИД России Андрея Руденко – повторное предупреждение Турции о недопустимости ее деструктивных действий, еще более нагнетающих напряженность в зоне армяно-азербайджанского военного столкновения, одновременно косвенно подтверждающее мой вывод о подлинном подстрекателе военной агрессии Азербайджана против Армении (http://arka.am/ru/news/politics/rossiya_ispolzuet_vse_vozmozhnosti_dlya_uregulirovaniya_obostreniya_mezhdu_armeniyey_i_azerbaydzhanom/).

Что ж, турецко-американские стратегии неплохо поработали, однако они не учли главное, а именно: если вдохновленная Турцией и развязанная Азербайджаном война – это война за освобождение «оккупированных территорий», то для Армении и Арцаха – это война за сохранение Отечества. Именно поэтому воины и офицеры Вооруженных сил Армении показывают подлинные примеры самоотверженности и героизма, потому что прекрасно понимают, что дело защитников нашего Отечества правое, победа будет за ними.

Р. С. Читатель так и не получил ответа на вопрос: почему в своих предыдущих статьях в патриотическом ИА REGNUM я прогнозировал развязывание Азербайджаном военной агрессии на армяно-азербайджанской границе в регионе Нахиджевана? Признаюсь, что оголтелая гонка вооружений Вооруженных сил Азербайджана, дислоцированных в регионе Нахиджевана, наличие там отборных подразделений третьей сухопутной пехотной армии Турции, беспрецедентные по своим масштабам военные учения азербайджано-турецкой военщины на этом участке армяно-азербайджанской границы склоняли меня к мысли о том, что военная агрессия начнется именно с Нахиджевана. Каюсь, я ошибался, потому что не учёл

А. ГЕГАМЯН

одну судьбоносную для незыблемости этого участка государственной границы Армении деталь: здесь армянскую государственную границу охраняют погранотряды Пограничного управления ФСБ России в Армении и на всех пограничных заставах реет российский триколор, который и остужает воинственный пыл неоосманских ястребов. Признавая свой ошибочный прогноз, скажу откровенно, я испытываю чувство гордости за российско-армянский стратегический союз, который непоколебим сколько бы ни тужились захватившие власть в итоге государственного переворота апреля–мая 2018 года антинациональные силы, которые под диктовку своих заокеанских поводырей разрушают независимую Республику Армения. Однако час расплаты антинациональных властей Армении близок, и я уверен, что этот мой прогноз безошибочен.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱԿԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄՆ ՄՈՏ Է

Անոտացիա

Թուրք-ամերիկյան ռազմավարները վատ չաշխատեցին, սակայն հաշվի չառան գլխավորը, դիցուք. եթե Թուրքիայի կողմից ոգեշնչված և Ադրբեջանի կողմից սանձազերծված պատերազմը պատերազմ է «օկուպացված տարածքների» ազատագրման համար, ապա Հայաստանի ու Արցախի համար դա պատերազմ է հանուն Հայրենիքի պահպանության: Հենց այդ պատճառով էլ Հայաստանի Զինված ուժերի զինվորներն ու սպաները ցուցադրում են անձնուրացության և հերոսության իսկական օրինակներ, որովհետև շատ լավ հասկանում են, որ մեր Հայրենիքի պաշտպանության գործն արդար է, հաղթանակը մերն է լինելու:

Երբ գրվում են այս տողերը, իրավիճակը Հայաստանի Տավուշի մարզի և Ադրբեջանի Թավուզի շրջանի սահմանին նորից սրվել է: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ հուլիսի 12-ին սկսված մարտական բախումները հայ-ադրբեջանական սահմանին շարունակվել են հաջորդ երկու օրերին, համեմատաբար հանգիստ իրավիճակ է եղել ս. թ. հուլիսի 15-ին: Սակայն հուլիսի 15-ի լույս 16-ի գիշերը ադրբեջանական ստորաբաժանումները ժամը 05:20-ին սկսել են գնդակոծել Այգեպար և Մովսես սահմանամերձ գյուղերը, իսկ հետո ականանետերով և Դ-30 հաուբիցներով գնդակոծել են Նորաշեն, Կարմիրաղբյուր, Չինարի գյուղերն ու Բերդ քաղաքը Հայաստանի տարածքում: Իրավիճակը նորից կտրուկ սրվել է: Չեմ խորանա հայ-ադրբեջանական սահմանին ադրբեջանա-թուրքական ռազմական ստրատեգների՝ մանրակրկիտ մտածված սադրանքի մանրամասները նկարագրելու մեջ, որը կոնկրետ նպատակ է հետապնդում՝ պատերազմ սանձազերծել Հայաստանի դեմ՝ Արցախի Հանրապետության դեմ ռազմական ագրեսիայի հեռանկարով: Կրկնեմ միայն հայ-ադրբեջանական սահմանի իրավիճակի գնահատականը՝ տրված Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Արմեն Սարգսյանի կողմից. «Ադրբեջանի գործողությունները ռազմական ագրեսիայի բացահայտ փորձեր են»: Իմ կարծիքով՝ ներկայում շատ ավելի կարևոր է պարզել Հայաստանի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի դրդապատճառները:

Հիշեցնենք ընթերցողներին, որ ռուսաստանյան հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը 2020 թ. մայիսի 13-ին հրապարակեց իմ «Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի շեմին է», ս. թ. մայիսի 23-ին՝ «Ադրբեջանը ԱՄՆ-ի և ԵՄ-ի հավանությամբ պատերազմ կսանձազերծի Արցախի դեմ» հոդվածները, իսկ ս. թ. հուլիսի 3-ին հրապարակվեց հոդվածս՝ «Չկա ներում առանց ապաշխարանքի, և չկա փրկություն առանց ներման» վերնագրով: Մեջբերում կատարեմ միայն առաջին և երրորդ հոդվածների անոտացիաներից. «Ադրբեջանա-թուրքական զինվորականությունը, օգտվելով կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում առաջատար տերությունների զբաղվածությունից, հերթական սպանող կսանձազերծի Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի դիմակայության գծում: Իմանալով ժամանակակից նեոսոսմանների նենգությունը՝ պետք է սպասել սադրանքների շարքի հայ-ադրբեջանական սահմանին, Նախիջևանի շրջանում»: Եվ ահա տողեր վերջին հոդվածի անոտացիայից. «Հարավային Կովկասի տարածաշրջանին սպառնում է լայնածավալ արյունահեղ պատերազմի վերսկսման վտանգը: Իլիամ Ալիևի կոռուպցիոն ռեժիմը, իր երկրի հասարակայնության ուշադրությունը օրախնդիր հարցերից շեղելու համար, որոնք ավելի են խորացել կորոնավիրուսի համավարակով ու նավթի գների անկմամբ, ինչպես նաև երկրում տիրող համատարած կոռուպցիայով և նրա կլանի առասպելական հարստացմամբ, ստիպված է լինելու պատերազմ սադրել: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչը ստիպված է լինելու այս հարցում օժանդակել «կոռուպցիայի գծով իր ուսուցչին»: Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է կշտամբել ինձ այն բանում, որ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիան նախաձեռնվել է ոչ թե հայ-ադրբեջանական սահմանին Նախիջևանի շրջանում, այլ Ադրբեջանի ու Հայաստանի պետական սահմանի թովուզ-Տավուշ հատվածում: Եվ նա, անշուշտ, իրավացի կլինի, բայց փաստ է մնում այն, որ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիան մանրակրկիտ պլանավորված էր թուրք ռազմական ստրատեգիների և նրանց ձեռքի տակ գտնվող ադրբեջանցի վայմարտիկների կողմից: Իսկ ինչ վերաբերում է Նախիջևանի շրջանում ռազմական ագրեսիա սանձազերծելուց Ադրբեջանի զերծ մնալուն, ապա այդ մասին՝ մի փոքր ավելի ուշ:

Փորձենք անաչառ մոտեցմամբ պարզել թուրք-ադրբեջանական ռազմական բազենների ագրեսիվ ռազմական գործողությունների ալգորիթմը: Այսպես, ս. թ. հուլիսի 14-ին Թուրքիայի Ազգային պաշտպանության նախարարության ղեկավար Հուլուսի Աքարը հայտարարեց Ադրբեջանի բանակին լիակատար աջակցության մասին Հայաստանի հետ սահմանամերձ հակամարտությունում: Թուրքիան և նրա բանակը պատրաստ են մինչև վերջ աջակցել Ադրբեջանին Հայաստանի ագրեսիայի դեմ պայքարում, որն օկուպացրել է ադրբեջանական հողերի մի մասը, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղը. «Մենք կլինենք Ադրբեջանի ԶՈՒ կողքին, կաջակցենք մեր եղբայրներին «Մեկ ազգ, երկու պետություն» սկզբունքին համապատասխան»: Նշենք, հարգելի ընթերցող, որ Թուրքիայի պաշտպանության նախարարի այս հայ-

տարարությունն արվել է այդ երկրի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հնչեցրած ռազմաշունչ կոչերից տառացիորեն մի երկու ժամ հետո, որը, ինչպես տեղեկացվում է ս. թ հուլիսի 14-ին «Անադոլու» թուրքական տեղեկատվական գործակալության կայքում հրապարակված՝ «Թուրքիան չի հապաղի Ադրբեջանին աջակցության հարցում» վերնագրով հոդվածում, ասել է. «Թուրքիան վճռականորեն դատապարտում է Հայաստանի գրոհները բարեկամական և եղբայրական Ադրբեջանի դեմ: Այդ հարձակումը իրադարձություն է, որը դուրս է գալիս Հայաստանի շրջանակներից: Նպատակն այն է, որ խոչընդոտի կարգավորմանը Լեռնային Ղարաբաղում, ինչպես նաև ստեղծվեն հակամարտության նոր օջախներ տարածաշրջանում» (aa.com.tr/ru/-типция-не-замедлит-с-поддержкой-азербайджана/1910538): Առայժմ չենք մեկնաբանի Էրդողանի խոսքերն այն մասին, թե «Այդ հարձակումը իրադարձություն է, որը դուրս է գալիս Հայաստանի շրջանակներից», այլ կներկայացնենք ոչ անհայտ որոշ քաղաքագետների բավական մտահոգիչ արտահայտությունները: Այսպես, ս. թ. հուլիսի 15-ին ռուսաստանցի քաղաքագետ Մաքսիմ Շևչենկոն հանդես եկավ բավական կասկածելի, եթե չասենք՝ սադրիչ հայտարարությամբ, որը եթեր հեռարձակվեց You Tube պորտալում (youtube.com/watch?v=vwqlwQWyCCc)՝ «Սկսվե՛ց. հայ-ադրբեջանական անակնկալը մնացյալ աշխարհին: Բաքու–Ջեյհան գազատարը հարվածի տակ է» վերնագրով, որում նա, մասնավորապես, խոսել է այն մասին, որ Թուվուզի շրջանը «կարևորագույն ռազմավարական տեղամաս է ոչ միայն Ադրբեջանի, այլև, գուցե, Եվրասիայի ու առհասարակ համաշխարհային տնտեսության համար: Հենց այդ նեղ՝ 35–40 կմ միջանցքով են անցնում Ադրբեջանի ու Եվրոպայի համար կարևորագույն երեք էներգատարները: Դրանք, առաջին հերթին, «Բաքու–Թբիլիսի–Ջեյհան», «Բաքու–Թբիլիսի–Էրզրում» գազատարներն են, «Բաքու–Սուփաս» նավթատարը, որը հասնում է Վրաստանի սևծովյան նավահանգիստներ: Բացի այդ, այդտեղ՝ այդ նույն նեղ միջանցքում են գտնվում «Բաքու–Թբիլիսի–Կարս» երկաթուղին և «Բաքու–Թբիլիսի» ավտոճանապարհը, – մուսլիմ Մաքսիմն այնուհետև տրտնջում է. – թե (մարտական բախումների ընթացքում) հայերը գրավել են գերիշխող բարձունք Թուվուզի շրջանում, որտեղից կարելի է ականանետների և հաուբիցների կամ համազարկային կրակի համակարգերի օգնությամբ գնդակոծել ահա այդ կենսականորեն կարևոր հաղորդակցությունները, որոնք ապահովում են Ադրբեջանի ամբողջ տնտեսությունը, բոլոր փողերը, որոնք հայտնվում են Ադրբեջանում, գալիս են ահա այս նեղ միջանցքի հաշվին: Եվ հիմա այդ միջանցքը լիովին գնդակոծվում է հայկական բանակի կողմից: Ուրեմն, հայերն Ադրբեջանի կոկորդին արդեն նշտար են պահում և մեկ ականթարթում կարող են կտրել այն, ու Ադրբեջանը կհայտնվի ծանրագույն իրավիճակում»: Տպավորություն է ստեղծվում, թե մուսլիմ Մաքսիմի առջև թուրք-ադրբեջանական զինվորականությունը խնդիր է դրել, արժարժելով այս բացահայտ անհեթեթությունը, իբր, Հայաստանի ԶՈՒ հեռուն գնացող մտադրությունների մասին, ինչ-որ կերպ հարթել թուրք սուլթան Ռեջեփի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ու նրա պաշտպանության նախարարի մեկ օր առաջ հնչեցրած բացահայտ սադրիչ հայտարարությունները: Իսկ նեոսոմանյան բազենների հայտարարությունների սադրիչ լինելը հատկապես անհերքելի էր Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի զուսպ հայտարարությունների ֆոնին՝ ս. թ. հուլիսի 13-ին Հայաստանի և Ադրբեջանի պաշտոնակիցների հետ տեղի ունեցած հեռախոսային բանակցություններից հետո: Այնուհետև հաջորդեց ՌԴ ԱԳՆ հայտարարությունը, որում ասվում էր, որ, քննարկելով իրավիճակի սրացումը ընդհանուր սահմանին, «ՌԴ ԱԳՆ-ն կողմերին կոչ է արել անհապաղ դադարեցնել կրակը, հանդես բերել զսպվածություն՝ հաշվի առնելով ստանձնած պարտավորությունները, ինչպես նաև Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի և Ֆրանսիայի ներկայացուցիչների՝ որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների, և ԵԱՀԿ գործող նախագահի անձնական ներկայացուցչի առաջարկությունները»: Ռուսաստանի ԱԳՆ հայտարարությունում նաև «ընդգծվել է, որ Ռուսաստանը կշարունակի կատարել իր միջնորդական առաքելությունը Բաքվի ու Երևանի շփումներում ինչպես իր ազգային, այնպես էլ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության շրջանակներում: Ռուսական կողմը նաև նշել է այն բանի կարևորությունը, որ Մինսկի խմբի բոլոր անդամները (Բելառուս, Գերմանիա, Իտալիա, Շվեդիա, Ֆինլանդիա և Թուրքիա – Ա. Գ.) պետք է պատասխանատու մոտեցում ցուցաբերեն ստեղծվող իրավիճակի գնահատականների հարցում և խուսափեն այնպիսի հայտարարություններից ու գործողություններից, որոնք կարող են առաջ բերել լրացուցիչ լարվածություն (mid.ru/foreign_policy/news/-asset-publisher/cKNonkJEO2Bw/content/id/4229316)»: Բայց չէ՞ որ ՌԴ ԱԳՆ այս հայտարարությունն արվել է ստեղծվող իրավիճակի գնահատականի հարցում Թուրքիայի անպատասխանատու, ավելին՝ լարվածության աճ սադրող մոտեցման դրսևորումից մեկ օր առաջ: Թուրք-ադրբեջանական զինվորականության մտադրություններն ավելի ամբողջական ներկայացնելու համար կատարենք նաև այլ մեջբերումներ Մ. Շևչենկոյի ելույթից, որը ջանք չի խնայում հիմնավորելու Ադրբեջանի ու Հայաստանի միջև պատերազմի անխուսափելիությունը. «Երբ Ադրբեջանը հայտնվի ծանրագույն իրավիճակում, որից գործնականում պատերազմից բացի այլ ելք չի լինի: Տառաքիտորեն՝ Թովուզի շրջանում կատարած գրոհով հայկական զորքերը Ադրբեջանին դատապարտում են մեծ պատերազմի»: Բայց սրանով մուսլիմ Մաքսիմի սադրանքները չավարտվեցին: Նա տրտնջում է, որ Ադրբեջանը լիովին կախված կլինի արտաքին ուժերի կամքից. «ասենք՝ Ռուսաստանի կամքից, որն այնտեղ կանգնած է Հայաստանի թիկունքին, ՀԱՊԿ, հավաքական անվտանգության մասին պայմանագրի գործիքների օգնությամբ վերահսկում է հայկական բանակի գործողությունները»: Շևչենկոյի կողմնակալությունը հատկապես հակամարտությանը ՀԱՊԿ ներգրավման հարցում սահման չունի, քանի որ նրա ելույթից երկու օր առաջ՝ ս. թ. հուլիսի 13-ին, ՀԱՊԿ մամուլի քարտուղար Վլադիմիր Զայնետդինովը հայտարարել էր. «ՀԱՊԿ Մշտական խորհրդի նիստի անցկացումը հետաձգվել է

անդամ-պետությունների հետ լրացուցիչ խորհրդատվություններ անցկացնելու անհրաժեշտության հետ կապված՝ այն ձևաչափը որոշելու համար, որում քննարկվելու է իրավիճակը հայ-ադրբեջանական սահմանին»։ Ս. թ. հուլիսի 15-ին, ՀԱՊԿ մամուլի քարտուղարի այսքան զուսպ հայտարարությունից հետո, Շևչենկոյի վերոնշյալ հայտարարությունն այլ կերպ, քան կանխամտածված սադրանք չես համարի։ Բայց սույն քաղաքագետի ու նրա նմանների անդրկուլիսյան տիկնիկավարների գլխավոր մտահղացումը դուրս է ցցվում այնուհետև. «Այդ գազը ստանում է Թուրքիան։ Թուրքիան այդ գազը վաճառում է Իտալիային, մատակարարում Եվրոպային։ Այդ մատակարարումների դադարեցումը, ասենք թե, նորից ակտուալացնում է «Հյուսիսային հոսք – 2»-ի թեման Հյուսիսային Եվրոպայի համար», որի կառուցման ավարտը չէք պատկերացնի, թե որքան է հակասում ԱՄՆ շահերին։ Մ. Շևչենկոյի հետագա սադրիչ բարբաջանքը կրում է բացահայտ հակառուսական բնույթ, որի հետևից երևում են ոչ միայն թուրք-ադրբեջանական զինվորականության, այլև, մեկ էլ տեսար՝ անդրօվկիանոսյան ռուսատյաց, մեղմ ասած, համախոհների ականջները։ Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, կատարենք մեկ այլ մեջբերում նրա ելույթից. «Անշուշտ, Ռուսաստանն է, որը վերահսկում է հայկական բանակի, հայ զինվորականների գործողությունները, եթե այդպես չէ, այդ դեպքում առհասարակ անհասկանալի է, թե ինչի է պետք այդ Հավաքական անվտանգության պայմանագիրը»։ Ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրենք այն բանին, որ You Tube-ում իր ելույթից մեկ օր առաջ Մ. Շևչենկոն ծավալուն հարցազրույց էր տվել Minval.az ինտերնետ-պարբերականին, որը հրապարակվել է ս. թ. հուլիսի 14-ին «Մաքսիմ Շևչենկո – Minval.az. «Ռուսաստանը կանգնած է Հայաստանի թիկունքին։ Իսկ ազդանշանն ուղարկվում է մեծ մասամբ Թուրքիային» վերնագրով (m.minval.az/news/124009363)։ Այսպես, Minval.az-ի թղթակցի «Ի՞նչ եք կարծում, Ռուսաստանն արդյո՞ք հետաքրքրված է վերջին իրադարձություններով» հարցին հետևել է Մ. Շևչենկոյի բացահայտումը. «Ես կարծում եմ՝ վերջին իրադարձությունները շանտաժ են։ Ո՞վ է կանգնած Հայաստանի թիկունքին։ Ես կարծում եմ, որ Ռուսաստանը, համեմայն դեպս, կանգնած է Հայաստանի կողքին։ Ազդանշանն ուղարկվում է ոչ միայն Ադրբեջանին, այլև մեծ մասամբ Թուրքիային։ Անկարան չի կարող չարձագանքել, թե ինչ է տեղի ունենում Ադրբեջանի հետ։ Եթե Ադրբեջանն ինչ-որ խնդիրներ ունենա, ապա թուրքերը պարտավոր կլինեն միջամտել, և դա պաշտոնապես ասվել է ... Հայաստանն աշխարհաքաղաքական այս ամբողջ նախագծի հրկիզման «նախաձեռնողի» շատ լուրջ դեր է խաղում, բայց, բնականաբար, ոչ իր կամքով։ Նրան խնդրել են դա անել, իսկ նրանք չեն կարող մերժել, մանավանդ եթե դա խնդրել է Մոսկվան»։ Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը այդ քաղաքագետից կատարած այսքան մանրամասն մեջբերման համար, որի «տագնապները» չափից ավելի նման են օրերս տխրահեռչակ ռուսատյաց, օվկիանոսի այն կողմից շռայլորեն ֆինանսավորվող 1in.am ինտերնետ-պարբերականի գլխավոր խմբագիր, Հայաստանի Ազգային ժողովի ոչ անհայտ «ան-

կախ» պատգամավոր Արման Բաբաջանյանի հնչեցրած «նախազգուշացումներին»: Եվ ահա, «Ժողովարչապետի նոր գլխացավը» վերնագրով հոդվածում՝ հրապարակված ս. թ. հուլիսի 15-ին SHAME.AM հայրենասիրական ինտերնետ-պարբերականում, որի հեղինակն է հայտնի հրապարակախոս Արտյոմ Խաչատրյանը, կարդում ենք. «Ժողովարչապետ աշխատող Փաշինյան Նիկոլը նոր ուղերձ է հղել իր ղեկավարությանն (նկատի ունի Հայաստանի Հանրապետությունում ԱՄՆ դեսպանությունը – Ա. Գ.) ու աշխարհին իր գլխավոր մունետիկ ու գաղափարախոս, պեղերաստ (ներկայումս նման որակումը ՀՀ-ում բնավ վիրավորանք չէ, այլ ճանապարհ դեպի նիկոլովականիչյան «բարձր» արքունիք – Ա. Գ.) բաբաջանյան արմանի միջոցով: Ահա թե ինչ է գրում այս անկախ միասերականը. «Հայաստանը պետք է երաշխավորի Ադրբեջանի տարածքում օտարերկրյա գազամուղերի և նավթամուղերի անվտանգությունը, առաջխաղացման դեպքում՝ դրանք վերցնի իր անմիջական պաշտպանության տակ: Օտար տերություններն ու կորպորացիաները պետք է հստակ երաշխիքներ ստանան հայկական կողմերից առ այն, որ մեր գործողությունները որևէ կերպ ուղղված չեն լինելու իրենց ենթակառուցվածքների դեմ: Սա նուրբ, չափազանց նուրբ խնդիր է: Ակնհայտ է, որ Ադրբեջանը պատրաստ է դիմել ցանկացած ստորության, այդ թվում՝ կարող է միտումնավոր ստեղծել պայմաններ, որ հայկական զինված ուժերը ուղղակի այլընտրանք չունենան՝ օտարերկրյա ենթակառուցվածքները թիրախավորելու հարցում»: Ի՞նչ ընդհանուր բան կա մոլի ռուսատյաց Արման Բաբաջանյանի և ռուսաստանցի քաղաքագետ Մաքսիմ Շևչենկոյի գնահատականներում: Հայաստանի և Ռուսաստանի այս երկու պայմանական հայրենասերները, իսկ գործնականում՝ կողմնակալ քարոզիչները (մեկը ջանքեր է գործադրում օվկիանոսի այն կողմի պատվերով, մյուսը վարձված է թուրքական և ափշերոնյան սուլթանների կողմից) ներկայացնում են Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիան Հայաստանի դեմ այնպես, որ բանից անտեղյակ ընթերցողների մեջ կարող է սկզբից եթե կեղծ կարծիք ստեղծվել, դիցուք. իբր Հայաստանի Ձինված ուժերը լուծում են ոչ թե Ադրբեջանի կրակակետերի (որոնք նեոսամաններին բնորոշ նենգությամբ գոտևորում են Ադրբեջանի սահմանամերձ գյուղերն ու այնտեղից կրակ բացում Հայաստանի սահմանամերձ գյուղերի՝ Այգեպարի, Մովսեսի, Զինարիի, Ներքին Կարմիրաղբյուրի, Բերդ քաղաքի վրա) ձնշման խնդիրը, այլ գնդակոծում են խաղաղ բնակիչներին՝ հետագայում նավթագազային հաղորդակցությունները պայթեցնելու հեռանկարով: Ուշագրավ է, որ Ադրբեջանի՝ հաուբիցներով, «Գրադ» համազարկային կրակի ռեակտիվ համակարգերով, ականանետերով ու տանկերով հագեցած ուժերի դիրքը հստակ գրանցված է արբանյակային լուսանկարներում: Պատահակա՞ն է արդյոք միանգամայն նույնական նման գնահատականների՝ ռուսաստանցի և հայ գործիչների ահուսարսափիկների ու կոչերի հնչեցումը: Բնա՛վ ոչ: Նրանց գործողությունները կրում են բացահայտ հակառուսական և հակահայկական ուղղվածություն: Հայ պերսոնաժի պարագայում ամեն բան հասկանալի է: Տողերիս հեղինակը քանիցս բացահայտել է

Արման Բաբաջանյանի՝ սորոսյան այդ թոշակառուի, Հայաստանի ԼԳԲՏ-հանրության իրավունքների նախանձախնդիր պահապանի հակազգային, ռուսատյաց էությունը: Նրա ռուսաստանցի եղբայրակցի արտաքին քաղաքական կողմնորոշումն ու կողմնակալությունը՝ բնավ ո՛չ Ռուսաստանի բարյացակամների կողմից, հնարավորինս սպառնիչ պարունակվում են Մ. Շևչենկոյի YouTube-յան և Minval.az ինտերնետ-պարբերականի նշյալ հարցազրույցներում:

Հարգելի ընթերցող, ոչ մի կասկած չի հարուցում նաև այն, որ Հայաստանի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի բացահայտ փորձը Ռուսաստանի հարավային մատույցներում անկայունության գոտու ստեղծման, ռազմատենչ թուրք սուլթան Ռեջեփի կողմից Մեծ Թուրանի (նոր Օսմանյան կայսրության մետրոպոլիայի տեսքով) կերտման նեոօսմանյան նկրտումների իրագործման համար նպաստավոր պայմանների ապահովման մանրակրկիտ մտածված ծրագրի ընդամենը մեկ օղակն է: Ադրբեջանի դերը նեոօսմանյան այս սցենարում հնարավորինս պարզ է. ցանկացած միջոցներով ապակայունացնել իրավիճակը Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում, ընդհուպ մինչև ռազմական ագրեսիայի նախաձեռնումը հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ: Այնուհետև՝ նպատակաուղղված տեղեկատվական պատերազմի վարում, որն իր առջև նպատակ է դնում վարկաբեկել ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքը, ՀԱՊԿ-ը, ստեղծել հակառուսական հիստերիայով ուղեկցվող տեղեկատվական ֆոն, ինչի արդյունքը պետք է դառնա Գյումրիից ռուսական 102-րդ ռազմակայանի, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ զորքերի վարչության չորս սահմանապահ ջոկատների և Երևանից «Էրեբունի» ռուսական ռազմաօդային բազայի դուրսբերումը: Իսկ այդ ընթացքում Թուրքիայի և ԱՄՆ հետագա գործողությունների փոխադարձ համաձայնեցմամբ կարվի ամեն ինչ, որպեսզի ԱՄՆ-ը Հայաստանը վերցնի «իր պաշտպանության տակ»: Ներկայում ԱՄՆ-ը միայն առաջին հայացքից է զբաղված իր ներքին խնդիրներով, այնինչ ռազմավարական երկարաժամկետ նպատակները մեր տարածաշրջանում անփոփոխ են: Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, հղում կատարեմ ՀՀ ձակատագրի հանդեպ ԱՄՆ «հայրական հոգատարության» կոնկրետ դրսևորմանը: Այսպես, ս. թ. հուլիսի 10-ին RT ինտերնետ-պորտալը հրապարակեց Յուլյա Գուրենայի հոդվածը՝ «Պետդեպարտամենտը խորհրդական կվարձի Հայաստանին կոռուպցիայի դեմ պայքարում օգնելու համար» վերնագրով, որտեղ ասվում է այն մասին, որ «ԱՄՆ պետդեպարտամենտը մտադիր է մասնագետ վարձել, որը կօգնի Հայաստանի կառավարությանը՝ պայքարել կոռուպցիայի դեմ: Նա պետք է համագործակցի հանրապետության արդարադատության նախարարության հետ և նպաստի բարեփոխումների առաջնղմանը: RT-ն մանրամասնորեն ծանոթացել է ԱՄՆ պետդեպարտամենտի պայմանագրին, որում, մասնավորապես, գրված է. «խորհրդականը աջակցություն կցուցաբերի Հայաստանի կառավարությանը նոր հակակոռուպցիոն մարմինների (այդ թվում՝ կազմավորման գործընթացում

գտնվող Հայաստանի հակակոռուպցիոն կոմիտեի) ստեղծման և դրանց արդյունավետության բարձրացման հարցում: Այդ հաստատությունները կիստաքննեն կոռուպցիայի դեպքերը և պատասխանատվության կկանչեն կոռուպցիոներներին ... Կիրականացնի պատրաստում, ուսուցանում, ինչպես նաև կտրամադրի տեխնիկական այլ աջակցություն արդարադատության նախարարությանը, Հայաստանի հակակոռուպցիոն կոմիտեին (երբ այն ստեղծվի) և քրեական արդարադատության համապատասխան այլ ինստիտուտներին հարցերի լայն շրջանակով՝ միևնույն ժամանակ առաջնահերթ ուշադրություն հատկացնելով կոռուպցիայի դեմ պայքարին բարձր մակարդակով» (Russian.rt.com/world/ news/762804-gosdep-ssha-armenia-korrupcia): Նկատենք, որ խորհրդականը կգբաղվի նաև քննիչների համար ԱՄՆ ուսումնական ուղևորությունների, թրենինգների կազմակերպմամբ և Վաշինգտոնի կողմից նախագծերի ֆինանսավորման կառավարմամբ: Այս նպատակների համար ԱՄՆ-ը պատրաստ է ծախսել մինչև \$10 մլն: Եվ վերջապես, ինչպես ընդգծում են գերատեսչությունում, այդ պաշտոնին կարող են հավակնել միայն ամերիկյան քաղաքացիները: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2020թ. փետրվարի 4-ին այդ նույն RT ինտերնետ-պորտալում հրապարակվել էր Յուլյա Գուրեևայի մեկ այլ հոդվածը՝ «Պետդեպարտամենտը մտադիր է խորհրդական վարձել Ուկրաինայում կոռուպցիայի դեմ պայքարի հարցում» վերնագրով: Հայտարարված խնդիրները, որոնցով զբաղվելու է ամերիկացի խորհրդականը, նույնն են, ինչ և Հայաստանի պարագայում: Միայն թե այս նախագծի ֆինանսավորումը կազմելու է \$22 մլն: Այսինքն՝ Հայաստանի Հանրապետությունը 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո անշեղորեն իրականացնում է անդրօվկիանոսյան ստրատեգիաների՝ հայոց պետականության հիմքերը քանդելու և երկիրն արտաքին, դիցուք՝ ԱՄՆ-ի կառավարման տակ մտցնելու պլանը: Հայաստանի ազգային շահերին այս դավաճանության մեջ ԱՄՆ-ը հենվում է իր դրածոյի՝ Նիկոլ Փաշինյանի, սորոսյան լափակերներից, ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստներից (Արման Բաբաջանյան և ԿՕ) կազմված նրա թիմի և «Կյանքի խոսք» կրոնական տոտալիտար աղանդի անդամների վրա: Թուրք սուլթան Ռեջեփի նախածեռնած և ափշերոնյան սուլթան Իլհամի իրականացրած սադրանքն ադրբեջանա-հայկական սահմանին, որը վերաճել է նրանց կողմից ռազմական ագրեսիայի, վերջնարդյունքում, կրկնում են, ուղղված է Ռուսաստանի դեմ, իսկ Հայաստանին հատկացված է մի տեսակ մատաղացու գառան դեր թուրք սուլթանի նեոսոսմանյան նկրտումներում: Հատկանշական է, որ ՌԴ փոխարտգործնախարար Անդրեյ Ռուդենկոն ս. թ. հուլիսի 16-ին ՏԱՍՍ-ի գլխավոր տնօրենի առաջին տեղակալ Միխայիլ Գուսմանին տված հարցազրույցում նորից կրկնել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անդամներին ուղղված կոչը, որն ավելի վաղ հնչել էր ՌԴ ԱԳՆ հայտարարությունում, այն է. «Այժմ միջազգային ողջ հանրության առաջնահերթ խնդիրն է՝ արագ կանգնեցնել այն, ինչ տեղի էր ունենում վերջին երկու օրում (Ադրբեջանի և Հայաստանի սահմանին – խմբ.): Այս առնչությամբ շատ կարևոր է այն պետությունների կշռադատված

դիրքորոշումը, որոնք էլ հանդիսանում են Մինսկի խմբի մասնակիցներ, իսկ Մինսկի խումբը դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գծով միավորում է անհամեմատ ավելի մեծ թվով պետություններ, քան միայն երեք համանախագահներն են: Այն երկրները, որոնք շրջապատում են, որոնք սահմանակից են այդ տարածաշրջանին (խոսքը, անկասկած, Թուրքիայի մասին է – Ա. Գ.), պետք է առավելագույն կշռադատվածություն դրսևորեն, այդ թվում հանրային հռետորաբանությունում»: Ռուսաստանի ԱԳՆ փոխնախարար Անդրեյ Ռուդենկոյի այս խոսքերը կրկնակի նախազգուշացում են Թուրքիային իր ապակառուցողական գործողությունների անթույլատրելիության մասին, որոնք էլ ավելի են թեժացնում լարվածությունը հայ-ադրբեջանական ռազմական բախման գոտում՝ միաժամանակ անուղղակիորեն հաստատելով իմ եզրահանգումը Հայաստանի դեմ Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի իսկական հրահրողի մասին (http://arka.am/ru/news/politics/rossiya_ispolzuet_vse_vozmozhnosti_dlya_uregulirovaniya_obostreniya_mezhdu_armeniy_i_azerbaydzhanom/):

Դե ինչ, թուրք-ամերիկյան ստրատեգները վատ չաշխատեցին, սակայն հաշվի չառան գլխավորը, դիցուք. եթե Թուրքիայի կողմից ոգեշնչված և Ադրբեջանի կողմից սանձազերծված պատերազմը պատերազմ է «օկուպացված տարածքների» ազատագրման համար, ապա Հայաստանի ու Արցախի համար դա պատերազմ է հանուն Հայրենիքի պահպանության: Հենց այդ պատճառով էլ Հայաստանի Զինված ուժերի զինվորներն ու սպաները ցուցադրում են անձնուրացության և հերոսության իսկական օրինակներ, որովհետև շատ լավ հասկանում են, որ մեր Հայրենիքի պաշտպանության գործն արդար է, հաղթանակը մերն է լինելու:

Հ. Գ. Ընթերցողն այդպես էլ չստացավ այն հարցի պատասխանը, թե ինչու էի REGNUM հայրենասիրական տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակած իմ նախորդ հոդվածներում կանխատեսել Ադրբեջանի կողմից հայ-ադրբեջանական սահմանին ռազմական ագրեսիայի սանձազերծումը Նախիջևանի շրջանում: Խոստովանում եմ, որ Ադրբեջանի՝ Նախիջևանի շրջանում տեղակայված զինված ուժերի սպառազինությունների մոլի մրցավազքը, այնտեղ Թուրքիայի երրորդ ցամաքային հետևակային բանակի ընտիր ստորաբաժանումների առկայությունը, ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության՝ իրենց մասշտաբներով աննախադեպ զորավարությունները հայ-ադրբեջանական սահմանի այս տեղամասում ինձ բերում էին այն մտքին, որ ռազմական ագրեսիան կսկսվի հենց Նախիջևանից: Խոստովանում եմ՝ սխալվում էի, որովհետև հաշվի չէի առել Հայաստանի պետական սահմանի այդ հատվածի անսասանության համար բախտորոշ մի մանրամասն, դիցուք. այստեղ հայկական պետական սահմանը պահպանում են Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության սահմանապահ ջոկատները, և սահմանապահ բոլոր ուղեկալներում ծածանվում է ռուսական եռագույնը, որն էլ սառեցնում է նեոսմանյան բազեների ռազմատենչ ավյունը: Ընդունելով

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

սխալ կանխատեսումն՝ անկեղծ ասեմ, որ հպարտության զգացում եմ ապրում ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի համար, որն անսասան է, որքան էլ որ ջանքեր թափեն 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման հետևանքով իշխանությունը զավթած հակազգային ուժերը, որոնք իրենց անդրօվկիանոսյան ուղեվարների թելադրանքով քանդում են Հայաստանի անկախ Հանրապետությունը: Սակայն Հայաստանի հակազգային իշխանությունների հատուցման ժամը մոտ է, և ես համոզված եմ, որ իմ այս կանխատեսումն անսխալական է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

РЕСПУБЛИКА АРЦАХ – ФАКТОР СТАБИЛЬНОСТИ В ЗАКАВКАЗЬЕ

Аннотация

Только в условиях одновременного вхождения Азербайджана и Арцаха в авторитетные международные организации ЕАЭС и ОДКБ откроются реальные перспективы безопасности и процветания суверенных государств Закавказья – Азербайджанской Республики, Республики Армения и Республики Арцах. И тогда, наконец-то, воцарится долгожданный мир в регионе Южного Кавказа. Неоосманский же проект перекройки границ в Южном Кавказе, в условиях современной России обречен на крах.

События июля 2020 года, по моему глубокому убеждению, станут судьбоносными не только для Южного Кавказа и региона Большого Ближнего Востока, но и мира в целом. И это не есть какое-то мистическое предсказание, а всего лишь неизбежный вывод, к которому приходишь, анализируя события проходящего месяца.

МЕЧЕТЬ АЙЯ-СОФИЯ КАК СИМВОЛ ВОЦАРЕНИЯ НЕООСМАНИЗМА

Итак, 24 июля 2020 года впервые с 1934 года в соборе Святой Софии (далее – Собор), превращенном в мечеть, завершился пятничный намаз. В молитве принял участие и президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган, который перед началом намаза прочитал первую суру из Корана. Отметим, что мусульманские молитвы зазвучали в соборе Святой Софии спустя две недели после того, как 10 июля т. г. высший административный суд этой страны, Госсовет Турции, вынес решение о лишении Собора статуса музея, а спустя пару часов султан-завоеватель Реджеп I опубликовал указ, в соответствии с которым преобразованный в мечеть собор Святой Софии будет открыт для проведения в нем мусульманских аллахослужений. Немного истории.

Как пишет известный британский историк-византист Стивен Рансимен в своем труде «Падение Константинополя в 1453 году», изданном в 1964 году в Лондоне, 5 апреля 1453 года под стенами Константинополя собралась вся турецкая армия под командованием двадцатидвухлетнего

султана Мехмеда II. Не буду излагать полные драматизма подробности осады и завоевания Константинополя, а отмечу лишь, что султан Мехмед II обещал своим солдатам три дня для полного разграбления Константинополя. Однако дело одним разграблением не кончилось. И как пишет Стивен Рансимен: «Войска одно за другим торжественным маршем с развевающимися знаменами проходили через ворота Константинополя под звуками оркестров. Но как только они оказались внутри города, все устремились на дикую охоту за добычей. Еще не веря вначале, что сопротивление уже прекратилось, они убивали подряд всех, кого встречали на улицах: мужчин, женщин, детей. Потоки крови стекали по крутым улицам Константинополя с холмов Петры в Золотой Рог».

И как пишет известный российский журналист-международник и религиовед Кирилл Привалов, «В Святой Софии пытались спастись около десяти тысяч верующих. Духовенство служило литургию, клир пел херувимскую песнь. В мгновение упали с грохотом выбитые топорами двери, и стоя янычар ворвалась в храм, сокрушая все на своем пути. Стоны, крики о помощи, плач и предсмертные крики умирающих ... Все, что веками накапливалось благодаря дарам и пожертвованиям, было разграблено: золото, серебро, жемчуг, сосуды и украшения ... Османы изорвали полотна картин и порубили мечами иконы и дерево статуй. Погибли и драгоценные книжные сокровища Константинополя: только по примерным подсчетам историков, более 120 тысяч рукописей было сожжено турками. Погибла самая почитаемая икона Византии – Божия Мать Одигитрия (Путеводительница), написанная, по преданию, самим апостолом Лукой».

И спустя 569 лет с тех трагических дней новоявленный неоосманский султан Реджеп I уже прочитал первую суру Корана в мечети все того же собора Святой Софии – собора Премудрости Божией. Напомним читателям, что в 1934 году основатель Турецкой Республики Мустафа Кемаль Ататюрк подписал указ о превращении Святой Софии, ставшей мечетью Айя-София, в Музей Айя-София. Благородные греки, наследники Сократа, Платона, Диогена, Аристотеля, его славного воспитанника Александра Македонского в знак своей признательности дом в Салониках, где родился Мустафа Кемаль Ататюрк, решением городского совета Салоник передали в дар турецкому государству, которое в 1953 году преобразовало его в музей. В 2011 году Министерство культуры Греции признало дом-музей Ататюрка историческим памятником. Столь подробный экскурс я сделал специально. Надеюсь, что неискушенному читателю он поможет, узнав специфику мировоззрения духовных наследников султана Мехмеда Завоевателя, лучше понять побудительные мотивы неоосманского султана Реджепа I, который летом т. г. столь поспешно решил вопрос о придании Музею Святой Софии статуса мечети Айя-София.

Что ж, уважаемый читатель, чтобы не завершить вводную часть статьи на этой минорной ноте, приведу выдержки из пророчеств преподобного Паисия Святогорца (Афонского) о будущем Турции и освобождении Константинополя (<https://pravoslavie.ru/88174.html>).

«Сегодня ради турок европейцы создают независимые государства с мусульманским населением (Боснию, Герцеговину). Однако я вижу, что они в будущем деликатно разделят и саму Турцию: восстанут курды и армяне, и европейцы потребуют признания и независимости права этих народов на самоопределение. Они скажут тогда Турции: «Мы вам уже когда-то сделали одолжение, теперь подобным образом должны получить независимость курды и армяне» разделят на части Турцию».

Задумайтесь, уважаемый читатель над тем, что, быть может, национально-освободительная война армянского населения Нагорного Карабаха это и есть начало воплощения в жизнь предсказаний великого Старца Паисия Святогорца (Афонского), причисленного 13 января 2015 года к лику святых Православной Церкви. Приведем и другие пророчества святого Паисия Святогорца. Как повествует вышеприведенный источник, группа воспитанников «Афониады» (богословская школа для мальчиков на Святой Горе Афон) решили пойти к Старцу и спросить его о том, возьмут ли греки Константинополь и доживут ли они, дети, до этих времён? Они пришли к отцу Паисию, взяли угощение, но задать свой вопрос боялись. Один делал знаки другому, тот – третьему. Но в конце концов никто так и не решился спросить Старца. Тогда Старец сказал им сам: «Ну что, молодцы! О чем вы хотите спросить? О Константинополе? Возьмём мы его, возьмём, да и вы до этого доживёте. Турция распадётся. Этому будут способствовать сами её союзники ... Будет война между Турцией и Россией. Сначала туркам будет казаться, что они побеждают, но это станет для них катастрофой. Русские одержат победу и возьмут Константинополь ... В храме Святой Софии вновь состоится православное богослужение ... Турция распадётся на 3–4 части. Для нее уже начался обратный отсчёт. Мы возьмем свои земли, армяне свои, а курды свои».

Прошло чуть более четверти века с того времени, и сегодня, анализируя действия новоявленного неоосманского султана Реджепа I в свете пророчеств святого Паисия Святогорца, невольно в совершенно ином свете оцениваешь их.

ЭРДОГАН – ИСТОЧНИК ДЕСТАБИЛИЗАЦИИ ЗАКАВКАЗЬЯ

Так, 14 июля т. г. по прошествии двух суток после военной агрессии Азербайджана на армяно-азербайджанской границе Тавушской области

(Армения) и Товузского района (Азербайджан) президент Турции Эрдоган заявил: «Турция решительно осуждает атаки со стороны Армении против дружественного и братского Азербайджана. Это нападение является событием, которое выходит за рамки Армении (неприкрытая провокация по интернационализации военной агрессии Азербайджана с целью вовлечения России. – А. Г.). Цель состоит в том, чтобы воспрепятствовать урегулированию в Нагорном Карабахе, а также создать новые очаги конфликта в регионе». Примечательно, что спустя несколько часов идею неоосманского султана Реджепа I демонизировал министр национальной обороны этой страны Хулуси Акар, который заявил о том, что Турция и её армия готовы до конца поддерживать Азербайджан в борьбе с агрессией Армении, оккупировавшей часть азербайджанских земель, в том числе Нагорный Карабах: «Мы будем рядом с ВС Азербайджана, поддерживать в соответствии с принципом «одна нация, два государства».

РОССИЯ — ГАРАНТ БЕЗОПАСНОСТИ ЗАКАВКАЗЬЯ

Благо что утром 17 июля т. г. ведущие информационные агентства Российской Федерации со ссылкой на Министерство обороны РФ сообщили о внезапной проверке войск Южного и Западного военных округов, морской пехоты Северного и Тихоокеанских флотов и отдельных соединений центрального подчинения, а также Воздушно-десантных войск. «Проверяемые войска и силы приняли участие в более чем 50 учениях различного уровня на 35 полигонах и участках, 17 морских полигонах в акваториях Черного и Каспийского морей», – сообщалось в военном ведомстве. И другая немаловажная деталь: когда по решению президента России Владимира Владимировича Путина войска подняли по тревоге, министр обороны РФ Сергей Шойгу пояснил, что эта проверка важна для оценки способности Вооруженных сил обеспечить военную безопасность на юге-западе Российской Федерации. Ведь там, по словам министра, сохраняются серьезные угрозы террористического характера. В этой связи напомним читателям, что, как сообщил РИА Новости военно-дипломатический источник: «В субботу утром по инициативе Баку состоялся телефонный разговор министра обороны Азербайджана Закира Гасанова с главой российского оборонного ведомства Сергеем Шойгу. В ходе беседы обсуждались различные вопросы, касающиеся взаимоотношений и сотрудничества военных ведомств двух стран ... Российский министр обороны подчеркнул, что данное мероприятие – плановое и никак не связано с текущей ситуацией на азербайджано-армянской границе».

Что называется, на душе Закира Гасанова отлегло. А то не успел оправиться от обернувшейся крахом военной агрессии на тавушко-товузском участке государственной границы Армении и Азербайджана, вдруг на голову азербайджанских ястребов, подобно грому среди ясного неба,

пришла молва о внезапной проверке ВС России прямо у границ Азербайджана. Этого казалось было мало, но поступила и другая информация о том, что в ходе внезапной проверки боевой готовности в Ингушетии произошло развертывание подразделений артиллерии большой мощности 58-й общевойсковой армии, дивизионы которой совершили марш на позиции для выполнения задач, как-то: «По замыслу операции, огневой удар одновременно нанесут подразделения реактивных систем залпового огня «Ураган» и дивизиона «Смерч» при поддержке подразделений артиллерии большой мощности, в том числе 240-мм самоходных минометов «Тюльпан» и 203-мм самоходных пушек «Малка». Напомним читателям, что помимо обычных боеприпасов в арсенал «Тюльпан» входят термоядерные мины мощностью две килотонны. Думается, что наличие атомных минометов недалеко от российской границы с Азербайджаном окончательно отрезвит турецко-азербайджанских ястребов, охочих создать зону нестабильности по всему периметру юго-западных границ Российской Федерации. Эти события отрезвляюще подействовали и на соловья советской эстрады, в дни военной агрессии Азербайджана (12–15 июля т. г.) сменившего свои перья на ястребиные, посла этой страны в Российской Федерации Полада Бюльбюль-оглы, который после жестких законных действий российских властей в отношении бесчинств азербайджанских молодчиков, учинявших расправы над гражданами армянской национальности на улицах Москвы, Воронежа и некоторых других городов России, вновь заголосил по-соловьиному, попросив азербайджанцев соблюдать российский закон: «Вы живёте в России, многие из вас являются гражданами этой страны (не этой, а Великой страны, приютившей сотни тысяч соотечественников Бюльбюля, так и хочется сказать, соловья-разбойника. – А. Г.). Прошу вас, соблюдайте законы и правила, которые здесь есть. Нам необходимо быть вместе, чтобы дать достойный отпор провокациям, но при этом не опускаться до уровня уличных драк». Так нынче запел соловей Бюльбюль-оглы. Да-да, уважаемый читатель, всё тот же азербайджанский посол, который не далее как 13 июля т. г., вторя своему патрону, апшеронскому султану Ильхаму, заявил: «Переговоры должны дать результаты. Если они его не дают, то, естественно, будут военные действия. Поэтому надо, чтобы раз и навсегда была понятна позиция ... Мы об этом много раз говорили, что азербайджанский народ никогда не смиритсся с потерей своих территорий. Разговор идет о выводе иностранных войск с территории Азербайджана. И, пока они находятся на территории Азербайджана, такие конфликты будут продолжаться (по прямоте соловьиной Бюльбюль-оглы сознался в том, кто был зачинщиком военной агрессии Азербайджана 12–15 июля 2020 г. – А. Г.) и в один день могут перерасти в масштабную войну, которая станет катастрофой для всего региона». Вдумайтесь, уважаемый читатель, в слова новоявленного пророка По-

лада – «могут перерасти в масштабную войну, которая станет катастрофой для всего региона». Я не считаю, что эти предостережения предназначались для ушей азербайджанских торговцев помидорами и зеленью из «Фуд Сити» или же владельцев рынков, запрещающих своим надсмотрщикам принимать фрукты, да и не только, продукцию из Армении. Не буду называть их фамилии и адреса, благо они хорошо известны российским властям, которые, уверен, и впредь будут жестко пресекать любые провокации по раздуванию межнациональной розни. Ведь не может быть секретом, что, когда на тавушско-товузском участке государственной границы или на улицах Москвы, Воронежа и других городов России устраивались коллективные нападения на армян, то тогда стреляли в Армению, а целились в Россию. Ваш покорный слуга, уважаемый читатель, после Апрельской четырехдневной (2–4 апреля) войны 2016 г. выступил со статьей под заглавием «Арташес Гегамян: Стреляют в Армению, а целят по России». Приведу выдержку из этой статьи: *«Вместо послесловия.* 3 апреля 2016 г. на сайте Politikus.ru под авторством весьма проницательного журналиста, выпускника МГУ им. Ломоносова Григория Игнатова была опубликована статья «Нагорный Карабах: целят по Армении, стреляют в Россию». Думаю что заглавие статьи сполна раскрывает не потерявшую актуальность и в наши дни мысль. В завершение этой части статьи хотелось бы выразить искреннюю благодарность нашим русским друзьям, которые в тревожные дни провокационных нападений азербайджанцев на армян уже в городах России возвысили свой голос. Так, приведу выдержку из статьи «Азербайджано-армянское согласие укрепить, его разрушителей наказать!», опубликованной 27 июля т. г. российским патриотическим ИА REGNUM, в основу которой положено Обращение Российского Общества дружбы и сотрудничества с Арменией, адресованное президенту Российской Федерации В. В. Путину, Председателю Правительства Российской Федерации М. В. Мишустину, мэру города Москвы С. С. Собянину. В статье, в частности, приводятся слова осуждения в адрес азербайджанских молодчиков, зачинщиков драк со стороны видных российских политиков и общественных деятелей, таких как лидер ЛДПР, депутат Госдумы Владимир Жириновский («Здесь не тайга, не степь и не горы навязывать какие-то свои дикие варварские меры: ты будешь торговать, ты не будешь, ты другой национальности, – это недопустимо»). Виталия Третьякова («Здесь вам не Сумгаит»), Михаила Демурина («Нарушители национального согласия в России должны нести строгое наказание»). В этой связи хотелось бы выразить особую благодарность председателю Российского Общества дружбы с Арменией, президенту Международной ассоциации участников космической деятельности Виктору Владимировичу Кривоусову, российскому патриоту-державнику, большому другу Армении и Арцаха. Я специально об этом пишу, чтобы все знали, что

Виктор Владимирович подготовил это Обращение буквально через день после перенесенной операции на сердце. Ведь не секрет, что сотни тысяч российских граждан армянской национальности в минувшие тревожные дни с нетерпением и душевным трепетом ждали столь важной моральной поддержки со стороны известных представителей российской интеллигенции. Уважаемый читатель, когда писались эти строки, на сайте Кремля в 21:25 мск 27 июля 2020 г. появилось сообщение под заглавием «Телефонный разговор с Президентом Турции Реджепом Тайипом Эрдоганом». В сообщении указывалось: «По инициативе турецкой стороны состоялся телефонный разговор Владимира Путина с Президентом Турецкой Республики Реджепом Тайипом Эрдоганом. Проведён обмен мнениями о положении дел в Закавказье в контексте обострения обстановки в районе армяно-азербайджанской государственной границы. Владимир Путин подчеркнул важность недопущения любых действий, способствующих эскалации напряжённости. С обеих сторон высказана заинтересованность в разрешении конфликтной ситуации исключительно мирными средствами, путём переговоров. Выражена готовность к координации усилий в целях стабилизации в регионе. Лидерами также отмечена безальтернативность политико-дипломатического урегулирования нагорно-карабахского конфликта на основе принципов международного права в интересах народов Армении и Азербайджана».

Думается, что, прочитав это сообщение Кремля, апшеронский султан Ильхам призадумается над тем, а стоит ли и далее быть тупым инструментом неоосманской экспансионистской политики в Закавказье в руках турецкого султана Реджепа I, возмнившего из себя такого двадцатиполетнего Мехмеда Завоевателя, в отличие от которого он «покорил» собор Святой Софии – Премудрости Божией? Ведь логика подсказывает, что после телефонного разговора с президентом России Владимиром Владимировичем Путиным коварные неоосманские планы Реджепа I по созданию крайней напряженности на юго-западных рубежах России с дальнейшим расшатыванием ситуации в самой России, нагнетанием напряженности, разжиганием межнациональной розни, вражды между армянами и азербайджанцами, проживающими в самой России, потерпели фиаско. Ведь, случись такая беда, неоосманисты и разного рода радикальные исламисты, вне всякого сомнения, расширили бы территорию для дестабилизации ситуации, распространив бациллу мусульманского радикализма на другие конфессии. Надеюсь, что апшеронский султан Ильхам, получивший высшее образование в Московском государственном институте международных отношений (университет) МИД Российской Федерации (МГИМО), даст себе отчет, что дальнейшая исламизация Турецкой Республики, последовательно осуществляемая турецким султаном Реджепом I, неизбежно повлечет за собой исламизацию Азербайджанской Рес-

публики, где супружеская пара Ильхама Алиева и Мехрибан Пашаевой с присущим неоосманам коварством будет снесена на свалку истории. Впрочем, не приходится сомневаться и в том, что будет осквернено и политическое наследие его отца, национального лидера Азербайджана Гейдара Алиева. Ведь сегодня мы являемся свидетелями уничтожения политического наследия основателя светской Турции Мустафы Кемалю Ататюрка. Увы, для армян имена этих лидеров Турции и Азербайджана ассоциируются с Геноцидом армян в Османской империи и армянскими погромами в Азербайджане.

АЛЬТЕРНАТИВА ВХОЖДЕНИЮ АЗЕРБАЙДЖАНА И РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ В ЕАЭС И ОДКБ – ВОЙНА

Уважаемый читатель вполне ожидаемо может задаться вопросом: в чём же выход из создавшегося крайне опасного положения, складывающегося в Закавказье? Выход, безусловно, есть и, по моему убеждению, он безальтернативен. Так, 14 октября 2019 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Азербайджан и Арцах в ЕАЭС/ОДКБ – гарантия безопасности. Альтернатива – война». Анализируя события минувших девяти месяцев после этой публикации, особенно с учетом военной агрессии Азербайджана, имевшей место 12–15 июля т. г., я вновь убеждаюсь в безальтернативности этого предложения и данную статью хотелось бы завершить призывом к президенту Турции Реджепу Эрдогану: если он действительно привержен мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, о чем уверял в ходе недавнего телефонного разговора президента России Владимира Владимировича Путина, если на самом деле беспокоится о стабильности в Закавказье, то пусть немедленно подскажет брату Ильхаму, чтобы тот вместе с властями Армении и Республики Арцах выступили с совместным заявлением о готовности начать процесс вхождения Азербайджанской Республики и Республики Арцах как самостоятельных субъектов Международного права (естественно, предварительно создав соответствующую правовую базу для Республики Арцах, как субъекта Международного права) в Евразийский экономический союз (ЕАЭС) и Организацию Договора о коллективной безопасности (ОДКБ). Только в условиях одновременного вхождения Азербайджана и Арцаха в ЕАЭС и ОДКБ откроются реальные перспективы безопасности и процветания суверенных государств Закавказья – Азербайджанской Республики, Республики Армения и Республики Арцах. Тогда, наконец-то, воцарится долгожданный мир в регионе Южного Кавказа. Неоосманский же проект перекройки границ на Южном Кавказе в условиях современной России обречен на крах. А разного рода неоосманским стратегам и их закордонным поводырям пора осознать геополитическую данность: Республика Арцах – фактор мира на Южном

Кавказе. Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: почему я ни словом не упомянул «народного премьера» Никола Воваевича Пашина, себя любимого? И читатель будет прав, но частично. Думаю, что клиенты турецкого и апшеронского султанов в лице Дьёрдя Шороша, он же Джордж Сорос, и К^о возьмут Никола Воваевича под свою опеку. Благо такой опыт у них есть, и не только в лице беглого экс-президента Грузии Михаила Саакашвили. Правда, услугами Никола Воваевича воспользоваться можно будет разве что в разовых антироссийских митингах, организуемых во всё ещё сохранившихся антироссийских задворках Запада.

Вместо послесловия. Статья была уже написана, когда вышло в свет интервью Никола Воваевича под заглавием «Пашина ответил на пост Симоньян о неблагодарной Армении». Не хотелось бы в подробностях излагать суть ответов Никола Воваевича, приведу лишь одну небольшую выдержку: «В России должны понять, что союзник России в Армении не Пашина (это уж точно, честен Никол Воваевич. – А. Г.), не Петросян, не Погосян, не Саргсян, не Кочарян, союзник и партнёр – это армянский народ». Что ж, к своему удовлетворению отмечу, что Никол Воваевич кое-чему научился у Маргариты Симоньян, однако с точностью до наоборот. Так, свой пост в telegram-канале Маргарита Симоньян начала так: «Я обращаюсь к армянской власти. Именно к власти, а не к народу, частью которого я являюсь (подчеркнуто мною – А. Г.). Обращаюсь только потому, что ваши интернет-войска унавозили мои соцсети требованиями (в хамской и агрессивной форме) «выразить свою позицию» ... Армяне – честный, благородный и благодарный народ. Всегда таким был. А вы ведете себя, как (ЗАПРЕЩЕНО РОСКОМНАДЗОРОМ)».

Отказать в патриотизме и гражданственности Маргарите Симоньян, в любви к своей исторической Родине – Армении, уверен, не возьмётся ни один трезвомыслящий, знакомый с крайне сложным положением, в котором пребывают два армянских государства – Республика Армения и Республика Арцах, наконец, думающий о будущем своего народа, армянин. Спасибо Вам, Маргарита, за Вашу честность и неподдельную любовь к Армении и Арцаху. Спасибо, что, в отличие от некоторых особей, причисляющих себя к мужскому полу, но нескрывая нежно относящихся к ЛГБТ-сообществу, Вы не прячетесь за спиной народа, а, беря на себя удар, становитесь впереди того самого обманутого народа, который, избрав Никола Пашина или же, отстранившись от политики, не участвовал в выборах, привел к власти ставленников Сороса, ЛГБТ-сообщества и тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и тем самым подтолкнул Армению к краю бездны несуществования. К счастью, ещё не перевелись трезвомыслящие патриоты Армении и Арцаха, которые интересы своей Родины и народа ставят выше конформистской иллюзии мещанского благополучия, поэтому

А. ГЕГАМЯН

будет правомерно вновь выразить уверенность в том, что именно независимая, суверенная Республика Арцах станет фактором стабильности в Закавказье. Статью же хотелось завершить на высокой ноте, повторив пророческие пророчества причисленного к лику святых Паисия Святогорца: «В храме Святой Софии вновь состоится православное богослужение!».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՐՑԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՆ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Անոտացիա

Միայն ԵՏՄ և ՀԱՊԿ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպություններ Ադրբեջանի ու Արցախի միաժամանակյա մուտքի պայմաններում Անդրկովկասի ինքնիշխան պետությունների՝ Ադրբեջանական Հանրապետության, Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության համար անվտանգության ու բարգավաճման իրական հեռանկարներ կբացվեն: Եվ այդ ժամանակ, վերջապես, երկար սպասված խաղաղությունը կտիրի Հարավկովկասյան տարածաշրջանում: Իսկ Հարավային Կովկասում սահմանների վերաձևման նեոօսմանյան նախագիծը ժամանակակից Ռուսաստանի պայմաններում դատապարտված է կործանման:

2020 թ. հուլիսի իրադարձությունները, իմ խորին համոզմամբ, բախտորոշ կդառնան ոչ միայն Հարավային Կովկասի և Մեծ Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջանների, այլև առհասարակ աշխարհի համար: Եվ սա մի ինչ-որ առեղծվածային կանխատեսում չէ, այլ ընդամենը անխուսափելի եզրակացություն, որին հանգում ես՝ վերլուծելով անցնող ամսվա իրադարձությունները:

ԱՅԱ ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԶԿԻԹԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՆԵՌՕՍՄԱՆԻՋՄԻ ՏԻՐԱՊԵՏՄԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՆԻՇ

Եվ այսպես, 2020 թ. հուլիսի 24-ին 1934 թվականից հետո առաջին անգամ Սուրբ Սոֆիայի տաճարում (այսուհետ՝ Տաճար), որը վերածված է մզկիթի, կատարվեց ուրբաթօրյա նամազ: Ադրբեջի արարողությանը մասնակցեց նաև Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը, որը նամազից առաջ կարդաց Ղուրանի առաջին սուրահը: Նշենք, որ մուսուլմանական աղոթքները երբ ս. թ. հուլիսի 10-ին այդ երկրի բարձրագույն վարչական դատարանը՝ Թուրքիայի Պետխորհուրդը, որոշում կայացրեց Տաճարը թանգարանի կարգավիճակից զրկելու մասին, իսկ մի երկու ժամ հետո զավթիչ սուլթան Ռեջեփ Ի-ը հրապարակեց հրամանագիր, որի համապատասխան՝ մզկիթի վերածված Սուրբ Սոֆիայի տաճարը բացվելու է այնտեղ մուսուլմանական ալլահասպասարկումների անցկացման համար: Մի փոքր անդրադառնանք պատմությանը:

Ինչպես գրում է բրիտանացի հայտնի բյուզանդագետ, պատմաբան Սթիվեն Ռասինեն իր «Կոստանդնուպոլսի անկումը 1453 թ.» աշխատությունում, որը հրապարակվել է 1964 թ. Լոնդոնում, 1453 թ. ապրիլի 5-ին Կոստանդնուպոլսի պատերի տակ հավաքվել էր թուրքական ողջ բանակը՝ քսանմեկամյա սուլթան Մեհմեդ II-ի հրամանատարությամբ: Չեմ ներկայացնի Կոստանդնուպոլսի պաշարման և զավթման մանրամասների ողջ դրամատիզմը, նշեմ միայն, որ սուլթան Մեհմեդ II-ը իր զինվորներին խոստացել էր երեք օր Կոստանդնուպոլսի լիակատար թալանի համար: Սակայն բանը միայն թալանով չավարտվեց: Եվ ինչպես գրում է Սթիվեն Ռասինեն, «Ջորջերը մեկը մյուսի հետևից հանդիսավոր երթով, ծածանվող դրոշներով անցնում էին Կոստանդնուպոլսի դարպասներով, նվազախմբերի ծայրերի ներքո: Բայց հենց որ դրանք հայտնվեցին քաղաքի ներսում, բոլորը վայրի մոլուցքով նետվեցին ավարի հետևից: Սկզբում դեռ չհավատալով, որ դիմադրությունն արդեն դադարեցված է, նրանք անխտիր սպանում էին բոլորին, ում հանդիպում էին փողոցներում՝ տղամարդկանց, կանանց, երեխաներին: Արյան գետեր էին հոսում Կոստանդնուպոլսի թեք փողոցներով՝ Պետրոսի բլուրներից մինչև Ոսկե եղջյուր»:

Ռուս հայտնի լրագրող-միջազգայնագետ և կրոնաբան Կիրիլ Պրիվալովն էլ գրում է. «Սուրբ Սոֆիայում փորձում էին փրկվել մոտ տասը հազար հավատացյալներ: Հոգևորականները պատարագ էին մատուցում, քահանան քերովբեական երգ էր երգում: Մի ակնթարթում աղմուկով, կացնի հարվածներից կործանվեցին դռները, ենիչերիները ներխուժեցին տաճար՝ իրենց ճանապարհին ավերելով ամեն ինչ: Հեծեծանքներ, օգնության ճիչեր, լաց ու մեռնողների հոգեվարքի ճիչեր ... Այն ամենը, ինչ դարեր շարունակ կուտակվել էր ընծաների և նվիրատվությունների շնորհիվ, թալանվեց՝ ոսկի, արծաթ, մարգարիտ, սկահակներ և զարդեր ... Օսմանները պոկոտեցին կտավները և թրատեցին սրբապատկերներն ու արծանիկների պատվանդանը: Կործանվեցին նաև Կոստանդնուպոլսի թանկարժեք գրքային գանձերը. միայն պատմաբանների մոտավոր հաշվարկներով՝ ավելի քան 120 հազար ձեռագիր այրվեց թուրքերի կողմից: Վերացվեց Բյուզանդիայի ամենաերկրպագելի՝ Օդիգիտրիայի (Ուղեցույց) Տիրամոր սրբապատկերը, որը, ավանդության համաձայն, նկարել է ինքը՝ Ղուկաս առաքյալը»:

Եվ այդ ողբերգական օրերից 569 տարի անց նորահայտ նեոօսմանյան սուլթան Ռեջեփ Ի-ը արդեն Ղուրանի առաջին սուրահը կարդաց այդ նույն Սուրբ Սոֆիայի տաճարի մզկիթում՝ Աստծո Բարձրագույն իմաստության տաճարում: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 1934 թ. Թուրքական Հանրապետության հիմնադիր Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթյուրքը ստորագրեց հրամանագիր Սուրբ Սոֆիան, որը դարձել էր Այա Սոֆիա մզկիթ, Այա Սոֆիայի թանգարանի վերածելու մասին: Վեհանձն հույները՝ Սոկրատեսի, Պլատոնի, Դիոգենեսի, Արիստոտելի, նրա պանծալի սանի՝ Ալեքսանդր Մակեդոնացու ժառանգորդները, ի նշան երախտագիտության, Սալոնիկի տունը, որտեղ ծնվել էր Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթյուրքը, Սալոնիկի քաղաքային խորհրդի որոշմամբ, նվեր տվեց

թուրքական պետությանը, որը 1953 թ. այն վերածեց թանգարանի: 2011 թ. Հունաստանի մշակույթի նախարարությունը Աթաթուրքի տուն-թանգարանը ճանաչեց պատմական հուշարժան: Այսքան մանրամասն պատմական էքսկուրսը միտումնավոր կատարեցի: Հույս ունեմ, որ այն ոչ քաջատեղյակ ընթերցողին կօգնի, իմանալով սուլթան Մեհմեդ Նվաճողի հոգևոր ժառանգորդների աշխարհայացքի առանձնահատկությունը, ավելի լավ հասկանալ նեո-օսմանյան սուլթան Ռեջեփ Ի-ի շարժառիթները, որը ս. թ. ամռանն այսքան հապճեպ լուծեց Սուրբ Սոփիայի թանգարանին Այա Սոփիա մզկիթի կարգավիճակ տալու հարցը:

ՍՈՒՐԲ ՊԱԻՍԻ ՍՎՅԱՏՈՎՈՐԵՑՈՒ ՄԱՐԳԱՐԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, որպեսզի հողվածիս ներածական մասը չավարտեմ մինորային նոտայով, մեջբերումներ կատարեմ տեր Պաիսի Սվյատոգորեցու (Աֆոնցի) մարգարեություններից Թուրքիայի ապագայի և Կոստանդնուպոլսի ազատագրման մասին (<https://pravoslavie.ru/88174.html>):

«Այսօր հանուն թուրքերի եվրոպացիները ստեղծում են անկախ պետություններ մուսուլմանական բնակչությամբ (Բոսնիա, Հերցեգովինա): Բայց ես տեսնում եմ, որ նրանք ապագայում նրբանկատորեն կբաժանեն նաև հենց Թուրքիան. կապստամբեն քրդերն ու հայերը, և եվրոպացիները կպահանջեն նաև ճանաչել այդ ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքն ու անկախությունը: Նրանք այդ ժամանակ կասեն Թուրքիային. «Մենք ձեզ արդեն մի ժամանակ լավություն արել ենք, հիմա այդ կերպ պետք է անկախություն ստանան քրդերն ու հայերը, նրանք Թուրքիան մասերի կբաժանեն»:

Հարգելի ընթերցող, խորհեք այն բանի շուրջ, որ, գուցե, Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչության ազգային-ազատագրական պատերազմը հենց սկիզբն է մեծն իմաստուն Պաիսի Սվյատոգորեցու (Աֆոնցի) կանխատեսումների կենսագործման, որը 2015 թ. հունվարի 13-ին սրբադասվեց Ուղղափառ եկեղեցու կողմից: Ներկայացնենք նաև սուրբ Պաիսի Սվյատոգորեցու այլ մարգարեություններ ևս: Ինչպես նշում է վերոնշյալ աղբյուրը, «Աֆոնիադայի» (արական աստվածաբանական դպրոց Աֆոն Սուրբ լեռան վրա) սաների խումբը որոշեց գնալ Իմաստուն ծերունու մոտ և հարցնել նրան, թե արդյոք հույները կվերցնեն Կոստանդնուպոլիսը, և արդյոք երեխաները կհասնեն այդ օրվան: Նրանք եկան հայր Պաիսիի մոտ, հյուրասիրվեցին, բայց վախեցան տալ իրենց հարցը: Մեկը մյուսին նշաններ էր անում, մյուսն էլ՝ երրորդին: Բայց, ի վերջո, ոչ ոք չհամարձակվեց հարցնել Ծերունուն: Այդժամ Ծերունին ինքն ասաց նրանց. «Դե ինչ, ջահելներ: Ինչի՞ մասին եք ուզում հարցնել: Կոստանդնուպոլսի՞: Կվերցնենք մենք այն, կվերցնենք, և դուք էլ կապրեք մինչև այդ օրը: Թուրքիան կընկնի: Դրան կնպաստեն հենց իր դաշնակիցները ... Պատերազմ կլինի Թուրքիայի և Ռուսաստանի միջև: Սկզբում թուրքերին կթվա, թե հաղթում են, բայց դա նրանց համար աղետ կլինի: Ռուսները կհաղթեն և կվերցնեն Կոստանդնուպոլիսը ... Սուրբ Սոփիայի տաճարում նորից տե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դի կունենա ուղղափառ ժամերգություն: ... Թուրքիան կբաժանվի 3–4 մասի: Նրա համար արդեն սկսվել է հետհաշվարկը: Մենք կվերցնենք մեր հողերը, հայերն՝ իրենցը, իսկ քրդերն էլ՝ իրենցը»:

Այդ օրերից անցել է քառորդ դարից մի փոքր ավելի ժամանակ, և այսօր, վերլուծելով նորահայտ նեոսոմանյան սուլթան Ռեջեփի I-ի գործողությունները սուրբ Պաիսի Սվյատոգորեցու մարգարեությունների համատեքստում, ակամա միանգամայն այլ լույսով ես գնահատում դրանք:

ԷՐՐՈՂԱՆԸ՝ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ԱՊԱԿԱՅՈՒՆԱՑՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ

Այսպես, ս. թ. հուլիսի 14-ին, երբ երկու օր էր անցել Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայից հետո Տավուշի (Հայաստան) և Թովուզի շրջանում (Ադրբեջան)՝ հայ-ադրբեջանական սահմանին, Թուրքիայի նախագահ Էրդողանը հայտարարեց. «Թուրքիան վճռականապես դատապարտում է Հայաստանի գրոհներն ընդդեմ բարեկամական և եղբայրական Ադրբեջանի: Այս հարձակումը իրադարձություն է, որը դուրս է գալիս Հայաստանի շրջանակներից (Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի ինտերնացիոնալացման անթաքույց սադրանք՝ Ռուսաստանին ներգրավելու նպատակով – Ա. Գ.): Նպատակն այն է, որ պեսզի խոչընդոտվի կարգավորումը Լեռնային Ղարաբաղում, ինչպես նաև ստեղծվեն հակամարտության նոր օջախներ տարածաշրջանում»: Հատկանշական է, որ մի քանի ժամ անց նեոսոմանյան սուլթան Ռեջեփի I-ի գաղափարը դեմոնացրեց այդ երկրի ազգային պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աբարը, որը հայտարարեց, որ Թուրքիան և նրա բանակը պատրաստ են մինչև վերջ աջակցել Ադրբեջանին Հայաստանի ագրեսիայի դեմ պայքարում, որն օկուպացրել է ադրբեջանական հողերի մի մասը, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղը. «Մենք կլինենք Ադրբեջանի ԶՈՒ-ի կողքին, կաջակցենք՝ «Մեկ ազգ, երկու պետություն» սկզբունքին համապատասխան»:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ՝ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱԿՈՐ

Ուշագրավ է, որ ս. թ. հուլիսի 17-ի առավոտյան Ռուսաստանի Ղաշնության առաջատար տեղեկատվական գործակալությունները, հղում կատարելով ՌԴ պաշտպանության նախարարությանը, տեղեկացրին Հարավային ու Արևմտյան ռազմական օկրուգների զորքերի, Հյուսիսային ու Խաղաղօվկիանոսյան նավատորմերի ծովային հետևակի ու կենտրոնական ենթակայության առանձին միավորումների, ինչպես նաև Օդադեսանտային զորքերի հանկարծակի ստուգման մասին: «Ստուգվող զորքերը և ուժերը մասնակցեցին տարբեր մակարդակի ավելի քան 50 զորավարությունների 35 զորահրաձգարաններում և տեղամասերում, 17 ծովային զորահրաձգարաններում Սև ու Կասպից ծովերի ջրավազաններում», – հաղորդում էր ռազմական գերատեսչությունը: Եվս մեկ ոչ պակաս կարևոր մանրամասն. երբ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի որոշմամբ զոր-

քերը դուրս բերվեցին տազնապի ազդանշանով, ՈՂ պաշտպանության նախարար Սերգեյ Շոյգուն պարզաբանեց, որ այդ ստուգումը կարևոր է Զինված ուժերի՝ Ռուսաստանի Դաշնության հարավ-արևմուտքում ռազմական անվտանգության ապահովման կարողությունը գնահատելու համար: Զէ՞ որ այնտեղ, նախարարի խոսքով, ահաբեկչական բնույթի լուրջ սպառնալիքներ են պահպանվում: Այս առնչությամբ ընթերցողներին հիշեցնենք, որ, ինչպես տեղեկացրել է ՌԻԱ «Նովոստի»-ին ռազմադիվանագիտական աղբյուրը՝ «Շաբաթ առավոտյան Բաքվի նախաձեռնությամբ տեղի է ունեցել Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Զաքիր Հասանովի հեռախոսազրույցը Ռուսաստանի պաշտպանական գերատեսչության ղեկավար Սերգեյ Շոյգուի հետ: Զրույցի ընթացքում քննարկվել են երկու երկրների ռազմական գերատեսչությունների փոխհարաբերություններին և համագործակցությանը վերաբերող տարբեր հարցեր ... Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարն ընդգծել է, որ սույն միջոցառումը պլանային է և ոչ մի կերպ կապված չէ ադրբեջանա-հայկական սահմանի ընթացիկ իրավիճակի հետ»:

Ինչպես ասում են, Զաքիր Հասանովի սիրտը տեղն ընկավ: Թե չէ՝ դեռ չէր հասցրել նա ուշքի գալ Հայաստանի ու Ադրբեջանի սահմանին՝ Տավուշ – Թովուզ տեղամասում տապալմամբ ավարտված ռազմական ագրեսիայից, հանկարծ ադրբեջանցի բազենների գլխին, անամպ երկնքում ճայթած որոտի նման, տեղաց լուրը Ռուսաստանի ԶՈւ հանկարծակի ստուգման մասին Ադրբեջանի սահմաններին մոտ: Սա էլ քիչ էր, մեկ այլ տեղեկություն ստացվեց այն մասին, որ մարտական պատրաստության հանկարծակի ստուգման ընթացքում Ինգուշիայում տեղի է ունեցել 58-րդ համագորային բանակի մեծ հզորության հրետանու ստորաբաժանումների տեղակայում, որի դիվիզիոնները դեպի դիրքեր երթ են կատարել առաջադրանքների կատարման համար, դիցուք. «Գործողության մտահղացմամբ՝ միաժամանակ կրակային հարված կհասցնեն համազարկային կրակի «Ուրագան» ռեակտիվ համակարգերի և «Սմերչ» դիվիզիոնի ստորաբաժանումները՝ մեծ հզորության հրետանու ստորաբաժանումների, այդ թվում՝ 240 մմ-անոց «Տյուլպան» ինքնագնաց ականանետերի և 203 մմ-անոց ինքնագնաց «Մալկա» գնդացիների աջակցությամբ»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ սովորական ռազմամթերքից բացի՝ «Տյուլպանի» զինանոցում կան երկու կիլոտոննա հզորությամբ ջերմամիջուկային ականներ: Կարծում ենք, որ ատոմային ականանետերի առկայությունը Ադրբեջանի հետ Ռուսաստանի սահմանից ոչ հեռու վերջնականապես կսթափեցնի Ռուսաստանի Դաշնության հարավարևմտյան սահմանի ողջ պարագծով անկայունության գոտու ստեղծման սիրահար թուրք-ադրբեջանական բազեններին: Այս իրադարձությունները սթափեցնող ազդեցություն գործեցին նաև խորհրդային էստրադայի տխակ, Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի օրերին (ս. թ. հուլիսի 12–15-ին) բազեի փետուրներ հագած, Ռուսաստանի Դաշնությունում այդ երկրի դեսպան Փոլադ Բյուլբյուլօղլիի վրա, որը ադրբեջանցի ջախելների, որոնք հաշվեհարդար կազմակերպեցին հայազգի քաղաքացիների դեմ Մոսկվայի, Վորոնեժի և Ռուսաստանի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մի քանի այլ քաղաքների փողոցներում, անօրինությունների հանդեպ ռուսաստանյան իշխանությունների օրինական կոշտ գործողություններից հետո նորից սոխակի պես սկսեց դայլայլել՝ խնդրելով ադրբեջանցիներին պահպանել ռուսական օրենքները. «Դուք ապրում եք Ռուսաստանում, ձեզանից շատերն այդ երկրի քաղաքացիներ են (ա՛յդ չէ, այլ Մեծ երկրի, որն ապաստան է տվել Բյուլբյուլի՝ քիչ է մնում ասեմ՝ սոլովեյ-ճագբոյնիկի հարյուր հազարավոր հայրենակիցների – Ա. Գ.): Խնդրում եմ Ձեզ, պահպանեք օրենքներն ու կանոնները, որոնք այստեղ կան: Մենք պետք է միասին լինենք, որպեսզի արժանի հակահարված տանք սադրանքներին, բայց և միաժամանակ չիջնենք փողոցային կռիվների մակարդակին»: Այսպես հիմա սկսեց երգել սոխակ Բյուլբյուլօղլին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, այդ նույն ադրբեջանցի դեսպանը, որը ոչ ավելի ուշ, քան ս. թ. հուլիսի 13-ին, կրկնելով իր պատրոնին՝ ափշերոնյան սուլթան Իլիամին, հայտարարել էր. «Բանակցությունները պետք է արդյունքներ տան: Եթե դրանք արդյունք չեն տալիս, ուրեմն, բնականաբար, կլինեն ռազմական գործողություններ: Դրա համար էլ պետք է, որպեսզի մեկ անգամ և ընդմիշտ հասկանալի լինի դիրքորոշումը ... Մենք այդ մասին բազմիցս ասել ենք, որ ադրբեջանցի ժողովուրդը երբեք չի համակերպվի իր տարածքների կորստի հետ: Խոսքը Ադրբեջանի տարածքից օտարերկրյա զորքերը դուրս բերելու մասին է: Եվ քանի դեռ դրանք գտնվում են Ադրբեջանի տարածքում, նման կոնֆլիկտները կշարունակվեն (սոխակի ուղղամտությամբ Բյուլբյուլօղլին խոստովանեց, թե ով է եղել 2020 թ. հուլիսի 12–15-ին Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի կազմակերպիչը – Ա. Գ.) և մի օր էլ կարող են վերաճել մասշտաբային պատերազմի, որն աղետ կդառնա ողջ տարածաշրջանի համար»: Խորհեք, հարգելի ընթերցող, նորահայտ մարգարե Փոլադի խոսքերի շուրջ՝ «կարող են վերաճել մասշտաբային պատերազմի, որն աղետ կդառնա ողջ տարածաշրջանի համար»: Ես չեմ կարծում, թե այս նախագուշացումները նախատեսված են «Ֆուդ Սիթիի» ադրբեջանցի լոլիկ ու կանաչի վաճառողների կամ էլ շուկայատերերի ականջների համար, որոնք արգելում են իրենց վերակացուներին ընդունել Հայաստանից եկած մրգերը, և ոչ միայն՝ ընդհանրապես հայկական արտադրանքը: Չեմ նշի դրանց ազգանուններն ու հասցեները, բարիք է, որ դրանք լավ հայտնի են ռուսաստանյան իշխանություններին, որոնք, համոզված եմ, այսուհետ ևս կոշտ կկասեցնեն ազգամիջյան պառակտում հրահրող ցանկացած սադրանք: Չէ՞ որ չի կարող գաղտնիք լինել այն, որ երբ պետական սահմանի Տավուշ–Թովուզ տեղամասում կամ Մոսկվայի, Վորոնեժի և Ռուսաստանի այլ քաղաքների փողոցներում հավաքական հարձակումներ էին կազմակերպվում հայերի վրա, ապա այդ ժամանակ, այո, կրակում էին Հայաստանի վրա, բայց նշանակետը Ռուսաստանն էր: Ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա (ապրիլի 2–4) պատերազմից հետո հանդես եկավ հոդվածով՝ «Արտաշես Գեղամյան. Կրակում են Հայաստանի վրա՝ նշանակետ ունենալով Ռուսաստանը» վերնագրով: Մեջբերում կատարեմ այդ հոդվածից. «*Վերջաբանի փոխարեն*: 2016 թ. ապրիլի 3-ին Poli-

tikus.ru կայքում բավական խորամիտ լրագրող՝ Մոսկվայի Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանի շրջանավարտ Գրիգորի Իգնատովի հեղինակությամբ հրապարակվել է «Լեռնային Ղարաբաղ. նշանակետը Հայաստանն է, կրակում են Ռուսաստանի վրա» հոդվածը: Կարծում եմ, որ հոդվածի վերնագիրը լիովին բացահայտում է մեր օրերում նույնպես հրատապությունը չկորցրած միտքը: Հոդվածի այս մասի ավարտին կցանկանայի անկեղծ երախտագիտություն հայտնել մեր ռուս բարեկամներին, որոնք արդեն Ռուսաստանի քաղաքներում հայերի վրա ադրբեջանցիների սադրիչ հարձակումների տազնապալի օրերին բարձրացրին իրենց ձայնը: Այսպես, մեջբերում կատարեմ «Ադրբեջանա-հայկական համաձայնությունն ամրապնդել, այն քանդողներին պատժել» հոդվածից, որը հրապարակվել է ս. թ. հուլիսի 27-ին ռուսաստանյան հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, որի հիմքում դրված է Հայաստանի հետ բարեկամության և համագործակցության Ռուսաստանյան ընկերության դիմումը՝ հասցեագրված Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վ. Վ. Պուտինին, Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության նախագահ Մ. Վ. Միշլուտինին, Մոսկվայի քաղաքապետ Ս. Ս. Սոբյանին: Հոդվածում, մասնավորապես, ադրբեջանցի ջահելների՝ կռիվ սարքողների հասցեին ռուսաստանցի նշանավոր քաղաքական և հասարակական գործիչների դատապարտման խոսքերն են, դիցուք՝ ՌԼԴԿ առաջնորդ, Պետդումայի պատգամավոր Վլադիմիր Ժիրինովսկու («Այստեղ տայգա չէ, տափաստան չէ և ոչ էլ լեռներ՝ ինչ-որ վայրի բարբարոսական միջոցներ պարտադրելու համար. դու կարող ես վաճառել, դու՝ չէ, դու այլ ազգության ես՝ սա անթույլատրելի է»), Վիտալի Տրետյակովի («Այստեղ ձեզ համար Սումգայի չէ»), Միխայիլ Դեմուրինի («Ազգային համաձայնությունը խախտողները Ռուսաստանում պետք է խիստ պատիժ կրեն») խոսքերը: Այս առնչությամբ կցանկանայի հատուկ երախտագիտություն հայտնել Հայաստանի հետ բարեկամության Ռուսաստանյան ընկերության նախագահ, Տիեզերական գործունեության մասնակիցների միջազգային ասոցիացիայի նախագահ Վիկտոր Վլադիմիրովիչ Կրիվոպոլսկովին՝ ռուս հայրենասեր-դերժավնիկին, Հայաստանի ու Արցախի մեծ բարեկամին: Ես հատուկ եմ գրում այս մասին, որպեսզի բոլորն իմանան, որ Վիկտոր Վլադիմիրովիչը այդ դիմումը պատրաստել է սրտի վիրահատության ենթարկվելուց տառացիորեն մեկ օր հետո: Զէ՞ որ գաղտնիք չէ, որ Ռուսաստանի հայազգի հարյուր հազարավոր քաղաքացիներ անցած տազնապալի օրերին անհամբերությամբ ու սրտահույզ սպասում էին այդքան կարևոր բարոյական աջակցությանը ռուսաստանյան մտավորականության հայտնի ներկայացուցիչների կողմից: Հարգելի ընթերցող, երբ գրվում էին այս տողերը, Կրեմլի կայքում 2020 թ. հուլիսի 27-ին, Մոսկվայի ժամանակով ժամը 21:25-ին տեղադրվեց հաղորդում՝ «Հեռախոսագրույց Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հետ» վերնագրով: Հաղորդման մեջ նշվում էր. «Թուրքական կողմի նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ Վլադիմիր Պուտինի հեռախոսագրույցը Թուրքական Հանրապետության նախագահ Ռեջեփ Թայիփ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Էրդողանի հետ: Տեղի ունեցավ մտքերի փոխանակում Անդրկովկասի իրավիճակի մասին, հայ-ադրբեջանական պետական սահմանի շրջանում իրադրության սրման համատեքստում: Վլադիմիր Պուտինն ընդգծեց ցանկացած գործողության անթույլատրելիության կարևորությունը, որը կարող է նպաստել լարվածության թեժացմանը: Երկու կողմից բացառապես խաղաղ միջոցներով, բանակցությունների ճանապարհով հակամարտային իրավիճակի լուծման շահագրգռություն հայտնվեց: Ջանքերի համախմբման պատրաստակամություն հայտնվեց՝ տարածաշրջանում կայունության նպատակով: Ղեկավարները նաև նշեցին Միջազգային իրավունքի սկզբունքների հիման վրա Ղարաբաղյան հակամարտության քաղաքական-դիվանագիտական կարգավորման անալլընտրանքայնության մասին՝ ի շահ Հայաստանի և Ադրբեջանի ժողովուրդների»:

Կարծում եմ, որ, կարդալով Կրեմլի հաղորդումը, ավիչերոնյան սուլթան Իլիհանը մտածել է այն բանի շուրջ, թե արժե արդյոք այսուհետ ևս լինել Անդրկովկասում նեոօսմանյան ծավալապաշտական քաղաքականության բութ գործիք թուրք սուլթան Ռեջեփ Ի-ի ձեռքին, որն իրեն քսանմեկամյա Մեհմեդ Նվաճող է երևակայում, ի տարբերություն որի նա «նվաճել» է Սուրբ Սոֆիայի՝ Սուրբ իմաստության տաճարը: Զե՞ որ տրամաբանությունը հուշում է, որ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ հեռախոսազրույցից հետո Ռեջեփ Ի-ի նենգ նեոօսմանյան ծրագրերը Ռուսաստանի հարավարևմտյան մատույցներում ծայրահեղ լարվածություն ստեղծելու ուղղությամբ՝ բուն Ռուսաստանում իրավիճակի հետագա սասանման, լարվածության թեժացման, Ռուսաստանում ապրող հայերի ու ադրբեջանցիների միջև թնամանքի, ազգամիջյան պառակտման հրահրման հեռանկարով, տապալվել են: Զե՞ որ, եթե նման փորձանք պատահեր, նեոօսմանականները և տարատեսակ արմատական իսլամիստները, անկասկած, կընդլայնեին հողն իրավիճակի ապակայունացման համար՝ տարածելով մոսուլմանական արմատականության բացիլը այլ դավանանքների վրա: Հույս ունեմ, որ ավիչերոնյան սուլթան Իլիհանը, որը բարձրագույն կրթություն է ստացել Ռուսաստանի Ղաշնության ԱԳՆ Մոսկվայի Միջազգային հարաբերությունների պետական ինստիտուտում (համալսարանում, ՄՄՀՊԻ), իրեն հաշիվ կտա, որ Թուրքական Հանրապետության հետագա իսլամացումը, ինչը հետևողականորեն իրականացվում է թուրք սուլթան Ռեջեփ Ի-ի կողմից, անխուսափելիորեն իր հետևից կբերի Ադրբեջանական Հանրապետության իսլամացումը, որտեղ Իլիհան Ալիև-Մեհրիբան Փաշաև ամուսնական զույգը՝ նեոօսմաններին բնորոշ նենգությամբ, կնետվի պատմության աղբամանը: Ի դեպ, կասկած չի հարուցում նաև այն, որ կաղծվի նաև նրա հոր՝ Ադրբեջանի ազգային առաջնորդ Հեյդար Ալիևի քաղաքական ժառանգությունը: Զե՞ որ այսօր մենք աշխարհիկ Թուրքիայի հիմնադիր Մուսթաֆա Քեմալ Աթաթյուրքի քաղաքական ժառանգության ոչնչացման վկաններն ենք: Ավաղ, հայերի համար Թուրքիայի ու Ադրբեջանի այդ առաջնորդների անուններն ասոցիացվում են Օսմանյան կասրությունում Հայոց ցեղասպանության և Ադրբեջանում հայկական ջարդերի հետ:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն սպասելիորեն կարող է հարց տալ, դիցուք. ո՞րն է Անդրկովկասում ստեղծվող ծայրահեղ վտանգավոր իրավիճակից ելքը: Ելք, անշուշտ, կա, և իմ համոզմամբ՝ այն այլընտրանք չունի: Այսպես, 2019թ. հոկտեմբերի 14-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության միաժամանակյա անդամակցությունը ԵՏՍ/ՀԱՊԿ-ին՝ նրանց անվտանգության երաշխավորն է. այլընտրանքը պատերազմն է» վերնագրով: Վերլուծելով այդ հրապարակումից հետո անցած ինն ամիսների իրադարձությունները, հատկապես հաշվի առնելով Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիան, որը տեղի ունեցավ ս. թ. հուլիսի 12–15-ին, ես նորից համոզվում եմ այս մտքի անայլընտրանքայնության հարցում, և այս հոդվածը կցանկանայի ավարտել Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Էրդողանին ուղղված կոչով, դիցուք. եթե նա իսկապես կողմնակից է Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը, ինչում հավաստիացնում էր Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին վերջերս կայացած հեռախոսազրույցի ընթացքում, եթե իսկապես անհանգստանում է Անդրկովկասի կայունությամբ, ապա թող անհապաղ հուշի եղբայր Իլիհամին, որպեսզի սա Հայաստանի ու Արցախի Հանրապետության իշխանությունների հետ միասին հանդես գա համատեղ հայտարարությամբ առ այն, որ պատրաստ է սկսել Ադրբեջանական Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության՝ որպես Միջազգային իրավունքի ինքնուրույն սուբյեկտների (բնականաբար, նախապես համապատասխան իրավական բազա ստեղծելով Արցախի Հանրապետության համար՝ որպես Միջազգային իրավունքի սուբյեկտի), Եվրասիական տնտեսական միություն (ԵՏՍ) և Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպություն (ՀԱՊԿ) մտնելու գործընթաց: Միայն Ադրբեջանի ու Արցախի ԵՏՍ և ՀԱՊԿ միաժամանակյա մուտքի պայմաններում կբացվեն Անդրկովկասի ինքնիշխան պետությունների՝ Ադրբեջանական Հանրապետության, Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգության ու բարգավաճման իրական հեռանկարներ: Այդ ժամանակ, վերջապես, կտիրի երկար սպասված խաղաղությունը Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում: Հարավային Կովկասում սահմանների վերաձևման նեոօսմանյան նախագիծը ժամանակակից Ռուսաստանի պայմաններում դատապարտված է կործանման: Իսկ տարատեսակ նեոօսմանյան ստրատեգիաներն ու նրանց անդրովկիանոսյան ուղեվարները ժամանակն է, որ հասկանան աշխարհաքաղաքական իրողությունը. Արցախի Հանրապետությունը խաղաղության գործոն է Հարավային Կովկասում: Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ինչո՞ւ ոչ մի բառով չհիշատակեցի «Ժողվարչապետ», իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանին: Եվ ընթերցողն իրավացի կլինի, բայց մասամբ: Կարծում եմ, որ թուրքական և

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ափշերոնյան սուլթանների հաճախորդները՝ հանձին Դյորդ Շորոշի, նույն ինքը՝ Ջորջ Սորոսի և ԿՕ-ի, իրենց հովանու տակ կվերցնեն Նիկոլ Վովակիչին: Ուշագրավ է, որ նման փորձ նրանք ունեն, և ոչ միայն հանձին փախստական, Կրաստանի նախկին նախագահ Միխեիլ Սաակաշվիլու: Իհարկե, Նիկոլ Վովակիչի ծառայություններից կարելի կլինի օգտվել միայն հակառուսական միանգամյա հանրահավաքներում, որոնք կկազմակերպվեն Արևմուտքի դեռևս պահպանվող հակառուսական հետմաքակերում:

Վերջաբանի փոխարեն: Հոդվածն արդեն գրված էր, երբ լույս տեսավ Նիկոլ Վովակիչի հարցազրույցը՝ «Փաշինյանը պատասխանել է Սիմոնյանի գրառմանը անշնորհակալ Հայաստանի մասին» վերնագրով: Ձեի ցանկանա մանրամասն ներկայացնել Նիկոլ Վովակիչի պատասխանների բովանդակությունը, միայն մեկ ոչ մեծ մեջբերում կատարեմ. «Ռուսաստանում պետք է հասկանան, որ Հայաստանում Ռուսաստանի դաշնակիցը Փաշինյանը չէ (այստեղ հաստատ ազնիվ է Նիկոլ Վովակիչը – Ա. Գ.), ոչ էլ Պետրոսյանը, Պողոսյանը, Սարգսյանը, Քոչարյանը, դաշնակիցն ու գործընկերը հայ ժողովուրդն է»: Դե ինչ, ի գոհունակություն ինձ նշեմ, որ Նիկոլ Վովակիչն ինչ-որ բան սովորել է Մարգարիտա Սիմոնյանից, բայց ուղիղ հակառակ առումով: Նշենք, որ իր telegram-էջի գրառումը Մարգարիտա Սիմոնյանն սկսել է այսպես. «Ես դիմում եմ հայկական իշխանությանը: Հենց իշխանությանը, այլ ոչ թե ժողովրդին, որի մի մասն եմ հանդիսանում ես: Դիմում եմ միայն այն պատճառով, որ ձեր ինտերնետ գործերը գոմաղբով պատել են իմ սոցցանցերը՝ «իմ դիրքորոշումն արտահայտելու» (անտաշ ու ագրեսիվ ձևով) պահանջներով ... Հայերն ազնիվ, վեհանձն ու երախտապարտ ժողովուրդ են: Միշտ այդպիսին են եղել: Իսկ դուք ձեզ պահում եք այնպես, ինչպես (ԱՐԳԵԼՎԱԾ Է ՌՈՍԿՈՄՍԱԴՋՈՐԻ ԿՈՂՄԻՑ)»:

Ասել, թե Մարգարիտա Սիմոնյանը հայրենասեր չէ ու քաղաքացիական դիրքորոշում չունի, չի սիրում պատմական հայրենիքը՝ Հայաստանը, համոզված եմ, ոչ մի սթափ մտածող մարդ, որը ծանոթ է այն ծայրահեղ բարդ դրությանը, որի մեջ գտնվում են հայկական երկու պետությունները՝ Հայաստանի Հանրապետությունը և Արցախի Հանրապետությունը, վերջապես՝ իր ժողովրդի ապագայի մասին մտածող ոչ մի հայ չի հանդգնի: Շնորհակալություն Ձեզ, Մարգարիտա, Ձեր ազնվության և Հայաստանի ու Արցախի հանդեպ Ձեր անկեղծ սիրո համար: Շնորհակալություն, որ ի տարբերություն որոշ առանձնյակների, որոնք իրենց դասում են արական սեռին, բայց բացահայտ քնքուշ են վերաբերվում ԼԳԲՏ-հանրույթին, այն բանի համար, որ Դուք չեք թաքնվում ժողովրդի թիկունքում, այլ, հարվածը վերցնելով Ձեզ վրա, կանգնում եք այդ նույն խաբված ժողովրդի առջևում, որը, ընտրելով Նիկոլ Փաշինյանին կամ էլ հեռանալով քաղաքականությունից, չմասնակցեց ընտրություններին՝ իշխանության բերելով Սորոսի, ԼԳԲՏ-հանրույթի ու «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի դրածոյին, դրանով իսկ Հայաստանը զրորեց դեպի անգոյության անդունդի եզրը: Բարե-

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

բախտաբար, դեռևս չեն անհետացել Հայաստանի և Արցախի սթափ դատող հայրենասերները, որոնք իրենց Հայրենիքի ու ժողովրդի շահերը վեր են դասում քաղքենիական բարեկեցության հարմարվողական պատրանքից, ուստի իրավաչափ կլինի նորից համոզվածություն հայտնել առ այն, որ հենց անկախ, ինքնիշխան Արցախի Հանրապետությունն է դառնալու կայունության գործոն Անդրկովկասում: Իսկ հողվածը կցանկանայի ավարտել բարձր նոտայով՝ կրկնելով սրբադասված Պաիսի Սվյատոգորեցու խորաթափանց մարգարեությունները. «Սուրբ Սոփիայի տաճարում նորից տեղի կունենա ուղղափառ ժամերգություն»:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРЕДОТВРАТИТЬ ВОЙНУ В ЗАКАВКАЗЬЕ ПОД СИЛУ ЛИШЬ РОССИИ

Аннотация

Переговоры по Нагорно-карабахскому урегулированию зашли в тупик. Ни Алиев, ни Пашинян далее не в состоянии прийти к каким-либо мирным договорённостям, что при подстрекательстве Турции обернётся кровопролитной войной, которая охватит не только Азербайджан, Армению и Арцах, но и все Закавказье. Предотвратить войну на Южном Кавказе под силу лишь России. И это есть непреложная истина.

Итак, 29 июля 2020 г. начались азербайджано-турецкие военные учения, которые завершатся 10 августа т. г. Министерство обороны Азербайджана распространило сообщение о том, что в соответствии с Соглашением о военном сотрудничестве между Азербайджаном и Турцией будут проведены тактические учения с боевой стрельбой с участием сухопутных войск и военно-воздушных сил обеих стран. Учения пройдут в Баку, Нахичеване, Гяндже, Кюрдамире и Евлахе. Учения с привлечением сухопутных войск пройдут с 1 по 5 августа т. г. в Баку и Нахичеване. Можно было особо и не акцентировать этот факт проведения учений азербайджано-турецкой военщины, тем более с учетом того, что сие обстоятельство стало уж слишком обыденным явлением. Однако, судя по публикациям азербайджанских СМИ, нельзя было не заметить, что апологеты войны из турецкого и апшеронского султанатов всячески изощряются, чтобы возбудить международный интерес к этим учениям. Достаточно посмотреть заголовки статей в ведущих азербайджанских СМИ, которые я специально не буду приводить, дабы не рекламировать их, чтобы сделать определенные выводы: апшеронский султан и его приспешники очень болезненно восприняли откровенное фиаско их военной агрессии на Тавушко-товузском участке государственной границы Армении и Азербайджана (12–15 июля 2020 г.); среди прочих целей публикаций поставлена задача отвлечь внимание граждан апшеронского султаната не только от провала в военной сфере, но и как-то поднять сломленный дух граждан своей страны, сильно разочаровавшихся коррупцией в высших эше-

лонах власти, а также изо дня в день ухудшающимся социальным положением. Естественно, в этой ситуации было вполне ожидаемо, что апшеронский султан еще более ужесточит свою агрессивную военную риторику. Так, 30 июля т. г., выступая на открытии регионального центра ASAN xidmət в Балакене, Алиев заявил: «Пока не поздно, армянские вооруженные силы должны покинуть наши земли. Этого требует международное право, четыре резолюции Совбеза ООН. Армянские вооруженные силы должны без предварительных условий покинуть азербайджанские земли. Этого требует историческая правда. Потому что – Нагорный Карабах – наша историческая земля» (haqqin.az/news/185184). Что ж, ссылка апшеронского султана на необходимость восстановления исторической правды на самом деле требует соответствующих разъяснений. Надеюсь, что уважаемый читатель с пониманием воспримет мои ссылки на древнегреческих и древнеримских географов и историков и на другие, достойные доверия, источники.

Так вот в сочинениях древнегреческих и древнеримских географов, философов, историков, писателей-эрудитов, словом, выдающихся мыслителей Страбона, Плиния Старшего, Клавдия Птолемея, Плутарха, Диона Кассия и других авторов (не исключая вовсе неизвестных откровенным исказителем истории с апшеронского султаната) указывалось, что граница Армении с соседней Албанией (Алуанком) – древним государством, представлявшим собой конгломерат разноязычных горских племен, проходила по реке Кура. После раздела Армении между Византией и Персией (387 г. н. э.) территория Восточного Закавказья (включая Арцах) перешла к Персии, что до позднего средневековья практически не отразилось на этническом составе в регионе. Особо подчеркнем, что правобережье Куры вместе с Арцахом продолжало оставаться полностью армянонаселённым. Справедливости ради отметим, что лишь в середине XVIII века в северные районы Карабаха начался процесс проникновения тюркских кочевых племен, что в дальнейшем явилось причиной многолетних войн тюркских кочевых племен с армянскими княжествами (меликствами), однако благодаря самоотверженности и героизму коренных жителей меликств Нагорного Карабаха, управляемых наследными князьями-меликами, они сумели сохранить фактическую независимость. Считаю существенным отметить тот факт, что на протяжении веков, отражая нашествия войск Османской империи, набеги кочевых тюркских племен и войск соседних ханств, меликства Арцаха постоянно боролись за освобождение от иноверной власти завоевателей. Еще в XVII–XVIII веках карабахские мелики вели переписку с русскими самодержцами, а именно: с Петром I, Екатериной II и Павлом I. В результате многовековой борьбы в 1805 году территория исторического Арцаха, Карабахское ханство, вместе с обширными районами Восточного Закавказья «на веки вечные» перешла к хрис-

тианской Российской империи, что получило подтверждение в Гюлистанском (1813 г.) и далее в Туркменчайском (1828 г.) договорах между Россией и Персией и оставалась в составе Российской империи вплоть до её распада в 1917 году. В 1918–1920 гг. Нагорный Карабах стал ареной жестоких войн между восстановившей независимость Республикой Армения и первым государственным образованием, созданным в 1918 г. в результате турецкой интервенции и названным Азербайджанской Демократической Республикой. Собственно с этого времени и начинается история современной Азербайджанской Республики. Автору этих строк уже неоднократно приходилось писать о том, что в июле 1921 г. на основе соглашения между правительствами Армении и Азербайджана Нагорный Карабах был признан неотъемлемой частью Армении. В дальнейшем под непосредственным давлением Сталина Пленум Кавбюро РКП (б) 4 июля 1921 года принял решение:

«1. Карабах оставить в пределах Азербайджана. Голосуют «за»: Нариманов, Махарадзе, Назаретян, голосуют «против»: Орджоникидзе, Мясников (ян), Киров, Фигатнер.

2. Плебисцит провести во всем Карабахе с участием всего населения армян и мусульман.

3. Нагорную часть Карабаха включить в состав Армении. Голосуют «за»: Орджоникидзе, Мясников, Фигатнер, Киров.

Постановлено: Нагорный Карабах включить в состав ССР Армении, плебисцит провести только в Нагорном Карабахе».

Затем с заявлением выступил тогдашний лидер Советского Азербайджана Нариманов с предложением перенести окончательное решение вопроса в ЦК РКП. 5 июля 1921 года новым решением Кавбюро ЦК РКП (б) Нагорный Карабах был оставлен в составе Азербайджанской ССР (<https://vstrokax.net/istoriya/reshenie-kavbyuro-po-karabahu/>). Отметим также, что сразу после установления советской власти в Армении Ревком Азербайджана признал «спорные территории» – Нагорный Карабах, Зангезур и Нахичевань – неотъемлемыми частями Армении, при этом подчеркнул, что к моменту отказа от притязаний на Нагорный Карабах, Зангезур и Нахичевань не входили в Азербайджанскую Республику. Чтобы не томить читателей дальнейшими подробностями, раскрывающими полную юридическую несостоятельность решения партийного органа о передаче Нагорного Карабаха в юрисдикцию Азербайджанской ССР, заметим, что эта историческая несправедливость была сведенена на нет 2 сентября 1991 г. на совместной сессии Нагорно-Карабахского областного Совета и Совета народных депутатов Шаумянского района, провозгласивших независимость Нагорно-Карабахской Республики (НКР) в границах бывшей НКАО и Шаумянского района. В ноябре 1991 г. Верховный Совет Азербайджана принял закон об упразднении НКАО, который Конституционным су-

дом СССР был квалифицирован как противоречащий Конституции СССР. А уже 10 декабря 1991 г., за несколько дней до распада Советского Союза, в Нагорном Карабахе в присутствии международных наблюдателей и в полном соответствии с действующими законами СССР состоялся референдум, на котором подавляющее большинство населения – 99,89% – высказалось за полную независимость от Азербайджана. Таким образом, Нагорно-Карабахская Республика никак не может являться «неотъемлемой» частью Азербайджанской Республики.

Думается, что у уважаемых читателей далее не должен возникать вопрос относительно исторической правды о принадлежности Нагорно-Карабахской Республики, к чему призывал апшеронский султан. Вместе с тем важно разобраться, чем же обусловлена демонстративная агрессивность азербайджано-турецкого тандема в отношении двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах? Каковы побудительные мотивы азербайджано-турецких ястребов во что бы то ни стало создать обстановку нестабильности в регионе Закавказья, на южных рубежах России?

При внимательном анализе публикаций турецких и азербайджанских масс-медиа и ангажированных турецким и апшеронским султанами статей в российских и зарубежных СМИ вырисовывается весьма любопытная политическая картина. Красной нитью через все публикации проходит мысль о неизбежности войны между Азербайджаном и двумя армянскими государствами – Республикой Армения и Республикой Арцах. Далее подчеркивается обязательное участие в этой войне Турции, естественно, на стороне Азербайджана. При этом указанные публикации сопровождаются десятками статей относительно позиции России, начнись война. Более того, тиражируются опросы общественного мнения россиян на тему – кого Россия должна поддерживать в конфликте между Азербайджаном и Арменией? Или же – стоит ли России вмешиваться в конфликт Армении и Азербайджана? Особенно изощренные медиа-киллеры озаглавливают свои статьи, как-то: «Duvar (Турция): конфликт между Арменией и Азербайджаном разожгла Россия?». В предисловии к этой статье (Мюхдан Саглам) используется избитый приём. Так, в начале текста тиражируется откровенно провокационная ложь, а далее она же отрицается. Вот что читаем в аннотации: «В обострении противостояния между Арменией и Азербайджаном многие увидели «руку Кремля» (кто эти многие – аналитики из команды султана Эрдогана или апшеронского султана Алиева? А может, заокеанские стратеги информационной войны, уже не одно десятилетие ведущейся против России? Эти и подобные им вопросы остаются загадкой. – А. Г.). Однако автор попытался разуверить читателей, объяснив, почему Москве невыгодны конфликты между бывшими советскими республиками (опять-таки умалчивается, кто же эти читатели,

которых следовало разуверить, чтобы те не искали в армяно-азербайджанском конфликте «руку Кремля», остается загадкой. – А. Г.)». Можно привести с десяток других примеров, в которых четко вырисовывается главная цель публикаций, а именно: вбить в сознание читателей и другую мысль о том, что армяно-азербайджанский конфликт произошел, как минимум, с ведома России, не говоря уже о прямых упоминаниях неких «ясновидящих», которые в конфликте увидели «руку Кремля». Эта банальная ложь, распространяемая азербайджано-турецкой пропагандой, не нова. Достаточно вспомнить, что после четырехдневной Апрельской (2016 г.) войны, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах, всё антинациональное соросовское отребье в Армении заявляло о том, что Азербайджаном война была развязана с одобрения России. В этом лагере дезинформаторов блеснул и «народный премьер» Армении Никол Воваевич, себя любимый. Так вот сейчас поручение по созданию информационного фона по искусственному вовлечению России в азербайджано-турецкую агрессию (12–15 июля 2020 г.) на Тавушско-Товузском участке государственной границы Армении и Азербайджана азербайджано-турецкие масс-медиа получили от все тех же заокеанских кукловодов. Причём указанная информационная война против России и Армении уж больно востребована со стороны Турции, ну и Азербайджана также (ведь на этом фоне апшеронскому султану будет с чем вступать в политические торги, в простонародье именуемые лизоблюдством).

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: а в чём интерес Турции выставить Россию в роли подстрекателя Армении на войну Азербайджаном? И читатель будет вполне прав. В своей статье в ИА REGNUM от 17 июля 2020 г. «Час расплаты антинациональных властей Армении близок» мне уже приходилось писать о гнусных попытках антироссийских деятелей объяснить заинтересованность Москвы в военных действиях Армении именно на Тавушско-Товузском участке армяно-азербайджанской границы, мотивируя свои доводы на сей счёт возможностью обстрела армянскими ВС из миномётов и гаубиц и с последующим выводом из строя нефтепровода «Баку–Джейхан», газопровода «Баку–Тбилиси–Эрзрум», нефтепровода «Баку–Супса». Далее проходимцами из азербайджано-турецкой информационной камарильи делалось опасное заключение о том, что вывод из строя нефте- и газопроводов Азербайджана создаст благоприятные условия для постепенного выхода на проектную мощность российских газопроводов – «Турецкий поток 1 и 2», «Голубой поток». Напомним читателям, что ещё в 2019 году экспорт российского газа в Турцию сократился на 35% – до 15,5 млрд кубометров, а в январе–апреле 2020 г. поставки топлива (в сравнении с тем же периодом прошлого года) снизились еще на 29,5%. Заметим также, что с 27 июля по 13 августа т. г. турецкий участок «Турецкого потока» поставлен на профилактический ремонт и на это время поставки

российского газа полностью прекратятся. То есть для недостаточно информированных читателей, да и неискушенных политиков на регулярной основе вбрасываемая ложь о мотивированности российской стороны в нагнетании напряженности на границе Армении и Азербайджана может показаться вполне правдоподобной.

Так какие цели преследуют турецко-азербайджанская пропаганда и информационно поддерживающие их заокеанские стратеги цветных революций? Не берусь утверждать, что моё дальнейшее видение побудительных мотивов турецкой, да и азербайджанской пропаганды исчерпывающее. Но что оно имеет место быть, думается, прочитав дальнейшее изложение, согласится и читатель.

Немного истории. Так, 16 марта 1921 года в Москве представителями правительства Великого национального собрания Турции и правительства РСФСР был подписан Московский договор о дружбе и братстве. В результате Московского договора к Турции перешли армянские территории общей площадью в 30 тыс. квадратных километров. Эти территории были захвачены в результате вооруженной агрессии Турции против Армении, закончившейся всего за три с половиной месяца до подписания этого договора. То есть Московский договор закрепил за Турцией завоеванные армянские территории. Более того, Статья III фактически предопределила судьбу Нахичеванской области, которая не имела никакого отношения ни к Турции, ни к большевистской России: «Обе Договаривающиеся Стороны согласны, что Нахичеванская область в границах, указанных в приложении (С) настоящего договора, образует автономную территорию под покровительством Азербайджана, при условии, что Азербайджан не уступит сего протектората никакому третьему Государству» (<https://ru-history.livejournal.com/4622490.html>). Последовавшее 13 октября 1921 г. заключение, идентичного Московскому, Карсского договора, который с Турцией подписали закавказские республики (Армения, Азербайджан и Грузия), завершило юридическое оформление межгосударственных границ, существующих и поныне. Особо отметим, что Армения не ратифицировала Карсский договор и до сегодняшнего дня не признает границы с Турцией. Напомним читателям статью Татьяны Байковой, опубликованную 8 февраля 2016 г. в газете «Известия», под заглавием «Депутаты предложили денонсировать договор о дружбе с Турцией», в котором, в частности, читаем: «В Госдуме подготовили обращение о расторжении Московского договора о дружбе и братстве от 16 марта 1921 года. Депутаты предлагают денонсировать Московский договор о дружбе и братстве, подписанный 16 марта 1921 года правительством РСФСР и правительством Великого национального собрания Турции. С таким предложением зампреда ЦК КПРФ Валерий Рашкин и секретарь ЦК КПРФ Сергей Обухов обратились к президенту РФ Владимиру Путину и главе

МИД РФ Сергею Лаврову. В своем письме (есть в распоряжении «Известий») они указывают на последовательную линию агрессивного поведения Анкары в отношении Москвы. «Полагаем, что сейчас, в условиях нарастания турецкой агрессии, нам следует юридически проработать возможность пересмотра всех невыгодных для нашей страны (губительных для Армении. – А. Г.) и её союзников российско-турецких соглашений. Анкара должна понимать, чем может обернуться для неё эскалация конфликта. Только это может ее отрезвить и удержать от новых провокаций», – заявил «Известиям» С. Обухов. Инициативу своих коллег поддерживают и в «Справедливой России». По словам депутата ГД Олега Пахолкова, Московский договор был подписан в ущерб интересам России: «Турки выдвинули очень тяжелые условия в договоре, в том числе и пункт о создании Нагорного Карабаха. Но турок надо воспитывать, всё в этом мире не вечно под луной. И если вы (турки. – Ред.) сегодня опять начинаете вставать на предательскую позицию, то вопрос о денонсации договора о дружбе и братстве является нормальной мерой. И в этом вопросе нас поддерживает Армения. Будет ли этот разрыв иметь юридическую силу – неизвестно, но наши территориальные претензии о том, что мы не согласны, – это правильно». ... В. Путин на встрече с королем Иордании Абдаллой II охарактеризовал агрессию Турции (речь о сбитом российском истребителе СУ-24, имевшем место 24 ноября 2015 г. над территорией Сирийской Арабской Республики истребителями турецких ВВС F-16. – А. Г.) как «удар в спину пособников террористов». Здесь следует отметить, что Турция неоднократно нарушала Московский договор. Так, Статья VIII гласит: «Обе Договаривающиеся Стороны обязуются не допускать образования или пребывания на своей территории организаций или групп, претендующих на роль Правительства другой стороны или части ее территории, равно как и пребывания групп, имеющих целью борьбу с другими государствами. Россия и Турция принимают на себя такое же обязательство и в отношении советских республик Кавказа, при условии взаимности». Старший научный сотрудник Института мировой экономики и международных отношений Виктор Анатольевич Надеин-Раевский очень убедительно заметил, на грубейшие нарушения турецкой стороны Статьи VIII Московского договора. «Первые грубейшие нарушения были еще до Второй мировой войны, когда они (Турция) приютили у себя политическое отребье, которое планировало создать Великий Туран – огромную империю от Адриатики до Тихого океана, в которой властвовали бы турки. Плюс пантюркистские организации, которые стали открыто пропагандировать начало войны и расширение империи. Среди таких организаций – «Партия националистического движения» и ее молодежное крыло – организация «Серые волки». Все эти годы Турция не отказывалась от идеи Великого Турана, что было грубым нарушением договора» (tvzvezda.ru/news/forces/)

content/201602090837-es9e.html). Далее В. Надеин-Раевский отмечает, что отходом от норм договора стала и помощь, которую Турция открыто оказывала чеченским боевикам в 1990–2000-х годах. Известно, что именно в этой стране жил и занимался антироссийской пропагандой так называемый ичкерийский министр Мовлади Удугов. Именно в турецких мечетях собирались деньги на приобретение оружия и поддержку боевиков в Чечне. «Турецкие эмиссары воевали на территории России под знамёнами Ичкерии, их сотнями уничтожали здесь, – пишет В. Надеин-Раевский. – С турецкой стороны шла и активная исламистская пропаганда. То есть фактически эта статья (речь о Статье VIII Московского договора. – А. Г.) договора нарушалась достаточно регулярно, в том числе в последнее время». Что ж, надеюсь, что уважаемый читатель согласится, что в настоящее время буквально на каждом шагу мы становимся очевидцами новых грубейших нарушений норм Статей III и VIII Московского договора. Тем более что вся внешнеполитическая направленность действий турецкого султана Реджепа подчинена воплощению в жизнь идеи Великого Турана. Напомним читателям, что одним из первых популяризаторов пантюркизма, идеи Великого Турана был публицист Измайл бек Гаспринский, который в 1883 году в Бахчисарае (Крым) начал издавать газету «Терджиман» («Переводчик»). Видимо, и эти публикации играют немалую роль в агрессивном неприятии султаном Реджепом факта принадлежности Крыма Российской Федерации.

Я далеко не случайно столь подробно остановился на фактах из нашей не столь далекой истории. Думается, что знание некоторых подробностей из истории российско-турецких отношений за последние 100 лет со всей убедительностью позволяют сделать вывод: султан Реджеп, одержимый идеей Великого Турана, единственной преградой в достижении своей сколь опасной, столь и бредовой идеи видит в первую очередь Россию и персонально её президента Владимира Владимировича Путина. И это вполне закономерно, так как Владимир Путин, что называется, вполне раскусил своего турецкого визави. Как и подобает лидеру великой державы, президент В. Путин время от времени этак аккуратно даёт по носу султану Реджепу, как только зарвавшийся ястреб переходит красную линию и выступает с очередной провокационной, воинственно агрессивной идеей. Приведу всего лишь одну выдержку из воинственной риторики Эрдогана: «Турция решительно осуждает атаки со стороны Армении против дружественного и братского Азербайджана. Это нападение является событием, которое выходит за рамки Армении (это есть неприкрытая провокация по интернационализации военной агрессии Азербайджана 12–15 июля т. г. против Армении с целью вовлечения в неё России. – А. Г.)». Здесь хотелось бы специально отметить, что всю двуличность Эрдогана как политика еще в 2009 году обнажил президент Республики Армения Серж

Азатович Саргсян. Да-да, уважаемый читатель, я не оговорился. Так, чуть ли не с первого дня провозглашения независимости Республики Армения коллективный Запад неустанно добивался нормализации турецко-армянских отношений. Турция, будучи в предбаннике Евросоюза, всячески выставляла себя в роли такого миролюбивого субъекта международных отношений, тяготеющего к привитию европейских ценностей в турецкое общество. Первый президент Республики Армения Левон Акопович Тер-Петросян был ревностным сторонником урегулирования армяно-турецких отношений. Так, в интервью интернет-изданию Media Max 23 июня 2011 г. экс-президент РА отметил, что до 1992 года отношения с Турцией были нормальные: «Мы готовы были установить дипломатические отношения. Был готов даже проект протокола, один-два вопроса оставалось решить. Тут начались бои в Кельбаджарском районе, и турки просто остановили этот процесс в знак солидарности с Азербайджаном. Они порвали эти соглашения и закрыли границы ... Они внушили азербайджанцам, что Турция союзник, что она за их спиной и азербайджанцы могут быть неуступчивыми в карабахском вопросе» (mediamax.am/ru/news/armeniaturkey/1490/). Прочитав такое, невольно задаешься вопросом: неужели Турции следовало внушать азербайджанцам, что они стоят за их спиной? Что это – наивность экс-президента? Не думаю. Скорее желание вновь засвидетельствовать своё трепетное отношение к установлению добрососедских отношений Армении с Турцией, подогреваемой из-за бугра. Сменивший Л. Тер-Петросяна второй президент РА Роберт Седракович Кочарян изначально не питал никаких иллюзий относительно урегулирования армяно-турецких отношений, хотя во внешней политике РА Р. Кочарян придерживался политике комплементаризма. Такая позиция Р. Кочаряна, естественно, не могла понравиться коллективному Западу. Третий президент РА Серж Азатович Саргсян, будучи прекрасно проинформирован о перипетиях армяно-турецких отношений, имевших место в годы правления своих предшественников, видя заинтересованное отношение к этому вопросу США и Евросоюза поступил, на мой взгляд, весьма дальновидно, согласившись положительно отнестись к непрекращающимся предложениям коллективного Запада о подписании совместных армяно-турецких протоколов. Так, 10 октября 2009 года главы МИД Турции и Армении Ахмет Давутоглу и Эдвард Налбандян подписали в Цюрихе (Швейцария) «Протокол об установлении дипотношений» и «Протокол о развитии двусторонних отношений». Напомним читателям, что в церемонии подписания протоколов приняли участие главы МИД РФ Сергей Лавров, Франции и Словении Бернар Кушнер и Самуэль Жбогар, госсекретарь США Хиллари Клинтон, а также верховный представитель ЕС Хавьер Солана. Пойдя на такой шаг, Серж Азатович, несомненно, знал, какими имиджевыми потерями в армянской Диаспоре, да и в Армении было связано его это решение. Однако

прогнозы С. Саргсяна о том, что Турция не станет ратифицировать армяно-турецкие протоколы, оправдались буквально в течение месяца, последовавшего за подписанием протоколов, когда султан Реджеп увязал ратификацию этих документов с урегулированием Нагорно-карабахского конфликта. Заметим также, что спустя почти два года в августе 2011 года подписанные в 2009 году Цюрихские протоколы Турции с Арменией были сняты с повестки дня Великого национального собрания Турции. Как сообщали в этой связи турецкие СМИ, американская сторона настаивала на том, чтобы Анкара отделила Цюрихский процесс от вопроса урегулирования Нагорно-карабахского конфликта. Тогда же министр иностранных дел Турции Ахмет Давутоглу в сердцах сетовал журналистам: «Я умолял армянскую сторону вернуть Азербайджану хотя бы один район, обещая уговорить Ильхама Алиева подписать с Арменией договор о прекращении состояния войны и об открытии границ между двумя странами. Между турками и сербами конфликт длился 1000 лет, а с армянами наши проблемы существуют где-то около ста лет. Если мы смогли решить проблемы на Балканах с Сербией, Боснией и Герцеговиной, почему мы не можем сделать то же самое и с армянами». Что ж, не смогли, чем избавили армянское руководство регулярно выслушивать наставления коллективного Запада о необходимости урегулирования армяно-турецких отношений с дальним прицелом дальнейшего отчуждения Армении от своего стратегического союзника братской России. А самое главное в этом процессе – заключительный аккорд. Так, 19 сентября 2017 г. в штаб-квартире ООН в Нью-Йорке президент Армении выступил на 72-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН. В своем слове президент РА Серж Саргсян, в частности, сказал: «Сейчас пришло время дать дополнительное разъяснение (речь о подписанных в октябре 2009 г. Цюрихских протоколах. – А. Г.). Руководство Турции ошибается, если думает, что оно может вечно держать в заложниках эти документы и ратифицировать по удобному для них случаю. Переговоры по протоколам велись в нынешних условиях для нахождения решений существующих проблем. В условиях продолжительного отсутствия какого-либо позитивного сдвига в направлении их претворения в жизнь Армения объявит эти два протокола ничтожными. Мы вступим в весну 2018 года без этих, как показал опыт, к сожалению, тщетных протоколов». То есть с высокой трибуны ГА ООН президентом РА весьма доказательно было заявлено о двуличной и деструктивной политике турецкого руководства, о полном игнорировании эрдогановским режимом позиции США и Евросоюза по данному вопросу, в отличие от конструктивной политики официального Еревана.

Примеров деструктивной роли Турции в регионе Большого Ближнего Востока писалось много и убедительно. К сожалению, недостаточно внимания уделяется чреватой обернуться кровопролитной войной в Закавказье

казье политике султана Реджепа. При этом заметим, что поводом к началу кровопролития может стать очередная военная провокация Азербайджана против двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Информационный же фон для развязывания военной агрессии в нашем регионе становится все более и более изощренным и системным. Благо что Россия очень кстати инициировала внезапную проверку войск Южного и Западного военных округов, а также на радость и успокоение турецко-азербайджанской военщины в Ингушетии произвело развертывание подразделений артиллерии большой мощности, в том числе 240-мм самоходных минометов «Тюльпан», в арсенал боеприпасов которой входят термоядерные мины мощностью две килотонны.

Уважаемый читатель, видимо, ждёт и никак не дожждётся вестей о нашем «народном премьер» Николае Воваевиче, себя любимом. На этот раз я вынужден похвалить Никола Воваевича, и на эту крамольную мысль меня натолкнуло сердобольное отношение апшеронского султана Ильхама Алиева к судьбе Армении. Да-да, уважаемый читатель, я не ошибся, сказав к судьбе Армении. Так, на ранее упомянутом открытии регионального центра ASAN xidmət в Балакене 29 июля т. г. Ильхам Алиев заявил: «Ни для кого не секрет, что сегодняшнее руководство Армении состоит из людей, находящихся под влиянием фонда Сороса. Достаточно посмотреть их биографии. Многие лица, работающие сегодня в Армении в правительстве, парламенте, судебной власти, на других ответственных должностях, являлись сотрудниками фонда Сороса и близких к нему организаций. Понятно, что произошедшая в Армении «революция» явилась очередной провокацией Сороса и близких к нему кругов. ... Нам известно, что нынешнее руководство Армении исподтишка получает деньги от фонда Сороса, является его агентом, выполняет их заказы (это откровение Алиева лично меня вдохновляет, видать, он читает ИА REGNUM, где в открытую об этом на протяжении последних двух лет писалось. – А. Г.). Поэтому сегодня фонд Сороса открыто пожертвовал Армении 600 тысяч долларов. Должны ли задуматься над этим страны-члены ОДКБ? Конечно, должны. И пусть Армения, цепляясь в страхе за подол ОДКБ, вспомнит, как дискредитировала её, арестовала генерального секретаря организации (В этом пассаже муаллима Ильхама понять можно, он вспомнил генерал-полковника Юрия Хачатурова, отозванного пашиняновским режимом с поста генерального секретаря ОДКБ, против него возбудили надуманное уголовное дело. А вспомнил И. Алиев об этом неспроста, чтобы таким окольным путём выразить благодарность сыну Ю. Хачатурова, командиру третьего армейского корпуса Григорию Юрьевичу Хачатурову за то, что в ходе азербайджанской агрессии на Тавушко-Товузском участке армяно-азербайджанской границы он, проявив христианское милосер-

дие, не сравнивал с землей всю приграничную военную инфраструктуру и живую силу противника на этом участке границы. — А. Г.). Впоследствии под давлением освободила его. Но уголовное дело не было закрыто. В течение года не позволяла ОДКБ назначить нового генерального секретаря». Так и хочется воскликнуть — сагол (браво) муаллим Ильхам, чох сагол ёлдаш (товарищ) Алиев. Словом, Ильхам Гейдарович буквально слово в слово повторял оценки, данные николвоваевским властям со стороны ведущих оппозиционных политиков Армении. Что бы это значило? Завуалированная поддержка николвоваевической пропагандистской машины, которая, взяв на вооружение слова апшеронского султана, начнёт раздувать миф о якобы «пятой колонне» в Армении, действующей в унисон с руководством Азербайджана? Быть может, Алиев хочет выразить свою сердобольность о судьбе ОДКБ, которую пытался дискредитировать Н. Пашинян, тем более что в этом же выступлении он заявил и другое: «Что касается ОДКБ, то четыре из шести членов этой организации поддерживали Азербайджан заявлениями, принятыми в международных организациях по данному вопросу. Турция, Казахстан, Кыргызстан, Узбекистан являются членами Совета сотрудничества тюркоязычных государств. Казахстан и Кыргызстан одновременно являются членами ОДКБ. Значит два члена ОДКБ поддерживают Азербайджан посредством данной организации. Беларусь — член Движения неприсоединения. Заявление Движения неприсоединения выражает в том числе и позицию Беларуси. Таджикистан — член Организации исламского сотрудничества высказал открытую позицию в связи с этим пограничным конфликтом. То есть четыре страны уже находятся рядом с Азербайджаном. А кто поддержал Армению? Я не видел, не заметил. К тому же, как члены ОДКБ могут поддержать нынешнее руководство Армении?». Так что же все это значит, уважаемый читатель? Ответ на этот вопрос, который мне приходит в голову может показаться несколько циничным, но он, надеюсь, точен. Никол Воваевич Пашинян, выражаясь по-простецки на ереванском сленге, самым позорным образом кинул Ильхама Гейдаровича, который был далеко небезучастен в финансировании Сороса для совершения в апреле–мае 2018 года государственного переворота в Армении. В дальнейшем идиллические переговоры в лифте в Душанбе, многообещающие поздравления Дональда Трампа апшеронского султана с предвещанием перелома в переговорном процессе по Нагорно-карабахскому урегулированию и многие другие факты красноречиво свидетельствовали о неуклонном следовании Пашиняна установкам заокеанских кукловодов. Однако после фиаско азербайджано-турецкой военщины в пограничном конфликте на армяно-азербайджанской государственной границе все надежды на реализацию через Паши-

А. ГЕГАМЯН

няна своих проектов на практике оказались пшиком. Вот и серчает муаллим Ильхам и на Никола, и на дядюшку Джорджа, который известен, как финансовый филантроп, щедро оплачивающий цветные революции в странах СНГ по всему периметру границ Российской Федерации.

Резюмируем: переговоры по Нагорно-карабахскому урегулированию зашли в тупик. Ни Алиев, ни Пашинян далее не в состоянии прийти к какому-либо мирным договорённостям, что при подстрекательстве Турции обернётся кровопролитной войной, которая охватит не только Азербайджан, Армению и Арцах, но и все Закавказье. Предотвратить войну на Южном Кавказе под силу лишь России. И это есть непреложная истина.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՈՒՄ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԱՆԽԵԼ Ի ԶՈՐՈՒ Է ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ

Անոտացիա

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցությունները մտել են փակուղի: Ոչ Ալիևը, ոչ Փաշինյանն այսուհետ ի վիճակի չեն գալ որևէ խաղաղ պայմանավորվածության, ինչը, Թուրքիայի հրահրմամբ, կվերածվի արյունահեղ պատերազմի, որը կընդգրկի ոչ միայն Ադրբեջանը, Հայաստանն ու Արցախը, այլև ողջ Անդրկովկասը: Հարավային Կովկասում պատերազմը կանխել ի գորու է միայն Ռուսաստանը: Եվ սա անվիճելի ճշմարտություն է:

Եվ այսպես, 2020 թ. հուլիսի 29-ին սկսվեցին ադրբեջանա-թուրքական զորավարությունները, որոնք կավարտվեն ս. թ. օգոստոսի 10-ին: Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տեղեկություն է տարածել այն մասին, որ Ադրբեջանի և Թուրքիայի միջև ռազմական համագործակցության համաձայնագրին համապատասխան կանցկացվեն մարտավարական զորավարություններ մարտական հրաձգությամբ, երկու երկրների ցամաքային ու ռազմաօդային ուժերի մասնակցությամբ: Զորավարությունները կանցկացվեն Բաքվում, Նախիջևանում, Գյանջայում, Քյուրդամիրում և Եվլախում: Ցամաքային զորքերի մասնակցությամբ զորավարությունները տեղի կունենան ս. թ. օգոստոսի 1–5-ը Բաքվում ու Նախիջևանում: Կարելի էր առանձնապես չշեշտադրել ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության զորավարությունների անցկացման այս փաստը՝ մանավանդ հաշվի առնելով այն, որ սույն հանգամանքը չափից ավելի սովորական երևույթ է դարձել: Սակայն, դատելով ադրբեջանական ԶԼՄ-ների հրապարակումներից, չէր կարելի չնկատել, որ թուրքական և ափշերոնյան սուլթանություններում պատերազմի ջատագովներն ավելի նենգաբարո են դարձնում հմտությունները, որպեսզի միջազգային հետաքրքրություն արթնացնեն այդ զորավարությունների հանդեպ: Բավական է նայել ադրբեջանական առաջատար ԶԼՄ-ների հոդվածների վերնագրերը, որոնք ես հատուկ չեմ նշի, որպեսզի չգովազդեմ դրանք՝ որոշակի հետևություններ անելու համար, դիցուք. ափշերոնյան սուլթանը և նրա կամակատարները շատ ցավագին են ընդունել Հայաստանի ու Ադրբեջանի պետական սահմանի Տավուշ–Թովուզի հատվածում իրենց ռազմական ագրեսիայում կրած բացահայտ ծախողումը (2020 թ.

հուլիսի 12–15), հրապարակումների այլ նպատակների շարքում դրված է ավիաբերողների սուլթանության քաղաքացիների ուշադրությունը ոչ միայն ռազմական ոլորտի ձախողումից շեղելու, այլ նաև ինչ-որ կերպ իրենց երկրի քաղաքացիների կոտորված ոգին բարձրացնելու խնդիրը, որոնք խիստ հիասթափված են իշխանության բարձրագույն էշելոններում տիրող կոռուպցիայից, ինչպես նաև օրեցօր վատթարացող սոցիալական դրությունից: Բնական է, որ այս իրավիճակում միանգամայն սպասելի էր, որ ավիաբերողների սուլթանն էլ ավելի է կոշտացնելու իր ագրեսիվ, ռազմաշունչ հռետորաբանությունը: Այսպես, ս. թ. հուլիսի 30-ին, ելույթ ունենալով Բալաբենում ASAN xidmət տարածաշրջանային կենտրոնի բացման ժամանակ՝ Ալիևը հայտարարեց. «Քանի դեռ ուշ չէ, հայկական զինված ուժերը պետք է հեռանան մեր հողերից: Դա են պահանջում միջազգային իրավունքը, ՄԱԿ ԱԽ չորս բանաձևերը: Հայկական զինված ուժերը պետք է առանց նախապայմանների հեռանան ադրբեջանական հողերից: Դա է պահանջում պատմական ճշմարտությունը: Որովհետև Լեռնային Ղարաբաղը մեր պատմական հողն է» (haqqin.az/news/185184): Դե ինչ, ավիաբերողների սուլթանի հղումը պատմական ճշմարտության վերականգնման անհրաժեշտությանը իրականում համապատասխան պարզաբանումներ է պահանջում: Հույս ունեն, որ հարգելի ընթերցողը ըմբռնումով կընկալի իմ հղումները իմ հույս և հին հռոմեացի աշխարհագրագետների, պատմաբաններին ու վստահության արժանի այլ աղբյուրներին:

Եվ ահա, հին հույս և հին հռոմեացի աշխարհագրագետների, փիլիսոփաների, պատմաբանների, խորագիտակ գրողների, մի խոսքով՝ նշանավոր մտածողներ Ստրաբոնի, Պլինիոս Ավագի, Կլավդիոս Պտղոմեոսի, Պլուտարքոսի, Դիոն Կասիոսի և այլ հեղինակների աշխատություններում (չեմ բացառում՝ լիովին անծանոթ ավիաբերողների սուլթանությունում պատմությունը բացահայտ խեղաթյուրողներին) նշվում է, որ Հայաստանի սահմանը հարևան Աղվանքի՝ հնագույն պետության հետ, որը տարալեզու լեռնական ցեղերի կոնգլոմերատ էր, անցնում էր Քուռ գետով: Բյուզանդիայի և Պարսկաստանի միջև Հայաստանի բաժանումից հետո (մ. թ. 387 թ.) Արևելյան Անդրկովկասի (ներառյալ Արցախը) տարածքն անցնում է Պարսկաստանին, ինչը մինչև ուշ Միջնադար գործնականում չի անդրադարձել տարածաշրջանի էթնիկ կազմի վրա: Հատկապես ընդգծենք, որ Քռի աջափնյակը Արցախի հետ միասին շարունակում էր մնալ լիովին հայաբնակ: Հանուն արդարության նշենք, որ միայն XVIII դարակեսին Ղարաբաղի հյուսիսային շրջաններում սկսվեց թյուրքական քոչվոր ցեղերի ներթափանցման գործընթացը, ինչը հետագայում հայկական մեծիթությունների հետ թյուրքական քոչվոր ցեղերի բազմամյա պատերազմների պատճառ դարձավ, սակայն, շնորհիվ Լեռնային Ղարաբաղի մեծիթությունների բնիկ ժողովրդի, որոնց առաջնորդում էին տոհմիկ մեծիթները, անձնուրացության և հերոսության արդյունքում նրանք կարողացան պահպանել փաստացի անկախությունը: Էական եմ համարում նշել այն փաստը, որ դարեր շարունակ, հետ մղելով Օսմանյան կայսրության գործերի արշավանքները, քոչվոր թյուրքական ցեղերի ու հարևան խանութ-

յունների զորքերի ասպատակությունները, Արցախի մելիքությունները մշտապես պայքարել են այլադավան նվաճողների իշխանությունից ազատագրվելու համար: Դեռևս XVII–XVIII դդ. Ղարաբաղի մելիքները նամակագրություն ունեին ռուս ինքնակալների, դիցուք՝ Պետրոս I-ի, Եկատերինա II-ի և Պավել I-ի հետ: Բազմադարյա պայքարի արդյունքում 1805 թ. պատմական Արցախի, Ղարաբաղի խանության տարածքը, Արևելյան Անդրկովկասի ընդարձակ շրջանների հետ միասին, «առհավետ» անցավ քրիստոնեական Ռուսական կայսրությանը, ինչն իր հաստատումն ստացավ Գյուլիստանի պայմանագրով (1813 թ.) և հետո՝ Թուրքմենչայի պայմանագրով (1828 թ.) Ռուսաստանի և Պարսկաստանի միջև, ու մնաց Ռուսական կայսրության կազմում ընդհուպ մինչև 1917 թ. իր անկումը: 1918–1920 թթ. Լեռնային Ղարաբաղը դարձավ դաժան պատերազմների թատերաբեմ անկախությունը վերականգնած Հայաստանի Հանրապետության և 1918 թ. թուրքական ինտերվենցիայի արդյունքում ստեղծված ու Ադրբեջանական Դեմոկրատական Հանրապետություն անունն ստացած առաջին պետական կազմավորման միջև: Ըստ էության, այդ ժամանակվանից էլ սկսվում է ժամանակակից Ադրբեջանական Հանրապետության պատմությունը: Տողերիս հեղինակն արդեն քանիցս գրել է այն մասին, որ 1921 թ. հուլիսին Հայաստանի ու Ադրբեջանի կառավարությունների միջև կնքված համաձայնագրի հիման վրա Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչվել է Հայաստանի անքակտելի մաս: Հետագայում Ստալինի անմիջական ճնշմամբ ՌԿ(Բ)Կ Կոմբյուրոյի 1921 թ. հուլիսի 4-ի պլենումն ընդունում է որոշում.

«1. Ղարաբաղը թողնել Ադրբեջանի սահմաններում: «Կողմ» են քվեարկում՝ Նարիմանովը, Մախարաձեն, Նազարեթյանը, «դեմ» են քվեարկում՝ «Օրջոնիկիձեն, Մյասնիկովը (յանը), Կիրովը, Ֆիգատները:

2. հանրաքվեն անցկացնել ամբողջ Ղարաբաղում՝ հայերի և մուսուլմանների ամբողջ բնակչության մասնակցությամբ:

3. Ղարաբաղի լեռնային մասը ներառել Հայաստանի կազմում: «Կողմ» են քվեարկում՝ Օրջոնիկիձեն, Մյասնիկովը, Ֆիգատները, Կիրովը:

Որոշվեց. Լեռնային Ղարաբաղը ներառել Հայկական ԽՍՀ կազմում, հանրաքվեն անցկացնել միայն Լեռնային Ղարաբաղում»:

Այնուհետև հայտարարությամբ հանդես եկավ խորհրդային Ադրբեջանի այն ժամանակվա ղեկավար Նարիմանովը՝ հարցի վերջնական լուծումը ՌԿԿ Կենտկոմ տեղափոխելու առաջարկությամբ: 1921 թ. հուլիսի 5-ին ՌԿ(Բ)Կ Կենտկոմի Կոմբյուրոյի նոր որոշմամբ Լեռնային Ղարաբաղը թողնվում է Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի կազմում (<https://vstrokax.net/istoriya/reshenie-kavbyuro-po-karabahu/>): Նշենք նաև, որ Հայաստանում խորհրդային իշխանության հաստատումից անմիջապես հետո Ադրբեջանի Հեղկոմը «վիճելի տարածքները»՝ Լեռնային Ղարաբաղը, Զանգեզուրը և Նախիջևանը, ճանաչում է Հայաստանի անքակտելի մասեր, ընդ որում՝ ընդգծենք, որ Լեռնային Ղարաբաղի հանդեպ հավակնություններից հրաժարվելու պահին Զանգեզուրն ու Նախիջևանը չէին մտնում Ադրբեջանական Հանրապետության մեջ: Ընթերցողներին

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի ենթադատությանը հանձնելու մասին կուսակցական մարմնի որոշման լիակատար իրավաբանական չկայացածությունը բացահայտող հետագա մանրամասներով չհոգնեցնելու համար նշենք, որ այդ պատմական անարդարությունը չեղարկվեց 1991 թ. սեպտեմբերի 2-ին Լեռնային Ղարաբաղի մարզխորհրդի և Շահումյանի շրջանի ժողովրդական դեպուտատների խորհրդի համատեղ նիստում, որտեղ հռչակվեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության (ԼՂՀ) անկախությունը նախկին ԼՂԻՄ և Շահումյանի շրջանի սահմաններում: 1991 թ. նոյեմբերին Ադրբեջանի Գերագույն խորհուրդն ընդունեց օրենք ԼՂԻՄ-ը լուծարելու մասին, որը ԽՍՀՄ Սահմանադրական դատարանի կողմից որակվեց որպես ԽՍՀՄ Սահմանադրությանը հակասող: Իսկ արդեն 1991 թ. դեկտեմբերի 10-ին, Խորհրդային Միության փլուզումից մի քանի օր առաջ, Լեռնային Ղարաբաղում միջազգային դիտորդների ներկայությամբ և ԽՍՀՄ գործող օրենքներին լիովին համապատասխանությամբ տեղի ունեցավ հանրաքվե, որտեղ բնակչության ճնշող մեծամասնությունը՝ 99,89%-ը, արտահայտվեց Ադրբեջանից լիակատար անկախության օգտին: Այսպիսով, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը ոչ մի կերպ չի կարող հանդիսանալ Ադրբեջանական Հանրապետության «անքակտելի» մասը:

Կարծում եմ, որ հարգելի ընթերցողների մոտ այլևս չպետք է առաջանա պատմական ճշմարտության հարցը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պատկանելության մասին, ինչին կոչում է ավշերոնյան սուլթանը: Միևնույն ժամանակ, կարևոր է հասկանալ, թե ինչով է պայմանավորված ադրբեջանաթուրքական տանդեմի ցուցադրական ագրեսիվությունը հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության հանդեպ: Որո՞նք են ադրբեջանաթուրքական բազմների՝ Անդրկովկասի տարածաշրջանում, Ռուսաստանի հարավային մատույցներում ինչ գնով էլ լինի անկայունության իրադրություն ստեղծելու դրդապատճառները:

Ուշադիր վերլուծելով թուրքական ու ադրբեջանական զանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակումները և թուրք ու ադրբեջանցի սուլթանների կողմից պատվիրված կանխակալ հոդվածները ռուսաստանյան և արտասահմանյան ԶԼՄ-ներում՝ բավական հետաքրքիր քաղաքական պատկեր է ուրվագծվում: Բոլոր հրապարակումների միջով կարմիր թելի պես անցնում է միտքը Ադրբեջանի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության միջև պատերազմի անխուսափելիության մասին: Այնուհետև ընդգծվում է այդ պատերազմին Թուրքիայի պարտադիր մասնակցությունը, բնականաբար, Ադրբեջանի կողմում: Ընդ որում՝ նշված հրապարակումներն ուղեկցվում են, հանկարծ պատերազմ սկսվելու դեպքում, Ռուսաստանի դիրքորոշման մասին տասնյակ հոդվածներով: Ավելին, ռուսաստանցիների հանրային կարծիքի հարցումներ են արձարծվում, թե ում պետք է Ռուսաստանն աջակցի Ադրբեջանի և Հայաստանի միջև կոնֆլիկտում: Կամ էլ՝ արժե՞ արդյոք, որ Ռուսաստանը միջամտի Հայաստանի և Ադրբեջանի հակամարտությանը: Մեղիա-քիլերները

հատկապես վարպետորեն են վերնագրում իրենց հոդվածները, դիցուք՝ «Dubar (Թուրքիա). Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև հակամարտությունը հրա-
հրել է Ռուսաստանը»: Հոդվածի նախաբանում (Մյուհլան Սաղլամ) օգտա-
գործվում է ծեծված հնարքը: Այսպես, տեքստի սկզբում արծարծվում է բա-
ցահայտ սադրիչ սուտ, իսկ հետո այդ սուտը հերքվում է: Ահա թե ինչ ենք կար-
դում անոտացիայում. «Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև հակասության սր-
ման մեջ շատերը տեսել են «Կրեմլի ձեռքը» (ովքե՞ր են այդ շատերը՝ սուլթան
Էրդողանի կամ ափշերոնյան սուլթան Ալիևի թիմի վերլուծաբանները: Իսկ
գուցե տեղեկատվական պատերազմի անդրօվկիանոսյան ստրատեգներ՞ը,
որն արդեն ոչ մեկ տասնամյակ վարվում է Ռուսաստանի դեմ: Այս և նման այլ
հարցեր հանելուկ են մնում – Ա. Գ.): Սակայն հեղինակը փորձել է տարիա-
մոգել ընթերցողներին՝ բացատրելով, թե ինչու Մոսկվայի համար շահեկան
չեն հակամարտությունները նախկին խորհրդային հանրապետությունների
միջև (նորից լռության է մատնվում, հանելուկ է մնում այն, թե ովքեր են այդ
ընթերցողները, որոնց պետք է տարիամոգել, որպեսզի նրանք հայ-ադրբե-
ջանական հակամարտությունում «Կրեմլի ձեռքը» չփնտրեն – Ա. Գ.): Կա-
րելի է բերել տասնյակ ուրիշ օրինակներ, որտեղ ուրվագծվում է այդ հրա-
պարակումների գլխավոր նպատակը, այն է՝ ընթերցողների գիտակցության
մեջ ներարկելով միտք, համաձայն որի հայ-ադրբեջանական կոնֆլիկտը
առնվազն եղել է Ռուսաստանի գիտությամբ, էլ չասենք այլևայլ «պայծառա-
տեսների» հիշատակումների մասին, ովքեր կոնֆլիկտի մեջ տեսել էին
«Կրեմլի ձեռքը»: Այս տափակ սուտը, որ տարածում է ադրբեջանա-թուրքա-
կան քարոզչությունը, նոր չէ: Բավական է հիշել, որ Ապրիլյան քառօրյա
(2016 թ.) պատերազմից հետո, որը սանձազերծեց Ադրբեջանը Արցախի Հան-
րապետության դեմ, հակազգային սորոսյան ողջ տականքը Հայաստանում
հայտարարեց այն մասին, որ Ադրբեջանը պատերազմը սանձազերծել է Ռու-
սաստանի հավանությամբ: Ապատեղեկատվություն տարածողների այդ ճամ-
բարում փայլեց նաև Հայաստանի «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ
սիրեցյալը: Եվ ահա, հիմա Հայաստանի և Ադրբեջանի պետական սահմանի
Տավուշ–Թովուզի տեղամասում ադրբեջանա-թուրքական ագրեսիային (2020
թ. հուլիսի 12–15) Ռուսաստանի արհեստական ներգրավման վերաբերյալ
տեղեկատվական ֆոնի ստեղծման առաջադրանքն ադրբեջանա-թուրքա-
կան մաս-մեդիան ստացել է այդ նույն անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարնե-
րից: Ընդ որում՝ Ռուսաստանի և Հայաստանի դեմ նշված տեղեկատվական
պատերազմն արդեն խիստ պահանջված է Թուրքիայի ու նաև Ադրբեջանի
կողմից (չէ՞ որ այդ ֆոնին ափշերոնյան սուլթանը քաղաքական սակարկու-
թյունների մեջ մտնելու բան կունենա, որը հասարակ ժողովրդի մեջ պնակա-
լեզություն է անվանվում):

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ.
իսկ ո՞րն է Ադրբեջանի դեմ պատերազմում Հայաստանին սադրողի դերում
Ռուսաստանը ներկայացնելու Թուրքիայի շահագրգռվածությունը: Եվ ընթե-
րցողը միանգամայն իրավացի կլինի: REGNUM տեղեկատվական գործա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կալությունում 2020 թ. հուլիսի 17-ին հրապարակված «Հայաստանի հակազգային իշխանությունների հատուցման ժամը մոտ է» հոդվածում ես արդեն գրել եմ հակառուսական գործիչների՝ հայ-ադրբեջանական սահմանի հենց Տավուշ-Թովուզի հատվածում Հայաստանի ռազմական գործողություններում Մոսկվայի հետաքրքրվածությունը բացատրելու նսեմ փորձերի մասին՝ իրենց փաստարկներն այս հաշվով պատճառաբանելով հայկական ԶՈւ-ի կողմից ականանետներից ու հաուբիցներից գնդակոծության հնարավորությամբ և հետո «Բաքու – Զեյհան» նավթատարը, «Բաքու – Թբիլիսի – Էրզրում», գազատարը, «Բաքու – Սուփսա» նավթատարը շարքից հանելով: Այնուհետև ադրբեջանա-թուրքական տեղեկատվական խառնամբոխի արկածախնդիրները վտանգավոր եզրահանգում են անում այն մասին, որ Ադրբեջանի նավթա- և գազատարները շարքից հանելը նպաստավոր պայմաններ կստեղծի ռուսական գազատարների՝ «Թուրքական հոսք 1-ի և 2-ի», «Երկնագույն հոսքի» նախագծային հզորություններին աստիճանական անցման համար: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ դեռևս 2019 թ. ռուսական գազի արտահանումը Թուրքիա կրճատվել էր 35%-ով՝ մինչև 15,5 մլրդ խոր. մետր, իսկ 2020 թ. հունվար–ապրիլին վառելիքի մատակարարումները (անցած տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ) նվազել էին ևս 29,5%-ով: Նշենք նաև, որ ս. թ. հուլիսի 27-ից մինչև ս. թ. օգոստոսի 13-ը «Թուրքական հոսքի» թուրքական հատվածը կանգնեցվել է պրոֆիլակտիկ նորոգման, և այդ ընթացքում ռուսական գազի մատակարարումները լիովին կդադարեցվեն: Այսինքն՝ բավականաչափ չտեղեկացված ընթերցողների և գործին ոչ քաջատեղյակ քաղաքական գործիչների համար կանոնավոր արտանետվող սուտը Հայաստանի և Ադրբեջանի սահմանին լարվածության թեժացման հարցում ռուսական կողմի հետաքրքրվածության մասին կարող է միանգամայն ճշմարտանման թվալ:

Այսպես, ի՞նչ նպատակներ են հետապնդում թուրք-ադրբեջանական քարոզչությունն ու նրանց տեղեկատվական առումով աջակցող գունավոր հեղափոխությունների անդրօվկիանոսյան ստրատեգները: Հանձն չեն առնի պնդել, որ թուրքական, ինչպես և ադրբեջանական քարոզչության դրդապատճառների իմ հետագա տեսլականը սպառիչ է: Բայց որ այն գոյություն ունի, կարծում եմ, հետագա շարադրանքը կարդալուց հետո կհամաձայնի նաև ընթերցողը:

Մի փոքր անդրադարձ պատմությանը: Այսպես, 1921 թ. մարտի 16-ին Մոսկվայում Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի կառավարության և ՌԽՖՍՀ կառավարության ներկայացուցիչները ստորագրեցին Բարեկամության և եղբայրության Մոսկվայի պայմանագիրը: Մոսկվայի պայմանագրի արդյունքում Թուրքիային անցան 30 հազ. քառ. կիլոմետր ընդհանուր մակերեսով հայկական տարածքներ: Այդ տարածքները զավթվել էին Հայաստանի դեմ Թուրքիայի զինված ագրեսիայի հետևանքով, որն ավարտվեց այդ պայմանագրի ստորագրումից ընդամենը երեքուկես ամիս առաջ: Այսինքն՝ Մոսկվայի պայմանագիրը Թուրքիային հանձնեց զավթված հայկական տարածքները: Ավե-

լին, III Հոդվածը, փաստորեն, կանխորոշեց Նախիջևանի մարզի ճակատագիրը, որը ոչ մի առնչություն չուներ ոչ Թուրքիայի, ոչ էլ բոլշևիկյան Ռուսաստանի հետ, այն է. «Պայմանավորվող երկու կողմերը համաձայն են, որ Նախիջևանի մարզը սույն պայմանագրի (C) հավելվածում նշված սահմաններում կազմավորում է ինքնավար տարածք Ադրբեջանի հովանու ներքո, պայմանով, որ Ադրբեջանը չի զիջի սույն պրոտեկտորատը ոչ մի երրորդ պետության» (<https://ru-history.livejournal.com/4622490.html>): Սրան հաջորդած՝ 1921 թ. հոկտեմբերի 13-ի Կարսի պայմանագրի եզրակացությունը՝ Մոսկվայի պայմանագրին իդենտիկ, որը Թուրքիայի հետ ստորագրել էին անդրկովկասյան հանրապետությունները (Հայաստան, Ադրբեջան և Վրաստան), ավարտեց միջպետական սահմանների իրավաբանական ձևակերպումը, որոնք գոյություն ունեն առայսօր: Հատկապես նշենք, որ Հայաստանը չի վավերացրել Կարսի պայմանագիրն առայսօր և չի ձանաչում Թուրքիայի հետ սահմանները: Ընթերցողներին հիշեցնենք Տաթյանա Բայկովայի հոդվածը՝ հրապարակված 2016 թ. փետրվարի 8-ին «Известия» թերթում, «Պատգամավորներն առաջարկեցին չեղյալ հայտարարել Թուրքիայի հետ Բարեկամության պայմանագիրը» վերնագրով, որում, մասնավորապես, կարդում ենք. «Պետդումայում պատրաստել են դիմում 1921թ. «Բարեկամության և եղբայրության Մոսկվայի պայմանագրի» խզման մասին: Պատգամավորներն առաջարկում են չեղյալ հայտարարել բարեկամության և եղբայրության մասին Մոսկվայի պայմանագիրը՝ ստորագրված 1921թ. մարտի 16-ին ՌԽՖՍՀ կառավարության և Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի կառավարության կողմից: Այսպիսի առաջարկությամբ ՌԴ Կոմկուսի Կենտկոմի փոխնախագահ Վալերի Ռաշկինը և ՌԴ Կոմկուսի Կենտկոմի քարտուղար Սերգեյ Օբուխովը դիմել են ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինին և ՌԴ ԱԳՆ ղեկավար Սերգեյ Լավրովին: Իրենց նամակում (կա «Известия»-ի տնօրինության տակ) նրանք նշում են Անկարայի ագրեսիվ պահվածքի հետևողական գիծը Մոսկվայի հանդեպ: «Կարծում ենք, որ այժմ, թուրքական ագրեսիայի աճի պայմաններում, մենք պետք է իրավաբանորեն մշակենք մեր երկրի և նրա դաշնակիցների համար ոչ շահավետ (Հայաստանի համար կործանարար – Մ. Գ.) ռուս-թուրքական բոլոր համաձայնագրերի վերանայման հնարավորությունը: Անկարան պետք է հասկանա, թե ինչի կարող է վերածվել մեզ համար հակամարտության թեժացումը: Միայն դա կարող է սթափեցնել և զսպել նրան նոր սադրանքներից», – «Известия»-ին ասել է Ս. Օբուխովը: Իրենց գործընկերների նախաձեռնությունը պաշտպանում են նաև «Справедливая Россия»-ում: Պետդումայի պատգամավոր Օլեգ Պախուկովի խոսքով՝ Մոսկվայի պայմանագիրը ստորագրվել է ի վնաս Ռուսաստանի շահերի. «Թուրքերն առաջադրել են շատ ծանր պայմաններ պայմանագրում, այդ թվում և Լեռնային Ղարաբաղի ստեղծման մասին կետը: Բայց թուրքերին պետք է դաստիարակել, ամեն ինչ այս աշխարհում հավերժ չէ լուսնի տակ: Եվ եթե դուք (թուրքերը – խմբ.) այսօր նորից սկսում եք կանգնել սադրիչ դիրքորոշման վրա, ապա Բարեկամության և եղբայրության մասին պայմանագրի չեղարկման հարցը

նորմալ միջոց է: Եվ այս հարցում մեզ կաջակցի Հայաստանը: Արդյո՞ք այդ խզումը կունենա իրավաբանական ուժ՝ հայտնի չէ, բայց մեր տարածքային հավակնություններն այն մասին, որ մենք համաձայն չենք, դա ճիշտ է»: ... Վ.Պուտինը Հորդանանի թագավոր Աբդալա II-ի հետ հանդիպման ժամանակ Թուրքիայի ագրեսիան (խոսքը 2015 թ. նոյեմբերի 24-ին Սիրիայի Արաբական Հանրապետության տարածքում թուրքական ՌՕՈւ F-16 կործանիչների կողմից խփված ռուսական ՍՈւ-24 կործանիչի մասին է – Ա. Գ.) բնութագրեց որպես «հարված թիկունքին ահաբեկիչների հանցակիցների կողմից»: Այստեղ պետք է նշել, որ Թուրքիան քանիցս խախտել է Մոսկվայի պայմանագիրը: Այսպես, Հոդված VIII-ն ասում է. «Պայմանավորվող երկու կողմերը պարտավորվում են թույլ չտալ իրենց տարածքում կազմակերպությունների կամ խմբերի կազմավորում կամ ժամանում, որոնք հավակնում են մյուս կողմի կառավարության դերին կամ տարածքի մի մասին, ինչպես և խմբերի ժամանում, որոնք նպատակ ունեն պայքարել այլ պետությունների դեմ: Ռուսաստանը և Թուրքիան հանձն են առնում նույնպիսի պարտավորություն նաև Կովկասի խորհրդային հանրապետությունների նկատմամբ, փոխադարձության պայմանով»: Համաշխարհային տնտեսության և միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող Վիկտոր Անատոլիչ Նադեին-Ռաևսկին խիստ համոզիչ նշել է թուրքական կողմից Մոսկվայի պայմանագրի VIII Հոդվածի կոպտագույն խախտումները: «Առաջին կոպտագույն խախտումները եղել են դեռևս մինչև Երկրորդ համաշխարհային պատերազմը, երբ նրանք (Թուրքիան) իրենց մոտ ապաստան տվեցին քաղաքական այն տականքներին, որոնք ծրագրում էին ստեղծել Մեծ Թուրանը՝ հսկայական կայսրություն Ադրիատիկից մինչև Խաղաղ օվկիանոս, որտեղ կտիրեին թուրքերը: Գումարած պանթուրքական կազմակերպությունները, որոնք սկսեցին բացահայտ քարոզել պատերազմի սկիզբն ու կայսրության ընդլայնումը: Նման կազմակերպությունների մեջ էին «Ազգայնական շարժում» կուսակցությունը և նրա երիտասարդական թևը՝ «Գորշ գայլեր» կազմակերպությունը: Այս բոլոր տարիներին Թուրքիան չի հրաժարվել Մեծ Թուրանի գաղափարից, ինչը պայմանագրի կոպիտ խախտում էր» (tvzvezda.ru/news/forces/content/201602090837-es9e.html): Այնուհետև Վ. Նադեին-Ռաևսկին նշում է, որ պայմանագրի նորմերից հեռացում էր նաև օգնությունը, որը Թուրքիան բացահայտ ցուցաբերում էր չեչեն գրոհայիններին 1990–2000-ական թթ.: Հայտնի է, որ հենց այդ երկրում է ապրել և հակառուսական քարոզչությամբ զբաղվել, այսպես կոչված, իչկեր նախարար Մովլադի Ուդուգովը: Հենց թուրքական մզկիթներում է հավաքվել փողը գենք գնելու և Չեչնիայում գրոհայիններին աջակցելու համար: «Թուրք էմիսարները Ռուսաստանի տարածքում կռվում էին Իչկերիայի դրոշների ներքո, նրանք հարյուրներով ոչնչացվել են այստեղ, – գրում է Վ.Նադեին-Ռաևսկին: – Թուրքական կողմից վարվել է նաև ակտիվ իսլամիստական քարոզչություն: Այսինքն, փաստորեն, պայմանագրի այդ հոդվածը (խոսքը Մոսկվայի պայմանագրի VIII Հոդվածի մասին է – Ա. Գ.) բավական հաճախ է խախտվել, այդ թվում վեր-

ջին ժամանակներս»: Ղե ինչ, հույս ունեմ, որ հարգելի ընթերցողը կհամաձայնի, որ ներկայում տառացիորեն յուրաքանչյուր քայլափոխի մենք դառնում ենք Մոսկվայի պայմանագրի III և VIII Հոդվածների նորմերի նոր կոպտագույն խախտումների ականատեսները: Մանավանդ որ թուրք սուլթան Ռեջեփի գործողությունների արտաքին քաղաքական ողջ ուղղվածությունը ենթարկված է Մեծ Թուրանի գաղափարի կենսագործմանը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ պանթյուրքիզմի, Մեծ Թուրանի գաղափարի առաջին հանրահռչակողներից մեկը եղել է հրապարակախոս Իսմայիլ բեկ Գասպրինսկին, ով 1883 թ. Բախչիսարայում (Ղրիմ) սկսեց հրապարակել «Թերջիման» («Թարգմանիչ») թերթը: Ըստ երևույթին, այս հրապարակումները ևս պակաս կարևոր դեր չի խաղում այն հարցում, որ սուլթան Ռեջեփը ագրեսիվորեն չի ընդունում Ռուսաստանի Դաշնությանը Ղրիմի պատկանելության փաստը:

Բնավ պատահական չէ, որ այսքան մանրամասն կանգ առա մեր ոչ այնքան հեռավոր պատմության փաստերի վրա: Կարծում եմ, որ ռուս-թուրքական հարաբերությունների վերջին 100 տարիների պատմության որոշ մանրամասների իմացությունն ամենայն համոզությամբ թույլ կտա անելու հետևյալ եզրահանգումը. սուլթան Ռեջեփը, տարված Մեծ Թուրանի գաղափարով, իր որքան վտանգավոր, նույնքան էլ զառանցական գաղափարին հասնելու միակ պատմեշ տեսնում է առաջին հերթին Ռուսաստանն ու անձամբ նրա նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին: Եվ սա միանգամայն օրինաչափ է, քանի որ Վլադիմիր Պուտինը, ինչպես ասում են, լրիվ պարզել է իր թուրք վիզավիի էությունը: Ինչպես և վայել է մեծ տերության առաջնորդին, նախագահ Վ.Պուտինը ժամանակ առ ժամանակ կոկիկ տալիս է սուլթան Ռեջեփի քթին, հենց որ ճայթող բազեն անցնում է կարմիր գիծն ու հանդես գալիս հերթական սադրիչ, ռազմաշունչ, ագրեսիվ գաղափարով: Ընդամենը մի մեջբերում կատարեմ էրդողանի ռազմաշունչ հռետորաբանությունից, դիցուք. «Թուրքիան վճռականորեն դատապարտում է Հայաստանի գրոհները բարեկամական և եղբայրական Ադրբեջանի դեմ: Այդ հարձակումը իրադարձություն է, որը դուրս է գալիս Հայաստանի սահմաններից (սա Հայաստանի դեմ ս. թ. հուլիսի 12–15-ին Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի ինտերնացիոնալացման անթաքույց սադրանք է՝ նպատակ ունենալով դրանում ներգրավել Ռուսաստանը – Ա. Գ.)»: Այստեղ կցանկանայի հատուկ նշել, որ Էրդողանի ողջ երկերեսանիությունը որպես քաղաքական գործչի դեռևս 2009 թ. մերկացրել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Այսպես, Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման համարյա թե առաջին օրվանից հավաքական Արևմուտքը անդադրում փորձում էր հասնել թուրք-հայկական հարաբերությունների կարգավորմանը: Թուրքիան, գտնվելով Եվրամիության նախաբաղնիսում, ամեն կերպ փորձում էր ներկայանալ միջազգային հարաբերությունների մի ինչ-որ խաղաղասեր սուբյեկտի դերում, որը փափագում է եվրոպական արժեքները սերմանել թուրքական հասարակութ-

յունում: Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահ Լևոն Հակոբի Տեր-Պետրոսյանը հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման նախանձախնդիրն էր: Այսպես, Media Max ինտերնետ-պարբերականի 2011 թ. հունիսի 23-ի հարցազրույցում ՀՀ նախկին նախագահը նշել էր, որ մինչև 1992 թ. Թուրքիայի հետ հարաբերությունները նորմալ էին. «Մենք պատրաստ էինք դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել: Պատրաստ էր անգամ արձանագրության նախագիծը, մնում էր մեկ-երկու հարց լուծել: Այստեղ սկսվեցին մարտերը Քելբաջարի շրջանում, և թուրքերը պարզապես կանգնեցրին այդ գործընթացը՝ ի նշան համերաշխության Ադրբեջանի հետ: Նրանք պատռեցին այդ համաձայնագրերը և փակեցին սահմանները ... Նրանք ադրբեջանցիներին ներշնչում էին, թե Թուրքիան դաշնակից է, որ նա նրանց թիկունքին է, և ադրբեջանիցները կարող են լինել անգիջում դարաբաղյան հարցում» (mediamax.am/ru/news/armeniaturkey/1490/): Նման բան կարդալով՝ ականա հարց ես տալիս. մի՞թե Թուրքիան պետք է ներշնչեր ադրբեջանցիներին, որ կանգնած է նրանց թիկունքին: Ի՞նչ է սա՝ նախկին նախագահի միամտություն: Չեմ կարծում: Ավելի շուտ՝ ցանկություն նորից վկայելու Թուրքիայի հետ Հայաստանի բարիդրացիական հարաբերություններ հաստատելու իր սրտահույզ վերաբերմունքի մասին, որը խրախուսվում էր արտասահմանից: Լ. Տեր-Պետրոսյանին փոխարինած ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը սկզբից եթե ոչ մի պատրանք չունեի հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման վերաբերյալ, չնայած ՀՀ արտաքին քաղաքականությունում Ռ. Քոչարյանը որդեգրել էր կոմալենենտարիզմի քաղաքականությունը: Ռ. Քոչարյանի նման դիրքորոշումը, բնականաբար, չէր կարող դուր գալ հավաքական Արևմուտքին: ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանը, հիանալի տեղեկացված լինելով իր նախորդների կառավարման տարիներին տեղի ունեցող հայ-թուրքական հարաբերությունների տարաբնույթ փոփոխությունների, այդ հարցին ԱՄՆ-ի և Եվրամիության շահագրգիռ վերաբերմունքի մասին, ըստ իս, բավական հեռատես վարվեց՝ համաձայնելով դրական վերաբերվել հավաքական Արևմուտքի չդադարող առաջարկություններին՝ ստորագրել հայ-թուրքական համատեղ արձանագրությունները: Այսպես, 2009 թ. հոկտեմբերի 10-ին Թուրքիայի և Հայաստանի ԱԳՆ ղեկավարներ Ահմեթ Դավութօղլուն և Էդվարդ Նալբանդյանը Ցյուրիխում (Շվեյցարիա) ստորագրեցին «Դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման մասին» և «Երկկողմ հարաբերությունների զարգացման մասին» արձանագրությունները: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ արձանագրությունների ստորագրման արարողությանը մասնակցում էին ՌԴ, Ֆրանսիայի և Սլովենիայի ԱԳՆ ղեկավարներ Սերգեյ Լավրովը, Բեռնար Քուլները և Սամուել Ժոզգարը, ԱՄՆ պետքարտուղար Հիլարի Բլինթոնը, ինչպես նաև ԵՄ գերագույն ներկայացուցիչ Խավիեր Սոլանան: Նման քայլի գնալով՝ Սերժ Ազատիչն, անկասկած, գիտեի, թե իմիջի ինչ կորուստների հետ էր կապված հայկական Սփյուռքում, և Հայաստանում նույնպես, նրա այդ որոշումը:

Սակայն Ս. Սարգսյանի կանխատեսումներն այն մասին, որ Թուրքիան չի վաժերացնելու հայ-թուրքական արձանագրությունները, արդարացան տառացիորեն մեկ ամսվա ընթացքում, որը հաջորդեց արձանագրությունների ստորագրմանը, երբ սուլթան Ռեջեփիլդ այդ փաստաթղթերի վավերացումը շաղկապեց Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հետ: Նշենք նաև, որ մոտ երկու տարի հետո՝ 2011 թ. օգոստոսին, 2009 թ. Հայաստանի հետ Թուրքիայի ստորագրած Ցյուրիխյան արձանագրությունները հանվեցին Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի օրակարգից: Ինչպես այս առնչությամբ տեղեկացրին թուրքական ԶԼՄ-ները, ամերիկյան կողմը պնդում էր, որպեսզի Անկարան առանձնացնի Ցյուրիխյան գործընթացը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցից: Այդ ժամանակ էլ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Ահմեթ Ղափութօղլուն արտահայտել էր լրագրողների մոտ. «Ես աղաչում էի հայկական կողմին Ադրբեյջանին վերադարձնել գոնե մեկ շրջան՝ խոստանալով համոզել Իլհամ Ալիևին ստորագրել Հայաստանի հետ պատերազմի վիճակի դադարեցման և երկու երկրների միջև սահմանների բացման պայմանագիր: Թուրքերի ու սերբերի միջև հակամարտությունը տևեց 1000 տարի, իսկ հայերի հետ մեր խնդիրները գոյություն ունեն մոտ հարյուր տարի: Եթե մենք կարողացանք լուծել խնդիրները Բալկաններում Սերբիայի, Բոսնիա-Հերցեգովինայի հետ, ինչո՞ւ չենք կարող նույնն անել նաև հայերի հետ»: Ղե ինչ, չկարողացան, ինչով հայ ղեկավարությանն ազատեցին հավաքական Արևմուտքի՝ հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման անհրաժեշտության մասին կանոնավորապես ինչո՞ղ խրատները լսելուց՝ Հայաստանն իր ռազմավարական դաշնակցից՝ եղբայրական Ռուսաստանից հեռացնելու հեռահար նշանակետով: Իսկ ամենագլխավորն այս գործընթացում եզրափակիչ ակտորն է: Այսպես, 2017 թ. սեպտեմբերի 19-ին ՄԱԿ-ի Նյու Յորքի կենտրոնակայանում Հայաստանի նախագահը հանդես եկավ ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի 72-րդ խորհրդաժողովում: Իր ելույթում ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը, մասնավորապես, ասաց. «Այժմ եկել է լրացուցիչ պարզաբանում տալու ժամանակը (խոսքը 2009 թ. հոկտեմբերին ստորագրված Ցյուրիխյան արձանագրությունների մասին է – Ա. Գ.): Թուրքիայի ղեկավարությունը սխալվում է, եթե մտածում է, որ ինքը կարող է առիավետ պատանդ վերցնել այդ փաստաթղթերը և վավերացնել միայն իրեն հարմար առիթով: Արձանագրությունները բանակցվել են ներկայիս պայմաններում՝ առկա խնդիրներին լուծում գտնելու համար: Դրանց կենսագործման ուղղությամբ շարունակաբար դրական որևէ տեղաշարժի բացակայության պայմաններում Հայաստանը այդ երկու արձանագրությունները հայտարարելու է առ ոչինչ: Մենք 2018 թվականի գարուն ենք մտնելու առանց այդ, ինչպես, ցավոք սրտի, փորձը ցույց տվեց, սին արձանագրությունների»: Այսինքն՝ ՄԱԿ-ի Գլխավոր Ասամբլեայի բարձր ամբիոնից ՀՀ նախագահը բավական ապացույցելի ձևով հայտարարեց թուրքական ղեկավարության երկերեսանի և ապակառուցողական քաղաքականության, Երդողանի ռեժիմի կողմից սույն հարցում ԱՄՆ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ու Եվրամիության դիրքորոշումը լիովին արհամարհելու մասին՝ ի տարբերություն պաշտոնական Երևանի կառուցողական քաղաքականության:

Մեծ Մերձավոր Արևելքի տարածաշրջանում Թուրքիայի ապակառուցողական դերի օրինակների մասին գրվել է շատ ու հանդգիշ: Ցավոք, բավականաչափ ուշադրություն չի դարձվում Անդրկովկասում ուղղակի արյունահեղ պատերազմի վերածվելու պատրաստ՝ սուլթան Ռեջեփի քաղաքականությանը: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ արյունահեղության առիթ կարող է դառնալ Ադրբեջանի հերթական ռազմական սադրանքը հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ: Իսկ մեր տարածաշրջանում ռազմական ագրեսիայի սանձազերծման տեղեկատվական ֆոնը աստիճանաբար դառնում է ավելի ու ավելի հմուտ և համակարգված: Ուշագրավ է, որ Ռուսաստանը խիստ տեղին նախաձեռնեց Հարավային ու Արևմտյան ռազմական օկուպների գործերի հանկարծակի ստուգումը, ինչպես նաև հուրախություն ու ի հանդարտեցում թուրք-ադրբեջանական զինվորականության՝ Ինգուշիայում կատարեց մեծ հզորության հրետանու ստորաբաժանումների տեղակայում, այդ թվում 240 մմ-անոց ինքնագնաց «Տյուլպան» ականանետեր, որոնց ռազմամթերքի զինանոցի մեջ մտնում են ջերմամիջուկային ականներ՝ երկու կիլոտոննա հզորությամբ:

Հարգելի ընթերցողը, ըստ երևույթին, անհամբեր սպասում և ոչ մի լուր չի ստանում մեր «Ժողվարչապետի»՝ իր իսկ սիրեցյալ Նիկոլ Վովակիչի մասին: Այս անգամ ես ստիպված եմ գովել Նիկոլ Վովակիչին, և այս դավադիր մտքին ինձ մղում է ավշերոնյան սուլթան Իլհամ Ալիևի կարեկից վերաբերմունքը Հայաստանի ձակատագրի հանդեպ: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի՝ ասելով Հայաստանի ձակատագրի հանդեպ: Այսպես, ս. թ. հուլիսի 29-ին Բալաբենում վերը նշված ASAN xidmət տարածաշրջանային կենտրոնի բացման ժամանակ Իլհամ Ալիևն ասաց. «Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ Հայաստանի այսօրվա ղեկավարությունը կազմված է մարդկանցից, որոնք գտնվում են Սորոսի հիմնադրամի ազդեցության տակ: Բավական է նայել նրանց կենսագրությունները: Շատ մարդիկ, ովքեր այսօր աշխատում են Հայաստանի կառավարությունում, խորհրդարանում, դատական իշխանությունում, պատասխանատու այլ պաշտոններում, Սորոսի հիմնադրամի և նրան մոտ կազմակերպությունների աշխատակիցներ են եղել: Հասկանալի է, որ Հայաստանում տեղի ունեցած «հեղափոխությունը» Սորոսի ու նրան մերձ շրջանակների հերթական սադրանքն էր: ... Մեզ հայտնի է, որ Հայաստանի ներկայիս իշխանությունը ծածուկ փող է ստանում Սորոսի հիմնադրամից, նրա գործակալն է, կատարում է նրանց պատվերները (Ալիևի այս հայտնությունն անձամբ ինձ ոգևորում է, ըստ երևույթին, նա կարողում է REGNUM տեղեկատվական գործակալության նյութերը, որտեղ բացահայտ այդ մասին գրվում է վերջին երկու տարիներին – Ա. Գ.): Ուստի, այսօր Սորոսի հիմնադրամը բացահայտ Հայաստանին զոհաբերել է 600 հազար դոլար: Արդյո՞ք այդ մասին պետք է մտածեին ՀԱՊԿ անդամ երկրները: Իհարկե, պե-

տք է մտածելին: Եվ թող Հայաստանը, վախից կառչելով ՀԱՊԿ փեշից, հիշի, թե ինչպես էր վարկաբեկում նրան, ձերբակալեց կազմակերպության գլխավոր քարտուղարին (մուալիմ Իլիհամին այս պասաժում կարելի է հասկանալ, նա հիշել է գեներալ-գնդապետ Յուրի Խաչատուրովին, որին հետ կանչեց փաշինյանական ռեժիմը ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղարի պաշտոնից և նրա դեմ հորինված քրեական գործ հարուցեց: Իսկ Ի. Ալիևը հենց այնպես չի հիշել այս մասին, որպեսզի նման շրջանցիկ ճանապարհով շնորհակալություն հայտնի Յու. Խաչատուրովի որդուն՝ երրորդ բանակային կորպուսի հրամանատար Գրիգորի Յուրիի Խաչատուրովին այն բանի համար, որ հայ-ադրբեջանական սահմանի Տավուշ-Թովուզի հատվածում ադրբեջանական ագրեսիայի ընթացքում նա քրիստոնեական գթասրտություն ցուցաբերելով, հողին չհավասարեցրեց սահմանամերձ ողջ ենթակառուցվածքն ու հակառակորդի կենդանի ուժը սահմանի այդ հատվածում – Ա. Գ.): Հետագայում ճնշման տակ ազատ արձակեց նրան: Բայց քրեական գործը չի փակվել: Մեկ տարվա ընթացքում թույլ չտվեց ՀԱՊԿ-ին նշանակել նոր գլխավոր քարտուղար»: Քիչ է մնում բացականչես. սաղօլ (կեցցե՛ս), մուալիմ Իլիհամ, չոխ սաղօլ յոլդաշ (ընկեր) Ալիև: Մի խոսքով՝ Իլիհամ Հեյդարովիչը տառացիորեն բառ առ բառ կրկնեց նիկոլվովակիչյան իշխանություններին Հայաստանի առաջատար ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների տված գնահատականները: Ի՞նչ կարող էր նշանակել սա: Նիկոլվովակիչյան քարոզչամեթոդային քողարկված աջակցություն, որը, որդեգրելով ավիշերոնյան սուլթանի խոսքերը, կսկսի ուռճացնել առասպելը Հայաստանում իբր «հինգերորդ շարասյան» մասին, որը գործում է Ադրբեջանի ղեկավարության հետ համահունչ: Գուցե Ալիևը ցանկանում է իր սրտացավությունը հայտնել ՀԱՊԿ ձակատագրի մասին, որին փորձում էր վարկաբեկել Ն. Փաշինյանը, մանավանդ որ այդ նույն ելույթում նա այլ բան էլ է հայտարարել. «Ինչ վերաբերում է ՀԱՊԿ-ին, ապա այդ կազմակերպության վեց անդամից չորսը աջակցել է Ադրբեջանին միջազգային կազմակերպություններում սույն հարցի վերաբերյալ ընդունված հայտարարություններով: Թուրքիան, Ղազախստանը, Ղրղզստանը, Ուզբեկստանը Թյուրքալեզու պետությունների համագործակցության խորհրդի անդամներ են: Ղազախստանը և Ղրղզստանը միաժամանակ ՀԱՊԿ անդամներ են: Ուրեմն, ՀԱՊԿ երկու անդամներն աջակցում են Ադրբեջանին այդ կազմակերպության միջոցով: Բելառուսը Չմիանալու շարժման անդամ է: Չմիանալու շարժման հայտարարությունն արտացոլում է այդ թվում նաև Բելառուսի դիրքորոշումը: Տաջիկստանը Իսլամական համագործակցության կազմակերպության անդամ է, բացահայտ դիրքորոշում է արտահայտել սահմանամերձ այս հակամարտության վերաբերյալ: Այսինքն՝ չորս երկրներ արդեն Ադրբեջանի կողքին են: Իսկ ո՞վ պաշտպանեց Հայաստանին: Ես չեմ տեսել, չեմ նկատել: Միևնույն ժամանակ, ինչպե՞ս կարող են ՀԱՊԿ անդամները աջակցել Հայաստանի ներկայիս ղեկավարությանը»: Ուրեմն, ի՞նչ է այս ամենը նշանակում, հարգելի ընթերցող: Հարցի պատասխանը, որ գլխունս պտտվում է, կարող է փոքր-ինչ ցինիկ թվալ, բայց այն, հույս ունեմ, ճիշտ է:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանը, պարզապես երևանյան սլենգով ասած՝ ամենախայտառակ ձևով քցել, չպրտել է Իլիամ Հեյդարովիչին, որը բոլորովին էլ անմասն չի եղել Սորոսի ֆինանսավորման մեջ 2018 թ. ապրիլ-մայիսին Հայաստանում պետական հեղաշրջման իրականացման գործում: Հետագայում հովվերգական բանակցությունները Պուշանբեում, վերելակի մեջ, Պոնալդ Թրամփի բազմախոստում շնորհավորանքները ափշերոնյան սուլթանին՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացում բեկման կանխատեսմամբ և շատ այլ փաստեր պերճախոս վկայում էին այն մասին, որ Փաշինյանն անշեղորեն հետևում է անդրովկիանոսյան տիկնիկավարների կողմնորոշիչներին: Սակայն հայ-ադրբեջանական պետական սահմանին սահմանամերձ հակամարտությունում ադրբեջանաթուրքական զինվորականության ծախողումից հետո Փաշինյանի միջոցով իրենց նախագծերը գործնականում իրականացնելու բոլոր հույսերը սին դուրս եկան: Դե ահա բարկանում է մուլալիմ Իլիամը և՛ Նիկոլի, և՛ քեռի Ջորջի վրա, որն անձամբ հայտնի է որպես ֆինանսական ֆիլանտրոպ, որը շռայլորեն վճարում է գումավոր հեղափոխությունները ԱՊՀ երկրներում՝ Ռուսաստանի Ղաշնության սահմանների ողջ պարագծով:

Ամփոփենք. Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցությունները մտել են փակուղի: Ոչ Ալիևը, ոչ Փաշինյանն այսուհետ ի վիճակի չեն գալ որևէ խաղաղ պայմանավորվածության, ինչը, Թուրքիայի հրահրմամբ, կվերածվի արյունահեղ պատերազմի, որը կընդգրկի ոչ միայն Ադրբեջանը, Հայաստանն ու Արցախը, այլև ողջ Անդրկովկասը: Հարավային Կովկասում պատերազմը կանխել ի գործու է միայն Ռուսաստանը: Եվ սա անվիճելի ճշմարտություն է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРОЕКТ ГЛОБАЛИСТОВ «НИКОЛ ПАШИНЯН» ПОТЕРПЕЛ ФИАСКО! ЧТО ДАЛЬШЕ?

Аннотация

Заокеанские стратеги прекрасно осознают, что проект глобалистов под кодовым названием «Никол Пашинян» потерпел фиаско, правда, не без нанесения ощутимого удара по единству армянского народа, серьезного разрыхления духовно-нравственных основ армянского общества, составляющих главную опору армянской государственности. Вместе с тем заметим, что, планы глобалистов по переустройству региона Южного Кавказа с созданием зоны нестабильности на южных рубежах России не изменились.

Согласитесь уважаемый читатель, что когда главное внимание международной общественности приковано к событиям в Республике Беларусь, то это не самое подходящее время для анализа событий, происходящих в регионе Южного Кавказа. Однако смею утверждать, что эта тема весьма актуальна именно сейчас, ибо её осмысление позволит глубже представить взаимозависимость и взаимообусловленность разворачивающихся на постсоветском пространстве событий. То, как нынче на самых разных телеканалах и интернет-порталах освещают события в Беларуси, с технологической точки зрения один к одному повторяет репортажи о событиях в Армении апреля–мая 2018 года, завершившихся государственным переворотом. Естественно, речь идёт о пропагандистской стряпне, и в наши дни выплёскиваемой в информационное пространство со стороны масс-медиа, щедро финансируемых фондом Сороса «Открытое общество» и прочими радетелями укрепления гражданского общества, соблюдения прав человека и других мантр, ставящих своей целью окончательное оглушение довольно-таки значительного числа граждан Армении.

Не хотелось бы в очередной раз приводить в подробностях известные практические руководства к действию, вышедшие из-под пера и ставшие бестселлерами работы Стивена Манна, Джина Шарпа, Эдварда Люттвака, Джозефа Овертона и других авторов, специализировавшихся на создании теории и разработке практических рекомендаций по так называемым цветным революциям, то бишь государственным переворотам. Вы-

зывает и недоумение, и сожаление не только тот факт, что на протяжении чуть ли не двух десятилетий делу подготовки, нынче называемому тренингом (активное обучение, направленное на развитие знаний, умений и навыков по организации «ненасильственной смены власти») граждан, в Республике Армения была потрачена не одна сотня миллионов долларов, в то время как этой смертельной угрозе армянской государственности не противопоставлялось ровным счётом ничего. В итоге на сегодня в Республике Армения созданы благоприятные условия для передачи власти под внешнее управление. Да-да, уважаемый читатель, под внешнее управление со стороны США и Евросоюза. Мне уже приходилось писать о том, как Соединенные Штаты Америки в самом скором времени возьмут Армению под внешнее управление, направив в РА гражданина этой страны, эмиссара Госдепартамента США, в заявленную функцию которого вменено оказание помощи правительству Никола Воваевича Пашиняна, себя любимого, в борьбе с коррупцией. Однако этим «помощь» со стороны Запада не ограничится. Так, 23. 07. 20 г. интернет-издание Rapogama.am опубликовало статью под заглавием ««Грапарак»: ЕС предусматривает назначить в Армении 4 чиновников для координации реформ», в которой прямо указывалось, что Европейский союз предусматривает назначить в Армении 4 высокопоставленных чиновников для координации реализуемых в стране реформ. При этом указывалось, что «подобную возможность предоставляет Соглашение ЕС–Армения. Однако проблема в том, что европейская сторона, воспользовавшись благоприятной для них ситуацией в Армении, утверждает, что мандат этих должностных лиц должен быть максимально всеобъемлющим и либеральным, а в некоторых случаях – с закреплением функций управления. Они настаивают на том, что эти европейские советники должны сидеть в здании правительства». Примечательно и то, что на днях «народный премьер» Никол Воваевич, давая интервью ведущему программы “HARDTalk” телерадиокорпорации BBC Стивену Сакуру, подтвердил эту новость. Затронув тему этого интервью, я не стану в подробностях описывать то гнетущее впечатление, которое оно оставило на граждан Армении, да и армянской Диаспоры (судя по публикациям). Абсолютное незнание ответов на вопросы, задаваемые интервьюером, узость мышления, полное отсутствие надлежащих знаний и навыков для парирования провокационных выпадов, вот уже не одно десятилетие не единожды озвучиваемые с первых же дней национально-освободительной войны 1992–1994 г. народа Нагорного Карабаха, а также касательно Нагорно-карабахского урегулирования. Видимо, Никол Воваевич, будучи стратегом галактического масштаба, после позорного поражения Азербайджанских Вооруженных сил, развязавших военную агрессию на Тавушско–Товузском участке государственной границы Армении и Азербайджана 12–15 июля 2020 г., решил весьма своеобразно подбодрить

азербайджанские масс-медиа своей непререкаемой безграмотностью. И те сей меседж «народного премьера» РА дружно подхватили и, словно елей на душу, смаковали «жемчужины» популизма и пустозвонства, изливаемые из уст «англоязычного» Никола Воваевича. Не скрою, что по окончании интервью Никола Воваевича, данное им своему некогда коллеге по журналистскому цеху Стивену Сакуру, я испытал некое чувство облегчения, обусловленное двумя взаимосвязанными обстоятельствами: как говорится, благо, что интервью было в формате видеоконференции, ибо будь оно тет-а-тет, то временами складывалось бы впечатление, что по ходу задаваемых вопросов этот ангажированный спецслужбами Великобритании специалист нет-нет, да этак по-отечески надерёт уши нашему Николу Воваевичу, а в конце программы, услышав отрицательный ответ на своё предложение раскаяться за несовершенные преступления армянских вооружённых сил, спасающих армянское население Нагорного Карабаха от геноцида, достанет из-за пазухи ремень, которым отхлестает по заднице нашего Никола, тем более если, отвечая на этот вопрос-обвинение, Никол Воваевич скажет хотя бы что-то вразумительное, не вписываемое в планы British Petroleum и прочих работодателей и друзей апшеронского султаната, с берегов Туманного Альбиона. Не забыть бы, уважаемый читатель, одну данность, повторюсь: Никол Воваевич в этом печально известном интервью подтвердил, что если в вопросах безопасности РА наша страна сотрудничает с Россией (самое время благодарить стратега Никола, который успокоил-таки наших российских союзников), то в вопросах проведения реформ Армения сотрудничает с Европейским союзом.

Второе обстоятельство, которое пробудило во мне некоторое успокоение, это уже нескрываемые сомнения, выказываемые западными стратегами государственного переворота апреля–мая 2018 г. в Армении относительно дееспособности Никола Воваевича и соросовской камарильи вкупе с тоталитарными религиозными сектантами и милыми сердцу «народного премьера» активистами ЛГБТ-сообщества в проглядываемой психологической неготовности этих антинациональных сил в окончательном разрыхлении устоев армянской государственности. Причём подобные сомнения, видать, в сознании кукловодов из-за бугра зародились и укоренились после размытого интервью министра иностранных дел РА З. Мнацаканяна в октябре 2019 г. всё тому же интервьюеру программы «HARDTalk» BBC.

Читатель может засомневаться, дескать, одно-два интервью, хотя и высокодолжностных персон, могут создать ошибочное впечатление. Что ж, право на подобные сомнения, безусловно, имеется. Однако куда более убедительны аргументы и факты в пользу моего утверждения. Взять хотя бы то обстоятельство, что Никол Воваевич и его подельники из правительства РА вот уже более двух лет последовательно разрушают генети-

ческий код армянского народа, являющийся абсолютно необходимым условием сохранения армянской государственности. Это и изъятие из школьной программы предмета «История Армянской Апостольской Святой церкви», это и гнусное намерение исключить из школьной программы труды Месропа Маштоца – создателя армянского алфавита, основоположника армянской литературы и письменности, национальной школы, переводчика Библии, труд Мовсеса Хоренаци – крупнейшего армянского средневекового историка, автора монументальной работы «История Армении», ученого, по праву названного «отцом армянской историографии», Григора Нарекаци – выдающегося армянского поэта, философа и богослова, в честь которого 21 марта 2018 года в Ватикане была установлена статуя Григора Нарекаци. В число попавших в немилость антинациональных властей РА, руководимых Николом Пашиняном, светочем воинственной деревенщины, которого закулисные стратеги цветных революций привели к власти в результате государственного переворота апреля–мая 2018 г., попали также выдающиеся ученые-историки и ашуги, а именно: Егише, Наапет Кучак, Фавстос Бузанд (Фауст Византийский), Саят-Нова. А кто же или что же заменит жизнеутверждающие ориентиры в сознании школьников, содержащиеся в творениях наших великих предков, каждое из которых прочно утвердилось в сокровищнице мировой культуры. Проекты псевдореволюционеров соросовского разлива, реализуемые под чутким руководством стратега галактического масштаба Никола «просветителя», даже на расстоянии зловонят. Взять хотя бы включение в школьные программы армянской интерпретации (от этого не менее гнусной) Конвенции Совета Европы о защите детей от сексуальной эксплуатации (речь о так называемой Лансаротской конвенции), или же Конвенции Совета Европы о предотвращении и борьбе с насилием в отношении женщин и домашним насилием (также известная как Стамбульская конвенция). Иначе чем предательством национальных интересов эти гнилые начинания николвоваевской сатанинской команды не охарактеризовать. Именно с целью воплощения в жизнь этих антинациональных, губительных для армянского подрастающего поколения и молодёжи проектов, нацеленных на разложение армянской нации в целом, на превращение её в бездуховное сообщество людей, командируются в Армению эмиссары из США и Евросоюза, причём предполагается, что под европейскими чиновниками будет работать чуть ли не сотня местных чиновников, закалённых в соросовских духовных борделях, имя которым – Легион. Пишу эти строки и на память приходит сюжет изгнания Отцом Нашим, Иисусом Христом нечистого духа из одержимого человека: «Ибо Иисус сказал ему: выйди, дух нечистый, из сего человека. И спросил его: как тебе имя? И он сказал в ответ: Легион имя мне, потому что нас много» (Святое Благовествование от Марка, гл. 5, 8:9). Да простит меня уважаемый читатель за такое сравне-

ние, но антinationальных сил во власти в современной Армении, увы, Легион. Вместе с тем заметим, что именно боязнь быть развенчанными в своих антихристианских деяниях и быть изгнанными не только из властных структур, но и из страны, был и обусловлен животный ужас властей предержащих от факта преподавания в школах Истории Армянской Апостольской Святой церкви. Заметим также, что сему антinationальному действию предшествовали хамские, сатанинские нападки на Верховного Патриарха и Католикоса всех армян Гарегина II.

Так в чём же закордонные поводыри усмотрели сигнал о дальнейшей профнепригодности Никола Воваевича занимаемой должности? – вполне резонно может задаться таким вопросом уважаемый читатель. И с чего это я ссылаюсь на них.

Напомню читателям, что в своей статье под заглавием «Предотвратить войну в Закавказье под силу лишь России», опубликованной от 4 августа т. г. ИА REGNUM, я привёл цитату из выступления президента Азербайджана Ильхама Алиева на открытии регионального центра ASAN xidmət в Балакене 29 июля т. г., в частности: «Нам известно, что нынешнее руководство Армении исподтишка получает деньги от Фонда Сороса, является его агентом, выполняет их заказы» (это откровение Алиева лично меня вдохновляет, видать он читает ИА REGNUM, где в открытую об этом на протяжении двух лет писалось. – А. Г.). Видимо, советники апшеронского султана, да и он сам, будучи прекрасно осведомлены о предыстории и побудительных мотивах государственного переворота в Армении и последовавших за этим событиях, пришли к неутешительному для себя выводу: Никол Воваевич, будучи стратегом галактического масштаба, кинул Сороса и сотоварищи, сбившись с предначертанного заокеанскими стратегами пути по сдаче Республики Арцах. Помните, уважаемый читатель, взаимоисключающие по содержанию перлы Н. Пашиняна по Нагорно-карабахскому урегулированию. То он заявляет, что «Карабах – это Армения, и точка», то хвалится широтой своего подхода к урегулированию конфликта, при этом особо отмечая, что принятое решение должно удовлетворять народы Армении, Республики Арцах и Азербайджана. Между тем даже ленивому понятно, что лозунг «Карабах – это Армения, и точка» означает выход армянской стороны из переговорного процесса в рамках Минской группы ОБСЕ, то есть прямой путь для оправдания реакции апшеронского султана об объявлении Азербайджаном войны Арцаху. А второй лозунг о принятии такого разрешения конфликта, которое удовлетворит и армянскую, и азербайджанскую стороны, – это завуалированное признание своей личной готовности, себя любимого, к капитуляции, именно капитуляции. Ведь позиция азербайджанской стороны в данном вопросе сколь нереалистична, столь же и неизменна. Не стану этот бред апшеронских стра-

тегов по урегулированию конфликта повторять, дабы не тиражировать его. Так вот эта кустарная уловка Никола Воваевича не прошла незамеченной, поэтому муаллим Ильхам ополчился на Сороса, да-да, уважаемый читатель, ведь азербайджано-турецкая сторона на регулярной основе, из года в год не зря же щедро финансировала фонд Сороса «Открытое общество». Сам же Никол Воваевич окончательно опростоволосился после военной агрессии Азербайджана на Тавушско-товузском участке государственной границы Армении и Азербайджана, имевшей место 12 июля т. г., когда на заседании правительства РА начал нести заранее заготовленную ахинею, расспрашивая у министра обороны Армении Давида Тонояна о возможно «заблудившемся военном УАЗ-е» на этом участке армяно-азербайджанской государственной границы, ставшем спусковым крючком для начала военных действий. Сей посыл Никола Воваевича, в соответствии с установившейся практикой, был сколь примитивен, столь же лукав. Его подтекст очевиден, а именно: уважаемые кураторы, поверьте, что я непричастен к разгромной реакции армянских Вооруженных сил на военную агрессию апшеронского султана, в этом нет моей вины. То есть в переводе на житейский язык этот вопрос Никола Воваевича означал, с одной стороны, понимание им, что он, выполняя задания приведших его к власти западных стратегов, вплотную подошёл к красной черте, переступить которую ему не позволят тысячи и тысячи нынче безвестных, но сильных духом солдат Вооруженных сил двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, уже не приходится говорить о весьма однозначной жёсткой реакции ветеранов национально-освободительной войны армянского народа 1992–1994 годов, спасших от геноцида армянское население Нагорно-Карабахской Республики. Пытаясь осмыслить действия «народного премьера», его первую реакцию на азербайджанскую военную провокацию 12 июля т. г., мне как-то неожиданно вспомнилась фраза из фильма «Обыкновенное чудо»: «Я три дня гналась за Вами, чтобы сказать, насколько Вы мне безразличны!». Так и Никол Воваевич хотел как-то оправдаться перед своими кураторами, неуклюже использовав для этого подвернувшееся весьма кстати заседание правительства РА. Ведь в силу имманентно присущей ему лживости он оказался в положении цугцванга, в котором любое его действие будет вести к дальнейшей невозможности его пребывания в должности премьер-министра Республики Армения, уже не приходится говорить о невозможности исполнения им функций Верховного главнокомандующего Вооруженными силами РА в условиях войны. А ведь ход развития событий в регионе Южного Кавказа делает всё более и более реальной возможность развязывания Азербайджаном новой военной агрессии против Республики Арцах, при этом предварительно иницируя военную провокацию на армя-

но-азербайджанской государственной границе. Но обо всем этом по порядку. Так, 9 августа т. г. на интернет-портале Worldcrisis.ru была опубликована статья Александра Виноградова «Кейс Эрдогана: Аргентина уже объявила дефолт, Турция вполне может быть следующей». В аннотации статьи читаем: «Вариантов развития нынешней экономической ситуации в Турции два, считает обозреватель «БИЗНЕС Online» Александр Виноградов. Либо кто-то даст Анкаре много денег, что позволит прибить отток капитала и остановить вал долларизации экономики, либо её ждёт комплект из резкой девальвации лиры (турецкая денежная единица. – А. Г.), инфляции и, вероятно, государственного дефолта». В дальнейшем автор статьи приводит данные, убедительно свидетельствующие о вполне реальной перспективе дефолта в Турции. Между тем, выступая на церемонии, посвященной 2-й годовщине смены формы правления в Турции 21 июля т. г., президент Эрдоган заявил: «Мы полны решимости прийти на помощь друзьям и обездоленным, как это имеет место на севере Сирии и в Ливии. Турция также без промедления поддержит Азербайджан на фоне атак Армении (военную провокацию Азербайджана на Тавушском участке государственной границы Армении и Азербайджана турецкий султан именует атаками Армении. – А. Г.)». Не буду приводить другие выдержки, характеризующие всю агрессивность риторики турецкого султана, адресованной Армении и Республике Арцах. Достаточно сказать, что заявления Эрдогана и министра обороны Турции, сделанные в дни июльской азербайджанской военной агрессии против РА и после, полностью вписываются в проводимую Турцией политику пантюркизма, ибо сам факт существования двух суверенных армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах является, пожалуй, единственным препятствием на пути создания Турцией исламской дуги по всему периметру южных границ Российской Федерации, включая границу с Синьцзян-Уйгурским автономным регионом Китайской Народной Республики. Выражаясь вкратце, суть, квинтэссенция азербайджано-турецкого тандема достаточно подробно изложена в статье под заглавием «Жест доброй воли Алиева», опубликованной 15 августа т. г. в интернет-издании minval.az. Статье, которую иначе чем манифестом, предшествующим объявлению военной агрессии в регионе Южного Кавказа, не назовёшь. Приведем некоторые выдержки из этой публикации: « ... В заявлении президента Турции Реджепа Тайипа Эрдогана масштабы вероятной военной поддержки братскому Азербайджану в защите от «внешней силы» на Южном Кавказе выглядят даже больше, чем операции Анкары по принуждению к миру всё той же «внешней силы» в Ливии и Сирии (недвусмысленный гнусный поклёп на Россию. – А. Г.) ... Президент Ильхам Алиев во время видеоконференции с вновь назначенным министром иностранных дел

указывает на недопустимость продолжения имитации переговорного процесса с участием сопредседателей от ОБСЕ и сохранением статус-кво (по сути заявляется о выходе из переговорного процесса в рамках Минской группы ОБСЕ. – А. Г.). В том же заявлении (имеется в виду президента Турции. – А. Г.) в качестве приоритетных партнеров внешней политики поименно указываются все основные акторы (Турция, Организация исламского сотрудничества, ЕС, Великобритания, США и другие), за исключением страны, считающей Южный Кавказ сферой своих исключительных интересов (речь о России, ну и слава Богу – А. Г.). Россия лишь подразумевается в числе стран, отмеченных как «соседние». На фоне фактического отказа Анкары от покупки российского газа, падения его цен в Европе до минимальных за последние 20 лет значений, SOCAR становится основным поставщиком голубого топлива в Турцию. ... По всему миру проходят беспрецедентные по своим масштабам и варварству атаки армянской диаспоры на наши дипломатические представительства и соотечественников за рубежом». Ну прямо как в русской народной сказке «У страха глаза велики», в которой подобно зайке, с перепугу подпрыгнувшей под ноги бабушке, азербайджанские вояки с перепугу и со всего разбегу лезут прямо под ноги России, именуемой ими же в рупоре алиевской пропаганды как «соседняя» страна (minval.az/news/124020717). Далее, чтобы скрыть свой трудно скрываемый испуг, отдел политики интернет-издания minval.az глубокомысленно изрекает: «... Кремль через своего форпоста уже не может единолично диктовать условия в Южном Кавказе. Инструменты «мягкой» и «жесткой» силы Москвы в регионе не столь эффективны, а Армения, особенно с её нынешним руководством (не оправдавшим капиталовложения финансового филантропа Джорджа Сороса. – А. Г.), делают их ещё более слабыми. Москве нужно было время, чтобы эти реалии осознать. Президент Ильхам Алиев подождал ровно месяц после начала июльских событий. Его стратегическая выдержка превратили телефонный звонок президенту Путину 12 августа в жест доброй воли». Ну так и хочется воскликнуть: «Сагол, чох сагол, ёлдаш Алиев» (браво, щедрое bravo, товарищ Алиев. – пер. с азербайджанского). А ведь честнее было бы сказать, что апшеронский султан спустя лишь 25 дней после военной провокации Азербайджана на армяно-азербайджанской границе, обернувшейся позором для Вооруженных сил Азербайджана, позвонил Владимиру Владимировичу Путину, выдержав паузу с тем, чтобы не выказать своего явного испуга в связи с информацией об «объёме грузов военного назначения, перевезённых из России в Армению сразу после боев столкновений на армяно-азербайджанской границе и по сей день с использованием воздушного пространства Казахстана, Туркменистана и Исламской Республики Иран, составивших свыше 400 тонн, и подчеркнул, что

основная цель телефонного звонка – прояснить этот вопрос» (vzglyad.az/news/171692, «Состоялся телефонный разговор Владимира Путина с Ильхамом Алиевым»). Такова подлинная суть «Жеста доброй воли Алиева», весьма своеобразно тиражируемая в minval.az. Примечательно, что спустя 5 дней после телефонного разговора Алиева с президентом России Владимиром Владимировичем Путиным помощник апшеронского султана Хикмет Гаджиев выразил свою признательность Грузии за солидарность: «Между властями Азербайджана и Грузии налажен конструктивный диалог, опирающийся на доверие. Мы можем открыто обсуждать любые вопросы. Мы высоко ценим то, что на днях официальный Тбилиси не позволил провести транзитом через территорию Грузии оружие в Армению. Власти Азербайджана и Грузии настроены в дальнейшем еще более углублять отношения», – приводит слова Хикмета Гаджиева АПА (minval.az/news/124021507, «Азербайджан благодарит Грузию за недавний принципиально важный шаг в отношении Армении», 17 августа 2020 г.).

Уважаемый читатель, бесспорно, догадался, что поставки новой партии вооружения в Армению (быть может, для нужд 102-й российской военной базы в Гюмри) всерьёз расстроили планы азербайджано-турецкой военщины, которая не скрывая готовила надлежащий информационный фон для развязывания новой военной агрессии против Армении и Республики Арцах, что в немалой степени было обусловлено тем, что планы заокеанских поводырей, связанные с нахождением у власти Никола Воваевича, как принято на литературном языке выражаться, пошли коту под хвост. Основные же акторы в лице Турции, ОИС, ЕС, Великобритании, США (на Южном Кавказе), на мой взгляд, за исключением Турции и ОИС, в настоящее время в условиях военной эскалации в Восточном Средиземноморье между членами НАТО Турцией и Грецией воздержатся от провоцирования по созданию нового очага военной напряжённости на южных рубежах России. Тем более что в ближайшее время им надо определиться с заменой Никола Воваевича, который не оправдал себя. Причём такой заменой, которая своими действиями приведёт страну к угрозе развязывания войны с Азербайджаном, так как заокеанские стратеги прекрасно осознают, что проект глобалистов под кодовым названием «Никол Пашинян» потерпел фиаско, правда, не без нанесения ощутимого удара по единству армянского народа, серьёзного разрыхления духовно-нравственных основ армянского общества, составляющих главную опору армянской государственности. Вместе с тем заметим, что планы глобалистов по переустройству региона Южного Кавказа с созданием зоны нестабильности на южных рубежах России не изменились. Они являются органической частью программы геостратегов Запада, деятельность которых подчинена обеспечению господства на планете Земля мирового финансового капитала. А

ключ к достижению этой заветной цели финансовых воротил мира сколь прост, столь и коварен: создание геополитических условий для бесперебойной работы печатного станка, который работает под неусыпным контролем 12 федеральных резервных банков, расположенных в крупнейших городах США, и около трёх тысяч коммерческих банков-членов, объединенных в Федеральную резервную систему США. При этом в соответствии с политико-экономической целесообразностью мировым финансовым капиталом будут учтены потребности Европейского центрального банка, который расположен во Франкфурте-на-Майне, ну и конечно не останется в обиде главный финансовый институт Королевства Великобритании и Северной Ирландии, страны, по праву считающейся одним из основных, если не основным, идеологов и постановщиков цветных революций в мире, естественно, включая и страны СНГ. Напомним читателям, что «Лондон остался на первом месте в списке крупнейших финансовых центров мира, несмотря на решение Великобритании покинуть ЕС», – говорится в обзоре финансовой консалтинговой компании Z/Yen Group Ltd, которая раз в полгода рассчитывает индикатор Global Financial Centres Index (GFCI) (Interfax.ru>business/605358). Не секрет, что в наши дни на пути этих могущественных финансовых монстров стоят Россия и Китай, а также Исламская Республика Иран. И сколь ни кощунственно для нас, но, увы, столь и логично с позиции мировых финансовых акул, создание серьезной напряженности с тем, чтобы ввергнуть в хаос все государства, расположенные по периметру границ нашего стратегического союзника, братской России, а также дружественной Армении Исламской Республики Иран, занявшей в ходе армяно-азербайджанского кровавого противостояния в 90-х годах XX века высокую нравственную позицию, присущую многотысячелетней персидской цивилизации, которая в полной мере имеет место быть и на современном этапе. И, конечно, стоит задача любыми способами расшатать экономическое могущество Китайской Народной Республики, которая в стратегическом союзе с Российской Федерацией, убежден, является единственным надежным гарантом предотвращения планетарного разрушения цивилизации XXI века.

Р. С. Прочитав статью, читатель может вполне ожидаемо подумать о том, что я специально ушёл от ответа на вопрос: что ожидает Армению после николвоваевского наваждения? Этот вопрос, а скорее ответ на него, вне всякого сомнения, весьма актуален. Но это тема отдельного анализа. Скажу лишь, что глобалисты и подручные им соросовские халявщики будут имитировать возможность захвата власти в РА куда более радикальными силами, которым сродни терроризм, с тем чтобы привод к власти их подлинного выдвиженца воспринимался не иначе как ниспосланное свыше благо, чуть ли не спасение для армянского народа. Такой сцена-

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

рий, несомненно, существует в запасниках глобалистских стратегов. Не приведи Господь этим планам воплотиться в жизнь, тогда мы станем свидетелями более «цивилизованного» разрушения армянского государства и потери Республики Арцах. Думается, что осознание этой опасности, наконец-то, подвигнет истинных друзей Армении помочь патриотам нашей Родины в организации системного противодействия проискам врагов, в первую очередь Армении и России. Что дальше? Покажет время.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԳԼՈՐԱԼԻՍՏՆԵՐԻ «ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆ» ՆԱԽԱԳԻԾԸ ԶԱՆՈՂՎԵՑ. ԻՍԿ Ի՞ՆՉ ԿԼԻՆԻ ՀԵՏՈ

Անոտացիա

Անդրօվկիանոսյան ստրատեգները հիանալի հասկանում են, որ գլոբալիստների՝ «Նիկոլ Փաշինյան» կողային անվանումը կրող նախագիծը ծախողվել է, իհարկե, ոչ առանց շոշափելի հարված հասցնելու հայ ժողովրդի միասնությանը, հայ հասարակության հոգևոր-բարոյական հիմքերը լրջորեն սասանելու, որոնք կազմում են հայոց պետականության գլխավոր հենարանը: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանը ձևափոխելու գլոբալիստների պլանները՝ Ռուսաստանի հարավային մատույցներում անկայունության գոտու ստեղծմամբ, չեն փոխվել:

Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ երբ միջազգային հանրության գլխավոր ուշադրությունը սևեռված է Բելառուսի Հանրապետությունում տեղի ունեցող իրադարձություններին, այնքան էլ հարմար ժամանակ չէ վերլուծելու Հարավկովկասյան տարածաշրջանում ընթացող գործընթացները: Սակայն համարձակվում եմ պնդել, որ այս թեման բավական հրատապ է հենց հիմա, քանզի այն հասկանալը թույլ կտա ավելի խոր պատկերացնել հետխորհրդային տարածքում ծավալվող իրադարձությունների փոխկախյալությունն ու փոխադարձաբանականությունը: Թե ինչպես են ամենատարբեր հեռուստաալիքներով և ինտերնետ-պորտալներով լուսաբանում Բելառուսում տեղի ունեցող իրադարձությունները՝ տեխնոլոգիական առումով ճիշտ նույնությամբ կրկնում են 2018 թ. ապրիլ–մայիսին Հայաստանում տեղի ունեցած իրադարձությունների (որոնք ավարտվեցին պետական հեղաշրջմամբ) մասին ռեպորտաժները: Բնականաբար, խոսքը քարոզչական ստի մասին է, որը մեր օրերում էլ հեղեղում է տեղեկատվական տարածքը Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի և քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման, մարդու իրավունքների և այլ մանտրաների պաշտպանության ջատագովների շրայլորեն ֆինանսավորած մաս-մեղիաների կողմից, որոնց նպատակն է վերջնականապես հիմարացնել Հայաստանի քաղաքացիների բավական զգալի մասին:

Չէի ցանկանա հերթական անգամ մանրամասն ներկայացնել գործողության հայտնի գործնական հրահանգները, Սթիվեն Մանի, Ջին Շարփի, Էվլարդ Լյուբակի, Ջոզեֆ Օվերթոնի և այլ հեղինակների գրչի տակից դուրս

Եկած ու բեսթսելեր դարձած աշխատությունները, հեղինակներ, որոնք մասնագիտացել են, այսպես կոչված, գունավոր հեղափոխությունների, ասել է թե՛ պետական հեղաշրջումների տեսության ստեղծման և գործնական հրահանգների մշակման գործում: Թե՛ վրդովմունք, թե՛ ափսոսանք է առաջացնում ոչ միայն այն փաստը, որ Հայաստանի Հանրապետությունում նախապատրաստական գործի վրա, որն այժմ անվանվում է քաղաքացին երի թրեմինգ (ակտիվ ուսուցում՝ ուղղված «ոչ բռնի իշխանափոխության» կազմակերպման գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը), համարյա թե երկու տասնամյակի ընթացքում ծախսվել է ոչ մեկ հարյուր միլիոն դոլար, այն դեպքում, երբ հայոց պետականության այդ մահացու սպառնալիքին բոլորովին ոչինչ չէր հակադրվում: Արդյունքում՝ այսօր Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծվել են նպաստավոր պայմաններ իշխանությունն արտաքին կառավարման հանձնելու համար: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ԱՄՆ-ի և Եվրամիության արտաքին կառավարմանը: Ես արդեն գրել եմ այն մասին, թե ինչպես է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները ամենամոտ ժամանակներս Հայաստանը վերցնելու արտաքին կառավարման տակ՝ ՀՀ ուղարկելով այդ երկրի քաղաքացու, ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի էմիսարի, որի հայտարարված գործառույթն է համարվում Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանի՝ իր իսկ սիրեցյալի կառավարությանն օգնություն ցուցաբերելը կոռուպցիայի դեմ պայքարում: Սակայն սրանով Արևմուտքի «օգնությունը» չի սահմանափակվի: Այսպես, 2020 թ. հուլիսի 23-ին Panorama.am ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց հոդված՝ ««Հրապարակ». ԵՄ-ը նախատեսում է չորս պաշտոնյա նշանակել Հայաստանում բարեփոխումները համակարգելու համար» վերնագրով, որում ուղղակիորեն նշվում էր, որ Եվրոպական միությունը նախատեսում է Հայաստանում նշանակել 4 բարձրաստիճան պաշտոնյա երկրում իրականացվող բարեփոխումները համակարգելու համար: Ընդ որում՝ ասվում էր, որ «Նման հնարավորություն տալիս էր ԵՄ-Հայաստան համաձայնագիրը, սակայն խնդիրն այն է, որ Եվրոպական կողմը, օգտվելով Հայաստանում իրենց համար բարենպաստ վիճակից, պնդում է, որ այդ պաշտոնյաների մանդատը պետք է լինի մաքսիմալ համապարփակ ու ազատական, որոշ դեպքերում՝ կառավարման ֆունկցիաների ամրագրմամբ, և պնդում են, որ Եվրոպացի այդ խորհրդականները պետք է նստեն կառավարության շենքում»: Հատկանշական է նաև այն, որ օրերս «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլանիչը, հարցազրույց տալով BBC հեռուստառադիոկորպորացիայի «HARDTalk» ծրագրի հաղորդավար Սթիվեն Սակուրին, հաստատեց այդ լուրը: Անդրադառնալով այդ հարցազրույցի թեմային՝ ես հանգամանորեն չեմ նկարագրի այն ճնշող տպավորությունը, որ հարցազրույցը թողեց Հայաստանի քաղաքացիների և հայ Սփյուռքի վրա (դատելով հրապարակումներից): Հարցազրուցավարի հարցերի պատասխանների բացարձակ չիմացություն, նեղ մտածողություն, անհրաժեշտ հմտությունների և գիտելիքների պակաս, որը հանգեցրեց նրա սադրիչ հարձակումներին հավուր պատշաճի պատասխանների լիակատար բացակայության, հարձա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կումներ, որոնք ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ քանիցս հնչում են 1992–1994 թթ. Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդի ազգային-ազատագրական պայքարի առաջին իսկ օրերից, ինչպես նաև Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ: Ըստ երևույթին, Նիկոլ Վոլակիչը, տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ լինելով, Ադրբեջանի զինված ուժերի խայտառակ պարտությունից հետո, որոնք ռազմական ագրեսիա էին սանձազերծել Հայաստանի և Ադրբեջանի պետական սահմանի Տավուշ–Թովուզի հատվածում 2020 թ. հուլիսի 12–15-ին, որոշել է բավական ինքնատիպ ձևով քաջալերել ադրբեջանական մաս-մեղիաներին իր անառարկելի անգրագիտությամբ: Եվ սրանք ՀՀ «ժողվարչապետի» սույն մեսիջը համերաշխաբար որսացին և ասես հոգու մխիթարանք ըմբռնեցին «անգլիախոս» Նիկոլ Վոլակիչի շուրթերից հորդող պոպուլիզմի և դատարկախոսության «գոհարները»: Չեմ թաքցնի, որ լրագրողական համքարության գծով իր երբեմնի գործընկեր Սթիվեն Սակուրին Նիկոլ Վոլակիչի տված հարցազրույցի վերջում ես թեթևության ինչ-որ զգացողություն ունեցա՝ պայմանավորված երկու փոխկապակցված հանգամանքներով, դիցուք. ինչպես ասում են, ուշագրավ է, որ հարցազրույցը տեսակոնֆերանսի ձևաչափով էր, քանզի եթե երես առ երես լինեք, ապա երբեմն տպավորություն էր ստեղծվում, թե տրվող հարցերի ընթացքում Մեծ Բրիտանիայի հատուկ ծառայությունների կողմից վարձված այդ մասնագետը ուր որ է հայրաբար կքաշի Նիկոլ Վոլակիչի ականջները, իսկ ծրագրի վերջում, մերժողական պատասխան լսելով հայկական զինված ուժերի, որոնք փրկում էին Լեռնային Ղարաբաղի հայ բնակչությանը ցեղասպանությունից, չկատարած հանցագործությունների համար զղջալու իր առաջարկին, թևատակից կհանի գոտին, որով կդադի մեր Նիկոլի հետույքը, մանավանդ եթե պատասխանելով այդ հարց-մեղադրանքին՝ Նիկոլ Վոլակիչն ասի մի ինչ-որ հասկանալի բան, որը չի տեղավորվի British Petroleum-ի և Մառախլապատ Ալբիոնից ավիշերոնյան սուլթանության այլ գործատուների ու բարեկամների պլաններում: Հանկարծ մի իրողություն չմոռանամ, հարգելի ընթերցող, և կրկնեմ. Նիկոլ Վոլակիչն այդ տխրահեռակ հարցազրույցում հաստատեց, որ եթե ՀՀ անվտանգության հարցերում մեր երկիրը համագործակցում է Ռուսաստանի հետ (ճիշտ ժամանակն է շնորհակալություն հայտնելու ստրատեգ Նիկոլին, որը, այնուամենայնիվ, հանգստացրեց մեր ռուս դաշնակիցներին), ապա բարեփոխումների իրականացման հարցերում Հայաստանը համագործակցում է Եվրոպական միության հետ:

Երկրորդ հանգամանքը, որն իմ մեջ որոշ հանգստություն արթնացրեց, Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման արևմտյան ստրատեգների արտահայտած՝ արդեն չթաքցվող կասկածներն են Նիկոլ Վոլակիչի և սորոսյան խառնամբոխի գործունակության վերաբերյալ՝ տոտալիտար կրոնական աղանդների և «ժողվարչապետի» սրտին սիրելի ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստների հետ միասին, առ այն, որ այդ հակազգային ուժերը հոգեբանորեն պատրաստ չեն վերջնականապես քանդելու հայոց պետականության հիմքերը: Ընդ որում՝ նման կասկածներ, ըստ երևույթին, ար-

տասահմանյան տիկնիկավարների գիտակցության մեջ առաջացել և արմատավորվել են 2019 թ. հոկտեմբերին ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Զ. Մնացականյանի անհստակ հարցազրույցից հետո BBC-ի «HARDTalk» ծրագրի այդ նույն հարցազրույցավարին:

Ընթերցողը իրավասու է կասկածել, թե թեկուզև բարձրաստիճան անձանց մեկ-երկու հարցազրույցը կարող է, իբր, սխալ տպավորություն ստեղծել: Դե ինչ, նման կասկածների իրավունք, անշուշտ, կա: Սակայն շատ ավելի համոզիչ են փաստարկներն ու փաստերը հոգուտ իմ պնդման: Վերցնենք թեկուզ այն հանգամանքը, որ Նիկոլ Վովակիչն ու ՀՀ կառավարությունում նրա զինակիցներն ահա արդեն ավելի քան երկու տարի հետևողականորեն քայքայում են հայ ժողովրդի գենետիկ կողը, որը հայոց պետականության պահպանման միանգամայն անհրաժեշտ պայմանն է: Դա դպրոցական ծրագրից «Հայ եկեղեցու պատմություն» առարկան հանելն է, դա նաև դպրոցական ծրագրից Մեսրոպ Մաշտոցի՝ հայոց գրերի գյուտի հեղինակի, հայ գիր ու գրականության, ազգային դպրոցի հիմնադրի, Աստվածաշնչի թարգմանչի, հայ միջնադարյան մեծագույն պատմիչ Մովսես Խորենացու՝ «Հայոց պատմություն» կոթողային աշխատության հեղինակի, իրավամբ, «հայոց պատմագրության քերթողահայր» անվանված գիտնականի, հայ մեծագույն բանաստեղծ, փիլիսոփա և աստվածաբան Գրիգոր Նարեկացու (որի պատվին 2018 թ. մարտի 21-ին Վատիկանում կանգնեցվեց նրա արձանը) գործերը հանելու ստոր մտադրությունն է: Նիկոլ Փաշինյանի՝ ռազմաշունչ գեղցիների լուսատուի (որին զուևավոր հեղափոխությունների անդրկուլիսյան ստրատեգները իշխանության բերեցին 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման արդյունքում) ղեկավարած ՀՀ հակազգային իշխանությունների կողմից շնորհագրկվածների թվին են դասվել նաև նշանավոր պատմիչներն ու աշուղները՝ Եղիշեն, Նահապետ Քուչակը, Փավստոս Բուզանդը, Սայաթ-Նովան: Իսկ ո՞վ կամ ի՞նչ է փոխարինելու կենսահաստատ կողմնորոշիչներին (որ պարունակվում են մեր մեծ նախնիների ստեղծագործություններում) դպրոցականների գիտակցության մեջ, որոնցից յուրաքանչյուրն իր ամուր տեղն է գտել համաշխարհային մշակույթի գանձարանում: Սորոսյան շշալցման վայ-հեղափոխականների ծրագրերը, որ իրականացվում են տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ Նիկոլ «լուսավորչի» զգոն ղեկավարությամբ, անգամ հեռավորության վրա զարշահոտում են: Վերցնենք թեկուզ դպրոցական ծրագրերում սեռական շահագործումից երեխաների պաշտպանության մասին Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիայի հայկական (դրանից պակաս զագրելի չդարձած) մեկնությունը (խոսքը, այսպես կոչված, Լանսարոտի կոնվենցիայի մասին է) կամ էլ Եվրոպայի խորհրդի՝ կանանց և ընտանեկան բռնության կանխման ու դրա դեմ պայքարի կոնվենցիան (որը հայտնի է նաև որպես Ստամբուլյան կոնվենցիա): Նիկոլվովակիչյան սատանայական թիմի այս փտած նախաձեռնություններն այլ կերպ, քան դավաճանություն ազգային շահերին չես անվանի: Այս հակազգային, աճող սերնդի և երիտասարդության համար կործանարար նախագծերի, որոնք ուղղված են ընդհանրապես

հայ ազգի քայքայմանը, ազգը հոգևորից զուրկ մարդկանց հանրույթի վերածելուն, կենսագործման նպատակով էլ հենց Հայաստան են գործուղվում էմիսարներ ԱՄՆ-ից և Եվրամիությունից, ընդ որում՝ ենթադրվում է, որ Եվրոպացի պաշտոնյաների ղեկավարության ներքո աշխատելու են համարյա թե մի հարյուրյակ տեղական պաշտոնյաներ, որոնք կոփվել են սորոսյան հոգևոր բորդելներում, որոնց անունն է Լեգեոն: Գրում են այս տողերը և մտաբերում Մեր Հոր՝ Հիսուս Քրիստոսի կողմից դիվահար մարդուց պիղծ հոգու դուրսմղման սյուժեն. «Ռոմիլիտես ասում էր նրան. Դուրս եկ, պիղծ հոգի, այդ մարդից: Եվ հարցրեց նրան. Անունդ ի՞նչ է: Եվ նա պատասխանեց և ասաց. Լեգեոն է իմ անունը, որովհետև մենք շատ ենք» (Ավետարան ըստ Մարկոսի, գլ. 5, 8:9): Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը նման համեմատության համար, բայց հակազգային ուժերը արդի Հայաստանի իշխանությունում, ավաղ, Լեգեոն են: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ իրենց հակաքրիստոնեական արարքներում պսակագերծվելու և ոչ միայն իշխանական կառույցներից, այլև երկրից քշվելու վախով էր պայմանավորված ներկայիս իշխանավորների կենդանական սարսափը դպրոցներում Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցու պատմության դասավանդման փաստից: Նշենք նաև, որ հակազգային այս արարքին նախորդել էին վայրի, սատանայական հարձակումները Ծայրագույն պատրիարք և Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին II-ի դեմ:

Ուրեմն, ինչո՞ւ են արտասահմանյան ուղեվարները տեսել զբաղեցրած պաշտոնին Նիկոլ Վոլակիչի հետագա պրոֆանապիտանության ազդանշանը՝ միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարցնել հարգելի ընթերցողը: Եվ ինչո՞ւ են հղում կատարում նրանց:

Ընթերցողներին հիշեցնեն, որ իմ «Անդրկովկասում պատերազմը կանխել ի գորու է միայն Ռուսաստանը» վերնագրով հոդվածում, որը հրապարակվել է ս. թ. օգոստոսի 4-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, ես մեջբերում եմ կատարել Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի ս. թ. հուլիսի 29-ի ելույթից Բալաքենում ASAN xidmət տարածաշրջանային կենտրոնի բացման ժամանակ, մասնավորապես. «Մեզ հայտնի է, որ Հայաստանի ներկայիս իշխանությունը ծածուկ փող է ստանում Սորոսի հիմնադրամից, նրա գործակալն է, կատարում է նրանց պատվերները» (Ալիևի այս հայտնությունն անձամբ ինձ ոգևորում է, ըստ երևույթին, նա կարողում է REGNUM տեղեկատվական գործակալության նյութերը, որտեղ բացահայտ այդ մասին գրվում է վերջին երկու տարիներին – Ա. Գ.): Հավանաբար, ավշերոնյան սուլթանի խորհրդականը, նաև անձամբ ինքը, հիանալի տեղեկացված լինելով Հայաստանում պետական հեղաշրջման նախապատմության և դրդապատճառների ու դրանց հաջորդող իրադարձությունների մասին, եկել է իր համար անմխիթարական եզրակացության, դիցուք. Նիկոլ Վոլակիչը, տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ լինելով, «քցել» է Սորոսին ու ընկերակիցներին՝ անդրօվկիանոսյան ստրատեգների գծած՝ Արցախի Հանրապետությունը հանձնելու ճանապարհից խոտորվելով: Մտաբերեք, հարգելի ընթերցող, Ն. Փաշինյանի՝ բովանդակությամբ փոխբացառող գոհարները Ղարաբաղյան հա-

կամարտության կարգավորման մասին: Մեկ նա հայտարարում է՝ «Ղարաբաղը Հայաստան է, և վերջ», մեկ պարծենում հակամարտության կարգավորման իր մոտեցման լայնությամբ՝ միևնույն ժամանակ հատկապես նշելով, որ ընդունվող որոշումը պետք է բավարարի Հայաստանի, Արցախի Հանրապետության և Ադրբեջանի ժողովուրդներին: Այնինչ, անգամ ծուլին է հասկանալի, որ «Ղարաբաղը Հայաստան է, և վերջ» կարգախոսը նշանակում է հայկական կողմի դուրս գալ բանակցային գործընթացից ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում, այսինքն՝ ավիշերոնյան սուլթանի արծագանքի արդարացման ուղիղ ճանապարհի Ադրբեջանի կողմից Արցախին պատերազմ հայտարարելու մասին: Իսկ երկրորդ կարգախոսը հակամարտության այնպիսի լուծում ընդունելու մասին, որը կբավարարեր թե՛ հայկական, թե՛ ադրբեջանական կողմերին, նշանակում է քողարկված ընդունում այն բանի, որ անձամբ ինքը՝ իր իսկ սիրեցյալը, պատրաստ է անձնատուր լինել, հենց անձնատուր լինել: Չէ՞ որ ադրբեջանական կողմի դիրքորոշումն այս հարցում որքան անիրատեսական, նույնքան էլ անփոփոխ է: Չեմ կրկնի հակամարտության կարգավորման մասին ավիշերոնյան ստրատեգների այդ զառանցանքը՝ այն չտարածելու համար: Եվ ահա, Նիկոլ Վոլակիչի պարզունակ հնարքը աննկատ չմնաց, դրա համար էլ մուսլիմ Իլհամն ընդվզել է Սորոսի դեմ, այո, այո, հարգելի ընթերցող, չէ՞ որ ադրբեջանա-թուրքական կողմը մշտական հիմքով, տարեցտարի հո իզուր չի՞ շռայլորեն ֆինանսավորել Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամը: Իսկ ինքը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, վերջնականապես կուպիտ վրիպեց Հայաստանի և Ադրբեջանի պետական սահմանի Տավուշ-Թովուզի հատվածում ս. թ. հուլիսի 12-ին Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայից հետո, երբ ՀՀ կառավարության նիստում սկսեց դուրս տալ նախապես պատրաստված բարբաջանքը՝ Հայաստանի պաշտպանության նախարար Դավիթ Տոնոյանին հարցնելով գուցե «մոլորված զինվորական ՈւԱԶ-ի մասին» հայ-ադրբեջանական պետական սահմանի այդ հատվածում, ինչը մեկնակետ էր դարձել ռազմական գործողություններն սկսելու համար: Նիկոլ Վոլակիչի այս ուղերձը, կայացած գործելակերպին համապատասխան, որքան պարզունակ, նույնքան էլ խորամանկ էր: Դրա ենթատեքստն ակնհայտ է, դիցուք. հարգելի ուղղորդողներ, հավատացե՛ք, որ ես կապ չունեմ ավիշերոնյան սուլթանի ռազմական ագրեսիային հայկական զինված ուժերի ջախջախիչ արծագանքի հետ, դրանում ես մեղքի բաժին չունեմ: Այսինքն՝ կենցաղային լեզվի թարգմանած՝ Նիկոլ Վոլակիչի այդ հարցը նշանակում էր, մի կողմից, որ նա հասկանում է, որ իրեն իշխանության բերած արևմտյան ստրատեգների առաջադրանքները կատարելով՝ ընդհուպ մոտեցել է կարմիր գծին, որը հատել նրան թույլ չեն տա հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության հազար-հազարավոր այժմ անհայտ, բայց հոգով ուժեղ զինվորները, էլ չեն ասում հայ ժողովրդի 1992–1994 թթ. ազգային-ազատագրական պատերազմի վետերանների բավական միանշանակ ու կոշտ արծագանքի մասին, ովքեր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հայ բնակչությանը փրկեցին ցեղասպանությունից: Փորձելով իմաստավորել «ժողվարչապետի» գործո-

ղությունները, նրա առաջին արձագանքը ս. թ. հուլիսի 12-ի աղբբեջանական ռազմական սադրանքին՝ հանկարծ մտաբերեցի արտահայտությունը «Սովորական հրաշք» ֆիլմից. «Ես երեք օր վազեցի Ձեր հետևից, որպեսզի ասեմ, թե որքան անտարբեր եմ Ձեր հանդեպ»: Այդպես էլ Նիկոլ Վովակին էր ցանկանում ինչ-որ կերպ արդարանալ իր ուղղորդողների առջև՝ դրա համար անվարժ, բայց բավական պատեհ օգտագործելով ՀՀ կառավարության նիստը: Չէ՞ որ նրան ներհատուկ ստախոսության պատճառով նա հայտնվել է ցուցվանգի վիճակում, որտեղ նրա ցանկացած գործողություն տանելու է Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի պաշտոնում մնալու հետագա անհնարինությանը, էլ չեմ ասում պատերազմի պայմաններում ՀՀ Ձինված ուժերի Գերագույն գլխավոր հրամանատարի գործառնությունների կատարման անհնարինության մասին: Բայց չէ՞ որ իրադարձությունների զարգացման ընթացքը Հարավկովկասյան տարածաշրջանում ավելի ու ավելի իրատեսական է դարձնում Աղբբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ ռազմական նոր ագրեսիայի սանձազերծման հնարավորությունը՝ միաժամանակ նախապես ռազմական սադրանք նախաձեռնելով հայ-աղբբեջանական պետական սահմանին: Բայց այդ ամենի մասին՝ հերթով: Այսպես, ս. թ. օգոստոսի 9-ին Worldcrisis.ru ինտերնետ-պորտալում հրապարակվեց Ալեքսանդր Վինոգրադովի «Էրդողանի քեյսը. Արգենտինան արդեն դեֆոլտ է հայտարարել, Թուրքիան կարող է հաջորդը լինել» հոդվածը: Հոդվածի անուտացիայում կարդում ենք. «Թուրքիայում ներկայիս տնտեսական իրավիճակի զարգացման երկու տարբերակ կա, կարծում է «BİSHEC Online»-ի մեկնաբան Ալեքսանդր Վինոգրադովը: Կամ ինչ-որ մեկն Անկարային շատ փող կտա, ինչը թույլ կտա թուլացնել կապիտալի արտահոսքն ու կանգնեցնել տնտեսության դուլարայնացման հորձանքը, կամ նրան սպասվում է լիրայի (թուրքական դրամական միավոր – Ա. Գ.) կտրուկ արժեզրկում, սղաճից և, հավանաբար, պետական դեֆոլտից բաղկացած լրակազմ»: Այա հոդվածի հեղինակը ներկայացնում է տվյալներ, որոնք համոզիչ վկայում են Թուրքիայում դեֆոլտի միանգամայն իրական հեռանկարի մասին: Այնուհետև, ս. թ. հուլիսի 21-ին ելույթ ունենալով Թուրքիայում կառավարման ձևի փոփոխության 2-րդ տարեդարձին նվիրված արարողության ժամանակ, նախագահ Էրդողանը հայտարարեց. «Մենք լի ենք մեր բարեկամներին և թշվառ վիճակում հայտնվածներին օգնության գալու վճռականությամբ, ինչպես անում ենք Սիրիայի հյուսիսում և Լիբիայում: Թուրքիան նաև անհապաղ կաջակցի Աղբբեջանին Հայաստանի գրոհների ֆոնին (Աղբբեջանի սադրանքը Հայաստանի և Աղբբեջանի պետական սահմանի Տավուշի հատվածում թուրքական սուլթանն անվանում է Հայաստանի գրոհներ – Ա. Գ.)»: Այլ մեջբերումներ չեմ կատարի, որոնք բնութագրում են թուրքական սուլթանի հռետորաբանության ողջ ագրեսիվությունը՝ հասցեագրված Հայաստանին և Արցախի Հանրապետությանը: Բավական է ասել, որ Էրդողանի և Թուրքիայի պաշտպանության նախարարի՝ հուլիսին ՀՀ-ի դեմ աղբբեջանական ռազմական ագրեսիայի օրերին և դրանից հետո արված հայտարարությունները լիովին տեղավորվում են Թուրքիայի վարած պանթուրքիզմի քաղաքականության մեջ, քանզի հայկական երկու ինքնիշխան

պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության գոյության փաստն իսկ, ըստ երևույթին, միակ խոչընդոտն է Թուրքիայի կողմից իսլամական աղեղի ստեղծման ճանապարհին՝ Ռուսաստանի Դաշնության հարավային սահմանների ողջ պարագծով, ներառյալ Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության Սինցզյան-ույղուրական ինքնավար շրջանի հետ սահմանը։ Կարճ ասած՝ ադրբեջանա-թուրքական տանդեմի էությունը, բուն բովանդակությունը բավական մանրամասն ներկայացված են «Ալիևի բարի կամքի ժեստը» վերնագրով հոդվածում՝ հրապարակված ս. թ. օգոստոսի 15-ին Minval.az ինտերնետ-պարբերականում։ Հոդված, որն այլ կերպ, քան Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ռազմական ագրեսիայի հայտարարմանը նախորդող մանիֆեստ չես անվանի։ Որոշ մեջբերումներ կատարենք այդ հրապարակումից. «... Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայյիփ Էրդողանի հայտարարությունում եղբայրական Ադրբեջանին հավանական ռազմական աջակցության մասշտաբները՝ ի պաշտպանություն «արտաքին ուժից» Հարավային Կովկասում, անգամ ավելին են, քան Անկարայի՝ Լիբիայում և Սիրիայում այդ նույն «արտաքին ուժին» խաղաղության հարկադրելու Անկարայի գործողությունները (ոչ երկիմաստ ստոր ամբաստանություն Ռուսաստանի հասցեին – Ա. Գ.): ... Նախագահ Իլհամ Ալիևը արտաքին գործերի նորանշանակ նախարարի հետ տեսակոնֆերանսի ժամանակ մատնանշում է բանակցային գործընթացի իմիտացիայի շարունակման անթույլատրելիությունը՝ ԵԱՀԿ համանախագահների մասնակցությամբ և ստատուս-քվոյի պահպանմամբ (ըստ էության, հայտարարվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակում բանակցային գործընթացից դուրս գալու մասին – Ա. Գ.): Նույն հայտարարությունում (նկատի ունի Թուրքիայի նախագահի – Ա. Գ.) որպես արտաքին քաղաքականության գերակա գործընկերներ անվանապես նշվում են բոլոր հիմնական ակտորները (Թուրքիա, Իսլամական համագործակցության կազմակերպություն, ԵՄ, Մեծ Բրիտանիա, ԱՄՆ և այլն), բացի այն երկրից, որը Հարավային Կովկասը համարում է իր բացառիկ շահերի ոլորտ (խոսքը Ռուսաստանի մասին է, և փառք Աստծո – Ա. Գ.): Ռուսաստանը լոկ հասկացվում է այն երկրների շարքում, որոնք նշված են որպես «հարևան»։ Ռուսական գազը գնելուց Անկարայի փաստացի հրաժարվելու, Եվրոպայում վերջին 20 տարիներին դրա գնի՝ մինչև նվազագույն միջերի անկման ֆոնին SOCAR-ը դառնում է Թուրքիային երկնագույն վառելիքի հիմնական մատակարարը։ ... Ամբողջ աշխարհում տեղի են ունենում հայկական սփյուռքի՝ իրենց մասշտաբներով և բարբարոսությամբ աննախադեպ գրոհներ արտասահմանում մեր դիվանագիտական ներկայացուցչությունների և հայրենակիցների դեմ»։ Դե, ճիշտ ինչպես ռուսական «Վախի աչքերը մեծ են» ժողովրդական հեքիաթում, որտեղ վախից տատիկի ոտքերի մոտ թռած նապաստակի նման՝ ադրբեջանցի վայ-մարտիկները վախից ու ամբողջ թափով սողում են ուղիղ Ռուսաստանի ոտքերի տակ, որն իրենք իսկ ալիկյան քարոզչության խոսափողով անվանում են «հարևան» երկիր (minval.az/news/124020717)։ Այնուհետև, իրենց վատ քողարկվող վախը թաքցնելու համար, Minval.az ինտերնետ-պարբերականի քաղաքականության բաժինը մարգա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րեանում է. «... Կրեմլն իր ֆորպոստի միջոցով արդեն չի կարող միանձնյա պայմաններ թելադրել Հարավային Կովկասում: Մոսկվայի «փափուկ» և «կոշտ» ուժի գործիքները տարածաշրջանում այնքան էլ արդյունավետ չեն, իսկ Հայաստանը, հատկապես իր ներկայիս ղեկավարությամբ (որը չի արդարացրել ֆինանսական ֆիլանտրոպ Ջորջ Սորոսի կապիտալ ներդրումները – Ա. Գ.), դրանք ավելի է թուլացնում: Մոսկվային ժամանակ էր պետք այս իրողությունները հասկանալու համար: Նախագահ Իլհամ Ալիևը սպասեց ուղիղ մեկ ամիս հուլիսյան իրադարձությունների սկսվելուց հետո: Նրա ռազմավարական տոկոսությունը օգոստոսի 12-ին նախագահ Պուտինին արած հեռախոսազանգը վերածեց բարի կամքի ժեստի»: Քիչ է մնում բացականչես. «Սաղօլ, չոխ սաղօլ, յոլդաշ Ալիև» (Կեցցես, շատ կեցցես, ընկեր Ալիև – թարգմ. ադրբեջաներենից): Բայց չէ՞ որ ավելի ազնիվ կլիներ ասել, որ ափշերոնյան սուլթանը հայ-ադրբեջանական սահմանին ռազմական սադրանքից (որը խայտառակությամբ ավարտվեց Ադրբեջանի զինված ուժերի համար) միայն 25 օր հետո է զանգահարել Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին՝ դադար տալով, որպեսզի իր ակնհայտ վախն ի ցույց չդնի՝ կապված «ռազմական նշանակության բեռների ծավալի մասին» տեղեկատվության հետ, «որոնք Ռուսաստանից Հայաստան էին բերվել հայ-ադրբեջանական սահմանին տեղի ունեցած մարտական բախումներից անմիջապես հետո՝ մինչ օրս, Ղազախստանի, Թուրքմենստանի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության օդային տարածքների օգտագործմամբ ու կազմել են ավելի քան 400 տոննա, և ընդգծել է, որ հեռախոսազանգի հիմնական նպատակը այս հարցը պարզաբանելն է» (vzglyad.az/news/171692, «Տեղի ունեցավ Վլադիմիր Պուտինի հեռախոսազրույցը Իլհամ Ալիևի հետ»): Այսպիսին է «Ալիևի բարի ժեստի» իսկական էությունը, որը բավական յուրատեսակ է մատուցվում Minval.az-ում: Հատկանշական է, որ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ Ալիևի հեռախոսազրույցից 5 օր հետո ափշերոնյան սուլթանի օգնական Հիքմեթ Հաջիևն իր երախտագիտությունն է հայտնել Վրաստանին համերաշխության համար. «Ադրբեջանի և Վրաստանի իշխանությունների միջև կառուցողական երկխոսություն է հաստատվել, որը հենվում է վստահության վրա: Մենք կարող ենք բաց քննարկել ցանկացած հարց: Մենք բարձր ենք գնահատում այն, որ օրերս պաշտոնական Թբիլիսին թույլ չտվեց Վրաստանի տարածքով Հայաստան գեներլ տարանցումը: Ադրբեջանի և Վրաստանի իշխանությունները մտադիր են այսուհետ էլ ավելի խորացնել հարաբերությունները», – Հիքմեթ Հաջիևի բառերը մեջբերում է APA-ն (minval.az/news/124021507, «Ադրբեջանը շնորհակալություն է հայտնում Վրաստանին Հայաստանի հանդեպ վերջերս կատարած սկզբունքորեն կարևոր քայլի համար», 17 օգոստոսի 2020 թ.):

Հարգելի ընթերցողը, անշուշտ, կռահեց, որ Հայաստանին սպառնալիությունների նոր խմբաքանակի մատակարարումները (գուցե Գյումրիում ռուսական 102-րդ ռազմակայանի կարիքների համար) լրջորեն խախտել են ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության պլանները, որն անթաքույց պատշաճ տեղեկատվական ֆոն էր պատրաստում Հայաստանի և Արցախի

Հանրապետության դեմ ռազմական նոր ագրեսիայի սանձազերծման համար, ինչը ոչ քիչ չափով պայմանավորված էր նրանով, որ անդրովկիանոսյան ուղեվարների պլանները՝ կապված իշխանությունում Նիկոլ Վոլակիչի գտնվելու հետ, ինչպես ընդունված է արտահայտվել գրական լեզվով, զուր էին: Իսկ հիմնական ակտորները՝ հանձինս Թուրքիայի, ԻՀԿ-ի, ԵՄ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, ԱՄՆ-ի (Հարավային Կովկասում), ըստ իս, բացի Թուրքիայից և ԻՀԿ-ից, ներկայում Արևելյան Միջերկրածովում ՆԱՏՕ-ի անդամներ Թուրքիայի և Հունաստանի միջև ռազմական սրացման պայմաններում, ձեռնպահ կմնան ռազմական լարվածության նոր օջախի ստեղծում սադրելուց Ռուսաստանի հարավային սահմաններին: Մանավանդ որ առաջիկայում նրանք պետք է կողմնորոշվեն Նիկոլ Վոլակիչին փոխարինելու հարցում, որն իրեն չի արդարացրել: Ընդ որում՝ այնպիսի փոխարինմամբ, որն իր գործողություններով երկիրը կբերի Ադրբեջանի հետ պատերազմի սանձազերծման սպառնալիքին, քանի որ անդրովկիանոսյան ստրատեգները հիմնալի հասկանում են, որ գլոբալիստների՝ «Նիկոլ Փաշինյան» կողային անվանումը կրող նախագիծը ծախողվել է, իհարկե, ոչ առանց շոշափելի հարված հասցնելու հայ ժողովրդի միասնությանը, հայ հասարակության հոգևոր-բարոյական հիմքերը լրջորեն սասանելու, որոնք կազմում են հայոց պետականության գլխավոր հենարանը: Միևնույն ժամանակ, նշենք, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանը ձևափոխելու գլոբալիստների պլանները՝ Ռուսաստանի հարավային մատույցներում անկայունության գոտու ստեղծմամբ, չեն փոխվել: Դրանք Արևմուտքի գեոստրատեգների ծրագրի օրգանական մասն են, որոնց գործունեությունը ենթարկված է Երկիր մոլորակի վրա համաշխարհային ֆինանսական կապիտալի տիրապետության ապահովմանը: Իսկ աշխարհիս ֆինանսական հսկաների այդ բաղձալի նպատակին հասնելու բանալին որքան պարզ, նույնքան էլ նենգ է. ստեղծել աշխարհաքաղաքական պայմաններ դուարի տպագրասարքի անխափան աշխատանքի համար, որն աշխատում է ԱՄՆ խոշոր քաղաքներում գտնվող 12 դաշնային պահուստային բանկերի և մոտ երեք հազար առևտրային բանկերի ԱՄՆ Դաշնային պահուստային համակարգում միավորված անխոնջ հսկողության ներքո: Ընդ որում՝ քաղաքական-տնտեսական նպատակահարմարությանը համապատասխան, համաշխարհային ֆինանսական կապիտալը հաշվի կառնի Եվրոպական Կենտրոնական բանկի պահանջմունքները, որը գտնվում է Մայնի Ֆրանկֆուրտում, և, իհարկե, չի նեղացնի նաև Մեծ Բրիտանիայի ու Հյուսիսային Իռլանդիայի թագավորության գլխավոր ֆինանսական ինստիտուտին, երկիր, որը, իրավամբ, համարվում է աշխարհում գունավոր հեղափոխությունների հիմնական գաղափարախոսներից և մատակարարներից մեկը (եթե ոչ հիմնականը), ներառյալ, բնականաբար, նաև ԱՊՀ երկրները: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ «Լոնդոնը առաջինը մնաց աշխարհի ամենախոշոր ֆինանսական կենտրոնների ցուցակում, չնայած ԵՄ-ից դուրս գալու Մեծ Բրիտանիայի որոշմանը», – ասվում է Z/Yen Group Ltd ֆինանսական քոնսալթինգային ընկերության տեսության մեջ, որը կես տարին մեկ անգամ հաշվում է Global Fi-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

nancial Centres Index (GFCI) ցուցիչը (Interfax.ru>business/605358): Գաղտնիք չէ, որ մեր օրերում այդ հզորագույն ֆինանսական մոնստրների ճանապարհին կանգնած են Ռուսաստանն ու Չինաստանը, ինչպես նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը: Եվ որքան սրբապիղծ է մեզ համար, նույնքան էլ, ավաղ, տրամաբանական է համաշխարհային ֆինանսական շնաձկների դիրքերից լուրջ լարվածության ստեղծումը՝ քաոսի մեջ ներքաշելու համար բոլոր պետությունները, որոնք գտնվում են մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ եղբայրական Ռուսաստանի, ինչպես նաև Հայաստանի բարեկամ Իրանի Իսլամական Հանրապետության (որը XX դարի 90-ական թթ. հայ-ադրբեջանական արյունալի դիմակայության ընթացքում ցուցաբերեց բազմա-հազարամյա պարսկական քաղաքակրթությանը հատուկ իր բարձր բարոյական էությունը, ինչը լիովին առկա է նաև արդի փուլում) սահմանների ողջ պարագծով: Եվ, իհարկե, դրված է ցանկացած միջոցով Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության տնտեսական հզորությունը սասանելու խնդիրը, որը Ռուսաստանի Դաշնության հետ ռազմավարական դաշինքով, համոզված եմ, XXI դարի քաղաքակրթության տիեզերական փլուզումը կանխելու միակ հուսալի երաշխավորն է:

Հ.Գ. Կարդալով հոդվածը՝ ընթերցողը կարող է միանգամայն սպասելիորեն մտածել այն մասին, որ ես հատուկ շեղվեցի հարցի պատասխանից՝ իսկ ի՞նչ է սպասվում Հայաստանին նիկոլվովսկիչյան մղձավանջից հետո: Հարցը, ավելի շուտ՝ դրա պատասխանը, անկասկած, բավական հրատապ է: Բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է: Ասեմ միայն, որ գլոբալիստները և նրանց ձեռքի տակ գտնվող սորոսյան լափակերները ձևացնելու են ՀՀ-ում իշխանազավթման հնարավորություն անհամեմատ ավելի արմատական՝ ահաբեկչության հարազատ ուժերի կողմից, որպեսզի իրենց իսկական թեկնածուի իշխանության գալն ընկալվի ոչ այլ կերպ, քան ի վերուստ ուղարկված բարիք, համարյա թե հայ ժողովրդի փրկություն: Նման սցենարը, անկասկած, առկա է գլոբալիստ ստրատեգիաների գործոցներում: Աստված մի արասցե, որ այդ պլաններն իրականանան, այդ ժամանակ մենք կդառնանք հայոց պետականության ավելի «քաղաքակիրթ» փուլզման և Արցախի Հանրապետության կորստի վկաները: Կարծում եմ, որ այս վտանգի գիտակցումը, վերջապես, կդրդի Հայաստանի իսկական բարեկամներին օգնել մեր Հայրենիքի հայրենասերներին՝ կազմակերպելու առաջին հերթին Հայաստանի և Ռուսաստանի թշնամիների նկրտումների համակարգային դիմակայությունը: Ի՞նչ կլինի հետո: Ցույց կտա ժամանակը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПРОТИВ РОССИИ ВЕДЁТСЯ МАССИРОВАННАЯ ГИБРИДНАЯ ВОЙНА

Аннотация

Против России ведётся массированная гибридная война. На Западе оборону держит Республика Беларусь, на Южном Кавказе – Республика Армения. И нам важно ясно осознать, что любой удар противника по Беларуси в той или иной мере нацелен и на Армению, как и любой удар по Армении бьёт и по Беларуси, а в конечном итоге всё это нацелено и будет бить по нашему стратегическому союзнику, братской Российской Федерации.

В наши тревожные дни, когда моя Родина – Армения изо дня в день погружается в глубокий экономический кризис, чреватый обернуться дефолтом, а власть предрежающие, слепо подчиняясь инструкциям заокеанских кукловодов и соросовской камарильи армянского розлива, занимаются всякой ерундой и словоблудием, любого здравомыслящего гражданина Республики Армения (далее – РА) не может не охватить чувство глубокой тревоги за судьбу армянской государственности. При этом конкретно меня не покидает осознание некоей собственной вины за положение дел в нашей стране. Пишу эти строки не из желания изобразить в современной Армении (еще в 301 г. принявшей Христианство как государственную религию, причём за 11 лет до того, как в 312 г. император Константин I Великий провозгласил Христианство официальным культом Римской империи) отправление религиозной церемонии мусульман-шиитов Шахсей-вахсей, которая имитирует страдания и гибель потомков халифа Али (зятя пророка Мухаммада), убитого в 680 г. в битве при Кербеле.

Нет, уважаемый читатель, Шахсей-вахсей отнюдь не в нашей христианской традиции даже в условиях, когда не только при молчаливом согласии, но и при прямом потакании властей РА Армянская Апостольская Святая церковь подвергается сатанинским нападкам со стороны расплодившихся после государственного переворота в РА апреля–мая 2018 г. последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», разного рода соросовских прихлебателей и активистов ЛГБТ-сообщества.

Чувство же своей вины обусловлено тем, что единственным оружием борьбы против антинациональных властей Армении, увы, в настоящее время являются лишь мои статьи, к счастью, публикуемые ИА REGNUM, а дальнейшем публикуются двумя-тремя патриотическими интернет-изданиями – «Иравунк», «Новое Время» и Shame. am и через сеть первичных организаций партии «Национальное Единение» распространяются в марзах (областях) РА. К сожалению, уважаемый читатель, за два с половиной года после государственного переворота в РА, мне так и не удалось склонить кураторов оппозиционных телеканалов к осознанию абсолютной проигрышности их великодушного, этакое снисходительного отношения к персоне «народного премьера» Никола Воваевича, его трепетным обереганием путём недопущения вашего покорного слуги, Арташеса Гегамяна, в телеэфир подконтрольных им телеканалов. Без ложной скромности могу констатировать, что имевшие место в 2019 и 2020 годах два моих выступления по телеканалу ArmNews собрали весьма внушительную зрительскую аудиторию, что, конечно, не могло не насторожить Никол Воваевича, себя любимого, видимо, и ещё кое-кого. Но не это главное. Так чем же обусловлены мои тревоги за судьбу РА?

Замечу, что по состоянию на 25 августа 2020 года, согласно сборнику «Основные предварительные макроэкономические показатели, полученные по текущим оперативным сводкам, характеризующие социально-экономическое положение РА», показатель экономической активности в январе–июле 2020 г. к январю–июлю 2019 г. составил 94,3%, при этом объём строительства – 77,4%, оборот торговли – 89,0%, объём услуг (без торговли) – 90,7%, внешнеторговый оборот – 88,7%. Отметим также, что объём экспорта составил 93,6%, что на \$75,1 млн меньше соответствующего показателя за такой же период 2019 г. На этом фоне, согласно сборнику «Справочник Центрального банка, июнь 2020 г.» (стр. 44), чистый приток денежных средств из-за рубежа по банковской линии физическим лицам РА в январе–июне 2020 года составил \$192 млн 774 тыс., что на \$37 млн 417 тыс. меньше, чем за такой же период 2019 г. Для полноты картины приведём данные о динамике показателей государственного внешнего долга за этот же период. Так, согласно сборнику Статистического комитета РА «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе-июне 2020 года» (стр. 121) к 1 июля 2020 г. государственный долг РА составил \$ 7 млрд 721 млн 753 тыс. (заметим, что согласно данным Минфина РА к 1 августа т. г. государственный долг РА за 1 месяц увеличился на \$ 217 млн 247 тыс. и составил \$ 7 млрд 939 млн). При этом к 1 августа т. г. государственный внешний долг составил \$ 6 млрд 55 млн и в течение месяца возрос на \$ 74 млн, а с начала года возрос на \$ 479 млн: Отметим и то обстоятельство, что в 2020 г. сумма платежей по процентам государственного долга в т. г. предусмотрена в объёме 167 млрд драмов (драмы –

денежная единица РА, \$1 = 476,56 по текущему курсу), а на погашение государственного долга государственным бюджетом предусмотрено израсходовать 272 млрд драмов (\$ 570 млн 757 тыс.). При этом заметим, что дефицит бюджета на 2020 г. предусмотрен в объеме 183 млрд драмов, или \$ 384 млн. То есть в совокупности финансовые нужды государства для обслуживания внешнего долга и дефицита бюджета в 2020 г. составят 622 млрд драмов, или \$ 1 млрд 305 млн 187 тыс. И это при том, что когда доходы государственного бюджета на текущий год запланированы в объеме 1,697 триллиона драмов (\$ 3 млрд 560,1 млн), то есть обслуживание госдолга и дефицита бюджета превысят 36,66% доходов госбюджета. И это в условиях существенного сокращения в текущем году объема прямых иностранных инвестиций, то есть сокращения протока валюты в РА. Да простит меня уважаемый читатель за столь подробное описание состояния дел в финансовой сфере Республики Армения. Думаю, что оно поможет глубже понять полную неадекватность действий «народного премьера» Никола Воваевича и его приспешников в условиях столь тревожного состояния в бюджетной сфере РА. Для доказательности справедливости данной оценки достаточно ознакомиться с повесткой работы правительства РА, уже не приходится говорить о нескончаемых live-ах новоявленного бородатого армянского нарцисса наших дней, известного как Никол Воваевич Пашинян. Впрочем, чтобы не погрешить против истины, изначально отметим: сказать, что Никол Воваевич бездельничает, было бы нечестно. Свои воистину революционные знания во всех областях нашей жизни он всячески старается довести, в частности, до фермеров. Так, в ходе недавней рабочей поездки в Котайкский марз (область) Никол Воваевич щедро поделился с селянами своими безграничными знаниями в области ... выращивания ягод. Оказывается, что, согласно советам «народного премьера», для получения высоких урожаев ягод крайне важно знание фермерами, в том числе выпускниками вузов, как минимум, русского и английского языков: «Нельзя в наши дни выращивать ежевику без знания русского языка, ведь ЕАЭС – наш самый крупный рынок». Не правда ли, звучит мудро, тем более что в недавнем интервью программе «HARDTalk» BBC он своим личным примером преподавал всем урок. И вовсе не беда, что в ходе этого интервью стало открытием, что армяне Нагорного Карабаха составляли не 80–90%, а всего лишь 18–19% от общего населения Арцаха. Эта воинствующая безграмотность «народного премьера» (надеюсь, в данном случае обусловленная невладением им английского языка) относительно необходимости знания иностранных языков при выращивании ягод – прямое издевательство над тружениками села, которые в наши дни буквально изнывают под бременем неоплаченных ссуд, долгов за водопользование и при этом в качестве утешения они вынуждены слушать от Никола Воваевича только ему одному известные секреты повышения урожайности ягодных культур.

Можно было и далее продолжить изложение фактов из тяжелых, но содержательных трудовых будней Никола Воваевича, более того, привести умилительные примеры, характеризующие неугомонный характер «народного премьера», который в силу своего трудолюбия даже в ходе кратковременного отпуска занят работой: Никол Воваевич собственноручно зазывает граждан РА посетить достопримечательности Армении, особенно места, связанные с именем царя Армении Ашота II Ерката (Железный), правившего в 914–928 (929) гг. (в прямом эфире в Facebook Никол Воваевич показал старинную крепость Ашота Ерката и красивую окрестность вокруг неё, сопровождая сей показ агитацией обязательно посетить эти места). Согласно Николу Воваевичу, вовсе не беда, что в условиях пандемии коронавируса, когда почти каждый третий житель Армении оказался за чертой бедности, а многие десятки тысяч наших граждан не могут расплатиться по ранее взятым кредитам, всё это отнюдь не помеха для туристических поездок. В сложившемся в РА тяжёлом социально-экономическом положении премьер-министру выступать в роли туристического агента, мягко выражаясь, на грани сумасшествия, но «народного премьера» все эти напасти, свалившиеся на головы наших граждан из-за бездарного правления властей не тревожат, не надо превращать в трагедию, это всё проходяще.

Не скрою, уважаемый читатель, что, наблюдая за действиями Никола Воваевича и сотоварищи, единственное чувство, которое я испытал, было недоумение. И оно во многом было обусловлено выплеснувшейся наружу какой-то неувязкой, связанной с тем, что, с одной стороны, «народный премьер» наконец-то освободился, хотя и частично, от полного следования установкам соросовских кукловодов, чему доказательством «свободное плавание» Никола Воваевича в своих рассуждениях по самым разным темам. С другой стороны, уважаемый читатель, моё недоумение вызвано тем, что даже соросовским разрушителям государственности и в голову не могли прийти подобные новые революционные технологии оболванивания населения, которыми свободно пользуется Никол Воваевич. Анализируя действия «народного премьера», невольно склоняешься к выводу, что в Республике Армения властями реализуется опасная технология оболванивания населения путём последовательного его зомбирования, не исключая, что зачастую это происходит на бессознательном уровне. Причём этой цели подчинены все социальные институты РА: политика, проводимая Правительством РА в области образования, науки, культуры, религии, разного рода неправительственные организации, щедро финансируемые фондом Сороса «Открытое общество» и прочими псевдорадетелями укрепления гражданского общества, соблюдения прав человека и тому подобной навязываемой обществу политической ерунды. В то же время, внимательно отслеживая реакцию армянско-

го общества на процессы разрушения нашей государственности, с тревогой вынужден констатировать, что довольно-таки существенная её часть оставляет впечатление лишённой воли, способности трезво оценивать происходящее, пассивной общности людей. Размышляя над этим, вспомнил исключительное по своей актуальности выступление перед членами Совета Федерации России выдающегося учёного и мыслителя, действующего руководителя Научно-исследовательского центра «Курчатовский институт» Михаила Ковальчука, имевшее место аж 30 сентября 2015 года. Михаил Валентинович еще 5 лет назад в своём выступлении в Совфеде РФ предрёк: «Сегодня возникла реальная технологическая возможность вмешаться в процесс эволюции человека. И цель – создать принципиально новый подвид Homo sapiens – служебного человека. Служебный человек обладает ограниченным самосознанием, его размножение находится под внешним контролем, «дешевым кормом» ему служат генно-модифицированные организмы». Дальше – больше. В своей речи М. В. Ковальчук процитировал строки из меморандума национальной безопасности США 1974 года: « ... Политика в области народонаселения становится весьма важной для соблюдения экономических интересов США. Следует создать социальные и психологические предпосылки для якобы стихийного снижения рождаемости ... Примеры того, какие работы ведет американское агентство DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency – агентство передовых оборонных исследовательских проектов – агентство Пентагона, отвечающее за разработку новых технологий для использования в вооруженных силах) в этой области, по управлению сознанием, по созданию этногенетических систем можно увидеть, если почитать только названия, достаточно понять каковы масштабы этой деятельности». Опасные последствия результатов технологий, о которых говорил академик М. В. Ковальчук, создающих «возможность для воздействия на психофизиологическую сферу человека, причем очень легкую и простую», а также «внедрение в массовое сознание представлений, противоречащих естественным (семей без детей и ценностей ЛГБТ)», мы видим на примере современной Армении. Уважаемый читатель, в условиях, когда «Ряд Telegram-каналов, освещающих конфликтные события в мире, сообщили о том, что в Азербайджан переброшено около 500 сирийских боевиков, в основном туркоманы из вооруженных формирований «Султан Мурад», Свободной Сирийской армии и «Хамзат», о чём написал обозреватель «Независимой газеты» Владимир Мухин в статье от 1 сентября 2020 г. под заглавием «Сирийские боевики в Азербайджане готовятся к блицкригу в Армении» – поясним, чем заняты «народный премьер» РА. Но прежде приведём некоторые подробности из этой статьи, в частности, В. Мухин пишет: «На днях в Баку прошла акция протеста, участники которой призывали Турцию «спасти Азербайджан от армян и русских». Они, размахивая флагами Турции, требовали от

властей «разместить турецкую военную базу и взять реванш за июльские бои на армяно-азербайджанской границе ...». Востоковед Игорь Дмитриев, комментируя оценку в своем Telegram-канале, утверждает: «Фактически военную базу в Азербайджане турки уже создали. Ходят активные слухи, что Турция после учений (имеются в виду азербайджано-турецкие маневры, которые состоялись в июле – начале августа 2020 года. – «НГ») оставила в Азербайджане часть своих военных, в том числе самолеты F-16 с персоналом в дополнение к подразделению турецких беспилотников. Эти выводы косвенно подтверждает турецкий политолог, ведущий эксперт экспертно-аналитической сети «Анкара–Москва» Энгин Озер, которого активно цитируют азербайджанские СМИ. Он утверждает: «Турецкие военные и так присутствуют в Нахичевани, почему бы не дать им официальный статус, ведь юридических препон для этого нет» (https://www.ng.ru/armies/2020-09-01/5_7952_armenia.html).

А какова реакция «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого? – вполне уместно может задаться вопросом уважаемый читатель. Что ж, успокою. Никол Воваевич, будучи стратегом галактического масштаба, дал, как это сейчас модно называть, асимметричный ответ, а именно: с заповедных лесов своей малой родины Иджевана в прямом эфире в Facebook он, повторюсь, стал рекламировать туристические маршруты, ведущие к крепости царя Ашота Ерката (Железного), чем наверняка привёл в смятение азербайджано-турецких военных стратегов. Так-то им и надо. Знай наших ! Благо что в руководстве Министерства обороны и Генерального штаба Вооруженных сил Республики Армения работают чудом уцелевшие в годы николвоваевского кадрового беспредела профессиональные военные. Не сглазить бы! В этих условиях рассказывать Николу Воваевичу о глобальных вызовах XXI века, о приоритетах научно-технического развития жизненно важных для экономического выживания Республики Армения, о тактических и стратегических задачах – в плане восприятия всего этого с его стороны равнозначно площадной ругани в адрес «народного премьера». Какие ещё там мудрствования «от лукавого» о востребованности внедрения в экономику РА принципиально новых технологий и продуктов, поиске новых рынков. Все эти, на взгляд Пашиняна, благоглупости вовсе не входят в число приоритетов, ради реализации которых был произведён государственный переворот. Тем более в условиях, когда окопавшиеся во властных структурах РА соросята в доску молчат на этот счёт. На этом гнетущем фоне уже не приходится говорить об абсолютном незнании власть предержащими Армении элементарных основ функционирования системы управления, в основе которой управляющая и управляемая подсистемы. Им абсолютно неведомы характер взаимодействия управляющей и управляемой систем, их сущность и свойства. Словом, налицо полное отсутствие минимальных знаний, хотя бы мало-

мальски необходимых для управления государством. Им, спустя два с половиной года после захвата власти в РА, чуждо понимание той простой истины, что процесс управления – это не бесконечные, как правило, безграмотные в плане предмета обсуждения прямые эфиры по Facebook, а это должно быть целенаправленным воздействием управляющей системы (в нашем случае правительства РА) на управляемую, ориентированную на достижение определенной цели. Свидетельства объективности этого вывода о непрофессионализме властей изобилуют. Так, уже стало повседневной практикой, когда обсуждение актуальных вопросов нашей повседневной жизни происходит на улице, у зданий правительства, а также министерств РА. При этом предметом обсуждения являются вопросы эксплуатации Амулсарского золоторудного месторождения или же протестные митинги, сопровождаемые разоблачением антинациональных начинаний правительства РА, нацеленных на разрушение генетического кода армянского народа. Действий, коварно реализуемых путём изменения школьных программ, изъятия оттуда всего того, что формирует содержание цивилизационных основ армянской нации. Об этом мне уже приходилось писать в статье «Проект глобалистов «Никол Пашинян» потерпел фиаско! Что дальше?», опубликованной 18 августа т. г. ИА REGNUM.

Читая многие десятки, если не сотни, аналитических статей, анализируя официальные статистические материалы, внимательно осмысливая выступления и интервью специалистов самых разных профилей в СМИ и по телевидению, постоянно задаюсь вопросом: как охарактеризовать нынешнее состояние армянского общества? При этом полностью отдаю себе отчёт в том, что будущее армянского общества, функционирующего под руководством приведенных из-за океана нынешних властей РА, в случае неприятия действенных мер по их незамедлительному отстранению приведет к полному разрушению армянской государственности. С чем мы имеем дело? Вновь и вновь задаешься вопросом: неужто насаждаемые соросовской политической братвой нравы являются чем-то новым в обустройстве современного общества? Как и следовало ожидать, и в этом случае всё новое – это давно забытое старое. Так, 30 декабря 2018 г. интернет-издание Планета КОБ (Концепция общественной безопасности) опубликовало статью Дианы Меркурьевой под заглавием «Как победить Толпо-элитаризм?». Прочитав эту статью, первое, о чём подумал, так это то, что автор статьи, сама того не подозревая, формализовала и перевела на научный язык все события, происходящее в РА после государственного переворота апреля–мая 2018 года. Чтобы читателям было понятно о чём идёт речь, несколько подробнее изложу определённые выдержки из этой публикации (<https://www.planet-kob.ru/articles/8217/kak-pobedit-tolpo-elitarizm>). Само понятие Толпо-«элитаризм» автором определяется как иерархическое пирамидальное устройство общества, в ко-

тором высшие слои общества не признают человеческого достоинства нижних слоёв общества и паразитируют на нём. На примере Никола Воваевича и правительства РА, а также фракции «Мой шаг», имеющей большинство в Национальном Собрании РА (далее – НС РА), подконтрольной «народному премьеру», мы видим предметное воплощение в жизни современной Армении Толпо-«элитаризма». Далее в статье читаем, что Толпо-«элитаризму» свойственно (Столпы Толпо-«элитаризма»): 1. Иерархичность, пирамидальность (это точь в точь присуще правительству РА), 2. Безнравственность, антиэтика (достаточно напомнить читателям, что за провалы в работе руководители исполнительной и законодательной властей РА за последний год были премированы в сумме \$120 млн), 3. Паразитизм (убедительным подтверждением полного соответствия николвоваевской клики этому определению могут послужить десятки публикаций на эту тему, в том числе и автора этих строк, не говоря об уголовных делах, возбуждённых против представителей власть предержащих), 4. Монополия на знание (это очень характерно для «народного премьера», весьма смело объявившего беспощадную войну эпидемии коронавируса, грозно заявив, что он пинцетом уничтожит каждый из вирусов). Для полноты картины отметим, что в итоге действий нашего популиста всезнайки по состоянию на 2 сентября 2020 г. число подтвержденных случаев заражения коронавирусом в Армении выросло до 44 075. Для сравнения отметим, что, по состоянию на 1 сентября, таких случаев было 43 878, то есть за сутки было выявлено 197 новых случаев заражения; в общей сложности от осложнений коронавируса в РА скончались 884 человека; число излечившихся от инфекции составляет 38 631; на лечении находится 4291 человек; общее количество проведенных тестов 209 389. Армения в этой грустной статистике занимает 14 место в списке стран, проваливших борьбу с пандемией коронавируса. Зато в этих условиях министр здравоохранения РА Арсен Торосян счёл возможным уйти в отпуск (не это ли ярчайшее проявление безнравственности и паразитизма?).

Я не стану далее подробно излагать абсолютное соответствие, полную идентичность Толпо-«элитаризма» с сутью правительства РА, а отмечу лишь вывод автора статьи, сводящийся к тому, что Толпо-«элитаризм» возможно победить, лишь противопоставив ему Концепцию общественной безопасности (далее – КОБ). Отметим, что КОБ свойственно: децентрализация, основанная на подлинном народовластии; нравственность; развитие; доступ к знанию. То есть все те условия, которые напрочь отсутствуют в РА в условиях диктатуры Никола Пашина и К^о. Причём Диана Меркурьева особо отмечает, что через «доступ к знанию» возможно победить и изменить Толпо-«элитаризм» в его основе, при этом не умаляя важность децентрализации, нравственности и развития. На этом фоне нельзя не заметить, что весьма своеобразно обеспечивается доступ к знанию в РА.

Заметим, что в преддверии 1 сентября т. г. плата за обучение на некоторых факультетах частных и государственных вузов Армении повысилась. Так, стоимость обучения первокурсников в Ереванском государственном университете по сравнению с прошлым годом выросла. Например, обучение по специальности «Информационная безопасность», «Информатика и прикладная математика» выросло на 160 000 драмов (около 330 долларов США), достигнув 700 000 драмов (чуть больше 1400 долларов США) вместо прежних 540 000 драмов. Далее, стоимость обучения по специальностям «Международные отношения», «Общественное управление», «Юриспруденция», «Управление», «Финансы» выросла на 130 000 драмов, или на \$ 268.

Ещё и ещё раз хочу подчеркнуть, что единственным путём победы над ведущим к гибели армянскую государственность Толпо-«элитаризмом» является безотлагательное отстранение от власти Никола Пашиняна и его ближайшего окружения. Причём время не ждёт и сделать это следует в возможно кратчайшие сроки до того, как в Армению прибудут заокеанские эмиссары и будет осуществлён окончательный переход РА под внешнее управление. При этом, чтобы не оказаться в положении, свидетелями которого мы стали, когда достойный лидер братской, союзнической России Владимир Владимирович Путин, спасая теперь уже армянскую государственность, будет вынужден, как в случае с ситуацией, сложившейся в Республике Беларусь, сделать серьёзное заявление по РА. Напомним читателям, что 27 августа 2020 г., отвечая на вопрос журналиста ВГТРК, ведущего программы «Вести в субботу» Сергея Брилёва об оказании помощи Минску при первом запросе, В. В. Путин весьма однозначно заявил: «Нет необходимости здесь что-то скрывать. Действительно, в рамках Союзного договора, Договора о Союзном государстве, и в рамках Договора о коллективной безопасности (ОДКБ) есть соответствующие статьи, которые говорят о том, что все государства-члены этих организаций, в том числе и Союзного государства, а там всего два государства-участника, Россия и Беларусь, должны оказывать друг другу помощь и в защите суверенитета, внешних границ, и в защите стабильности. Там так и написано. В этой связи, конечно, у нас есть обязательства перед Белоруссией, и Александр Григорьевич Лукашенко так и поставил вопрос. Он поставил вопрос о том, что хотел бы, чтобы мы оказали при необходимости соответствующую помощь. Я сказал, что Россия исполнит все свои обязательства» (kremlin.ru/events/president/news/63951). Не вызывает сомнений, что в борьбе с Толпо-«элитарными» устоями, последовательно укореняющимися в Армении, следует объединить усилия, интеллектуальный, информационный и финансовый ресурс всех истинно оппозиционных антинациональному режиму Пашиняна политических сил. При этом следует учесть, что против армянского государства на системной основе вот уже не первый год ведётся гибридная война,

щедро финансируемая из-за бугра. Противопоставить этой гибридной войне отдельные весьма убедительные выступления, в частности, второго и третьего президентов РА Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, раскрывающие всю опасность, угрожающую основам государства, обусловленную дальнейшим пребыванием у власти Никола Воваевича и разного рода соросовских прихлебателей, крайне недостаточно. При этом непростительно на этом этапе борьбы с антинациональным режимом Пашиняна делить оппозицию на своих и чужих, тем более лишать «чужой» оппозиции возможности воспользоваться услугами подконтрольных оппозиционным политикам информационных ресурсов. Важно осознать, что все представители подлинной оппозиции режиму Пашиняна находятся на одном и том же корабле, название которого «Республика Армения». На корабле, который попал в шторм из-за преступно безграмотного руководства капитана и его команды. Так что, не приведи Господь, и тонуть будем вместе, или вместе поплывём в тихую гавань и будем латать пробоины на нашем корабле, а скорее всего, заново создадим новый, непотопляемый корабль, который назовем – Республика Армения и Республика Арцах. При этом убеждён, что наши благодарные потомки двух армянских государств и восьмимиллионной армянской Диаспоры пожелают нам семь футов под килем и попутного ветра.

Справедливости ради хотелось бы отметить, что впервые об опасности Толпо-«элитаризма» было заявлено в начале 2000-х годов безвременно ушедшим из жизни при весьма странных обстоятельствах генерал-майором Петровым Константином Павловичем, президентом Академии управления глобальными и региональными процессами социального и экономического развития. Спустя четыре дня после интервью журналистам четырех американских СМИ К. Петров скоропостижно скончался. Его перу принадлежат также и интересные публикации в области Концепции общественной безопасности.

В заключение статьи вновь хотелось бы отметить, что против Российской Федерации ведётся массированная гибридная война. Да, уважаемый читатель, я не оговорился, против России ведётся коварная гибридная война, на Западе оборону держит Республика Беларусь, на Южном Кавказе – Республика Армения. И нам важно ясно осознать, что любой удар противника по Беларуси в той или иной мере нацелен и на Армению, как и любой удар по Армении бьёт и по Беларуси, а в конечном итоге всё это нацелено и будет бить по нашему стратегическому союзнику, братской Российской Федерации. Поэтому оппозиционные политики Армении во всех своих действиях должны исходить из осознания этой данности и понять, что любой удар по Роберту Седраковичу Кочаряну или Сержу Азатовичу Саргсяну неминуемо бьёт и по Айку Бабуханяну, Арташесу Гегамяну, Вазгену Манукяну, Давиду Шахназаряну и многим оппонентам антинацио-

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

нальных властей РА. А посему в качестве эпилога статьи приведу созвучные нашему времени последние слова из проповеди английского поэта и проповедника, настоятеля собора Святого Павла в Лондоне Джона Донна, ставшие эпиграфом к роману Эрнеста Хемингуэя «По ком звонит колокол»: «Смерть каждого Человека умаляет и меня, ибо я един со всем человечеством, а потому не спрашивай никогда, по ком звонит Колокол: он звонит по Тебе».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄ ՎԱՐԿՈՒՄ Է ԿԵՆՏՐՈՆԱՑՎԱԾ ՀԻՔՐԻԴԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Անոտացիա

Ռուսաստանի Դաշնության դեմ վարվում է կենտրոնացված հիբրիդային պատերազմ: Արևմուտքում պաշտպանությունը պահում է Բելառուսի Հանրապետությունը, Հարավային Կովկասում՝ Հայաստանի Հանրապետությունը: Եվ կարևոր է, որպեսզի մենք հստակ հասկանանք, որ հակառակորդի ցանկացած հարված Բելառուսին այս կամ այն չափով ուղղված է նաև Հայաստանին, ինչպես և ցանկացած հարված Հայաստանին հարված է Բելառուսին, իսկ վերջնադրությունը այդ ամենն ուղղված է և հարվածելու է մեր ռազմավարական դաշնակցին՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնությանը:

Մեր տագնապահույզ օրերում, երբ իմ Հայրենիքը՝ Հայաստանը, օրեցօր մխրձվում է տնտեսական խոր ձգնաժամի մեջ, որը կարող է վերածվել դեֆոլտի, իսկ իշխանավորները, կուրորեն ենթարկվելով անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների և հայկական շշալցման սորոսյան խառնամբոխի հրահանգներին, զբաղվում են ամեն տեսակ անհեթեթությամբ ու դատարկաբանությամբ, Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) ցանկացած ողջախոհ քաղաքացու չի կարող չհամակել տագնապի խոր զգացողությունը հայկական պետականության ճակատագրի համար: Ընդ որում՝ կոնկրետ ինձ չի լքում մի ինչ-որ սեփական մեղքի գիտակցությունը մեր երկրի իրավիճակի համար: Գրում եմ այս տողերը ո՛չ ժամանակակից Հայաստանում (որը դեռևս 301 թ. Քրիստոնեությունն ընդունել է որպես պետական կրոն, ընդ որում՝ 312 թ. կայսր Կոնստանտին I Մեծի կողմից Քրիստոնեությունը Հռոմեական կայսրության պետական պաշտամունք հռչակվելուց 11 տարի առաջ) շիա մուսուլմանների Շախսեյ-վախսեյ կրոնական ծեսի կատարումը նկարագրելու ցանկությունից, որը ներկայացնում է խալիֆ Ալիի (Մուհամեդ մարգարեի փեսայի)՝ սպանված 680 թ. Քերբելի ճակատամարտում, տառապանքներն ու նահատակությունը:

Ո՛չ, հարգելի ընթերցող, Շախսեյ-վախսեյը բնավ չի տեղավորվում մեր քրիստոնեական ավանդույթում՝ անգամ այն պայմաններում, երբ ոչ միայն ՀՀ իշխանությունների լուռ համաձայնությամբ, այլև ուղղակի հրահրմամբ Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին ենթարկվում է սատանայական հարձակումների ՀՀ-ում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո

բազմացած «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդների, տարատեսակ սորոսյան լափակերների և LQPS-հանրության ակտիվիստների կողմից: Իսկ սեփական մեղքի զգացողությունը պայմանավորված է նրանով, որ Հայաստանի հակազգային իշխանությունների դեմ պայքարի միակ զենքը, ավաղ, ներկայումս միայն իմ հոգվածներն են, որոնք, բարեբախտաբար, հրապարակվում են REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, իսկ այնուհետև՝ մեկ-երկու հայրենասիրական ինտերնետ-պարբերականներում՝ «Իրավունք», «Новое Время» և Shame.am, և «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության սկզբնական կազմակերպությունների ցանցի միջոցով տարածվում են ՀՀ մարզերում: Ցավոք, հարգելի ընթերցող, ՀՀ-ում պետական հեղաշրջումից հետո անցած երկուսուկես տարվա ընթացքում ինձ այդպես էլ չհաջողվեց ընդդիմադիր հեռուստաալիքների ղեկավարներին հասցնել այն գիտակցությունը, որ իրենց մեծահոգի, մի տեսակ ներողամիտ վերաբերմունքը «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի հանդեպ, նրա սրտահույզ պաշտպանությունը ձեր խոնարհ ծառային՝ Արտաշես Գեղամյանին իրենց ենթակա հեռուստաալիքների հեռուստաէթերը չտրամադրելու միջոցով բացարձակ տանուլ տալ է նշանակում: Առանց կեղծ համեստության կարող եմ փաստել, որ 2019 և 2020 թվականներին իմ երկու ելույթները ArmNews հեռուստաալիքով բավական պատկառելի լսարան էին հավաքել, ինչը, իհարկե, չէր կարող չտազնապեցնել Նիկոլ Վոլակիչին՝ իր իսկ սիրելիին, և, ըստ երևույթին, էլի ինչ-որ մեկին: Բայց սա չէ գլխավորը: Ուրեմն, ինչո՞վ են պայմանավորված իմ տազնապները ՀՀ ձակատագրի համար:

Նշեմ, որ 2020 թ. օգոստոսի 25-ի դրությամբ, համաձայն «ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակը բնութագրող ընթացիկ-օպերատիվ ամփոփմամբ ստացված նախնական հիմնական մակրոտնտեսական ցուցանիշների», տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը 2020 թ. հունվար-հուլիսին, 2019 թ. հունվար-հուլիսի համեմատ, կազմել է 94,3%, ընդ որում՝ շինարարության ծավալը՝ 77,4%, առևտրի շրջանառությունը՝ 89,0%, ծառայությունների ծավալը (առանց առևտրի)՝ 90,7%, արտաքին առևտրաշրջանառությունը՝ 88,7%: Նշենք նաև, որ արտահանման ծավալը կազմել է 93,6%, ինչը \$75,1 մլն-ով ավելի քիչ է 2019 թ. նույն ժամանակահատվածի համապատասխան ցուցանիշից: Այս ֆոնին, համաձայն Կենտրոնական բանկի 2020 թ. հունիսի տեղեկագրի (էջ 44), ՀՀ ֆիզիկական անձանց 2020 թ. հունվար-հունիսին բանկային գծով արտասահմանից ուղարկված դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է \$192 մլն 774 հազ., ինչը \$37 մլն 417 հազարով ավելի քիչ է 2019 թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատ: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, ներկայացնենք նույն ժամանակահատվածում արտաքին պետական պարտքի ցուցանիշների դինամիկայի տվյալները: Այսպես, համաձայն ՀՀ Վիճակագրական կոմիտեի «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար-հունիսին» տեղեկագրի (էջ 121)՝ 2020 թ. հուլիսի 1-ի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքը կազմել է \$7 մլրդ 721 մլն 753 հազ. (նշենք, որ համաձայն ՀՀ ֆինանսների նախարարության տվյալ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ների՝ ս. թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ ՀՀ պետական պարտքը մեկ ամսում ավելացել է \$ 217 մլն 247 հազարով և կազմել \$7 մլրդ 939 մլն): Ընդ որում՝ ս. թ. օգոստոսի 1-ի դրությամբ արտաքին պետական պարտքը կազմել է \$6 մլրդ 55 մլն և մեկ ամսվա ընթացքում ավելացել \$74 մլն-ով, իսկ տարեսկզբից՝ \$479 մլն-ով: Նշենք նաև այն հանգամանքը, որ 2020 թ. պետական պարտքի տոկոսավճարները ս. թ. նախատեսված են 167 մլրդ դրամի չափով (դրամը ՀՀ դրամական միավորն է, \$1 = 476,56 ըստ ընթացիկ փոխարժեքի), իսկ պետական բյուջեից պետական պարտքի մարման համար նախատեսված է ծախսել 272 մլրդ դրամ (\$570 մլն 757 հազ.): Ընդ որում՝ նկատենք, որ բյուջեի դեֆիցիտը 2020 թ. նախատեսված է 183 մլրդ դրամ կամ \$384 մլն ծավալով: Այսինքն՝ ընդհանուր առմամբ պետության ֆինանսական կարիքները արտաքին պարտքի և բյուջեի դեֆիցիտի սպասարկման համար 2020 թ. կկազմեն 622 մլրդ դրամ կամ \$1 մլրդ 305 մլն 187 հազ.: Դա էլ այն դեպքում, երբ պետական բյուջեի եկամուտները ընթացիկ տարում նախատեսված են 1,697 տրիլիոն դրամի չափով (\$3 մլրդ 560,1 մլն), այսինքն՝ պետական պարտքի և բյուջեի դեֆիցիտի սպասարկումը կգերազանցի պետական բյուջեի եկամուտների 36,66%-ը: Եվ սա՝ ընթացիկ տարում օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների ծավալի էական կրճատման, այսինքն՝ ՀՀ ներհոսքի կրճատման պայմաններում: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական ոլորտի իրավիճակի այսքան մանրամասն նկարագրության համար: Կարծում եմ, որ այն կօգնի ավելի խոր հասկանալ «Ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի և նրա կամակատարների գործողությունների լիակատար անհամարժեքությունը ՀՀ բյուջեի ոլորտում տիրող այսքան տագնապալի իրավիճակի պայմաններում: Այս գնահատականի արդարացիության ապացուցելիության համար բավական է ծանոթանալ ՀՀ կառավարության աշխատանքի օրակարգին, էլ չեմ ասում մեր օրերի նորահայտ մորուքավոր հայ Նարցիսի անվերջ live-երի մասին, որն անձամբ հայտնի է որպես Նիկոլ Վոլայի Փաշինյան: Ի դեպ, որպեսզի չմեղանչենք ճշմարտության դեմ, սկզբից ևեթ նշենք. ասել, թե Նիկոլ Վոլակիչն անգործության է մատնված, ազնիվ չէր լինի: Իր հիրավի հեղափոխական գիտելիքները մեր կյանքի բոլոր բնագավառներում նա ամեն կերպ ջանում է հասցնել, մասնավորապես, ֆերմերներին: Այսպես, Կոտայքի մարզ վերջերս կատարած աշխատանքային ուղևորության ժամանակ Նիկոլ Վոլակիչը գյուղացիների հետ շռայլորեն կիսեց իր անսպառ գիտելիքները ... հատապտուղների աճեցման ոլորտում: Պարզվում է, որ, համաձայն «Ժողվարչապետի» խորհուրդների, հատապտուղների լավ բերք ստանալու համար չափազանց կարևոր է, որ ֆերմերները, այդ թվում՝ բուհերի շրջանավարտները, առնվազն, ռուսերեն և անգլերեն իմանան. «Չի կարելի մեր օրերում մոշ աճեցնել առանց ռուսերենի իմացության, չէ՞ որ ԵՏՄ-ն մեր ամենամեծ շուկան է»: Իրոք որ իմաստուն է հնչում, չէ՞, մանավանդ որ BBC-ի HARDTalk ծրագրին վերջերս տված հարցազրույցում նա իր անձնական օրինակով բոլորին դաս տվեց: Եվ բնավ էլ դժբախտություն չէ, որ այդ հարցազրույցի ընթացքում հայտնություն

դարձավ, որ Լեռնային Ղարաբաղի հայերը կազմել են Արցախի ընդհանուր բնակչության ոչ թե 80–90%-ը, այլ ընդամենը 18–19%-ը: «Ժողվարչապետի» այս մարտնչող անգրագիտությունը (հույս ունեմ՝ տվյալ պարագայում պայմանավորված նրանով, որ անգլերենին չի տիրապետում) օտար լեզուների իմացության անհրաժեշտության վերաբերյալ հատապտուղների աճեցման գործում՝ ուղղակի ծաղրածանակ է գյուղի աշխատավորների հանդեպ, որոնք մեր օրերում տառացիորեն հալումաշ են եղել չվճարված վարկերի, ջրօգտագործման պարտքերի բեռից և հետոն էլ որպես մխիթարանք ստիպված են լսել Նիկոլ Վոլակիչից միայն իրեն հայտնի գաղտնիքներ հատապտուղային մշակաբույսերի բերքատվությունը բարձրացնելու մասին:

Կարելի էր շարունակել փաստեր ներկայացնել Նիկոլ Վոլակիչի ծանր, բայց բովանդակալից աշխատանքային առօրյայից, ավելին՝ զմայլանքի արժանի օրինակներ բերել, որոնք բնութագրում են «Ժողվարչապետի» «անդադրում» խառնվածքը, որն աշխատասիրության բերումով իր կարճատև արձակուրդի ընթացքում զբաղված է աշխատանքով, դիցուք. Նիկոլ Վոլակիչն անձամբ ինքն է ՀՀ քաղաքացիներին հրավիրում այցելել Հայաստանի տեսարժան վայրերը, հատկապես Աշոտ II Երկաթի անվան հետ կապված վայրերը, որը թագավորել է 914–928 (929) թթ. (Facebook-ի ուղիղ եթերում Նիկոլ Վոլակիչը ցուցադրեց Աշոտ Երկաթի ամրոցը և դրա գեղեցիկ շրջակայքը՝ ցուցադրումն ուղեկցելով այդ տեղերը պարտադիր այցելելու ագիտացիայով): Ըստ Նիկոլ Վոլակիչի՝ բնավ դժբախտություն չէ, որ կորոնավիրուսի համավարակի պայմաններում, երբ Հայաստանի գրեթե յուրաքանչյուր երրորդ բնակիչ հայտնվել է աղքատության եզրագծին, իսկ մեր տասնյակ հազարավոր համերկրացիներ չեն կարողանում վճարել նախապես վերցրած վարկերը, այս ամենը բնավ չի խանգարում զբոսաշրջային ուղևորություններին: ՀՀ-ում ստեղծված սոցիալ-տնտեսական ծանր իրավիճակում «Ժողվարչապետի» կողմից որպես զբոսաշրջային գործակալ հանդես գալը, մեղմ ասած, խելագարության պես բան է, բայց «Ժողվարչապետը» այս բոլոր փորձանքները, որ թափվել են մեր համերկրացիների գլխին իշխանությունների ապաշնորհ կառավարման պատճառով, ողբերգություն չի դարձնում, այդ ամենն անցողիկ է:

Զեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ հետևելով Նիկոլ Վոլակիչի և ընկերակիցների գործողություններին՝ միակ զգացողությունը, որ ունեցել եմ, տարակուսանքն էր: Եվ այն շատ բանով պայմանավորված էր «ջրի երես ելած» մի ինչ-որ անհարիրությամբ՝ կապված այն բանի հետ, որ, մի կողմից, «Ժողվարչապետը», վերջապես, ազատվել է, չնայած մասամբ, սորոսյան տիկնիկավարների դրույթներին լիակատար հետևելուց, ինչի ապացույցը Նիկոլ Վոլակիչի «ազատ նավարկումն» է ամենատարբեր թեմաների շուրջ սեփական դատողություններում: Մյուս կողմից, հարգելի ընթերցող, իմ տարակուսանքը պայմանավորված է նրանով, որ անգամ պետականության սորոսյան խափանարարների գլուխներում չէին կարող հայտնվել բնակչությանը հիմարացնելու նման նոր, հեղափոխական տեխնոլոգիաներ, որոնցից ազատ

օգտվում է Նիկոլ Կովալսկիչը: Վերլուծելով «Ժողվարչապետի» գործողությունները՝ ականա գալիս ես այն եզրակացության, որ ՀՀ-ում իշխանություններն իրագործում են բնակչությանը հիմարացնելու վտանգավոր տեխնոլոգիա՝ նրան հետևողականորեն զոմբիացնելու միջոցով, չեմ բացառում, որ հաճախ դա տեղի է ունենում ոչ գիտակցական մակարդակում: Ընդ որում՝ այդ նպատակին են ենթարկված ՀՀ սոցիալական բոլոր ինստիտուտները՝ ՀՀ կառավարության վարած քաղաքականությունը կրթության, գիտության, մշակույթի, կրոնի ոլորտներում, տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունները, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի և քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման, մարդու իրավունքների պաշտպանության ու հասարակությանը պարտադրվող դրա նման քաղաքական այլ անհեթեթությունների վայ-ջատագովների կողմից: Միևնույն ժամանակ, ուշադիր հետևելով հայկական պետականության քայքայման գործընթացներին հայ հասարակության տված արձագանքին՝ ստիպված եմ տագնապով փաստել, որ նրա բավական զգալի հատվածը թողնում է կամազրկության, տեղի ունեցողը սթափ գնահատելու կարողությունը կորցրածի, մարդկանց պասիվ ընդհանրության տպավորություն: Խորհելով սրա շուրջ՝ մտաբերեցի Ռուսաստանի Դաշնության խորհրդի անդամների առջև «Կուրչատովյան ինստիտուտ» գիտահետազոտական կենտրոնի գործող ղեկավար, նշանավոր գիտնական ու մտածող Միխայիլ Կովալչուկի՝ իր հրատապությամբ բացառիկ ելույթը դեռևս 2015 թ. սեպտեմբերի 30-ին: Միխայիլ Վալենտինովիչը դեռևս 5 տարի առաջ ՌԴ Դաշնության խորհրդում ունեցած իր ելույթում կանխատեսել էր. «Այսօր ծագել է իրական տեխնոլոգիական հնարավորություն՝ միջամտելու մարդու էվոլյուցիայի գործընթացին: Եվ նպատակը Homo sapiens-ի սկզբունքորեն նոր ենթատեսակի՝ ծառայողական մարդու ստեղծումն է: Ծառայողական մարդը կունենա սահմանափակ ինքնագիտակցություն, նրա բազմացումը կգտնվի արտաքին հսկման տակ, նրա համար «էժան կեր» կհանդիսանան գենամոդիֆիկացված օրգանիզմները»: Հետո ավելի հետաքրքիր է: Իր ելույթում Մ. Վ. Կովալչուկը մեջբերեց ԱՄՆ 1974 թ. ազգային անվտանգության հուշագրի տողերը. «...Քաղաքականությունը ազգաբնակչության ոլորտում դառնում է բավական կարևոր ԱՄՆ տնտեսական շահերը պաշտպանելու համար: Հարկ է ստեղծել սոցիալական և հոգեբանական նախադրյալներ ծնելիության իբր տարերային նվազման համար... Օրինակները, թե ինչ աշխատանքներ է տանում ամերիկյան DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency – առաջավոր պաշտպանական հետազոտական նախագծերի գործակալություն, Պենտագոնի գործակալությունն է, որը նոր տեխնոլոգիաների մշակման պատասխանատուն է՝ զինված ուժերում օգտագործելու նպատակով) գործակալությունն այդ ոլորտում գիտակցության կառավարման, էթնոգենետիկ համակարգերի ստեղծման ուղղությամբ, կարելի է տեսնել միայն անվանումները կարդալով, ինչը բավական է՝ հասկանալու համար, թե ինչպիսին են այդ գործունեության մասշտաբները»: Տեխնոլոգիաների արդյունքների վտան-

գավոր հետևանքները, որոնց մասին խոսում էր ակադեմիկոս Մ. Վ. Կովալ-
չուկը, որոնք կստեղծեն «մարդու հոգեֆիզիոլոգիական ոլորտի վրա ներգոր-
ծելու հնարավորություն, ընդ որում՝ շատ հեշտ ու պարզ», ինչպես նաև «զանգ-
վածային գիտակցության մեջ բնականներին հակասող պատկերացումների
ներդրումը» (առանց երեխաների ընտանիքներ և ԼԳԲՏ արժեքներ) մենք
տեսնում ենք ժամանակակից Հայաստանի օրինակով: Հարգելի ընթերցող,
այն պայմաններում, երբ «Մի շարք Telegram-ալիքներ, որոնք լուսաբանում
են աշխարհի կոնֆլիկտային իրադարձությունները, տեղեկացրին այն մա-
սին, որ Ադրբեջան են նետվել մոտ 500 սիրիական գրոհայիններ, հիմնակա-
նում՝ թուրքոմաններ «Սուլթան Մուրադ» զինված կազմավորումից, Սիրիա-
կան ազատ բանակից և «Համգաթ»-ից, ինչի մասին գրել է «Независимая
газета»-ի մեկնաբան Վլադիմիր Մուխինը իր 2020 թ. սեպտեմբերի 1-ի «Մի-
րիական գրոհայիններն Ադրբեջանում պատրաստվում են բլիցկրիգի Հա-
յաստանի դեմ» հոդվածում, պարզաբանենք, թե ինչով է զբաղված ՀՀ «ժող-
վարչապետը»: Բայց մինչ այդ որոշ մանրամասներ ներկայացնենք այդ հոդ-
վածից: Վ. Մուխինը մասնավորապես գրում է. «Օրերս Բաքվում տեղի ունե-
ցավ բողոքի ակցիա, որի մասնակիցները Թուրքիային կոչ արեցին «փրկել
Ադրբեջանը հայերից և ռուսներից»: Նրանք, Թուրքիայի դրոշները ծածանե-
լով, պահանջում էին իշխանություններից «թուրքական ռազմակայան տե-
ղակայել և ռևանշ վերցնել հայ-ադրբեջանական սահմանին հուլիսյան մար-
տերի համար ...»: Արևելագետ Իգոր Դմիտրիևը, մեկնաբանելով գնահատա-
կանն իր Telegram-ալիքում, հավաստիացնում է, որ «թուրքերն Ադրբեջա-
նում փաստացի ռազմակայան արդեն ստեղծել են: Ակտիվ լուրեր են պտտ-
վում, որ Թուրքիան զորավարժություններից հետո (նկատի են առնվում
ադրբեջանա-թուրքական մանևրները, որոնք տեղի ունեցան 2020թ.
հուլիսին – օգոստոսի սկզբին – «НГ») Ադրբեջանում թողել է իր զինվորական-
ների մի մասին, այդ թվում F-16 ինքնաթիռներ անձնակազմերով՝ ի հավե-
լումն թուրքական անօդաչու թռչող սարքերի ստորաբաժանման: Այս եզրա-
կացություններն անուղղակիորեն հաստատում է թուրք քաղաքագետ, «Ան-
կարա-Մոսկվա» փորձագիտա-վերլուծաբանական ցանցի առաջատար
փորձագետ Էնգին Օզերը, որին եռանդուն մեջբերում են ադրբեջանական
ԶԼՄ-ները: Նա հավաստիացնում է. «Թուրք զինվորականներն առանց այդ էլ
ներկա են Նախիջևանում, ինչո՞ւ նրանց պաշտոնական կազավիճակ չտալ,
չէ՞ որ իրավաբանական խոչընդոտներ դրա համար չկան» (https://www.ng.ru/armies/2020-09-01/5_7952_armenia.html):

Իսկ ինչպիսի՞ն է «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրելիի
արծազանքը, միանգամայն տեղին կարող է հարցնել հարգելի ընթերցողը: Դե
ինչ, հանգստացնեն: Նիկոլ Վովակիչը, տիեզերական մասշտաբի ստրատեգ
լինելով, տվեց, ինչպես հիմա մոդայիկ է ասել, ասիմետրիկ պատասխան,
դիցուք. իր փոքր հայրենիք Իջևանի արգելոցային անտառներից Facebook-
ի ուղիղ եթերում նա, կրկնում են, սկսեց գովազդել Աշոտ Երկաթի ամրոց
տանող զբոսաշրջային երթուղիները, ինչով, հաստատ, շփոթեցրեց ադր-

բեջանա-թուրքական զինվորական ստրատեգներին: Դրանց հենց այդպես էլ պե՛տք է: Ճանաչի՛ր մերոնց: Ուշագրավ է, որ Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարությունում և Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբում աշխատում են նիկոլվովակիչյան կադրային ամենաթողության տարիներին հրաշքով իրենց տեղը պահպանած պրոֆեսիոնալ զինվորականներ: Հանկարծ աչքով չտա՛նք: Այս պայմաններում Նիկոլ Վովակիչին պատմել XXI դարի գլոբալ մարտահրավերների, Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական գոյատևման համար կենսականորեն կարևոր գիտատեխնիկական զարգացման առաջնահերթությունների, մարտավարական և ռազմավարական խնդիրների մասին նրա կողմից այս ամենի ընկալման առումով՝ հավասարազոր է փողոցային հայիոյախոսության «ժողվարչապետի» հասցեին: Էլ ինչ «սատանայական» իմաստակություններ ՀՀ տնտեսությունում սկզբունքորեն նոր տեխնոլոգիաների ու ապրանքների ներդրման անհրաժեշտության, նոր շուկաների որոնումների մասին: Այս բոլոր, Փաշինյանի կարծիքով, բարեհիմարությունները բնավ չեն մտնում առաջնահերթությունների մեջ, հանուն որոնց իրականացման կատարվեց պետական հեղաշրջումը: Մանավանդ այն պայմաններում, երբ ՀՀ իշխանական կառույցներում խմբված սորոսյան ճտերը քար լռություն են պահպանում այս հաշվով: Այս ճնշիչ համատեքստում էլ չեն խոսում այն մասին, որ Հայաստանի իշխանավորները բացարձակ անգետ են կառավարման համակարգի գործառնության տարրական հիմքերի (որոնց հիմքում կառավարող և կառավարվող ենթահամակարգերն են) իմացության հարցում: Նրանք բացարձակապես անտեղյակ են կառավարող և կառավարվող համակարգերի բնույթի, դրանց էության ու հատկանիշների մասին: Մի խոսքով՝ ակնհայտ է նվազագույն գիտելիքների բացակայությունը, որոնք գոնե փոքրիշատե անհրաժեշտ են պետությունը կառավարելու համար: Նրանց՝ ՀՀ-ում իշխանազավթումից երկուսուկես տարի հետո էլ, խորթ է այն պարզ ճշմարտությունն ընկալելը, որ կառավարման գործընթացը անվերջ, որպես կանոն՝ անգրագետ (քննարկման առարկայի առումով) ուղիղ եթերները չեն Facebook-ում, այլ դա պետք է լինի կառավարող համակարգի (մեր պարագայում՝ ՀՀ կառավարության) նպատակաուղղված ներգործությունը կառավարվողի վրա՝ միտված որոշակի նպատակի հասնելուն: Իշխանությունների ոչ պրոֆեսիոնալ լինելու այս եզրահանգման օբյեկտիվության վկայությունների պակաս չի զգացվում: Այսպես, արդեն ամենօրյա գործելակերպ է դարձել այն, որ մեր առօրյա կյանքի հրատապ հարցերի քննարկումը տեղի է ունենում փողոցում, կառավարության, ինչպես նաև ՀՀ նախարարությունների շենքերի մոտ: Ընդ որում՝ քննարկման առարկա են կամ Ամուլսարի ոսկու հանքի շահագործման հարցերը, կամ էլ բողոքի հանրահավաքները, որոնք ուղեկցվում են ՀՀ կառավարության հակազգային նախաձեռնությունների (ուղղված հայ ժողովրդի գենետիկ կոդի քայքայմանը) բացահայտմամբ: Գործողություններ, որոնք նենգաբար իրականացվում են դպրոցական ծրագրերը փոխելով, այնտեղից հանելով այն ամենը, ինչը ձևավորում է հայ ազգի քաղա-

քակրթական հիմքերի բովանդակությունը: Այս մասին արդեն գրել են «Գլոբալիստների «Նիկոլ Փաշինյան» նախագիծը ձախողվեց. իսկ ի՞նչ կլինի հետո» հոդվածում՝ հրապարակված REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում ս. թ. օգոստոսի 18-ին:

Տասնյակ, եթե ոչ հարյուրավոր վերլուծական հոդվածներ կարդալով, վերլուծելով պաշտոնական վիճակագրական նյութերը, ուշադիր իմաստավորելով ՋԼՄ-ներում և հեռուստատեսությամբ ամենատարբեր ուղղվածության մասնագետների ելույթները և հարցազրույցները՝ մշտապես հարց են տալիս. իսկ ինչպե՞ս բնութագրել հայ հասարակության ներկա վիճակը: Ընդ որում՝ ինքս ինձ լիովին հաշիվ են տալիս, որ հայ հասարակության ապագան, որը գործում է օվկիանոսի այն կողմից ՀՀ բերված ներկայիս իշխանությունների ղեկավարությամբ, եթե գործուն միջոցներ չձեռնարկի դրանց անհապաղ հեռացնելու ուղղությամբ, կբերի հայոց պետականության լիակատար քայքայման: Ինչի՞ հետ գործ ունենք մենք: Նորից ու նորից հարց են տալիս. մի՞թե սորոսյան քաղաքական «ընկերակցության» սերմանած բարբերը մի ինչ-որ նոր բան են արդի հասարակության ստեղծման գործում: Ինչպես և պետք էր սպասել, այս դեպքում ևս ամեն նոր բան վաղուց մոռացված հիմն է: Այսպես, 2018 թ. դեկտեմբերի 30-ին Планета КОБ (Հանրային անվտանգության հայեցակարգ) ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց Դիանա Մերկուրևայի հոդվածը՝ «Ինչպե՞ս հաղթել Ամբոխա-«էլիտարիզմը» վերնագրով: Կարդալով հոդվածը՝ առաջին բանը, ինչի մասին մտածեցի, այն էր, որ հոդվածագիրը, ինքն էլ այդ մասին չկասկածելով, ձևակերպել և գիտական լեզվի է թարգմանել բոլոր իրադարձությունները, որոնք տեղի են ունեցել ՀՀ-ում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո: Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե ինչի մասին է խոսքը, մի փոքր ավելի մանրամասն ներկայացնեմ որոշ մեջբերումներ կատարելով այդ հրապարակումից (<https://www.planet-kob.ru/articles/8217/kak-pobedit-tolpo-elitarizm>): Ամբոխա-«էլիտարիզմ» հասկացությունը հեղինակը սահմանում է որպես հասարակության հիերարխիկ բրգաձև կառուցվածք, որտեղ հասարակության վերին շերտերը չեն ընդունում հասարակության ստորին շերտերի մարդկային արժանիքները և դառնում են նրա մակաբույծները: Նիկոլ Վոլակիչի և ՀՀ կառավարության, ինչպես նաև ՀՀ Ազգային ժողովում (այսուհետ՝ ՀՀ ԱԺ) մեծամասնություն ունեցող «Իմ քայլը» խմբակցության, որը ենթակա է «ժողվարչապետին», օրինակով մենք տեսնում ենք ժամանակակից Հայաստանում Ամբոխա-«էլիտարիզմի» նյութեղենացումը: Այնուհետև հոդվածում կարդում ենք, որ Ամբոխա-«էլիտարիզմին» բնորոշ են (Ամբոխա-«էլիտարիզմի» հենասյուները). 1. Աստիճանակարգությունը, բրգայնությունը (ինչը լիովին բնորոշ է ՀՀ կառավարությանը), 2. Անբարոյությունը, հակաէթիկան (բավական է հիշեցնել ընթերցողներին, որ աշխատանքային ձախողումների համար ՀՀ գործադիր և օրենսդիր իշխանությունների ղեկավարները վերջին տարում պարգևատրվել են \$120 մլն-ի չափով), 3. Պարագիտիզմը (այս սահմանմանը նիկոլվոլակիչյան խառնամբոխի լիակատար համա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պատասխանության համոզիչ հաստատում կարող են ծառայել այս թեմայով տասնյակ, այդ թվում և տողերիս հեղինակի հրապարակումները, էլ չեմ ասում քրեական գործերի մասին, որոնք հարուցվել են իշխանավորների ներկայացուցիչների դեմ), 4. Գիտելիքի մենաշնորհը (սա շատ բնորոշ է «ժողվարչապետին», որը բավական համարձակորեն անողոք պատերազմ է հայտարարել կորոնավիրուսի համավարակին՝ ահեղ հայտարարելով, որ պինգետով կոչնչացնի յուրաքանչյուր վիրուս): Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ մեր ամենագետ պոպուլիստի գործողությունների արդյունքում 2020 թ. սեպտեմբերի 2-ի դրությամբ Հայաստանում կորոնավիրուսով վարակի հաստատված դեպքերի թիվը հասել է 44 075-ի, համեմատության համար նկատենք, որ սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ նման դեպքերի թիվը եղել է 43 878, այսինքն՝ մեկ օրում գրանցվել է վարակման 197 նոր դեպք, ընդհանուր առմամբ ՀՀ-ում կորոնավիրուսի բարդություններից մահացել է 884 մարդ, վարակից բուժվածների թիվը կազմում է 38 631, բուժման մեջ է 4291 մարդ, անցկացված թեստերի ընդհանուր թիվը 209 389 է: Հայաստանն այս տխուր վիճակագրությունում զբաղեցնում է 14-րդ տեղն այն երկրների ցանկում, որոնք ձախողել են պայքարը կորոնավիրուսի համավարակի դեմ: Փոխարենը ՀՀ առողջապահության նախարար Արսեն Թորոսյանը հնարավոր է համարել արձակուրդ գնալ (արդյո՞ք սա անբարոյության ու պարագիտիզմի վառ դրսևորում չէ):

Չեմ շարունակի մանրամասն ներկայացնել Ամբոխա-«էլիտարիզմի» բացարձակ համապատասխանությունը, լիակատար նույնությունը ՀՀ կառավարության էության հետ, նշեմ միայն հողվածագրի եզրակացությունը, որը հանգում է այն բանին, որ Ամբոխա-«էլիտարիզմը» հնարավոր է հաղթել միայն դրան Հանրային անվտանգության հայեցակարգը (այսուհետ՝ ՀԱՀ) հակադրելով: Նշենք, որ ՀԱՀ-ին բնորոշ են. ապակենտրոնացումը՝ հիմնված իսկական ժողովրդական իշխանության վրա, բարոյականությունը, զարգացումը, գիտելիքի հասանելիությունը: Այսինքն՝ այն բոլոր պայմանները, որոնք իսպառ բացակայում են ՀՀ-ում Նիկոլ Փաշինյան և K⁰-ի դիկտատուրայի պայմաններում: Ընդ որում՝ Դիանա Մերկուրևան հատկապես նշում է, որ «գիտելիքի հասանելիության» միջոցով հնարավոր է հաղթել և փոխել Ամբոխա-«էլիտարիզմը» հիմքից՝ միևնույն ժամանակ չնվազեցնելով ապակենտրոնացման, բարոյականության և զարգացման կարևորությունը: Այս ֆոնին չի կարելի չնկատել, որ ՀՀ-ում գիտելիքի հասանելիությունն ապահովվում է բավական ինքնատիպ ձևով: Նշենք, որ ս. թ. սեպտեմբերի 1-ի շեմին Հայաստանի մասնավոր և պետական բուհերի որոշ ֆակուլտետներում ուսանելու վարձը բարձրացել է: Այսպես, Երևանի պետական համալսարանի առաջին կուրսեցիների ուսման արժեքը անցած տարվա համեմատ բարձրացել է: Օրինակ, «Տեղեկատվական անվտանգություն», «Ինֆորմատիկա և կիրառական մաթեմատիկա» մասնագիտությունների ուսման վարձը բարձրացել է 160 000 դրամով (ԱՄՆ մոտ 330 դոլար)՝ հասնելով 700 000 դրամի (ԱՄՆ 1400 դոլարից մի փոքր ավելի)՝ նախկին 540 000 դրամի փոխարեն: Այնուհետև,

«Միջազգային հարաբերություններ», «Հանրային կառավարում», «Իրավագիտություն», «Կառավարում», «Ֆինանսներ» մասնագիտությունների ուսուցման արժեքը ավելացել է 130 000 դրամով կամ \$268-ով:

Նորից ու նորից ցանկանում եմ ընդգծել, որ հայկական պետականության կործանման տանող Ամբոխա-«էլիտարիզմը» հաղթելու միակ ճանապարհը իշխանությունից Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա մերձավոր շրջապատին անհապաղ հեռացնելն է: Ընդ որում՝ ժամանակը չի սպասում, և դա պետք է անել հնարավորինս կարճ ժամկետում, նախքան անդրօվկիանոսյան էմիսարների Հայաստան գալն ու արտաքին կառավարման տակ ՀՀ-ի վերջնական անցումը: Ընդ որում, որպեսզի չհայտնվենք այն վիճակում, որի վկաները դարձանք, երբ եղբայրական, դաշնակցային Ռուսաստանի պատվարժան ղեկավար Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը, փրկելով հիմա արդեն հայկական պետականությունը, ստիպված կլինի, ինչպես և Բելառուսի Հանրապետությունում ստեղծված իրավիճակի դեպքում, լուրջ հայտարարություն անել ՀՀ-ի վերաբերյալ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2020 թ. օգոստոսի 27-ին, պատասխանելով Համառուսական պետական հեռուստառադիոհեռարձակման ընկերության լրագրողի՝ «Вести в субботу» ծրագրի հաղորդավար Սերգեյ Բրիլյովի հարցին Մինսկին առաջին հարցմամբ օգնություն ցուցաբերելու մասին, Վ. Վ. Պուտինը բավական միանշանակ հայտարարեց. «Այստեղ ինչ-որ բան թաքցնելու անհրաժեշտություն չկա: Իսկապես, Դաշնակցային պայմանագրի շրջանակում, Դաշնակցային պետության պայմանագրի շրջանակում և Հավաքական անվտանգության պայմանագրի (ՀԱՊԿ) շրջանակում կան համապատասխան հոդվածներ, որոնք վկայում են այն մասին, որ այդ կազմակերպությունների բոլոր անդամ պետությունները, այդ թվում և Դաշնակցային պետությունը, իսկ այնտեղ ընդամենը երկու մասնակից պետություն կա՝ Ռուսաստանն ու Բելառուսը, պետք է միմյանց օգնություն ցուցաբերեն և՛ ինքնիշխանության, արտաքին սահմանների, և՛ կայունության պաշտպանության հարցում: Այնտեղ այդպես էլ գրված է: Այդ առնչությամբ, իհարկե, մենք պարտավորություններ ունենք Բելառուսի առջև, և Ալեքսանդր Գրիգորևիչ Լուկաշենկոն հարցն այդպես էլ դրել է: Նա հարց է դրել այն մասին, որ կցանկանար, որպեսզի մենք անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան օգնություն ցուցաբերենք: Ես ասացի, որ Ռուսաստանը կկատարի իր բոլոր պարտականությունները» (kremlin.ru/events/president/news/63951): Կասկած չի հարուցում, որ Ամբոխա-«էլիտար» դրույթների դեմ պայքարում, որոնք հետևողականորեն արմատավորվում են Հայաստանում, պետք է միավորել ջանքերը, Փաշինյանի հակազգային ռեժիմին իսկապես ընդդիմադիր քաղաքական ուժերի մտավոր, տեղեկատվական, ֆինանսական ամբողջ ռեսուրսը: Ընդ որում՝ պետք է հաշվի առնել, որ հայկական պետության դեմ համակարգային հիմքով ահա արդեն ոչ առաջին տարին վարվում է հիբրիդային պատերազմ, որը շռայլորեն ֆինանսավորվում է արտասահմանից: Չափազանց անբավարար է այդ հիբրիդային պատերազմին հակադրել բավական համոզիչ որոշ ելույթներ, մասնավորապես՝ ՀՀ եր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կրորդ ու երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի ելույթները, որոնք բացահայտում են պետության հիմքերին սպառնացող ամբողջ վտանգը՝ պայմանավորված իշխանության ղեկին Նիկոլ Վոլակիչի և տարատեսակ սորոսյան լափակերների հետագա գտնվելով: Ընդ որում՝ Փաշինյանի հակազգային ռեժիմի դեմ պայքարի այս փուլում աններելի է ընդդիմությունն յուրայինների և օտարների բաժանելը, մանավանդ «օտար» ընդդիմությանն ընդդիմադիր քաղաքական գործիչներին ենթակա տեղեկատվական ռեսուրսների ծառայություններից օգտվելու հնարավորությունից զրկելը: Կարևոր է գիտակցել, որ Փաշինյանի ռեժիմին իսկապես ընդդիմադիր բոլոր գործիչները գտնվում են նույն նավում, որի անունն է «Հայաստանի Հանրապետություն»: Նավ, որը հայտնվել է փոթորկի մեջ նավապետի ու նրա թիմի հանցավոր, անգրագետ ղեկավարության պատճառով: Այնպես որ, Աստված մի արասցե, բայց կամ միասին կխորտակվենք, կամ միասին կլողանք դեպի խաղաղ հանգրվան ու կկարկատենք մեր նավի ձեղքերը, ավելի շուտ՝ նորից կստեղծենք անխորտակելի մեր նոր նավը, որը կանվանենք Հայաստանի Հանրապետություն և Արցախի Հանրապետություն: Ընդ որում՝ համոզված եմ, որ մեր երկու հայկական պետությունների և ութ միլիոնանոց Սփյուռքի երախտապարտ սերունդները մեզ կմաղթեն յոթ ֆուտ նավախելի տակ և համընթաց քամի:

Հանուն արդարության կցանկանայի նշել, որ առաջին անգամ Ամբոխա-«էլիտարիզմի» վտանգավորության մասին խոսվել է 2000-ականների սկզբին կյանքից անժամանակ հեռացած Կոնստանտին Պավլովիչ Պետրովի կողմից («Սոցիալական և տնտեսական զարգացման գլոբալ և տարածաշրջանային գործընթացների կառավարման ակադեմիայի» նախագահ, գեներալ-մայոր Կոնստանտին Պավլովիչ Պետրովը ամերիկյան չորս ԶԼՄ-ների լրագրողներին տված հարցազրույցից չորս օր անց բավական տարօրինակ հանգամանքներում հանկարծամահ եղավ): Նրա գրչին են պատկանում նաև հետաքրքիր հրապարակումներ Հանրային անվտանգության հայեցակարգի վերաբերյալ:

Հոգվածի վերջում կրկին կցանկանայի նշել, որ Ռուսաստանի Դաշնության դեմ վարվում է կենտրոնացված հիբրիդային պատերազմ: Արևմուտքում պաշտպանությունը պահում է Բելառուսի Հանրապետությունը, Հարավային Կովկասում՝ Հայաստանի Հանրապետությունը: Եվ կարևոր է, որ պեսզի մենք հստակ հասկանանք, որ հակառակորդի ցանկացած հարված Բելառուսին այս կամ այն չափով ուղղված է նաև Հայաստանին, ինչպես և ցանկացած հարված Հայաստանին հարված է Բելառուսին, իսկ վերջնարդյունքում այդ ամենն ուղղված է և հարվածելու է մեր ռազմավարական դաշնակցին՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնությանը: Ուստի, Հայաստանի ընդդիմադիր քաղաքական գործիչներն իրենց բոլոր գործողություններում պետք է առաջնորդվեն այս իրողությունով և հասկանան, որ ցանկացած հարված Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանին կամ Սերժ Ազատի Սարգսյանին անխուսափելիորեն հարվածում է նաև Հայկ Բաբուխանյանին, Արտաշես Գե-

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

ղամյանին, Վազգեն Մանուկյանին, Դավիթ Շահնազարյանին և ՀՀ հակազգային իշխանությունների շատ ընդդիմախոսների: Ուրեմն, որպես հոդվածիս վերջաբան մեջբերեմ անգլիացի պոետի ու քարոզչի, Լոնդոնի Սուրբ Պողոսի տաճարի վանահայր Զոն Դոնի՝ մեր ժամանակներին համահունչ վերջին բառերը, որոնք դարձել են էռնեստ Հեմինգուեյի «Ում մահն է գուժում զանգը» վեպի բնաբանը. «Յուրաքանչյուր Մարդու մահը փոքրացնում է ինձ, որովհետև իմ մեջ ամբողջ մարդկությունն է: Եվ դրա համար էլ երբեք մի՛ հարցրու, թե ում մահն է գուժում զանգը. քո մահն է գուժում»:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

СТАНЕТ ЛИ ПАШИНЯН АПЛОДИРОВАТЬ НАВАЛЬНОМУ?

Аннотация

Было бы наивно полагать, что показ по Общественному телевидению Армении фрагмента из видеообращения Алексея Навального – всего лишь случайное совпадение. Уверен, что профессионалы из числа людей молчаливого подвига, стоящих на страже обеспечения безопасности Российской Федерации, а стало быть и Армении, смогут вычислить, кто же действительно рекомендовал Н. Пашиняну выпускать в эфир Общественного телевидения РА оппозиционного блогера Алексея Навального.

Уважаемый читатель, не скрою, что описывать свою версию бездарно спланированной провокации, связанной с оппозиционным блогером Алексеем Навальным, не было никакого желания. Всё это уж очень знакомо, начиная с истории «отравления «Новичком» Скрипалей». Цель этих двух неприкрытых русофобских акций, срежиссированных известными приверженцами глобалистов из-за океана, вполне очевидна, а именно: демонизация России и её достойнейшего президента Владимира Владимировича Путина. По мнению авторов этих сценариев, написанных в духе современных английских политических бестселлеров, исполненных в набивших оскомину традициях голливудских политических кинохитов, эта Навальниана призвана отвлечь внимание граждан США и Европы от острых проблем, которые имеют место быть там.

Это в первую очередь относится к США, которые сегодня охвачены крупнейшими массовыми беспорядками в своей истории, спровоцированными не в последнюю очередь, нет-нет, уважаемый читатель, не столкновениями на расовой почве и не пандемией коронавируса, а предстоящими 3 ноября 2020 года выборами президента США. И именно в наше смутное время, в условиях весьма и весьма сложных отношений США и Китая, чреватых перерасти в военное столкновение, мировой финансовой закулисе было весьма кстати спровоцировать теперь уже резкое противостояние администрации Дональда Трампа с Россией. Тщательно и годами ранее спланированная акция заокеанских спецслужб и нынче реализуемая их европейскими приспешниками из стран-соседей Республики Беларусь, пик которой пришёлся на 9 августа т. г. (день выборов президента Республики Бе-

ларусь) и последующие дни, судя по нервной реакции закордонных кукловодов, дала сбой. Этому в немалой степени послужило и взвешенное, вполне понятное даже для тугодумов интервью президента России Владимира Владимировича Путина автору и ведущему программы «Вести недели» телеканала «Россия» Сергею Брилёву. Для американских глобалистов события в Белоруссии и реакция на них России не даёт ожидаемого эффекта в плане усиления давления на ФРГ с целью побуждения её к сворачиванию строительства газопровода «Северный поток – 2». Именно поэтому западными стратегами, кровь из носу, следовало придумать что-то похлеще, чем возвеличивание и героизация на голом месте белорусских оппозиционных политических деятелей в лице Светланы Тихановской, Вероники Цепкало и Марии Колесниковой. Нужно было сильно взбудоражить общественное мнение рядовых граждан коллективного Запада, вызвав негодование «вероломными» действиями России. И здесь приступили к реализации плана «Б», что под кодовым названием «Отравление Алексея Навального «Новичком», очевидцами реализации которого являемся мы. На этот счёт уже написаны сотни статей, вышли в эфир десятки телевизионных информационно-аналитических программ. Внимание читателей хочу обратить на исследование, опубликованное сегодня, 10 сентября т. г. на сайте Deutsche Bank-a, предвещающее наступление «Эпохи Беспорядка» в мире. По прогнозу автора доклада Джима Рейда и его коллег, характерной чертой «Эпохи Беспорядка» станет возвышение экономики Китая над экономикой США, причем противостояние стран будет протекать в экономической сфере, и это будет напоминать взаимоотношения Соединенных Штатов и СССР времён холодной войны. Мне трудно удержаться от соблазна несколько подробнее изложить вопросы, приведенные в этом докладе, однако ограничусь лишь публикацией сайта business-magazine.online/fn_42590.html от 10 сентября т. г., в которой приводятся восемь ключевых тем, указанных в этом докладе, как-то:

- *ухудшение отношений США и Китая по мере усиления экономического веса Пекина;*
- *момент истины для Европы: пандемия COVID–19 придала новый импульс интеграционным процессам, то есть вероятность, что Европа останется в состоянии экономической стагнации с перспективой политической фрагментации;*
- *дальнейшее увеличение долгов и распространение политики «вертолетных денег» в качестве монетарного мейнстрима;*
- *вероятный рост инфляции вследствие фискально-монетарной экспансии;*
- *усиление экономического неравенства на первых порах постковидной эпохи, но и в дальнейшем — разворот этого тренда: государства начнут взимать больше налогов с богатых;*

- ужесточение конкуренции между поколениями: миллениалы и более молодые люди к 2030 году догонят старшие поколения по численности, что позволит им определять результаты демократических выборов;
- рост глобальной озабоченности вопросами климата;
- новая технологическая революция.

Я далеко не случайно привел выдержки из доклада Deutsche Bank Research. Уверен, что это исследование столь авторитетного в мире финансового института было проведено не без подсказки правительства ФРГ. Так вот капитаны ведущей экономики Европы и четвертой экономики мира, ФРГ, с ВВП в \$ 3 трлн 963 млрд 880 млн в свете вышеуказанного исследования наверняка просчитали колоссальные экономические убытки и немалые политические издержки в случае отказа Германии от завершения строительства и дальнейшей эксплуатации газопровода «Северный поток – 2». В свете сказанного приведу отдельные высказывания ведущих политиков ФРГ в связи с делом Навального. «Я еще не приняла окончательное решение по этому поводу, – заявила Ангела Меркель относительно принятия санкций против «Северного потока – 2» в ответ на отравление Навального. – Нужно внимательно прислушиваться к тому, что говорят партнеры ЕС». При этом очень чёткую позицию относительно реализации строительства газопровода высказал вице-канцлер ФРГ Ольф Шольц, занимающий пост министра финансов: «Мы заняли ясную позицию в отношении этого трубопровода, а именно, что речь идет о коммерческом проекте, есть многочисленные разрешения ... Таково положение вещей».

Уважаемый читатель в нетерпении ждёт, какова реакция «народного премьера» Армении Никола Воваевича, себя любимого, на события, связанные с делом Навального? Прежде чем ответить на этот вопрос, приведём немного фактов из недавнего (по историческим меркам) прошлого. Итак, 24 апреля 2015 года, в день, когда армяне всего мира проводили мемориальные мероприятия по поминовению более полутора миллиона безвинно убитых армян в Османской империи, этот фаворит Никола Воваевича, он же Алексей Навальный (почему фаворит, будет сказано ниже), в своём блоге под циничным заглавием «100-летие геноцида. 20 минут чтения будет хорошей данью памяти», написал: «Могу поспорить, что 90% читающих этот текст знают о геноциде армян не больше, чем я знал о нём неделю назад: ну жили в Турции армяне, их поубивали (невежество Навального выступает параллельно с его цинизмом – армяне жили на своей исконной исторической земле, Западной Армении, завоеванной турками, потомками кочевых племен, обосновавшихся и захвативших наши земли. – А. Г.). Массовая резня, не первая и, увы, не последняя в истории человечества. Сейчас турки отказываются признать это геноцидом, а армяне по всему миру проталкивают законы о его признании (хамство Навального, его откровенный цинизм, на мой взгляд, должны озаботить, не в последнюю очередь, депутатов Бундестага, ныне

записавшихся в его защитники, которые 2 июня 2016 года «поддались проталкиванию армянами» и поддержали резолюцию, осуждающую Геноцид армян в Османской империи. – А. Г.). Спор понятен, но такой движ спустя сто лет выглядит странным (сказано блогером Алексеем Навальным)». Для этого деятеля Геноцид армян и борьба против его забвения – это «движ». Дальше – больше: «Очень правильная инвестиция в будущее человечества, которую сегодня может сделать каждый из нас, – потратить немного своего времени и почитать о геноциде армян». Для этого циника признание Геноцида армян – это «правильная инвестиция». Ни слова осуждения, ни слова сострадания. Зато этот же персонаж, именуемый Навальным, весьма расчувствовался в связи с действиями Никола Воваевича, которые были подробно изложены на сайте армянского отделения радио «Свобода» 28 мая 2019 г. в материале под заглавием «Навальный: «Я просто аплодирую Пашиняну». Читаем в этой публикации: «Российский оппозиционный политик Алексей Навальный в своём очередном видео, посвященном новоизбранному президенту Украины Владимиру Зеленскому, заявил, что следит за деятельностью премьер-министра Армении Никола Пашиняна и симпатизирует ему ... Навальный отметил, что Пашинян начал второй этап революции (под революцией имеет в виду государственный переворот апреля–мая 2018 г. в Армении. – А. Г.), призвав блокировать суды, потому что те не дают ему бороться с коррупцией. «Многие считают, что это опасная вещь, потому что сегодня ты блокировал суды, завтра еще что-то, а послезавтра ты превратился в узурпатора власти (как в воду глядел. – А. Г.). Тем не менее он сказал, что будет бороться с коррупцией, и он идет в этом направлении. Он, например, объявил, что снимет с должностей всех судей, у которых есть решения, отмененные в Европейском суде по правам человека. Я просто аплодирую Пашиняну». Признаем, уважаемый читатель, что у западных стипендиатов чувство солидарности с поделниками даже из других стран на достаточно высоком уровне. Однако этим обмен любезностями Никола и Алексея не закончился.

Так, 1 июля 2020 года Общественное телевидение Республики Армения выпустило в эфир репортаж, в котором с присущим николвоваевской пропаганде антироссийским душком армянскому зрителю в качестве этакго спикера мнения российской оппозиции явился Алексей Навальный. При этом заметим, что еще 15 июня т. г. Навальный разместил на своем канале You Tube Навальный LIVE видеообращение под названием «Навальный о том, что делать с голосованием по поправкам в Конституцию». Не буду приводить подробности из этого 19-минутного обращения блогера Навального, подлинная суть которого даёт о себе знать буквально с первой минуты эфира. Так, на вопрос о том, бойкотировать или голосовать против, якобы заданный одной из зрительниц, он ответил без обиняков: «Естественно, никто не обсуждает, что нужно голосовать «за». Я хочу сказать так – делай-

те, что хотите, главное, не признавайте. Ну хотите проголосовать против, пойти и проголосовать? Мне такая стратегия кажется, ну, немножко экзотически наивной и немножко даже смешной. Если как бы к этому лежит ваше сердце, идите и проголосуйте против. Главное, не признавать (итоги голосования. – А. Г.)». Я к чему привёл именно эти предложения из злопахательского видеообращения Навального. Ведь Николу Воваевичу персонально, несомненно, было доложено о сути антироссийского, антипутинского видеообращения Навального. Неужели готовность оппозиционного блогера «аплодировать Пашиняну» возымела еще большее воздействие на его решение выпустить в эфир Общественного телевидения этот откровенно антироссийский, антигосударственный и, наконец, антипутинский призыв, к тому же прозвучавший с рупора его же, пашиняновской, пропаганды? А может быть, это было требование заокеанских кукловодов, которое одновременно должно было стать своеобразной лакмусовой бумажкой верности Никола Воваевича обязательствам перед его заокеанскими покровителями? Здесь уже не приходится говорить об известном отношении к призывам из официального Еревана части российских избирателей армянского происхождения, которые в апреле–мае 2018 года были одурманены популистскими заявлениями Пашиняна, озвучиваемыми с листа соросовских шпаргалок, написанных опытными технологами цветных революций, и восторженно принимались ими.

А теперь, уважаемый читатель, вспомним призыв экс-главы Госдепа США и соперницы Дональда Трампа от Демократической партии США на президентских выборах 2016 года Хиллари Клинтон. Как сообщает Fox News, Х. Клинтон призвала кандидата от демократов на предстоящих выборах президента США Джо Байдена ни в коем случае не признавать поражение в день выборов 3 ноября т. г. «Джо Байдену не следует признавать поражение ни при каких обстоятельствах, – цитирует Х. Клинтон сайт канала Fox News. – Ведь, как мне кажется, процесс затянется, но я убеждена, что в итоге он победит (прямо как рекомендации, данные Светлане Тихановской из Беларуси заокеанскими кукловодами. – А. Г.), если мы не уступим ни пяди земли, и если мы будем также сосредоточены и суровы, как наши противники». Не правда ли, подобная технология непризнания итогов выборов ещё в 2008 году была применена в Армении, когда победа Сержа Азатовича Саргсяна по прямому указанию из-за океана была не признанна Леоном Тер-Петросяном и его сподручными, лидером подстрекательского крыла которых был наш «революционер» Никол Воваевич. Это на их совести кровь десяти наших сограждан, в то время как политической вендетте подвергается второй президент РА Роберт Седракович Кочарян. А чего стоят николвоваевские, мерзкие по своей сути денежные подачки родным и близким погибших в ходе трагических событий 1 марта 2008 года, которые стали очередным проявлением неуважения и цинизма к памяти

тысяч погибших наших героев, ценой своих жизней защищавших Республику Арцах в дни развязанной Азербайджаном и поддержанной Турцией Апрельской (четырёхдневной) войны 2016 года.

Думается, читателям уже доподлинно известно, что страны постсоветского пространства давно стали полигоном для реализации и усовершенствования технологий государственных переворотов. Поэтому было бы наивно полагать, что показ по Общественному телевидению Армении фрагмента из видеообращения Алексея Навального – всего лишь случайное совпадение. Уверен, что профессионалы из числа людей молчаливого подвига, стоящих на страже обеспечения безопасности Российской Федерации, а стало быть и Армении, проанализировав сказанное, смогут вычислить, кто же настоятельно рекомендовал Н. Пашиняну выпускать в эфир Общественного телевидения РА оппозиционного блогера Алексея Навального; блогера, деятельность и мнение которого были безразличны подавляющему большинству населения РА. Так для чего же все это были спровоцировано николвоваевской пропагандой, а скорее, её кукловодами? Ответив на этот вопрос, нетрудно будет разобраться и с истоками, со сценариями трагифарса «отравления» Алексея Навального.

В заключение статьи хотелось вновь выразить слова благодарности блестящему политическому аналитику и большому другу Армении и армянского народа Владимиру Рудольфовичу Соловьеву за его искреннее сопереживание, недоумение и душевные слова, сказанные в эфире на интернет-портале СОЛОВЬЁВ LIVE 2 июля т. г.: «Мы так любили Армению, это дружественная нам страна. Но в дружественной нам Армении, на Общественном телевидении, в рамках репортажа по конституционным поправкам показывают нациста Навального, который называл армян хачиками, который ненавидит армян, ненавидит Армению, презирает её. И Общественное телевидение Армении показывает его в эфире. Ну вы даётё». Ну и, конечно, не могу не выразить слов благодарности в адрес главного редактора ИА REGNUM уважаемого Модеста Алексеевича Колерова, который, публикуя на страницах авторитетного ИА REGNUM мои статьи, во многом восполняет тот телевизионный информационный вакуум, в котором автор этих строк пребывает все последние годы, особенно после государственного переворота апреля–мая 2018 года, причём я отчуждён от эфира и подконтрольных оппозиции телеканалов. Повторюсь, видимо, великодушие к стратегу галактического масштаба, коим является Никол Воваевич, движет действия моих коллег из оппозиции, контролирующих оппозиционные телеканалы. Между тем без ложной скромности могу сказать, что статью «Против России ведётся массированная гибридная война», опубликованная на ИА REGNUM и перепечатанная в патриотическом интернет-портале Shame.am, главным редактором которого является известный в Армении публицист Артём Хачатрян, за неделю про-

смотрели более 45 600 читателей, а 90% из числа проголосовавших оценили её на «отлично» и «хорошо». Это сугубо лишь в порядке информации.

У читателей может вызвать некое недоумение, что я столь строго пишу о человеке, который оказался в коме. Спешу заявить: писать статью я стал, лишь удостоверившись, что Алексея Навального вывели из состояния искусственной комы, частично отключили от аппарата искусственной вентиляции легких, он реагирует на речь и обращения к нему, ну и начинает кое-что вспоминать (видимо, из того, что ему будут напоминать из спецслужб США и аффилированные с ними коллеги из стран Запада, естественно, с учётом промахов и множества нестыковок, имевших место в случае со Скрипалями). Остаётся невыясненным лишь вопрос: станет ли Никол Пашинян аплодировать Навальному за то, что он стал инструментом в антироссийском шабаше?

Вместо послесловия. Чтобы у читателей не сложилось впечатление, что я лишь критикую статьи и выступления азербайджанских авторов, хочу привести отрывки из статьи народного писателя Азербайджана Чингиза Абдуллаева, опубликованной 9 сентября т. г. на страницах интернет-издания Naqqin.az под заглавием «Чингиз Абдуллаев: «На телеканалах одни умные и толковые армяне. Когда появятся азербайджанцы?». Приведу лишь отдельные выдержки из этой статьи: «Сегодня передали интервью с Лукашенко. Везде заявлено, что это ведущие журналисты России. Из четверых двое – Симонян и Бабалян, главные редакторы. На российских каналах выступают Кургинян, Саркисов, Шахназаров, Погосян, Кеосаян – перечислять можно долго. Не смейте говорить мне об их лобби. Они умные, толковые и талантливые люди, блестяще владеющие русским языком. У нас есть противоположные примеры. Сравните выступления Ильхама Алиева и Никола Пашиняна на русском или английском. Нужны комментарии? Поговорим о своих доморощенных националистах. «Закроем русские школы», в который раз слышим их гневный клич! Успокойтесь. У нас и так никого нет на зарубежных каналах, а те, кто есть, чудовищно плохо владеют русским языком. Про англоязычные каналы тоже ничего хорошего сказать не могу. Хотя число владеющих английским растёт. Уважаемые местные неучи ...». Согласен с выводами муаллима Чингиза Абдуллаева, поэтому и критикую «уважаемых местных неучей (азербайджанских. – А. Г.)», в то же время ловлю себя на мысли, что тем самым помогаю им.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԿԾԱՓԱՀԱՐԻ՞ ԱՐԴՅՈՔ ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ՆԱՎԱՆՈՒՆ

Անոտացիա

Միամտություն կլիներ կարծել, թե Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությամբ Ալեքսեյ Նավալնու տեսաուղերձի մի հատվածի ցուցադրումը լուկ պատահական զուգադիպություն էր: Համոզված եմ, որ լուռ սխրանքի մարդիկ, որ կանգնած են Ռուսաստանի Դաշնության, ուրեմն և Հայաստանի անվտանգության ապահովման պաշտպանության դիրքերում, կկարողանան պարզել, թե ով էր համառորեն խորհուրդ տվել Ն. Փաշինյանին ՀՀ Հանրային հեռուստատեսության եթեր թողնել ընդդիմադիր բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնուն:

Հարգելի ընթերցող, չեմ թաքցնի, որ ընդդիմադիր բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնու հետ կապված՝ ապաշնորհ պլանավորված սադրանքի իմ վարկածը նկարագրելու ոչ մի ցանկություն չկար: Այդ ամենը չափից ավելի ծանոթ է՝ սկսած ««Նովիչոկով» Սկրիպալների թունավորման» պատմությունից: Անթաքույց ռուսառյուս այս երկու գործողությունների նպատակը, որոնց սցենարները գրվել էին գլոբալիստների անդրօվկիանոսյան հայտնի հետևորդների կողմից, միանգամայն ակնհայտ է, դիցուք՝ Ռուսաստանի և նրա արժանավորագույն նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի դեմոնացումը: Այդ սցենարների (որ գրվել են ժամանակակից անգլիական քաղաքական բեսթսելերների ոգով և ի կատար ածվել հոլիվուդյան քաղաքական կինոհիթերի՝ արդեն ձանձրացրած ավանդույթներով) հեղինակների կարծիքով՝ այս Նավալնիանան նպատակ ունի շեղելու ԱՄՆ-ի ու Եվրոպայի քաղաքացիների ուշադրությունն այն սուր հիմնախնդիրներից, որոնք գոյություն ունեն այնտեղ:

Դա, առաջին հերթին, վերաբերում է ԱՄՆ-ին, որտեղ այսօր տեղի են ունենում երկրի պատմության մեջ զանգվածային ամենամեծ անկարգությունները, որոնք պայմանավորված են ոչ վերջին հերթին, ո՛չ, ո՛չ, հարգելի ընթերցող, ոչ թե ռասայական բախումներով և ոչ էլ կորոնավիրուսի համավարակով, այլ 2020 թ. նոյեմբերի 3-ին կայանալիք ԱՄՆ նախագահի ընտրություններով: Եվ հենց մեր տազնապալից ժամանակներում էլ, ԱՄՆ-ի և Չինաստանի բավական բարդ հարաբերությունների պայմաններում, որոնք կարող են վերաճել ռազմական բախման, համաշխարհային ֆինանսական

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հետնաբեմի համար միանգամայն տեղին էր սադրել Ռուսաստանի հետ Ղոնալդ Թրամփի վարչակազմի՝ այժմ արդեն կտրուկ դիմակայությունը: Անդրօվկիանոսյան հատուկ ծառայությունների մանրակրկիտ և տարիներ առաջ ծրագրված ու այժմ Բելառուսի Հանրապետության հարևան երկրների նրանց եվրոպացի կամակատարների կողմից իրականացվող գործողությունը, որի գագաթնակետը ս. թ. օգոստոսի 9-ը (Բելառուսի Հանրապետության նախագահի ընտրությունների օրը) և հետագա օրերն էին, դատելով արտասահմանյան տիկնիկավարների նյարդային արձագանքից, խափանվեց: Դրան ոչ քիչ չափով ծառայեց նաև Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի կշռադատված, անգամ բթամիտների համար միանգամայն հասկանալի հարցազրույցը «Россия» հեռուստաալիքի «Вести недели» ծրագրի հեղինակ և վարող Սերգեյ Բրիլյովին: Ամերիկյան գլոբալիստների համար իրադարձությունները Բելառուսում և Ռուսաստանի արձագանքը դրանց սպասվող արդյունքը չեն տալիս Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության վրա ճնշումն ուժեղացնելու առումով, որպեսզի նրան դրդեն դադարեցնել «Հյուսիսային հոսք – 2» գազատարի շինարարությունը: Հենց դրա համար էլ արևմտյան ստրատեգներն ամեն գնով պետք է մի ավելի դժգոհ լինեին, քան դատարկ տեղը Բելառուս ընդդիմադիր քաղաքական գործիչներին՝ հանձինս Սվետլանա Տիխանովսկայայի, Վերոնիկա Ցեպկալոյի և Մարիա Կոլեսնիկովայի, մեծարելն ու հերոսացնելը: Պետք էր սաստիկ խռովել հավաքական Արևմուտքի շարքային քաղաքացիների հանրային կարծիքը՝ առաջ բերելով վրդովմունք Ռուսաստանի «ուխտադրուժ» գործողությունների հանդեպ: Եվ այստեղ սկսեցին իրականացնել պլան «Բ»-ն, որը կրում էր «Ալեքսեյ Նավալնու թունավորումը «Նովիչոկով»» կոդային անվանումը, որի իրագործման ականատեսներն ենք դարձել մենք: Այս հաշվով արդեն հարյուրավոր հոգվածներ են գրվել, եթեր արձակվել տասնյակ հեռուստատեսային տեղեկատվա-վերլուծաբանական ծրագրեր: Ընթերցողների ուշադրությունը ցանկանում են հրավիրել այն հետազոտության վրա, որը հրապարակվել է այսօր՝ ս. թ. սեպտեմբերի 10-ին, Deutsche Bank-ի կայքում, որը կանխագուշակում է աշխարհում «Անկարգության դարաշրջանի» գալստյան մասին: Ջեկույցի հեղինակ Ջիմ Ռեյդի ու նրա գործընկերների կանխատեսմամբ՝ «Անկարգության դարաշրջանի» բնորոշ գիծը դառնալու է Չինաստանի տնտեսության ավելի բարձր լինելը ԱՄՆ տնտեսությունից, ընդ որում՝ երկրների դիմակայությունն ընթանալու է տնտեսական ոլորտում, և դա հիշեցնելու է սառը պատերազմի ժամանակների Միացյալ Նահանգների և ԽՍՀՄ-ի փոխհարաբերությունները: Ինձ համար դժվար է չտրվել գայթակ-ղությանը՝ փոքր-ինչ ավելի մանրամասն ներկայացնելու այդ զեկույցում բերված հարցերը, սակայն կսահմանափակվեմ միայն business-magazine.online/fn_42590.html կայքի ս. թ. սեպտեմբերի 10-ի հրապարակմամբ, որում ներկայացվում են այդ զեկույցում նշված ութ առանցքային թեմաները, դիցուք.

• ԱՄՆ-ի և Չինաստանի հարաբերությունների վատթարացում Պեկինի տնտեսական կշռի ավելացմանը զուգընթաց,

• Ճշմարտության պահը Եվրոպայի համար. COVID-19 համավարակը նոր խթան տվեց ինտեգրացիոն գործընթացներին, այսինքն՝ հավանականություն, որ Եվրոպան կմնա տնտեսական լճացման վիճակում՝ քաղաքական հատվածայնացման հեռանկարով,

• պարտքերի հետագա մեծացում և որպես մոնետար մեյնսթրիմ՝ «ուղղաթիռային փողերի» քաղաքականության տարածում,

• տղաճի հավանական աճ՝ ֆիսկալ-մոնետար էքսպանսիայի հետևանքով,

• տնտեսական անհավասարության սաստկացում հետքովիոյան դարաշրջանի առաջին փուլում, բայց և հետագայում՝ այդ թրեմդի շրջադարձ: պետությունները կսկսեն ավելի շատ հարկեր գանձել հարուստներից,

• սերունդների միջև մրցակցության ուժեղացում. միլենիալներն ու ավելի երիտասարդները մինչև 2030 թվականը թվաքանակով կանցնեն ավագ սերնդին, ինչը նրանց թույլ կտա որոշել դեմոկրատական ընտրությունների արդյունքները,

• կլիմայի հարցերով գլոբալ մտահոգության աճ,

• նոր տեխնոլոգիական հեղափոխություն:

Բնավ պատահական չէ, որ մեջբերումներ կատարեցի Deutsche Bank Research-ի զեկույցից: Համոզված եմ, որ աշխարհում այսքան հեղինակավոր ֆինանսական ինստիտուտի այս հետազոտությունն անցկացվել է ոչ առանց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության կառավարության հուշման: Եվ ահա, Եվրոպայի առաջատար ու աշխարհի չորրորդ՝ Գերմանիայի (որի ՀՆԱ-ն \$3 տրլն 963 մլրդ 880 մլն է) տնտեսության կապիտանները հաստատ հաշվարկել են ահռելի տնտեսական և քաղաքական ոչ փոքր վնասներն այն դեպքում, եթե Գերմանիան հրաժարվի «Հյուսիսային հոսք – 2» գազատարի շինարարությունն ավարտելուց և հետագա շահագործումից: Ասվածի համատեքստում նշեմ Գերմանիայի առաջատար քաղաքական գործիչների որոշ արտահայտությունները Նավալնու գործի հետ կապված: «Ես դեռ վերջնական որոշում չեմ կայացրել այս առնչությամբ, – հայտարարել է Անգելա Մերկելը «Հյուսիսային հոսք – 2»-ի դեմ պատժամիջոցներ ընդունելու վերաբերյալ՝ ի պատասխան Նավալնու թունավորման: – Պետք է ուշադիր լսել, թե ինչ են ասում ԵՄ գործընկերները»: Ընդ որում՝ շատ հստակ դիրքորոշում գազատարի շինարարության իրականացման վերաբերյալ արտահայտել է Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության փոխկանցլեր Օլֆ Շոլցը, որը զբաղեցնում է ֆինանսների նախարարի պաշտոնը. «Մենք հստակ դիրքորոշում ենք որդեգրել այդ խողովակաշարի հարցում, այն է. խոսքը կոմերցիոն նախագծի մասին է, կան բազմաթիվ թույլտվություններ ... Այսպիսին է իրավիճակը»:

Հարգելի ընթերցողն անհամբերությամբ սպասում է, թե ինչպիսին է Հայաստանի «Ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի արձագանքը Նավալնու գործի հետ կապված իրադարձություններին: Մինչ այս հարցին պատասխանելը որոշ փաստեր ներկայացնենք ոչ վաղ (պատմական չափումներով) անցյալից: Եվ այսպես, 2015 թ. ապրիլի 24-ին, այն օրը, երբ ողջ աշխարհի հայերը միջոցառումներ էին իրականացնում ի հիշատակ Օս-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մանյան կայսրությունում անմեղ նահատակված ավելի քան մեկուկես միլիոն հայերի, Նիկոլ Վոլակիչի այդ ֆավորիտը, նույն ինքը՝ Ալեքսեյ Նավալնին (ինչո՞ւ ֆավորիտ՝ կնշենք ստորև), իր բլոգում՝ «Ցեղասպանության 100-ամյակը. ընթերցանության 20 րոպեն հիշատակի լավ տուրք կլինի» ցինիկ վերնագրով, գրել է. «Կարող եմ վիճել, որ այս տեքստը կարդացողների 90%-ը ավելին չգիտե հայերի ցեղասպանության մասին, քան ես դրա մասին գիտեի մեկ շաբաթ առաջ. դե, ապրել են թուրքիայում հայեր, նրանց սպանել են (Նավալնու տգիտությունն ու նրա լկտիությունը զուգահեռ են. հայերն ապրում էին իրենց բնիկ պատմական հողում՝ Արևմտյան Հայաստանում, որը զավթել էին թուրքերը՝ քոչվոր ցեղերի հետնորդները, հիմնավորվելով մեր հողերում – Ա. Գ.): Ջանգվածային կոտորածը ոչ առաջին և, ավաղ, ոչ էլ վերջինն է մարդկության պատմության մեջ: Հիմա թուրքերը հրաժարվում են ընդունել դա որպես ցեղասպանություն, իսկ հայերը ողջ աշխարհում հրմշտելով օրենքներ են ընդունել տալիս դրա ճանաչման մասին (Նավալնու անտաշությունը, նրա բացահայտ լկտիությունը, ըստ իս, պետք է մտահոգեն, ոչ վերջին հերթին, Բունդեսթագի՝ այժմ որպես նրա պաշտպաններ «գրված» պատգամավորներին, որոնք 2016 թ. հունիսի 2-ին տրվեցին «հայերի հրմշտոցներին» և պաշտպանեցին այն բանաձևը, որը դատապարտում է Հայոց ցեղասպանությունն Օսմանյան կայսրությունում – Ա. Գ.): Վեճը հասկանալի է, բայց նման շարժը հարյուր տարի հետո տարօրինակ է թվում (ասվածը բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնունն է)»: Այս գործչի համար Հայոց ցեղասպանությունը և այն մոռացության տալու դեմ պայքարը շարժ է: Հետո ավելին է: «Շատ ճիշտ ներդրում կլինի մարդկության ապագայի մեջ, որն այսօր կարող է անել մեզանից յուրաքանչյուրը, մի փոքր ժամանակ ծախսել և կարդալ հայերի ցեղասպանության մասին»: Այս լկտիի համար Հայոց ցեղասպանության ճանաչումը «ճիշտ ներդրում» է: Դատապարտման, կարեկցանքի ոչ մի խոսք: Փոխարենն այս նույն պերսոնաժը, որի անունը Նավալնի է, բավական հուզվել էր Նիկոլ Վոլակիչի գործողությունների առնչությամբ, որոնք մանրամասն ներկայացվել են «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժնի կայքում 2019 թ. մայիսի 28-ին՝ «Նավալնի. «Ես պարզապես ծափահարում եմ Փաշինյանին» վերնագրով նյութում: Այդ հրապարակման մեջ կարդում ենք. «Ռուսաստանցի ընդդիմադիր քաղաքական գործիչ Ալեքսեյ Նավալնին իր հերթական տեսանյութում՝ նվիրված Ուկրաինայի նորընտիր նախագահ Վլադիմիր Զելենսկուն, հայտարարեց, որ հետևում է Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի գործունեությանը և համակրում է նրան ... Նավալնին նշեց, որ Փաշինյանն սկսել է հեղափոխության երկրորդ փուլը (հեղափոխություն ասելով նկատի ունի Հայաստանում 2018թ. ապրիլ– մայիսի պետական հեղաշրջումը – Ա. Գ.)՝ կոչ անելով շրջափակել դատարանները, որովհետև դրանք նրան թույլ չեն տալիս պայքարել կոռուպցիայի դեմ: «Շատերը կարծում են, որ դա վտանգավոր բան է, որովհետև այսօր դու արգելափակել ես դատարանները, վաղը՝ էլի ինչ-որ բան, իսկ վաղը չէ մյուս օրը դու վերածվել ես իշխանություն զավթողի (ասես գուշակ լինի – Ա. Գ.): Բայց, այնուամեն-

նայնիվ, նա ասաց, որ պայքարելու է կոռուպցիայի դեմ, և նա ընթանում է այդ ուղղությամբ: Նա, օրինակ, հայտարարեց, որ պաշտոնից կհանի բոլոր դատավորներին, որոնք ունեն դատավճիռներ՝ չեղարկված Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում: Ես պարզապես ծափահարում եմ Փաշինյանին»: Խոստովանենք, հարգելի ընթերցող, որ արևմտյան թռչակներ ստացողների համերաշխության զգացումը անգամ այլ երկրների ընկերակիցների հետ բավական բարձր մակարդակի է: Սակայն սրանով Նիկոլի և Ալեքսեյի սիրալիրությունների փոխանակումը չի ավարտվել:

Այսպես, 2020 թ. հուլիսի 1-ին Հայաստանի Հանրապետության Հանրային հեռուստատեսությունը եթեր արձակեց ռեպորտաժ, որում նիկոլավոլակիչյան քարոզչությանը բնորոշ հակառուսական ոգով հայ հեռուստադիտողին որպես ռուսական ընդդիմության կարծիքի խոսնակ հանդես եկավ Ալեքսեյ Նավալնին: Ընդ որում՝ նշենք, որ դեռևս ս. թ. հունիսի 15-ին Նավալնին իր YouTube ալիքում LIVE տեղադրեց տեսաուղերձ՝ «Նավալնին այն մասին, թե ինչ պետք է անել Սահմանադրության փոփոխությունների քվեարկության հետ կապված» վերնագրով: Մանրամասներ չեմ ներկայացնի բլոգեր Նավալնու այդ 19 րոպեանոց տեսաուղերձից, որի իսկական էությունն իր մասին վկայում է տառացիորեն եթերի առաջին իսկ րոպեից: Այսպես, իբր թե հեռուստադիտողներից մեկի հարցին՝ բոյկոտել՞, թե՞ դեմ քվեարկել, նա ուղղակի պատասխանել է. «Բնականաբար, ոչ ոք չի քննարկում, որ պետք է «կողմ» քվեարկել: Ես ուզում եմ ասել այսպես. ինչ ուզում եք՝ արեք, գլխավորը՝ մի ընդունեք: Դե, ուզում եք դեմ քվեարկել, գնալ ու քվեարկել: Ինձ նման ռազմավարությունը թվում է, դե, մի փոքր էկզոտիկ, միամիտ ու մի փոքր էլ անգամ ծիծաղելի: Եթե, ասենք, ձեր սրտին դուր է գալիս, գնացեք ու դեմ քվեարկեք: Գլխավորը՝ չընդունեք (քվեարկության արդյունքները – Ա. Գ.)»: Ինչո՞ւ հենց այս նախադասությունները մեջբերեցի Նավալնու չարաբաստիկ տեսաուղերձից: Չէ՞ որ Նիկոլ Վոլակիչին անհատապես, անկասկած, զեկուցվել էր Նավալնու հակառուսական, հակապուտինյան տեսադիմումի բովանդակության մասին: Մի՞թե ընդդիմադիր բլոգերի՝ «Փաշինյանին ծափահարելու» պատրաստակամությունը շատ ավելի մեծ ներգործություն էր ունեցել Հանրային հեռուստատեսության եթերով այս բացահայտ հակառուսական, հակապետական և, վերջապես, հակապուտինյան կոչը հեռարձակելու նրա որոշման վրա, կոչ, որը հնչեց իր իսկ՝ փաշինյանական քարոզչության խոսափողով: Իսկ գուցե դա անդրովկիանոսյան տիկնիկավարների պահանջն էր, որը միաժամանակ պետք է դառնար անդրովկիանոսյան հովանավորների առջև Նիկոլ Վոլակիչի պարտավորություններին հավատարմության յուրատեսակ լավմուսի թուղթը: Այստեղ արդեն էլ չեմ ասում պաշտոնական Երևանի կոչերին հայկական ծագմամբ ռուսաստանցի ընտրողների մի մասի հայտնի վերաբերմունքի մասին, որոնք 2018 թ. ապրիլ-մայիսին տրվեցին Փաշինյանի՝ սորոսյան ծածկագրերից հնչած, գունավոր հեղափոխությունների փորձառու տեխնոլոգների գրած պոպուլիստական հայտարարություններին և հիացմունքով ընդունվեցին նրանց կողմից:

Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցող, մտաբերենք ԱՄՆ պետդեպարտամենտի նախկին ղեկավար և 2016 թ. նախագահական ընտրություններում ԱՄՆ Դեմոկրատական կուսակցությունից Դոնալդ Թրամփի մրցակից Հիլարի Բլինթոնի կոչը: Ինչպես տեղեկացնում է Fox News-ը, Հ. Բլինթոնը կոչ է արել ԱՄՆ նախագահի կայանալիք ընտրություններում դեմոկրատների թեկնածու Ջո Բայդենին ոչ մի դեպքում չընդունել պարտությունը ս. թ. նոյեմբերի 3-ի ընտրությունների օրը: «Ջո Բայդենը չպետք է ընդունի պարտությունը ոչ մի դեպքում, – Հ. Բլինթոնին մեջբերում է Fox News ալիքի կայքը: – Չէ՞ որ, ինչպես ինձ թվում է, գործընթացը կծգծգվի, բայց ես համոզված եմ, որ արդյունքում նա կհաղթի (կարծես անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների կողմից բեռառուցի Սվետլանա Տիխանովսկայային տրված հրահանգները լինեն – Ա. Գ.), – եթե մենք ոչ մի թիզ հող չգիջենք, և եթե մենք նույնպես կենտրոնացված ու դաժան լինենք, ինչպես մեր հակառակորդները»: Չէ՞ որ ընտրությունների արդյունքները չընդունելու նման տեխնոլոգիան դեռևս 2008 թ. կիրառվեց Հայաստանում, երբ Սերժ Ազատի Սարգսյանի հաղթանակը օվկիանոսի այն կողմից տրված ուղղակի ցուցմամբ չճանաչվեց Լևոն Տեր-Պետրոսյանի ու նրա սպասարկուների կողմից, որոնց սադրիչ թևի առաջնորդն էր մեր «հեղափոխական» Նիկոլ Վոլակիչը: Այդ նրանց խղճի վրա է մեր տասը համաքաղաքացիների արյունը, այն դեպքում, երբ այժմ դրա համար քաղաքական վենդետայի է ենթարկվում ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանը: Իսկ ի՞նչ արժեն նիկոլվոլակիչյան՝ իրենց էությամբ զգվելի դրամական ողորմությունները 2008 թ. մարտի 1-ի ողբերգական իրադարձությունների ժամանակ զոհվածների հարազատներին ու մերձավորներին, որոնք դարձան մեր հազարավոր հերոսների հիշատակի հանդեպ անհարգալից վերաբերմունքի և ցինիզմի հերթական դրսևորումը, հերոսներ, որոնք իրենց կյանքի գնով պաշտպանեցին Արցախի Հանրապետությունը 2016 թ. Ադրբեջանի սանձազերծած և Թուրքիայի կողմից աջակցվող Ապրիլյան (քառօրյա) պատերազմի օրերին:

Կարծում եմ, որ ընթերցողներին հաստատ հայտնի է, որ հետխորհրդային տարածքի երկրները վաղուց դարձել են պետական հեղաշրջումների տեխնոլոգիաների իրականացման և կատարելագործման փորձադաշտ: Ուստի, միամտություն կլիներ կարծել, թե Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությամբ Ալեքսեյ Նավալնու տեսաուղերձի մի հատվածի ցուցադրումը լոկ պատահական զուգահեյություն էր: Համոզված եմ, որ լուռ սխրանքի մարդիկ, որ կանգնած են Ռուսաստանի Դաշնության, ուրեմն և Հայաստանի անվտանգության ապահովման պաշտպանության դիրքերում, վերլուծելով ասվածը, կկարողանան պարզել, թե ով էր համառորեն խորհուրդ տվել Ն. Փաշինյանին ՀՀ Հանրային հեռուստատեսության եթեր թողնել ընդդիմադիր բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնուն, բլոգեր, որի գործունեությունն ու կարծիքը հետաքրքիր չէին ՀՀ բնակչության ճնշող մեծամասնության համար: Ուրեմն, ինչի՞ համար էր սադրել սա նիկոլվոլակիչյան, ավելի շուտ՝ նրա տիկնիկավարների քարոզչությունը: Պատասխանելով այս հարցին՝ դժվար չէ հասկանալ, թե

որոնք են Ալեքսեյ Նավալնու «թունավորման» տրագիֆարսի թե՛ ակունքները, թե՛ սցենարները:

Հոդվածի վերջում կցանկանայի նորից երախտագիտության խոսքեր ասել փայլուն քաղաքական վերլուծաբան և Հայաստանի ու հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ Վլադիմիր Ռուդոլֆովիչ Սոլովյովին իր անկեղծ ապրումների, զայրույթի ու հոգեհարազատ խոսքերի համար՝ ասված ս. թ. հուլիսի 2-ին СОЛОВЬЁВ LIVE ինտերնետ-պորտալի եթերում. «Մենք այնպես սիրում էինք Հայաստանը, այն մեզ բարեկամ երկիր է: Բայց մեր բարեկամ Հայաստանում, Հանրային հեռուստատեսությամբ, սահմանադրական փոփոխությունների վերաբերյալ ռեպորտաժի շրջանակում, ցույց են տալիս նացիստ Նավալնուն, որը հայերին խաչիկներ էր անվանում, որն ատում է հայերին, ատում է Հայաստանը, արհամարհում նրան: Եվ Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությունը նրան ցուցադրում է եթերում: Համա թե հնարեցիք, հա՛»: Եվ իհարկե, չեմ կարող երախտագիտության խոսքեր չասել REGNUM տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր, հարգարժան Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլերովի հասցեին, որը, իր հեղինակավոր REGNUM տեղեկատվական գործակալության էջերում հրապարակելով իմ հոդվածները, հիմնականում լրացնում է այն հեռուստատեսային տեղեկատվական վակուումը, որում տողերիս հեղինակը հայտնվել է վերջին տարիներին, հատկապես 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո, ընդ որում՝ ես օտարված եմ նաև ընդդիմությանը պատկանող հեռուստաալիքների եթերից: Կրկնում եմ, ըստ երևույթին, տիեզերական մասշտաբի ստրատեգի, ինչպիսին Նիկոլ Վոլակիչն է, հանդեպ մեծահոգությունն է ուղղորդում ընդդիմության՝ ընդդիմադիր հեռուստաալիքները ղեկավարող իմ գործընկերների գործողությունները: Այնինչ, առանց կեղծ համեստության կարող եմ ասել, որ «Ռուսաստանի դեմ վարվում է հոծախումբ հիբրիդային պատերազմ» հոդվածը՝ հրապարակված REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում և վերատպված Shame.am հայրենասիրական ինտերնետ-պորտալում, որի գլխավոր խմբագիրը Հայաստանում հայտնի հրապարակախոս Արտյոմ Խաչատրյանն է, մեկ շաբաթվա ընթացքում դիտել է ավելի քան 45 600 ընթերցող, իսկ քվեարկածների 90%-ը այն գնահատել է «գերազանց» և «լավ»: Սա՝ որպես զուտ տեղեկատվություն:

Ընթերցողները կարող են որոշակի վրդովվել, որ այսքան խիստ եմ գրում մի մարդու մասին, որը հայտնվել է կոմայի մեջ: Շտապում եմ հայտարարել. հոդվածն սկսեցի գրել այն բանից հետո, երբ ճշտեցի, որ Ալեքսեյ Նավալնուն հանել են արհեստական կոմայի վիճակից, մասամբ անջատել են թոքերի արհեստական շնչառության սարքը, նա արձագանքում է խոսքին ու երբ դիմում են իրեն, և սկսում է ինչ-որ բան հիշել (հավանաբար, նրանից, ինչ իրեն կհիշեցնեն ԱՄՆ հատուկ ծառայություններից ու Արևմուտքի՝ նրանց հետ նույնացվող գործընկերներից, բնականաբար, հաշվի առնելով վրիպումներն ու բազմաթիվ հակասությունները, որ կային Սկրիպալների պարագայում):

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Չպարզված է մնում միայն հարցը. կծափահարի՞ արդյոք Նիկոլ Փաշինյանը Նավալնուն այն բանի համար, որ նա դարձել է գործիք հակառուսական «խրախճանքում»:

Հետզրույթյան փոխարեն: Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, որ ես լույս քննադատում եմ ադրբեջանցի հեղինակների հոդվածներն ու ելույթները, ցանկանում եմ հատվածներ բերել Ադրբեջանի ժողովրդական գրող Չինգիզ Աբդուլակի հոդվածից՝ հրապարակված ս. թ. սեպտեմբերի 9-ին Haqqin.az ինտերնետ-պարբերականի էջերում՝ «Չինգիզ Աբդուլակ. «Հեռուստաալիքներում միայն խելացի ու բանիմաց հայերն են: Ե՞րբ կհայտնվեն ադրբեջանցիները» վերնագրով: Միայն որոշ մեջբերումներ կատարեմ այդ հոդվածից. «Այսօր հաղորդեցին հարցազրույցը Լուկաշենկոյի հետ: Ամենուրեք հայտարարված է, որ նրանք Ռուսաստանի առաջատար լրագրողներն են: Չորսից երկուսը՝ Սիմոնյան և Բաբայան, գլխավոր խմբագիրներ են: Ռուսաստանյան ալիքներում հանդես են գալիս Կուրդիյանը, Սարկիսովը, Շահնազարովը, Պողոսյանը, Քեոսայանը, երկար կարելի է թվարկել: Չհամարձակվեք ասել ինձ նրանց լոբբիի մասին: Նրանք խելացի, բանիմաց ու տաղանդավոր մարդիկ են, որ փայլուն տիրապետում են ռուսերենին: Մենք հակառակ օրինակներն ունենք: Համեմատեք Իլիամ Ալիևի և Նիկոլ Փաշինյանի ելույթները ռուսերեն կամ անգլերեն: Մեկնաբանություններ պե՞տք են: Խոսենք մեր տնաբույս նացիոնալիստների մասին: «Փակենք ռուսական դպրոցները»՝ արդեն որերորդ անգամ լսում ենք նրանց ցատկոտնալից գոչյունը: Հանգստացեք: Մենք առանց այդ էլ ոչ մեկը չունենք արտասահմանյան ալիքներում, իսկ եղածներն էլ հրեշավոր են տիրապետում ռուսերենին: Անգլիալեզու ալիքների մասին նույնպես ոչ մի լավ բան ասել չեմ կարող: Չնայած անգլերենին տիրապետողների թիվն ավելանում է: Հարգելի տեղական անուսներ ...»: Համաձայն եմ մուլալիմ Չինգիզ Աբդուլակի եզրահանգումների հետ, դրա համար էլ քննադատում եմ «հարգելի տեղական անուսներին (ադրբեջանցի – Ա. Գ.)», միևնույն ժամանակ բռնում ինձ այն մտքի վրա, որ դրանով իսկ օգնում եմ նրանց:

ԱՐՏԱՀԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

СТРАТЕГИЧЕСКИЙ СОЮЗ С РОССИЕЙ БЫЛ И ОСТАЁТСЯ ГАРАНТИЕЙ БЕЗОПАСНОСТИ АРМЕНИИ

Аннотация

В наше тревожное время востребован совершенно другой подход, в основу которого должен быть положен тщательный анализ современного международного положения, главенствующим вопросом, его основой должно быть определение роли и места Армении в проводимой массированной гибридной войне, развязанной коллективным Западом против нашего стратегического союзника, братской Российской Федерации. Все остальное – от лукавого.

Итак, 17 сентября 2020 г. на пленарном заседании Европарламента депутаты приняли резолюцию «О ситуации в России: отравление Алексея Навального», при этом 532 евродепутата проголосовали за принятие резолюции, 84 голоса были отданы против, 72 депутата воздержались. Внимательно анализируя резолюцию Европарламента и изменения, в частности, в Статье 79 Конституции Российской Федерации, что стало предметом острой критики в резолюции, приходишь к весьма однозначному выводу, а именно: Европарламент сильно негодует в связи с тем, что Россия отстаивает своё неотчуждаемое юридическое качество независимого государства, символизирующее его ответственность и ценность как первичного субъекта Международного права; необходимое для исключительного верховенства государственной власти и предполагающее неподчинение власти другого государства (или государств); обусловленное правовым равенством независимых государств и лежащее в основе современного Международного права. Именно эти положения и определяют суверенность государства.

В силу этого, как догадался уважаемый читатель, Европарламент, по сути, выступает против признания суверенитета Российской Федерации. Весьма парадоксально, что европарламентарии, проголосавшие за принятие резолюции, в которой признаются незаконными поправки в Конституции РФ, фактически свидетельствуют о том, что не знают определение понятия суверенитет (фр. *Souverainete* – верховная власть), введен-

ного еще в XVI веке выдающимся французским политическим мыслителем Жаном Боденом (1530–1596 гг.), изложенного в главном его труде «Шесть книг о республике» (1576 г.). Не могу удержаться от соблазна и приведу основополагающие определения суверенитета согласно Жану Бодену, который внёс крупнейший вклад в разработку проблемы суверенитета государства. Итак, согласно Ж. Бодену, абсолютность суверенитета имеет место тогда, когда суверенная власть не знает каких-либо ограничений для проявления своего могущества (на «радость» недругам России). Постоянство суверенитета имеет место тогда, когда суверенная власть существует неизменно в течение неопределенного долгого срока; временная власть не может сохраняться в качестве верховной силы. Ж. Боден выделяет пять отличительных признаков суверенитета. Особо хочу подчеркнуть, что первым признаком суверенитета Жан Боден считает – издание законов, адресуемых всем без исключения подданным и учреждениям государства. То есть в нашем случае Европарламент не признает за Россией право «издавать (принимать) законы (в том числе и Основной Закон – Конституцию. – А. Г.), адресуемые всем без исключения подданным (гражданам) и учреждениям государства». А что же такого «крамольного» записано в последней редакции Статьи 79 Конституции РФ, которая гласит: «Российская Федерация может участвовать в межгосударственных объединениях и передавать им часть своих полномочий в соответствии с международными договорами Российской Федерации, если это не влечёт за собой ограничения прав и свобод человека и гражданина и не противоречит основам конституционного строя Российской Федерации. Решения межгосударственных органов, принятые на основании положений международных договоров Российской Федерации в их истолковании, противоречащем Конституции Российской Федерации, не подлежат исполнению в Российской Федерации». Казалось бы, куда яснее и убедительнее: во-первых, передача полномочий недопустима, если бы это имело своим следствием ограничение прав и свобод гражданина РФ; во-вторых, участие в международном объединении не должно каким-либо образом противоречить основам конституционного строя РФ. А теперь сопоставим это с претензиями Европарламента, предъявляемыми к поправкам в Конституции РФ. «Европарламент призывает ЕС потребовать от России отменить или пересмотреть изменения всех законов, которые противоречат международным стандартам, в том числе отменить или пересмотреть незаконно принятые изменения в Конституции, изменения в законодательстве о выборах, законов об иностранных агентах и нежелательных организаций, чтобы способствовать плюрализму, свободным и честным выборам, а также создания равных условий для кандидатов от оппозиции». Не буду далее вдаваться в подробности пояснения положений принятой им резолюции с приводимыми ссылками на обязательства

РФ в связи с членством в Совете Европы и ОБСЕ. Причина проста: при их углубленной интерпретации всё более убеждаешься в своевременности принятия конституционных поправок, поставивших правовой заслон разного рода посягательствам на суверенитет и независимость Российской Федерации. Вместе с тем приведу, на мой взгляд, весьма интересную выдержку: «В комитете Европейского парламента (ЕП) по иностранным делам сообщили, что законодательный орган ЕС не будет комментировать ни процесс, ни результаты российского голосования по внесению поправок в Конституцию, поскольку российская сторона не пригласила европейских депутатов участвовать в наблюдении за ходом голосования. В связи с этим, уточнили в комитете, они «не будут комментировать ни процесс, ни результаты голосования», которые Центризбирком России обнародует позднее. По словам председателя комитета Европарламента по иностранным делам Дэвида Макаллистера, члены ЕП, которые самостоятельно решили наблюдать за этим голосованием в России «или незаконно аннексированном Крыму», не должны в своих заявлениях связывать свою деятельность с Европейским парламентом» (<https://www.mk.ru/politics/2020/07/02>). Таким образом, мы можем констатировать, что буквально на следующий день после голосования к поправкам в Конституции РФ, 2 июля т. г. комитет Европарламента по иностранным делам не имел никаких претензий к содержательной части поправок, так продолжалось и в последующие дни. Однако, спустя считанные часы после подведения итогов голосования произошло нечто, что в корне изменило позицию европарламентариев. Так, глава комитета Сената США по международным делам Джеймс Элрой Риш сделал запись в Twitter-е, которая спустя два с половиной месяца стала «первоисточником» для его коллег из Европарламента: «В последний день путинского «плебисцита» по одобрению его поправок к Конституции нет никаких сомнений в результате. Фальшивое голосование, замаскированное под референдум, которое стёрло остатки легитимности Путина и российской «демократии». Русские люди заслуживают лучшего». Таковы оценки сенатора из Айдахо, наблюдавшего аж целую неделю (с 25 июня до 1 июля т. г.) за открытым, прозрачным голосованием по поправкам к Конституции из далёкого Вашингтона Джеймса Элроя Риша и его коллеги депутата Европарламента с берегов Рейна Дэвида Макаллистера. Здесь хотелось бы обратить внимание читателей на одно весьма символическое совпадение в оценках, характеризующее сердобольное отношение американского конгрессмена и европейского парламента к судьбе «русских людей, которые заслуживают лучшего». И в доказательство своего понимания, что есть лучшее будущее для русских людей, в резолюции Европарламента записано: «Настоятельно призываем институты ЕС и все государства-члены остановить завершение строительства газопровода «Северный поток– 2», чтобы избежать усиления зависимости Европы от российских поставок энергоно-

сителей и позволить России извлекать выгоду и финансировать свою агрессивную внешнюю политику и военные интервенции из доходов от такого экспорта энергоносителей в ЕС». Читая эти заведомо заготовленные (не без подсказки из-за океана) формулировки, приходишь к выводу, что вся эта заранее спланированная и срежиссированная трагикомедия с отравлением Алексея Навального была неизбежна. А цена вопроса – быть стратегическому союзу США– Евросоюз или не быть. А в зависимости от исхода этого противостояния неизбежно будет актуализирован и другой вопрос – быть Евросоюзу или не быть. Да, решение Европарламента не имеет императивной силы. Юридически значимые постановления принимает исполнительный орган ЕС – Еврокомиссия, однако, в случае консенсуса членов ЕС по ряду вопросов, оговоренных в резолюции Европарламента, эти механизмы могут заработать. Одновременно заметим, что официально Кремль неоднократно отвергал любые обвинения в использовании спецслужбами боевого отравляющего вещества «Новичок», более того, ранее министр иностранных дел РФ Сергей Викторович Лавров призвал немецкого коллегу Хайко Мааса отказаться от дальнейшей политизации ситуации вокруг дела Навального. Российская сторона неоднократно выражала готовность к сотрудничеству, а также обращалась в компетентные органы ФРГ, запрашивая выявленные факты отравления. Вполне ожидаемо, что запросы России не были удовлетворены, ибо их наличие приблизило бы бесславный финал этой совместно выработанной авантюры спецслужб Запада.

Уважаемый читатель, я специально столь подробно остановился на резолюции Европарламента «О ситуации в России: отравление Алексея Навального», чтобы показать всю её политическую ангажированность и вместе с тем выразить свое недоумение отсутствием адекватной реакции, да что там адекватной, вообще реакции со стороны парламентов государств-членов ОДКБ. Что за непонятная осторожность, если не сказать боязнь, перед самообъявленными интерпретаторами прав человека, ревностными хранителями демократии, развития гражданского общества и прочих, ставших пустышками, инструментами для навязывания своих представлений об этих по праву востребованных понятиях, если их суть не выхолащивается и не становится средством экономического и политического доминирования. Пишу эти строки и невольно мысленно возвращаюсь в 2015 год. А конкретнее – на пленарную сессию Парламентской Ассамблеи (ПА) ОБСЕ, приуроченную к 40-летию Хельсинкского Заключительного акта, подписанного лидерами СССР, США и Европы в 1975 году в разгар холодной войны. Напомню читателям, что российская делегация бойкотировала это мероприятие из-за отказа финских властей выдать спикеру Госдумы Сергею Евгеньевичу Нарышкину и еще пяти гражданам РФ, которые должны были представлять Россию на ПА ОБСЕ в Хельсинки, разрешение на въезд. Финский МИД объяснил это решение тем, что россияне включены в санкцион-

ный список Евросоюза, добавив, что ведомство провело по этому поводу обстоятельные консультации со странами Евросоюза, руководством ЕС и ОБСЕ.

Так, 5 июля 2015 года президент Парламентской Ассамблеи ОБСЕ, уважаемый мною Илкка Канерва, не поставив на голосование проект итоговой Хельсинкской декларации ПА ОБСЕ (в которую вошла и резолюция «О продолжении очевидных, грубых и неисправленных нарушений Российской Федерацией обязательств в рамках ОБСЕ и международных норм»), заявил, что, коль никто из делегатов не высказался против принятия итоговой Декларации (вобравшей в себя ряд резолюций, против принятия которых я неоднократно выступал), она принимается единогласно, при этом в знак утверждения и завершения обсуждения данного вопроса спикер ПА ОБСЕ ударил молоточком ведущего заседание по столу. Было естественно, что руководитель постоянной делегации Национального Собрания Армении в ПА ОБСЕ, ваш покорный слуга Арташес Гегамян поднял табличку с указанием «Armenia» и попросил слово, при этом упрекнув президента ПА ОБСЕ Илкку Канерву в нарушении Правил процедуры ПА ОБСЕ, предписывавшей обязательное голосование по любой резолюции, а уж тем паче в случае принятия итоговой Декларации, вследствие чего так и не стало известно, кто проголосовал «за», кто – «против», кто «воздержался», а кто и вовсе не принял участие в голосовании. Я об этом вновь упоминаю, чтобы подчеркнуть следующее: по итогам голосования «против» принятия итоговой Декларации был дан лишь один, мой голос, не было и «воздержавшихся», а все принявшие участие в голосовании подали свои голоса «за» принятие этого документа. Об этом пишу вовсе не с целью героизации своей собственной персоны, а с тем, чтобы подчеркнуть, что моё голосование было отражением незыблемой позиции президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна, который, рекомендовав меня, председателя партии «Национальное Единение», представлять в ПА ОБСЕ правящую Республиканскую партию Армении, настоятельно советовал мне всегда помнить об одной непреложной истине и действовать в соответствии с ней, а именно: Россия – стратегический союзник Армении и на международной арене любое действие, направленное против России, следует воспринимать как действие против Армении. Не скрою, что подобная постановка вопроса была в полной гармонии с моими убеждениями и придавала мне силу и решительность в своих действиях в ПА ОБСЕ. К сожалению, во время данного голосования так и не было видно и слышно о реакции делегатов ПА ОБСЕ, представляющих парламенты государств-членов ОДКБ – Беларуси, Казахстана, Киргизии и Таджикистана. Увы, история повторяется и в наши дни. Сегодня, когда мы являемся свидетелями гибридной войны, проводимой Европарламентом против нашего стратегического союзника, её, бесспорно, выдающегося лидера Владимира Владимировича Путина, Национальное Собрание Республики Армения, фракции НС РА,

время от времени к месту и не к месту разглагольствующие о своей приверженности стратегическому союзу России и Армении, выражаясь политкорректно, набрали в рот воды и молчат в тряпочку. Подобная беззубая позиция создаёт благодатную почву, чтобы бить нас поодиночке. Сейчас на повестке объединенного Запада стоит вполне конкретный вопрос: расшатать устои государственности Республики Беларусь, продолжить изощрённый курс по дальнейшей демонизации России и её лидера. Что касается Армении, то здесь тактика, которой придерживаются технологи цветных революций, иная: проведение курса на последовательное изменение генетического кода армянского народа, подтачивание цивилизационных устоев нашей государственности, в основе которых христианские, гуманистические качества, особое почитание Армянской Апостольской Святой церкви, идеи свободы и справедливости, уважение к старшим, женщине, что отражается в полном отсутствии дискриминации в отношениях между мужчиной и женщиной. При этом следует признать, что губительность курса, проводимого западными кукловодами и их местными холуями, будет иметь катастрофические последствия для армянской государственности. В этом смысле «народный премьер» Армении Никол Воваевич, себя любимый, полностью оправдывает надежды приведших его к власти соросовских наймитов и стоящих за ними изощренных сценаристов и режиссёров цветных революций. А шалостям Никола Воваевича с целью их обуздания немедленно противопоставляются не менее опасные для судеб армянской государственности политические проходимцы из числа лидеров террористической организации «Сасна црер» [«Сасунские удалыцы (храбрецы)»], уже не приходится говорить об известных персонажах оппозиционных или независимых (естественно, зависимость от Посольства США в РА не в счёт) депутатов, не говоря уже о возомнивших себя политическими деятелями лицах, слушая выступления и речи которых приходишь в уныние. Здесь важно другое: кто финансирует сей новоявленный политический бомонд. Сколь бы ни звучало неожиданно и парадоксально, но источники их финансирования не всегда находятся к западу от нашей границы, уже не приходится говорить – за океанам. Они куда ближе?! Если мы имеем дело с примитивной двухходовой комбинацией, сводящейся к тому, что выбирать надо меньшее из зол – между Николом Воваевичем и вышеобозначенной категорией акторов современной политической жизни РА, то это слишком упрощенное восприятие действительности. Однако, быть может, расчёт в том, что на их удручающем фоне совершенно по-другому будут восприниматься силы «отвергнутые». Во всяком случае, со стороны направляемой соросовскими кукловодами массы, или же последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» с активистами ЛГБТ-сообщества в придачу. Что ж, эта версия также имеет под собой основу, но, увы, в наше тревожное время востребован совершенно другой подход, в основе

которого должен быть положен тщательный анализ современного международного положения, главенствующим вопросом, его основой должно быть определение роли и места Армении в проводимой массовой гибридной войне, развязанной коллективным Западом против нашего стратегического союзника, братской Российской Федерации. Все остальное – от лукавого. Можно и далее детализировать особенности армянской политической кухни, но вывод один: гарантией безопасности Армении был и остаётся братский, стратегический союз с суверенной Российской Федерацией. Альтернативы для существования суверенной, независимой Республики Армения в природе не существует.

Вместо послесловия. На днях интернет-портал dossier.center/azerb/ опубликовал материал под заглавием «Как Кремль вмешивается во внутреннюю политику соседних стран. Часть четвертая: «Борода» из Еревана и мягкая сила в Баку». Я не стану писать свои доводы об источнике (ах) финансирования этого печально известного Центра «Досье». Ясно одно: хозяева сего Центра мало квалифицированные политехнологи или хотят такими казаться. В числе фигур, упомянутых в этой публикации, оказался и я, Арташес Гегамян: «В тесной связке с ведомством генерала разведки Чернова по Армении активно работает «Лазаревский клуб» (ЛК) под патронажем депутата Госдумы от «Единой России» Константина Затулина. Клуб был создан в 2018 году, в него вошли прокремлевски настроенные армянские депутаты, общественные деятели и журналисты, в частности, бывший мэр Еревана Арташес Гегамян, писатель Зорий Балаян, генерал-лейтенант в отставке Гайк Котанджян, директор филиала Института стран СНГ в Ереване Александр Маркаров, эксперт Вазген Манукян и другие «друзья России». Из упомянутых персонажей большой активностью отличается Арташес Гегамян, почти каждую неделю публикующий на сайте ЛК пропагандистские статьи в духе советских страшилок: «Против России ведется массированная гибридная война», «Проект глобалистов «Никол Пашинян» потерпел фиаско! Что дальше?», «Станет ли Пашинян аплодировать Навальному?». Что ж, уважаемый читатель, признаюсь, что испытываю чувство удовлетворения от упоминания моей фамилии с уважаемыми в Армении (не николвоаевскими) людьми. Только не понимаю, с какого перепугу определение друга России поставлено в кавычки. Даже непонятным и недогадливым «политехнологам» стоит посмотреть Программу партии «Национальное Единение», утвержденную аж в 1997 году, в дальнейшем получившую развитие в других программных документах партии, чтобы убедиться в неизменности и безальтернативности внешнеполитических приоритетов партии «Национальное Единение»: «Во внешней политике в первоочередном порядке следует сделать шаги в направлении восстановления прежних экономических связей, рынков сырья и сбыта, на основе больше-

го упрочения дружественных связей и взаимопомощи с Россией, вне зависимости от её государственного устройства». Хотелось также высказать сдержанное удовлетворение в связи с популяризацией моих последних статей, к сведению авторов Центра «Досье», опубликованных ИА REGNUM и уже спустя день-два помещённых на сайте «Лазаревского клуба». А та формулировка, что мои статьи воспринимаются как «пропагандистские статьи в духе советских страшилок», наводит меня на противоречивые мысли: либо авторы Центра «Досье» ознакомились лишь с заглавиями статей, не дочитав их до конца, либо прочитав, так и не поняли их содержания, или же у них весьма своеобразное представление о советских страшилках. Что ж, не буду категоричным, скорее всего, все эти факторы одновременно имеют место быть. Однакостораживает другое. Читая все шесть частей публикации под заглавием «Как Кремль вмешивается во внутреннюю политику соседних стран», отмечаем, что их авторы вовсе обходят стороной главный вопрос. Здесь я не стану вдаваться в анализ подробностей степени целевого использования средств соответствующей структурой Кремля на постсоветском пространстве, а замечу лишь, что публикации Центра «Досье» должны нацелить патриотических политиков на скорейшую выработку целостной программы противодействия, а затем и развёртывания системы нивелирования разрушительных поползновений фонда «Открытое общество» Дьёрдя Шороша (он же Джордж Сорос) и аффилированных с ним разного рода западных демократических институтов. Именно этой цели должна была послужить общественная организация «Северная перспектива», зарегистрированная в 2011 году. Упомяну, что все программные документы этой организации были готовы и положительно восприняты всеми заинтересованными сторонами ещё в 2011 г., в том числе и Управлением президента России по межрегиональным и культурным связям с зарубежными странами, однако проекту не суждено было воплотиться в жизнь (не по моей вине). Об этом мне уже приходилось писать, поэтому не стану повторяться. Однако и сегодня можно смело утверждать, что все программные документы «Северной перспективы» в настоящее время ещё более востребованы, особенно на фоне вопросов, поднимаемых в публикациях Центра «Досье». Вместе с тем вновь хотелось бы повторить, что гарантией безопасности и процветания двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах – является суверенная, могущественная, братская Российская Федерация.

Р. С. Не хотелось завершать статью на грустной ноте, а посему предлагаю читателям внимательно ознакомиться с нижеприведенными откровениями. Кого именно, пусть догадается читатель. «Независимость в Армении носит формальный характер. Что это за независимая страна, которая не может сама принимать решения? Что это за независимая страна,

если ею управляет Сорос? Пашинян – продукт режима Сороса. Сегодня право голоса в Армении принадлежит Соросу. Посмотрите на биографию членов властной команды Пашиняна. Все они – выходцы либо из организаций Сороса, либо Transparensy, либо других правозащитных организаций. Они закрывают глаза на произошедшие сегодня в Армении деспотичные действия. Один из журналистов в Армении объявил голодовку и умер в тюрьме, ни одна организация не подняла вопрос. В настоящее время в Армении два президента привлечены к ответственности, возбуждено уголовное дело. Два бывших президента, исключительно из-за их политической деятельности. Это знают все, но закрывают глаза. Лидер основной оппозиционной партии лишён депутатской неприкосновенности, но никто на это не реагирует. Почему Совет Европы молчит? Почему молчат докладчики по Армении? Почему молчат Freedom House, Human Rights Watch, Amnesty International? Из-за Сороса. Сорос – глава Армении, Сорос – спонсор этих «правозащитных организаций». У них один спонсор», – заявил один небезызвестный политик. Прочитав эти строки, первое, о чём подумал бы читатель, что они написаны армянским оппозиционным политиком, который справедливо возмущается тем, что в настоящее время в Армении «два президента привлечены к ответственности, возбуждено уголовное дело (имеются в виду Роберт Кочарян и Серж Саргсян. – А. Г.)». Уже не приходится говорить о весьма жёсткой, но справедливой оценке разрушительной деятельности соросовских структур. Нет, уважаемый читатель, автором этих мыслей является не кто-нибудь, а сам муаллим Ильхам Алиев, президент Азербайджана. С другими перлами его интервью азербайджанским телеканалам, данным им 19 сентября т. г., читатель может ознакомиться в статье, вышедшей 20 сентября т. г. под заглавием «Ильхам Алиев: Армения вышла из переговоров, не мы, а Армения. Мы не должны обманывать себя и свой народ, переговоры не ведутся, и это не из-за пандемии». Подобные «откровения» муаллима Ильхама на первый взгляд сколь бы загадочными ни казались, преследуют вполне конкретные цели, если рассмотреть их с другими высказываниями из этого же интервью касательно вопросов урегулирования Нагорно-карабахского конфликта. А цель проста: обвиняя «народного премьера» Н. Пашиняна в неготовности идти на компромиссы, более того, высказываясь о более конструктивном подходе в этом вопросе со стороны второго и третьего президентов РА Роберта Кочаряна и Сержа Саргсяна, Ильхам Алиев создает информационный фон для оправдания вынужденности Азербайджана решать этот вопрос военным путём. С другой стороны, И. Алиев своими подобными высказываниями пытается хоть как-то поднять обвалившийся рейтинг Никола Воваевича, себя любимого. Ведь критика со стороны И. Алиева в адрес Н. Пашиняна при одновременном «снисходительном» отношении к Роберту Седраковичу и Сержу Азатовичу у почитателей «народного премьера» может вызвать чувство восторга, ведь

их кумира критикует президент враждебного государства ... Вместе с тем в интервью И. Алиева имеет место и известное разочарование тем, что Никол Воваевич не оправдал надежд, которые связывали с ним силы, приведшие его к власти после государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 года. Так, на вопрос корреспондента – «Господин Президент, мой вопрос связан с армяно-азербайджанским нагорно-карабахским конфликтом. Как вы расцениваете нынешнее состояние переговоров?» – И. Алиев, в частности, сказал: «... если учесть, что новая власть, придя к власти, стала выступать с очень обнадеживающими заявлениями о том, что они хотят разрешить данный вопрос, критиковали прежнюю власть, посылали нам по неофициальным каналам положительные сигналы, просили времени. И мы жили надеждами, что, да, новая власть принесёт новшества в эту и во все другие сферы, исправит прежнюю ошибочную политику. Эта мысль ещё более укрепилась особенно после моей известной встречи с премьер-министром Армении в Душанбе. В то время меня просили дать им время, мол, внутренняя обстановка в Армении тяжелая, сложная, представители прежней власти хотят взять реванш, что негативно отразится на переговорном процессе. Мол, они склонны к переговорам, хотят разрешить вопрос и просили укрепить режим прекращения огня. Я же говорил, что мы должны вести серьёзные переговоры, и в этом случае, конечно, режим прекращения огня станет ещё прочнее. После той встречи обе стороны на основе договоренности выступили с отдельными заявлениями. Основная суть заявлений заключалась в том, что мы встретились, то есть провели неформальную, неофициальную встречу, договорились ускорить переговорный процесс и укрепить режим прекращения огня, так как эти две позиции постоянно должны составлять единство. В противном случае это будет означать укрепление статус-кво, на что мы никогда не можем согласиться. Определённое время сопредседатели Минской группы тоже жили надеждами и, приезжая сюда, в ходе встреч выдвигали версии, полные надежд».

Читая эти откровения Ильхама Алиева, невольно признаешься самому себе о недюжинных способностях нашего политического напёрсточника, известного как Никол Воваевич Пашинян. Подумайте только, уважаемый читатель: «народный премьер» своими ласкающими ухо обывателя заведомо лживым, и, нереализуемыми обещаниями оболванил немалую часть населения Армении, в том числе и сознательных граждан, жаждущих перемен в своей жизни. При поддержке многочисленных общественных организаций, щедро финансируемых фондом Сороса «Открытое общество», а также последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и активистов ЛГБТ–сообщества осуществив государственный переворот, он так и не выполнил ни одного из множества данных им обещаний, не оправдал и надежд соросовских кукловодов и, выражаясь на ереванском сленге, Никол кинул Сороса, причем с И. Алиевым в придачу. Ай да Никол, ай да

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

молодец наш удалец. Беда в другом – своей полной неадекватностью и авантюристической политикой Никол Пашинян стал серьезной угрозой безопасности Республики Армения. Допустить его дальнейшее пребывание в должности премьер-министра РА – значит возложить на себя долю ответственности за непресечение сползания Республики Армения в небытие.

Уважаемый читатель, уверен, что через год армяне всего мира 21 сентября 2021 года будут праздновать 30-ю годовщину Дня независимости Республики Армения в совершенно иной, воистину праздничной обстановке. Но это не значит, что сегодня, 21 сентября 2020 года, мы должны поддаться унынию и не поздравить граждан Республики Армения и Республики Арцах, Диаспору с 29-й годовщиной Дня независимости.

С праздником, друзья!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔԸ ԵՂԵԼ ԵՎ ՄՆՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔԸ

Անոտագիա

Մեր տազնապահույզ ժամանակներում պահանջվում է միանգամայն այլ մոտեցում, որի հիմքում պետք է դրված լինի ժամանակակից միջազգային դրության մանրակրկիտ վերլուծությունը, դրա գերակա հարցը, հիմքը պետք է լինի Հայաստանի դերի և տեղի որոշումը իրականացվող հոծախումբ հիքրիդային պատերազմում, որը հավաքական Արևմուտքը սանձագերծել է մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Մնացածը սատանայից է:

Եվ այսպես, 2020 թ. սեպտեմբերի 17-ին Եվրախորհրդարանի լիագումար նիստում պատգամավորներն ընդունեցին «Ռուսաստանի դրության մասին. Ալեքսեյ Նավալնու թունավորումը» բանաձևը, ընդ որում՝ 532 եվրապատգամավոր կողմ քվեարկեց բանաձևի ընդունմանը, 84 պատգամավոր դեմ էր, 72-ը՝ ձեռնպահ: Ուշադիր վերլուծելով Եվրախորհրդարանի բանաձևը և, մասնավորապես, Ռուսաստանի Դաշնության Սահմանադրության 79-րդ հոդվածի փոփոխությունները, որը բանաձևում դարձել է սուր քննադատության առարկա, գալիս ես բավական միանշանակ եզրակացության, դիցուք. Եվրախորհրդարանը խիստ վրդովված է այն առնչությամբ, որ Ռուսաստանը պաշտպանում է ինքնիշխանության իր անօտարելի իրավաբանական հատկությունը, որը բնորոշում է նրա պատասխանատվությունն ու արժեքավորությունը որպես Միջազգային իրավունքի առաջնային սուբյեկտ, որն անհրաժեշտ է որպես պետական իշխանության բացառիկ գերակայություն մեկ այլ պետության (կամ պետությունների) ենթադրյալ իշխանությանը չենթարկվելու համար, պայմանավորված է անկախ պետությունների իրավահավասարությամբ և ընկած է ժամանակակից Միջազգային իրավունքի հիմքում: Հենց այս դրույթներն են սահմանում պետության ինքնիշխանությունը: Սրանից ելնելով, ինչպես կռահեց հարգելի ընթերցողը, Եվրախորհրդարանը, ըստ էության, դեմ է հանդես գալիս Ռուսաստանի Դաշնության ինքնիշխանության ձանաչմանը: Բավական տարօրինակ է, որ բանաձևի (որում անօրինական են ձանաչվում

ՌԴ Սահմանադրության փոփոխությունները) ընդունմանը կողմ քվեարկած Եվրախորհրդարանականները, փաստորեն, վկայում են այն մասին, որ չգիտեն ինքնիշխանություն (ֆր.՝ *Souverainete* – գերագույն իշխանություն) հասկացության սահմանումը, որը շրջանառության մեջ է մտցվել դեռևս XVI դարում ֆրանսիացի նշանավոր քաղաքական մտածող Ժան Բոդենի կողմից (1530 – 1596 թթ.) և ներկայացված է նրա գլխավոր՝ «Վեց գիրք հանրապետության մասին» աշխատությունում (1576 թ.): Չեմ կարող չտրվել գայթակղությանը և կներկայացնեմ ինքնիշխանության հիմնարար սահմանումներն ըստ Ժան Բոդենի, որը խոշոր ավանդ է ներդրել պետության ինքնիշխանության խնդրի մշակման գործում: Եվ այսպես, համաձայն Ժ. Բոդենի՝ ինքնիշխանության բացարձակությունը գոյություն ունի այն ժամանակ, երբ սուվերեն իշխանությունը որևէ սահմանափակում չունի իր հզորությունը դրսևորելու համար («հուրախություն» Ռուսաստանի թշնամիների): Ինքնիշխանությունը մշտական է այն ժամանակ, երբ սուվերեն իշխանությունը գոյություն ունի անփոփոխ՝ անորոշ երկար ժամկետի ընթացքում, ժամանակավոր իշխանությունը չի կարող պահպանվել որպես գերագույն ուժ: Ժ. Բոդենն առանձնացնում է ինքնիշխանության հինգ տարբերակիչ հատկանիշ: Հատկապես ցանկանում եմ ընդգծել, որ Ժան Բոդենն ինքնիշխանության առաջին հատկանիշ է համարում օրենքների հրապարակումը՝ հասցեագրված առանց բացառության պետության բոլոր հպատակներին և հաստատություններին: Այսինքն՝ մեր պարագայում Եվրախորհրդարանը չի ընդունում, որ Ռուսաստանն իրավունք ունի «հրապարակելու (ընդունելու) օրենքներ (այդ թվում և Հիմնական օրենքը՝ Սահմանադրությունը – Ա. Գ.)՝ հասցեագրված առանց բացառության պետության բոլոր հպատակ (քաղաքացիներին) և հաստատություններին»: Իսկ այդ ի՞նչ «դավադիր» բան է գրված ՌԴ Սահմանադրության 79-րդ հոդվածում, որում ասվում է. «Ռուսաստանի Դաշնությունը կարող է մասնակցել միջպետական միավորումներին և նրանց փոխանցել իր լիազորությունների մի մասը՝ Ռուսաստանի Դաշնության միջազգային պայմանավորվածություններին համապատասխան, եթե դա չի հանգեցնի մարդու և քաղաքացու իրավունքների ու ազատությունների սահմանափակման և չի հակասի Ռուսաստանի Դաշնության սահմանադրական կարգի դրույթներին: Միջպետական մարմինների որոշումները՝ ընդունված Ռուսաստանի Դաշնության միջազգային պայմանագրերի դրույթների հիման վրա՝ իրենց մեկնություններով, որոնք կհակասեն Ռուսաստանի Դաշնության Սահմանադրությանը, կատարման ենթակա չեն Ռուսաստանի Դաշնությունում»: Թվում է՝ ավելի պարզ ու համոզիչ չես ասի. նախ՝ լիազորությունների փոխանցումը անթույլատրելի է, եթե դա որպես հետևանք ունենա ՌԴ քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների սահմանափակումը, երկրորդ՝ մասնակցությունը միջազգային միավորմանը չպետք է որևէ կերպ հակասի ՌԴ սահմանադրական կարգի հիմքերին: Իսկ այժմ համեմատենք սա Եվրախորհրդարանի պահանջների հետ, որոնք ներկայացվում են ՌԴ Սահմանադրության փոփոխություններին: «Եվրախորհրդարանը կոչ է անում ԵՄ-ին Ռու-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

սաստանից պահանջել չեղարկել կամ վերանայել բոլոր օրենքների փոփոխությունները, որոնք հակասում են միջազգային չափորոշիչներին, այդ թվում չեղարկել կամ վերանայել Սահմանադրության ապօրինի ընդունված փոփոխությունները, ընտրությունների մասին օրենսդրության փոփոխությունները, օտարերկրյա գործակալների և անցանկալի կազմակերպությունների մասին օրենքները, որպեսզի խթանվեն բազմակարծությունը, ազատ ու ազնիվ ընտրությունները, ինչպես նաև ընդդիմության թեկնածուների համար հավասար պայմանների ստեղծումը», – գրված է Եվրախորհրդարանի ս. թ. սեպտեմբերի 17-ի «Ռուսաստանի դրության մասին. Ալեքսեյ Նավալնու թունավորումը» բանաձևում: Չեմ խորանա Եվրախորհրդարանի կողմից իր ընդունած բանաձևի դրույթների պարզաբանման մանրամասների մեջ՝ Եվրոպայի խորհրդի և ԵԱՀԿ-ի անդամակցության հետ կապված ՌԴ պարտավորությունների ներկայացված հղումներով: Պատճառը պարզ է. դրանց ավելի խոր մեկնաբանման պարագայում ավելի ու ավելի ես համոզվում, որ սահմանադրական փոփոխությունները ճիշտ ժամանակին ընդունվեցին, որոնք իրավական պատնեշ դրեցին Ռուսաստանի Դաշնության ինքնիշխանության և անկախության դեմ տարատեսակ ոտնձգությունների առջև: Միևնույն ժամանակ, ներկայացնեմ, ըստ իս, բավական հետաքրքիր մեջբերում, դիցուք. «Եվրախորհրդարանի (ԵԽ) արտաքին գործերի կոմիտեում տեղեկացրին, որ ԵՄ օրենսդրական մարմինը չի մեկնաբանի Սահմանադրությունում փոփոխությունների կատարման ռուսաստանյան քվեարկության ոչ գործընթացը, ոչ արդյունքները, քանի որ ռուսական կողմը չի հրավիրել Եվրոպացի պատգամավորներին մասնակցելու քվեարկության ընթացքի դիտարկմանը: Այս առնչությամբ, հավաստիացրել են կոմիտեում, իրենք «չեն մեկնաբանի քվեարկության ոչ գործընթացը, ոչ արդյունքները», որոնք Ռուսաստանի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը կիրապարակի ավելի ուշ: Եվրախորհրդարանի արտաքին գործերի կոմիտեի նախագահ Դևիդ Մաքալիսթերի խոսքով՝ Եվրախորհրդարանի անդամները, որոնք ինքնուրույն էին որոշել հետևել քվեարկությանը Ռուսաստանում «կամ անօրինական ձևով անեքսիայի ենթարկված Դրինում», չպետք է իրենց հայտարարություններում իրենց գործունեությունը կապեն Եվրոպական խորհրդարանի հետ» (<https://www.mk.ru/politics/2020/07/02>): Այսպիսով, կարող ենք փաստել, որ ՌԴ Սահմանադրության փոփոխությունների քվեարկության հենց հաջորդ օրը՝ ս. թ. հուլիսի 2-ին, Եվրախորհրդարանի արտաքին գործերի կոմիտեն ոչ մի պահանջ չունեց փոփոխությունների բովանդակային մասի հետ կապված, այդպես շարունակվեց նաև հաջորդ օրերին: Սակայն, քվեարկության արդյունքների ամփոփումից հաշված ժամեր անց, տեղի ունեցավ մի բան, որն արմատապես փոխեց Եվրապատգամավորների դիրքորոշումը: Այսպես, ԱՄՆ Սենատի միջազգային գործերի կոմիտեի ղեկավար Ջեյմս Էլշոյ Ռիշը գրառում կատարեց Twitter-ում, որը երկուսուկես ամիս անց «սկզբնաղբյուր» դարձավ Եվրախորհրդարանի նրա գործընկերների համար: «Սահմանադրության իր փոփոխություններին հավանություն տալու պոտինյան «ալեքիսցիտի» վերջին օրը արդ-

յունքի հարցում ոչ մի կասկած չկա: Կեղծ քվեարկություն՝ քողարկված հանրաքվեի անվան տակ, որը ջնջեց Պուտինի և Ռուսաստանյան «դեմոկրատիայի» լեգիտիմության մնացորդները: Ռուսներն ավելի լավին են արժանի»: Այսպիսին են Այդահոյից ԱՄՆ Կոնգրեսի սենատոր Ջեյմս Էլեյ Ռիչի, որն ուղիղ մեկ շաբաթ (ս. թ. հունիսի 25-ից մինչև հուլիսի 1-ը) հետևել էր Սահմանադրության փոփոխությունների բաց, թափանցիկ քվեարկությանը հեռավոր Վաշինգտոնից և Հռենոսի ավերից նրա գործընկերոջ՝ Եվրախորհրդարանի պատգամավոր Ղևիդ Մաքալիսթերի գնահատականները: Այստեղ կցանկանայի ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրել գնահատականների բավական խորհրդանշական զուգադիպության վրա, որը բնութագրում է ամերիկյան կոնգրեսականի և եվրոպական խորհրդարանի սրտացավ վերաբերմունքը «ռուսների ճակատագրի հանդեպ, որոնք ավելի լավին են արժանի»: Եվ որպես իրենց ընկալման ապացույց, որ ավելի լավ ապագա կա ռուսների համար, Եվրախորհրդարանի բանաձևում գրված է. «Համառորեն կոչ ենք անում ԵՄ ինստիտուտներին և բոլոր անդամ պետություններին դադարեցնել «Հյուսիսային հոսք – 2» գազատարի շինարարության ավարտը՝ ռուսական էներգակիրների մատակարարումներից Եվրոպայի կախվածության ուժեղացումից խուսափելու համար և թույլ չտալու Ռուսաստանին շահ կորզել և ֆինանսավորել իրենց ագրեսիվ արտաքին քաղաքականությունն ու ռազմական ինտերվենցիաները ԵՄ էներգակիրների նման արտահանման եկամուտներից»: Կարդալով նախօրոք պատրաստված (ոչ առանց օվկիանոսի այն կողմի հուշման) այս ձևակերպումները՝ գալիս ես այն եզրակացության, որ նախապես ծրագրված և պատրաստված այս ամբողջ տրագիկոմեդիան Ալեքսեյ Նավալնու թունավորման հետ կապված՝ անխուսափելի էր: Իսկ հարցի զինը հետևյալն է՝ լինե՞լ, թե՞ չլինե՞լ ԱՄՆ– Եվրամիություն ռազմավարական դաշինքին: Կախված այդ դիմակայության ելքից էլ՝ անխուսափելիորեն հրատապ կդառնա նաև մյուս հարցը՝ լինե՞լ, թե՞ չլինե՞լ Եվրամիությանը: Այո, Եվրախորհրդարանի որոշումը իմպերատիվ ուժ չունի: Իրավաբանորեն արժեք ունեցող որոշումներ ընդունում է ԵՄ գործադիր մարմինը՝ Եվրահանձնաժողովը, սակայն ԵՄ անդամների՝ Եվրախորհրդարանի բանաձևում նշված մի շարք հարցերի վերաբերյալ կոնսենսուսի դեպքում այդ մեխանիզմները կարող են գործի դրվել: Միաժամանակ նշենք, որ Կրեմլը պաշտոնապես քանիցս հերքել է ցանկացած մեղադրանք հատուկ ծառայությունների կողմից «Նովիչոկ» մարտական թունավոր նյութի օգտագործման վերաբերյալ, ավելին՝ ավելի վաղ ՌԴ արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Կիկտորովիչ Լավրովն իր գերմանացի պաշտոնակից Հայկո Մասսին կոչ էր արել հրաժարվել Նավալնու գործի շուրջ իրավիճակի հետագա քաղաքականացումից: Ռուսական կողմը բազմիցս համագործակցության պատրաստակամություն է հայտնել, ինչպես նաև դիմել է Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության իրավասու մարմիններին՝ ներկայացնելու թունավորման բացահայտված փաստերը: Միանգամայն սպասելի էր, որ Ռուսաստանի հարցումները չեն բավարարվելու, քանի որ դրանց առկայությունը

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կմոտեցնել Արևմուտքի հատուկ ծառայությունների համատեղ մշակած արկածախնդրության անփառունակ վերջաբանը:

Հարգելի ընթերցող, հատուկ այսքան հանգամանալից կանգ առա եվրախորհրդարանի «Ռուսաստանի դրության մասին. Ալեքսեյ Նավալնու թունավորումը» բանաձևի մանրամասների վրա, որպեսզի ցույց տամ դրա քաղաքական ողջ կանխակալությունը և, միևնույն ժամանակ, արտահայտեմ վրդովմունքս համարժեք, ի՛նչ համարժեք, առհասարակ արձագանքի բացակայության առիթով ՀԱՊԿ անդամ-պետությունների խորհրդարանների կողմից: Այս ի՛նչ անհասկանալի զգուշավորություն, եթե չասենք՝ վախ է մարդու իրավունքների ինքնահայտ մեկնաբանների, դեմոկրատիայի, քաղաքացիական հասարակության և այլ՝ սին դարձած, բայց հիրավի պահանջված հասկացությունների մասին իրենց պատկերացումների պարտադրման գործիքների նախանձախնդիր պահապանների առջև, եթե դրանց բովանդակությունը չի իմաստագրվում և չի դառնում տնտեսական ու քաղաքական գերիշխանության միջոց: Գրում եմ այս տողերը և ականա մտովի վերադառնում 2015 թվական: Իսկ ավելի կոնկրետ՝ ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի (ԽՎ) լիազույժար նստաշրջան՝ Հելսինկյան Եզրափակիչ ակտի 40-ամյակի առիթով, որը ստորագրվել էր ԽՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի և Եվրոպայի ղեկավարների կողմից 1975 թ., սառը պատերազմի թեժ պահին: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ռուսաստանյան պատվիրակությունը բոյկոտել էր այս միջոցառումը, քանի որ ֆիննական իշխանությունները հրաժարվել էին մուտքի իրավունք տալ Պետդոմայի խոսնակ Սերգեյ Եվգենևիչ Նառիշկինին և ՌԴ էլի հինգ քաղաքացու, որոնք պետք է Հելսինկիում Ռուսաստանը ներկայացնեին ԵԱՀԿ ԽՎ-ում: Ֆիննական ԱԳՆ-ն այս որոշումը բացատրեց նրանով, որ ռուսաստանցիները ներառված են Եվրամիության պատժացուցակում՝ ավելացնելով, որ գերատեսչությունն այդ առիթով հանգամանալից խորհրդակցություններ է անցկացրել Եվրամիության երկրների, ԵՄ և ԵԱՀԿ ղեկավարության հետ:

Այսպես, 2015 թ. հուլիսի 5-ին ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի նախագահ, իմ կողմից շատ հարգված Իլկա Կաներվան, քվեարկության չդնելով ԵԱՀԿ ԽՎ Հելսինկյան ամփոփիչ Հռչակագրի նախագիծը (որտեղ տեղ էր գտել նաև «Ռուսաստանի Դաշնության կողմից ԵԱՀԿ շրջանակում պարտավորությունների և միջազգային նորմերի ակնհայտ, կոպիտ և չշտկված խախտումների շարունակման մասին» բանաձևը), ասաց, որ քանի որ պատվիրակներից ոչ ոք դեմ չի արտահայտվել ամփոփիչ Հռչակագրի (պարունակում էր մի շարք բանաձևեր, որոնց ընդունման դեմ ես քանիցս ելույթ էի ունեցել) ընդունմանը, այն ընդունվում է միաձայն, ընդ որում՝ ի նշան այս հարցի հաստատման և քննարկումն ավարտելու՝ ԵԱՀԿ ԽՎ խոսնակը միտավարի մուրձիկով հարվածեց սեղանին: Բնական էր, որ ԵԱՀԿ ԽՎ-ում Հայաստանի Ազգային ժողովի մշտական պատվիրակության ղեկավար, ձեր խոնարհ ծառա Արտաշես Գեղամյանը բարձրացրեց “Armenia” նշումով ցուցանակը և խոսք խնդրեց՝ դիտողություն անելով ԵԱՀԿ ԽՎ նախագահ Իլկա Կաներվային ԵԱՀԿ

ԽՎ Ընթացակարգի կանոնները խախտելու համար, որոնցով նախատեսվում է յուրաքանչյուր բանաձևի պարտադիր քվեարկություն, էլ չեմ ասում ամփոփիչ Հռչակագրի ընդունման մասին, ինչի հետևանքով այդպես էլ հայտնի չդարձավ, թե ով է «կողմ» քվեարկել, ով՝ «դեմ», ով՝ «ծեռնպահ» և ով առհասարակ չի մասնակցել քվեարկությանը: Ես այս մասին նորից եմ հիշատակում, որպեսզի ընդգծեմ հետևյալը, որ ամփոփիչ Հռչակագրի ընդունման քվեարկության արդյունքներով «դեմ» տրվել էր միայն մեկ՝ իմ ծայնը, «ծեռնպահներ» չէին եղել, իսկ քվեարկությանը մասնակցած բոլոր պատվիրակները «կողմ» էին քվեարկել այդ փաստաթղթին: Այս մասին գրում եմ բնավ ոչ սեփական անձս հերոսացնելու նպատակով, այլ որպեսզի ընդգծեմ, որ իմ քվեարկությունը Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի անսասան դիրքորոշման արտացոլումն էր, ով, երաշխավորելով ինձ՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահիս, ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ներկայացնել Հայաստանի կառավարող Հանրապետական կուսակցությունը, հաստատականորեն խորհուրդ էր տվել միշտ հիշել մի պարտադիր ճշմարտության մասին և գործել դրան համապատասխան, այն է. Ռուսաստանը Հայաստանի ռազմավարական դաշնակիցն է, միջազգային ասպարեզում ցանկացած գործողություն՝ ուղղված Ռուսաստանի դեմ, պետք է ընկալել որպես գործողություն ընդդեմ Հայաստանի: Չեմ թաքցնի, որ հարցի նման առաջադրումը լիովին ներդաշնակ էր իմ համոզմունքներին և ինձ ուժ ու վճռականություն էր հաղորդում ԵԱՀԿ ԽՎ-ում իմ գործողությունների համար: Ցավոք, այդ քվեարկության ժամանակ այդպես էլ չերևաց ու չլսվեց ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՀԱՊԿ անդամ-պետությունների՝ Բելառուսի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի և Տաջիկստանի խորհրդարանները ներկայացնող պատվիրակների արձագանքը: Ավաղ, պատմությունը կրկնվում է նաև մեր օրերում: Այսօր, երբ մենք Եվրախորհրդարանի կողմից մեր ռազմավարական դաշնակցի, նրա հիրավի ականավոր առաջնորդ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի դեմ հիբրիդային պատերազմի վկաներն ենք, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովը, ՀՀ ԱԺ խմբակցությունները, որոնք ժամանակ առ ժամանակ տեղի-անտեղի ճամարտակում են Ռուսաստանի և Հայաստանի դաշնակցային միությանն իրենց հավատարմության մասին, պոլիտկոռեկտ արտահայտվելով՝ բերանները ջուր են առել և համր լռություն են պահպանում: Նման անատամ դիրքորոշումը պարարտ հող է ստեղծում մեզ առանձին-առանձին խփելու համար: Այժմ միավորված Արևմուտքի օրակարգում դրված է միանգամայն կոնկրետ հարց. սասանել Բելառուսի Հանրապետության պետականության հիմքերը, շարունակել Ռուսաստանի և նրա առաջնորդի դեմոնացման նենգաբարո ուղեգիծը: Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, ապա այստեղ գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաների որդեգրած մարտավարությունն այլ է, դիցուք՝ հայ ժողովրդի գենետիկ կոդը հետևողականորեն փոխելու ուղեգծի անցկացում մեր պետականության քաղաքակրթական հիմքերի խարխլմամբ, որոնց հիմքում քրիստոնեական, մարդասիրական հատ-

կանիշներն են, հատուկ ականածանքը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հանդեպ, ազատության ու արդարության գաղափարները, ավագների, կանանց հանդեպ հարգանքը, ինչն արտացոլվում է տղամարդու և կնոջ հարաբերություններում խտրականության իսպառ բացակայությամբ: Ընդ որում՝ պետք է ընդունել, որ արևմտյան տիկնիկավարների ու նրանց տեղական մանկավիհների իրականացրած ուղեգծի կործանարարությունը աղետալի հետևանքներ կունենա հայոց պետականության համար: Այս իմաստով Հայաստանի «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, լիովին արդարացնում է իրեն իշխանության բերած սորոսյան վարձկանների ու նրանց հետևում կանգնած՝ գունավոր հեղափոխությունների նենգ սցենարիստների ու ռեժիսորների հույսերը: Իսկ Նիկոլ Վոլակիչի չարաճճիություններին, դրանց սանձման նպատակով, անմիջապես հակադրվում են հայոց պետականության ճակատագրի համար ոչ պակաս վտանգավոր քաղաքական նենգադավները «Սասնա ծռեր» ահաբեկչական կազմակերպության առաջնորդների շարքից, էլ չեն ասում ընդդիմադիր կամ անկախ (բնականաբար, ԱՄՆ դեսպանությունից կախվածությունը ՀՀ-ում հաշիվ չէ) պատգամավորների հայտնի պերսոնաժների մասին: Չենք խոսում նաև իրենց քաղաքական գործիչ երևակայողների մասին, որոնց ելույթներն ու խոսքերը լսելով վիատվում ես: Այստեղ այլ բան է կարևոր. իսկ ո՞վ է ֆինանսավորում սույն նորահայտ քաղաքական բոմոնդը: Որքան էլ անսպասելի ու տարօրինակ հնչի՝ դրանց ֆինանսավորման աղբյուրը միշտ չէ, որ գտնվում է մեր սահմանից դեպի Արևմուտք, էլ չեն ասում օվկիանոսի այն կողմում: Նրանք շատ ավելի մո՛տ են: Եթե գործ ունենք պարզունակ երկքայլ կոմբինացիայի հետ, որը հանգեցնում է այն բանին, որ պետք է ընտրել չարյաց փոքրագույնի՝ Նիկոլ Վոլակիչի և ՀՀ ժամանակակից քաղաքական կյանքի գործող անձանց վերոնշյալ կարգի ներկայացուցիչների միջև, ապա դա իրականության չափից ավելի պարզեցված ընկալում է: Սակայն, գուցե հաշվարկն այն է, որ դրանց ճնշիչ ֆոնին միանգամայն այլ կերպ կընկալվեն «մերժված» ուժերը: Համենայն դեպս, սորոսյան տիկնիկավարներից ուղղորդվող զանգվածի կամ էլ «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդների ու հետն էլ՝ ԼԳԲՏ-հանրության ակտիվիստների կողմի՞ց: Դե ինչ, այս վարկածը նույնպես հիմնադուրկ չէ, բայց, ավաղ, մեր տագնապահույզ օրերում պահանջված է միանգամայն այլ մոտեցում, որի հիմքում պետք է դրված լինի ժամանակակից միջազգային դրության մանրակրկիտ վերլուծությունը, գերակա հարցը, դրա հիմքը պետք է լինի Հայաստանի դերի և տեղի որոշումը իրականացվող հոծախումբ հիբրիդային պատերազմում, որը հավաքական Արևմուտքը սանձագերծել է մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Մնացածը սատանայից է: Կարելի է այսուհետև ևս մանրամասնել հայկական քաղաքական խոհանոցի առանձնահատկությունները, բայց եզրակացությունը մեկն է. Հայաստանի անվտանգության երաշխավորը եղել և մնում է ինքնիշխան, եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության

հետ ռազմավարական դաշինքը: Ինքնիշխան, անկախ Հայաստանի Հանրապետության գոյության այլընտրանք բնության մեջ գոյություն չունի:

Վերջաբանի փոխարեն: Օրերս dossier.center/azerb/ ինտերնետ-պորտալը հրապարակեց հոդված՝ «Ինչպես է Կրեմլը միջամտում հարևան երկրների ներքին քաղաքականությանը: Մաս չորրորդ. «Մորուքը» Երևանից և փափուկ ուժը Բաքվում» վերնագրով: Չեմ ներկայացնի իմ փաստարկներն այս տխրահռչակ «Դոսյե» կենտրոնի ֆինանսավորման աղբյուրի (ների) մասին: Մի բան պարզ է, որ սույն կենտրոնի տերերը վատ որակավորում ունեցող քաղտեխնոլոգներ են կամ ցանկանում են այդպիսին երևալ: Այս հրապարակման մեջ հիշատակված ֆիզուրների թվում հայտնվել են նաև ես՝ Արտաշես Գեղամյանս, որի մասին, դիցուք, հիշատակված է. «Հետախուզության գեներալ Չեռնովի գերատեսչության հետ սերտ կապի մեջ Հայաստանի գծով ակտիվորեն աշխատում է «Լազարյան ակումբը» (ԼԱ)՝ «Միասնական Ռուսաստանից» Պետդոմայի պատգամավոր Կոնստանտին Ջատուլինի հովանու ներքո: Ակումբը ստեղծվել է 2018 թ., այնտեղ ընդգրկված են կրեմլամետ տրամադրված հայ պատգամավորներ, հասարակական գործիչներ և լրագրողներ, մասնավորապես՝ Երևանի նախկին քաղաքապետ Արտաշես Գեղամյանը, գրող Ջորի Բալայանը, պաշտոնաթող գեներալ-լեյտենանտ Հայկ Քոթանջյանը, Երևանում ԱՊՀ երկրների ինստիտուտի մասնաճյուղի տնօրեն Ալեքսանդր Մարկարովը, փորձագետ Վազգեն Մանուկյանը և «Ռուսաստանի այլ բարեկամներ»: Նշված անձանցից մեծ ակտիվությամբ աչքի է ընկնում Արտաշես Գեղամյանը, որը գրեթե ամեն շաբաթ ԼԱ կայքում հրապարակում է քարոզչական հոդվածներ խորհրդային «ստրաշիլկաների» ոգով. «Ռուսաստանի դեմ վարվում է հոծախումբ հիբրիդային պատերազմ», «Գլոբալիստների «Նիկոլ Փաշինյան» նախագիծը ձախողվեց. իսկ ի՞նչ կլինի հետո», «Կծափահարի՞ արդյոք Փաշինյանը Նավալնուն»: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, խոստովանում եմ, որ գոհունակության զգացողություն եմ ապրում Հայաստանում հարգված մարդկանց (ոչ նիկոլվովականիչյան) կողքին իմ ազգանվան հիշատակումից: Միայն թե չեմ հասկանում, թե այդ ինչ սաստիկ վախից ելնելով է Ռուսաստանի բարեկամները չակերտների մեջ առնված: Անգամ անհասկացող ու գլխի չընկնող «քաղտեխնոլոգները» արժե, որ նայեն «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության Ծրագիրը, որը հաստատվել է դեռևս 1997 թ., հետագայում իր զարգացումն է ապրել կուսակցության այլ ծրագրային փաստաթղթերում, համոզվելու համար, որ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության արտաքին քաղաքական առաջնահերթություններն անփոփոխ են և անայլընտրանքային. «Արտաքին քաղաքականությունում առաջնահերթ կարգով պետք է կատարել քայլեր նախկին տնտեսական կապերի, հումքի և սպառման շուկաների վերականգնման ուղղությամբ, Ռուսաստանի հետ բարեկամական կապերի և փոխօգնության էլ ավելի ամրապնդման հիման վրա, անկախ նրա պետական կարգից»: Կցանկանայի նաև զուսպ գոհունակություն արտահայտել իմ վերջին հոդվածների հանրահռչակման առնչությամբ, ի գի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տություն «Դույե» կենտրոնի՝ հրապարակված REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում և մեկ-երկու օր անց տեղադրված «Լազարյան ակումբ» կայքում: Իսկ ձևակերպումը, թե իմ հոդվածներն ընկալվում են որպես «քաղաքական հոդվածներ խորհրդային «ստրաշիկաների» ոգով», ինձ մղում են հակասական մտքերի, դիցուք. կամ «Դույե» կենտրոնի հեղինակները ծանոթացել են միայն հոդվածներիս վերնագրերին՝ չկարդալով դրանք մինչև վերջ, կամ կարդալով՝ այդպես էլ չեն հասկացել դրանց բովանդակությունը, կամ էլ նրանք բավական ինքնատիպ պատկերացում ունեն խորհրդային «ստրաշիկաների» մասին: Դե ինչ, կտրուկ չեմ լինի, ավելի շուտ՝ այդ բոլոր գործոնները գոյություն ունեն միաժամանակ: Բայց մտահոգում է այլ բան: Կարդալով «Ինչպես է Կրեմլը միջամտում հարևան երկրների ներքին քաղաքականությանը» վերնագրով հրապարակման բոլոր վեց մասերը՝ նկատում ես, որ դրանց հեղինակները լիովին անտեսում են գլխավոր հարցը: Այստեղ չեմ փորձի վերլուծել հետխորհրդային տարածքում Կրեմլի համապատասխան կառույցի կողմից միջոցների նպատակային կիրառման աստիճանի մանրամասները, միայն կնշեմ, որ «Դույե» կենտրոնի հրապարակումները պետք է հայրենասեր քաղաքական գործիչներին ուղղորդեն շուտափույթ մշակելու հակազդման ամբողջական ծրագիր, իսկ այնուհետև նաև ստեղծել Դյորդ Շորոշի (նույն ինքը՝ Ջորջ Սորոսի) անվան «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի և նրա հետ միասնաբար գործող տարատեսակ արևմտյան դեմոկրատական ինստիտուտների կործանարար ուղեգծությունների չեզոքացման համակարգեր: Հենց այս նպատակին պետք է ծառայեր «Հյուսիսային հեռանկար» հասարակական կազմակերպությունը՝ գրանցված 2011 թ.: Հիշատակեմ, որ այդ կազմակերպության բոլոր ծրագրային փաստաթղթերը պատրաստ էին և դրական են ընկալվել շահագրգիռ բոլոր կազմակերպությունների կողմից դեռևս 2011 թ., այդ թվում՝ արտասահմանյան երկրների հետ Ռուսաստանի նախագահի միջտարածաշրջանային և մշակութային կապերի վարչության կողմից, սակայն նախագիծը չկենսագործվեց (ոչ իմ մեղքով): Այս մասին արդեն գրել եմ, ուստի չեմ կրկնի: Սակայն այսօր ևս կարելի է համարձակորեն պնդել, որ «Հյուսիսային հեռանկարի» ծրագրային բոլոր փաստաթղթերը ներկայում էլ ավելի են պահանջված, հատկապես այն հարցերի համատեքստում, որոնք բարձրացվել են «Դույե» կենտրոնի հրապարակումներում: Դրա հետ մեկտեղ, նորից կցանկանայի կրկնել, որ հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անվտանգության ու բարգավաճման երաշխավորը ինքնիշխան, հզոր, եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնությունն է:

Հ. Գ. – Չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տխուր նոտայով, ուստի ընթերցողներին առաջարկում եմ ուշադիր ծանոթանալ ստորև ներկայացվող հայտնություններին: Թե ում հայտնություններին՝ թող կռահի ընթերցողը: «Անկախությունը Հայաստանում կրում է ձևական բնույթ: Այդ ի՞նչ անկախ երկիր է, որ չի կարողանում ինքը որոշումներ կայացնել: Այդ ի՞նչ անկախ եր-

կիր է, եթե այն կառավարում է Սորոսը: Փաշինյանը Սորոսի ռեժիմի արտադրանքն է: Այսօր Հայաստանում ծայնի իրավունքը պատկանում է Սորոսին: Նայեք Փաշինյանի իշխանական թիմի անդամների կենսագրությանը: Նրանք բոլորը կամ Սորոսի կազմակերպություններից են դուրս եկել կամ Transparensy-ից, կամ իրավապաշտպան այլ կազմակերպություններից: Նրանք աչք են փակում այսօր Հայաստանում տեղի ունեցող բռնապետական գործողությունների վրա: Լրագրողներից մեկը Հայաստանում հացաուլ էր հայտարարել և մահացավ բանտում, ոչ մի կազմակերպություն հարցը չբարձրացրեց: Ներկայում Հայաստանում երկրորդ և երրորդ նախագահները պատասխանատվության են կանչված, քրեական գործ է հարուցված: Երկու նախկին նախագահ, բացառապես իրենց քաղաքական գործունեության պատճառով: Դա գիտեն բոլորը, բայց աչք են փակում: Հիմնական ընդդիմադիր կուսակցության առաջնորդը զրկված է պատգամավորական անձեռնմխելիությունից, բայց ոչ ոք դրան չի արձագանքում: Ինչո՞ւ է լռում Եվրոպայի խորհուրդը: Ինչո՞ւ են լռում Հայաստանի գծով զեկուցողները: Ինչո՞ւ են լռում Freedom House-ը, Human Rights Watch-ը, Amnesty International-ը: Սորոսի պատճառով: Սորոսը Հայաստանի ղեկավարն է, Սորոսը այդ «իրավապաշտպան կազմակերպությունների» հովանավորն է: Նրանք մեկ հովանավոր ունեն», – ասել է ոչ անհայտ քաղաքական գործիչներից մեկը:

Կարդալով այս տողերը՝ առաջին բանը, ինչի մասին կմտածեր ընթերցողը, այն կլիներ, որ դրանք գրվել են հայ ընդդիմադիր քաղաքական գործչի կողմից, որն արդարացիորեն զայրանում է նրանից, որ ներկայում Հայաստանում «երկու նախագահ պատասխանատվության է կանչված, քրեական գործ է հարուցվել (նկատի են առնված Ռոբերտ Քոչարյանը և Սերժ Սարգսյանը – Ա. Գ.)»: Էլ չեմ ասում սորոսյան կառույցների կործանարար գործունեության բավական կոշտ, բայց արդարացի գնահատականի մասին: Ոչ, հարգելի ընթերցող, այս մտքերի հեղինակը ոչ այլ ոք է, քան ինքը՝ մուլիմ Իլհամ Ալիևը՝ Ադրբեջանի նախագահը: Ադրբեջանական հեռուստաալիքներին ս. թ. սեպտեմբերի 19-ի նրա հարցազրույցի այլ գոհարներին ընթերցողը կարող է ծանոթանալ ս.թ. սեպտեմբերի 20-ին հրապարակված «Իլհամ Ալիև. Հայաստանը դուրս է եկել բանակցություններից, մենք չէ, այլ Հայաստանը: Մենք չպետք է խաբենք ինքներս մեզ ու մեր ժողովրդին, բանակցություններ չեն վարվում, և դա համավարակի պատճառով չէ» հոդվածում: Մուլիմ Իլհամի այս «հայտնություններն» առաջին հայացքից որքան էլ առեղծվածային թվան, հետապնդում են միանգամայն որոշակի նպատակներ, եթե դրանք դիտարկենք այդ նույն հարցազրույցի՝ Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցերի վերաբերյալ այլ արտահայտությունների հետ միասին: Իսկ նպատակը պարզ է. մեղադրելով «ժողվարչապետ» Ն. Փաշինյանին փոխզիջումների պատրաստ չլինելու մեջ, ավելին՝ արտահայտվելով այս հարցում ՀՀ երկրորդ և երրորդ նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանի և Սերժ Սարգսյանի ավելի կառուցողական մոտեցման մասին՝ Իլհամ Ալիևը տեղեկատվական ֆոն է ստեղծում՝ արդարացնելու համար այն, թե Ադրբե-

ջանը ստիպված է ռազմական ճանապարհով լուծելու այդ հարցը: Մյուս կողմից՝ Ի. Ալիևը նման արտահայտություններով փորձում է գոնե ինչ-որ կերպ բարձրացնել Նիկոլ Վոլանկիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի ընկած վարկանիշը: Չէ՞ որ Ի. Ալիևի քննադատությունը Ն. Փաշինյանի հասցեին՝ Ռոբերտ Սեդրակիչի և Սերժ Ազատիչի հանդեպ միաժամանակյա «ներողամիտ» վերաբերմունքով հանդերձ, «ժողվարչապետի» երկրպագուների մեջ կարող է հիացմունքի զգացողություն առաջացնել, չէ՞ որ իրենց կուռքին քննադատում է թշնամական պետության նախագահը ... Միևնույն ժամանակ, Ի. Ալիևի հարցազրույցում կա նաև հայտնի հիասթափություն այն բանից, որ Նիկոլ Վոլանկիչը չարդարացրեց այն հույսերը, որոնք կապում էին նրա հետ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո նրան իշխանության բերած ուժերը: Այսպես, թղթակցի՝ «Պարոն նախագահ, իմ հարցը կապված է հայ-ադրբեջանական դարաբաղյան հակամարտության խնդրի հետ: Ինչպե՞ս եք գնահատում բանակցությունների ներկա վիճակը» հարցին Ի. Ալիևը մասնավորապես պատասխանել է. «... Եթե հաշվի առնենք, որ նոր իշխանությունը, իշխանության գալով, սկսել է հանդես գալ շատ հուսադրող հայտարարություններով այն մասին, որ իրենք ցանկանում են լուծել այդ հարցը, քննադատում էին նախկին իշխանությանը, ոչ պաշտոնական ուղիներով մեզ դրական ազդանշաններ էին ուղարկում, ժամանակ էին խնդրում: Եվ մենք ապրում էինք հույսով, որ, այո, նոր իշխանությունը նորարարություններ կբերի այս և մյուս բոլոր ոլորտներում, կշտկի նախկին սխալ քաղաքականությունը: Այս միտքը էլ ավելի ամրապնդվեց հատկապես Դուշանբեում Հայաստանի վարչապետի հետ իմ հայտնի հանդիպումից հետո: Այն ժամանակ ինձ խնդրեցին իրենց ժամանակ տալ, իբր, ներքին իրավիճակը Հայաստանում ծանր է, բարդ, նախկին իշխանության ներկայացուցիչները ցանկանում են ռևանշ վերցնել, ինչը բացասաբար կանդրադառնա բանակցային գործընթացի վրա: Իբր, նրանք հակված են բանակցությունների, ցանկանում են հարցը լուծել և խնդրեցին ամրացնել հրադադարի ռեժիմը: Իսկ ես ասում էի, թե մենք պետք է լուրջ բանակցություններ վարենք, և այդ դեպքում, իհարկե, հրադադարի ռեժիմը էլ ավելի ամուր կլինի: Այդ հանդիպումից հետո երկու կողմերը պայմանավորվածության հիման վրա հանդես եկան առանձին հայտարարություններով: Հայտարարությունների հիմնական բովանդակությունն այն էր, որ մենք հանդիպեցինք, այսինքն՝ ոչ ֆորմալ, ոչ պաշտոնական հանդիպում անցկացրինք, պայմանավորվեցինք արագացնել բանակցային գործընթացը և ամրացնել հրադադարի ռեժիմը, քանի որ այդ երկու դիրքերը պետք է մշտապես միասնություն կազմեն: Հակառակ դեպքում դա կնշանակի ստատուս-քվոյի ամրապնդում, ինչին մենք երբեք չենք կարող համաձայնել: Որոշակի ժամանակ Մինսկի խմբի համանախագահները նույնպես հույսով էին ապրում և, գալով այստեղ, հանդիպումների ընթացքում առաջադրում էին հույսով լի վարկածներ»:

Կարդալով Իլիամ Ալիևի այս հայտնությունները՝ ականա ինքդ քեզ խոստովանում ես մեր քաղաքական մատնոց խաղացողի, որը հայտնի է որ-

պես Նիկոլ Վոլայի Փաշինյան, արտասովոր ընդունակությունների մասին: Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող, որ «ժողվարչապետը» բնակիչների ականջը շոյող իր՝ կանխավ ստահող և անիրագործելի խոստումներով բթացրել է Հայաստանի բնակչության ոչ փոքր մասին, այդ թվում և գիտակից քաղաքացիներին, որոնք իրենց կյանքում փոփոխություններ էին տեսնում, բազմաթիվ հասարակական կազմակերպությունների աջակցությամբ, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի, ինչպես նաև «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդների և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստների կողմից, պետական հեղաշրջում իրականացնելով այդպես էլ չկատարեց իր տված բազմաթիվ խոստումներից և ոչ մեկը, չարդարացրեց նաև սորոսյան տիկնիկավարների հույսերն ու, երևանյան սլենգով ասած՝ Նիկոլը քցեց, շարտեց Սորոսին, ընդ որում՝ Ի. Ալիևին էլ հետը փեշքեշ: Այ քեզ Նիկոլ, այ քեզ կտրիճ: Փորձանքը, սակայն, այն է, որ իր լիակատար անհամարժեքությամբ և արկածախնդրական քաղաքականությամբ Նիկոլ Փաշինյանը լուրջ սպառնալիք է դարձել Հայաստանի Հանրապետության անվտանգության համար: Թույլ տալ նրա հետագա գտնվելը ՀՀ վարչապետի պաշտոնում՝ նշանակում է ստանձնել պատասխանատվության սեփական բաժին չգոյության անդունդ Հայաստանի Հանրապետության գլորվելը չկասեցնելու համար:

Հարգելի ընթերցող, համոզված եմ, որ մեկ տարի հետո ողջ աշխարհի հայերը 2021 թ. սեպտեմբերի 21-ին կտոնեն Հայաստանի Հանրապետության Անկախության 30-ամյակը միանգամայն այլ, հիրավի, տոնական իրադրությունում: Բայց դա չի նշանակում, թե այսօր՝ 2020 թ. սեպտեմբերի 21-ին, մենք պետք է վիատվենք և չչնորհավորենք Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության, Սփյուռքի քաղաքացիներին Անկախության օրվա 29-ամյակի առիթով:

Շնորհավոր մեր տոնը, բարեկամներ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

УСМИРИТЬ БОЛЬНОГО ЧЕЛОВЕКА ЕВРОПЫ ПОД СИЛУ ЛИШЬ РОССИИ

Аннотация

Сегодня, вовсе не боясь ошибиться, Турцию можно назвать «Больным и крайне опасным человеком Европы». Не скрою, что надеть смиренную рубашку на «Больного и крайне опасного человека Европы» в современном мире под силу лишь России.

Уже четвёртый день, как Вооруженные силы (ВС) Азербайджана при прямом инструктаже со стороны многочисленных турецких военных советников развязали кровавую бойню по всей линии соприкосновения с Армией самообороны Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика). Сказать, что это было неожиданностью, было бы нечестно. Так, 4 августа 2020 г. российское ИА REGNUM опубликовало статью автора этих строк под заглавием «Предотвратить войну в Закавказье под силу лишь России». Не стану заново приводить подробности из этой статьи, а всего лишь сошлюсь на строки из аннотации к ней: «Переговоры по Нагорно-карабахскому урегулированию зашли в тупик. Ни Алиев, ни Пашинян далее не в состоянии прийти к каким-либо мирным договорённостям, что при подстрекательстве Турции обернётся кровопролитной войной, которая охватит не только Азербайджан, Армению и Арцах, но и всё Закавказье. Предотвратить войну на Южном Кавказе под силу лишь России. И это есть непреложная истина».

А теперь приведем высказывания официальных лиц турецкого султана. Так, 27 сентября т. г. в 10:00, спустя 2,5 часа после наступления ВС Азербайджана, пресс-секретарь президента Турции Эрдогана Ибрагим Калын написал в Twitter: «Мы решительно осуждаем нападение Армении на Азербайджан. Армения нарушила перемирие, напав на гражданские поселения и ещё раз продемонстрировав, что выступает против мира и стабильности» (IbrahimKalin@ikalin1). Часами позднее пресс-служба президента Азербайджана И. Алиева выступила с сообщением: «27 сентября президент Турецкой Республики Реджеп Тайип Эрдоган позвонил президенту Азербайджанской Республики Ильхаму Алиеву. Президент Турции выразил

сегодня соболезнования главе государства и народу Азербайджана в связи с гибелью мирных жителей и военнослужащих Азербайджана в результате военной провокации Армении. Реджеп Тайип Эрдоган подчеркнул, что Турция, как всегда, поддерживает Азербайджан ...». Тогда же Эрдоган сказал: «Пришло время покончить с оккупацией Армении, время платить по счетам. Иначе Армения будет и дальше самовольничать. Она должна уйти с оккупированных земель. Все знают, что это земли Азербайджана ... За 30 лет они (Минская группа ОБСЕ. – А. Г.) не смогли решить этот вопрос. И сделали все, чтобы он не решился (прямое обвинение МГ ОБСЕ в сохранении взрывоопасной ситуации в зоне Нагорно-карабахского конфликта. – А. Г.). Сейчас они (Россия, США, Франция. – А. Г.) нас учат, а иногда и угрожают. Они спрашивают: есть там (в Карабахе. – Ред.) турецкие военные? Поставляет ли Турция оружие? Те, кто это спрашивает, сами на север Сирии тысячи грузовиков оружия отправили», – заявил Эрдоган, по сути, не отрицая своей полной вовлеченности в военные действия Азербайджана. – «Турция и дальше будет поддерживать Азербайджан. Ещё раз осуждаю Армению» (polit.ru/news/2020/09/28/erdogannkr). В тот же день, 27 сентября т. г., в 14:09 министр обороны Турции Хулуси Акар в ходе телефонного разговора со своим азербайджанским коллегой Закиром Гасановым заявил: «Ереван должен незамедлительно отказаться от агрессивных действий, которые ведут к масштабной эскалации ситуации в регионе. Осуждаем подлые провокации Армении. Турция будет до конца поддерживать Азербайджан в борьбе за сохранение целостности страны» (haqqin.az/news/190402). Спикер парламента Турции Мустафа Шентоп в тот же день, 27 сентября т. г., в 14:34 написал в Twitter: «Недавние нападения на мирных жителей показали, что Армения является угрозой не только для Азербайджана, но и закоренелым террористическим государством с точки зрения мира во всем регионе и несёт полную ответственность за последствия». Уже 29 сентября т. г. министр иностранных дел Турции Мевлют Чавушоглу заявил: «Есть только одно решение этой проблемы. Армения должна уйти с территории Азербайджана. Если этого не произойдёт, проблема не будет решена. Мы готовы поддержать Азербайджан как за столом переговоров, так и на поле боя» (tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/9579009).

Я специально столь подробно изложил все эти клеветнические нападки новоявленного турецкого султана Эрдогана и его кровожадных приверженцев с тем, чтобы показать, до чего оперативно и синхронно они обласались в тогу этаких миротворцев, при этом и не сознавая, что своими одновременно озвученными оценками они доказывали, что развязанная 27 сентября т. г. апшеронским султаном агрессия против Республики Арцах — это заранее тщательно спланированная акция, детали которой были проработаны в ходе военных учений, начатых азербайджано-турецкой военщиной 29 июля 2020 года. Причем ещё тогда масштабное информационное

обеспечение этого действа было призвано поднять дух азербайджанских вояк, тщательно инструктируемых турецкими военными специалистами.

В вышеупомянутой статье от 4 августа т. г. в ИА REGNUM «Предотвратить войну в Закавказье под силу лишь России» есть и такие строки: «Внимательно анализируя публикации турецких и азербайджанских масс-медиа и ангажированные турецким и апшеронским султанами статьи в российских и зарубежных СМИ, вырисовывается весьма любопытная политическая картина. Красной нитью через все публикации проходит мысль о неизбежности войны между Азербайджаном и двумя армянскими государствами – Республикой Армения и Республикой Арцах. Далее подчеркивается обязательное участие в этой войне Турции, естественно, на стороне Азербайджана. При этом указанные публикации препровождаются десятками статей относительно позиции России, начнись война. Более того, тиражируются опросы общественного мнения россиян на тему – кого Россия должна поддерживать в конфликте между Азербайджаном и Арменией? Или же – стоит ли России вмешиваться в конфликт Армении и Азербайджана?»

Внимательно анализируя работу ведущих телеканалов России, можно констатировать, что коварные замыслы турецко-азербайджанских стратегов информационной войны благодаря профессионализму авторов и ведущих российского телевидения – Владимира Соловьева, Ольги Скабеевой, Евгения Попова, Артёма Шейнина, Анатолия Кузичёва и многих других непредвзятых профессионалов – бесспорно, патриотов России, дали сбой. Я специально подчёркиваю – патриотов России, так как военную провокацию турецких ястребов, реализуемую и руководимую «образованным выпускником МГИМО» (о чём в телеэфире с подобострастным выражением лица и с блеском в глазах не перестаёт повторять один из штатных гостей популярных российских ток-шоу, он же постоянный автор азербайджанского интернет-портала Москва-Баку.RU, рупора апшеронского султана), российским профессионалам из ведущих телеканалов удаётся-таки нейтрализовать. Более того, выявить режиссера-постановщика этой кровавой авантюры, коим является Турция, войны, развязанной азербайджано-турецкой военщиной против Республики Арцах. А в чём же столь большая заинтересованность Турции? – вполне резонно может задаться вопросом уважаемый читатель, и вопрос этот будет более чем уместен. Для ответа на него обратимся к событиям недавнего прошлого.

Итак, 8 января 2020 года Владимир Владимирович Путин и Реджеп Тайип Эрдоган официально открыли газопровод «Турецкий поток». Церемония состоялась в Стамбуле. В ней приняли участие президент Сербии Александр Вучич и премьер-министр Болгарии Бойко Борисов. Заметим, что стоимость газопровода составила около €7 млрд, мощность 31,5 млрд м³ в год (две нитки). 23 июля 2020 г. в Expert.ru вышла статья Анны Королевой под заглавием «Турецкий поток» поставили на паузу», в которой чи-

таем: «Глобально же проблема заключается в отсутствии спроса на российский газ в Турции. Российский газ эта страна заменяет сжиженным, который рекой льется на европейский рынок и стоит гораздо дешевле. В результате по итогам первого квартала Турция сократила закупки российского газа на 70% по сравнению с 2019 годом и почти в 14 раз, если сравнивать с показателями двухлетней давности. В результате Россия вылетела с первого места среди крупнейших поставщиков трубопроводного газа в страну. Из 1,87 млрд кубометров половину в Турцию поставил Азербайджан (924 млн кубометров), на втором месте оказался Иран (557 млн кубометров), а РФ откатилась на третью строчку с 389 млн кубов ...». Далее в статье приводится ссылка на главного аналитика TeleTrade Марка Гойхмана: «Газпром не может снизить свои цены, поскольку они уже убыточны для него. Турция же пользуется своим положением фактически единственного покупателя и транзитера газа в Южной Европе. В экономике это называется «монопсония» – ситуация, когда монополистом выступает не производитель, а покупатель, который поэтому может диктовать условия. Тем более что поставщиков как раз в избытке ... Между Россией и Турцией в последние месяцы – как раз после запуска «потока» – происходит резкое охлаждение отношений. Прежде всего, из-за фактического участия сторон в конфликтах в Сирии, Ливии. Теперь «Турецкий поток» может выступать как определённый элемент в попытках давления на Москву. Кроме того, для Анкары гораздо важнее и ближе покупать голубое топливо у этнически и географически родственного Азербайджана. Поставки из этой страны сейчас лидируют в Турции, в 2,4 раза превышая российские. Ещё одним важным фактором может выступать то, что и США ужесточают санкции против «Турецкого потока». В частности, это предусматривает одобренный 22 июля Палатой представителей проект оборонного бюджета страны» (yandex.ru/turbo/expert.ru/s/2020/07/23/turetskij-potok/).

Теперь напомним читателям, что 23 августа т. г. Россия и Турция подписали контракт на поставку второго полка систем ПВО С–400 на форуме «Армия–2020». Заметим, что в 2019 году Россия выполнила первый контракт на поставку Турции четырех дивизионов С–400 на сумму 2,5 млрд долларов. Я не стану приводить доводы военных специалистов, которые подробно разъясняли, почему Турция предпочла российские системы ПВО С–400 американским ЗРК Patriot. Это тема совершенно другого анализа. Здесь же считаю важным призадуматься над тем, чем обусловлены такие, на первый взгляд, взаимоисключающие по своей логике действия турецкого султана – Эрдогана: то приостановка эксплуатации «Турецкого потока» в угоду в том числе интересам США; то закупка ПВО С–400, что идёт вразрез интересам США и НАТО; то вербовка сирийских террористов и их отправка в зону боевых действий азербайджанских вооруженных сил, развязавших войну против Республики Арцах; то поражение истребителем F-

16 турецких ВВС армянского штурмовика Су-25 над территорией Армении? Так какие же цели преследует султан Эрдоган?

Чтобы у читателей не возникло вопросов в связи с отправкой Турцией сирийских боевиков в Азербайджан, приведу выдержку из статьи под заглавием «СМИ: Турция послала в помощь Азербайджану 1,5 тысячи «головорезов» из Сирии», опубликованной 27 сентября 2020 г. на сайте МК.RU (<https://yandex.ru/turbo/mk.ru/s/politics/2020/09/27/smi-turciya-poslala-v-pomoshh-azerbaydzhanu-15-tysyachi-golovorezov-iz-sirii.html>): «Турция перебросила в Азербайджан 1,5 тысячи боевиков из Сирии, они будут принимать участие в вооруженном конфликте с Арменией, сообщает Telegram-канал War Gonzo. Речь идет о боях из идлибских протурецких группировок, и в частности о «Дивизии Султана Мурада». Сообщается, что данные боевики зарекомендовали себя после обстрелов христианских кварталов Алеппо и участия в военных преступлениях. Сирийские спецслужбы уверены, что жертвами «Дивизии Султана Мурада» с 2015 по 2016 год могли стать около 1 тысячи мирных сирийцев. Также бойцы данного формирования принимали участие в войне против курдских отрядов. Проще говоря, Эрдоган отправил на армяно-азербайджанский фронт опытных головорезов, – утверждает War Gonzo. – Факт переброски сирийских боевиков в Азербайджан еще 22 сентября подтверждала журналистка Линдси Снелл, которая и опубликовала их фото. Американская журналистка Линдси Снелл, которую однажды похитили поддерживаемые Турцией террористы на севере Сирии, а затем бросили в турецкую тюрьму на два месяца после ее побега из Сирии, написала в Twitter, что боевики из дивизии Хазма прибыли в столицу Азербайджана Баку через Турцию, и опубликовала фото боевиков-террористов» (<https://politikus.ru/events/131595-turciya-perebrasvayut-v-azerbaydzhan-svoih-boevikov-iz-sirii.html>).

Что же касается сбитого турецким F-16 штурмовика СУ-25 ВВС Армении, то сегодня, 30 сентября т. г. Министерство обороны Армении показало фотографии сбитого СУ-25. Об этом сообщает Telegram-канал «Sputnik Ближнее зарубежье» (t.me/sputniklive/10081). Имя погибшего пилота Валерий Данелин.

Действия турецкого султана Эрдогана при их тщательном изучении приводят к выводу, что он своей опасной политикой в регионе Южного Кавказа стремится позиционировать себя как новоявленный лидер тюркских народов. Не приходится сомневаться в том, что если его не остановить в Нагорном Карабахе, то объектом его дальнейших экспансионистских устремлений станут Туркменистан, Казахстан, Киргизия и Узбекистан. Глядишь, и тюркоязычные уйгуры, проживающие в Синьцзяне (КНР).

С другой стороны, введение в 2017 году конституционных поправок, упразднивших парламентскую Турцию и расширивших полномочия президента, а также проводимая Эрдоганом внешняя политика в Сирии, Ливии,

Ираке дают основание утверждать, что в настоящее время неоосманизм, по сути, является официальной идеологией Турецкой Республики. Весь парадокс заключается в том, что Турецкая Республика возникла и сумела сохраниться на руинах Османской империи благодаря идеологии, резко противоположной османской имперской идее – кемализму. Это идеология сугубо национального светского государства, и именно во многом благодаря политике и идеологии кемализма Турция сумела восстановиться. Вместе с тем экономическое и политическое укрепление Турции привело к восстановлению имперских амбиций, которыми пропитан действующий президент, султан Эрдоган. Что это, если не наглядное проявление неоосманизма? Для полноты характеристики турецкого султана Эрдогана приведем выдержку из статьи Александра Самсонова «Красный султан», Эрдоган назвал «разумным» геноцид армянского народа», опубликованной на сайте ВОЕННОЕ ОБОЗРЕНИЕ 29 апреля 2019 года. В ней автор, в частности, пишет: «В период правления Эрдогана Турция совершила разворот от политики светского государства к «умеренному» исламскому. Основа идеологии – пантюркизм и неоосманизм. Турция пытается возродить некое подобие Османской империи. Проводит великодержавную политику. Вмешивается в дела Сирии и Ирака, фактически ведет войну на территории суверенных государств (и без приглашения). Конфликтует с Израилем, выступая с позиции лидера мусульманского мира. Укрепляет позиции на Балканах, Кавказе и в Средней Азии. Дело дошло до того, что «красный халифат» Эрдогана конфликтует с США, с НАТО, хотя Турция – член Североатлантического альянса. Суть в том, что «халифат» Эрдогана претендует на лидерство в большей части мусульманского мира и начинает выступать от имени всех мусульман. Отсюда конфликт интересов с Израилем и США и столь болезненная реакция Анкары на армянский и курдский вопросы. Ведь исторически турки имеют меньше оснований претендовать на нынешние земли Малой Азии (Анатолии), чем, к примеру, армяне, греки, курды и славяне. Эти народы населяли территорию Анатолии во времена Византийской империи (Восточно-Римской империи) и ранее. Значительная часть Анатолии (Западная Армения) ранее входила в состав древнего армянского государства. Турки-сельджуки и турки-османы захватили Анатолию, уничтожили Византию, создали Османскую империю. Однако большую часть населения Турецкой империи долгое время составляли греки, армяне, курды, славяне, представители кавказских народностей и т. д. Только несколько столетий ассимиляции, тюркизации, исламизации и регулярных геноцидов, резни привели к доминированию тюркоязычного населения» (<https://topwar.ru/157396-krasnyj-sultan-jerdogan-nazval-razumnym-genocid-armjanskogo-naroda.html>).

Хочу надеяться, что столь подробное изложение предыстории и реалиях современной Турции прольёт свет на политику турецкого султана Эрдогана. Ясно одно, что публицистический штамп «Больной человек Ев-

ропы», который использовался (преимущественно в англоязычной традиции) для обозначения европейских государств, испытывающих комплексные экономические и политические проблемы и вошел в употребление в середине XIX века применительно к Османской империи, востребован и в наши дни. Напомним читателям, что этот штамп впервые употребил российский император Николай I во время обсуждения накануне Крымской войны (1853–1856 гг.) «Восточного вопроса» с британским послом Сеймуром. Так, император назвал загнивающую Османскую империю – «Больной человек Европы». Думается, что сегодня, вовсе не боясь ошибиться, Турцию можно назвать «больным и крайне опасным человеком Европы». Не скрою, что надеть смирительную рубашку на «Больного и крайне опасного человека Европы» в современном мире под силу лишь России. России, которая с полным осознанием своей мощи и в силу великодушия русского народа последовательно и терпеливо призывает султана Эрдогана остепениться, успокоиться и не доводить дело до четырнадцатой российско-турецкой войны, которая, едва начавшись, обернётся полным уничтожением не только «Больного и крайне опасного человека Европы», но и его бандитского окружения, уповающего на наёмных «головорезов», терроризирующих мирное население Сирии, Ливии, Ирака, а теперь жаждущих крови древнейшего представителя христианской цивилизации – армян. Благо миф о непобедимости наемных кровопийц развеяли наши доблестные двадцатилетние новобранцы, ценою своих молодых жизней отстаивающие не только независимость своей исторической Родины – Республики Армения и Республики Арцах, но и самоотверженно ставящие живой заслон на пути создания Эрдоганом нового кровавого халифата в южном подбрюшьи Великой России – единственной и надежной хранительницы христианской цивилизации, одновременно трепетно оберегающей российских мусульман от опасных поползновений исламских радикалов и новоявленных неоосманов и пантюркистов.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԵԿՐՈՊԱՅԻ ՀԻՎԱՆԴ ՄԱՐԴՈՒՆ ԶՍՊԵԼ Ի ԶՈՐՈՒ Է ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ

Անոտացիա

Այսօր, բնավ չվախենալով սխալվելուց, Թուրքիան կարող ենք անվանել «Եվրոպայի հիվանդ և չափազանց վտանգավոր մարդ»։ Չեմ թաքցնի, որ «Եվրոպայի հիվանդ և չափազանց վտանգավոր մարդուն» արդի աշխարհում զսպաշապիկ հագցնել ի գորու է միայն Ռուսաստանը։

Արդեն չորրորդ օրն է, ինչ Ադրբեջանի զինված ուժերը թուրք բազմաթիվ զինվորական խորհրդականների ուղղակի հրահանգավորմամբ արյունալի սպանդ են սանձազերծել Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության) ինքնապաշտպանության բանակի հետ շփման ողջ գծում։ Ասել, թե դա անսպասելի էր, ազնիվ չէր լինի։ Այսպես, 2020 թ. օգոստոսի 4-ին ռուսաստանյան REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց տողերիս հեղինակի հոդվածը՝ «Անդրկովկասում պատերազմը կանխել ի գորու է միայն Ռուսաստանը» վերնագրով։ Նորից մանրամասներ չեմ ներկայացնի այդ հոդվածից, այլ ընդամենը հղում կկատարեմ անոտացիայից. «Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցությունները մտել են փակուղի։ Ոչ Ալիևը, ոչ Փաշինյանն այսուհետ ի վիճակի չեն գալ որևէ խաղաղ պայմանավորվածության, ինչը, Թուրքիայի հրահրմամբ, կվերածվի արյունահեղ պատերազմի, որը կընդգրկի ոչ միայն Ադրբեջանը, Հայաստանն ու Արցախը, այլև ողջ Անդրկովկասը։ Հարավային Կովկասում պատերազմը կանխել ի գորու է միայն Ռուսաստանը։ Եվ սա անվիճելի ճշմարտություն է»։

Իսկ այժմ ներկայացնենք թուրքական սուլթանության պաշտոնական անձանց արտահայտած մտքերը։ Այսպես, ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին, ժամը 10:00-ին, Ադրբեջանի Զինված ուժերի հարձակումից 2,5 ժամ հետո, Թուրքիայի նախագահ Էրդողանի մամուլի քարտուղար Իբրահիմ Քալընը գրել է Twitter-ում. «Մենք վճռականապես դատապարտում ենք Հայաստանի հարձակումն Ադրբեջանի վրա։ Հայաստանը խախտել է հրադադարը՝ հարձակվելով քաղաքացիական բնակավայրերի վրա և մեկ անգամ ևս ցուցադրելով, որ դեմ է խաղաղությանը և կայունությանը» (IbrahimKalin@ikalin1)։ Ժամեր անց Ադրբեջանի նախագահ Ի. Ալիևի մամուլի ծառայությունը հանդես եկավ հայտարարությամբ. «Սեպտեմբերի 27-ին Թուրքական Հանրապետության

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը զանգահարեց Ադրբեջանական Հանրապետության նախագահ Իլիհամ Ալիևին: Թուրքիայի նախագահն այսօր ցավակցություն հայտնեց Ադրբեջանի պետության ղեկավարին և ժողովրդին Հայաստանի ռազմական սադրանքի հետևանքով Ադրբեջանի խաղաղ բնակիչների և զինծառայողների զոհվելու կապակցությամբ: Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն ընդգծեց, որ Թուրքիան, ինչպես միշտ, աջակցում է Ադրբեջանին ...»: Այդ ժամանակ էլ հենց Էրդողանը հայտարարեց. «Եկել է ժամանակը վերջ տալու Հայաստանի օկուպացիային, ժամանակն է վճարելու հաշիվները: Այլապես Հայաստանն այսուհետ ևս կանի ինչ ուզում է: Նա պետք է հեռանա օկուպացված հողերից: Բոլորը գիտեն, որ դրանք Ադրբեջանի հողերն են ... 30 տարում նրանք (ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը – Ա. Գ.) չկարողացան լուծել այդ հարցը: Եվ ամեն ինչ արեցին, որպեսզի այն չլուծվի (ԵԱՀԿ ՄԽ ուղղակի մեղադրանք՝ Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում պայթյունավտանգ իրավիճակի պահպանման մեջ – Ա. Գ.): Հիմա նրանք (Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը, Ֆրանսիան – Ա. Գ.) մեզ սովորեցնում են, իսկ երբեմն էլ սպառնում: Նրանք հարցնում են. կա՞ն այնտեղ (Ղարաբաղում – խմբ.) թուրք զինվորականներ: Արդյո՞ք Թուրքիան զենք մատակարարում է: Նրանք, ովքեր սա հարցնում են, իրենք Սիրիայի հյուսիս են ուղարկել զենքի հազարավոր բեռնատարներ»: Սա ասելով՝ Էրդողանը, ըստ էության, չժխտեց իր լիակատար ներգրավվածությունն Ադրբեջանի ռազմական գործողություններում: «Թուրքիան այսուհետ ևս կաջակցի Ադրբեջանին: Մեկ անգամ ևս դատապարտում են Հայաստանին» (polit.ru/news/2020/09/28/erdoganokr): Նույն օրը՝ ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին, ժամը 14:09-ին Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աքարը ադրբեջանցի պաշտոնակցի՝ Ջաբիր Հասանովի հետ հեռախոսազրույցի ժամանակ շեշտեց. «Երևանը պետք է անհապաղ հրաժարվի ագրեսիվ գործողություններից, որոնք տանում են դեպի իրավիճակի լայնածավալ թեժացման տարածաշրջանում: Դատապարտում ենք Հայաստանի ստոր սադրանքները: Թուրքիան մինչև վերջ կաջակցի Ադրբեջանին երկրի ամբողջականության պահպանման համար մղվող պայքարում» (haqqin.az/news/190402): Թուրքիայի խորհրդարանի նախագահ Մուսթաֆա Շենթոփը նորից նույն օրը՝ ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին, ժամը 14:34-ին Twitter-ում գրեց. «Խաղաղ բնակիչների վրա վերջին հարձակումները ցույց տվեցին, որ Հայաստանը սպառնալիք է ոչ միայն Ադրբեջանի համար, այլ նաև անուղղելի ահաբեկչական պետություն է ամբողջ տարածաշրջանում խաղաղության տեսակետից և լիակատար պատասխանատվություն է կրում հետևանքների համար»: Արդեն ս. թ. սեպտեմբերի 29-ին Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մելուք Չավուշօղլուն հայտարարեց. «Կա այդ խնդրի միայն մեկ լուծում: Հայաստանը պետք է հեռանա Ադրբեջանի տարածքից: Եթե դա տեղի չունենա, խնդիրը չի լուծվի: Մենք պատրաստ ենք աջակցել Ադրբեջանին ինչպես բանակցությունների սեղանի շուրջ, այնպես էլ մարտադաշտում» (tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/9579009):

Ես հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի նորահայտ թուրք սուլթան Էրդողանի ու նրա արնատենչ համախոհների այս բոլոր զրպարտչական հարձակումները, որպեսզի ցույց տամ, թե որքան օպերատիվ ու փնթրոն ձևով նրանք հանդերձավորվեցին իբր խաղաղադարձների պատմութանով, միաժամանակ չգիտակցելով, որ իրենց միաժամանակյա հնչեցրած գնահատականներով ապացուցեցին, որ ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին ափշերոնյան սուլթանի սանձազերծած ագրեսիան Արցախի Հանրապետության դեմ նախապես մանրակրկիտ պլանավորված ակցիա էր, որի հանգամանքները մշակվել էին 2020թ. հուլիսի 29-ին ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության սկսած զորավարժությունների ընթացքում: Ընդ որում՝ դեռևս այն ժամանակ այդ արարի տեղեկատվական ապահովումը նպատակ ուներ բարձրացնել թուրք զինվորական մասնագետների կողմից մանրակրկիտ ուսուցանվող ադրբեջանցի վայ-մարտիկների ոգին:

Ս. թ. օգոստոսի 4-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալության հրապարակած վերոնշյալ՝ «Անդրկովկասում պատերազմը կանխել ի գործ է միայն Ռուսաստանը» հոդվածում կան նաև այսպիսի տողեր. «Ուշադիր վերլուծելով թուրքական ու ադրբեջանական զանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակումները և թուրք ու ադրբեջանցի սուլթանների կողմից պատվիրված կանխակալ հոդվածները ռուսաստանյան և արտասահմանյան ԶԼՄ-ներում՝ բավական հետաքրքիր քաղաքական պատկեր է ուրվագծվում: Բոլոր հրապարակումների միջով կարմիր թելի պես անցնում է միտքը Ադրբեջանի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության միջև պատերազմի անխուսափելիության մասին: Այնուհետև ընդգծվում է այդ պատերազմին Թուրքիայի պարտադիր մասնակցությունը, բնականաբար, Ադրբեջանի կողմում: Ընդ որում՝ նշված հրապարակումներն ուղեկցվում են, հանկարծ պատերազմ սկսվելու դեպքում, Ռուսաստանի դիրքորոշման մասին տասնյակ հոդվածներով: Ավելին, ռուսաստանցիների հանրային կարծիքի հարցումներ են արժարծվում, թե ո՞ւմ պետք է Ռուսաստանն աջակցի Ադրբեջանի և Հայաստանի միջև կոնֆլիկտում: Կամ արժե՞ արդյոք Ռուսաստանին միջամտել Հայաստանի և Ադրբեջանի հակամարտությանը»:

Ուշադիր վերլուծելով Ռուսաստանի առաջատար հեռուստաալիքների աշխատանքը՝ կարելի է փաստել, որ տեղեկատվական պատերազմի թուրք-ադրբեջանական ստրատեգիների նենգ մտահղացումները ռուսական հեռուստատեսության հեղինակների և հաղորդավարների՝ Վլադիմիր Սոլովյովի, Օլգա Սկաբեկայի, Եվգենի Պոպովի, Արտյոմ Շեյնինի, Անատոլի Կուզիչովի և անաչառ շատ այլ պրոֆեսիոնալների, անվիճելիորեն՝ Ռուսաստանի հայրենասերների արհեստավարժության շնորհիվ խափանվել են: Ես հատուկ եմ ընդգծում՝ Ռուսաստանի հայրենասերների, քանի որ թուրք բազենների ռազմական սադրանքը, որ իրականացվում և ղեկավարվում է Մոսկվայի միջազգային հարաբերությունների պետական ինստիտուտի «կրթյալ շրջանավարտի» կողմից (ինչի մասին հեռուստաեթերում դեմքի տենչալից արտա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հայտությանը ու փայլն աչքերում չի դադարում կրկնել պոպուլյար ռուսական թոք-շոուների հաստիքային հյուրերից մեկը, նույն ինքը՝ Москва-Бакы.RU ադրբեջանական ինտերնետ-պորտալի՝ ավիաշերտային սուլթանի խոսափողի մշտական հեղինակը), առաջատար հեռուստաալիքների ռուսաստանցի պրոֆեսիոնալներին, այնուամենայնիվ, հաջողվում է չեզոքացնել: Ավելին, հաջողվում է բացահայտել այս արյունահեղ արկածախնդրության բեմադրիչ-ռեժիսորին՝ Թուրքիային: Արցախի Հանրապետության դեմ ադրբեջանաթուրքական զինվորականության սանձազերծած պատերազմի ռեժիսորին: Իսկ ինչո՞ւմ է Թուրքիայի այսքան մեծ շահագրգռվածությունը: Միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարցնել հարգելի ընթերցողը, և հարցն ավելի քան տեղին կլինի: Դրան պատասխանելու համար դիմենք ոչ վաղ անցյալի իրադարձություններին:

Եվ այսպես, 2020 թ. հունվարի 8-ին Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը և Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը պաշտոնապես բացեցին «Թուրքական հոսք» գազատարը: Արարողությունը տեղի ունեցավ Ստամբուլում: Մասնակցում էին Սերբիայի նախագահ Ալեքսանդր Վուչիչը և Բուլղարիայի վարչապետ Բոյկո Բորիսովը: Նշենք, որ գազատարի արժեքը կազմում էր մոտ €7 մլրդ, հզորությունը՝ տարեկան 31,5 մլրդ մ³ (երկու ճյուղ): 2020 թ. հուլիսի 23-ին Expert.ru-ում լույս տեսավ Աննա Կորոլյովայի հոդվածը՝ «Թուրքական հոսքը» դադարի վրա են դրել» վերնագրով, որում կարդում ենք. «Իսկ գլոբալ առումով խնդիրը Թուրքիայում ռուսական գազի պահանջարկի բացակայությունն է: Ռուսական գազն այդ երկիրը փոխարինում է հեղուկացված գազով, որը գետի պես հորդում է եվրոպական շուկա և անհամեմատ ավելի էժան արժե: Արդյունքում՝ Թուրքիան առաջին եռամսյակի արդյունքներով կրճատել է ռուսական գազի գնումը 70%-ով 2019 թ. համեմատ և գրեթե 14 անգամ, եթե համեմատենք երկամյա վաղեմության ցուցանիշների հետ: Արդյունքում՝ Ռուսաստանը դադարեց առաջինը լինել երկրին խողովակաշարային գազի խոշոր մատակարարողների շարքում: 1,87 մլրդ խորանարդ մետր գազի կեսը Թուրքիային մատակարարեց Ադրբեջանը (924 մլն խորանարդ մետր), երկրորդ տեղում հայտնվեց Իրանը (557 մլն խորանարդ մետր), իսկ ՌԴ-ն հետ մղվեց երրորդ հորիզոնական՝ 389 մլն խորանարդով ...»: Այնուհետև հոդվածում կատարվում է հղում TeleTrade-ի գլխավոր վերլուծաբան Մարկ Գոյխմանին. «Գազարոմը չի կարող իջեցնել իր գները, քանի որ դրանք արդեն վնասաբեր են նրա համար: Իսկ Թուրքիան օգտվում է փաստորեն միակ գնորդի և Հարավային Եվրոպա միակ տարանցողի իր դիրքից: Տնտեսության մեջ դա կոչվում է «մոնոպոնիա»՝ իրավիճակ, երբ որպես մոնոպոլիստ հանդես է գալիս ոչ թե արտադրողը, այլ գնորդը, որն այդ պատճառով կարող է պայմաններ թելադրել: Մանավանդ որ մատակարարների թվի պակաս չկա ... Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև վերջին ամիսներին, հենց «հոսքի» մեկնարկից հետո, տեղի է ունենում հարաբերությունների կտրուկ սառեցում: Նախ՝ Սիրիայում, Լիբիայում հակամարտություններին կողմերի փաստացի մասնակցության պատճառով: Այժմ «Թուրքական հոսքը» կարող է հանդես գալ որպես

Մոսկվայի վրա ճնշում գործադրելու որոշակի տարր: Բացի այդ, Անկարայի համար շատ ավելի կարևոր ու հոգեհարազատ է երկնագույն վառելիք գնել էթնիկապես ու աշխարհագրորեն մոտ Ադրբեջանից: Այդ երկրից մատակարարումներն այժմ առաջինն են Թուրքիայում՝ 2,4 անգամ գերազանցելով ռուսականը: Եվս մեկ կարևոր գործոն կարող է հանդես գալ այն, որ ԱՄՆ-ն էլ է խստացնում պատժամիջոցներն ընդդեմ «Թուրքական հոսքի»: Մասնավորապես, դա նախատեսում է հուլիսի 22-ին Ներկայացուցիչների պալատի հավանությանն արժանացած՝ երկրի պաշտպանական բյուջեի նախագիծը» (yandex.ru/turbo/expert.ru/s/2020/07/23/turetskij-potok/):

Այժմ ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս. թ. օգոստոսի 23-ին Ռուսաստանը և Թուրքիան «Բանակ – 2020» համաժողովում ստորագրեցին պայմանագիր ՀՕՊ C-400 համակարգերի երկրորդ գնդի մատակարարման մասին: Նշենք, որ 2019 թ. Ռուսաստանը կատարել էր Թուրքիային C-400-ների չորս դիվիզիոնի մատակարարման առաջին գործարքը 2,5 մլրդ դոլար գումարով: Չեմ ներկայացնի ռազմական մասնագետների փաստարկները, որոնք հանգամանալիորեն բացատրել են, թե ինչու Թուրքիան գերադասեց ռուսական ՀՕՊ C-400 համակարգերն ամերիկյան 3PK Patriot-ներից: Սա բոլորովին այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այստեղ կարևոր են համարում խորհել այն բանի շուրջ, թե ինչով են պայմանավորված թուրք սուլթանի՝ Էրդողանի առաջին հայացքից իրենց տրամաբանությամբ փոխբացառող գործողությունները՝ մերթ «Թուրքական հոսքի» շահագործման դադարեցումը հօգուտ այդ թվում ԱՄՆ շահերի, մերթ ՀՕՊ C-400-ների գնումը, ինչը հակասում է ԱՄՆ և ՆԱՏՕ շահերին, մերթ սիրիացի ահաբեկիչների հավաքագրումն ու դրանց ուղարկումը Արցախի Հանրապետության դեմ պատերազմ սանձազերծած ադրբեջանական զինված ուժերի մարտական գործողությունների զոտի, մերթ թուրքական ՌՕՈւ F-16 կործանիչով Հայաստանի տարածքում հայկական Սու-25 գրոհիչի խցում: Այդ ի՞նչ նպատակներ է հետապնդում սուլթան Էրդողանը:

Որպեսզի ընթերցողների մեջ հարցեր չառաջանան Թուրքիայի կողմից սիրիացի զինյալներին Ադրբեջան ուղարկելու հետ կապված, մեջբերում կատարեն «ԶԼՄ. Թուրքիան Ադրբեջանին օգնություն է ուղարկել 1,5 հազար «գլխակեր» Սիրիայից» վերնագրով հոդվածից՝ հրապարակված 2020 թ. սեպտեմբերի 27-ին MK.RU կայքում (<https://yandex.ru/turbo/mk.ru/s/politics/2020/09/27/smi-turciya-poslala-v-pomoshh-azerbaydzhanu-15-tysyachi-golovore-zov-iz-sirii.html>): «Թուրքիան Ադրբեջան է նետել 1,5 հազար գրոհային-ահաբեկիչ Սիրիայից, նրանք մասնակցելու են Հայաստանի հետ զինված հակամարտությանը, – տեղեկացնում է War Gonzo Telegram-ալիքը: – Խոսքը իլլիբյան թուրքամետ խմբավորումների մարտիկների և, մասնավորապես, «Սուլթան Մուրադ դիվիզիայի» մասին է: Նշվում է, որ այս գրոհայիններն իրենց երաշխավորել են Հալեպի քրիստոնեական թաղամասերի հրետակոծումից և ռազմական հանցագործություններին մասնակցությունից հետո: Սիրիական հատուկ ծառայությունները համոզված են, որ «Սուլթան Մուրադ դիվիզի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

այի» զոհեր 2015 – 2016 թթ. կարող էին դարձած լինել մոտ հազար խաղաղ սիրիացիներ: Այս կազմավորման գրոհայինները մասնակցել են նաև քրդական ջոկատների դեմ պատերազմին: Ավելի պարզ ասած՝ Էրդողանը հայադրեջանական ճակատ է ուղարկել փորձառու գլխակերների, – հավաստիացնում է War Gonzo-ն: – Սիրիացի գրոհայիններին Ադրբեջան ուղարկելու փաստը դեռևս սեպտեմբերի 22-ին հաստատեց լրագրող Լինդսի Սնելը, որն էլ հրապարակել է նրանց լուսանկարները: Ամերիկացի լրագրողուհի Լինդսի Սնելը, որին մի անգամ առևանգել էին Թուրքիայի կողմից աջակցվող ահաբեկիչները Սիրիայի հյուսիսում, իսկ հետո երկու ամսով նետել թուրքական բանտ Սիրիայից նրա փախուստից հետո, Twitter-ում գրել է, որ Հազմա դիվիզիայի գրոհայինները եկել են Ադրբեջանի մայրաքաղաք Բաքու Թուրքիայով, և հրապարակել է ահաբեկիչ գրոհայինների լուսանկարները» (<https://politikus.ru/events/131595-turciya-perebrasvayut-v-azerbaydzhan-svoih-boevikov-iz-sirii.html>):

Իսկ ինչ վերաբերում է Հայաստանի ՌՕՈՒ՝ թուրքական F-16-ից խոցված Սու-25 գրոհիչին, ապա այսօր՝ ս. թ. սեպտեմբերի 30-ին, Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունը ցուցադրել է խփված Սու-25-ի լուսանկարները: Այս մասին տեղեկացնում է «Sputnik Ближнее зарубежье» Telegram-ալիքը (t.me/sputniklive/10081): Չոհված օդաչուի անունը Վալերի Դանելին է:

Թուրք սուլթան Էրդողանի գործողությունները, մանրակրկիտ ուսումնասիրության պարագայում, հանգեցնում են այն եզրակացության, որ նա Հարավային Կովկասում իր վտանգավոր քաղաքականությամբ ջանում է ներկայանալ որպես թուրքական ժողովուրդների նորահայտ առաջնորդ: Կասկած չի հարուցում այն, որ եթե նրան չկանգնեցնեն Լեռնային Ղարաբաղում, ապա նրա հետագա ծավալապաշտական նկրտումների օբյեկտ կդառնան Թուրքմենստանը, Ղազախստանը, Ղրղզստանը և Ուզբեկստանը: Գուցե նաև թուրքալեզու ույղուրները, որոնք ապրում են Սինցզյանում (ՉԺՀ):

Մյուս կողմից՝ 2017 թ. սահմանադրական փոփոխությունների ընդունումը, որոնցով լուծարվեց խորհրդարանական Թուրքիան և ընդլայնվեցին նախագահի լիազորությունները, ինչպես նաև Էրդողանի իրականացրած արտաքին քաղաքականությունը Սիրիայում, Լիբիայում, Իրաքում, հիմք են տալիս անդելու, որ ներկայումս նեոօսմանիզմը, ըստ էության, Թուրքական Հանրապետության պաշտոնական գաղափարախոսությունն է: Պարադոքսն այն է, որ Թուրքական Հանրապետությունն առաջացել և կարողացել է պահպանվել Օսմանյան կայսրության փլատակների վրա շնորհիվ մի գաղափարախոսության, որը կտրականապես հակադիր է օսմանյան կայսերական գաղափարին՝ քեմալականությանը: Դա զուտ ազգային աշխարհիկ պետության գաղափարախոսություն է, և հենց քեմալականության քաղաքականության ու գաղափարախոսության շնորհիվ էլ Թուրքիան կարողացավ վերականգնվել: Մինևույն ժամանակ, Թուրքիայի տնտեսական և քաղաքական ամրապնդումը հանգեցրեց կայսերական հավակնությունների վերականգնմանը, որոն-

ցով տոգորված է գործող նախագահ, սուլթան Էրդողանը: Ի՞նչ է սա, եթե ոչ նեոսամանիզմի վառ դրսևորում: Թուրք սուլթան Էրդողանի լիակատար բնութագրման համար մեջբերում կատարենք Ալեքսանդր Սամսոնովի «Կարմիր սուլթան» Էրդողանը «բանական» է անվանել հայ ժողովրդի ցեղասպանությունը» հոդվածից՝ հրապարակված 2019 թ. ապրիլի 29-ին ВОЕННОЕ ОБОЗРЕНИЕ կայքում: Դրանում հեղինակը, մասնավորապես, գրում է. «Էրդողանի կառավարման շրջանում Թուրքիան շրջադարձ է կատարել աշխարհիկ պետության քաղաքականությունից դեպի «չափավոր» իսլամականի: Գաղափարախոսության հիմքը պանթուրքիզմն ու նեոսամանիզմն է: Թուրքիան փորձում է վերածնել Օսմանյան կայսրության նման մի բան: Մեծապետական քաղաքականություն է վարում: Միջամտում է Սիրիայի և Իրաքի գործերին, փաստացի պատերազմ է վարում ինքնիշխան պետությունների տարածքում (և առանց հրավերի): Հակամարտում է Իսրայելի հետ՝ հանդես գալով մահմեդական աշխարհի առաջնորդի դիրքից: Ամրապնդում է դիրքերը Բալկաններում, Կովկասում և Միջին Ասիայում: Բանն այնտեղ է հասել, որ Էրդողանի «կարմիր խալիֆայությունը» հակամարտում է ԱՄՆ-ի, ՆԱՏՕ-ի հետ, թեև Թուրքիան Հյուսիսատլանտյան դաշինքի անդամ է: Բանն այն է, որ Էրդողանի «խալիֆայությունը» հավակնում է մահմեդական աշխարհի մեծ մասի առաջնորդությանը և սկսում է հանդես գալ բոլոր մահմեդականների անունից: Այստեղից՝ շահերի կոնֆլիկտը Իսրայելի ու ԱՄՆ-ի հետ և դրանով պայմանավորված Անկարայի այդքան ցավագին արձագանքը հայկական ու քրդական հարցերին: Չէ՞ որ պատմականորեն թուրքերը ավելի քիչ հիմքեր ունեն հավակնելու Փոքր Ասիայի (Անատոլիայի) ներկայիս հողերին, քան, օրինակ, հայերը, հույները, քրդերը և սլավոնները: Այդ ժողովուրդները Անատոլիայի տարածքը բնակեցրել են Բյուզանդական կայսրության (Արևելահռոմեական կայսրության) ժամանակներում և ավելի վաղ: Անատոլիայի զգալի մասը (Արևմտյան Հայաստանը) ավելի վաղ մտել է հնագույն հայկական պետության կազմի մեջ: Սելջուկ թուրքերը և օսման թուրքերը զավթեցին Անատոլիան, ոչնչացրին Բյուզանդիան, ստեղծեցին Օսմանյան կայսրությունը: Սակայն Թուրքական կայսրության բնակչության մեծ մասը երկար ժամանակ կազմում էին հույները, հայերը, քրդերը, սլավոնները, կովկասյան ժողովուրդների ներկայացուցիչները և այլք: Ուժացման, թյուրքացման, իսլամացման և մշտական ցեղասպանությունների, կոտորածների մի քանի հարյուրամյակները միայն հանգեցրին թյուրքալեզու բնակչության գերակշռությանը» (<https://topwar.ru/157396-krasnyj-sultan-jerdogan-nazval-razumnym-genocid-armjanskogo-naroda.html>):

Լիահույս եմ, որ ժամանակակից Թուրքիայի նախապատմության և իրողությունների մասին այսքան հանգամանալից շարադրանքը լույս կսփռի թուրք սուլթան Էրդողանի քաղաքականության վրա: Պարզ է մի բան, որ «Եվրոպայի հիվանդ մարդ» հրապարակախոսական շտամպը, որն օգտագործվում էր (գերազանցապես անգլիալեզու ավանդույթում) համալիր տնտեսական և քաղաքական խնդիրներ ունեցող եվրոպական պետություններին նշե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

լու համար և կիրառության մեջ է մտել XIX դարակեսին Օսմանյան կայսրության վերաբերյալ, պահանջված է նաև մեր օրերում: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ շտամպը առաջին անգամ օգտագործել է Ռուսաստանի կայսր Նիկոլայ I-ը Ղրիմի պատերազմի (1853–1856 թթ.) նախօրեին բրիտանացի դեսպան Սեյմուրի հետ «Արևելյան հարցի» քննարկման ժամանակ: Կայսրը նեխող Օսմանյան կայսրությունն անվանել էր «Եվրոպայի հիվանդ մարդ»: Կարծում ենք, որ այսօր, բնավ չվախենալով սխալվելուց, Թուրքիան կարելի է անվանել «Եվրոպայի հիվանդ և չափազանց վտանգավոր մարդ»: Չեմ թաքցնի, որ «Եվրոպայի հիվանդ և չափազանց վտանգավոր մարդուն» արդի աշխարհում զսպաշապիկ հագցնել ի զորու է միայն Ռուսաստանը: Ռուսաստանը, որը իր հզորության լիակատար գիտակցումով և ռուս ժողովրդի մեծահոգությունից ելնելով՝ հետևողականորեն ու համբերատար կոչ է անում սուլթան Էրդողանին խելքը գլուխը հավաքել, հանդարտվել և բանը չհասցնել տասնչորսերորդ ռուս-թուրքական պատերազմի, որը, դեռ հազիվ սկսված, կվերածվի ոչ միայն «Եվրոպայի հիվանդ և չափազանց վտանգավոր մարդու», այլև նրա ավագակային շրջապատի լիակատար ոչնչացմանը, որոնք հույսը դրել են Սիրիայի, Լիբիայի, Իրաքի խաղաղ բնակչությանն ահաբեկած վարձու «գլխակերների» վրա, «գլխակերներ», որոնք ծարավի են քրիստոնեական քաղաքակրթության հնագույն ներկայացուցիչների՝ հայերի արյանը: Ուշագրավ է, որ վարձու արմատիկների անպարտելիության մասին առասպելը ցրեցին մեր քաջարի քսանամյա նորակոչիկները՝ իրենց երիտասարդ կյանքի գնով պաշտպանելով ոչ միայն իրենց պատմական Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության անկախությունը, այլև անձնուրաց կենդանի պատնեշ դառնալով Էրդողանի կողմից նոր արյունալի խալիֆայություն ստեղծելու ճանապարհին Մեծ Ռուսաստանի՝ քրիստոնեական քաղաքակրթության միակ և հուսալի պահապանի հարավային մատույցներում, որը միաժամանակ գործվագին պաշտպանում է ռուսաստանցի մուսուլմաններին իսլամիստ արմատականների և նորահայտ նեոսոսմանների ու պանթյուրքիստների վտանգավոր հավակնություններից:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

РОССИЯ – ГАРАНТ СПАСЕНИЯ АРМЯН АРЦАХА ОТ ТУРЕЦКО-АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ГЕНОЦИДА

Аннотация

Угроза физического уничтожения подняла армян Нагорного Карабаха на национально-освободительную войну в 1992–1994 годах. Сегодняшняя молодежь родилась и воспитывалась в независимой, демократической Республике Арцах. Она знает историю своего свободного края и готова её ценою своей жизни отстоять. Хочется верить, что союз Армении и России станет гарантом спасения народа Арцаха от турецко-азербайджанского геноцида. Только России под силу смирить «Больного человека Европы», новоявленного султана Эрдогана.

Уже 24-й день, как азербайджано-турецкая военщина развязала войну против Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – Ред.). Если 27 сентября т. г. и в первые дни войны часть экспертного сообщества воспринимала происходящее как очередное обострение на линии разграничения Вооруженных сил Азербайджана и Сил обороны Республики Арцах, то автор этих строк ещё задолго до начала войны предупреждал о её неизбежности. Более того, в обоснование моих алармистских выводов были опубликованы статьи в ИА REGNUM.

Так, еще 7 февраля 2020 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью «Необходим Объединенный комитет обороны Армении и Арцаха». Приведу лишь строки из аннотации к этой статье: «Государственный переворот 2018 г. явился заключительным действием проработанной технологии по приведению к власти в Армении русофобских сил с целью дальнейшего выдавливания России из Закавказья, ввода миротворческих сил НАТО по всему периметру границ Арцаха, осуществления контроля над границей с Ираном. Учреждение объединенного Комитета обороны Армении и Арцаха с целью нейтрализации опасной угрозы существованию двух армянских государств – обязательное условие сохранения Армении и Арцаха». Замечу, что спустя 8 месяцев полтора десятка политических партий Республики Армения (далее – РА) выступили с аналогичным заявлением, которое незамедлительно стало предметом гнусных нападок со стороны разного рода соросовских прихвостней, усмотревших в этом, бесспорно,

востребованном начинании политических партий РА чуть ли не подготовку государственного переворота.

Заметим также, что дальнейшие действия апшеронского султана Илхыма Алиева и новоявленного неоосманского султана Эрдогана не оставляли сомнений в скором развязывании ими войны против Республики Арцах. Мои опасения на сей счёт были подробно раскрыты в статьях «Война на пороге Армении и Арцаха» (от 13 мая 2020 г.) и «Азербайджан с одобрения США и ЕС развяжет войну против Арцаха» (от 23 мая 2020 г.), опубликованных ИА REGNUM. Не стану приводить подробности из этих статей, а приведу лишь выдержки из аннотаций к ним. «Азербайджано-турецкая военщина, воспользовавшись занятостью ведущих держав борьбой с пандемией коронавируса, развяжет очередную бойню на линии противостояния вооружённых сил Азербайджана и Республики Арцах. Зная коварство современных неоосманистов, следует ожидать серии провокаций на армяно-азербайджанской границе в районе Нахичевани» (статья от 13.05. 2020 г.). А вот что было написано в аннотации статьи от 23 мая 2020 г.: «Азербайджан, по сути, с одобрения США и Евросоюза развяжет новую войну против Республики Арцах. Вне всякого сомнения то, что апшеронские ястребы вновь потерпят сокрушительное поражение. Убежден и в том, что на этот раз Республика Армения непременно признает суверенитет и независимость Республики Арцах. Сомневаться в этом не приходится». Увы, с сожалением хочу признаться, что мои тревожные прогнозы стали явью, началась война.

За прошедшие крайне тревожные дни кровопролитной войны любой здравомыслящий политик, если он не является стипендиатом фонда апшеронского султана отдаёт себе отчёт в том, что в этой войне Азербайджан является всего лишь тупым военным инструментом в реализации сколь бредовой, столь и опасной пантюркистской программы неоосманского султана Эрдогана. Его ближайшая цель – ввергнуть в хаос Северный Кавказ, Поволжье и Республику Крым с тем, чтобы в дальнейшем сделать их составной частью лелеемой Эрдоганом новоосманской империи. Параллельно с этим будет проведена экспансия в республики Средней Азии с плацдармом в Киргизии. Можно привести множество доводов в обоснование вполне реальной возможности подобного хода развития событий. Но это тема отдельного анализа. Сказать же, что об этих планах главарей лозунг «одна нация – два государства» не знают в России, – это равнозначно тому, чтобы расписаться в собственном поверхностном анализе событий, происходящих в регионе Южного Кавказа и вокруг него. Тем временем разного рода проазербайджанские штатные пропагандисты аналитических ток-шоу на ведущих телеканалах России в поте лица свистят в азербайджано-турецкую дуду, не подозревая, что это грамотно проводимая работа российских державников по развенчанию программных установок азербайджано-

турецких стратегов войны, а скорее их подлинных заокеанских кукловодов. Не думаю, что высокие профессионалы, находящиеся в руководстве служб, обеспечивающих национальную безопасность Российской Федерации, не осведомлены об источниках доходов сих ангажированных султанами «одной нации – двух государств» политических скоморохов. Благо, что они изначально разоблачены, пусть пока и негласно. Пользуясь случаем, хочу вновь и вновь выразить слова благодарности высоко профессиональным убежденным патриотам державной России, особенно автору и ведущему программы «Вечер с Владимиром Соловьёвым» Владимиру Соловьёву, а также его коллегам из ОРТ и РТР Ольге Скабеевой, Евгению Попову, Екатерине Стриженовой, Артёму Шейнину, Анатолию Кузичёву. Не скрою, что с их уст нередко приходится слышать и горькие слова в адрес РА и ее политического класса. Однако следует признать, что в большинстве случаев повод для критических оценок с их стороны даем мы сами. Увы, это горькая правда. Эту часть моего анализа хотелось бы завершить выдержками из аннотаций к статьям «Предотвратить войну в Закавказье под силу лишь России» (от 4 августа 2020 г.) и «Стратегический союз с Россией был и остаётся гарантией безопасности Армении» (от 21 сентября 2020 г.). Итак, читаем: «Переговоры по Нагорно-карабахскому урегулированию зашли в тупик. Ни Алиев, ни Пашинян далее не в состоянии прийти к каким-либо мирным договорённостям, что при подстрекательстве Турции обернётся кровопролитной войной, которая охватит не только Азербайджан, Армению и Арцах, но и все Закавказье. Предотвратить войну на Южном Кавказе под силу лишь России. И это есть непреложная истина» (04. 08. 2020 г.). И другая выдержка из аннотации статьи от 21 сентября 2020 г.: «В наше тревожное время востребован совершенно другой подход, в основе которого должен быть положен тщательный анализ современного международного положения, главенствующим вопросом, его основой должно быть определение роли и места Армении в проводимой массированной гибридной войне, развязанной коллективным Западом против нашего стратегического союзника, братской Российской Федерации. Все остальное – от лукавого». Приводя выдержки из моих статей, опубликованных на интернет-портале ИА REGNUM, не могу не выразить свою глубокую признательность главному редактору ИА REGNUM, уважаемому Модесту Алексеевичу Колерову за его истинно державный русский патриотизм, глубокое осознание истины – стреляют по Армении и Арцаху, а целят по России.

Уважаемый читатель, было очень и очень своевременно опубликованное на сайте Кремля 9 ноября т. г. в 23:30 (вр. мск) Заявление, текст которого приводится: «После серии телефонных переговоров с Президентом Азербайджанской Республики Ильхамом Алиевым и Премьер-министром Республики Армения Николом Пашиняном Президент России обращается с призывом прекратить боевые действия, ведущиеся в зоне нагор-

но-карабахского конфликта, по гуманитарным соображениям с целью обмена телами погибших и пленными. Для проведения консультаций по этим вопросам при посредничестве министра иностранных дел России в Москву 9 октября приглашаются министры иностранных дел Азербайджана и Армении». Далее, как известно, состоялись десятичасовые переговоры министра иностранных дел России С. В. Лаврова с его армянским и азербайджанским коллегами З. Г. Мнацаканяном и Д. А. Байрамовым, по итогам которых был согласован нижеследующий документ: «1. Объявляется о прекращении огня с 12 часов 00 минут 10 октября 2020 г. в гуманитарных целях для обмена военнопленными и другими удерживаемыми лицами и телами погибших при посредничестве и в соответствии с критериями Международного Комитета Красного Креста. 2. Конкретные параметры режима прекращения огня будут согласованы дополнительно. 3. Азербайджанская Республика и Республика Армения при посредничестве сопредседателей Минской группы ОБСЕ на основе базовых принципов урегулирования приступают к субстантивным переговорам с целью скорейшего достижения мирного урегулирования. 4. Стороны подтверждают неизменность формата переговорного процесса». То, что Азербайджан обязательно нарушит исполнение этого соглашения с первых же минут оглашения текста этого документа, было понятно. Я специально привел полный текст этого соглашения, который был первой политической пощечиной неоосманскому султану Эрдогану. Он, будучи главным подстрекателем развязанной апшеронским султаном войны, ставил своей ближайшей задачей изменить формат переговорного процесса по Нагорно-карабахскому урегулированию, а упоминание в соглашении, причем дважды, неизменности формата переговорного процесса в составе сопредседателей Минской группы ОБСЕ уж слишком расстроило Реджепа Тайиповича. В этих условиях апшеронскому султану ничего не оставалось делать, как умиловить своего патрона, неоосманского султана, грубо нарушив соглашение о перемирии от 10 октября т. г. и возобновив с новой силой военные действия чуть ли не по всему периметру противостояния Вооруженных сил Азербайджана и Армии обороны Республики Арцах. Это было своеобразным меседжем султана Эрдогана российскому руководству о том, что без его, султана, участия любые переговоры и соглашения обречены на провал. Здесь-то и неоосманский султан допустил грубую ошибку. Так, в первой половине дня 14 октября т. г. «авиация Воздушно-космических сил (ВКС) России ударила по лагерю в сирийской провинции Идлиб, где проходила подготовка боевиков для участия в вооруженном конфликте в Нагорном Карабахе. Об этом сообщает близкое к Минобороны России издание «Русская весна»: ... В результате два истребителя Су-34 и два Су-24М атаковали семь объектов лагеря, в числе которых пункт управления, укрытия и замаскированная военная техника». Согласно оценочным данным, в течение 15 минут российские

истребители и бомбардировщики уничтожили группу из примерно 200 боевиков. Заметим, что о появлении сирийских террористов в зоне боевых действий в Карабахе ранее сообщила британская Guardian, уточнив, что боевиков вербует частная компания из Турции и они проходят подготовку в турецких тренировочных лагерях. Весьма примечательно, что спустя несколько часов после этой успешной атаки ВКС РФ по инициативе турецкой стороны состоялся телефонный разговор Владимира Путина с президентом Турецкой Республики Реджепом Тайипом Эрдоганом. На сайте Кремля в 19:40 было опубликовано сообщение, в котором, в частности, говорится: «Президент России выразил серьёзную обеспокоенность в связи с участием в военных действиях боевиков из ближневосточного региона. Подчёркнута настоятельная необходимость солидарных усилий с целью скорейшего прекращения кровопролития и перехода к мирному урегулированию нагорно-карабахской проблемы. Высказана надежда, что Турция как член Минской группы ОБСЕ (не сопредседатель, а член МГ ОБСЕ. – А. Г.), внесёт конструктивный вклад в деэскалацию конфликта». Продолжающееся после этого игнорирование Азербайджаном перемирия является очередным свидетельством ярости султана Эрдогана, который, не приходится сомневаться в том, в ходе телефонного разговора с президентом Российской Федерации уважаемым Владимиром Владимировичем Путиным понял, что столкнулся с непреклонной волей и решительностью российского руководства придерживаться соглашения от 10 октября т. г. о перемирии. Коварный султан Эрдоган решил дать «асимметричный» ответ президенту России. Так, уже 16 октября состоялся официальный визит президента Украины Владимира Зеленского в Турцию. После их встречи в Стамбуле на брифинге Эрдоган заявил: «Мы воспринимаем Украину как ключевую страну в плане безопасности и стабильности нашего региона. И в рамках этого мы всегда поддерживаем, поддерживали и будем поддерживать суверенитет и территориальную целостность Украины, включая Крым. Турция не признавала и не признает аннексию Крыма». Что же можно сказать: слова новоосманского султана в очередной раз раскрыли его далеко идущие планы по захвату Крыма, о чём ранее было указано. Внимательно отслеживая визит Зеленского в Турцию, меня не покидала мысль: неужели президент Украины не знает историю страны, которой ему доверено руководить. Подсказали бы В. Зеленскому ознакомиться с ответом запорожских казаков турецкому султану, «сыну Магомета, брату солнца и луны, внуку и наместнику Божьего, владетеля всех царств: Македонского, Вавилонского и Иерусалимского, великого и малого Египта» Мехмеду IV. Ведь там же немало проникновенных слов, которые нынче звучат пророчески. Хотелось бы воспроизвести полный текст ответа запорожских казаков турецкому султану, но я все-таки воздержусь, а то еще не так поймут защитники прав человека (в данном случае султана Эрдогана). Однако. Чтобы чита-

телям было понятно, о чем идет речь, приведу лишь несколько строк из данного письма: «Вавилонский ты повар, Македонский колесник, Иерусалимский пивовар, Александрийский козолуп, Большого и Малого Египта свинопас ..., всего света и подсвета дурак ... Свиная ты морда, кобылиная срака, мясницкая собака, некрещеный лоб ...». Мне как армянину весьма понятны чувства запорожских казаков, они особенно актуальны и сейчас, когда спустя 105 лет после Геноцида армян, учиненного младотурками Османской империи, сегодня их духовный наследник султан Эрдоган продолжает преступление своих духовных «пастырей» в отношении свободолюбивого армянского народа Республики Арцах.

Уважаемый читатель, в понедельник, 19 октября 2020 г., во второй половине дня по нью-йоркскому времени члены Совбеза ООН провели закрытые консультации по ситуации в Нагорном Карабахе по запросу России, Франции и США – тройки сопредседателей Минской группы ОБСЕ. Как сообщает Interfax, постпред РФ при ООН Василий Небензя заявил, что в Совете Безопасности обсуждают, как эффективнее контролировать соблюдение режима прекращения огня в Нагорном Карабахе, договоренность о чем дважды – 10 октября и 18 октября была достигнута, но вскоре в обоих случаях была нарушена. «С тех пор, как была достигнута договоренность о прекращении огня, она не соблюдалась. Главный вопрос заключается в том, как обеспечить контроль за соблюдением режима прекращения огня. Сегодня появились сообщения о том, что Минобороны РФ ведет переговоры с коллегами в Армении и Азербайджане о том, как реализовать этот механизм контроля», – заявил Небензя журналистам по итогам закрытой встречи. Заметим также, что в октябре т. г. Россия занимает кресло председателя Совета Безопасности ООН.

Вместо послесловия. С первого дня начала военной агрессии со стороны Азербайджана против Республики Арцах можно без преувеличения утверждать, что только Российская Федерация, в отличие от многих стран-партнеров, не ограничилась лишь ласкающими ухо предостережениями неоосманов типа «осуждаем», «выражаем озабоченность» фактом привлечения террористов из Сирии в зону боевых действий. Так и не прозвучало ни одного строгого, жесткого осуждения неконструктивных, более того, подстрекательских действий их ближайшего союзника по НАТО, Турции. Удары ВКС РФ по лагерям боевиков в Сирии, готовящихся к отправке в Нагорный Карабах, – стали серьезным и, убежден, отрезвляющим предупреждением Турции, ее неоосманскому султану Эрдогану о недопустимости его откровенно подстрекательских действий. В этой связи хотелось бы привести аннотацию к моей статье, опубликованной ИА REGNUM 2 марта 2020 г. «Война против России – катастрофа для Турции»: «В эти тревожные дни надо вновь подчеркнуть: безопасность Армении, Грузии и Азербайджана,

сохранение хрупкого мира в регионе Южного Кавказа от авантюристической политики новоявленного султана Сулеймана Великолепного, то есть Эрдогана, будет во многом зависеть от решений, принимаемых Великой Россией. Да, обеспечение безопасности Грузии и Азербайджана также будет обеспечено усилиями России. Развяжи Эрдоган войну против России – катастрофа для Турции станет неизбежной. Но это будет не выбор России». Да простит меня уважаемый читатель за неоднократные ссылки на опубликованные ранее статьи. Повторюсь, все ныне происходящее в Республике Арцах (Нагорно-Карабахской Республике) было вполне предсказуемо. Но, увы, все мои предостережения так и остались гласом вопиющего в пустыне. Вновь и вновь выражаю благодарность главному редактору ИА REGNUM уважаемому Модесту Алексеевичу Колерову, уважаемому Константину Федоровичу Затулину, первому заместителю председателя Комитета Государственной Думы по делам СНГ и связям с соотечественниками, создателю Международного «Лазаревского клуба», на официальном сайте которого публиковались мои статьи. Официальный Ереван, и не только, поставил эмбарго на все мои статьи, а автора этих строк не увидеть на экранах самых разных каналов телевидения РА, уже не приходится говорить об интернет-телеканалах, вещающих благодаря соросовским подачкам. Лишь чудом уцелевшие патриотические издания «Иравунк», «Новое Время», интернет-издание Shame.am (уже более 10 дней сайт этого издания заблокирован), изредка и интернет-издание «Голос Армении» публиковали мои статьи. Между тем сейчас уже более чем очевидно, что мои оценки и прогнозы событий, происходящих в Республике Армения после государственного переворота апреля–мая 2018 года, в скором времени стались реальностью.

Р. С. 1. Возвращаясь к широко освещаемой в российских масс-медиа теме войны, развязанной Азербайджаном против Республики Арцах, следует особо подчеркнуть одно весьма и весьма существенное обстоятельство: большинство участников дискуссий по какому-то странному стечению обстоятельств не вдаются в подробности правомерности широко раскручиваемого в масс-медиа РФ и не только апшеронским султаном и К^о тезиса об оккупированных азербайджанских территориях, включая помимо 7 районов зоны безопасности Нагорного Карабаха и территорию Республики Арцах. Между тем особо следует указать, что Нагорно-Карабахская Республика никогда не была в составе Азербайджанской Республики. Вновь сошлюсь на факты недавнего исторического прошлого. Так, 3 апреля 1990 г. Верховный Совет СССР выносит решение о вступлении в силу Закона «О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР». Во втором пункте этого решения записано: «... любые действия, связанные с постановкой вопроса о выходе союзной республики

из СССР и противоречающие Закону СССР «О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР» (N 1410–1 от 3 апреля 1990 года), предпринятые как до, так и после введения его в действие, не порождают никаких юридических последствий как для Союза ССР, так и для союзных республик». Согласно этому же закону, из состава СССР возможно было выйти только на основе результата проведенного в республике референдума. Причем находившиеся в составе республики (в данном случае Азербайджанской ССР) автономные республики, области (в нашем случае Нагорно-Карабахская автономная область) и округа получили право, опираясь на результаты референдума, проведенного в этих административно-территориальных единицах, принимать решение или оставаться в составе СССР, или вообще стать независимыми. Так вот принятая 30 августа 1991 года на внеочередной сессии Верховного Совета Азербайджанской ССР Декларация о восстановлении государственной независимости Азербайджанской Республики и принятый 18 октября 1991 года Конституционный акт о государственной независимости Азербайджанской Республики в соответствии с пунктом 2 Закона СССР «О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР» не имели никакой юридической силы. Вместе с тем весьма характерны с точки зрения традиционного коварства тюрко-азербайджанской дипломатии статьи 1–3 Конституционного акта: «Статья 1. Вторжение 27–28 апреля 1920 года 11 армии РСФСР в Азербайджан, аннексия территории республики, свержение Азербайджанской Демократической Республики – субъекта международного права являются оккупацией Россией независимого Азербайджана. Статья 2. Азербайджанская Республика является преемницей существовавшей с 28 мая 1918 года по 28 апреля 1920 года Азербайджанской Республики. Статья 3. Договор об образовании СССР от 30 декабря 1922 г. является недействительным с момента подписания в части, относящейся к Азербайджану». Заметим также, что Референдум о независимости был проведен в Азербайджане 29 декабря 1991 года, то есть через 8 дней после принятия Алма-Атинской декларации о целях и принципах СНГ, которая объявила о прекращении существования СССР. Так вот Референдум по вопросу о независимости Нагорно-Карабахской Республики состоялся 10 декабря 1991 года в полном соответствии с Законом СССР от 3 апреля 1990 года «О порядке решения вопросов, связанных с выходом союзной республики из СССР». Законом, который стал единственным правовым актом на территории СССР, дающим абсолютно равные права всем субъектам СССР самостоятельно и свободно определять свой государственно-правовой статус и регламентирующим процедуру как выхода из СССР, так и из союзной республики. Более того, выход из состава Азербайджана Нагорный Карабах осуществил в полном соответствии с Уставом ООН, нормами Международного права и, пов-

торюсь, действующим в то время законодательством СССР. Таким образом, уже набившие оскомину ссылки на принадлежность Республики Арцах Азербайджанской Республике являются либо плодом недостаточной осведомленности участников всевозможных дискуссий в связи с войной, развязанной апшеронским султанатом под покровительством султана Эрдогана, либо являются следствием ангажированности штатных экспертов, ратующих за территориальную целостность Азербайджана. Еще раз отмечу, что Республика Арцах (Нагорно-Карабахская Республика) никогда не была частью Азербайджанской Республикой. Любой уважающий международное право эксперт, каким бы ненавистником СССР или русофобом ни был, должен признать эту непреложную истину: Республика Арцах никогда не была в составе Азербайджанской Республики.

Р. С. 2. На днях в серьезной и весьма востребованной в наше сложное время передаче автора и ведущего Владимира Рудольфовича Соловьёва «Воскресный вечер с Владимиром Соловьёвым» я совершенно поновому раскрыл для себя кинорежиссера Карена Шахназарова, того самого, у кого деда и прадеды являлись меликами Шуши (на что со слов Шахназарова сохранились соответствующие документы). Он искренне выражал свой восторг в связи с выступлением народного писателя Азербайджана Чингиза Абдуллаева, вышедшего в эфир 16 октября т. г. в программе Владимира Соловьёва. Режиссера взволновало знание Абдуллаевым подробностей о судьбе героев комедии Александра Сергеевича Грибоедова «Горе от ума». По своей наивности я полагал, что вместе с нескрываемым восторгом именитый режиссер выразит сожаление, что Ч. Абдуллаев не стал читать знаменитое стихотворение Осипа Мандельштама «Фаэтонщик», написанное 12 июня 1931 года после поездки поэта О. Мандельштама и его супруги Надежды Мандельштам в Шушу спустя 11 лет после истребления азерами армянского населения города Шуши и полного его сожжения. Жена поэта о поездке в Карабах напишет: «На рассвете мы выехали на автобусе из Гянджи в Шушу. Город начинался с бесконечного кладбища, потом крохотная базарная площадь, куда спускаются улицы разоренного города. Нам случалось видеть деревни, брошенные жителями, состоящие из нескольких полуразрушенных домов, но в этом городе, когда-то, очевидно, богатом и благоустроенном, картина катастрофы и резни (по оценкам заслуживающих доверия источников в Шуше было убито от 2-х до 10 тысяч армян. Советская энциклопедия упоминает число убитых – 2096 человек. – А. Г.) была до ужаса наглядной ... Говорят, что после резни все колодцы были забиты трупами. Если кто и уцелел, то бежал из этого города смерти. На всех нагорных улицах мы не встретили ни одного человека. Лишь внизу – на базарной площади – копошилась кучка народу, но среди них ни одного армянина, только мусульмане. У О. М.

А. ГЕГАМЯН

создалось впечатление, будто мусульмане на рынке – это остатки тех убийц, которые с десяток лет назад разгромили город, только впрок им это не пошло: восточная нищета, чудовищные отрепья, гнойные болячки на лицах ...».

Свои переживания и переживания своей супруги Надежды, Осип Мандельштам воплотил в строках:

*... Так, в Нагорном Карабахе,
В хищном городе Шуше
Я изведал эти страхи,
Соприродные душе.*

*Сорок тысяч мертвых окон
Там видны со всех сторон
И труда бездушный кокон
На горах похоронен...*

*И бесстыдно розовеют
Обнаженные дома,
А над ними неба мреет
Темно-синяя чума.*

Думаю, что эти строки одного из крупнейших поэтов XX века Осипа Мандельштама, бесспорно, обогатили бы слова народного писателя муаллима Чингиза, придали бы им достоверность и серьезность, а не воспринимались в жанре неискренне произнесённого тоста. Заодно и, смею надеяться, что поубавились бы восторги режиссера.

Чтобы у читателей не сложилось впечатление о моей предвзятости в восприятии выступления Карена Шахназарова, выделю и положительные моменты. Так, мне было вполне понятно искреннее желание его отца, уроженца Баку, побывать в этом городе. Видимо, он хотел своими глазами увидеть незаживаемые раны от армянских погромов, имевших место с 13 января по 20 января 1990 года в Баку. Напомним читателям, что в этот день там начались беспорядки на этнической почве, которые сопровождались массовым насилием в отношении армянского населения, грабежами, убийствами, поджогами и уничтожением имущества. Лозунги «Слава героям Сумгаита!», «Да здравствует Баку без армян!» были самыми популярными и востребованными у озверелых толп. Точно число жертв армянских погромов, организованных в Баку, не установлено. По мнению ряда исследователей, это число превышает 200 человек. «Мы еще содрогнемся от подробностей погромов армян в столице Азербайджана, когда заговорят документы, – резни, устроенной молодчиками, выдававшими себя за Народный фронт. Еще станет известно, как и почему ситуация вышла из-под

контроля ... Еще мы прочтем о том, как бывший первый секретарь ЦК Компартии республики будто нарочно выжидал в дни, когда каждая минута множила число жертв ... Еще узнаем на каком-нибудь очередном съезде народных депутатов подробности осады города войсками ...» (журнал «Огонёк», N 6, 1990). Впрочем, может провидение сыграло свою роль, что уважаемый отец кинорежиссёра так и не поехал в Баку, не увидел опустошенный от армян некогда густонаселенный Арменикенд и Завокзальный район Баку, Хутор ... Уже не приходится говорить об оскверненном христианском Монтинском кладбище русских и армян, жителей интернационального города Баку. Завершая эту тему, замечу, что, согласно докладчику Numan Rights Watch Роберту Кишену, «погромы не были полностью (или, возможно, полностью не) стихийными, так как погромщики имели список армян и их адресов» (Conflict in the Soviet Union: Black January in Azerbaidzhan, by Robert Kushen, 1991, Numan Rights Watch, ISB N07 14 652 326, ISB N 9 780 714 652 320).

Уважаемый читатель, можно было привести множество других примеров, со всей убедительностью свидетельствующих о незаживающих ранах армянского народа в условиях нахождения Нагорного Карабаха в составе Азербайджана. Именно угроза физического уничтожения подняла армян Нагорного Карабаха на национально-освободительную войну в 1992–1994 годах. С тех пор прошло 26 лет. Сегодняшняя молодежь родилась и воспитывалась в независимой, демократической Республике Арцах. Она прекрасно знает историю своего свободного края и готова её ценою своей жизни отстоять. Отстоять свое право на жизнь в самоопределившейся, независимой Республике Арцах. И очень хочется верить, что стратегический союз Армении и России будет не только гарантом армянской государственности, но и станет единственным гарантом спасения свободолюбивого народа Арцаха от угрозы турецко-азербайджанского геноцида. Ведь только России под силу усмирить «Больного человека Европы», новоявленного султана Эрдогана.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ՝ ԹՈՒՐԲ-ԱՂՐԲԵԶԱՆԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԱՐՑԱՆԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՓՐԿՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐ

Անոտացիա

Ֆիզիկական բնաջնջման սպառնալիքը Լեռնային Ղարաբաղի հայությանը ազգային-ազատագրական պատերազմի հանեց 1992–1994 թթ.: Այսօրվա երիտասարդությունը ծնվել և դաստիարակվել է անկախ, դեմոկրատական Արցախի Հանրապետությունում: Նա գիտի իր ազատ երկրամասի պատմությունը և պատրաստ է իր կյանքի գնով պաշտպանել այն: Ցանկանում են հավատալ, որ Հայաստանի և Ռուսաստանի դաշինքը կդառնա թուրքադրբեջանական ցեղասպանությունից Արցախի ժողովրդի փրկության երաշխավորը: Միայն Ռուսաստանն է ի գործու հնազանդեցնելու «Եվրոպայի հիվանդ մարդուն»՝ նորահայտ սուլթան Էրդողանին:

Արդեն 24-րդ օրն է, ինչ ադրբեջանա-թուրքական զինվորականությունը պատերազմ է սանձագերծել Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) դեմ: Եթե ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին և պատերազմի առաջին օրերին փորձագիտական հանրույթի մի մասը տեղի ունեցողն ընկալում էր որպես հերթական սրացում Ադրբեջանի զինված ուժերի ու Արցախի Հանրապետության պաշտպանության ուժերի սահմանազատման գծում, ապա տողերիս հեղինակը պատերազմն սկսվելուց դեռ շատ առաջ նախագգուշացնում էր դրա անխուսափելիության մասին: Ավելին, ի հիմնավորումն իմ տազնապահույզ եզրակացությունների՝ հոդվածներ են հրապարակվել REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում:

Այսպես, դեռևս 2020 թ. փետրվարի 7-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ «Անհրաժեշտ է Հայաստանի և Արցախի պաշտպանության միավորված կոմիտեի հիմնումը» հոդվածը: Մեջբերեմ միայն տողեր այդ հոդվածի անոտացիայից. «2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջումը Հայաստանի Հանրապետությունում ռուսատյաց ուժերին իշխանության բերելու մանրակրկիտ մշակված տեխնոլոգիայի եզրափակիչ գործողությունն էր՝ Անդրկովկասից Ռուսաստանը դուրս մղելու, Արցախի Հանրապետության սահմանների ողջ պարագծով ՆԱՏՕ խաղաղարար ուժեր մտցնելու, Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ սահմանի վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով: Հայաստանի և Արցախի պաշտ-

պանության միավորված կոմիտեի հիմնումը՝ հայկական երկու պետությունների գոյության վտանգավոր սպառնալիքի չեզոքացման նպատակով, Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության պահպանման պարտադիր պայմանն է»։ Նշեն, որ 8 ամիս անց Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) մեկուկես տասնյակ քաղաքական կուսակցություններ հանդես եկան նման հայտարարությամբ, որն անմիջապես դարձավ ստոր հարձակումների առարկա սորոսյան տարատեսակ քուլ արարածների կողմից, որոնք ՀՀ քաղաքական կուսակցությունների այս, անշոշուտ, պահանջված նախաձեռնության մեջ քիչ մնաց պետական հեղաշրջման պատրաստություն տեսնեին։

Նաև նկատեն, որ ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի և նորահայտ նեոօսմանյան սուլթան Էրդողանի հետագա գործողությունները կասկածներ չէին թողնում, որ շուտով պատերազմ են սանձագերծելու Արցախի Հանրապետության դեմ։ Իմ երկյուղներն այս հաշվով հանգամանալիորեն վերհանված են REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված «Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի չեմին է» (2020 թ. մայիսի 13) և «Ադրբեջանը ԱՄՆ-ի և ԵՄ-ի հավանությամբ պատերազմ կսանձագերծի Արցախի դեմ» (2020 թ. մայիսի 23) հոդվածներում։ Մանրամասներ չեն ներկայացնի այդ հոդվածներից, այլ միայն մեջբերումներ կկատարեն դրանց անուտացիաներից։ «Ադրբեջանա-թուրքական զինվորականությունը, օգտվելով կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարում առաջատար տերությունների զբաղվածությունից, հերթական սպանող կսանձագերծի Ադրբեջանի և Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի դիմակայության գծում։ Իմանալով ժամանակակից նեոօսմանների նենգությունը՝ պետք է սպասել սադրանքների շարքի հայ-ադրբեջանական սահմանին, Նախիջևանի շրջանում» (13. 05. 2020 թ. հոդվածից)։ Իսկ ահա թե ինչ էր գրված 2020թ. մայիսի 23-ի հոդվածի անուտացիայում. «Ադրբեջանը, ըստ էության, ԱՄՆ-ի և Եվրամիության հավանությամբ նոր պատերազմ կսանձագերծի Արցախի Հանրապետության դեմ։ Կասկածից վեր է, որ ափշերոնյան բազեները նորից ջախջախիչ պարտություն կկրեն։ Համոզված են նաև, որ այս անգամ Հայաստանի Հանրապետությունն անպայման կձանաչի Արցախի Հանրապետության ինքնիշխանությունն ու անկախությունը։ Սա կասկած չի հարուցում»։ Ավաղ, ցավով ուզում են խոստովանել, որ իմ տազնապալի կանխատեսումներն իրողություն դարձան, սկսվեց պատերազմ։

Արյունալի պատերազմի անցած չափազանց տազնապալի օրերին ցանկացած առողջ դատող քաղաքական գործիչ, եթե ափշերոնյան սուլթանի ֆոնդի թռչակառու չէ, իրեն հաշիվ է տվել, որ այս պատերազմում Ադրբեջանը լոկ բուր ռազմական գործիք է նեոօսմանյան սուլթան Էրդողանի որքան զառանցական, նույնքան էլ վտանգավոր պանթյուրքիստական ծրագրի իրականացման գործում։ Դրա մերձավորագույն նպատակը Հյուսիսային Կովկասը, Պոլովոժեն և Ղրիմի Հանրապետությունը քառսի մեջ ներքաշելն է, որպեսզի հետագայում դրանք դարձնի Էրդողանի փայփայած Օսմանյան նոր

կայսրության բաղկացուցիչ մասը: Դրան զուգահեռ կիրականացվի էքսպանսիա Միջին Ասիայի հանրապետություններ, որի պլանցդարմը կլինի Դրդստանը: Կարելի է բազմաթիվ փաստարկներ ներկայացնել՝ ի հիմնավորումն իրադարձությունների նման զարգացման միանգամայն իրական հնարավորության: Բայց դա առանձին վերլուծության թեմա է: Բայց ասել, թե «մեկ ազգ՝ երկու պետության» այս ծրագրերի մասին Ռուսաստանում չգիտեն՝ հավասարազոր է այն բանին, որ ստորագրես Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ու նրա շուրջ տեղի ունեցող իրադարձությունների վերլուծության սեփական մակերեսայնության տակ: Մինչդեռ, Ռուսաստանի առաջատար հեռուստաալիքների վերլուծաբանական թոք-շոուների տարատեսակ ադրբեջանամետ հաստիքային քարոզիչները քրտնամխած ադրբեջանա-թուրքական դուդուկն են փչում՝ չկասկածելով, որ դա ռուս դերժավնիկների գրագետ իրականացվող աշխատանքն է՝ պսակազերծելու պատերազմի ադրբեջանա-թուրքական ստրատեգիան, ավելի շուտ՝ նրանց իսկական անդրովկիանոսյան տիկնիկավարների ծրագրային դրույթները: Չեմ կարծում, թե Ռուսաստանի Դաշնության ազգային անվտանգությունն ապահովող ծառայությունների ղեկավարությունում գտնվող բարձր պրոֆեսիոնալները տեղեկացված չեն «մեկ ազգ՝ երկու պետության» սուլթանների կողմից վարձված սույն կողմնակալ քաղաքական ծաղրածուների եկամուտների աղբյուրների մասին: Ուշագրավ է, որ նրանք սկզբից ևեթ մերկացված են, թեկուզև՝ առայժմ ոչ բացահայտ: Օգտվելով առիթից՝ ցանկանում եմ նորից ու նորից երախտագիտություն հայտնել Ռուսաստանի տերության բարձր պրոֆեսիոնալ, համոզված հայրենասերներին, հատկապես «Երեկոն Վլադիմիր Սոլովյովի հետ» ծրագրի հեղինակ ու վարող Վլադիմիր Սոլովյովին, ինչպես նաև OPT-ի և PTP-ի նրա գործընկերներ Օլգա Սկաբեկային, Եվգենի Պոպովին, Եկատերինա Ստրիժենովային, Արտյոմ Շեյնինին, Անատոլի Կուզիչովին: Չեմ թաքցնի, որ նրանք հաճախ հնչեցրել են նաև դառը խոսքեր ՀՀ ու նրա քաղաքական դասի հասցեին: Սակայն, պետք է խոստովանել, որ դեպքերի մեծ մասում նրանց կողմից քննադատական գնահատականների առիթ տալիս ենք մենք ինքներս: Ավաղ, սա դառը ճշմարտություն է: Իմ վերլուծության այս հատվածը կցանկանայի ավարտել «Անդրկովկասում պատերազմը կանխել ի զորու է միայն Ռուսաստանը» (2020 թ. օգոստոսի 4) և «Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքը եղել և մնում է Հայաստանի անվտանգության երաշխիքը» (2020 թ. սեպտեմբերի 21) հոդվածների անոտագիաներից կատարած մեջբերումներով: Եվ այսպես, կարդում ենք. «Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցությունները մտել են փակուղի: Ոչ Ալիևը, ոչ Փաշինյանն այսուհետ ի վիճակի չեն գալ որևէ խաղաղ պայմանավորվածության, ինչը, Թուրքիայի հրահրմամբ, կվերածվի արյունահեղ պատերազմի, որը կընդգրկի ոչ միայն Ադրբեջանը, Հայաստանն ու Արցախը, այլև ողջ Անդրկովկասը: Հարավային Կովկասում պատերազմը կանխել ի զորու է միայն Ռուսաստանը: Եվ սա անվիճելի ճշմարտություն է» (04. 08. 2020 թ.): Եվ մյուս մեջբերումը 2020 թ. սեպտեմբերի 21-ի հոդվածի անոտագիայից. «Մեր տազնապահույզ ժամանակ-

ներում պահանջվում է միանգամայն այլ մոտեցում, որի հիմքում պետք է դրված լինի ժամանակակից միջազգային դրության մանրակրկիտ վերլուծությունը, դրա գերակա հարցը, հիմքը պետք է լինի Հայաստանի դերի և տեղի որոշումը իրականացվող հոծախումբ հիբրիդային պատերազմում, որը հավաքական Արևմուտքը սանձազերծել է մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության դեմ: Մնացածը սատանայից է»: REGNUM տեղեկատվական գործակալության ինտերնետ-պարբերականում հրապարակված իմ հոդվածներից մեջբերումներ կատարելով՝ չեմ կարող խորին երախտագիտությունս չհայտնել REGNUM տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր, հարգարժան Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլետրովին ռուսական դերժավնիկական իսկական հայրենասիրության, ճշմարտության խոր գիտակցման համար. կրակում են Հայաստանին ու Արցախին, բայց թիրախը Ռուսաստանն է:

Հարգելի ընթերցող, ճիշտ ժամանակին էր Կրեմլի կայքում 9 նոյեմբերի 2020 թ. ժամը 23:30-ին (Մոսկվայի ժամանակով) հրապարակված Հայտարարությունը, որի տեքստը մեջբերվում է. «Ադրբեջանի Հանրապետության նախագահ Իլհամ Ալիևի և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ հեռախոսային բանակցությունների շարքից հետո Ռուսաստանի նախագահը դիմում է կոչով՝ դադարեցնելու ղարաբաղյան հակամարտության գոտում մղվող մարտական գործողությունները մարդասիրական նկատառումներով, զոհվածների մարմինների և ռազմագերիների փոխանակման նպատակով: Այս հարցերի վերաբերյալ խորհրդակցություններ անցկացնելու համար Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարի միջնորդությամբ հոկտեմբերի 9-ին Մոսկվա են հրավիրվում Ադրբեջանի և Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարները»: Այնուհետև, ինչպես հայտնի է, տեղի ունեցան հայ և ադրբեջանցի պաշտոնակիցների՝ Զ. Հ. Մնացականյանի և Զ. Ա. Բայրամովի հետ Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Ս. Վ. Լավրովի տասը ժամ տևած բանակցությունները, որոնց արդյունքներով համաձայնեցվեց հետևյալ փաստաթուղթը. «1. Հայտարարվում է հրադադար 2020 թ. հոկտեմբերի 10-ին ժամը 12.00-ից մարդասիրական նպատակներով՝ գերիների և այլ կալանավորված անձանց ու զոհվածների մարմինների փոխանակման համար՝ Կարմիր խաչի միջազգային կոմիտեի չափանիշներին համապատասխան: 2. Հրադադարի կոնկրետ չափանիշները լրացուցիչ կհամաձայնեցվեն: 3. Ադրբեջանի Հանրապետությունը և Հայաստանի Հանրապետությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների միջնորդությամբ, հիմնվելով կարգավորման հիմնարար սկզբունքների վրա, սկսում են առարկայական բանակցությունները՝ շուտափույթ խաղաղ կարգավորման հասնելու նպատակով: 4. Կողմերը հաստատում են բանակցային գործընթացի ձևաչափի անփոփոխ լինելը»: Այն, որ Ադրբեջանն անպայման կխախտի այս համաձայնագրի կատարումը փաստաթղթի հրապարակման առաջին իսկ րոպեներից՝ հասկանալի էր: Ես հատուկ ներկայացրի

համաձայնագրի ամբողջ տեքստը, որն առաջին քաղաքական ապտակն էր նեոսոմանյան սուլթան Էրդողանին: Նա, ափշերոնյան սուլթանի կողմից սանձազերծված պատերազմի գլխավոր սադրիչը լինելով, իր համար մերձավորագույն խնդիր էր դրել փոխել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման բանակցային գործընթացի ձևաչափը, իսկ համաձայնագրում, ընդ որում՝ երկու անգամ, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների կազմում բանակցային գործընթացի անփոփոխ լինելու մասին հիշատակումը չափազանց վրդովեցրել էր Ռեջեփ Թայիփովիչին: Այս պայմաններում ափշերոնյան սուլթանին բան չէր մնում անելու իր պատրոնի՝ նեոսոմանյան սուլթանի սիրտը շահելու համար՝ կոպտորեն խախտելով ս. թ. հոկտեմբերի 10-ի հրադարարի համաձայնագիրը և նոր ուժով վերսկսելով ռազմական գործողությունները Ադրբեջանի Զինված ուժերի և Արցախի Հանրապետության Պաշտպանության բանակի դիմակայության համարյա թե ամբողջ պարագծով: Սա սուլթան Էրդողանի ինքնատիպ ուղերձն էր Ռուսաստանի ղեկավարությանն այն մասին, որ առանց իր՝ սուլթանի մասնակցության ցանկացած բանակցություն և համաձայնագիր դատապարտված են ծախողման: Այստեղ էլ հենց նեոսոմանյան սուլթանը կոպիտ սխալ թույլ տվեց: Այսպես, ս. թ. հոկտեմբերի 14-ի առաջին կեսին «Ռուսաստանի Օդատիեզերական ուժերի (ՕՏՈ)» օդուժը հարված հասցրեց սիրիական Իդլիբ նահանգի Ճամբարին, որտեղ գրոհայիններ էին պատրաստվում Լեռնային Ղարաբաղում զինված հակամարտությանը մասնակցելու համար: Այս մասին տեղեկացնում է Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությանը մոտ «Российская весна» պարբերականը: ... Արդյունքում երկու Cy-34 կործանիչներ և երկու Cy-24M-ներ գրոհեցին Ճամբարի յոթ օբյեկտների վրա, որոնց թվում են կառավարման կետը, թաքստարանները և քողարկված ռազմական տեխնիկան»: Համաձայն գնահատողական տվյալների՝ 15 րոպեի ընթացքում ռուսական կործանիչները և ռմբակոծիչները ոչնչացրել են մոտ 200 գրոհայինից բաղկացած խումբը: Նշենք, որ Ղարաբաղում մարտական գործողությունների գոտում սիրիական ահաբեկիչների հայտնվելու մասին ավելի վաղ տեղեկացրել էր բրիտանական Guardian-ը՝ հավաստելով, որ գրոհայիններին հավաքագրում է թուրքական մասնավոր ընկերությունը, և նրանք պատրաստվում են թուրքական մարզաճամբարներում: Բավական հատկանշական է, որ ՌԴ ՕՏՈ-ի այս հաջող գրոհից մի քանի ժամ հետո թուրքական կողմի նախաձեռնությամբ տեղի ունեցավ Վլադիմիր Պուտինի հեռախոսազրույցը Թուրքիայի Հանրապետության նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի հետ: Կրեմլի կայքում ժամը 19:40-ին հրապարակվեց հաղորդագրություն, որում, մասնավորապես, ասվում է. «Ռուսաստանի նախագահը լուրջ մտախոգություն է հայտնել մարտական գործողություններին մերձավորարևելյան գրոհայինների մասնակցության առնչությամբ: Ընդգծվել է համատեղ ջանքերի խիստ անհրաժեշտությունը՝ արյունահեղության շուտափույթ դադարեցման և Ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորմանն անցնելու նպատակով: Հույս է

հայտնվել, որ Թուրքիան՝ որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի անդամ (ոչ թե ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ, այլ անդամ – Ա. Գ.), կառուցողական ներդրում կունենա հակամարտության ապախակալացման գործում»։ Ադրբեյջանի կողմից հրադադարի՝ դրան հաջորդած արհամարհումը սուլթան Էրդողանի կատաղության հերթական վկայությունն է, ով, անկասկած, Ռուսաստանի Ղաշնուքյան նախագահ, մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետ հեռախոսազրույցի ընթացքում հասկացել էր, որ բախվել է Ռուսաստանի ղեկավարության աննկուն կամքին և վճռականությանը՝ հետևել ս. թ. հոկտեմբերի 10-ի հրադադարի համաձայնագրին։ Արյունոտ սուլթան Էրդողանը որոշեց «ասիմետրիկ» պատասխան տալ Ռուսաստանի նախագահին։ Այսպես, արդեն հոկտեմբերի 16-ին տեղի ունեցավ Ուկրաինայի նախագահ Վլադիմիր Չելենսկու պաշտոնական այցը Թուրքիա։ Ստամբուլում նրանց հանդիպումից հետո տեղի ունեցած ձեպագրույցում Էրդողանը հայտարարեց. «Մենք Ուկրաինան ընկալում ենք որպես կարևոր երկիր մեր տարածաշրջանի անվտանգության և կայունության առումով։ Եվ այս շրջանակում մենք միշտ աջակցում ենք, աջակցել և աջակցելու ենք Ուկրաինայի ինքնիշխանությանն ու տարածքային ամբողջականությանը, ներառյալ Ղրիմը։ Թուրքիան չի ձանաչել և չի ձանաչում Ղրիմի անեքսիան»։ Դե ինչ, կարելի է ասել. նեոսամայան սուլթանի խոսքերը հերթական անգամ բացեցին Ղրիմի գավթման նրա հեռուն գնացող ծրագրերը, ինչի մասին ավելի վաղ նշվել էր։ Ուշադիր հետևելով Չելենսկու Թուրքիա կատարած այցին՝ ինձ անընդհատ հետապնդում էր հետևյալ միտքը. մի՞թե Ուկրաինայի նախագահը չգիտի այն երկրի պատմությունը, որի ղեկավարությունը վստահված է իրեն։ Գոնե հուլիսին Վ. Չելենսկուն, որ ծանոթանար թուրքական սուլթան, «Մուհամեդի որդի, Արեգակի և Լուսնի եղբայր, աստծո թոռ և գահակալ երկրի վրա, Մակեդոնյան, Բաբելոնյան, Երուսաղեմյան, Մեծ և Փոքր Եգիպտոսի թագավոր» Մեհմեդ IV-ին զապորոժյան կազակների պատասխանին։ Չէ՞ որ այնտեղ քիչ չեն սրտառուչ խոսքերը, որոնք այժմ մարգարեական են հնչում։ Կցանկանայի մեջբերել թուրքական սուլթանին զապորոժյան կազակների պատասխանի ամբողջական տեքստը, բայց, այնուամենայնիվ, ձեռնպահ կմնամ դա անելուց, թե չէ մեկ էլ տեսար այնպես չեն հասկանա մարդու (սույն պարագայում սուլթան Էրդողանի) իրավունքների պաշտպանները։ Ինչևէ։ Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե ինչի մասին է խոսքը, ընդամենը մի քանի տող բերեմ այդ նամակից. «Դու բաբելոնյան խոհարար ես, մակեդոնական կառապան, երուսաղեմյան զարեջրագործ, ալեքսանդրիական այծ հարվածող, Մեծ և Փոքր Եգիպտոսի խոզարած... ամբողջ աշխարհի և ենթաշխարհի հիմար... Դու խոզի դուռն էս, զամբիկի քամակ, մսագործի շուն, չկնքված ձակատ...»։ Ինձ՝ որպես հայի, միանգամայն հասկանալի են զապորոժյան կազակների զգացմունքները, դրանք խիստ արդիական են նաև հիմա, երբ Օսմանյան կայսրության երիտթուրքերի կազմակերպած Հայոց ցեղասպանությունից 105 տարի անց նրանց հոգևոր ժառանգորդ սուլթան Էրդողանն այսօր շարունա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կում է իր հոգևոր «հովիվների» հանցագործությունները Արցախի Հանրապետության ազատասեր հայ ժողովրդի հանդեպ:

Հարգելի ընթերցող, երկուշաբթի, Նյու Յորքի ժամանակով օրվա երկրորդ կեսին ՄԱԿ Ան անդամները փակ խորհրդակցություններ անցկացրին Լեռնային Ղարաբաղի իրավիճակի վերաբերյալ՝ Ռուսաստանի, Ֆրանսիայի և ԱՄՆ-ի՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների եռյակի առաջարկով: Ինչպես տեղեկացնում է Interfax-ը, ՄԱԿ-ում ՌԴ մշտական ներկայացուցիչ Վասիլի Նեբենցյան ասաց, որ Անվտանգության խորհրդում քննարկում են, թե ինչպես կարելի է ավելի արդյունավետ վերահսկել հրադադարի ռեժիմի պահպանումը Լեռնային Ղարաբաղում, որի մասին պայմանավորվածությունը ձեռք է բերվել երկու անգամ՝ հոկտեմբերի 10-ին և 18-ին, բայց երկու դեպքում էլ շուտով խախտվել է: «Հրադադարի մասին պայմանավորվածության ձեռքբերման պահից այն չի պահպանվել: Գլխավոր հարցն այն է, թե ինչպես ապահովել հրադադարի ռեժիմի պահպանման վերահսկողությունը: Այսօր տեղեկություններ են հայտնվել այն մասին, որ ՌԴ պաշտպանության նախարարությունը բանակցություններ է վարում Հայաստանի և Ադրբեյջանի գործընկերների հետ այն մասին, թե ինչպես իրականացնել վերահսկողության այդ մեխանիզմը», – լրագրողներին ասել է Նեբենցյան փակ հանդիպման արդյունքների վերաբերյալ: Նշենք նաև, որ ս. թ. հոկտեմբերին Ռուսաստանն է զբաղեցնում ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի նախագահի աթոռը:

Վերջաբանի փոխարեն: Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեյջանի կողմից ռազմական ագրեսիա սկսելու առաջին օրվանից, կարելի է առանց չափազանցության հաստատել, որ միայն Ռուսաստանի Դաշնությունն է, ի տարբերություն գործընկեր շատ երկրների, որ չի սահմանափակվել լոկական շոյոդ նախազգուշացումներով նեոսոմանների հասցեին, դիցուք՝ «դատապարտում ենք», «մտահոգություն ենք հայտնում» մարտական գործողություններին Սիրիայից ահաբեկիչների ներգրավման փաստերի առնչությամբ: Այդպես էլ չհնչեց ՆԱՏՕ-ի մերձավոր դաշնակից Թուրքիայի ապակառուցողական, ավելին՝ սադրիչ գործողությունների ոչ մի խիստ, կոշտ դատապարտում: ՌԴ ՕՏՈՒ-ի հարվածները Սիրիայում գրոհայինների ձամբարներին, որոնք պատրաստվում էին Լեռնային Ղարաբաղ ուղարկվելու համար, լուրջ և, համոզված եմ, սթափեցնող նախազգուշացում եղան Թուրքիայի, նրա՝ նեոսոմանյան սուլթան Էրդողանի համար՝ նրա բացահայտ սադրիչ գործողությունների անթույլատրելիության մասին: Այս առնչությամբ կցանկանայի մեջբերել REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում 2020 թ. մարտի 2-ին հրապարակված իմ «Պատերազմը Ռուսաստանի դեմ աղետ է Թուրքիայի համար» հոդվածի անոտագիան. «Այս տագնապալի օրերին հարկ է նորից ընդգծել. Հայաստանի, Վրաստանի և Ադրբեյջանի անվտանգությունը, փխրուն խաղաղության պահպանումը Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում նորահայտ սուլթան Սուլեյման Հիսսեյնի, այսինքն՝ Էրդողանի արկածախնդրական քաղաքականությունից շատ բանով կախված կլինի այն որո-

շումներից, որոնք կկայացնի Մեծ Ռուսաստանը: Այո, Վրաստանի և Ադրբեյջանի անվտանգությունը նույնպես կապահովվի Ռուսաստանի ջանքերով: Եթե Էրդողանը պատերազմ սանձագերծի Ռուսաստանի դեմ, աղետը Թուրքիայի համար անխուսափելի կդառնա: Բայց դա չի լինի Ռուսաստանի ընտրությունը»: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը ավելի վաղ գրած հոդվածներիս քանիցս հղումներ կատարելու համար: Կրկնում եմ, այժմ Արցախի Հանրապետությունում (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում) ամբողջ տեղի ունեցողը միանգամայն կանխատեսելի էր: Բայց, ավաղ, իմ բոլոր նախագգուշացումներն այդպես էլ մնացին ձայն բարբառո հանապատի: Նորից ու նորից երախտագիտություն եմ հայտնում REGNUM տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր, հարգարժան Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլերովին, Պետական դումայի ԱՊՀ գործերի և հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի առաջին փոխնախագահ, միջազգային «Լազարյան ակումբի» (որի պաշտոնական կայքում հրապարակվել են իմ հոդվածները) ստեղծող հարգարժան Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ Ջատովինին: Պաշտոնական Երևանը, և ոչ միայն, էմբարգո է դրել իմ հոդվածների վրա, իսկ տողերիս հեղինակին չես տեսնի ՀՀ հեռուստատեսության ամենատարբեր ալիքների էկրաններին, էլ չեմ ասում ինտերնետ-հեռուստաալիքների մասին, որոնք հեռարձակվում են սորոսյան ողորմությունների շնորհիվ: Միայն հրաշքով «ողջ մնացած» «Իրավունք», «Новое Время» հայրենասիրական պարբերականները, Shame.am ինտերնետ-պարբերականը (արդեն 10 օրից ավելի այդ պարբերականի կայքը արգելափակված է), հազվադեպ՝ նաև «Голос Армении» ինտերնետ-պարբերականն են հրապարակել իմ հոդվածները: Այնինչ, հիմա ավելի քան ակնհայտ է, որ Հայաստանի Հանրապետությունում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությունների իմ գնահատականներն ու կանխատեսումները շատ չանցած իրականություն էին դառնում:

Հ. Գ. 1. Վերադառնալով ռուսաստանյան լրատվամիջոցներում Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեյջանի սանձագերծած՝ լայնորեն լուսաբանվող պատերազմի թեմային, հարկ է հատկապես ընդգծել մի բավական էական հանգամանք, դիցուք. բանավեճերի մասնակիցների մեծ մասը հանգամանքների տարօրինակ բերումով չի խորանում ՌԴ (և ոչ միայն) լրատվամիջոցներում ափշերոնյան սուլթանի և K^o-ի կողմից լայնորեն շրջանառվող թեզիսի իրավաչափության հարցում՝ օկուպացված ադրբեյջանական տարածքների մասին, ներառյալ բացի Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգության գոտու 7 շրջաններից նաև Արցախի Հանրապետության տարածքը: Այնինչ, հատկապես պետք է նշել, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը երբեք չի եղել Ադրբեյջանի Հանրապետության կազմում: Նորից հղում կատարեմ ոչ վաղ պատմական անցյալի փաստերին: Այսպես, 1990 թ. ապրիլի 3-ին ԽՍՀՄ Գերագույն խորհուրդը որոշում է կայացնում «ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետությունների դուրս գալու հետ կապված հարցերի լուծ-

ման կարգի մասին» օրենքի ուժի մեջ մտնելու մասին: Այդ որոշման երկրորդ կետում գրված է. «... ցանկացած գործողություն՝ կապված ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետության դուրս գալու հարցադրման հետ, որը կհակասի «ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետությունների դուրս գալու հետ կապված հարցերի լուծման կարգի մասին» ԽՍՀՄ օրենքին (N 1410-1, 1990 թ. ապրիլի 3), նախաձեռնված ինչպես օրենքի ուժի մտնելուց առաջ, այնպես էլ հետո, իրավաբանական որևէ հետևանք չի ծնում ինչպես ԽՍՀ Միության, այնպես էլ միութենական հանրապետությունների համար»: Համաձայն այս նույն օրենքի՝ ԽՍՀՄ կազմից կարելի էր դուրս գալ միայն հանրապետությունում անցկացված հանրաքվեի արդյունքի հիման վրա: Ընդ որում՝ հանրապետության (սույն պարագայում՝ Ադրբեջանական ԽՍՀ-ի) կազմում գտնվող ինքնավար հանրապետությունները, մարզերը (մեր պարագայում՝ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար Մարզը) և օկրուգները ստանում են իրավունք՝ հենվելով վարչատարածքային այդ միավորումներում անցկացված հանրաքվեի արդյունքների վրա, ընդունել որոշում՝ կամ մնալ ԽՍՀՄ կազմում, կամ առհասարակ անկախ դառնալ: Եվ ահա, 1991 թ. օգոստոսի 30-ին Ադրբեջանական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի արտահերթ նիստում ընդունված «Ադրբեջանի Հանրապետության պետական անկախության վերականգնման հռչակագիրը» և 1991 թ. հոկտեմբերի 18-ին ընդունված Սահմանադրական ակտը Ադրբեջանի Հանրապետության պետական անկախության մասին՝ «ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետությունների դուրս գալու հետ կապված հարցերի լուծման կարգի մասին» ԽՍՀՄ օրենքի 2-րդ կետին համապատասխան, ոչ մի իրավաբանական ուժ չունեն: Միևնույն ժամանակ, թուրք-ադրբեջանական դիվանագիտության ավանդական նենգության տեսակետից բավական բնութագրական են Սահմանադրական ակտի 1-3 հոդվածները. «Հոդված 1. 1920 թ. ապրիլի 27-28-ին ՌուսՍՀ 11-րդ բանակի ներխուժումը Ադրբեջան, հանրապետության տարածքի անեքսիան, Ադրբեջանական Դեմոկրատական Հանրապետության՝ միջազգային իրավունքի սուբյեկտի տապալումը Ռուսաստանի կողմից անկախ Ադրբեջանի օկուպացիա են: Հոդված 2. Ադրբեջանական Հանրապետությունը 1918 թ. մայիսի 28-ից մինչև 1920 թ. ապրիլի 28-ը գոյություն ունեցած Ադրբեջանական Հանրապետության իրավահաջորդն է: Հոդված 3. 1922 թ. դեկտեմբերի 30-ի ԽՍՀՄ կազմավորման մասին պայմանագիրը անվավեր է Ադրբեջանին վերաբերող մասի ստորագրման պահից»: Նշենք նաև, որ անկախության հանրաքվեն Ադրբեջանում անցկացվել է 1991 թ. դեկտեմբերի 29-ին, այսինքն՝ ԱՊՀ նպատակների և սկզբունքների մասին Ալմա Աթայի հռչակագրի ընդունումից 8 օր հետո, որը հայտարարեց ԽՍՀՄ գոյության դադարեցման մասին: Եվ ահա, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախության հանրաքվեն տեղի է ունեցել 1991 թ. դեկտեմբերի 10-ին՝ 1990 թ. ապրիլի 3-ի «ԽՍՀՄ-ից միութենական հանրապետությունների դուրս գալու հետ կապված հարցերի լուծման կարգի մասին» ԽՍՀՄ օրենքին լիովին համապատասխան: Օրենք, որը ԽՍՀՄ տարածքում միակ իրավական ակտը դարձավ, որը միանգամայն

հավասար իրավունքներ էր տալիս ԽՍՀՄ բոլոր սուբյեկտներին ինքնուրույն և ազատ որոշելու իր պետաիրավական կարգավիճակը և կանոնակարգում էր ինչպես ԽՍՀՄ-ից, այնպես էլ միութենական հանրապետությունից դուրս գալու ընթացակարգը: Ավելին, Ադրբեջանի կազմից դուրս գալը Լեռնային Ղարաբաղն իրականացրեց ՄԱԿ Կանոնադրությանը, միջազգային իրավունքի նորմերին և, կրկնում եմ, ԽՍՀՄ այն ժամանակ գործող օրենսդրությանը լիակատար համապատասխանությամբ: Այսպիսով, արդեն ծանծրացրած հոլունները Ադրբեջանական Հանրապետությանն Արցախի Հանրապետության պատկանելության մասին կա՛մ սուլթան Էրդողանի հովանավորությամբ ափշերոնյան սուլթանի սանձազերծած պատերազմի հետ կապված բանավեճերի ամեն տեսակ մասնակիցների անբավարար տեղեկացվածության արդյունք են, կա՛մ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության ջատագով հաստիքային փորձագետների կանխակալության հետևանք: Մեկ անգամ ևս նշեմ, որ Արցախի Հանրապետությունը (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) երբեք չի եղել Ադրբեջանական Հանրապետության մաս: Միջազգային իրավունքը հարգող յուրաքանչյուր փորձագետ, որքան էլ որ ԽՍՀՄ-ն ատող կամ ռուսատյաց լինի, պետք է ընդունի այս անբեկանելի ճշմարտությունը: Արցախի Հանրապետությունը երբեք չի եղել Ադրբեջանական Հանրապետության կազմում:

Հ. Գ. 2. Օրերս մեր բարդ ժամանակներում լուրջ և բավական պահանջված «Կիրակնօրյա երեկոն Վլադիմիր Սոլովյովի հետ» հաղորդման մեջ, որի հեղինակն ու վարողը Վլադիմիր Ռուդոլֆովիչ Սոլովյովն է, ես միանգամայն նորովի բացահայտեցի ինձ համար կինոռեժիսոր Կարեն Շահնազարովին, այն նույն Շահնազարովին, որի պապերն ու ապուպապերը Շուշիի մեկիքներ են եղել (ինչի մասին, ըստ Շահնազարովի, համապատասխան փաստաթղթեր կան պահպանված): Նա անկեղծորեն իր հիացմունքն էր հայտնում Ադրբեջանի ժողովրդական գրող Զինգիզ Աբդուլակի Ելույթի հետ կապված, որը եթեր էր հեռարձակվել ս. թ. հոկտեմբերի 16-ին Վլադիմիր Սոլովյովի հաղորդման մեջ: Ռեժիսորին հուզել էր այն, որ Աբդուլակը մանրամասն գիտի Ալեքսանդր Սերգեևիչ Գրիբոյեդովի «Խելքից պատուհաս» կատակերգության հերոսների ճակատագիրը: Միամտությունիցս ելնելով՝ ես կարծում էի, թե անթաքույց հիացմունքի հետ միասին անվանի ռեժիսորը ափսոսանք կհայտնի, որ 2. Աբդուլակը չի կարդացել Օսիպ Մանդելշտամի «Ֆայտոն-չին» հանրահայտ բանաստեղծությունը՝ գրված 1931 թ. հունիսի 12-ին, Օ. Մանդելշտամի և նրա կնոջ՝ Նադեժդա Մանդելշտամի Շուշի կատարած ուղևորությունից հետո, ազերիների կողմից Շուշի քաղաքի հայ բնակչության բնաջնջումից և այն լիովին հրկիզելուց 11 տարի անց: Բանաստեղծի կինը Ղարաբաղ կատարած ուղևորության մասին կգրի. «Լուսածագին ավտոբուսով Գյանջայից հասնում ենք Շուշի: Քաղաքն սկսվում էր անծայրածիր գերեզմանոցից, հետո շուկայի փոքրիկ հրապարակն էր, դեպի ուր տանում են թալանված քաղաքի փողոցները: Մեզ արդեն վիճակվել էր տեսնել բնակիչների

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Կողմից լքված, մի քանի կիսավեր տներից բաղկացած գյուղեր, բայց այս՝ մի ժամանակ ակնհայտ հարուստ ու բարեկարգ քաղաքում, աղետի ու կոտորածի պատկերը չափազանց ակնհայտ էր (արժանահավատ գնահատականներով՝ Շուշիում սպանվել է 2–10 հազար հայ: Սովետական հանրագիտարանը սպանվածների թիվը նշում է 2096 մարդ – Ա. Գ): Մենք քայլում էինք փողոցներով, և ամենուր նույն պատկերն էր. երկու շարք տներ՝ առանց տանիքների, պատուհանների, դռների: Կոտրված պատուհաններից տեսանելի էին դատարկ սենյակները, տեղ-տեղ՝ պաստառների կտորները, երբեմն կոտրված կահույքի մնացորդները ... Ասում են՝ կոտորածից հետո բոլոր ջրհորները դիակներով բերնեբերան լցված էին: Եթե որևէ մեկը ողջ էր մնացել՝ փախել էր այս մահվան քաղաքից: Լեռնային բոլոր փողոցներում մենք որևէ մարդու չհանդիպեցինք: Միայն ներքևում՝ շուկայի հրապարակում, տեսնում ենք մարդկանց, որոնց մեջ, սակայն, գեթ մեկ հայ չկար, միայն մահմեդականներ էին: Օսիպ Մանդելշտամի մոտ տպավորություն էր ստեղծվել, որ կարծես շուկայում մահմեդականները այն մարդասպանների մնացորդներն են, որոնք տասը տարի առաջ ավերել էին քաղաքը, միայն թե դրանից որևէ դաս չէին քաղել նրանք. արևելյան աղքատություն, հրեշավոր ցնցոտիներ ու թափախտ պալարներ նրանց դեմքերին ...»:

Իր և կնոջ՝ Նադեժդայի ապրումները Օսիպ Մանդելշտամն արտահայտել է այսպիսի տողերով.

*... Ես Ղարաբաղը տեսա լեռնային,
Տեսա գիշատիչ Շուշի քաղաքը,
Ուր ճաշակեցի սարսափներ մահի –
Հոգուս խռովքին համանվագ:*

*Քառասուն հազար մեռյալ լուսամուտ,
Ակնախոռոչներ մութ, սնամեջ.
Դառը տքնանքի բոժոժը հմուտ
Թաղված էր այնտեղ՝ լեռների մեջ...*

*Անամոթաբար շառագունում են
Մերկ տներն ու վեր նայում անթարթ,
Երկինքը վերից մեզն իր մանում է,
Որպես մուգ-կապույտ ոմն ժանտախտ*

(թարգմ.՝ Հրաչյա Բեյլերյանի):

Կարծում են, որ XX դարի մեծագույն բանաստեղծներից մեկի՝ Օսիպ Մանդելշտամի այս տողերը, անվիճելիորեն, կհարստացնեին ժողովրդական գրող, մուսլիմ Զինգիդի խոսքերը, դրանց հավաստիություն ու լրջությամբ

յուն կհաղորդեին, այլ ոչ թե կընկալվեին անկեղծ չասված կենացի ժանրով: Հետո էլ համարձակվում են հուսալ, որ ռեժիսորի հիացմունքը կպակասեր:

Որպեսզի ընթերցողները տպավորություն չստանան, թե կանխակալ են Կարեն Շահնազարովի ելույթի ընկալման հարցում, առանձնացնեն նաև դրական պահերը: Այսպես, ինձ համար միանգամայն հասկանալի էր նրա հոր՝ բաքվեցու անկեղծ ցանկությունը՝ լինել այդ քաղաքում: Ըստ երևույթին, նա ցանկանում էր իր աչքերով տեսնել հայկական ջարդերի չսպիացող վերքերը, որոնք տեղի էին ունեցել 1990 թ. հունվարի 13-ից 20-ը Բաքվում: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ օրը (հունվարի 13-ին) այնտեղ անկարգություններ սկսվեցին էթնիկական հողի վրա, որոնք ուղեկցվում էին հայ բնակչության հանդեպ զանգվածային բռնությամբ, թալանով, սպանություններով, հրկիզումներով և գույքի ոչնչացմամբ: «Փառք Սումգաիթի հերոսներին», «Կեցցե՛ Բաքուն առանց հայերի» կարգախոսները ամենատարածվածն ու պահանջվածն էին մոլեգնած ամբոխների համար: Բաքվում կազմակերպված հայկական ջարդերի զոհերի թիվը ճշգրտված չէ: Մի շարք հետազոտողների կարծիքով՝ այդ թիվը գերազանցում է 200 մարդը: «Մենք դեռ կսարսռանք Ադրբեջանի մայրաքաղաքում հայերի ջարդերի մանրամասներից, երբ կխոսեն որպես ժողովրդական ձակատ ներկայացող ջահելների կազմակերպած կոտորածի փաստաթղթերը: Դեռ հայտնի կդառնա, թե ինչպես և ինչու իրավիճակը դուրս եկավ վերահսկողությունից ... Մենք դեռ կկարդանք այն մասին, թե ինչպես հանրապետության Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղարն ասես դիտավորյալ սպասում էր այն օրերին, երբ յուրաքանչյուր թույլ բազմապատկում էր զոհերի թիվը ... Դեռ կիմանանք ժողովրդական պատգամավորների մի ինչ-որ հերթական համագումարում զորքերի կողմից քաղաքի պաշարման մանրամասները...» («Огонёк» ամսագիր, N 6, 1990 թ.): Ի դեպ, գուցե նախախնամությունն է խաղացել իր դերը, որ կինոռեժիսորի հարգարժան հայրն այդպես էլ չգնաց Բաքու, չտեսավ հայաթափ եղած, մի ժամանակ հոծ բնակեցված Արմենիքենդը և Բաքվի Անդրկայարանային շրջանը, Խուտորը ... Էլ չեն ասում ինտերնացիոնալ քաղաք Բաքվի բնակիչ ռուսների և հայերի պղծված քրիստոնեական Մոնտինյան գերեզմանոցի մասին: Ավարտելով այս թեման՝ նշեն, որ համաձայն Human Rights Watch զեկուցող Ռոբերտ Կիշենի՝ «ջարդերը լիովին տարերային չէին (կամ, գուցե, լիովին տարերային չէին), քանի որ ջարդարարներն ունեին հայերի ու նրանց հասցեների ցուցակները» (Conflict in the Soviet Union: Black January in Azerbaidzhan, by Robert Kushen, 1991, Human Rights Watch, ISB N07 14 652 326, ISB N 9 780 714 652 320):

Հարգելի ընթերցող, կարելի է բազմաթիվ այլ օրինակներ էլ բերել, որոնք ամենայն համոզությամբ վկայում են հայ ժողովրդի չսպիացող վերքերի մասին Ադրբեջանի կազմում Լեռնային Ղարաբաղի գտնվելու պայմաններում: Հենց ֆիզիկական բնաջնջման սպառնալիքը Լեռնային Ղարաբաղի հայությանը ազգային-ազատագրական պատերազմի հանեց 1992–1994 թթ.: Այդ ժամանակվանից անցել է 26 տարի: Այսօրվա երիտասարդությունը ծնվել և

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դաստիարակվել է անկախ, դեմոկրատական Արցախի Հանրապետությունում: Նա գիտի իր ազատ երկրամասի պատմությունը և պատրաստ է իր կյանքի գնով պաշտպանել այն: Պաշտպանել կյանքի իր իրավունքը ինքնորոշված, անկախ Արցախի Հանրապետությունում: Եվ շատ եմ ցանկանում հավատալ, որ Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքը կլինի ոչ միայն հայոց պետականության երաշխավորը, այլև կդառնա թուրք-ադրբեջանական ցեղասպանության սպառնալիքից Արցախի ազատասեր ժողովրդի փրկության միակ երաշխավորը: Չէ՞ որ միայն Ռուսաստանն է ի գործ հնազանդեցնելու «Եվրոպայի հիվանդ մարդուն»՝ նորահայտ սուլթան Էրդողանին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

РОССИЯ, И ТОЛЬКО РОССИЯ – ГАРАНТ СОХРАНЕНИЯ МИРА В ЮЖНОМ КАВКАЗЕ

Аннотация

Мир и безопасность армян Республики Арцах будут гарантированы лишь при условии, когда Российская Федерация возьмёт под своё покровительство Республику Арцах и «не уступит сего протектората никакому третьему Государству». Пусть заковыченные слова, взятые из Статьи III Московского договора 1921 года, не ввергнут в шок современных неоосматов, особенно султана Реджепа.

Когда пишутся эти строки, продолжается героическая борьба свободлюбивого народа Республики Арцах за своё право жить на земле своих отцов и дедов, народа, полного решимости отстоять свои святыни, вот уже две тысячи лет оберегаемые армянами в Нагорном Карабахе. Думаю, читателям будет интересно узнать, что писал известный русский поэт, литературно-культурный, общественно-политический деятель и большой знаток Кавказа Сергей Городецкий в газете «Кавказское слово» 23 марта 1919 года в статье «Карабах»: «В Карабахе, в течение двух тысяч с лишним лет армянский народ выдерживал натиск кочующих племён, сохраняя свою культуру, обороняя свое национальное лицо ... Все будущее возрожденных наций зависит от того, найдут ли они в самих себе достаточное количество, так сказать, дрожжей своей национальной культуры. При таких условиях все центры, где по тем или иным причинам сконцентрировалась культурная жизнь, приобретают исключительное значение. Таково и значение Карабаха для Армении» (<https://nashasreda.ru/sergej-gorodeckij-karabax/>). Я не стану приводить примеры, ссылаясь на более чем две тысячи религиозных и культурных памятников прошлых веков, каждый из которых, бесспорно, стал бы своеобразной визитной карточкой принадлежности в недавнем историческом прошлом кочующих племён к одной из мировых цивилизаций. Воины обороны Арцаха, особенно молодежь, родившаяся в независимой Нагорно-Карабахской Республике (Республика Арцах. – Ред.) осознанно проявляют беспримерный героизм, казалось бы, новое прочтение мыслей, изложенных в книге «О Вардане и войне армянской», которая считается одним из шедевров мировой исторической литературы, написанной очевид-

цем летописцем Егише Аварайрской битвы, произошедшей 26 мая 451 года на берегу реки Тхмут в армянской провинции Васпуракан. Напомним читателям, что это была битва за право отстаивать христианскую веру, которую армянский народ принял в 301 году, за право быть и оставаться армянами. В наши дни, когда всматриваешься в одухотворенные лица молодых воинов Армии обороны Арцаха, которые прямо в окопах буквально перед боем проходят обряд крещения священником с Библией в руках, на память приходит бессмертное изречение Егише: «Смерть неосознанная есть смерть, смерть осознанная – бессмертие». На Аварайрском поле срапет (полководец) Вардан Мамиконян был убит. Проигранная битва в разы превосходящим силам персидской армии Сасанидов стала великой духовной победой армянского народа, ибо армия Вардана Мамиконяна выполнила свою основную задачу – армяне отстаивали право на жизнь и на свою христианскую веру. Напомним читателям, что уже в V веке Армянская Апостольская церковь причислила Вардана Мамиконяна и павших вместе с ним на Аварайрском поле воинов-героев к лику святых. И сегодня, спустя 1570 лет, лучшие сыны армянского народа в Арцахе материализуют спрессованную в веках духовную победу своих предков, воплощают её в реальную победу, отстаивая независимость Республики Арцах. И в их победе не приходится сомневаться, так как они являются потомками дважды Героя Советского Союза, Маршала Советского Союза Ивана Христофоровича Баграмяна, Героя Советского Союза, Адмирала Флота Советского Союза Ивана Степановича Исакова (Ованес Степанович Исаакян), Героя Советского Союза, Главного маршала бронетанковых войск Амазаспа Хачатуровича Бабаджаняна, Маршала авиации Сергея Александровича Худякова (Арменак Артёмович Ханферянц), Маршала инженерных войск СССР Сергея Христофоровича Аганова, Героя Советского Союза, генерал-полковника Михаила Артемьевича Парсегова, дважды Героя Советского Союза (удостоен второй Золотой Звезды посмертно) гвардии подполковника Нельсона Георгиевича Степаняна. Вдумайтесь, пожалуйста, уважаемый читатель: все эти легендарные люди – карабахцы! Неужели турецко-азербайджанские вояки, бросая в бой турецкий спецназ и сирийских террористов из Идлиба, надеются сломить непоколебимый дух воинов Армии обороны Карабах?. Не дождутся. Возмездие же за убийство невинных граждан Арцаха, за разрушенные города и села Республики Арцах будет неизбежно. Если для турецкого султана Эрдогана развязанная при его прямом подстрекательстве война против Арцаха – это утоление неуемной жажды через территорию Республики Армения проложить «коридор» к аннексированным 100 лет назад исконным армянским землям Нахиджевана, тем самым согнув исламскую дугу на южных рубежах России, использовав в качестве тупого инструмента азербайджанские вооруженные силы и сирийских наемников-террористов из Идлиба, то, повторюсь, этому никогда не бывать. Армянская сторона отстаивает независи-

мость своей Родины, своё право жить на исторической земле предков, хранителей одной из древней христианской цивилизации.

Читатель вполне резонно может задуматься: мы живем в XXI веке и одного героизма недостаточно, чтобы несгибаемая Республика Арцах с 150-тысячным населением смогла не только противостоять, но и победить турецко-азербайджанские вооруженные силы с более чем двумя тысячами сирийских боевиков-террористов в придачу. Ведь вовсе не случайно выпускник МГИМО, он же апшеронский султан Ильхам Алиев вместе со своим военно-политическим поводырем султаном Эрдоганом бахвалятся тем, что у одной нации и двух государств с суммарным населением 90 млн человек нет проблем с людскими ресурсами. Тем более когда по всей линии фронта на передовой с азербайджанской стороны в основном воюют представители национальных меньшинств Азербайджана – лезгины, таты, талыши, удины и, конечно, сирийские террористы из Идлиба. Апшеронский султан хочет, проливая их кровь, заодно решить и весьма актуальный для Азербайджана вопрос усмирения национальных меньшинств. Так вот, господа нехорошие, Арцах непобедим, так как он обеспечен надежным тылом – Республикой Армения и более чем десятимиллионной армянской Диаспорой. Той самой Диаспорой, которая в эти дни выступает как единое целое, будь то в городах Европы, США, Канады, Австралии или Аргентины. Выступает с единым лозунгом – турецко-азербайджанский геноцид не пройдёт!

Для полноты картины и чтобы не было недосказанных мыслей, приведу выдержки из недавних выступлений президента России Владимира Владимировича Путина на итоговой пленарной сессии XVII ежегодного заседания Международного дискуссионного клуба «Валдай» (22 октября 2020 г.) и на пленарном заседании инвестиционного форума «Россия зовёт!» (29 октября 2020 г.). Один из ветеранов клуба «Валдай» Анатолий Ливен спросил у президента России В. В. Путина: «... У меня вопрос по поводу конфликта, новой вспышки в Нагорном Карабахе. Россия, как и другие члены международного сообщества, всячески старается добиться мирного разрешения этого конфликта, но пока ничего не получается. Если так пойдёт дальше, – мы знаем, что у России давние исторические связи с Арменией и давние военные связи, – будет ли Россия выбирать сторону в конфликте и поддерживать кого-то одного в этом конфликте с Азербайджаном?». Каждое предложение, прозвучавшее в ответ и сказанное выдающимся лидером России, бесспорно, достойно не только упоминания, но и серьезного анализа и извлечения уроков – уроков мудрости, трепетного и бережного отношения как к Армении, так и Азербайджану: «У всех этих людей очень устойчивые, близкие связи в России на гуманитарном уровне, межличностные, деловые, гуманитарные, семейные. Поэтому для нас и Армения, и Азербайджан – равные партнёры. И для нас огромная трагедия, когда там гибнут люди». И, естественно, что в свете этих оценок нужно понять, вникнуть в содержание следующих заключений

Владимира Владимировича Путина: «... этот конфликт начался не просто как межгосударственный конфликт и борьба за территории, он начался с этнического противоборства. Это тоже, к сожалению, факт, когда в Сумгаите, а потом и в Нагорном Карабахе были осуществлены жестокие преступления против армянского народа. Всё это в комплексе мы должны учитывать». Было бы нечестно с моей стороны, если бы я не привёл дальнейшие высказывания президента России В. В. Путина: «В то же время мы понимаем, что такая ситуация, при которой значительная часть территории Азербайджана страной утрачена, не может продолжаться вечно».

Так вот, уважаемый читатель, развязанная турецким и апшеронским султанами война против Республики Арцах свидетельствует, что «жестокые преступления в Сумгаите, а потом и в Нагорном Карабахе против армянского народа», армянские погромы в Баку и Гяндже в 1990 г. в настоящее время трансформировались в откровенную политику геноцида армян Арцаха, осуществляемую тандемом Эрдоган–Алиев. Естественно, что в таких условиях говорить о совместном проживании армян Арцаха и азербайджанцев в одном государстве – значит засвидетельствовать смягчение мозгов или же на ереванском сленге – констатировать, что у глашатаев сего циничного абсурда выше плеч пустота, а по-научному – чёрная дыра. Стало быть, в сложившейся ситуации главенствующим становится вопрос обеспечения безопасности, да что там безопасности – существования, недопущения геноцида армян самоопределившейся, независимой Республики Арцах.

Приведу выдержку из аннотации к моей статье «Россия – гарант спасения армян Арцаха от турецко-азербайджанского геноцида», опубликованной 20 октября т. г. в ИА REGNUM: «Угроза физического уничтожения подняла армян Нагорного Карабаха на национально-освободительную войну в 1992–1994 гг. Сегодняшняя молодежь родилась и воспитывалась в независимой, демократической Республике Арцах. Она знает историю своего свободного края и готова её ценою своей жизни отстаивать. Хочется верить, что союз Армении и России станет гарантом спасения народа Арцаха от турецко-азербайджанского геноцида. Только России под силу умирить больного человека Европы, новоявленного султана Эрдогана». Уверен, что голос Арцаха Россией был услышан. Позволю себе привести выдержку из открытого письма президента Республики Арцах Араика Арутюняна президенту РФ Владимиру Владимировичу Путину: «... Многоуважаемый Владимир Владимирович, Вы являетесь человеком и руководителем, имеющим огромный личный авторитет в мире и нашем регионе. Прошу Вас сделать все возможное для прекращения боевых действий и возобновления политических процессов в зоне азербайджано-карабахского конфликта. С самыми наилучшими пожеланиями, Араик Арутюнян, президент Республики Арцах». Это откровение президента Арцаха

дорогого стоит. Это, по сути, честное признание, что Россия, и только Россия не допустит геноцида армян Нагорного Карабаха.

В свете вышеизложенного постараемся понять смысл недавнего заявления советника президента США по вопросам нацбезопасности Роберта О'Брайена о том, что США прорабатывают возможность размещения скандинавских военных в районе Нагорно-карабахского конфликта, которое он сделал 31 октября т. г. во время встречи в Лос-Анджелесе с представителями армянской Диаспоры. Притом хочу выразить глубокую признательность моим соотечественникам в Калифорнии за их самоотверженную борьбу за справедливое урегулирование Нагорно-карабахского конфликта, за обеспечение безопасного существования независимой Республики Арцах. Так вот г-н О'Брайен подчеркнул недопустимость размещения миротворческих войск стран-сопредседателей Минской группы ОБСЕ (РФ, США, Франция) или соседних стран, в том числе Турции. «Мы считаем, что обе страны (Армения и Азербайджан) должны принять скандинавских миротворцев, и мы работаем со скандинавскими правительствами над созданием миротворческих сил, которые можно было бы развернуть в регионе для соблюдения режима прекращения огня», – цитирует О'Брайена Public Radio of Armenia. Видимо О'Брайен в своё время был очень впечатлен «плодотворной» работой голландских миротворцев, которые в апреле 1993 года решением Совета Безопасности ООН были размещены в Сребренице, объявленной «зоной безопасности» (в количестве 600 человек, вооруженных стрелковым оружием). Не стану приводить жуткие подробности трагедии, разыгравшейся в июле 1995 года в Сребренице. Замечу лишь, что гибель боснийских мусульман (8200 человек) и около 2388 сербских женщин и детей, погибших от рук боснийцев в результате этнических «чисток», есть и результат, мягко выражаясь, бездействия миротворцев (ru.wikipedia.org/wiki/Резня_в_Сребренице).

В связи с заявлением советника президента США по нацбезопасности замечу, что за день до этого, 30 октября 2020 года в интервью The Daily Telegraph «народный премьер» Армении Никол Пашинян сказал: «Я выступаю за ввод российских миротворцев в зону конфликта. Но проблема заключается в том, что размещение миротворческих сил из РФ должно быть одобрено всеми сторонами конфликта». Что ж, О'Брайен буквально на следующий день, 31 октября т. г. внёс «ясность» на сей счёт, а именно: если вводить миротворцев, то с обязательным условием наличия в их составе воинских подразделений государств-членов НАТО (раз уж Турции в этом отказано со стороны США). Однако в этом случае в воздухе повисает вопрос замглавы МИД России Андрея Руденко, который, комментируя заявление советника президента США по национальной безопасности Роберта О'Брайена касательно возможного появления в зоне Карабахского конфликта миротворцев из Скандинавии, сказал: «Нужно у американцев спрашивать, откуда они взяли эту идею?». По его словам, в МИД РФ не располагают подробностями по этому предложению.

Уважаемый читатель, когда пишутся эти строки, продолжают поступать тревожные сообщения о применении в Нагорном Карабахе азербайджано-турецкой военщиной нового вида оружия. Так, Госслужба по чрезвычайным ситуациям Арцаха выступила с сообщением, в котором говорится: «На территории Республики Арцах найден боеприпас от применения нового вида вооружения. Выяснилось, что это зажигательное кассетное оружие, длина снаряда 40 см». Напомним читателям, что 31 октября т. г., как сообщает ТАСС, «Утром на северо-восточном, южном и юго-восточном направлениях возобновились боевые действия. Противник продолжает атаковать мирные поселения и гражданскую инфраструктуру. Противник применил оружие, содержащее химические элементы (белый фосфор), запрещенные Женевскими конвенциями», – указали в Едином армянском информационном центре при правительстве Армении (<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/9880847>).

Можно и далее продолжить вопиющие проявления геноцидальной политики, проводимой турецко-азербайджанскими султанами в ходе изначально преступной войны. Войны, которая была развязана апшеронским султаном при прямом подстрекательстве султана Эрдогана, в настоящее время открыто выступающего в роли самозванного вождя радикального Ислама. Здесь, уважаемый читатель, признаюсь, что никогда не думал, что мне придется в хорошем ключе цитировать «народного премьера» РА Никола Воваевича, себя любимого, но факты – вещь упрямая. Так, премьер-министр Республики Армения Никол Пашинян в интервью немецкому изданию Bild (которое было опубликовано 4 октября т. г.), отвечая на вопрос, какие действия следует предпринять Германии в текущей ситуации, ответил: «Ожидаю четкой позиций. Если международное сообщество неверно оценит геополитическое значение этой ситуации, Европе следует ожидать Турцию близ Вены ... Полагаю, через 100 лет Турция вернулась в регион Южного Кавказа, чтобы продолжить Геноцид армян. Нагорный Карабах и Армения сейчас стали фронтом цивилизации. Армяне на Южном Кавказе являются последним препятствием экспансии Турции на север, юго-восток и на восток. Империалистическая политика Турции простирается значительно дальше, чем Южный Кавказ». Что ж, как показали события минувшего дня в Вене, Никол Воваевич оказался провидцем. Дай Бог, чтобы он столь же трезво оценил всю опасность для судеб двух армянских государств своё дальнейшее пребывание в должности Верховного главнокомандующего вооруженными силами Республики Армения, которая «стала сейчас фронтом цивилизации».

Вместо послесловия. В чём же выход из создавшего крайне опасного положения, в котором оказался армянский народ Республики Армения и Республики Арцах? Не скрою, уважаемый читатель, сегодня эти вопросы, а вернее поиск ответов на них, уверен, в мыслях и чувствах всех армян планеты Земля.

Размышляя о судьбах двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах, всё время в памяти совершенно по-новому воскрешают события 100-летней давности, когда судьба армянского народа «решалась сильными мира сего». Я невольно вспоминаю Севрский мирный договор (так и не вступивший в силу), подписанный 10 августа 1920 года в городе Севр (Франция), согласно которому Турция признавала Армению «как свободное и независимое государство». Согласно договору, Турция и Армения соглашались подчиниться президенту США Вудро Вильсону по арбитражу границ в пределах вилайетов Ван, Битлис, Эрзурум и Трапезунд и принять его условия относительно доступа Армении к Черному морю. Вспомнил из истории, что 22 ноября 1920 года президент США Вудро Вильсон внёс на рассмотрение союзников Арбитражное предложение, по которому Турция должна была передать Армении территорию площадью 103 599 кв. км: две трети вилайетов Ван и Битлис, почти весь вилайет Эрзурум, большую часть вилайета Трапезунд, включая и порт (на берегу Черного моря) ...

Не мог не вспомнить и Московский договор между Россией и Турцией от 16 марта 1921 года, в Статье III которого было записано: «Статья III. Обе Договолившиеся Стороны согласны, что Нахичеванская область в границах, указанных в приложении (С) настоящего договора, образует автономную территорию под покровительством Азербайджана, при условии, что Азербайджан не уступит сего протектората никакому третьему Государству». Вспомнил и то, что, хотя исторически симпатии России находились на стороне православных Афин, Фрунзе и Аралов, направленные Лениным на помощь туркам, «нанесли большой урон грекам, привезя их врагам сотни тысяч золотых рублей и оружие. Всего с 1920 по 1922 годы Советская Россия поставила Ататюрку и его сторонникам 10 млн деньгами, 39 тыс. винтовок, 327 пулеметов, 147 тыс. снарядов и два миноносца – «Живой» и «Жуткий». Советские специалисты помогли наладить военное производство: под их руководством построили две пороховые фабрики» (Игорь Гашков: «Союз России и Турции. Как Ленин пришёл на помощь Ататюрку», 3 июня 2020 г., tass.ru/obschestvo/8631339).

Уже в наши дни генетическое коварство новоявленных неоосманов имело место 24 ноября 2015 г. в 10 час. 24 мин. (мск), когда российский фронтовой бомбардировщик СУ-24 М был сбит в районе сирийско-турецкой границы ракетой «воздух-воздух», выпущенной самолетом F-16 турецких ВВС. Экипажу удалось катапультироваться. Однако командир подполковник Олег Пешков погиб, попав под автоматный огонь туркоманов с земли во время спуска на парашюте. Штурман СУ-24М капитан Константин Мурахтин был спасен спецподразделениями РФ и сирийской армии. Во время операции погиб морпех-контрактник Александр Позынич.

Гнусная сущность и подлинное лицо неоосманских ястребов особенно ясно проявились и в заявлении советника президента Турции Месута Хакки, которое он сделал в конце февраля т. г. в эфире телеканала «A-Haber»

после того, как турецкие военные, незаконно пребывающие в сирийской провинции Идлиб, погибли, оказавшись под обстрелом. «Россия будет расчленена изнутри. В России проживает 25 миллионов мусульман. В прошлом мы сражались с Россией шестнадцать раз, мы сделаем это снова, наша месть будет очень страшной», – грозно заявил турецкий чиновник, прихвостень султана.

Все эти тревожные размышления привели меня к вполне однозначному выводу. Да, героический народ Арцаха на поле боя проявит беспримерные боевые качества своих отцов и дедов, далёких предков, однако не хотелось, чтобы в XXI веке в Нагорном Карабахе повторилась картина Фермопильского сражения 480 г. до н. э., когда (по различным данным) от 5200 до 7700 греков сражались с персидской армией численностью (по оценкам современных историков) в 200–250 тысяч человек. А к третьему дню сражения лишь около 500 спартанцев, феспийцев и фиванцев стояли на смерть, обретя в веках своё бессмертие. Убежден, что при внимательном прочтении открытого письма президента Арцаха Араика Арутюняна Владимиру Владимировичу Путину мы вправе продолжить и завершить письмо его единственно напрашивающейся мыслью, призывом, наконец, просьбой, повторяю: мир и безопасность армян Республики Арцах будут гарантированы лишь при условии, когда Российская Федерация возьмёт под своё покровительство Республику Арцах и «не уступит сего протектората никому третьему Государству». Пусть заковыченные слова, взятые из Статьи III Московского договора 1921 года, не ввергнут в шок современных неоосманов, особенно султана Реджепа. А выпускник МГИМО, если внимательно поразмыслит, думается, что поймёт – в таком решении заключено как его спасение, так и спасение Азербайджанской Республики, которой Реджеп Тайипович уготовил сюрприз, выражающийся формулой – один народ, одно государство.

Уважаемый читатель, естественно, может поинтересоваться – а как на это среагируют власть предержащие Армении, сам Никол Воваевич, себя любимый. Уже не приходится говорить об армянских почитателях скандинавских миротворцев. Что ж, не буду спешить с ответом, ибо время покажет. Я верю в светлое будущее Республики Арцах под протекторатом России, именно России, и только России.

Статью хотелось бы завершить словами истинного и честного друга армянского народа президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина, сказанные 29 октября т. г. во время инвестиционного форума «Россия зовёт!»: «Мы изначально исходили из того, что нужно говорить – наша позиция является абсолютно открытой – о возможности передачи Азербайджану пяти плюс двух районов с обеспечением определённого режима зоны Карабаха, взаимодействия с Арменией и так далее. В чём или где это долгосрочное урегулирование, как Вы спросили, – сейчас я подхожу к самой сути Вашего вопроса – в том, чтобы найти баланс интересов, который устраивал бы обе стороны – как азербайджанский на-

род, к которому мы относимся с неизменным уважением, так и интересы были бы учтены армянского народа и государства Армении. С тем чтобы люди чувствовали себя в безопасности, но при этом были бы созданы ещё и возможности для эффективного регионального развития с разблокированием и развитием всех инфраструктурных возможностей, которые бы легли в основу эффективного развития как Азербайджана, так и Армении, да и самого Нагорного Карабаха, где люди живут достаточно скромно». Вдумайтесь, уважаемый читатель, что эффективное развитие как Азербайджана, Армении и Нагорного Карабаха рассматривается индивидуально.

Р. С. А сейчас, уважаемые читатели, представьте на минуту реакцию султана Эрдогана, когда он узнает о том, что Российская Федерация положительно отнеслась к просьбе подавляющего большинства граждан Нагорного Карабаха и согласилась взять под свое покровительство Республику Арцах. При этом уж кто-кто, но турецкий султан вкупе с апшеронским султаном прекрасно осведомлены, что Нагорно-Карабахская Республика никогда не была в составе Азербайджанской Республики. Об этом напоминаю с тем, что с точки зрения Международного права (в случае незадействования двойных стандартов) решение народа Арцаха, подкреплённое референдумом, будет незыблемым и с точки зрения все того же Международного права. При этом весьма важно отметить, что вождённая мечта Реджепа Тайпа Эрдогана – соединить уже давно аннексированную Турцией Нахичеванскую автономную республику с Зангеланом, Джебраилом и Физули, то есть с 105-километровой границей с Исламской Республикой Иран (до недавнего времени полностью контролируемой Армией обороны Арцаха), при этом подмяв под себя 45-километровую государственную границу Республики Армения с Ираном, окончательно окажется химерой.

Не буду далее возбуждать читателей, а подведу итог моих раздумий. Он будет краток. Россия, и только Россия – гарант сохранения мира на Южном Кавказе. А всё остальное из серии – «благими намерениями вымощена дорога в ад».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՄԱՍՏԱՆՆ Է ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐԸ ՀԱՐԱՎԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Անոտագիա

Արցախի Հանրապետության հայերի խաղաղությունը և անվտանգությունը կերաշխավորվեն միայն այն պայմանով, եթե Ռուսաստանի Դաշնությունը իր հովանու ներքո վերցնի Արցախի Հանրապետությունը և «ոչ մի երրորդ Պետության չզիջի այդ խնամակալությունը»: Թող չակերտների մեջ վերցված բառերը, որ վերցված են 1921 թ. Մոսկվայի պայմանագրի III Հոդվածից, կաթվածահար չանեն ժամանակակից նեոսամաններին, հատկապես սուլթան Ռեջեփին:

Երբ գրվում են այս տողերը, շարունակվում է Արցախի Հանրապետության ազատասեր ժողովրդի հերոսական պայքարն իր հայրերի ու պապերի հողի վրա ապրելու իրավունքի համար, ժողովուրդ, որը լի է Լեռնային Ղարաբաղում ահա արդեն երկու հազարամյակ պահպանվող իր սրբությունները պաշտպանելու վճռականությամբ: Կարծում եմ՝ ընթերցողներին հետաքրքիր կլինի իմանալ, թե ինչ է գրել ռուս բանաստեղծ, գրական-մշակութային, հասարակական-քաղաքական գործիչ և Կովկասի մեծ գիտակ Սերգեյ Գորոդեցկին «Кавказское слово» թերթում 1919 թ. մարտի 23-ին. «Ղարաբաղում ավելի քան երկու հազար տարվա ընթացքում հայ ժողովուրդը դիմակայել է քոչվոր ցեղերի ասպատակություններին՝ պահպանելով իր մշակույթը, պաշտպանելով իր ազգային դեմքը ... Վերածնված ազգերի ողջ ապագան կախված է այն բանից, թե կգտնեն արդյոք նրանք իրենք իրենց մեջ, այսպես ասած, ազգային մշակույթի բավականաչափ քանակություն: Նման պայմաններում բոլոր կենտրոնները, որտեղ այս կամ այն պատճառով կենտրոնացել է մշակութային կյանքը, բացառիկ նշանակություն են ձեռք բերում: Այդպիսին է նաև Ղարաբաղի նշանակությունը Հայաստանի համար» (<https://nashasreda.ru/sergej-gorodeckij-karabax/>): Օրինակներ չեմ բերի՝ վկայակոչելով անցյալ դարերի ավելի քան երկու հազար կրոնական և մշակութային հուշարձանները, որոնցից յուրաքանչյուրը, անշուշտ, համաշխարհային քաղաքակրթություններից մեկին պատկանելության ինքնատիպ այցեքարտ կդառնար ոչ վաղ պատմական անցյալում քոչվոր ցեղերի համար: Արցախի պաշտպանության մարտիկները, հատկապես երիտասարդները, որոնք

ծնվել են անկախ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում (Արցախի Հանրապետություն – *խմբ.*), գիտակցաբար անօրինակ հերոսություն են ցուցաբերում, թվում է, թե «Վասն Վարդանանց և հայոց պատերազմի» գրքում ներկայացված մտքերի նոր ընթերցում լինի, գիրք, որը համարվում է համաշխարհային պատմագրության գլուխգործոցներից մեկը՝ գրված Վասպուրականի նահանգում Տղմուտ գետի ափին 451 թ. մայիսի 26-ին տեղի ունեցած Ավարայրի ճակատամարտի ականատես-պատմիչ Եղիշեի կողմից: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ դա ճակատամարտ էր հանուն քրիստոնեական հավատքի պաշտպանության, որը հայ ժողովուրդն ընդունել է 301թ., հանուն հայ լինելու և հայ մնալու իրավունքի: Մեր օրերում, երբ նայում ես Արցախի Պաշտպանության բանակի զինվորների ոգեշունչ դեմքերին, որոնց հենց խրամատներում, տառացիորեն մարտից առաջ, մկրտում է քահանան՝ Աստվածաշունչը ձեռքին, մտաբերում ես Եղիշեի անմահ իմաստուն խոսքը. «Մահ ոչ իմացեալ մահ է, մահ իմացեալ՝ անմահութիւն»: Ավարայրի դաշտում սպարապետ Վարդան Մամիկոնյանը սպանվում է: Տանուլ տրված ճակատամարտը Սասանյանների պարսկական բանակի քանիցս գերազանցող ուժերին դարձավ հայ ժողովրդի բարոյական մեծ հաղթանակը, քանզի Վարդան Մամիկոնյանի բանակը կատարեց իր հիմնական խնդիրը՝ հայերը պաշտպանեցին ապրելու և իրենց քրիստոնեական հավատի իրավունքը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ արդեն V դարում Հայ Առաքելական եկեղեցին սրբադասեց Վարդան Մամիկոնյանին ու Ավարայրի դաշտում նրա հետ ընկած հերոսներին: Եվ այսօր, 1570 տարի անց, հայ ժողովրդի լավագույն զավակներն Արցախում նյութեղենացնում են իրենց նախնիների՝ դարերով բյուրեղացած հոգևոր հաղթանակը, այն վերածում իրական հաղթանակի՝ պաշտպանելով Արցախի Հանրապետության անկախությունը: Եվ որ նրանք հաղթելու են՝ կասկածից վեր է, քանզի նրանք Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս, Խորհրդային Միության մարշալ Հովհաննես Քրիստափորի Բաղրամյանի, Խորհրդային Միության հերոս, Խորհրդային Միության ծովակալ Հովհաննես Ստեփանի Իսահակյանի (Իսակով), Խորհրդային Միության հերոս, գրահատանկային զորքերի գլխավոր մարշալ Համազասպ Խաչատուրի Բաբաջանյանի, ավիացիայի մարշալ Արմենակ Արտյոմի Խանփեդյանցի (Սերգեյ Ալեքսանդրովիչ Խուդյակով), ԽՍՀՄ ինժեներային զորքերի մարշալ Սերգեյ Քրիստափորի Աղանովի, Խորհրդային Միության հերոս, գեներալ-գնդապետ Միխայիլ Արտեմի Պարսեղովի, Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս (հետմահու արժանացել է երկրորդ Ոսկե աստղի), գվարդիայի գնդապետ Նելսոն Գևորգի Ստեփանյանի հետնորդներն են: Խնդրում են նկատի առնեք, հարգելի ընթերցող, որ այս բոլոր լեգենդար մարդիկ ղարաբաղցիներ են: Մի՞թե թուրք-ադրբեջանական հրոսակները, մարտի նետելով թուրքական հատուկ ջոկատայիններին ու Իդլիբի սիրիացի ահաբեկիչներին, հույս ունեն կոտրել Ղարաբաղի Պաշտպանության բանակի մարտիկների աներեր կամքը: Չո՛ւր հույսեր: Իսկ հատուցումը Արցախի ան-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

մեղ քաղաքացիների սպանությունների, Արցախի Հանրապետության ավերված քաղաքների ու գյուղերի համար անխուսափելի է: Եթե թուրքական սուլթան Էրդողանի համար իր անմիջական հրահրմամբ Արցախի դեմ սանձազերծված պատերազմը Հայաստանի Հանրապետության տարածքով դեպի 100 տարի առաջ անեքսիայի ենթարկված Նախիջևանի բուն հայկական հողեր «միջանցք» բացելու (դրանով իսկ Ռուսաստանի հարավային սահմաններին իսլամական աղեղ անցկացնելու) անհազ ծարավը հազեցնելն է՝ որպես բութ գործիք օգտագործելով ադրբեջանական զինված ուժերն ու Իդլիբի սիրիական վարձկան ահաբեկիչներին, ապա, կրկնում են, դա երբեք չի լինի: Հայկական կողմը պաշտպանում է իր Հայրենիքի անկախությունը, նախնիների՝ հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթություններից մեկի պահպանների պատմական հողում ապրելու իր իրավունքը:

Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. մենք ապրում ենք XXI դարում, և միայն հերոսականությունը բավարար չէ, որպեսզի անկոտրում Արցախի Հանրապետությունն իր 150 հազար բնակչությամբ կարողանա ոչ միայն դիմակայել, այլև հաղթել թուրք-ադրբեջանական զինված ուժերին՝ գումարած ավելի քան երկու հազար սիրիացի զինյալ ահաբեկիչները: Չէ՞ որ պատահական չէ, որ Մոսկվայի Միջազգային հարաբերությունների պետական ինստիտուտի (МГИМО) շրջանավարտ, նույն ինքը՝ ափշերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևն իր ռազմաքաղաքական ուղեվար սուլթան Էրդողանի հետ միասին հոխորտում է, թե մեկ ազգ, երկու պետությունը՝ 90 մլն բնակչությամբ, մարդկային ռեսուրսի խնդիր չունի: Մանավանդ որ ճակատի գծի ողջ երկայնքով առաջնագծում ադրբեջանական կողմում հիմնականում կռվում են Ադրբեջանի ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները՝ լեզգիները, թաթերը, թալիշները, ուդիները և, իհարկե, Իդլիբի սիրիացի ահաբեկիչները: Ափշերոնյան սուլթանը ցանկանում է, նրանց արյունը հեղելով, հետո էլ լուծել Ադրբեջանի համար բավական ակտուալ՝ ազգային փոքրամասնությունների հնազանդեցման հարցը: Եվ ահա, պարսավելի պարոնայք, Արցախն անհաղթ է, քանի որ հուսալի թիկունք ունի՝ Հայաստանի Հանրապետությունն ու ավելի քան տասը միլիոնանոց Սփյուռքը: Այն նույն Սփյուռքը, որն այս օրերին հանդես է գալիս որպես մեկ ամբողջություն, լինի Եվրոպայի, ԱՄՆ, Կանադայի, Ավստրալիայի, թե Արգենտինայի քաղաքներում: Հանդես է գալիս մեկ կարգախոսով՝ թուրք-ադրբեջանական ցեղասպանությունը չի՝ անցնի:

Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, և որպեսզի թերասացություններ չլինեն, մեջբերումներ կատարեն Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի վերջերս ունեցած ելույթներից «Վալդայ» Միջազգային բանավիճային ակումբի ամենամյա՝ XVII խորհրդաժողովի ամփոփիչ լիագումար նիստում (2020 թ. հոկտեմբերի 22) և «Ռուսաստանն է կանչում» ներդրումային համաժողովի լիագումար նիստում (2020 թ. հոկտեմբերի 29): «Վալդայ» ակումբի վետերաններից մեկը՝ Անատոլ Լիվենը,

հարց ուղղեց Ռուսաստանի նախագահ Վ. Վ. Պուտինին. «... Հարց ունեն հա-
կամարտության, Լեռնային Ղարաբաղում նոր բռնկման առիթով: Ռուսաս-
տանը, ինչպես և միջազգային հանրության այլ անդամներ, ամեն կերպ ջա-
նում են հասնել այդ հակամարտության խաղաղ լուծման, բայց առայժմ ոչինչ
չի ստացվում: Եթե այսպես շարունակվի, մենք գիտենք, որ Ռուսաստանը
վաղեմի պատմական կապեր ունի Հայաստանի հետ և վաղեմի ռազմական
կապեր, արդյո՞ք Ռուսաստանը հակամարտությունում կընտրի ու կաջակցի
Ադրբեջանի հետ այս հակամարտության կողմերից որևէ մեկին»: Ռուսաս-
տանի ականավոր առաջնորդի՝ ի պատասխան հնչեցրած և ասված յուրա-
քանչյուր նախադասություն, անշուշտ, արժանի է ոչ միայն հիշատակվելու,
այլև լուրջ վերլուծության և դասերի՝ իմաստության, ինչպես Հայաստանի,
այնպես էլ Ադրբեջանի հանդեպ սրտացավ և հոգատար վերաբերմունքի.
«Այդ բոլոր մարդիկ շատ կայուն, սերտ կապեր ունեն Ռուսաստանում հու-
մանիտար մակարդակով, միջանձնային, գործարար, հումանիտար, ընտա-
նեկան: Ուստի մեզ համար և՛ Հայաստանը, և՛ Ադրբեջանը հավասար գործ-
ընկերներ են: Եվ մեզ համար հսկայական ողբերգություն է, երբ այնտեղ
մարդիկ են զոհվում»: Եվ բնական է, որ այս գնահատականների համա-
տեքստում պետք է հասկանալ, խորանուխ լինել Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ
Պուտինի հաջորդ եզրահանգումների բովանդակության մեջ. «... այս հակա-
մարտությունն սկսվել է ոչ պարզապես որպես միջպետական հակամար-
տություն և պայքար տարածքի համար, այն սկսվել է էթնիկ հակամարտու-
թյունից: Սա նույնպես, ցավոք, փաստ է, երբ Սումգաիթում, իսկ հետո նաև
Լեռնային Ղարաբաղում իրականացվեցին դաժան հանցագործություններ
հայ ժողովրդի դեմ: Այս ամենն ամբողջության մեջ մենք պետք է հաշվի առ-
ենք»: Իմ կողմից ազնիվ չէր լինի, եթե չմեջբերեի Ռուսաստանի նախագահ
Վ. Վ. Պուտինի՝ այնուհետև արտահայտած միտքը. «Միևնույն ժամանակ մե-
նք հասկանում ենք, որ այնպիսի իրավիճակը, երբ Ադրբեջանի տարածքի
զգալի մասը երկրի կողմից կորսված է, հավերժ շարունակվել չի կարող»:

Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, Արցախի Հանրապետության դեմ թուր-
քական և ափշերոնյան սուլթանների սանձազերծած պատերազմը վկայում է,
որ «դաժան հանցագործությունները Սումգաիթում, իսկ հետո նաև Լեռնային
Ղարաբաղում հայ ժողովրդի դեմ», հայկական ջարդերը Բաքվում և Գյան-
ջայում 1990թ., ներկայում փոխակերպվել են Արցախի հայության ցեղասպա-
նության բացահայտ քաղաքականության, որն իրականացնում է էրդողան-Ալիև
տանդեմը: Բնական է, որ այսպիսի պայմաններում խոսել մեկ պետության
մեջ Արցախի հայերի և ադրբեջանցիների համատեղ ապրելու մասին՝ նշա-
նակում է վկայել անուղեղության մասին կամ էլ՝ Երևանի սլենգով ասած,
փաստել, որ սույն ցինիկ անհեթեթության մոմենտիկներն իրենց «ուսերից
վերև դատարկ են», իսկ գիտականորեն ասած՝ նրանց «վերնահարկում» սև
խռոչ է: Ասել է թե՛ ստեղծված իրավիճակում գերակա է դառնում ինքնորոշ-
ված, անկախ Արցախի Հանրապետության հայերի անվտանգության, ոչ, ինչ
անվտանգություն՝ գոյության, նրանց ցեղասպանությունը թույլ չտալու հարցը:

Մեջբերում կատարեմ ա. թ. հոկտեմբերի 20-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված իմ «Ռուսաստանը՝ թուրք-ադրբեջանական ցեղասպանությունից արցախահայության փրկության երաշխավոր» հոդվածի անոտացիայից. «Ֆիզիկական բնաջնջման սպառնալիքը Լեռնային Ղարաբաղի հայությանը ազգային-ազատագրական պատերազմի հանեց 1992–1994 թթ.: Այսօրվա երիտասարդությունը ծնվել և դաստիարակվել է անկախ, դեմոկրատական Արցախի Հանրապետությունում: Նա գիտի իր ազատ երկրամասի պատմությունը և պատրաստ է իր կյանքի գնով պաշտպանել այն: Ցանկանում եմ հավատալ, որ Հայաստանի և Ռուսաստանի դաշինքը կդառնա թուրք-ադրբեջանական ցեղասպանությունից Արցախի ժողովրդի փրկության երաշխավորը: Միայն Ռուսաստանն է ի գործու հնազանդեցնելու «Եվրոպայի հիվանդ մարդուն»՝ նորահայտ սուլթան Էրդողանին»: Համոզված եմ, որ Արցախի ծայրը Ռուսաստանը լսել է: Ինձ թույլ կտամ մեջբերում կատարել ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին Արցախի Հանրապետության նախագահ Արայիկ Հարությունյանի բաց նամակից. «... Մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրի, Դուք այն անհատականությունը և պետության ղեկավարն եք, ով ունի հսկայական հեղինակություն աշխարհում և մեր տարածաշրջանում: Հաշվի առնելով այդ ամենը՝ խնդրում ենք Ձեզ գործադրել բոլոր հնարավոր ջանքերն ադրբեջանա-ղարաբաղյան հակամարտության գոտում պատերազմի դադարեցման և քաղաքական գործընթացների վերսկսման ուղղությամբ ... Խորին հարգանքով՝ Արցախի Հանրապետության նախագահ Արայիկ Հարությունյան»: Արցախի նախագահի այս անկեղծությունը թանկ արժե: Սա, ըստ էության, ազնիվ խոստովանություն է, որ Ռուսաստանը և միայն Ռուսաստանը թույլ չի տա Լեռնային Ղարաբաղի հայերի ցեղասպանությունը:

Վերոշարադրյալի համատեքստում փորձենք հասկանալ ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերի գծով խորհրդական Ռոբերտ Օ'Բրայենի վերջերս արած այն հայտարարության իմաստը, թե ԱՄՆ-ը մշակում է սկանդինավյան խաղաղապահների տեղակայման հնարավորությունը Ղարաբաղյան հակամարտության շրջանում: Հայտարարությունը նա արել է ա. թ. հոկտեմբերի 31-ին Լոս Անջելեսում հայկական Սփյուռքի ներկայացուցիչների հետ հանդիպման ժամանակ: Ընդ որում՝ ցանկանում եմ խորին երախտագիտություն հայտնել Կալիֆոռնիայի իմ հայրենակիցներին հանուն Ղարաբաղյան հակամարտության արդարացի կարգավորման, անկախ Արցախի Հանրապետության անվտանգ գոյության ապահովման իրենց անձնուրաց պայքարի համար: Եվ ահա, պրն Օ'Բրայենն ընդգծել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ երկրների (ՌԴ, ԱՄՆ, Ֆրանսիա) կամ հարևան երկրների, այդ թվում Թուրքիայի խաղաղապահ զորքերի տեղակայման անթույլատրելիությունը: «Մենք կարծում ենք, որ երկու երկրները (Հայաստանը և Ադրբեջանը) պետք է ընդունեն սկանդինավյան խաղաղապահներին, և մենք աշխատում ենք սկանդինավյան կառավարությունների հետ խաղաղարար ուժերի ստեղծման հարցում, որոնց կարելի կլիներ տեղակայել շրջանում

հրադադարի ռեժիմը պահպանելու համար», – Օ՛Բրայենին մեջբերում է Public Radio of Armenia-ն: Ըստ երևույթին, Օ՛Բրայենը ժամանակին շատ է տպավորվել հոլանդացի խաղաղապահների «արդյունավետ» աշխատանքով, որոնք 1993 թ. ապրիլին ՄԱԿ Անվտանգության խորհրդի որոշմամբ տեղակայվեցին «անվտանգության գոտի» հայտարարված Սրբերենիցայում (600 հոգի՝ զինված հրազենային զենքով): Չեմ ներկայացնի այն ողբերգության ահավոր մանրամասները, որը տեղի ունեցավ 1995 թ. հուլիսին Սրբերենիցայում: Նշեմ միայն, որ բոսնիացի մուսուլմանների (8200 մարդ) և 2388 սերբ կանանց ու երեխաների (որ զոհվեցին բոսնիացիների ձեռքով էթնիկ «գաղումների» հետևանքով) մահին էլ հենց դարձավ խաղաղարարների, մեղմ ասած, անգործության արդյունքը ([ru.wikipedia.org/wiki/ Резня_в_Сребренице](http://ru.wikipedia.org/wiki/Резня_в_Сребренице)):

ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդականի հայտարարության առնչությամբ նշեմ, որ դրանից մեկ օր առաջ՝ 2020 թ. հոկտեմբերի 30-ին, The Daily Telegraph-ի հարցազրույցում Հայաստանի «ժողովարչապետ» Նիկոլ Փաշինյանն ասել էր. «Ես կողմ եմ, որպեսզի ռուս խաղաղապահները տեղակայվեն հակամարտության գոտում: Բայց խնդիրն այն է, որ հակամարտության գոտում Ռուսաստանի Դաշնությունից խաղաղապահ ուժերի տեղակայումը պետք է հաստատվի հակամարտության բոլոր կողմերի կողմից»: Դե ինչ, տառացիորեն հենց հաջորդ օրը՝ ս. թ. հոկտեմբերի 31-ին Օ՛Բրայենը «պարզություն» մտցրեց այս հաշվով, դիցուք. եթե խաղաղապահներ պետք է մտցվեն, ապա նրանց կազմում ՆԱՏՕ անդամ պետությունների զինվորական ստորաբաժանումների առկայության պարտադիր պայմանով (քանի որ Թուրքիան այս հարցում մերժվել է ԱՄՆ-ի կողմից): Սակայն այս դեպքում օդում կախվում է Ռուսաստանի ԱԳ փոխնախարար Անդրեյ Ռուդենկոյի հարցը, որը, մեկնաբանելով ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերով խորհրդական Ռոբերտ Օ՛Բրայենի հայտարարությունը Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում Սկանդինավիայից խաղաղապահների հնարավոր հայտնվելու մասին, ասել է. «Ամերիկացիներին պետք է հարցնել՝ որտեղի՞ց վերցրին այդ գաղափարը»: Նրա խոսքով՝ ՌԴ ԱԳՆ-ում մանրամասների չեն տիրապետում այս առաջարկության վերաբերյալ:

Հարգելի ընթերցող, երբ գրվում են այս տողերը, շարունակում են տագնապալի տեղեկություններ ստացվել Լեռնային Ղարաբաղում ադրբեջանա-թուրքական զինվորականության կողմից նոր զինատեսակի օգտագործման մասին: Այսպես, Արցախի Արտակարգ իրավիճակների պետական ծառայությունը հանդես է եկել հաղորդագրությամբ, որում ասվում է. «Արցախի Հանրապետության տարածքում գտնվել է սպառազինության նոր տեսակի օգտագործման զինամթերք: Պարզվել է, որ դա հրկիզող կասետային զենք է, ականի երկարությունը՝ 40 սմ»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս. թ. հոկտեմբերի 31-ին, ինչպես տեղեկացնում է ՏԱՍՍ-ը, «Առավոտյան հյուսիսարևելյան, հարավային և հարավարևելյան ուղղություններով վերսկսվել են մարտական գործողությունները: Հակառակորդը շարունակում է գրոհել խաղաղ բնակավայրերն ու քաղաքացիական ենթակառուցվածքը: Հակառա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կորդն օգտագործում է քիմիական տարրեր (սպիտակ ֆոսֆոր) պարունակող գենը, որն արգելված է ժնկյան կոնվենցիայով», – տեղեկացրել են ՀՀ կառավարության մամուլի կենտրոնի Հայկական միասնական տեղեկատվական կենտրոնում (<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/9880847>):

Կարելի է էլի շարունակել թուրք-ադրբեջանական սուլթանների կողմից ի սկզբանե հանցավոր պատերազմի ընթացքում իրականացվող ցեղասպանական քաղաքականության աղաղակող դրսևորումները: Պատերազմ, որը սանձագերծվել է ափշերոնյան սուլթանի կողմից սուլթան Էրդողանի անմիջական հրահրմամբ, որը ներկայում բացահայտորեն հանդես է գալիս արմատական իսլամի ինքնակոչ առաջնորդի դերում: Այստեղ, հարգելի ընթերցող, խոստովանում եմ, որ երբեք չեմ մտածել, թե ստիպված կլինեմ բարեհաճորեն մեջբերել ՀՀ «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչին՝ իր իսկ սիրեցյալին, բայց փաստերը համառ բաներ են: Այսպես, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը, գերմանական Bild պարբերականին տված հարցազրույցում (հրապարակվել է ս. թ. հոկտեմբերի 4-ին), պատասխանելով հարցին, թե ինչ գործողություններ պետք է ձեռնարկի Գերմանիան ընթացիկ իրավիճակում, ասել է. «Հստակ դիրքորոշումներ եմ ակնկալում: Եթե միջազգային հանրությունը ճշգրիտ չգնահատի այս իրավիճակի աշխարհաքաղաքական նշանակությունը, ուրեմն Եվրոպան պետք է թուրքիային սպասի Վիեննայի մերձակայքում ... Կարծում եմ, որ Թուրքիան 100 տարի անց վերադարձել է Հարավային Կովկասի տարածաշրջան՝ հայերի ցեղասպանությունը շարունակելու համար, որը տեղի է ունեցել 1915 թվականին Օսմանյան Թուրքիայում: ... Լեռնային Ղարաբաղը և Հայաստանն այժմ քաղաքակրթության ճակատ են դարձել: Հայերը Հարավային Կովկասում վերջին խոչընդոտն են Թուրքիայի ճանապարհին դեպի հյուսիս, դեպի հարավ-արևելք և դեպի արևելք ծավալվելու համար: Որովհետև Թուրքիայի կայսերապաշտական քաղաքականությունը շատ ավելի հեռուն է գնում, քան Հարավային Կովկասը»: Դե ինչ, ինչպես ցույց տվեցին անցած օրվա իրադարձությունները Վիեննայում, Նիկոլ Վովակիչը ճիշտ էր գուշակում: Տա Աստված, որպեսզի նա նույնքան սթափ գնահատի հայկական երկու պետությունների ճակատագրի համար Հայաստանի Հանրապետության (որն այժմ դարձել է «քաղաքակրթության ճակատ») զինված ուժերի Գերագույն գլխավոր հրամանատարի պաշտոնում իր հետագա գտնվելու ողջ վտանգավորությունը:

Վերջաբանի փոխարեն: Ո՞րն է չափազանց վտանգավոր դրությունից, որում հայտնվել է Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության հայ ժողովուրդը, դուրս գալու ելքը: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, այսօր այս հարցերը, ավելի ճիշտ՝ դրանց պատասխանների որոնումը, համոզված եմ, Երկիր մոլորակի բոլոր հայերի մտքերի ու զգացումների մեջ են:

Մտորելով հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության ճակատագրի մասին՝ անընդհատ

մտքումն միանգամայն նորովի վերակենդանանում են 100-ամյա վաղեմության իրադարձությունները, երբ հայ ժողովրդի ձակատագիրը «վճռվում էր աշխարհիս հզորների կողմից»: Ակամա մտաբերում են Սևրի հաշտության պայմանագիրը (որն այդպես էլ ուժի մեջ չմտավ)՝ ստորագրված 1920 թ. օգոստոսի 10-ին Սևր քաղաքում (Ֆրանսիա), որի համաձայն՝ Թուրքիան Հայաստանը ձանաչում էր «որպես ազատ և անկախ պետություն»: Պայմանագրի համաձայն՝ Թուրքիան և Հայաստանը համաձայնում են ենթարկվել ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնին սահմանների իրավարարության հարցում՝ Վանի, Բիթլիսի, Էրզրումի և Տրապիզոնի վիլայեթների սահմաններում, և ընդունել դեպի Սև ծով Հայաստանի ելք ունենալու նրա պայմանները: Պատմությունից հիշեցի, որ 1920 թ. նոյեմբերի 22-ին ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնը դաշնակիցների դիտարկմանը ներկայացրեց Իրավարար որոշումը, որով Թուրքիան պետք է Հայաստանին հանձնեի 103 599 քառ. կմ մակերեսով տարածք՝ Վանի և Բիթլիսի վիլայեթների երկու երրորդը, Էրզրումի գրեթե ողջ վիլայեթը, Տրապիզոնի վիլայեթի մեծ մասը, ներառյալ նաև նավահանգիստը (Սև ծովի ափին) ...

Չէի կարող չհիշել նաև 1921 թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի պայմանագիրը Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև, որի III Հոդվածում գրված է. «Հոդված III. Երկու պայմանավորվող կողմերը համաձայն են, որ Նախիջևանի մարզը՝ սույն Պայմանագրի 1-ին (C) հավելվածում նշված սահմաններում կազմի ինքնավար տերիտորիա՝ Ադրբեջանի խնամակալության ներքո, պայմանով, որ Ադրբեջանը սույն խնամակալությունը չի զիջի մի երրորդ Պետության...»: Հիշեցի նաև այն, որ, չնայած Ռուսաստանի համակրանքը պատմականորեն ուղղափառ Աթենքի կողմն էր, Ֆրունզեն և Արալովը, որոնք Լենինի կողմից ուղարկված էին թուրքերին օգնության, «մեծ վնաս հասցրին հույներին՝ նրանց թշնամիներին բերելով հարյուր հազարավոր ոսկե ռուբլիներ և զենք: Ընդամենը 1920–1922 թթ. Խորհրդային Ռուսաստանը Աթաթուրքին ու նրա կողմնակիցներին մատակարարել է 10 մլն փողով, 39 հազար հրացան, 327 գնդացիր, 147 հազ. ական և երկու ականակիր՝ «Ժիվոյ» և «Ժուտկիյ»: Խորհրդային մասնագետները օգնեցին կազմակերպել ռազմական արտադրություն. նրանց ղեկավարության ներքո կառուցվեց վառողի երկու գործարան» (Իգոր Գաշկով. «Ռուսաստանի և Թուրքիայի դաշինքը: Ինչպես Լենինն օգնության եկավ Աթաթուրքին», 3 հունիսի 2020 թ., tass.ru/obschestvo/8631339):

Արդեն մեր օրերում նորահայտ նեոսոմանների գենետիկ նենգությունը դրսևորվեց 2015 թ. նոյեմբերի 24-ին, Մոսկվայի ժամանակով ժամը 10.24-ին, երբ ռուսական ձակատային СУ-24 М ռմբակոծիչը խփվեց սիրիա-թուրքական սահմանին «օդ-օդ» հրթիռով, որն արձակվել էր թուրքական ՌՕՈւ F-16 ինքնաթիռից: Անձնակազմին հաջողվել էր կատապուլտացվել: Բայց հրամանատարը՝ փոխգնդապետ Օլեգ Պեչկովը, զոհվեց՝ պարաշյուտով իջնելիս ընկնելով թուրքոմանների ցամաքից արձակված ավտոմատային կրակի տակ: СУ-24 М-ի շտուրման, կապիտան Կոնստանտին Մուրախտինը փրկվեց ՌԴ հատուկ ստորաբաժանումների և սիրիական բանակի կողմից: Գոր-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ծողության ժամանակ զոհվեց պայմանագրային ծառայող, ծովային հետևակ Ալեքսանդր Պոզինիչը:

Նեոսոմանյան բազեների ստոր էությունն ու իսկական դեմքը հատկապես պարզ երևացին նաև Թուրքիայի նախագահի խորհրդական Մետուք Հաքիի հայտարարությունում, որը նա արել է ս. թ փետրվարի վերջին “A-Haber” հեռուստաալիքի եթերում այն բանից հետո, երբ սիրիական Իդլիբ նահանգում ապօրինաբար գտնվող թուրք զինվորականները զոհվեցին՝ հայտնվելով հրետակոծության տակ: «Ռուսաստանը կմասնատվի ներսից: Ռուսաստանում ապրում է 25 մլն մուսուլման: Անցյալում մենք Ռուսաստանի հետ պատերազմել ենք տասնվեց անգամ, մենք դա նորից կանենք, մեր վրեժը շատ ահավոր կլինի», – սպառնալից հայտարարել է սուլթանի պնակալեզ թուրք պաշտոնյան:

Այս բոլոր տագնապահույզ մտորումներն ինձ հանգեցրին միանգամայն միանշանակ եզրահանգման: Այո, Արցախի հերոսական ժողովուրդը մարտադաշտում կցուցաբերի իր հայրերի և պապերի, հեռավոր նախնիների անօրինակ մարտական հատկանիշները, բայց չէի ցանկանա, որ XXI դարում Լեռնային Ղարաբաղում կրկնվի մ. թ. ա. 480 թ. Թերմոպոլիսի ճակատամարտի պատկերը, երբ (տարբեր տվյալներով) 5200–7700 հույներ կռվում էին 200–250 հազար (ժամանակակից պատմաբանների տարբեր գնահատականներով) թվաքանակ ունեցող պարսկական բանակի դեմ: Իսկ ճակատամարտի երրորդ օրը միայն 500 սպարտացիներ, թեսպիացիներ և թեբեացիներ էին կենաց-մահու կռիվ մղում՝ դարերի համար կերտելով իրենց անմահությունը: Համոզված եմ, որ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին Արցախի նախագահ Արայիկ Հարությունյանի հղած բաց նամակն ուշադիր կարդալով մենք իրավունք ունենք շարունակել և ավարտել նամակը՝ դրանից բխող միակ մտքով, կոչով, վերջապես՝ խնդրանքով, դիցուք. Արցախի Հանրապետության հայերի խաղաղությունն ու անվտանգությունը կերաշխավորվեն միայն այն պայմանով, եթե Ռուսաստանի Ղաշնությունն իր հովանու տակ վերցնի Արցախի Հանրապետությունը և «սույն խնամակալությունը չզիջի մի երրորդ Պետության»: Թող չակերտների մեջ վերցված բառերը, որ, կրկնեմ, վերցված են 1921 թ. Մոսկվայի պայմանագրի III Հոդվածից, կաթվածահար չանեն ժամանակակից նեոսոմաններին, հատկապես սուլթան Ռեջեփին: Իսկ ՄԴՄՈ-ի շրջանավարտը, եթե լավ մտածի, կարծում եմ՝ կհասկանա, որ նման լուծման մեջ է ինչպես իր, այնպես էլ Ադրբեջանի Հանրապետության փրկությունը, որի համար Ռեջեփ Թայիփովիչը անակնկալ է պատրաստել հետևյալ բանաձևով՝ մեկ ժողովուրդ, մեկ պետություն:

Հարգելի ընթերցողը, բնականաբար, կարող է հետաքրքրվել. իսկ ինչպե՞ս դրան կարծազանքեն Հայաստանի իշխանավորները, ինքը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, իր իսկ սիրեցյալը: Էլ չեմ ասում սկանդինավյան խաղաղապահների հայ երկրպագուների մասին: Դե ինչ, չեմ շտապի պատասխանել, քանզի ժամանակը ցույց կտա: Ես հավատում եմ Արցախի Հանրապետության լու-

սավոր ապագային Ռուսաստանի, հենց Ռուսաստանի և միայն Ռուսաստանի հովանու ներքո:

Հողվածը կցանկանայի ավարտել հայ ժողովրդի իսկական ու ազնիվ բարեկամ, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի խոսքերով՝ ասված ս. թ. հոկտեմբերի 29-ին «Ռուսաստանն է կանչում» ներդրումային համաժողովի ժամանակ: «Մենք ամենասկզբից էլ ելնում էինք նրանից, որ հարկավոր է ասել – մեր դիրքորոշումը բացարձակապես թափանցիկ է – Ադրբեջանին հինգ պլյուս երկու շրջաններ վերադարձնելու հնարավորության մասին՝ Ղարաբաղի գոտու որոշակի ռեժիմի ապահովմամբ, Հայաստանի հետ համագործակցությամբ և այլն: Ո՞րն է կամ որտե՞ղ է երկարատև կարգավորումը, ինչպես Դուք հարցրիք, – հիմա ես մոտենում եմ Ձեր հարցի բուն էությանը – որպեսզի գտնվի շահերի հավասարակշռություն, որը կբավարարի երկու կողմերին էլ՝ ինչպես ադրբեջանցի ժողովրդին, որին մենք անփոփոխ հարգանքով ենք վերաբերվում, այնպես էլ հաշվի նստելով հայ ժողովրդի և Հայաստանի պետության շահերի հետ: Որպեսզի մարդիկ իրենց անվտանգության մեջ զգան, բայց և ստեղծվեն նաև արդյունավետ տարածաշրջանային զարգացման հնարավորություններ՝ ենթակառուցվածքային բոլոր հնարավորությունների ապաշրջափակմամբ ու զարգացմամբ, որոնք կդրվեն ինչպես Ադրբեջանի, այնպես էլ Հայաստանի, և հենց Լեռնային Ղարաբաղի, որտեղ մարդիկ բավական համեստ են ապրում, արդյունավետ զարգացման հիմքում»: Տեսե՛ք, հարգելի ընթերցող, որ ինչպես Ադրբեջանի, այնպես էլ Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի արդյունավետ զարգացումը դիտարկվում է անհատապես:

Հ. Գ. Իսկ այժմ, հարգելի ընթերցողներ, մի պահ պատկերացրեք սուլթան Էրդողանի արձագանքը, երբ նա իմանում է այն մասին, որ Ռուսաստանի Դաշնությունը դրականորեն է վերաբերվել Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքացիների ճնշող մեծամասնության խնդրանքին և համաձայնել է իր հովանու տակ վերցնել Արցախի Հանրապետությունը: Ընդ որում, ով՝ ով, բայց թուրքական սուլթանը ավիշերոնյան սուլթանի հետ միասին հիանալի տեղեկացված է, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը երբեք չի եղել Ադրբեջանի Հանրապետության կազմում: Այս մասին հիշեցնում եմ նրա համար, որ Միջազգային իրավունքի տեսակետից (երկակի չափորոշիչների չգործելու դեպքում) Արցախի ժողովրդի որոշումը՝ անրազրված հանրաքվեով, անսասան կլինի նաև այդ նույն Միջազգային իրավունքի տեսակետից: Ընդ որում՝ շատ կարևոր է նշել, որ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի բաղձալի երազանքը՝ միավորել Թուրքիայի կողմից արդեն վաղուց անեքսիայի ենթարկված Նախիջևանի ինքնավար մարզը Զանգեզուանի, Զաքաթալիի և Ֆիզուլիի, այսինքն՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի հետ (որը մինչև վերջերս վերահսկվում էր Արցախի Պաշտպանության բանակի կողմից), միաժամանակ իր տակ ձգմելով Իրանի հետ Հայաստանի Հանրապետության 45 կիլոմետրանոց սահմանը, վերջնականապես քիմեռ կդառնա:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Էլ չեմ շարունակի գրգռել ընթերցողներին, այլ կամփոփեմ խորհրդածություններս: Այդ ամփոփումը հակիրճ կլինի: Ռուսաստանը և միայն Ռուսաստանն է խաղաղության պահպանման երաշխավորը Հարավային Կովկասում: Իսկ մնացածը – «բարի մտադրություններով սալարկված ճանապարհ է դեպի դժոխք» շարքից է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПАШИНЯН ТО ЛИ В БУНКЕРЕ, ТО ЛИ В АМЕРИКАНСКОМ ПОСОЛЬСТВЕ

Оппозиция Армении формирует «Комитет национального спасения»

В Армении продолжаются протесты против трехстороннего соглашения по Карабаху. 11 ноября армянская оппозиция организовала митинг на площади Свободы в центре Еревана, на котором потребовала отставки премьер-министра Никола Пашиняна и объявила о создании «Комитета национального спасения». Ряд оппозиционных политиков был задержан еще до начала акции, затем на площади полиция начала массовые задержания участников протеста. В отделения было доставлено около 130 человек. О том, что сейчас происходит в Армении, нам рассказал по телефону из Еревана бывший депутат парламента, лидер партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян.

– *Что сейчас происходит на площади? Людей задерживают?*

– Силовики уже образумились. В основном всех отпустили. Сейчас продолжается митинг под неусыпным контролем полиции и органов безопасности.

– *Сколько людей на площади? Чего они требуют?*

– Около 15 тысяч. 18 политических партий, включая нашу, выступили с заявлением, первый пункт которого – безотлагательная отставка Никола Пашиняна. Его надо гнать в шею не потому, что он подписал это соглашение, а потому, что он довел ситуацию до такого состояния, когда населению Карабаха угрожал геноцид со стороны турецко-азербайджанской военщины. Не будь подписано это соглашение, был бы второй геноцид армянского народа.

– *То есть Вы считаете, что подписание этого соглашения – правильный шаг?*

– Спасение от геноцида – это, конечно, хорошо. Но вопрос в другом. Кто довел до такого состояния? Кто всячески препятствовал тому, чтобы еще 28 сентября, сразу после нападения, Армения обратилась к Россий-

ской Федерации с просьбой ввести миротворцев? Но Пашиняна Запад не для того привел к власти, чтобы он обратился к России. Он вилял, вилял до тех пор, пока не довел ситуацию до полного краха. Ему не позволили его хозяева, он несамостоятельный человек. Как Алиев без Эрдогана не может и шагу ступить, так и Пашинян без американского посольства.

– *Вы считаете, что он ставленник американцев?*

– Пашинян – это ставленник Сороса и стоящих за ним политических сил. Его привели к власти для того, чтобы оторвать Армению от ее стратегического союзника Российской Федерации и постепенно обеспечить переход республики в НАТО. Вторая часть вопроса – надо было любой ценой сдать Арцах (Нагорный Карабах). Потому что самый короткий путь для всех коммуникаций, всех нефтепроводов и газопроводов, по которым азербайджанские нефть и газ перекачиваются в Турцию, лежит через территорию Армении. Со стратегической точки зрения им, кровь из носу, надо было, чтобы Азербайджан был соединен с Нахичеванской автономной республикой. Единственный путь для этого – это 45-километровая граница Армении с Ираном. Это хорошо известный еще 25 лет назад план Гобла, который сейчас приобрел исключительную актуальность. Все это в итоге направлено на выдавливание РФ с Южного Кавказа. Единственной опорой России в регионе сейчас является Армения. Азербайджан давно уже в кармане Эрдогана, Грузия в кармане НАТО и американцев. И «смотрящим» Грузии является тоже Турция. Вся Аджария находится под контролем турецкого бизнеса.

– *Где сейчас Пашинян, известно?*

– Ряд источников утверждают, что он в бункере Министерства обороны. Но прошла информация, что он в американском посольстве в Ереване.

– *Что будет дальше? Как будет развиваться внутривнутриполитическая ситуация в Армении?*

– Пашинян хочет спровоцировать гражданскую войну. Единственный конституционный способ выхода из ситуации – это созыв внеочередного заседания Национального Собрания, которое вынесет вотум недоверия Пашиняну. Но его политическая сила, в которой ядро составляют соросовцы – это 88 депутатов, которые имеют конституционное большинство в парламенте – они исчезли, их нет. Невозможно их найти и привести в зал заседаний. То есть можно сделать вывод, что они хотят спровоцировать гражданские столкновения и якобы «антиконституционный переворот» в Армении. Формально вызванный подписанием этого соглашения. То есть опять все стрелки переведут против России. Гнусность этой пашиняновской власти в этом. Она довела до состояния, когда угроза геноцида была реальной. А президент РФ, заставив Азербайджан подписать это соглашение, спас народ Арцаха от геноцида.

ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ԿԱՄ ԲՈՒՆԿԵՐՈՒՄ Է, ԿԱՄ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ԴԵՍՊՈՒՆԱՏԱՆԸ

Հայաստանի ընդդիմությունը ձևավորում է
«Ազգային փրկության կոմիտե»

Հայաստանում շարունակվում են Ղարաբաղի վերաբերյալ եռակողմ համաձայնագրի դեմ բողոքները: Նոյեմբերի 11-ին հայկական ընդդիմությունը կազմակերպեց հանրահավաք Երևանի կենտրոնում՝ Ազատության հրապարակում, որի մասնակիցները պահանջեցին վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հրաժարականը և հայտարարեցին «Ազգային փրկության կոմիտե» ստեղծելու մասին: Ընդդիմադիր մի շարք գործիչներ ձերբակալվեցին դեռևս ակցիայից առաջ, այնուհետև հրապարակում ոստիկանությունն սկսեց բողոքի մասնակիցների զանգվածային ձերբակալությունները: Բաժանմունքներ բերվեց մոտ 130 մարդ: Այն մասին, թե ինչ է այժմ տեղի ունենում Հայաստանում, Երևանից հեռախոսով մեզ պատմեց խորհրդարանի նախկին պատգամավոր, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ղեկավար Արտաշես Գեղամյանը:

– Ի՞նչ է այժմ տեղի ունենում հրապարակում: Մարդկանց ձերբակալում են:

– Ուժայիններն արդեն խելքի են եկել: Հիմնականում բոլորին բաց են թողել: Այժմ հանրահավաքը շարունակվում է ոստիկանության և անվտանգության մարմինների արթուն հսկողության ներքո:

– Որքա՞ն մարդ կա հրապարակում: Ի՞նչ են պահանջում նրանք:

– Մոտ 15 հազար: 18 քաղաքական կուսակցություն, ներառյալ մերը, հանդես է եկել հայտարարությամբ, որի առաջին կետը Նիկոլ Փաշինյանի անհապաղ հրաժարականն է: Վզակոթին տալով նրան պետք է քշել ոչ թե նրա համար, որ ստորագրել է այդ համաձայնությունը, այլ որ իրավիճակը հասցրել է այնպիսի դրության, երբ Ղարաբաղի բնակչությանը սպառնում էր ցեղասպանություն թուրք-ադրբեջանական հրոսակա-զինվորականության կողմից: Եթե չստորագրվեր այդ համաձայնությունը, ապա կլինեի հայ ժողովրդի երկրորդ ցեղասպանությունը:

– Այսինքն՝ Դուք կարծում եք, որ այդ համաձայնագրի ստորագրումը ճիշտ քայլ էր:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

– Ցեղասպանությունից փրկությունը, իհարկե, լավ է: Բայց հարցն այլ է: Ո՞վ հասցրեց այդպիսի վիճակի: Ո՞վ ամեն կերպ խոչընդոտեց այն բանին, որ պեսզի դեռևս սեպտեմբերի 28-ին, հարձակումից անմիջապես հետո, Հայաստանը դիմեր Ռուսաստանի Դաշնությանը՝ խաղաղապահներ մտցնելու խնդրանքով: Բայց Արևմուտքը Փաշինյանին նրա համար չէր բերել իշխանության, որ նա դիմեր Ռուսաստանին: Նա ձգեց, միուլ տվեց այնքան, մինչև որ իրավիճակը հասցրեց լիակատար կործանման: Նրան թույլ չտվեցին նրա տերերը, նա ինքնուրույն մարդ չէ: Ինչպես Ալիևն առանց Էրդողանի չի կարող քայլ անգամ անել, այդպես էլ Փաշինյանը՝ առանց ամերիկյան դեսպանության:

– *Դուք կարծում եք, որ նա ամերիկացիների դրածո՞ն է:*

– Փաշինյանը Սորոսի ու նրա հետևում կանգնած քաղաքական ուժերի դրածոն է: Նրան իշխանության բերեցին նրա համար, որպեսզի Հայաստանը պոկեն իր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանի Դաշնությունից և աստիճանաբար ապահովեն հանրապետության անցումը ՆԱՏՕ: Հարցի երկրորդ մասն այն է, որ պետք էր ամեն գնով հանձնել Արցախը (Լեռնային Ղարաբաղը): Որովհետև հաղորդակցությունների, բոլոր նավթատարների ու գազամուղների համար ամենակարճ ճանապարհը, որոնցով ադրբեջանական նավթն ու գազը մատակարարվում են Թուրքիային, անցնում է Հայաստանի տարածքով: Ռազմավարական տեսակետից նրանց պետք էր քթից արյուն հոսեցնել, որպեսզի Ադրբեջանը միանար Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետությանը: Դրա միակ ճանապարհը Իրանի հետ Հայաստանի 45 կիլոմետրանոց սահմանն էր: Դա դեռևս 25 տարի առաջ քաջ հայտնի Գոբլի ծրագիրն է, որն այժմ բացառիկ արդիականություն ստացավ: Այս ամենն արդյունքում ուղղված է Հարավային Կովկասից ՌԴ-ին դուրս մղելուն: Ռուսաստանի միակ հենարանը տարածաշրջանում այժմ Հայաստանն է: Ադրբեջանը վաղուց արդեն Էրդողանի գրպանում է, Վրաստանն էլ ՆԱՏՕ-ի և ամերիկացիների գրպանում: Եվ Վրաստանը «նայողը» նույնպես Թուրքիան է: Ողջ Աջարիան գտնվում է թուրքական բիզնեսի հսկողության տակ:

– *Հայտնի՞ է, թե որտեղ է հիմա Փաշինյանը:*

– Մի շարք աղբյուրներ հավաստիացնում են, որ նա Պաշտպանության նախարարության բունկերում է: Բայց տեղեկատվություն հայտնվեց, որ նա Երևանում ամերիկյան դեսպանատանն է:

– *Ի՞նչ կլինի հետո: Ինչպե՞ս կգարգանա ներքաղաքական իրավիճակը Հայաստանում:*

– Փաշինյանը ցանկանում է քաղաքացիական պատերազմ իրահրել: Իրավիճակից դուրս գալու սահմանադրական միակ միջոցը Ազգային ժողովի արտահերթ նիստ գումարելն է, որն անվստահություն կհայտնի Փաշինյանին: Բայց նրա քաղաքական ուժը, որի միջուկը կազմում են սորոսականները՝ 88 պատգամավորներ, որոնք սահմանադրական մեծամասնություն ունեն Ազգային ժողովում, անհետացել են, չկան: Նրանց հնարավոր չէ գտնել ու բերել նիստերի դահլիճ: Այսինքն՝ կարելի է եզրակացնել, որ նրանք ցանկանում են քաղաքացիական բախումներ և, իբր, «հակասահմանադրական հե-

ՌԴ ԵՎ ԲԵԼԱՐՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

դաշրջում» հրահիրել Հայաստանում: Ինչը, իբր, պայմանավորված էր այդ համաձայնագրի ստորագրմամբ: Այսինքն՝ նորից բոլոր սլաքները կուղղեն Ռուսաստանի դեմ: Փաշինյանական իշխանության այս ստորությունը խորանում է: Այն հասցրեց այնպիսի իրավիճակի, երբ ցեղասպանության սպառնալիքը իրական էր: Իսկ ՌԴ նախագահը, Ադրբեջանին ստիպելով ստորագրել այդ համաձայնությունը, Արցախի ժողովրդին փրկեց ցեղասպանությունից:

ОТСТРАНЕНИЕ ПАШИНЯНА ОТ ВЛАСТИ – ЕДИНСТВЕННОЕ СПАСЕНИЕ АРМЕНИИ И АРЦАХА

Аннотация

В лице Никола Воваевича Запад вместе с Турцией имеет уже испытанного исполнителя своей стратегии по части выдавливания России из Республики Армения, а значит и из Южного Кавказа. Таким образом, задача антинациональной швали, то бишь соросовского отребья, тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и разного рода близкими сердцу николвоваевской камарильи ЛГБТ-отбросами – постепенно выйти из подполья и продолжить системную работу по дискредитации теперь уже России.

Уважаемый читатель, когда пишутся эти строки, в Армении продолжаются аресты и судебные заседания. Нет-нет, аресты не Никола Пашиняна и его предательской клики, а подлинных патриотов Республики Армения и Республики Арцах, вернувшихся с самых опасных огневых позиций армяно-турецко-азербайджанского противостояния спустя пару суток после опубликования Заявления президента Российской Федерации, президента Азербайджанской Республики, премьер-министра Республики Армения (далее – Заявление), 10 ноября 2020 года, 11:45 мск. (<http://kremlin.ru/events/president/news/64384>). Вменяемое им преступление лишь в том, что они начали, как и присуще честному патриоту своей страны, открыто разоблачать преступную, предательскую, безграмотную деятельность Верховного главнокомандующего Вооруженных сил РА, коим согласно Конституции РА является Никол Пашинян.

В их числе доблестный командир добровольческого отряда «Ашот Еркат» («Ашот Железный»), участник трех войн Ашот Минасян, экс-глава СНБ Армении генерал-майор Артур Ванецян, которым предъявлено обвинение по ч. 2 ст. 38–235, ч. 1 ст. 35–300 и 35–305 УК Армении (попытка узурпации власти и подготовка убийства премьер-министра Армении). Напомним читателям, что 16 сентября 2019 года Артур Ванецян так прокомментировал на своей странице в социальной сети Facebook свою отставку: «... спонтанность решений, необоснованность действий, неумение отличать важное от второстепенного, а переходное от постоянного;

подобный стиль работы – не тот путь, который приведет к выполнению целей. Это не имеет ничего общего с офицерским достоинством: офицерские погоны и подобные развития несовместимы. Пусть моя отставка станет отрезвляющим шагом: Остановись!». Не внял Никол Воваевич, себя любимый, предостережениям честного генерала, патриота Родины. Не менее гнусным выглядит и задержание руководителя парламентской фракции Республиканской партии в Национальном Собрании РА VI созыва Ваграма Багдасаряна. Человека, который не единожды спасал Никола Воваевича от вселенского позора в бытность его депутатом НС РА. Спасал из своего благородства и жалости, из желания уберечь от морального краха «лидера» парламентской оппозиции НС РА VI созыва. Не могу не упомянуть и арестованного СНБ Армении лидера партии «Адекват» Артура Даниеляна за его выступление 15. 11. 2020 в прямом эфире на своей странице в Facebook. По словам его адвоката, уголовное дело было возбуждено по статье 226. 2 УК РА. Статью, которой его обвинили, в народе называют не иначе как «статья об оскорблении турка-янычара». Как уже догадался уважаемый читатель, Артур Даниелян в прямом эфире весьма доказательно разоблачил предательскую деятельность Никола Воваевича с первого дня азербайджано-турецкой агрессии, 27 сентября т. г. и до принятия Заявления. Уже ночью Артур Даниелян и Артур Ванецян решением суда были освобождены.

Далее, уважаемый читатель, я не стану приводить другие факты, свидетельствующие о продолжающейся антинациональной деятельности власти предержавных РА, в очередной раз обнаживших всю свою предательскую сущность. Потому что в этом случае я также невольно окажусь одним из действующих лиц все того же сценария кукловодов из-за океана и с берегов Туманного Альбиона, сценария, реализация которого привела чуть ли не к потере армянской государственности в Армении и Арцахе. Сценария, вот уже чуть ли не полтора десятилетия реализуемого в Республике Армения. Чтобы не прослыть деятелем, который прозрел, когда с Родиной случилась большая беда, сошлюсь на мои оценки и выводы из недавнего прошлого.

Итак, уважаемый читатель, приведу лишь некоторые заглавия моих статей: так, 27 сентября 2018 года ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Азербайджан вот-вот развяжет войну», «Стратегический союз Армении и России – гарант армянской государственности» (26 апреля 2019 г.), «Неадекватность властей – угроза национальной безопасности Армении» (17 июня 2019 г.) «Промедление с отстранением от диктатуры – угроза безопасности Армении» (4 августа 2019 г.), «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцах» (17 августа 2019 г.), «Не дать Пашиняну втянуть Армению и Арцах в войну» (8 сентября 2019 г.), «Отстранение Пашиняна – гарантия выживания Ар-

мении» (17 сентября 2019 г.), «Отстранить Пашиняна от власти — спасти Армению от разрушения» (24 сентября 2019 г.), «Отставка правительства и новые выборы — условие жизни Армении и Арцаха» (4 октября 2019 г.). Я специально сослался на публикации 2018-2019 годов с тем, чтобы уважаемый читатель наяву убедился в том, что еще в минувшем году ваш покорный слуга предупреждал наших граждан, политический класс Армении в неизбежности развязывания Азербайджаном войны против Арцаха. При этом это были не голословные алармистские предупреждения, а приведенные в статьях выводы опирались на неопровержимые факты. Собственно не будь серьезных обоснований, тогда такой весьма взыскательный и высококвалифицированный главный редактор патриотического ИА REGNUM, уважаемый Модест Алексеевич Колеров не стал бы публиковать эти статьи, не говоря уже о заголовках к ним. А чтобы у читателей не оказалось сомнений на этот счет приведу отдельные выдержки из аннотаций к статьям. «Благоприятный информационный фон для возможной агрессии со стороны Азербайджана против Арцаха создан откровенно провокационным выступлением Пашиняна в Степанакерте. И эту свою благоглупость он намерен повторить в Лос-Анджелесе. Подлинный замысел один — заручиться поддержкой якобы всего армянства в воссоединении Армении и Арцаха. А кровавые последствия авантюры и ответственность за нее он постарается бросить на весь армянский народ. Увы, этим Пашинян свел на нет существование Минской группы ОБСЕ» (17 августа 2019 г.). «Мы заплатили слишком большую цену за независимость и должны ее беречь. Однако сегодня страна встала перед угрозой безответственного уничтожения того, что было создано на протяжении многих лет кровью и потом. В «революционной» лихорадке рушатся институциональные основы государства, уничтожаются традиционные национальные ценности, распространяются нетерпимость и взаимная ненависть ...» (24 сентября 2019 г.).

Можно было продолжить приведение выдержек из полутора годами ранее опубликованных статей. Их главное предназначение было в одном, а именно: предупредить армянский народ, проживающий в двух армянских государствах — Республике Армения и Республике Арцах, а также в восьмимиллионной армянской Диаспоре, что заокеанскими стратегами и их коллегами с берегов Туманного Альбиона ведётся системная работа по разрыхлению устоев армянской государственности путем создания обстановки управляемого хаоса и других технологий, апробированных в ноябре 2013–феврале 2014 гг. во время так называемого Евромайдана на Украине. Почти в каждой из своих статей я приводил десятки доказательств того, что свершившийся в апреле–мае 2018 года государственный переворот в Армении — не результат недовольства немалой части населения Армении, что, несомненно, имело место, а годами планируе-

мый и щедро финансируемый из-за бугра государственный переворот. Движущими силами переворота, как и следовало ожидать, были не один год регулярно оплачиваемые из соросовских фондов и разного рода демократическими институтами Запада «радетели» усиления в Армении гражданского общества, углубления демократии и прав человека и прочей надуманной плакатной ерунды, наиболее агрессивные представители ЛГБТ-сообщества, а также многие сотни, если не тысячи представителей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», которая по какой-то случайности финансируется из Израиля, одного из главных поставщиков Азербайджану смертоносных беспилотных летательных аппаратов (БПЛА), а также технологий их производства в Азербайджане. Как сказал бы известный гангстер-мафиози из фильма: «Ничего личного, это просто бизнес».

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом – а с какого это перепугу стоящие за Соросом могущественные глобальные финансовые воротилы, имеющие недюжинный опыт расчленения и уничтожения государств, стратеги с берегов Туманного Альбиона так сильно ополчились на маленькую Армению с ее трехмиллионным населением и заодно на гордую независимую Республику Арцах со 150-тысячным населением? Не преувеличиваю ли я роль, место и значение двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах? На первый взгляд читатель, задавшийся этими вопросами, будет прав. Однако это всего лишь на первый взгляд, ибо, развязав войну против Арцаха и Армении, целят, главным образом, в Россию, а в перспективе и по Исламской Республике Иран. Но для убедительности этого утверждения приведем некоторые факты из недавнего прошлого. Итак, 15 мая 2013 года член Общественной палаты РФ Денис Дворников выступил со статьей, опубликованной в патриотическом интернет-издании ИА REGNUM под заглавием «Денис Дворников: Кровавый «договорняк» в Нагорном Карабахе, или «план Гобла»–3?». Внимательно анализируя события, предшествовавшие недавно завершившейся войне и после нее, невольно приходишь к единственному выводу, который раньше лишь был в плоскости вполне реального предположения, что вышеупомянутые внешние силы привели Никола Пашиняна к власти с тем, чтобы он реализовал кровавый «договорняк». Приведу отдельные цитаты из этой статьи Дениса Дворникова (<https://regnum.ru/news/polit/1658751.html>): «Сущность «договорного» вооруженного конфликта понятна. Стороны по предварительному согласию (или лучше сказать «сговору») иницируют боевые действия, которые продолжаются до момента достижения определенного результата. Что может служить таким результатом? Почему добровольное и согласованное убийство может выглядеть привлекательным в чьих-то глазах? ... Нефтяной ренессанс Азербайджана, непрерывное бряцание оружием «с восточной стороны» делает патовую ситуацию весьма нервной. Вот на

этих нервах хотять и сыграть некоторые «добрые посредники». А теперь, уважаемый читатель, приведем выдержку из публикации РИА Новости от 13 ноября 2020 г. под заглавием «Песков: Турция одобрила силовой сценарий в Карабахе». «Турция заняла последовательную позицию на одобрение военной операции, на одобрение силового сценария в решении Карабахского конфликта. В этом мы серьезно расходились и расходимся во мнениях с нашими турецкими коллегами. И это при этом не мешает нам продолжать тесное взаимодействие на всех уровнях, включая высший уровень ... в данном случае Турция ошибочно, с нашей точки зрения, считает, что мира можно достичь силовыми методами. Здесь мы расходимся в суждениях», – сказал Песков в интервью RT (<https://ria.ru/20201113/turtsiya-1584423752.html>).

Не вызывает сомнений и тот факт, что в годы президенства в Армении Героя Арцаха Сержа Азатовича Саргсяна (2008–2018 гг.) вариант кровавого «договорняка» напрочь исключался. Но ставки закордонных стратегов войны и стоящих за ними мирового финансового капитала и кровожадных академиков по части разрушения государств с берегов Туманного Альбиона были давно уже сделаны и при этом они слишком велики. Именно с этой целью после президентских выборов 2008 года в РА были вброшены десятки миллионов долларов на дестабилизацию положения в Армении путем организации разного рода тренировочных митингов и массовых шествий в общем-то со справедливыми требованиями социального плана. Это властям тогда удалось нивелировать. Далее в 2016 году последовало развязывание войны со стороны Азербайджана, что обернулось для Азербайджана семикратно превышающими армянские потери в азербайджанских вооруженных силах. Подобный исход четырехдневной войны расстроил планы по дальнейшей дестабилизации положения в РА, что не могло не расшатать нервы кукловодов. Спустя всего лишь три месяца после завершения военной агрессии Азербайджана, 17 июля 2016 года в столице Армении Ереване группа вооруженных людей, которые называли себя «Неистовые из Сасуна» (арм. «Сасна црер», название взято из поэмы), взяли вооруженным штурмом полицейский участок в Ереване и захватили заложников, одновременно с силовым противостоянием началась якобы стихийная многоядная акция протеста с требованием отставки президента РА Сержа Саргсяна. В результате силового противостояния с правительственными силами трое полицейских погибли. Напомним читателям, что уже 23 июля 2016 года на митинге «Неистовых из Сасуна» Пашиняна буквально прогнали с митинга, один из организаторов которого громкогласно заявил, что Пашинян хочет «нагреть руки на крови», а другой выступил с конструктивным предложением «засунуть Никола в мусорный бак». Надо полагать, что поводыри Никола Воваевича извлекли надлежащие уроки из этого провала их став-

ленника и уже в апреле 2018 года ими был разработан тщательный сценарий захвата власти в РА Н. Пашиняном и его камарильей, что открыло широкие возможности для западных стратегов с помощью в доску своего строптивного, но «Больного человека Европы», члена НАТО Турции приступить к непосредственной организации «договорной войны». Приведу еще одну выдержку из вышеупомянутой статьи Д. Дворникова: «2. С учетом напряженной ситуации вокруг Ирана, даже «небольшой договорный конфликт» может превратиться в полномасштабную региональную войну. Азербайджан по сценарию будет стремиться отрезать армян от границ с Ираном (кстати говоря, одной из целей плана «Гобла-1» была как раз ликвидация армяно-иранской границы посредством «обмена» Мегри на контролируемый армянскими силами Лачин), что наверняка вынидило бы Тегеран вмешаться в конфликт, как говорится, далее везде».

Естественно, что подобный сценарий был вожделенной мечтой турецких неоосманов и их покровителей по НАТО в лице США и Великобритании. Турецко-азербайджанским планам, впрочем, и планам их поводырей не суждено было сбыться. Да-да, уважаемый читатель, я не ошибся. Для нас, граждан Республики Армения и Республики Арцах, для всего мирового армянства предательство национальных интересов со стороны Пашиняна и его хунты – это кровоточащая рана, которая не скоро заживет, если заживет вообще. Вместе с тем волей Провидения Россия, ее выдающийся лидер, президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин, заставив президента Азербайджана подписать заявление от 10 ноября 2020 года, спас народ Арцаха от геноцида со стороны турецких спецназовцев, более чем двухтысячной банды террористов из Сирии и вооруженных сил Азербайджана. Благодаря воле, последовательности и решительности военно-политического руководства братской России Армении удалось избежать общенациональной катастрофы. Чтобы не быть голословным сошлюсь на события, имевшие место в последние дни.

Так, 20 октября Совет Безопасности ООН обсудил необходимость обеспечить контроль за режимом прекращения огня в Нагорном Карабахе. Как сообщил Арменпресс со ссылкой на ТАСС, об этом заявил 19 октября текущего года председательствующий в Совете Безопасности постоянный представитель России при ООН Василий Небензя по итогам закрытого заседания по Нагорному Карабаху. «Сейчас необходимо обеспечить выполнение (прекращение огня. – *Прим. ТАСС*), это самый насущный вопрос, так как соответствующее соглашение было достигнуто, но не соблюдалось, – сказал он. – Главным вопросом остается то, как обеспечить контроль за его выполнением. Этот вопрос, конечно, обсуждался в ходе консультаций, и совет был достаточно един в подходах». Однако, увы, именно Британия заблокировала принятие резолюции Совбеза ООН по Карабаху, согласованную сопредседателями Минской группы ОБСЕ. Ес-

тественно, что Лондон исходил из своих интересов и явно поддержал Турцию. Ведь неоосманские и пантуранистские устремления турецкого султана Эрдогана к тому времени были еще далеки от осуществления. Я не думаю, что Великобритания это свое решение согласовала с действующим президентом Республики Армения Арменом Саркисяном, как известно, входящим в королевскую семью Великобритании, близким человеком принца Чарльза. Это для разрядки и к сведению читателей. Но это тема другого анализа, впрочем, как и визит 21 октября т. г. президента Армении, нет-нет, уважаемый читатель, не в Москву к нашему стратегическому союзнику, а в Брюссель, встречаться с генсеком НАТО Йенсом Столтенбергом, верховным представителем ЕС по иностранным делам и политике безопасности Жозепом Боррелем, главней Европейского совета Шарлем Мишелем, словом, со всеми сердобольными друзьями небезызвестного блоггера Алексея Навального. Видимо, наш весьма доверчивый президент надеялся, что, если они подняли столь вселенский шум, как это было с заранее запланированной провокацией с Навальным, то ради элементарного человеческого сострадания к тысячам и тысячам жертв азербайджано-турецкой войны с Арцахом остудят воинственный, преступный пыл члена НАТО, новоявленного неоосманского султана Эрдогана.

На этом фоне был весьма примечательным визит главы секретной разведывательной службы Великобритании Mi-6 Ричарда Мура в Анкару. Политолог, лидер движения «Суть времени», который, по-моему убеждению, блестяще разбирается в сути происходящего в регионе Южного Кавказа и вокруг него, Сергей Ервандович Кургинян объяснил этот факт событиями в Нагорном Карабахе и действиями премьер-министра РА Никола Пашиняна. 13 ноября 2020 года в издательстве «Красная весна» была опубликована статья «Кургинян рассказал, кто управляет тройкой «Эрдоган–Пашинян–Алиев». В ней мы читаем: «Премьер-министр Армении Никол Пашинян является такой же креатурой британской разведки, как и президент Турции Реджеп Эрдоган и лидер Азербайджана Ильхам Алиев, заявил политолог, лидер движения «Суть времени» Сергей Кургинян 12 ноября в эфире программы «Вечер с Владимиром Соловьевым» на телеканале «Россия-1». Эксперт уверен, что Пашинян работал на ту же задачу, что и Эрдоган и Алиев – сдачу Карабаха, которая в свою очередь является прологом к турецкой экспансии в сторону России. В этом контексте эксперт сообщил краткие сведения о главе британской разведки Mi-6 Ричарде Муре, который является крупной фигурой в этой игре: «Это ирландец, внук одного из ирландских террористов или борцов за независимость Ирландии. Человек с блестящим образованием, прошедший МИД-овскую школу и спецслужбистскую и политическую. Он является автором всей этой концепции реализации Турана, лично он. Он очень крупная фигура, у него очень большое влияние». По этому, согласно прими-

тивной тактике эрдогановской пропаганды, было заявлено, что Ричард Мур в Анкаре удостоится чести быть принятым самим пресс-секретарем Реджепа Эрдогана Ибрагимом Калыном. Кустарная дезинформация турецкой пропаганды по сути подтвердила зловещий характер тщательно скрываемой встречи Мура с Эрдоганом. И все это, уважаемый читатель, проходило на фоне тиражируемой официальной Анкарой информации о том, что турецкие войска направляются в Нагорный Карабах для участия в миротворческой миссии вместе с Российской Федерацией. «Турция займет место в совместной миротворческой миссии для наблюдения и контроля выполнения соглашения (заявления. – А. Г.)», – неоднократно заявлял министр обороны Турции Хулуси Акар. И эти заявления турецкого ястреба проходили в условиях, когда 12 ноября т. г. министр иностранных дел России Сергей Викторович Лавров в интервью с российскими и иностранными СМИ заявил: «Никаких миротворческих подразделений Турецкой Республики в Нагорный Карабах направляться не будет. Об этом четко сказано в заявлении лидеров Азербайджана, Армении и России о полном прекращении военных действий в Нагорном Карабахе». Лавров добавил, что ознакомился с заявлением министра иностранных дела Мевлюта Чавушоглу и главы минобороны Турции Хулуси Акара, что «турецкие миротворцы будут работать на тех же основаниях, что и россияне». Речь идет исключительно о том центре, который будет работать стационарно без выездных миссий. В этом центре действительно российско-турецкие специалисты будут работать на одинаковых началах. Границы мобильности турецких наблюдателей ограничиваются теми географическими координатами, которые будут определены для расположения, размещения создаваемого российско-турецкого мониторингового центра на территории Азербайджана, которая не приближена к Карабаху и которая будет дополнительно согласована» (tass.ru/politika/9983381).

Вместе с тем заметим, что Турция и после этого заявления С. В. Лаврова неоднократно декларирует совершенно другую интерпретацию этих договоренностей. Турецкое агентство Anadolu привело слова министра обороны Турции Хулуси Акара о непосредственном участии миротворческой миссии: «Где там Турция? Турция внутри него (процесса урегулирования. – Anadolu). И за столом, и на поле. Завтра прибывает большая делегация из России. Предстоит обсудить политические и технические детали, кто где будет стоять и кто что будет делать». Заметим, что Дмитрий Песков, опровергая это заявление Акара об участии миротворческой миссии в Нагорном Карабахе, вновь терпеливо разъяснил: «Нет, здесь свершившегося факта нет. Здесь можно предположить, что какие-то есть расхождения в понимании. Мы по-прежнему исходим из того, что миротворцами выступают российские военные, которые дислоцируются в зоне соприкосновения сторон, а взаимодействия с турецкими военными

будут в рамках мониторингового центра на территории Азербайджана». Напомним читателям, что 14 ноября т. г. турецкое государственное информационное агентство Anadolu выступило с сообщением, в котором говорилось: «Российские и турецкие военные делегации завершили технические переговоры, планируется, что они будут продолжены в ближайшие дни». При этом в минобороны Турции не уточнили, когда и где пройдут следующие переговоры по Нагорному Карабаху.

Политические конвульсии турецкого руководства в связи с вводом российских и только российских миротворцев в зону Нагорно-карабахского конфликта со всей убедительностью свидетельствуют о том, что планы султана Эрдогана, рассчитанные на полную узурпацию Республики Арцах, создание полностью контролируемой Турцией 45-километровой государственной границы Республики Армения с Исламской Республикой Иран, не сбылись. А это огромная потеря для его ближайших наставников и союзников по НАТО – США и Великобритании, жаждущих взять в кольцо НАТО северную границу Ирана, включая границу Армении с Ираном (мегринский участок границы). Ведь азербайджано-турецкие военные при поддержке более двухтысячной армии сирийских террористов в ходе войны удалось взять под свой контроль 105-километровый участок границы с Ираном, до войны контролируемой Армией обороны Республики Арцах (Зангеланский, Джебраильский и Физулинские районы). Именно этот факт вызвал у апшеронского султана Ильхама Алиева неопишуемый восторг, который он и не скрыл в ходе телеэфира. Так, обращаясь к своему поделнику, кто нынче называется визави, Николу Пашиняну, он с усмешкой упоминал именно и Джебраильский район. Читатель может возразить, что я специально замалчиваю о пункте 9 заявления, где отмечается: «9. Разблокируются все экономические и транспортные связи в регионе. Республика Армения обеспечивает транспортное сообщение между западными районами Азербайджанской Республики и Нахичеванской автономной республикой с целью организации беспрепятственного движения граждан, транспортных средств и грузов в обоих направлениях. Контроль за транспортным сообщением осуществляют органы пограничной службы ФСБ России». Что ж, уважаемый читатель, смею сделать вывод, что главной задачей турецко-азербайджанской войны, развязанной 27 сентября 2020 года против Республики Арцах, конечной целью войны было именно осуществление контроля над 45-километровым мегринским участком, армяно-иранской государственной границы. То есть реанимация плана Гобла в новом прочтении. А там переукладка азербайджанских нефтепроводов и газопроводов по наиболее короткому маршруту через территорию Армении, Нахичеван и в порт Средиземного моря Джейхан. Напомним читателям, что владельцем ныне действующего нефтепровода Баку–Тбилиси–Джейхан, который проложен в обход Армении, является международный консор-

циум BTC Co, а его главным акционером является британская компания BP (British Petroleum) с 30.1% акций. В случае успеха пантурсистских вожделений турецкого султана Эрдогана нефтегазовые ресурсы бывших среднеазиатских ресурсов также непременно будут поставляться именно по этому (еще в мечтах Эрдогана) маршруту. Так что в лице Никола Воваевича Запад вместе с Турцией имеет уже испытанного исполнителя своей стратегии по части выдавливания России из Республики Армения, а значит и из Южного Кавказа. Таким образом, задача антинациональной швабли, то бишь соросовского отребья, тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и разного рода близких сердцу николвоваевской камарильи ЛГБТ-отбросов – постепенно выйти из подполья и продолжить системную работу по дискредитации теперь уже России. Первые попытки этой антинациональной гнили уже налицо, как-то: нет-нет да появляются листовки антироссийского содержания. А политический класс Армении очень честно и убедительно клеймит позором предателя Никола, требуя, чтобы тот убрался. Но почему-то то ли в силу своей деликатности, то ли в силу еще чего-то не развенчивает антиармянскую политику поводырей Никола, султана Реджепа и султана Ильхама, то есть глобалистские финансово-политические структуры США и Великобритании, а также весьма и весьма деликатную Западную Европу, быть может, за исключением дружественной Франции, которая хотя бы на словах клеймит султана Реджепа. Заявления президентов России, Азербайджана, премьер-министра Армении дают нам мирную передышку, но главное сражение Турции и Азербайджана, подстрекаемых Западом, еще впереди, а их главная цель – перекинуть хаос с южного подбрюшья России на территорию самой России.

В создавшейся ситуации первым шагом на пути общенационального спасения на самом деле является незамедлительное отстранение Никола Пашияна и его приспешников от власти. И это – единственное условие спасения Армении и Арцаха. Иначе новой беды не миновать!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ՀԵՌԱՑՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԱՐՑԱՆԻ ՄԻԱԿ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆ Է

Անոտացիա

Արևմուտքը Թուրքիայի հետ միասին հանձին Նիկոլ Վոլակիչի ունի իր ռազմավարության արդեն փորձառու կատարողին Հայաստանի Հանրապետությունից, նշանակում է՝ նաև Հարավային Կովկասից Ռուսաստանին դուրս մղելու մասով: Այսպիսով, հակազգային տականքների, ասել է թե՛ սորոսական թափթիուկների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և նիկոլվոլակիչյան թայֆայի սրտին մոտ ԼԳԲՏ թերմացքների խնդիրն է՝ աստիճանաբար դուրս գալ ընդհատակից և շարունակել այժմ արդեն Ռուսաստանի վարկաբեկման համակարգային աշխատանքը:

Հարգելի ընթերցող, երբ գրվում են այս տողերը, Հայաստանում շարունակվում են ձերբակալությունները և դատական նիստերը: Ո՛չ, ո՛չ, ոչ թե Նիկոլ Փաշինյանի ու նրա դավաճանական խառնամբոխի, այլ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության իսկական հայրենասերների ձերբակալությունները, ովքեր վերադարձել են հայ-թուրքադրբեջանական դիմակայության ամենավտանգավոր կրակակետերից՝ 2020 թ. նոյեմբերի 10-ին, Մոսկվայի ժամանակով ժամը 11:45-ին հրապարակված «Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի, Ադրբեջանի Հանրապետության նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի հայտարարությունից» (այսուհետ՝ Հայտարարություն) մեկ-երկու օր անց (<http://kremlin.ru/events/president/news/64384>): Նրանց վերագրվող հանցանքը միայն այն է, որ նրանք սկսել են, ինչպես հարիր է սեփական երկրի ազնիվ հայրենասերին, բացահայտ մերկացնել ՀՀ ԶՈՒ Գերագույն զլխավոր հրամանատարի (ՀՀ Սահմանադրության համաձայն՝ Նիկոլ Փաշինյանն է Գերագույն զլխավոր հրամանատարը) հանցավոր, դավաճանական, անգրագետ գործունեությունը:

Նրանց թվում են «Աշոտ Երկաթ» կամավորական ջոկատի խիզախ հրամանատար, երեք պատերազմների մասնակից Աշոտ Մինասյանը, Հայաստանի ԱԱԾ նախկին ղեկավար, գեներալ-մայոր Արթուր Վանեցյանը, որոնց ներկայացվել է մեղադրանք Հայաստանի Քր. օր. 38-235 հոդվածի 2-րդ մասով, 35-300 հոդվածի 1-ին մասով և 35-305 հոդվածով (իշխանության յուրացման փորձ և Հայաստանի վարչապետի սպանության նախապատրաստում):

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2019 թ. սեպտեմբերի 16-ին Արթուր Վանեցյանն այսպես էր Facebook սոցիալական ցանցի իր էջում մեկնաբանել իր հրաժարականը. «... որոշումների տարերայնությունը, գործողությունների հախուռնությունը, առաջնայինը երկրորդականից, իսկ անցողիկը մնայունից չտարբերելու գործելաոճն այն ճանապարհը չէ, որը տանում է դեպի նպատակների իրականացում: Այն ընդհանուր ոչինչ չունի սպայի արժանապատվության հետ, սպայի ուսադիրն ու զարգացումների նման ընթացքը անհամատեղելի են: Իմ հրաժարականը թող լինի «Կանգ ա՛ռ»-ի սթափեցնող քայլ»:

Զլսեց Նիկոլ Վովակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, ազնիվ գեներալի, հայրենասերի նախագգուշացումները: Պակաս զգվելի չէ նաև ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի Հանրապետական կուսակցության խորհրդարանական խմբակցության ղեկավար Վահրամ Բաղդասարյանի կալանավորումը: Մարդ, որը քանիցս փրկել է Նիկոլ Վովակիչին տիեզերական խայտառակությունից ՀՀ ԱԺ պատգամավոր եղած ժամանակ: Փրկել է իր վեհանձնության և նրան խղճալու, VI գումարման ՀՀ ԱԺ-ում խորհրդարանական ընդդիմության «առաջնորդին» բարոյական տապալումից պահպանելու ցանկության պատճառով: Չեմ կարող չհիշատակել նաև Հայաստանի ԱԱԾ-ի կողմից ձերբակալված՝ «Ադելվադ» կուսակցության ղեկավար Արթուր Դանիելյանին ուղիղ եթերով Facebook-ի իր էջում 15.11. 2020 թ. ելույթի պատճառով: Նրա փաստաբանի խոսքով՝ քրեական գործը հարուցվել է ՀՀ Քր. օր. 226.2 հոդվածով: «Հողվածը, որով նրան մեղադրել են, ժողովրդի մեջ այլ կերպ չեն անվանում, քան «թուրք ենիչերներին վիրավորելու մասին հոդված»:

Ինչպես արդեն գլխի ընկավ հարգելի ընթերցողը, Արթուր Դանիելյանն ուղիղ եթերով բավական փաստարկված մերկացրել է Նիկոլ Վովակիչի դավաճանական գործունեությունը ադրբեջանա-թուրքական ագրեսիայի առաջին իսկ օրից՝ ս. թ. սեպտեմբերի 27-ից մինչև Հայտարարության ընդունումը: Արդեն գիշերը Արթուր Դանիելյանը և Արթուր Վանեցյանը դատարանի որոշմամբ ազատ արձակվեցին:

Այսուհետ, հարգելի ընթերցող, ՀՀ իշխանավորների շարունակվող հակազգային գործունեությունը վկայող այլ փաստեր չեն ներկայացնի, իշխանավորներ, ովքեր հերթական անգամ ի ցույց դրեցին իրենց դավաճանական էությունը: Որովհետև այդ դեպքում ես նույնպես ականա կդառնամ անդրօվկիանոսյան և Մառախլապատ Ալբիոնի ավերի տիկնիկավարների այդ նույն սցենարի գործող անձանցից մեկը, սցենար, որի իրագործումը քիչ մնաց հանգեցնեց հայոց պետականության կորստին Հայաստանում և Արցախում: Սցենար, որն ահա համարյա թե մեկուկես տասնամյակ իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Որպեսզի այնպիսի գործչի անուն չհանեն, որը հասունացավ այն ժամանակ, երբ Հայրենիքի հետ մեծ դժբախտություն պատահեց, վկայակոչեմ ոչ վաղ անցյալի իմ գնահատականներն ու եզրահանգումները:

Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, ներկայացնեմ իմ որոշ հոդվածների միայն վերնագրերը. այսպես, 2018 թ. սեպտեմբերի 27-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը «Ադրբեջան

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ուր որ է պատերազմ կսանձագերծի» վերնագրով, «Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքը հայոց պետականության պահպանման երաշխավորն է» (2019 թ. ապրիլի 26), «Իշխանությունների անհամարժեքությունը սպառնալիք է Հայաստանի ազգային անվտանգությանը» (2019 թ. հունիսի 17), «Հապաղումը բռնապետությունը վերացնելու հարցում սպառնալիք է Հայաստանի անվտանգությանը» (2019 թ. օգոստոսի 4), «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է Հայաստանի և Արցախի դեմ պատերազմով» (2019 թ. օգոստոսի 17), «Թույլ չտալ Փաշինյանին՝ Հայաստանը և Արցախը ներքաշել պատերազմի մեջ» (2019 թ. սեպտեմբերի 8), «Փաշինյանի հեռացումը Հայաստանի գոյատևման երաշխիքն է» (2019 թ. սեպտեմբերի 17), «Հեռացնել Փաշինյանին իշխանությունից՝ նշանակում է փրկել Հայաստանը ինքնաքայքայումից» (2019 թ. սեպտեմբերի 24), «Կառավարության հրաժարականը և նոր ընտրությունները՝ Հայաստանի և Արցախի կենսապայման» (2019 թ. հոկտեմբերի 4): Ես հատուկ վկայակոչեցի 2018-2019 թթ. հրապարակումները, որպեսզի հարգելի ընթերցողը հարթման համոզվի այն բանում, որ դեռևս անցած տարի ձեր խոնարհ ծառան նախագուշացնում էր մեր քաղաքացիներին, Հայաստանի քաղաքական դասին, որ Արցախի դեմ Ադրբեջանի կողմից պատերազմի սանձագերծումն անխուսափելի է: Ընդ որում՝ դրանք մերկապարանոց խուճապային նախագուշացումներ չէին, հողվածներում արված եզրահանգումները հենվում էին անհերքելի փաստերի վրա: Ըստ էության, եթե չլինեին լուրջ հիմնավորումներ, այդ դեպքում REGNUM հայրենասիրական տեղեկատվական գործակալության այդքան բծախնդիր և բարձր արհեստավարժ գլխավոր խմբագիր, հարգարժան Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլերովը չէր հրապարակի այդ հողվածները, էլ չէն ասում դրանց վերնագրերի մասին: Եվ որպեսզի ընթերցողները կասկածներ չունենան այս հաշվով, որոշ մեջբերումներ կատարեն հողվածների անոտացիաներից: «Ստեփանակերտում Փաշինյանի բացահայտ սադրիչ ելույթը Ադրբեջանի կողմից Արցախի դեմ հնարավոր ագրեսիայի համար նպաստավոր տեղեկատվական ֆոն է ստեղծել: Եվ իր այդ բարեհիմարությունը նա մտադիր է կրկնել Լոս Անջելեսում: Իսկական մտադրությունը մեկն է. ձեռք բերել իբր ողջ հայության աջակցությունը Հայաստանի և Արցախի վերամիավորման գործում: Իսկ արկածախնդրության արյունալի հետևանքները և դրա պատասխանատվությունը նա կջանա դնել ողջ հայ ժողովրդի ուսերին: Ավաղ, Փաշինյանը սրանով գրոյի հավասարեցրեց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գոյությունը» (2019 թ. օգոստոսի 17): «Մենք չափազանց մեծ զին ենք վճարել Անկախության համար և պետք է փայփայենք այն: Բայց հնարավոր չէ պահպանել Անկախությունը՝ առանց հզոր պետականության: Սակայն այսօր երկիրը կանգնել է տարիներ շարունակ արյամբ և քրտինքով կառուցածը անպատասխանատու կերպով քանդելու վտանգի առաջ: «Հեղափոխական» տենդով քանդվում են պետության ինստիտուցիոնալ հիմքերը, ոչնչացվում ավանդական ազգային արժեքները, անհանդուրժողականություն և փոխադարձ ատելություն է սերմանվում...» (2019 թ. սեպտեմբերի 24):

Կարելի էր շարունակել մեջբերումներ կատարել մեկուկես տարի առաջ հրապարակված հոդվածներից: Դրանց գլխավոր նպատակը մեկն էր, դիցուք. նախագուշացնել հայկական երկու պետություններում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում ապրող հայ ժողովրդին, ինչպես նաև ութ միլիոնանոց Սփյուռքին, որ անդրօվկիանոսյան ստրատեգներն ու նրանց գործընկերները Մառախլապատ Ալբիոնից հայոց պետականության հիմքերը խարխելու համակարգային աշխատանք են տանում՝ կառավարելի քաոսի իրադրություն և այլ տեխնոլոգիաներ ստեղծելու ճանապարհով, որոնք փորձարկվել էին 2013 թ. նոյեմբերին – 2014 թ. փետրվարին Ուկրաինայում, այսպես կոչված, Եվրամայդանի ժամանակ: Իմ հոդվածներից գրեթե յուրաքանչյուրում ես տասնյակ ապացույցներ եմ ներկայացրել, որ 2018 թ. ապրիլ–մայիսին Հայաստանում տեղի ունեցած պետական հեղաշրջումը Հայաստանի ոչ փոքրաթիվ մասի դժգոհության արդյունքն է, ինչը, անշուշտ, առկա էր, այլ տարիներ շարունակ ծրագրված և արտասահմանից շրայլորեն ֆինանսավորվող պետական հեղաշրջում: Հեղաշրջման շարժիչ ուժերը, ինչպես և պետք էր սպասել, տարիներ շարունակ սորոսյան ֆոնդերից ու Արևմուտքի տարատեսակ դեմոկրատական ինստիտուտներից կանոնավորապես վճարվող՝ Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության ուժեղացման, դեմոկրատիայի և մարդու իրավունքների խորացման ու մտացածին ամեն տեսակ պաստառային անհեթեթության «ջատագովներն» էին, ԼԳԲՏ-հանրույթի առավել ագրեսիվ ներկայացուցիչները, ինչպես նաև «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հարյուրավոր, եթե ոչ՝ հազարավոր ներկայացուցիչները, որն ինչ-որ պատահականությամբ ֆինանսավորվում է Իսրայելից՝ Ադրբեջանին մահասփյուռ անօդաչու սարքերի, ինչպես նաև Ադրբեջանում դրանց արտադրության տեխնոլոգիաների գլխավոր մատակարարներից մեկից: Ինչպես կասեր ֆիլմի հայտնի գանգստեր մաֆիոզին. «Անձնական բան չկա, պարզապես բիզնես է»:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ այդ ինչից են Սորոսի հետևում կանգնած հզորագույն գլոբալիստական ֆինանսական հսկաները, որոնք պետությունների մասնատման և վերացման արտասովոր փորձ ունեն, Մառախլապատ Ալբիոնի ափերի ստրատեգներն այդքան հոծ խմբվել փոքր Հայաստանի դեմ՝ իր երեք միլիոնանոց բնակչությամբ ու հետո էլ՝ հպարտ, անկախ Արցախի Հանրապետության դեմ՝ իր 150 հազարանոց բնակչությամբ: Արդյո՞ք չեն չափազանցնում հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դերը, տեղն ու նշանակությունը: Առաջին հայացքից այս հարցերը տվող ընթերցողը իրավացի կլինի: Սակայն միայն առաջին հայացքից, քանզի, պատերազմ սանձազերծելով Արցախի և Հայաստանի դեմ, թիրախավորում են հիմնականում Ռուսաստանին, իսկ հետագայում՝ նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը: Բայց այս պնդումն ավելի համոզիչ դարձնելու համար որոշ փաստեր ներկայացնենք ոչ վաղ անցյալից: Եվ այսպես, 2013 թ. մայիսի 15-ին ՌԴ Հանրային պալատի անդամ Դենիս Դվորնիկովը հանդես

եկավ հոդվածով, որը հրապարակվեց REGNUM հայրենասիրական տեղեկատվական ինտերնետ-պարբերականում, «Դենիս Դվորնիկով. Արյունալի «պայմանավորվածություն» Լեռնային Ղարաբաղում, թե՞ «Գորլի պլան» – 3» վերնագրով: Ուշադիր վերլուծելով վերջերս ավարտված պատերազմին նախորդող և դրան հաջորդող իրադարձությունները՝ ականա գալիս ես միակ եզրահանգմանը, որը մինչ այդ միայն միանգամայն իրական ենթադրության հարթությունում էր, որ վերոնշյալ արտաքին ուժերը Նիկոլ Փաշինյանին իշխանության բերեցին, որպեսզի նա իրականացնի արյունալի «պայմանավորվածությունը»: Որոշ մեջբերումներ կատարեմ Դենիս Դվորնիկովի այդ հոդվածից (<https://regnum.ru/news/polit/1658751.html>). ««Պայմանավորված» զինված հակամարտության էությունը հասկանալի է: Կողմերը նախնական համաձայնությամբ (կամ ավելի լավ է ասել՝ «դավադրությամբ») նախաձեռնում են մարտական գործողություններ, որոնք շարունակվում են մինչև որոշակի արդյունքի հասնելու պահը: Ի՞նչը կարող է նման արդյունք ծառայել: Ինչո՞ւ կամավոր կամ համաձայնեցված սպանությունը կարող է գայթակղիչ երևալ ոմանց աչքին ... Ադրբեջանի նավթային վերածնունդը, «արևելյան կողմից» անընդհատ գենք ձոճելը բավական նյարդային են դարձնում պատային իրավիճակը: Ահա այդ նյարդերի վրա էլ ցանկանում են խաղալ որոշ «բարի միջնորդներ»: Իսկ հիմա, հարգելի ընթերցող, մեջբերում կատարենք РИА Новости-ի 2020 թ. նոյեմբերի 13-ի «Պեսկով. Թուրքիան հավանություն է տվել ուժային սցենարին Ղարաբաղում» վերնագրով հրապարակումից: «Թուրքիան ռազմական գործողությանը հավանություն տալու, Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման գործում ուժային սցենարին հավանություն տալու հետևողական դիրքորոշում է որդեգրել: Այս հարցում մենք լրջորեն տարակարծիք ենք եղել և տարակարծիք ենք մեր թուրք գործընկերների հետ: Եվ սա, ընդ որում, չի խանգարում մեզ շարունակել սերտ փոխգործակցությունը բոլոր մակարդակներում, ներառյալ բարձրագույն աստիճանը ... այս պարագայում Թուրքիան սխալմամբ, մեր տեսանկյունով, կարծում է, որ խաղաղության կարելի է հասնել ուժային մեթոդներով: Այստեղ մեր դատողությունները տարբերվում են», – ասել է Պեսկովը RT-ի հարցազրույցում (<https://ria.ru/20201113/turtsiya-1584423752.html>):

Կասկածներ չի հարուցում նաև այն փաստը, որ Հայաստանում Արցախի հերոս Սերժ Ազատի Սարգսյանի նախագահության տարիներին (2008–2018 թթ.) արյունալի «պայմանավորվածության» տարբերակը իսպառ բացառվում էր: Բայց պատերազմի անդրօվկիանոսյան ստրատեգների և դրանց թիկունքում կանգնած համաշխարհային ֆինանսական կապիտալի ու Մառախլապատ Ալբիոնի՝ պետությունների փլուզման մասով արյունաբերու ակադեմիկոսների դրույքները վաղուց արդեն արված էին, ընդ որում՝ դրանք բավական բարձր են: Հենց այդ նպատակով ՀՀ-ում 2008 թ. նախագահական ընտրություններից հետո տասնյակ միլիոնավոր դոլարներ նետվեցին Հայաստանում իրավիճակը ապակայունացնելու համար՝ տարատեսակ մարզումային հանրահավաքների ու զանգվածային երթերի կազմակերպման ճանապարհով, ընդ-

հանուր առմամբ՝ սոցիալական պլանի արդարացի պահանջներով: Իշխանություններին դա այն ժամանակ հաջողվեց չեզոքացնել: Այնուհետև, 2016 թ. հաջորդեց Ադրբեջանի կողմից սանձազերծված պատերազմը, ինչն Ադրբեջանի վրա հայկականին յոթակի գերազանցող կորուստներ արժեցավ Ադրբեջանի զինված ուժերում: Քառօրյա պատերազմի նման ելքը ձախողեց ՀՀ-ում դրության հետագա ապակայունացման ծրագրերը: Ինչը չէր կարող չքայքայել տիկնիկավարների նյարդերը: Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի ավարտից ընդամենը երեք ամիս անց՝ 2016 թ. հուլիսի 17-ին, Հայաստանի մայրաքաղաք Երևանում զինված մարդկանց խումբը, ովքեր իրենց անվանում էին «Սասնա ծռեր», գրոհով զավթեցին ոստիկանական տեղամաս Երևանում և պատանդներ վերցրին, միաժամանակ ուժային դիմակայությամբ սկսվեց իբր տարերային բազմամարդ բողոքի ակցիա՝ ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանի հրաժարականի պահանջով: Կառավարական ուժերի հետ ուժային դիմակայության հետևանքով զոհվեց երեք ոստիկան: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ արդեն 2016 թ. հուլիսի 23-ին «Սասնա ծռերի» հանրահավաքում Փաշինյանին տառացիորեն քշեցին հանրահավաքից, որի կազմակերպիչներից մեկը բարձրագույն հայտարարեց, թե Փաշինյանը ցանկանում է «ձեռքերը տաքացնել արյան վրա», իսկ մյուսը հանդես եկավ կառուցողական առաջարկությամբ՝ «Նիկոլին նետել աղբաման»: Պետք է կարծել, որ Նիկոլ Վոլակիչի ուղեվարները պատշաճ դասեր քաղեցին իրենց դրածոյի այդ ձախողումից և արդեն 2018 թ. ապրիլին մշակեցին Ն. Փաշինյանի ու նրա խառնամբուխի կողմից ՀՀ-ում իշխանությունը զավթելու մանրակրկիտ սցենար, ինչը արևմտյան ստրատեգների համար իրենց հոգեհարազատ, քմահաճ, բայց «Եվրոպայի հիվանդ մարդու»՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի օգնությամբ «պայմանավորված պատերազմի» անմիջական կազմակերպմանը ձեռնամուխ լինելու լայն հնարավորություններ բացեց: Միայն մեկ մեջբերում կատարեն Դ. Դվորնիկովի վերոնշյալ հոդվածից. «2. Հաշվի առնելով Իրանի շուրջ լարված իրավիճակը՝ անգամ «ոչ մեծ պայմանավորված հակամարտությունը» կարող է վերածվել լայնամասշտաբ տարածաշրջանային պատերազմի: Ադրբեջանն ըստ սցենարի կծգտի հայերին կտրել Իրանի հետ սահմաններից (ի դեպ՝ «Գոբլ – 1» պլանի նպատակներից մեկը հենց հայ-իրանական սահմանի վերացումն էր հայկական ուժերի կողմից վերահսկվող Լաչինով Մեղրին «փոխանակելու» միջոցով), ինչը հաստատ կստիպի Թեհրանին միջամտել հակամարտությանը հետագայում, ինչպես ասում են, ամենուր»:

Բնականաբար, նման սցենարը թուրք նեոսամանների և ՆԱՏՕ-ի նրանց հովանավորների՝ հանձինս ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի, բաղձալի երազանքն էր: Թուրք-ադրբեջանական, ի դեպ՝ նաև նրանց ուղեվարների պլաններին վիճակված չէր իրականանալ: Այո՛, այո՛, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի: Մեզ՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության քաղաքացիներին, համայն հայության համար Փաշինյանի ու նրա խունտայի կողմից ազգային շահերի դավաճանությունը արնածոր վերք է, որը շուտ չի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ապաքինվի, եթե առհասարակ կապաքինվի: Բայց և այնպես, Նախախնամության կամքով Ռուսաստանը, նրա ականավոր առաջնորդ, Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը, ստիպելով Ադրբեջանի նախագահին ստորագրել 2020 թ. նոյեմբերի 10-ի հայտարարությունը, փրկեց Արցախի ժողովրդին թուրք հատուկ զոհատայինների, սիրիացի ահաբեկիչների ավելի քան երկու հազարանոց ավազակախմբի և Ադրբեջանի զինված ուժերի ցեղասպանությունից: Եղբայրական Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական դեկավարության կամքի, հետևողականության և վճռականության շնորհիվ Հայաստանին հաջողվեց խուսափել համազգային աղետից: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չհնչի, հղում կատարեմ վերջին օրերին տեղի ունեցած իրադարձություններին:

Այսպես, հոկտեմբերի 20-ին ՄԱԿ Անվտանգության խորհուրդը քննարկեց Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի ռեժիմի վերահսկումն ապահովելու անհրաժեշտությունը: Ինչպես տեղեկացրեց Արմենպրեսը՝ հղում կատարելով ՏԱՍՍ-ին, այդ մասին ընթացիկ տարվա հոկտեմբերի 19-ին հայտարարել էր Անվտանգության խորհրդում նախագահող՝ ՄԱԿ-ում Ռուսաստանի մշտական ներկայացուցիչ Վասիլի Նեբենգյան Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ փակ նիստի արդյունքներով: «Այժմ անհրաժեշտ է ապահովել կատարումը (հրադադարի – ծան.)՝ ՏԱՍՍ-ի), դա ամենակարևոր հարցն է, քանի որ համապատասխան համաձայնագիրը ծեռք է բերվել, բայց չի պահպանվել, – ասել է նա: – Գլխավոր հարցը մնում է այն, թե ինչպես ապահովել դրա կատարման վերահսկողությունը: Այս հարցը, իհարկե, քննարկվել է խորհրդակցությունների ընթացքում, և խորհուրդը բավական միասնական է եղել մոտեցումներում»: Սակայն, ավաղ, հենց Բրիտանիան արգելափակեց Ղարաբաղի վերաբերյալ ՄԱԿ ԱԽ՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ համաձայնեցված բանաձևի ընդունումը: Բնականաբար, Լոնդոնն առաջնորդվում էր իր իսկ շահերով և ակնհայտորեն աջակցում էր Թուրքիային: Չէ՞ որ թուրք սուլթանի էրդողանի նեոսամայան և պանթուրքիստական նկրտումները այդ ժամանակ դեռ հեռու էին իրագործվելուց: Չեմ կարծում, թե Մեծ Բրիտանիան իր այդ որոշումը համաձայնեցրել էր Հայաստանի գործող նախագահ Արմեն Սարգսյանի հետ, որը, ինչպես հայտնի է, ելունուտ ունի Մեծ Բրիտանիայի արքունական ընտանիքում, արքայազն Չառլզի մերձավորներից է: Սա՝ որպեսզի ընթերցողները լիցքաթափվեն և ի գիտություն ընդունեն: Բայց սա այլ վերլուծության թեմա է, ի դեպ, ինչպես և ս. թ. հոկտեմբերի 21-ին Հայաստանի նախագահի այցը, ո՛չ, ո՛չ, հարգելի ընթերցող, ոչ թե Մոսկվա՝ մեր ռազմավարական դաշնակցի մոտ, այլ Բրյուսել՝ հանդիպելու ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղար Ենս Սթոլթենբերգի, ԵՄ արտաքին գործերի և անվտանգության քաղաքականության գերագույն հանձնակատար ժոզեպ Բորելի, Եվրախորհրդի ղեկավար Շառլ Միշելի, մի խոսքով՝ ոչ անհայտ բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնու բոլոր սրտացավ բարեկամների հետ: Ըստ երևույթին, մեր բավական դյուրահավատ նախագահը հույս ուներ, որ եթե նրանք այդ-

քան մեծ տիեզերական աղմուկ էին բարձրացրել Նավալնու հետ կապված՝ նախապես ծրագրված սադրանքի պարագայում, ապա հանուն Արցախի դեմ ադրբեջանա-թուրքական պատերազմի հազարավոր զոհերի հանդեպ տարրական մարդկային կարեկցանքի՝ կզսպեն ՆԱՏՕ-ի անդամի, նորահայտ նեոսամանյան սուլթան Էրդողանի ռազմատենչ, հանցավոր ավյունը:

Այս ֆոնին բավական հատկանշական էր Մեծ Բրիտանիայի գաղտնի հետախուզական ծառայության՝ Mi-6-ի ղեկավար Ռիչարդ Մուրի այցելությունն Անկարա: Քաղաքագետ, «Ժամանակի էությունը» շարժման առաջնորդ Սերգեյ Երվանդի Կուրդինյանը, որն իմ համոզմամբ՝ հիանալի հասկանում է այն, ինչ տեղի է ունենում Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում և նրա շուրջ, այս փաստը բացատրեց Լեռնային Ղարաբաղում կատարվող իրադարձություններով և ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի գործողություններով: 2020 թ. նոյեմբերի 13-ին «Красная весна» պարբերականում հրապարակվեց «Կուրդինյանն ասել է, թե ով է կառավարում Էրդողան-Փաշինյան-Ալիև» եռյակը՝ վերնագրով հոդվածը, որում կարդում ենք. «Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը բրիտանական հետախուզության նույնախի կերտվածք է, ինչպես և Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Էրդողանն ու Ադրբեջանի ղեկավար Իլհամ Ալիևը, հայտարարել է քաղաքագետ, «Ժամանակի էությունը» շարժման առաջնորդ Սերգեյ Կուրդինյանը նոյեմբերի 12-ին «Россия-1» հեռուստաալիքի «Вечер с Владимиром Соловьевым» ծրագրի եթերում: Փորձագետը համոզված է, որ Փաշինյանն աշխատել է այն նույն խնդրի վրա, ինչ և Էրդողանն ու Ալիևը՝ Ղարաբաղի հանձնման, որն իր հերթին դեպի Ռուսաստանի կողմը թուրքական ծավալապաշտության նախերգանքն է: Այս համատեքստում փորձագետը կարճ տեղեկություններ է հայտնել բրիտանական Mi-6 հետախուզության ղեկավար Ռիչարդ Մուրի մասին, որը խոշոր ֆիգուր է այս խաղում. «Նա իռլանդացի է, իռլանդացի ահաբեկիչներից կամ Իռլանդիայի անկախության մարտիկներից մեկի թոռը: Փայլուն կրթություն ունի, անցել է ԱԳՆ-ական և հատուկ ծառայությունների ու քաղաքականության դպրոցը: Նա Թուրանի իրականացման այդ ամբողջ հայեցակարգի հեղինակն է, անձամբ նա: Նա շատ խոշոր ֆիգուր է, շատ մեծ ազդեցություն ունի»»: Ուստի, համաձայն Էրդողանյան քարոզչության պրիմիտիվ մարտավարության՝ հայտարարվեց, որ Ռիչարդ Մուրն Անկարայում կարժանանա անձամբ Ռեջեփ Էրդողանի մամուլի քարտուղար Իբրահիմ Քալընի կողմից ընդունվելու պատվին: Թուրքական քարոզչության ցածրորակ ապատեղեկատվությունը, ըստ էության, հաստատեց Էրդողանի հետ Մուրի լավ թաքցվող հանդիպման չարագուշակ բնույթը: Եվ այս ամենը, հարգելի ընթերցող, տեղի էր ունենում պաշտոնական Անկարայի կողմից հրամցվող տեղեկատվության ֆոնին այն մասին, որ թուրքական զորքերն ուղղվում են դեպի Լեռնային Ղարաբաղ՝ մասնակցելու խաղաղապահ առաքելությանը Ռուսաստանի Դաշնության հետ միասին: «Թուրքիան տեղ կզբաղեցնի համատեղ խաղաղարար առաքե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

լությունում՝ համաձայնագրի (հայտարարության – Ա. Գ.) կատարումը դիտարկելու և վերահսկելու համար», – քանիցս հայտարարել է Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աքարը: Եվ թուրք բազեի այդ հայտարարությունները տեղի էին ունենում այն պայմաններում, երբ ս. թ. նոյեմբերի 12-ին Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովը ռուսական և արտասահմանյան ՋԼՄ-ներին տված հարցազրույցում հայտարարել էր. «Թուրքիայի Հանրապետության ոչ մի խաղաղապահ ստորաբաժանում Լեռնային Ղարաբաղ չի ուղարկվի: Այս մասին հստակ ասված է Ադրբեյջանի, Հայաստանի և Ռուսաստանի ղեկավարների՝ Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական գործողությունների լիակատար դադարեցման մասին հայտարարությունում»: Լավրովն ավելացրել է, որ ծանոթացել է Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մելուք Չավուշօղլուի և պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աքարի հայտարարությանը, որ «թուրք խաղաղապահներն աշխատելու են այն նույն հիմունքներով, ինչ և ռուսները: Խոսքը բացառապես այն կենտրոնի մասին է, որն աշխատելու է ստացիոնար, առանց արտագնա առաքելությունների: Այդ կենտրոնում իսկապես ռուս-թուրքական մասնագետներն աշխատելու են միանման հիմունքներով: Թուրք դիտորդների մոբիլության սահմանները սահմանափակվում են աշխարհագրական այն կոորդինատներով, որոնք կսահմանվեն ստեղծվող ռուս-թուրքական մոնիթորինգային կենտրոնի գտնվելու վայրի, տեղակայման համար Ադրբեյջանի տարածքում, որը մոտեցված չէ Ղարաբաղին և որը լրացուցիչ կհամաձայնեցվի» (tass.ru/politika/9983381):

Միննույն ժամանակ, նշենք, որ Թուրքիան Ս. Վ. Լավրովի այս հայտարարությունից հետո էլ բազմիցս ներկայացնում է այդ պայմանավորվածությունների միանգամայն այլ մեկնություն: Թուրքական Anadolu գործակալությունը մեջբերել է Թուրքիայի պաշտպանության նախարար Հուլուսի Աքարի խոսքերը խաղաղարար առաքելությանն անմիջական մասնակցության մասին. «Որտե՞ղ է Թուրքիան: Թուրքիան դրա (կարգավորման գործընթացի – Anadolu) ներսում է: Ե՛վ սեղանի շուրջ, և՛ մարտադաշտում: Վաղը մեծ պատվիրակություն է գալու Ռուսաստանից: Պետք է քննարկվեն քաղաքական և տեխնիկական մանրամասներ, ով որտեղ է կանգնելու, և ով ինչ է անելու»: Նշենք, որ Դմիտրի Պեսկովը, հերքելով Աքարի այս հայտարարությունը Լեռնային Ղարաբաղում խաղաղարար առաքելությանը մասնակցության մասին, նորից համբերատար պարզաբանեց. «Ոչ, այստեղ կայացած փաստ չկա: Այստեղ կարելի է ենթադրել, որ ըմբռնման հարցում ինչ-որ տարակարծություններ կան: Մենք նախկինի պես ելնում ենք այն բանից, որ խաղաղապահները ռուս զինվորականներն են, որոնք տեղակայվում են կողմերի շփման գծում, իսկ թուրք զինվորականների հետ փոխգործակցությունները լինելու են Ադրբեյջանի տարածքում, մոնիթորինգային կենտրոնի շրջանակում»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս. թ. նոյեմբերի 14-ին Anadolu պետական տեղե-

կատվական գործակալությունը հանդես եկավ այսպիսի տեղեկատվությամբ, որտեղ ասվում է. «Ռուս և թուրք զինվորական պատվիրակություններն ավարտեցին տեխնիկական բանակցությունները, նախատեսվում է, որ դրանք կշարունակվեն առաջիկա օրերին»: Ընդ որում՝ Թուրքիայի պաշտպանության նախարարությունում չեն ճշգրտել, թե երբ և որտեղ են տեղի ունենալու Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ հաջորդ բանակցությունները:

Թուրքական ղեկավարության քաղաքական ջղակծկումները Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում ռուսական և միայն ռուսական խաղաղապահների տեղակայման առնչությամբ ամենայն համոզությամբ վկայում են այն մասին, որ սուլթան Էրդողանի պլանները՝ Արցախի Հանրապետության լիակատար յուրացման, Թուրքիայի կողմից Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Հայաստանի Հանրապետության 45 կիլոմետրանոց պետական սահմանը լիովին վերահսկելու հաշվով, չիրականացան: Իսկ դա հսկայական կորուստ է ՆԱՏՕ-ի գծով նրա մերձավոր ուսուցիչների ու դաշնակիցների՝ ԱՄՆ-ի և Մեծ Բրիտանիայի համար, որոնք տենչում էին ՆԱՏՕ-ի օղակի մեջ վերցնել Իրանի հյուսիսային սահմանը, ներառյալ Իրանի հետ Հայաստանի սահմանը (սահմանի Մեղրիի հատվածը): Զե՞ որ ադրբեջանաթուրքական զինվորականներին՝ սիրիական ահաբեկիչների ավելի քան երկու հազարանոց բանակի աջակցությամբ, պատերազմի ընթացքում հաջողվեց իրենց վերահսկողության տակ վերցնել Իրանի հետ 105 կիլոմետրանոց սահմանի հատվածը, որը մինչև պատերազմը վերահսկվում էր Արցախի Հանրապետության Պաշտպանության բանակի կողմից (Զանգեզուրի, Ջեբրայիլի և Ֆիզուլիի շրջաններ): Հենց այս փաստն էր առաջ բերել ավիաերոնյան սուլթան Իլիամ Ալիևի աննկարագրելի հիացմունքը, ինչը չէր էլ թաքցնում հեռուստաթերթում: Այսպես, դիմելով իր հանցակցին, որն այժմ վիզավի է կոչվում, Փաշինյանին, նա քնծիծաղով հիշեցրեց հենց Ջեբրայիլի շրջանը: Ընթերցողը կարող է առարկել, թե ես միտումնավոր եմ լռության մատնում հայտարարության 9-րդ կետը, որտեղ նշվում է. «9. Տարածաշրջանում բացվում են բոլոր տնտեսական և տրանսպորտային կապերը: Հայաստանի Հանրապետությունն ապահովում է տրանսպորտային հաղորդակցությունը Ադրբեջանի Հանրապետության և Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության արևմտյան շրջանների միջև՝ երկու ուղղություններով քաղաքացիների, տրանսպորտային միջոցների և բեռների անարգել երթևեկություն կազմակերպելու նպատակով: Տրանսպորտային հաղորդակցության վերահսկողությունն իրականացնում են Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ ծառայության մարմինները»: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, համարձակվում եմ եզրակացնել, որ 2020 թ. սեպտեմբերի 27-ին Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված թուրք-ադրբեջանական պատերազմի ամենագլխավոր խնդիրը, վերջնապատակը հենց վերահսկողության սահմանումն էր հայ-իրանական պետական սահմանի Մեղրիի 45 կիլոմետրանոց հատվածում: Այսինքն՝ Գորբի պլանի վերակենդանացումը՝ նոր ընթերցմամբ: Իսկ այնտեղ արդեն՝ ադրբեջանական նավթատարների ու գազամուղների վերադասավո-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րում առավել կարճ երթուղով՝ Հայաստանի, Նախիջևանի տարածքով և դեպի միջերկրածովյան Ջեյհան նավահանգիստ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ներկայում գործող Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթատարի, որը շրջանցում է Հայաստանը, սեփականատերը BTC Co միջազգային կոնսորցիումն է, իսկ նրա գլխավոր բաժնետերը բրիտանական BP (British Petroleum) ընկերությունն է՝ 30.1% բաժնետոմսերով: Թուրք սուլթան Էրդողանի պանթյուրքիստական նկրտումների հաջողության դեպքում նախկին միջինասիական նավթագազային ռեսուրսները նույնպես անպայման կմատակարարվեն հենց այս (դեռ Էրդողանի փայփայած երազներում) երթուղով: Այնպես որ, Արևմուտքը Թուրքիայի հետ միասին հանձին Նիկոլ Վոլակիչի ունի իր ռազմավարության արդեն փորձառու կատարողին Հայաստանի Հանրապետությունից, նշանակում է՝ նաև Հարավային Կովկասից Ռուսաստանին դուրս մղելու մասով: Այսպիսով, հակազգային տականքների, ասել է թե՛ սորոսական թափթիվների, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և նիկոլովակիչյան թայֆայի սրտին մոտ LQAS թերմացքների խնդիրն է՝ աստիճանաբար դուրս գալ ընդհատակից և շարունակել այժմ արդեն Ռուսաստանի վարկաբեկման համակարգային աշխատանքը: Այս հակազգային նեխվածքի առաջին փորձերն արդեն ակնհայտ են, դիցուք. ուր որ է ի հայտ կգան հակառուսական բովանդակությամբ թռուցիկներ: Իսկ Հայաստանի քաղաքական դասը շատ ազնիվ ու համոզչորեն խայտառակության դրոշմը կդաջի դավաճան Նիկոլի ձակատին՝ պահանջելով, որ սա կորչի: Բայց, չգիտես ինչու, գուցե իր նրբանկատությունից կամ գուցե էլի ինչ-որ բանից ելնելով չի պսակագերծում Նիկոլի ուղեվարների, սուլթան Ռեջեփի ու սուլթան Իլհամի հակահայ քաղաքականությունը, այսինքն՝ ԱՄՆ և Մեծ Բրիտանիայի գլոբալիստական ֆինանսաքաղաքական կառույցներին, ինչպես նաև բավական նրբանկատ Արևմտյան Եվրոպային, բացառությամբ, երևի թե, բարեկամական Ֆրանսիայի, որը զոնե խոսքով դատապարտում է սուլթան Ռեջեփին: Ռուսաստանի, Ադրբեջանի նախագահների, Հայաստանի վարչապետի հայտարարությունը մեզ խաղաղ շունչ քաշելու հնարավորություն է տալիս, բայց Արևմուտքի կողմից հրահրվող Թուրքիայի և Ադրբեջանի գլխավոր ձակատամարտը դեռ առջևում է, իսկ նրանց գլխավոր նպատակը քառսը Ռուսաստանի հարավային մատույցներից բուն Ռուսաստանի տարածք տեղափոխելն է:

Ստեղծված իրավիճակում առաջին քայլը համազգային փրկության ճանապարհին իրականում Նիկոլ Փաշինյանին ու նրա հանցակիցներին իշխանությունից անհապաղ հեռացնելն է: Եվ դա է Հայաստանի ու Արցախի փրկության միակ պայմանը: Այլապես նոր փորձանքից չենք խուսափի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ
«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

**«ՆԱԽԻՋԵՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԻԳՂԻՐՈՒՄ ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԶՈՐՔԸ
ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԶԻ ԿՈՒՏԱԿՎՈՒՄ. ԿՀԱՐՁԱԿԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՎՐԱ». ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԸ**

168 TV-ի «Ուկու» հաղորդաշարի հյուրը Արտաշես Գեղամյանն է
(18 նոյեմբերի 2020 թ., «168 ժամ»)

*ԱՂԱՎՆԻ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ – Ողջույն, հարգելի հեռուստադիտողներ:
168-ը շարունակում է աշխատանքը, և եթերում «Ուկու»-ն է: Մեր տաղավա-
րում այսօր հյուրընկալել են «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նա-
խագահ, ինչպես նաև Ազգային ժողովի I, II, III, V և VI գումարումների պատ-
գամավոր Արտաշես Գեղամյանին:*

*Պարոն Գեղամյան, նոյեմբերի 10-ին Նիկոլ Փաշինյանը, Ադրբեջանի
նախագահ Իլհամ Ալիևը և Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը
ստորագրեցին համատեղ հայտարարություն, ըստ որի դադարեցվեց պա-
տերազմը արցախա-ադրբեջանական սահմանի ողջ երկայնքով և, միևնույն
ժամանակ, փաստորեն, դա հայտարարություն է Արցախի կապիտուլյացիայի
մասին: Երեկ ուշագրավ «բացահայտում» արեց Գլխավոր շտաբի պետ
Օնիկ Գասպարյանը, նշելով, որ պատերազմը 44 օր կարող էր նաև չտևել,
որովհետև, ինքը պատերազմի 4-րդ օրը Անվտանգության խորհրդի նիս-
տում տեղեկացրել է, զգուշացրել և հայտնել, թե մեր ուժերն ինչ վիճակում են
և պատերազմի տևական ընթացքն ինչ հետևանք կունենա մեզ համար:
Երեկ, ուշ երեկոյան, հարցազրույց տվեց Ռուսաստանի նախագահ Վլադի-
միր Պուտինը: Վերջինս ևս նշեց, որ հոկտեմբերի 19-ին հայկական կողմին
առաջարկվել է պատերազմը դադարեցնելու տարբերակ, սակայն վարչա-
պետ Փաշինյանը հրաժարվել է: Հաշվի առնելով այս ամենը Ձեզ համար տե-
սանելի՞ է, թե ինչու պատերազմը չավարտվեց ոչ թե 4-րդ, ոչ թե 7-րդ, ոչ թե
20-րդ, այլ 44-րդ օրը:*

*ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Նախ՝ շնորհակալություն հրավերի համար: Քանի
որ հնարավորություն է ընձեռվել հեռուստաեթերով ելույթ ունենալու, իմ խորին
ցավակցությունն են հայտնում զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին,
հարազատներին, և թող խաղաղություն իջնի նահատակաց շիրիմներին, ու տա-
րիների ընթացքը գոնե փոքր-ինչ, հնարավորինս, ամոքի սրտի կսկիծը:*

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Գիտե՞ք, ամենացավալին այն է, որ առ այսօր ոմանք փորձում են վերլուծել ստեղծված իրավիճակի հետևանքները, մինչդեռ չեն ուզում փոքր-ինչ խորանալ, թե, լավ, ինչպե՞ս ստացվեց, որ Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի Հանրապետության զինված ուժերը և մեր հասարակությունները եկան-հասան այն հանգրվանին, որ 4 օր անց պարզ դարձավ, որ մենք չենք կարող դիմակայել ադրբեջանաթուրքական, ինչպես նաև Սիրիայից, Լիբիայից հավաքագրած ...

Ա. Ս. – ... վարձկաններին:

Ա. Գ. – ... ձեր հուշած հրոսակախմբերին, ահաբեկիչներին: Որո՞նք էին պատճառները: Դրանք մակերեսի վրա են: Պատճառ առաջին. ի սկզբանե, հանձինս Փաշինյանի և իր խմբակի, ունեցել ենք դավաճաններ: Պատճառ երկրորդը. ի դեմս դրանց ունեցել ենք ոչ գործիմաց, պետական համակարգի կառավարումից մղոններով հեռու անձանց: Եվ՝ երրորդ պատճառը. հիշատակածս երկու պատճառների համադրությունը՝ թե՛ այն է եղել և թե՛ մյուսը: Ուրեմն մինչև խորությամբ չտեսնենք դրանց ակունքները չենք կարողանա հիմա, ներկայիս իրավիճակը բնութագրելիս, ճիշտ որոշել ելքերը: Պատճառները, ինչպես ասացի, մակերեսին են. դա այն է, որ տարիներ շարունակ համակարգված լվացվել են մարդկանց ուղեղները, մասնավորապես, «Բաց հասարակության»՝ Սորոսի հիմնադրամի բազում ձյուղավորումների, ապա տոտալիտար ադանդավորական «Կյանքի խոսք»-ը մասնաձյուղի և ԼԳԲՏ ակտիվիստների հանրույթի կողմից: Ինչո՞ւ չէ, արդարությունը պահանջում է, որ ասենք, թե նաև եղել է ժողովրդի որոշակի, ոչ փոքր թվով զանգված, որը փոփոխություններ է ցանկացել ...

Ա. Ս. – ... ցանկացել, այո՛:

Ա. Գ. – ... այո՛, անշուշտ, փոփոխություններ է ցանկացել, որոնց նախանշաններն կային արդեն այն ժամանակ, երբ Սերժ Սարգսյանն ասաց, որ մենք տնտեսությունը տեղափոխում ենք ներառական էկոնոմիկայի հուն, և ծրագիր էլ ներկայացվեց, ինչին արդեն հետևելու էր թևակոխումը սոցիալ-տնտեսական նոր իրավիճակ, դրա բարելավում և, ինչու չէ, առկա արդարացի դժգոհությունների մեղմացում: Հիմա, այսօրվա դրությամբ, այդ իրողությունը ծնող պատճառները վերացե՞լ են: Ո՛չ, չեն վերացել: Ավելին, այս պարագայում արդեն իսկ իմ նշած սորոսական որոշակի կազմակերպությունների կողմից ֆինանսավորվող ուժերը զանազան, այդ թվում հակառուսական տրամադրություններ սերմանելով՝ սեփական գործունեությամբ նախապատրաստում էին այն ողբալի վիճակը, երբ ձևավորվեց մի մթնոլորտ, որը գրոյացրեց 44 օրվա մաքառումների արդյունքը. հիմա էլ փորձում են բանը տեղափոխել ուրիշ դաշտ և սկսում են քննարկումներ կազմակերպել այդ դաշտի շուրջ:

Ա. Ս. – Պարոն Գեղամյան, այսինքն, Ձեր նշած պատճառնե՞րն էին, որ դրդեցին Նիկոլ Փաշինյանին հաշվարկներ անել և գալ այն եզրահանգման, թե պատերազմը ավարտում ենք, օրինակ, ոչ թե հոկտեմբերի 20-ին կամ Օնիկ Գասպարյանի զեկուցման օրը, այլ, ասենք 44–45-րդ օրը՝ տարածքային մարդկային լրջագույն կորուստներով:

Ա. Գ. – Անդրօվկիանոսյան ուժերը, ինչու չէ, նաև Մառախլապատ Ալ-բիոնի հատուկ ծառայությունները Նիկոլ Փաշինյանին իշխանության են բերել գեթ մեկ նպատակով, որ Արցախը պարտադիր կարգով անցնի Թուրքիայի՝, կրկնում եմ, Թուրքիայի և ոչ թե ...

Ա. Ս. – ... *Ադրբեջանի ...*

Ա. Գ. – ... Թուրքիայի՝ վերահսկողության ներքո, որ անպայման իրագործվի դեռևս 1990-ականների սկզբներին Պոլ Գոբլի մշակած հայտնի ծրագիրը՝ այն է, որ ադրբեջանական Զանգեզանից, Զեբրայիլից ուղիղ կապ հաստատվի ...

Ա. Ս. – ... *ցամաքային ճանապարհի դեպի Թուրքիա ...*

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք: Եվ ո՛չ թե դեպի Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետություն: Այսինքն, խողովակաշարերը՝ լինեն գազամուղ, թե նավթամուղ, կանցնեն ոչ թե այն ուղիով, որով հիմա են գործում, այլ Հայաստանի հարավով, ինչը հնարավորություն կտա նախ՝ հսկայական գումարներ խնայել և, ապա, որն ամենակարևորն է, արդեն ճանապարհ կբացի Կենտրոնական Ասիայի գազային և նավթային պաշարների համար, որոնք այդ նոր, կարճ ճանապարհով կտեղափոխվեն մինչև թուրքական Զեյհան նավահանգիստը Միջերկրական ծովում ...

Ա. Ս. – *Այդ պլանն էր պատճառը, որ պատերազմի ողջ ընթացքում, երբ ռազմական փորձագետներն ասում էին՝ ա՛յ, հարվածենք նավթամուղերին, գազամուղերին, տնտեսական վնասներ պատճառենք և այլն, ու լսում էին՝ ո՛չ:*

Ա. Գ. – Հետին հաշվով, այդ կերպ չի կարելի ինչ-ինչ միանշանակ եզրակացություններ անել: Ես խնդրի էությունն եմ նշում. իսկ հետապնդվող վերջնական նպատակը ամերիկաանգլիական (անգլո-սաքսական) երազանքն է՝ Ռուսաստանին դուրս մղել այս տարածաշրջանից: Ամերիկյան իշխանությունների երեք հիմնարար փաստաթուղթ կա՝ Ազգային անվտանգության փաստաթուղթը, Պաշտպանական գերատեսչության անվտանգության փաստաթուղթը և երրորդը՝ Ազգային անվտանգության կոնցեպցիան:

Ա. Ս. – *Ռազմավարությունը:*

Ա. Գ. – Այո՛, ռազմավարությունը: Երեքում էլ կրկնվող նույն թեզը կա: Ո՞րն է դա: Թիվ մեկ թշնամի ասելով (եթե ուղղակի չեն ասում՝ թշնամի, ասում են՝ մրցակից)՝ նկատի ունեն Չինաստանը, Ռուսաստանը և Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը: Ուստի խնդիր է դրված ամեն գնով, պարտադիր կարգով չեզոքացնել, թուլացնել դրանց: Տվյալ պարագայում խոսքը նախևառաջ, իհարկե, Ռուսաստանի մասին է, մասամբ նաև՝ Իրանի: Միայն այն հանգամանքը, որ «Բաքու–Թբիլիսի–Զեյհան» նավթամուղի սեփականության 30 տոկոսի բաժնետերը հանրահայտ «Բրիթիշ փեթրոլիում»-ն է, ուստի բոլոր գործողություններն ուղղված են նախևառաջ Ռուսաստանի դեմ, հաշվի առնելով և այն, որ հանձինս Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի առկա է մի առաջնորդ, որը բացեիքաց հայտարարում է իր պանթուրանական նկրտումների, թուրքական աշխարհը միավորելու մասին ...

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ա. Ս. – ... թուրքական պետությունների միավորում:

Ա. Գ. – ... թուրքալեզու: Իսկ դա նշանակում է, որ ամեն գնով պետք է վերահսկողություն իրականացնեն՝ վերացնելով հայկական, քրիստոնեական այն սեպը, որը մխրձված է Նախիջևանի և ադրբեջանական Ջեբրայիլի, Ջանգելանի արանքում. այսինքն, խոսքը Հայաստանի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև Մեդրիի 45 կիլոմետրանոց պետական սահմանի մասին է: Այդ կերպ Թուրքիան ճանապարհ կստանա դեպի Թուրքմենստան, Ուզբեկստան, Ղազախստան, ընդհուպ մինչև Հյուսիսային Չինաստան՝ Սին-ցզյան-Ույղուրական ինքնավար մարզ (նույնպես՝ թուրքալեզու), նույնպես Իսլամիստ, մի խոսքով՝ մահմեդական բնակչություն, որտեղ նույնպես ժամանակ առ ժամանակ գլուխ են բարձրացնում ծայրահեղական իսլամիստները:

Ա. Ս. – Պարոն Գեղամյան, Դուք նշեցիք, որ նպատակ կար Արցախը Թուրքիային հանձնել և ոչ թե Ադրբեջանին: Ըստ ստորագրված հայտարարության, որը դեռ պետք է դառնա խաղաղության մայր պայմանագիր, Արցախն անցնում է Ադրբեջանին: Կարելի է ասել՝ Թուրքիան չստացավ այն, ինչի համար այդքան զինեց Ադրբեջանը, ինչի համար այդպես ներգրավվեց: Միևնույն ժամանակ նա չկարողացավ դառնալ Միևնույն խմբի համանախագահող երկիր: Սրան զուգահեռ, մենք գիտենք, որ Թուրքիան ուժեր է կենտրոնացնում արդեն Իրանի սահմանին. Էրդողանն ստորագրել է խորհրդարանի համապատասխան օրինագիծը և զորք է ուղարկելու Ադրբեջան: Ի՞նչ զարգացումներ այդ դեպքում սպասենք: Հաշտվելու է Թուրքիան Արցախում ձեռք չբերածի հետ:

Ա. Գ. – Ուրեմն, հերթով գանք: Նախևառաջ, արդեն ակնհայտ է այն պարզ իրողությունը, որ, ի սկզբանե, ադրբեջանական զինուժի գործողությունները ղեկավարվել են թուրք զեներալների կողմից, անունները կան ... Մասնավորապես, այն, ինչի շնորհիվ իրենք բացահայտ առավելության հասան՝ զեներալ Բախտիյար Էրսայի կողմից ղեկավարվող անօդաչու թռչող սարքերն էին, մարտավարություն, որն իրենք կիրառել էին Սիրիայում՝ Իդլիբում, Աֆրինում: Դրանց առաջը, ի վերջո, առան Ռուսաստանի ռազմատիեզերական ուժերը: Ադրբեջանական զինուժի գլխավոր շտաբը փաստացի թուրք զեներալի կողմից էր ղեկավարվում: Ասեմ ավելին, որպեսզի այդ ամենին ինչ-որ բարեհնար տեսք տան, իրենք ի՞նչ արեցին. պատերազմի նախաշեմին դե ֆակտո մեղադրեցին, մեկուսացրին ադրբեջանական շտաբի պետին՝ զեներալ Սադիկովին, թե, իբր, ռազմական հույժ գաղտնի տեղեկություններ է փոխանցել ռուսական բանակի գլխավոր հետախուզական վարչությանը, քանի որ իր եղբոր որդիները խոշոր ձեռնարկատերեր են Ռուսաստանում: Փոքր-ինչ անց, մեկուսացրին նաև Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարին: Բանը հասավ այնտեղ, որ արտահոսք սփռվեց մամուլ առ այն, որ ադրբեջանական զեներալիտետն ուղղակի ասել էր, թե քիչ է մնում, որ վաղը կամ մյուս օրը (թող ներվի՝ բացահայտ գրված է) նրանք արդեն կհավակնեն մտնել մեր կանանց անկողինը: Թուրքերն են արել. Ադրբեջանը

դարձել է թուրքական վիլայեթ: Ուրիշ բան, որ Հեյդար Ալիևի որդի Իլիամը չէր կարող դա չգիտակցել ...

Ա. Ս. – *Բայց ի՞նչ ստացավ Թուրքիան:*

Ա. Գ. – Մի բոպե. չէր կարող չգիտակցել: Եվ հենց դա գիտակցելով է, որ նա համաձայնել է ստորագրել երեքի հայտարարությունը՝ շրջանցելով Թուրքիային, ինչ համար մինչև հիմա կոկորդիլոսի արցունքներ է թափում: Իսկ ի՞նչ ստացավ Թուրքիան: Այս փուլով՝ շատ ու շատ բան: Նախևառաջ, թող ոչ ոքի համար գաղտնիք չլինի, որ Թուրքիայի կողմից շուրջ երկու հազար հրոսակներ, որոնք վարձվել ու տեղափոխվել են Արցախի ազատագրված տարածքներ, պատերազմական ռազմաբեմ, անկառավարելի են Ալիևի կողմից: Այսինքն, Թուրքիան, նախ, այնտեղ ունի Ադրբեջանի համար չափազանց վտանգավոր ռազմական ուժ ...

Ա. Ս. – *... ներկայություն:*

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք՝ ներկայություն: Ապա. պատերազմի սկզբից (և ոչ ոքի համար դա գաղտնիք չէ և ոչ ոք չի հերքել) պաշտոնապես հայտարարվում էր, որ ներգրավվել են 600-ից ավելի թուրք ռազմական փորձագետներ, մասնագետներ՝ հրետանու և, որ ամենավտանգավորն էր, անօդաչու թռչող սարքերի: Եվ՝ հանգամանք երրորդ. այդ ամենը հանգեցրել է նրան, որ այսօր Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության տարածքում տեղակայված է թուրքական շատ զորեղ 3-րդ հետևակային բանակի երկու կորպուս՝ զինված ամենաարդիական զինամթերքով: Եվ՝ չորրորդ հանգամանքը. հիմա Էրդողանը հիմնավորում ունի այս պահի դրությամբ մեր Իգդիրում, որը, ավա՜ղ, Թուրքիայի տարածքում է, տեղավորելու ռազմական շատ լուրջ ուժ ...

Ա. Ս. – *... ավիացիա են տեղափոխում:*

Ա. Գ. – ... կուտակումներ են՝ թե՛ մարդկային և թե՛ տեխնիկայի: Մյուս հանգամանքը, թե՛ ի՞նչ շահեց Թուրքիան. այսօր այնտեղ խիստ բարդ է սոցիալ-տնտեսական վիճակը: Բավական է ասել, որ թուրքական լիրան խորը գահավիժում է ունեցել: Բնականաբար, այդ հանգամանքը հանգեցրել է ազգաբնակչության հիմնական հատվածի կենսամակարդակի, ապրուստի անդնդային անկման: Եվ ահա Թուրքիայի «հերոսական», իբր, «հերոսական», գործողությունները և պատերազմական դե ֆակտո վիճակը մեղմում է այդ ամեն իրողությունները: Պատահական չէ, որ Թուրքիայի տարածքում, դիցուք՝ Անթալիայում, երկու-երեք օր առաջ չտեսնված խրախճանք էր կազմակերպված, ինչպե՛ս էին ադրբեջանական դրոշները ուսերին զգած մարդիկ ինչ-որ տրնգի պարում:

Վերջին հանգամանքն էլ ասեմ: Թուրքիայում վիճակը մտահոգիչ է այն աստիճան, որ նույնիսկ, ընդունենք, պանթուրանական գաղափարախոս Ահմեդ Ղափուֆօղլուն սրանից մի քանի օր առաջ հայտարարում է, թե Էրդողանի առկայությունը իշխանությունում ավելի մեծ վտանգ է, քան կորոնավիրուսը: Նմանատիպ հայտարարությամբ հանդես եկավ նաև նախկին նախագահ Աբդուլլա Գյուլը, թե իրենք շատ ծանր իրավիճակում են հայտնվել: Եվ ահա,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նույնպես ծանր վիճակում հայտնված Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական վերնախավը փոխանակ վերլուծի այս ամենը, փոխանակ փորձի փաստ ու փաստարկումներով հասկանալ, թե ո՞րն է այստեղ մեր թիվ մեկ խնդիրը, կազմակերպական ի՞նչ քայլեր է պետք անել, ի՞նչ հերթականությամբ, ո՞րն է հարցերի հարցը՝ ո՞ւմ վրա պիտի կարողանանք հենվել, չգիտես ինչով է զբաղված: Պատմական փորձը ցույց է տվել, որ Ռուսաստանի Դաշնությունն է այն միակ երաշխավորը, որն այսօր ի վիճակի է փրկելու արցախահայությանը ցեղասպանությունից: Պարզ նայենք ու խոստովանենք, որ այդպես է:

Ա. Ս. – Պարոն Գեղամյան, Դուք նշեցիք, թե ինչ ստացավ Թուրքիան: Եկեք հիմա թվենք, թե ի՞նչ ստացավ Ռուսաստանը, ի՞նչ ստացավ Ադրբեջանը, ի՞նչ ստացան Հայաստանն ու Արցախը, անդրադառնանք, թե ստեղծված իրավիճակում ինչ պետք է անի մեր քաղաքական իշխանությունը:

Ա. Գ. – Սկսեմ նրանից, որ Հայաստանն ու Արցախը ստացան այն դասը, որ փողոցում չի կարելի ձևավորել իշխանություն, որ դա կարող է կործանարար հետևանքներ ունենալ պետականության համար: Սա՝ մեկ: Երկրորդը. ակնհայտ դարձավ, որ պետություն ղեկավարելը, պետական կառավարումը պահանջում են լրջագույն փորձ (մի կողմից) և խորը գիտելիքներ (մյուս կողմից): Լինի դա աշխարհաքաղաքականություն, լինի էկոնոմիկա, լինի աշխարհաքաղաքական տնտեսական զարգացումների դոմինանտ ուղղությունների իմացություն և այդ ամենի համատեղման պայմաններում համապատասխան խնդիրների ձևակերպման կարողություն: Երկուսուկես տարի անց, երբ պատերազմի 4-րդ օրը կանգնում և ասում են, թե մենք այլևս կապիտուլյացիայի՝ անձնատուր լինելու ենք պարտադրված, հիրավի, նման պարագայում պետք է գոնե մի քիչ արժանապատվություն ունենաս, ներումն աղերսես և, այո՛, խոստովանես, որ դալաթ էս արել, ու հեռանաս: Բայց չի արվում ո՛չ մեկը, ո՛չ մյուսը:

Ա. Ս. – Ինչո՞ւ չի արվում:

Ա. Գ. – Այն պարզ պատճառով, որ իրենք դրածոներ են, 15–20 տարվա ընթացքում դրանց վրա տասնյակ հարյուրավոր միլիոններ են ծախսվել, որ լինի այն, ինչ եղավ: Ձեզ թվում է՝ պատահականությո՞ւն էին 2008 թվականի մարտի 1-ի խռովությունները, որ հետո մեկ տարի շարունակ չէին հանդարտվում կրքերը: Դեռ այն ժամանակ էին ուզում անել այն, ինչը, փաստորեն, արեցին, այսօր: Չէ որ նախագահականի այն ժամանակվա հիմնական հավակնորդն էլ էր կողմնակից, որ Արցախը լայն ինքնավարություն ունենա Ադրբեջանի կազմում: Չհաջողեց: 10–12 տարի առաջ իշխանությունները, նույն Սերժ Սարգսյանը, իրենց հեռատես քաղաքականությամբ կարողացան մեղմել կրքերը, կանխել արյունահեղությունը Հայաստանում: Արվեց ավելին. հիմնական հրահրողներին, սադրիչներին, որոնք քրեական պատասխանատվության էին ենթարկվել, ազատեցին բանտից: Երկրորդ փորձը տեղի ունեցավ 2016 թվականի ապրիլ ամսին, երբ ադրբեջանաթուրքական ռազմավարները ենթադրում էին, թե կայծակնային «բլից-կրիկով» հարցերը կլու-

ծեն: Բայց 4 օր հետո այն վիճակին հասան, որ հարկադրված էին վազել Մոսկվա ու պաշտպանության նախարարության գլխավոր շտաբի պետ, բանակի գեներալ Գերասիմովից խաղաղություն մուրալ ... Երրորդ հանգամանքը. երբ տեսան, որ իրենց միլիոնավոր դոլարները ջուրն են լցվում, թուրք-ադրբեջանական ռազմավարները և դրանց թիկունքում կանգնած անգլո-սաքսերը հրահրեցին հուլիսյան դեպքերը՝ Պարեկա-պարետային ծառայության գնդի գրավումը երեք զոհով: Այն ժամանակ էլ քաղաքական իշխանությունը հեռատես եղավ և ավելի չսրեց իրադրությունը: Սրան հաջորդեցին ուրիշ գործողություններ՝ զանգվածային ցույցեր, «Էլեկտրիկ Երևան» բողոքի շարժումը, մյուսը, մյուսը, որոնց կարգախոսներն արդարացված էին, բայց առայժմ պարզապես մարզումներ էին, որոնցից հետո, մեկ էլ հանկարծ եկավ նա՝ սև ուսապարկով, իր ուղեղին անհասանելի, բացարձակապես զրո գիտելիքներով, Չալոն էլ հետը. եկավ Գյումրիից, հասավ Երևան ու ապստամբություն սարքեց:

Ա. Ս. – Ապստամբություն էր դա:

Ա. Գ. – Հեղաշրջում էր: Պարզապես բացառիկ տեխնոլոգիաներ կիրառեցին: Ոչ թե Նիկոլենք, ոչ թե իրենց խումբը, ո՛չ: Գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգներն արդեն ունեին լուրջ փորձ: Վրաստանի «Վարդերի հեղափոխությունից», 2013–2014 թվականների ուկրաինական «Եվրոմայդանից», ինչո՞ւ չէ, Ղրղզստանի «կակաչների հեղափոխությունից» հետո: Այդ ամենը վերլուծեցին, իրենց բոլոր բացթողումները հաշվի առան և Հայաստանում ունեցան այն, ինչ ունեցան:

Ա. Ս. – Հիմա գանք իմ հարցին, Դուք նշեցիք, որ 2016-ին պատերազմը հնարավոր եղավ կանգնեցնել 4-րդ, 5-րդ օրը: Ինչո՞ւ դա հնարավոր եղավ: Այն ժամանակ հիմքը հայ-ռուսական հարաբերությունների որա՞կն էր, զգո՞ն իշխանություններն էին, ճիշտ աշխատող դիվանագիտությունն էր: Ի՞նչ եղավ, ինչո՞ւ էր Նիկոլ Փաշինյանը երկուսուկես տարի մեզ ասում, որ Ռուսաստանի հետ իր հարաբերությունները փայլուն են: Ի դեպ, Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը ևս իր հարցազրույցում նշեց, որ Հայաստանի իշխանությունների հետ, ըստ էության, որևէ խնդիր չունեն, նորմալ աշխատում են: Փաշինյանն ասում է՝ հիմա աշխատանքային են հարաբերությունները: Ինչո՞ւ չհաջողվեց պատերազմն ընդհատել ավելի շուտ:

Ա. Գ. – 2016 թվականին Հայաստանի ռազմաքաղաքական ղեկավարությունը կազմում էին հաղթանակած բանակի երևելի դեմքեր, մասնավորապես, նույն Սեյրան Օհանյանը, նույն Յուրի Խաչատուրովը, էլ չեմ ասում՝ նույն Սերժ Սարգսյանը, ով Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանության կոմիտեի նախագահ էր եղել: Նրանք ռազմական ստրատեգներ-ռազմավարներ էին ու հասկացան՝ երբ և ինչ է պետք անել, որպեսզի գանք, հասնենք մի իրավիճակի, որ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը վազի Մոսկվա, ադերսի նախարար Շոյգուին և գլխավոր շտաբի պետ Գերասիմովին, թե՛ եկեք խաղաղություն կնքենք: Բնականաբար, այդ դաժան դասից հետո նրանք հետևություն արեցին, հասկացան, որ ավանդական ռազմամթերք օգտագործելով, ավանդական ռազմավարություն կիրառելով ռազմի դաշ-

տում՝ Հայաստանին ու Արցախին չեն կարող հաղթել: Ուստի, այն ամենը, ինչ փոքր-ինչ հաջողություն էր բերել թուրքական կողմին սիրիական պատերազմում, կատարելագործվեց: Խոսքս էդ էրսայ կոչված գեներալի և բայրաքթարների՝ անօդաչու թռչող սարքերի զանգվածային կիրառման մասին է, ինչին հայկական կողմը պատրաստ չէր: Պատրաստ չէր այն պարզ պատճառով, որ ռազմական այն բոլոր գործիչները, ովքեր բուն առարկային տիրապետում էին, մեկուսացվել էին, ռազմական բոլոր գործիչները, ովքեր գիտելիքների բավարար պաշար ունեին հենց այդ նեղ ոլորտում, մի կողմ էին մղվել, քրեական գործեր էին հարուցվում նրանց նկատմամբ, ինչ-որ անվստահության մթնոլորտ էր ստեղծվում իրենց շուրջը: Մինչդեռ թիվ մեկ խնդիրը, որ կանգնած էր մեր ռազմաքաղաքական իշխանությունների առջև, դարձել էր բանակը տիկին էրատոյի (խոսքը Նիկոլ Փաշինյանի կնոջ մասին է) ելակներով կերակրելը: Ելակի խնդիր էին լուծում, ՍՈՒ-30ՍՍ հիասքանչ օդանավեր էին հսկայական գումարով ձեռք բերում, փոխանակ հասկանալու, թե այդ ինչպես եղավ, որ Սիրիայում Թուրքիան սկզբնական շրջանում հսկայական տարածքներ գրավեց, որ Հյուսիսային Իրաքում էլ նույնն արեց, որ Լիբիայում կարողացավ կործանումից փրկել, իբր, լիբիական կառավարությունը և կասեցնել մարշալ Խաֆտարի գրոհը Տրիպոլիի ուղղությամբ: Հապա այդ ամենից հետո մի հատ չմտածե՞մ՝ լավ, ի՞նչ ես անում, ո՞նց ես անում ... Է՛, որտեղից մտածեն, ախր մտածելու համար գիտելիքներ են հարկավոր ...

Ա. Ս. – *Գիտելիքների պաշարի բացակայությունն էր ռազմական հավասարակշռության այս աստիճան խախտման պատճառը:*

Ա. Գ. – Հանգամանքներից մեկը, բնականաբար: Երբ անկարող ես քո խնդիրները ձևակերպել, որոշել դրանց առաջնահերթությունը, հերթականությունը, այդ ամենից հետո էլ չես հիմնավորել ու տեսել պատճառահետևանքային կապերը, որպեսզի դրանք ներկայացնես քո ռազմաքաղաքական դաշնակցին՝ Ռուսաստանի Դաշնությանը, լինում է այն, ինչ հիմա եղել է:

Ա. Ս. – *Եթե այդքանը չեն կարողանում անել, հետևաբար, այսուհետ Հայաստանն էլ ի՞նչ գործընկեր է Ռուսաստանի համար:*

Ա. Գ. – Եթե դուք ուշադիր նայել եք Վլադիմիր Պուտինի հեռուստատեսային հարցազրույցը (ես ոչ միայն նայել եմ՝ թուղթ ու գրչով նշումներ եմ արել), որը չափազանց խորն էր և այնքան ...

Ա. Ս. – ... տողատակ կար ...

Ա. Գ. – ... հստակ տողատակեր: Հետն էլ՝ մեծագույն հարգալից վերաբերմունք առ Հայաստան և առ Արցախ, առ հայ ժողովուրդ: Նա մեկ անգամ իսկ չասաց՝ «Ադրբեջանի տարածք Լեռնային Ղարաբաղը»: Նա քանիցս ասաց, դիցուք, այն, որ դեռ 2013 թվականին Ռուսաստանի Դաշնությունը Մինսկի խմբի մյուս համանախագահ երկրների հետ՝ հանձինս Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների և Ֆրանսիայի, առաջարկել է լուծումներ, որոնց համաձայն՝ նախ պետք է հինգ շրջանը (ասենք ազատագրված, թե անվտանգության գոտի) հանձնվեն Ադրբեջանին: Այնտեղ տեղակայվեն ...

Ա. Ս. – ... խաղաղապահներ:

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք: Դրանից հետո երկու շրջանը, հաշվի առնելով, որ պարտադիր պետք է լինի Լաչինի միջանցքը, որն անվտանգ ճանապարհով Լեռնային Ղարաբաղը կկապի Հայաստանի Հանրապետության հետ: Լրագրող Պավել Ջարուբինը հատուկ հարցրեց՝ իսկ Շուշին: Պուտինը նկատեց՝ Շուշիի մասին ընդհանրապես խոսք չի եղել:

Ա. Ս. – *Իսկ Փաշինյանն ասում է՝ Շուշին հանձնելը միշտ եղել է բանակցությունների օրակարգում:*

Ա. Գ. – Գիտե՞ք, ես Փաշինյանին էն գլխից չեմ կարող հավատալ, որովհետև նա ասում է այն, ինչ իրեն թելադրում են անգլո-սաքսերը, իսկ նա, ով հսկա պետության, երկրի առաջին դեմքն է, ուղիղ եթերով հայտարարում է, թե Շուշիի մասին խոսք անգամ չի եղել ...

Ա. Ս. – ... *չի եղել, այո: Եվ մեր արտաքին գործերի նախարարությունն էլ է ասել, որ Շուշիի մասին խոսք չի եղել:*

Ա. Գ. – Իրավացի եք: Հիմա դուք ուզում եք, որ ես ասեմ՝ Փաշինյանն է ճիշտ: Մարդիկ, հեռուստադիտողները չե՞ն մտածի՝ «էս Գեղամյանին է՞լ է կոպիղը խփել», ազդել ուղեղի վրա: Պուտինը բացեիբաց ասում է. Շուշիի մասին խոսք չի եղել: Մնացած ամենը սոսկ արդարացում է, պատճառաբանություն, որ, ինչ է, դրանով իր մեղքը թեթևացնի ...

Ա. Ս. – *Պատասխանատվությունից խուսափելու ձև է նաև:*

Ա. Գ. – Պատասխանատվությունից խուսափելու խնդիր չկա: Նա արդեն մտավ հայոց պատմության մեջ մելիք Ֆրանգյուլից (մարդ, ում անունը մեր պատմության մեջ դարձել է դավաճանության հոմանիշ) ավելի ստորաքարշ կերպարով: Նա դավաճան է: Ցավով եմ սա ասում, ոչ թե իր, այլ այն, այո՛, հարյուր հազարավոր ցուցարարների համար, որոնք այնքան էին իրականության հետ կապը կորցրել, որ փողոցներում «Նիկոլ-վարչապետ» էին բղավում սրանից երկուսուկես տարի առաջ, ապրիլի 18-ից սկսած: Այ՛, ես հենց մեր այդ ազգակիցների համար եմ ցավում: Ցավում եմ, որ արևմտյան տեխնոլոգիաներն այնքան զորեղ եղան, իսկ պետականամետ ուժերն էլ, տվյալ պարագայում, ինֆորմացիոն ռեսուրսից, միջոցներից այնքան զուրկ, որ չկարողացան հակադրվել ու փաստել, որ, հարգելի՛նե՛րս, սա կործանման տանող ճանապարհ է, սա 2008 թվականի ձախողված հեղաշրջման, 2016 թվականի ապրիլի չհաջողված հեղաշրջման, «Սասնա ծռերի» 2016 թվականի հուլիսի խռովության (որի պարագլուխներն իրենք ասացին՝ ապստամբությունը մեր իրավունքն է) շարունակությունն էր այն բոլոր բացերի, որոնք տեղ էին գտել մեզանում:

Ա. Ս. – *Պարոն Գեղամյան, ակնհայտ տեսնում ենք, որ թեև Նիկոլ Փաշինյանը ստորագրել է կապիտուլյացիայի ակտ (իսկ պատմության մեջ կապիտուլյացիայի ակտ ստորագրած պետության ղեկավարները և իրենց թիմը հեռանում են), սակայն շարունակում է պաշտոնավարել: Նա այս օրերին հեռացնում է կառավարության անդամների, և տպավորություն է, թե նպատակ ունի կաբինետի անդամներին փոխելով՝ պահպանել իր աթոռը: Միևնույն ժամանակ լարված վիճակ են ապրում արտախորհրդարանական ուժերը:*

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Մենք տեսնում ենք անընդհատ հավաքներ և նույն պահանջը՝ Նիկոլ Փաշինյանը պետք է հեռանա, քանի որ պարտված առաջնորդը չի կարող բանակցություններ շարունակել: Սրան զուգահեռ՝ Նիկոլ Փաշինյանը հրապարակել է ճանապարհային քարտեզ և նշել 15 կետ, թե մենք ի՞նչ պետք է անենք, որպեսզի շարունակենք ապրել, զարգանալ, բնականաբար, իր ղեկավարությամբ: Սա ինչի՞ մասին է խոսում:

Ա. Գ. – Մի քանի բանի ... Ամենից առաջ, յուրաքանչյուր ծանր իրավիճակից դուրս գալու թիվ մեկ նախապայմանը, որ կառավարման տեսության հիմնարար սկզբունքներից է. ստեղծված իրավիճակի պատճառների վերհանում, դրանց ուսումնասիրում, դասակարգում, սեփական՝ իշխանությունների, կառավարության, վրիպումների ճշգրտում, թե ինչն էր պայմանավորված դրսի ուժերի ճնշմամբ, թելադրանքով և այլն, և այլն: Եթե դա չի արվում, և հիմա, հերթական անգամ, օրակարգ է ձևակերպվում այն հաշվարկով, որ բնակչության ուշադրությունը բևեռված լինի ոչ թե մայր պատճառների վերհանմանը, ոչ թե դրանց կանխմանը կամ վերացմանը, այլ դարձյալ ինչ-ինչ մեղադրանքների, մեղավորների փնտրտույնին և այլն, և այլն: Սա նույնպես տեխնոլոգիա է: Մինչդեռ մեզ հերթական անգամ Վլադիմիր Պուտինը հետևյալն ասաց. չկա՞ արդյոք վտանգ, որ, ի վերջո, Հայաստանում իշխանության կգան անձինք, ովքեր լիովին կիրառվեն ստորագրված համաձայնագրից: Եվ պատասխանում է՝ դա կլինի ինքնասպանություն: Պուտինն ասում է՝ կգան իշխանություններ: Չի ասում, որ Փաշինյանը կշարունակի, ա՛յս կանի, ա՛յն կանի, այլ՝ «կգան իշխանություններ»: Այսինքն, նոր իշխանություններ, ընդ որում, նաև Ադրբեջանում, ուր տիրող էյֆորիան ժամանակի ընթացքում կփոխվի: Ի՞նչ տեսակետից: Այժմ այդ երկիրը ցուզցվանգի վիճակում է, և եթե փորձի շարունակել այն, ինչն իրեն պարտադրում է Թուրքիան, վտանգավոր է: Չէ որ այդ պարտադրանքը պայմանավորված է նաև այն հրոսակախմբերով, որոնք արցախյան ռազմական գործողություններից, թվով նվազագույնը 1500 մարդ, դեռ մնացել են: Նշանակում է, Թուրքիայի ախորժակները հեռու գնացող են: Հեռու գնացող են: Մասնավորապես՝ Ադրբեջանը կդառնա Թուրքիայի վիլայեթներից մեկը: Իսկ եթե լինի Թուրքիայի վիլայեթներից մեկը, ապա, տեսեք, Պուտինը պատահական չէ, որ քանիցս «Լեռնային Ղարաբաղ» ասաց և անջատեց ամեն ինչից. անգամ թուրքական այդ խաղաղարար ուժերը, որ մշտադիտարկման կենտրոնում պետք է լինեն, նրա խոսքով՝ տեղավորվում են Ադրբեջանի տարածքում: Հետո էլ նկատեց՝ Ադրբեջանի տարածքը, ինքնավար, ներողություն, ինքնիշխան երկրի տարածք է, և տվյալ դեպքում նա՝ Ադրբեջանի իշխանությունն է իրավասու, թե իր տարածքում ում ռազմական ստորաբաժանումները կլինեն: Այսինքն, ի սկզբանե, ենթատեքստով, չտրվեց Ղարաբաղի անունը, ուր չեն կարող լինել այդ ուժերը: Այսինքն, այդ կերպ նա չճանաչեց Լեռնային Ղարաբաղի պատկանելությունը Ադրբեջանին: Երկու անգամ, տարբեր երանգներով նա հարցրեց՝ մեզնից ի՞նչ եք ուզում ...

Ա. Ս. – ... ասաց. կարգավիճակի հարցն էլ՝ հետազայում:

Ա. Գ. – Միանգամայն ճիշտ եք:

Ա. Ս. – Հիմա երբ *Դուք* նկատում եք՝ Պուտինն ասաց. «Կզան իշխանություններ», հիշատակում եք այդ հատվածը: Դա ի՞նչ է նշանակում, որ այս իշխանությունն այլևս Ռուսաստանի հետ համագործակցության առումով վստահելի չէ՞, Ռուսաստանն այլևս չի՞ ցանկանում շարունակել:

Ա. Գ. – Բացարձակապես: Նման հարցադրման պատասխանելն իմ կողմից անխոհեմություն կլիներ: Ի՞նչ տեսակետից: Ռուսաստանի նախագահը, երբ ինչ-որ խոսք է ասում, հավատացած եղեք, բոլորը տասը, եթե ոչ քսան անգամ հավասարակշիռ վերլուծության է ենթարկվել Ռուսաստանի ուղեղային կենտրոնների կողմից: Նա հասկացրել է մեզ այն ամենը, ինչով պիտի առաջնորդվենք: Եվ թուրքիային էլ է հասկացրել: Հասկացրել է շատ կոշտ: Եվ մեզ էլ է գլխի գցել. ա՛յ, ասաց, երբ Վրաստանը փորձեց հրետակոծել Հարավային Օսիան ու Աբխազիան, և ժողովուրդները դիմեցին մեզ, Ռուսաստանը ձանաչեց նրանց անկախությունը: Երբ Ղրիմում նույնպես սկսեցին ժողովրդին ճնշել, Ռուսաստանը դարձյալ չէր կարող անտարբեր մնալ նրա արդարացի պահանջների նկատմամբ և, ուստի, թերակղզու անկախությունն էլ ձանաչեց: Իսկ մեզ ասածի ենթատեքստն այն է, թե հանկարծ որևէ մեկը չփորձեք դժգոհել Ռուսաստանից: Պուտինը հստակ հայտարարեց միջպետական նորմալ հարաբերությունների մասին, որ դրանց հիմքում մշակութային, կրոնական մերժությունն է, որ պատմականորեն մեզ շատ բաներ են միավորում, որ դրանք նույնիսկ ավելի կարևոր են, քան կոնկրետ մարդկանց փոխադարձ հարաբերությունները: Ուրիշ խոսքով, Ռուսաստանի ազգային, պետական շահերն այսօր պահանջում են, որ ամեն ինչ արվի ի չիք դարձնելու թուրքիայի և դրա թիկունքում կանգնած անգլոսաքսերի նկրտումները, որոնց նպատակն է Հարավային Կովկասում ամրապնդել Երդողանի դիրքերը: Մասնավորապես, հենակետ է լինելու Լեռնային Ղարաբաղը՝ Արցախի Հանրապետությունը: Ռուսաստանը գիտակցում է, որ, Աստված մի արասցե, եթե ռուսական զինուժը կորցնի վերահսկողությունը Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ, հաջորդը լինելու են Հյուսիսային Կովկասը, ապա Մերձվոլգյան թյուրքալեզու ինքնավար մարզերը, հետո գալու է Ղրիմը: Հիշեք՝ Ուկրաինայի նախագահ Ջելենսկին և Էրդողանն իրենց հանդիպմանը համաձայնության եկան, թե, ուրեմն, Ղրիմը Ուկրաինայի անբաժանելի մասն է: Եվ այդ ֆոնի վրա պետք է պարտադիր քննել և այն, թե այդ ի՞նչ զուգադիպությամբ է Էրդողանի հետ առնչվելուց առաջ Ջելենսկին Լոնդոնում հանդիպել իր պաշտոնատար անձանց, ի մասնավորի նաև Ռիչարդ Մուրի՝ հանրահայտ ՄԻ–6 հետախուզական կենտրոնի նորանշանակ ղեկավարի հետ: Իսկ Ռիչարդ Մուրն էլ այդ հանդիպուից հետո, մեկ էլ հանկարծ, պաշտոնական այցով հայտնվում է Ստամբուլում, Անկարայում, և թուրքական մամուլն էլ գրում է, թե նրա հետ անձամբ կհանդիպի նաև Էրդողանի մամուլի խոսնակը: Այսինքն, նրանք շատ լավ մտածված՝ ուզում էին, իբր, ավելորդ նշանակություն չտալ այդ ամենին, սակայն հենց իրենց հայտարարությամբ, փաստորեն, մատնեցին, որ դրանք մի շղթա են կազմում: Ուրեմն տեսեք՝ Ուկրաինա,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Թուրքիա, Մեծ Բրիտանիա և Ադրբեջանն էլ էն գլխից այդտեղ է՝ «Բրիթիշ փեթրոլիում»-ով, «Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան» արյունատար անոթով հանդերձ ...

Ա. Ս. – Եվ վերջում անդրադառնանք վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հրապարակած 15 կետերին: Ինչի՞ մասին են դրանք: Մինչդեռ 17 կուսակցություններ պահանջում են իր հրաժարականը ...

Ա. Գ. – ... Այո, 17 ուժ:

Ա. Ս. – Բազմամարդ հանրահավաքներ են: Փաշինյանն էլ հրապարակում է առաջարկման 15 կետանոց ճանապարհային քարտեզ:

Ա. Գ. – Ուրեմն ասեմ ... Պետք է հասկանալ՝ ինչի՞ն է ուղղված այդ քարտեզը: Ուղղված է բոլոր այն թերությունների, սխալների հետևանքների հաղթահարմանը, որոնք եղել են իր «կառավարման» հետևանքը: Պատերազմի 44 օրում նրա գիտելիքներն ավելացան, փորձառությունը մեծացավ, իրեն սնուցող անդրօվկիանոսյան և Մառախլապատ Ալբիոնի փողե՞րը կտրվեցին, կախվածությունը թուլացավ: Կետերն իրենց բովանդակությամբ, փաստորեն, հիմնականում կրկնում են այն, ինչ կար Վլադիմիր Պուտինի հարցազրույցի մեջ: Պատահական չէր դա: Սա միջոց էր հասկացնելու՝ այն, ինչ Ռուք ասացիք, ձեր ասածի ոգով, տեսնո՞ւմ եք՝ գիշերն անհապաղ ես ...

Ա. Ս. – ... ճանապարհային քարտեզ են հրապարակում:

Ա. Գ. – Գիշերը, 9:30-ին դուք ելույթ ունեցաք, և ես արդեն ճանապարհային քարտեզ պատրաստեցի: Եվ հիմա պիտի ուռճացնի, թե, իբր, Պուտինն ասել է, որ միջպետական հարաբերությունները նորմալ են, իրար հետ նորմալ շփվում ենք:

Ա. Ս. – Եվ ասել է, որ դավաճան չէ:

Ա. Գ. – Դավաճա՛ն. ուրեմն, մի՛ դատիր, որ չդատվես: Պուտինն այնքան հմուտ պետական գործիչ է, որ չէր կարող ասել «դավաճան»: Եթե ասի՝ դավաճան է, ուրեմն, պետք է անի երկրորդ, երրորդ քայլերը: Նա, միաժամանակ, հետոն էլ ասում է՝ մենք այն աստիճանի՝ կրոնական, պատմական, մշակութային, մոտիկություն ունենք, որ ղեկավարների փոխհարաբերությունները երկրորդական են: Եթե ասեր «դավաճան» Ռուսաստանի երկրորդ քայլը պետք է լիներ, Հայաստանի Հանրապետության՝ իր ռազմաքաղաքական դաշնակցի վերաբերյալ պաշտոնական հայցով դիմեր Հաագայի միջազգային դատարան առ այն, որ այս անձի ապիկար (չասեմ՝ դավաճանական. դավաճանականը տրիբունալը կորոշի) գործունեության հետևանքով ունենք նվազագույնը 4500 զոհ: Եվ այդ զոհերը ապացուցում են հիշատակածս անձի կա՛մ ուղղակի դավաճան լինելը, կա՛մ, նվազագույնն են ասում՝ հանցավոր անհամապատասխանությունը զբաղեցրած պաշտոնին: Իսկ նա, կրկնում եմ, այդ աթոռն զբաղեցրել է հանցավոր ճանապարհով, բացարձակապես մոլորեցված փողոցի ճնշման ներքո ...

Ա. Ս. – ... շրջափակելով, այո՛ ...

Ա. Գ. – ... Ազգային ժողովը երկու անգամ, իբր, չկարողացավ վարչապետ ընտրել, և դրանից հետո խորհրդարանն ընդունեց համապատասխան

օրինագիծ, որը ներկայացվեց հանրապետության նախագահին՝ վավերացման: Ժամկետը լրանալու վերջին օրով միայն նախագահը օրինագիծն ուղարկեց Սահմանադրական դատարան: Մինչդեռ, պարզից էլ պարզ էր՝ եթե մի երկու-երեք օրից ուղարկեր, բնականաբար, Փաշինյանն այդ ճանապարհով չէր գա իշխանության: Իսկ նա չարեց, քանի որ աշխարհաքաղաքական լրջագույն ուժեր էին միջամտում: Դրանց առաջն առնելու համար հարկ է, որ լիներ մարդ կամ մարդկանց խումբ, որոնք այդ աստիճանի խոցելի չէին:

Ա. Ս. – Եվ, վերջում. հրապարակված այս 15 կետով, Փաշինյանը, ի վերջո, կկարողանա՞ փրկել իր իշխանությունը:

Ա. Գ. – Իշխանություն փրկելու հարց այսօր չկա: Այսօր կա շատ ավելի լուրջ խնդիր՝ Հայաստանի Հանրապետության փրկությունը հնարավոր նոր արհավիրքներից ...

Ա. Ս. – Այս կետերն այդ մասին են, պարոն Գեղամյան:

Ա. Գ. – Մի րոպե: Արհավիրքի պատճառը մինչև չվերացնես չես կարողանա դրա առաջն առնել: Պատճառը Փաշինյանն է: Փաշինյանի օրոք, բացի նորանոր փորձություններից, հայ ժողովրդին այլ բան չի սպասում: Նա արհավիրք է, վտանգ է Հայաստան պետության համար: Պատկերացնո՞ւմ եք. մենք հասել ենք մի վիճակի, երբ Ռուսաստանի Դաշնության՝ մեր աշխարհաքաղաքական հիմնական դաշնակցի խոշոր հեռուստաալիքներով՝ լինի «Ռոսիա 1»-ը, լինի «ՕՌՏ»-ն, լինի «ՆՏՎ»-ն, լինի «ՏՎՑ»-ն, իրենց հիմնական քաղաքական երանգ ունեցող հաղորդումների ժամանակ բացահայտ արտաբերում են՝ «այդ սրիկան», «այդ դավաճանը»: Ես որպես հայ մարդ ինձ վիրավորված եմ զգում. կնշանակի մենք իրավ կարծես անողնաշար ենք, որ հանդուրժում ենք նման մեկին, ում մասին ուղղակի ասում են «դավաճան» և հիմնավորում իրենց գնահատականը կոնկրետ փաստարկներով: Մենք էլ հանդուրժում ենք ... Այնինչ խնդիրը պարզից էլ պարզ է՝ տիկնիկավարները նրա առջև խնդիր են դրել՝ հիմա էլ հասնել քաղաքացիական ...

Ա. Ս. – ... քաղաքացիական բախումների ...

Ա. Գ. – Ավա՛ղ, այո, բախումների դրդել, որպեսզի այդ իրավիճակում ի կատար ածվեն Թուրքիայի բաղձալի նպատակները: Ի՞նչ է, գորքը պատահակա՞ն է հավաքվում Իզդիրում: Նույնը Նախիջևանում չէ՞: Կհարձակվեն Հայաստանի վրա, բնականաբար, Ռուսաստանը կփորձի դրա առաջն առնել, և ահա արդեն ստեղծվում է երեք ձակատ. մի կողմից՝ Ղարաբաղ, մյուս կողմից՝ Ադրբեջան, Նախիջևանի տարածք, երրորդ կողմից՝ պայթյունավտանգ Դոնբաս ու Լուգանսկ ...

«ТУРЕЦКИЕ ВОЙСКА НЕ СЛУЧАЙНО СКАПЛИВАЮТСЯ В НАХИДЖЕВАНЕ И ИГДИРЕ: НАПАДУТ НА АРМЕНИЮ»: НАБЛЮДЕНИЯ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА

Гость передачи «Ревю» на телеканале 168 TV – Арташес Гегамян
(18 ноября 2020 г., «168 жам»)

АГАВНИ СУКИАСЯН. – Здравствуйте, уважаемые телезрители. 168 продолжает работать, и в эфире – «Ревю». Сегодня наш гость – председатель партии «Национальное Единение», а также депутат Национального Собрания I, II, III, V и VI созывов Арташес Гегамян.

Г-н Гегамян, 10 ноября Никол Пашинян, президент Азербайджана Ильхам Алиев и президент России Владимир Путин подписали совместное заявление, согласно которому была прекращена война по всей протяженности арцахско-азербайджанской границы, и, в то же время, фактически это – заявление о капитуляции Арцаха. Вчера начальник Генштаба Оник Гаспарян сделал примечательное «открытие», отметив, что война могла и не длиться 44 дня, поскольку на 4-й день войны на заседании Совета безопасности он проинформировал, предупредил и сообщил, в каком состоянии находятся наши силы и какие последствия для нас будет иметь продолжительная война. Вчера поздно вечером дал интервью президент России Владимир Путин. Он также отметил, что 19 октября армянской стороне был предложен вариант прекращения войны, однако премьер-министр Пашинян отказался. Для Вас понятно, почему все-таки война закончилась не на 4-й, 7-й, 20-й, а на 44-й день?

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – Во-первых, спасибо за приглашение. Поскольку представилась возможность выступить в телеэфире, я выражаю свои глубочайшие соболезнования семьям и родственникам погибших воинов, да снизойдет мир на могилы мучеников, и пусть время, хоть немного, по возможности исцелит душевную боль.

Знаете, самое печальное то, что некоторые люди до сих пор пытаются проанализировать последствия сложившейся ситуации, при этом не хотят углубляться, дескать, как же так получилось, что Вооруженные силы Республики Армения, Республики Арцах и наши общества дошли до

такого состояния, что уже через 4 дня стало ясно, что мы не можем противостоять азербайджано-турецкой агрессии, а также наемникам из Сирии, Ливии...

А. С. — ... наемникам.

А. Г. — ... вот именно, бандитам и террористам. Каковы были причины? Они на поверхности. Причина первая: изначально в лице Пашиняна и его группировки у нас были предатели. Причина вторая: в их лице у нас были несведущие, далекие от управления государственной системой люди. И причина третья: сочетание двух вышеупомянутых причин, было и то, и другое. Значит, пока мы не заглянем в истоки, мы не сможем сегодня, характеризуя нынешнюю ситуацию, правильно определить выходы. Причины, как я уже сказал, на поверхности: в течение многих лет людям систематизировано промывали мозги, в частности, этим занимались многие подразделения «Открытого общества» – Фонда Сороса, филиалы религиозной тоталитарной секты «Слово жизни», активисты ЛГБТ-сообщества. Почему бы и нет, ради справедливости следует сказать, что был определенный, не столь малочисленный сегмент народа, который хотел перемен ...

А. С. — ... действительно хотел.

А. Г. — ... да, безусловно, хотел перемен, признаки которых уже обозначались, когда Серж Саргсян заявил о переходе к инклюзивной экономике, и была представлена программа, за которой должен был последовать переход к новой социально-экономической ситуации, ее улучшению, почему бы и нет, смягчению существующих справедливых недовольств. Устранены ли сегодня причины, порождающие эти реалии? Нет, не устранены. Более того, в данном случае силы, финансируемые определенными соросовскими организациями, о которых я уже упоминал, в том числе сея антироссийские настроения, своей деятельностью подготавливали плачевное состояние, когда сформировалась атмосфера, сведшая на нет результат 44-дневной борьбы. Теперь же пытаются перенести вопрос в другое поле и организуют дискуссии вокруг этого поля.

А. С. — Г-н Гегамян, т. е. именно указанные Вами причины побудили Никола Пашиняна сделать расчеты и прийти к заключению, что завершаем войну, например, не 20 октября или в день, когда докладывал Оник Гаспарян, а, скажем, на 44–45-ый день, с серьезнейшими территориальными и человеческими потерями?

А. Г. — Заокеанские силы, почему бы и нет, спецслужбы Туманного Альбиона привели Никола Пашиняна к власти с одной-единственной целью, чтобы Арцах в обязательном порядке отошел к Турции, повторяю, к Турции, а не к ...

А. С. — ... Азербайджану ...

А. Г. — ... под контроль Турции, чтобы обязательно воплотился в жизнь разработанный еще в начале 1990-х Полом Гоблом известный план – установление прямой связи из азербайджанского Зангелана, Джебраила ...

А. С. – ... сухопутная дорога в Турцию ...

А. Г. – Вы абсолютно правы. А не в Нахиджеванскую автономную республику. То есть трубопроводы, будь то газовые или нефтяные, будут проходить не по ныне действующему маршруту, а по югу Армении, что даст возможность, во-первых, сэкономить огромные суммы и, что самое главное, откроет путь для газовых и нефтяных запасов Центральной Азии, которые этим новым, коротким путем будут доставляться в турецкий порт Джейхан в Средиземном море ...

А. С. – Этот ли план был причиной того, что когда в ходе войны военные эксперты говорили, дескать, ударим по нефтепроводам, газопроводам, нанесем экономические убытки и так далее, в ответ слышали нет?

А. Г. – Задним числом нельзя делать какие-либо однозначные выводы. Я отмечаю суть вопроса, а конечной англо-американской (англосаксонской) целью является вывод России из этого региона. Существуют три фундаментальных документа американских властей – документ Национальной безопасности, документ безопасности Оборонного ведомства и третий – Концепция национальной безопасности.

Во всех трех документах положен один и тот же повторяющийся тезис. Что это за тезис? Под врагом номер один (если прямо не говорят «враг», говорят «конкурент») имеют в виду Китай, Россию и Исламскую Республику Иран. Поэтому поставлена задача – любой ценой, в обязательном порядке нейтрализовать, ослабить их. В данном случае речь в первую очередь, конечно же, идет о России, отчасти также об Иране. Одно лишь то обстоятельство, что акционером 30% собственности известного нефтепровода «Баку–Тбилиси–Джейхан» является известный «Бритиш петролеум», следовательно, все действия направлены в первую очередь против России, с учетом, в том числе, того, что в лице Реджепа Тайипа Эрдогана есть лидер, открыто заявляющий о своих пантуранских устремлениях, объединении турецкого мира ...

А. С. – ... объединение турецкого мира.

А. Г. – ... тюркоязычного. А это означает, что любой ценой должны устанавливать контроль, устраняя армянский, христианский клин, вбитый между Нахиджеваном и азербайджанскими Зангеланом и Джебраилом. То есть речь идет о 45-километровой Мегринской государственной границе между Арменией и Исламской Республикой Иран. Таким образом Турция получит дорогу в Туркменистан, Узбекистан, Казахстан, вплоть до Северного Китая, Синьцзян–Уйгурского автономного района (также тюркоязычного), также исламского, словом, имеющего мусульманское население, где также время от времени поднимают голову радикальные исламисты.

А. С. – Господин Гегамян, Вы отметили, что была цель сдать Арцах Турции, а не Азербайджану. Согласно подписанному заявлению, которое еще должно стать главным мирным договором, Арцах отходит к Азербай-

джану. Можно сказать, Турция не получила того, к чему стремилась, вооружая Азербайджан. В то же время ей не удалось стать сопредседательствующей в Минской группе страной. Наряду с этим мы знаем, что Турция концентрирует силы уже на иранской границе: Эрдоган подписал соответствующий парламентский законопроект и отправит войска в Азербайджан. Какого развития событий можно ожидать в этом случае? Смирится ли Турция с тем, чего не добились в Арцахе?

А. Г. – Итак, по порядку. Во-первых, уже очевидно, что изначально операциями азербайджанских вооруженных сил руководили турецкие генералы, есть имена ... В частности, они добились очевидного преимущества благодаря беспилотным летательным аппаратам, управляемым генералом Бахтияром Эрсаем, тактика, которую они использовали в Сирии – Идлибе, Африне. В конце концов их остановили Военно-космические силы России. Генштабом вооруженных сил Азербайджана, фактически, руководил турецкий генерал. Скажу больше, чтобы представить все это в более или менее благоприятном свете, накануне войны де-факто обвинили, изолировали главу азербайджанского генштаба генерала Садыкова, якобы он передал Главному разведывательному управлению российской армии сверхсекретную военную информацию, поскольку его племянники являются крупными бизнесменами в России. Вскоре после этого изолировали также министра обороны Азербайджана. Дошло до того, что в прессе просочилась информация о том, будто азербайджанский генералитет открыто заявил, что завтра или послезавтра (простите, но ясно написано) они захотят лечь в постель с нашими женами. Это сделали турки: Азербайджан стал турецким вилайетом. Другое дело, что сын Гейдара Алиева Ильхам не мог не осознавать этого ...

А. С. – Но что получила Турция?

А. Г. – Минутку, он не мог не осознавать. И именно осознавая, согласился подписать заявление троих, в обход Турции, за что до сих пор проливает крокодиловы слезы. А что получила Турция? На этом этапе – много чего. Во-первых, пусть ни для кого не будет секретом, что около двух тысяч наемников, завербованных Турцией, были перекинуты на освобожденные территории Арцаха, на поле боя, и они сегодня неподконтрольны Алиеву. Иными словами, Турция, прежде всего, имеет там весьма опасную для Азербайджана военную силу ...

А. С. – ... присутствие.

А. Г. – Вы абсолютно правы – присутствие. Затем, с начала войны (это ни для кого не секрет, и никто этого не опровергает) официально заявляли о привлечении более 600 турецких военных экспертов, специалистов по артиллерии и (что было наиболее опасно) беспилотным летательным аппаратам. Обстоятельство третье: все это привело к тому, что сегодня на территории Нахиджеванской автономной республики дислоцированы два кор-

пуса мощнейшей турецкой 3-й пехотной армии, вооруженные самым современным вооружением. И четвертое обстоятельство: у Эрдогана сегодня есть основание разместить в нашем Игдире, который, увы, находится на территории Турции, очень серьезную военную силу...

А. С. – ... переправляют авиацию.

А. Г. – Есть скопления как человеческие, так и техники. Другое обстоятельство: что же выиграла Турция? Сегодня там крайне тяжелая социально-экономическая ситуация. Достаточно сказать, что турецкая лира резко упала. Естественно, это обстоятельство привело к катастрофическому снижению уровня жизни основной части населения, и вдруг «героические» (якобы «героические») действия Турции, де-факто война смягчает все эти реалии. Не случайно в Турции, скажем, в Анталии, два-три дня назад были организованы беспрецедентные празднества, когда люди с азербайджанскими флагами на плечах танцевали на улицах.

Отмечу последнее обстоятельство. Ситуация в Турции настолько тревожная, что даже пантуранский идеолог Ахмет Давутоглу несколько дней назад заявил, что присутствие Эрдогана во власти опаснее коронавируса. Аналогичное заявление о том, что они оказались в очень тяжелом положении, сделал также экс-президент Абдулла Гюль. И теперь политическая элита Республики Армения, также оказавшаяся в сложной ситуации, вместо того чтобы анализировать все это, попытаться на основе фактов и аргументов понять, какова у нас проблема номер один, какие организационные шаги следует предпринять, в какой очередности, в чем заключается главный вопрос – на кого мы можем положиться, занята непонятно чем. Исторический опыт показал, что Российская Федерация – единственный гарант, который может спасти арцахских армян от геноцида. Должны признать, что это так.

А. С. – Господин Гегамян, Вы отметили, что получила Турция. Давайте теперь посмотрим, что получила Россия, что получил Азербайджан, что получили Армения и Арцах. Поговорим о том, что должна делать наша политическая власть в сложившейся ситуации.

А. Г. – Начну с того, что Армения и Арцах получили урок, что нельзя формировать власть на улице, это может иметь губительные последствия для государственности. Это первое. Второе: стало очевидным, что руководство государством, государственное управление требуют серьезнейшего опыта (с одной стороны) и глубоких знаний (с другой). Будь то геополитика, экономика, знание доминирующих направлений геополитического экономического развития и умение формулировать соответствующие задачи в совокупности. Два с половиной года спустя, когда на 4-й день войны встанут и говорят, что мы вынуждены капитулировать, поистине, нужно иметь хотя бы немного чувства достоинства, просить прощения, признать, что «наломал дров», и уйти. Но этого не делается – ни того, ни другого.

А. С. – Почему не делается?

А. Г. – По той простой причине, что они ставленники, в течение 15–20 лет на них были потрачены десятки, сотни миллионов, чтобы произошло то, что произошло. Вам кажется, что беспорядки 1 марта 2008 года были случайностью и что страсти затем не утихали целый год? Еще тогда они хотели сделать то, что фактически сделали сегодня. Ведь основной кандидат в президенты в то время также был сторонником широкой автономии Арцаха в составе Азербайджана. Не удалось. 10–12 лет назад власти, тот же Серж Саргсян, благодаря своей дальновидной политике смогли успокоить страсти, предотвратить кровопролитие в Армении. Было сделано больше: основных провокаторов, зачинщиков, привлеченных к уголовной ответственности, выпустили на свободу. Вторая попытка была предпринята в апреле 2016 года, когда азербайджано-турецкие стратеги предполагали, что решат вопрос путем молниеносного «блицкрига». Но через 4 дня дошли до того состояния, что были вынуждены бежать в Москву и просить мира у начальника Генерального штаба Министерства обороны генерала армии Герасимова ... Обстоятельство третье: когда увидели, что их миллионы долларов уходят коту под хвост, турецко-азербайджанские стратеги и стоящие за ними англосаксы спровоцировали июльские события – захват полка Патрульно-постовой службы с тремя жертвами. Тогда тоже политическая власть проявила дальновидность и не обострила ситуацию. Затем последовали другие действия – массовые демонстрации, протестное движение «Электрик Ереван», пятое, десятое, лозунги которых были оправданы, но пока это были просто тренировки, после которых вдруг пришел он, с черным рюкзаком, абсолютный невежда, вместе с дворняжкой Чало: пришел из Гюмри, добрался до Еревана и организовал восстание.

А. С. – Это было восстание?

А. Г. – Это был переворот. Просто использовали уникальные технологии. Не Никол, не его команда, нет. У технологов цветных революций уже был серьезный опыт. После «революции роз» в Грузии, украинского «евромайдана» в 2013-2014 годах, почему бы нет, после «революции тюльпанов» в Киргизии. Они проанализировали все это, учли все свои упущения и сделали в Армении то, что сделали.

А. С. – Вернемся к моему вопросу. Вы отметили, что в 2016 году удалось остановить войну на 4–5-й день. Почему это стало возможно? В то время основой было качество армяно-российских отношений, бдительность властей, правильно работающая дипломатия? Что же произошло, почему Никол Пашинян два с половиной года говорил нам, что его отношения с Россией блестящие? Кстати, президент России Владимир Путин также в своем интервью отметил, что у них, по сути, каких-либо проблем

с властями Армении нет, они нормально работают. Пашинян говорит, что отношения сегодня рабочие. Почему не удалось остановить войну раньше?

А. Г. – В 2016 году военно-политическое руководство Армении состояло из видных фигур победившей армии, в частности, тот же Сейран Оганян, тот же Юрий Хачатуров, не говоря уже о Серже Саргсяне, который был председателем Комитета обороны Нагорного Карабаха. Они были военными стратегами и понимали, что и когда нужно делать, чтобы дойти до ситуации, когда министр обороны Азербайджана побежит в Москву, будет умолять министра Шойгу и начальника Генштаба Герасимова заключить мир. Естественно, после этого жестокого урока они сделали выводы, поняли, что, используя традиционные боеприпасы, применяя традиционную стратегию на поле боя, они не смогут победить Армению и Арцах. Поэтому все то, что принесло турецкой стороне некоторый успех в сирийской войне, было усовершенствовано. Я говорю о так называемом генерале Эрсая и массовом применении беспилотных летающих аппаратов (байрактаров), к чему армянская сторона не была готова. Не была готова по той простой причине, что все военные деятели, знающие проблему, были изолированы, все военные деятели, имевшие достаточные познания в этой узкой области, были отодвинуты на второй план, против них возбуждались уголовные дела, вокруг них создавалась атмосфера недоверия. При этом задачей номер один, стоявшей перед нашим военно-политическим руководством, было накормить армию клубникой госпожи Эрато (имеется в виду супруга Никола Пашиняна). Решали клубничную проблему, приобретали замечательные самолеты СУ-30СМ за огромные деньги, вместо того чтобы понять, как так случилось, что Турция в начальный период оккупировала огромные территории в Сирии, сделала то же самое в Северном Ираке, что в Ливии ей удалось спасти якобы ливийское правительство и остановить атаку маршала Хафтара на Триполи. И после всего этого даже не подумали, как и что нужно делать ... Откуда им думать, ведь чтобы думать, нужны знания ...

А. С. – *Отсутствие запасов знаний стало причиной нарушения военного баланса, так что ли?*

А. Г. – Это одно из обстоятельств, естественно. Когда ты не способен сформулировать свои задачи, определить их приоритет, очередность, и после всего этого не обосновал и не увидел причинно-следственные связи, чтобы представить их своему военно-политическому союзнику – Российской Федерации, происходит то, что произошло сейчас.

А. С. – *Если не могут этого сделать, то каким партнером отныне может быть Армения для России?*

А. Г. – Если вы внимательно смотрели телевизионное интервью Владимира Путина (я не только смотрел, но и делал заметки), которое было достаточно глубинным и ...

А. С. — ... был подтекст ...

А. Г. — ... четкий подтекст. К тому же большое уважительное отношение к Армении, Арцаху, армянскому народу. Он ни разу не произнес «Нагорный Карабах – территория Азербайджана». Он несколько раз сказал, что еще в 2013 году Российская Федерация вместе с другими странами-сопредседателями Минской группы, в лице Соединенных Штатов Америки и Франции, предложила решения, согласно которым в первую очередь должны быть переданы Азербайджану пять районов (как хотите называйте – освобожденные или зона безопасности). Там должны быть размещены ...

А. С. — ... миротворцы.

А. Г. — Вы абсолютно правы. После этого два района, с учетом того, что обязательно должен быть Лачинский коридор, который по безопасной дороге свяжет Нагорный Карабах с Республикой Армения. Журналист Павел Зарубин специально спросил, а Шуши? Путин заметил, что о Шуши вообще не было речи.

А. С.. — А Пашинаян говорит, что сдача Шуши всегда была в повестке переговоров.

А. Г. — Знаете, я Пашинаю не могу верить по определению, поскольку он говорит то, что ему диктуют англосаксы, а первое лицо великого государства в прямом эфире заявляет, что о Шуши даже речи не было ...

А. С. — ... да, не было. И наш МИД также заявил, что о Шуши речи не было.

А. Г. — Вы правы. Теперь вы хотите, чтобы я сказал, что прав Пашинаян? Не подумают ли люди, телезрители, что «ковид ударил по Гегамяну», подействовал на его мозг. Путин открыто говорит: о Шуши речи не было. Все остальное – лишь оправдания, мотивировки, дабы облегчить свою вину ...

А. С. — А также способ избежать ответственности.

А. Г. — Вопросы ответственности в повестке нет. Он уже вошел в историю Армении в более раболепном образе, нежели мелик Франгюл (человек, имя которого стало в истории Армении синонимом предательства). Он предатель. Я говорю это с болью, не для него, а для сотен тысяч демонстрантов, которые настолько потеряли связь с реальностью, что два с половиной года назад, начиная с 18 апреля, кричали на улицах «Никол-варчапет». Мне больно именно за этих моих соотечественников. Больно, что западные технологии оказались настолько мощными, а прогосударственные силы – настолько лишенными информационных ресурсов и средств, что не смогли противопоставить и аргументировать, что это путь, ведущий к гибели, это было продолжением неудавшегося переворота 2008 года, неудавшегося переворота апреля 2016 года, бунта «Сасна црер» в июле 2016 года (главари которых заявили, что это их право на восстание) и всех тех пробелов, которые имели у нас место быть.

А. С. – Господин Гегамян, мы очевидно видим, что хоть и Никол Пашинян подписал акт о капитуляции (а в истории руководители государств и их команды, подписавшие акт о капитуляции, уходят), тем не менее продолжает занимать свою должность. Он увольняет членов правительства, и складывается впечатление, что, заменяя членов кабинета, намерен сохранить свое кресло. В то же время напряженные времена переживают внепарламентские силы. Мы видим непрекращающиеся митинги с одним и тем же требованием – Никол Пашинян должен уйти, поскольку побежденный лидер не может продолжать переговоры. При этом Никол Пашинян опубликовал дорожную карту и отметил 15 пунктов о том, что мы должны делать, чтобы продолжать жить и развиваться, естественно, под его предводительством. О чем это говорит?

А. Г. – О нескольких вещах ... Прежде всего, предварительное условие номер один для выхода из любой сложной ситуации, которое является одним из основополагающих принципов теории управления, следующее: выявление причин сложившейся ситуации, их изучение, классификация, уточнение ошибок собственных властей (правительства), а именно, что было обусловлено давлением, диктовкой внешних сил и так далее и тому подобное. Если этого не делается и теперь, в очередной раз, формируется повестка с тем расчетом, чтобы внимание населения было сосредоточено не на выявлении первопричин, не на их предотвращении или устранении, а опять же на поисках тех или иных обвинений, виновных и прочее, – это тоже технология. Между тем Владимир Путин в очередной раз говорит нам следующее: нет ли опасности, что в конце концов к власти в Армении придут люди, которые полностью откажутся от подписанного документа? И отвечает: «Это будет самоубийство». Путин говорит, придут власти. Не говорит, что Пашинян будет продолжать работать, делать то или другое, а говорит «придут власти». То есть новые власти, причем в Азербайджане тоже, где царящая эйфория со временем изменится. С какой точки зрения? Сегодня эта страна находится в положении цугцванга, и если она попытается продолжать делать то, что принуждает делать Турция, это опасно. Ведь это принуждение обусловлено, в том числе, теми бандитами (по меньшей мере 1500 человек), которые после арцахских военных операций все еще остаются. Это означает, что аппетиты Турции далеко идущие. В частности, Азербайджан станет одним из вилайетов Турции. А если станет одним из вилайетов Турции, то, смотрите, Путин не случайно несколько раз сказал «Нагорный Карабах» и отделил его от всего: даже эти турецкие миротворческие силы, которые должны находиться в центре мониторинга, по его словам, размещаются на территории Азербайджана. Затем заметил, что территория Азербайджана является территорией автономной, прошу прощения, суверенной страны, и в данном случае именно власть Азербайджана правомочна решать, чьи военные подразделения должны быть разме-

щены на его территории. То есть изначально, подтекстом, не был упомянут Карабах, где не может быть этих сил. То есть таким образом он не признавал принадлежность Нагорного Карабаха Азербайджану. Дважды, с разными оттенками, он спросил: «Чего вы от нас хотите?..».

А. С. – ... сказал, вопрос статуса – в дальнейшем.

А. Г. – Вы абсолютно правы.

А. С. – Теперь когда Вы говорите, что Путин сказал «придут власти», упоминаете этот отрывок. Означает ли это, что эта власть уже ненадежна в плане сотрудничества с Россией и что Россия более не желает продолжать сотрудничать?

А. Г. – Вовсе нет. Было бы неблагоразумно с моей стороны ответить на такой вопрос. С какой точки зрения? Когда президент России что-то говорит, будьте уверены, что все его слова десять, если не двадцать раз подвергались взвешенному анализу российских мозговых центров. Он дал нам понять, чем мы должны руководствоваться. И он также дал понять Турции. Дал понять очень жестко. Нам также дал понять и сказал, что когда Грузия попыталась обстрелять Южную Осетию и Абхазию и народы обратились к России, она признала их независимость. Когда в Крыму также начали притеснять народ, Россия опять же не могла оставаться равнодушной к его справедливым требованиям и поэтому признала независимость полуострова. А подтекст сказанного заключается в том, чтобы вдруг никто не попытался предъявить «претензии» России. Путин четко заявил о нормальных межгосударственных отношениях, о том, что в их основе лежит культурная и религиозная близость, что исторически нас объединяет очень многое, что это даже намного важнее взаимоотношений конкретных людей. Иными словами, сегодня национальные, государственные интересы России требуют, чтобы было сделано все возможное, чтобы свести на нет устремления Турции и стоящих за ней англосаксов, цель которых – укрепить позиции Эрдогана на Южном Кавказе. В частности, опорным пунктом будет Нагорный Карабах – Республика Арцах. Россия понимает, что, не дай Бог, если российские вооруженные силы потеряют контроль над Нагорным Карабахом, следующим будет Северный Кавказ, затем тюркоязычные автономные районы Поволжья, а потом уже и Крым. Вспомните, президент Украины Зеленский и Эрдоган в ходе встречи пришли к согласию, что Крым – неотъемлемая часть Украины. На этом фоне нужно в обязательном порядке разобраться, по какому совпадению перед встречей с Эрдоганом Зеленский встречался с должностными лицами в Лондоне и, в частности, с Ричардом Муром, новоназначенным главой известной секретной разведывательной службы МИ-6. А Ричард Мур после этой встречи вдруг с официальным визитом оказывается в Стамбуле и Анкаре, а турецкая пресса пишет, что с ним лично встретится также пресс-секретарь Эрдогана. То есть они тщательно обдумали, хотели якобы не придавать визиту слишком большо-

А. ГЕГАМЯН

го значения, однако своим заявлением фактически выдали, что все это составляет цепочку. Смотрите, Украина, Турция, Великобритания и Азербайджан изначально были там, вместе с «Бритиш петролеум» и кровеносным сосудом «Баку–Тбилиси–Джейхан» ...

А. С. – И в конце поговорим о 15 пунктах, опубликованных Николом Пашиняном. О чем они? В то же время 17 партий требуют его отставки ...

А. Г. – Да, 17 сил.

А. С. – Проходят многолюдные митинги, а Пашинян публикует дорожную карту из 15 пунктов.

А. Г. – Итак, скажу ... Нужно понять, на что направлена эта карта. Направлена на преодоление последствий всех упущений и ошибок, которые были последствием его «правления». Увеличились ли за 44 дня войны его знания, опыт? Прекратились ли питающие его заокеанские деньги и деньги из Туманного Альбиона, ослабла ли зависимость? Пункты по своему содержанию фактически в основном повторяют то, что было в интервью Владимира Путина. Это не было случайностью. Это было средством дать понять: все, что Вы сказали, в духе ваших слов ночью я незамедлительно ...

А. С. – ... опубликую дорожную карту.

А. Г. – Ночью, в 21:30, Вы выступили, и я уже подготовил дорожную карту. И теперь будет раздувать, будто Путин сказал, что межгосударственные отношения нормальные, мы нормально общаемся.

А. С. – И сказал, что не предатель.

А. Г. – Предатель, так не суди, да не судим будешь. Путин настолько опытный государственный деятель, что не мог сказать «предатель». Если скажет, что «предатель», должен сделать второй, третий шаг. Он в то же время говорит, что у нас такая религиозная, историческая, культурная близость, что отношения между руководителями второстепенны. Если бы сказал «предатель», вторым шагом России должно было стать обращение с официальным иском в Гаагский Международный суд по вопросу своего военно-политического союзника Республики Армения, из-за бездарной (не скажу предательской, пусть это решит трибунал) деятельности лидера которого у нас есть как минимум 4500 жертв. И эти жертвы доказывают, что человек, которого я упомянул, либо просто предатель, либо имеем дело самое меньшее с преступным несоответствием занимаемой должности. А он, повторяю, занял это кресло преступным путем, под давлением введенной в полное заблуждение улицы ...

А. С. – ... оцепив, да ...

А. Г. – ... Национальное Собрание дважды якобы не смогло избрать премьер-министра. В эти дни парламент принял соответствующий законопроект, который был представлен президенту республики на ратификацию. Только в последний день истечения предусмотренного срока президент направил законопроект в Конституционный суд. Между тем было ясно, что

если бы он направил этот документ через два–три дня, естественно, Пашинян таким путем не пришел бы к власти. А он не сделал этого, поскольку в качестве посредников выступали серьезнейшие геополитические силы. Для того чтобы противостоять им, нужно было, чтобы был человек или группа людей, которые были не столь уязвимыми.

А. С. – И в конце, сможет ли Пашинян своими 15-ю пунктами в конце концов спасти свою власть?

А. Г. – Вопросы спасения власти сегодня нет. Сегодня есть гораздо более серьезная задача – спасение Республики Армения от новых возможных бедствий...

А. С. – Эти пункты об этом, г-н Гегамян.

А. Г. – Минутку. Пока не устранишь причину бедствия, не сможешь его предотвратить. Причина в Пашиняне. При Пашиняне помимо новых испытаний, армянский народ ничего другого не ждет. Он – бедствие, угроза для армянского государства. Вы представляете, мы дошли до того, что по крупным телеканалам нашего основного геополитического союзника Российской Федерации, будь то «Россия 1», «ОРТ», «НТВ» или «ТВЦ», во время основных передач с политическим оттенком открыто произносят слова «этот негодяй», «этот предатель». Я как армянин чувствую себя оскорбленным, это означает, что мы действительно беспринципные, раз терпим человека, которого называют «предателем» и приводят конкретные аргументы. А мы терпим ... Между тем задача ясна как день: кукловоды поставили перед ним задачу – теперь уже добиться гражданских ...

А. С. – ... гражданских столкновений ...

А. Г. – К сожалению, да. Спровоцировать столкновения, чтобы в такой ситуации воплотились в жизнь заветные цели Турции. Не думаете ли вы, что войско в Игдире концентрируется случайно? То же самое происходит в Нахиджеване. Нападут на Армению, Россия, естественно, попытается остановить атаки, и вот уже создаются три фронта: с одной стороны – Карабах, с другой – Азербайджан, территория Нахиджевана, с третьей стороны – взрывоопасные Донбасс и Луганск ...

АРМЯНСКИЕ ПОЛИТИКИ ОТРЕАГИРОВАЛИ НА ОТСТАВКИ В ПРАВИТЕЛЬСТВЕ ПАШИНЯНА

Известные армянские политики прокомментировали массовые отставки в правительстве Армении, которое возглавляет премьер Никол Пашинян. Ранее Пашинян подвергся резкой критике в том числе за подписание соглашения по Карабаху, в результате которого непризнанная Нагорно-Карабахская Республика лишилась значительной части территории. В пятницу в отставку подали министр обороны Давид Тоноян, министр труда и социальных вопросов Заруи Батоян и министр по чрезвычайным ситуациям Феликс Цолакян. Несколько дней назад со своей должности ушел глава МИД Армении Зограб Мнацаканян.

Находящиеся в Москве известные армянские политики, которые приняли участие в заседании «Лазаревского клуба», в беседе с корреспондентом Федерального агентства новостей (ФАН) заявили, что отставки отдельных членов кабинета – это только способ отвести удар от главного виновника военного поражения Еревана и политического кризиса в стране – премьер-министра Никола Пашиняна.

Бывший депутат Национального Собрания (парламента) Армении, председатель партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян начал с притчи о болоте с квакающими лягушками, от которых никому не было покоя. Однако сколько ни бросали в лягушек камни, толку не было. Положение спас мальчик, который бросил всего один камень, после чего лягушачий концерт прекратился.

«Надо бросать в «дирижера», – объяснил он свой успех.

Эта притча как нельзя лучше иллюстрирует происходящее в Армении, считает Гегамян.

«Надо снимать дирижера всей этой трагической вакханалии, и имя этого дирижера – Никол Воваевич Пашинян, а все нынешние перестановки – это просто курам на смех», – заявил армянский политик.

По словам Гегамяна, все беды Армении начались два с половиной года назад, когда в стране произошел госпереворот, на волне которого Пашинян пришел к власти. Однако почва для переворота была подготовлена заранее, уверен собеседник ФАН.

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

«Вся эта соросовская камарилья (организации, финансируемые американским миллиардером Джорджем Соросом) использовала в Армении наработки «цветных революций» в Грузии, на Украине, в Киргизии и так далее», – отметил он.

«Силы, которые привели Пашиняна к власти, притаились и теперь действуют исподтишка, пытаясь всеми силами дискредитировать Россию и инициировать гражданские беспорядки, чтобы довершить то, что не успели сделать азербайджанско-турецкие войска при поддержке боевиков ИГИЛ (запрещена в РФ), переброшенных из Сирии», – подчеркнул Арташес Гегамян.

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔԵԼ ԵՆ ՓԱՇԽՆՅԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Հայ հայտնի քաղաքական գործիչները մեկնաբանել են Հայաստանի կառավարության, որը գլխավորում է վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը, զանգվածային հրաժարականները: Ավելի վաղ Փաշինյանը ենթարկվել էր խիստ քննադատության, այդ թվում՝ Ղարաբաղի վերաբերյալ համաձայնագիրը ստորագրելու պատճառով, որի հետևանքով չճանաչված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը զրկվեց տարածքի զգալի մասից: Ուրբաթ հրաժարական են տվել պաշտպանության նախարար Դավիթ Տոնոյանը, աշխատանքի նախարար Զարուհի Բաթոյանը և արտակարգ իրավիճակների նախարար Ֆելիքս Ցոլակյանը: Մի քանի օր առաջ պաշտոնից հեռացել էր Հայաստանի ԱԳՆ ղեկավար Զոհրաբ Մնացականյանը:

Մոսկվայում գտնվող հայ հայտնի քաղաքական գործիչները, որոնք մասնակցում էին «Լազարյան ակումբի» նիստին, Федеральное агентство новостей (ФАН) թղթակցի հետ զրույցում հայտարարել են, որ կաբինետի որոշ անդամների հրաժարականները միայն միջոց են՝ հարվածը շեղելու Երևանի ռազմական պարտության և երկրի քաղաքական ճգնաժամի գլխավոր մեղավոր՝ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանից:

Հայաստանի Ազգային ժողովի (խորհրդարանի) նախկին պատգամավոր, «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանը սկսեց կռկռացող գորտերով ձախճի մասին առակից, որոնց կռկռոցից ոչ ոք հանգիստ չուներ: Բայց որքան էլ գորտերի վրա քարեր էին նետում, վիճակը չէր փոխվում: Իրադրությունը փրկեց մի տղա, որն ընդամենը մեկ քար նետեց, ինչից հետո գորտերի համերգն ավարտվեց:

«Պետք է դիրիժորի վրա քար նետել», – բացատրեց նա իր հաջողությունը:

Այս առակն ավելի քան ճիշտ է նկարագրում այն, ինչ տեղի է ունենում Հայաստանում, կարծում է Գեղամյանը:

«Պետք է հանել այս ողջ ողբերգական վաքխանալիայի դիրիժորին, և այդ դիրիժորի անունն է՝ Նիկոլ Վոլայի Փաշինյան, իսկ ներկայիս բոլոր փոխատեղումները պարզապես հավի ծիծաղն են առաջացնում», – ասաց հայ քաղաքական գործիչը:

Ըստ Գեղամյանի՝ Հայաստանի բոլոր դժբախտություններն սկսվեցին երկուսուկես տարի առաջ, երբ երկրում տեղի ունեցավ պետական հեղաշր-

ջում, որի ալիքի վրա Փաշինյանը եկավ իշխանության: Բայց հեղաշրջման համար հողը նախապատրաստվել էր նախապես, համոզված է ՓԱԻ-ի գրուցակիցը:

«Այս ամբողջ սորոսական խառնամբոխը (կազմակերպություններ, որոնք ֆինանսավորվում են ամերիկյան միլիարդատեր Ջորջ Սորոսի կողմից) Հայաստանում օգտագործեց Վրաստանի, Ուկրաինայի, Դոդզստանի «գունավոր հեղափոխությունների» գործիքանին և այսպես շարունակ», – նշեց նա:

«Ուժերը, որոնք իշխանության բերեցին Փաշինյանին, թաքնվել են և հիմա գործում են գաղտագողի՝ փորձելով ամբողջ ուժով վարկաբեկել Ռուսաստանն ու հրահրել քաղաքացիական անկարգություններ, որպեսզի ավարտին հասցնեն այն, ինչը չհասցրին անել ադրբեջանա-թուրքական զորքերը ԻԼԻՊ-ի (արգելված է ՌԴ-ում)՝ Սիրիայից այստեղ նետված գրոհայինների աջակցությամբ», – ընդգծեց Արտաշես Գեղամյանը:

ИНТЕРВЬЮ АРТАШЕСА ГЕГАМЯНА РОССИЙСКОМУ МЕЖДУНАРОДНОМУ ТЕЛЕКАНАЛУ RUSSIA TODAY

КОРРЕСПОНДЕНТ. – Сегодня у нас в гостях экс-мэр г. Еревана, депутат Национального Собрания Республики Армения пяти созывов Арташес Мамиконович Гегамян. Здравствуйте, господин Гегамян.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – Здравствуйте. Спасибо за приглашение участвовать в эфире авторитетного телеканала Russia Today.

КОРР. – В начале, Арташес Мамиконович, давайте поставим в известность зрителей в арабском мире о ходе происходящих в Вашем регионе событий. Есть очень много информации, которую мы знаем, но эта информация или не доходит до арабских зрителей, арабоязычных телезрителей или эта информация искажается. Что касается вопроса о том, что Россия предала Армению, так как многие говорят, что Россия отдала Арцах Азербайджану и отдала Кавказ Турции и т. д. Я задам Вам вопрос: правда ли подобная информация?

А. Г. – Во-первых, хочу изначально категорично не согласиться с утверждением, что Россия предала Армению и Арцах. Россия спасла народ Республики Арцах от геноцида. От геноцида со стороны турецко-азербайджанской военщины, со стороны сирийских наемников-террористов из Идлиба, которые военно-транспортной авиацией Турции были переброшены из Идлиба в Газиантеп, это в Турции, а оттуда в театр военных действий в регион Арцаха. Россия, повторяю, спасла от геноцида народ, армянское население Республики Арцах. Что касается неожиданности, якобы неожиданности, азербайджанской агрессии, то ничего подобного. Азербайджан готовился и не один год к агрессии против Республики Арцах. В апреле 2016 года азербайджанцы развязали войну, которая вошла в историю, как четырехдневная Апрельская (2016 г.) война, но в то время армянской стороне удалось разгадать все военно-тактические планы противника и отбросить азербайджанские и турецкие военные подразделения на свои исходные позиции. Тогда турецко-азербайджанское руководство, я имею в виду военное, а скорее турецкое военное руководство приняло совершенно другие тактические уловки, а именно: вся тактика, которая на первых порах имела успех во время вооруженных действий в Сирии, я имею в виду Турции, в рай-

оне Идлиба и Африна с применением беспилотных летательных аппаратов, которыми руководил турецкий генерал Бахтияр Эрсай, впоследствии уже 27 сентября текущего года в отшлифованном виде перевели и применили в Арцахском театре военных действий на линии соприкосновения Вооруженных сил Армии обороны Арцаха с Вооруженными силами Азербайджана и Турции. И совершенно не случайно, что Турция месяцами ранее вместе с азербайджанскими Вооруженными силами провела военные учения в районе Нахиджевана, на границе Азербайджана с Арменией. Так вот если отслеживать суть, содержание этих военных манёвров, то станет ясно, что это была тренировочная акция накануне широкомасштабного наступления. Турция уже давно превратила Азербайджан из независимого государства в свой очередной вилайет.

КОРР. – Господин Гегамян, соответствует ли действительности та информация, что началу военных действий предшествовали предложения со стороны сопредседателей Минской группы ОБСЕ, отдельно от России, по мирному урегулированию Нагорно-карабахского конфликта?

А. Г. – Это, бесспорно, истина. Россия неоднократно предлагала те решения, которые имеют хождение в переговорном процессе, начиная с 2011 года, о чем на днях со всей убедительностью подтвердил Президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин. С 2011 года Россией были выдвинуты предложения (Казанский документ) по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта: уже спустя 10 лет, 27 сентября т. г. с российской стороны поступило новое предложение о том, что прекращаются все военные действия, Армения, вернее Арцах, отводит силы Армии обороны с пяти азербайджанских районов, которые служили зоной безопасности, далее начинаются мирные переговоры, в ходе которых стороны обязуются, точнее – Армия обороны Республики Арцах, что она отойдет и от двух территорий, связывающих Республику Арцах с Республикой Армения, естественно, оставляя соответствующий коридор, который будет связывать Республику Арцах с Республикой Армения, так называемый Лачинский коридор. Никол Пашинян отверг все эти предложения по той простой причине, что он не является в своих решениях независимым человеком, американские спец. службы со спец. службами с берегов Туманного Альбиона, собственно, привели его к власти с одной-единственной целью: сдать Арцах не Азербайджану, а Турции с тем чтобы исламская дуга, соединяющая Нахиджеван с Зангеланом, Джебраилом и Физули, то есть с Азербайджаном на границе с Ираном, сомкнулась. Дальше – больше. Исламский пояс должен был перекинуться на государства Центральной Азии, на Туркмению, Кыргызстан, Узбекистан, Таджикистан, далее в Казахстан вплоть до Синьцзян-Уйгурской автономии на севере Китайской Народной Республики. А там, глядишь, уже доберутся и до Российского Поволжья, и, что самое страшное, в обязатель-

ном порядке, это уже очевидно для любого аналитика, в это же самое время будут инициированы военные действия известным КВН-щиком, который сейчас является президентом Украины, Владимиром Зеленским. Который совершенно не случайно был с визитом в Турции, вру, вначале с визитом в Великобритании, где почему-то встречался с новоназначенным руководителем MI-6 Ричардом Муром. Далее он был с официальным визитом в Турции, где без афиширования встречался также с султаном Эрдоганом.

КОРР. – Арташес Мамиконович, соответствует ли действительности муссируемая в СМИ информация, что в ходе войны Россия не оказывала надлежащей военной помощи Республике Армения и Арцаху?

А. Г. – Мы живем в 2020 году XXI века. Даже перелет птиц фиксируется с соответствующих космических станций, с космоса. Конечно же, Россия удовлетворяла все военные запросы не Арцах, а Республики Армения. Другое дело, что изначально Николом Пашиняном и его сподручными не ставилась задача отстоять независимость Республики Арцах. Стояла задача, выдвинутая его кукловодами из-за океана и с берегов Туманного Альбиона, сдать Арцах Турции. То есть англосаксы преследовали свои вполне меркантильные цели – создать территорию хаоса на южном подбрюшье России с тем, чтобы все нефте- и газопроводы были задействованы не по тем маршрутам, которые сегодня действуют – «Баку–Тбилиси–Джейхан», «Баку–Тбилиси–Эрзрум», а чтобы напрямую через Физули, Джебраил, Зангелан были бы подсоединены с Нахиджеваном и дальше проложены до средиземноморского порта Джейхан. Это заветная мечта азербайджано-турецких стратегов. И если к этому добавить, что экспортный газопровод «Турецкий поток–2», на строительство которого было потрачено (в основном Россией) около 7 млрд евро, сейчас газопровод со стороны России наполняется лишь на 20 с небольшим процентов, то комментарии излишни. На первом месте по поставкам газа, как мы понимаем, Азербайджан (наполняет до 50%), на втором месте – Иран (около 30%). Это все одна большая цепочка, которая увязывается с далеко идущими неосманскими вождедениями султана Эрдогана. Мечтами султана Эрдогана о Великом Туране в полном соответствии с небезызвестной теорией Пантуранизма. Он хочет воссоздать Великий Туран. И не случайно, что автор современной версии Великого Турана Ахмет Давутоглу, анализируя действия своего прежнего шефа Реджепа Эрдогана, сказал, что в настоящее время для Турции, собственно и для мира, ковид не столь опасен, сколь опасен Реджеп Тайип Эрдоган. Конечная цель, повторяю, со стороны заокеанских кукловодов и их коллег с берегов Туманного Альбиона – создать территорию хаоса, управляемого с их стороны, на южном подбрюшье России, по всему периметру российско-южно-кавказских и российско-центральноазиатских республик, бывших госу-

дарств Советского Союза, нынче называемых странами СНГ. И в это же самое время, будьте в этом уверены, что Украина будет инициировать военную агрессию против Донецка и Луганска, против Донецкой и Луганской республик. И совершенно не случайно, что в ходе последнего визита в Турцию президента Украины султан Реджеп полностью поддержал Зеленского в его притязаниях на Крым, на Республику Крым, которая, в полном соответствии с Международным правом, является субъектом Российской Федерации. Происходящее ныне – это предтеча, к сожалению, очень опасных замыслов разного рода глобалистов и Турции, которые преследуют одну-единственную цель – чтобы транснациональные глобальные финансовые, военные корпорации Запада вернули бы утраченное ими монопольное положение, сам факт однополярного мира. Успехи России, будь то в космосе, будь то в разработке самых современных вооружений, равных которым сегодня нет в мире, конечно же, не могут не беспокоить англичан и американцев, причём независимо от того, кто там находится во власти. Их конечные цели остаются неизменными, а именно: сохранение однополярного мира. Чтобы убедиться в этом, достаточно изучить Стратегию национальной безопасности США, где Китай, Россия и Иран называются, в случае Китая – противником, то в случае России – ревизионистским государством. И это совершенно не случайно. США преследуют вполне конкретные цели – доминирование не только в Европе, но и в Евразии.

КОРР. – Господин Гегамян, почему премьер-министр Н. Пашинян не обратился за помощью к союзникам Армении на Западе? Ведь в политических кругах бытует мнение, что нынешние власти Армении прозападные.

А. Г. – Весь вопрос в том, что мы должны четко признать, отметить тот факт, что Пашинян не является самостоятельной политической фигурой. Он ведомый, его ведущие находятся в Вашингтоне и в Лондоне. Пашинян имитирует, что, дескать, он советовался с Западом, советовался там с друзьями, своими покровителями. Ничего подобного. В Арцахе был реализован сценарий, который был задействован, начиная с апреля–мая 2018 года, кукловодами, стратегами цветных революций. И сценарий их удался. К нашему счастью, Россия-таки нашла возможность, чтобы приостановить опасность геноцида армян Арцаха. Вы думаете, что было случайно, когда за пару недель до окончания военных действий руководитель Службы внешней разведки России Сергей Евгеньевич Нарышкин сказал, что в районе боевых действий есть наемные боевики-террористы? Вы думаете случайно, когда в разгар боевых действий было также заявлено, что кроме сирийских террористов в регионе боевых действий есть и спецназовцы Турции? Потом это же самое было сказано Сергеем Викторовичем Лавровым, я уже не говорю о том, что это было также заявлено со стороны Владимира Владимировича Путина. То есть еще в начале военных действий Пашиняну были даны соответствующие меседжи, которые он, прикинувшись

дурачком, а это у него хорошо получается, потому что это сродни тому, кем он на самом деле есть, плюс его ангажированность со стороны известных сил Запада привели к тому, что он оттягивал заключение мира до тех пор пока-таки не добились тех целей, которые ставили перед собой турецко-азербайджанские стратеги и их закордонные заказчики. Весь вопрос в этом. И сейчас, если мы будем теоретизировать относительно того, как это случилось, что случилось так, мы изначально попадем в заранее уготованный нам сценарий. Надо прежде всего выяснить причины, которые привели к этому состоянию. Когда мы выясним причины, тогда объяснение всего будет намного проще. Так, о причинах, подлинных причинах развязывания войны Азербайджаном почему-то умалчивается, не говорится, что еще в мае 2018 года Дональд Трамп, поздравляя президента Азербайджана И. Алиева в связи со 100-летней годовщиной Азербайджанской Демократической Республики, выразил уверенность, что в предстоящие месяцы новое руководство Армении откроет возможности для урегулирования Нагорно-карабахского конфликта. Дальше вся политика Н. Пашиняна была подчинена достижению этой цели.

КОРР. – Арташес Мамиконович, как Вы оцениваете перспективы признания Республики Арцах в условиях, когда этот вопрос станет предметом обсуждения Сенатом Франции?

А. Г. – Пять ведущих политических фракций Сената Франции выступили с консенсусной инициативой принять резолюцию с призывом к правительству своей страны признать независимость Нагорно-Карабахской Республики. Это, конечно же, беспрецедентное решение, оно обусловлено, с одной стороны, желанием французского руководства и политического класса Франции наказать строптивого турецкого султана Эрдогана в силу его хамских высказываний в адрес президента Франции Эммануэля Макрона и французов, французской политической элиты в связи с трагическими событиями, связанными с обезглавливанием во французском городе Конфлан-Сент-Онорин преподавателя и последующей после этого реакцией властей и французов, с другой стороны, во Франции есть довольно-таки солидная армянская община, которая представляет собой весомую политическую силу в стране. Я уже не говорю о традиционных дружественных отношениях, имеющих глубокие исторические корни между Францией и Арменией. Вспомним небезызвестный исторический роман «40 дней Муса-дага», написанный Францем Верфелем, где об этом очень трогательно написано ...

КОРР. – Большое спасибо, Арташес Мамиконович.

А. Г. – Вам спасибо.

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ RUSSIA TODAY ՀԵՌՈՒՍԱԱԼԻՔԻՆ

ԹՂԹԱԿԻՑ – Այսօր մեր հյուրն է Երևանի նախկին քաղաքապետ, Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի հինգ գումարումների պատգամավոր Արտաշես Մամիկոնի Գեղամյանը: Բարև Ձեզ, պարոն Գեղամյան:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Բարև ձեզ: Շնորհակալություն Russia Today հեղինակավոր հեռուստաալիքի եթերին մասնակցելու հրավերի համար:

ԹՂԹ. – Արտաշես Մամիկոնովիչ, եկեք սկզբում արաբական աշխարհի հանդիսատեսներին տեղեկացնենք Ձեր տարածաշրջանում տեղի ունեցող իրադարձությունների ընթացքի մասին: Շատ տեղեկատվություն կա, որին մենք տեղյակ ենք, բայց այդ տեղեկատվությունը կամ չի հասնում արաբ ունկնդիրներին, արաբախոս հեռուստադիտողներին, կամ էլ այդ տեղեկատվությունը խեղաթուրվում է: Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թե Ռուսաստանը դավաճանել է Հայաստանին, քանի որ շատերն են ասում, թե Ռուսաստանն Արցախը տվեց Ադրբեյջանին, Կովկասն էլ տվեց Թուրքիային, և այլն: Ձեզ ուղղված հարցս այսպիսին է. արդյո՞ք նման տեղեկատվությունը ճիշտ է:

Ա. Գ. – Նախ՝ ցանկանում եմ սկզբից նեթ կտրականապես չհամաձայնել այն պնդմանը, թե Ռուսաստանը դավաճանել է Հայաստանին ու Արցախին: Ռուսաստանը փրկեց Արցախի Հանրապետության ժողովրդին ցեղասպանությունից: Թուրք-ադրբեյջանական հրոսակների, Իդլիբի սիրիացի վարձկան ահաբեկիչների ցեղասպանությունից, որոնք Թուրքիայի ռազմատրանսպորտային ավիացիայով Իդլիբից նետվել էին Գազիանթեփ, դա Թուրքիայում է, իսկ այնտեղից՝ Արցախի տարածաշրջանի ռազմական գործողությունների թատերաբեմ: Ռուսաստանը, կրկնում եմ, ցեղասպանությունից փրկեց Արցախի Հանրապետության ժողովրդին, հայ բնակչությանը: Ինչ վերաբերում է անսպասելիությանը, իբր, ադրբեյջանական ագրեսիայի անսպասելիությանը, ապա նման ոչ մի բան չկա: Ադրբեյջանը պատրաստվում էր, և ոչ մեկ տարի, ագրեսիայի Արցախի Հանրապետության դեմ: 2016 թ. ապրիլին ադրբեյջանցիները պատերազմ սկսեցին, որը պատմության մեջ մտավ որպես Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմ, բայց այն ժամանակ հայկական կողմին հաջողվեց կռահել հակառակորդի ռազմամարտավարական բոլոր պլանները և հետ շարտել ադրբեյջանական ու թուրքական ստորաբաժանումները դեպի իրենց ելման դիրքեր: Հաշվի առնելով այդ ամենը՝ հե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տագայում թուրք-ադրբեջանական ղեկավարությունը, նկատի ունեն ռազմականը, ավելի շուտ՝ թուրքական ռազմական ղեկավարությունը միանգամայն այլ մարտավարական հնարքներ կիրառեց, դիցուք. ամբողջ մարտավարությունը, նկատի ունեն Թուրքիային, որը սկզբնական շրջանում հաջողություն էր ունեցել Սիրիայում՝ Իդլիբի և Աֆրինի շրջանում, անօդաչու թռչող սարքերի օգտագործմամբ, որոնք ղեկավարում էր թուրք զենքերալ Բախտիյար Էրսայը, և արդեն ընթացիկ տարվա սեպտեմբերի 27-ին, ավելի հղկված ձևով տեղափոխեցին ու կիրառեցին արցախյան մարտական գործողությունների թատերաբեմում, Արցախի Պաշտպանության բանակի զինված ուժերի և Ադրբեջանի ու Թուրքիայի զինված ուժերի շփման գծում: Եվ բնավ պատահական չէ, որ Թուրքիան ամիսներ առաջ ադրբեջանական զինված ուժերի հետ զորավարություններ էր անցկացրել Նախիջևանի շրջանում, Հայաստանի հետ Ադրբեջանի սահմանին: Եվ ահա, եթե հետևենք ռազմական այս մանևրների էությանը, բովանդակությանը, ապա պարզ է դառնում, որ դա վարժանք էր լայնածավալ հարձակման նախօրեին: Թուրքիան արդեն վաղուց Ադրբեջանն անկախ պետությունից վերածել է իր հերթական վիլայեթի:

ԹԴԹ. – Պարոն Գեղամյան, արդյո՞ք համապատասխանում է իրականությանն այն տեղեկատվությունը, թե ռազմական գործողությունների սկսվելուն նախորդել են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների, առանձին՝ Ռուսաստանի կողմից, առաջարկություններ Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման վերաբերյալ:

Ա. Գ. – Դա, անվիճելիորեն, ճշմարտություն է: Ռուսաստանը քանիցս առաջարկել է այն լուծումները, որոնք ընթացիկ են բանակցային գործընթացում՝ սկսած 2011 թվականից, ինչի մասին օրերս ամենայն համոզությամբ հավաստեց Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը: 2011 թվականից Ռուսաստանը ներկայացրել է առաջարկություններ (Կազանի փաստաթուղթ) Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ. արդեն 10 տարի անց՝ ս. թ. սեպտեմբերի 27-ին, ռուսական կողմը նոր առաջարկությամբ հանդես եկավ այն մասին, որ դադարեցվում են բոլոր մարտական գործողությունները, ավելի ճիշտ՝ Արցախի Պաշտպանության բանակի ուժերը դուրս են բերում ադրբեջանական հինգ շրջաններից, որոնք անվտանգության գոտի էին ծառայում, այնուհետև սկսվում են խաղաղ բանակցություններ, որոնց ընթացքում կողմերը, ավելի ստույգ՝ Արցախի Հանրապետության Պաշտպանության բանակը, պարտավորվում է, որ դուրս կգա նաև երկու տարածքներից, որոնք Արցախի Հանրապետությունը կապում են Հայաստանի Հանրապետության հետ, բնականաբար, համապատասխան միջանցք, այսպես կոչված, Լաչինի միջանցքը թողնելով: Նիկոլ Փաշինյանը մերժեց այս բոլոր առաջարկները այն պարզ պատճառով, որ իր որոշումների մեջ նա անկախ մարդ չի հանդիսանում, ամերիկյան հատուկ ծառայությունները Մառախլապատ Ալբիոնի հատուկ ծառայությունների հետ միասին, ըստ էության, նրան իշխանության բերեցին միայն մի նպատակով՝ այն է. Արցախը հանձնել ոչ թե Ադրբեջանին, այլ Թուրքիային, որպեսզի Նախի-

ջևանը Ջանգելանի, Ջեբրայիլի և Ֆիզուլիի, այսինքն՝ Ադրբեջանի հետ կապող Իսլամական աղեղը Իրանի հետ սահմանին միավորվի: Հետո ավելին է: Իսլամական գոտին պետք է հասներ Կենտրոնական Ասիայի պետություններ՝ Թուրքմենստան, Ղրղզստան, Ուզբեկստան, Տաջիկստան, հետո՝ Ղազախստան, ընդհուպ մինչև Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության հյուսիսում գտնվող Սինցզյան-Ույղուրական ինքնավար մարզ: Իսկ այնտեղ, մեկ էլ տեսար, արդեն կարող են հասնել նաև ռուսական Պովոլժիեին, և ինչն ամենաահավորն է՝ անպայման, դա արդեն ակնհայտ է ցանկացած վերլուծաբանի համար, այդ նույն ժամանակ կսկսվեն ռազմական գործողություններ հայտնի ԿՎՆ-ականի, որն այժմ Ուկրաինայի նախագահն է՝ Վլադիմիր Ջելենսկու կողմից: Ու բնավ պատահաբար չէ, որ այցելեց Թուրքիա, ճիշտ չեմ ասում՝ սկզբում այցով եղավ Մեծ Բրիտանիայում, որտեղ, չգիտես ինչու, հանդիպում ունեցավ ՄԻ-6-ի նորանշանակ ղեկավար Ռիչարդ Մուրի հետ: Հետո պաշտոնական այցով մեկնեց Թուրքիա, որտեղ առանց հրապարակայնության հանդիպում ունեցավ նաև սուլթան Էրդողանի հետ:

ԹՂԹ. – Արտաշես Մամիկոնովիչ, իրականությանը համապատասխանում է արդյոք ՋԼՄ-ներում արծարծվող տեղեկատվությունը, թե պատերազմի ընթացքում Ռուսաստանը պատշաճ ռազմական օգնություն չցուցաբերեց Հայաստանի Հանրապետությանը և Արցախին:

Ա. Գ. – Մենք ապրում ենք 21-րդ դարում, 2020 թվականին: Անգամ թռչունների թռիչքն է ֆիքսվում համապատասխան տիեզերակայաններից, տիեզերքից: Իհարկե, Ռուսաստանը բավարարում էր ոչ թե Արցախի, այլ Հայաստանի Հանրապետության ռազմական պահանջմունքները: Այլ բան է, որ սկզբում Նիկոլ Փաշինյանը և նրա ձեռքի տակ գտնվողները խնդիր էին դնում պաշտպանելու Արցախի Հանրապետության անկախությունը: Օվկիանոսի այն կողմի և Մառախլապատ Ալբիոնի նրա տիկնիկավարների կողմից խնդիր էր դրված Արցախը հանձնել Թուրքիային: Այսինքն՝ անգլոսաքսերը հետապնդում էին իրենց միանգամայն մերկանտիլ նպատակները՝ ստեղծել քառսի տարածք Ռուսաստանի հարավային մատույցներում, որպեսզի նավթա- և գազատարները գործարկվեն ոչ թե այն երթուղով, որոնք այսօր գործում են՝ «Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան», «Բաքու-Թբիլիսի-Էրզրում», այլ որպեսզի ուղիղ հենց Ֆիզուլիով, Ջեբրայիով, Ջանգելանով միացվեն Նախիջևանին և հետո հասնեն մինչև միջերկրածովյան Ջեյհան նավահանգիստ: Սա ադրբեջանա-թուրքական ստրատեգիների բաղձալի երազանքն է: Եվ եթե սրան հավելենք այն, որ «Թուրքական հոսք-2» արտահանման գազատարը, որի կառուցման վրա ծախսվել է (հիմնականում Ռուսաստանի կողմից) մոտ 7 մլրդ եվրո, այժմ գազատարը Ռուսաստանի կողմից մատակարարում է միայն 20 տոկոսից մի փոքր ավելի, ապա մեկնաբանություններն ավելորդ են դառնում: Գազի մատակարարման գծով առաջին տեղում, ինչպես հասկանում ենք, Ադրբեջանն է (մատակարարում է մինչև 50%), երկրորդ տեղում՝ Իրանը (մոտ 30%): Այս ամենը մի մեծ շղթա է, որը շաղկապվում է սուլթան Էրդողանի հեռուն գնացող նեոսոմանյան տենչանքների հետ:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Մեծ Թուրանի մասին սուլթան Էրդողանի երազանքների հետ՝ պանթուրանիզմի ոչ անհայտ տեսությանը լրիվ համապատասխանությամբ: Նա ցանկանում է վերստեղծել Մեծ Թուրանը: Եվ պատահական չէ, որ «Մեծ Թուրանի» ժամանակակից վարկածի հեղինակ Ահմեթ Դավութօղլուն, վերլուծելով իր նախկին շեֆ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի գործողությունները, ասել է, որ ներկայում Թուրքիայի, ըստ էության, նաև աշխարհի համար «Քովիդն» այնքան վտանգավոր չէ, որքան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը: Անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարների և Մառախլապատ Ալբիոնի նրանց գործընկերների վերջնականատակը, կրկնում են, քաոսի տարածքի ստեղծումն է, որը կկառավարվի իրենց կողմից, Ռուսաստանի հարավային մատույցներում, ռուս-հարավկովկասյան և ռուս-կենտրոնաասիական հանրապետությունների՝ Խորհրդային Միության նախկին պետությունների, որոնք այժմ անվանվում են ԱՊՀ երկրներ, ողջ պարագծով: Եվ հենց այդ նույն ժամանակ, համոզված եղեք, որ Ուկրաինան ռազմական ագրեսիա կսկսի Դոնեցկի և Լուգանսկի, Դոնեցկի ու Լուգանսկի հանրապետությունների դեմ: Եվ բնավ պատահական չէ, որ Ուկրաինայի նախագահի՝ Թուրքիա կատարած վերջին այցելության ժամանակ սուլթան Էրդողանը լիովին աջակցեց Ձեյնսկուն Դրիմի՝ Դրիմի Հանրապետության հանդեպ ունեցած իր նկրտումներում, որը, Միջազգային իրավունքին լրիվ համապատասխանությամբ, Ռուսաստանի Դաշնության սուբյեկտ է: Ներկայում տեղի ունեցողը, ցավոք, նախերգանքն է տարատեսակ գլոբալիստների և Թուրքիայի շատ վտանգավոր մտահղացումների, որոնք հետապնդում են միայն մեկ նպատակ, որպեսզի Արևմուտքի վերագային գլոբալ ֆինանսական, ռազմական կորպորացիաները վերադարձնեն իրենց կորցրած մոնոպոլ դիրքը, միաբևեռ աշխարհի փաստն ինքնին: Ռուսաստանի հաջողությունները, լինեն դրանք տիեզերքում, թե ամենաարդիական սպառազինությունների մշակումներում, որոնց հավասարն այսօր աշխարհում չկա, անշուշտ, չեն կարող չանհանգստացնել անգլիացիներին ու ամերիկացիներին, ընդ որում՝ անկախ այն բանից, թե ով է այնտեղ գտնվում իշխանությունում: Նրանց վերջնական նպատակները մնում են անփոփոխ, այն է՝ միաբևեռ աշխարհի պահպանումը: Սրանում համոզվելու համար բավական է ուսումնասիրել ԱՄՆ Ազգային անվտանգության ռազմավարությունը, որտեղ Չինաստանը, Ռուսաստանը և Իրանն անվանվում են, եթե Չինաստանի պարագայում՝ հակառակորդ, ապա Ռուսաստանի պարագայում՝ ռեկզիոնիստական պետություն: Եվ սա ամենևին պատահական չէ: ԱՄՆ-ը հետապնդում է միանգամայն որոշակի նպատակներ՝ գերիշխելու ոչ միայն Եվրոպայում, այլ նաև Եվրասիայում:

ԹԴԹ. – Պարոն Գեղամյան, ինչո՞ւ վարչապետ Ն. Փաշինյանը օգնության համար չդիմեց Հայաստանի Արևմուտքի դաշնակիցներին: Չէ՞ որ քաղաքական շրջանակներում կարծիք է պտտվում, թե Հայաստանի ներկայիս իշխանություններն արևմտամետ են:

Ա. Գ. – Ողջ հարցն այն է, որ մենք պետք է հստակ ընդունենք, նշենք այն իրողությունը, որ Փաշինյանն ինքնուրույն քաղաքական ֆիգուր չէ: Նրան ուղղորդում են, նրան ուղղորդողները գտնվում են Վաշինգտոնում և Լոնդո-

նում: Փաշինյանը ձևացնում է, թե, իբր, խորհրդակցել է Արևմուտքի հետ, խորհրդակցել է այնտեղի բարեկամների, իր հովանավորների հետ: Ոչ մի նման բան: Արցախում իրականացվեց սցենար, որը գործարկվում էր, սկսած 2018թ. ապրիլ-մայիսից, գունավոր հեղափոխությունների տիկնիկավարների, ստրատեգների կողմից: Եվ սցենարն իրականացնել նրանց հաջողվեց: Ի բարեբախտություն մեզ՝ Ռուսաստանը, այնուամենայնիվ, գտավ հնարավորություն, որպեսզի կանգնեցնի Արցախի հայերի ցեղասպանության վտանգը: Դուք կարծում եք պատահակա՞ն էր, որ մարտական գործողությունների ավարտից մեկ-երկու շաբաթ առաջ Ռուսաստանի Արտաքին հետախուզության ծառայության ղեկավար Սերգեյ Եվզենկիչ Նարիշկինն ասաց, որ մարտական գործողությունների շրջանում կան վարձու գրոհային-ահաբեկիչներ: Դուք կարծում եք պատահակա՞ն էր, որ մարտական գործողությունների թեժ պահին նաև հայտարարվեց, որ սիրիացի ահաբեկիչներից բացի մարտական գործողությունների շրջանում կան նաև Թուրքիայի հատուկ ջոկատայիններ: Հետո այդ նույնն ասաց Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովը, էլ չեմ ասում այն մասին, որ դա հայտարարեց նաև Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը: Այսինքն՝ ռազմական գործողությունների մեկնարկին Փաշինյանին հղվեցին համապատասխան մեսիջներ, որոնք նա, հիմար ձևանալով, իսկ դա նրա մոտ լավ է ստացվում, որովհետև իրականում այդպիսին է որ կա, գումարած նրա վարձված լինելն Արևմուտքի հայտնի ուժերի կողմից, բերեցին այն բանին, որ նա ձգձգում էր հրադադարի կնքումն այնքան ժամանակ, մինչև որ իրականային այն նպատակները, որոնք նրա առջև դրել էին թուրք-ադրբեջանական ստրատեգները ու նրանց անդրովկիանոսյան պատվիրատուները: Ամբողջ հարցը սա է: Եվ հիմա, եթե փորձենք տեսաբանել, թե ինչպես պատահեց այն, ինչ պատահեց, մենք սկզբից ևեթ կհայտնվենք նախապես մեզ համար պատրաստված սցենարի մեջ: Պետք է ամենից առաջ պարզել այն պատճառները, որոնք հանգեցրին այս վիճակին: Երբ պարզենք պատճառները, այդ ժամանակ ամեն ինչի բացատրությունը շատ ավելի հեշտ կդառնա: Այսպես, Ադրբեջանի կողմից պատերազմ սանձազերծելու պատճառները, իսկական պատճառները, չգիտես ինչու, լռության են մատնվում, չի ասվում այն մասին, որ, դեռևս 2018 թ. մայիսին Դոնալդ Թրամփը, շնորհավորելով Ադրբեջանի նախագահ Ի. Ալիևին Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետության 100-ամյակի առիթով, վստահություն էր հայտնել, որ առաջիկա ամիսներին Հայաստանի նոր ղեկավարությունը Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հնարավորություններ կբացի: Հետագայում Ն. Փաշինյանի ողջ քաղաքականությունը ենթարկված էր այս նպատակին հասնելուն:

ԹՂԹ. – Արտաշես Մամիկոնովիչ, ինչպե՞ս եք գնահատում Արցախի Հանրապետության ձանաչման հեռանկարներն այն պայմաններում, երբ այդ հարցը դառնա քննարկման առարկա Ֆրանսիայի Սենատում:

Ա. Գ. – Ֆրանսիայի Սենատի հինգ հիմնական քաղաքական խմբակցություններ հանդես են եկել բանաձև ընդունելու կոնսենսուսային նախաձեռնությամբ՝ իրենց երկրի կառավարությանը կոչ անելով ձանաչել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անկախությունը: Սա, իհարկե, աննախադեպ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

որոշում է, այն պայմանավորված է, մի կողմից՝ ֆրանսիական ղեկավարության ու Ֆրանսիայի քաղաքական դասի ցանկությամբ՝ պատժել քմահաճ թուրք սուլթան Էրդողանին Ֆրանսիայի նախագահ Էմանուել Մակրոնի և ֆրանսիացիների, ֆրանսիական քաղաքական էլիտայի հասցեին արած բռի արտահայտությունների համար՝ ողբերգական այն իրադարձությունների հետ կապված, երբ ֆրանսիական Կոնֆլան-Սենթ-Օնորին քաղաքում գլխատվել էր ուսուցիչը, որին հաջորդել էր իշխանությունների և ֆրանսիացիների արձագանքը, մյուս կողմից՝ Ֆրանսիայում բավական պատկառելի հայկական համայնք կա, որը ազդեցիկ քաղաքական ուժ է ներկայացնում երկրում: Էլ չեմ ասում Ֆրանսիայի ու Հայաստանի միջև ավանդական բարեկամական հարաբերությունների մասին, որոնք խոր պատմական արմատներ ունեն: Հիշենք Ֆրանց Վերֆելի «Մուսա լեռան 40 օրը» հանրահայտ վեպը, որտեղ այդ մասին շատ հուզիչ է գրված ...

ԹԴԹ. – Շնորհակալություն, Արտաշես Մամիկոնովիչ:

Ա. Գ. – Ձեզ շնորհակալություն:

ФРАНЦИЯ БЕССИЛЬНА ПЕРЕД ЭРДОГАНОМ. В АРМЕНИИ ОТВЕТИЛИ НА ПРИЗНАНИЕ КАРАБАХА

Премьер-министр Армении Никол Пашинян назвал резолюцию французского Сената о признании Нагорно-Карабахской Республики «исторической». На своей странице в Facebook Пашинян заявил, что вопрос признания региона ввели в международную повестку.

Ранее документ поддержали 305 сенаторов, один проголосовал против. Резолюция носит рекомендательный характер.

При этом Баку не считает резолюцию Сената Франции с призывом к правительству признать НКР документом, заявил помощник президента Азербайджана Хикмет Гаджиев. Он назвал резолюцию «обычным листком бумаги для Азербайджана», который был принят «ради узких политических амбиций, помимо грубых нарушений международного права, Устава ООН и соответствующих резолюций Совбеза ООН».

Экс-мэр города Еревана, бывший депутат Национального Собрания Армении Арташес Гегамян в эфире Национальной службы новостей Российской Федерации (НСН) обвинил действующее руководство республики в национальной катастрофе.

«Идет непосредственная угроза не только народу и армии Арцаха, а угроза христианской цивилизации. Вы не представляете, какой накал напряжения в умах и сознании каждого патриота Армении, который и сейчас поражается тупомыслию руководства Республики Армения, которое и сейчас какие-то глупые и ненужные шаги делает для оправдания своего существования. И в настоящее время вместо того, чтобы не выходить из кремлевских кабинетов и Смоленской площади, этот наш никчемный президент Армен Саркисян осуществляет визит в Иорданию, договаривается неизвестно по каким вопросам с Абдаллой II, что, конечно, ничего хорошего не сулит Армении и Арцаху. Это жесточайший урок, к какой национальной катастрофе может привести следование указкам “родителей демократии” и прочей политической ерунды», – возмутился он.

Собеседник НСН заявил, что французские политики признали собственное бессилие и неспособность в реальной поддержке армянского народа.

«Лично для меня единственный плюс вчерашних обсуждений в Сенате Франции заключался в том, что выступавшие ораторы, представляющие пять основных фракций, по сути, признались в собственном бессилии. В то время, когда азербайджано-турецкие варвары с непосредственным участием сирийских боевиков убивали мирных граждан, Европа, в частности Франция, ограничивалась вздохами возмущения, которые дальше их кабинетов не распространялись. Вчера они заявили, что их страна, как и весь Евросоюз, страдает политической импотенцией. Они оказались бессильны перед шантажом Эрдогана под непосредственным дирижированием и руководством англосаксов, то есть спецслужб Великобритании и США. Французы признали, что произошедшее является не чем иным, как оплеухой по их национальному самолюбию», — отметил он.

Гегамян также добавил, что единственным другом Арцаха является Россия.

«Заключительный аккорд всего этого обсуждения состоялся во время выступления государственного секретаря при МИД Франции Жана-Батиста Лемуана. Он сказал, что признание независимости Нагорного Карабаха не нужно ни Армении, ни Арцаху, ни Франции, потому что это фактически лишит Францию возможности быть посредником. А что сделала Франция как посредник? Она наблюдала со стороны, как Азербайджан трижды грубо нарушал согласования о прекращении боевых действий», — подчеркнул он.

В конце сентября в Нагорном Карабахе начался вооруженный конфликт, в котором Армения и Азербайджан обвинили друг друга. За полтора месяца стороны предприняли три безуспешные попытки прекратить огонь. В ночь на 10 ноября Москва, Ереван и Баку подписали четвертый документ.

По нему азербайджанские и армянские военные прекращают боевые действия, останавливаются на занятых позициях и обмениваются пленными. Ереван должен вернуть Баку Кельбаджарский, Лачинский и Агдамский районы. Согласно договоренности, в Карабахе разместятся российские миротворцы, которые будут следить за соблюдением перемирия.

ՖՐԱՆՍԻԱՆ ԱՆՋՈՐ Է ԷՐԴՈՂԱՆԻ ԱՌԱՋ: ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵԼ ԵՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՃԱՆԱՉՄԱՆԸ

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը ֆրանսիական Սենատի բանաձևը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ճանաչման մասին անվանել է «պատմական»: Facebook-ի իր էջում Փաշինյանը հայտարարել է, որ տարածաշրջանի ճանաչման հարցը մտցվել է միջազգային օրակարգ:

Ավելի վաղ փաստաթղթին հավանություն էր տվել 305 սենատոր, մեկը դեմ էր քվեարկել: Բանաձևը կրում է խորհրդատվական բնույթ:

Բաքուն, սակայն, Ֆրանսիայի Սենատի բանաձևը չի համարում կառավարությանը ԼՂՀ-ն ճանաչելու կոչի փաստաթուղթ, ասել է Ադրբեջանի նախագահի օգնական Հիքմետ Հաջիևը: Նա բանաձևն անվանել է «սովորական թղթի կտոր Ադրբեջանի համար», որն ընդունվել է «հանուն նեղ քաղաքական նկրտումների, միջազգային իրավունքի, ՄԱԿ Կանոնադրության և ՄԱԿ Ախ համապատասխան բանաձևերի կոպիտ խախտումներից զատ»:

Երևանի նախկին քաղաքապետ, Հայաստանի Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր Արտաշես Գեղամյանը Ռուսաստանի Դաշնության Նորությունների Ազգային ծառայություն (HCH) եթերում մեղադրել է հանրապետության գործող ղեկավարությանն ազգային աղետի համար:

«Առկա է անմիջական սպառնալիք ոչ միայն Արցախի ժողովրդի և բանակի համար, այլ նաև սպառնալիք քրիստոնեական քաղաքակրթությանը: Դուք չեք պատկերացնում, թե լարվածության ինչ շիկացում է Հայաստանի յուրաքանչյուր հայրենասեր մարդու մտքում և գիտակցության մեջ, որը հիմա էլ ցնցված է Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարության բթամտությունից, որը հիմա էլ ինչ-որ հիմար ու անպետք քայլեր է անում իր գոյությունն արդարացնելու համար: Եվ հիմա, Կրեմլի կաբինետներից ու Սմոլենսկյան հրապարակի շենքից դուրս չգալու փոխարեն, մեր այս ոչ մի բանի պետք չեկող նախագահ Արմեն Սարգսյանը այցելություն է կատարում Հորդանան, հայտնի չէ, թե ինչ հարցերի շուրջ պայմանավորվում Աբդալլահ II-ի հետ, ինչը, իհարկե, ոչ մի լավ բան չի խոստանում Հայաստանին ու Արցախին: Սա շատ դաժան դաս է, թե ինչ ազգային աղետի կարող է հանգեցնել «դեմոկրատիայի հայրերի» ու ամեն տեսակ քաղաքական անպետքությունների ցուցումներին հետևելը», – վրդովվել է նա:

HCH-ի գրուցակիցը հայտարարել է, որ ֆրանսիացի քաղաքական գործիչներն ընդունել են իրենց անգործությունն ու անկարողությունը հայ ժողովրդին իրական աջակցություն ցուցաբերելու հարցում:

«Անձամբ ինձ համար Ֆրանսիայի Սենատում երեկվա քննարկումների միակ պլյուսն այն էր, որ ելույթ ունեցողները, որոնք ներկայացնում էին հինգ հիմնական խմբակցությունները, ըստ էության, ընդունեցին սեփական անգործությունը: Այն ժամանակ, երբ ադրբեջանա-թուրքական բարբարոսները սիրիական գրոհայինների անմիջական մասնակցությամբ սպանում էին խաղաղ քաղաքացիներին, Եվրոպան, մասնավորապես՝ Ֆրանսիան, սահմանափակվում էր զայրույթի հոգոցներով, որոնք իրենց աշխատասենյակներից այն կողմ չէին տարածվում: Երեկ նրանք հայտարարեցին, որ իրենց երկիրը, ինչպես և ողջ Եվրամիությունը, տառապում է քաղաքական անկարողությամբ: Նրանք անգոր գտնվեցին էրդողանի շանտաժի առջև՝ անգլոսաքսերի, այսինքն՝ Մեծ Բրիտանիայի և ԱՄՆ-ի հատուկ ծառայությունների անմիջական դիրիժորության ու ղեկավարության ներքո: Ֆրանսիացիներն ընդունեցին, որ տեղի ունեցողը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ ապտակ իրենց ազգային ինքնասիրությանը», – նշեց նա:

Գեղամյանը հավելեց նաև, որ Արցախի միակ բարեկամը Ռուսաստանն է:

«Այդ ողջ քննարկման ամփոփիչ ակորդը հնչեց Ֆրանսիայի ԱԳՆ-ին կից պետական քարտուղար Ժան-Բատիստ Լեմուանի ելույթի ժամանակ: Նա ասաց, որ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության ճանաչումը պետք չէ ոչ Հայաստանին, ոչ Արցախին, ոչ Ֆրանսիային, որովհետև դա փաստացի կգրկի Ֆրանսիային միջնորդ լինելու հնարավորությունից: Իսկ ի՞նչ արեց Ֆրանսիան որպես միջնորդ: Նա կողքից դիտում էր, թե ինչպես էր Ադրբեջանը երիցս կոպտորեն խախտում մարտական գործողությունները դադարեցնելու համաձայնությունները», – ընդգծեց նա:

Սեպտեմբերի վերջին Լեռնային Ղարաբաղում սկսվեց զինված հակամարտություն, որտեղ Հայաստանն ու Ադրբեջանը մեղադրում էին միմյանց: Մեկուկես ամսվա ընթացքում կողմերը երեք անգամ հրադադարի անհաջող փորձ ձեռնարկեցին: Նոյեմբերի 10-ի գիշերը Մոսկվան, Երևանն ու Բաքուն ստորագրեցին չորրորդ փաստաթուղթը:

Ըստ դրա՝ ադրբեջանցի և հայ զինվորականները դադարեցնում են մարտական գործողությունները, կանգնում զբաղեցրած դիրքերում և փոխանակում զերիններին: Երևանը պետք է Բաքվին վերադարձնի Քելբաջարի, Լաչինի ու Ադդամի շրջանները: Պայմանավորվածության համաձայն՝ Ղարաբաղում կտեղակայվեն ռուս խաղաղապահներ, որոնք կիետևեն հրադադարի պահպանմանը:

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ В СОЮЗ РОССИИ И БЕЛОРУССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА

Аннотация

Мягко говоря, было бы странным, если бы правительство, которое так грубо просчиталось, оказалось абсолютно некомпетентным (я бы добавил преступно некомпетентным), было призвано армянским народом для того, чтобы исправить ошибки, восстановить материально-технические и, самое главное, духовно-нравственные основы для возрождения дееспособности Армении, национального духа.

Прошло три недели со дня опубликования трехстороннего заявления президента Российской Федерации Владимира Путина, президента Азербайджана Ильхама Алиева и премьер-министра Республики Армения Никола Пашиняна о прекращении огня в Нагорном Карабахе (далее – Заявление). Я не стану подробно излагать события, предшествующие подписанию этого документа, которые свидетельствуют о полной неадекватности Никола Пашиняна занимаемой должности премьер-министра РА, убедительно доказывают его преступный непрофессионализм, приведший к национальной катастрофе. Не стану анализировать и промахи политических партий страны, которые, чётко осознавая, что «народный премьер» Никол Воваевич, себя любимый, на деле оказался предателем национальных интересов Армении, Республики Арцах и восьмимиллионной армянской Диаспоры, не смогли предпринять действия, которые неизбежно привели бы к отстранению Пашиняна и его преступной клики от власти. Не буду рассказывать также о глубоких переживаниях своих однопартийцев, членов моей семьи, соседей по дому, которые не могут без слёз слушать сообщения и читать публикации о погибших в дни войны, тела которых все еще продолжают находить. Уже не приходится говорить о глубоких душевных травмах при показе страданий матерей, отцов, жен и детей без вести пропавших воинов и офицеров в дни второй Карабахской войны (сентябрь–ноябрь 2020 г.).

Они от безвыходности денно и ночно обивают пороги правительства, Министерства обороны Армении в надежде получить какую-либо весточку о том, что родной им человек жив – будь он в плену или укрывающийся в лесах Нагорного Карабаха. Меня лично отнюдь не оправдывает и вовсе

не утешает тот факт, что с апреля-мая 2018 года, когда в Армении совершился государственный переворот, я и мои коллеги по партии, в частности, экс-министр внутренних дел Армянской ССР Левон Акопович Галстян неоднократно выступали в чудом уцелевших оппозиционных масс-медиа с жесткими статьями, раскрывающими антинациональную, предательскую сущность николвоваевского антинародного режима. К счастью, нашлись издатели и редактора патриотических интернет-порталов России и Армении, которые мужественно публиковали наши столь суровые, но объективные оценки. Не вспомнить их – погрешить против совести, не поблагодарить их – стать сродни Иванам, не помнящим родства. Итак, вспомним их поименно: главный редактор ИА REGNUM Модест Алексеевич Колеров, председатель редакционного совета холдинга «Иравунк Медиа» Айк Бабухян, главный редактор газеты «Иравунк» Ованнес Галаджян, главный редактор газеты «Новое Время» Рубен Сатьян, издатель интернет-ресурса Shame. am Артем Хачатрян (уже более четырех месяцев власти РА блокировали этот патриотический интернет-ресурс), главный редактор газеты «Голос Армении» Флора Нахшкарян. В наше тревожное время, анализируя причины краха властей, да и политического класса Армении, не сумевших вовремя отстранить их от управления страной, естественно, задаешься вопросом: в чём же главная причина продолжающегося и по сей день нахождения у власти антинародного предательского режима Никола Пашиняна? Да, можно в очередной раз сослаться на тщательно продуманную системную работу закордонных кукловодов николвоваевской камарильи, опирающихся на щедро оплачиваемую околополитическую сороковскую братву местного разлива, бросающихся в глаза своей дисциплинированностью активистов тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», разрыхляющих основы веры в единую Армянскую Апостольскую Святую церковь. Уже не приходится говорить об особо лелеемой Ниоколом-пораженцем особенно вольготно чувствующих при его правлении представителей ЛГБТ-сообщества. Да, следует признать, что заокеанские стратеги цветных революций вместе с их коллегами с берегов Туманного Альбиона смогли-таки объединить усилия этих разношерстных разрушителей армянской государственности, подвести Армению и Арцах к краху. В их распоряжении десятки самых разных масс-медиа: интернет-телевидение, интернет-порталы, печатные СМИ, а также функционирующие на деньги армянских налогоплательщиков Общественное телевидение, информационные агентства и провластные газеты. Им противопоставлялись отдельные точечные «выстрелы» в вышеуказанных патриотических изданиях, в то время как на выступления в оппозиционных телеканалах, в частности, моей скромной персоны было наложено табу. Об этом больно писать в условиях, когда любое восхваление провластных деятелей в режиме реального времени транслировалось по радио и телевидению, к

примеру, армянского отделения радио «Свобода». И сейчас, когда несколько затухают митинги протеста, организуемые 17 оппозиционными партиями, самое время без злорадства и злопамятства понять, в чём же выход из, повторю, крайне тревожного положения, в котором пребывают Армения и Республика Арцах. А для этого заглянем в недавнюю историю. Итак, уважаемый читатель, 31 мая и 3 июня 1997 года в газете «Голос Армении» была опубликована статья автора этих строк под заглавием: «Спекуляция и... независимость». Приведу отдельные выдержки из этой статьи.

Чтобы читателям была понятна их суть и о чём идет разговор, напомним, что 12 мая 1997 года в городе Ереване состоялось собрание представителей общественно-политических организаций, поддержавших воззвание видных деятелей науки и культуры Армении о вхождении Армении в Союз Белоруссии и России и объявившее о начале сбора подписей за проведение по этому вопросу референдума. 16 мая 1997 года Государственная Дума Федерального Собрания Российской Федерации приняла обращение «О поддержке инициативы представителей общественно-политических организаций Республики Армения о присоединении Армении к Союзу Белоруссии и России». В указанном обращении, в частности, подчеркивалось, что, несмотря на переживаемые нашими государствами трудности, Армения по-прежнему является надежным стратегическим союзником России. Для полноты картины приведу выдержку из Постановления Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации «О Комиссии Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации по поддержке народной инициативы вхождения Республики Армения в состав Союза Белоруссии и России», в котором, в частности, записано: «Уважая государственную независимость Республики Армения, древнюю культуру и историю её народа, а также стремясь к восстановлению и укреплению общего экономического, политического и оборонного пространства, Государственная Дума заявляет о своей полной поддержке народа Армении в деле подготовки и проведения референдума по вопросу вхождения республики в новый равноправный Союз» (Москва, 25 сентября 1997 года, N 1748-II ГД). Так вот спустя четыре дня после принятия этого Заявления Госдумы (от 20 мая 1997 г.) вся пропагандистская машина АОД-овских властей обрушилась со шквалом критики и очернительства лучших представителей интеллигенции Армении, обеспокоенных будущим своей страны. Будучи учредителем двумя месяцами ранее созданной партии «Национальное Единение», в основе программы которой особое место уделялось всемерному упрочению связей Армении с Россией независимо от того, какая политическая сила там у власти, я не мог остаться равнодушным и уже 31 мая 1997 года вышла в свет, повторюсь, моя статья под заглавием «Спекуляция и ... независимость». В этой статье, в частности, написано: «Спекуляция и независимость. Два, казалось бы, несовместимых понятия. Но ока-

залось, что разглагольствования о независимости как были, так и остались у нас, в Армении, чистейшей воды спекуляцией для политиков, возомнивших себя более чем «независимыми» спасителями Отечества, хотя на повестке дня – быть Армении в Союзе с Россией и Белоруссии или не быть». Хочу заранее попросить снисхождения у читателей, но для полноты картины замечу, что мишенью для аодовской власти стали воистину незаурядные представители нашей интеллигенции. Обойти молчанием нападки на них было выше моих сил, тем более что со многими из них меня связывала большая дружба, естественно, я был у них на правах младшего товарища.

«Нас сильно раздосадовали аналитики из отдела политики газеты «Республика Армения», поместившие в номере от 20 мая комментарий Заявления Госдумы. Вот что они пишут: «И ведь что характерно – пресловутая «конференция 12 мая» объединила людей и организации, рейтинг которых в обществе ничтожен».

«Кто же эти люди? Поэт Сильва Капутикян, которую на последнем съезде писателей СССР известная публицистка Майя Ганина назвала живым классиком современной поэзии и при этом упрекнула, что наша гордая соотечественница сидит не в президиуме съезда. Под гром аплодисментов присутствующих в зале делегатов ошибка была исправлена. Видимо, люди, не вступающие в сделку с собственной совестью, попадают в опалу при любом режиме ... Теперь же остается развести руками: поэтесса, которая исстрадалась несчастьем семей погибших азатамартиков, горем родных и близких томящихся в камерах политзаключенных, имеет, по мнению отдела политики газеты «Республика Армения», ничтожный рейтинг.

В том же ряду и Сос Саркисян, вобравший в себя боль и совесть нашего многострадального народа, этот не сломленный, не утративший чувства национального достоинства Дзори Миро и Наапет (любимые герои одноименных фильмов) наших дней, справедливо и заслуженно награжденный Указом президента республики высоким орденом Месропа Маштоца (выходит, президент не посчитался с «веским» мнением отдела политики «РА» и наградил человека, имеющего «ничтожный» рейтинг в обществе).

Не повезло с рейтингом и Размику Давояну – живущему среди нас талантливейшему поэту, последователю и духовному брату Амо Сагияна и Ваагна Давтяна. Нынче невысок рейтинг и у академика Левона Мкртчяна – чрезвычайного и полномочного посла армянского исторического и культурного наследия в России и за рубежом. Плохи дела с рейтингом и у академика Владимира Ходжабекияна – честнейшего человека, экономиста-демографа, ученого с мировым признанием ...», – именно эти строки я счел своим долгом написать в статье.

А вот и другие выдержки из этой же статьи: «В столь сложном положении, как гром среди ясного неба, было воспринято Заявление Государственной Думы Российской Федерации о поддержке инициативы ин-

теллигенции Армении о присоединении к Союзу Россия – Белоруссия. Казалось, что Заявление Госдумы станет началом глубокого осмысления, с какой страной и с кем Республика Армения вступает в XXI век. Но, увы, люди, считающие себя политической элитой, и большинство средств массовой информации оперируют совершенно иными категориями. Одни с трибуны съезда своей партии страшат нас, вводя в заблуждение: мол, вступление Армении в состав России сделает нынешние власти вечными. Но ведь ни о каком вхождении в состав России и речи нет! Суверенная Россия остается Россией, Белоруссия остается Белоруссией, присоединись Армения к их Союзу – она останется суверенной Арменией! Другие политики взваливают на свои плечи явно непосильную для них ношу, выступая в роли такого международного арбитра Союза Россия–Белоруссия, чтобы предупредить нас, что присоединение Армении к этому Союзу ограничит государственную независимость РА. При этом не разъясняют, забывают указать, о каких ограничениях независимости идет речь. Военно-стратегический союз Россия–Армения уже закреплён подписями президентов двух стран. Стало быть, речь идет об ограничениях экономической независимости, той, которую по сути мы растеряли без какого-либо участия России или Белоруссии». И в заключительной части статьи приводились строки, которые, на мой взгляд, особенно актуальны и в наши дни. Вдумайтесь, пожалуйста, уважаемый читатель: «Разговор ведь о другом: каким путем суверенной Республике Армения стать сильной как экономически, так и в военном отношении, как консолидировать нацию, добиться справедливого решения Арцахского вопроса, обеспечить единство Армении и Спюрка (Дiasпоры), как воплотить в жизнь вековую мечту армян – одна нация, одно Отечество. Важно определить, с какими государствами у Республики Армения совпадают геополитические интересы, и осмыслить, насколько в соответствии с основами конституционного строя РА, а также нормами международного права возможно вступление Армении в тот или иной союз.

Уверен, что объединение усилий 3 суверенных государств Армении – России – Белоруссии в различных областях, включая военную, повышение уровня жизни народов, обеспечение устойчивого развития государств-участников путем умножения их потенциалов, а также использование рыночных механизмов пойдут на благо всем». В дальнейшем именно идея вхождения Армении в Союз России и Белоруссии сплотила четыре политических партии, как-то: партии «Национальное Единение», «Союз Конституционное право», «Гардманк», «Арцах-Айастан», а также Научно-промышленный и политический союз в единый предвыборный блок «Право и Единение», который по итогам выборов в Национальное Собрание РА второго созыва в 1999 году стал парламентской фракцией. Заметим также, что и в настоящее время в повестке дня партий «Союз Конституционное право» (руководитель

Айк Бабуханян) и «Национальное Единение» (руководитель Арташес Гегамян) вопросы углубления стратегического союза Армении и России занимают главенствующее место. Вопрос же вхождения Армении в союзное государство России–Белоруссии никогда не терял своей актуальности. Читатель вполне уместно может задаться вопросом: с какой стати автор этих строк приводит выдержки из своих статей двадцатилетней давности? Обо всем этом по порядку. После трагических событий, последовавших за Карабахской (2020 г.) войной, развязанной турецко-азербайджанской военщиной с широким привлечением террористов из Сирии против Республики Арцах, весь инструментарий по ведению информационной войны против Республики Армения и Республики Арцах временно заглох. Казалось, стратеги информационной войны осознали, что в условиях, когда подавляющее большинство населения находится в шоковом состоянии, не самое лучшее время навязывать армянскому обществу всевозможных виноватых за позорное поражение в турецко-азербайджано-арцахской войне, кроме как главного виновника случившегося злодеяния в лице ставленника Сороса и спецслужб Туманного Альбиона, в настоящее время нежно именуемого в народе Николом-предателем. Судя по их действиям, в наши дни николовские кукловоды из-за бугра анализируют свою тактику на новом, заключительном этапе окончательного разрушения армянской государственности. Фиксируя заметную, особенно в последние дни, активизацию разного рода ангажированных соросовским фондом «Открытое общество» интернет-порталов и интернет-телевидения, понимаем, что антинациональная гниль уже определилась с планом своих дальнейших действий. Основное направление их удара, нет, уважаемый читатель, не по лидерам 17 политических партий, объединившихся с требованием отставки Пашиняна, их также ругают, но этак между делом. Главная мишень антинациональных сил как была, так и остается Россия. Исподволь, весьма коварно насаждается мысль о том, что Россия не пришла на помощь Армении и Арцаху, что Россия предала своего стратегического союзника Армению и подобные гнусные измышления все в той же антинациональной направленности. К сожалению, этому противопоставляются лишь единичные публикации, в которых прямо заявляется, что именно Россия, именно президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин предотвратил геноцид армянского населения Арцаха. Что именно решительные действия президента России приостановили вхождение турецких вооруженных сил под маской миротворцев на все еще сохранившуюся часть территории Республики Арцах. Что именно наличие российских пограничников на армяно-турецкой, армяно-азербайджанской государственной границе остудило пыл «победоносных» турецких генералов Бахтияра Эрсая и Шерефа Онгая. Напомним читателям, что группа, возглавляемая начальником оперативного управления сухопутных войск Турции генерал-

майором Бахтияром Эрсаям, непосредственно участвовала в организации боевых действий в Нагорном Карабахе. Также непосредственное участие в планировании и осуществлении операции в Нагорном Карабахе принимал генерал-лейтенант Шереф Онгай, командующий 3-й полевой армией сухопутных войск Турции, два отборных корпуса которой уже не первый год развернуты в Нахичеванской автономной республики, имеющей протяженную границу с Арменией. Именно недосказанность этих судьбоносных для Армении и Арцаха фактов в армянских масс-медиа придала силы разного рода щедро оплачиваемым русофобам, проводникам идей новоявленного неоосманского султана Эрдогана. Вызывает гнев и в то же время умиление (если подобное сочетание чувств возможно) то обстоятельство, что буквально в первый-второй час после выставления на YouTube разного рода интервью и репортажей в подконтрольных соросовским функционерам интернет-телеканалах каким-то загадочным образом собирается зрительская аудитория, исчисляемая десятками тысяч. Причем вовсе несущественно время, когда эти телепасквили запускаются в эфир: будь то ранние утренние часы, днем или далеко за полночь. А умиление вызывает то обстоятельство, что тщательно срежиссированные все теми же «работягами» из соросовской камарильи репортажи якобы с участием молодых фронтовиков из Арцаха выступая в эфире, как правило, сопровождают их «откровения» не иначе, как с употреблением омерзительных ругательств в адрес оппонентов Никола Воваевича, который благодаря армии фейковых дел мастеров продолжает представляться кумиром для тысяч зомбированных граждан, жертв нескончаемых фейковых атак. Но и их деятельность не до конца продумана. Так, вчера к полуночи вышел в эфир какой-то субъект с еле скрываемым страхом в глазах и при этом сам же страшил и сквернословил в адрес депутатов оппозиционной фракции Национального Собрания РА «Прцветающая Армения». Любой непредвзятый политик, да что там политик, уважающий себя гражданин, смотря на этот гнусный спектакль, вне всякого сомнения, жаждал бы набить морду этому несостоявшемуся то ли криминальному авторитету, то ли начинающему «карманнику». Но вопрос в другом, а именно: буквально за час-другой, уже за полночь, более трех тысяч пользователей интернет-телевидения засвидетельствовали, что репортаж им понравился. И возрадовалось моё сердце, что николвоваевской власти удалось так овладеть умами и сердцами ереванской, и не только, шпаны, что в ночные часы они нынче не гопничают, пьянствуют или оберегают проституток, а проникновенно смотрят ангажированные властями интернет-телеканалы. То есть второй этап оболванивания населения продолжается с новым размахом. Причём, когда в эфир выпускаются откровенные хамы, решается несколько задач: запугивание нормальных граждан страны, зарабатывающих на жизнь своим честным трудом, с одной стороны, а также отчуждение думающей части населения от

любых источников информации, как провластной, так и оппозиционной. На поверхности остаются все те же соросовские прихвостни, активисты тоталитарной религиозной секты и ЛГБТ-сообщества.

Я специально столь подробно изложил признаки активизации в Республике Армения деятельности специалистов в сфере информационной войны в период после принятия Заявления о прекращении войны в Нагорном Карабахе. Ведь их конечная цель – выдавить Россию из Армении и Арцаха – все еще не достигнута. Первым шагом в достижении этой цели уже в поствоенный период является последовательное внушение широким слоям населения страны мифа о ненадежности России, как стратегического союзника Армении. Пожалуй, весь арсенал аргументов в защиту этой губительной для армянской государственности идеи в случае овладения его умами, не приведи Господь, все еще пребывающей в шоковом состоянии значительной части населения будет предтечей развязывания гражданской войны в стране и приведет к окончательной потере армянской государственности. Своеобразный интегральный арсенал главных «доводов» стратегов антиармянской русофобской пропаганды был изложен в интервью одного из армянских политиков Андриаса Гукасяна корреспондентке «Новой газеты» Ирине Тумаковой, опубликованном 17 ноября 2020 г. под заглавием «Армяне больше не могут считать Россию союзником». Весьма неоднозначен и подзаголовок этой публикации: «Карабах разделили ради дружбы русских с турками? Пашинян – предатель? Как Армения осознает национальную катастрофу» (<https://novayagazeta.ru/articles/2020/11/17/87996-armyane-bolshe-ne-mogut-schitat-rossiyu-soyuznikom>). Я не буду пересказывать изначально опасные и лживые выводы, послужившие основой для выбора заглавия статьи, однако приведу тиражируемые и в других СМИ пассажи, а именно: «За эти 44 дня войны, как минимум, половина погибших солдат убита российскими системами залпового огня «Смерч», а города разрушены белорусскими системами «Полонез»; дружба и братство России и Турции уже тогда (речь о Московском договоре о дружбе и братстве между Россией и Турцией от 16 марта 1921 г. – А. Г.) строились на жертвах со стороны Армении, и сегодня мы опять видим консенсус и взаимопонимание между Россией и Турцией; Пашинян, безусловно, он армянин и он патриот; потом Россия, которую армянский народ сейчас обвиняет, что она его предала, повесит это все на Пашиняна, чтобы очистить свой имидж; и как Турция вошла в Азербайджан, так в Армению войдет Франция, тогда, может быть, в России задумаются, стоило ли идти на эти шаги (имеется в виду принятие Заявления о прекращении огня в Нагорном Карабахе без участия Франции. – А. Г.)».

Так вот, анализируя десятки и десятки разного рода публикаций, интервью по многочисленным интернет-порталам и интернет-телевидению, четко прослеживается линия на озвучивание, на первый взгляд, самых

разных сюжетов и тем, сегодня имеющих актуальное звучание, преследующих вполне конкретную цель: вбить в сознание самой разной по убеждениям, уровню образования и профессиональной занятости граждан Армении якобы объективность вышеприведенных доводов. Повторюсь, все это делается на четкой системной основе. А что же противопоставляется этому, задастся вопросом уважаемый читатель? На сегодня ответ такой: многочисленные митинги со все редееющим числом их участников с одной-единственной повесткой – Никол предатель, нужно формирование правительства национального согласия. Митинги, которые изо дня в день более жестко подавляются полицией. Востребованность и актуальность широкого разъяснения подлинной сути этих лозунгов, раскрытие их далеко идущих целей по отравлению сознания наших граждан, бесспорно, не терпят промедления. Но, на мой взгляд, в наши дни куда важнее раскрыть глубинные причины произошедшей катастрофы, суметь показать всю преступность вот уже не одно десятилетие действующей соросовской пятой колонны, разного рода тоталитарных религиозных сект и ЛГБТ-сообщества, раскрыть источники их финансирования и их адресатов, вот уже более двух с половиной лет окопавшихся во властных структурах. И наконец, изыскать конституционные основы дальнейших действий оппозиционных фракций, реализация которых приведет к роспуску Национального Собрания VII созыва, которые, безусловно, имеются. Благо в составе оппозиционных фракций действующего парламента Армении есть профессиональные специалисты в области конституционного права. И лишь после роспуска Национального Собрания РА политическим силам Армении следует выступить с программами по выходу Армении из глубокого общественного и политического кризиса, в который было ввергнуто армянское общество, нет – не сейчас, уважаемый читатель, а в апреле–мае 2018 года после совершенного в стране государственного переворота.

Что касается партии «Национальное Единение», то в наши тревожные дни единственно верным выходом из сложившегося крайне опасного положения, чреватого обернуться потерей армянской государственности, является объединение с политическими партиями уже не одно десятилетие декларирующими свою приверженность дальнейшему углублению стратегического союза России и Армении. Это прежде всего партия «Союз Конституционное право», с которой еще в 1998 году, как уже упоминалось, накануне выборов в Национальное Собрание Республики Армении второго созыва было заключено политическое соглашение, в основе которого приверженность и решимость наших партий подготовить армянское общество к вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии. При этом замечу, что авторство этой идеи на современном этапе зародилось у лидера партии «Союз Конституционное право» Айка Бабухяна, что было синхронно созвучно мыслям и чаяниям как руководства

партии «Национальное Единение», так и рядовым членам нашей партии. Причем на данном этапе, думаю, нам предстоит совместная кропотливая работа по выработке целостной программы основ единого политического, экономического, военного, валютного, юридического, гуманитарного и культурного пространства с Россией и Белоруссией. Примечательно, что на днях в ходе обсуждений о путях выхода Армении из сложившегося катастрофического положения в офисе партии «Союз Конституционное право» присутствовал и один из наиболее известных представителей народного ополчения, сыгравшего значительную роль в присоединении Крымского края к России, наш соотечественник Армен Гамлетович Мартоян (позывной «Самвел»). Он, в свою очередь, вполне убедительно обосновывал одну, на мой взгляд, непререкаемую истину, что сильная Армения может быть только в союзе с Россией, а стало быть, востребована организация широкого общенародного движения за новый Союз Армении с Россией и Белоруссией. Что ж, идея «Сильная Армения с Россией: за новый союз», уверен, в случае грамотной организации по ее воплощению явится тем фундаментом, на котором возродится Республика Армения и в этом случае куда безопаснее и радужнее грядет будущее Республики Армения. Уже сейчас во мне все более и более укореняется убеждение, что альтернативой вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии является война.

Вместо послесловия. Анализируя причины жесточайшего поражения армянской стороны в Карабахской (2020 г.) войне, вместе с тем, читая многочисленные публикации по этой теме военкоров и военных экспертов, особенно запомнилась статья Евгения Гильбо, опубликованная 28 ноября т. г. в интернет-издании World Crisis «Уроки Карабаха и перспективы последней русско-турецкой войны». С некоторыми выводами автора трудно не согласиться: «Трагедия Армении, национальный крах армянского государства стал следствием длительной и безоговорочной лжи себе. Блестящая победа тридцатилетней давности, выявившая абсолютное превосходство армянской армии над азербайджанской, заставляла думать, что это превосходство навсегда (особенно после победы в четырехдневной Апрельской войне 2016 года, – А. Г.). И действительно, мы увидели, как армия Карабаха при соотношении численности 1:10 смогла сорвать блиц-криг азербайджанско-турецкой армии. Но поражение всё равно оказалось грандиозным и абсолютным. Причина этого проста: военно-техническая и организационная отсталость армянской армии ... За отсталость приходится платить. Армянский народ платит сегодня дороговую цену за военно-техническую и организационную отсталость ... Платит за то, что не хотел видеть реальность национальной измены. Национальная измена может рядиться в разные формы. Не обязательно прямо сот-

рудничать с противником. Достаточно не делать то, что ДОЛЖНО для выживания нации». Вот она, емкая характеристика, мягко выражаясь, преступного непрофессионализма Верховного главнокомандующего ВС Республики Армения Никола Пашиняна.

Р. С. Не хотелось завершать статью на грустной ноте. Благо, когда писались эти строки, было опубликовано интервью российского патриота-державника, большого друга Армении, Арцаха и армянского народа, первого заместителя председателя Комитета по делам СНГ, евразийской интеграции и связям с соотечественниками Госдумы РФ, координатора международного «Лазаревского клуба» Константина Федоровича Затулина популярной газете «Ноев Ковчег». Ограничусь лишь ответом Константина Федоровича на вопрос: «Как Вы оцениваете внутривнутриполитическую ситуацию в Армении после поражения? Пашинян должен уйти в отставку?». Последовал однозначно честный и логически бесспорный ответ: «Я считаю, что было бы, мягко говоря, странным, если бы правительство, которое так грубо просчиталось, оказалось абсолютно некомпетентным (я бы добавил преступно некомпетентным. – *А. Г.*), было призвано армянским народом для того, чтобы исправить ошибки, восстановить материально-технические и, самое главное, духовно-нравственные основы для возрождения дееспособности Армении, национального духа». Что ж, убедительнее не скажешь.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄՏՆԵԼՈՒ ԱՅԼՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է

Անոտացիա

Մեղմ ասած՝ տարօրինակ կլիներ, եթե կառավարությունը, որն այդ-
քան կոպտաբար սխալվել է հաշվարկների մեջ, բացարձակ անհրազեկ է (ես
անգամ կավելացնեի՝ հանցավոր անհրազեկ), հայ ժողովրդի կողմից կոչված
էր այն բանի համար, որպեսզի ուղղեր սխալները, վերականգներ նյութատեխ-
նիկական, և որ գլխավորն է՝ հոգևոր-բարոյական հիմքերը Հայաստանի գոր-
ծունակության, ազգային ոգու վերածնունդի համար:

Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի մասին Ռուսաստանի Դաշնու-
թյան նախագահ Վլադիմիր Պուտինի, Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի և
Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի ստորագրած
եռակողմ հայտարարության (այսուհետ՝ Հայտարարություն) հրապարակման
օրվանից անցել է երեք շաբաթ: Մանրամասն չեմ ներկայացնի փաստաթղթի
ստորագրմանը նախորդած իրադարձությունները, որոնք վկայում են ՀՀ վար-
չապետի զբաղեցրած պաշտոնին Նիկոլ Փաշինյանի լիակատար անհամար-
ժեքության մասին, համոզիչ կերպով ապացուցում են նրա հանցավոր ոչ պրո-
ֆեսիոնալիզմը, ինչը հանգեցրեց ազգային աղետի: Չեմ վերլուծի նաև երկրի
քաղաքական կուսակցությունների վրիպումները, որոնք, հստակ գիտակցե-
լով, որ «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վովակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, իրականում
Հայաստանի, Արցախի Հանրապետության և ութ միլիոնանոց հայկական Սփ-
յուռքի շահերի դավաճան դուրս եկավ, չկարողացան ձեռնարկել գործո-
ղություններ, որոնք անխուսափելիորեն կհանգեցնեին Փաշինյանին ու նրա
հանցավոր թափային իշխանությունից հեռացնելուն:

Չեմ ներկայացնի նաև իմ կուսակիցների, ընտանիքիս անդամների, հա-
րևաններիս խոր ապրումները, որոնք առանց արցունքների չեն կարողանում
լսել տեղեկություններն ու կարդալ հրապարակումները պատերազմի օրերին
զոհվածների մասին, որոնց մարմինները դեռևս փնտրվում են: Էլ չեմ ասում
խոր հոգեկան ցնցումների մասին՝ Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի
(2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) օրերին անհայտ կորած զինվորների ու սպա-
ների մայրերի, հայրերի, կանանց ու երեխաների տառապանքները դիտելիս:
Նրանք անգործությունից գիշեր-ցերեկ մաշում են Հայաստանի կառավարու-
թյան, պաշտպանության նախարարության շենքերը՝ մի որևէ լուր ստանալու հույ-

սով, թե իրենց հարազատը ողջ է՝ լինի գերության մեջ, թե Լեռնային Ղարաբաղի անտառներում թաքնված: Անձամբ ինձ բնավ չի արդարացնում և բոլորովին չի մխիթարում այն փաստը, որ 2018 թ. ապրիլ-մայիսից, երբ Հայաստանում պետական հեղաշրջում տեղի ունեցավ, ես և իմ կուսակիցները, մասնավորապես՝ Հայկական ԽՍՀ ներքին գործերի նախկին նախարար Լևոն Հակոբի Գալստյանը, քանիցս հանդես ենք եկել հրաշքով դեռևս գոյատևող ընդդիմադիր լրատվամիջոցներում՝ կոշտ հոդվածներով, որոնք բացահայտում են նիկոլվովականիչյան հակաժողովրդական ռեժիմի հակազգային, դավաճանական էությունը: Բարեբախտաբար, գտնվեցին Ռուսաստանի և Հայաստանի հայրենասիրական ինտերնետ-պորտալների հրատարակիչներ և խմբագիրներ, որոնք արիաբար հրապարակեցին մեր այդքան դաժան, բայց իրատեսական գնահատականները: Նրանց չհիշելը խղճի դեմ մեղք գործել է, շնորհակալություն չհայտնելը՝ ազգակցությունն ուրացած Իվաններին նմանվել: Եվ այսպես, հիշենք նրանց անուն առ անուն. REGNUM տեղեկատվական գործակալության գլխավոր խմբագիր Մոդեստ Ալեքսեևիչ Կոլերով, «Իրավունք Մեդիա» հոլդինգի խմբագրական խորհրդի նախագահ Հայկ Բաբուխանյան, «Իրավունք» թերթի գլխավոր խմբագիր Հովհաննես Գալաշյան, «НОВОЕ ВРЕМЯ» թերթի գլխավոր խմբագիր Ռուբեն Սաթյան, Shame.am ինտերնետ-ռեսուրսի հրատարակիչ Արտյոմ Խաչատրյան (արդեն ավելի քան չորս ամիս ՀՀ իշխանություններն արգելափակել են այդ հայրենասիրական ինտերնետ-ռեսուրսը), «Голос Армении» թերթի գլխավոր խմբագիր Ֆլորա Նախչարյան: Մեր տազնապահույզ օրերում, վերլուծելով Հայաստանի իշխանությունների, նաև քաղաքական դասի տապալման պատճառները, որոնք չկարողացան ժամանակին հեռացնել նրանց երկրի կառավարումից, բնականաբար, հարց ես տալիս, դիցուք. ո՞րն է Նիկոլ Փաշինյանի հակաժողովրդական դավաճանական ռեժիմի՝ առայսօր շարունակվող իշխանության դեկին գտնվելու պատճառը: Այո, կարելի է հերթական անգամ վկայակոչել նիկոլվովականիչյան խառնամբոխի արտասահմանյան տիկնիկավարների լավ մտածված համակարգային աշխատանքը, որոնք հենվում են շռայլորեն վարձատրվող տեղական շշուլցման սորոսական մերձքաղաքական թայֆայի, իրենց կարգապահությամբ աչքի գարնող «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի ակտիվիստների վրա, որոնք խարխլում են Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցու հանդեպ հավատի հիմքերը: Ել չեմ ասում պարտվողական Նիկոլի առանձնապես փայփայած, նրա կառավարման օրոք իրենց հատկապես արտոնյալ զգացող ԼԳԲՏ-հանրույթի ներկայացուցիչների մասին: Այո, պետք է խոստովանել, որ գունավոր հեղափոխությունների անդրովկիանոսյան ստրատեգները Մառախլապատ Ալբիոնի իրենց գործընկերների հետ միասին, այնուամենայնիվ, կարողացան միավորել հայոց պետականության այդ տարաշերտ խարխլողների ջանքերը, Հայաստանն ու Արցախը հասցնել անկման: Նրանց տրամադրության տակ տասնյակ ամենատարբեր լրատվամիջոցներ կան՝ ինտերնետ-հեռուստատեսություն, ինտերնետ-պորտալներ, տպագիր ԶԼՄ-ներ, ինչպես նաև հայ հարկատուների փողերի հաշվին գործող Հանրային

հեռուստատեսությունը, տեղեկատվական գործակալություններ և իշխանամետ թերթեր: Դրանց հակադրվում էին առանձին թիրախային «կրակոցներ» վերոնշյալ հայրենասիրական պարբերականներում, այն դեպքում, երբ ընդդիմադիր հեռուստաալիքներում, մասնավորապես՝ համետո անձիս ելույթների վրա տաբու էր դրված: Այս մասին ցավալի է գրել այն պայմաններում, երբ իշխանամետ գործիչների ցանկացած գովերգում իրական ժամանակի ռեժիմով հեռարձակվում էր ռադիոյով և հեռուստատեսությամբ, օրինակ՝ «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժնի կողմից: Եվ հիմա, երբ փոքր-ինչ մարում են բողոքի հանրահավաքները, որոնք կազմակերպում էին 17 ընդդիմադիր կուսակցությունները, ճիշտ ժամանակն է առանց չարախնդության և հիշաչարության հասկանալ, թե որն է, կրկնում են, ելքն այս ծայրահեղ տագնապալի վիճակից, որում հայտնվել են Հայաստանն ու Արցախի Հանրապետությունը: Իսկ դրա համար հայացք նետենք ոչ հեռավոր անցյալին: Եվ այսպես, հարգելի ընթերցող, 1997 թ. մայիսի 31-ին և հունիսի 3-ին «Голос Армении» թերթում հրապարակվեց տողերիս հեղինակի հոդվածը՝ «Շահարկում և ... անկախություն» վերնագրով: Որոշ մեջբերումներ կատարեմ այդ հոդվածից:

Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի դրանց բովանդակությունը և թե ինչի մասին է խոսքը, հիշեցնենք, որ 1997 թ. մայիսի 12-ին Երևան քաղաքում տեղի էր ունեցել հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հավաք, որոնք սատարում էին Հայաստանի գիտության և մշակույթի ակնառու գործիչների այն կոչին, ըստ որի՝ Հայաստանը պետք է մտներ Բելառուսի ու Ռուսաստանի միության մեջ, և որով հայտարարվում էր ստորագրահավաք այս հարցի վերաբերյալ հանրաքվե անցկացնելու համար: 1997 թ. մայիսի 16-ին Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Պետական դուման հանդես եկավ դիմումով՝ «Բելառուսի և Ռուսաստանի միությանը Հայաստանի միանալու վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների նախաձեռնության աջակցության մասին»: Դիմումում, մասնավորապես, ընդգծվում էր, որ, չնայած մեր պետությունների ունեցած դժվարություններին, Հայաստանը նախկինի պես հանդիսանում է Ռուսաստանի հուսալի ռազմավարական դաշնակիցը: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, մեջբերում կատարեմ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Պետական դումայի «Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Պետական դումայի» Բելառուսի և Ռուսաստանի միության կազմ Հայաստանի Հանրապետության մտնելու ժողովրդական նախաձեռնության աջակցման հանձնաժողովի մասին» որոշումից, որում, մասնավորապես, գրված է. «Հարգելով Հայաստանի Հանրապետության պետական անկախությունը, նրա ժողովրդի հնագույն մշակույթն ու պատմությունը, ինչպես նաև ձգտելով վերականգնել և ամրապնդել ընդհանուր տնտեսական, քաղաքական և պաշտպանական տարածքը, Պետական դուման հայտարարում է Հայաստանի ժողովրդին իր լիակատար աջակցության մասին՝ նոր իրավահավասար Միություն հանրապետության մտնելու հարցի վերաբերյալ հանրաքվե նախապատրաստելու և

իրականացնելու գործում» (Մոսկվա, 1997 թ. սեպտեմբերի 25, N 1748-II ՊՂ): Եվ ահա, Պետդումայի այս հայտարարությունն ընդունելուց չորս օր հետո (1997 թ. մայիսի 20) ՀՀ-ական իշխանությունների ողջ քարոզչամեթոդային քննադատության և վարկաբեկելու ալիքի տակ վերցրեց Հայաստանի մտավորականության լավագույն ներկայացուցիչներին, ովքեր մտահոգ էին իրենց երկրի ապագայով: Դրանից երկու ամիս առաջ ստեղծված «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության հիմնադիրը լինելով, որի ծրագրի հիմքում հատուկ տեղ էր հատկացվում Ռուսաստանի հետ Հայաստանի կապերի համակողմանի ամրապնդմանը՝ անկախ այն բանից, թե քաղաքական ինչ ուժ է այնտեղ գտնվում իշխանությունում, ես չկարողացա անտարբեր մնալ, և արդեն 1997 թ. մայիսի 31-ին լույս տեսավ, կրկնում եմ, իմ «Շահարկում և ... անկախություն» վերնագրով հոդվածը: Այդ հոդվածում, մասնավորապես, գրված է. «Շահարկում և անկախություն: Երկու, թվում է, թե անհամատեղելի հասկացություններ: Բայց պարզվեց, որ անկախության մասին ճամարտակություններն ինչպես եղել, այնպես էլ մնում են մեզ մոտ՝ Հայաստանում, զուտ շահարկում քաղաքական գործիչների համար, ովքեր իրենց Հայրենիքի ավելի քան «անկախ» փրկիչներ են երևակայում, թեև օրակարգում հարցն է՝ «լինի՞ Հայաստանը Ռուսաստանի և Բելառուսի հետ միությունում, թե՞ ոչ»: Ցանկանում եմ նախապես հայցել ընթերցողների ներողամտությունը, բայց պատկերի ամբողջականության համար նշեմ, որ ՀՀ-ական իշխանությունների թիրախ դարձան մեր մտավորականության հիրավի անզուգական ներկայացուցիչները: Ուժերիցս վեր էր լռության մատնել նրանց դեմ հարձակումները, մասնավորապես նրանցից շատերի հետ մեծ բարեկամություն ունեի, անշուշտ՝ կրտսեր ընկերոջ իրավունքով:

«Մեզ խիստ հիասթափեցրին «Республика Армения» թերթի քաղաքականության բաժնի վերլուծաբանները, ովքեր մայիսի 20-ի համարում մեկնաբանել էին Պետդումայի հայտարարությունը: Ահա թե ինչ են նրանք գրում. «Եվ ի՞նչն է հատկանշական. «մայիսի 12-ի այսպես կոչված կոնֆերանսը» միավորել է մարդկանց և կազմակերպություններ, որոնց վարկանիշը հանրության շրջանում չնչին է»:

«Ովքե՞ր են այդ մարդիկ: Բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյան, որին ԽՍՀՄ Գրողների վերջին համագումարում հայտնի հրապարակախոս Մայա Գանինան անվանել էր արդի պոեզիայի կենդանի դասական և միաժամանակ նախատել, որ մեր հպարտ հայրենակցուհին նստած է ո՛չ համագումարի նախագահությունում: Դա հիլիճում ներկա պատվիրակների ծափահարությունների որոտի ներքո սխալը շտկվեց: Ըստ երևույթին, սեփական խղճի դեմ գործարքի մեջ չմտնողները շնորհագրվում են ցանկացած ռեժիմի դեպքում... Իսկ հիմա մնում է միայն ձեռքերը թափահարել. բանաստեղծուհին, որը տառապում էր զոհված ազատամարտիկների ընտանիքների դժբախտությունից, բանտախցերում օրերը մաշող քաղբանտարկյալների հարազատների ու մերձավորների վշտից, «Республика Армения» թերթի քաղաքականության բաժնի կարծիքով, աննշան վարկանիշ ունի:

Նույն շարքում է նաև Սոս Սարգսյանը, որն իր մեջ էր ամփոփել մեր բազմաչարչար ժողովրդի ցավն ու խիղճը, մեր օրերի այդ անկոտրում, ազգային արժանապատվության զգացումը չկորցրած Ձորի Միրոն ու Նահապետը (համանուն ֆիլմերի սիրելի հերոսները), որը հանրապետության նախագահի հրամանագրով լրիվ վաստակած իրավունքով և արժանիորեն պարգևատրվեց Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով (ստացվում է, որ նախագահը հաշվի չէր նստել «ԲԱ»-ի քաղաքականության բաժնի «Ժանրակշիռ» կարծիքի հետ և պարգևատրել էր մի մարդու, որն աննշան վարկանիշ ուներ հանրությունում):

Վարկանիշի հարցում չէր բերել նաև Ռազմիկ Դավոյանի՝ մեր կողքին ապրող տաղանդավորագույն բանաստեղծի, Համո Սահյանի ու Վահագն Դավթյանի հետևորդի և հոգևոր եղբոր բախտը: Այսօր բարձր չէ նաև ակադեմիկոս Լևոն Մկրտչյանի՝ Ռուսաստանում և արտասահմանում հայկական պատմական ու մշակութային ժառանգության արտակարգ և լիազոր դեսպանի վարկանիշը: Վատ են գործերը նաև ակադեմիկոս Վլադիմիր Խոջաբեկյանի՝ ազնվագույն մարդու, տնտեսագետ-ժողովրդագրի, աշխարհահռչակ գիտնականի վարկանիշի հետ կապված ...», – հենց այս տողերն էի պարտքս համարել գրել հոդվածում:

Ահա և այլ մեջբերումներ նույն հոդվածից. «Այսքան դժվարին իրավիճակում պարզ երկնքում ճայթած ամպրոպի նման ընդունվեց Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Պետական դումայի հայտարարությունը Ռուսաստանի և Բելառուսի միությանը Հայաստանի միանալուն մտավորականության նախաձեռնության աջակցության մասին: Թվում էր, թե Պետդումայի հայտարարությունը դառնալու է խոր իմաստավորման սկիզբը, թե որ երկրի և ում հետ է Հայաստանի Հանրապետությունը մտնում XXI դար: Բայց, ավաղ, մարդիկ, ովքեր իրենց քաղաքական էլիտա էին համարում, և զանգվածային լրատվամիջոցների մեծ մասն առաջնորդվում են միանգամայն այլ հասկացություններով: Ոմանք իրենց կուսակցության համագումարի ամբիոնից ահաբեկում են մեզ՝ մոլորության մեջ գցելով, թե, իբր, Հայաստանի մտնելը Ռուսաստանի կազմի մեջ ներկա իշխանությունները հավերժական կդարձնեն: Բայց չէ՞ որ խոսք անգամ չկա Ռուսաստանի կազմի մեջ մտնելու մասին: Ինքնիշխան Ռուսաստանը մնում է Ռուսաստան, Բելառուսը մնում է Բելառուս, եթե Հայաստանը միանա նրանց միությանը, կմնա ինքնիշխան Հայաստան: Մյուս քաղաքական գործիչներն իրենց ուսերի վրա են վերցնում ակնհայտորեն իրենց ուժերից վեր բեռ՝ հանդես գալով Ռուսաստան – Բելառուս Միության մի ինչ-որ միջազգային դատավորի դերում, որպեսզի նախազգուշացնեն մեզ, որ Հայաստանի միանալն այս միությանը կսահմանափակի ՀՀ անկախությունը: Ընդ որում՝ չեն պարզաբանում, մոռանում են նշել, թե անկախության ինչ սահմանափակումների մասին է խոսքը: Ռուսաստան–Հայաստան ռազմաստրատեգիական միությունն արդեն ամրագրված է երկու երկրների նախագահների ստորագրություններով: Ուրեմն, խոսքը տնտեսական անկախության սահմանափակումների մասին է, այն անկախության, որը, ըստ էության, մենք կորցրել էինք առանց Ռուսաստանի կամ Բելառուսի որևէ մասնակ-

ցության»։ Եվ հողվածի ամփոփիչ մասում բերվում էին տողեր, որոնք, ըստ իս, հատկապես արդիական են նաև մեր օրերում։ Խորհեք, խնդրում եմ, հարգելի ընթերցող. «Խոսքն, ախր, այլ բանի մասին է. ի՞նչ ճանապարհով պետք է ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետությունը դառնա ուժեղ ինչպես տնտեսապես, այնպես էլ ռազմական առումով, ինչպե՞ս համախմբել ազգը, հասնել Արցախի հարցի արդարացի լուծման, ապահովել Հայաստանի և Սփյուռքի միասնականությունը, ինչպե՞ս կենսագործել հայերի դարավոր երազանքը՝ մեկ ազգ՝ մեկ Հայրենիք։ Կարևոր է որոշել, թե որ պետությունների հետ են համընկնում Հայաստանի Հանրապետության աշխարհաքաղաքական շահերը, և իմաստավորել, թե որքանով է հնարավոր, ՀՀ սահմանադրական կարգին, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի նորմերին համապատասխան, Հայաստանի անդամակցությունն այս կամ այն միությանը։

Համոզված եմ, որ Հայաստան – Ռուսաստան – Բելառուս 3 ինքնիշխան պետությունների ջանքերի միատեղումը տարբեր ոլորտներում, ներառյալ ռազմականը, ժողովուրդների կենսամակարդակի բարձրացումը, մասնակից պետությունների կայուն զարգացման ապահովումը՝ նրանց պոտենցիալների բազմապատկման ճանապարհով, ինչպես նաև շուկայական մեխանիզմների օգտագործումը բարիք կծառայեն բոլորի համար»։ Հետագայում Ռուսաստանի և Բելառուսի միությանը Հայաստանի անդամակցության գաղափարն է հենց համախմբել չորս քաղաքական կուսակցություններին՝ «Ազգային Միաբանություն», «Սահմանադրական իրավունք միություն», «Գարդմանք», «Արցախ-Հայաստան», ինչպես նաև Գիտաարտադրական և քաղաքական միությունը՝ «Իրավունք և Միաբանություն» միասնական նախընտրական դաշինքով, որը 1999 թ. ՀՀ երկրորդ գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունների արդյունքներով դարձավ խորհրդարանական խմբակցություն։ Նշենք նաև, որ հիմա էլ «Սահմանադրական իրավունք միություն» (ղեկավար՝ Հայկ Բաբուխանյան) և «Ազգային Միաբանություն» (ղեկավար՝ Արտաշես Գեղամյան) կուսակցությունների օրակարգում Հայաստանի և Ռուսաստանի ռազմավարական դաշինքի խորացման հարցերը զբաղեցնում են գերակա տեղ։ Իսկ Հայաստանի անդամակցությունը Ռուսաստան – Բելառուս միութենական պետությանը երբեք չի կորցրել արդիականությունը։ Ընթերցողը միանգամայն տեղին կարող է հարց տալ. այդ ինչո՞ւ է տողերիս հեղինակը մեջբերումներ կատարում քսանամյա վաղեմության իր իսկ հողվածներից։ Այդ ամենի մասին՝ հերթով։ Թուրք-ադրբեջանական հրոսակների (սիրիական ահաբեկիչների լայն ներգրավմամբ)՝ Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծած Ղարաբաղյան պատերազմին (2020 թ.) հաջորդած ողբերգական իրադարձություններից հետո Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության դեմ տեղեկատվական պատերազմի վարման ողջ գործիքանին ժամանակավորապես լռել է։ Թվում էր, թե տեղեկատվական պատերազմի ստրատեգները գիտակցեցին, որ այն պայմաններում, երբ բնակչության ճնշող մեծամասնությունը գտնվում է շոկային վիճակում, այնքան էլ լավ ժամանակ չէ հայ հանրությանը պարտադրելու ամեն տեսակ մեղավորներ թուրքադրբեջանա-ար-

ցախյան խայտառակ պարտության համար՝ որպես կատարված չարագործության գլխավոր մեղավոր՝ հանձին Սորոսի ու Մառախլապատ Ալբինի հատուկ ծառայությունների դրածո, ներկայում ժողովրդի կողմից քնքշորեն Նիկոլ-դավաճան հորջորջվողից բացի: Դատելով նրանց գործողություններից՝ մեր օրերում նիկոյան արտասահմանյան տիկնիկավարները վերլուծում են իրենց մարտավարությունը նոր՝ հայոց պետականության վերջնական փլուզման եզրափակիչ փուլում: Արձանագրելով հատկապես վերջին օրերին սորոսյան «Բաց հասարակություն» հիմնադրամի կողմից վարձված տարատեսակ ինտերնետ-պորտալների և ինտերնետ-հեռուստատեսության նկատելի ակտիվացումը, հասկանում ենք, որ հակազգային նեխվածքն արդեն կողմնորոշվել է իր հետագա գործողությունների պլանի հարցում: Նրանց հարվածի հիմնական ուղղությունը, ո՛չ, հարգելի ընթերցող, 17 քաղաքական կուսակցությունների ղեկավարների դեմ չէ, որոնք միավորվել են Փաշինյանի հրաժարականի պահանջով, նրանց էլ են հայիոյում, բայց հենց այնպես, իմիջիպալոց: Հակազգային ուժերի գլխավոր թիրախը ինչպես եղել, այնպես էլ մնում է Ռուսաստանը: Կամաց-կամաց, բավական նենգաբար սերմանվում է միտքն այն մասին, որ Ռուսաստանը օգնության չէկավ Հայաստանին և Արցախին, որ Ռուսաստանը դավաճանեց իր ռազմավարական դաշնակից Հայաստանին ու նման ստոր մտահանգումներ՝ նույն հակազգային ուղղվածությամբ: Ցավոք, դրան հակադարձվում են միայն եզակի հրապարակումներ, որոնցում ուղղակիորեն հայտարարվում է, որ հենց Ռուսաստանը, հենց Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինն է կանխել Արցախի հայ բնակչության ցեղասպանությունը: Որ հենց Ռուսաստանի նախագահի վճռական գործողություններն են կանգնեցրել թուրքական զինված ուժերի մուտքը Արցախի Հանրապետության դեռևս պահպանվող մի մասի տարածք խաղաղապահների դիմակի ներքո: Որ հենց ռուս սահմանապահների առկայությունն է հայ-թուրքական, հայ-ադրբեջանական պետական սահմանին սառեցրել «հաղթական» թուրք զեներալներ Բախտիյար Էրսայի և Շերեֆ Օնգայի ավյունը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Թուրքիայի ցամաքային զորքերի օպերատիվ կառավարման պետ, զեներալ-մայոր Բախտիյար Էրսայի գլխավորած խումբն անմիջականորեն մասնակցել է մարտական գործողությունների կազմակերպմանը Լեռնային Ղարաբաղում: Լեռնային Ղարաբաղում գործողության պլանավորմանը և իրականացմանը անմիջական մասնակցություն է ունեցել նաև Թուրքիայի ցամաքային զորքերի 3-րդ դաշտային բանակի (որի երկու ընտրյալ կորպուսն արդեն մեկ տարի չէ, որ տեղակայված է Նախիջևանի ինքնավար հանրապետությունում, որը երկար սահման ունի Հայաստանի հետ) հրամանատար, զեներալ-լեյտենանտ Շերեֆ Օնգայը: Հայաստանի և Արցախի համար ճակատագրական այս փաստերի թերասացությունն է հենց հայկական լրատվամիջոցներում ուժ տվել շռայլորեն վարձատրվող տարատեսակ ռուսատյացներին, նորահայտ նեոսոմանյան սուլթան Էրդողանի գաղափարներն իրականացնողներին: Ցասում և միևնույն ժամանակ «հիացմունք» է (եթե զգացումների նման համադրությունը հնարավոր է) հարուցում

այն իրողությունը, որ YouTube-ում սորոսյան ֆունկցիոներներին ենթակա ինտերնետ-հեռուստաալիքներում տարատեսակ հարցազրույցների և ռեպորտաժների տեղադրվելուց հետո տառացիորեն առաջին երկու ժամում ինչ-որ հանելուկային ձևով հավաքվում է տասնյակ հազարների հասնող հանդիսատեսների լսարան: Ընդ որում՝ ժամանակը, երբ այդ հեռուստապասկվիլները եթեր են արձակվում, բնավ էական չէ, դիցուք. վաղ առավոտյան լինի, ցերեկը, թե կեսգիշերն անց: Իսկ հիացնումք առաջացնում է այն հանգամանքը, որ այդ նույն սորոսյան խառնամբոխի «մշակների» եթերում մանրակրկիտ բեմադրած ռեպորտաժներն իբր Արցախի դեմ սանձազերծված պատերազմին երիտասարդ մարտիկների մասնակցությամբ, որպես կանոն, ուղեկցում են նրանց «հայտնությունները» ոչ այլ կերպ, քան զգվելի հայիոյախոսությունների օգտագործմամբ Նիկոլ Վոլակիչի ընդդիմախոսների հասցեին, ով, ֆեյքի վարպետների բանակի շնորհիվ, շարունակում է ներկայացվել որպես կուռք հազարավոր զոմբիացված քաղաքացիների, անվերջանալի ֆեյք գրոհների զոհերի համար: Բայց նրանց գործունեությունը նույնպես մինչև վերջ մտածված չէ: Այսպես, երեկ կեսգիշերին եթեր հեռարձակվեց մի ինչ-որ սուբյեկտ՝ աչքերում հազիվ թաքցվող վախով, որը հետն էլ սարսափեցնում ու վայրահաչում էր ՀՀ Ազգային ժողովի «Բարգավաճ Հայաստան» ընդդիմադիր խմբակցության պատգամավորների հասցեին: Յուրաքանչյուր անկողմնակալ քաղաքական գործիչ, և ինչու միայն քաղաքական գործիչ, իրեն հարգող ցանկացած քաղաքացի, դիտելով այս ստոր ներկայացումը, անկասկած, կցանկանար հասցնել այդ չկայացած քրեական հեղինակության ասեմ, թե սկսնակ ջեբկիրի քիթումբին: Բայց հարցն այլ է, դիցուք. տառացիորեն մեկ ժամ անց՝ արդեն կեսգիշերից հետո, ինտերնետ-հեռուստատեսության ավելի քան երեք հազար օգտատերեր վկայեցին, որ ռեպորտաժն իրենց դուր է եկել: Իմ սիրտն էլ հրճվեց, որ նիկոլվոլակիչյան իշխանությանը հաջողվել է այնպես տիրանալ երևանյան, և ոչ միայն, խուլիգանների մտքին ու սրտին, որ գիշերվա ժամերին նրանք հիմա «հոպ-ստոպ» անելով չեն զբաղվում, չեն հարբում կամ մարմնավաճառներին չեն հսկում, այլ համակ ուշադրությամբ դիտում են իշխանությունների կողմից վարձված ինտերնետ-հեռուստաալիքները: Այսինքն՝ բնակչությանը բթացնելու երկրորդ փուլը շարունակվում է նոր թափով: Ընդ որում, երբ եթեր են դուրս գալիս բացահայտ անտաշները, մի քանի խնդիր է լուծվում. երկրի՝ հացն արդար աշխատանքով վաստակող նորմալ քաղաքացիների ահաբեկում, մի կողմից, ինչպես նաև բնակչության մտածող մասի օտարում տեղեկատվության ցանկացած աղբյուրից, ինչպես իշխանամետ, այնպես էլ ընդդիմադիր: Մակերեսին են մնում այդ նույն սորոսյան պնակալեզները, տոտալիտար կրոնական աղանդի և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստները:

Հատուկ այսքան մանրամասն ներկայացրի Հայաստանի Հանրապետությունում տեղեկատվական պատերազմի ոլորտի մասնագետների գործունեության ակտիվացման նշանները Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի մասին Հայտարարության ընդունումից հետո: Չէ՞ որ նրանց վերջնանպատակը՝ Ռուսաստանին Հայաստանից և Արցախից դուրս մղելը, դեռևս չի իրականացվում:

նացված: Այդ նպատակին հասնելու առաջին քայլը արդեն հետպատերազմյան շրջանում երկրի բնակչության լայն շերտերին Ռուսաստանի՝ որպես Հայաստանի ռազմավարական դաշնակցի, անհուսալիության առասպելի հետևողական սերմանումն է: Թերևս, հայոց պետականության համար կործանարար այս գաղափարի պաշտպանության փաստարկների ողջ զինանոցը, եթե այն, Աստված մի արասցե, տիրի բնակչության դեռևս շոկային վիճակի մեջ գտնվող զգալի մասի մտքին, կդառնա երկրում քաղաքացիական պատերազմի սանձազերծման կռվան և կհանգեցնի հայոց պետականության վերջնական կորստին: Հակահայ ռուսատյաց քարոզչության ստրատեգիաների գլխավոր «փաստարկների» ինքնատիպ ինտեգրալային զինանոցը ներկայացվել է հայ քաղաքական գործիչներից մեկի՝ Անդրիաս Ղուկասյանի հարցազրույցում, որը տվել է Իրինա Տումակովային («Новая газета»)՝ հրապարակված 2020թ. նոյեմբերի 17-ին, «Հայերն այլևս չեն կարող Ռուսաստանը դաշնակից համարել» վերնագրով: Բոլորովին միանշանակ չէ նաև հրապարակման ենթավերնագիրը. «Ղարաբաղը կիսեցին հանուն թուրքերի հետ ռուսների բարեկամությամբ: Փաշինյանը դավաճա՞ն է: Ինչպե՞ս է Հայաստանը ընկալում ազգային աղետը» (<https://novayagazeta.ru/articles/2020/11/17/87996-armyane-bolshe-ne-mogut-schitat-rossiyu-soyuznikom>): Չեմ ներկայացնի ի սկզբանե վտանգավոր և սուտ եզրահանգումները, որոնք հիմք են ծառայել հոդվածի վերնագիրն ընտրելու համար, բայց կներկայացնեմ նաև այլ ՁԼՄ-ներում արծարծվող պասաժները, դիցուք. «Պատերազմի այդ 44 օրերին, առնվազն, զոհված զինվորների կեսը սպանվել է ռուսական «Սմերչ» համազարկային համակարգերի կողմից, իսկ քաղաքներն ավերվել են բելոռուսական «Պոլոնեզ» համակարգերով, Ռուսաստանի և Թուրքիայի բարեկամությունը և եղբայրությունն արդեն այն ժամանակ (1921 թ. մարտի 16-ի Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև բարեկամության և եղբայրության մասին Մոսկվայի պայմանագիր – Ա. Գ.) կառուցվում էին Հայաստանի կողմից տրվող զոհերի վրա, և այսօր մենք նորից տեսնում ենք կոնսենսուս և փոխըմբռնում Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև, Փաշինյանը, անշուշտ, հայ է, և նա հայրենասեր է, հետո Ռուսաստանը, որին այժմ հայ ժողովուրդը մեղադրում է, որ նա դավաճանել է իրեն, այդ ամենը կկախի Փաշինյանի վրա, որպեսզի մաքրի իր իմիջը, և ինչպես Թուրքիան մտավ Ադրբեջան, այդպես էլ Հայաստան կմտնի Ֆրանսիան, այդ ժամանակ, գուցե, Ռուսաստանում կմտածեն՝ արժե՞ր արդյոք գնալ այդ քայլերին (նկատի ունի Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի մասին Հայտարարության ընդունումն առանց Ֆրանսիայի մասնակցության – Ա. Գ.):»:

Եվ ահա, վերլուծելով տասնյակ ու տասնյակ տարատեսակ հրապարակումներ, բազմաթիվ ինտերնետ-պորտալների և ինտերնետ-հեռուստատեսության հարցազրույցներ՝ հստակ ուրվագծվում է առաջին հայացքից ամենատարբեր սյուժեների և թեմաների հնչեցման գիծ, որոնք այսօր հրատապ նշանակություն ունեն և հետապնդում են միանգամայն կոնկրետ նպատակ. Հայաստանի ամենատարբեր համոզմունքներ, կրթության և պրոֆեսիոնալ զբաղվածության տարբեր մակարդակներ ունեցող քաղաքացիների գիտակ-

ցության մեջ սերմանել վերը բերված եզրահանգումների իբր օբյեկտիվությունը: Կրկնում են, այս ամենն արվում է հստակ համակարգային հիմքով: Իսկ ի՞նչ է հակադրվում դրան, հարց կտա հարգելի ընթերցողը: Այսօրվա դրությամբ պատասխանն այսպիսին է. մասնակիցների նոսրացող թվով բազմամարդ հանրահավաքներ՝ միայն մեկ օրակարգով. Նիկոլը դավաճան է, պետք է ձևավորել Ազգային համաձայնության կառավարություն: Հանրահավաքներ, որոնք օրեցօր ավելի դաժանաբար են ճնշվում ոստիկանության կողմից: Այդ կարգախոսների բուն էության լայն պարզաբանման անհրաժեշտությունը և արդիականությունը, մեր քաղաքացիների գիտակցության թունավորման նրանց հեռուն գնացող նպատակների բացահայտումը, անկասկած, հապաղման ենթակա չեն: Բայց, իմ կարծիքով, մեր օրերում շատ ավելի կարևոր է վեր հանել տեղի ունեցած աղետի խորքային պատճառները, կարողանալ ցույց տալ ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ գործող սորոսյան «հինգերորդ շարասյան», տարատեսակ տոտալիտար կրոնական աղանդների և ԼԳԲՏ-հանրույթի ողջ հանցավորությունը, բացահայտել դրանց ֆինանսավորման աղբյուրները և դրանց հասցեատերերին, որոնք ահա արդեն ավելի քան երկու և կես տարի խրամատավորվել են իշխանական կառույցներում: Եվ վերջապես, փնտրել և գտնել ընդդիմադիր խմբակցությունների հետագա գործողությունների սահմանադրական հիմքեր, որոնց իրականացումը կհանգեցնի VII գումարման Ազգային ժողովի ցրմանը, որոնք, անշուշտ, առկա են: Ուշագրավ է, որ Հայաստանի գործող խորհրդարանի ընդդիմադիր խմբակցությունների կազմում կան սահմանադրական իրավունքի պրոֆեսիոնալ մասնագետներ, ակնհայտ իրողություն է: Եվ միայն ՀՀ Ազգային ժողովի ցրումից հետո Հայաստանի քաղաքական ուժերը պետք է հանդես գան հասարակական և քաղաքական խոր ձգնաժամից Հայաստանի դուրս գալու ծրագրերով, ձգնաժամ, որի մեջ հայտնվել է հայ հասարակությունը, չէ, ոչ հիմա, հարգելի ընթերցող, այլ 2018 թ. ապրիլ–մայիսին երկրում կատարված պետական հեղաշրջումից հետո:

Ինչ վերաբերում է «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությանը, ապա մեր տագնապահույզ օրերում ստեղծված չափազանց վտանգավոր իրադրությունից, որը կարող է հանգեցնել հայոց պետականության կորստին, դուրս գալու միակ ճիշտ ելքը միանալն է քաղաքական կուսակցություններին, որոնք ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ հայտարարում են իրենց հավատարմությունը Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի հետագա խորացմանը: Դա առաջին հերթին «Սահմանադրական իրավունք միություն» կուսակցությունն է, որի հետ դեռևս 1998 թ., Հայաստանի Հանրապետության երկրորդ գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունների նախօրեին, ինչպես նշվեց, կնքվեց քաղաքական համաձայնություն, որի հիմքում մեր կուսակցությունների հավատարմությունն ու վճռականությունն են՝ պատրաստել հայ հասարակությանը Ռուսաստանի և Բելառուսի միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելուն: Միևնույն ժամանակ, նշեն, որ այս գաղափարի հեղինակն արդի փուլում «Սահմանադրական իրավունք միության» առաջնորդ Հայկ

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Բաբուխանյանն է, ինչը համահունչ է ինչպես «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ղեկավարության, այնպես էլ մեր կուսակցության շարքային անդամների ակնկալիքներին: Ընդ որում՝ այս փուլում, կարծում եմ, մեզ սպասվում է ամբողջական ծրագրի մշակման տքնաջան աշխատանք՝ ստեղծելու Ռուսաստանի և Բելառուսի հետ միասնական քաղաքական, տնտեսական, ռազմական, արժութային, իրավաբանական, հումանիտար և մշակութային տարածքի հիմքերը: Հատկանշական է, որ օրերս «Սահմանադրական իրավունք միության» գրասենյակում ստեղծված աղետալի վիճակից Հայաստանի դուրս գալու ուղիների մասին քննարկումներին ներկա էր նաև աշխարհագրորի առավել հայտնի ներկայացուցիչներից մեկը, որը զգալի դեր է խաղացել Ռուսաստանին Ղրիմի երկրամասի միավորման հարցում, մեր հայրենակից Արմեն Համլետի Մարտոյանը (անվանականը՝ «Սամվել»): Նա, իր հերթին, միանգամայն համոզիչ կերպով հիմնավորում էր այն մեկ և, ըստ իս, անբեկանելի ճշմարտությունը, որ ուժեղ Հայաստան կարող է լինել միայն Ռուսաստանի հետ դաշինքով, ասել է թե՛ անհրաժեշտ է Ռուսաստանի և Բելառուսի հետ Հայաստանի նոր միության լայն համաժողովրդական շարժման կազմակերպումը: Դե ինչ, «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ. հանուն նոր միության» գաղափարը, համոզված եմ, դրա իրագործման գրագետ կազմակերպման դեպքում, այն հիմքն է, որի վրա կվերածնվի Հայաստանի Հանրապետությունը, և այդ դեպքում շատ ավելի անվտանգ ու հուսալից կլինի Հայաստանի Հանրապետության ապագան: Հիմա արդեն իմ մեջ ավելի ու ավելի է ամրապնդվում համոզմունքը, որ Ռուսաստանի և Բելառուսի միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու այլընտրանքը պատերազմն է:

Վերջաբանի փոխարեն: Վերլուծելով Ղարաբաղյան (2020 թ.) պատերազմում հայկական կողմի կրած դաժանագույն պարտության պատճառները, կարդալով թեմայի վերաբերյալ ռազմական թղթակիցների և ռազմական փորձագետների բազմաթիվ հրապարակումները՝ հատկապես մտապահել եմ Եվգենի Գիլբոյի «Ղարաբաղի դասերը և ռուս-թուրքական վերջին պատերազմի հեռանկարները» հոդվածը՝ հրապարակված ս. թ. նոյեմբերի 28-ին World Crisis ինտերնետ-պարբերականում: Հեղինակի որոշ եզրակացությունների հետ դժվար է չհամաձայնել, դիցուք. «Հայաստանի ողբերգությունը, հայոց պետականության ազգային տապալումը ինքն իրեն երկարատև և անվերապահորեն ստելու հետևանքը դարձավ: Երեսնամյա վաղեմության փայլուն հաղթանակը, որն ի ցույց դրեց հայկական բանակի բացարձակ գերազանցությունը ադրբեջանականի հանդեպ, ստիպում էր մտածել, որ այդ գերազանցությունը մշտական է (հատկապես 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի հաղթանակից հետո – Ա. Գ.): Եվ իսկապես, մենք տեսանք, թե ինչպես Ղարաբաղի բանակը 1:10 հարաբերակցության պայմաններում կարողացավ խափանել ադրբեջանա-թուրքական բանակի բլից-կրիգը: Բայց պարտությունը, միևնույն է, վիթխարի էր և բացարձակ: Դրա պատճառը պարզ է. հայկական բանակի ռազմատեխնիկական և կազ-

մակերաչափական հետամնացությունը ... Հետամնացության համար ստիպված ես վճարել: Հայ ժողովուրդը այսօր թանկ գին է վճարում ռազմատեխնիկական և կազմակերպչական հետամնացության համար ... Վճարում է այն բանի համար, որ չէր ցանկանում տեսնել ազգային դավաճանության իրողությունը: Ազգային դավաճանությունը կարող է տարբեր համագգեստներով քողարկվել: Պարտադիր չէ ուղղակիորեն համագործակցել հակառակորդի հետ: Բավական է չանել այն, ինչը ՊԵՏՔ է ազգի գոյատևման համար»: Ահա Հայաստանի Հանրապետության ԶՈւ գերագույն գլխավոր հրամանատար Նիկոլ Փաշինյանի, մեղմ ասած, հանցավոր ոչ պրոֆեսիոնալիզմի տարողունակ բնորոշումը:

Հ. Գ. Չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով: Գոհունակությամբ նշեմ, որ երբ գրվում էին այս տողերը, հրապարակվեց ռուս հայրենասեր-դերժավնիկ, Հայաստանի, Արցախի և հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ, ՌԴ Պետդումայի ԱՊՀ գործերի, եվրասիական ինտեգրման և հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ, միջազգային «Լազարյան ակումբի» համակարգող Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ Զատուլինի հարցազրույցը «*Ноев Ковчег*» հանրածանոթ թերթին: Կսահմանափակվեմ միայն «Ինչպե՞ս եք գնահատում Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակը պարտությունից հետո: Փաշինյանը պե՞տք է հրաժարական տա» հարցին Կոնստանտին Ֆյոդորովիչի տված պատասխանով: Հարցին հետևել է միանշանակ ազնիվ և տրամաբանորեն անվիճելի պատասխան. «Ես կարծում եմ, որ, մեղմ ասած՝ տարօրինակ կլիներ, եթե կառավարությունը, որն այդքան կոպտաբար սխալվել է իր հաշիվներում, եղել բացարձակ անիրազեկ (ես կավելացնեի՝ հանցավոր – Ա. Գ.), կկոչվեր հայ ժողովրդի կողմից այն բանի համար, որպեսզի շտկեր սխալները, վերականգներ նյութատեխնիկական, և որ գլխավորն է՝ հոգևոր-բարոյական հիմքերը Հայաստանի գործունակության, ազգային ոգու վերածնունդի համար»: Դե ինչ, ավելի համոզիչ չես ասի:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ТУРЦИЯ И АЗЕРБАЙДЖАН ЗАЖИГАЮТ В АРМЕНИИ ОЧАГ ТРЕТЬЕЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Аннотация

Турция и Азербайджан готовят информационный фон для развязывания грядущей войны в регионе Южного Кавказа с вовлечением в неё не только Армении и Ирана, но и России. Небезучастным в этой войне будет и Израиль, как минимум в плане вооружения азербайджанских вояк новейшими беспилотниками, дистанционно управляемыми бронемашинами, системами ПВО «Железный купол», танками «Меркава Марк-4». Турция и Азербайджан развяжут войну, которая станет спусковым крючком для начала третьей мировой войны.

Прошло немногим более месяца после подписания президентом Азербайджанской Республики, премьер-министром Республики Армения и президентом Российской Федерации Заявления о прекращении огня и всех военных действий в зоне Нагорно-карабахского конфликта (далее – Заявление). Уважаемый читатель, в очередной раз писать о преступной некомпетентности премьер-министра РА Никола Пашиняна, а точнее о предательстве с его стороны национальных интересов двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – Ред.) – думается, нет необходимости. Пользуясь же нынче модной рыночной терминологией, отметим, что армянский народ стал свидетелем циничной продажи 80% территории Республики Арцах жаждущим армянской крови новоявленным турецкому и апшеронскому султанам – Эрдогану и Алиеву. И было вполне ожидаемо, что 10 декабря т. г. именно они в г. Баку принимали военный парад. При этом заметим, что на бакинскую площадь, где должно было проходить это мероприятие, заехал автомобиль с двумя турецкими красными флагами с исламским полумесяцем, из машины вышли Эрдоган и Алиев, при этом машин с государственным флагом Азербайджана, въехавших на площадь, не было. Говорят, что это своеобразная традиция для одной нации двух государств: ездить на одном автомобиле во время взаимных визитов (либо традиция, либо на уровне подсознания недремлющая предосторожность, что от коварного со-

родича можно всякое ожидать, словом, подальше от греха). Однако в данном случае сей факт скорее был свидетельством того, что Армия обороны Нагорно-Карабахской Республики была побеждена главным образом благодаря значительному участию в военных действиях спецподразделений вооруженных сил государства – члена НАТО Турции, в силу этого ее лидер был в первой роли на параде. И еще об одном немаловажном наблюдении, а именно: апшеронский султан почему-то нарушил традиции «азербайджанского гостеприимства», ибо в числе почетных гостей парада не оказалось протурецких боевиков-террористов из «Хайят Тахрир аш-Шам» (организация, деятельность которой запрещена в РФ), «Фуркат Хамза» (организация, деятельность которой запрещена в РФ) или «Султан Мурад» (организация, деятельность которой запрещена в РФ). Ведь без участия около двух тысяч сирийских наемников-террористов одни лишь азербайджанские вояки не смогли бы сломить боевой дух арцахских воинов. Хотя не следует исключать, что их отсутствие имело уважительные причины. Напомним читателям, что 26 октября т. г. бомбардировщики СУ-24М военно-космических сил России (далее – ВКС России) провели своеобразный «военно-воздушный парад» над лагерем подготовки протурецких наемников-террористов «Хайят Тахрир аш-Шам», который был расположен на горе Дувайла в северной части сирийской провинции Идлиб. В результате «военно-воздушного парада» ВКС России было уничтожено более 100 террористов-наемников и их турецких наставников, именуемых военными инструкторами. Очевидцы того памятного дня в истории борьбы с международным терроризмом из окружения султана Реджепа рассказывают, что последний от нескрываемой злобы скрежетал зубами, был в неистовстве, что не на шутку озаботило его «придворных», опасавшихся, как бы султана Реджепа не хватил обширный инфаркт. Оставаясь верным своему генетическому коду, Эрдоган в отместку за это справедливое возмездие российских ВКС и с целью сорвать гуманитарное перемирие, заключённое 24 октября т. г. министрами иностранных дел Армении и Азербайджана, которое должно было вступить в силу в 07:00 вр. мск 26 октября, под патронатом первого заместителя госсекретаря США Стивэна Бегэна спровоцировал массированные обстрелы Вооруженными силами Азербайджана позиций Армии обороны Арцаха по всему периметру противостояния. Тем самым очередное, третье по счету, перемирие при прямом давлении турецких генералов было сорвано. Эти комментарии приводятся с целью разъяснения возможных причин отсутствия главарей сирийских наемников-террористов на военном параде в Баку.

Наблюдая за довольными лицами принимающих парад Эрдогана и Алиева, более того, ознакомившись с их выступлениями, меня охватило чувство тревоги не только за судьбу Армении и Арцаха, но и мира в целом. Да-да, уважаемый читатель, за судьбу мира. Но обо всем по порядку.

Итак, президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган на военный парад привез с собой 2783 турецких военнослужащих (по числу погибших, по официальным данным, военнослужащих Азербайджана, не считая сирийских террористов и турецких спецназовцев). Далее султан Реджеп, обуреваемый фатальной для него же идеей о воссоздании неоосманской империи, стал поучать армян: «Армянам следует взяться за ум (потомок варварских кочевников-завоевателей читает наставления потомкам древнейшей христианской цивилизации. — А. Г.). Армянские политики, диаспора обрекли свой народ на беду (султан Реджеп сильно заблуждается, думая, что Никол Пашинян, нынче ласково именуемый Николом—предателем, и его правящая клика из числа воспитанников Сороса, тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и ЛГБТ-активистов, а также известные в диаспоре прихлебатели глобалистских финансовых центров Запада представляют армянских политиков и многомиллионную армянскую диаспору. Диаспору, лучшие сыны которой требуют незамедлительной отставки антинародной клики Пашиняна — А. Г.). Если армянский народ сможет извлечь уроки из карабахской войны, то в регионе начнется новая эра (султан Реджеп спустя 5 веков грозит стать новым Сулейманом I Великолепным, при этом забывая, что распад Османской империи, имевший место столетие назад, произошел также под аккомпанемент ура-патриотических лозунгов младотурок. — А. Г.)». В отличие от султана Реджепа, я не хочу, чтобы он извлёк уроки из истории, так как сие обстоятельство и самовлюбленность Эрдогана приближают крах неоосманской Турции времен султана Реджепа. Неизбежный распад, который близок и неминуем. Особо подчеркнем, что гнусная и неменяющаяся коварная сущность турецких султанов наиболее красноречиво проявилась в речи султана Реджепа в Баку, когда он вспомнил главного организатора геноцида армян, геноцида греков и геноцида ассирийцев в Османской империи Энвера-пашу, а также его сводного брата, командующего Кавказской исламской армией Нури-пашу Киллигиля, известного своими зверствами в 1918—1920 гг. в боях с частями Красной армии и в учинении погромов армян в Елизаветполе (Гяндже). Для полноты образа этого военного преступника — кумира султана Реджепа отметим, что в 1941 году Нури-паша установил связь с германским послом в Анкаре для того, чтобы заручиться поддержкой пантюркистского движения. При его содействии был сформирован Туркестанский легион СС. А сейчас, уважаемый читатель, вдумайтесь в слова султана Реджепа, произнесенные на параде в Баку: «Сегодня день, когда мы становимся свидетелями доблести солдат Нури-паши и Энвер-паши, Кавказской исламской армии». Впрочем, султану Реджепу не помешало бы для сбалансированности своего выступления привести в назидание участникам военного парада историческую справку, в которой указывается: «Энвер-паша был убит 4 августа 1922 года в бою с частями Красной армии в кишлаке Чагана в 25 км от г. Бальджуана на тер-

ритории нынешнего Таджикистана. Рапорт командира конного дивизиона, атаковавшего штаб Энвера-паши, цитирует: «Штаб басмачей во главе с Энвер-пашой бросился в горы, но наткнувшись на эскадрон, посланный в обход, принял бой. В результате боя штаб противника уничтожен. Успели спастись только трое. 28 турок остались на месте боя. Среди них опознан и Энвер-паша. Ударом шашки с него снесена голова и часть туловища. Рядом с ним был найден Коран». Яков Мелькумов (Акоп Мелкумян), специально искавший встречи с одним из виновников Геноцида армян, совершил свой долг, да еще за уничтожение Энвера-паши и разгром его армии командующий кавалерийским полком Мелькумов был повторно награжден орденом «Красной Звезды» (nashaarmenia.info/2020/08/05/в-этот-день-акоп-мелкумян-убил-энвер-п/). Справедливости ради заметим, что тем самым Яков Мелькумов привел в исполнение приговор не только в рамках армянской операции возмездия «Немезис», но также и приговор военного трибунала Османской империи, рассмотревшего судебные дела об участии руководства партии «Единение и Прогресс» (Иттихат) в убийствах армян, ассирийцев, греков и езидов, в нарушение конституции и спекуляции в военное время, приговорившего Энвера-пашу (заочно, ввиду того, что он был в бегах) к смертной казни.

Полагать, что на этом политический авантюризм султана Реджепа завершился, – значит вовсе не знать об основах кровавой османской дипломатии, дипломатии, которая сродни тому, если читать лекции о морали в публичном доме. Так вот в своем приснопамятном выступлении в Баку Реджеп-паша продекламировал отрывок из стихотворения Бахтияра Вагабзаде «Арас–Арас» (азербайджанское название реки Аракс). В нём говорилось, что «река Арас (Аракс. – А. Г.) была разделена насильно между странами». Напомним читателям, что река Аракс – естественная граница между Арменией и Исламской Республикой Иран протяженностью более 45 км и надежно охраняемая пограничниками Погрануправления ФСБ РФ в Армении, а также Аракс – естественная граница между Азербайджаном и двумя иранскими провинциями Восточный и Западный Азербайджан, которые преимущественно заселены тюркским населением. Заметим также, что река Аракс стала границей между Российской империей и Ираном (Персией) по Гюлистанскому (1813 г.) и Туркменчайскому (1828 г.) мирным договорам. Так вот цитирование Эрдоганом стихотворения «Арас–Арас», которое считается лозунгом сепаратистов, разделяющих идеи объединения тюркских народов, не могло остаться незамеченным со стороны руководства Исламской Республики Иран. Уже 11 декабря т. г. глава МИД Ирана Мохаммед Зариф довольно жестко ответил президенту Турции Реджепу Тайипу Эрдогану, сделав запись на своей странице в Twitter: «Президент Эрдоган не проинформирован, что сказанное им в Баку

касается насильственного захвата территорий Ирана к северу от Араса (река Аракс. – А. Г.). Неужели он не понимал, что подрывает суверенитет Азербайджанской Республики?». Не приходится сомневаться, что турецкий султан Реджеп и его политический подмастерье апшеронский султан Ильхам прекрасно понимают, о чём говорят. А самое главное – они действуют в унисон. В подтверждение сказанного приведу выдержку из речи апшеронского султана всё на том же параде: «Зангезур (Сюникская область в РА, граничащая по реке Аракс с Ираном. – А. Г.), Гейча (территория Гегаркуникской области РА вокруг озера Севан. – А. Г.) и Ереванский уезды (древние историки Страбон, Геродот, Ксенофонт, да снизойдёт на них свет Всевышнего, высмеяли бы подобную безграмотность выпускника МГИМО, апшеронского султана Ильхама, уже не приходится говорить о фундаментальных исследованиях ученых, имеющих мировое признание. И наконец, имеющий глаза да увидел бы, что в картинах известнейшего французского живописца XVIII столетия Жана Батиста Симеона Шардена, основанных на натурных наблюдениях, есть немало картин с изображением старого Еревана с его узенькими улочками и христианскими церквями и, естественно, без хотя бы одной мечети. – А. Г.) – это наши исторические земли. Наш народ жил там веками, но руководство Армении тогда изгнало сотни тысяч азербайджанцев со своих земель. Заметим, то же самое повторилось на территории Нагорного Карабаха».

Анализируя выступления новоявленных тюркских султанов (Эрдогана и Алиева), можно сделать некоторые выводы. Султан Реджеп, провоцируя Иран, уж очень хочет понравиться новоизбранному президенту США Джо Байдену, из этой серии был и отказ от приёма на высшем уровне госсекретаря США (из администрации Трампа) Майка Помпео султаном Реджепом. Провоцируя же Россию, напрямую озвучивая территориальные претензии к её стратегическому союзнику Армении, Турция и Азербайджан, повторюсь, уж больно хотят понравиться новому руководству США и Евросоюзу. Последний, в свою очередь, слишком старательно усердствует в принятии антироссийских санкций. Если МИД Ирана вызвал посла Турции в связи с «интервенционистскими и неприемлемыми» заявлениями султана Реджепа, то армянская сторона ограничилась совершенно беззубыми осуждениями на уровне домохозяйки устами спокмена Никола Воваевича, себя любимого.

Словом, Турция и Азербайджан готовят информационный фон для развязывания грядущей войны в регионе Южного Кавказа с вовлечением в неё не только Армении и Ирана, но и в первую очередь России. Небезучастным в этой войне будет и Израиль, как минимум в плане вооружения азербайджанских вооруженных сил новейшими беспилотниками, дистанционно управляемыми бронемашинами, системами ПВО «Железный ку-

пол», танками «Меркава Марк-4». Турция и Азербайджан развяжут войну, которая станет спусковым крючком для начала третьей мировой войны. И это не есть преувеличение.

Наш уважаемый читатель, естественно, может задаться вопросом: а какова будет реакция России? Ведь не ограничится же Россия запретом на поставки в свою страну томатов и яблок из Азербайджана, что, конечно, может чувствительно ударить по сельскому хозяйству апшеронского султаната, а далее распространит аналогичный запрет на турецкие продукты сельскохозяйственного назначения. То есть, кроме Роспотребнадзора, будет ли РФ что-либо еще противопоставлять откровенно агрессивным устремлениям турецко-азербайджанских султанатов? В случае с Азербайджаном политика России на данном этапе вполне объяснима, и эпиграфом этой политики могут служить слова талантливого немецкого философа Фридриха Ницше, который писал о необходимости любить других, как самих себя, но в первую очередь полюбить самих себя, иначе не с чем будет сравнивать: «Возлюби ближнего своего – это значит прежде всего: оставь ближнего своего в покое». Что ж, на данном этапе Россия оставила Азербайджан в покое с его томатами и яблоками. Цитируя и далее всё того же Ницше, читаем: «Как раз эта деталь добродетели (России. – А. Г.) связана с наибольшими трудностями (для Азербайджана. – А. Г.)». Что же касается политики России в отношении Турции, то с моей стороны было бы несерьезно в рамках одной статьи высказывать достойные внимания суждения, поэтому ограничусь приведением еще одной, на мой взгляд, весьма актуальной цитаты от Ницше: «Дипломатия состоит в том, чтобы гладить собаку (в нашем случае бешеную. – А. Г.) до тех пор, пока намордник не будет готов». В завершение этой части статьи хотелось бы привести поддержку из Заявления совета международного «Лазаревского клуба» «Парад победы в Баку – «пляски на костях» и оскорбление не только Армении, но и России» от 11 декабря 2020 г.: «Пляски на костях», которые устроили в Баку 10 декабря, назвав это «парадом победы», являются провокацией со стороны Азербайджана и Турции, публичным унижением Армении и армянского народа ... Этого унижения Армении не случилось бы, если бы у власти в Ереване стояли ответственные и грамотные политики, способные управлять государством и отстаивать интересы своего народа. Политика Никола Пашиняна привела страну к черте гибели, у которой республика стоит сейчас, понеся большие человеческие, территориальные и моральные потери в войне за Нагорный Карабах. Именно эта обанкротившаяся власть Армении несет сегодня всю полноту ответственности перед армянским народом». Подписавшись под каждым предложением Заявления «Лазаревского клуба», хотелось бы выразить слова глубокой признательности в первую очередь координатору международного «Лазаревского клуба» российскому патриоту-державнику, первому заместите-

лю председателя комитета Государственной Думы РФ по делам СНГ и связям с соотечественниками Константину Федоровичу Затулину, российскому патриоту-державнику, Чрезвычайному и Полномочному Послу Российской Федерации в отставке, руководителю посреднической миссии России, полномочному представителю президента РФ по Нагорному Карабаху и сопредседателю Минской группы ОБСЕ (1992–1996 гг.) Владимиру Николаевичу Казимирову, а также высокопрофессиональному политологу-эксперту по проблемам стран Ближнего Востока и Кавказа, шеф-редактору Восточной редакции ИА REGNUM Станиславу Николаевичу Тарасову за их честность, гуманизм и последовательность в отстаивании правды в борьбе народа Арцаха за свое неотъемлемое право на независимость, завоеванное ценой большой крови и лишений, в полном соответствии с нормами Международного права. Очередным убедительным проявлением истинности моих оценок могут стать их слова, нашедшие место в Заявлении «Лазаревского клуба» от 11 декабря 2020 года: «Россия и Армения – союзники. Совет международного «Лазаревского клуба», объединяющего представителей гражданских обществ России и Армении, убежден, что своим вызывающим агрессивным жестом устроители торжества нанесли оскорбление не только Армении, но и России. В этой связи особенно кощунственно прозвучали отсылки президента Азербайджана к Великой Победе над фашизмом 1945 года. Полагаем, что подобные исторические параллели лживы, оскорбительны и более того – преступны». Что ж, убедительнее не скажешь.

У читателей весьма правомерно может возникнуть и другой вопрос: а как же в этих условиях быть обеспокоенным судьбой своей родины простым гражданам Армении, ее политическому классу? Добиваться отстранения от власти антинародного режима Никола Пашиняна и окружающей его преступной клики, бесспорно, главное условие начала возрождения, в первую очередь духовного возрождения народа Армении и Арцаха. Народа, который вот уже второе десятилетие зомбируется широко разветвленной сетью щедро финансируемых Соросом информационных киллеров, а последние 2,5 года искусственно разделен на «чёрных» и «белых». Уже не раз приходилось писать, что их конечная цель – превратить древнюю христианскую цивилизацию, коей является армянская нация, в сборище людей с вытравленной напрочь исторической памятью, оторванных от своих цивилизационных корней. Расчёт их прост: управлять толпой куда легче, чем идейно подкованной нацией. Вот и в апреле–мае 2018 года стратеги цветных революций, осуществив государственный переворот, привели к власти в Армении человека с явно выраженными психическими отклонениями, сочетающего в себе, с одной стороны, признаки мании величия, с другой стороны, откровенные признаки обиженного неудачника с незаконченным высшим образованием. Да-да, уважаемый читатель, речь о нашем

Николе Воваевиче, себя любимом. Словом, следуя советам старины Гюстава Лебона, николвоваевские кукловоды четко усвоили и испытали на практике советы французского психолога, социолога, антрополога и историка XIX–XX веков, автора бестселлера «Психология народов и масс». Приведу некоторые выдержки из этой книги, которые весьма убедительно раскрывают то, что происходило в ходе многочисленных митингов протеста до и после государственного переворота в Ереване в 2018 году: «Сознательная личность исчезает, причем чувства и идеи всех отдельных единиц, образующих целое, именуемое толпой, принимают одно и то же направление. Образуется коллективная душа (в нашем случае в образе лысеющего бородача Никола Воваевича. – А. Г.), имеющая, конечно, временный характер, но и очень определенные черты». Видимо, над этим феноменом призадумываются те из бывших фанатов Никола Воваевича, которые в наши дни опять собираются на митинги и шествия, однако уже с беспощадными оценками к ставшему предметом своей ненависти «народному» премьеру РА. Но кукловоды соросовского отребья, захватившего власть в Армении, прекрасно осведомлены об опасностях положения, складывающегося вокруг их выдвиженца. Кому-кому, а теоретикам и стратегам цветных революций, вне всякого сомнения, хорошо известно и другое изречение Лебона: «Сила чувств толпы еще более увеличивается отсутствием ответственности, особенно в толпе разнокалиберной. Уверенность в безнаказанности, тем более сильная, чем многочисленнее толпа, и сознание значительного, хотя и временного, могущества, доставляемого численностью, дает возможность скопищам людей проявлять такие чувства и совершать такие действия, которые невозможны для отдельно-го человека». Отсюда и отгадка того феномена, когда вполне мирные митинги протеста, организуемые рядом оппозиционных партий и сторонниками второго президента РА Роберта Кочаряна, силами полиции пытаются жестко пресекать, применяя непомерную силу для их разгона, с грубым задержанием их организаторов. Случись такое ещё три года назад, то диппредставительства стран Запада уже не единожды выступили бы с суровыми заявлениями осуждения властей, в частности, третьего президента Республики Армения Сержа Азатовича Саргсяна, который, весьма тепло отзываясь о партнёрских отношениях с коллективным Западом, при этом во всех своих публичных выступлениях особо подчеркивал судьбоносное значение для безопасности и экономического развития Армении углубления стратегического союза с Россией. Что ж, западные ценности надо воспринимать так, как они есть на практике. При этом, чтобы не разочароваться в них, следует философски оценивать ту данность, что двойные стандарты в восприятии демократии у них дома и вовне могут диаметрально отличаться. Ну прямо как в известной блатной тифлисской песне «Ара вай, вай»: «В Авлабаре (старый армянонаселенный район г. Тби-

лиси. – А. Г.) снег идёт, а на Плехановской улице (центральная улица г. Тбилиси. – А. Г.) тёплая и солнечная погода».

Да простит меня уважаемый читатель за подобные «лирические» отступления. Я их привожу с одной-единственной целью – не нагнетать искусственных алармистских настроений, прекрасно осознавая, что каждый день пребывания Пашиняна у власти – серьезная угроза национальной безопасности Армении. Да, с вводом миротворческих сил России в Нагорно-Карабахскую Республику за безопасность населения Арцаха, слава Богу, беспокоиться нет надобности. Что же уже сейчас следует предпринять, чтобы сразу же после неминуемого отстранения Пашиняна от власти приступить к укреплению основ армянской государственности, противостоянию вызовам национальной безопасности РА, исходящим от турецкого и апшеронского султанов, озверевших от запаха пролитой армянской крови пяти тысяч воинов и мирных граждан Республики Арцах.

Таким образом, уважаемый читатель, мы вправе утверждать, что обеспечение национальной безопасности армянского государства является главной задачей армянского народа, политического класса Армении. При этом заметим, что выработка адекватной вызовам современного сложного геополитического расклада сил в мире и в регионе Южного Кавказа реакции – весьма и весьма сложная задача в условиях стремительно меняющегося расклада главных геополитических акторов складывающегося нового мирового порядка. В силу этого на первый план выдвигаются геополитические факторы национальной безопасности. Серьезные исследования о решающей роли геополитических факторов в обеспечении национальной безопасности изложены в трудах советского и российского военного деятеля армянского происхождения, контр-адмирала, доктора военных наук, профессора Пирумова (Пирумян) Владимира Семёновича (1926–2004 гг.), родившегося в г. Ванадзоре (Армения) в семье выходца из Нагорного Карабаха. Так вот В. С. Пирумов подразделяет геополитические факторы национальной безопасности на две основные группы: факторы, оказывающие стабилизирующее влияние на состояние государства, и факторы, оказывающие на него дестабилизирующее влияние. Причём эти факторы могут быть как объективными, так и субъективными. К числу объективных следует отнести следующие факторы: территориально-географические, политические, экономические, экологические, военно-стратегические, этнические, демографические и религиозные. Я не стану подробно раскрывать влияние каждого из приведенных объективных факторов на уровень национальной безопасности РА. Это тема отдельного анализа. Что же касается факторов, оказывающих дестабилизирующее влияние на обеспечение национальной безопасности, — это в первую очередь лично премьер-министр РА Никол Пашинян, Совет безопасности РА и лично его секретарь Армен Григорян, 88 депутатов (цифра

меняется) Национального Собрания РА из фракции Пашиняна «Мой шаг», уже не приходится говорить о широкой сети проплаченных Соросом борзописцев местных масс-медиа вкупе с активистами тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и ласкающих сердце «народного» премьера фаворитов из ЛГБТ-сообщества (с неопределенной сексуальной ориентацией).

Чтобы не вгонять читателей в уныние подробным разъяснением степени опасности для национальной безопасности каждого из приведенных объективных геополитических факторов и порядка 8 субъективных факторов, влияющих на обеспечение национальной безопасности, анализ которых также тема отдельного анализа, считаю вправе сделать следующий вывод. Опасность, обусловленная объективными геополитическими факторами, будет сведена к минимуму лишь при условии эффективных шагов руководства Республики Армения по вхождению в союзное государство России и Белоруссии. Всё остальное от лукавого. Альтернатива же вхождению Армении в союзное государство – дальнейшая дестабилизация внутриполитической ситуации в Армении, нагнетание обстановки хаоса с пультом управления на берегах Потомака и Туманного Альбиона и, наконец, война, которую развяжут турецкий и апшеронский султаны против Республики Армения. Словом, повторюсь, Турцией и Азербайджаном в Армении зажигается очаг третьей мировой войны. Что же до Никола и соросовской камарильи, этих безродных особей, не имеющих Отечества, то им их же кукловодами уготована судьба жертвенных существ (при всей своей фантазии называть их жертвенными агнцами не стану). Увы, такова реальность наших дней.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ԵՎ ԱՂՐԲԵՋԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄ ԵՆ ԵՐՐՈՐԴ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՕՋԱԽ

Անոտացիա

Թուրքիան և Աղրբեջանը Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում գալիք պատերազմի սանձազերծման տեղեկատվական ֆոն են նախապատրաստում՝ դրանում ոչ միայն Հայաստանի և Իրանի, այլ նաև, առաջին հերթին, Ռուսաստանի ներքաշմամբ: Այդ պատերազմին անմասն չի մնա նաև Իսրայելը, առնվազն, աղրբեջանական հրոսակներին նորագույն անօդաչու թռչող սարքերով, հեռահար կառավարման զրահամեքենաներով, «Երկաթյա գմբեթ» ՀՕՊ համակարգերով, «Մերկավա Մարկ-4» տանկերով սպառազինելու առումով: Թուրքիան և Աղրբեջանը կսանձազերծեն պատերազմ, որը մեկնակետ կդառնա երրորդ համաշխարհային պատերազմ սկսելու համար: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Աղրբեջանի Հանրապետության նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի և Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի կողմից Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում հրադադարի և մարտական բոլոր գործողությունները դադարեցնելու մասին Հայտարարության (այսուհետ՝ Հայտարարություն) ստորագրումից հետո անցել է մեկ ամսից մի փոքր ավելի: Հարգելի ընթերցող, ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հանցավոր անձեռնհասության, ավելի ճիշտ՝ հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) ազգային շահերին նրա դավաճանության մասին հերթական անգամ գրելու անհրաժեշտություն, կարծում եմ, չկա: Իսկ օգտվելով ներկայումս նորաձև շուկայական տերմինաբանությունից՝ նշենք, որ հայ ժողովուրդը դարձավ հայկական արյանը ծարավ նորահայտ թուրք և ափշերոնյան սուլթաններին՝ Էրդողանին և Ալիևին Արցախի Հանրապետության տարածքի 80%-ի ցինիկ վաճառքի վկան: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ ս. թ. ղեկսեմբերի 10-ին հենց նրանք Բաքվում ընդունեցին զինվորական շքերթը: Ընդ որում՝ նշենք, որ Բաքվի հրապարակ, որտեղ պետք է տեղի ունենար այդ միջոցառումը, մտավ մեկ ավտոմեքենա՝ թուրքական երկու կարմիր դրոշներով, իսլամական կիսալուսնով, մեքենայից իջան Էրդողանն ու Ալիևը, ընդ որում՝ Աղրբեջանի պետական դրոշով մեքենաներ, որ կմտնեին հրապարակ, չկային: Ասում

են, թե սա յուրատեսակ ավանդույթ է մեկ ազգ՝ երկու պետության համար, դիցուք. երթևեկել մեկ մեքենայով փոխադարձ այցելությունների ժամանակ (կամ ավանդույթ է, կամ ենթագիտակցական մակարդակում արթուն նախազգուշություն, որ նենգ ցեղակցից կարելի է ամեն բան սպասել, մի խոսքով՝ շառից հեռու): Սակայն սույն պարագայում այս փաստը ավելի շուտ վկայությունն էր այն բանի, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Պաշտպանության բանակը պարտվեց գլխավորապես շնորհիվ մարտական գործողություններին ՆԱՏՕ անդամ պետություն Թուրքիայի զինված ուժերի հատուկ ստորաբաժանումների զգալի մասնակցության, դրանից ելնելով էլ դրա առաջնորդը առաջին դերում էր շքերթի ժամանակ: Եվս մեկ ոչ պակաս կարևոր դիտարկման մասին. ավիչերոնյան սուլթանը, չգիտես ինչու, խախտեց «ադրբեջանական հյուրընկալության» ավանդույթները, քանզի շքերթի պատվավոր հյուրերի թվում չկային թուրքամետ ահաբեկիչ-գրոհայինները «Հայաթ Թահիրի աշ Շամ»-ից, «Ֆուրքաթ Համզա»-ից կամ «Սուլթան Մուրադ»-ից (Ռուսաստանում արգելված ահաբեկչական կազմակերպություններ – *խմբ.*): 21^օ որ առանց մոտ երկու հազար սիրիացի վարձկան ահաբեկիչների միայն ադրբեջանական հրոսակները չէին կարողանա կոտրել արցախցի մարտիկների մարտական ոգին: Թեև չպետք է բացառել, որ դրանց բացակայությունը հարգելի պատճառներ ուներ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ս. թ. հոկտեմբերի 26-ին Ռուսաստանի ռազմատիեզերական ուժերի (այսուհետև՝ Ռուսաստանի ՌՏՈւ) СУ-24М ռմբակոծիչները ինքնատիպ «ռազմաօդային շքերթ» էին իրականացրել «Հայաթ Թահիրի աշ Շամ»-ի թուրքամետ վարձկան ահաբեկիչների նախապատրաստման ճամբարի դեմ, որը գտնվում էր Դուվալյա լեռան վրա, սիրիական Իդլիբ նահանգի հյուսիսային հատվածում: Ռուսաստանի ՌՏՈւ «ռազմաօդային շքերթի» արդյունքում ոչնչացվեցին ավելի քան 100 վարձկան ահաբեկիչներ և նրանց՝ ռազմական հրահանգիչներ անվանյալ թուրք վարժեցնողները: Միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարի այդ հիշարժան օրվա ականատեսները սուլթան Ռեջեփի շրջապատից պատմում են, որ վերջինը անթաքույց չարությունից ատամներն էր կրճտացնում, մոլագարության մեջ էր, ինչը լրջորեն անհանգստացրել էր նրա «պալատականներին», որոնք վախճնում էին, թե սուլթանը Էրդողանը հանկարծ սրտի սուր կաթված կստանա: Հավատարիմ մնալով իր գենետիկ կոդին՝ Էրդողանը, Ռուսաստանի ՌՏՈւ այս արդարացի հատուցման համար վրեժ լուծելու և նախօրեին՝ ս. թ. հոկտեմբերի 24-ին ԱՄՆ պետքարտուղարի առաջին տեղակալ Սթիվեն Բեգենի հովանավորությամբ Հայաստանի և Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարների կնքած մարդասիրական հրադադարը, որը պետք է ուժի մեջ մտներ հոկտեմբերի 26-ին, Մոսկվայի ժամանակով ժամը 07.00-ին, խախտելու նպատակով, հրահրեց Ադրբեջանի զինված ուժերի կողմից Արցախի Պաշտպանության բանակի դիրքերի հոծախումբ հրետակոծություններ դիմակայության ողջ պարագծով: Դրանով իսկ երրորդ հրադադարը, թուրք գեներալների ուղղակի ճնշման տակ, խափանվեց: Այս մեկնաբանություն-

ներն արվում են Բաքվի զինվորական շքերթին սիրիական վարձկան ահաբեկիչների պարագլուխների բացակայության հնարավոր պատճառները պարզաբանելու նպատակով:

Հետևելով շքերթն ընդունող Էրդողանի և Ալիևի գոհունակ դեմքերին, ավելին՝ ծանոթանալով նրանց ելույթներին՝ տագնապի զգացում ունեցա ոչ միայն Հայաստանի ու Արցախի, այլև ընդհանրապես ողջ աշխարհի ճակատագրի համար: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, աշխարհի ճակատագրի համար: Բայց ամեն ինչի մասին՝ հերթով:

Եվ այսպես, Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն իր հետ զինվորական շքերթի էր բերել 2783 թուրք զինվորական (պաշտոնական տվյալներով Ադրբեջանի զոհված զինվորականների թվին համապատասխան, չհաշված սիրիացի ահաբեկիչներին և թուրք հատուկ ջոկատայիններին): Այնուհետև սուլթան Ռեջեփը, փոթորկված նեոսմանյան կայսրության վերականգնման մասին իր իսկ համար ճակատագրական գաղափարով, սկսեց խրատ կարդալ հայերին. «Հայերը պետք է խելքի գան (բարբարոս քոչվոր զավթիչների հետնորդը խրատ է կարդում հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթության հետնորդներին – Ա. Գ.): Հայ քաղաքական գործիչները, սփյուռքը փորձանքի մատնեցին իրենց ժողովրդին (սուլթան Ռեջեփը շատ է սխալվում՝ կարծելով, թե Նիկոլ Փաշինյանը, որին այժմ քնքշորեն անվանում են Նիկոլ-դավաճան, և նրա կառավարող թայֆան՝ կազմված Սորոսի սաներից, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստներից, ինչպես նաև Արևմուտքի գլոբալիստական ֆինանսական կենտրոնների՝ Սփյուռքում հայտնի լափակերները ներկայացնում են հայ քաղաքական գործիչներին և բազմամիլիոնանոց հայ Սփյուռքը: Սփյուռքը, որի լավագույն զավակները պահանջում են Փաշինյանի հակաժողովրդական խառնամբոխի անհապաղ հրաժարականը – Ա. Գ.): Եթե հայ ժողովուրդը կարողանա դասեր քաղել դարաբաղյան պատերազմից, ապա տարածաշրջանում նոր դարաշրջան կսկսվի (սուլթան Ռեջեփը 5 դար անց սպառնում է դառնալ նոր Սուլեյման I Սքանչելի՝ միաժամանակ մոռանալով, որ Օսմանյան կայսրության անկումը, որ տեղի ունեցավ հարյուր տարի առաջ, կատարվեց նաև երիտթուրքերի հուռա-հայրենասիրական կարգախոսների նվազակցությամբ – Ա. Գ.): Ի տարբերություն սուլթան Ռեջեփի, ես չեմ ցանկանում, որպեսզի նա դասեր քաղի պատմությունից, քանի որ սույն հանգամանքը և Էրդողանի ինքնասիրահարվածությունը մոտեցնում են սուլթան Ռեջեփի ժամանակների նեոսմանյան Թուրքիայի վախճանը: Անխուսափելի փլուզում, որը մոտ է և անխուսափելի: Հատկապես ընդգծենք, որ թուրք սուլթանների ստոր և անփոփոխ նենգ էությունը առավել պերճախոս դրսևորվեց Բաքվում սուլթան Էրդողանի ելույթում, երբ նա հիշատակեց Օսմանյան կայսրությունում հայերի, հույների և ասորիների ցեղասպանության գլխավոր կազմակերպիչին՝ Էնվեր փաշային, ինչպես նաև նրա խորթ եղբորը՝ Կովկասյան իսլամական բանակի հրամանատար Նուրի փաշային, որը հայտնի էր իր գազանություններով 1918–1920 թթ. Կարմիր բանակի զորամասերի դեմ մարտերում և Ելի-

զավետալու (Գյանջա) հայերի ջարդերի կազմակերպմամբ: Որպեսզի սուլթան Ռեջեփի կուռք հանդիսացող այս ռազմական հանցագործի կերպարն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ 1941 թ. Նուրի փաշան կապ հաստատեց Անկարայում գերմանական դեսպանի հետ, որպեսզի հավաստիանա, որ պանթյուրքական շարժումն աջակցություն կունենա: Նրա օժանդակությամբ ձևավորվեց Էսէսի Թուրքեստանյան լեգեոնը: Իսկ հիմա, հարգելի ընթերցող, խորամուխ եղեք սուլթան Ռեջեփի խոսքերի մեջ՝ արտասանված Բաքվի շքերթի ժամանակ. «Այսօր այն օրն է, երբ մենք դառնում ենք Նուրի փաշայի և Էնվեր փաշայի, Կովկասյան իսլամական բանակի զինվորների խիզախության վկաները»: Ի դեպ, սուլթան Ռեջեփին չէր խանգարի իր ելույթի հավասարակշռվածության համար զինվորական շքերթի մասնակիցներին ի խրատներ կայացնել պատմական տեղեկանք, որում նշվում է. «Էնվեր փաշան սպանվել է 1922թ. օգոստոսի 4-ին Կարմիր բանակի զորամասերի դեմ մարտի ժամանակ, Չազանա դշաղում, ներկայիս Տաջիկստանի տարածքում գտնվող Բալջուան քաղաքից 25 կմ հեռու: Էնվեր փաշայի շտաբը գրոհող հեծյալ դիվիզիոնի հրամանատարի զեկուցման մեջ ասվում է. «Բասմաչների շտաբը՝ Էնվեր փաշայի գլխավորությամբ, նետվեց դեպի լեռները, բայց հանդիպելով շրջանցման ուղարկված էսկադրոնին՝ ընդունեց մարտը: Մարտի արդյունքում հակառակորդի շտաբը ոչնչացվեց: Հասցրին փրկվել միայն երեք հոգի: 28 թուրք մնաց մարտի վայրում: Նրանց մեջ ճանաչվեց նաև Էնվեր փաշան: Սրի հարվածով թքցվել էին նրա գլուխն ու մարմնի մի մասը: Նրա կողքին Դուրանն էր»: Յակով Մելքումովը (Հակոբ Մելքումյան), որը հատուկ հանդիպում էր փնտրում հայոց ցեղասպանության մեղավորներից մեկի հետ, կատարեց իր պարտքը, հեծյալ գնդի հրամանատար Մելքումովը Էնվեր փաշայի ոչնչացման ու նրա բանակի ջախջախման համար նաև կրկնակի պարգևատրվեց «Կարմիր աստղ» շքանշանով (nashaarmenia.info/2020/08/05/в-этот-день-акоб-мелкумян-убил-энвер-п/): Հանուն արդարության նշենք, որ դրանով իսկ Յակով Մելքումովը ի կատար ածեց դատավճիռը ոչ միայն հայկական «Նեմեսիս» հատուցման օպերացիայի շրջանակում, այլև իրականացրեց Օսմանյան կայսրության ռազմական տրիբունալի (որը հետաքննում էր հայերի, ասորիների, հույների և եզդիների սպանություններին «Միություն և առաջադիմություն» (Իթթիհաթ) կուսակցության ղեկավարության մասնակցության, սահմանադրության խախտման և պատերազմական դրության ժամանակ սպեկուլյացիաների մասին դատական գործերը) դատավճիռը, որով Էնվեր փաշան դատապարտվել էր (հեռակա կարգով, որովհետև փախուստի մեջ էր) մահապատժի:

Ստածել, թե այսքանով սուլթան Ռեջեփի քաղաքական արկածախնդրությունն ավարտվեց, նշանակում է՝ բնավ չիմանալ օսմանյան նենգ դիվանագիտության հիմքերի մասին, դիվանագիտություն, որը նման է հասարակաց տանը բարոյականության մասին դասախոսություն կարդալուն: Եվ ահա, Բաքվում իր «հավերժափիշատակ» ելույթում Ռեջեփ փաշան արտասանեց մի հատված Բախտիյար Վահաբզադեի «Արաս-Արաս» ոտանավորից (Արաքս

գետի ադրբեջաներեն անվանումը): Դրանում ասվում էր, որ «Արաս գետը (Արաքսը – Ա. Գ.) բռնի բաժանվել է երկրների միջև»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Արաքս գետը բնական սահմանն է Հայաստանի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջև՝ ավելի քան 45 կմ երկարությամբ և հուսալիորեն պաշտպանվում է Հայաստանում ՌԴ ԱԴԾ Սահմանապահ վարչության սահմանապահների կողմից, ինչպես նաև Արաքսը բնական սահմանն է Ադրբեջանի և իրանական երկու՝ Արևելյան ու Արևմտյան Ադրբեջանի նահանգների միջև, որոնք գերազազանապես բնակեցված են թյուրք բնակչությամբ: Նշենք նաև, որ Արաքս գետը դարձավ սահման Ռուսական կայսրության և Իրանի (Պարսկաստան) միջև Գյուլիստանի (1813 թ.) և Թուրքմենչայի (1828 թ.) հաշտության պայմանագրերով: Եվ ահա, Էրդողանի կողմից «Արաս–Արաս» ոտանավորն արտասանելը, որը համարվում է թյուրքական ժողովուրդների միավորման գաղափարակիր անջատողականների կարգախոսը, չէր կարող աննկատ մնալ Իրանի Իսլամական Հանրապետության ղեկավարության կողմից: Արդեն ս. թ. դեկտեմբերի 11-ին Իրանի ԱԳՆ ղեկավար Մոհամեդ Ջարիֆը բավական կոշտ պատասխանեց Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանին՝ գրառում կատարելով Twitter-ի իր էջում. «Նախագահ Էրդողանը տեղեկացված չէ, որ Բաքվում իր ասածը վերաբերում է Իրանի՝ Արասից (Արաքս գետ – Ա. Գ.) հյուսիս գտնվող տարածքների բռնի զավթմանը: Մի՞թե նա չէր հասկանում, որ վնասում է Ադրբեջանի Հանրապետության ինքնիշխանությանը»: Չարժե կասկածել, որ թյուրք սուլթան Ռեջեփը, ինչպես և նրա քաղաքական ենթավարպետ, ափշերոնյան սուլթան Իլհամը հիանալի հասկանում են ինչի մասին են խոսում: Իսկ ամենագլխավորն այն է, որ նրանք գործում են միասին: Որպես ասվածի հաստատում մեջբերում կատարեմ ափշերոնյան սուլթանի ելույթից այդ նույն շքերթում. «Ջանգեզուր (<< Սյունիքի մարզ, Արաքս գետով սահմանակցում է Իրանին – Ա. Գ.), Գեյլա (<< Գեղարքունիքի մարզի տարածքը Սևանա լճի շուրջ – Ա. Գ.) և Երևանի գավառները (հին պատմիչներ Ստրաբոնը, Հերոդոտոսը, Քսենոֆոնը, թող Բարձրյալի լույսն իջնի նրանց վրա, կծաղրեին ՄԴՄՈ-ի շրջանավարտի՝ ափշերոնյան սուլթան Իլհամի այս անգրագիտությունը, էլ չեն ասում հանրահռչակ գիտնականների հիմնարար ուսումնասիրությունների մասին: Եվ վերջապես, աչք ունեցողը կտեսներ, որ XVIIIդ. ֆրանսիացի հայտնի գեղանկարիչ Ժան Բատիստ Սիմեոն Շարդենի նկարներում՝ հիմնված բնօրինակային դիտարկումների վրա, քիչ չեն հին Երևանի պատկերները՝ նեղլիկ փողոցներով ու քրիստոնեական եկեղեցիներով և, բնականաբար, առանց գոնե մեկ մզկիթի – Ա. Գ.) մեր պատմական հողերն են: Մեր ժողովուրդն ապրել է այնտեղ դարերով, բայց Հայաստանի ղեկավարությունը այն ժամանակ քել է հարյուր հազարավոր ադրբեջանցիների իրենց հողերից: Նշենք, որ նույնը կրկնվել է Լեռնային Ղարաբաղի տարածքում»:

Վերլուծելով նորահայտ թյուրք սուլթանների (Էրդողանի և Ալիկի) ելույթները՝ կարելի է որոշ եզրակացություններ անել: Սուլթան Ռեջեփը, սադրելով Իրանին, շատ է ցանկանում դուր գալ ԱՄՆ նորընտիր նախագահ Զո

Բայդենին, այս սերիայից էր նաև սուլթան Էրդողանի հրաժարումը՝ բարձր մակարդակով ընդունել ԱՄՆ պետքարտուղար (Թրամփի վարչակազմից) Մայք Պոմպեոյին: Իսկ Ռուսաստանին սադրելով, ուղղակիորեն հնչեցնելով տարածքային պահանջներ նրա ռազմավարական դաշնակից Հայաստանի նկատմամբ՝ Թուրքիան և Ադրբեջանը, կրկնեմ, չափից ավելի շատ են ցանկանում դուր գալ ԱՄՆ նոր ղեկավարությանը և Եվրամիությանը: Վերջինն իր հերթին չափից ավելի ջանադրաբար է ձգտում հակառուսական պատժամիջոցներ ընդունել: Եթե Իրանի ԱԳՆ-ն կանչել է Թուրքիայի դեսպանին սուլթան Ռեջեփի «ինտերվենցիոնիստական և անընդունելի» հայտարարությունների հետ կապված, ապա հայկական կողմը սահմանափակվել է տնային տնտեսուհու մակարդակով արված միանգամայն անատամ դատապարտումներով, որոնք հնչեցրել է Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի խոսնակը:

Մի խոսքով՝ Թուրքիան և Ադրբեջանը տեղեկատվական ֆոն են նախապատրաստում Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում նոր պատերազմ սանձազերծելու համար՝ դրանում ոչ միայն Հայաստանի ու Իրանի, այլ նաև, առաջին հերթին, Ռուսաստանի ներքաշմամբ: Այդ պատերազմին անմասն չի մնա նաև Իսրայելը, առնվազն, ադրբեջանական հրոսակներին նորագույն անօդաչու թռչող սարքերով, հեռահար կառավարման զրահամեքենաներով, «Երկաթյա գմբեթ» ՀՕՊ համակարգերով, «Մերկավա Մարկ-4» տանկերով սպառազինելու առումով: Թուրքիան և Ադրբեջանը կսանձազերծեն պատերազմ, որը մեկնակետ կդառնա երրորդ համաշխարհային պատերազմ սկսելու համար: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Մեր հարգելի ընթերցողը, բնականաբար, կարող է հարց տալ. իսկ ինչպիսի՞ն կլինի Ռուսաստանի արձագանքը: Հո չի՞ սահմանափակվի Ռուսաստանն իր երկիր Ադրբեջանից լուլիկի և խնձորի մատակարարումն արգելելով, ինչը, իհարկե, կարող է զգալիորեն հարվածել ափշերոնյան սուլթանության գյուղատնտեսությանը, հետո էլ նման արգելք մտցնելով գյուղատնտեսական նշանակության թուրքական արտադրանքի վրա: Այսինքն՝ Ռոսպոտրեբնադգորից բացի ՌԴ-ն արդյո՞ք որևէ այլ բան կհակադրի թուրք-ադրբեջանական սուլթանությունների բացահայտ ագրեսիվ նկրտումներին: Ադրբեջանի պարագայում Ռուսաստանի քաղաքականությունն այս փուլում միանգամայն բացատրելի է, և այդ քաղաքականության բնաբան կարող են ծառայել գերմանացի տաղանդավոր փիլիսոփա Ֆրիդրիխ Նիցշեի խոսքերը, որը գրել է ուրիշին ինչպես քեզ սիրելու, բայց, առաջին հերթին, ինքդ քեզ սիրելու անհրաժեշտության մասին, այլապես համեմատելու բան չի լինի. «Սիրիր մերձավորիդ նշանակում է, առաջին հերթին, հանգիստ թող մերձավորիդ»: Դե ինչ, այս փուլում Ռուսաստանն Ադրբեջանին հանգիստ է թողել իր լուլիկի ու խնձորների հետ միասին: Շարունակելով մեջբերել այդ նույն Նիցշեին՝ կարդում ենք. «Եվ առաքինության հենց այս մանրուքը (Ռուսաստանի – Ա. Գ.) կապված է ամենամեծ դժվարությունների հետ (Ադրբեջանի համար – Ա. Գ.):» Իսկ ինչ վերաբերում է Ռուսաստանի քաղաքականությանը Թուրքիայի հանդեպ, ապա իմ կողմից լուրջ չէր լինի մեկ հոդվածի շրջանակում

ուշադրության արժանի դատողություններ արտահայտել, ուստի կսահմանափակվեմ Նիցշեից, իմ կարծիքով, ևս մեկ ակտուալ մեջբերում կատարելով. «Դիվանագիտությունն այն է, որ շանը շոյես (մեր պարագայում՝ կատաղած – Ա. Գ.) այնքան ժամանակ, քանի դեռ դնչկալը պատրաստ չէ»: Հոգվածի այս մասն ամփոփելով՝ կցանկանայի մեջբերում կատարել միջազգային «Լազարյան ակումբի» խորհրդի 2020 թ. դեկտեմբերի 11-ի «Հաղթանակի շքերթը Բաքվում, «Երգուպար ոսկորների վրա» և վիրավորանք ոչ միայն Հայաստանին, այլև Ռուսաստանին» հայտարարությունից: «Երգուպարը ոսկորների վրա», որ կազմակերպվել էր Բաքվում դեկտեմբերի 10-ին՝ դա անվանելով «հաղթանակի շքերթ», սադրանք է Ադրբեջանի և Թուրքիայի կողմից, Հայաստանի և հայ ժողովրդի հրապարակային նվաստացում ... Հայաստանի այդ նվաստացումը չէր լինի, եթե Երևանում իշխանության լինեին պատասխանատու և գրագետ քաղաքական գործիչներ, որոնք ի վիճակի կլինեին կառավարել պետությունն ու պաշտպանել սեփական ժողովրդի շահերը: Նիկոլ Փաշինյանի քաղաքականությունը երկիրը բերեց կործանման եզրին, որտեղ հանրապետությունը գտնվում է այժմ՝ կրելով մարդկային, տարածքային և բարոյական մեծ կորուստներ Լեռնային Ղարաբաղի համար պատերազմում: Հայաստանի հենց այս սնանկացած իշխանությունն է այսօր կրում ողջ պատասխանատվությունը հայ ժողովրդի առջև»: «Լազարյան ակումբի» հայտարարության յուրաքանչյուր նախադասության տակ ստորագրելով՝ կցանկանայի խորին երախտագիտություն հայտնել, առաջին հերթին, միջազգային «Լազարյան ակումբի» համակարգող, ռուս հայրենասեր-դերժավնիկ, Պետական դումայի ԱԴՀ գործերի և հայրենակիցների հետ կապերի կոմիտեի նախագահի առաջին տեղակալ Կոնստանտին Ֆյոդորովիչ Ջատուլինին, ռուս հայրենասեր-դերժավնիկ, Ռուսաստանի Դաշնության պաշտոնաթող Արտակարգ և լիազոր դեսպան, Ռուսաստանի միջնորդական առաքելության ղեկավար, Լեռնային Ղարաբաղի գծով ՌԴ նախագահի լիազոր ներկայացուցիչ և ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ (1992–1996 թթ.) Վլադիմիր Նիկոլակիչ Կազիմիրովին, ինչպես նաև Մերձավոր Արևելքի ու Կովկասի խնդիրներով զբաղվող բարձր պրոֆեսիոնալ քաղաքագետ-փորձագետ, REGNUM տեղեկատվական գործակալության Արևելյան խմբագրության ավագ խմբագիր Ստանիսլավ Նիկոլակիչ Տարասովին՝ անկախության (որը ձեռք է բերվել արյան ու մեծ զրկանքների գնով, Միջազգային իրավունքի նորմերին լիովին համապատասխանությամբ) իր անքակտելի իրավունքի համար Արցախի ժողովրդի պայքարում ճշմարտությունը պաշտպանելու, իրենց ազնվության, մարդասիրության և հետևողականության համար: Իմ գնահատականների ճշմարտացիության հերթական համոզիչ դրսևորումը կարող են դառնալ նրանց խոսքերը, որոնք տեղ են գտել «Լազարյան ակումբի» 2020 թ. դեկտեմբերի 11-ի հայտարարությունում. «Ռուսաստանը և Հայաստանը դաշնակիցներ են: Միջազգային «Լազարյան ակումբի» խորհուրդը, որ միավորում է Ռուսաստանի և Հայաստանի քաղաքացիական հասարակությունների ներկայացուցիչներին, համոզված է, որ իրենց սադրիչ ագրեսիվ ժեստով հանդիսության կազմակերպիչները վի-

րավորանք են հասցրել ոչ միայն Հայաստանին, այլև Ռուսաստանին: Այս առնչությամբ հատկապես սրբապիղծ են հնչել Ադրբեյջանի նախագահի հղումները ֆաշիզմի դեմ 1945 թ. տարած Մեծ Հաղթանակին: Կարծում ենք, որ նման պատմական զուգահեռները կեղծ են, վիրավորական և ավելին՝ հանցավոր»: Դե ինչ, ավելի համոզիչ չես ասի:

Ընթերցողների մոտ կարող է միանգամայն իրավաչափորեն նաև այլ հարց ծագել. իսկ ինչպե՞ս այս պայմաններում իրենց հայրենիքի ճակատագրով մտահոգվեն Հայաստանի հասարակ քաղաքացիները, նրա քաղաքական դասը: Իշխանությունից Նիկոլ Փաշինյանի հակաժողովրդական ռեժիմն ու նրան շրջապատող հանցավոր խառնամբոխը հեռացնելը Հայաստանի և Արցախի ժողովրդի վերածննդի, առաջին հերթին, հոգևոր վերածննդի գլխավոր պայմանն է: Ժողովուրդ, որն ահա արդեն երկրորդ տասնամյակն է՝ զոմբիացվում է Սորոսից, տեղեկատվական քիւերներից շայլորեն ֆինանսավորվող լայն տարածված ցանցի կողմից, իսկ վերջին 2,5 տարում արհեստականորեն բաժանվել է «սևերի» ու «սպիտակների»: Արդեն քանիցս գրել են, որ նրանց վերջնանպատակը հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթությունը (ինչպիսին հայ ազգն է) մարդկանց այնպիսի ամբոխի վերածելն է, որի պատմական հիշողությունն իսպառ վերացվել է, որը կտրվել է իր քաղաքակրթական արմատներից: Նրանց հաշվարկը պարզ է. ամբոխին կառավարելը շատ ավելի հեշտ է, քան գաղափարապես կոփված ազգին: Ահա և 2018 թ. ապրիլ-մայիսին գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգները, իրականացնելով պետական հեղաշրջում, Հայաստանում իշխանության բերեցին մեկին, ով ակնհայտորեն արտահայտված հոգեկան շեղումներ ունի, որն իր մեջ միավորում է, մի կողմից, մեծամտության մոլուցքի, մյուս կողմից՝ թերի բարձրագույն կրթություն ունեցող նեղացած անհաջողակի բացահայտ հատկանիշները: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, խոսքը մեր Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի մասին է: Մի խոսքով՝ նիկոլովակիչյան տիկնիկավարները հստակ յուրացրել և գործնականում փորձարկել են XIX–XX դդ. ֆրանսիացի հոգեբան, սոցիոլոգ, անթրոպոլոգ և պատմաբան, «ժողովուրդների և ամբոխների հոգեբանությունը» բեսթսելերի հեղինակ Գյուստավ Լը Բոնի խորհուրդները: Որոշ մեջբերումներ կատարեն նրա «ժողովուրդների և զանգվածների հոգեբանությունը» գրքից, որոնք բավական համոզիչ կերպով բացահայտում են այն, ինչ տեղի ունեցավ բողոքի բազմամարդ հանրահավաքների ընթացքում՝ մինչև Երևանում 2018 թ. պետական հեղաշրջումը և դրանից հետո. «Գիտակից անձը անհետանում է, ընդ որում՝ ամբոխ անվանվող, ամբողջը ձևավորող բոլոր առանձին միավորների զգացումներն ու գաղափարներն ընդունում են միևնույն ուղղությունը: Ձևավորվում է կոլեկտիվ հոգի (մեր պարագայում՝ ճաղատացող մորուքավոր Նիկոլ Վոլակիչի կերպարով – Ա. Գ.), որը, իհարկե, ժամանակավոր բնույթ ունի, բայց և շատ որոշակի գծեր»: Ըստ երևույթին, այս ֆենոմենի շուրջ կխորհեն Նիկոլ Վոլակիչի նախկին այն երկրպագուները, որոնք մեր օրերում նորից պատրաստվում են հանրահավաքների ու երթերի, սակայն արդեն իրենց ատելության առարկա դարձած ՀՀ «ժողվար-

չապետի» վերաբերյալ անողոք գնահատականներով: Բայց Հայաստանում իշխանությունը զավթած սորոսյան թափափուկների տիկնիկավարները հիանալի տեղեկացված են իրենց դրածոյի շուրջ ստեղծվող դրության վտանգների մասին: Ով՝ ով, բայց գումավոր հեղափոխությունների տեսաբաններին ու ստրատեգներին, անկասկած, լավ հայտնի է նաև Լը Բոնի մեկ այլ ասույթը. «Ամբոխի զգացումների ուժը էլ ավելի է մեծանում պատասխանատվության բացակայությամբ, հատկապես տարբեր տրամաչափի ամբոխի մեջ: Անպատժելիության համոզվածությունը, որն ավելի ուժեղ է այնքանով, որքանով որ ավելի բազմամարդ է ամբոխը, և թվաքանակով ապահովվող զգալի, թեև ժամանակավոր հզորության գիտակցությունը հնարավորություն են տալիս մարդկանց ամբոխներին այնպիսի զգացումներ դրսևորել և կատարել այնպիսի գործողություններ, որոնք անհնար են առանձին մարդու համար»: Այստեղից էլ այն ֆենոմենի լուծման բանալին, երբ բողոքի միանգամայն խաղաղ հանրահավաքները՝ կազմակերպված ընդդիմադիր մի շարք կուսակցությունների և ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի կողմնակիցների կողմից, ոստիկանության ուժերով փորձում են կոշտ կերպով կասեցնել՝ նրանց ցրելու համար անհամաչափ ուժ կիրառելով, դրանց կազմակերպիչներին կոպիտ բերման ենթարկելով: Եթե նման բան պատահեր դեռևս երեք տարի առաջ, ապա Արևմուտքի երկրների դիվանագիտական ներկայացուցչություններն արդեն բազմիցս հանդես եկած կլինեին իշխանությունների, մասնավորապես՝ Հայաստանի Հանրապետության երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի (որը, բավական ջերմ արտահայտվելով հավաքական Արևմուտքի հետ գործընկերային հարաբերությունների մասին, միևնույն ժամանակ իր բոլոր հրապարակային ելույթներում հատկապես ընդգծում էր Հայաստանի անվտանգության և տնտեսական զարգացման համար Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքի խորացման վճռորոշ նշանակությունը) դատապարտման դաժան հայտարարություններով: Դե ինչ, արևմտյան արժեքները պետք է ընկալել այնպես, ինչպես դրանք կան գործնականում: Ընդ որում՝ դրանցից չհիասթափվելու համար հարկ է փիլիսոփայաբար գնահատել այն իրողությունը, որ իրենց տանը և դրսում դեմոկրատիայի ընկալման երկակի չափորոշիչները կարող են տրամագծորեն տարբերվել: Ճիշտ ինչպես թիֆլիսյան հայտնի «Արա վայ, վայ» գողական երգում. «Հավլաբարում (Թբիլիսիի հին հայաբնակ շրջան – Ա. Գ.) ծյուն է գալիս, իսկ Պլեխանովի փողոցում (Թբիլիսիի կենտրոնական փողոցը – Ա. Գ.) տաք և արևային եղանակ է»:

Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը նման «քնարական» շեղումների համար: Ես դրանք մեջբերում եմ միայն մեկ նպատակով. արհեստական տագնապահույզ տրամադրություններ չսրել՝ հիանալի հասկանալով, որ իշխանության ղեկին Փաշինյանի գտնվելու ամեն մի օրը լուրջ սպառնալիք է Հայաստանի ազգային անվտանգությանը: Այո, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում Ռուսաստանի խաղաղապահ ուժեր մտցնելով, փառք Աստծո, Արցախի բնակչության անվտանգության համար անհանգստանալու հարկ չկա: Դե ինչ, արդեն այժմ պետք է նախաձեռնել, որպեսզի իշխանությունից

Փաշինյանի անխուսափելի հեռացումից անմիջապես հետո ձեռնամուխ լինենք հայոց պետականության հիմքերի ամրապնդմանը, թուրքական և ափշերոնյան սուլթանների կողմից ՀՀ ազգային անվտանգությանն սպառնացող մարտահրավերներին դիմակայելուն, որոնք գազազել են հինգ հազար հայ զինվորների ու Արցախի Հանրապետության խաղաղ քաղաքացիների հեղված արյան հոտից:

Այսպիսով, հարգելի ընթերցող, մենք իրավունք ունենք հավաստիացնելու, որ հայկական պետության ազգային անվտանգության ապահովումը հայ ժողովրդի, Հայաստանի քաղաքական դասի ամենագլխավոր խնդիրն է: Ընդ որում՝ նշենք, որ աշխարհում և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ուժերի աշխարհաքաղաքական բարդ դասավորությամբ պայմանավորված՝ մարտահրավերներին համարժեք դիմակայելու խնդրի մշակումը բավական բարդ է ստեղծվող նոր աշխարհակարգի գլխավոր աշխարհաքաղաքական ակտորների սրընթաց փոփոխության պայմաններում: Այդ պատճառով առաջին պլան են մղվում ազգային անվտանգության աշխարհաքաղաքական գործոնները: Ազգային անվտանգության ապահովման գործում աշխարհաքաղաքական գործոնների վճռական դերի մասին լուրջ հետազոտություններ է արված հայկական ծագում ունեցող խորհրդային և ռուսաստանյան ռազմական գործիչ, դերծովակալ, ռազմագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր, Վանաձոր քաղաքում (Հայաստան) Լեռնային Ղարաբաղից սերածների ընտանիքում ծնված Վլադիմիր Սեմյոնի Փիրումովի (Փիրումյան, 1926–2004 թթ.) աշխատություններում: Եվ ահա, Վ. Ս. Փիրումովը ազգային անվտանգության աշխարհաքաղաքական գործոնները բաժանում է երկու հիմնական խմբի. գործոններ, որոնք կայունացնող ազդեցություն են գործում պետության վիճակի վրա, և գործոններ, որոնք նրա վրա ապակայունացնող ազդեցություն են ունենում: Ընդ որում՝ այդ գործոնները կարող են լինել ինչպես օբյեկտիվ, այնպես էլ սուբյեկտիվ: Օբյեկտիվների թվին են պատկանում հետևյալ գործոնները. տարածա-աշխարհագրական, քաղաքական, տնտեսական, էկոլոգիական, ռազմաստրատեգիական, էթնիկական, ժողովրդագրական և կրոնական: Մանրամասն չեմ պարզաբանի ներկայացված օբյեկտիվ գործոններից յուրաքանչյուրի ազդեցությունը ՀՀ ազգային անվտանգության մակարդակի վրա: Դա առանձին վերլուծության թեմա է: Իսկ ինչ վերաբերում է այն գործոններին, որոնք ապակայունացնող ազդեցություն են գործում ազգային անվտանգության ապահովման վրա, դա, առաջին հերթին, անձամբ ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանն է, ՀՀ Ազգային անվտանգության խորհուրդն ու անձամբ նրա քարտուղար Արմեն Գրիգորյանը, ՀՀ Ազգային ժողովում Փաշինյանի «Իմ քայլը» խմբակցության 88 պատգամավորները (թիվը փոփոխվում է), էլ չեմ ասում տեղի մաս-մեդիաների՝ Սորոսի կողմից վարձատրվող գրչակների լայն ցանցի մասին՝ «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի ակտիվիստների ու ԼԳԲՏ-հանրույթի՝ «Ժողվարչապետի» սրտի սիրելի ֆավորիտների (սեռական անորոշ կողմնորոշման տեր) հետ միասին:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Որպեսզի ընթերցողներին չհոգնեցնեմ ազգային անվտանգության ապահովման վրա ազդող օբյեկտիվ աշխարհաքաղաքական գործոնների և մոտ 8 սուբյեկտիվ գործոնների (որոնք նույնպես վերլուծության առանձին թեմա են)՝ ազգային անվտանգության համար վտանգավորության աստիճանի մանրամասն բացատրություններով, ինձ իրավունք են վերապահում կատարել հետևյալ եզրահանգումը: Վտանգը՝ պայմանավորված աշխարհաքաղաքական օբյեկտիվ գործոններով, կհասցվի նվազագույնի միայն Հայաստանի Հանրապետության ղեկավարության՝ Ռուսաստանի և Բելառուսի միութենական պետություն մտնելու արդյունավետ քայլերի պայմանով: Մնացած ամեն բան սատանայից է: Իսկ միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու այլընտրանքը Հայաստանում ներքաղաքական իրավիճակի հետագա ապակայունացումն է, քառսի իրադրության թեժացումը՝ որի կառավարման վահանակը Պոտոմակի ու Մառախլապատ Ալբիոնի ափերում է, և, վերջապես, պատերազմը, որը կսանձագերծեն թուրքական ու ափշերոնյան սուլթանները Հայաստանի Հանրապետության դեմ: Մի խոսքով՝ կրկնում են, Թուրքիան և Ադրբեջանը բորբոքում են երրորդ համաշխարհային պատերազմի օջախ: Ինչ վերաբերում է Նիկոլին ու սորոսյան խառնամբոխին, այդ անցեղ ու անհայրենիք առանձնյակներին, ապա իրենց իսկ տիկնիկավարների կողմից նրանց համար պատրաստված է մատաղացուների ճակատագիր (որքան էլ երևակայությունս լարեմ՝ դրանց մատաղի գառ չեմ անվանի): Ավաղ, այսպիսին է մեր օրերի իրականությունը:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

«РЕШАЮТ ЕГО ХОЗЯЕВА!» ПАШИНЯНА ОБВИНИЛИ В ДИСКРЕДИТАЦИИ РОССИЙСКИХ МИРОТВОРЦЕВ

Бывший депутат Национального Собрания Армении Арташес Гегамян в эфире Национальной службы новостей Российской Федерации (НСН) заявил, что Пашинян «де-факто в отставке с 9 ноября» и своими действиями провоцирует гражданскую войну.

Премьер-министр Армении Никол Пашинян в обращении к нации заявил, что сложит свои полномочия только «на основании надёжных результатов волеизъявления народа», а любые другие попытки сменить власть обречены на неудачу.

Также армянский лидер заявил, что наступательные действия азербайджанских военных в Гадрутском районе Нагорного Карабаха направлены на обесценивание деятельности российских миротворцев. По его словам, действия Баку носят провокационный характер. Судьба сел Хцаберд и Хин Тагер является первым серьезным испытанием для российских миротворцев, добавил Пашинян.

Бывший депутат Национального Собрания Армении Арташес Гегамян в эфире НСН заявил, что Пашинян «де-факто в отставке с 9 ноября» – то есть с того момента, как истёк ультиматум оппозиции о его уходе.

«Он уже ничего не решает, решают его хозяева с берегов Потомака (в США. – *Прим. НСН*) и Туманного Альбиона. Судя по всему, они считают, что пока он должен остаться здесь на посту премьер-министра. Все его демагогические заявления готовятся не в Армении. Все, что делает Пашинян, нужно, чтобы инициировать гражданские столкновения, гражданскую войну. И под этот шумок Турция добьется своей заветной цели – выйти к Нахичевани и дойти до Зангелана и тем самым сомкнуть исламскую дугу. Я уже не говорю о Дагестане, Кабардино-Балкарии и, конечно же, о Крыме», – сказал Гегамян.

По его мнению, слова Пашиняна про народоизъявление – это «популистская ерунда».

«Он пытается создать условия для мирного отхода. В США есть программа защиты свидетелей. Никол все делает, чтобы попасть под нее. Бабки у него есть. Он продал зону безопасности Арцаха и часть территории его самого», – заявил политик.

Он уверен, что «задача хозяев Никола Пашиняна номер один – дискредитировать саму идею российских миротворцев».

«Поэтому совершенно не случайны поползновения «азербайджанских» боевиков. В Гадрутском районе не азербайджанские военные переходят в наступление, это переодетые в азербайджанскую форму боевики из Идлиба. Это наемники, которые на службе у Эрдогана. Алиев бессилен что-либо с ними делать. Они будут все время нарушать существующие де-факто границы. А в Армении это все будут преподносить как бездействие российских миротворцев, чтобы их дискредитировать. Все, что делает Пашинян, даже не соображая, подчинено именно этой цели. Между тем российские миротворцы предотвратили геноцид армянского населения Нагорно-Карабахской Республики. Они не только единственное спасение НКР, но и отрезвляющий фактор для турецких и подчиненных им сирийских террористов-наемников», – заключил собеседник НСН.

Ранее Арташес Гегамян в эфире НСН обвинил действующее руководство республики в национальной катастрофе.

«ՈՐՈՇՈՒՄ ԵՆ ՆՐԱ ՏԵՐԵՐԸ»: ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ՄԵՂԱԴՐԵԼ ԵՆ ՌՈՒՄ ԽԱՂԱՂԱՊԱՀՆԵՐԻՆ ՎԱՐԿԱԲԵԿԵԼՈՒ ՄԵԶ

Հայաստանի Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր Արտաշես Գեղամյանը Ռուսաստանի Դաշնության Նորությունների Ազգային ծառայության (HCH) եթերում ասել է, որ Փաշինյանը «դե-ֆակտո պաշտոնաթող է նոյեմբերի 9-ից» և իր գործողություններով սադրում է քաղաքացիական պատերազմ:

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանն ազգին ուղղված իր ուղերձում հայտարարել է, որ լիազորությունները վայր կդնի միայն «ժողովրդի կամարտահայտման հուսալի արդյունքների հիման վրա», իսկ իշխանությունը փոխելու ցանկացած այլ փորձ դատապարտված է անհաջողության:

Հայաստանի դեկավարը նաև հայտարարել է, որ աղբբեջանցի զինվորականների հարձակողական գործողությունները Լեռնային Ղարաբաղի Հանրության շրջանում ուղղված են ռուս խաղաղապահների գործունեությունն արժեզրկելուն: Նրա խոսքով՝ Բաքվի գործողությունները կրում են սադրիչ բնույթ: Խժաբերդ և Հին Թաղեր գյուղերի ճակատագիրը առաջին լուրջ փորձությունն է ռուս խաղաղապահների համար, ավելացրել է Փաշինյանը:

Հայաստանի Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր Արտաշես Գեղամյանն ասաց, որ Փաշինյանը «դե-ֆակտո պաշտոնաթող է նոյեմբերի 9-ից», այն պահից, երբ սպառվեց նրա հրաժարականի մասին ընդդիմության վերջնագրի ժամկետը:

«Նա այլևս ոչինչ չի որոշում, որոշում են նրա տերերը Պոտոմակի (ԱՄՆ-ում է – ծան. HCH-ի) և Մառախլապատ Ալբիոնի ավերից: Դատելով ըստ ամենայնի՝ նրանք կարծում են, թե նա դեռևս պետք է մնա այստեղ վարչապետի պաշտոնում: Նրա դեմագոգիկ բոլոր հայտարարությունները Հայաստանում չեն պատրաստվում: Այն ամենը, ինչ անում է Փաշինյանը, հարկավոր է, որպեսզի սկսվեն քաղաքացիական բախումներ, քաղաքացիական պատերազմ: Եվ այդ խառնաշփոթի մեջ Թուրքիան կհասնի իր բաղձալի նպատակին՝ դուրս գալ Նախիջևանով դեպի Ջանգելան և շաղկապել իսլամական աղեղը: Ել չեն ասում Դադստանի, Կաբարդինո-Բալկարիայի և, իհարկե, Ղրիմի մասին», – ասաց Գեղամյանը:

Նրա կարծիքով՝ Փաշինյանի խոսքերը ժողովրդի կամարտահայտման մասին «պոպուլիստական հիմարություն» են:

«Նա փորձում է խաղաղ հեռանալու պայմաններ ստեղծել: ԱՄՆ-ում կա վկաների պաշտպանության ծրագիր: Նիկոլն ամեն ինչ անում է, որպեսզի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հայտնվի այդ ծրագրի տակ: Փող ունի: Նա ծախել է Արցախի անվտանգության գոտին և հենց նրա տարածքի մի մասը», – ասաց քաղաքական գործիչը:

Նա համոզված է, որ «Նիկոլ Փաշինյանի տերերի թիվ մեկ խնդիրը ռուս խաղաղապահների գաղափարն իսկ վարկաբեկելն է»:

«Ուստի, բնավ պատահական չեն «ադրբեջանցի» գրոհայինների սողոսկումները: Հադրութի շրջանում ադրբեջանցի զինվորականները չեն հարձակման անցնում, դրանք ադրբեջանական համազգեստ հագած իդլիբցի գրոհայիններ են: Դրանք վարձկաններ են, որոնք ծառայության մեջ են Էրդողանի մոտ: Ալիևն անգոր է ինչ-որ բան անել նրանց հետ: Նրանք անընդհատ խախտելու են դե-ֆակտո գոյություն ունեցող սահմանները: Իսկ Հայաստանում այդ ամենը կմատուցեն որպես ռուս խաղաղապահների անգործություն, որպեսզի վարկաբեկեն նրանց: Այն ամենը, ինչ անում է Փաշինյանը, անգամ չհասկանալով, ենթարկված է հենց այդ նպատակին: Այնինչ, ռուս խաղաղապահները կանխեցին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հայ բնակչության ցեղասպանությունը: Նրանք ոչ միայն ԼՂՀ միակ փրկությունն են, այլև սթափեցնող գործոն թուրք ու նրանց ենթակա սիրիացի ահաբեկիչ-վարձկանների համար», – ամփոփեց HCH-ի գրուցակիցը:

Ավելի վաղ Արտաշես Գեղամյանը HCH-ի եթերում հանրապետության գործող ղեկավարությանը մեղադրել էր ազգային աղետի մեջ:

СИЛЬНАЯ РОССИЯ – ГАРАНТ МИРА НА ПЛАНЕТЕ ЗЕМЛЯ

Аннотация

Надо быть либо круглым идиотом, либо откровенным предателем (что в случае Армении сродни идиотизму), чтобы на современном этапе истории армянской государственности не осознавать, что безопасное существование и процветание, будущее нашего народа и двух армянских государств – Армении и Арцаха (Нагорно-Карабахская Республика. – Ред.) – возможно лишь в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии. Сильная Россия – гарант мира не только в регионе Южного Кавказа, но и на Земле.

Уважаемый читатель, в своей предыдущей статье «Турция и Азербайджан зажигают в Армении очаг третьей мировой войны», опубликованной ИА REGNUM 13 декабря 2020 г., мною было обещано отдельно проанализировать влияние восьми объективных геополитических факторов национальной безопасности: территориально-географических, политических, экономических, экологических, военно-стратегических, этнических, демографических и религиозных. Словом, объять необъятное. Осознавая всю актуальность этих факторов для судеб армянской государственности, несколько подробнее раскрою некоторые из них.

Итак, 15 мая 1992 года Республика Армения (далее – РА) ратифицировала Соглашение о создании Договора о коллективной безопасности, а 7 октября 2002 года ратифицировала Устав Организации Договора о коллективной безопасности (ОДКБ), став одним из учредителей Соглашения о создании договора о коллективной безопасности от 15 мая 1992 г. и Протокола о продлении Договора о коллективной безопасности от 21 апреля 1999 года (членами ОДКБ являются Армения, Белоруссия, Казахстан, Киргизия, Россия, Таджикистан). Напомним читателям, что в преамбуле Устава ОДКБ записано: «Исполненные решимости и далее развивать и углублять военно-политическое сотрудничество в интересах обеспечения и укрепления национальной, региональной и международной безопасности; ставя перед собой цель продолжать и наращивать тесные и всесторонние союзнические отношения во внешнеполитической, военной и военно-техни-

ческой областях, а также в сфере противодействия транснациональным вызовам и угрозам безопасности государств и народов ...». Теперь восстановим в памяти события, имевшие место в РА в недавнем прошлом.

Итак, 2 ноября 2018 года в газете «Русский Еврей» была опубликована статья под заглавием «Пашинян: «Армения хочет участвовать и в НАТО, и в ОДКБ», в которой говорится о том, что исполняющий обязанности премьер-министра Армении Никол Пашинян сообщил о желании своего государства войти в состав НАТО, оставшись при этом членом ОДКБ. Такое заявление он сделал во время проходящих в Норвегии учений Североатлантического альянса Trident Juncture 2018, куда он прибыл по личному приглашению генсека организации Йенса Столтенберга. «Мне постоянно говорят, что нельзя сидеть сразу на двух стульях. Говорят, что выбор должен быть либо евро-атлантическим, либо пророссийским. Я с этим в корне не согласен. Мой народ успешно интегрирован в социальную жизнь большинства стран мира, что доказывает возможность существования любых альянсов (при этом Никол Воваевич скромно умалчивает о том факте, что армянский народ рассеян по всему миру вследствие Геноцида армян в Османской империи 1915–1922 гг., преступления, совершенного кумирами нынешнего руководства Турции, члена НАТО, так и не раскаявшегося в совершенном его предками преступлении против человечности. – А. Г.). Да, пока нет стран, входящих и в НАТО, и в ОДКБ, но Армения может стать тем мостиком, который поможет наладить этот диалог между крупными военными союзами. Если для вступления в НАТО Армении все же придется выйти из ОДКБ, мы выполним это условие. Я уже говорил об этом с Путиным. Думаю, он поймет и одобрит наше решение», – так глаголил Никол в Норвегии (<http://rusjev.net/2018/11/02/pashinyan-armeniya-hochet-uchastvo-vat-i-v-nato-i-v-odkb/>).

Уважаемый читатель может задаться вопросом, а с какого это перепугу генсек НАТО лично пригласил главаря цветной (бархатной) революции, а на деле банального государственного переворота Пашиняна на учения НАТО? Ответ прост: «На основе сопоставления доказательств, собранных в рамках предварительного следствия по уголовному делу о событиях 1–2 марта 2008 года, 26 июля 2018 года генеральному секретарю ОДКБ Юрию Хачатурову было предъявлено обвинение по ч. 1 ст. 300,1 УК Армении за то, что он по предварительному сговору с иными лицами сверг конституционный строй Республики Армения» – говорилось в сообщении Специальной следственной службы РА. То есть Пашинян еще за три месяца до учений НАТО предпринял конкретные шаги «для одновременного членства РА в НАТО и ОДКБ», правда, весьма оригинальным способом – дискредитацией самого института ОДКБ. Читатель, безусловно, понимает, что указанные статьи УК РА ничего общего не имели с действиями достойного уважения патриота Армении генерал-полковника Юрия Хачатурова. Он был оклеветан подельни-

ками Пашиняна по его же прямой команде, исходящей из известного центра силы мировой политики Запада. Цель была у них одна – дискредитация ОДКБ, а значит и России. Дальше – больше. Уже 19 марта 2019 года возбужденный до неистовства Никол Воваевич созвал пресс-конференцию, посвященную ОДКБ, и пригрозил, что новый генсек ОДКБ не будет назначен без согласия Армении. «В противном случае это значит, что данная структура не существует», – огласил свой приговор «бесстрашный» Никол Воваевич, нынче нежно именуемый Никол-предатель. Так вот, уважаемый читатель, можно продолжить дальнейшее цитирование бредней Пашиняна относительно ОДКБ, однако в этом нет необходимости по той простой причине, что, несмотря на их кажущуюся разнонаправленность, они подчинены лишь одной цели, повторюсь, – дискредитации ОДКБ и России. Конечно, старания Никола Воваевича не остались незамеченными. Так, один из симпатизантов Пашиняна, он же генеральный секретарь НАТО Йенс Столтенберг, перед кем столь неприкрыто подхалимничал Пашинян, 15 декабря т. г. на совместной пресс-конференции с премьер-министром Черногории Здравко Кривокапичем, отвечая на вопрос журналистов (видимо, в знак своей благодарности Пашиняну), нет, уважаемый читатель, не относительно оценки действий члена НАТО, перебросившего в сентябре–октябре т. г. около 2 тысяч сирийских наемников-террористов через Турцию в Азербайджан, в театр военных действий турецко-азербайджанских Вооруженных сил с Армией обороны Нагорно-Карабахской Республики, Йенс Столтенберг изрёк сердобольным журналистам цивилизованного Запада, которым до колик в животе, а скорее в мозгу, было невтерпёж узнать о позиции генсека НАТО в связи с санкциями США против Турции (рождественским подарком уходящего президента США Дональда Трампа турецкому султану Реджепу Эрдогану). У меня точно отлегло камень от сердца, когда сквозь нескрываемые муки и переживания генсек НАТО заявил, что Североатлантический альянс сожалеет о санкциях, которые Вашингтон ввел против Турции из-за закупки российских систем ПВО С-400. И как не сожалеть, если США ввели ограничения против секретариата оборонной промышленности Турции, его главы Исмаила Демира, а также против трех высокопоставленных чиновников из-за покупки российских систем противовоздушной обороны. На фоне непрекращающегося ввода всевозможных мыслимых и немыслимых санкций коллективного Запада против России ой как жестко смотрятся санкции США сразу против четырех турецких чиновников. Ну прямо жуть какая-то. Во всем абсурде происходящего меня всерьез тревожит другое: неужели напроць перевелись светлые умы в США и просвещенной Европе, неужели туман с берегов Туманного Альбиона и впрямь так окутал разум коллективного Запада, что он не видит из года в год надвигающиеся на планету Земля глобальные вызовы, грозящие самому существованию жизни на ней – будь то глобальные изменения климата, угроза перманентной пандемии, голод ... Однако это тема совершенно другого ана-

лиза. Здесь же ограничимся тем, что из восьми объективных факторов, влияющих на уровень национальной безопасности, два – политический и военно-стратегический – за последние 2,5 года вследствие целенаправленной изощренной политики Пашиняна и соросовских прихлебателей во власти, мягко выражаясь, никак не способствовали повышению уровня национальной безопасности Армении. Что касается влияния территориально-географического фактора на уровень национальной безопасности, то и здесь есть немало оснований для тревоги. Из четырех стран, имеющих государственную границу с Арменией, Турция и Азербайджан являются неприкрыто враждебными нам государствами. Межгосударственные отношения Армения – Грузия, увы, основаны не только на многовековой дружбе армянского и грузинского народов, но во многом обусловлены немаловажным территориально-географическим, военно-стратегическим, политическим и экономическим факторами, непосредственно влияющими на уровень национальной безопасности самой Грузии. С одной стороны, нефтепровод Баку–Тбилиси–Джейхан, магистральный газопровод Баку–Тбилиси–Эрзурум, или Южно-Кавказский газопровод, с другой стороны, железная дорога Баку–Тбилиси–Карс – транспортный коридор, соединяющий железнодорожные сети Азербайджана, Грузии и Турции. Здесь также следует упомянуть засилье турецкого капитала в Аджарии. В то же время нескрываемое стремление Грузии стать членом НАТО, наличие неурегулированности российско-грузинских отношений (по Южной Осетии и Абхазии), вне всякого сомнения, являются существенными (политическим и военно-стратегическим) факторами, влияющими на уровень национальной безопасности Грузии и, естественно, определяющими и комплекс межгосударственных отношений Армении и Грузии. И наконец, Исламская Республика Иран – четвертая страна, с которой РА имеет государственную границу протяженностью немногим более 45 км. В рамках одной статьи раскрыть весь комплекс межгосударственных отношений Армения – Иран, значит расписаться в полном незнании всего многообразия нашей совместной 2700-летней истории, умалить глубинные, незыблемые основы и традиции иранской (персидской) государственности. Однако с уверенностью могу утверждать, что руководство Ирана объективно заинтересовано в сильной и защищенной Россией Армении, так как это созвучно интересам обеспечения национальной безопасности Исламской Республики Иран. Наличие такой Армении, бесспорно, сведет на нет экономические устремления султана Реджепа, стремящегося любой ценой завладеть территорией по всей длине армяно-иранской государственной границы, соединив Нахичеванскую автономную республику (в составе Азербайджана) с отвоєванными в сентябре–ноябре 2020 г. в ходе азербайджано-турецкой войны с участием около 2000 тысяч сирийских наемников-террористов у Ногорно-Карабахской Республики районами зоны безопасности Арцаха – Зангеланом, Джебраилом, Физули. Иранское руководство прекрас-

но понимает, что на самом деле означали цитаты султана Реджепа из стихотворения Бахтияра Вагабзаде «Арас–Арас», произнесенные султаном на недавнем военном параде в Баку. Напомним читателям, что цитирование Эрдоганом именно этого стихотворения «Арас–Арас», считающегося лозунгом азербайджанских сепаратистов, поэтому немедленно получившее жесткое осуждение со стороны министра иностранных дел Мохаммада Зарифа, наверняка навело иранскую сторону на определенные мысли. Уже не приходится говорить о факте нахождения и в наши дни на границе Ирана сотен и сотен сирийских наемников-террористов. Не могли в Иране не заметить и значительное число самого современного вооружения израильского производства, которым была вооружена азербайджанская военщина, что во многом явилось следствием из года в год развивающегося военно-технического сотрудничества Израиля и Азербайджана.

Таким образом, уважаемый читатель, я вкратце изложил возможное воздействие территориально-географических, политических, военно-стратегических факторов на уровень национальной безопасности Республики Армения. А теперь рассмотрим, каково влияние экономического фактора на уровень безопасности РА. Итак, 5 мая 2020 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Выживание Армении – без Пашиняна» (<https://regnum.ru/news/polit/2938898.html>), в которой отмечалось: «... В условиях значительного объема отрицательного сальдо баланса по текущим операциям, которое складывается из сальдо внешнеторгового баланса товаров и услуг, чистого дохода от инвестиций и чистых денежных переводов, при значительном сокращении притока капитала (с \$125 млн в 2018 году до \$54,46 млн в 2019 г.), приведут к тому, что платежный баланс РА будет сводиться с большим дефицитом. В этих условиях, если ЦБ РА не будет осуществлять валютную интервенцию из своих резервов, произойдет ощутимое снижение обменного курса драма, то есть девальвация национальной валюты РА, со всеми вытекающими из этого отрицательными последствиями ...». Прошло более семи месяцев со дня публикации этой статьи. Естественно, что Никол Воваевич, себя любимый, ни бельмеса не смыслящий в вопросах экономики и финансов, увы, да и в целом во всем, что ему как премьер-министру РА должно быть известно, остался верен своей стихии, а именно: своими многочисленными live-ами продолжал морочить головы оболваненных его популистскими лозунгами масс, уже набившими оскомину угрозами конфисковать, ткнуть мордой в асфальт, размазать по стенам. Далее, в силу своей преступной некомпетентности или продажности (я склонен думать об одновременном наличии обоих этих факторов), он капитулировал перед турецко-азербайдабанскими вояками, воюющими в союзе с сирийскими наемниками-террористами, сдав около 80% территории Республики Арцах. Особо подчеркнем, что Пашинян с первого дня захвата власти в РА своими действиями провоцировал эту войну. После этих вводных предложений

приведем некоторую экономическую статистику. Так, государственный внешний долг РА за девять месяцев 2020 г. возрос на \$192,259 млн, с \$5784,518 млн на 31. 12. 2019 г. до \$5976,777 млн на 30. 09. 2020 г. [Национальный статистический комитет РА (НСК) «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – октябре 2020 г.», стр. 98]. Заметим, что за январь – октябрь т. г. внешний и взаимный торговый баланс составил (минус) – \$1 млрд 580 млн 745,3 тыс. (там же, стр., 111). При этом международные валютные резервы Центрального банка РА (ЦБ РА) за январь – октябрь 2020 г. сократились на 21,16%, выраженные в национальной валюте, драмах («Справочник ЦБ РА, октябрь 2020 г.», стр. 33). Вследствие девальвации национальной валюты, драма, сокращение международных валютных резервов было более высоким. При этом примечательно, что за январь – октябрь 2020 г. существенно возросли обязательства правительства РА перед коммерческими банками, на 30,6% («Справочник ЦБ РА, октябрь 2020 г.», стр. 34). Добавим к сказанному, что в первом полугодии 2020 г. прямые инвестиции в экономику РА составили (минус) – \$ 102,4 млн, то есть имело место чистое заимствование ими, принятие финансовых обязательств (НСК, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – августе 2020 г.», стр. 111). Заметим также, что, если в январе – октябре 2019 г. чистый приток денежных средств физическим лицам по банковской сфере составил \$403 млн 501 тыс., в том числе приток из России \$543 млн 31 тыс., из США (минус) – \$23 млн 614 тыс. (то есть имел место чистый отток денежных средств), то в январе – октябре 2020 г. чистый приток денежных средств физическим лицам составил соответственно \$523 млн 678 тыс., в том числе из России – составил \$317 млн 102 тыс., из США имел место чистый приток денежных средств на сумму \$238 млн 269 тыс. («Справочник ЦБ РА, октябрь 2020 г.», стр. 23). Существенное сокращение поступлений денежных средств в РА из России в значительной степени было обусловлено существенным сокращением оттока рабочей силы из РА в Россию на заработки в результате ограничений, связанных с пандемией коронавируса. Этот фактор одновременно свидетельствует о существенной зависимости благосостояния определенной части граждан Армении от возможности обеспечения занятости в РФ, что во многом облегчается членством РА в Евразийском экономическом союзе. Посудите сами, уважаемый читатель. В январе – октябре т. г. денежные поступления из РФ физическим лицам в РА по банковской сфере составили \$671 млн 939 тыс. (не путать с чистым притоком денежных средств), то их удельный вес по итогам десяти месяцев текущего года составил 18,8% годового бюджета РА на 2020 г. Так вот при столь существенной внешней помощи, немалом увеличении государственного внешнего долга, весомом росте государственного внутреннего долга на 24,2% (НСК, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – октябре 2020 г.», стр. 97) правительству РА все-таки не уда-

лось предотвратить девальвацию национальной валюты, драма. Так, если в январе – декабре 2019 г. средний обменный курс драма составил 480,45 драма за \$1, то на момент написания этих строк он составил 524,9 драма за \$1, то есть снижение курса армянской национальной валюты по отношению к доллару на текущий момент составило 9,25%, и эта тенденция будет продолжаться и в 2021 году. Для полноты картины заметим также, что во внешнем и взаимном торговом обороте РА удельный вес России за январь – октябрь т. г. составил 30,3% (стран ЕАЭС – 31,7%), причем удельный вес экспорта из РА в РФ составил 25,5% от его общего объема, а импорта – 33% (НСК, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – октябре 2020 г.», стр. 113–114). Для полноты картины заметим также, что в Армении функционируют более 40 крупных предприятий со 100%-ным либо существенным участием российского капитала в ведущих отраслях экономики страны, которые входят в список крупных налогоплательщиков страны, а также являются крупнейшими работодателями РА, в их числе ЗАО «Газпром–Армения», ООО «ГеоПроМайнинг Голд», ЗАО «Электрические сети Армении», которые ежегодно входят в десятку крупнейших налогоплательщиков Армении.

Думается, уважаемый читатель, что вышеприведенные факты не оставляют сомнений в том, что на такие объективные факторы, определяющие уровень национальной безопасности Республики Армения, каковыми являются территориально-географические, политические, экономические, военно-стратегические, Россия имеет решающее значение и в силу этого является гарантом суверенитета и национальной безопасности Армении. И надо быть либо круглым идиотом, либо откровенным предателем (что в случае Армении сродни идиотизму), чтобы на современном, воистину судьбоносном этапе истории армянской государственности не осознавать той простой истины, что безопасное существование и процветание, будущее нашего народа и двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – *Ред.*) – возможно лишь в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии. Сильная Россия – гарант мира не только в регионе Южного Кавказа, но и на планете Земля. И именно достижение осознанного выбора армянского народа на вхождение РА в Союзное государство России и Белоруссии должно стать главной задачей политического класса Армении. Важно четко уяснить, что вхождение в Союзное государство должно быть на основании нового Договора о создании Союзного государства, Статья 3 которого останется неизменной, как и в ныне действующем Договоре, а именно: «Статья 3. 1. Союзное государство базируется на принципах суверенного равенства государств-участников (России, Белоруссии и Армении. – А. Г.), добровольности, добросовестного выполнения ими взаимных обяза-

тельств. 2. Союзное государство (Армении, Белоруссии и России) основано на разграничении предметов ведения и полномочий между Союзным государством и государствами-участниками».

Здесь вновь и вновь хотелось бы подчеркнуть, что созидание сильной Армении из мечты может воплотиться в реальность лишь в Союзном государстве с сильной и процветающей Россией. Все остальные мудрствования о стерильном суверенитете, комплементарности во внешней политике, равноудаленности от главных центров силы мировой политики, об особом пути и особом предназначении армянского народа будут лишь благими пожеланиями, которыми, как известно, вымощена дорога в неоосманский ад. Это всего лишь в лучшем случае проявления геополитической близорукости, когда налицо факты «поддержания светочами мира и безопасности» объединенного Запада, трепетные обсуждения покупки членом НАТО Турцией российских ракет противовоздушной обороны С-400, при замалчивании пролитой крови тысяч и тысяч молодых ребят и мирных граждан Арцаха, погибших при непосредственном преступном участии Турции, являющейся стратегическим союзником и жандармом НАТО на юго-восточных рубежах Североатлантического альянса, то есть по периметру границ новосозданной неоосманско-эрдогановской империи. Воистину империи зла XXI века.

Вместо послесловия. Уважаемый читатель в недоумении может задаться и другим вопросом, а с чего это я в своей статье лишь мельком упомянул о Николе Воваевиче, себя любимом, нежно именуемом в народе Николом-предателем? Так вот вчера, 16 декабря, он дал интервью корреспонденту армянского отдела радио «Свобода» (СМИ – иностранный агент). Да-да, уважаемый читатель, той самой телерадиовещательной компании, которая в апреле – мае 2018 года в режиме реального времени, практически круглосуточно, показывала и рассказывала о титанических манипуляциях Никола по оболваниванию населения страны. В силу своего профессионализма интервьюер радио «Свобода» не мог не задать Николу Воваевичу неудобных, но весьма актуальных вопросов, правда, без былого задора и энтузиазма в голосе. Весь его вид являл собой образ обескураженного, разочарованного, обманутого в своих надеждах в общем-то образованного журналиста. Не буду пересказывать очередную ахинею Пашиняна, ибо это из серии «артель напрасный труд», хотя и признаюсь, что в меру изощренную ахинею. Главная цель, которая ставилась Николом в интервью, – откровенным манипулированием замешанных на крови 5000 жертв войны увести внимание армянского общества от бурной дискуссии возмущенных граждан и неослабевающего протестного движения в сторону от анализа преступной деятельности властей, а точнее, предать забвению замалчиванием откровенного предательства персонально им, Николом Пашиняном, национальных интересов Армении и Арцаха, которые 9 ноября привели к ка-

тастрофе. Из всего сказанного, пожалуй, в одном «народный премьер» не слукавил, а именно: Пашинян признал себя ответственным номер 1 за случившуюся катастрофу сентября – ноября 2020 года, что, по его мнению (если таковое у него есть, а не вдолблено в его сознание кукловодами из-за бугра), быть ответственным номер 1 вовсе не значит быть виновным номер 1. Что ж, уже неплохо, что под конец своей кровавой карьеры Пашинян понял, что предъявлять обвинения в совершении преступления (в нашем случае особо тяжкого) – это в компетенции судебных органов, тех самых судебных органов, над которыми он и вся соросовская гниль на протяжении двух с половиной лет измывались.

В заключение с учетом того, что говорилось о сатанинских деяниях Никола Пашиняна, чтобы ненароком не навести на себя николину порчу, завершу статью словами из Священного Писания, смысл которого так и остался неведом Пашиняну: «Не судите, да не судимы будете, ибо каким судом судите, таким будете судимы; и какой мерой мерите, такой и вам будут мерить. И что ты смотришь на сучок в глазу брата твоего, а бревна в твоем глазу не чувствуешь?». Вместе с тем не могу воздержаться и не бросить упрек в адрес десятков и десятков тысяч зомбированных сатанинским популизмом Пашиняна наших граждан, а уж тем более образованной части еще вчерашних почитателей «народного премьера», так и не понявших тогда, что своими восторженными приветствиями Никола на площадях Еревана они всего лишь выполняли предназначенную им роль подопытных существ для осуществления трагедии, уготованной для Армении закулисными стратегами цветных революций. Что ж, господа хорошие, ищите справедливость – читайте Библию, да обрящете: «Не давайте святыни псам и не бросайте жемчуга вашего перед свиньями, чтобы они не попрали его ногами своими и, обратившись, не растерзали вас».

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՌԺԺԵՂ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՆ Է ԵՐԿԻՐ ՄՈՒՈՐԱԿԻ ՎՐԱ

Անոտացիա

Կամ լրիվ ապուշ, կամ բացահայտ դավաճան (Հայաստանի պարագայում ապուշության «ազգականն» է) պետք է լինել՝ հայոց պետականության արդի փուլում չհասկանալու համար, որ մեր ժողովրդի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի և Արցախի (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – խմբ.) անվտանգ գոյությունն ու բարգավաճումը հնարավոր են լոկ Ռուսաստանի և Բելառուսի միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու պայմաններում: Ուժեղ Ռուսաստանը խաղաղության երաշխավորն է ոչ միայն Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում, այլև Երկիր մոլորակի վրա:

Հարգելի ընթերցող, իմ նախորդ՝ «Թուրքիան և Ադրբեջանը Հայաստանում բորբոքում են երրորդ համաշխարհային պատերազմի օջախ» հոդվածում, հրապարակված 2020 թ. դեկտեմբերի 13-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալության կողմից, ես խոստացել էի առանձին վերլուծել ազգային անվտանգության ութ օբյեկտիվ աշխարհաքաղաքական գործոնների ազդեցությունը, դիցուք՝ տարածքային-աշխարհագրական, քաղաքական, տնտեսական, էկոլոգիական, ռազմաստրատեգիական, էթնիկական, ժողովրդագրական և կրոնական: Մի խոսքով՝ ընդգրկել անընդգրկելին: Հասկանալով այս գործոնների ողջ հրատապությունը հայոց պետականության ճակատագրի համար՝ փոքր-ինչ ավելի հանգամանավորեն պարզաբանեմ դրանցից մի քանիսը:

Եվ այսպես, 1992 թ. մայիսի 15-ին Հայաստանի Հանրապետությունը (այսուհետ՝ ՀՀ) վավերացրեց Հավաքական անվտանգության պայմանագրի ստեղծման մասին Համաձայնագիրը, իսկ 2002 թ. հոկտեմբերի 7-ին վավերացրեց Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության (ՀԱՊԿ) Կանոնադրությունը՝ դառնալով 1992 թ. մայիսի 15-ի Հավաքական անվտանգության պայմանագրի ստեղծման Համաձայնագրի և 1999 թ. ապրիլի 21-ի Հավաքական անվտանգության պայմանագրի երկարացման Արձանագրության հիմնադիրներից մեկը (ՀԱՊԿ անդամներն են Հայաստանը, Բելառուսը, Ղազախստանը, Ղրղզստանը, Ռուսաստանը, Տաջիկստանը): Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ ՀԱՊԿ Կանոնադրության Ներածականում գրված է. «Լի են վճռականությամբ՝ այսուհետ ևս զարգացնելու և խորացնելու

ռազմաքաղաքական համագործակցությունն ի շահ ազգային, տարածաշրջանային և միջազգային անվտանգության ապահովման և ամրապնդման, իրենց առջև նպատակ դնելով շարունակել և ամրացնել սերտ և համակողմանի դաշնակցային հարաբերություններ արտաքին քաղաքական, ռազմական և ռազմատեխնիկական ոլորտներում, ինչպես նաև պետությունների և ժողովուրդների անվտանգության անդրազգային մարտահրավերներին և սպառնալիքներին դիմակայության ոլորտում ...»: Այժմ մտաբերենք այն իրադարձությունները, որոնք տեղի են ունեցել ՀՀ-ում ոչ վաղ անցյալում:

Եվ այսպես, 2018 թ. նոյեմբերի 2-ին «Русский Еврей» թերթում հրապարակվեց հոդված՝ «Փաշինյան. Հայաստանը ցանկանում է մասնակցել և՛ ՆԱՏՕ-ում, և՛ ՀԱՊԿ-ում» վերնագրով, որում ասվում է այն մասին, որ Հայաստանի վարչապետի պաշտոնակատար Նիկոլ Փաշինյանը տեղեկացրել է իր պետության՝ ՆԱՏՕ-ի կազմի մեջ մտնելու ցանկության մասին՝ միաժամանակ մնալով ՀԱՊԿ անդամ: Նա այսպիսի հայտարարություն արել է Հյուսիսատլանտյան դաշինքի՝ Նորվեգիայում անցկացվող Trident Juncture 2018 զորավարությունների ժամանակ, ուր մեկնել էր կազմակերպության գլխավոր քարտուղար Ենա Սթոլթենբերգի անձնական հրավերով: «Ինձ մշտապես ասում են, որ չի կարելի միանգամից երկու աթոռի վրա նստել: Ասում են, որ ընտրությունը պետք է լինի կամ եվրատլանտյան, կամ ռուսամետ: Ես սրա հետ արմատապես համաձայն չեմ: Իմ ժողովուրդը հաջողությամբ ինտեգրված է աշխարհի երկրների մեծամասնության սոցիալական կյանքում, ինչն ապացուցում է ցանկացած դաշինքի գոյության հնարավորությունը (ընդ որում՝ Նիկոլ Վոլակիչը համեստորեն լռության է մատնում այն փաստը, որ հայ ժողովուրդը ցրված է ողջ աշխարհով Օսմանյան կայսրությունում 1915–1922 թթ. իրականացված Հայոց ցեղասպանության հետևանքով, հանցագործություն՝ կատարված ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի ներկայիս ղեկավարության կուռքերի կողմից, որն այդպես էլ չի ապաշխարել մարդկության դեմ իր նախնիների կատարած հանցագործության համար – Ա. Գ.): Այո, առայժմ չկա երկիր, որ մտնի և՛ ՆԱՏՕ-ի, և՛ ՀԱՊԿ-ի մեջ, բայց Հայաստանը կարող է դառնալ այն կամրջակը, որը կօգնի սկսել այդ երկխոսությունը ռազմական խոշոր դաշնակիցների միջև: Եթե ՆԱՏՕ մտնելու համար Հայաստանը, այնուամենայնիվ, ստիպված կլինի դուրս գալ ՀԱՊԿ-ից, մենք կկատարենք այդ պայմանը: Ես այդ մասին արդեն խոսել եմ Պուտինի հետ: Կարծում եմ, նա կհասկանա և հավանություն կտա մեր որոշմանը», – այսպես էր բարբաջել Նիկոլը Նորվեգիայում (<http://rusjev.net/2018/11/02/pashinyan-armeniya-hochet-uchastvo-vat-i-v-nato-i-v-odkb/>):

Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ. իսկ այդ ինչի՞ համար էր ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղարն անձամբ հրավիրել գունավոր (թավշյա) հեղափոխության, իսկ իրականում՝ պարզապես պետական հեղաշրջման պարագլուխ Փաշինյանին ՆԱՏՕ-ի զորավարություններին: Պատասխանը պարզ է. «2008 թ. մարտի 1–2-ի իրադարձությունների մասին քրեական գործի նախաքննության շրջանակում հավաքված ապացույցների համադրման հիման վրա 2018 թ.

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հուլիսի 26-ին ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Յուրի Խաչատուրովին ներկայացվեց մեղադրանք Հայաստանի Քր. օր. 300,1 հոդվածի 1-ին մասով այն բանի համար, որ նա այլ անձանց հետ նախնական պայմանավորվածությամբ տապալել է Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական կարգը», – ասվում էր ՀՀ Հատուկ քննչական ծառայության հաղորդագրությունում: Այսինքն՝ Փաշինյանը ՆԱՏՕ-ի զորավարություններից արդեն երեք ամիս առաջ էր նախաձեռնել կոնկրետ քայլեր «ՆԱՏՕ-ին և ՀԱՊԿ-ին ՀՀ միաժամանակյա անդամակցության համար», իհարկե՝ բավական ինքնատիպ ձևով, դիցուք՝ հենց ՀԱՊԿ ինստիտուտի վարկաբեկմամբ: Ընթերցողը, անշուշտ, հասկանում է, որ ՀՀ Քր. օր. նշված հոդվածները ոչ մի ընդհանուր բան չունենին Հայաստանի հարգանքի արժանի հայրենասեր, գեներալ-գնդապետ Յուրի Խաչատուրովի հետ: Նրան զրպարտեցին Փաշինյանի աջակիցներն իր իսկ ուղղակի հրամանով, որը տրվել էր Արևմուտքի համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնից: Նրանց նպատակը մեկն էր՝ վարկաբեկել ՀԱՊԿ-ը, նշանակում է՝ նաև Ռուսաստանը: Հետո ավելին է: Արդեն 2019 թ. մարտի 19-ին մոլագարության աստիճանի գրգռված Նիկոլ Վոլակիչը մամուլի ասուլիս հրավիրեց՝ նվիրված ՀԱՊԿ-ին, և սպառնաց, որ ՀԱՊԿ նոր գլխավոր քարտուղարը չի նշանակվի առանց Հայաստանի համաձայնության: «Հակառակ դեպքում դա նշանակում է, որ այդ կառույցը գոյություն չունի», – իր դատավճիռը հրապարակեց «անվախ» Նիկոլ Վոլակիչը, որին հիմա քնքշորեն անվանում են Նիկոլ-դավաճան: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, կարելի է շարունակել մեջբերել Փաշինյանի զառանցանքները ՀԱՊԿ-ի վերաբերյալ, բայց դրա կարիքը չկա այն պարզ պատճառով, որ, չնայած դրանց թվացյալ տարբեր ուղղվածություններին, դրանք ենթարկված են միայն մեկ նպատակի, կրկնում են, ՀԱՊԿ և Ռուսաստանի վարկաբեկմանը: Իհարկե, Նիկոլ Վոլակիչի ջանքերն աննկատ չմնացին: Այսպես, Փաշինյանի համակիրներից մեկը, ՆԱՏՕ այդ նույն գլխավոր քարտուղար Ենս Սթոլթենբերգը, որին այդքան անթաքույց քծնում էր Փաշինյանը, ս. թ. դեկտեմբերի 15-ին Չեռնոգորիայի վարչապետ Զդրավկո Կրիվոկապիչի հետ համատեղ մամուլի ասուլիսում, պատասխանելով լրագրողների հարցերին (ըստ երևույթին, ի նշան երախտագիտության Փաշինյանին), ոչ, ոչ, հարգելի ընթերցող, ո՛չ ՆԱՏՕ անդամի գործողությունների գնահատականի վերաբերյալ, որը ս. թ. սեպտեմբեր–հոկտեմբերին Թուրքիայով մոտ 2 հազար սիրիացի վարձկան-ահաբեկիչ էր նետել Ադրբեյջան՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Պաշտպանության բանակի դեմ թուրք-ադրբեյջանական զինված ուժերի ռազմական գործողությունների թատերաբեմ, «լուսավորեց» քաղաքակիրթ Արևմուտքի սրտացավ լրագրողներին, որոնց փորը, ավելի շուտ՝ ուղեղը ցավում էր անհամբերությունից՝ իմանալու ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղարի դիրքորոշումը Թուրքիայի դեմ ԱՄՆ պատժամիջոցների վերաբերյալ (ԱՄՆ հեռացող նախագահ Դոնալդ Թրամփի Սուրբճնոյան տոների նվերը թուրք սուլթան Էրդողանին): Սրտիցս քար ընկավ, երբ ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղարը անթաքույց տառապանքների ու ապրումների միջից հայտարարեց, որ

Հյուսիսատլանտյան դաշինքը ավստոսում է պատժամիջոցների համար, որոնք Վաշինգտոնը մտցրել է Թուրքիայի դեմ ռուսական ՀՕՊ C-400 համակարգեր գնելու պատճառով: Եվ ինչպես չափսոսել, եթե ԱՄՆ-ը սահմանափակումներ է մտցրել Թուրքիայի պաշտպանական արդյունաբերության քարտուղարության, նրա ղեկավար Իսմայիլ Դեմիրի, ինչպես նաև երեք բարձրաստիճան պաշտոնյաների դեմ հակաօդային պաշտպանության ռուսական համակարգեր գնելու պատճառով: Ռուսաստանի դեմ հավաքական Արևմուտքի ամեն տեսակ հնարավոր ու անհնար պատժամիջոցներ մտցնելու ֆոնին ինչքա՛ն կոշտ են թվում ԱՄՆ պատժամիջոցները միանգամից չորս թուրք պաշտոնյաների դեմ: Իրոք որ, շատ ահավո՛ր է: Տեղի ունեցող ողջ անհեթեթության համատեքստում ինձ լրջորեն տազնապեցնում է այլ բան, այն է. մի՞թե ԱՄՆ-ում և լուսավորյալ Եվրոպայում իսպառ անհետացել են պայծառ ուղեղները, մի՞թե Մառախլապատ Ալբիոնի մշուշն իսկապես մթագնել է հավաքական Արևմուտքի բանականությունը, որը չի տեսնում տարեցտարի Երկիր մոլորակին սպառնացող գլոբալ մարտահրավերները, որոնք սպառնում են կյանքի գոյությանն այդ մոլորակի վրա, դիցուք՝ կլիմայի գլոբալ փոփոխությունները, շարունակական համավարակի սպառնալիքը, սովը ... Բայց սա միանգամայն այլ վերլուծության թեմա է: Իսկ այստեղ սահմանափակվենք նրանով, որ ազգային անվտանգության մակարդակի վրա ազդող ութ օբյեկտիվ գործոններից երկուսը՝ քաղաքականը և ռազմաստրատեգիականը, վերջին 2,5 տարում Փաշինյանի և իշխանությունում սորոսյան լափակերների նպատակապես, հնարամիտ քաղաքականության հետևանքով, մեղմ ասած, ոչ մի կերպ չեն նպաստել Հայաստանի ազգային անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը: Ինչ վերաբերում է տարածքային-աշխարհագրական գործոնի ազդեցությանը ազգային անվտանգության մակարդակի վրա, ապա այստեղ ևս տազնապի քիչ հիմքեր չկան: Հայաստանի հետ պետական սահման ունեցող չորս երկրներից Թուրքիան և Ադրբեջանը մեզ բացահայտ թշնամական պետություններ են: Հայաստան – Վրաստան միջպետական հարաբերությունները, ավաղ, հիմնված են ոչ միայն հայ և վրացի ժողովուրդների բազմադարյա բարեկամության վրա, այլև շատ բանով պայմանավորված են ոչ պակաս կարևոր տարածքային-աշխարհագրական, ռազմաստրատեգիական, քաղաքական և տնտեսական գործոններով, որոնք անմիջականորեն ազդում են հենց Վրաստանի ազգային անվտանգության մակարդակի վրա: Մի կողմից՝ Բաքու–Թբիլիսի–Ջեյհան նավթատարը, Բաքու–Թբիլիսի–Էրզրում մայրուղային գազատարը կամ Հարավկովկասյան գազատարը, մյուս կողմից՝ Բաքու–Թբիլիսի–Կարս երկաթուղին (տրանսպորտային միջանցք, որը միմյանց է կապում Ադրբեջանի, Վրաստանի և Թուրքիայի երկաթուղային ցանցերը): Այստեղ պետք է հիշատակել նաև թուրքական կապիտալի գերակշիռ առկայությունն Աջարիայում: Միևնույն ժամանակ, Վրաստանի անթաքույց ձգտումը՝ դառնալ ՆԱՏՕ անդամ, ռուս-վրացական հարաբերությունների չկարգավորվածության առկայությունը (Հարավային Օսիայի և Աբխազիայի առնչությամբ), անկասկած, էական (քա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ղաքական և ռազմաստրատեգիական) գործոններ են, որոնք ազդում են Վրաստանի ազգային անվտանգության մակարդակի վրա և, բնականաբար, որոշում նաև Հայաստանի ու Վրաստանի միջպետական հարաբերությունների համալիրը: Եվ վերջապես, չորրորդ երկիրը Իրանի Իսլամական Հանրապետությունն է, որի հետ ՀՀ-ն ունի 45 կմ-ից մի փոքր ավելի պետական սահման: Մեկ հողվածի շրջանակում Հայաստան – Իրան միջպետական հարաբերությունների ողջ համալիրը պարզաբանելը կնշանակի բնավ չիմանալ մեր համատեղ 2700-ամյա պատմության ողջ բազմազանությունը, նվազեցնել իրանական (պարսկական) պետականության խորքային, անխախտ հիմքերն ու ավանդույթները: Բայց վստահաբար կարող եմ հավաստիացնել, որ Իրանի ղեկավարությունն օբյեկտիվորեն շահագրգռված է ուժեղ և Ռուսաստանի կողմից պաշտպանված Հայաստանով, քանի որ դա համահունչ է Իրանի Իսլամական Հանրապետության ազգային անվտանգության ապահովման շահերին: Այդպիսի Հայաստանի առկայությունը, անշուշտ, զրոյի կիսնգեցնի սուլթան Ռեջեփի տնտեսական նկրտումները, որը ծագում է ամեն գնով տիրանալ հայ-իրանական պետական սահմանի ողջ երկայնքով ընկած տարածքին՝ միավորելով Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետությունը (Ադրբեջանի կազմում) 2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբերին ադրբեջանաթուրքական պատերազմի ընթացքում (մոտ 2000 սիրիացի վարձկան-ահաբեկիչների մասնակցությամբ) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունից խլած անվտանգության գոտու շրջանների՝ Ջանգելանի, Ջեբրայիլի, Ֆիզուլիի հետ: Իրանի ղեկավարությունը հիմնալի հասկանում է, թե ինչ էին իրականում նշանակում սուլթան Ռեջեփի մեջբերումները Բախտիյար Վահաբզադեի «Արաս–Արաս» ոտանավորից, որը սուլթանն արտասանեց վերջերս Բաքվում տեղի ունեցած գորահանդեսի ժամանակ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Էրդողանի կողմից հենց այդ՝ «Արաս–Արաս» ոտանավորն (որը համարվում է ադրբեջանցի անջատողականների կարգախոսը, դրա համար էլ անմիջապես կոշտ դատապարտման ենթարկվեց Իրանի արտաքին գործերի նախարար Մոհամադ Ջարիֆի կողմից) արտասանելն է հաստատ իրանական կողմին մղել որոշակի մտքերի: Էլ չեմ ասում նաև մեր օրերում Իրանի սահմանի մոտ սիրիացի հարյուրավոր վարձկան-ահաբեկիչների գտնվելու փաստի մասին: Իրանում չէին կարող չնկատել նաև իսրայելական արտադրության ամենաարդիական սպառազինության զգալի քանակությունը, որով զինված էին ադրբեջանական հրոսակները, ինչը հիմնականում հետևանքն էր Իսրայելի և Ադրբեջանի տարեցտարի զարգացող ռազմատեխնիկական համագործակցության:

Այսպիսով, հարգելի ընթերցող, ես հակիրճ ներկայացրի տարածքային-աշխարհագրական, քաղաքական, ռազմաստրատեգիական գործոնների հնարավոր ազդեցությունը Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության մակարդակի վրա: Իսկ հիմա դիտարկենք, թե ինչպիսին է տնտեսական գործոնի ազդեցությունը ՀՀ անվտանգության մակարդակի վրա: Եվ այսպես, 2020 թ. մայիսի 5-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալութ-

յունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Հայաստանի ապրելունակությունն՝ առանց Փաշինյանի» վերնագրով (<https://regnum.ru/news/polit/2938898.html>), որում նշվում էր. «... ընթացիկ գործառնությունների հաշվեկշռի բացասական սալդոյի զգալի ծավալի պայմաններում, որը ստեղծվում է ապրանքների և ծառայությունների արտաքին առևտրային հաշվեկշռի սալդոյից, ներդրումների և զուտ դրամական փոխանցումների զուտ եկամտից, կապիտալի հոսքի զգալի կրճատման պարագայում (2018թ. \$125 մլն-ից մինչև \$54,46 մլն 2019-ին), ՀՀ վճարային հաշվեկշիռը կլինի մեծ դեֆիցիտով: Այս պայմաններում, եթե ՀՀ ԿԲ-ն չիրականացնի արժութային ինտերվենցիա իր պահուստներից, ապա տեղի կունենա դրամի փոխարժեքի զգալի նվազեցում, այսինքն՝ ՀՀ ազգային արժույթի արժեզրկում՝ դրանից բխող բոլոր բացասական հետևանքներով ...»: Այս հոդվածի հրապարակումից հետո անցել է ավելի քան յոթ ամիս: Բնական է, որ Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրեցյալը, որը ոչինչ չի հասկանում տնտեսությունից և ֆինանսներից, ավաղ, առհասարակ բոլոր հարցերից, որոնք նրան՝ որպես ՀՀ վարչապետի, պետք է որ հայտնի լինեին, հավատարիմ մնաց իր տարերքին, դիցուք. բազմաթիվ live-երով շարունակեց մթագնել իր պոպուլիստական կարգախոսներից բթացած զանգվածների ուղեղները բռնագանձելու, ասֆալտին փռելու, պատերին ծեփելու արդեն զգվեցրած սպառնալիքներով: Այնուհետև, իր հանցավոր անձեռնհասության կամ ծախվածության պատճառով (հակված են կարծելու, որ այս երկու գործոնն էլ առկա են) նա կապիտուլացվեց սիրիացի վարձկան-ահաբեկիչների հետ միասին կոպող թուրք-ադրբեջանական հրոսակների առջև՝ հանձնելով Արցախի Հանրապետության տարածքի մոտ 80%-ը: Հատկապես ընդգծենք, որ Փաշինյանը ՀՀ-ում իշխանությունը զավթելու առաջին իսկ օրվանից իր գործողություններով սադրում էր այդ պատերազմը: Ներածական այս նախադասություններից հետո ներկայացնենք տնտեսական որոշ վիճակագրություն: Այսպես, ՀՀ արտաքին պետական պարտքը 2020թ. ինն ամիսներին ավելացել է \$192,259 մլն-ով՝ 31. 12. 2019 թ. \$5784,518 մլն-ից 30. 09. 2020 թ. հասնելով \$5976,777 մլն-ի [ՀՀ Ազգային վիճակագրական կոմիտե (ԱՎԿ), «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար-հոկտեմբերին», էջ 98]: Նշենք, որ ս. թ. հունվար-հոկտեմբերին արտաքին և փոխադարձ առևտրային հաշվեկշիռը կազմել է (միևնույն) – \$1 մլրդ 580 մլն 745,3 հազ. (նույն տեղում, էջ 111): Ընդ որում՝ ՀՀ Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) միջազգային արժութային պաշարները 2020թ. հունվար-հոկտեմբերին կրճատվել են 21,16%-ով՝ արտահայտված ազգային արժույթով՝ դրամով («ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր», 2020 թ. հոկտեմբեր, էջ 33): Ազգային արժույթի՝ դրամի արժեզրկման հետևանքով միջազգային արժութային պաշարների կրճատումն ավելի բարձր կլիներ: Ընդ որում՝ հատկանշական է, որ 2020 թ. հունվար-հոկտեմբերին էապես ավելացել են ՀՀ կառավարության պարտավորություններն առևտրային բանկերի առջև՝ 30,6%-ով («ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր», 2020 թ. հոկտեմբեր, էջ 34): Ասվածին հավելենք, որ 2020 թ. առաջին կիսամյակում ուղղակի ներդրումները ՀՀ տնտեսությունում կազմել

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Են (միևնույն) – \$102,4 մլն, այսինքն՝ տեղի է ունեցել դրանց զուտ փոխառություն, ֆինանսական պարտավորությունների ընդունում (ԱՎԿ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար–օգոստոսին», էջ 111): Նշենք նաև, որ եթե 2019 թ. հունվար-հոկտեմբերին բանկային ոլորտով ֆիզիկական անձանց դրամական միջոցների ներհոսքը կազմել է \$403 մլն 501 հազ., այդ թվում ներհոսքը Ռուսաստանից՝ \$543 մլն 31 հազ., ԱՄՆ-ից (միևնույն) – \$23 մլն 614 հազ. (այսինքն՝ տեղի է ունեցել դրամական միջոցների զուտ արտահոսք), ապա 2020 թ. հունվար-հոկտեմբերին ֆիզիկական անձանց դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է համապատասխանաբար \$523 մլն 678 հազ., այդ թվում Ռուսաստանից կազմել է \$317 մլն 102 հազ., ԱՄՆ-ից տեղի է ունեցել \$238 մլն 269 հազ. գումարի դրամական միջոցների զուտ ներհոսք («ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր», հոկտեմբեր, 2020 թ., էջ 23): Ռուսաստանից ՀՀ դրամական միջոցների մուտքի էական կրճատումը զգալի չափով պայմանավորված էր ՀՀ-ից Ռուսաստան արտագնա աշխատուժի արտահոսքի էական կրճատմամբ՝ կորոնավիրուսի համաճարակի հետ կապված սահմանափակումների հետևանքով: Այս գործոնը միաժամանակ վկայում է այն մասին, որ Հայաստանի քաղաքացիների որոշակի հատվածի բարեկեցությունն էապես կախված է ՌԴ-ում զբաղվածության ապահովման հնարավորությունից, ինչը շատ բանով հեշտանում է այն հանգամանքով, որ ՀՀ-ն անդամակցում է Եվրասիական տնտեսական միությանը: Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցող: Ա. թ. հունվար-հոկտեմբերին ՌԴ-ից դրամական փոխանցումները ՀՀ ֆիզիկական անձանց բանկային ոլորտով կազմել են \$671 մլն 939 հազ. (չշփոթել դրամական միջոցների զուտ ներհոսքի հետ), դրանց տեսակարար կշիռը ընթացիկ տարվա տասն ամիսների արդյունքներով կազմել է ՀՀ 2020 թ. տարեկան բյուջեի 18,8%-ը: Եվ ահա, այսքան էական արտաքին օգնության, արտաքին պետական պարտքի ոչ փոքր ավելացման, 24,2%-ով ներքին պետական պարտքի պատկառելի աճի պարագայում (ԱՎԿ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար-հոկտեմբերին», էջ 97) ՀՀ կառավարությանը, այնուամենայնիվ, չհաջողվեց կանխել ազգային արժույթի՝ դրամի արժեզրկումը: Եթե 2019 թ. հունվար-դեկտեմբերին դրամի միջին փոխարժեքը կազմում էր 480,45 դրամ \$1-ի դիմաց, ապա այս տողերի գրվելու պահին այն կազմում էր 524,9 դրամ \$1-ի դիմաց, այսինքն՝ հայկական ազգային արժույթի փոխարժեքի նվազումը դոլարի նկատմամբ ներկա պահին կազմում է 9,25%, և այս միտումը կշարունակվի նաև 2021թ.: Որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք նաև, որ ՀՀ արտաքին և փոխադարձ առևտրային հաշվեկշռում Ռուսաստանի տեսակարար կշիռը ս. թ. հունվար-հոկտեմբերին կազմել է 30,3% (ԵՏՄ երկրներ – 31,7%), ընդ որում՝ ՀՀ-ից ՌԴ արտահանման տեսակարար կշիռը կազմել է դրա ընդհանուր ծավալի 25,5%-ը, իսկ ներմուծմանը՝ 33%-ը (ԱՎԿ, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020թ. հունվար-հոկտեմբերին», էջ 113–114): Պատկերի ամբողջականության համար նշենք նաև, որ Հայաստանում, երկրի

տնտեսության առաջատար ճյուղերում գործում են ավելի քան 40 խոշոր ձեռնարկություններ ռուսական կապիտալի 100%-ոց կամ էական մասնակցությամբ, որոնք երկրի խոշոր հարկատուների ցուցակում են, ինչպես նաև հանդիսանում են խոշոր գործատուներ ՀՀ-ում, դրանց թվում են՝ «Գազպրոմ-Արմենիա» ՓԲԸ-ն, «ԳեոՊրոՄայնինգ Գոլդ» ՍՊԸ-ն, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն, որոնք ամեն տարի Հայաստանի խոշոր հարկատուների տասնյակում են:

Կարծում են, հարգելի ընթերցող, որ վերոնշյալ փաստերը կասկածներ չեն թողնում այն հարցում, որ Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության մակարդակը որոշող այնպիսի օբյեկտիվ գործոնների վրա, ինչպիսին են տարածքային-աշխարհագրականը, քաղաքականը, տնտեսականը, ռազմաստրատեգիականը, Ռուսաստանն ունի վճռական նշանակություն ու դրանից ելնելով հանդիսանում է Հայաստանի ինքնիշխանության ու ազգային անվտանգության երաշխավորը: Եվ պետք է կամ լրիվ ապուշ, կամ բացահայտ դավաճան լինել (Հայաստանի պարագայում ապուշության «ազգական» է)՝ հայոց պետականության արդի, հիրավի, բախտորոշ փուլում չհասկանալու համար այն պարզ ճշմարտությունը, որ մեր ժողովրդի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի և Արցախի (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) անվտանգ գոյությունն ու բարգավաճումը հնարավոր են լոկ Ռուսաստանի և Բելառուսի միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու պայմաններում: Ուժեղ Ռուսաստանը խաղաղության երաշխավորն է ոչ միայն Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում, այլև Երկիր մոլորակի վրա: Եվ հայ ժողովրդի՝ Ռուսաստանի ու Բելառուսի միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու գիտակցված ընտրությանը հասնելը հենց պետք է դառնա Հայաստանի քաղաքական դասի գլխավորագույն խնդիրը: Կարևոր է հստակ պարզաբանել, որ միութենական պետության մեջ մտնելը պետք է լինի միութենական պետության ստեղծման մասին նոր Պայմանագրի հիման վրա, որի 3-րդ հոդվածը կմնա անփոփոխ, ինչպես և ներկայում գործող Պայմանագրում, դիցուք. «Հոդված 3. 1. Միութենական պետությունը հենվում է մասնակից պետությունների (Ռուսաստանի, Բելառուսի, Հայաստանի – *Ա. Գ.*) ինքնիշխան հավասարության սկզբունքների, ինքնակամության, նրանց կողմից փոխադարձ պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման վրա: 2. Միութենական պետությունը (Հայաստանի, Բելառուսի և Ռուսաստանի) հիմնված է միութենական պետության և մասնակից պետությունների միջև կառավարման առարկաների ու լիազորությունների սահմանազատման վրա»:

Այստեղ նորից ու նորից կցանկանայի ընդգծել, որ ուժեղ Հայաստանի ստեղծումը երազանքից կարող է վերածվել իրականության միայն ուժեղ և բարգավաճ Ռուսաստանի հետ միութենական պետության մեջ: Մնացած բոլոր իմաստակությունները ստերիլ ինքնիշխանության, արտաքին քաղաքականությունում կոմպլեմենտարության, համաշխարհային քաղաքականության ուժի գլխավոր կենտրոններից հավասար հեռավորության, հայ ժողովրդի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

հատուկ ուղու և հատուկ նշանակության մասին կլինեն միայն բարենաղթանքներ, որոնցով, ինչպես հայտնի է, զգված է դեպի նեոսոմանյան դժոխք տանող ճանապարհը: Սա՝ միայն աշխարհաքաղաքական կարճատեսության դրսևորման լավագույն պարագայում, երբ ակնհայտ են միավորված Արևմուտքի «խաղաղության ու անվտանգության լուսատուների աջակցության» փաստերը, ՆԱՏՕ անդամ Թուրքիայի կողմից ռուսական հակաօդային պաշտպանության C-400 հրթիռների գնման սրտահույզ քննարկումները, երբ լռության է մատնվում հազարավոր երիտասարդների ու Արցախի խաղաղ բնակիչների հեղված արյունը, որոնք զոհվեցին Թուրքիայի անմիջական հանցավոր մասնակցությամբ, Թուրքիայի, որը ՆԱՏՕ ռազմավարական դաշնակիցն է և Հյուսիսատլանտյան դաշինքի հարավարևելյան մատույցների, այսինքն՝ նորաստեղծ նեոսոմանյան-էրդողանյան կայսրության սահմանների ողջ պարագծի ժանդարմը: Կայսրություն, որը, հիրավի, XXI դարի չարի կայսրություն է:

Վերջաբանի փոխարեն: Հարգելի ընթերցողը կարող է տարակուսած մեկ այլ հարց էլ տալ: Իսկ այդ ինչո՞ւ ես իմ հոդվածում միայն հպանցիկ հիշատակեցի Նիկոլ Վոլակիչին՝ իր իսկ սիրեցյալին, որին ժողովուրդը քնքշաբար Նիկոլ-դավաճան է անվանում: Եվ ահա երեկ՝ դեկտեմբերի 16-ին, նա հարցազրույց տվեց «Ազատություն» ռադիոյի հայկական բաժնին (ԶԼՄ-ն օտարերկրյա գործակալ է): Այո, այո, հարգելի ընթերցող, այն նույն հեռուստառադիոհեռարձակող ընկերությանը, որը 2018 թ. ապրիլ-մայիսին իրական ժամանակի ռեժիմով, գրեթե շուրջօրյա, ցուցադրում և ներկայացնում էր Նիկոլի՝ երկրի բնակչության բթացման տիտանական մանիպուլյացիաները: «Ազատություն» ռադիոյի հարցազրուցավարը, իր պրոֆեսիոնալիզմից ելնելով, չէր կարող անհարմար, բայց բավական արդիական հարցեր չտալ Նիկոլ Վոլակիչին, իհարկե, ծայրի մեջ երբեմնի ավյունն ու խանդավառությունը չկային: Նրա ամբողջ տեսքը վիատված, հուսալքված, իր հույսերի մեջ խաբված՝ ընդհանուր առմամբ կիրթ լրագրողի կերպար էր ներկայացնում: Չեմ անդրադառնա Փաշինյանի հերթական բարբառանքին, քանի որ դա «զուր աշխատանք արտել»-ի սերիայից է, չնայած խոստովանում եմ, որ չափավոր ձկուն անհեթեթություն էր: Գլխավոր նպատակը, որ դրել էր Նիկոլը հարցազրույցի մեջ, այն էր, որպեսզի պատերազմի 5000 զոհերի արյան հեղման մեջ մասնակիցներին բացահայտ մանիպուլացնելով՝ հայ հասարակության ուշադրությունը շեղի զայրույթով բռնկված քաղաքացիների բուռն բանավեճից և չթուլացող բողոքի շարժումից, որպեսզի չվերլուծվի իշխանությունների հանցավոր գործունեությունը, ավելի ճիշտ՝ լռության մատնելով մոռացության տրվի անձամբ իր՝ Նիկոլ Փաշինյանի բացահայտ դավաճանությունը Հայաստանի և Արցախի ազգային շահերին, ինչն էլ նոյեմբերի 9-ին հանգեցրեց աղետի: Ողջ ասվածի մեջ միայն մի բանում չխորամանկեց «ժողվարչապետը», այն է. Փաշինյանն իրեն ճանաչեց 2020 թ. սեպտեմբեր-նոյեմբերին կատարված աղետի թիվ 1 պատասխանատու, ինչը՝ թիվ 1 պատասխանա-

տու լինելը, նրա կարծիքով (եթե կարծիք ունի, այլ ոչ թե դա գլուխը մտցրել են անդրօվկիանոսյան տիկնիկավարները), բնավ չի նշանակում լինել թիվ 1 մեղավոր: Դե ինչ, արդեն վատ չէ, որ իր արյունոտ կարիերայի վերջում Փաշինյանն, այնուամենայնիվ, հասկացավ, որ հանցագործություն (մեր պարագայում՝ առանձնապես ծանր) կատարելու մեջ մեղադրանքներ հարուցելը դատական մարմինների իրավասությունն է, որոնց ինքն ու ողջ սորոսյան նեխվածքը երկուսուկես տարի ծաղրուծանակի են ենթարկել:

Ամփոփելով՝ հաշվի առնելով այն, ինչ ասվեց Նիկոլ Փաշինյանի սատանայական արարքների մասին, որպեսզի հանկարծ Նիկոլի թուղթուգրին չարժանանամ, հողվածս ավարտեմ Սուրբ գրքի խոսքերով, որոնց իմաստը այդպես էլ հասու չդարձավ Փաշինյանին. «Մի դատեք, որ չդատվեք: Որովհետև ինչ դատաստանով որ դատում եք, նրանով պիտի դատվեք և ինչ չափով որ չափում եք, նրանով կչափվի ձեզ: Եվ ինչո՞ւ քո եղբոր աչքի միջի շյուղը տեսնում ես, և քո աչքի միջի գերանը չես նշմարում»: Միևնույն ժամանակ, չեմ կարող ձեռնպահ մնալ և կշտամբանք չուղղել Փաշինյանի սատանայական պոպուլիզմով զոմբիացված տասնյակ հազարավոր քաղաքացիներին, առավել ևս՝ «Ժողվարչապետի» դեռևս երեկվա երկրպագուների կրթյալ հատվածին, որոնք այն ժամանակ այդպես էլ չհասկացան, որ Նիկոլին Երևանի հրապարակներում իրենց հիացական ողջույններով դիմավորելով՝ կատարում էին ընդամենը իրենց համար նախանշված՝ փորձի ենթակա էակների դեր՝ իրականացնելու համար այն ողբերգությունը, որը պատրաստվել էր Հայաստանի համար գունավոր հեղափոխությունների անդրկուլիսյան ստրատեգիաների կողմից: Դե ինչ, պարոնայք, փնտրո՞ւմ եք արդարություն՝ կարդացեք Աստվածաշունչ, և կտրվի ձեզ. «Սուրբ բանը շներին մի տաք, ոչ էլ ձեր մարգարիտները գցեցեք խոզերի առաջին, որ նրանց կոխ չտան իրանց ոտքերովը և ետ դառնան ձեզ պատառեն»:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

«Իրավունք», 18. 12. 2020:

БУДЕТ КРОВЬ. В ЕРЕВАНЕ ЖДУТ СТОЛКНОВЕНИЯ ПРОТИВНИКОВ ПАШИНЯНА С ПОЛИЦИЕЙ

Во вторник в Ереване проходят массовые протесты с требованием отставки премьера страны Никола Пашиняна. Митинг с требованием отставки Пашиняна организовали 17 оппозиционных партий Армении, которые создали «Движение за спасение родины». Собравшиеся обвиняют Пашиняна в начале войны в Нагорном Карабахе и в подписании перемирия 9 ноября, которое митингующие считают капитуляцией. В среду ожидается, что протестующие перейдут к более решительным действиям.

Экс-мэр Еревана, бывший депутат Национального Собрания Армении Арташес Гегамян оценил в эфире Национальной службы новостей Российской Федерации (НСН) возможность бескровной смены власти в стране.

«Желание значительной части армянского народа – видеть Армению без Никола Пашиняна. Что же касается бескровной смены власти, то это зависит от хозяев Пашиняна, которые находятся в Лондоне и Вашингтоне. Им нужна кровь и дестабилизация ситуации в Армении. Тогда начнется новая эскалация и в Нагорном Карабахе», – сказал Гегамян.

Он также отметил, что дестабилизация политической ситуации в Армении также нужна президенту Турции Тайипу Эрдогану.

По его словам, мирные демонстрации могут закончиться прямыми столкновениями с полицией. «С наступлением темноты найдутся проплаченные провокаторы, которые сделают все, чтобы были столкновения», – полагает Гегамян.

Отвечая на вопрос НСН о возможном преемнике Пашиняна, армянский политик посоветовал обратиться в американское посольство.

Сам Пашинян в отставку уходить не собирается. Президент Армении Армен Саркисян ранее призвал провести досрочные выборы, а до них сформировать правительство национального согласия.

Многолетний конфликт Армении и Азербайджана в Нагорном Карабахе обострился 27 сентября 2020 года. Стороны обвинили друг друга в атаках в зоне соприкосновения, непризнанная Нагорно-Карабахская

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ РА В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РФ И БЕЛАРУСИ ...

Республика заявила об обстрелах мирного населения. 10 ноября вступило в силу соглашение о прекращении огня, подписанное президентами России и Азербайджана, а также премьер-министром Армении.

ԱՐՅՈՒՆ ԿԼԻՆԻ: ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՍՊԱՍՈՒՄ ԵՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՓԱՇԻՆՅԱՆԻ ՀԱԿԱՌԱԿՈՐԴՆԵՐԻ ԲԱԽՄԱՆ

Երեքշաբթի Երևանում տեղի են ունենում զանգվածային ցույցեր երկրի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հրաժարականի պահանջով: Փաշինյանի հրաժարականը պահանջող հանրահավաքը կազմակերպել են Հայաստանի 17 ընդդիմադիր կուսակցությունները, որոնք ստեղծել են «Հայրենիքի փրկության կոմիտե» շարժումը: Ցուցարարները Փաշինյանին մեղադրում են Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմ սկսելու և նոյեմբերի 9-ի հրադադարը ստորագրելու մեջ, ինչը ընդվզողները համարում են կապիտուլյացիա: Սպասվում է, որ նրանք չորեքշաբթի օրը կդիմեն ավելի վճռական գործողությունների:

Երևանի նախկին քաղաքապետ, Հայաստանի Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր Արտաշես Գեղամյանը HCH-ի (Ռուսաստանի Դաշնության Նորությունների Ազգային ծառայություն) եթերում անդրադարձել է երկրում անարյուն իշխանափոխության հնարավորությանը:

«Հայ ժողովրդի զգալի մասի ցանկությունն է՝ Հայաստանը տեսնել առանց Նիկոլ Փաշինյանի: Իսկ ինչ վերաբերում է անարյուն իշխանափոխությանը, ապա դա կախված է Փաշինյանի տերերից, որոնք գտնվում են Լոնդոնում ու Վաշինգտոնում: Նրանց պետք է արյուն և Հայաստանում իրավիճակի ապակայունացում: Այդ ժամանակ կսկսվի նոր թեժացում Լեռնային Ղարաբաղում», – ասաց Գեղամյանը:

Նա նշեց նաև, որ Հայաստանում քաղաքական իրավիճակի ապակայունացումն անհրաժեշտ է նաև Թուրքիայի նախագահ Թայիփ Էրդողանին:

Նրա խոսքով՝ խաղաղ ցույցերը կարող են ավարտվել ոստիկանության հետ ուղղակի բախումներով: «Մութն ընկնելուն պես կգտնվեն վճարված սադրիչներ, որոնք ամեն ինչ կանեն, որպեսզի բախումներ լինեն», – կարծում է Գեղամյանը:

Պատասխանելով Փաշինյանի հնարավոր հաջորդի մասին HCH-ի հարցին՝ հայ քաղաքական գործիչը խորհուրդ տվեց դիմել ամերիկյան դեսպանատուն:

Ինքը՝ Փաշինյանը, չի պատրաստվում հրաժարական տալ: Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսյանն ավելի վաղ կոչ էր արել արտահերթ

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

ընտրություններ անցկացնել, իսկ մինչ այդ ձևավորել Ազգային համաձայնության կառավարություն:

Հայաստանի և Ադրբեջանի բազմամյա հակամարտությունը Լեռնային Ղարաբաղում սրվեց 2020 թ. սեպտեմբերի 27-ին: Կողմերը միմյանց մեղադրում էին շփման գոտում իրականացվող գրոհների համար, չճանաչված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը հայտարարեց խաղաղ բնակչության գնդակոծման մասին: Նոյեմբերի 10-ին ուժի մեջ մտավ հրադադարի մասին համաձայնագիրը՝ ստորագրված Ռուսաստանի և Ադրբեջանի նախագահների, ինչպես նաև Հայաստանի վարչապետի կողմից:

АРМЕНИЯ СИЛЬНА И В БЕЗОПАСНОСТИ ТОЛЬКО В ТЕСНОМ СОЮЗЕ С РОССИЕЙ

Аннотация

В сложившихся условиях задачей первостепенной важности, по моему глубокому убеждению, является консолидация армянского общества на основе осознания безальтернативности дальнейшего углубления союзнических отношений с Россией, создания всех правовых условий для вхождения РА в Союзное государство России и Белоруссии.

Прошло чуть более месяца после прекращения широкомасштабных военных действий в зоне Нагорно-карабахского конфликта. Однако по какому-то странному стечению обстоятельств в это же время беспрецедентную активность проявляет американская агентурная сеть посредством координатора всех подрывных действий в Республике Армения (далее – РА) фонда Сороса «Открытое общество – Армения», или проще фонд Сороса. Насводит на серьезные размышления, что подконтрольные фонду Сороса массмедиа (civilnet.am, Lragir. am, 1in. am, Factor. tv, Azatutyun. am, Armtimes), а также полтора десятка НПО (1. Антикоррупционный центр Transparency International; 2. Союз информированных граждан; 3. Журналистский клуб «Аспарез»; 4. Международная зонтичная сеть журналистов; 5. Клуб публичной журналистики; 6. ОО «За равные права»; 7. Институт общественной политики; 8. Европейская народная партия; 9. ОО «Журналисты-расследователи», 10. Ванадзорский офис Хельсинкской Гражданской Ассамблеи; 11. Хельсинкский комитет Армении; 12. Центр глобализации и регионального сотрудничества; 13. ОО «Мандат»; 14. Центр развития Армавира; 15. Общественный совет женщин Мартуни) и др., казалось бы, после тяжелого поражения РА и Республики Арцах в войне, развязанной турецко-азербайджанской военщиной в сентябре–ноябре 2020 г. против Нагорного Карабаха, были обязаны сосредоточить весь свой ресурсный потенциал на многостороннем анализе причин поражения, на уроках, преподнесенных войной.

И, наконец, сосредоточить все свои усилия на сплочении армянского народа с целью мобилизации всех сил двух армянских государств и армянской Диаспоры для адекватного противодействия все еще сохранив-

шимся, а в некоторых случаях возросшим угрозам национальной безопасности. Пишу об этом и мысленно представляю недоумение тех читателей, которые осведомлены о главных источниках всех бед Армении и Арцаха. Ведь именно соросовские структуры, действующие в РА, были главным инструментом в руках закордонных стратегов цветных революций в деле разрыхления армянской государственности, разделения общества на антагонистических друг другу «черных» и «белых», подрыв веры населения, особенно молодежи, в Армянскую Апостольскую Святую церковь, разрушение традиционных христианских основ армянской семьи – главной опоры армянской государственности.

Автор этих строк тщетно пытался найти в многочисленных публикациях и телерепортажах соросовской медийной «пятой колонны» хотя бы один непредвзятый анализ, мягко выражаясь, преступной некомпетентности премьер-министра РА Никола Воваевича, себя любимого, и его команды с целью извлечения надлежащих уроков из военной трагедии, унесшей жизни более 5 тысяч молодых ребят и их отцов, мирных граждан Арцаха, исковеркавших жизнь более 10 тысяч воинов, ставших инвалидами. Медиапространство Армении переполнено гневными обвинениями в адрес Пашиняна и его камарильи, нет-нет, уважаемый читатель, не в связи с продажей национальных интересов Армении и Арцаха, практически зачастую без сопротивления добровольной сдачей около 80% территории Нагорно-Карабахской Республики и продолжающейся сдачей населенных пунктов и территорий, которые к 10 ноября т. г. были подконтрольны Армии обороны Арцаха. Соросовская борзописная и борзовещательная братва гневается на Никола за непринятие решительных мер против его политических оппонентов, в частности, из числа полутора десятка оппозиционных партий, которые требуют его незамедлительной отставки. Причём данное требование об отставке, вне всякого сомнения, выражает чаяния значительной части населения Армении, ласково именуемого «народного премьера» не иначе как Никол-предатель.

Однако соросовская медийная братва отнюдь не ограничивается клеветой на оппозицию, уже набившим оскомину системным опорочиванием героев победной первой Нагорно-карабахской национально-освободительной войны 1992–1994 годов. Кажущаяся бессистемность и злопыхательский характер вбрасываемой в эфир информации объединяет четко просматриваемая антироссийская направленность. Причём эта губительная для национальных интересов информационная диверсия ведётся на тщательно продуманной системной основе. Принцип взаимодополняемости вбрасываемой соросовцами информации у неискушенного читателя в лучшем случае может вызвать недоумение по совершенно другим обстоятельствам, а именно: почему так случилось, почему Россия вовремя не приостанила войну и далее в этом же духе, но с одним напрашивающимся ре-

зюме – с поиском виноватого не среди руководства РА, а за пределами Армении. В условиях, когда приграничные территории в Сюникской области РА под вывеской демаркации границ между Азербайджаном и Арменией передаются Азербайджану, соросовская гниль вместо осуждения властей за их предательскую бездеятельность подводит читателя к мысли, что виноваты российские пограничники, которые сквозь пальцы смотрят на мирный захват азербайджанскими вооруженными силами приграничных территорий РА. Заметим, что ответственность за нерушимость именно этих территорий возложена на власти Армении. Между тем нет ни одной статьи, ни одного телерепортажа, в которых прозвучали бы слова искренней благодарности за десятки тысяч спасенных жизней военных и гражданских лиц в Арцахе благодаря вводу миротворцев в зону Нагорно-карабахского конфликта. Нет ни слова благодарности в адрес президента России Владимира Владимировича Путина, который по несколько раз в день созванивался с соросовским ставленником Николом и апшеронским султаном Алиевым с целью как можно скорее склонить их к миру. Президент России куда глубже, чем никол-ильхамовский дуэт, переживал за жизнь солдат, понимал, что каждый час продолжения войны – это гибель сотен и сотен молодых ребят с обеих сторон. Другое дело, что апшеронский султан прекрасно осознавал, что на передовой Вооруженных сил Азербайджана в основном сражаются представители национальных меньшинств – талыши, аварцы, курды, таты, уже не приходится говорить о сирийских террористах-наемниках и подразделениях спецназа Вооруженных сил Турции. Поэтому гибель последних в представлении апшеронского султана – не велика потеря. Для Николы же и его пассии смерть армянского воина – это ничто. Не хотелось бы приводить полностью всю гнусную цитату его дражайшей супруги на сей счет, чтобы не навести тень на светлый образ тысяч и тысяч армянских воинов, героически павших за Родину. Очень трогательно и честно по этому случаю написал на своей странице в Facebook бывший посол Армении при Святом престоле Микаел Минасян. Вдумайтесь, уважаемый читатель, в слова патриота: «Никол Пашинян не уважает и никогда не уважал смерть. Никол сделал все, чтобы у жертв войны не было «лица». Никол запретил снимать похороны наших погибших героев, чтобы общественность, которую кормят ложью о «победе», не осознала масштабы этой трагедии, географию военных действий, горькую судьбу наших братьев, оказавшихся в мясорубке по его приказу, самоотверженность совершивших подвиг солдат».

Так вот при анализе информации, как из рога изобилия льющейся в медиапространство РА, бросается в глаза новая тактика соросовских кукловодов – упор на возможное распространение сети соросовских грантоедов по всей территории Республики Армения. Чтобы не быть голословным, приведу конкретные примеры. Во-первых, в текущем году фонд Со-

росса «Открытое общество – Армения» финансировал 66 программ (число программ под стать их сатанинской сути). К примеру, американским грантодателям было нестерпимо поделиться с гражданами Армении «богатым опытом» заокеанских партнеров в борьбе с пандемией коронавируса.

К примеру, организация «Коалиция за прекращение насилия в отношении женщин» в сентябре т. г. получила грант в сумме \$30 000 для реализации благородной цели, а именно: «Проект направлен на привлечение внимания общественности к конкретным проблемам, с которыми сталкиваются женщины в связи с пандемией COVID-19 в Армении (более гнусную клевету в адрес армян по отношению к больным, тем более к больным женщинам, придумать под силу лишь мерзким нелюдям, которые в этом ничего кощунственного не видят. – А. Г.), и на борьбу с гендерным насилием посредством информационно-пропагандистских инициатив. С этой целью НПО «Коалиция за прекращение насилия в отношении женщин» будет оказывать психологическую поддержку жертвам гендерного и домашнего насилия, организовывать тренинги для своих членских организаций по мерам профилактики COVID-19».

Или же грант, предоставленный организации «Ареваманук» в августе т. г. на сумму \$8000 с целью «предотвращения насилия в отношении детей во время пандемии (изначально нашим гражданам вменяют в вину садизм. – А. Г.). С этой целью фонд «Ареваманук» организует школу для 90 родителей в Ширакской области, распространит информационные материалы о жестоком обращении с детьми и домашнем насилии через социальные сети и трансляции на местных радиостанциях Ширакской области (убежден, что, будь хотя бы единичный случай насилия над детьми, органы Прокуратуры РА незамедлительно возбудили бы уголовные дела, а николвоваевские власти оперативно использовали бы это с целью обвинения бывших властей в насаждении в армянском обществе жестоких нравов – А. Г.)».

Или же фонд Сороса отстегнул от \$7300 до \$7900 Хельсинкской группе г. Спитак, НПО «Синемарт», ОО «Молодежный Авангард», НПО «Общественная осведомленность» с целью «выяснения, как пандемия повлияла на право на образование в городе Спитак; сбора информации о мерах, которые государственные, международные и неправительственные организации реализовали в школах города Спитак во время карантина COVID-19; выяснения, как пандемия повлияла на право на образование в городе Ванадзоре детей, бросивших школу, или как пандемия повлияла на право на образование в Армавирской области». Надо полагать, что соросовцы получили инструктаж не делать ничего из того, что делается в США в рамках пандемии COVID-19, чтобы ненароком не занять главенствующее место в печальном списке рекордсменов по части распространения пандемии коронавируса, как у себя в стране – США.

Читатель может задаться вопросом, что перечисляемые суммы незначительны, чтобы с их помощью развернуть масштабную подрывную работу в областях РА. И он будет прав, но отчасти. Так как в Армении, где уровень бедности более 23%, то и эти суммы позволят создать «опорные пункты» для соросовских диверсантов-подрывников государственности во всех областях РА. В свою очередь их работу координируют акулы-подрывники основ армянской государственности. К примеру, НПО «Союз информированных граждан» в июне т. г. получила \$139 505 с целью «способствовать развитию основанного на фактах общественного понимания важнейших вопросов, таких как демократические реформы, вопросы прав человека, борьба с коррупцией, вспышка COVID-19 и цифровое наблюдение ...», НПО «За равные права» в июне т. г. получила грант на сумму \$140 000, Информационный центр «Фактор» в апреле т. г. получил грант на сумму \$220 000, НПО «Ассоциация женщин с университетским образованием» в июне т. г. получила грант на сумму \$46 700. Можно привести отдельные цитаты из этих и множества других щедро профинансированных программ, реализуемых соросовскими НПО, которые якобы должны служить реализации благородных целей. Вместе с тем, чтобы актуализировать их звучание, в каждом из этих проектов так или иначе упоминается борьба с пандемией COVID-19 и ее последствиями. Нет-нет, уважаемый читатель, ни в одной из этих программ вы не найдёте ни одного примера преподнесения в дар медицинским учреждениям РА хотя бы двух-трех десятков аппаратов искусственной вентиляции легких или другого необходимого медицинского оборудования. Цель этих программ предельно ясна – сбор разносторонней информации о поведении людей самых разных профессий и возрастов, выяснение наиболее уязвимых сторон, определяющих ту или иную реакцию на происходящие в армянском обществе явления. Все это в конечном счете станет исходной информацией для выработки тактики воздействия соросовскими кукловодами на продажные власти РА для достижения их стратегической цели: формирования в РА обстановки управляемого хаоса с дальнейшей дестабилизацией ситуации в РА и созданием благоприятных условий для азербайджано-турецкого вторжения в Сюникскую область, обеспечения прямого транспортного сообщения Нахичеванской автономной республики Азербайджана с Зангеланом, Джебраилом и Физули, то есть с выходом на 105 – километровую границу Азербайджана с Исламской Республикой Иран с прицелом на дальнейшее сосредоточение там Вооруженных сил члена НАТО – Турции. В восприятии турецких стратегов такой исход событий станет своеобразным реваншем Турции за недопущение российской стороной участия турецких Вооруженных сил в миротворческой миссии в Нагорно-Карабахской Республике и вокруг неё.

Я не случайно столь подробно изложил работу разного рода щедро финансируемых фондом Сороса общественных организаций. Анализ их де-

ятельности за этот год свидетельствует о том, что даже после жестокого поражения в войне, надвигающегося глубокого экономического кризиса в РА поставленные перед их политическим холуем Николом-предателем задачи выполнены не до конца. Ввод российских миротворцев в зону войны, удушение самой войны уж очень сильно расстроили планы стратегов с берегов Потомака и из Туманного Альбиона. Поэтому в наши дни делается все возможное для сохранения любой ценой Никола у руля правительства РА. Именно поэтому просвещенная и демократическая Европа вместе с США сохраняют гробовое молчание на бесчисленные нарушения всевозможных прав и свобод граждан Армении. Или же мы так и не услышали принятия хотя бы одного документа со стороны радетелей соблюдения прав человека, осуждающего геноцидальные бесчинства турецко-азербайджанской военщины и сирийских террористов-наемников в отношении армян во время развязанной Азербайджаном войны против Республики Арцах.

Вместо послесловия. В сложившихся условиях задачей первостепенной важности, по моему глубокому убеждению, является консолидация армянского общества на основе осознания безальтернативности дальнейшего углубления союзнических отношений с Россией, создания всех правовых условий для вхождения РА в Союзное государство России и Белоруссии. С целью подтверждения этого еще и еще раз представим вниманию читателей доводы в пользу исключительной важности и безальтернативности этого шага для сохранения двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах.

Уважаемый читатель, вновь подчеркнем, что государственный переворот в Армении, совершенный в апреле–мае 2018 года, явился результатом реализации первого этапа стратегического плана англо-американских спецслужб по выдавливанию Российской Федерации из Республики Армения и с Южного Кавказа. Исполнителями переворота стали финансируемые фондом Сороса «Открытое общество – Армения» откровенные русофобы, сотни и тысячи последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и активисты ЛГБТ-сообщества. Они, реализуя планы западных стратегов цветных революций, привели к власти патологического противника членства Армении в Организации Договора о коллективной безопасности и Евразийского экономического союза Никола Пашиняна. Развязанная азербайджано-турецкой военщиной война против Республики Арцах (Нагорно-Карабахской Республики) решила одну из главных задач стратегов государственного переворота – захват 105-километровой зоны безопасности Нагорного Карабаха на границе с Исламской Республики Иран с возможностью дальнейшего размещения на этой территории Вооруженных сил члена НАТО – Турции. Уже не приходится говорить о смыкании исламской дуги по всей южной границе Российской Федерации, включая государства Средней

Азии вплоть до Синьцзян–Уйгурской автономии Китайской Народной Республики. Еще и еще раз особо отметим, что благодаря исключительно последовательным и целенаправленным действиям руководства России, лично президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина удалось обуздать агрессора, тем самым предотвратить геноцид населения Нагорно-Карабахской Республики. Признаемся, что поражение Армении и Нагорного Карабаха в войне во многом явилось следствием преступной неадекватности действий Пашиняна и его команды как в руководстве армянскими Вооруженными силами, так и на дипломатическом фронте. Время, прошедшее после подписания Заявления президента Российской Федерации, президента Азербайджанской Республики, премьер-министра Республики Армения о полном прекращении огня и военных действий, убедительно показало, что турецко-азербайджанская военщина будет и впредь провоцировать дестабилизацию положения на линии разъединения Вооруженных сил Азербайджана и Республики Арцах. Дальше – больше, при негласном содействии известных западных покровителей Турция и Азербайджан начнут военные провокации на государственной границе Армении с Азербайджаном в районе Сюникской области. И в этом, увы, не приходится сомневаться, так как они и не скрывают своих захватнических планов в отношении территории Республики Армения.

Именно с учетом этого на современном крайне опасном этапе истории армянской государственности и армянского народа безопасное существование, будущее и процветание армянского народа и двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах – мы видим в создании нового политического союза с нашим вековым другом и союзником Россией. Важно добиться осознанного понимания гражданами Армении, что построение могущественной Армении реально осуществимо лишь в братском союзе с Россией, что возможно лишь в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии.

В сложившейся крайне сложной и опасной геополитической обстановке, складывающейся в регионе Южного Кавказа, задачей первостепенной важности патриотических сил страны должна стать кропотливая работа с разъяснением широким слоям населения РА той выстраданной многими поколениями армян истины, что Армения сильна и безопасна только в тесном союзе с Россией.

Р. С. Не хотелось завершать статью на грустной ноте. Благо случились события, которые придали многим и многим армянам мира какое-то неземное успокоение. Да, уважаемый читатель, ниспосланное свыше успокоение. Как и на протяжении последних более чем 1700 лет произошло национальное единение подавляющего большинства армян, проживающих в двух армянских государствах и армянской Диаспоре с Армянской Апостольской Свя-

той церковью. Так, 8 декабря 2020 года Верховный Патриарх и Католикос всех армян Гарегин Второй призвал премьер-министра Армении Никола Пашиняна уйти в отставку в связи со сложившейся в стране ситуацией. Вдумаемся в слова нашего Верховного Патриарха: «Будучи обеспокоенными тревожными событиями, мы также встретились с премьер-министром Николом Пашиняном. В связи с растущей напряжённостью в обществе, внешними и внутренними вызовами, а также низким уровнем общественного доверия к премьер-министру, мы по-отечески призвали его сложить полномочия во избежание потрясений, возможных столкновений и трагического развития». В этот же день Католикос Великого дома Киликийского Арам Первый также призвал армянского премьера Никола Пашиняна уйти в отставку. Вдумаемся в слова Его Святейшества: «Несмотря на героическое сопротивление наших солдат, оказанное турецко-азербайджанской армии, мы потеряли большую часть Арцаха, приобретенную кровью наших сыновей. Мы потеряли и наше национальное достоинство и гордость. У нас огромные потери, раненые и беженцы. Нет на свете армянина, который не переживал бы горечь потери. Народ теперь требует объяснений за эту трагедию ... В нынешней кризисной ситуации мы призываем Никола Пашиняна отказаться от премьерства, дав возможность Национальному Собранию избрать нового премьера в соответствии с конституционным порядком. Мы ожидаем, что сформированное после отставки премьера переходное правительство национального согласия первым же делом приступит к организации досрочных выборов».

Обращение верховных патриархов Армянской Апостольской Святой церкви к падшему Николу-предателю, казалось бы, суровое предостережение силам сатаны, который руками своего нечестивого прислужника пытался разрушить древнейшую армянскую христианскую цивилизацию. Что ж, уважаемый читатель, до низвержения прислужника сатаны в образе Пашиняна срок, подобно описанной Оноре де Бальзаком шагреновой коже, изо дня в день, из часа в час сжимается. И с уходом Пашиняна в небытие взойдет над Арменией яркое солнце, которое испепелит все сатанинские чары, два с половиной года назад заколдовавшие доверчивый и трудолюбивый армянский народ. И как сказал великий армянский поэт, гениальный лирик второй половины XX века Паруйр Севак – да будет свет!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՌԻԺԵՂ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳ Է ՄԻԱՅՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՍԵՐՏ ՄԻՈՒԹՅԱՄԲ

Անոտացիա

Ստեղծված պայմաններում, իմ խորին համոզմամբ, առաջնահերթ կարևորության խնդիր է հայ հասարակության համախմբումը Ռուսաստանի հետ դաշնակցային հարաբերությունների հետագա խորացման, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու իրավական բոլոր պայմանների ստեղծման անալլընտրանքայնության գիտակցման հիման վրա:

Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում ռազմական լայնածավալ գործողությունների դադարեցումից անցել է մեկ ամսից մի փոքր ավելի ժամանակ: Սակայն հանգամանքների ինչ-որ տարօրինակ բերումով այդ նույն ժամանակաընթացքում աննախադեպ ակտիվություն է ցուցաբերում ամերիկյան գործակալական ցանցը Հայաստանի Հանրապետությունում (այսուհետ՝ ՀՀ) խափանարար բոլոր գործողությունների համակարգողի՝ «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կամ, ավելի պարզ՝ Սորոսի հիմնադրամի միջոցով:

Լուրջ մտորումների տեղիք է տալիս այն, որ Սորոսի հիմնադրամին ենթակա զանգվածային լրատվամիջոցները (civilnet.am, Lragir.am, 1in.am, Factor.tv, Azatutyun.am, Armtimes), ինչպես նաև մեկուկես տասնյակ ՀԿ-ներ (1. Transparency International հակակոռուպցիոն կենտրոն, 2. Իրազեկ քաղաքացիների միություն, 3. «Ասպարեզ» լրագրողական ակումբ, 4. Լրագրողների միջազգային հովանոցային ցանց, 5. Հանրային լրագրության ակումբ, 6. «Հանուն հավասար իրավունքների» ՀԿ, 7. Հանրային քաղաքականության ինստիտուտ, 8. Եվրոպական ժողովրդական կուսակցություն, 9. «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ, 10. Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ, 11. Հայաստանի Հելսինկյան կոմիտե, 12. Գլոբալիզացիայի և տարածաշրջանային համագործակցության կենտրոն, 13. «Մանդատ» ՀԿ, 14. Արմավիրի զարգացման կենտրոն, 15. Մարտունու Կանանց հանրային խորհուրդ) և այլն, թվում էր, թե 2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբերին Լեռնային Ղարաբաղի դեմ թուրք-ադրբեջանական հրոսակների սանձազերծած պատերազմում ՀՀ-ի և Արցախի Հանրապետության ծանր պարտությունից հետո պարտավոր էին իրենց ողջ ռեսուրսային պոտենցիալը կենտրոնացնել պարտության պատ-

ճառների, պատերազմից ստացած դասերի բազմակողմանի վերլուծության վրա: Եվ վերջապես, իրենց բոլոր ջանքերը կենտրոնացնել հայ ժողովրդի համախմբման վրա՝ հայկական երկու պետությունների և հայկական Սփյուռքի բոլոր ուժերը ազգային անվտանգության դեռևս պահպանված, իսկ որոշ դեպքերում՝ ավելացած սպառնալիքներին համարժեք դիմակայելուն ծառայեցնելու նպատակով: Գրում եմ այս մասին և մտովի պատկերացնում այն ընթերցողների տարակուսանքը, ովքեր տեղյակ են Հայաստանի և Արցախի բոլոր փորձանքների գլխավոր աղբյուրների մասին: Չէ՞ որ ՀՀ-ում գործող հենց սորոսյան կառույցներն էին գլխավոր գործիքը գունավոր հեղափոխությունների արտասահմանյան ստրատեգիաների ձեռքում՝ հայոց պետականության խարխլման, հասարակությունը միմյանց հակադիր՝ «սևերի» ու «սպիտակների» բաժանելու, բնակչության, հատկապես երիտասարդության հավատը Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու հանդեպ սասանելու, հայ ընտանիքի՝ հայոց պետականության գլխավոր հենարանի ավանդական քրիստոնեական հիմքերը քայքայելու գործում:

Տողերիս հեղինակը իզուր փորձեց սորոսյան լրատվական «հինգերորդ շարասյան» բազմաթիվ հրապարակումներում և հեռուստառեպորտաժներում գտնել գոնե մեկ անաչառ վերլուծություն ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի ու նրա թիմի, մեղմ ասած, հանցավոր անձեռն-հասության մասին՝ պատերազմական ողբերգությունից պատշաճ դասեր քաղելու նպատակով, ողբերգություն, որը խլեց ավելի քան 5 հազար երիտասարդների ու նրանց հայրերի, Արցախի խաղաղ քաղաքացիների կյանքը, խեղեց հաշմանդամ դարձած ավելի քան 10 հազար զինվորների կյանքը: Հայաստանի մեդիա-տարածքը լեփվեցուն է ցասուննալից մեղադրանքներով Փաշինյանի ու նրա խառնամբոխի հասցեին, ոչ, ոչ, հարգելի ընթերցող, ո՛չ այն առնչությամբ, որ վաճառվել են Հայաստանի ու Արցախի ազգային շահերը, հաճախ գրեթե առանց դիմադրության ինքնակամ հանձնվել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տարածքի մոտ 80%-ը, և շարունակվում են հանձնվել բնակելի կետեր ու տարածքներ, որոնք մինչև ս. թ. նոյեմբերի 10-ը վերահսկվում էին Արցախի Պաշտպանության բանակի կողմից: Սորոսյան գրչակների ու վայ-հեռարձակողների համքարությունը զայրանում է Նիկոլի դեմ այն պատճառով, որ նա վճռական միջոցներ չի ձեռնարկում իր քաղաքական ընդդիմախոսների (մասնավորապես՝ մեկուկես տասնյակ ընդդիմադիր կուսակցությունների ներկայացուցիչների) դեմ, որոնք պահանջում են նրա անհապաղ հրաժարականը: Ընդ որում՝ հրաժարականի սույն պահանջը, կասկած չի հարուցում, որ արտահայտում է Հայաստանի բնակչության զգալի հատվածի ակնկալիքները, որոնք քնքշանքով «ժողվարչապետին» անվանում են ոչ այլ կերպ, քան Նիկոլ-դավաճան:

Սակայն սորոսյան մեդիա-համքարությունը բնավ չի սահմանափակվում ընդդիմությանը զրպարտելով, 1992–1994 թթ. Ղարաբաղյան առաջին ազգային-ազատագրական հաղթական պատերազմի հերոսների՝ արդեն զգվեցրած համակարգային սևացմամբ: Եթեր նետվող տեղեկատվության

թվացյալ չհամակարգվածությունը և չարախոսական բնույթը միավորում է հստակ նկատվող հակառուսական ուղղվածությունը: Ընդ որում՝ ազգային շահերի համար կործանարար այս տեղեկատվական դիվերսիան վարվում է լավ մտածված համակարգային հիմքով: Սորոսականների հրապարակ նետած տեղեկատվության փոխլրացյալության սկզբունքը կարող է առաջացնել անտեղյակ ընթերցողի տարակուսանքը միանգամայն այլ հանգամանքների հետ կապված, դիցուք. ինչո՞ւ այդպես պատահեց, ինչո՞ւ Ռուսաստանը ժամանակին չկանգնեցրեց պատերազմը, և այդուհետ՝ նույն ոգով, բայց աչքի զարնող մեկ ամփոփմամբ. մեղավորին փնտրել ոչ թե ՀՀ ղեկավարությունում, այլ Հայաստանի սահմաններից դուրս: Այն պայմաններում, երբ ՀՀ Սյունիքի մարզի սահմանամերձ տարածքները Ադրբեջանի ու Հայաստանի միջև սահմանազատման անվան տակ հանձնվում են Ադրբեջանին, սորոսյան նեխվածքը իշխանություններին դավաճանական անգործության պատճառով մեղադրելու փոխարեն ընթերցողին մղում է այն մտքին, որ մեղավոր են ռուս սահմանապահները, որոնք մատների արանքով են նայում ադրբեջանական զինված ուժերի կողմից ՀՀ սահմանամերձ տարածքների խաղաղ զավթմանը: Նշենք, որ այդ տարածքների անխախտելիության պատասխանատվությունը դրված է հենց Հայաստանի իշխանությունների վրա: Այնինչ, չկա որևէ հողված, որևէ հեռուստառեպորտաժ, որոնցում անկեղծ երախտագիտության գոնե մեկ խոսք հնչի Արցախում տասնյակ հազարավոր զինվորականների և քաղաքացիական անձանց փրկված կյանքերի համար Ղարաբաղյան հակամարտության գոտում խաղաղապահների տեղակայման շնորհիվ: Չկա երախտագիտության ոչ մի խոսք Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հասցեին, որը օրը մի քանի անգամ զանգահարում էր սորոսյան դրածո Նիկոլին ու ափշերոնյան սուլթան Ալիկին՝ որքան հնարավոր է շուտ նրանց խաղաղության մղելու նպատակով: Ռուսաստանի նախագահը նիկոլ-իլիամյան դուետից շատ ավելի խորն էր ցավում զինվորների կյանքի համար՝ հասկանալով, որ պատերազմի շարունակման ամեն մի ժամը նշանակում է հարյուրավոր երիտասարդների կորուստ երկու կողմից էլ: Այլ բան է, որ ափշերոնյան սուլթանը հիանալի հասկանում էր, որ Ադրբեջանի զինված ուժերի առաջնագծում հիմնականում կռվում էին ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները՝ թալիշներ, ավարներ, քրդեր, թաթեր, էլ չեն ասում սիրիացի վարձկան-ահաբեկիչների ու Թուրքիայի զինված ուժերի հատուկ նշանակության ստորաբաժանումների մասին: Ուստի, ափշերոնյան սուլթանի պատկերացմամբ՝ վերջինների զոհվելն այնքան էլ մեծ կորուստ չէր: Իսկ Նիկոլի ու նրա սիրեցյալ կողակցի համար հայ զինվորի մահը ոչինչ է: Չեն ցանկանում ամբողջությամբ մեջբերել նրա թանկագին տիկնոջ ստոր մեջքերումն այս հաշվով, որպեսզի ստվեր չգցեն հանուն Հայրենիքի հերոսաբար ընկած հազարավոր հայ զինվորների լուսավոր կերպարի վրա: Facebook-ի իր էջում շատ հուզիչ և ազնիվ գրառում է կատարել այս առիթով Սուրբ Աթոռում Հայաստանի նախկին դեսպան Միքայել Մինասյանը: Ստորեք, հարգելի ընթերցող, հայրենասերի խոսքերի շուրջ. «Նիկոլ Փաշինյանը

չի հարգում և երբեք չի հարգել մահը: Նիկոլն ամեն ինչ արեց, որ պատերազմի զոհերը չունենան «դեմք»: Նիկոլն արգելեց տեսանկարահանել մեր զոհված հերոսների հուղարկավորությունները, որ «հաղթանակի» մասին ստերով կերակրվող հանրությունը չընկալի ողբերգության ծավալները, ռազմական գործողությունների աշխարհագրությունը, իր հրամանով մսաղացի մեջ հայտնված մեր եղբայրների դառը ճակատագիրը, սխրանք գործած զինվորների անձնագոհությունը»:

Եվ ահա, վերլուծելով ասես առատության եղջյուրից ՀՀ մեդիա-տարածք հորդող տեղեկատվությունը՝ աչքի է զարնում սորոսյան տիկնիկավարների նոր մարտավարությունը՝ շեշտադրել Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում սորոսյան գրանտակետների ցանցի հնարավոր տարածումը: Որպեսզի ասվածը մերկապարանոց չինչի, ներկայացնեն կոնկրետ օրինակներ: Նախ՝ ընթացիկ տարում «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամը ֆինանսավորել է 66 ծրագիր (ծրագրերի թիվը համահունչ է դրանց սատանայական էությանը): Օրինակի համար՝ ամերիկյան գրանտատուներն անհամբերությունից այրվում էին՝ Հայաստանի քաղաքացիների հետ կիսելու անդրօվկիանոսյան գործընկերների «հարուստ փորձը» COVID-19 կորոնավիրուսի համավարակի դեմ պայքարի հարցում:

«Ընդդեմ կանանց նկատմամբ բռնության կռալիցիա» կազմակերպությունը, օրինակ, ս. թ. սեպտեմբերին ստացել է \$30 000 դրամաշնորհ ազնիվ նպատակի իրականացման համար, դիցուք. «Նախագիծն ուղղված է կոնկրետ հիմնախնդիրների վրա հանրության ուշադրությունը հրավիրելուն, որոնց բախվում են կանայք Հայաստանում COVID-19 համավարակի հետ կապված (ավելի ստոր գրպարտություն հայերի հասցեին հիվանդ մարդկանց, մանավանդ՝ հիվանդ կանանց վերաբերյալ ի գորու են անել միայն զագրելի հրեշները, որոնք դրա մեջ որևէ սրբապիղծ բան չեն տեսնում – Ա. Գ.) և գենդերային բռնության դեմ պայքարին՝ տեղեկատվա-քարոզչական նախաձեռնությունների միջոցով: Այս նպատակով «Ընդդեմ կանանց նկատմամբ բռնության կռալիցիա» ՀԿ-ն հոգեբանական աջակցություն կցուցաբերի գենդերային և ընտանեկան բռնության զոհերին, կկազմակերպի թրենինգներ իր անդամ կազմակերպությունների համար COVID-19-ի կանխարգելման միջոցների վերաբերյալ»:

Կամ էլ ս. թ. օգոստոսին «Արևամանուկ» կազմակերպությանը տրամադրված \$8 000 դրամաշնորհը հետևյալ նպատակով. «Կանխել երեխաների դեմ բռնությունը համավարակի ժամանակ (ի սկզբանե մեր քաղաքացիներին վերագրում են սադիզմի մեղքը – Ա. Գ.): Այդ նպատակով «Արևամանուկ» հիմնադրամը կկազմակերպի դպրոց 90 ծնողների համար Շիրակի մարզում, կտարածի տեղեկատվական նյութեր երեխաների և ընտանեկան բռնության վերաբերյալ՝ սոցիալական ցանցերի և Շիրակի մարզի տեղական ռադիոկայանների հաղորդումների միջոցով (համոզված եմ, որ եթե երեխաների դեմ բռնության գոնե մեկ դեպք լիներ, ՀՀ դատախազության մարմիններն անհապաղ քրեական գործեր կհարուցեին, իսկ նիկոլվովակիչյան իշխանություններն օպերատիվ կերպով կօգտագործեին դա նախկին իշխանութ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յուններին հայ հասարակությունում դաժան բարքեր սերմանելու մեջ մեղադրելու նպատակով – Ա. Գ.)»:

Կամ էլ Սորոսի հիմնադրամը \$7 300-ից \$7 900 է տրամադրել Սպիտակ քաղաքի Հելսինկյան խմբին, «Սինեմարտ» ՀԿ-ին, «Երիտասարդական ավանգարդ» ՀԿ-ին, «Հանրային իրազեկում» ՀԿ-ին՝ բացատրելու նպատակով, թե «ինչպես է համավարակն ազդել Սպիտակ քաղաքում կրթության իրավունքի, այն միջոցների մասին տեղեկատվություն հավաքելու վրա, որոնք պետական, միջազգային և ոչ կառավարական կազմակերպություններն իրականացրել են Սպիտակ քաղաքի դպրոցներում COVID-19-ի կարանտինի ժամանակ, պարզելու համար, թե ինչպես է համավարակն ազդել Վանաձոր քաղաքում այն երեխաների կրթության իրավունքի վրա, որոնք դպրոց չեն գնում, կամ էլ՝ ինչպես է համավարակն ազդել կրթության իրավունքի վրա Արմավիրի մարզում»: Պետք է ենթադրել, որ սորոսականները հրահանգ են ստացել ոչինչ չանել այն ամենից, ինչ արվում է ԱՄՆ-ում COVID-19 համավարակի շրջանակում, որպեսզի հանկարծ գերակա տեղ չգրադեցնեն կորոնավիրուսի համավարակի տարածման գծով ռեկորդակիրների տխուր ցանկում, ինչպես իրենց երկրում՝ ԱՄՆ-ում:

Ընթերցողը կարող է առարկել, որ փոխանցվող գումարներն աննշան են դրանց օգնությամբ ՀՀ մարզերում ծավալուն խափանարար աշխատանք ծավալելու համար: Եվ նա իրավացի կլինի, բայց մասամբ: Քանի որ Հայաստանում, որտեղ աղքատության մակարդակն ավելի քան 23% է, այդ գումարները թույլ կտան ստեղծել «հենակետեր» պետականության սորոսյան դիվերսանտ-խափանարարների համար ՀՀ բոլոր մարզերում: Իրենց հերթին, նրանց աշխատանքը համակարգում են հայոց պետականությունը քայքայող շնաձկները: Օրինակ, «Իրազեկ քաղաքացիների միություն» ՀԿ-ն ս. թ. հունիսին ստացել է \$139 505՝ «հանրային ընկալման կարևորագույն հարցերի (ինչպիսին են դեմոկրատական բարեփոխումները, մարդու իրավունքների հարցերը, կոռուպցիայի դեմ պայքարը, COVID-19-ի բռնկումը և թվային դիտարկումը) փաստերի վրա հիմնված զարգացմանը նպաստելու ...» նպատակով, «Հանուն հավասար իրավունքների» ՀԿ-ն ս. թ. հունիսին ստացել է \$140 000 դրամաշնորհ, «Գործոն» տեղեկատվական կենտրոնը ս. թ. ապրիլին ստացել է \$220 000, «Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիա» ՀԿ-ն ս. թ. հունիսին ստացել է \$46 700 դրամաշնորհ: Կարելի է որոշ մեջբերումներ կատարել այս և շրայլորեն ֆինանսավորվող բազմաթիվ այլ ծրագրերից, որոնք իրականացնում են սորոսյան ՀԿ-ները և որոնք, իբր, պետք է ծառայեն ազնիվ նպատակների իրագործմանը: Միևնույն ժամանակ, դրանց հնչեղությունն արդիականացնելու նպատակով այդ նախագծերից յուրաքանչյուրում այս կամ այն կերպ հիշատակվում է COVID-19 համավարակի և դրա հետևանքների դեմ պայքարը: Ոչ, ոչ, հարգելի ընթերցող, այդ ծրագրերից ոչ մեկում դուք չեք գտնի ՀՀ բուժհաստատություններին թոքերի արհեստական շնչառության գոնե երկու-երեք տասնյակ սարքի կամ մեկ այլ անհրաժեշտ բուժասարքավորման նվիրատվության թեկուզև մեկ օրինակ: Այդ

ծրագրերի նպատակը հնարավորինս պարզ է՝ բազմակողմանի տեղեկատվության հավաքում ամենատարբեր մասնագիտությունների և տարիքի տեր մարդկանց վարքագծի մասին, հայ հասարակությունում տեղի ունեցող երևույթներին տրվող այս կամ այն արձագանքը պարզող առավել խոցելի կողմերի բացահայտում: Այս ամենը, ի վերջո, դառնում է ելակետային տեղեկատվություն սորոսյան տիկնիկավարների կողմից ՀՀ ծախսու իշխանությունների վրա ներգործելու, իրենց ռազմավարական նպատակին հասնելու մարտավարություն մշակելու համար: ՀՀ-ում կառավարելի քաոսի իրադրության ձևավորում՝ ՀՀ-ում իրավիճակի հետագա ապակայունացմամբ, և Սյունիքի մարզ ադրբեջանա-թուրքական ներխուժման նպաստավոր պայմանների ստեղծում, Զանգեզանի, Զեբրայիլի և Ֆիզուլիի հետ Ադրբեջանի Նախիջևանի ինքնավար հանրապետության տրանսպորտային ուղղակի հաղորդակցության նպաստավոր պայմանների ստեղծում, այսինքն՝ ելք Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Ադրբեջանի 105 կիլոմետրանոց սահման, հետագայում այնտեղ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերի կենտրոնացման նպատակով: Թուրք ստրատեգների ընկալմամբ՝ իրադարձությունների նման ելքը կլինի Թուրքիայի ինքնատիպ ռևանշը Ռուսաստանին այն բանի համար, որ ռուսական կողմը թույլ չտվեց, որպեսզի թուրքական զինված ուժերը մասնակցեն խաղաղապահ առաքելությանը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում և նրա շուրջ:

Պատահական չէ, որ այսքան մանրամասն ներկայացրի Սորոսի հիմնադրամի կողմից շրայլորեն ֆինանսավորվող տարատեսակ հասարակական կազմակերպությունները: Այս տարվա դրանց գործունեության վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ անգամ պատերազմում կրած դաժան պարտությունից, ՀՀ-ում վերահաս խոր տնտեսական ճգնաժամից հետո նրանց քաղաքական ճորտ, դավաճան Նիկոլի ամջև դրված խնդիրները մինչև վերջ կատարված չեն: Ռուս խաղաղապահների մուտքը պատերազմի գոտի, բուն պատերազմի կասեցումը խստորեն խափանել են Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերի ստրատեգների ծրագրերը: Դրա համար էլ մեր օրերում արվում է հնարավոր ամեն բան ամեն գնով Նիկոլին ՀՀ կառավարության ղեկին պահելու համար: Հենց այդ պատճառով էլ լուսավորյալ և դեմոկրատական Եվրոպան ԱՄՆ-ի հետ միասին պահպանում է խոր լռություն Հայաստանի քաղաքացիների ամեն տեսակ իրավունքների և ազատությունների անթիվ խախտումների վերաբերյալ: Կամ էլ՝ մենք այդպես էլ չլսեցինք մարդու իրավունքների պահպանման ջատագովների կողմից գոնե մեկ փաստաթղթի ընդունման մասին, որը կդատապարտեր թուրք-ադրբեջանական հրոսակների և սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների ցեղասպանական վայրագությունները հայերի նկատմամբ Ադրբեջանի կողմից Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված պատերազմի ժամանակ:

Վերջաբանի փոխարեն: Ստեղծված պայմաններում, իմ խորին համոզմամբ, առաջնահերթ կարևորության խնդիր է հայ հասարակության համա-

խմբումը Ռուսաստանի հետ դաշնակցային հարաբերությունների հետագա խորացման, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու իրավական բոլոր պայմանների ստեղծման անայլընտրանքայնության գիտակցման հիման վրա: Ասվածը հաստատելու նպատակով նորից ու նորից ընթերցողների ուշադրությանը ներկայացնենք փաստարկներ՝ հոգուտ հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության պահպանման համար այդ քայլի բացառիկ կարևորության և անայլընտրանքայնության:

Հարգելի ընթերցող, նորից ընդգծենք, որ պետական հեղաշրջումը Հայաստանում, որը տեղի ունեցավ 2018 թ. ապրիլ-մայիսին, Հայաստանի Հանրապետությունից և Հարավային Կովկասից Ռուսաստանի Դաշնությանը դուրս մղելու անգլո-ամերիկյան հատուկ ծառայությունների ռազմավարական ծրագրի առաջին փուլի իրականացման արդյունքն էր: Հեղաշրջման իրականացնողներ դարձան Սորոսի ֆոնդի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող բացահայտ ռուսատյացները, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի հարյուր-հազարավոր հետևորդները և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստները: Նրանք, իրականացնելով գունավոր հեղափոխությունների արևմտյան ստրատեգիաների պլանները, իշխանության բերեցին Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպությանը և Եվրասիական տնտեսական միությանը Հայաստանի անդամակցության պաթոլոգիական հակառակորդ Նիկոլ Փաշինյանին: Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն) դեմ ադրբեջանա-թուրքական հրոսակների սանձազերծած պատերազմը լուծեց պետական հեղաշրջման ստրատեգիաների գլխավոր խնդիրներից մեկը՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Լեռնային Ղարաբաղի սահմանի 105 կիլոմետրանոց անվտանգության գոտու զավթումը՝ հետագայում այդ տարածքում ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերի տեղակայման հեռանկարով: Էլ չեմ ասում Ռուսաստանի Դաշնության ողջ հարավային սահմանով իսլամական աղեղի միակցման մասին, ներառյալ Միջին Ասիայի պետությունները, ընդհուպ մինչև Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Սինցզյան-Ույղուրական ինքնավարությունը: Նորից ու նորից հատկապես նշենք, որ բացառապես շնորհիվ Ռուսաստանի ղեկավարության, անձամբ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հետևողական և նպատակաուղղված գործողությունների հաջողվեց սանձել ագրեսորին, դրանով իսկ կանխել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության բնակչության ցեղասպանությունը: Խոստովանենք, որ Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի պարտությունը պատերազմում ինչպես հայկական զինված ուժերի ղեկավարման հարցում, այնպես էլ դիվանագիտական ճակատում հիմնականում Փաշինյանի ու նրա թիմի գործողությունների հանցավոր անհամարժեքության հետևանքն էր: Լիակատար հրադադարի և ռազմական գործողությունների դադարեցման մասին Ռուսաստանի Դաշնության, Ադրբեջանի Հանրապետության նախագահների, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի

Հայտարարության ստորագրումից հետո անցած ժամանակը համոզիչ կերպով ցույց տվեց, որ թուրք-ադրբեջանական հրոսակներն այսուհետև ևս սադրելու են իրավիճակի ապակայունացում Ադրբեջանի ու Արցախի Հանրապետության զինված ուժերի սահմանազատման գծում: Հետո ավելին կլինի. արևմտյան հայտնի հովանավորների լուռ աջակցությամբ Թուրքիան և Ադրբեջանը ռազմական սադրանքներ կսկսեն Ադրբեջանի հետ Հայաստանի պետական սահմանին Սյունիքի մարզի շրջանում: Եվ սա, ավաղ, կասկածներ չի հարուցում, քանի որ նրանք չեն էլ թաքցնում Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հանդեպ իրենց զավթողական ծրագրերը:

Հայոց պետականության և հայ ժողովրդի պատմության արդի ծայրահեղ վտանգավոր փուլում հենց սա նկատի ունենալով՝ հայ ժողովրդի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության ու Արցախի Հանրապետության անվտանգ գոյությունը, ապագան և բարգավաճումը մենք տեսնում ենք մեր դարավոր բարեկամ ու դաշնակից Ռուսաստանի հետ քաղաքական նոր միության ստեղծման մեջ: Կարևոր է հասնել այն բանին, որպեսզի Հայաստանի քաղաքացիները գիտակցեն, որ հզոր Հայաստանի կառուցումն իրապես հնարավոր է միայն Ռուսաստանի հետ եղբայրական միությամբ, ինչը հնարավոր է լուրջ այն պայմաններում, երբ Հայաստանը մտնի Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ:

Հարավային Կովկասում ստեղծված աշխարհաքաղաքական ծայրահեղ բարդ և վտանգավոր իրադրությունում երկրի հայրենասիրական ուժերի առաջնահերթ կարևորության խնդիրը պետք է դառնա ՀՀ բնակչության լայն խավերին հայերի բազմաթիվ սերունդների քննությունը բռնած այն ճշմարտության պարզաբանումը, որ Հայաստանն ուժեղ ու անվտանգ է միայն Ռուսաստանի հետ սերտ միությամբ:

Հ. Գ. Զէի ցանկանա հոգվածն ավարտել տխուր նոտայով: Ուշագրավ է, որ տեղի ունեցան իրադարձություններ, որոնք աշխարհի բազմաթիվ հայերի ինչ-որ վերերկրային հանգստություն պարզեցին: Այո, հարգելի ընթերցող, ի վերուստ ուղարկված հանգստություն: Ինչպես և վերջին ավելի քան 1700 տարիների ընթացքում՝ տեղի ունեցավ հայկական երկու պետություններում և հայկական Սփյուռքում բնակվող հայերի ճնշող մեծամասնության ազգային միաբանություն Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու շուրջ: Այսպես, 2020թ. դեկտեմբերի 8-ին Ծայրագույն պատրիարք և Համայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանին հորդորեց հրաժարական տալ՝ երկրում ստեղծված իրավիճակի հետ կապված: Խորհենք մեր Ծայրագույն պատրիարքի խոսքերի շուրջ. «Անհանգիստ լինելով տագնապալի իրադարձություններով՝ մենք նաև հանդիպեցինք վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ: Թելադրված երկրի առջև ծառացած և ահագնացող ներհասարակական լարվածությամբ, արտաքին և ներքին լուրջ մարտահրավերներով և վարչապետի անձի նկատմամբ հանրային վստահության պակասով՝ հայրաբար հորդորեցինք հանձնառություն ստանձնել և վայր

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դնել վարչապետի լիազորությունները՝ կանխելու համար հասարակական կյանքում ցնցումները, նաև հնարավոր բախումներն ու ողբերգական զարգացումները»: Այդ նույն օրը Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը նույնպես հորդորեց վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանին հրաժարական տալ: Խորհենք Նորին Սրբության խոսքերի շուրջ. «Արդարացիորեն մեր զավակների արյունով կերտված ու ծաղկած Արցախի մեծ մասը կորցրեցինք: Կորցրեցինք նաև մեր ազգային արժանապատվությունը և հպարտությունը: Ունեցանք մեծաթիվ զոհեր, գերիներ, վիրավորներ և զաղթականներ: Երկրագունդի վրա չկա գեթ մեկ հայ, որ ազգի այս մեծ կորուստի տառապանքը չապրի: Այս ահավոր ողբերգության մասին ժողովուրդը համապարփակ ու հստակ հաշվետվություն է պահանջում ... Ներկայիս ճգնաժամային պայմաններում կոչ ենք անում Նիկոլ Փաշինյանին հրաժարվել վարչապետի պաշտոնից և հնարավորություն տալ Ազգային ժողովին՝ սահմանադրական կարգն ու գործընթացը հարգելով, նոր վարչապետ ընտրել: Ակնկալում ենք, որ ընտրվող նոր վարչապետի գլխավորությամբ կազմվող անցումային կառավարությունն առաջնային կհամարի Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունների շուտափույթ կազմակերպումը»:

Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու ծայրագույն պատրիարքների հորդորն անկյալ դավաճան Նիկոլին, թվում է, խիստ նախազուշացում էր սատանայի ուժերին, որն իր պիղծ կամակատարի ձեռքերով փորձում էր քանդել հայկական հնագույն քրիստոնեական քաղաքակրթությունը: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, Փաշինյանի կերպարանքով սատանայի կամակատարի գահընկեցության ժամկետը, Օնորե դը Բալզակի նկարագրած Շագրենի կաշվի նման, օրեցօր սեղմվում է: Եվ դեպի չգոյություն Փաշինյանի հեռանալով Հայաստանի երկնքում կծագի վառ արևը, որը կմոխրացնի սատանայական բոլոր կախարդությունները, որոնցով երկուսուկես տարի առաջ կախարդվեց ոյրահավատ ու աշխատասեր հայ ժողովուրդը: Եվ ինչպես ասել է հայ մեծ բանաստեղծ, XX դարի երկրորդ կեսի հանձարեղ քնարերգու Պարույր Սևակը՝ եղիցի՝ լույս:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ. ՄԱՐԴԻԿ ՊԵՏՔ Է ՀԱՍԿԱՆԱՆ,
ԹԵ ԲԱՑԻ «ՆԻԿՈ՛Ն, ԴԱՎԱՃԱՆ» ԲՂԱՎԵԼՈՒՑ,
ԻՆՉ ԵՆ ԻՐԵՆՑԻՑ ՈՒԶՈՒՄ

«Իրավունք TV»-ի հյուրը Արտաշես Գեղամյանն է
(29 դեկտեմբերի 2020 թ., «Իրավունք TV»)

*ՀԱՂՈՐԴԱՎԱՐ – Բարև ձեզ: «Իրավունք TV»-ի տաղավարում հյուր-
ընկալել ենք «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես
Գեղամյանին: Շնորհակալություն, պարոն Գեղամյան, հրավերն ընդունելու հա-
մար: Այսօր հայտարարվեց մի նախաձեռնության մասին՝ «Ուժեղ Հայաս-
տան Ռուսաստանի հետ» հանուն նոր միության», և արդեն իսկ վեց ուժ, որ
կազկոմիտեի անդամներն ու հեղինակներն են, հայտարարեց այս մասին,
այդ թվում նաև՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցությունը: Նախ՝ նախա-
ձեռնության մասին. ինչպե՞ս եք տեսնում դա, ինչպե՞ս պետք է իրականու-
թյուն դառնա և ի՞նչ կերպ:*

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ – Շնորհակալություն հրավերի համար: Այսօր,
երբ ականատես ենք, թե ծայրաստիճան վտանգավոր ինչ զարգացումներ
են ընթանում մեր տարածաշրջանում, երբ չենք թոթափել Արցախյան պա-
տերազմում կրած մեծ կորուստների մեր վիշտը, թիվ մեկ խնդիրը, բնակա-
նաբար, որ պետք է լուծի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական
դաս կոչվածը (իշխանությունների վրա հույս չկա), դա անվտանգության
երաշխավորումն է ու ապահովումը: Ազգայի՛ն անվտանգության, պետութ-
յա՛ն անվտանգության ապահովումը, անտարակույս, միայն ու միայն Հայաս-
տանի ուժերով իրականացնել, ավա՛ղ, հնարավոր չէ: Եվ ականայից մտա-
ծում ես, ուրեմն՝ ո՞ւմ հետ, հատկապես հաշվի առնելով այն դաժան դասերը,
որ ստացանք սեպտեմբերի 27 – նոյեմբերի 9-ին թուրք-ադրբեջանական
կողմից, սիրիական ահաբեկիչների հետ համատեղ սանձազերծած պատե-
րազմի արդյունքում: Եվ անգամ նույնիսկ քաղաքականությունից ամենա-
ամենա հեռու մարդը, եթե տրամաբանությունից զուրկ չէ, կասի՝ չլիներ Ռու-
սաստանի Դաշնությունը, չլիներ անձամբ Ռուսաստանի Դաշնության նա-
խագահ Վլադիմիր Պուտինը, մենք, ավա՛ղ, ականատես կլինեինք հայ ազ-
գաբնակչության նոր եղեմնի, նոր ցեղասպանություն Լեռնային Ղարաբաղի
Հանրապետությունում, այդ տարածքում: Եվ դրանից հետո էլ, անցած ժա-
մանակահատվածում զարգացումները վերստին ապացուցեցին մի պարզ

Ճշմարտություն, այն է՝ թուրք-ադրբեջանական հրոսակները դեռ չեն հրաժարվել իրենց և հատկապես Թուրքիայի համար բաղձալի նպատակի իրագործումից: Իսկ ո՞րն է դա. որպեսզի՝ գոյություն չունենա Հայաստանի Հանրապետությունը, ինչը հնարավորություն կտա վերացնելու Մեղրիի հայկական 45 կիլոմետրանոց սեպը, որը մխրձվել է Նախիջևանի, և այսօր արդեն Թուրքիայի ու Ադրբեջանի տիրապետության տակ հայտնված Ջանգելանի, Ջեբրայիլի, Կուբաթլուի միջև: Եվ դա կնշանակի իրագործել նրանց փայփայած երազանքը, այն է՝ Մեծ Թուրանի հիմնումը՝ Ջիբրալթարից, հյուսիսային Աֆրիկայի վրայով ընդհուպ մինչև Չինաստանի սահման, Սինցզյան-Ույղուրական ինքնավար մարզ: Ուստի պետք էր ամեն գնով հասնել նրան, որ այդ հայկական սեպը վերանար: Փորձեցին, ցավոք, այդ փորձը մասամբ հաջողությամբ պսակվեց, որովհետև համախոհ դավաճաններ գտան ի դեմս Հայաստանի Հանրապետության այսօրվա գործող իշխանությունների: Այդ նպատակը՝ Նախիջևանը (այսինքն՝ Թուրքիան) միացնել հիշատակած շրջանների հետ, փաստորեն, հաջողվում է և մինչ պատերազմ եղած 105 կիլոմետրանոց իրանա-արցախյան սահմանը զավթել և, ի վերջո, այնտեղ տեղակայել Թուրքիայի զինված ուժերը: Իսկ վերջիններս էլ, ոչ այլ ինչ են, քան ՆԱՏՕ-ի զինված ուժերը: Այսինքն, տվյալ դեպքում, հստակվում է անգլոսաքսերի, ինչո՞ւ չէ, նաև Իսրայելի նպատակը՝ շրջափակման մեջ վերցնել իրենց «աչքի փուշը»՝ Իրանը: Այս պարագայում իմաստ ունի վերստին, նորովի իմաստավորել, թե ինչ էր նշանակում Իլիամ Ալիևի կողմից երկու-երեք տարի շարունակ կրկնվող թեզը, որ ուրեմն, Ջանգեզուրը, Երևանը, Սևանը (իր խոսքով՝ Գեյջան) ադրբեջանական հիմնավորց հողեր են ու դրանց պատկանելիության խնդիրը դեռ մինչև վերջ լուծված չէ: Այս պարագայում, այն, ինչ ես ասում եմ, բնականաբար, շատ լավ գիտեն ռուս վերլուծաբանները, գիտեն, որ այդ ամենը՝ պանթուրանական նկրտումների իրականացումը, հակասում է Ռուսաստանի ազգային, պետական շահերին: Այսինքն, բացի այն, որ մենք դարավոր բարեկամներ ենք ռուսների հետ, բացի այն, որ Ռուսաստանի Դաշնության հետ անդամ ենք ՀԱՊԿ-ին, անդամ ենք ԵԱՏՄ-ին, բացի այն, որ աշխարհաքաղաքական ներկայիս մարտահրավերները համակցում են մեր շահերը, օրախնդիր են դարձնում Հայաստանի ընդգրկումը «Ռուսաստան-Բելառուս Միութենական պետության» կազմում՝ որպես ինքնիշխան միավորի, ինչը, անտարակույս, հիմնավորապես կլուծի Հայաստանի Հանրապետության և, ինչու չէ, նաև Արցախի Հանրապետության անվտանգության խնդիրները: Ահա այս հարցերը մեր ազգաբնակչության ամենալայն շերտերին մատչելի, հասկանալի դարձնելու համար է կոչված այն շարժումը, որի հիմնադիր փաստաթուղթը երեկ ստորագրվեց: Մենք՝ նախաձեռնության հիմնադիրներս, մատնանշել ենք այն մարտահրավերներն ու խնդիրները, որոնք ծառացած են երկրի առջև և որոնց հանգուցալուծումը հնարավոր է միայն ու միայն հենց այդ Միութենական պետությանն անդամակցելու շնորհիվ: Այսօրվա հանդիպումը լրագրողների հետ այդ հարցերի պարզաբանման խնդիրն էր հետապնդում:

Հ. – Պարոն Գեղամյան, համամիտ կլինի՞ր արդյոք Ռուսաստանն այդ գաղափարին:

Ա. Գ. – Շատ տեղին և խիստ արդիական հարց եք տալիս՝ համամիտ կլինի՞ր արդյոք Ռուսաստանն այդ գաղափարին: Եկեք միասին խորհենք: Տառացիորեն մեկ շաբաթ առաջ թուրք սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը հանդես եկավ Վրաստանի, Հայաստանի, Ադրբեջանի, Իրանի, Թուրքիայի ու Ռուսաստանի միջև Միություն կնքելու նախաձեռնությամբ: Այդ Միությունը, եթե այն կնքվի, փաստորեն Հարավկովկասյան տարածաշրջանից դուրս կմղի Եվրամիությանն ու Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներին: Հասկանալի է, եթե Միություն լինի վերոնշյալ վեց ինքնիշխան պետությունների միջև, եվրոպացիներն ու ամերիկացիներն այստեղ արդեն անելիք չեն ունենա: Բնականաբար, այդ վիճակի հետ երբեք Եվրամիությունը չի համակերպվի, առավել ևս՝ չի համակերպվի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգները, առավել ևս՝ չի համակերպվի Իսրայելը, որովհետև վերջինս թշնամանք ունի ոչ թե Հայաստանի կամ Վրաստանի, կամ Ադրբեջանի հետ, այլ անհաշտ հակասություններ ունի Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ: Այնինչ, մտնելով վեց պետությունների այդ Միության մեջ՝ Իրանը պաշտպանված կլինի այդ բառի հայտնի իմաստով: Ինչո՞ւ ասացի այս մասին: Բնականաբար, որպեսզի անհնար դարձվի տարածաշրջանում փոքրիշատե կայուն խաղաղության հաստատումը, հարկավոր կլինի ներսից սասանել դեռևս չկայացած Միությունը: Իսկ ինչպե՞ս: Պատասխանը մեկն է՝ ապակայունացնելով իրավիճակն այդ ենթադրյալ Միության մասնակից երկրներից մեկում: Դա Իրանն է (հիմնականում), և, ուրեմն, նաև Հայաստանի Հանրապետությունը, որովհետև Վրաստանը միջպետական բավական սերտ հարաբերություններ ունի մի կողմից Եվրամիության երկրների, մյուս կողմից՝ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հետ: Ավելին, օրակարգում է Վրաստանի անդամակցությունը Հյուսիսատլանտյան դաշինքին՝ ՆԱՏՕ-ին: Ասել է թե՛ կարվի ամեն ինչ, որպեսզի ապակայունացվի Հայաստանը, որովհետև Իրանում դա շատ ավելի բարդ է իրագործել, այնտեղ խստորեն կասեցվում է հակակառավարական ցանկացած գործողություն: Իսկ Հայաստանում իրավիճակի ապակայունացման համար նրանք ունեն իրենց «հինգերորդ շարասյունը»՝ սորոսականներին: Դրանք մարդիկ են, որոնք մեկուկես-երկու տասնամյակի ընթացքում ֆինանսավորվել են «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կողմից, որը ինտերնետ-մեդիաների ձյուդավորված լայն ցանց ունի և, բառիս բուն իմաստով, անփորձ, հատկապես երիտասարդների ու այն մարդկանց գիտակցության մեջ, որոնք, ըստ էության, հեռու են քաղաքականությունից, մտցնում են Ռուսաստանի նկատմամբ ամենաթշնամական ընկալում: Անգամ այն, որ Ռուսաստանի միջամտության, նրա նախագահ Վլադիմիր Պուտինի վճռական ու հետևողական գործողությունների շնորհիվ միայն հաջողվեց կանխել Արցախի հայ բնակչության ցեղասպանությունը, նրանք այժմ օրակարգ են մտցրել, թե, իբր, Ռուսաստանը դրանով հետապնդում է մի նպատակ՝ զրկել հայկական երկու պետություններին ինքնիշխանություն-

նից, զրկել պետականությունից: Եվ նրանց ողջ աշխատանքը խորապես համակարգված ու մտածված է, մեկ մի հեռուստաալիք ասում է մի բան, մյուսը՝ լիովին հակառակը, իսկ երրորդը միջպետական փոխհարաբերությունների այլ ասպեկտներ է առաջադրում: Եվ երբ այդ ամենն ամփոփում ես, եթե անտեղյակ լինես աշխարհաքաղաքականության հարցերում, ապա ականա կհանգես այն մասնավոր կարծիքին, որ Ռուսաստանի այդ միջամտությունը Հայաստանի ու հայ ժողովրդի փրկությունը չէր ցեղասպանությունից, որը, արդեն, ինչպես ասվեց, իրականացման փուլում էր ադրբեջանա-թուրքական զինված ուժերի ու սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների կողմից: Մինչդեռ գիտակ փորձագետների կողմից ասվում է, որ գալիք բոլոր փորձանքների միակ համադարձանը, իրավիճակի նման աղետալի զարգացումը կանխելու հուսալի պատճենը հայոց պետականության համար Ռուսաստանն է, «Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետությանը» Հայաստանի Հանրապետության անդամակցությունն է: Իսկ կընկալի՞ արդյոք Ռուսաստանը դա ինչպես պետք է: Հավատացեք, Ռուսաստանում շատ են սթափ, ես կասեմ՝ լուսավոր մտածող մարդիկ, ովքեր հստակ պատկերացնում են տարածաշրջանում Թուրքիայի ծավալապաշտական քաղաքականության ողջ վտանգավորությունը, ովքեր հիանալի հասկանում են թուրքական մեղրածոր խոստումների զինը: Եթե դրանք նորություն լինեին, չէին լինի մինչ այժմ՝ վերջին երկու-երեք հարյուրամյակների ընթացքում տեղի ունեցած ռուս-թուրքական տասներեք պատերազմները: Եվ միայն ռուսական ղեկավարության քաղաքականության իմաստության, նրա հեռատեսության շնորհիվ է, որ թուրք ստրատեգներից երկու քայլ, երկու գործողություն առաջ է մտածվում, ստրատեգներ, որոնք, իհարկե, ինքնուրույն չեն: Չէ՞ որ Մեծ Բրիտանիայի ու Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների հատուկ ծառայություններն ունեն գունավոր հեղափոխությունների կամ ցանցակենտրոն պատերազմների միջոցով պետությունները քանդելու մանրակրկիտ մշակված տեխնոլոգիաներ, և նրանք դրանք գործադրում են: Որպեսզի հեռուստադիտողների համար հասկանալի լինի՝ իսկ ո՞րն է իմ վստահությունը, ինչի՞ վրա է այն հենվում, ի՞նչ նկատի ունեն, երբ ասում եմ, որ Ռուսաստանը դա կհասկանա, ասեմ: Ձեր խոնարհ ծառան վերջին ամսվա ընթացքում մի քանի հոդվածներ է գրել, որոնք նախ հրապարակվել են Ռուսաստանի Դաշնային տեղեկատվական REGNUM գործակալության կայքում, իսկ այնուհետև ռուսալեզու տարբերակով՝ «Իրավունք» թերթի ինտերնետ-պորտալում: Եվ ինչն է ամենահետաքրքիրը. մի քանի օր անց այդ նույն հոդվածները հայտնվում էին Ռուսաստանի նախագահի putin-today.ru ոչ պաշտոնական կայքում: Խնդրե՛մ: Իսկ ինչո՞ւ եմ այդքան կարևորություն տալիս այդ հրապարակումներին հենց Ռուսաստանի նախագահի ոչ պաշտոնական կայքում: Որովհետև դրանցում բացահայտված է Մեծ Թուրանի ստեղծման ձգտմանն ուղղված՝ թուրքական դիվանագիտության ողջ նենգությունը, ինչը հղի է լրջագույն վտանգով Ռուսաստանի Դաշնության համար և պահանջում է բավական սթափ վերաբերվել դրան: Այնինչ, այդ մարտահրավերի ընկալման հարցում որոշ քաղաքա-

գետների շրջանում առկա է, այսպես ասենք, որոշ թուլացածություն, պայմանավորված այն մտայնությամբ, թե ուր է կորչելու թուրքիան. եթե ինչ-որ բան այնպես չլինի, ապա վաղը-մյուս օրը Կասպից ծովից «Կուլիբրինները» կթռչեն արդեն ոչ թե Սիրիա, այլ՝ Ստամբուլ: ԽՍՀՄ արտաքին գործերի մինիստր Անդրեյ Անդրեևիչ Գրոմիկոն XX դարի 70-ականներին թուրքիայի կողմից ներկայացված վերջնագրին, այն է՝ թե, իբր, Բոսֆորի ու Դարդանելի նեղուցները կփակեն ԽՍՀՄ-ի նավատորմի առջև, ԱՄՆ-ում Սպիտակ տանը թղթակիցների հետ հանդիպման ժամանակ իրեն ուղղված հարցին արձագանքել էր, որ այդ ժամանակ արդեն Սովետական Միությանը ոչինչ չի մնա անելու, բացի նոր նեղուց «փորելը», որը Սև ծովը կմիացնի Միջերկրականին, ինչի պատճառով, համապատասխան պայթյուններից հետո Ստամբուլը պարզապես կարող է ջրի տակ անցնել: Իսկ այսօր Ռուսաստանը շատ ավելի ահարկու զենք ունի՝ նույնն այժմ անելու համար: Բայց արժե՞ արդյոք բանը դրան հասցնել: Եվ ահա հիշատակված հրապարակումները, կրկնում են, putin-today.ru-ում, հստակ ուրվագծում են թուրքական ներկայիս ղեկավարության հեռուն գնացող ծավալապաշտական մտադրությունները, որոնցում լավ երևում են ադրբեջանական սուլթանության նպատակները՝ հասնել մինչև Ջանգեզուրի տարածքի գրավմանը, էլ չեն ասում Երևանի ու Սևանի մասին: Իհարկե, սա նաև անուղղակի մեսիջ է մեզ առ այն, որ պետք է կարողանալ տարբերել ռուսական ղեկավարության կողմից թուրքերին տրված դիվանագիտական գնահատականները մեր տարածաշրջանում Ռուսաստանի Դաշնության իսկական պետական, ազգային շահերից, որոնք լիովին համահունչ են հայ ժողովրդի ակնկալիքներին՝ հայկական երկու պետությունների ազգային անվտանգության ապահովման հարցերի առումով: Շնորհակալ են, որ ձեր տված հարցին կարող են պատասխանել ռուսերեն լեզվով, դրանով իսկ մեր բազմաթիվ բարեկամներին Ռուսաստանում տալ հնարավորություն՝ «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ՝ հանուն նոր միության» շարժման համահիմնադիրներից մեկից լսել, թե աշխարհաքաղաքական ինչ կողմնորոշիչներով ենք մենք առաջնորդվում այս գործում և ինչ նպատակ է այն հետապնդում:

Հ. – Պարոն Գեղամյան, կարելի է ասել, որ մենք, այսպես թե այնպես, մեծ ընտրության հնարավորություն էլ չունենք, այո՞: Ստեղծված իրավիճակում կա՞մ պիտի դառնանք, այսպես ասած՝ թուրքական վիլայեթ, կա՞մ Ռուսաստանի հետ ունենանք հավասարազոր միութենական դաշինք: Իսկ եթե դա էլ չստացվի, ապա կմնա մեր գոյության պահպանումը Ռուսաստանի «գութերնիայի» կարգավիճակում:

Ա. Գ. – Դուք միանգամայն տեղին դիտարկում եք անում, և դրա պատասխանը հետևյալն է. այո՛, ստեղծված աշխարհաքաղաքական իրավիճակում և սպասվելիք զարգացումների պայմաններում, երբ, ինչպես ասացի, Եվրամիությունը և Միացյալ Նահանգները, փաստորեն, դուրս են մղվել տարածաշրջանից, բայց և ամեն ինչ կանեն, որ վերադառնան, թուրքիայի պանթուրանական նկրտումներին դիմակայելու այլ ընտրություն չկա, քան Հայաստանի Հանրապետության անդամակցությունը «Ռուսաստան – Բելառուս

Միութենական պետության»-ը: Ավելի ճիշտ՝ այլընտրանքը մեկն է՝ պատերազմ, որը, հասկանալի է, հղի կլինի լրջագույն կորուստներով՝ ընդհուպ Հայաստանի Հանրապետության պետականության կործանումը: Այլընտրանքը, կրկնում եմ, պատերազմն է, և մենք պետք է օր առաջ մեր այս բոլոր մտորումները մեր ժողովրդին հասցնենք, կարողանանք հեռուստատեսության, մյուս լրատվամիջոցների միջոցով, նաև մարդկանց հետ անմիջական հանդիպումների ընթացքում բացատրենք, հիմնավորենք, որ մեր մոտեցումը, առաջարկը խորապես գիտակցված և եզակի այն քայլն է, որը երաշխավորում է հայոց երկու պետությունների գոյությունը: Իսկ ինչ վերաբերում է ինքնիշխանության կորստին, ապա, ցավոք, այդ մասին պնդումներ են անում մարդիկ, որոնք ծանոթ չեն, չեն ուսումնասիրել 1999 թ. դեկտեմբերի 8-ին ընդունված «Ռուսաստան – Բելառուս Միութենական պետության» ստեղծման հիմնարար փաստաթուղթը: Այդ փաստաթղթի 3-րդ Հոդվածի 1-ին պարագրաֆում (երկու պարագրաֆից է բաղկացած) հստակ ձևակերպված է, որ խոսքը Ռուսաստան – Բելառուս երկու ինքնիշխան պետությունների միության մասին է, որոնք շարունակում են ինքնիշխան մնալ, միաժամանակ պարտավորվելով անշեղորեն կատարել փոխադարձ ընդունված պարտավորությունները: Ուրեմն՝ խոսքը հենց ինքնիշխան պետությունների միավորման մասին է: Բնականաբար, երբ դու արդեն Միութենական պետության մաս ես, այն է՝ Ռուսաստան – Բելառուս – Հայաստան միասնության, ապա քեզ անհամեմատ ավելի պաշտպանված կզգաս. չէ որ խոսքը մի պետության մասին է, որը մինչ այդ չկար: Երբ Ռուսաստանի Դաշնությունն իր ռազմատիեզերական ուժերի միջոցով Սիրիայի հյուսիսում ռմբակոծում էր թուրքոմանների, իգիլականների բազաները, ասում էր՝ մենք չենք կարող թույլ տալ, որ ահաբեկիչներն այդքան մոտենան մեր սահմաններին: Հիշեցնեմ՝ Սիրիայի հյուսիսից մինչև Դաղստանի սահմանը ուղիղ գծով 450 կիլոմետր է, ուրեմն, եթե 450 կիլոմետր հեռավորության վրա չեզոքացնում են թշնամու ուժերը, բնականաբար, եթե Ձանգեզուրում, Գորիսից 10 կիլոմետր այն կողմ հանկարծ, երևանյան խոսքով ասած՝ ինչ-որ մեկը լփտա, անմիջապես հողին կհավասարեցվի, քանի որ արդեն բանը կհասնի Միութենական պետությանը սպառնացող վտանգին: Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը, տվյալ պարագայում Արցախը, գոնե առաջիկա հինգ տարվա ընթացքում պաշտպանված է, որովհետև այնտեղ, նոյեմբերի 9-ի համատեղ Հայտարարության համաձայն, տեղակայված են ռուսական խաղաղապահ ուժերը, որոնք, ինչ խոսք, երբեք ու երբեք թույլ չեն տա ադրբեջանա-թուրքական հրոսակախմբերին կամ սիրիական ահաբեկիչներին որևէ գործողության դիմել՝ վտանգելով ազգաբնակչության խաղաղ կյանքը:

Հ. – Պարոն Գեղամյան, ինչպես պարզվեց, պատերազմից դեռ 26 օր առաջ ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Ստանիսլավ Ջասը Հայաստանին տեղեկացրել էր հնարավոր զարգացումների, սցենարների և այն մասին, թե ինչ պիտի անենք մենք: Այդ մասին, սակայն, ըստ էության, լռել է իշխանությունը, և այդպես էլ 44 օրվա ընթացքում չդիմեց ՀԱՊԿ-ին: Ի՞նչ եք կարծում, հնա-

րավո՞ր էր որևէ կերպ կանխել այն ամենը, ինչ տեղի ունեցավ, կամ գոնե նվազ կորուստներով դուրս գալ վիճակից:

Ա. Գ. – Այս իշխանությունների պայմաններում նման դավաճանական դրսևորումը ոչ միայն սպասելի էր, այլև ուղղակի հետևանքն էր այն որոշման, որը երկուսուկես տարի առաջ հավաքական Արևմուտքը, ի դեմս Մեծ Բրիտանիայի և Միացյալ Նահանգների իրականացրեց Թուրքիայի միջոցով: Այդ ամենը նախօրոք ծրագրավորվել էր, որպեսզի թուրքերը կարողանան գրավել հայ-իրանական սահմանը: Սահման ասելով՝ տվյալ դեպքում նկատի ունենւմ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության անվտանգության գոտին՝ Ջանգելանը, Ջեբրայիլը, Կուբաթլին, որը սահմանամերձ է Իրանի Իսլամական Հանրապետությանը: 105 կիլոմետրանոց ցամաքային սահման: Նրանց, նախ՝ թուրք-ազերիներին, իսկ ավելի շատ բրիտանացիներին, ամերիկացիներին ու Իսրայելին խիստ հարկավոր էր, որ այդտեղ տեղակայվեն ՆԱՏՕ-ի զորքերը: Թուրքիան, ինչպես գիտենք, ՆԱՏՕ-ի անդամ է, և այս տարածաշրջանի վերահսկումն այդ այլանսի կողմից իրականացվում է Թուրքիայի միջոցով: Ուրեմն, ամեն ինչ կանխատեսված ու կանխամտածված էր վաղօրոք, այն է՝ Հայաստանի Հանրապետությունում իշխանության բերել ապագգային տարրերի: Ղրանց ընդառաջելու ճանապարհին ոչ մի բանի առջև չկանգնել, թե ֆինանսական, թե ինֆորմացիոն, թե մնացած բոլոր ոլորտներում իրականացնել վաղուց ի վեր մշակված գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաները՝ հիշեք դրանց կիրառումը ուկրաինական Մայդանում, «Վարդերի հեղափոխությունը» Վրաստանում կամ «Կալաշնիկի հեղափոխությունը» Ղրղզստանում: Հղկել էին, բոլոր թերությունները բյուրեղացրել, դրա համար էլ դյուրությամբ ստացվեց այն, ինչ եղավ: Իսկ ինչո՞ւ հենց Նիկոլին բերեցին իշխանության: Դեռևս 2001 թ. իր կողմից խմբագրվող «Հայկական ժամանակ» թերթում նա գրել էր՝ ի՞նչի եք դուք խոսում Լեռնային Ղարաբաղի ազատագրման մասին, այնտեղի անվտանգության գոտու ստեղծման մասին, երբ դուք Հայաստան երկիրը չեք կարող պաշտպանել: Այսինքն, դեռ այդ ժամանակից ի վեր ոչ միայն ասել է, գրել, այլև դրանից հետո էլ գեթ մի ելույթ չեք տեսնի, նաև արդեն վարչապետ դարձած, ուր նա հերքեր իր այդ թեզը: Չի եղել դա: Ավելին. Ազգային ժողովի նիստերից մեկում պատգամավոր Արման Սաղաթեյանն ուղղակի մեջբերեց նրա խոսքը, ցույց տվեց թերթի պատճենահանված համարը: Այդ մասին Ձեր խոնարհ ծառան քանիցս գրել է: Բարեբախտաբար, սա այն դեպքն է, որը, ի տարբերություն այլ քաղաքական գործիչների, ովքեր կոնյունկտուրայից ելնելով անապացույց հայտարարում են, թե իրենք, իբր, վաղուց էին անդրադարձել այդ փաստին, մինչդեռ, այդ մասին ասածներս նախկինում բազմիցս գրավոր վավերացվել են: Ավա՛ղ, հիմա ո՞ւմ դարդն է հիշի, թե այսինչը ե՞րբ է այս հարցի մասին խոսել, ի՞նչ է ասել: Դեռ լավ է, որ Ձեր խոնարհ ծառան ամեն տարի իր բոլոր ելույթները հրապարակում է առանձին գրքով: Սա 2019 թվականի իմ հոդվածների, հեռուստեկոյթների ժողովածուն է, թվով 17-րդը: Եվ այդտեղ քանիցս խոսք է գնում այն բոլոր հարցերի մասին, որոնք

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

այժմ էլ հնչեցնում եմ: Ավելին, դեռ այն ժամանակ արդեն իմ հոգվածներից մեկը վերնագրել եմ՝ «Հայաստանը և հայերը հուսալիորեն պաշտպանված են Ռուսաստանի կողքին»: Ասածս եղել է այն, որ մեր պետականությունը մտնում է ծայր աստիճան պատասխանատու փուլ է, ուր նախ և առաջ պետք է երաշխավորել ու ապահովել ազգային, պետական անվտանգությունը, և մեր բոլոր գործողությունները պետք է վերջնանպատակ ունենան այդ խնդրի՝ հնարավորինս ոչ ցավոտ լուծումը: Ահա, այս մեր շարժումն էլ ուղղված է հենց դրան: Եվ, բնականաբար, կունենա խոստումնալից ապագա, քանի որ այն բխում է ոչ թե այս կամ այն կուսակցության շահերից, ոչ թե այս կամ այն քաղաքական խմբերից և խմբավորումներից, այս կամ այն, հակազգային գրպաններից շռայլորեն ֆինանսավորվող կազմակերպություններից, այլ բխում է Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի Հանրապետության բեղմնավոր կենսագործունեության ապահովման խնդիրներից: Դրա համար մենք մեծ աշխատանք ունենք կատարելու, անելիքները շատ շատ են, և ես խոր համոզմունք ունեմ, որ լույս է բացվելու Հայաստանի, Արցախի վրա: Եվ այդ լուսաբացը գալու է ոչ թե Արևելքից, արևը մեզ համար ծագում է Հյուսիսից:

Հ. – Պարոն Գեղամյան, ինչո՞ւ «Հայրենիքի փրկության շարժմանը» չհաջողվեց փրկել Հայրենիքը: Ըստ էության, ժողովուրդը չհամախմբվեց, չմոբիլիզացվեց, հա՞, ոչ այդ շարժման, ոչ էլ, ըստ էության, իշխանության շուրջ:

Ա. Գ. – Գիտեք, մի հեռուստահաղորդման ընթացքում գործընկերներիս՝ քաղաքական դաշտի առումով, արարքներին, հայացքներին գնահատական տալն իմ կողմից անլուրջ կլինի, սխալ կլինի ի սկզբանե: Բայց մի բան հստակ կարող եմ ասել. յուրաքանչյուր շարժում, քաղաքական շարժում, հատկապես կուսակցությունների միավորման դեպքում, դատապարտված է հաջողության լոկ այն պարագայում, եթե գերխնդիր է դնում, որով էլ ձևակերպում է ազգային անվտանգության, պետական անվտանգության հրամայականը: Ազգային, պետական անվտանգության հրամայականը պետք է ներառի ռազմական անվտանգությունը, տեղեկատվական անվտանգությունը, պարենային անվտանգությունը, տնտեսական, ուսումնակրթական, գիտամշակութային անվտանգությունը: Երբ այդ ամենը հստակ ձևակերպված է, այնուհետև այդ յուրաքանչյուր բաղկացուցչի տակ պիտի նշվի ում միջոցով է դրա իրականացումը հնարավոր: Ընդունենք, ասենք, ռազմական անվտանգությունը: Ուրեմն՝ կա ՆԱՏՕ, կա ՀԱՊԿ: Կա Թուրքիա՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ, կա Ռուսաստանի Դաշնություն՝ Հայաստանի հետ ՀԱՊԿ-ի անդամ: Ուրեմն, նշեցինք, որ այստեղ, այս հարցում Ռուսաստանն է մեր գերակա դաշնակիցը: Վերցնենք տնտեսական անվտանգությունը: Ես հպանցիկ կանցնեմ՝ մանրակրկիտ վերլուծություններ, անշուշտ, ունեմ: Նայում ենք Հայաստանի առևտրաշրջանառության ծավալները. 40 տոկոսը և դեռ ավելին բաժին է ընկնում ԵԱՏՄ-ին, 36-ից 38 տոկոսը՝ Ռուսաստանին, ապրանքաշրջանառության մասին է խոսքը: Եթե վերցնում ենք Հայաստանի արտահանումը և ներմուծումը, ապա կրկին 30-ից 40 տոկոսը բաժին է ընկնում

Ռուսաստանին: Կնշանակի՝ մեր գերխնդիրն է ընդլայնել այդ շուկան, որպեսզի կարողանանք մեր արտադրանքը ավելի շատ արտահանել, կարողանանք ավելի հարմար գնով ներկրումներ իրականացնել, մասնավորապես, էներգակիրներ, որոնց կարիքը շատ մեծ է: Ուրեմն, այստեղ էլ նշենք՝ Ռուսաստան: Տեղեկատվական անվտանգություն: Ասվածի լույսի ներքո ձեզ հետ միասին տեսնում ենք բոլոր պլյուսները և, ինչու չէ, նաև հնարավոր վտանգները: Եվ սրանից ելնելով էլ՝ ասում ենք. այ, այս ամեն դրականի, գուցե բացասականի առումով ո՞ր գործիքն է անհրաժեշտ հայոց պետականությանը, որպեսզի հնարավորինս առանց միևնույնների հաղթահարի այս յուրաքանչյուր վտանգավոր վիճակը: Գործիքը լինելու է այն, որ ձևավորվեն օրենսդիր և գործադիր այնպիսի մարմիններ, որոնք իրենց աշխարհաքաղաքական ծրագրային մոտեցումներով ընդունելի կլինեն Ռուսաստանի Դաշնությանը: Ինչո՞ւ հե՛նց Ռուսաստանի Դաշնությանը և առաջի՛ն հերթին Ռուսաստանի Դաշնությանը՝ իմ հիշատակած վերլուծության հիման վրա: Մինչդեռ այժմ մենք ունենք ճիշտ հակառակ պատկերը: Ունենք ռուսատյաց վարչապետ, սորոսական ճնշող գերիշխանություն ունեցող Ազգային ժողով, ունենք իրենց հենարանները՝ մի կողմից հիշատակած սորոսականներ, մյուս կողմից՝ աղանդավոր կրոնական ագրեսիվ տոտալիտար «Կյանքի խոսք» և երրորդ կողմից՝ ԼԳԲՏ-հանրույթ: Բնականաբար, այս ամենը պետք է պարզաբանվի, բացատրվի ժողովրդին և ասվի՝ խնդիրն այն չի, որ Նիկոլը պետք է հեռանա, խնդիրն այն է, որ Նիկոլի և հիշատակած թիմի ամբաշրջությունն օբյեկտիվորեն հանգեցնելու է Հայաստանի պետականության անկմանը: Հիմա, այս վերլուծությունը դուք լսե՞լ եք մեր գործընկերների կողմից: Նրանք հանրահավաքներ են կազմակերպում, առարկայական, ակտիվ, համարձակ, շատ սուր գնահատականներ են տալիս: Այսպես կարելի է անվերջ շարունակել, ավելի մանրակրկիտ խոսել հիշատակած բացթողումների մասին, կռիվ տալ հետևանքների հետ: Բայց ինչպես հարկն է վեր չեն հանվում պատճառները: Ինչո՞ւ: Հավանաբար, քաղաքական որոշ ուժեր աշխարհաքաղաքական ուրիշ ընկալումներ ունեն, որոնց մասին չեն կարող ուղղակի ասել, չեն կարող ընդունել, որ կա միայն ու միայն Ռուսաստանը, չեն կարող ասել, որ իրենց պատկերացմամբ Հայաստանին անհրաժեշտ է առավել մերձենալ Եվրոպայի հետ, մյուսներն էլ, թե բռնենք զարգացման ճանապարհը Միացյալ Նահանգների կամ, այսպես կոչված, հավաքական Արևմուտքի ձեռքը:

Հ. – *Վազգեն Մանուկյանն ասում էր, որ Ռուսաստանն է հարմար «պարտնյոր»:*

Ա. Գ. – Գիտեք, հարմար կարող է լինել առևտրային գործընկերը: Իսկ երբ խոսքը պետության բախտի ու ճակատագրի մասին է, ապա կա Ռուսաստանը որպես անվտանգության երաշխավոր, անվտանգություն ապահովող դաշնակից և ոչ թե «պարտնյոր»: Եթե ոչ նա, ապա՝ ո՞վ: Այ, այդ հարցի պատասխանը չի տրվում: Իսկ մարդիկ, որքան էլ հեռու լինեն աշխարհաքաղաքական վերլուծություններից, բնագոյով զգում, հասկանում են, գենետիկական կողը նրանց հուշում է, որ Ռուսաստանն է մեր միակ հուսալի դաշնակիցը:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Եվ էլ չանեն մեկ այլ փոքր-ինչ, այսինքն՝ ինչն է փոքր, լուրջ հարցադրում: Խոսքն արտասահմանից բանկային համակարգի միջոցով ֆիզիկական անձանց կողմից Հայաստան փոխանցվող գումարների մաքուր մուտքերի մասին է. դրանց 50 տոկոսը (և դեռ ավելին) գալիս է Ռուսաստանից: Այսինքն, մարդիկ, մեր հայրենակիցներն աշխատում են Ռուսաստանում, իրենց աշխատավարձի որոշակի մասն ուղարկում են իրենց հարազատներին, բարեկամներին: Այս տարի Ռուսաստանից դոլարի զուտ ներհոսքը (առաջին տասնամիսների տվյալները կան Կենտրոնական բանկի Տեղեկագրում) նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ պակասել է 213, 9 մլն դոլարի չափով: Այո՛, պակասել է, բայց ծավալի առաջնությունը դարձյալ Ռուսաստանինն է: Ասել կուզի, որ զրկվելով աշխատուժի այդ շուկայից, մենք զրկվեցինք ֆինանսական որոշակի ներհոսքից: Այսինքն՝ մերոնք գնում էին, այնտեղ աշխատանքով ապահովվում, իսկ երբ զրկվեցինք աշխատանքի այդ շուկայից, ապա երկիրը հայտնվեց ֆինանսական ծանր կացության մեջ, քանի որ կունենանք վճարային հաշվեկշռի հսկայական ճեղքվածք՝ զրկվելով Ռուսաստանից եկող այդ տասը ամսվա 213, 9 մլն դոլար զուտ ներհոսքից: Դրա հետ մեկտեղ ներդրումների բացակայությունը և 1 մլրդ 400 մլն դոլարի առևտրային բացասական սալդոն (10 ամսվա կտրվածքով) հանգեցրեց նրան, որ Հայաստանը տարադրամ չի ունենա պարտքերի դիմաց վճարելու և դա էլ այն պարագայում, երբ 8 մլրդ 400 մլն դոլարի արտաքին պետական պարտք է կուտակել: Իսկ եթե տարադրամ չունի, ի՞նչ պետք է անի. պետք է, ուրեմն, հաստոցը՝ տպագրական հաստոցը միացնի, դրամ տալի: Իսկ եթե տպեց առանց ապրանքային ծածկույթի ապահովման, էլ չենք ասում ոսկու պահուստների մասին, որից վաղուց հրաժարվել ենք, ապա, բնականաբար, լինելու է դրամի արժեզրկում, իսկ դա էլ ինքնըստինքյան՝ արժեզրկմանը համաչափ, բարձրացնելու է ներմուծվող ապրանքների մանրածախ, սպառողական գները, այսինքն, լինելու է ինֆլյացիա, իսկ ինֆլյացիան, ինչպես դրան անվանում են տնտեսագետները, բերելու է «չքավորության հարկ»-ի բարձրացման: Այսինքն, է՛լ ավելի է վատթարանալու ժողովրդի կենսաապրուստը, կենսամակարդակը: Որովհետև եթե այսօր պաշտոնական տվյալներով աղքատությունը մի մեթոդաբանությամբ 23 տոկոսի չափով է, ապա այն կկրկնապատկվի: Այդ դեպքում էլ սովամահ չլինելու համար մարդիկ պետք է որոնեն փրկության ուղիներ: Դրանք էլ տանում են արտագնա աշխատանքի դեպի Ռուսաստան, որն էլ իր հետևից կբերի մեր բնակչության մեծ արտագաղթ հանրապետությունից: Ահա երբ վերլուծում ես այս բոլոր հարցերը, գալիս ես միակ եզրակացության՝ Ռուսաստանի հետ մերձեցմանն այլընտրանք չկա, հակառակ դեպքում դա կնշանակի՝ կա՛մ դու ի սկզբանե օտարի քաղաքական պատվերն ես կատարում, կա՛մ էլ խորամուխ չես լինում պատճառահետևանքային կապերի մեջ, որոնց հետ հաշվի չնստելով՝ չես կարող երկիր պահել: Ցավոք, ես աշխարհաքաղաքական, տնտեսագիտական վերլուծություններ (և ոչ միայն վերլուծություններ), այդ մասին թղթին տրված գնահատականներ չեմ տեսել: Դրա հետ մեկտեղ, ինչի

համար կազմվել է 17-ի դաշինքը, նրա նպատակները, ինչ խոսք, ազնիվ են և խնդիր ունեն օր առաջ Նիկոլին հեռացնել, ինչի հրատապության մասին, ի դեպ, քանիցս գրել են իր նշանակման օրվանից ի վեր: Փառք Աստծո, տպագրված ժողովածուներս կան, հոգվածներս կան, ընդ որում, բարեբախտաբար, նաև կան Ռուսաստանի Դաշնային տեղեկատվական REGNUM գործակալության հրապարակումները: Բայց ժամանակի ընթացքում 17-ի գործողություններում գլուխ է բարձրացնում զգացմունքայնությունը, որը կրկնվելու պարագայում բթացնում է ազդեցությունը ժողովրդական լայն զանգվածների վրա: Կյանքն է այդպիսին, երբ հանապազօրյա հացի որոնման պայքարը փոքր-ինչ երկրորդական պլան է մղվում, դա իր հերթին բերում է բողոքավորների համեմատական սակավության: Ուրեմն, եթե ժողովրդին շարժման ես հանում, ապա պետք է կարողանաս (և դա ամենադժվար խնդիրն է) ամեն մարդու ոչ միայն խոսքով հասկացնել, ինչպես Նիկոլն էր ասում՝ թե որոշողն ինքդ ես: Ասես, օրինակ, Ապարանի ժողովուրդ, քո առաջ դրված են այս, այս ու այս խնդիրները կոնկրետ գյուղատնտեսության ոլորտում կամ՝ փոքր բիզնեսում, կամ՝ մեկ այլ տեղում, և ասել այնպես, որ յուրաքանչյուր ոք հասկանա, թե այդ խնդիրները լուծելու համար իրենից ինչ են ուզում, բացի «Նիկոլ՝, դավաճան» բղավելուց: Հասկանա, որ պատասխանատվություն պիտի կրի, որ ինքն էլ պիտի մասնակցություն ունենա երկրի փրկությանը, ոչ թե կարգախոսերով, այլ անմիջապես իր համար, իր համար նախատեսված, կոնկրետ իրեն հասկանալի և մատչելի բնագավառում: Այ, եթե դա հաջողվի մեզ, ուրեմն, համոզված եղեք, որ Հայաստանի Հանրապետության պետականությունն անցնում դուրս կբերենք անվտանգ հանգրվան:

Հ. – Ի՞նչ է լինելու Արցախի հարցը: Ո՞րն է «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ՝ հանուն նոր միության» շարժման տեսլականը: «Հայրենիքի փրկության շարժման» վարչապետի թեկանծու Վազգեն Մանուկյանը խոսում էր ռևանշի մասին: Դուք ունե՞ք պատկերացում, թե ի՞նչ ճանապարհով և ինչպե՞ս:

Ա. Գ. – Այն տեսլականը, որ դու ունես պետության, իսկ մեր պարագայում՝ երկու պետության ճակատագրի, նրանց ապագայի հարցում, և եթե քո այդ տեսլականն իրականություն դառնալու հիմքեր ունի, ապա այդ մասին չպետք է ասես ում պատահի, այլ հայտնես ում որ հարկն է: Բնականաբար, խոսքս ազերիների ու թուրքերի մասին չէ, այլ գունավոր հեղափոխությունների ռազմավարների, որոնք այդ ամենը ֆիքսելով կվերլուծեն և հակաթույնը, դրա խափանման ուղիները, համոզված եղեք, տեղում կգտնեն: Եվ դրա «ներարկողները» կլինեն նաև նրանք, ովքեր պարզապես ատում են Նիկոլ Փաշինյանին, միամտորեն չգիտակցելով, որ այդ կերպ, ընդհակառակը, երկարաձգում են ոչ այնքան վարչապետի, որքան նիկոլիզմի ու դրա ծնած ուժերի կյանքը: Ես նկատի ունեմ Ազգային ժողովում և գործադիր մարմնում՝ կառավարությունում առկա ուժերը:

Հ. – Դուք համամիտ եք Վիտալի Բալասանյանի լավատեսությանը, թե, այնուամենայնիվ, տարածքները վերադարձնելու հնարավորություն կա:

Ա. Գ. – Վիտալի Բալասանյանն այն եզակի մարտական հրամանատարներից է, ով փայլուն տիրապետում է ռազմաքաղաքական ու ռազմաաշխարհագրական իրավիճակին, որն ստեղծվել է Արցախում և լուրջ անձնավորություն է: Նա ինքնահաստատման հավելյալ խնդիր ու կարիք չունի: Եվ ամենևին էլ պատահական չէ նրա խոսքը, թե՛ օրը կգա և ես կասեմ: Այսինքն՝ ինքը Արցախի, մեր ընդհանուր երկրի ապագային, ընկալման առումով, ցուցաբերում է սթափ մոտեցում: Օրը կգա, և ինքը կասի: Համենայն դեպս, խոստովանենք, որ դա հնարավոր կլինի նաև այն ժամանակ, երբ ձեզ հետ ականատես կդառնանք, թե ինչպես է Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանն իր կայսերապաշտական նկրտումների ճանապարհին աններելի սխալներ թույլ տալիս, թե նա ինչպես կգործի մի կողմից Ռուսաստանի Դաշնության, մյուս կողմից՝ Միացյալ Նահանգների ու Եվրամիության հանդեպ: Իսկ այդ օրը կգա, քանի որ ինչ աստիճան պետք է ստոր, մոլագար լինի մեկը, որ Բաքվում ռազմական շքերթի ժամանակ թույլ տա իրեն ասելու՝ կլուսավորվի ու կփառավորվի Էնվեր փաշայի և Նուրի փաշայի՝ հայ ժողովրդի այդ դահիճների ոգին, դրանով իսկ խրախուսելով դրանց հետևորդներին, որոնք, համոզված եմ, կունենան ճիշտ այն նույն վախճանը, որին արժանացան այդ նույն Էնվերը, Նուրին, Ջեմալը, այսինքն՝ հօդս կցնդի նեոսմանյան կայսրության նորովի ոգեկոչման՝ աշխարհի համար պատրաստվող մղձավանջային երազանքը:

Հ. – *Տարին ամփոփում ենք և, ըստ կարգի, Ամանորյա ուղերձ է հղելու Նիկոլ Փաշինյանը, հա՞: Անկախ նրանից, որ, ինչպես բոլորն են ասում, թե Ամանորը պիտի նշենք առանց նրա, դեռ որքա՞ն կարող է հարատևել այս իշխանությունը և արդյո՞ք արտահերթ ընտրություններն այս իշխանության վերարտադրության հնարավորություն կտան:*

Ա. Գ. – Գիտեք, երբեմն, կամա թե ակամա, մեր հարգարժան լրատվամիջոցներն արհեստականորեն բարձրացնում են Նիկոլ Փաշինյանի կորսված վարկանիշը: Եթե 17 կուսակցություն միշտ նույնն է ասում, ինչ նաև սովորական քաղաքացին էլ՝ արա դե գնա, էլի ... Բայց այստեղ դա չէ թիվ մեկ կարգախոսը, այլ այն, որ լուծվի Հայոց պետականության փրկության հարցը, նշվեն այդ ճանապարհին գործադրվելիք անհրաժեշտ, անհետաձգելի գործողությունները: Եվ ահա դրանց շարքում եթե ոչ առաջինը, ապա հաստատ երկրորդը պիտի լինեն Նիկոլի օտարումն իշխանությունից և Ազգային ժողովի լուծարումն ու նոր խորհրդարանական ընտրությունների կազմակերպումը: Որ ասում են՝ «առանց Նիկոլի», հա՛, լավ, Նիկոլը գնաց, եկավ մի չարատավորված, պարկեշտ անձնավորություն, իսկ ի՞նչ եք կարծում, սորոսականները, որոնք մեծամասնություն են կազմում Ազգային ժողովում, այդ անձնավորության համար պայմաններ կստեղծե՞ն, որ հանգիստ գործի: Իհարկե՝ ոչ: Ընդհակառակը, ամեն ինչ կանեն, որ ձախողվի, որ ասեն, թե՛ այ, Նիկոլի՛ն էիք անում դնում, էս ձեր երաշխավորածը չէ՞: Ուստիև պետք է մենք գոնե մի երկու քայլ առաջ տեսնենք, և Ազգային ժողովի լուծարման հարցը պետք է գերխնդիր դառնա, քանզի, ըստ գործող Սահմանադրության, պառլամեն-

տական երկիր ենք և որոշիչը պառլամենտի խոսքն է: Ուրիշ բան, որ հիմա Ազգային ժողովը երկրորդ ակն է մղված, որովհետև գրեթե բոլոր պատգամավորները Նիկոլի հատընտիր ջոկածներն են՝ Սորոսի, արևմտյան համապատասխան դեսպանատների թելադրմամբ: Մենք պետք է ճիշտ կողմնորոշվենք, թեև, իհարկե, ժամկետները սուղ են, թեև, ինչպես ասում են, ժողովուրդն այնքան գրգռված է, որ միգուցե ճիշտ ընտրություն չանի: Այ, քաղաքական ուժերն էլ հենց նրա համար են, որ կարողանան այս դյուրագրգիռ իրավիճակում գտնեն ամեն քաղաքացու սրտի, գիտակցության բանալին: Գտնեն՝ խոսելով մարդկանց հասկանալի լեզվով և թողնեն որ ընտրությունն իրենք անեն՝ ո՞ւմ, Նիկոլի հե՞տ են ուզում Հայաստանի կործանումը տեսնել, թե առանց նրա հասնեն Հայաստանի փրկությանն ու վերածննդին: Սա արդեն զուտ գրագետ կառուցված քաղաքական պայքարի խնդիր է: Հե՞շտ է լինելու, իհարկե՝ ո՛չ: Չէ որ Նիկոլը ընդամենը գործիք է աշխարհաքաղաքական հիշատակածս կենտրոնների զինանոցում, որը կամրջվում է, կիրառվում սորոսականներով, ժողովրդավարական հորջորջվող զանազան ինստիտուտներով, ավա՛ղ, նաև՝ ՆԱՏՕ-ով: Ինչո՞ւ ասացի՝ «ավա՛ղ»: Որովհետև, պատկերացնո՞ւմ եք, երբ ՆԱՏՕ-ի անդամ երկիրը՝ Թուրքիան, ահաբեկիչներ է ներգրավում ադրբեջանա-արցախյան պատերազմի մեջ, բացարձակապես ոչ մի բացասական վերաբերմունք չի ցուցաբերվում ՆԱՏՕ-ի զխավոր քարտուղարի՝ Ենս Սթոլթենբերգի կողմից, ՆԱՏՕ-ն ոչ մի որոշում, վճիռ չի կայացնում իր անդամներից մեկին սանձելու համար: Մինչդեռ, երբ Թրամփը «զնաս բարովի—մնաս բարովի» պատժամիջոց է կիրառում Թուրքիայի նկատմամբ ու դրա արդյունքում, եկեք-տեսեք, ընդամենը չորս թուրք պաշտոնյա է տուժում, և ահա, վերջապես, հատուկ հայտարարություն է անում նույն լռակյաց Սթոլթենբերգը: Ավելի քան հինգ հազար հայ է զոհվել, իսկ նա կեսբերան անգամ չդատապարտեց նավթադոլարներով բուրոդ Բաքվին: Փոխարենը, ընդամենը չորս թուրք պաշտոնյայի են զրկում Ամերիկա գնալու հնարավորությունից, դրանց ֆինանսական ակտիվներն են սառեցնում և նման բաներ ... Այս բոլորը պետք է ըմբռնել, մարդկանց սառնասրտորեն բացատրել, որ ոչ ոք որևէ պատրանք չփայփայի կամ ինքնահանգստացման թմբիրում չլինի: Ավա՛ղ, ի դեմս Նիկոլի՝ մեր առջև է այն գործիքը, որով աշխարհաքաղաքական հայտնի կենտրոնն ուզում է կյանքի կոչել իր նպատակները, որոնց առաջին փուլը Ռուսաստանի Դաշնության օտարումն է Հարավային Կովկասից: Աստված մի արասցե, եթե դա հաջողվի, երկրորդը կլինի Հյուսիսային Կովկասը, որտեղ հիմնականում սունի մահմեդականներ են ապրում. Դադստան, Ինգուշեթիա, Չեչնիա, Կաբարդինո-Բալկարիա և այլն, և այլն: Երկրորդ փուլը Ռուսաստանի մասնատումն է: Հումբային սով է լինելու աշխարհում, որը, բնականաբար, Արևմուտքը կկարողանա հագեցնել միայն ու միայն անծայրածիր Ռուսաստանի ընդերքի անխնա շահագործմամբ:

Հ. — *Ճիշտ են հասկանում, որ «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ՝ հանուն նոր միության» շարժումը չի ներկայացնելու այլընտրանքային վար-*

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

չապետի թեկնածու՝ Նիկոլ Փաշինյանին կամ Վազգեն Մանուկյանին, այլ ներկայացնելու է ծրագիր և անվտանգության, փրկության ուղի:

Ա. Գ. – Միանգամյան դիպուկ հարցադրում է. նորից ու նորից եմ կրկնում՝ կարևորն այն է, որ մարդիկ հասկանան, թե մեր երկրի առջև ինչ մարտահրավերներ են առկա և որոնք են դրանց հաղթահարման, լուծման ճանապարհները, ով է այդ գործում մեր բնական դաշնակիցը (ները): Այս ամենը պարզելուց, հասկացնելուց հետո պետք է նոր արդեն ի հայտ գա գործիքը: Գործիք ասելով՝ նկատի ունեմ թե՛ վարչապետի ընտրությունը, թե՛ Ազգային ժողովի լուծարումը և թե՛ կոնկրետ անհատներին: Բնականաբար, մինչ համապատասխան ծրագիրը հրապարակելը, մանրակրկիտ բացատրելը, նորից եմ կրկնում, նույնիսկ նորընտիր ամենաանբասիր վարչապետը ոչ մի լավ բան չի կարողանա անել Ազգային ժողովի այս կազմով, որի անդամներն ինքնուրույն չեն, միշտ սպասելու են, թե ինչ կհուշեն օվկիանոսի այն ափից կամ Մառախլապատ Ալբիոնից, ինչ կիրահանգեն իրենց անել, ինչպիսի քայլեր ձեռնարկել, որոնք մշտապես բխելու են իրենց իսկ շահերից և հակացուցված կլինեն Հայաստանի Հանրապետության պետական, աշխարհաքաղաքական, վերջին հաշվով՝ պատմական շահերին:

АРТАШЕС ГЕГАМЯН: ЛЮДИ ДОЛЖНЫ ПОНЯТЬ, ЧЕГО ОТ НИХ ХОТЯТ, КРОМЕ СКАНДИРОВАНИЯ «НИКОЛ, ПРЕДАТЕЛЬ!»

Гость передачи «Иравунк TV» Арташес Гегамян
(29 декабря 2020 г., «Иравунк TV»)

ВЕДУЩИЙ. – Здравствуйте. В гостях у «Иравунк TV» – председатель партии «Национальное Единение» Арташес Гегамян. Спасибо, господин Гегамян, за то, что приняли приглашение. Сегодня было объявлено об инициативе «Сильная Армения с Россией: за новый союз», и шесть сил, которые являются членами и авторами оргкомитета, уже заявили об этом, в том числе партия «Национальное Единение». Сначала – об инициативе. Какой Вы ее видите, как она должна стать реальностью и каким образом?

АРТАШЕС ГЕГАМЯН. – Спасибо за приглашение. Сегодня, когда мы становимся свидетелями крайне опасных развитий в регионе, когда еще не преодолели чувства скорби от больших потерь, понесенных в Арцахской войне, проблема номер один, которую, естественно, должен решить так называемый политический класс Республики Армения (надежды на власть нет), – это гарантирование и обеспечение безопасности. Обеспечение национальной безопасности, безопасности государства только и только силами Армении, увы, невозможно. И невольно задаешься вопросом, а с кем, особенно учитывая те жестокие уроки, которые мы получили в результате войны, развязанной 27 сентября турецко-азербайджанским тандемом совместно с сирийскими террористами и длившейся до 9 ноября. И даже самый далекий от политики человек, если он не лишен логики, скажет: если бы не Российская Федерация, если бы не лично президент Российской Федерации Владимир Путин, к сожалению, мы с вами вместе стали бы свидетелями нового геноцида армянского населения, нового геноцида в Нагорно-Карабахской Республике, в этом регионе. И происходившие в последующий период события также вновь доказали одну простую истину – турецко-азербайджанские головорезы до сих пор не отказались от реализации своей и, в частности, заветной для Турции цели. А какова эта цель? Положить конец существованию Республики Ар-

меня, что даст возможность убрать 45-километровый армянский клин, вбитый между Нахиджеваном и сегодня уже перешедшими под контроль Турции и Азербайджана Зангеланом, Джебраилом и Кубатлы. А это будет означать осуществление их заветной мечты об основании Великого Турана от Гибралтара по Северной Африке вплоть до границы с Китаем, Синьцзян-Уйгурским автономным районом. Этот армянский клин для Турции – невыносимое препятствие для турко-азеров. Следовательно, нужно было сделать все, чтобы убрать его любой ценой. Попытались, к сожалению, эта попытка отчасти увенчалась успехом, поскольку они нашли предателей-единомышленников в лице действующих властей Республики Армения. Их цель – соединить Нахиджеван (то есть Турцию) с упомянутыми мною районами фактически осуществилась, и на 105-километровой арцахско-иранской границе в итоге могут быть размещены Вооруженные силы Турции. А эти силы есть не что иное, как войска НАТО. То есть в данном случае проясняется цель англосаксов и, почему бы нет, к сожалению, также Израиля – заблокировать их «занозу в глазу» – Иран. В данном случае имеет смысл еще раз, по-новому осмыслить, что означал повторяемый на протяжении двух-трех лет тезис Ильхама Алиева о том, что Зангезур, Ереван, Севан (по его словам – Гейча) – это древние азербайджанские земли и вопрос их принадлежности все еще окончательно не решен. В данном случае то, о чем я говорю, естественно, прекрасно знают российские аналитики, знают, что все это, эта реализация пантуранистских устремлений противоречит национальным, государственным интересам России. То есть помимо того, что мы – многовековые друзья с русскими, помимо того, что вместе с Российской Федерацией мы являемся членами ОДКБ и ЕАЭС, помимо того, что геополитические вызовы объединяют наши интересы, становится актуальным включение Армении в состав Союзного государства Россия и Беларусь в качестве суверенной страны, что, безусловно, основательно решит вопросы безопасности Республики Армения и, почему бы нет, Республики Арцах. Для того чтобы сделать эти вопросы доступными и понятными для самых широких слоев нашего населения, призвано то движение, о создании которого на днях был подписан учредительный документ. Мы, учредители этой инициативы, обозначили стоящие перед страной вызовы и задачи и обосновали, что их решение возможно только и только благодаря членству Армении именно в этом Союзном государстве. И сегодняшняя встреча с журналистами была посвящена разъяснению этих вопросов.

В. – Подхватит ли Россия эту идею?

А. Г. – Вы задаете совершенно уместный и очень актуальный вопрос – подхватит ли Россия эту идею? Давайте вместе порассуждаем. Буквально неделю назад турецкий султан Реджеп Тайип Эрдоган выступил с инициативой о заключении союза между Грузией, Арменией, Азербайджа-

ном, Ираном, Турцией и Россией. Этот союз, если он будет заключен, фактически выдавливает из региона Южного Кавказа Евросоюз и Соединенные Штаты Америки. Потому что если будет союз между упомянутыми шестью суверенными государствами, уже европейцам и американцам здесь нечего будет делать. Естественно, что с таким положением никогда не смирится ни Евросоюз, тем более не смирятся Соединенные Штаты Америки, тем более не смирится Израиль, потому что у него нет вражды с Арменией или с Грузией, или с Азербайджаном, а есть непримиримые противоречия с Исламской Республикой Иран. Между тем, входя в этот Союз шести государств, Иран будет защищен в известном смысле этого слова. Я почему упомянул об этом. Естественно, чтобы сделать невозможным установление более или менее стабильного мира в регионе, надо будет расшатать изнутри еще не состоявшийся союз. А каким образом? Дестабилизируя ситуацию в одной из стран-участниц этого предполагаемого союза. В числе претендентов на дестабилизацию это Иран (в основном) и это Республика Армения, потому что у Грузии весьма тесные межгосударственные отношения и со странами Евросоюза, с одной стороны, и с Соединенными Штатами Америки – с другой стороны. Более того, на повестке вхождение Грузии в Североатлантический блок, в НАТО. Стало быть, будет сделано все, чтобы дестабилизировать Армению, потому что в Иране, это куда более сложно, там очень жестко пресекаются любые антиправительственные действия. А в Армении для этой дестабилизации у них есть своя «пятая колонна» – соросовцы. Это люди, которые на протяжении полутора-двух десятилетий финансировались со стороны фонда «Открытое общество – Армения», который имеет широко разветвленную сеть интернет-телевидения, интернет-медиа и буквально вдальбывает в сознание неискушенных, особенно молодых людей, да и людей, которые в принципе далеки от политики, самое что ни есть враждебное восприятие России. Даже то, что благодаря вмешательству России, решительным и последовательным действиям президента России Владимира Путина предотвращен геноцид армянского населения Арцаха, они используют против России и сейчас в повестку дня включили посыл, дескать, Россия преследует единственную цель, лишить суверенитета, лишить государственности два армянских государства. И вся их системная работа глубоко продумана, то один телеканал говорит одно, другой совершенно противоположное, а третий выдвигает другие аспекты межгосударственных взаимоотношений, но когда все это суммируешь, если ты неискушен в вопросах геополитики, то невольно приходишь к приватному мнению, что это вмешательство России не было спасением Армении и армянского народа от геноцида, который уже был на стадии реализации азеро-турецкой военщиной и сирийскими боевиками-террористами. А между тем знающие суть вопроса эксперты отмечают, что единственной панацеей от

всех бед, единственный надежный заслон предотвращения подобного катастрофического развития для судеб армянской государственности является Россия, является именно вхождение Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии. А воспримет ли Россия это так, как надо? Поверьте, в России очень много трезвых, я бы сказал, светлых умов, которые четко представляют всю опасность экспансионистской политики Турции в регионе, которые прекрасно понимают цену всем турецким сладчайшим обещаниям. Будь они новы, не было бы до этого на протяжении последних двух-трех столетий тринадцати русско-турецких войн. И только благодаря мудрости политики российского руководства, его дальновидности своими действиями они опережают на шаг-два действия турецких стратегов, которые, конечно же, не самостоятельны. Ведь спецслужбы Великобритании и Соединенных Штатов Америки имеют тщательно разработанные технологии разрушения государств посредством цветных революций или сетецентрических войн, и они их приводят в действие. Чтобы было понятно нашим зрителям, в чем моя уверенность, на чем основывается она, что имею в виду, говоря, что Россия это поймет? Ваш покорный слуга в течение последнего месяца написал несколько статей, которые изначально были опубликованы информационным агентством REGNUM, и затем в русскоязычной версии на интернет-портале газеты «Иравунк». И что самое интересное, по прошествии нескольких дней те же статьи оказались на неофициальном сайте президента России putin-today.ru. Пожалуйста! А почему я придаю такую важность этим публикациям именно на неофициальном сайте президента России? Потому что в них раскрыта вся коварность турецкой дипломатии, нацеленная на создание Великого Турана, что чревато опасностью для Российской Федерации и требует отнестись к этому весьма скрупулезно. А между тем имеет место некоторая, скажем так, расхлябанность с учётом того, куда денется Турция – если что не так, то завтра-послезавтра «Колибри» с Каспийского моря полетят уже не в Сирию, а в Стамбул. Министр иностранных дел СССР Андрей Андреевич Громыко в 70-х годах XX века во время встречи с журналистами в Белом доме США на вопрос об ультиматуме Турции о закрытии перед флотом СССР проливов Босфор и Дарданеллы сказал, что тогда у Советского Союза не останется ничего другого, как залпами ракет «прорыть» новый канал, соединяющий Черное море со Средиземным, в силу чего, после соответствующих взрывов, Стамбул просто может оказаться под водой. Сегодня же Россия обладает куда более грозным оружием, чтобы сделать то же самое сейчас. Но стоит ли дело доводить до этого? И вот упомянутые публикации, повторяю, в putin-today.ru, ясно обозначают далеко идущие экспансионистские намерения теперешнего турецкого руководства, где четко просматриваются цели азербайджанского султаната, доходящие вплоть до захвата территории Зангезура, уж не говоря о Ере-

ване и Севане. Конечно же, это и явный месседж нам о том, что надо уметь отличать дипломатические оценки, данные российским руководством туркам, от подлинных государственных, национальных интересов Российской Федерации в нашем регионе, полностью созвучных чаяниям армянского народа по вопросам обеспечения национальной безопасности обоих армянских государств. Благодарен за то, что на вопрос, озвученный Вами, я смогу ответить именно на русском, тем самым обеспечив возможность того, чтобы наши многочисленные друзья в России в данном случае услышали из уст одного из соучредителей движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз!», какими геополитическими ориентирами руководствуемся мы и какие цели преследует движение.

В. – Господин Гегамян, можно сказать, что у нас так или иначе не было большого выбора, не так ли? В сложившейся ситуации мы должны либо стать, так сказать, турецким вилайетом, либо иметь равноправный союз с Россией. А если и это не получится, останется сохранение нашего существования в статусе российской «губернии»?

А. Г. – Вы делаете совершенно уместное наблюдение, и ответ на него следующий: да, в сложившейся геополитической ситуации и в условиях подобного ожидаемого развития событий, когда, как я уже сказал, Евро-союз и Соединенные Штаты фактически были вытеснены из региона, однако не приходится сомневаться, что они делают все возможное, чтобы вернуться, более того, другой альтернативы противостоять пантурсистским устремлениям Турции, кроме членства Республики Армения в Союзном государстве России и Беларуси, нет. Еще точнее, альтернатива сказанному одна – война, которая, понятно, будет чревата серьезнейшими потерями, вплоть до гибели государственности Республики Армения. Альтернативой, повторяю, является война, и мы должны днем раньше донести до наших граждан все наши размышления, суметь посредством телевидения, других СМИ, а также во время непосредственных встреч с людьми объяснить, обосновать, что наше предложение – это глубоко осознанный и единственный шаг, который гарантирует существование двух армянских государств. Ну а что касается утраты суверенитета, то, к сожалению, об этом утверждения делают люди, которые не ознакомились, не изучили принятый 8 декабря 1999 года основополагающий «Договор о создании Союзного государства России и Беларуси». В параграфе 1, Статьи 3 (состоит из двух параграфов) этого документа четко сформулировано, что речь идет о союзе двух суверенных государств – России и Беларуси, которые продолжают оставаться суверенными, в то же время обязуясь неукоснительно выполнять принятые взаимные обязательства. Значит, речь идет именно об объединении суверенных государств. Естественно, когда ты уже составляешь часть союзного государства, единения России, Беларуси и Армении, то будешь чувствовать себя гораздо бо-

лее защищенным: ведь речь идет о государстве, которого прежде не было. Когда Российская Федерация посредством своих военно-космических сил бомбила базы туркоманов и игиловцев на севере Сирии, она говорила: «Мы не можем позволить, чтобы террористы подошли так близко к нашим границам». Напомню, что расстояние с севера Сирии до границы с Дагестаном по прямой линии составляет 450 километров, и если Россия на расстоянии 450 километров нейтрализует силы противника, то, естественно, если в Зангезуре, в 10 километрах по ту сторону от Гориса кто-то попытается предпринять какой-либо шаг, сразу будет сровнен с землей, поскольку дело уже дойдет до опасности, угрожающей союзному государству. Нагорно-Карабахская Республика, в данном случае Арцах, хотя бы в течение ближайших пяти лет будет находиться под защитой, поскольку там, согласно совместному заявлению от 9 ноября, размещены российские миротворческие силы, которые, безусловно, никогда и ни при каких обстоятельствах не позволят азербайджано-турецким бандформированиям или сирийским террористам предпринять какие-либо действия, подвергая опасности мирную жизнь населения.

В. – Господин Гегамян, как выяснилось, за 26 дней до войны генеральный секретарь ОДКБ Станислав Зась проинформировал Армению о возможном развитии событий, сценариях и о том, что мы должны делать. Однако об этом, по сути, власть молчала и в течение 44-х дней так и не обратилась в ОДКБ. Как Вы считаете, можно ли было каким-либо образом предотвратить все то, что произошло, или хотя бы выйти из ситуации с минимальными потерями?

А. Г. – В условиях этих властей это не только было ожидаемо, но и стало прямым результатом решения, которое два с половиной года назад коллективный Запад в лице Великобритании и Соединенных Штатов осуществил посредством Турции. Все это было предусмотрено для того, чтобы турки смогли оккупировать армяно-иранскую границу. Под границей в данном случае я имею в виду зону безопасности Нагорно-Карабахской Республики – Зангелан, Джебраил, Кубатлы, граничащую с Исламской Республикой Иран. 105-километровая сухопутная граница. Им, в первую очередь туркам-азерам, а еще больше – англичанам, американцам и Израилю крайне необходимо было разместить там войска НАТО. Турция, как мы знаем, является членом НАТО, и контроль над этим регионом альянс осуществляет посредством Турции. Следовательно, все было спрогнозировано и продумано заранее. Привести к власти в Республике Армения антинациональные элементы, всячески способствовать им, применить давно разработанные технологии цветных революций в финансовой, информационной, во всех остальных сферах. Вспомните их применение на украинском Майдане, «Революцию роз» в Грузии или «Революцию тюльпанов» в Кыргызстане. Отшлифовали, откристаллизовали все

недостатки, поэтому с легкостью произошло то, что произошло. А почему именно Никола привели к власти? Еще в 2001 году в редактируемой им газете «Айкакан жаманак» он написал: что это вы говорите об освобождении Нагорного Карабаха, о создании там зоны безопасности, когда не можете защитить Армению? То есть еще тогда он не только сказал, написал, но и после этого Вы не увидите ни одного выступления, в том числе после того, как он стал премьер-министром, где он опроверг бы этот свой тезис. Не было этого. Более того, на одном из заседаний Национального Собрания депутат Арман Сагателян просто процитировал его слова, принес, показал отскерокопированный номер газеты. Ваш покорный слуга неоднократно писал обо всем этом. К счастью, это тот случай, когда в отличие от иных политических деятелей, которые, исходя из конъюнктуры, нынче бездоказательно утверждают, что они, мол, еще когда об этом говорили, в то время как ранее я это неоднократно письменно подтверждал. Увы, сегодня мало кто помнит, когда, кто и что говорил и писал об этом. Хорошо еще, что Ваш покорный слуга каждый год публикует все свои выступления в отдельной книге. Это мой сборник статей и телевизионных выступлений за 2019 год, 17-й по счету. В нем не раз речь идет о всех тех вопросах, которые я и сейчас озвучиваю. Более того, уже тогда я озаглавил одну из своих статей «Армения и армяне надежно защищены рядом с Россией». Я хотел сказать, что наша государственность вступает в крайне ответственный этап, этап, когда мы в первую очередь должны гарантировать и обеспечить национальную, государственную безопасность, и конечной целью всех наших действий должно быть по возможности безболезненное решение этой задачи. И наше движение направлено именно на это. И, естественно, у него будет многообещающее будущее, поскольку оно исходит не из интересов той или иной партии, тех или иных политических групп и группировок, тех или иных организаций, щедро финансируемых из антинациональных карманов. Оно исходит из задач по обеспечению плодотворной жизнедеятельности Республики Армения и Республики Арцах. Поэтому нам предстоит выполнить большую работу, дел очень много, и я глубоко убежден, что для Армении и Арцаха наступит рассвет. И этот рассвет придет не с Востока, солнце для нас восходит с Севера.

В. – Господин Гегамян, почему «Движению за спасение родины» не удалось спасти Родину? По сути, народ не объединился, не мобилизовался ни вокруг этого движения, ни, собственно, вокруг власти, не так ли?

А. Г. – Вы знаете, давать оценки действиям, взглядам моих коллег по политическому полю в ходе одной телепередачи с моей стороны было бы несерьезно и неправильно изначально. Но одно могу сказать точно: любое движение, любое политическое движение, особенно объединение партий, обречено на успех только в том случае, если ставит перед собой сверхзадачу, и этой сверхзадачей формулируется императив националь-

ной безопасности, государственной безопасности. Императив национальной, государственной безопасности должен включать военную безопасность, информационную безопасность, продовольственную безопасность, экономическую, учебно-образовательную, научно-культурную безопасность. Когда все это четко сформулировано, под каждым из этих составляющих должно быть указано, посредством кого возможна его реализация. Возьмем, к примеру, военную безопасность. Так, есть НАТО, есть ОДКБ. Есть Турция – член НАТО. Есть Российская Федерация вместе с Арменией – члены ОДКБ. Итак, мы отметили, что здесь, в этом вопросе Россия является нашим главным союзником. Возьмем экономическую безопасность! Я буду краток (у меня, конечно же, есть детальный анализ). Посмотрим на объемы товарооборота Армении: 40 процентов и даже больше выпадает на долю ЕАЭС, из коих от 36 до 38 процентов – на долю России. Речь идет о товарообороте. Если взять экспорт и импорт в Армению, то опять же на Россию приходится от 30 до 40 процентов. Это означает, что наша сверхзадача – расширить этот рынок, чтобы мы могли экспортировать больше нашей продукции, могли импортировать по более выгодной цене, в частности, энергоносители, в которых мы сильно нуждаемся. Значит, здесь также отметим Россию. Информационная безопасность. В свете того, что я сказал, мы с Вами вместе видим все плюсы и, почему бы и нет, также возможные опасности. И исходя из этого говорим: в плане всех этих плюсов и, возможно, минусов какой инструмент необходим армянской государственности, чтобы по возможности без минусов преодолеть любую опасную ситуацию? Инструмент будет заключаться в формировании таких законодательных и исполнительных органов, которые по своим программным геополитическим подходам будут приемлемы для Российской Федерации. Почему именно Российской Федерации и в первую очередь Российская Федерация? Ответ – упомянутый мною анализ. Между тем картина у нас сегодня прямо противоположная. Наш премьер-министр русофоб, подавляющее большинство в нашем Национальном Собрании составляют соросовцы, оплотом которых, с одной стороны, являются упомянутые мною соросовцы, с другой стороны – тоталитарная агрессивная религиозная секта «Слово жизни» и, с третьей стороны, ЛГБТ-сообщество. Естественно, все это надо разъяснить народу и сказать, что проблема не в том, что Никол должен уйти, проблема в том, что присутствие Никола и упомянутой мною команды объективно приведет к гибели государственности Армении. Слышали ли Вы этот анализ от наших коллег? Они организуют митинги, дают предметные, активные, смелые, очень острые оценки. Так можно продолжать бесконечно, более подробно говорить об упомянутых мною упущениях, бороться с последствиями. Но о причинах должным образом не говорится. Почему? Должно быть, некоторые политические силы имеют другие геополитические восприятия, о

которых они просто не могут говорить вслух, не могут признаться, что есть только и только Россия, что, по их представлениям, Армении необходимо еще больше сблизиться с Европой, другие же говорят, дескать, возьмем путь развития, взявшись за руки с Соединенными Штатами или с так называемым коллективным Западом.

В. – Вазген Манукян говорил, что именно Россия является удобным «партнером».

А. Г. – Вы знаете, удобным может быть коммерческий партнер. А когда речь идет о судьбе и участии государства, есть Россия как гарант безопасности, как обеспечивающий безопасность союзник, а не «партнер». Если не она, то кто? Ответа на этот вопрос не дается. А люди, как бы далеки они ни были от геополитических анализов, инстинктивно чувствуют, понимают, их генетический код подсказывает им, что это Россия. Не говоря уже о другом небольшом, то есть никак не маленьком, а серьезном вопросе! Сегодня речь идет о чистых денежных поступлениях, перечисляемых физическими лицами из-за рубежа в Армению посредством банковской системы: 50 (и более) процентов из них поступают из России. То есть люди, наши соотечественники, работают в России, определенную часть своей зарплаты отправляют своим родственникам, друзьям. В этом году приток доллара (данные за первые десять месяцев есть в Справочнике Центрального банка) в сравнении с тем же периодом 2019 г. уменьшился на 213,9 млн долларов. Да, чистый приток денежных средств из России, но опять же по объему первенство принадлежит России. Иными словами, потеряв этот источник, этот рынок рабочей силы, лишились притока определенного объема денежных средств. То есть наши соотечественники едут в Россию, обеспечивают себя работой, а когда мы теряем этот рынок рабочей силы, страна оказывается в тяжелом финансовом состоянии, поскольку образуется огромный дефицит платежного баланса в экономике, лишаясь чистых притоков денежных средств из России в размере 213,9 млн долларов за эти десять месяцев. Вместе с тем отсутствие инвестиций наряду с отрицательным сальдо торгового баланса, за десять месяцев имели 1 млрд 400 млн долларов, следовательно, приведет к тому, что у Армении не будет денег для выплаты долгов, и это в том случае, когда она накопила 8 млрд 400 млн долларов внешнего государственного долга. А если нет валюты, что она должна делать? Должна включить станок, печатный станок, печатать деньги, и если напечатает, не обеспечив товарного покрытия, не говоря о золотом запасе, от которого мы давно отказались, естественно, произойдет девальвация драма, а это автоматически, пропорционально девальвации, повысит розничные, потребительские цены на импортируемые товары, то есть будет инфляция, а инфляция, как ее называют экономисты, принесет с собой дополнительный «налог на бедность». То есть еще более ухудшится социальное положение,

уровень жизни людей. Поскольку если сегодня, по официальным данным, бедность по одной из методологий составляет 23 процента, она станет вдвое больше. В этом случае люди, чтобы не умереть с голоду, должны искать пути спасения. А они ведут к гастарбайтерской работе в России, что, в свою очередь, приведет к оттоку нашего населения из республики. Когда анализируешь все эти вопросы, приходишь к единственному выводу: альтернативы сближению с Россией нет, в противном случае это будет означать, что либо ты изначально выполняешь политический заказ той или иной внешней силы, либо не вникаешь в причинно-следственные связи, не считаясь с которыми не можешь защитить страну. К сожалению, я не слышал каких-либо геополитических или экономических анализов (и не только анализов), оценок об этом, написанных на бумаге. Хотя цели блока 17-ти, безусловно, честные, и их задача – днем раньше убрать Никола, о чем я, кстати, неоднократно писал со дня его назначения. Слава Богу, есть мои сборники, в том числе, к счастью, публикации Российского федерального информационного агентства REGNUM. Но с течением времени голову поднимают эмоции, которые имеют привычку притуплять объективное восприятие реалий. Такова жизнь: когда чувствительность в борьбе за хлеб насущный слегка отодвинулась на второй план, существенно сократилось число недовольных. Если выводил людей на улицу, должен суметь (и это самая сложная задача) не только словами объяснить каждому, как говорил Никол, что решать будешь ты. Сказать, например, граждане Апарана, перед вами поставлены эти, эти и эти задачи конкретно в сфере сельского хозяйства или в малом бизнесе или где-то еще и сказать так, чтобы каждый понял, чего от него хотят, кроме скандирования «Никол, предатель!». Понял, что он должен нести ответственность, что он тоже должен участвовать в спасении страны, не лозунгами, а в предусмотренной непосредственно для него, понятной и доступной конкретно ему сфере. Если нам удастся сделать это, то будьте уверены, что мы без каких-либо потрясений выведем государственность Республики Армения в безопасную гавань.

В. – Что будет с Арцахом? Каково видение движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз». Кандидат на пост премьер-министра от «Движения по спасению Родины» Вазген Манукян говорит о реванше. Есть ли у Вас представление, каким путем и как?

А. Г. – Это видение, когда ты знаешь о судьбе целого государства, а в нашем случае – судьбе двух государств, их будущем, и если твое видение имеет основания стать реальностью, об этом не должны говорить, сообщать кому попало, а говорить кому надо. Естественно, что речь не об азерах и турках, а стратегах цветных революций, которые все фиксируют и анализируют и, будьте уверены, они на месте найдут противоядие, и «вводить» его будут также и те, кто просто ненавидит Никола Пашиняна,

наивно не осознавая, что таким образом, наоборот, в данном случае продлевает не столько жизнь премьер-министра, сколько жизнь николизма и расстановку породивших их сил. Я имею в виду силы в Национальном Собрании и в исполнительной власти – в правительстве.

В. – В этом смысле согласны ли Вы с оптимизмом Виталия Баласаняна о том, что, тем не менее, есть возможность вернуть территории?

А. Г. – Виталий Баласанян – один из тех исключительных боевых командиров, который блестяще владеет сложившейся в Арцахе военно-политической и военно-географической ситуацией. Он серьезный человек, и в дополнительном самоутверждении не нуждается. И отнюдь не случайными были его слова: придет время, и я скажу. То есть в плане восприятия будущего Арцаха, нашей общей страны мы видим, что он проявляет трезвый подход. Придет время, и он скажет. Во всяком случае, должны признаться, что это будет возможно в том числе тогда, когда мы вместе с вами станем свидетелями того, как Реджеп Тайип Эрдоган на пути своих имперских амбиций будет допускать непростительные ошибки, какими будут его шаги, с одной стороны, по отношению к Российской Федерации и с другой стороны – Соединенным Штатам и Евросоюзу. А этот день наступит, поскольку до какой степени подлым, коварным должен быть человек, чтобы во время военного парада в Баку позволить себе сказать: да светятся и возрадуются души Энвера-паши и Нури-паши, этих палачей армянского народа, поощряя их последователей, которых, уверен, постигнет такая же участь, которой удостоились те же Энвер, Нури и Джемаль, то есть придет конец новому взыванию к памяти неоосманской империи – готовящейся для мира кошмарной мечте.

В. – Мы подводим итоги года и, согласно протоколу, Никол Пашинян выступит с новогодним посланием, так ведь? Несмотря на то что все говорят, что Новый год должны отметить без него, как долго еще продержится эта власть, дадут ли внеочередные выборы этой власти возможность воспроизводства?

А. Г. – Знаете, иногда, волей-неволей наши уважаемые СМИ искусственно повышают потерянный рейтинг Никола Пашиняна. Если 17 партий постоянно говорят то же самое, что и обычный гражданин, да уходи же ты ... Но здесь лозунг номер один не этот, а тот, чтобы решить вопрос спасения армянской государственности, обозначить необходимые, неотложные действия, которые нужно предпринять на этом пути. И в числе этих действий если не первым, то уж точно вторым действием должно быть отстранение Никола от власти, роспуск Национального Собрания и организация новых парламентских выборов. Говорят «без Никола», ну хорошо, Никол ушел, пришел не опорочивший себя порядочный человек, и как Вы думаете, создадут ли соросовцы, составляющие большинство в Национальном Собрании, удобные условия для того, чтобы он спокойно

действовал? Разумеется, нет. Наоборот, они сделают все возможное, чтобы ему не удалось ничего сделать, чтобы сказать: вот видите, вы упрекали Никола, не этот ли ваш гарант успеха? Поэтому мы должны видеть хотя бы на пару шагов вперед, и вопрос роспуска Национального Собрания должен стать сверхзадачей, ибо, согласно действующей Конституции, мы – парламентская страна, и решающим является слово парламента. Другое дело, что сегодня он отодвинут на второй план, поскольку почти всех их выбирал Никол под диктовку Сороса, соответствующих западных посольств. Мы должны правильно сориентироваться, хотя, конечно, времени мало, или, как говорят, народ настолько возбужден, что может сделать неправильный выбор. И политические силы для того и существуют, чтобы в этой напряженной ситуации смогли найти ключ к сердцу и сознанию каждого гражданина. Найти, поговорив с людьми на понятном им языке и оставив выбор за ними – увидеть с Николом гибель Армении или без него добиться спасения и возрождения Армении. Это уже вопрос грамотно построенной политической борьбы. Будет ли легко? Конечно, нет. Ведь Никол всего лишь инструмент в арсенале упомянутых мною геополитических центров, которого используют соросовцы, всевозможные институты, именуемые себя демократическими, увы, и НАТО тоже. Почему я сказал «увы»? Потому что вы можете себе представить, когда страна-член НАТО Турция вовлекает террористов в азербайджано-арцахскую войну, какого-либо негативного отношения со стороны генерального секретаря НАТО Йенса Столтенберга мы не видим, НАТО не принимает ни одного решения или вердикта для обуздания одного из своих членов. Между тем, когда Трамп вводит санкции в отношении Турции и в результате, видите ли, страдают всего четыре турецких чиновника, тот же молчаливый Столтенберг, наконец, делает специальное заявление. Погибло более пяти тысяч армян, а он даже полусловом не осудил благоухающий нефтедолларами Баку. Вместо этого они лишают возможности поехать в Америку всего четырех турецких чиновников, замораживают их финансовые активы и тому подобное ... Все это нужно понять, хладнокровно объяснить людям, чтобы никто не испытывал каких-либо иллюзий или успокаивал себя. К сожалению, в лице Никола перед нами инструмент, с помощью которого известный геополитический центр хочет воплотить в жизнь свои цели, первый этап которых – отчуждение Российской Федерации от Южного Кавказа. Не дай Бог, если это удастся, следующим будет Северный Кавказ, где в основном проживают мусульмане-сунниты: Дагестан, Ингушетия, Чечня, Кабардино-Балкария и так далее. Второй этап – расчленение России. В мире будет сырьевой голод, который, естественно, Запад сможет утолить только и только за счет нещадной эксплуатации бескрайних российских недр.

В. – Правильно ли я понимаю, что движение «Сильная Армения с Россией: за новый союз»» представит не альтернативного Николу Паши-няну или Вазгену Манукяну кандидата в премьер-министры, а программу и путь безопасности, спасения?

А. Г. – Абсолютно меткий вопрос. Я снова и снова повторяю: важно, чтобы люди поняли, какие вызовы существуют и каковы пути их преодоления и решения, кто наш естественный союзник(и) в этом деле. Когда все это будет выяснено и доведено до людей, появится инструмент. Под инструментом я имею в виду как выборы премьер-министра, так и роспуск Национального Собрания РА и конкретных людей. Естественно, прежде чем обнародовать соответствующую программу, подробно объяснить, опять же повторяю: даже самый безупречный новоизбранный премьер-министр не сможет сделать ничего хорошего с нынешним составом Национального Собрания РА, члены которого не самостоятельны, они всегда будут ждать, что им подскажут из-за океана или из Туманного Альбиона, что укажут делать, какие шаги предпринимать, которые всегда будут исходить из их собственных интересов, противоречащих государственным, геополитическим и, в конечном счете, историческим интересам Республики Армения.

СОЮЗНОМУ ГОСУДАРСТВУ РОССИИ, БЕЛОРУССИИ И АРМЕНИИ В ДОБРЫЙ ПУТЬ

Аннотация

Союзное государство России, Белоруссии и Армении обнулит пантунанистские бредни неоосманского султана Реджепа от захвата Мегринского христианского клина, разъединяющего исторический армянский Нахиджеван (отошедший с благословения идеологов мировой революции в лице наркоминдела РСФСР Георгия Чичерина, подписавшего 16 марта 1921 года капитулянтский Московский договор между Россией и Турцией, к Азербайджану) от Зангелана, Джебраила и Физули, захваченных турецко-азербайджанской военщиной и сирийскими наемниками-террористами у Нагорного Карабаха в ходе Карабахской войны.

28 декабря 2020 г. лидеры партий «Национальное Единение», «Союз «Конституционное право», «Реформисты», «Справедливость и процветание», глава организации «Союз крымское ополчение» и председатель фонда «Благочестивое поколение» (Арташес Гегамян, Айк Бабухян, Ваан Бабаян, Гай Петросян, Армен Мартоян, Ваграм Мкртчян) объявили о создании Организационного комитета (далее – Оргкомитет) по созданию движения, целью которого является всемерное содействие вхождению Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии путём проведения кропотливой работы по разъяснению широким слоям населения РА выстраданной многими поколениями армян истины, что Армения сильна и безопасна только в тесном союзе с Россией. Более того, Оргкомитетом было принято заявление (далее Заявление), в котором подробно объяснялось, что независимость и суверенитет Республики Армения будут надежно защищены и гарантированы только и только в более тесном военно-политическом и экономическом союзе с братской Россией, именно в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии. Актуальность и жизненную востребованность этого вывода ваш покорный слуга, уважаемый читатель, попробовал изложить в статье «Армения сильна и в безопасности только в тесном союзе с Россией», опубликованной 23 декабря 2020 года на интернет-портале ИА REGNUM.

Уважаемый читатель, для полноты картины, сложившейся в информационном поле Армении, заметим, что после опубликования Заявления Оргкомитета по организации движения под девизом «Сильная Армения с Россией: за новый союз» мы стали очевидцами весьма и весьма интересных процессов, как то: Заявление Оргкомитета о целях организации движения стало своего рода лакмусовой бумажкой. Так, многие партии, общественные организации, оппозиционные движения, политические обозреватели, которые до принятия Заявления позиционировали себя сторонниками углубления стратегического союза Армении с Россией, выражаясь на литературном языке, либо замолчали в тряпочку, либо ополчились против учредителей Оргкомитета и поставленных им целей. Причём в качестве аргумента нашими оппонентами, как страшилка, неоднократно тиражировались причитания о «продаже национальных интересов», «об угрозе потери суверенитета и независимости РА» и далее с таким же содержанием. Первое, о чём я подумал, так это полное незнание ими основных положений Договора между Российской Федерацией и Республикой Беларусь от 08.12.1999 «О создании Союзного государства» (далее – Договор) или абсолютное непонимание ими сути Статьи 3 Договора, который гласит: «1. Союзное государство базируется на принципах суверенного равенства государств-участников, добровольности, добросовестного выполнения ими взаимных обязательств. 2. Союзное государство основано на разграничении предметов ведения и полномочий между Союзным государством и государствами-участниками». Вместе с тем навёл на грустные размышления и факт замалчивания Заявления Оргкомитета также и со стороны масс-медиа РА, которые весьма широко информировали армянских читателей о тексте поздравления с Новым годом, направленного президентом России глубокоуважаемым Владимиром Владимировичем Путиным второму президенту РА Роберту Кочаряну. Между тем сам факт новогоднего поздравления не мог не вызвать чувства удовлетворения у подлинных сторонников российско-армянского стратегического союза. Повторюсь, что замалчивание этими же масс-медиа Армении нашей инициативы, к сожалению, наводит на определенные, прямо скажем, тревожные размышления, как то: то ли это монополизация за собой (а скорее, их владельцами и кураторами) права на исключительность в вопросах оглашения курса на углубление стратегического союза России и Армении, то ли боязнь быть «наказанными» со стороны неких кураторов объединенного Запада за подобные их симпатии, то ли проявление на практике узколобой политической ревности. Впрочем, не это главное. Вопрос в другом, а именно: с какой программой действий Оргкомитет выступит в ближайшее время относительно своих конкретных шагов по созданию условий, способствующих вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии (далее – Программа).

Я думаю, что наши читатели, особенно в РА, согласятся с той мыслью, что на современном этапе нашей жизни наиглавнейшей задачей политического класса и граждан Армении является осмысление угроз национальной безопасности и их нейтрализация, что, несомненно, есть обязательное условие сохранения армянской государственности. Несколько подробнее остановимся на этих вопросах, в частности на вопросах защищенности жизненно важных интересов личности, общества и армянского государства в различных сферах жизнедеятельности от внешних и внутренних угроз, что является неременным условием обеспечения устойчивого развития Республики Армения.

Естественно, что прежде всего мы должны задаться вопросом: в чём, собственно, заключаются национальные интересы РА в наше полное тревог и опасностей время, в состоянии ли силы национальной безопасности Армении – Вооруженные силы, органы нацбезопасности, службы по преодолению опасных последствий при чрезвычайных ситуациях справиться с этими задачами. Или же в условиях сложившихся реалий – нахождения на ответственных должностях законодательной и исполнительной властей РА оборотней, откровенно враждебных самому существованию армянской государственности, деятельность которых направляется с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Возникает резонный вопрос: а в состоянии ли они и позволят ли им их кураторы справиться с возложенными на них Конституцией РА обязанностями. Уже не приходится говорить о гнилой подпорке властей в лице последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и активистов ЛГБТ-сообщества. Здесь сам факт их наличия во власти или в окол властных структурах может свести на нет, к примеру, сохранение государственной, служебной и коммерческой тайны со всеми вытекающими из этого пагубными последствиями. Именно с учетом этих реалий в условиях современной Армении особую актуальность приобретают вопросы обеспечения единой государственной политики по обеспечению национальной безопасности. Один тот факт, что секретарем Совета безопасности РА является отпетый соросовский стипендиат, лично известный выдвиженец Transparency International Армен Григорян, красноречиво говорит о крайней затруднительности, практической невозможности обеспечения единой государственной политики в области обеспечения национальной безопасности.

Согласитесь, уважаемый читатель, что даже этот неполный перечень вышеприведенных вопросов свидетельствует о большой сложности обеспечения эффективности и оптимальности мер по обеспечению национальной безопасности Республики Армения, что, безусловно, должно быть тщательно проработано в Программе. А если к этому добавить, что во главе правительства РА находится полностью неадекватный занимаемой должности человек по имени Никол Воваевич Пашинян, нежно именуемый

в народе Николом-предателем, то признаем, что следование изложенным выше основным принципам национальной безопасности в условиях современной Армении представляется весьма и весьма проблематичной задачей. Более того, достижение конечной цели нашего движения – вхождение Армении в Союзное государство России и Белоруссии предполагает общность, идентичность основных принципов обеспечения национальной безопасности трёх независимых суверенных государств – членов Союзного государства. Убежден, что весь комплекс вышеприведенных задач и предложений по их реализации в обязательном порядке должен быть положен в основу Программы движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз». Думается, что следующим нашим действием будет выработка такой концепции национальной безопасности РА, которая, несомненно, будет созвучна с главными постулатами аналогичной концепции Российской Федерации, как то: 1) предотвращение угроз по всему их спектру; 2) территориальная целостность страны; 3) сохранение гражданского мира, свободы и прав; 4) интересы России в политической и геополитической сфере; 5) экономические интересы.

Детализируем каждый из этих основополагающих слагаемых национальных интересов применительно к Армении.

Предотвращение угроз по всему их спектру. Прошло уже около двух месяцев со дня принятия трехстороннего Заявления президента Российской Федерации Владимира Путина, президента Азербайджана Ильхама Алиева и премьер-министра Республики Армения Никола Пашиняна о прекращении огня в Нагорном Карабахе (далее – Документ). Заметим, что принятие данного Документа и вхождение в карабахский регион миротворческих сил России стало единственно возможным средством спасения населения Нагорного Карабаха (Республики Арцах) от геноцида, за что хочется ещё раз выразить глубокую благодарность руководству Российской Федерации, лично президенту России Владимиру Владимировичу Путину за проявление в столь сложной геополитической обстановке, в которой уже не первый год пребывает регион Большого Ближнего Востока, в том числе и регион Южного Кавказа, государственной воли по принуждению турецко-азербайджанских ястребов во главе с новоявленным неоосманским султаном Реджепом Тайипом Эрдоганом и апшеронским султаном Ильхамом Алиевым к миру. Особо отметим, принуждением к миру. И этот мир был достигнут в условиях последовательного и непрекращающегося подстрекательства руководителей спецслужб США и Великобритании, а также при нескрываемой заинтересованности государства Израиль в создании обстановки напряженности, нестабильности и хаоса на южных рубежах России, особенно вдоль 105-километровой границы Исламской Республики Иран в районе Зангелана, Джебраила и Физули, территорий, которые до развязывания азербайджанско-турецкой военщиной войны против Нагор-

ного Карабаха контролировались Армией обороны Арцаха. Не приходится сомневаться, что в самой ближайшей перспективе на этом участке ирано-азербайджанской границы разместятся военные подразделения члена НАТО Турции. Естественно, что такой ход развития событий ставит серьезные вызовы и угрозы территориальной целостности уже самой Республики Армения. Поэтому вполне закономерно, что в Программе Оргкомитета в разделе о концепции национальной безопасности Армении особое место должно быть отведено вопросам территориальной целостности Республики Армения.

Территориальная целостность Армении. Чтобы обосновать актуальность данного вопроса, приведу выдержку из статьи «Глава армянского села Шурнух заявил о приходе азербайджанских военных», опубликованной 2 января 2021 г. на сайте РИА Новости (ria.ru/20210102/voennye-1591836002.html). В статье, в частности, написано: «Ранее представители азербайджанских войск заявили, что часть села Шурнух (расположено на территории РА. – А. Г.) переходит к Азербайджану и жители ряда домов должны покинуть их в течение суток. Агентство сообщало, что сельчане на несколько часов перекрыли автотрассу из Гориса в Капан (города на территории РА. – А. Г.) в знак протеста против пассивности армянских властей в этом вопросе ... Жители приграничных населенных пунктов в Сюникской области (приграничных с Азербайджаном. – А. Г.) считают, что дислокация новых боевых постов азербайджанской армии угрожает их безопасности. Они проводят акции протеста с блокированием улиц, требуя обеспечить их безопасность в процессе демаркации границы». Не менее сложная обстановка сложилась и у приграничного с Азербайджаном армянского села Воротан, которое входит в состав укрупнённой общины армянского города Горис. Так вот 24 декабря 2020 г. военные Азербайджана зашли в это село и заявили, что 12 домов и прилегающие к ним сады должны быть освобождены, ссылаясь на то, что по их системам GPS эти дома и садовые участки якобы находятся на азербайджанской территории. На этот счёт весьма исчерпывающе отреагировал вице-мэр города Гориса Менау Овсепян: «Правительство Армении бросило нас на произвол судьбы. Азербайджанцы по своей прихоти проводят линию разделения, от нас никого нет, только местные власти. Но у нас нет соответствующих полномочий, это прерогатива правительства, которое фактически умыло руки». Столь же напряженная ситуация в приграничных районах Гегаркуникской области РА, где азербайджанские военные также предъявляют необоснованные территориальные требования, добиваясь фактического отчуждения приграничных участков территории Республики Армения.

Повторюсь, в сложившейся обстановке сохранение территориальной целостности Армении становится наиважнейшей составляющей концепции национальной безопасности РА и, бесспорно, должно стать одним

из главных положений Программы Оргкомитета по вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии.

Вызывает серьезную тревогу, а точнее, стало угрозой национальной безопасности психическое состояние «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого. Уважаемый читатель, я отнюдь не сгущаю красок – и в подтверждение моих выводов достаточно проанализировать нескончаемые live-ы Никола-предателя по самым разным вопросам внутренней жизни нашей страны. Порой складывается впечатление, что выступающий в эфире TV субъект – это отнюдь не тот пораженец, который привел армянский народ РА и Нагорного Карабаха к национальной катастрофе в результате предательства, ставшего главной причиной поражения в войне, развязанной азербайджано-турецкими ястребами с активным привлечением сирийских наемников-террористов, против Республики Арцах. Лейтмотив всех выступлений Никола-предателя сводится к одному: да, он, Никол Воваевич, себя любимый, несет ответственность за поражение, но вовсе не является главным виновником случившейся катастрофы. Чтобы не выглядеть предвзятым интерпретатором сегодняшней национальной трагедии, сошлюсь на слова президента Республики Армения Армена Вардановича Саркисяна – многоопытного дипломата и, как правило, весьма сдержанного в своих оценках политика. Так, в поздравительном послании президента РА Армена Саркисяна по случаю Нового года он, в частности, заявил: «Хочу ещё раз подчеркнуть: наш народ не побеждён! Солдат не побеждён! Гражданин не побеждён! Армянин не побеждён! В ходе войны сыны нашего народа продемонстрировали неописуемый боевой дух, исключительный героизм, отвагу и выдержку. Результат войны и сегодняшняя ситуация – следствие дезорганизованности, безответственности и непрофессионализма в различных сферах государственного управления» ([president.am/ru/press/item/2020/12/31/President-Armen-Sarkissians-message-/](http://president.am/ru/press/item/2020/12/31/President-Armen-Sarkissians-message/)). Или в переводе с дипломатического на обиходный язык – поражение в войне стало следствием преступного непрофессионализма, преступной безответственности, которые явились причиной гибели более 5000 воинов Армии обороны Арцаха, Вооруженных сил Армении и мирных жителей, ранений более 10 000 военнослужащих и мирных граждан Нагорного Карабаха и потерь 80% её территории. Всё это в своей совокупности нельзя квалифицировать иначе, чем предательство национальных интересов одиннадцатимиллионного армянского народа.

В этих условиях, уважаемый читатель, вполне естественно, что *сохранение гражданского мира, свободы и прав* в армянском обществе должно занять свое достойное место в концепции национальной безопасности и Программе Оргкомитета.

Бесспорно и то, что в сложившейся сложной обстановке в регионе Южного Кавказа интересы Армении в политической и геополитической сфере приобретают исключительную актуальность.

Интересы Армении в политической и геополитической сфере. Я не стану подробно писать об угрозах армянской государственности, обусловленных геополитическими процессами, происходящими в регионе Южного Кавказа в наши дни. Ограничусь выдержкой из статьи под заглавием «Пять государств – одна нация: как Турция планирует объединить тюркоязычные страны в единый блок», опубликованной 30 декабря 2020 г. Федеральным агентством новостей РФ. Приведу лишь отдельные пассажи из этой статьи, которые красноречиво свидетельствуют о крайней угрозе миру по всему периметру южных границ Российской Федерации (с Южного Кавказа вплоть до Синьцзян-Уйгурской автономии КНР). Чтобы не быть обвиненным в нагнетании излишне алармистских настроений, замечу, что об этой угрозе еще в 2015 году предупреждал нынешний союзник Эрдогана, председатель Партии националистического движения Девлет Бахчели, назвав Эрдогана «самым большим живущим врагом тюрков». Итак, 28 декабря 2020 г. турецкая газета Akşam опубликовала в Twitter анонс статьи со словами: «Турция вводит план «Пять государств – одна нация». В статье утверждалось, что Россия так озаботилась успехами Турции в военной и внешнеполитической сферах, что теперь в российских СМИ беспокоятся о её планах расширить свои цели на Центральную Азию. Напомним читателям, что еще в сентябре 2019 года во время VII саммита Совета сотрудничества тюркоязычных государств (Тюркского совета) в Баку султан Реджеп Эрдоган впервые озвучил лозунг «Шесть государств – одна нация», заявив: «Хотя мы два отдельных государства (имеются в виду Турция и Азербайджан. – А. Г.), мы сыновья одной нации, поэтому на каждом шагу мы говорим: мы два государства, но одна нация. Теперь, проводя Тюркский совет, мы расширяем свои горизонты и говорим: мы шесть государств, но одна нация (здесь он имел в виду и Туркмению. – А. Г.) ... Туркестан – это наше родовое гнездо, наш основной очаг. Мы все очень большая семья из 300 миллионов человек, которые говорят на одном языке, верят в одну и ту же религию, имеют одну историю, культуру, разделяют одну цивилизацию. Я знаю, что наши казахские, киргизские, узбекские, таджикские и туркменские братья смотрят на Турцию так же, как и мы, – они считают нашу страну своим домом». Что ж, уважаемый читатель, для полноты картины приведем еще одну выдержку из официального заявления советника президента Турции и члена комитета по безопасности и внешней политике при президенте Турции Месута Хакки, сделанного 28 февраля 2020 г. в интервью одному из крупнейших телеканалов Турции: «Турция 16 раз вела войны с Россией и готова, если нужно, вступить в новую войну. Не будем забывать, что в России проживает 25 млн мусульман, а потому в случае войны Россия будет разорвана внутренними силами». Чудак Обама в экстазе объявил, что разорвал экономику России в клочья, а этот новоявленный неоосман грозит похлеще – подорвать её изнутри. В подобных случаях братва с района кинотеатра «Наири», что

в центре Еревана, снисходительно воскликнула бы: «O tempora, o mores!», что в переводе с латинского означает «О времена, о нравы!»

Уверен, что вышеизложенное не оставляет сомнений в том, что интересы Армении в геополитической сфере в плане опасности, исходящей от Турции, полностью совпадают с интересами России, что, несомненно, должно найти свое отражение в Программе Оргкомитета.

И наконец, существенное место в Программе Оргкомитета движения по вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии следует отвести раскрытию роли *экономических интересов*, которые являются еще одним красноречивым подтверждением безальтернативности вхождения Армении в Союзное государство. Так, в январе – октябре 2020 г. внешний и взаимный торговый оборот РА составил \$5 млрд 689 млн 40,4 тыс., при этом удельный вес России во внешнеторговом обороте составил \$1 млрд 723 млн 414,9 тыс., или 30,3% (соответствующий показатель за январь – октябрь 2019 г. составлял 27,0%, то есть в 2020 г., в условиях пандемии COVID-19 удельный вес РФ во взаимной торговле с РА возрос). Заметим также, что удельный вес стран ЕС во внешнеторговом обороте РА за январь – октябрь 2020 г. в сравнении с тем же периодом 2019 г. сократился с 20,8% до 18,2%. Удельный вес дефицита торгового баланса РА с Россией в январе – октябре 2020 г. составил 42,9% от общего дефицита, в то время как за тот же период 2019 г. этот показатель составил 26,3% (Статистический комитет РА, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе – октябре 2020 г.», стр. 111–112). Думается, что вышеприведенная статистика достаточно убедительно свидетельствует о значительной зависимости РА от торгово-экономических связей с Россией. Для сравнения заметим также, что удельный вес внешней торговли РА со странами ЕС за январь – октябрь 2020 г. составил 18,2% (в 2019 г. – 20,8%). К этому добавим и следующие показатели. Так, в январе – октябре 2020 г. чистый приток денежных средств физическим лицам РА по банковской сфере составил \$317 млн 102 тыс., или 60,55% от общей суммы чистого притока. Для сравнения заметим, что за тот же период 2019 г. на долю денежных поступлений из России приходилось 134,58% (Справочник ЦБ РА за октябрь 2020 г., стр. 23). Таким образом, в 2020 г., даже в условиях пандемии, приведшей к резкому сокращению числа рабочей силы РА, выезжающей на заработки в Россию, удельный вес чистого притока денежных средств из России составил 60,55%.

Думается, что вышеизложенное убедительно свидетельствует о решающей роли Российской Федерации в обеспечении финансово-экономической безопасности Республики Армения, что, безусловно, также должно быть отражено в Программе Оргкомитета.

Подытоживая вышеизложенное, можно сделать вывод, что вхождение Армении в Союзное государство России и Белоруссии явится надеж-

ной гарантией обеспечения национальной безопасности независимой и суверенной Республики Армения. Оно позволит нашей стране совместно с Россией и Белоруссией более эффективно претворять в жизнь национальные приоритеты Армении и армянского народа, национальные интересы страны; повысить ответственность органов и сил национальной безопасности за их обеспечение; поставить на системную основу информированность армянского общества в вопросах внутренней и внешней политики, военной и экономической безопасности; существенно повысить эффективность и оптимальность мер по обеспечению национальной безопасности Республики Армения. Всё это в своей совокупности станет судьбоносным этапом в развитии и процветании Армении, укреплении армянской государственности.

В завершение статьи хотелось бы выразить уверенность, что Союзному государству России, Белоруссии и Армении быть! Ну и пожелать новому Союзу доброго пути.

Вместо послесловия. Прочитав о моих тревогах относительно крайне опасной, чреватой разразиться кровопролитной войной пантурской политики султана Реджепа, читатель может упрекнуть меня в излишнем алармизме. Да, в известном смысле врождённом алармизме, который, даже по прошествии 105 лет после Геноцида армян в Османской империи, несомненно заложен в генетическом коде каждого армянина. Заложен со дня его рождения, впитан в организм армянских младенцев с материнским молоком, и эта тревога после государственного переворота апреля–мая 2018 года, осуществленного в Республике Армения по отшлифованному сценарию западных стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона, особенно возросла вследствие войны, развязанной турецко-азербайджанской военщиной (с массовым привлечением сирийских наемников-террористов) против Нагорно-Карабахской Республики. И именно осознание этих реалий совершенно по-новому раскрывает подлинный смысл, на первый взгляд, казалось бы, сентиментальных откровений султана Реджепа. Так, еще в 2016 году популярный турецкий телеканал HABERLER.COM транслировал выступление султана Реджепа в Стамбуле перед активом правящей партии «Справедливость и развитие», определенные фрагменты из которого были растиражированы многими как турецкими, так и азербайджанскими телеканалами и другими масс-медиа апшеронского султаната. Что же такого растрогавшего азеров сказал султан Реджеп, прочитаем его откровения, уважаемый читатель: «Эрдоган: «Однажды я спросил у своего отца: отец, мы турки или лазы? Мы же из Ризы, некоторые нас называют лазами, некоторые турками. Отец мне ответил: сынок, я этот вопрос задал своему дедушке, твоему прадеду, который был образованным теологом (муллой. – А. Г.). Мой прадед ответил моему отцу:

внук мой, завтра мы все умрем. Всевышний на том свете будет спрашивать у нас, кто твой Рабб? Кто твой пророк? Какая у тебя религия? Не будут у нас спрашивать на том свете, какая у нас этническая принадлежность. Так что, сын мой, когда тебе будут задавать этот вопрос, то ты отвечай – Я МУСУЛЬМАНИН». То есть идеологическая подготовка эрдогановского пантуранистского девиза «Одна нация – шесть государств» была заложена им годами ранее, а после Карабахской войны (сентября – ноября 2020 г.) вдохновила турко-азеров перейти от девиза «Одна нация – два государства» в пантуранистский в своей основе девиз – «Одна нация – шесть государств». Ну прямо как лозунг «Один народ, один рейх, один фюрер» (нем. Ein Volk, ein Reich, ein Führer). Напомним читателям, что именно под этим агитационным лозунгом 10 апреля 1938 года проводился референдум Австрии по аншлюсу с Германией, причем этот лозунг регулярно появлялся на плакатах с портретом Гитлера. Думается, что политический класс стран – членов ОДКБ и ЕАЭС поразмыслит над сутью заявленного пантуранистского лозунга султана Реджепа.

Р. С. В завершение своей статьи я не смог лишить себя удовольствия и не привести еще одну цитату. Нет-нет, уважаемый читатель, не от неоосманского султана, а от куда более светлой исторической личности – министра иностранных дел СССР (с 1957 по 1985 годы) Андрея Андреевича Громыко. На память приходит история, когда в 70-х годах прошлого столетия Турция пыталась закрыть проход через Босфор и Дарданеллы в Средиземное море для военных кораблей тогда еще Советского Союза. На этот «дружественный» акт со стороны Турции тогдашний министр иностранных дел СССР, знаменитый «мистер НЕТ» Андрей Андреевич Громыко, общаясь в неформальной обстановке с американскими журналистами на коктейле в Белом доме, этак между делом заявил, что для прохода в Средиземноморье Черноморскому Флоту СССР потребуется всего лишь пара залпов ракет. В результате этого появятся, кроме Босфора, еще два прохода в Средиземное море. Но, увы, не будет Стамбула, он окажется под водой. После этих весьма внятных и в своей основе миролюбивых высказываний, предостерегающих турок от непоправимых по своим последствиям глупостей, Турция больше никогда не поднимала вопрос о закрытии Босфора для военных кораблей СССР. А ведь умён и прозорлив был товарищ А. А. Громыко, разбирался в тонкостях кровожадной, милитаристской души потомков османов. Не приходится сомневаться и в том, что он прекрасно знал и о характеристике турок, данной великим Виктором Гюго: «Огонь, смерть, разрушение – здесь прошли турки».

Так вот вхождение Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии обнулит пантуранистские бредни неоосманского султана Реджепа от захвата Мегринского христианского клина, разъеди-

А. ГЕГАМЯН

няющего исторический армянский Нахиджеван (отошедший с благословения идеологов мировой революции в лице наркоминдела РСФСР Георгия Чичерина, подписавшего 16 марта 1921 года капитулянтский Московский договор между Россией и Турцией, к Азербайджану) от Зангелана, Джебраила и Физули, захваченных турецко-азербайджанской военщиной и сирийскими наемниками-террористами у Нагорного Карабаха в ходе Карабахской войны.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ԲԱՐԻ ԵՐԹ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ, ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ

Անոտացիա

Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությունն ի չիք կդարձնի նեոսոսմանյան սուլթան Ռեջեփի՝ Մեդրիի քրիստոնեական սեպը զավթելու պանթուրանական զառանցանքները, սեպ, որը կտրում է հայկական պատմական Նախիջևանը (որը համաշխարհային հեղափոխության գաղափարախոսների՝ հանձին ՌԽՖՍՀ արտաքին գործերի ժողկոմ Գեորգի Չիչերինի, օրհնությամբ 1921 թ. մարտի 16-ին Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև ստորագրված Մոսկվայի կապիտուլյանտական պայմանագրով անցավ Ադրբեջանին) Ղարաբաղյան պատերազմի ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղից թուրք-ադրբեջանական հրոսակների և սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների զավթած Զանգեզանից, Զեբրայիլից ու Ֆիզուլիից:

2020 թ. դեկտեմբերի 28-ին «Ազգային Միաբանություն», «Սահմանադրական իրավունք» միություն», «Ռեֆորմիստներ», «Արդարություն և բարգավաճում» կուսակցությունների, «Ղրիմի կամավորականների միություն» կազմակերպության ղեկավարները և «Բարեպաշտ սերունդ» հիմնադրամի նախագահը (Արտաշես Գեղամյան, Հայկ Բաբուխանյան, Վահան Բաբայան, Գայ Պետրոսյան, Արմեն Մարտոյան, Վահրամ Մկրտչյան) հայտարարեցին շարժման Կազմակերպչական կոմիտե (այսուհետ՝ Կազմկոմիտե) ստեղծելու մասին, շարժում, որի նպատակն է համակողմանի աջակցությունը Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելուն՝ ՀՀ բնակչության լայն շերտերին հայերի բազմաթիվ սերունդների քննությունը բռնած այն ճշմարտությունը բացատրելու տքնաջան աշխատանքի միջոցով, որ Հայաստանն ուժեղ է ու անվտանգ միայն Ռուսաստանի հետ սերտ միությամբ: Ավելին, Կազմկոմիտեն ընդունեց հայտարարություն (այսուհետ՝ Հայտարարություն), որում հանգամանորեն բացատրվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության անկախությունն ու ինքնիշխանությունը հուսալիորեն պաշտպանված և երաշխավորված կլինեն միայն ու միայն եղբայրական Ռուսաստանի հետ ռազմաքաղաքական և տնտեսական սերտ միությամբ, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցության պայմաններում: Այս եզրահանգման հրատապությունը և կենսական անհրաժեշտությունը ձեր խոնարհ

ծառան, հարգելի ընթերցող, փորձել է ներկայացնել «Հայաստանն ուժեղ է և անվտանգ միայն Ռուսաստանի հետ սերտ միությամբ» հոդվածում, որը հրապարակվել է 2020 թ. դեկտեմբերի 23-ին ռուսաստանյան հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալության ինտերնետ-պորտալում:

Հարգելի ընթերցող, որպեսզի Հայաստանի տեղեկատվական դաշտում ստեղծված պատկերն ավելի ամբողջական լինի, նշենք, որ «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ՝ հանուն նոր Միության» նախաձեռնության Կազմկոմիտեի Հայտարարության հրապարակումից հետո մենք բավական հետաքրքիր գործընթացների ականատեսը դարձանք, դիցուք. շարժման կազմակերպման նպատակների վերաբերյալ Կազմկոմիտեի Հայտարարությունն ինքնատիպ լակմուսի թուղթ դարձավ: Այսպես, շատ կուսակցություններ, հասարակական կազմակերպություններ, ընդդիմադիր շարժումներ, քաղաքական մեկնաբաններ, որոնք մինչև Հայտարարության ընդունումը ներկայանում էին որպես Ռուսաստանի հետ Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի խորացման կողմնակիցներ, գրական լեզվով ասած՝ կա՛մ բերանները ջուր առան, կա՛մ անցան հարձակումների Կազմկոմիտեի հիմնադիրների ու նրանց առաջադրած նպատակների դեմ: Ընդ որում՝ մեր ընդդիմախոսները քանիցս հոխորտացին կամ ողբաձայն երգեցին «ազգային շահերը վաճառելու», «ՀՀ ինքնիշխանությունն ու անկախությունը կորցնելու սպառնալիքի» և նմանատիպ բովանդակությամբ: Առաջինը, ինչի մասին մտածեցի, այն էր, որ նրանք բոլորովին չգիտեն Ռուսաստանի Ղազնության և Բելառուսի Հանրապետության միջև 08.12.1999 թ. կնքված «Միութենական պետության ստեղծման մասին» (այսուհետ՝ Պայմանագիր) Պայմանագրի հիմնական դրույթները կամ բացարձակապես չեն հասկանում Պայմանագրի 3-րդ Հոդվածը, որն ասում է. «1. Միութենական պետությունը հենվում է մասնակից պետությունների ինքնիշխան հավասարության, կամավորության, նրանց կողմից փոխադարձ պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման վրա: 2. Միութենական պետությունը հիմնված է միութենական պետության և մասնակից պետությունների միջև կառավարման առարկաների և լիազորությունների սահմանազատման վրա»: Միևնույն ժամանակ, տխուր մտորումների տեղիք տվեց նաև այն փաստը, որ Կազմկոմիտեի Հայտարարությունը լռության մատնվեց նաև ՀՀ լրատվամիջոցների կողմից, որոնք բավական լայնորեն էին հայ ընթերցողներին տեղեկացնում ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին Ռուսաստանի նախագահ, մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հղած ամանորյա շնորհավորանքի տեքստի մասին: Մինչդեռ, ամանորյա շնորհավորանքի փաստն ինքնին չէր կարող գոհունակության զգացողություն չառաջացնել ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի իսկական կողմնակիցների շրջանում: Կրկնում եմ, որ Հայաստանի այդ նույն լրատվամիջոցների կողմից մեր նախաձեռնությունը լռության մատնելը, ցավոք, որոշակի, անկեղծ ասենք, տագնապալի մտորումների տեղիք է տալիս, դիցուք. դա կամ Ռուսաստանի և Հայաստանի ռազմավարական դաշինքի խորացման ուղու հռչակման հարցերում իրենց (կամ, ավելի շուտ՝ իրենց տերերի և ուղղորդողների) բացառիկ իրավունք վերապահելու մոնոպոլա-

ցումն է, կամ վախ՝ լինել «պատժված» միավորված Արևմուտքի ինչ-որ կուրատորների կողմից նման համակրանքի համար, կամ էլ գործնականում նեղձակատ քաղաքական խանդի դրսևորում: Բայց դե, սա չէ գլխավորը: Հարցն այլ է. այն, թե գործողությունների, կոնկրետ քայլերի ինչ ծրագրով է հանդես գալու Կազմկոմիտեն առաջիկայում այն պայմանների ստեղծման ուղղությամբ, որոնք նպաստելու են Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելուն (այսուհետ՝ Ծրագիր):

Ես կարծում եմ, որ մեր ընթերցողները, հատկապես ՀՀ-ում, կհամաձայնեն այն մտքին, որ մեր կյանքի արդի փուլում Հայաստանի քաղաքական դասի և քաղաքացիների գլխավորագույն խնդիրն ազգային անվտանգության սպառնալիքների գիտակցումն ու դրանց չեզոքացումն է, ինչը, անշուշտ, հայոց պետականության պահպանման պարտադիր պայմանն է: Մի փոքր հանգամանալից կանգ առնենք այդ հարցերի, մասնավորապես՝ կենսագործունեության տարբեր ոլորտներում արտաքին ու ներքին սպառնալիքներից անձի, հասարակության և հայոց պետության կենսականորեն կարևոր շահերի պաշտպանվածության հարցերի վրա, ինչը Հայաստանի Հանրապետության կայուն զարգացման ապահովման պարտադիր պայմանն է:

Բնական է, որ մենք պետք է առաջին հերթին հարց տանք, թե որոնք են, ըստ էության, ՀՀ ազգային շահերը տազնապով և վտանգներով լի մեր ժամանակներում, ի վիճակի՞ են արդյոք Հայաստանի ազգային անվտանգության ուժերը՝ զինված ուժերը, ազգային անվտանգության մարմինները, արտակարգ իրավիճակների վտանգավոր հետևանքների հաղթահարման ծառայությունները լուծել այդ խնդիրները: Այն էլ՝ ստեղծված իրողությունների պայմաններում, երբ ՀՀ օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների պատասխանատու պաշտոններում գտնվում են դուրսպրծուկներ, որոնք բացահայտ թշնամի են հայոց պետականության գոյությանն իսկ, և որոնց գործունեությունն ուղղորդվում է Պոտոմակի ու Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից: Բնական հարց է ծագում. ի վիճակի՞ են արդյոք նրանք և արդյո՞ք նրանց թույլ կտան իրենց կուրատորները կատարել ՀՀ Սահմանադրությամբ իրենց վրա դրված պարտականությունները: Էլ չեմ ասում իշխանությունների նեխած հեմարանի մասին՝ հանձինս «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդների և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստների: Այստեղ իշխանությունում կամ իշխանամերձ կառույցներում դրանց առկայության փաստն ինքնին կարող է գրոյի հավասարեցնել, օրինակ, պետական, ծառայողական և առևտրային գաղտնիքի պահպանումը՝ այստեղից բխող կործանարար բոլոր հետևանքներով: Հենց այս իրողությունների հաշվառմամբ՝ ժամանակակից Հայաստանի պայմաններում հատուկ հրատապություն են ստանում ազգային անվտանգության ապահովման միասնական պետական քաղաքականության հարցերը: Միայն այն փաստը, որ ՀՀ Անվտանգության խորհրդի քարտուղարը սորոսյան աներկբա թոշակառու, “Transparency International”-ից անձամբ հայտնի առաջադրված Արմեն Գրիգորյանն է, պերճախոս վկայում է այն մասին, որ չափազանց դժվար, գրեթե անհնար է միասնական պետական քաղաքականություն իրականացնել ազգային անվտանգության ապահովման ոլորտում:

Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ անգամ վերոնշյալ հարցերի այս ոչ լրիվ ցանկն է վկայում Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ապահովմանն ուղղված միջոցների արդյունավետությունը և օպտիմալությունը բարձրացնելու մեծ դժվարության մասին, ինչը, անշուշտ, պետք է մանրակրկիտ մշակվի Ծրագրում: Իսկ եթե հավելենք նաև, որ ՀՀ կառավարությունը ղեկավարում է զբաղեցրած պաշտոնին լիովին անհամարժեք մեկը՝ Նիկոլ Վոլայի Փաշինյան անունով, որին ժողովուրդը քնքշանքով Նիկոլ-դավաճան է անվանում, ապա պետք է խոստովանենք, որ ազգային անվտանգության վերը ներկայացված հիմնական սկզբունքներին հետևելը ժամանակակից Հայաստանի պայմաններում բավական խնդրահարույց է թվում: Ավելին, մեր նախաձեռնության (Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելը) վերջնականատակին հասնելը ենթադրում է Միութենական պետության երեք անկախ, ինքնիշխան անդամ-պետությունների ազգային շահերի ապահովման հիմնական սկզբունքների ընդհանրություն, նույնականություն: Համոզված եմ, որ վերը նշված խնդիրների և դրանց իրականացմանն ուղղված առաջարկությունների ողջ համալիրը պարտադիր պետք է դրվեն «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ՝ հանուն նոր միության» շարժման Ծրագրի հիմքում: Կարծում եմ, որ մեր հաջորդ գործողությունը լինելու է ՀՀ ազգային անվտանգության այնպիսի հայեցակարգի մշակումը, որը, անշուշտ, համահունչ կլինի Ռուսաստանի Դաշնության համաման հայեցակարգի գլխավոր դրույթներին, ինչպիսիք են. 1) սպառնալիքների կանխում դրանց ողջ ընդգրկումով, 2) երկրի տարածքային ամբողջականություն, 3) քաղաքացիական խաղաղության, ազատության և իրավունքների պահպանում, 4) Ռուսաստանի շահերը քաղաքական և աշխարհաքաղաքական ոլորտում, 5) տնտեսական շահեր:

Մանրամասնենք ազգային շահերի այս հիմնարար բաղադրիչներից յուրաքանչյուրը Հայաստանի մասով:

Սպառնալիքների կանխում դրանց ողջ ընդգրկումով: Անցել է արդեն մոտ երկու ամիս Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Պուտինի, Ադրբեյջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի՝ Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի մասին եռակողմ Հայտարարության (այսուհետ՝ Փաստաթուղթ) ընդունումից հետո: Նշենք, որ այս Փաստաթղթի ընդունումը և Ղարաբաղի տարածաշրջան Ռուսաստանի խաղաղապահ ուժերի մուտքը Լեռնային Ղարաբաղի (Արցախի Հանրապետության) բնակչության Ցեղասպանությունից փրկության միակ հնարավոր միջոցն էր, ինչի համար ցանկանում եմ մեկ անգամ ևս խորին երախտագիտություն հայտնել Ռուսաստանի Դաշնության ղեկավարությանը, անձամբ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին՝ աշխարհաքաղաքական այսքան բարդ իրադրությունում, որի մեջ արդեն ոչ մեկ տարի գտնվում է Մեծ Մերձավոր Արևելքի, այդ թվում և Հարավային Կովկասի տարածաշրջանը, թուրք-ադրբեյջանական բազմերին՝ նորահայտ նեոօսմանյան սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի և ափշերոնյան սուլթան Իլհամ

Ալիևի գլխավորությամբ, խաղաղություն պարտադրելու գործում դրսևորած պետական կամքի համար: Հատուկ նշենք՝ խաղաղություն պարտադրելու: Եվ այդ խաղաղությունը ձեռք բերվեց ԱՄՆ ու Մեծ Բրիտանիայի հատուկ ծառայությունների ղեկավարների հետևողական և չդադարող սադրանքների, ինչպես նաև Ռուսաստանի հարավային սահմաններին, հատկապես Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ Ջանգելանի, Ջեբրայիլի ու Ֆիզուլիի շրջաններում (տարածքներ, որոնք մինչև Լեռնային Ղարաբաղի դեմ ադրբեջանա-թուրքական հրոսակների սանձազերծած պատերազմը վերահսկվում էին Արցախի Պաշտպանության բանակի կողմից) 105 կիլոմետրանոց սահմանի երկայնքով լարվածության, անկայունության և քաոսի իրավիճակ ստեղծելու՝ Իսրայելի պետության անթաքույց շահագրգռության պայմաններում: Կասկածից վեր է, որ ամենամոտ ապագայում իրանա-ադրբեջանական սահմանի այս հատվածում կտեղակայվեն ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի ռազմական ստորաբաժանումները: Բնական է, որ իրադարձությունների նման ընթացքն արդեն հենց Հայաստանի Հանրապետության տարածքային ամբողջականության լուրջ մարտահրավերներ և սպառնալիքներ է դնում: Ուստի, միանգամայն օրինաչափ է, որ Կազմկոմիտեի Ծրագրում, Հայաստանի ազգային անվտանգության հայեցակարգի բաժնում հատուկ տեղ պետք է հատկացվի երկրի տարածքային ամբողջականության հարցերին:

Երկրի տարածքային ամբողջականություն: Հիմնավորելու համար այս հարցի հրատապությունը՝ մեջբերում կատարեմ «Շուռնուխի գյուղապետը հայտարարել է ադրբեջանցի զինվորականների գալու մասին» հոդվածից՝ հրապարակված 2021 թ. հունվարի 2-ին, РИА Новости կայքում (ria.ru/20210102/voennyye-1591836002.html): Հոդվածում մասնավորապես ված է. «Ավելի վաղ ադրբեջանական զորքերի ներկայացուցիչները հայտարարել էին, որ Շուռնուխ գյուղի (գտնվում է ՀՀ տարածքում – Ա. Գ.) մի մասը անցնում է Ադրբեջանին, և մի շարք տների բնակիչներ պետք է դուրս գան այդտեղից մեկ օրվա ընթացքում: Գործակալությունը տեղեկացրել է, որ գյուղացիները մի քանի ժամով փակել են Գորիսից Կապան (քաղաքներ ՀՀ տարածքում – Ա. Գ.) տանող ավտոմայրուղին՝ ի նշան բողոքի այս հարցում հայկական իշխանությունների պասիվության դեմ ... Սյունիքի մարզի սահմանամերձ (Ադրբեջանին սահմանամերձ – Ա. Գ.) բնակավայրերի բնակիչները կարծում են, որ ադրբեջանական բանակի նոր մարտական դիտակետերի տեղակայումը սպառնում է իրենց անվտանգությանը: Նրանք բողոքի ակցիաներ են իրականացնում՝ փողոցներ փակելով, պահանջելով ապահովել իրենց անվտանգությունը սահմանագատման գործընթացում»: Պակաս բարդ իրավիճակ չի ստեղծվել նաև Ադրբեջանին սահմանամերձ հայկական Որոտան գյուղում, որը մտնում է հայկական Գորիս քաղաքի խոշորացված համայնքի մեջ: Եվ ահա, 2020 թ. դեկտեմբերի 24-ին Ադրբեջանի զինվորականները մտան այդ գյուղ և հայտարարեցին, որ 12 տուն և դրանց հարակից այգիները պետք է ազատվեն՝ վկայակոչելով այն, որ իրենց GPS համակարգերով այդ տները և այգիները, իբր, գտնվում են ադրբեջանական տարածքում: Այս հաշվով բավական սպառնիչ արձագանք է տվել Գորիսի փոխքաղաքապետ

Մենուա Հովսեփյանը. «Հայաստանի կառավարությունը մեզ թողել է բախտի քմահաճույքին: Ադրբեջանցիներն իրենց քմահաճույքով են կատարում սահմանազատումը, մեզանից ոչ ոք չկա, միայն տեղի իշխանություններն են: Բայց մենք համապատասխան լիազորություններ չունենք, դա կառավարության գործն է, որը փաստորեն լվացել է ձեռքերը»: Նույնքան լարված է իրավիճակը ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի շրջաններում, որտեղ նույնպես ադրբեջանցի զինվորականները չհիմնավորված տարածքային պահանջներ են ներկայացնում՝ փորձելով հասնել Հայաստանի Հանրապետության սահմանամերձ տեղամասերի փաստացի օտարման:

Կրկնում եմ, ստեղծված իրադրությունում Հայաստանի տարածքային ամբողջականության պահպանումը դառնում է ՀՀ ազգային անվտանգության հայեցակարգի կարևորագույն բաղադրիչը, և անվիճելի է, որ այն պետք է դառնա Ռուսաստանի ու Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու Կազմկոմիտեի Ծրագրի գլխավոր դրույթներից մեկը:

Լուրջ տագնապ է առաջացնում, ավելի ճիշտ՝ ազգային անվտանգության սպառնալիք է դարձել «ժողվարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի հոգեվիճակը: Հարգելի ընթերցող, բնավ չեմ խտացնում գույները և ի հաստատումն իմ եզրահանգումների՝ բավական է վերլուծել Նիկոլ-դավաճանի անվերջանալի live-երը մեր երկրի ներքին կյանքի ամենատարբեր հարցերի շուրջ: Երբեմն այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, որ TV եթերում հանդես եկող սուբյեկտը բոլորովին էլ այն պարտվածը չէ, որը ՀՀ և Լեռնային Ղարաբաղի հայ ժողովրդին հասցրեց ազգային աղետի՝ դավաճանության արդյունքում, ինչը դարձավ Արցախի Հանրապետության դեմ ադրբեջանա-թուրքական բազմների (սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների ակտիվ ներգրավմամբ) սանձազերծած պատերազմում կրած պարտության գլխավոր պատճառը: Նիկոլ-դավաճանի բոլոր ելույթների լեյթմոտիվը հանգում է մեկ բանի. այո, ինքը՝ Նիկոլ Վոլակիչը, իր իսկ սիրեցյալն է պատասխանատվություն կրում պարտության համար, բայց ինքը բոլորովին էլ տեղի ունեցած աղետի մեղավորը չէ: Այսօրվա ազգային ողբերգության աչառու մեկնիչ չթվալու համար վկայակոչեմ Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Արմեն Վարդանի Սարգսյանի՝ բազմափորձ դիվանագետի և, որպես կանոն, իր քաղաքական գնահատականներում բավական զուսպ գործչի խոսքերը: Այսպես, ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանը ամանորյա շնորհավորական ուղերձում մասնավորապես ասել է. «Ցանկանում եմ ևս մեկ անգամ շեշտել՝ մեր ժողովուրդը չի՝ պարտվել, զինվորը չի՝ պարտվել, քաղաքացին չի՝ պարտվել, հայը չի՝ պարտվել: Պատերազմի ընթացքում մեր ժողովրդի զավակները ցուցաբերեցին աննկարագրելի մարտական ոգի, բացառիկ հերոսություն, խիզախություն և տոկունություն: Պատերազմի արդյունքը և այսօրվա իրավիճակը պետական կառավարման տարբեր ոլորտներում անկազմակերպվածության, անպատասխանատվության և ոչ պրոֆեսիոնալիզմի հետևանք են» (president.am/ru/press/item/2020/12/31/President-Armen-Sarkissians-message/): Կամ էլ՝ դիվանագիտականից սովորական լեզվի թարգմանած՝ պարտությունը պատերազմում դարձել է հանցավոր ոչ պրոֆեսիոնա-

լիզնի, հանցավոր անպատասխանատվության հետևանք, ինչը Արցախի Պաշտպանության բանակի, Հայաստանի զինված ուժերի ավելի քան 5 000 զինվորների և խաղաղ բնակիչների կործանման, ավելի քան 10 000 զինծառայողների և Լեռնային Ղարաբաղի խաղաղ բնակիչների վիրավորման և նրա տարածքի 80%-ը կորցնելու պատճառն է: Այս ամենն այլ կերպ չի կարելի որակել, եթե ոչ տասնմեկ միլիոնանոց հայ ժողովրդի ազգային շահերի դավաճանություն:

Այս պայմաններում, հարգելի ընթերցող, միանգամայն բնական է, որ հայ հասարակության քաղաքացիական խաղաղության, ազատության և իրավունքների պահպանումը պետք է իր արժանի տեղը զբաղեցնի ազգային անվտանգության հայեցակարգում ու Կազմկոմիտեի Ծրագրում:

Անվիճելի է նաև այն, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ստեղծված բարդ իրավիճակում Հայաստանի շահերը քաղաքական և աշխարհաքաղաքական ոլորտում ձեռք են բերում բացառիկ հրատապություն:

Հայաստանի շահերը քաղաքական և աշխարհաքաղաքական ոլորտում: Մանրամասն չեմ ներկայացնի հայոց պետականության՝ մեր օրերում Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում տեղի ունեցող աշխարհաքաղաքական գործընթացներով պայմանավորված սպառնալիքները: Կսահմանափակվեմ միայն մեջբերում կատարելով «Հինգ պետություն՝ մեկ ազգ. ինչպես է Թուրքիան ծրագրում միավորել թյուրքալեզու երկրները միասնական դաշինքում» վերնագրով հոդվածից՝ հրապարակված 2020թ. դեկտեմբերի 30-ին ՌԴ Նորությունների դաշնային գործակալության կողմից: Միայն որոշ հղումներ կատարեմ այդ հոդվածից, որոնք պերճախոս վկայում են խաղաղության չափազանց մեծ սպառնալիքի մասին Ռուսաստանի Ղաշնության հարավային սահմանների ողջ պարագծում (Հարավային Կովկասից ընդհուպ մինչև ԶժՀ Սինցյան-Ուլդուրական ինքնավարություն): Ավելորդ խուճապային տրամադրություններ հրահրելու մեջ չմեղադրվելու համար նշեմ, որ այդ սպառնալիքի մասին դեռևս 2015 թ. նախագգուշացնում էր Էրդողանի ներկայիս դաշնակից, Ազգայնական շարժում կուսակցության նախագահ Դևլեթ Բաիչելին՝ Էրդողանին անվանելով «թյուրքերի ամենամեծ կենդանի թշնամի»: Եվ այսպես, 2020 թ. դեկտեմբերի 28-ին թուրքական Akşam թերթը Twitter-ում հրապարակեց հոդվածի հայտագիր՝ «Թուրքիան մտցնում է «Հինգ պետություն՝ մեկ ազգ» ծրագիրը» բառերով: Հոդվածում հավաստիացվում էր, որ Ռուսաստանն այնպես էր մտախոգվել Թուրքիայի հաջողություններով ռազմական և արտաքին քաղաքական ոլորտներում, որ հիմա ռուսական ԶԼՄ-ներում անհանգստանում են Կենտրոնական Ասիայում իր նպատակներն ընդլայնելու նրա ծրագրերից: Ընթերցողներին հիշեցնեմ, որ դեռևս 2019 թ. սեպտեմբերին Թյուրքալեզու պետությունների համագործակցության խորհրդի (Թյուրքական խորհրդի) VII զագաթաժողովի ժամանակ Բաքվում սուլթան Ռեջեփ Էրդողանը առաջին անգամ հնչեցրեց «Վեց պետություն՝ մեկ ազգ» կարգախոսը՝ հայտարարելով. «Զնայած մենք երկու առանձին պետություն ենք (նկատի ունի Թուրքիան և Ադրբեջանը – Ա. Գ.), մենք մեկ ազգի զավակներ ենք, ուստի ամեն քայլափոխի մենք ասում ենք. մենք երկու պետություն ենք, բայց մեկ ազգ: Հիմա, Թյուրքա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կան խորհուրդ անցկացնելով, մենք ընդլայնում ենք մեր հորիզոնները և ասում. մենք վեց պետություն ենք, բայց մեկ ազգ (այստեղ նա նկատի ուներ նաև Թուրքմենստանը – Ա. Գ.) ... Թուրքիստանը մեր հայրենական բույնն է, մեր հիմնական օջախը: Մենք բոլորս շատ մեծ ընտանիք ենք՝ 300 միլիոն մարդ, որոնք խոսում են մեկ լեզվով, դավանում նույն կրոնը, ունեն նույն պատմությունը, մշակույթը, կիսում են նույն քաղաքակրթությունը: Ես գիտեմ, որ մեր դազախ, դրղըզ, ուզբեկ, տաջիկ և թուրքմեն եղբայրները Թուրքիային այնպես են նայում, ինչպես և մենք, նրանք մեր երկիրն իրենց տունն են համարում»: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, որպեսզի պատկերն ավելի ամբողջական լինի, ևս մեկ մեջբերում կատարեմ Թուրքիայի նախագահի խորհրդական, Թուրքիայի նախագահին կից անվտանգության և արտաքին քաղաքականության կոմիտեի անդամ Մեսութ Հաքիի պաշտոնական հայտարարությունից՝ արված 2020 թ. փետրվարի 28-ին Թուրքիայի խոշոր հեռուստաալիքներից մեկին տված հարցազրույցում. «Թուրքիան 16 անգամ պատերազմ է վարել Ռուսաստանի դեմ և պատրաստ է, եթե պետք է, նոր պատերազմի մեջ մտնել: Չմոռանանք, որ Ռուսաստանում ապրում է 25 մլն մուսուլման, դրա համար էլ պատերազմի պարագայում Ռուսաստանը կծվատվի ներքին ուժերի կողմից»: Տարօրինակ Օբաման էքստազի մեջ հայտարարել էր, թե պատահապատահ է արել Ռուսաստանի տնտեսությունը, իսկ այս նորահայտ նեո-օսմանն ավելի զիլ է սպառնում՝ բզկտել այն ներսից: Նման դեպքերում «Նաիրի» կինոթատրոնի շրջակայքի, որը Երևանի կենտրոնում է, տղերքը ներողամտաբար կբացականչեին. «O tempora, o mores!», ինչը լատիներենից թարգմանաբար նշանակում է՝ «Օ, ժամանակներ, օ, բարքեր»:

Համոզված եմ, որ վերը շարադրվածը կասկածներ չի թողնում, որ Հայաստանի շահերն աշխարհաքաղաքական ոլորտում, Թուրքիայից բխող վտանգի առումով, լիովին համընկնում են Ռուսաստանի շահերի հետ, ինչը, անկասած, պետք է իր արտացոլումը գտնի Կազմկոմիտեի Ծրագրում:

Եվ վերջապես, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու նախաձեռնության Կազմկոմիտեի Ծրագրում էական տեղ պետք է հատկացնել *տնտեսական շահերի* դերի բացահայտմանը, որոնք Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու անայլընտրանքայնության ևս մեկ պերճախոս հաստատումն են: Այսպես, 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին ՀՀ արտաքին և փոխադարձ առևտրաշրջանառությունը կազմել է \$5 մլրդ 689 մլն 40,4 հազ., ընդ որում՝ Ռուսաստանի տեսակարար կշիռը արտաքին առևտրաշրջանառությունում կազմել է 1 մլրդ 723 մլն 414,9 հազ. կամ 30,3% (2019 թ. հունվար–հոկտեմբերի համապատասխան ցուցանիշը կազմել է 27,0%, այսինքն՝ 2020 թ., COVID-19 կորոնավիրուսի համավարակի պայմաններում, ՌԴ տեսակարար կշիռը ՀՀ-ի հետ փոխադարձ առևտրում ավելացել է): Նշենք նաև, որ ԵՄ երկրների տեսակարար կշիռը ՀՀ արտաքին առևտրաշրջանառությունում 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին, 2019 թ. նույն ժամանակի համեմատությամբ, 20,8%-ից կրճատվել է 18,2%-ի: Ռուսաստանի հետ ՀՀ առևտրային հաշվեկշռի դեֆիցիտի տեսակարար կշիռը 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին կազմել է ընդհանուր դեֆիցիտի 42,9%-ը, այն դեպքում, երբ 2019 թ. նույն ժա-

մանակաընթացքում այդ ցուցանիշը կազմել է 26,3% (ՀՀ Վիճակագրական կոմիտե, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին», էջ 111–112): Կարծում եմ, որ վերը ներկայացված վիճակագրությունը բավական համոզիչ վկայում է Ռուսաստանի հետ առևտրատնտեսական կապերից ՀՀ-ի զգալի կախվածության մասին: Համեմատության համար նշենք նաև, որ ԵՄ երկրների հետ ՀՀ արտաքին առևտրի տեսակարար կշիռը 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին կազմել է 18,2% (2019 թ.՝ 20,8%): Սրան ավելացնենք նաև հետևյալ ցուցանիշները: Այսպես, 2020 թ. հունվար–հոկտեմբերին ՀՀ ֆիզիկական անձանց բանկային ոլորտով դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը կազմել է \$317 մլն 102 հազ. կամ զուտ ներհոսքի ընդհանուր գումարի 60,55%-ը: Համեմատության համար նշենք, որ 2019 թ. այդ նույն ժամանակաընթացքում Ռուսաստանից դրամական զուտ ներհոսքի բաժինը կազմել է 134,58% (ՀՀ Ստատիստիկ, 2020 թ. հոկտեմբեր, էջ 23): Այսպիսով, 2020 թ., անգամ համավարակի պայմաններում, որը հանգեցրեց Ռուսաստան արտագնա աշխատանքի մեկնող ՀՀ աշխատուժի թվի կտրուկ նվազման, Ռուսաստանից դրամական միջոցների զուտ ներհոսքի տեսակարար կշիռը կազմել է 60,55%:

Կարծում եմ, որ վերոշարադրյալը համոզիչ վկայում է Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսատնտեսական անվտանգության ապահովման գործում Ռուսաստանի Դաշնության վճռորոշ դերի մասին, ինչը, անշուշտ, նույնպես պետք է արտացոլվի Կազմկոմիտեի Ծրագրում:

Ամփոփելով վերը ներկայացվածը՝ կարելի է եզրակացնել, որ Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելն անկախ ու ինքնիշխան Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ապահովման հուսալի երաշխիքն է: Այն թույլ կտա մեր երկրին Ռուսաստանի և Բելառուսի հետ ավելի արդյունավետորեն իրագործել Հայաստանի ու հայ ժողովրդի ազգային գերակայությունները, երկրի ազգային շահերը, բարձրացնել ազգային անվտանգության մարմինների և ուժերի պատասխանատվությունը դրանց ապահովման համար, համակարգային հիմքի վրա դնել հայ հասարակության իրազեկվածությունը ներքին ու արտաքին քաղաքականության, ռազմական և տնտեսական անվտանգության հարցերում, էապես բարձրացնել Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ապահովման միջոցների արդյունավետությունն ու օպտիմալությունը: Այս ամենը Հայաստանի զարգացման ու բարգավաճման, հայոց պետականության ամրապնդման բախտորոշ փուլ կդառնա:

Հոդվածն ավարտելով՝ կցանկանայի համոզվածություն հայտնել, որ Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությունը կկայանա՝ Ու նաև բարի երթ ցանկանալ նոր Միությանը:

Վերջաբանի փոխարեն: Ընթերցելով սուլթան Ռեջեփի ծայրահեղ վտանգավոր, արյունալից պատերազմի վերածվելու պատրաստ պանթուրանական քաղաքականության վերաբերյալ իմ տազնապների մասին՝ ընթերցողը կարող է կշտամբել ինձ անտեղի խուճապայնության համար: Այո, հայտնի իմաստով բնածին խուճապայնության համար, որը, Օսմանյան

կայսրությունում իրականացված Հայոց ցեղասպանությունից անգամ 105 տարի անց, անկասկած, դրված է յուրաքանչյուր հայի գենետիկ կոդում: Դրված է նրա ծննդյան օրվանից, մոր կաթի հետ ներծծված հայ մանուկների օրգանիզմում, և այդ խուճապը Պոտոմակի ու Մառախլապատ Ալբիոնի ափերի գունավոր հեղափոխությունների արևմտյան ստրատեգների հղկված սցենարով Հայաստանի Հանրապետությունում 2018 թ. ապրիլ-մայիսին իրականացված պետական հեղաշրջումից հետո հատկապես խորացել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության դեմ թուրք-ադրբեջանական հրոսակների (սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների զանգվածային ներգրավմամբ) սանձազերծած պատերազմի հետևանքով: Եվ հենց այս իրողությունների գիտակցումն է, որ նորովի է բացահայտում սուլթան Ռեջեփի առաջին հայացքից թվում է թե սենտիմենտալ հայտնությունների իսկական իմաստը: Այսպես, դեռևս 2016 թ. թուրքական հայտնի HABERLER.COM հեռուստաալիքը հեռարձակեց սուլթան Ռեջեփի ելույթը Ստամբուլում կառավարող «Արդարություն և զարգացում» կուսակցության ակտիվի առջև, որի որոշակի հատվածներ տարածվեցին ինչպես թուրքական, այնպես էլ ադրբեջանական հեռուստաալիքների և ափշերոնյան սուլթանության այլ լրատվամիջոցների կողմից: Թե ազերիներին հուզած ինչ էր ասել սուլթան Ռեջեփը՝ կարդում ենք նրա հայտնություններում, հարգելի ընթերցող. «Էրդողան. «Մի անգամ ես հորս հարցրի՝ հայր, մենք թո՞րք ենք, թե՞ լազ: Մենք ավսր Ռիզայից ենք, ոմանք մեզ լազ են անվանում, ոմանք էլ՝ թուրք: Հայրս պատասխանեց. որդիս, ես այդ հարցը տվել եմ պապիս՝ քո պապի հորը, որը ուսյալ աստվածաբան էր (մոլլա – Ա. Գ.): Հորս պապը հորս պատասխանել էր. իմ թոռ, վաղը բոլորս մեռնելու ենք: Բարձրյալն այն աշխարհում կհարցնի՝ ո՞վ է քո Ռաբբը: Ո՞վ է քո մարգարեն: Ի՞նչ կրոն ունես: Այն աշխարհում մեզ չեն հարցնի, թե ինչ է թնիկ պատկանելություն ունենք: Այնպես որ, որդիս, երբ քեզ այդ հարցը տան՝ պատասխանիր՝ ԵՍ ՄՈՒՍՈՒԼՄԱՆ եմ»: Այսինքն՝ էրդողանյան «Մեկ ազգ՝ վեց պետություն» պանթուրանական կարգախոսի գաղափարախոսական նախապատրաստությունը կատարվել է տարիներ առաջ, իսկ Ղարաբաղյան պատերազմից (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) հետո ոգևորել է թուրք-ազերիներին «Մեկ ազգ՝ երկու պետություն» կարգախոսից անցնել հիմքում պանթուրանական «Մեկ ազգ՝ վեց պետություն» կարգախոսին: Ճի՛շտ «Մեկ ժողովուրդ, մեկ ռեյխ, մեկ ֆյուրեր» (գերմ.՝ Ein Volk, ein Reich, ein Führer) կարգախոսի նման: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ հենց այդ ագիտացիոն կարգախոսով էլ 1938 թ. ապրիլի 10-ին տեղի ունեցավ Գերմանիայի հետ Ավստրիայի անշլյուսի հանրաքվեն, ընդ որում՝ այդ կարգախոսը մշտապես հայտնվում էր Հիտլերին պատկերող պաստառներում: Կարծում եմ, որ ՀԱՊԿ և ԵԱՏՄ անդամ-պետությունների քաղաքական դասը կմտորի սուլթան Ռեջեփի հայտարարած պանթուրանական կարգախոսի էության շուրջ:

Հ. Գ. Հոգվածիս վերջում չկարողացա զրկել ինձ բավականությունից և ևս մեկ մեջբերում չկատարել: Ոչ, ոչ, հարգելի ընթերցող, ոչ թե նեոսամայան սուլթանից, այլ շատ ավելի լուսավոր պատմական անձից՝ ԽՍՀՄ արտաքին

գործերի մինիստր (1957–1985 թթ.) Անդրեյ Անդրեևիչ Գրոմիկոյից: Մտաբերում են այն պատմությունը, երբ անցած հարյուրամյակի 70-ական թթ. Թուրքիան փորձում էր փակել Բոսֆորի և Դարդանելի նեղուցները Միջերկրական ծովում այն ժամանակ դեռևս Խորհրդային Միության ռազմաճակատների համար: Թուրքիայի այս «բարեկամական» ակտին ԽՍՀՄ այն ժամանակվա արտաքին գործերի մինիստր, հանրահայտ «միստր ՀԵՏ»-ը՝ Անդրեյ Անդրեևիչ Գրոմիկոն, ոչ պաշտոնական իրավիճակում շփվելով ամերիկյան լրագրողների հետ Սպիտակ տանը իրավիճակած կոկտեյլի ժամանակ, հենց այնպես՝ հընթացս հայտարարել էր, որ Միջերկրական ծովով ԽՍՀՄ Սևծովյան նավատորմի անցնելու համար պետք կլինի հրթիռների ընդամենը մի երկու համազարկ: Դրա արդյունքում Բոսֆորից բացի ևս երկու անցում կբացվի Միջերկրական ծովում: Բայց, ավաղ, Ստամբուլը չի լինի, այն կանցնի ջրի տակ: Այս բավական ըմբռնելի և իրենց հիմքում խաղաղասեր արտահայտություններից հետո, որոնք նախազգուշացրին թուրքերին իրենց հետևանքներով անուղղելի հիմարությունների մասին, Թուրքիան այլևս երբեք չի բարձրացրել Բոսֆորը ԽՍՀՄ ռազմաճակատների առջև փակելու հարցը: Ի՛նչ խելացի ու խորաթափանց էր ընկեր Ա. Ա. Գրոմիկոն, հասկանում էր օսմանների սերունդների արնատենչ ու ռազմատենչ հոգու նրբությունները: Կասկած չի հարուցում նաև այն, որ նա հիմնալի գիտեր նաև թուրքերի այն բնութագրման մասին, որը տվել է մեծն Վիկտոր Հյուգոն. «Այստեղով թուրքեր են անցել, քանզի չորս կողմը սուգ է ու ավեր»:

Եվ ահա, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելը ի չիք կդարձնի նեոօսմանյան սուլթան Ռեջեփի՝ Մեդրիի քրիստոնեական սեպը զավթելու պանթուրանական զառանցանքները, սեպ, որը կտրուկ է հայկական պատմական Նախիջևանը (որը համաշխարհային հեղափոխության գաղափարախոսների՝ հանձին ՌևսՖԱՀ արտաքին գործերի ժողկոմ Գեորգի Չիչերինի, օրհնությամբ 1921 թ. մարտի 16-ին Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև ստորագրված Մոսկվայի կապիտուլյանտական պայմանագրով անցավ Ադրբեջանին) Դարաբաղյան պատերազմի ընթացքում Լեռնային Դարաբաղից թուրք-ադրբեջանական հրոսակների և սիրիական վարժկան-ահաբեկիչների զավթած Զանգեզանից, Զեբրայիլից ու Ֆիզուլիից:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НИКОЛ И ЕГО ПОДЕЛЬНИКИ ОБЛАЖАЛИСЬ, НО ВИНОВАТА РОССИЯ

Аннотация

Хотелось, чтобы данная статья была воспринята как просьба к нашим соотечественникам в России, русским братьям оказать содействие в выработке и организации противопоставления информационной войне против России, а стало быть, и Армении, контрсистемы, развенчивающей антиармянские и антироссийские цели стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Движение за вхождение Армении в Союзное государство России и Белоруссии при содействии перерастёт во всенародное.

В моей статье от 4 января 2021 года, опубликованной ИА REGNUM под заглавием «Союзному государству России, Белоруссии и Армении в добрый путь», была обоснована необходимость и безотлагательность осмысления политическим классом и гражданами Армении угроз национальной безопасности и самому существованию армянской государственности, обусловленных дальнейшим нахождением во власти Никола Пашиняна и преступной соросовской камарильи. При этом мною была предпринята попытка разъяснить читателям ту непреложную реальность, что в сложившейся в регионе Южного Кавказа крайне взрывоопасной обстановке национальные интересы страны требуют принятия безотлагательных мер по организации политико-правового процесса для вхождения Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии.

Именно для достижения этой цели было заявлено о создании Оргкомитета движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз!» (далее – Оргкомитет), призванного всемерно способствовать этому процессу. Учитывая тот факт, что в Российской Федерации проживает более двух миллионов армян, а сотни тысяч наших соотечественников ежегодно выезжают на сезонные работы в Российскую Федерацию, была признана исключительно важной разработка программы Оргкомитета с указанием конкретных шагов по реализации задач, обеспечивающих вхождение Армении в Союзное государство. При этом нами была поставлена цель – до-

биться того, чтобы граждане РА и наши соотечественники в РФ не только с пониманием отнеслись к этой идее, но и сами стали активными и убежденными проводниками её в жизнь, причём как в России, так и в Армении. Вполне понятно, что для достижения этой цели гражданам Армении и нашим соотечественникам в России следует, прежде всего, как минимум внимательно ознакомиться с содержанием Статьи 3 Главы 1. «Цели и принципы Союзного государства» Договора между Российской Федерацией и Республикой Беларусь от 02. 12. 1999 г. «О создании Союзного государства». Постановка такой задачи, естественно, предполагает организацию в кратчайшие сроки перевода на армянский язык и широкое распространение армянского текста Договора. При этом не приходится сомневаться в том, что уже на этом начальном этапе работы Оргкомитета многочисленные соросовские масс-медиа, вот уже не первый год щедро финансируемые из-за бугра и вольготно чувствующие себя в николвоаевской Армении, развяжут оголтелую кампанию по дискредитации как этой идеи, так и ее проводников в жизнь, что, конечно, взбодрит нас. Ведь подумайте, уважаемый читатель, основное предназначение этой антиармянской гнили заключается в создании атмосферы хаоса (естественно, управляемого с берегов Потомака и Туманного Альбиона) в Армении, на южных рубежах России, а здесь вдруг разворачивается работа по вхождению РА в Союзное государство. При этом, как показывает анализ их деятельности после государственного переворота в Армении в апреле–мае 2018 года, интегральной целью всей информационной войны, развязанной соросовской шпаной, являлось и является разжигание в Армении русофобских настроений. Гнусность их пропаганды отчетливо проявилась уже после катастрофических последствий Карабахской (сентября–ноября 2020 г.) войны. Ее суть сводилась к перекалыванию на Россию ответственности за эти, обернувшиеся национальной трагедией, провалы в работе правительства Никола Воваевича, себя любимого, по решению задач обеспечения безопасности РА и Республики Арцах, а также в социально-экономической сфере. При этом считаем важным подчеркнуть, что действия, подтачивающие основы российско-армянского стратегического союза, не только не пресекались властями Армении, но и исподволь поощрялись ими. Более того, «великий стратег» с незаконченным высшим образованием, а попросте – неуч в политике и геополитике, специально сам же провоцировал всё это с широким привлечением своих сподвижников из «пятой колонны». При этом сей провинциал родом из XIX века преследовал двоякую цель: во-первых, угодить своим закордонным поводырям, а во-вторых, показать руководству России, дескать, в каких якобы сложных условиях ему приходится отстаивать союзнические обязательства Армении перед РФ. Подытоживая всё это, увы, в который раз вынужден повторить: против России, а стало быть в первую очередь против Армении и через Армению уже не пер-

вый год ведётся системная информационная война, которой в лучшем случае противопоставляются отдельные статьи и выступления истинных поборников российско-армянского стратегического союза, многие из которых объединены в Оргкомитете. К сожалению, находящиеся под контролем оппозиции к Николу Пашиняну масс-медиа, справедливости ради отметим, весьма жестко критикующие его, единственное, чего добились, так это закрепления за ним нежных прозвищ «Никол – предатель» или «Никол – агент Эрдогана и Алиева». Что, на первый взгляд, тоже немаловажно. Однако обратим внимание читателей и на другую данность, а именно: определенная часть оппозиционных партий на своих публичных мероприятиях либо в силу только им одной ведомой деликатности, либо почему-то ещё упорно замалчивает ответ на вопрос о том, кто же стоит за теми же Эрдоганом и Алиевым, с какими западными спецслужбами и каких именно стран неоосманский и апшеронский султаны находятся в тесном контакте? При этом наши коллеги упорно не хотят видеть даже нескрываемую дружбу Эрдогана с новоназначенным руководителем службы внешнеполитической разведки Великобритании MI-6 (Military Intelligence Section 6) Ричардом Муром. Пишу эти подробности с намерением показать, что и впредь мало надежд на создание единой системы адекватного противодействия информационной войне против армянской государственности и России ввиду отсутствия хотя бы минимальных информационных ресурсов, независимых от известного центра силы мировой политики, даже с учетом масс-медиа, подконтрольных оппозиционным партиям, объединенных под знаменем отстранения Никола Пашиняна от власти.

В силу сложившихся политических реалий Оргкомитет на первом этапе своей работы в числе своих первоочередных задач считает принятие надлежащих мер по информированию широкой общественности братской России, особенно наших соотечественников, проживающих в РФ, об актуальности принятия действенных мер для безотлагательного решения задач по созданию правовых и политических условий для вхождения Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии. Думается, что участие учредителей Оргкомитета движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз!» в популярных патриотических программах на известных каналах российского телевидения, ведущими которых являются интеллектуалы и профессионалы в геополитике – Владимир Соловьев, Артём Шейнин, Екатерина Стриженова, Анатолий Кузичев, Ольга Скабеева, Евгений Попов, Роман Бабаян, помогло бы тысячам и тысячам наших соотечественников, проживающих в России, полнее представить опасность, нависшую над армянской государственностью. Уверен, что это подвигло бы их с привлечением светлых умов армянского происхождения (Маргариты Симоньян, Сергея Кургияна, Арама Габрелянова и многих других) разработать куда более совершенную систему по нейтрализации губительных для армянской государственности

институтов информационной войны в двух армянских государствах – Республике Армения и Республике Арцах, функционирующих под чутким контролем англосаксонских стратегов цветных революций. При этом необходимо учесть, что катастрофические последствия Карабахской войны, которая привела к гибели более 5000 солдат и офицеров, около 10 000 воинов и мирных граждан, получивших ранение, а также обернулась потерей 80% территории Нагорного Карабаха, ещё не одно поколение армян будет с болью и горечью вспоминать. Вместе с тем особо отметим, что если уже в ближайшее время не остановить проплаченную соросовскую пропагандистскую заразу, то и впредь в сознание оболваненных и обезволенных нуждой граждан Армении будет вдальбываться это такое мнение о непричастности в предательстве национальных интересов «народного премьера» Никола и его гнилой «политической» опоры из числа соросовских стипендиатов, последователей тоталитарной религиозной секты «Слово жизни» и активистов ЛГБТ-сообщества. При этом не приходится сомневаться, что ими же виновной будет назначена Россия. Ведь на достижение именно этой цели направлена системная работа полутора-двух десятков щедро финансируемых из-за океана масс-медиа Армении. Словом, выражаясь на понятном для народа литературном языке, Никол и его поводыри ведут информационную войну, сутью которой является: «Мы облажались, но виновата Россия!». Чтобы уважаемый читатель не упрекнул Никола Воваевича, себя любимого, в плагиате и подстраивании под эту рубрику, замечу, что сей лозунг, как нельзя правдивее характеризующий суть информационной войны против России, развязанной пашиняновско-соросовской камарильей, 6 января 2021 года чудесным образом стал заглавием статьи, опубликованной на авторитетном интернет-портале «Путин Сегодня», правда, выбор заглавия этой статьи взят из публикаций в западных СМИ, как-то: «В ЕС говорят, что они доказали, что Путин не отравил Навального, потому что ФСБ мышей не ловит, но Россия виновата, что не стала оправдываться за это преступление» (<https://www.putin-today.ru/archives/116116>). В нашем же случае подлинную суть антироссийской деятельности правительства Никола Пашиняна и его поделщиков можно было бы охарактеризовать так: «Никол и его поделщики ..., но виновата Россия».

В этой связи хотелось бы отметить, что в отличие от николвоваевской Армении Азербайджан уже сейчас развернул системную работу по тиражированию своих планов на дальнейшее развитие отношений с Россией, повышение роли СНГ, о своей конструктивной роли в этих процессах в ближайшей перспективе. Так, на днях интернет-портал Naqqin. az опубликовал статью под заглавием «Азербайджан: второе дыхание СНГ для Азербайджана». Приведу лишь некоторые подзаголовки из этой статьи: «Азербайджан может сыграть исключительную роль в трансформации международной организации (имеется в виду СНГ – А. Г.)», «Меж-

парламентская ассамблея СНГ – важная площадка для взаимодействия», «Именно на площадке СНГ Ильхам Алиев развенчал культ нациста Гарегина Нжде», «На площадке СНГ Азербайджан и представит возрождение своей духовной столицы Шуши», «А с какими инициативами мог бы выступить сам Азербайджан?», «Алиевская концепция «Платформы развития для Кавказа» может стать основой для новой интеграции». Что ж, звучит вполне привлекательно, но весьма и весьма подозрительно, что в этой отнюдь не короткой статье такая страна, как Турция, упоминается лишь единожды. И это в то время и в условиях, когда под большим вопросом, где именно вырабатывается внешняя политика апшеронского султаната, пока еще именуемого Азербайджаном, в Анкаре или в Баку. Судя по всему, небезызвестные публикации в авторитетных западных изданиях, в частности статья в издании "Foreign Policy" от 2 января 2021 г. под заглавием «"Foreign Policy": военный конфликт между Турцией и Россией в 2021 году является одним из наиболее вероятных» подтолкнули азербайджанских стратегов как-то отмежеваться от турецкого наставника, во всяком случае, это как-то изобразить, уже не приходится говорить о том, чтобы отвести от себя подозрения об уготовленной им Турцией роли быть для России троянским конём неоосманского султаната. В этой статье отмечается, что еще одним местом вероятного конфликта (кроме Сирии) между Россией и Турцией называется Кавказ. Авторы публикации пишут, что: «такие выводы обусловлены прежде всего тем, что в Карабахе все ещё сохраняется напряженность, а любая провокация может привести к новым атакам Азербайджана и Турции на оставшуюся часть самопровозглашенной НКР, не говоря уже о том, что армия из нескольких тысяч турецких военных находится всего лишь в 10 километрах от границы с Арменией». «Россия и Турция также были вовлечены в недавнюю войну из-за Нагорного Карабаха. У России есть военный союз с Арменией, но она избегала выбора сторон и в конце концов добилась прекращения огня, положившего конец боевым действиям. Турция оказала Азербайджану дипломатическую и военную поддержку с помощью турецких (и израильских) беспилотников, помогающих подавить позиции ПВО Армении, – сообщает издание, отмечая, что ситуация здесь является весьма неоднозначной» (<https://avia.pro/news/foreign-policy-voennyy-konflikt-mezhdu-turciey-i-rossiey-v-2021-godu-yavlyaetsya-odnim-iz-bolee>, <https://www.putin-today.ru/archives/116013>).

Так вот статья в Haqqin.az (кстати, опубликованная также в интернет-изданиях ИноСМИ и «Путин Сегодня») была призвана посоветовать Азербайджану, повторюсь, каким-то образом отмежеваться от своего патрона султана Реджепа в его нескрываемых и навязчиво повторяемых целях создания Великого Турана под лозунгами «Одна нация – шесть государств». Прямо скажем, что эта попытка азербайджанских стратегов ин-

формационной войны шита белыми нитками. Для этого достаточно изучить публикации в азербайджанских интернет-изданиях, где слова Турция и Эрдоган упоминаются куда чаще, чем Азербайджан и Алиев.

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом, а вхождение Армении в Союзное государство России и Белоруссии способно ли оказать сколь-либо существенное влияние на стабилизацию ситуации в регионе Южного Кавказа, положительно сказаться на усилении роли России в обеспечении мира и безопасности на Большом Ближнем Востоке? Вне всякого сомнения, да. Достаточно было проследить за реакцией турецких и западных СМИ после ввода российских миротворцев в зону боевых действий Нагорного Карабаха. Нет-нет, западные масс-медиа вовсе не благодарили Россию и лично президента РФ Владимира Владимировича Путина за принуждение турецко-азербайджанских ястребов к миру, что остановило кровопролитие и спасло население Нагорного Карабаха от геноцида. Они крайне болезненно среагировали на ввод российских миротворцев в зону конфликта, причем в условиях, когда этот факт с огромной благодарностью был воспринят гражданами Республики Арцах. Однако ввод российских миротворцев отодвинул планы Запада по дестабилизации ситуации в южном подбрюшьи России, ну и свёл на нет неуёмное желание султана Реджепа сомкнуть исламскую дугу от Нахиджевана (на территории Азербайджана) до Зангелана, Джебраила и Физули, при этом подмяв под себя 45-километровый участок государственной границы Армении с Ираном, то есть путем захвата территории РА. Увы, когда пишутся эти строки, азербайджанская военщина в условиях предательского бездействия властей РА проводит целенаправленную работу по аннексии территорий на не столь отдаленных подступах государственной границы РА с Ираном. Поэтому был вполне ожидаем и тот многоголосый хор сороковского информационного отребья в РА, которое вместо раскрытия предательства национальных интересов со стороны власть предержащих Армении и потери значительной части территории Республики Арцах, ополчилось против России и её политического руководства. Уже даже ленивому должно быть понятно, что противодействовать всему этому – значит спасти армянскую государственность от разрушения. Именно поэтому хотелось, чтобы данная статья была воспринята не иначе как большая просьба к нашим соотечественникам в России, многочисленным россиянам, русским братьям оказать содействие в выработке и организации системы противодействия и нейтрализации информационной войны против Армении, а стало быть, и России. Разработка и реализация информационной контрсистемы, развенчивающей антиармянские и антироссийские цели стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона, способны свести к минимуму пагубное воздействие на устойчивость армянской государственности проводимой информационной войны. При

этом смею утверждать, что движение за вхождение Армении в Союзное государство России и Беларуси в случае хотя бы минимального информационного и ресурсного содействия перерастёт во всенародное и сметёт со своего пути захватившее власть в Армении путем государственного переворота апреля–мая 2018 года николвоваевское соросовское отребье.

Вместо послесловия. 6 января 2021 г. Его Святейшество Верховный Патриарх и Католикос всех армян после Святой Литургии в храме Святого Григора Лусаворича (Просветителя) по случаю праздника Святого Рождества Христова и Богоявления Иисуса Христа выступил с трогательным посланием к армянскому народу, достойным неоднократного прочтения и осмысления всех граней этого глубокого философского слова, казалось бы, вложенного в уста нашего мудрого, мужественного и честного верховного патриарха самим Всевышним. Вдумаемся, уважаемые читатели, в слова духовного пастыря всех армян: «... чудесное Рождество Христа – источник надежды и утешения для сокрушенного горем нашего народа, особенно в эти скорбные дни, когда мы задумываемся о том, что наша жизнь также не была без пагубных прегрешений и ошибок. Перед лицом зыбкого мира и угрозы войны не была проявлена необходимая бдительность, интересы Родины и народа были подчинены узким стремлениям и чаяниям. Богопротивный дух, инородные идеи и нравы проникли в наше общество. Наша жизнь не была лишена лжи, сквернословия, нетерпимости, ненависти и вражды, которые распространялись и продолжают распространяться самыми различными способами, разделяя нас и иссушая в нас любовь Христову. А Евангелие свидетельствует: «Всякое царство, разделившееся само в себе, опустеет; и всякий город или дом, разделившийся сам в себе, не устоит» (Мф. 12:25)». Эти проникновенные слова и есть приговор сатанинской сути Пашиняна и тоталитарного религиозного отребья, захвативших власть в Армении. И было вполне ожидаемо, что Никол–предатель не принял участие в Святой Литургии. Пресс-секретарь премьер-министра РА Мане Геворкян прокомментировала отсутствие Никола Пашиняна на Святой Рождественской Литургии так: «В связи с эпидемиологической ситуацией премьер-министр находится в самоизоляции». Что ж, надо поблагодарить Пашиняна за то, что его отсутствием не был осквернен этот Светлый праздник. Важен факт, что приговор предателям национальных интересов армянского народа был зачитан в божественном храме Святого Григория Просветителя. Да простит меня уважаемый читатель за нескромность, но автор этих строк в марте 1990 года, будучи мэром города Еревана, подписал решение исполкома Ереванского городского Совета народных депутатов о выделении территории для строительства этого храма. Более того, мне выпала честь вместе со светлой памяти Католикосом всех армян Вазгеном Первым, главным викарием Ка-

толикоса всех армян архиепископом Гарегином Нерсисяном (ныне действующим Католикосом всех армян) заложить в фундамент будущего храма капсулу времени для будущих поколений, извещающую о том, что воздвижение храма, который будет наречен именем первого Просветителя Армении, обратившего армянский народ в христианскую веру, приурочено к 1700-летию принятия Арменией христианства государственной религией. Чтобы не погрешить против истины, считаю своим долгом также отметить, что члены Бюро ЦК КП Армении – светлой памяти первый секретарь ЦК КПА Сурен Гургенович Арутюнян, секретарь ЦК КПА Галуст Анушаванович Галоян, а также ныне здравствующие первый заместитель председателя Совета Министров Армянской ССР Левон Гургенович Саакян и первый секретарь Ереванского горкома КП Армении Григор Егорович Асатрян уберегли «строптивного» мэра г. Еревана от строгого партийного взыскания (как того требовали другие члены Бюро ЦА КПА) за выдачу исполкомом Ергорсовета разрешения и выделение территории под строительство храма Святого Григория Просветителя. Уже не приходится говорить о моем «непростительном» участии в церемонии закладки фундамента будущего храма. То было советское время, полное как крупными достижениями во всех сферах нашей жизни, так и известными проявлениями мракобесия.

Надеюсь, уважаемый читатель отнесётся снисходительно на это лирическое отступление. Важно другое: 6 января 2021 года, в день Святого Рождества Христова и Богоявления Иисуса Христа, дорога, ведущая к храму, не была осквернена захватившими власть в Армении сатанистами.

Христос родился и нам явился!

Вам и нам благая весть!

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՊԱՐՏՎԵՑԻՆ ՆԻԿՈՒՆ ՈՒ ՆՐԱ ՀԱՆՑԱԿԻՑՆԵՐԸ, ԲԱՅՑ ՄԵՂԱՎՈՐ Է ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԸ

Անոտացիա

Կցանկանայի, որպեսզի այս հոդվածն ընկալվեր որպես խնդրանք ռուսաստանաբնակ մեր հայրենակիցներին, ռուս եղբայրներին՝ աջակցություն ցուցաբերել Ռուսաստանի, ասել է թե՛ նաև Հայաստանի դեմ տեղեկատվական պատերազմին հակադրվելու համակարգի մշակման և կազմակերպման գործում, հակահամակարգ, որը կպսակագերծեր Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգիաների հակահայկական և հակառուսական նպատակները: Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու շարժումն աջակցության դեպքում կվերաճի համաժողովրդականի:

2021 թ. հունվարի 4-ի իմ հոդվածում՝ հրապարակված ռուսաստանյան հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, «Բարի երթ Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությանը» վերնագրով, հիմնավորված են Հայաստանի քաղաքական դասի և քաղաքացիների կողմից ազգային անվտանգության և հայոց պետականության գոյության սպառնալիքների գիտակցման անհրաժեշտությունն ու անհետաձգելիությունը, սպառնալիքներ՝ պայմանավորված իշխանության դեկլին Նիկոլ Փաշինյանի և սորոսյան հանցավոր խառնամբոխի հետագա գտնվելով: Ընդ որում՝ ես փորձել էի բացատրել ընթերցողներին այն անվիճելի իրողությունը, որ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում ստեղծված ծայրահեղ պայթյունավտանգ իրադրությունում երկրի ազգային շահերը պահանջում են ընդունել Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելու իրավաքաղաքական գործընթացի կազմակերպման անհետաձգելի միջոցներ: Դրան հասնելու համար էլ հայտարարվել էր «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ» հանուն նոր Միության» շարժման Կազմկոմիտեի (այսուհետ՝ Կազմկոմիտե) ստեղծման մասին, որի նպատակն է համակողմանիորեն նպաստել այդ գործընթացին: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ Ռուսաստանի Դաշնությունում ապրում են ավելի քան երկու միլիոն հայեր, իսկ հարյուր հազարավոր մեր հայրենակիցներ ամեն տարի արտագնա աշխատանքի են մեկնում Ռուսաստանի Դաշնություն, բացառիկ կարևոր է համարվել Կազմկոմիտեի ծրագրի մշակումը՝ այն խնդիրների իրականացման կոնկրետ քայլերի

մատնանշմամբ, որոնք կապահովեն Հայաստանի մուտքը Միութենական պետության մեջ:

Ընդ որում, մենք նպատակ ենք հայտարարել՝ հասնել այն բանին, որ պեսզի ՀՀ քաղաքացիները և ՌԴ-ում ապրող մեր հայրենակիցները ոչ միայն ըմբռնումով վերաբերվեն այս գաղափարին, այլև իրենք դառնան դրա կենսագործման ակտիվ և համոզված իրականացնողները, ընդ որում՝ ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ Հայաստանում: Միանգամայն հասկանալի է, որ այս նպատակին հասնելու համար Հայաստանի քաղաքացիները և ռուսաստանաբնակ մեր հայրենակիցներն առաջին հերթին, նվազագույնը, պետք է ուշադիր ծանոթանան Ռուսաստանի Դաշնության և Բելառուսի Հանրապետության միջև 02.12.1999 թ. կնքված «Միութենական պետության ստեղծման մասին» Պայմանագրի 1-ին Գլխի («Միութենական պետության նպատակները և սկզբունքները») բովանդակությանը: Այսպիսի խնդրի առաջադրումը, բնականաբար, ենթադրում է սեղմ ժամկետում կազմակերպել Պայմանագրի հայերեն թարգմանություն և հայերեն տեքստի լայն տարածում: Ընդ որում՝ կասկածից վեր է, որ Կազմկոմիտեի աշխատանքի արդեն այս՝ նախնական փուլում սորոսյան բազմաթիվ մաս-մեդիաներ, որոնք ահա արդեն ոչ առաջին տարին շռայլորեն ֆինանսավորվում են արտասահմանից և իրենց անկաշկանդ են զգում նիկոլվովակիչյան Հայաստանում, կատաղի քարոզչություն կսանձագերծեն ինչպես այս գաղափարը, այնպես էլ այն կենսագործողներին վարկաբեկելու համար, ինչը, իհարկե, կգոտեպնդի մեզ: Մտածեք միայն, հարգելի ընթերցող, հակահայկական այս նեխվածքի հիմնական կոչումը քառսի (բնականաբար, Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ավերից կառավարվող) մթնոլորտի ստեղծումն է Հայաստանում՝ Ռուսաստանի հարավային մատույցներում, իսկ այստեղ հանկարծ Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելուն ուղղված աշխատանք է նախաձեռնվում: Ընդ որում, ինչպես ցույց է տալիս նրանց գործունեության վերլուծությունը Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից հետո, սորոսյան խաժամուժի ծավալած ողջ տեղեկատվական պատերազմի ինտեգրալ նպատակը եղել և մնում է Հայաստանում ռուսատյաց տրամադրությունների հրահրումը: Նրանց քարոզչության զազրելիությունը հստակ երևաց արդեն Ղարաբաղյան պատերազմի (2020 թ. սեպտեմբեր-նոյեմբեր) աղետալի հետևանքներից հետո: Դրա էությունը հանգեցվում էր այն բանին, որպեսզի Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի կառավարության աշխատանքի՝ ազգային ողբերգության վերածված ծախողումների (ՀՀ-ի և Արցախի Հանրապետության անվտանգության ապահովման, ինչպես նաև սոցիալ-տնտեսական ոլորտում խնդիրների լուծման հարցերում) պատասխանատվությունը դրվի Ռուսաստանի վրա: Ընդ որում՝ կարևոր ենք համարում ընդգծել, որ ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի հիմքերը խարխուղ գործողությունները ոչ միայն չէին կասեցվում, այլև տակից խրախուսվում էին Հայաստանի իշխանությունների կողմից: Ավելին, թերի բարձրագույն կրթություն ունեցող «մեծն ստրատեգը», իսկ ավելի ճիշտ՝ անուսը քաղաքականության և աշխարհաքաղաքականության մեջ, հատուկ

ինքն էլ սադրում էր այդ ամենը՝ լայնորեն ներգրավելով «հինգերորդ շարասյան» իր սխրակիցներին: Ընդ որում՝ ծնունդով XIX դարից այս գավառական երկակի նպատակ էր հետապնդում, դիցուք. նախ՝ հաճոյանալ իր արտասահմանյան ուղեվարներին, երկրորդ՝ Ռուսաստանի ղեկավարությանը ցույց տալ, թե, իբր, տեսեք ի՞նչ դժվար պայմաններում է ինքը ստիպված պաշտպանել Հայաստանի դաշնակցային պարտավորությունները ՌԴ-ի առջև: Ամփոփելով այս ամենը՝ ավաղ, արդեն որերորդ անգամ ստիպված են կրկնել. Ռուսաստանի, ասել է թե՝ առաջին հերթին Հայաստանի դեմ և Հայաստանի միջոցով արդեն ոչ առաջին տարին վարվում է համակարգային տեղեկատվական պատերազմ, որին լավագույն դեպքում հակադրվում են առանձին հողվածներ և ռուս-հայկական ռազմավարական դաշինքի ճշմարիտ ջատագովների ելույթները, որոնցից շատերը միավորված են Կազմկոմիտեում: Ցավոք, Նիկոլ Փաշինյանին ընդդիմադիր ուժերի վերահսկողության տակ գտնվող լրատվամիջոցները (որոնք, հանուն արդարության նշենք, բավական կոշտ քննադատում են նրան) կարողացել են հասնել միայն այն բանին, որ նրա հանդեպ ամրագրել են «Նիկոլ – դավաճան» կամ «Նիկոլը Երդողանի և Ալիկի գործակալն է» քնքուշ արտահայտությունները: Ինչը, առաջին հայացքից, նույնպես պակաս կարևոր չէ: Սակայն ընթերցողների ուշադրությունը հրավիրենք նաև մեկ այլ իրողության վրա, դիցուք. ընդդիմադիր կուսակցությունների որոշակի մասն իր հանրային միջոցառումների ժամանակ կամ միայն իրենց հայտնի նրբանկատության, կամ չգիտես ինչ պատճառով դեռևս համառորեն լռության է մատնում այն հարցի պատասխանը, թե ովքեր են կանգնած այդ նույն Երդողանի և Ալիկի հետևում, արևմտյան ի՞նչ հատուկ ծառայությունների և հենց ո՞ր երկրների հետ են նեոսամանյան ու ափշերոնյան սուլթանները գտնվում սերտ շփման մեջ: Ընդ որում՝ մեր գործընկերները համառորեն չեն ցանկանում տեսնել անգամ Երդողանի բացահայտ բարեկամությունը Մեծ Բրիտանիայի արտաքին քաղաքական հետախուզության ծառայության՝ MI-6-ի (Military Intelligence Section 6) նորանշանակ ղեկավար Ռիչարդ Մուրի հետ: Այս մանրամասները գրում են այն մտադրությամբ, որպեսզի ցույց տամ, որ այսուհետ ևս հայոց պետականության և Ռուսաստանի դեմ տեղեկատվական պատերազմին համարժեք դիմակայելու միասնական համակարգի ստեղծման քիչ հույս կա՝ զոնե համաշխարհային քաղաքականության ուժի հայտնի կենտրոնից անկախ նվազագույն տեղեկատվական ռեսուրսների բացակայության պատճառով, անգամ հաշվի առնելով ընդդիմադիր կուսակցությունների հսկողության տակ գտնվող լրատվամիջոցները, կուսակցություններ, որոնք միավորվել են Նիկոլ Փաշինյանին իշխանությունից հեռացնելու դրոշի ներքո:

Ելնելով ստեղծված քաղաքական իրողություններից՝ Կազմկոմիտեն աշխատանքի առաջին փուլում իր առաջնահերթ խնդիրներից է համարում եղբայրական Ռուսաստանի լայն հանրությանը, հատկապես ՌԴ-ում ապրող մեր հայրենակիցներին Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելու իրավական և քաղաքական պայմանների ստեղծման խնդիրների անհապաղ լուծմանն ուղղված

գործուն միջոցների ապահովման հրատապության մասին տեղեկացնելու անհրաժեշտ միջոցների ընդունումը: Կարծում ենք, որ «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ» հանուն նոր միության» շարժման Կազմկոմիտեի հիմնադիրների մասնակցությունը ռուսաստանյան հեռուստատեսության հայտնի ալիքների հանրաճանաչ հայրենասիրական ծրագրերին, որոնց հաղորդավարները ինտելեկտուալներ են և աշխարհաքաղաքական հարցերի պրոֆեսիոնալներ (Վլադիմիր Սոլովյով, Արտյոմ Շեյնին, Եկատերինա Ստրիժենովա, Անատոլի Կուզիչով, Օլգա Սկաբեևա, Եվգենի Պոպով, Ռոման Բաբայան), կոգներ Ռուսաստանում ապրող մեր բազմահազար հայրենակիցներին ավելի լիարժեք պատկերացնել այն վտանգը, որը կախված է հայոց պետականության վրա: Համոզված են, որ դա նրանց կմղեր, հայկական ծագում ունեցող պայծառ ուղեղների (Մարգարիտա Սիմոնյան, Սերգեյ Կուրդինյան, Արամ Գաբրելյանով և շատ ուրիշներ) ներգրավմամբ, ստեղծել հայկական երկու պետություններում՝ Հայաստանի Հանրապետությունում և Արցախի Հանրապետությունում հայոց պետականության համար կործանարար տեղեկատվական պատերազմի ինստիտուտների չեզոքացման շատ ավելի կատարյալ համակարգ, ինստիտուտներ, որոնք գործում են գունավոր հեղափոխությունների անգլոսաքսոնական ստրատեգիաների արթուն հսկողության ներքո: Ընդ որում՝ անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ Ղարաբաղյան պատերազմի աղետալի հետևանքները, որի զոհ դարձան ավելի քան 5 000 զինվորներ և սպաներ, մոտ 10 000 մարտիկներ ու խաղաղ քաղաքացիներ վիրավորումներ ստացան, կորսվեց Լեռնային Ղարաբաղի տարածքի 80%-ը, հայերի մեկ սերունդ չէ, որ կհիշի ցավով ու դառնությամբ: Միևնույն ժամանակ, հատկապես նշենք, որ եթե արդեն առաջիկայում չկանգնեցվի սորոսյան վճարված քարոզչական վարակը, ապա այսուհետ ևս Հայաստանի բթացված ու կարիքից կանազուրկ դարձած քաղաքացիների գիտակցության մեջ կխցկեն այն կարծիքը, թե «Ժողովարչապետ» Նիկոլն ու նրա նեխած «քաղաքական» հենարանը (սորոսյան թոշակառուներ, «Կյանքի խոսքը» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդներ և ԼԳԲՏ-հանրույթի ակտիվիստներ) կապ չունեն ազգային շահերի դավաճանության հետ: Ընդ որում՝ կասկած չի հարուցում այն, որ նրանք էլ հենց մեղավոր կնշանակեն Ռուսաստանին: Զե՞ որ հենց այդ նպատակին հասնելուն է ուղղված Հայաստանում օվկիանոսի այն կողմից շրայլորեն ֆինանսավորվող մեկուկես-երկու տասնյակ լրատվամիջոցների համակարգային աշխատանքը: Մի խոսքով՝ ժողովրդին հասկանալի գրական լեզվով ասած՝ Նիկոլն ու նրա ուղեվարները տեղեկատվական պատերազմ են վարում, որի էությունը հետևյալն է. «Մենք ենք պարտվել, բայց մեղավորը Ռուսաստանն է»: Որպեսզի հարգելի ընթերցողը չկշտամբի Նիկոլ Վովակիչին՝ իր իսկ սիրելիին, գրագողության և այս խորագրի ներքո «տեղավորվելու» մեջ, նշեն, որ սույն կարգախոսը, որը հնարավորինս ճիշտ է բնութագրում Ռուսաստանի դեմ փաշինյանա-սորոսյան խառնամբոխի կողմից սանձազերծված տեղեկատվական պատերազմի էությունը, 2021 թ. հունվարի 6-ին հրաշալի կերպով դարձավ այն հոդվածի

վերնագիրը, որը հրապարակվել է «Путин Сегодня» հեղինակավոր ինտերնետ-պորտալում, իհարկե՝ այս հոդվածի վերնագրի ընտրությունը կատարվել է արևմտյան ԶԼՄ-ների հրապարակումներից, դիցուք. «ԵՄ-ում ասում են, թե իրենք ապացուցել են, որ Պուտինը չի թունավորել Նավալնուն, որովհետև ԱԴԾ-ն մկներ չի բռնում, բայց մեղավորը Ռուսաստանն է, որ չի արդարացել այդ հանցագործության համար» (<https://www.putin-today.ru/archives/116> 116): Իսկ մեր պարագայում Նիկոլ Փաշինյանի և նրա հանցակիցների հակառուսական գործունեության իսկական էությունը կարելի էր բնութագրել այսպես. «... Նիկոլն ու իր հանցակիցները, բայց մեղավոր է Ռուսաստանը»:

Այս առնչությամբ կցանկանայի նշել, որ ի տարբերություն նիկոլվոլակիչյան Հայաստանի՝ Ադրբեջանն արդեն հիմա Ռուսաստանի հետ հարաբերությունների հետագա զարգացման, ԱՊՀ դերի բարձրացման, մոտ ապագայում այդ գործընթացներում իր կառուցողական դերի մասին համակարգային աշխատանք է սկսել: Այսպես, օրերս Haqqin.az ինտերնետ-պորտալը հրապարակեց հոդված՝ «Ադրբեջան. ԱՊՀ երկրորդ շնչառությունը Ադրբեջանի համար» վերնագրով: Միայն որոշ ենթավերնագրեր նշեմ այդ հոդվածից. «Ադրբեջանը կարող է բացառիկ դեր խաղալ միջազգային կազմակերպության վերափոխման գործում (նկատի է առնվում ԱՊՀ-ն – Ա. Գ.)», «ԱՊՀ Միջխորհրդարանական ասամբլեան՝ փոխգործակցության կարևոր հարթակ», «Հենց ԱՊՀ հարթակում է Իլհամ Ալիևը պսակազերծել նացիստ Գարեգին Նժդեհի պաշտամունքը», «ԱՊՀ հարթակում էլ Ադրբեջանը կներկայացնի իր հոգևոր մայրաքաղաք Շուշիի վերածնունդը», «Իսկ ի՞նչ նախաձեռնություններով կարող էր հանդես գալ ինքը՝ Ադրբեջանը», «Կովկասի զարգացման համար Պլատֆորմներ» ալիևյան հայեցակարգը կարող է դառնալ նոր ինտեգրման հիմք»: Դե ինչ, միանգամայն գրավիչ, բայց և բավական կասկածելի է հնչում, որ այդ բնավ ոչ կարճ հոդվածում այնպիսի երկիր, ինչպիսին Թուրքիան է, հիշատակվում է ընդամենը մեկ անգամ: Եվ դա՝ այն դեպքում և պայմաններում, երբ մեծ հարցականի տակ է, թե որտեղ է իրականում մշակվում ափշերոնյան սուլթանության արտաքին քաղաքականությունը, որը դեռևս անվանվում է Ադրբեջան՝ Անկարայո՞ւմ, թե՞ Բաքվում: Դատելով ըստ ամենայնի՝ արևմտյան հեղինակավոր պարբերականներում տեղ գտած ոչ անհայտ հրապարակումները, մասնավորապես՝ "Foreign Policy" տեղեկատվական պարբերականի 2021 թ. հունվարի 2-ի հոդվածը՝ «"Foreign Policy". Ռազմական հակամարտությունը Թուրքիայի և Ռուսաստանի միջև 2021 թ. առավել հավանականներից մեկն է» վերնագրով, ադրբեջանցի ստրատեգներին դրդել են կարծես թե հեռու վանվել թուրք ուսուցչից, համենայն դեպս՝ ինչ-որ կերպ արտահայտել դա, էլ չեն ասում, որպեսզի իրենցից վանեն կասկածներն այն մասին, որ Թուրքիան իրենց վերապահել է նեոօսմանյան սուլթանության Տրոյական ծիու դերը Ռուսաստանի համար: Այդ հոդվածում Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև հավանական հակամարտության ևս մեկ վայր (Սիրիայից բացի) նշվում է Կովկասը: Հրապարակման հեղինակները գրում են. «Նման եզրահանգումները պայմանավորված են նախ և առաջ նրանով, որ

Ղարաբաղում դեռևս պահպանվում է լարվածությունը, իսկ ցանկացած սադրանք կարող է հանգեցնել Ադրբեջանի և Թուրքիայի նոր գրոհների ինքնահռչակ ԼՂՀ-ի մնացած հատվածի դեմ, էլ չենք ասում այն մասին, որ մի քանի հազարանոց թուրք զինվորականների բանակը գտնվում է Հայաստանի սահմանից ընդամենը 10 կիլոմետրի վրա»: «Ռուսաստանը և Թուրքիան ներգրավված են նաև Լեռնային Ղարաբաղի համար վերջին պատերազմի մեջ: Ռուսաստանը ռազմական դաշինք ունի Հայաստանի հետ, բայց խուսափում էր կողմերի ընտրությունից և ի վերջո հասավ հրադադարի, որը վերջ դրեց մարտական գործողություններին: Թուրքիան Ադրբեջանին ցուցաբերում էր դիվանագիտական և ռազմական աջակցություն թուրքական (և իսրայելական) անօդաչուների օգնությամբ, որոնք օգնում էին շարքից հանել Հայաստանի ՀՕՊ-ը, – տեղեկացնում է պարբերականը՝ նշելով, – իրավիճակն այստեղ բնավ միանշանակ չէ» (<https://avia.pro/news/foreign-policy-voennyi-konflikt-mezhdu-turciy-i-rossiy-v-2021-godu-yavlyaetsya-odnim-iz-bolee>, <https://www.putin-today.ru/archives/116013>):

Եվ ահա, Haqqin.az-ի հոդվածը (որը, ի դեպ, հրապարակվել է նաև ИноСМИ և «Путин Сегодня» ինտերնետ-պարբերականներում) ուղղված էր Ադրբեջանին, կրկնում են, ինչ-որ կերպ զատվել իր պատրոնից՝ սուլթան Ռեջեփից ու նրա անթաքույց, համառորեն կրկնվող նպատակներից՝ Մեծ Թուրանի ստեղծման մասին, «Մեկ ազգ՝ վեց պետություն» կարգախոսով: Ուղղակի ասենք, որ ադրբեջանցի ստրատեգների տեղեկատվական պատերազմի այս փորձում սուտն ակնհայտ է: Դրա համար բավական է ուսումնասիրել ադրբեջանական ինտերնետ-պարբերականների հրապարակումները, որոնցում Թուրքիա և Էրդողան բառերը հիշատակվում են շատ ավելի հաճախ, քան Ադրբեջանն ու Ալիևը:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելը կարո՞ղ է արդյոք որևէ էական ազդեցություն ունենալ իրավիճակի կայունացման վրա Հարավկովկասյան տարածաշրջանում, դրականորեն անդրադառնալ Ռուսաստանի դերի բարձրացմանը Մեծ Մերձավոր Արևելքում խաղաղության և անվտանգության ապահովման գործում: Անկասկած՝ այո՝: Բավական է հետևել թուրքական և արևմտյան ԶԼՄ-ների արձագանքին Լեռնային Ղարաբաղի մարտական գործողությունների գոտի ռուս խաղաղապահների մուտքից հետո: Ո՛չ, ո՛չ, արևմտյան լրատվամիջոցները բոլորովին էլ շնորհակալություն չէին հայտնում Ռուսաստանին ու անձամբ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինին թուրք-ադրբեջանական բազներին խաղաղություն պարտադրելու համար, ինչը դադարեցրեց արյունահեղությունն ու փրկեց Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությանը ցեղասպանությունից: Նրանք ծայրահեղ հիվանդագին արձագանքեցին հակամարտության գոտի խաղաղապահների մուտքին, ընդ որում՝ այն պայմաններում, երբ այդ փաստը մեծագույն երախտագիտությամբ ընդունվեց Արցախի Հանրապետության քաղաքացիների կողմից: Սակայն ռուս խաղաղապահների մուտքը խափանեց Ռուսաստանի հարավային մատույցներում

իրավիճակի ապակայունացման Արևմուտքի ծրագրերը և չեղարկեց սուլթան Ռեջեփի անսանձ տենչը՝ միավորել իսլամական աղեղը Նախիջևանից (Ադրբեջանի տարածքում) մինչև Զանգեզան, Ջեբրայիլ ու Ֆիզուլի, ընդ որում՝ իր տակ ձգմելով Իրանի հետ Հայաստանի պետական սահմանի 45 կիլոմետրանոց հատվածը, այսինքն՝ ՀՀ տարածքի զավթման միջոցով: Ավաղ, երբ գրվում են այս տողերը, ադրբեջանական հրոսակները ՀՀ իշխանությունների դավաճանական անգործության պայմաններում իրականացնում են տարածքների նպատակաուղղված անեքսիա Իրանի հետ ՀՀ պետական սահմանի ոչ այնքան հեռավոր հատվածներում: Ուստի, միանգամայն սպասելի էր նաև ՀՀ-ում սորոսյան տեղեկատվական թափթիուկների այն բազմաձայն երգչախումբը, որը Հայաստանի իշխանավորների կողմից ազգային շահերի և Արցախի Հանրապետության տարածքի զգալի մասի կորստյան դավաճանությունը բացահայտելու փոխարեն ոտքի է ելել Ռուսաստանի ու նրա քաղաքական ղեկավարության դեմ: Արդեն պարկոտին անգամ պետք է հասկանալի լինի, որ այս ամենին դիմակայել նշանակում է՝ փրկել հայոց պետականությունը փլուզումից: Հենց այդ պատճառով էլ կցանկանայի, որպեսզի այս հոդվածն ընկալվեր ոչ այլ կերպ, քան մեծ խնդրանք Ռուսաստանի մեր հայրենակիցներին, բազմաթիվ ռուսաստանցիներին, ռուս եղբայրներին՝ աջակցություն ցուցաբերել Հայաստանի, ասել է թե՛ նաև Ռուսաստանի դեմ տեղեկատվական պատերազմի դիմակայության և չեզոքացման համակարգի մշակման ու կազմակերպման գործում: Տեղեկատվական հակահամակարգի մշակումը և իրագործումը, որը կպսակագերծի Պոտոմակի ու Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների հակահայկական և հակառուսական նպատակները, ի գորու կլինի նվազագույնի հասցնել վարվող տեղեկատվական պատերազմի կործանարար ազդեցությունը հայոց պետականության հիմքերի վրա: Ընդ որում՝ համարձակվում են հավաստիացնել, որ Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու շարժումը գոնե նվազագույն տեղեկատվական ու ռեսուրսային աջակցության դեպքում կվերաճի համաժողովրդականի և իր ճանապարհից կմաքրի Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման միջոցով իշխանությունը զավթած նիկոլվոլակիչյան սորոսյան թափթիուկներին:

Վերջաբանի փոխարեն: 2021 թ. հունվարի 6-ին Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Ծայրագույն պատրիարք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ տաճարում Հիսուս Քրիստոսի Սուրբ ծննդյան և Հայտնության տոնի առթիվ մատուցած Սուրբ պատարագից հետո հանդես եկավ հայ ժողովրդին ուղղված հուզիչ պատգամով, որն արժանի է բազմիցս ընթերցվելու և իմաստավորվելու խոր փիլիսոփայական խոսքի բոլոր առումներով, որը, ասես, մեր իմաստուն, արի ու ազնիվ հոգևոր հայրապետի շուրթերին էր դրվել հենց Բարձրյալի կողմից: Մտորենք, հարգելի ընթերցող, համայն հայոց հոգևոր հովվի խոսքերի շուրջ. «... Քրիստոսի հրաշափառ Ծնունդը հույսի և մխիթարության աղբյուր է մեր սրտաբեկ ժողովրդի համար հատկապես վշտանալից այս օրերին, երբ անդրադառնում ենք, որ մեր կյանքը ևս զերծ չեղավ

կործանարար սխալներից և մեղանշումներից: Անկայուն խաղաղության և պատերազմի սպառնալիքների հանդիման չդրսևորվեց անհրաժեշտ զգոնություն, հայրենիքի ու ժողովրդի շահը ստորադասվեց նեղ ձգտումներին ու նկրտումներին: Աստվածամերժ ոգին և օտարածին գաղափարներն ու բարքերը ներթափանցեցին մեր հասարակությունից ներս: Մեր կյանքը հեռու չեղավ կեղծիքից, զազրախոսությունից, անհանդուրժողությունից, ատելությունից ու թշնամանքից, որ սփռվում էր և շարունակում է սփռվել ամենատարբեր միջոցներով՝ մասնատելով մեզ և ցամաքեցնելով Քրիստոսի սերը մեր մեջ: Իսկ Ավետարանը վկայում է. «Ինքն իր մեջ բաժանված ամեն թագավորություն ավերվում է, և ինքն իր մեջ բաժանված ամեն քաղաք կամ տուն կանգուն չի մնա» (Մատթ. 12.25): Այս սրտահույզ խոսքերն էլ հենց Հայաստանում իշխանությունը զավթած Փաշինյանի ու տոտալիտար կրոնական տականքի սատանայական էության դատավճիռն են: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ Նիկոլ – դավաճանը չմասնակցեց Սուրբ պատարագին: ՀՀ վարչապետի մամուլի քարտուղար Մանե Գևորգյանը Նիկոլ Փաշինյանի բացակայությունը Սուրբծննդյան պատարագին մեկնաբանել է այսպես. «Համաճարակային իրավիճակի հետ կապված՝ վարչապետը գտնվում է ինքնամեկուսացման մեջ»: Դե ինչ, պետք է շնորհակալություն հայտնել Փաշինյանին, որ իր բացակայությամբ այդ Սուրբ տոնը չաղծվեց: Կարևոր է այն փաստը, որ հայ ժողովրդի ազգային շահերի դավաճանների դատավճիռը կարդացվեց Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի տաճարում: Թող ների ինձ հարգելի ընթերցողը անհամեստության համար, բայց տողերիս հեղինակն է 1990 թ. մարտին, Երևանի քաղաքապետ եղած ժամանակ, ստորագրել ժողովրդական դեպուտատների Երևանի քաղխորհրդի գործադիր կոմիտեի որոշումը՝ այդ տաճարի կառուցման համար տարածք հատկացնելու մասին: Ավելին, ինձ պատիվ է վիճակվել Ամենայն Հայոց կաթողիկոս, Երջանկահիշատակ Վազգեն Առաջինի, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի առաջնորդական տեղապահ, արքեպիսկոպոս Գարեգին Ներսիսյանի (ներկայում գործող Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը) հետ միասին մասնակցել ապագա տաճարի հիմնարկեքին՝ տեղադրելով ժամանակի պարկուճը ապագա սերունդների համար, որն ավետում էր, որ տաճարի կառուցումը, որը կրելու է Հայաստանի առաջին Լուսավորչի (որը քրիստոնեական հավատի բերեց հայ ժողովրդին) անունը, զուգադիպելու է Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակին: Ճշմարտության դեմ չմեղանչելու համար պարտքս եմ համարում նաև նշել, որ Հայաստանի կոմկուսի Կենտկոմի բյուրոյի անդամները՝ ՀԿԿ Կենտկոմի առաջին քարտուղար, Երջանկահիշատակ Սուրեն Գուրգենի Հարությունյանը, ՀԿԿ կենտկոմի քարտուղար Գալուստ Անուշավանի Գալոյանը, ինչպես նաև այսօր մեր կողքին ապրող՝ Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Լևոն Գուրգենի Սահակյանն ու Հայաստանի Կոմկուսի Երևանի քաղկոմի առաջին քարտուղար Գրիգոր Եգորի Ասատրյանը փրկեցին Երևանի «կամակոր» քաղաքապետին կուսակցական խիստ տույժից (ինչպես դա պահանջում էին ՀԿԿ Կենտ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կոմի բյուրոյի մյուս անդամները)՝ Երքաղխորհրդի գործադիր կոմիտեի կողմից Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի տաճարի կառուցման թույլտվություն տալու և տարածք տրամադրելու համար: Էլ չեմ ասում իմ «աններելի» մասնակցության մասին ապագա տաճարի հիմնարկեքի արարողությանը: Խորհրդային ժամանակներ էին՝ լի ինչպես նվաճումներով մեր կյանքի բոլոր ոլորտներում, այնպես էլ խավարամտության հայտնի դրսևորումներով:

Հույս ունեմ, որ հարգելի ընթերցողը ներողամիտ կգտնվի այս քնարական շեղման համար: Կարևոր է այլ բան, այն, որ 2021 թ. հունվարի 6-ին՝ Հիսուս Բրիստոսի Սուրբ ծննդյան և Հայտնության տոնին, դեպի տաճար տանող ճանապարհը չպղծվեց Հայաստանում իշխանությունը զավթած սատանիստներով:

Քրիստոս ծնավ և հայտնեցավ:

Ձեզ և մեզ մեծ ավետիս:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

УДАР В ПОДБРЮШЬЕ. В ЕРЕВАНЕ ПРЕДУПРЕДИЛИ О ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ПРЕТЕНЗИЯХ ЭРДОГАНА К РОССИИ

Экс-мэр Еревана, бывший депутат Национального Собрания Армении в эфире Национальной службы новостей (НСН) оценил итоги переговоров по Карабаху в Москве и назвал их последствия для России.

Президент России Владимир Путин провел в Кремле трехсторонние переговоры с премьер-министром Армении Николом Пашиняном и лидером Азербайджана Ильхамом Алиевым. Встреча длилась около четырех часов. Стороны подписали совместное заявление о развитии Нагорного Карабаха, план по нему будет представлен в ближайшее время.

«Принуждение к переговорам ястребов – султана Реджепа Тайипа Эрдогана (президента Турции. – *Прим. НСН*) и султана Ильхама Алиева (президента Азербайджана. – *Прим. НСН*) бесспорно спасло жизни десятков тысяч граждан Нагорно-Карабахской Республики и уберегло ее население от геноцида. Это самый важный итог перемирия, заключенного в ночь на 10 ноября 2020 года. Однако это не удовлетворяет Эрдогана, который всячески хотел втиснуться в число участников перемирия, но его красиво отвели в сторону, а потому он заладил про мониторинговый центр. Нагорный Карабах – кость в горле Эрдогана, так как он мешает его экспансии на восток – к южному подбрюшью России. Это Туркмения, которая вошла в Тюркский совет, Казахстан, Узбекистан, Таджикистан и Киргизия, вплоть до Синьцзян-Уйгурского автономного округа Китая», – рассказал армянский политик.

По его словам, если Эрдоган сможет объединить эти страны в рамках одного государства, также Азербайджан и Турцию, то и на этом он не остановится.

«Дальше будет больше. Дальше в сферу интересов Эрдогана войдут сугубо российские территории – Алтай, Башкирия, Чувашия, Кабардино-Балкария, Карачаево-Черкесия, Крым, Хакасия, Татарстан, Тыва и Гагаузия в Молдавии. Мы имеем перед собой типичное воспроизведение Адольфа Шикльгрубера, в дальнейшем Адольф Гитлер, в лице Эрдогана. Это исчадие ада, который в силу своих больных геополитических устремлений развяжет Третью мировую войну. Мудрость и прозорливость Владимира Путина в том, что он это своевременно понял и очень грамотно хочет ввести

Азербайджан в орбиту влияния России, освободив тем самым Ильхама Алиева. Если Алиев этого не поймет, Азербайджан станет вилайятом Турции», – заявил он.

По его мнению, разжигания конфликта в регионе также выгодно США.

«В США к власти пришел демократ и глобалист (избранный президент США Джо Байден. – *Прим. НСН*). Они будут всячески поощрять турецкую экспансию, ведь их главная цель – расчленение России через создание зоны хаоса на ее южных границах. Именно в этих перспективах нужно рассматривать сегодняшние соглашения в Москве. Именно поэтому наша партия вышла с предложением включить Армению в состав Союзного государства России и Белоруссии», – сказал Гегамян.

Он также предостерег от передачи стратегических высот в Нагорном Карабахе азербайджанской армии, так как, по его мнению, они очень быстро окажутся под контролем турецких военных.

Ранее азербайджанский политолог Адгезал Мамедов в эфире НСН рассказал, какие шаги нужно предпринять для урегулирования ситуации в послевоенном Карабахе.

Конфликт Армении и Азербайджана в Нагорном Карабахе обострился в конце сентября 2020 года. В ноябре главы России, Армении и Азербайджана подписали соглашение о прекращении огня. Согласно документу, стороны конфликта должны обменяться пленными и погибшими, ряд районов Карабаха переходит под контроль Азербайджана, а в регионе размещаются российские миротворцы.

ՀԱՐՎԱԾ ՓՈՐԱՏԱԿԻՆ: ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՐԵԼ ԵՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՂԵՊ ԷՐԴՈՂԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՆԿՐՏՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Երևանի նախկին քաղաքապետը, Հայաստանի Ազգային ժողովի նախկին պատգամավորը Ռուսաստանի Դաշնության Նորությունների Ազգային ծառայության (HCH) եթերում գնահատել է Մոսկվայում Ղարաբաղի վերաբերյալ բանակցությունների արդյունքները և նշել դրանց հետևանքները Ռուսաստանի համար:

Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը Կրեմլում վարել է եռակողմ բանակցություններ Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի և Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի հետ: Հանդիպումն ընթացել է մոտ չորս ժամ: Կողմերը ստորագրել են համատեղ հայտարարություն Լեռնային Ղարաբաղի զարգացման մասին, որի պլանը կներկայացվի առաջիկայում:

«Բազեներին՝ սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանին (Թուրքիայի նախագահ – ծան.)՝ HCH – ի) և սուլթան Իլհամ Ալիևին (Ադրբեջանի նախագահ – ծան.)՝ HCH – ի) բանակցություններ պարտադրելը, անշուշտ, փրկեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տասնյակ հազարավոր քաղաքացիների կյանքը և նրա բնակչությանը զերծ պահեց ցեղասպանությունից: Սա 2020թ. նոյեմբերի 10-ի գիշերը կնքված հրադադարի ամենակարևոր արդյունքն է: Սակայն դա չի բավարարում Էրդողանին, որն ամեն կերպ ցանկանում էր խցկվել հրադադարի մասնակիցների շարքում, բայց նրան շատ գեղեցիկ մի կողմ հրավիրեցին, դրա համար էլ նա մոգոնեց մոնիթորինգային կենտրոնը: Լեռնային Ղարաբաղը ոսկոր է Էրդողանի կոկորդին, քանի որ խանգարում է նրա էքսպանսիային դեպի արևելք՝ դեպի Ռուսաստանի հարավային մատույցներ: Դա Թուրքմենստանն է, որը մտել է Թուրքական խորհրդի մեջ, Ղազախստանը, Ուզբեկստանը, Տաջիկստանը և Ղրղզստանը, ընդհուպ մինչև Չինաստանի Սինցզյան-Ույղուրական ինքնավար շրջան», – պատմեց հայ քաղաքական գործիչը:

Նրա խոսքով, եթե Էրդողանը կարողանա միավորել այդ երկրները մեկ պետության շրջանակում, նաև Ադրբեջանն ու Թուրքիան, ապա այդքանով էլ չի սահմանափակվի:

«Հետո ավելին կլինի: Հետո Էրդողանի շահերի ոլորտ կմտնեն զուտ ռուսական տարածքները՝ Ալթայը, Բաշկորտոստանը, Չուվաշիան, Կաբարդինո-Բալկարիան, Կարաչաև-Չերքեզիան, Ղրիմը, Խակասիան, Թաթարստանը,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Տիվան և Մոլդովայի Գազաուզիան: Հանձին էրդողանի մենք ունենք Ադուլֆ Շիկլգրուբերի, հետագայում՝ Ադուլֆ Հիտլերի տիպիկ վերամարմնացումը: Սա դժոխքի ծնունդ է, որն իր հիվանդ աշխարհաքաղաքական նկրտումների պատճառով Երրորդ համաշխարհային պատերազմ կիրահրի: Վլադիմիր Պուտինի իմաստությունն ու խորաթափանցությունն այն է, որ նա դա ճիշտ ժամանակին հասկացավ և շատ խորիմաստորեն ցանկանում է Ադրբեջանը մտցնել Ռուսաստանի ազդեցության ծիր՝ դրանով իսկ ազատելով Իլհամ Ալիևին: Եթե Ալիևը չհասկանա դա, Ադրբեջանը կդառնա Թուրքիայի վիլայեթ», – ասաց նա:

Նրա կարծիքով՝ հակամարտության հրահրումը տարածաշրջանում շահավետ է նաև ԱՄՆ-ին:

«ԱՄՆ-ում իշխանության է եկել դեմոկրատ և գլոբալիստ (ԱՄՆ ընտրյալ նախագահը Զո Բայդենն է – ծան.՝ HCH – ի): Նրանք կփորձեն ամեն կերպ խրախուսել թուրքական ծավալապաշտությունը, չէ՞ որ նրանց գլխավոր նպատակը Ռուսաստանի մասնատումն է նրա հարավային սահմաններում՝ քաոսի գոտու ստեղծմամբ: Հենց այս հեռանկարների համատեքստում պետք է դիտարկել այսօրվա համաձայնությունը Մոսկվայում: Հենց սրա համար է մեր կուսակցությունը հանդես եկել առաջարկով՝ Հայաստանը ներառել Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ», – ասաց Գեղամյանը:

Նա նաև նախագգուշացրեց Լեռնային Ղարաբաղում ռազմավարական բարձունքների հանձնման վտանգավորության մասին, քանի որ, նրա կարծիքով, դրանք շատ արագ կհայտնվեն թուրք զինվորականների վերահսկողության տակ:

Ավելի վաղ ադրբեջանցի քաղաքագետ Ադգյոզալ Մամեդովը HCH-ի եթերում ասել էր, թե ինչ քայլեր պետք է ձեռնարկվեն հետպատերազմյան Ղարաբաղում իրավիճակը կարգավորելու համար:

Հայաստանի և Ադրբեջանի հակամարտությունը Լեռնային Ղարաբաղում սրվեց 2020 թ. սեպտեմբերի վերջին: Նոյեմբերին Ռուսաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի ղեկավարները ստորագրեցին համաձայնագիր հրադադարի մասին: Փաստաթղթի համաձայն՝ հակամարտության կողմերը պետք է փոխանակեին գերիներին և զոհվածներին, Ղարաբաղի մի շարք շրջաններ անցնում են Ադրբեջանի վերահսկողության տակ, իսկ տարածաշրջանում տեղակայվում են ռուս խաղաղապահներ:

СОПРОТИВЛЕНИЕ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО – ПРИБЕЖИЩЕ НЕГОДЯЕВ

Аннотация

Широкая работа по разъяснению положений Договора о Союзном государстве, Стратегии национальной безопасности и Национальных целей развития РФ на период до 2030 г. применительно к условиям Республики Армения станет предпосылкой для разработки идеологической основы объединения подлинных патриотов Армении и Арцаха, глубоко осознающих безальтернативность для сохранения независимости и суверенитета Республики Армения, под знаменем вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии.

В воскресенье, 10 января 2021 года, в преддверии встречи с президентом Азербайджана Ильхамом Алиевым и премьер-министром Армении Николом Пашиняном президент России Владимир Путин провел совещание, на котором обсуждались вопросы Нагорно-карабахского урегулирования и ситуация на Южном Кавказе. В совещании приняли участие секретарь Совета безопасности РФ Николай Патрушев, министр иностранных дел Сергей Лавров, министр обороны Сергей Шойгу, директор Федеральной службы безопасности Александр Бортников, директор Службы внешней разведки Сергей Нарышкин. Состав участников совещания, проведенного в воскресный день, думается, со всей убедительностью свидетельствует об исключительной актуальности для России сохранения мира в регионе Южного Кавказа. И это вполне закономерно, так как по прошествии двух месяцев после подписания руководителями России, Азербайджана и Армении Заявления о прекращении огня в Нагорном Карабахе становится всё более очевидным, что принуждение лидером России Владимиром Владимировичем Путиным турецко-азербайджанских ястребов – султана Эрдогана и султана Алиева – к миру уберегло население Нагорного Карабаха от геноцида, а также существенным образом притормозило угар неоосманского султана по дальнейшему продвижению экспансионистского военного присутствия Турции в Туркмению, Казахстан, Узбекистан, Таджикистан и Киргизию. А это обстоятельство, в свою очередь, нес-

колько отдалило реализацию заветной мечты султана Реджепа о воссоздании Великого Турана под лозунгом «Одна нация – шесть государств».

Не приведи Господь, случится такое, не приходится сомневаться в том, что Эрдоган на этом не остановится и, вне всякого сомнения, позарится и на автономные образования на территории других стран, и в первую очередь России. На сей счет была опубликована весьма интересная статья Алексея Турчинова на интернет-портале информационно-аналитического издания «Мировое политическое шоу» под заглавием «Эрдоган взялся за проект «Великий Туран». Приведу некоторые выдержки из этой статьи: «3 октября 2009 года четыре государства (Азербайджан, Казахстан, Киргизия, Турция) подписали Нахичеванское соглашение (Нахиджеван – исконно армянская территория, которая 16 марта 1921 года Московским договором между Советской Россией и Турцией отошла к Советскому Азербайджану. – А. Г.) о создании Совета сотрудничества тюркоязычных государств». Далее: «30 апреля 2018 года Узбекистан официально вступил в состав Тюркского совета. 14 сентября 2019-го Туркменистан вступил в Тюркский совет ... Если кто-то думает, что ничего страшного в этом нет, мол, близкие народы сотрудничают, повторю – пример Украины перед глазами, когда за короткий срок там взрастили ненависть к России. Это во-первых. А во-вторых, никто не говорит, что турки на этом остановятся. Вот перечень территорий, на которых проживают тюркоязычные. То есть, по мыслям турок, это их вотчина: Азербайджан, Афганистан, Северный Кипр, Казахстан, Киргизия, Турция, Туркменистан, Узбекистан. А теперь самое интересное – автономные образования на территории других стран: Восточный Туркестан (Синьцзян-Уйгурский автономный район КНР), Или-Казахский автономный округ (КНР), Баркель-Казахский автономный уезд (КНР), Моры-Казахский автономный уезд (КНР), Кызылсу-Киргизский автономный округ (КНР), Аксай-Казахский автономный уезд (КНР), Сюньхуа-Саларский автономный уезд (КНР), Цзишишань-Баоань-Дунсян-Саларский автономный уезд (КНР), Республика Алтай (Россия), Республика Башкортостан (Россия), Чувашская Республика (Россия), Кабардино-Балкарская Республика (Россия), Карачаево-Черкесская Республика (Россия), Республика Крым (Россия), Республика Хакасия (Россия), Республика Саха (Россия), Республика Татарстан (Россия), Республика Тыва (Россия), Гагаузия (Молдавия).

Вот такой список, который по плану националистов Турции должен быть отуречен. Как вы понимаете, в их планах России места нет, и тут они прекрасно сходятся во мнении с западными демократами. Знаете, какие лозунги гуляют по соцсетям? Процитирую: ««Vatan Ne TURKIYE Bize Ne TURKISTAN. Vatan Bizim Ayak Bastığımız Her Yerdir ... TURAN!!!». Перевод – «Родина, не Турция, не Туркестан. Родина – Это Везде, Где Мы Ступаем... Туран!!!». Вот так вот ...» (<https://mpsh.ru/27265-jerdogan-vzjalsja-za-proekt-velikij-turan.html>).

Хочу надеяться, что уважаемый читатель с пониманием отнесётся к приведенным мною выдержкам. Уверен, что они не оставляют сомнений в нескрываемых пантуранистских устремлениях султана Эрдогана, на пути реализации которых Мегринский христианский клин на территории Республики Армения, разделяющий Нахиджеван от Зангелана, Джебраила, Физули – теперь уже на территории Азербайджана, как кость в горле султана. В этой связи вполне закономерны вопросы – а чем это чревато и что этому следует противопоставить? Не буду томить читателей подробным описанием угроз национальной безопасности не только Армении, но и региона Южного Кавказа в целом, а приведу лишь аннотации к моим статьям, опубликованным ИА REGNUM: «Сильная Россия – гарант мира на планете Земля» (17. 12. 2020), «Союзному государству России, Белоруссии и Армении в добрый путь» (04. 01. 2021), «Никол и его подельники облажались, но виновата Россия» (07. 01. 2021). Итак, что же было написано в аннотациях к указанным выше статьям: «Надо быть либо круглым идиотом, либо откровенным предателем (что в случае Армении сродни идиотизму), чтобы на современном этапе истории армянской государственности не осознавать, что безопасное существование и процветание, будущее нашего народа и двух армянских государств – Армении и Арцаха (Нагорно-Карабахская Республика. – *Ред.*) – возможно лишь в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии. Сильная Россия – гарант мира не только в регионе Южного Кавказа, но и на Земле» (17. 12. 2020), «Союзное государство России, Белоруссии и Армении обнулит пантуранистские бредни неоосманского султана Реджепа от захвата Мегринского христианского клина, разъединяющего исторический армянский Нахиджеван (отошедший с благословения идеологов мировой революции в лице наркоминдела РСФСР Георгия Чичерина, подписавшего 16 марта 1921 года капитулянтский Московский договор между Россией и Турцией, к Азербайджану) от Зангелана, Джебраила и Физули, захваченных турецко-азербайджанской военщиной и сирийскими наемниками-террористами у Нагорного Карабаха в ходе Карабахской войны» (04. 01. 2021) и «Хотелось, чтобы данная статья была воспринята как просьба к нашим соотечественникам в России, русским братьям оказать содействие в выработке и организации противопоставления информационной войне против России, а стало быть, и Армении, контрсистемы, развенчивающей антиармянские и антироссийские цели стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Движение за вхождение Армении в Союзное государство России и Белоруссии при содействии перерастёт во всенародное» (07. 01. 2021).

Думается, что после столь подробной вводной части можно будет изложить мое представление о главных направлениях общественно-политического движения «Сильная Армения с Россией: за новый союз!».

Первым, на мой взгляд, главным направлением деятельности нашего движения должно стать разъяснение широким слоям населения Армении содержания и сути тех глав и статей «Договора о создании Союзного государства», которые уже сейчас в совершенно искаженном виде преподносятся полутора десятком проплаченных фондом Сороса «Открытое общество – Армения» интернет-изданий и интернет-телевидением. Сих сердобольных ревнителей «сохранения» суверенитета и независимости Армении, которые почему-то заглохли и ушли в глубокое подполье в дни, когда спецподразделения Вооруженных сил члена НАТО Турции вкупе с сирийскими террористами-наемниками развернули кровавую бойню в Нагорном Карабахе, сбивали над небом Армении вертолёт российских Военно-космических сил. Своим подобным поведением они олицетворяли трио известных обезьян, закрывших глаза, рот и уши в то время, когда генеральный секретарь НАТО Йенс Столтенберг вместо жесткого осуждения несанкционированных (впрочем, как знать) со стороны Североатлантического альянса кровавых действий члена НАТО Турции, скрепя сердце от давления излишних эмоций, уж больно сокрушался по поводу введения США санкций в отношении четырёх каких-то чиновников из окружения турецкого султана Эрдогана в рамках наложенных на эту страну санкций. А сейчас одно лишь упоминание о стремлении отдельных политических партий «Национальное Единение», «Союз «Конституционное право», «Реформисты», «Справедливость и процветание» и впоследствии присоединившейся к движению партии «Альянс», а также организации «Крымское ополчение» и фонда «Благочестивое поколение» ввергло этих же молчаливых и кротких соросят армянского разлива в состояние этаких конвульсий. И возопили они хором о том, что за спиной армянского народа плетутся интриги, чреватые потерей суверенитета и независимости Армении, что на Республику Армения надвигается «русский сапог» и т. п., словом, полилась антироссийская, русофобская пропагандистская помойка. И это в условиях, когда организаторы движения по вхождению Армении в Союзное государство России и Белоруссии были крайне ограничены в возможности доступа в телеэфир по властным и невластным телеканалам и весьма скромно (в информационном плане) оповестили население РА о своих планах. Между тем достаточно было по TV огласить содержание Статьи 3 Главы 1. «Цели и принципы Союзного государства» или Статьи 6, уже не приходится говорить Статьи 7 из той же главы Договора, чтобы это соросовское информационное отребье было бы в очередной раз уличено во лжи, в преднамеренном извращении Договора о создании Союзного государства. Уверен, что куда убедительнее будут мои слова, если представить на суд уважаемых читателей содержание этих статей.

Итак, Статья 3 Глава 1. «Цели и принципы Союзного государства» гласит: «1. Союзное государство базируется на принципах суверенного равенства государств-участников, добровольности, добросовестного выполнения ими взаимных обязательств. 2. Союзное государство основано на разграничении предметов ведения и полномочий между Союзным государством и государствами-участниками». А вот что написано в Статье 6: «1. Каждое государство-участник сохраняет с учетом добровольно переданных Союзному государству полномочий суверенитет, независимость, территориальную целостность, государственное устройство. Конституцию, государственный флаг, герб и другие атрибуты государственности. 2. Государства-участники сохраняют свое членство в ООН и других международных организациях. Возможность единого членства в международных организациях, других международных объединениях определяется государствами-участниками по взаимной договоренности». В наше тревожное время особо актуальны положения Статьи 7: «1. Территория Союзного государства состоит из государственных территорий государств-участников. 2. Государства-участники обеспечивают целостность и неприкосновенность территории Союзного государства. 3. Внешней границей Союзного государства являются границы государств-участников с другими государствами или пространственный предел действия государственных суверенитетов государств-участников».

Думается, что вышеизложенные статьи Договора весьма убедительно свидетельствуют в пользу их безальтернативности для Республики Армения. Не сомневаюсь, что многие из борзописцев-охаивателей идеи вхождения РА в Союзное государство и не читали текст Договора, если же читали, то невольно хочу прибегнуть к цитате, обнародованной комиссаром Жювом из популярной комедии 60-х годов XX века режиссеров Андре Юнебеля и Харуна Теззефа «Фантомас разбушевался». Так, комиссар Жюв, роль которого сыграл талантливый артист Луи де Фюнес, когда очевидные вещи его подчиненные не понимали, искренне сокрушаясь, восклицал: еще раз повторю для тугодумов. Так вот для соросовской информационной шелухи, либо напроць не понимающей содержание Договора о Союзном государстве, либо претворяющейся таковыми, которых с разных ракурсов можно причислить к категории тугодумов (если не предателей национальных интересов Армении), я был вынужден повторно приводить выдержки из этого документа.

Естественно, что важной составляющей программы Оргкомитета движения по вхождению Армении в Союзное государство должна стать выработка концепции национальной безопасности, полностью созвучной с главными положениями аналогичной концепции РФ, как то: 1) предотвращение угроз по всему их спектру; 2) территориальная целостность страны; 3) сохранение гражданского мира, свободы и прав; 4) интересы России в политической и геополитической сфере; 5) экономические интересы.

Мне уже приходилось в статье, опубликованной 4 января 2021 года в ИА REGNUM «Союзному государству России, Белоруссии и Армении в добрый путь», несколько подробнее остановиться на исключительной востребованности тесного увязывания новой концепции национальной безопасности РА с учетом жестокого поражения в Карабахской (сентября–ноября 2020 года) войне с положениями соответствующего документа – «Стратегия национальной безопасности Российской Федерации», утвержденной Указом президента Российской Федерации В. В. Путиным 31 декабря 2015 г. № 683.

Что же касается проработки экономических интересов РА в современных условиях, то и в этом вопросе нам следует досконально изучить положения Указа «О национальных целях развития Российской Федерации на период до 2030 года», подписанного 21 июля 2020 года. Думается, что национальные цели развития РФ на период до 2030 года, а именно: а) сохранение населения, здоровье и благополучие людей; б) возможности для самореализации и развития талантов; в) комфортная и безопасная среда для жизни; г) достойный, эффективный труд и успешное предпринимательство; д) цифровая трансформация, – при профессиональном изложении применительно к социально-экономическим условиям жизни граждан Армении подавляющим большинством населения Армении будут всецело одобрены. Убеждён, что широкая разъяснительная работа положений Договора о Союзном государстве, Стратегии национальной безопасности и Национальных целей развития РФ на период до 2030 г. применительно к условиям Республики Армения станет предпосылкой для разработки идеологической основы объединения подлинных патриотов Армении и Арцаха, глубоко осознающих безальтернативность для сохранения независимости и суверенитета Республики Армения вхождения в Союзное государство России и Белоруссии. Любые иные действия, «философствования» на тему утраты независимости и суверенитета есть всего лишь современное озвучивание афоризма «Патриотизм – последнее прибежище негодяев», произнесенного доктором Самуэлем Джонсоном в 1774 году (THE PATRIOT by Samuel Johnson. Addressed the Electors of Great Britain. 1774, www.samueljohnson.com/thepatriot.html). Что ж, в настоящее время сей афоризм в армянском изложении, пожалуй, выглядит так: «Соппротивление вхождению Армении в Союзное государство – последнее прибежище негодяев».

Вместо послесловия. Когда писались эти строки, политический класс Армении, правда, в несколько усеченном составе (имеются в виду штатные ораторы из николвоваевской соросовской камарильи и постоянные участники разнообразных телепередач на оппозиционных телеканалах), в режиме non stop оглашал взаимоисключающие оценки принятого 11 января 2021 года Заявления президента Азербайджанской Республики,

премьер-министра Республики Армения и президента Российской Федерации в связи с реализацией Заявления от 9 ноября 2020 г. о прекращении военных действий в Нагорном Карабахе.

Я не стану подробно анализировать оценки, прозвучавшие относительно принятого вчера в Кремле Заявления. Так как я по образованию инженер по автоматизации производственных процессов и управлению, у меня несколько другой подход к происходящему. Во-первых, что мы имеем на сегодня и кто представляет интересы РА на международной арене? Это печально известный пораженец премьер-министр Никол Воваевич Пашинян, нежно именуемый в народе Николом–предателем, которого в апреле – мае 2018 года стратеги цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона в результате государственного переворота посадили в кресло премьер-министра Республики Армения. Этот известный русофоб и безудержный критик членства Армении в ОДКБ и ЕАЭС, столкнувшись с реалиями жизни, как то: с соседством «дружелюбной» и «мирно настроенной Турции», неизменно жаждущей крови армян и не только, как и христиан, уже не приходится говорить о воинственных устремлениях апшеронского султана Алиева, потратившего за последние 7–8 лет свыше \$11 млрд на покупку самых современных видов вооружения, – Никол–предатель, сам себя отрицая, стал петь оды о своём благосклонном отношении к России, ОДКБ и ЕАЭС. Словом, он повел себя как в голливудских фильмах, в которых уже немолодые представительницы древнейшей профессии [пусть читатель не путает с известными журналистами из николвоваевской семейной газеты «Айкакан жаманак» («Армянское время»), которые заняты тем же – проституцией, но в сфере политики] при каждой встрече с потенциальным плательщиком изображают влюбленность. Но, видимо, тогда Николу Воваевичу пришлось тяжело. Хотел он того или нет, но пришлось раздваиваться. Ведь он еще не «разлюбил» своих поводырей из-за бугра, которые продолжали ему щедро платить. Читатель вполне резонно может подумать, что своими рассказами я ухожу от ответа на конкретный вопрос о моем отношении к Заявлению, подписанному 11 января 2021 г. в Кремле. Заявление уже подписано, и думающий об интересах своего государства политик, в моем понимании, должен задаться вопросом: при каких условиях это Заявление максимально послужит интересам армянского народа, двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. Ответ на этот вопрос прост. Заявление президентов России, Азербайджана и премьер-министра Армении сыграет максимально благотворную роль в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии, причём вхождение в возможно короткие сроки. Ведь при этом, повторяюсь, обеспечение национальной безопасности, национальные интересы РФ и РА, национальные цели развития России на перспективу будут предельно созвучны интересам армянской госу-

дарственности, Республики Армения. Собственно, данная статья была посвящена рассмотрению взаимообусловленности именно этих вопросов. А Россия, президент России глубокоуважаемый Владимир Владимирович Путин ничего же не станут делать в ущерб своей стране – Великой России. И слава Богу, что это есть незыблемый факт.

Р. С. Написав последнее предложение, не мог воздержаться от соблазна и не выразить слов признательности переизбранному спикеру палаты представителей Конгресса США Нэнси Пелоси, которая в ходе своей 50-секундной речи во время пресс-конференции 6 января 2021 г. произнесла имя президента России Владимира Владимировича Путина шесть (!) раз. Она заявила, что действия Дональда Трампа – это «подарок Путину», который «хочет подорвать демократию, он это делает внутри страны и на международной арене ... Президент (имеет в виду Дональда Трампа. – А. Г.) сделал вчера наибольший из многих его подарков Путину». А поблагодарить Нэнси Пелоси хочу за косвенное признание могущества России, за ее убеждение (ничего, что ложное), что все возможные беды великой страны, каковой являются Соединенные Штаты Америки, подобно фантому воспринимаются как исходящие из России. Поблагодарить за то, что американская сторона, видимо, следуя не явно выраженным косвенным советам спикера нижней палаты Конгресса США (ведь с возрастом, тем более преклонным, приходит мудрость), пригласила Россию на инаугурацию избранного президента США Джо Байдена. Представлять страну (Россию) на этом столь важном в нынешнем сложном международном положении мероприятии будет Чрезвычайный и Полномочный Посол Российской Федерации в США Анатолий Иванович Антонов.

Уважаемый читатель, был бы жив великий русский поэт-мыслитель и дипломат Федор Иванович Тютчев, быть может, и про США написал бы четверостишие, подобное известному про Россию, естественно, слегка подкорректировав последнюю строку: «Умом Америку не понять ... В Америку нельзя только верить». Думается, что миллионы курдов из Ирака и Сирии, да и не только они, но и многие, многие народы, разочаровавшиеся в США, не стали бы возражать мне за эти крамольные мысли.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱԿԱՌԱԿԵԼԸ ՍՐԻԿԱՆԵՐԻ ՎԵՐՋԻՆ ԱՊԱՍՏԱՆՆ Է

Անոտացիա

Միութենական պետության մասին Պայմանագրի դրույթների, ՌԴ Ազգային անվտանգության ռազմավարության և Հայաստանի Հանրապետության պայմանների առումով՝ մինչև 2030 թ. ՌԴ զարգացման ազգային նպատակների լայն բացատրական աշխատանքը նախադրյալ կդառնա Հայաստանի և Արցախի իսկական հայրենասերների, այն մարդկանց միավորելու գաղափարախոսական հենքի համար, ովքեր խորապես հասկանում են Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու դրոշի ներքո անկախության պահպանման անայլընտրանքայնությունը:

2021 թ. հունվարի 10-ի կիրակի օրը՝ Ադրբեջանի նախագահ Իլհամ Ալիևի և Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանի հետ հանդիպման նախօրեին, Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը խորհրդակցություն անցկացրեց, որտեղ քննարկվեցին Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցերը և իրավիճակը Հարավային Կովկասում: Խորհրդակցությանը մասնակցել են ՌԴ Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Նիկոլայ Պատրուշևը, արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Լավրովը, պաշտպանության նախարար Սերգեյ Շոյգուն, Անվտանգության դաշնային ծառայության տնօրեն Ալեքսանդր Բորտնիկովը, Արտաքին հետախուզության ծառայության տնօրեն Սերգեյ Նառիշկինը: Կիրակի օրն անցկացված խորհրդակցության մասնակիցների կազմը, կարծում եմ, ամենայն համոզությամբ վկայում է Ռուսաստանի համար Հարավկովկասյան տարածաշրջանում խաղաղության պահպանման բացառիկ կարևորությունը: Եվ դա միանգամայն օրինաչափ է, քանի որ Ռուսաստանի, Ադրբեջանի և Հայաստանի ղեկավարների կողմից Լեռնային Ղարաբաղում կրակի դադարեցման մասին Հայտարարության ստորագրումից երկու ամիս հետո էլ ավելի ակնհայտ է դառնում, որ Ռուսաստանի ղեկավար Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի կողմից թուրք-ադրբեջանական բազեներին՝ սուլթան Էրդողանին և սուլթան Ալիևին խաղաղություն պարտադրելը գերծ պահեց Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությանը ցեղասպանությունից, ինչպես նաև էապես զսպեց նեոսման-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

յան սուլթանի՝ Թուրքմենստանում, Ղազախստանում, Ուզբեկստանում, Տաջիկստանում և Ղրղզստանում ռազմական ծավալապաշտական ներկայության հետագա առաջնորդման տենդը:

Իսկ այդ հանգամանքը, իր հերթին, փոքր-ինչ արգելակեց սուլթան Ռեջեփի «Մեկ ազգ՝ վեց պետություն» կարգախոսի ներքո Մեծ Թուրանի վերստեղծման բաղձալի երազանքի իրականացումը: Աստված մի արասցե, որ նման բան պատահի, թե չէ կասկածից վեր է, որ Էրդողանն այդքանով չէր բավարարվելու և, անշուշտ, աչքը կտնկեր նաև այլ երկրների տարածքներում և առաջին հերթին Ռուսաստանում գտնվող ինքնավար կազմավորումների վրա: Սրա վերաբերյալ հրապարակվեց Ալեքսեյ Տուրչինովի բավական հետաքրքիր հոդվածը «Мировое политическое шоу» տեղեկատվա-վերլուծաբանական պարբերականի ինտերնետ-պորտալում՝ «Էրդողանը ձեռնարկել է «Մեծ Թուրան» նախագիծը» վերնագրով: Որոշ մեջբերումներ կատարեմ այդ հոդվածից. «2009 թ. հոկտեմբերի 3-ին չորս պետություններ (Ադրբեջանը, Ղազախստանը, Ղրղզստանը, Թուրքիան) ստորագրեցին Նախիջևանի (Նախիջևանը բուն հայկական տարածք է, որը 1921 թ. մարտի 16-ին Խորհրդային Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև կնքված Մոսկվայի պայմանագրով անցավ Խորհրդային Ադրբեջանին – Ա. Գ.) համաձայնագիրը Թյուրքալեզու պետությունների համագործակցության խորհուրդ ստեղծելու մասին»: Այնուհետև կարդում ենք. «2018 թ. ապրիլի 30-ին Ուզբեկստանը պաշտոնապես մտավ Թյուրքական խորհրդի կազմի մեջ: 2019 թ. սեպտեմբերի 14-ին Թուրքմենստանը մտավ Թյուրքական խորհուրդ ... Եթե որևէ մեկը մտածում է, թե ոչ մի ահավոր բան չկա սրա մեջ, թե, իբր, հոգեհարազատ ժողովուրդները համագործակցում են, կրկնեմ՝ Ուկրաինայի օրինակն աչքներիս առջև է, երբ կարճ ժամկետում նրանց մեջ ատելություն սերմանեցին Ռուսաստանի հանդեպ: Սա՝ մեկ: Եվ երկրորդ՝ ոչ ոք չի ասում, թե թուրքերն այսքանով կբավարարվեն: Ահա այն տարածքների ցանկը, որտեղ թյուրքալեզու ժողովուրդներ են ապրում: Այսինքն՝ ըստ թուրքերի, դա իրենց վտաճիկն է՝ Ադրբեջան, Աֆղանստան, Հյուսիսային Կիպրոս, Ղազախստան, Ղրղզստան, Թուրքիա, Թուրքմենստան, Ուզբեկստան: Իսկ հիմա՝ ամենահետաքրքիրը. ինքնավար կազմավորումներն այլ երկրների տարածքներում՝ Արևելյան Թուրքեստան (ՉժՀ-ի Սինցյան-Ույղուրական ինքնավար շրջան), Իլի-Ղազախական ինքնավար շրջան (ՉժՀ), Բարքոլ-Ղազախական ինքնավար շրջան (ՉժՀ), Մորի-Ղազախական ինքնավար գավառ (ՉժՀ), Կըզըլսու-Ղրղզական ինքնավար շրջան (ՉժՀ), Աքսայ-Ղազախական ինքնավար գավառ (ՉժՀ), Սյունիուա-Սալարյան ինքնավար գավառ (ՉժՀ), Ցզիչիշան-Բաոան-Դունսյան-Սալարյան ինքնավար գավառ (ՉժՀ), Ալթայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Բաշկորտոստանի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Չուվաշիայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Կաբարդինո-Բալկարիայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Կարաչաևո-Չերքեզիայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Ղրիմի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Խակասիայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Սախայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Թաթարստանի

Հանրապետություն (Ռուսաստան), Տիվայի Հանրապետություն (Ռուսաստան), Փագաուզիա (Մոլդովա):

Ահա այսպիսի ցուցակ, որն ըստ թուրքիայի ազգայնականների՝ պետք է թուրքացվի: Ինչպես հասկանում եք, նրանց ծրագրերում Ռուսաստանը տեղ չունի, և այստեղ նրանք հիանալիորեն համակարծիք են արևմտյան դեմոկրատների հետ: Գիտե՞ք ինչ կարգախոսներ են պատվում սոցցանցերում: Մեջքերում են. ««Vatan Ne TURKIYE Bize Ne TURKISTAN. Vatan Bizim Ayak Bastığımız Her Yerdir ... TURAN!!!» (թարգմ.՝ «Հայրենիքը միայն թուրքիան, միայն թուրքեստանը չէ: Հայրենիքն ամենուր է, որտեղ դնում ենք մեր ոտքը ... թուրա՜նը»): Հե՛նց այսպես ...» (<https://mpsh.ru/27265-jerdogan-vzjalsja-zaproekt-velikij-turan.html>).

Հույս ունեն, որ հարգելի ընթերցողն ըմբռնումով կմոտենա իմ կատարած մեջքերումներին: Համոզված եմ, որ դրանք կասկածներ չեն թողնում սուլթան Էրդողանի անթաքույց պանթուրանական նկրտումների մասին, որոնց իրագործման ճանապարհին Մեղրիի քրիստոնեական սեպը Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, որը բաժանում է Նախիջևանը Ջանգելանից, Զեբրայիլից, Ֆիզուլիից – այժմ արդեն Ադրբեջանի տարածքում, ոսկոր է սուլթանի կոկորդին: Այս առնչությամբ միանգամայն օրինաչափ են հետևյալ հարցերը. իսկ ինչո՞վ է սա հողի, և ի՞նչ պետք է հակադրել դրան: Չեմ հոգնեցնի ընթերցողներին ոչ միայն Հայաստանի ազգային, այլև առհասարակ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի անվտանգության սպառնալիքների մանրամասն նկարագրությամբ, այլ կներկայացնեմ միայն իմ հոդվածների անոտացիաները՝ հրապարակված REGNUM հայրենասիրական տեղեկատվական գործակալության կողմից, դիցուք. «Ուժեղ Ռուսաստանը խաղաղության երաշխավորն է Երկիր մոլորակի վրա» (17. 12. 2020), «Բարի երթ Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությանը» (04. 01. 2021), «Պարտվեցին Նիկոլն ու նրա հանցակիցները, բայց մեղավոր է Ռուսաստանը» (07. 01. 2021): Եվ այսպես, ի՞նչ էր գրված նշյալ հոդվածների անոտացիաներում. «Կամ լրիվ ապուշ, կամ բացահայտ դավաճան (Հայաստանի պարագայում ապուշության «ազգականն» է) պետք է լինել՝ հայոց պետականության արդի փուլում չհասկանալու համար, որ մեր ժողովրդի և հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի և Արցախի (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) անվտանգ գոյությունն ու բարգավաճումը հնարավոր են լոկ Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու պայմաններում: Ուժեղ Ռուսաստանը խաղաղության երաշխավորն է ոչ միայն Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում, այլև Երկիր մոլորակի վրա» (17. 12. 2020), «Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությունն ի չիք կդարձնի նեո-օսմանյան սուլթան Ռեջեփի՝ Մեղրիի քրիստոնեական սեպը զավթելու պանթուրանական զառանցանքները, սեպ, որը կտրում է հայկական պատմական Նախիջևանը (որը համաշխարհային հեղափոխության գաղափարախոսների՝ հանձին ՌևիՖՍՀ արտաքին գործերի ժողկոմ Գեորգի Չիչերինի,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

օրինությամբ 1921 թ. մարտի 16-ին Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև ստորագրված Մոսկվայի կապիտուլյանտական պայմանագրով անցավ Ադրբեջանին) Ղարաբաղյան պատերազմի ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղից թուրք-ադրբեջանական հրոսակների և սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների զավթած Զանգելանից, Զեբրայիլից ու Ֆիզուլիից» (04. 01. 2021) և «Կցանկանայի, որպեսզի այս հողվածն ընկալվեր որպես խնդրանք ռուսաստանաբնակ մեր հայրենակիցներին, ռուս եղբայրներին՝ աջակցություն ցուցաբերել Ռուսաստանի, ասել է թե՛ նաև Հայաստանի դեմ տեղեկատվական պատերազմին հակադրվելու համակարգի մշակման և կազմակերպման գործում, հակահամակարգ, որը կպսակագերծեր Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգիաների հակահայկական և հակառուսական նպատակները: Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու շարժումն աջակցության դեպքում կվերաճի համաժողովրդականի» (07. 01. 2021):

Կարծում եմ, որ այսքան հանգամանալից ներածականից հետո կարելի կլինի ներկայացնել իմ պատկերացումը «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի հետ. հանուն նոր միության» հասարակական-քաղաքական շարժման գլխավոր ուղղությունների մասին:

Իմ կարծիքով, մեր շարժման առաջին գլխավոր ուղղությունը պետք է դառնա Հայաստանի բնակչության լայն շերտերին «Միութենական պետության ստեղծման մասին պայմանագրի» այն գլուխների և հողվածների բովանդակությունն ու էությունը բացատրելը, որոնք արդեն այժմ բավական խեղաթյուրված ձևով են մատուցում Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կողմից վճարված մեկուկես տասնյակ ինտերնետ-պարբերականներն ու ինտերնետ-հեռուստատեսությունը: Հայաստանի ինքնիշխանության և անկախության «պահպանման» սույն սրտացավ ջատագովները, որոնք, չգիտես ինչու, լեզուները կուլ էին տվել և խոր ընդհատակ էին անցել այն օրերին, երբ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերի հատուկ ստորաբաժանումները սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների հետ արյունալի սպանդ էին ծավալել Լեռնային Ղարաբաղում, Հայաստանի երկնքում ռուսական Ռազմատիեզերական ուժերի ուղղաթիռ էին խփում: Իրենց այս պահվածքով նրանք մարմնավորում էին հայտնի կապիկների տրիոն, որոնք փակում էին աչքերը, բերաններն ու ականջներն այն ժամանակ, երբ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ենս Սթոլթենբերգը, ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի՝ Հյուսիսատլանտյան դաշինքի կողմից չարտոնված (ի՛նչ իմանաս) արյունալի գործողությունները խստորեն դատապարտելու փոխարեն, ավելորդ հույզերի պատճառով իր վրա ուժ գործադրելով, սաստիկ ափսոսում էր ԱՄՆ-ի կողմից թուրք սուլթան Էրդողանի շրջապատից ինչ-որ չորս պաշտոնյաների հանդեպ պատժամիջոցներ մտցնելու համար՝ այդ երկրի վրա դրված պատժամիջոցների շրջանակում: Իսկ հիմա մի շարք քաղաքական կուսակցությունների՝ «Ազգային Միաբանություն», «Սահմանադրական իրավունք» միություն», «Ռեֆորմիստներ», «Արդարություն և բարգավաճում», և հետագա-

յում շարժմանը միացած «Ալյանս» կուսակցության ու «Ղրիմի կամավորականների միություն» կազմակերպության և «Բարեպաշտ սերունդ» հիմնադրամի լույս հիշատակումը հայկական շշալցման այս բոլոր լռակյաց ու հեզաբարո սորոսականներին ջղակծկումների է մատնել: Եվ բազմաձայն աղմուկ բարձրացրին նրանք առ այն, որ հայ ժողովրդի թիկունքի հետևում նյութվում են դավեր, որոնք սպառնում են Հայաստանի ինքնիշխանության ու անկախության կորստով, որ Հայաստանի Հանրապետության վրա կախվում է «ռուսական սապոզը» և այլն, մի խոսքով՝ հորդեց հակառուսական ռուսառայաց քարոզչակեղուր: Եվ սա՝ այն պայմաններում, երբ Ռուսաստանի ու Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու շարժման կազմակերպիչների համար չափազանց սահմանափակ էին հեռուստատեսեր դուրս գալու հնարավորությունները իշխանական և ոչ իշխանական հեռուստաալիքներով, և նրանք բավական համեստ էին (տեղեկատվական առումով) տեղեկացնում ՀՀ բնակչությանն իրենց ծրագրերի մասին: Այնինչ, բավական էր TV-ով հնչեցնել Պայմանագրի 1-ին Գլխի 3-րդ հոդվածի՝ «Միութենական պետության նպատակները և սկզբունքները, կամ՝ Պայմանագրի նույն Գլխի 6-րդ հոդվածի բովանդակությունը, էլ չեն ասում 7-րդ հոդվածի մասին, որպեսզի սորոսյան տեղեկատվական թափթիուկները հերթական անգամ մերկացվեն ստի, Միութենական պետության ստեղծման մասին Պայմանագրի միտումնավոր խեղաթյուրման մեջ: Համոզված են, որ շատ ավելի համոզիչ կլինեն իմ խոսքերը, եթե հարգելի ընթերցողների դատին ներկայացնեմ այդ հոդվածների բովանդակությունը:

Եվ այսպես, 1-ին Գլխի 3-րդ հոդվածը՝ «Միութենական պետության նպատակները և սկզբունքները», ասում է. «1. Միութենական պետությունը հենվում է մասնակից պետությունների ինքնիշխան հավասարության, կամավորության, նրանց կողմից փոխադարձ պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման վրա: 2. Միութենական պետությունը հիմնված է միութենական պետության և մասնակից պետությունների միջև կառավարման առարկաների և լիազորությունների սահմանազատման վրա»: Իսկ ահա թե ինչ է գրված 6-րդ հոդվածում. «Յուրաքանչյուր մասնակից պետություն պահպանում է՝ միութենական պետությանը կամավոր փոխանցված լիազորությունները՝ ինքնիշխանությունը, անկախությունը, տարածքային ամբողջականությունը, պետական կարգը: Սահմանադրությունը, պետական դրոշը, զինանշանը և պետականության այլ խորհրդանշանները: 2. Մասնակից պետությունները պահպանում են իրենց անդամակցությունը ՄԱԿ-ին և միջազգային այլ կազմակերպություններին: Միջազգային կազմակերպություններում, միջազգային այլ միավորումներում միասնական անդամակցության հնարավորությունը մասնակից պետությունները որոշում են փոխադարձ պայմանավորվածությամբ»: Մեր տազնապահույզ ժամանակներում հատկապես արդիական են 7-րդ հոդվածի դրույթները. «1. Միութենական պետության տարածքը կազմված է մասնակից պետությունների պետական տարածքներից: 2. Մասնակից պետությունները ապահովում են միութենական պետության

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տարածքի ամբողջականությունն ու անձեռնմխելիությունը: 3. Միութենական պետության արտաքին սահման են հանդիսանում մասնակից պետությունների սահմաններն այլ պետությունների հետ կամ մասնակից պետությունների պետական ինքնիշխանությունների գործողության տարածական սահմանը»:

Կարծում եմ, որ Պայմանագրի վերոնշյալ հոդվածները բավական համոզիչ խոսում են հոգուտ իրենց անայլընտրանքայնության՝ Հայաստանի Հանրապետության համար: Չեմ կասկածում, որ Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու գաղափարը վատաբանող գրչակներից շատերը չեն էլ կարդացել Պայմանագրի տեքստը, իսկ եթե կարդացել են, ապա ակամա ցանկանում են դիմել կոմիսար ժյուլի ցիտատին XX դարի 60-ականների «Ֆանտոմասը մոլեգնում է» հանրահայտ կոմեդիայից (ռեժիսորներ՝ Անդրե Յունեթել և Հարուն Թազիեֆ): Երբ կոմիսար ժյուլի, որի դերը կատարում է տաղանդավոր դերասան Լուի դը Ֆլյունեսը, ստորադասները չէին հասկանում ակնհայտ բաները, նա անկեղծորեն վշտանում էր՝ բացականչելով. նորից կրկնում եմ բթամիտների համար: Եվ ահա, սորոսյան տեղեկատվական թափափուկների համար, որոնք կամ բնավ չեն հասկանում Միութենական պետության մասին Պայմանագրի բովանդակությունը, կամ ձևացնում են, թե այդպիսին են, որոնց տարբեր ռակուրսներով կարելի է դասել բթամիտների (եթե ոչ՝ Հայաստանի ազգային դավաճանների) կարգին, ես ստիպված եղա նորից մեջբերումներ կատարել այդ փաստաթղթից:

Բնականաբար, Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու շարժման Կազմկոմիտեի ծրագրի կարևոր բաղադրիչը պետք է դառնա ազգային անվտանգության այնպիսի հայեցակարգի մշակումը, որը լիովին համահունչ պետք է լինի ՌԴ համանման հայեցակարգի գլխավոր դրույթներին, դիցուք. 1) սպառնալիքների կանխում դրանց ողջ ընդգրկումով, 2) երկրի տարածքային ամբողջականություն, 3) քաղաքացիական խաղաղության, ազատության և իրավունքների պահպանում, 4) Ռուսաստանի շահերը քաղաքական և աշխարհաքաղաքական ոլորտում, 5) տնտեսական շահեր:

Ես իմ «Բարի երթ Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությանը» հոդվածում՝ հրապարակված 2021թ. հունվարի 4-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում, արդեն մի փոքր ավելի մանրամասն եմ անդրադարձել ՀՀ ազգային անվտանգության նոր հայեցակարգի (հաշվի առնելով 2020 թ. սեպտեմբեր-նոյեմբերին Ղարաբաղյան պատերազմում կրած դաժան պարտությունը) և համապատասխան փաստաթղթի՝ «Ռուսաստանի Դաշնության ազգային անվտանգության հայեցակարգի» (հաստատված Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վ. Վ. Պուտինի կողմից 2015 թ. դեկտեմբերի 31-ին, N 683) դրույթների սերտ շաղկապման բացառիկ անհրաժեշտությանը:

Իսկ ինչ վերաբերում է ՀՀ տնտեսական շահերի մշակմանը արդի պայմաններում, ապա այս հարցում ևս մենք պետք է մանրակրկիտ ուսումնասիրենք «Մինչև 2030 թ. Ռուսաստանի Դաշնության զարգացման ազգային նպա-

տակների մասին» հրամանագրի (ստորագրված 2020 թ. հուլիսի 21-ին) դրույթները: Կարծում եմ, որ մինչև 2030 թ. ՌԴ զարգացման ազգային նպատակները, որոնք են՝ ա) բնակչության պահպանում, մարդկանց առողջություն և բարեկեցություն, բ) ինքնակայացման և տաղանդների զարգացման հնարավորություններ, գ) կյանքի հարմարավետ և անվտանգ միջավայր, դ) արժանապատիվ, արդյունավետ աշխատանք և հաջող ձեռներեցություն, ե) թվային տրանսֆորմացիա, Հայաստանի քաղաքացիների կյանքի սոցիալ-տնտեսական պայմաններում կիրառության պրոֆեսիոնալ ներկայացման դեպքում, հավանության կարժանանան Հայաստանի բնակչության ճնշող մեծամասնության կողմից: Համոզված եմ, որ Միութենական պետության մասին Պայմանագրի դրույթների, ՌԴ Ազգային անվտանգության ռազմավարության և Հայաստանի Հանրապետության պայմանների առումով՝ մինչև 2030 թ. ՌԴ զարգացման ազգային նպատակների լայն բացատրական աշխատանքը նախադրյալ կդառնա Հայաստանի ու Արցախի իսկական հայրենասերների, այն մարդկանց միավորելու գաղափարախոսական հենքի համար, ովքեր խորապես հասկանում են Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու դրոշի ներքո անկախության պահպանման անալլընտրանքայնությունը: Ցանկացած այլ գործողություն, անկախության և ինքնիշխանության կորստի թեմայով «իմաստակություն» լոկ «Հայրենասիրությունը սրիկաների վերջին ապաստանն է» աֆորիզմի ժամանակակից արտահայտությունն է, որն արել է դոկտոր Սեմուել Ջոնսոնը 1774թ. (THE PATRIOT by Samuel Johnson. Addressed the Electors of Great Britain. 1774, www.samueljohnson.com/thepatriot.html): Դե ինչ, ներկայում այս աֆորիզմը հայկական շարադրմամբ, թերևս, հնչում է այսպես. «Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցությանը հակառակվելը սրիկաների վերջին ապաստանն է»:

Վերջաբանի փոխարեն: Երբ գրվում էին այս տողերը, Հայաստանի քաղաքական դասը, իհարկե, փոքր-ինչ հատյալ կազմով (նկատի ունեմ նիկովվովակիչյան սորոսյան խառնամբոխի հաստիքային հռետորներին և ընդդիմադիր հեռուստաալիքների տարատեսակ հեռուստահաղորդումների մշտական մասնակիցներին) non stop ռեժիմով հնչեցնում էին փոխբացառող գնահատականներ 2021 թ. հունվարի 11-ին Ադրբեյջանի Հանրապետության նախագահի, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի և Ռուսաստանի Ղազնության նախագահի ընդունած Հայտարարության վերաբերյալ՝ 2020 թ. նոյեմբերի 9-ին Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական գործողությունների դադարեցման Հայտարարության իրականացման հետ կապված:

Մանրամասն չեմ վերլուծի երեկ Կրեմլում ընդունված Հայտարարության վերաբերյալ հնչեցված գնահատականները: Կրթությամբ արտադրական պրոցեսների ավտոմատացման և կառավարման ինժեներ լինելով՝ փոքր-ինչ այլ մոտեցում ունեմ կատարվածին: Նախ՝ ի՞նչ ունենք այսօր և ո՞վ է ներկա-

յացնում ՀՀ շահերը միջազգային ասպարեզում: Դա տխրահեռալ պարտվողական վարչապետ Նիկոլ Վոլայի Փաշինյանն է, որին ժողովուրդը քնքաբար Նիկոլ-դավաճան է անվանում, որին 2018 թ. ապրիլ-մայիսին Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգները պետական հեղաշրջման արդյունքում նստեցրին Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի աթոռին: Այս հայտնի ռուսատյացն ու ՀԱՊԿ-ին և ԵՏՄ-ին Հայաստանի անդամակցության անգուսպ քննադատը, Նիկոլ-դավաճանը, բախվելով կյանքի իրողություններին, դիցուք՝ «բարեկամասեր» ու «խաղաղ տրամադրված Թուրքիայի» հարևանությանը, որը մշտապես հայերի, և ոչ միայն, ինչպես և քրիստոնյաների արյունն է տենչում, էլ չեմ ասում ափշերոնյան սուլթան Ալիկի ռազմատենչ նկրտումների մասին, որը վերջին 7–8 տարիներին ավելի քան \$11 մլրդ է ծախսել ամենաարդիական սպառազինություններ գնելու համար, ինքն իրեն ժխտելով, սկսեց ձոներ երգել Ռուսաստանի, ՀԱՊԿ-ի ու ԵՏՄ-ի հանդեպ իր բարեհաճ վերաբերմունքի մասին: Մի խոսքով՝ նա իրեն պահեց այնպես, ինչպես հոլիվուդյան ֆիլմերում է, որոնցում հնագույն մասնագիտության արդեն ոչ երիտասարդներ կայացուցչուհիները (ընթերցողը թող չշփոթի նիկոլվոլակիչյան ընտանեկան թերթի՝ «Հայկական ժամանակի» հայտնի լրագրողների հետ, որոնք զբաղված են նույն բանով՝ մարմնավաճառությամբ, բայց քաղաքականության ոլորտում) պոտենցիալ վճարողի հետ հանդիպելիս սիրահարվածություն են խաղում: Բայց, հավանաբար, այդ դեպքում ծանր էր Նիկոլ Վոլակիչի վիճակը: Ցանկանում էր նա, թե ոչ, բայց ստիպված էր երկատվել: Չէ՞ որ դեռ չէր «հիասթափվել» արտասահմանցի իր ուղեվարների սիրուց, որոնք շարունակում էին նրան շոայլորեն վճարել: Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է մտածել, թե իմ պատմություններով ես հեռանում եմ կոնկրետ հարցի պատասխանից, թե ինչ վերաբերմունք ունեմ 2021 թ. հունվարի 11-ին Կրեմլում ստորագրված Հայտարարության հարցին: Հայտարարությունն արդեն ստորագրված է, և իր պետության շահերի մասին մտածող քաղաքական գործիչը, ըստ իս, պետք է հարց տա. ի՞նչ պայմաններում այդ փաստաթուղթն առավելագույնս կծառայի հայ ժողովրդի, հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության շահերին: Հարցի պատասխանը պարզ է: Ռուսաստանի, Ադրբեջանի նախագահների ու Հայաստանի վարչապետի Հայտարարությունը առավել բարերար դեր կխաղա Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու, ընդ որում՝ հնարավորինս կարճ ժամկետում մտնելու պայմաններում: Չէ՞ որ այդ դեպքում, կրկնում եմ, ՌԴ-ի և ՀՀ-ի ազգային անվտանգության ապահովումը, ազգային շահերը, հետագայում ՌԴ զարգացման ազգային նպատակներն առավելագույնս համահունչ կլինեն հայոց պետականության, Հայաստանի Հանրապետության շահերին: Ըստ էության, այս հոդվածը նվիրված է հենց այս հարցերի փոխադարձ պայմանավորվածության դիտարկմանը: Իսկ Ռուսաստանը, Ռուսաստանի նախագահ,

մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը ոչինչ չեն անի ի վնաս իրենց երկրի՝ Մեծ Ռուսաստանի: Եվ փառք Աստծո, որ դա անսասան փաստ է:

Հ. Գ. Գրելով վերջին նախադասությունը՝ չկարողացա գերծ մնալ գայթակղությունից և երախտագիտության խոսքեր չասել ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի վերընտրված խոսնակ Նենսի Փելոսին, որը 2021 թ. հունվարի 6-ի մամուլի ասուլիսի ժամանակ իր 50 վայրկյանանոց ելույթի ընթացքում արտաբերեց Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի անունը վեց (!) անգամ: Նա ասաց, որ Դոնալդ Թրամփի գործողությունները «նվեր են Պուտինին», որը «ցանկանում է խափանել դեմոկրատիան, նա դա անում է երկրի ներսում և միջազգային ասպարեզում ... Նախագահը (նկատի ունի Դոնալդ Թրամփին – Ա. Գ.) երեկ Պուտինին արած իր շատ նվերներից ամենամեծն արեց»: Իսկ Նենսի Փելոսին շնորհակալություն հայտնել են ցանկանում Ռուսաստանի անուղղակի հզորությունը ճանաչելու համար, նրա այն համոզման (ոչինչ, որ կեղծ) համար, որ մեծ երկրի, ինչպիսին Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն է, հնարավոր բոլոր փորձանքները ուրվականի նման ընկալվում են որպես Ռուսաստանից բխող: Շնորհակալություն հայտնել այն բանի համար, որ ամերիկյան կողմը, ըստ երևույթին, հետևելով ԱՄՆ Կոնգրեսի ստորին պալատի խոսնակի ոչ ակնհայտ արված՝ անուղղակի խորհուրդներին (չէ՞ որ տարիքի, առավել ևս՝ պատկառելի տարիքի հետ է գալիս իմաստությունը), հրավիրել է Ռուսաստանին ԱՄՆ ընտրյալ նախագահ Զո Բայդենի երդմնակալությանը: Երկիրը (Ռուսաստանը) ներկայիս միջազգային բարդ իրադրությունում այդքան կարևոր միջոցառմանը կներկայացնի ԱՄՆ-ում Ռուսաստանի Դաշնության Արտակարգ և լիազոր դեսպան Անատոլի Իվանովիչ Անտոնովը:

Հարգելի ընթերցող, եթե ողջ լինեք ռուս մեծ մտածող, բանաստեղծ և դիվանագետ Ֆյոդոր Իվանովիչ Տյուտչևը, գուցե ԱՄՆ-ի մասին էլ կգրեք քառատող, այնպես, ինչպես Ռուսաստանի մասին հայտնի քառատողը, բնականաբար, թեթևակի շտկելով վերջին տողը. «Ամերիկային խելքով չես հասկանա ... Ամերիկային չի կարելի միայն հավատալ»: Կարծում եմ, որ Իրաքի ու Սիրիայի միլիոնավոր քրդերը, և ոչ միայն նրանք, այլև ԱՄՆ-ի հարցում հիասթափված շատ ու շատ ժողովուրդներ չէին առարկի ինձ այս խռովիչ մտքերի համար:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

АРМЕНИЯ БУДЕТ СИЛЬНА И В БЕЗОПАСНОСТИ ТОЛЬКО В СОЮЗНОМ ГОСУДАРСТВЕ

Аннотация

Вхождение Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии в условиях готовящейся турецко-азербайджанской военной новой войны и экономической экспансии является жизненно необходимым фактором сохранения независимости и суверенитета Армении, обеспечения безопасности двух армянских государств. Всё остальное – от лукавого!

Уважаемый читатель, не хотелось начинать статью с информационной сенсации, но необходимость объективного осмысления событий, разворачивающихся в армянском обществе в наши дни, побуждает уже в четвертый раз в 2021 году поделиться раздумьями о моем видении будущего Республики Армения (далее – РА) и Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – *Ред.*).

Итак, в январе текущего года ИА REGNUM опубликовало мои статьи «Союзному государству России, Белоруссии и Армении в добрый путь» (04. 01. 2021 г.), «Никол и его поделщики облажались, но виновата Россия» (07. 01. 2021 г.), «Противление вхождению Армении в Союзное государство – прибежище негодяев» (12. 01. 2021 г.). В указанных публикациях были раскрыты некоторые подробности о первых шагах Организационного комитета по организации общественно-политического движения по вхождению РА в Союзное государство России и Белоруссии (далее – Оргкомитет). Так вот несмотря на новогодние и рождественские праздники в адрес учредителей Оргкомитета – партии «Национальное Единение» (руководитель Арташес Гегамян), партии «Союз «Конституционное право» (руководитель Айк Бабуханян), партии «Реформисты» (руководитель Ваан Бабаян), партии «Справедливость и процветание» (руководитель Гай Петросян), общественной организации «Союз крымское ополчение» (глава Армен Мартоян), фонда «Благочестивое поколение» (председатель Ваграм Мкртчян), а также в адрес партии «Альянс», впоследствии присоединившейся к движению (руководитель Тигран Уриханян), поступили многие сотни откликов, предложений, угроз, скептических пророчеств.

Я сейчас не стану в подробностях раскрывать содержание самых разных откликов и обращений наших граждан, а также соотечественников, проживающих в России. Многие из них были полны энтузиазма и готовности оказать всяческое содействие в поступательном развитии нашего движения. Это не могло не вдохновить нас. Но вместе с тем их восторженные отклики звучали и как наказ – не подвести ожиданий сотен и тысяч наших сограждан, в течение ряда лет и поныне обманутых популистскими лозунгами николвоваевской пропаганды, сулящими скорое наступление всеобщего процветания в самом ближайшем будущем – 2050 году. Именно этой брехнёй и поиском врагов внутри страны, якобы мешающих властям достичь этих высот, и был наводнен эфир большинства сайтов интернет-телевидения, а также интернет-изданий РА, щедро финансируемых фондом Сороса «Открытое общество – Армения». Примечательно и то, что огульное охаивание только-только разворачивающихся действий Оргкомитета, вопреки ожиданиям информационных киллеров, также придаёт нам силу. Да-да, уважаемый читатель, придаёт нам силу. Крайне низкий уровень наших «обидчиков», их безграмотность и одинаковое незнание как армянского, так и русского языков наводят на мысль, что это вопли, исходящие от сподвижников «народного премьера» Никола Воваевича, себя любимого, нынче нежно именуемого народом Николом–предателем, свидетельствуют об интеллектуальном убожестве николвоваевской камарильи и их сподвижников, а стало быть, о зыбкости их позиций в обществе. Во всяком случае, в среде всё еще не проявившей себя думающей части армянского народа. Вместе с тем одновременная «атака» сего контингента на Оргкомитет, то есть граждан РА, которые в апреле–мае 2018 года были главной движущей силой свершившегося государственного переворота, красноречиво говорят, по крайней мере, о двух фактах: с одной стороны, о бдительности закордонных поводырей госпереворота, которые всем своим нутром, спинным мозгом чувствуют надвигающуюся на них опасность, с другой стороны, об их идеологическом банкротстве, ибо кроме популистских лозунгов о коррупции и расхищении национального богатства РА за последние 25 лет и стремлении искусственно увязать нас с этими горькими воспоминаниями, в арсенале их нападок ничего нового не было. В этой связи напомним читателям, что за прошедшие два года и восемь месяцев после государственного переворота и захвата власти в РА николвоваевско-соросовской камарильей ни один случай разоблачения коррупционеров из ставленников предыдущих властей РА так и не стал предметом судебного разбирательства. Впрочем, как и коррупционные скандалы, так и не дошедшие до судебного рассмотрения, непосредственно касающиеся членов команды Никола Воваевича, себя любимого, как то: будь это нашумевшее дело главы Государственной контрольной службы РА Давида Санасаряна, против которого было возбуждено уго-

ловное дело в связи с должностными злоупотреблениями (проще говоря, получение взятки), то ли уголовно преследуемые похождения шурина Никола Воваевича Грачья Акопяна, который в публикациях вполне респектабельных интернет-изданий РА был уличён в причастности к контрабандному транзиту 40 тонн сигарет из РА в Россию. Уважаемый читатель может упрекнуть меня в наивности, а именно: если предательство национальных интересов РА и Нагорного Карабаха со стороны Пашиняна, что подтверждается неопровержимыми фактами и разоблачениями сотен свидетелей, так и не становится предметом рассмотрения военного трибунала, то о каком судебном преследовании вороватой шпаны из окружения Никола-предателя может идти речь.

Одновременно с этим не могло не вызвать какого-то двойственного ощущения и то, что, даже несмотря на праздничные дни, заметно активизировались и антироссийские, русофобские нападки в публикациях, касающихся деятельности соучредителей Оргкомитета. Этот факт примечателен тем, что соросовское информационное отребье, а скорее, их заказчики с берегов Потомака и Туманного Альбиона, повторяю, учуяли опасность в реализации их планов по разрушению армянской государственности и созданию зоны управляемого хаоса в Армении и на Южном Кавказе, чему никогда не суждено будет сбыться в условиях вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии. Именно поэтому в наши дни они так сильно переполошились. Предметом наших раздумий стал также и факт выжидательной позиции существенной прослойки тех граждан РА, которые до недавнего времени (по историческим меркам) проявляли признаки гражданской обеспокоенности судьбами РА и Арцаха – и именно этим мотивировали свою поддержку государственного переворота апреля–мая 2018 года. Не хотелось бы проводить описанные в литературе мрачные аналогии, но волей-неволей на память приходят заключительные сцены трагедии «Борис Годунов» (1825 г.) А. С. Пушкина, когда боярин Масальский, один из убийц жены Бориса Годунова и его сына, объявляет: «Народ! Мария Годунова и сын её Фёдор отравили себя ядом. Мы видели их мертвые трупы. (Народ в ужасе молчит.) Что ж вы молчите? Кричите: да здравствует царь Дмитрий Иванович! (Народ безмолвствует)». Сей факт литературными критиками интерпретировался как свидетельство о безропотном послушании народа власти, об отсутствии желания, воли, смелости защищать свои интересы или о сознательном умолчании определенной прослойки граждан при обсуждении важного вопроса. Неужто наш народ, а точнее, поддерживающая Никола-предателя его часть, которая нынче безмолвствует, впала в такое оцепенение, что не реагирует на очевидные предательские действия николвоваевской продажной власти? Это, безусловно, очень актуальная тема для более глубокого и многогранного анализа. Надеюсь, что долго ждать этого не придется, и общественно-поли-

тическое движение по вхождению РА в Союзное государство в ходе своей каждодневной работы, несомненно, должно дать объяснение и ответ на эти вопросы.

Уважаемый читатель, можно было бы и дальше детализировать некоторые особенности информационной атаки провластных (читай соросовских) массмедиа на членов Оргкомитета, но тогда мы, сами того не подозревая, вписались бы как действующие лица уготованной заранее стратегиями цветных революций определённой технологии, суть которой в том, что, развенчивая клеветнический характер публикаций в отношении инициаторов общеполитического движения по вхождению Армении в Союзное государство и рассматривая это действо как главный вопрос в нашей работе, мы, и не подозревая, дадим соросовскому информационному отребью повод по новому циклу возобновить эту бесплодную по нынешним временам дискуссию. Такой ход событий, в свою очередь, отвлечет внимание наших граждан от своих главных ожиданий, связанных с членством Армении в Союзном государстве, а со временем будет восприниматься ими не иначе, как очередная политическая разборка. В итоге – воцарение по третьему кругу состояния уныния и разочарования в среде думающих граждан РА, которые вполне оправданно ждут совершенно новой политической повестки. Повестки, реализация которой позволит им самим найти ответы на ежедневно озвучиваемые и на системной основе тиражируемые разного рода интернет-изданиями и интернет-телевидением страшилки о якобы губительных последствиях для армянской государственности вхождения РА в Союзное государство России и Белоруссии, чреватых аж потерей армянской государственности. Поэтому важно именно сейчас дать исчерпывающие ответы на эти клеветнические обвинения соросовской пропагандисткой шпаны.

Первое: главное «обвинение» сподвижников Никола–предателя, выдвигаемое членам Оргкомитета, сводится к тому, что вхождение РА в Союзное государство якобы неизбежно приведет к утрате независимости и суверенитета, а в конечном счёте к потере армянской государственности.

Для опровержения этой циничной лжи в очередной раз приведу лишь выдержки из Договора между РФ и Республикой Беларусь от 08.12.1999 г. «О создании Союзного государства», которые содержат исчерпывающие доказательства лживости этого утверждения.

Итак, Статья 3 Глава 1. Договора «Цели и принципы Союзного государства»: «1. Союзное государство базируется на принципах суверенного равенства государств-участников, добровольности, добросовестного выполнения ими взаимных обязательств. 2. Союзное государство основано на разграничении предметов ведения и полномочий между Союзным государством и государствами-участниками». Здесь можно было привести и выдержки из статей 6 и 7 Договора, но, думается, прочитав вышеизло-

женное, даже оболваненный соросовской пропагандой homo sapiens, если не конченый кретин, поймёт, о чём речь.

Второе: «обвинение» сводится к тому, что в условиях, когда турецкие вооруженные силы принимали непосредственное участие в военных действиях на стороне Азербайджана, более того, мобилизовали более двух тысяч сирийских наемников-террористов, Россия якобы держалась равноудаленно от воюющих сторон и не предприняла эффективных мер по принуждению к миру азербайджано-турецких ястребов, а стало быть, и сирийских наемников-террористов. Здесь очень важно подчеркнуть одну существенную деталь, а именно: это изначально ложное обвинение в адрес России, союзника РА по ОДКБ, особенно интенсивно тиражировалось в течение всех 44 дней войны. Причём ни одно должностное лицо РА так и не выступило с официальным опровержением этой гнусной клеветы. И лишь после принятия совместного Заявления президентов России, Азербайджана и премьер-министра Армении о прекращении военных действий население РА и Республики Арцах узнало всю правду и подробности всего происходящего.

Не стану детализировать конкретные предложения официальной Москвы и генерального секретаря ОДКБ Станислава Зася в адрес Паши-няна, сделанные еще до начала войны в Нагорном Карабахе, но отдельно приведу лишь два факта. Так, 28 декабря 2020 г. интернет-издание «Правда.Ру» опубликовало статью Любови Степушовой под заглавием «Элиты Армении обвиняются в предательстве» (pravda.ru/world/1575120-armenia), в которой читаем: «Армянский политолог Арман Бошян: было письмо генерального секретаря ОДКБ Станислава Зася секретарю Совбеза РА Армену Григоряну за 26 дней до войны в Нагорном Карабахе, и его целью были не столько сами регулярные учения (речь о проведении в РА военных учений. – А. Г.), сколько предупреждение о предстоящей войне и о том, что Россия была готова начать антитеррористическую операцию. Письмо является дипломатическим предупреждением и предсказанием процессов, которые готовились в регионе. Кроме того, письмо содержало важную разведывательную информацию о том, что на территории Армении действуют террористические группировки, заброшенные противником задолго до начала боевых действий. Де-юре Россия готовила себе основания для проведения контртеррористической операции в регионе. Но для получения легитимности процессов Армения должна была обратиться в ОДКБ, что неоднократно озвучивалось на высшем уровне в России», – утверждал армянский политолог. Думается, что оценки политолога, основанные на конкретном факте, есть ещё одно убедительное свидетельство правомерности обвинения армянской элиты в предательстве, напрочь отрицающее тиражируемую клевету относительно равноудаленности России в ходе Карабахской войны.

Дальше – больше. 17 ноября 2020 г. президент России Владимир Владимирович Путин, отвечая на вопросы корреспондента Всероссийской государственной телевизионной и радиовещательной компании (ВГТРК), ведущего программы «Москва. Кремль. Путин» Павла Зарубина по ситуации в Нагорном Карабахе, в частности, сказал: «18–19 октября у меня состоялась серия телефонных переговоров как с президентом Азербайджана Алиевым, так и с премьер-министром Армении Пашиняном. И тогда Вооруженные силы Азербайджана вернули себе контроль над незначительной частью, южной частью Карабаха. В целом мне удалось убедить президента Алиева в том, что можно прекратить боевые действия, но обязательным условием с его стороны было возвращение беженцев, в том числе в город Шуша (и). Неожиданно для меня позиция наших армянских партнеров была сформулирована таким образом, что это для них неприемлемо. И премьер Пашинян мне прямо сказал, что видит в этом угрозу для интересов Армении и Карабаха. Мне сейчас не очень понятно, в чем эта угроза была бы, имею в виду, что предполагалось возвращение мирных граждан при сохранении контроля с армянской стороны над этой частью территории Карабаха, включая Шушу (и), и имея в виду наших миротворцев, о чем мы тогда уже договаривались и с Арменией, и с Азербайджаном» (vesti.ru/article/2486722).

Можно было и далее продолжить приведение ссылок из выступлений и официальных заявлений со стороны союзнической, братской России, следуя которым Армении и Арцаху удалось бы предотвратить крайне тяжелое поражение в Карабахской войне (сентября–ноября 2020 г.). Благо, что обо всём этом чудом уцелевшие патриотические интернет-издания РА неоднократно информировали.

Думается, что вышеизложенное любого непредвзятого читателя склонит к однозначному выводу: вхождение Республики Армения в Союзное государство России и Белоруссии в условиях готовящейся турецко-азербайджанской военщиной новой войны и экономической экспансии является жизненно необходимым фактором сохранения независимости и суверенитета Армении, обеспечения безопасности двух армянских государств. Всё остальное – от лукавого!

Вместо послесловия. Уважаемый читатель может задаться вопросом – о какой это экономической экспансии турко-азеров я упомянул выше? И читатель будет прав, поэтому несколько подробнее изложу, на чём основаны мои опасения.

Так, 29 декабря 2020 г. министр иностранных дел Турции Мевлют Чавушоглу на совместной пресс-конференции с Сергеем Викторовичем Лавровым цинично говорил о том, что президент Азербайджана, «несмотря на все трудности, протянул Армении руку мира», а президент Турции Эр-

доган заявил, что при условии прочного мира можно нормализовать отношения Турции с Арменией (радость-то какая) и Армении с Азербайджаном: «Мы хотим, чтобы был мир, экономическое развитие, чтобы у нас в будущем не было необходимости контролировать мир». Лицемерие Чавушоглу зашкаливает, ибо зачинщик Карабахской войны записался в контролёры мира. Спустя неделю, 8 января 2021 г., всё о том же говорил Мевлют-оглы на брифинге со своим португальским коллегой в Лиссабоне, сообщает турецкое интернет-издание на армянском языке *ERMENI HABER*: «Наконец, мы урегулируем наши отношения с Арменией. Будут урегулированы также отношения Армении и Азербайджана. Армения и ее народ больше других в регионе выигрывают от этого (как это имело место быть во время Геноцида армян в Османской империи в 1915–1923 гг. – А. Г.). Таким образом, мы сможем установить прочный мир и стабильность на Южном Кавказе». Как навязчивую идею эту же мысль Мевлют-оглы (претендующий после, не приведи Господь, реализации пантурсистских бредней Эрдогана стать Мевлют-беем) повторил на днях в ходе пресс-конференции с германским коллегой Хайко Маасом. С чего бы такая сердобольность, неуёмная забота о благе армянского народа от везира самого султана Эрдогана, того самого, взывающего в порыве политического экстаза к душам палачей армянского народа Энвера-паши и его двоюродного брата Нури-паши. Убеден, что эта новоявленная идея о нормализации турецко-армянских отношений в представлениях Эрдогана – Чавушоглу имеет вполне конкретный геополитический контекст. В начале статьи упоминалось, что еще до начала Карабахской войны, добавим, что и в первые дни (уже на третий день) войны, не говоря о конкретных предложениях российского руководства от 18–19 октября 2020 г., когда было ясно, что армянские Вооруженные силы потерпят поражение, Никол–предатель под надуманными предлогами отказывался заключить мир. Сценарий его американо-британских кукловодов был предельно ясен: всячески препятствовать усилиям России в установлении мира. И для закордонных стратегов и их подручного лакея-Никола вовсе было неважно, что тысячами гибнут молодые воины-армяне и мирные граждане. А в чём резон, спросит читатель. В случае невмешательства России с целью предотвращения геноцида населения Нагорного Карабаха она попросту была бы выдвлена из Армении, а стало быть, и из Южного Кавказа. В этих условиях была бы вполне ожидаемой потеря 102-й военной базы в Гюмри и Военно-воздушной базы «Эребуни», а в дальнейшем вывод контингента Пограничной службы ФСБ России в Армении. Расчёты поводырей Пашиняна, да и его самого не оправдались. Политическая воля президента России Владимира Владимировича Путина склонила турко-азеров, да и обанкротившегося Никола–предателя 9 ноября 2020 г. подписать совместное Заявление о прекращении военных действий. Здесь хотелось бы привести весьма ин-

тересную выдержку из статьи «Карабах: новая пробоина в российской обороне» редактора отдела политики журнала «Эксперт» Петра Скоробогатова, опубликованной в журнале «Эксперт N47». «Посмотрим на ситуацию с геополитической точки зрения. На данный момент Турция не обозначена участником миротворческого процесса, хотя переговоры всё еще продолжаются. Впрочем, ничто не мешает Азербайджану поддержать стремление Анкары основать полноценную военную базу, в том числе на территории Карабаха [надо полагать, на территории Республики Арцах, захваченной в ходе Карабахской (сентябрь–ноябрь 2020 г.) войны. – А. Г.], и основательно закрепить турецкий силовой фактор на Южном Кавказе, – пишет автор и далее продолжает: – Это одновременно усиливает и позиции самой Турции, которую уже надо привыкать называть одним из основных геополитических соперников России, и потенциал НАТО, членом которого Анкара по-прежнему является. Пусть членом своевольным, конфликтным, но в большинстве случаев Реджеп Эрдоган легко продвинет интересы евро-атлантических партнеров, а те – интересы Турции. Вероятно, поэтому и США, и Европа так вяло отстаивали интересы армянской стороны». Надеюсь, уважаемый читатель, трудно не согласиться с выводами Петра Скоробогатова.

А при чём тут экономическая экспансия, вполне резонно может упрекнуть меня читатель. Так вот эти ублаживающие нашу бдительность причитания Мевлюта-оглы об «экономических выгодах Армении» Турцией уже опробованы в Аджарии, что на юго-западе Грузии. Чтобы не утомить читателей рассказом об успехах Грузии в Аджарии благодаря «заботе» турок, сошлюсь на уже реализованные на практике пожелания Мевлюта-оглы, посему приведу отдельные выдержки из статьи «Аджария. Турецкая оккупация, которую никто не заметил. Часть 1», опубликованной 20 января 2019 года в интернет-издании «ВОЕННОЕ ОБОЗРЕНИЕ»: «... будучи на посту главы республики (Аджарской автономной республики. – А. Г.), Аслан (имеется в виду Аслан Абашидзе. – А. Г.) в 2000-х годах беседовал с именитым грузинским политологом Александром Чачия. Александр Александрович задал резонный и «модный» в то время вопрос: почему Аслан Ибрагимович препятствует проникновению турецкого бизнеса в Аджарию? Ведь на тот момент целая очередь состоятельных турок наперебой предлагала свои проекты аджарского сотрудничества – от строительства отелей и ресторанов до реконструкции и развития инфраструктуры. Аслан Ибрагимович объяснил товарищу политологу, что, если он продаст туркам хотя бы метр аджарской земли, то они рискуют потерять всю Аджарию ... Что тут скажешь? Волна турецких инвестиций накрыла Батуми с головой, и шансов выплыть – всё меньше ... Да, в самом деле, Батуми заметно изменился ... Однако процент самого грузинского бизнеса в этой приморской мечте стремится к нулю ... Самая настоящая экспансия Турции вылилась

в то, что в Аджарии турки доминируют как в производственной сфере, так и в сфере обслуживания. Специфика турецких инвестиций ещё и в том, что для своих предприятий турецкие бизнесмены предпочитают нанимать своих же соотечественников, вывозя их с родины и помогая получить второе гражданство. То есть бизнес Стамбула и Анкары делает всё возможное, чтобы финансы крутились внутри турецкого общества и не попадали в грузинский карман, если, конечно, не считать ряда граждан Грузии, лоббирующих зарубежные интересы внутри страны. Кстати, одним из таких лоббистов в своё время был не кто-нибудь, а сам президент Михаил Саакашвили». Вот она – перспектива «экономической выгоды для Армении», о которой за три минувшие недели трижды повторял министр иностранных дел Турции Мевлют Чавушоглу. Вот об этой возможной экономической экспансии говорилось в данной статье. Что за этим последует, так это постепенное выдавливание России из Армении и Южного Кавказа. И станет уже более зримых воплощение в жизнь мечты султана Реджепа о неоосманской империи, Великом Туране.

Думается, что любой мало-мальски соображающий гражданин Армении, который в силу самых разных обстоятельств с недоверием, а еще хуже – враждебно воспринимает идею вхождения Армении в Союзное государство России и Белоруссии, поднатужится и поразмыслит над угрозами национальной безопасности, да и самого существования Республики Армения, как будут разворачиваться события у нас в стране в случае очередного недопонимания или предательства национальных интересов и налаживания экономических связей по Чавушоглу. Об этом я попробовал изложить в этой и своих предыдущих статьях, упомянутых ранее. Сколь бы категорично ни звучало, но бесспорно, что Армения будет сильна и в безопасности только в Союзном государстве. И это для патриотов нашего государства, всего армянства должно восприниматься как непререкаемый факт, неопровержимая истина.

Р. С. Не хотелось завершать статью на тревожной ноте, поэтому поделюсь с читателями всеяющей оптимизм информацией. Изначально граждане Армении в своем большинстве отрицательно относились к разделению армянского общества на «чёрных» и «белых», «революционеров» и «реваншистов». Ваш покорный слуга, уважаемый читатель, всегда размышлял о том, как найти общее между властью предержащими и объединением полутора десятков оппозиционных партий РА, справедливо требующих незамедлительной отставки Никола-предателя. А мои раздумья преследовали вполне определенную цель, а именно: прощупав что-то общее между Николом и К^о и объединенной оппозицией (бесспорно, не отражающей весь спектр оппозиционных партий РА), суметь как-то сблизить их позиции, чтобы не допустить необратимого, еще более глубокого раскола

в армянском обществе, чреватого перерасти в гражданскую войну. И я нашёл, казалось бы, общие подходы Никола-предателя и объединенной оппозиции. И что бы вы думали, уважаемый читатель, в чем они проявляются? Ну не поверите, но они проявляются в согласованном замалчивании деятельности Оргкомитета по вхождению Армении в Союзное государство. Речь не об охаивании соросовской информационной «пятой колонной» нашей деятельности, а о официальных массмедиа, финансируемых бюджетом РА, а также о замалчивании телевидением и разного рода интернет-порталами, подконтрольными объединенной оппозиции. С первыми всё понятно, их замалчивание оставляет место для демагогии Никола Воваевича на официальном уровне, когда надо будет разглагольствовать о якобы лояльном отношении, даже больше, в отношении России. Уже не приходится говорить о возможности кустарной пропагандистской уловки, когда Никол-предатель сам заявит о желании начать политико-правовой процесс по вхождению Армении в Союзное государство. Нет, уважаемый читатель, это не из жанра фантастики и куда более реально, чем три года назад предположение, что Никол Воваевич, себя любимый, может стать премьер-министром РА. Естественно, что он об этом заявит в случае уже готового сценария стратегов цветных революций с целью дискредитации самой идеи Союзного государства. Вместе с тем наш провинциальный хитрец с уловками из XIX века будет надеяться, что введет в заблуждение наиболее доверчивых российских политиков.

Что же касается информационного эмбарго, наложенного объединенной оппозицией на освещение выступлений, интервью и статей членов Оргкомитета, то об этом в упомянутых статьях уже приходилось писать, поэтому не стану повторяться. Однако такое отношение к самой идее вхождения Армении в Союзное государство со стороны объединенной оппозиции имеет весьма и весьма и положительное значение: оно подтверждает, что для объединенной оппозиции будущее Армении, ее безопасность и экономическое развитие вовсе не рассматриваются и не обуславливаются вхождением Армении в Союзное государство. Что ж, нам остаётся лишь поблагодарить наших коллег из оппозиции за их честность в этом вопросе.

Вот такие дела, уважаемый читатель.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН
Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՌԻԺԵՂ ԵՎ ԱՆՎՏԱՆԳ ԿԻՆԻ ՄԻԱՅՆ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Անոտացիա

Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելը թուրք-ադրբեջանական հրոսակների կողմից պատրաստվող նոր պատերազմի և տնտեսական էքսպանսիայի պայմաններում Հայաստանի անկախության ու ինքնիշխանության պահպանման, հայկական երկու պետությունների անվտանգության ապահովման կենսականորեն անհրաժեշտ գործոնն է: Մնացած ամեն ինչ սատանայից է:

Հարգելի ընթերցող, չէի ցանկանա հոդվածս սկսել տեղեկատվական սենսացիայից, բայց մեր օրերում հայ հասարակությունում ծավալվող իրադարձությունների օբյեկտիվ ըմբռնման անհրաժեշտությունը մղում է 2021 թ. արդեն չորրորդ անգամ ձեզ հետ կիսել Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) և Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – խմբ.) ապագայի իմ տեսլականի մասին խորհրդածություններս:

Եվ այսպես, ընթացիկ տարվա հունվարին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ «Բարի երթ Ռուսաստանի, Բելառուսի և Հայաստանի Միութենական պետությանը» (04. 01. 2021 թ.), «Պարտվեցին Նիկոլն ու նրա հանցակիցները, բայց մեղավոր է Ռուսաստանը» (07. 01. 2021 թ.), «Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցությանը հակառակվելը սրիկաների վերջին ապաստանն է» (12. 01. 2021 թ.) հոդվածները: Նշված հրապարակումներում ներկայացվել են որոշ մանրամասներ Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու հասարակական-քաղաքական շարժման ստեղծման Կազմակերպչական կոմիտեի (այսուհետ՝ Կազմկոմիտե) առաջին քայլերի մասին: Եվ ահա, չնայած ամանորյա և սուրբծննդյան տոներին՝ Կազմկոմիտեի հիմնադիրների՝ «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության (նախագահ՝ Արտաշես Գեղամյան), «Սահմանադրական իրավունք» միություն» կուսակցության (ղեկավար՝ Հայկ Բաբուխանյան), «Ռեֆորմիստներ» կուսակցության (ղեկավար՝ Վահան Բաբայան), «Արդարություն և բարգավաճում» կուսակցության (ղեկավար՝ Գայ Պետրոսյան), «Ղրիմի կամավորականների միություն» հասարակական կազմակերպության (ղեկավար՝ Արմեն Մարտոյան), «Բարեպաշտ սերունդ» հիմնադրամի

(նախագահ՝ Վահրամ Մկրտչյան), ինչպես նաև հետագայում շարժմանը միացած «Ալյանս» կուսակցության (ղեկավար՝ Տիգրան Ուրիխանյան) հասցեով հարյուրավոր արձագանքներ, առաջարկություններ, սպառնալիքներ, թերահավատ մարգարեություններ ստացվեցին:

Հիմա մանրամասն չեմ անդրադառնա մեր քաղաքացիների, ինչպես նաև Ռուսաստանում ապրող հայրենակիցների ամենատարբեր արձագանքների և դիմումների բովանդակությանը: Դրանցից շատերը լի էին խանդավառությամբ և պատրաստակամությամբ՝ ամեն տեսակ աջակցություն ցուցաբերել մեր շարժման առաջանցիկ զարգացմանը: Դա չէր կարող չոգևորել մեզ: Բայց և միաժամանակ նրանց հիացական արձագանքները հնչում էին նաև որպես պատգամ՝ հուսախաբ չանել մեր հարյուր հազարավոր քաղաքացիներին իրենց ակնկալիքներում, որոնք տարիներ շարունակ և այժմ էլ խաբված են նիկոլվովակիչյան քարոզչության պոպուլիստական կարգախոսներով, կարգախոսներ, որոնք խոստանում են համընդհանուր բարգավաճում ամենամոտ ապագայում՝ մինչև 2050 թ.: Հենց այս անհեթեթությամբ և երկրի ներսում այդ բարձունքին հասնելուն իբր իշխանություններին խանգարող թշնամիների որոնմամբ էլ հենց հեղեղվեց ՀՀ ինտերնետ-հեռուստատեսության եթերը, ինչպես նաև ինտերնետ-պարբերականները, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կողմից: Հատկանշական է նաև այն, որ Կազմկոմիտեի դեռևս նոր ծավալվող գործողությունների հախուռն վատաբանումը, հակառակ տեղեկատվական քիլերների սպասելիքների, մեզ նաև ուժ է տալիս: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, մեզ ուժ է տալիս: Մեզ «նեղացնողների» ծայրահեղ ցածր մակարդակը, նրանց անգրագիտությունը և ինչպես հայերենի, այնպես էլ ռուսերենի միանման չիմացությունը մտածել են տալիս, որ «ժողովարչապետ» Նիկոլ Վոլակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի, որին ժողովուրդն այժմ քնքշանքով Նիկոլ–դավաճան է անվանում, մեղսակիցներից լսվող այդ լացուկոծը վկայում է նիկոլվովակիչյան խառնամբոխի ու նրա հանցակիցների մտավոր ողորմելիության, ասել է թե՛ հասարակության ներսում նրանց զբաղեցրած խարխուլ դիրքի մասին: Համենայն դեպս, հայ ժողովրդի՝ իրեն դեռևս մտածող համարող հատվածում: Միևնույն ժամանակ, սույն կոնտինգենտի, այսինքն՝ ՀՀ այն քաղաքացիների, որոնք 2018 թ. ապրիլ–մայիսին կատարված պետական հեղաշրջման գլխավոր շարժիչ ուժն էին, միաժամանակյա «գրոհն» ընդդեմ Կազմկոմիտեի, պերճախոս վկայում է, համենայն դեպս, երկու փաստի մասին. մի կողմից՝ պետական հեղաշրջման արտասահմանյան ուղեվարների (որոնք ողջ էությամբ, ուղնուծուծով են զգում իրենց մոտեցող վտանգը) զգոնության, մյուս կողմից՝ նրանց զաղափարախոսական սնանկության մասին, քանզի բացի կոռուպցիայի ու վերջին 25 տարիներին ՀՀ ազգային հարստության թալանի մասին պոպուլիստական կարգախոսներից ու մեզ արհեստականորեն այդ դառը հիշողություններին կապելու ձգտումից՝ գրոհների նրանց զինանոցում որևէ նոր բան չկար: Այս առնչությամբ ընթերցողներին հիշեցնենք, որ պետական հեղաշրջումից և ՀՀ-ում նի-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կոլվովակիչյան-սորոսական խառնամբոխի կողմից իշխանությունը զավթելուց հետո անցած երկու տարի ութ ամսում ՀՀ նախորդ իշխանությունների ժամանակվա կոռուպցիոներների բացահայտման ոչ մի դեպք այդպես էլ չի դարձել դատաքննության առարկա: Ի դեպ, ինչպես նաև կոռուպցիոն այն սկանդալները, որոնք այդպես էլ չհասան դատաքննության և որոնք ամիջականորեն վերաբերում էին Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի թիմի անդամներին. դիցուք՝ ՀՀ Պետական վերահսկողական ծառայության ղեկավար Դավիթ Սանասարյանի աղմկահարույց գործը, որի դեմ քրեական գործ հարուցվեց պաշտոնեական չարաշահումների (ավելի պարզ՝ կաշառք ստանալու) հետ կապված, Նիկոլ Վովակիչի աներծագի, կոնկրետ՝ Հրաչյա Հակոբյանի քրեորեն հետապնդելի արկածները, որը ՀՀ բավական պատկառելի ինտերնետ-պարբերականների հրապարակումներում մերկացվել է ՀՀ-ից Ռուսաստան 40 տոննա ծխախոտի մաքսանենգ տարանցման գործին հանցակից լինելու մեջ: Հարգելի ընթերցողը կարող է նախատել ինձ միամտության համար, դիցուք. եթե ՀՀ և Լեռնային Ղարաբաղի ազգային շահերի դավաճանությունը Փաշինյանի կողմից, ինչը հաստատվում է անհերքելի փաստերով և հարյուրավոր վկաների մերկացումներով, այդպես էլ չի դառնում ռազմական տրիբունալի քննարկման առարկա, ապա Նիկոլ-դավաճանի շրջապատի գողաբարո սրիկաների ի՞նչ դատական հետապնդման մասին կարող է խոսք լինել:

Սրա հետ մեկտեղ, չէր կարող երկակի ինչ-որ զգացողություն չառաջացնել նաև այն, որ անգամ չնայած տոնական օրերին՝ նկատելիորեն ակտիվացան նաև հակառուսական, ռուսատյաց հարձակումները Կազմկոմիտեի համահիմնադիրների գործունեության վերաբերյալ հրապարակումներում: Այս փաստը հատկանշական է նրանով, որ սորոսական տեղեկատվական տականքը, ավելի շուտ՝ նրանց պատվիրատուները՝ Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից, կրկնում են, ամել էին վտանգի հոտը հայոց պետականության փլուզման և Հայաստանում ու Հարավային Կովկասում կառավարելի քաոսի գոտու ստեղծման (ինչը երբեք իրականանալու բախտին չի արժանանա, եթե Հայաստանը մտնի Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ) իրենց ծրագրերի իրականացման հարցում: Հենց այդ պատճառով էլ մեր օրերում նրանք այդքան շփոթահար են եղել: Մեր խորհրդածությունների առարկա դարձավ նաև ՀՀ քաղաքացիների էական խավի սպասողական դիրքորոշման փաստը, որոնք մինչև վերջերս (պատմական չափանիշներով) ՀՀ-ի ու Արցախի ձակատագրով քաղաքացիական անհանգստության նշաններ էին ցուցաբերում և հենց դրանով էին բացատրում իրենց աջակցությունը 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջմանը: Զէի ցանկանա ներկայացնել գրականության մեջ նկարագրված մռայլ անալոգիաները, բայց կամա թե ականա մտաբերում են Ա. Ս. Պուշկինի «Բորիս Գոդունով» ողբերգության (1825 թ.) եզրափակիչ տեսարանները, երբ բոյար Մասալսկին՝ Բորիս Գոդունովի կնոջն ու որդուն սպանողներից մեկը, հայտարարում է. «Ժողովուրդ: Մարիա Գոդունովան և նրա որդին՝

Ֆյոդորը, թունավորել են իրենց թույնով: Մենք տեսել ենք նրանց մեռած մարմինները: (Ժողովուրդը սարսափած՝ լուռ է:) Ինչո՞ւ եք լռում: Բացականչեք՝ կեցցե ցար Դմիտրի Իվանովիչը: (Ժողովուրդը լուռ է մնում):» Սույն փաստը գրաքննադատները մեկնաբանել են որպես իշխանությանը ժողովրդի հիւսնազանդության, սեփական շահերը պաշտպանելու ցանկության, կամքի, համարձակության բացակայության կամ կարևոր հարցի քննարկման ժամանակ քաղաքացիների որոշակի խավի գիտակցված լռության վկայություն: Մի՞թե մեր ժողովուրդը, ավելի ճիշտ՝ Նիկոլ-դավաճանին պաշտպանող հատվածը, որն այժմ լռություն է պահպանում, այնպիսի ընդարմացման մեջ է ընկել, որ չի արծագանքում նիկոլվովանիչյան ծախսու իշխանության ակնհայտորեն դավաճանական գործողություններին: Սա, անշուշտ, շատ արդիական թեմա է ավելի խոր և բազմակողմանի վերլուծության համար: Հույս ունեմ, որ սրան երկար չենք սպասի, և Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու հասարակական-քաղաքական շարժումն իր ամենօրյա աշխատանքի ընթացքում, անկասկած, պետք է տա այս հարցերի բացատրությունն ու պատասխանը:

Հարգելի ընթերցող, կարելի էր այսուհետ ևս մանրամասնել Կազմկոմիտեի անդամների դեմ իշխանամետ (իմա՝ սորոսական) լրատվամիջոցների տեղեկատվական գրոհի որոշ առանձնահատկությունները, բայց այդ դեպքում մենք, ինքներս էլ չկասկածելով, կդառնայինք գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների նախապես պատրաստված որոշակի տեխնոլոգիայի գործող անձինք, տեխնոլոգիա, որի էությունն այն է, որ, պսակագերծելով Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու քաղաքական շարժման նախաձեռնողների դեմ հրապարակումների գրպարտչական բնույթը և դա դիտարկելով որպես մեր աշխատանքի գլխավոր հարցը, մենք ականա սորոսյան տեղեկատվական թափափուկներին առիթ կտանք նոր փուլով վերսկսել մեր օրերի համար այդ անպտուղ բանավեճը: Իրադարձությունների նման ընթացքը, իր հերթին, կշեղի մեր քաղաքացիների ուշադրությունն իր գլխավոր ակնկալիքներից՝ կապված Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցության հետ, իսկ ժամանակի ընթացքում նրանց կողմից կընկալվի ոչ այլ կերպ, քան հարցերի հերթական քաղաքական պարզաբանում: Արդյունքում՝ մի երրորդ անգամ գլուխ կբարձրացնեն վիստությունն ու հուսահատությունը ՀՀ մտածող քաղաքացիների շրջանում, որոնք միանգամայն արդարացիորեն սպասում են քաղաքական նոր օրակարգի: Օրակարգ, որի իրականացումը թույլ կտա նրանց ինքնուրույն գտնել տարատեսակ ինտերնետ-պարբերականների ու ինտերնետ-հեռուստատեսության հնչեցրած և համակարգային հիմքով տարածվող «ահուսարսափը» Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու՝ հայոց պետականության համար, իբր, կործանարար հետևանքների մասին, որոնք կարող են սպառնալ անգամ հայոց պետականության կորստով: Ուստի, կարևոր է հենց հիմա սպառնիչ պատասխաններ տալ սորոսական այդ քարոզչական սրիկայախմբի գրպարտչական մեղադրանքներին:

Նիկոլ-դավաճանի սխրակիցների *առաջին*՝ գլխավոր «մեղադրանքը» Կազմկոմիտեի անդամների հասցեին այն է, որ ՀՀ-ի անդամակցությունը Միութենական պետությանն, իբր, անխուսափելիորեն կհանգեցնի անկախության և ինքնիշխանության, իսկ վերջին հաշվով՝ հայոց պետականության կորստին:

Այս ցինիկ ստի հերքման համար հերթական անգամ մեջբերումներ կատարեմ ՌԴ-ի և Բելառուսի Հանրապետության միջև 08. 12. 1999 թ. «Միութենական պետության ստեղծման մասին» Պայմանագրից, որոնք այս պնդման կեղծ լինելու սպառնիչ ապացույցներ են պարունակում:

Եվ այսպես, Պայմանագրի 1-ին Գլխի 3-րդ Հոդվածում՝ «Միութենական պետության նպատակները և սկզբունքները», ասվում է. «1. Միութենական պետությունը հենվում է մասնակից պետությունների ինքնիշխան հավասարության, կամավորության, նրանց կողմից փոխադարձ պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման վրա: 2. Միութենական պետությունը հիմնված է Միութենական պետության և մասնակից պետությունների միջև կառավարման առարկաների և լիազորությունների սահմանազատման վրա»: Այստեղ կարելի էր մեջբերումներ կատարել նաև Պայմանագրի 6-րդ և 7-րդ հոդվածներից, բայց, կարծում ենք, որ, կարդալով վերոշարադրյալը, անգամ սորոսական քարոզչությամբ բթացված homo sapiens-ը, եթե կատարյալ բթամիտ չէ, կհասկանա, թե ինչի մասին է խոսքը:

Երկրորդ՝ «մեղադրանքն» է, որ այն պայմաններում, երբ թուրքական զինված ուժերն անմիջական մասնակցություն են ունեցել մարտական գործողություններին Ադրբեջանի կողմից, ավելին՝ մոբիլիզացրել են ավելի քան երկու հազար սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների, Ռուսաստանը, իբր, հավասար հեռավորություն է պահպանել կռվող կողմերից և ադրբեջանաթուրքական բազներին, ասել է թե՛ նաև սիրիական վարձկան-ահաբեկիչներին խաղաղության պարտադրելու արդյունավետ միջոցներ չի ձեռնարկել: Այստեղ շատ կարևոր է ընդգծել մի էական մանրամասն, դիցուք. ի սկզբանե կեղծ այս մեղադրանքը ՀԱՊԿ-ի գծով ՀՀ-ի դաշնակից Ռուսաստանի հասցեին հատկապես եռանդուն արծարծվում էր պատերազմի բոլոր 44 օրերի ընթացքում: Ընդ որում՝ ՀՀ ոչ մի պաշտոնական դեմք այդպես էլ հանդես չեկավ այս գազրելի զրպարտության հերքմամբ: Եվ միայն Ռուսաստանի, Ադրբեջանի նախագահների և Հայաստանի վարչապետի՝ ռազմական գործողությունները դադարեցնելու մասին համատեղ Հայտարարության ընդունումից հետո ՀՀ-ի ու Արցախի Հանրապետության բնակչությունն իմացավ ողջ ճշմարտությունը և տեղի ունեցողի բոլոր մանրամասները:

Մանրամասն չեմ ներկայացնի պաշտոնական Մոսկվայի և ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Ստանիսլավ Զասի կոնկրետ առաջարկները Փաշինյանի հասցեին, որոնք արվել են դեռևս մինչև Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմի սկսվելը, բայց առանձին կնշեմ ընդամենը երկու փաստի մասին: Այսպես, 2020 թ. դեկտեմբերի 28-ին «Правда.РУ» ինտերնետ-պարբերականը հրապարակեց կուբով Ստեպուշովայի հոդվածը՝ «Հայաստանի էլիտաները մեղադրվում են դավաճանության մեջ» վերնագրով (pravda.ru/world/1575120-

armenia), որտեղ կարդում ենք. «Հայ քաղաքագետ Արման Բոշյան. եղել է ՀԱՊԿ գլխավոր քարտուղար Ստանիսլավ Ջասի նամակը ՀՀ անվտանգության խորհրդի քարտուղար Արմեն Գրիգորյանին Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմից 26 օր առաջ, և դրա նպատակը ոչ այնքան մշտական գորավարժություններն էին (խոսքը ՀՀ-ում գորավարժությունների անցկացման մասին է – Ա. Գ.), որքան նախազգուշացումը գալիք պատերազմի և այն մասին, որ Ռուսաստանը պատրաստ էր սկսել հակաահաբեկչական գործողություն: Նամակը դիվանագիտական նախազգուշացում էր և այն գործընթացների կանխատեսում, որոնք պատրաստվում էին տարածաշրջանում: Բացի այդ, նամակը հետախուզական կարևոր տեղեկատվություն էր պարունակում այն մասին, որ Հայաստանի տարածքում գործում են ահաբեկչական խմբավորումներ, որոնք այստեղ էին նետվել հակառակորդի կողմից մարտական գործողություններն սկսվելուց շատ ավելի առաջ: Դե-յուրե Ռուսաստանն իր համար հիմքեր էր պատրաստում տարածաշրջանում հակաահաբեկչական գործողություն իրականացնելու համար: Բայց որպեսզի գործընթացները լեգիտիմություն ստանային, Հայաստանը պետք է դիմեր ՀԱՊԿ-ին, ինչը քանիցս բարձր մակարդակով հնչեցվել է Ռուսաստանում», – հավաստիացնում է հայ քաղաքագետը: Կարծում են, որ քաղաքագետի՝ կոնկրետ փաստի վրա հիմնված գնահատականները հայկական էլիտային դավաճանության մեջ մեղադրելու իրավաչափության ևս մեկ համոզիչ վկայությունն են և խսպառ հերքում են Ղարաբաղյան պատերազմի ժամանակ կողմերի հանդեպ Ռուսաստանի հավասար հեռավորության վերաբերյալ գրպարտությունը:

Հետո ավելի հետաքրքիր է: 2020 թ. նոյեմբերի 17-ին Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը, պատասխանելով ВГТРК-ի (Համառուսաստանյան պետական հեռուստատեսության և ռադիոհեռարձակման ընկերություն)՝ «Москва. Кремль. Путин» ծրագիրը վարող թղթակցի՝ Պավել Ջարուբինի հարցերին Լեռնային Ղարաբաղի իրավիճակի վերաբերյալ, մասնավորապես ասաց. «Հոկտեմբերի 18–19-ին ես հեռախոսային բանակցությունների շարք անցկացրի ինչպես Ադրբեյջանի նախագահ Ալիևի, այնպես էլ Հայաստանի վարչապետ Փաշինյանի հետ: Եվ այդ ժամանակ Ադրբեյջանի Զինված ուժերը վերադարձրել էին աննշան հատվածի՝ Ղարաբաղի հարավային մասի վերահսկողությունը: Ընդհանուր առմամբ ինձ հաջողվեց համոզել նախագահ Ալիևին, որ կարելի է դադարեցնել մարտական գործողությունները, բայց նրա կողմից պարտադիր պայման էր փախստականների վերադարձը, այդ թվում և Շուշա(ի) քաղաք: Ինձ համար անսպասելի՝ մեր հայ գործընկերների դիրքորոշումը ձևակերպվեց այնպես, որ դա իրենց համար անընդունելի է: Եվ վարչապետ Փաշինյանն ինձ ուղղակի ասաց, որ դրանում սպառնալիք է տեսնում Հայաստանի ու Ղարաբաղի շահերի համար: Ինձ հիմա այնքան էլ հասկանալի չէ, թե որտեղ կլինեն այդ սպառնալիքը, նկատի ունեմ, որ ենթադրվում էր խաղաղ քաղաքացիների վերադարձ՝ Ղարաբաղի տարածքի այդ հատվածում, ներառյալ Շուշա(ի)ն, հայկական կողմի վերահսկողության պահպանմամբ և նկատի ունենալով մեր խա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դադապահներին, ինչի մասին մենք այն ժամանակ արդեն պայմանավորվել էինք և՛ Հայաստանի, և՛ Ադրբեջանի հետ» (vesti.ru/article/2486722):

Կարելի էր այսուհետև ևս շարունակել հղումները դաշնակցային, եղբայրական Ռուսաստանի կողմից արված պաշտոնական հայտարարություններին և ելույթներին, որոնց հետևելով Հայաստանին ու Արցախին կհաջողվեր կանխել ծայրահեղ ծանր պարտությունը Ղարաբաղյան պատերազմում (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր): Ուշագրավ է, որ այս ամենի մասին ՀՀ-ում հրաշքով դեռևս պահպանված հայրենասիրական ինտերնետ-պարբերականները բազմիցս տեղեկացրել են:

Կարծում եմ, որ վերը շարադրվածը ցանկացած անկողնակալ ընթերցողի կհանգեցնի միանշանակ եզրահանգման. Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի Հանրապետության մտնելը թուրք-ադրբեջանական հրոսակների կողմից պատրաստվող նոր պատերազմի և տնտեսական էքսպանսիայի պայմաններում Հայաստանի անկախության ու ինքնիշխանության պահպանման, հայկական երկու պետությունների անվտանգության ապահովման կենսականորեն անհրաժեշտ գործոնն է: Մնացած ամեն ինչ սատանայից է:

Վերջաբանի փոխարեն: Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ. թուրք-ազերիական տնտեսական այդ ի՞նչ էքսպանսիայի մասին վերը հիշատակեցի: Եվ ընթերցողն իրավացի կլինի, ուստի մի փոքր ավելի մանրամասն ներկայացնեմ, թե ինչի վրա են հիմնված իմ երկյուղները:

Այսպես, 2020 թ. դեկտեմբերի 29-ին Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մևուլթ Չավուշօղլուն Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի հետ համատեղ մամուլի ասուլիսի ժամանակ ցինիկաբար խոսում էր այն մասին, որ Ադրբեջանի նախագահը, «չնայած բոլոր դժվարություններին, խաղաղության ձեռք է մեկնել Հայաստանին», իսկ Թուրքիայի նախագահ Էրդողանը հայտարարել է, որ ամուր խաղաղության պայմանով կարելի է կարգավորել Թուրքիայի հարաբերությունները Հայաստանի (ա՛յ քեզ ուրախություն) և Հայաստանի հարաբերություններն Ադրբեջանի հետ. «Մենք ցանկանում ենք, որ պեսզի խաղաղություն, տնտեսական զարգացում լինի, որպեսզի մենք ապագայում խաղաղությունը վերահսկելու անհրաժեշտություն չունենանք»: Չավուշօղլուի կեղծավորությունը չափն անցնում է, քանզի Ղարաբաղյան պատերազմը նախաձեռնողը խաղաղությունը վերահսկող է «գրվել»: Մեկ շաբաթ անց՝ 2021 թ. հունվարի 8-ին, այդ նույնի մասին Մևուլթ-օղլին խոսել է Լիսաբոնում, իր պորտուգալացի պաշտոնակցի հետ, տեղեկացնում է թուրքական ERMENI HABER ինտերնետ-պարբերականը (հայերեն). «Վերջապես մենք կկարգավորենք մեր հարաբերությունները Հայաստանի հետ: Կկարգավորվեն նաև Հայաստանի ու Ադրբեջանի հարաբերությունները: Հայաստանը և նրա ժողովուրդը տարածաշրջանում բոլորից շատ կշահեն դրանից (ինչպես դա տեղի ունեցավ Օսմանյան կայսրությունում 1915–1923 թթ. Հայոց ցեղասպանության ժամանակ – Ա. Գ.): Այսպիսով, մենք կկարողանանք

ամուր խաղաղություն և կայունություն հաստատել Հարավային Կովկասում»: Որպես սևեռուն գաղափար այս նույն միտքը Մկուր-օղլին (որը հավակնում է, Աստված մի արասցե, Էրդողանի պանթուրանական գառանցանքի իրականացումից հետո դառնալ Մկուր-բեյ) օրերս կրկնեց գերմանացի պաշտոնակցի՝ Հայկո Մաասի հետ մամուլի ասուլիսի ժամանակ: Այս ի՛նչ սրտացավություն է, անգուսպ հոգատարություն հայ ժողովրդի բարօրության համար հենց սուլթան Էրդողանի վեզիրի կողմից: Այն նույն սուլթանի, որը քաղաքական էքստագի պոթեկման պահին ոգեկոչում էր հայ ժողովրդի դահիճներին՝ Էնվեր փաշային ու նրա զարմիկ Նուրի փաշային: Համոզված եմ, որ թուրք-հայկական հարաբերությունների կարգավորման այս նորահայտ գաղափարը Էրդողան-Չավուշօղլուի պատկերացումներում միանգամայն որոշակի աշխարհաքաղաքական համատեքստ ունի: Հոգվածի սկզբում հիշատակվեց, որ մինչև Ղարաբաղյան պատերազմի սկսվելը, ավելացնենք, որ նաև պատերազմի առաջին օրերին (արդեն երրորդ օրը), էլ չեմ ասում Ռուսաստանի ղեկավարության 2020 թ. հոկտեմբերի 18-19-ի կոնկրետ առաջարկությունների մասին, երբ պարզ էր, որ հայկական Ջինված ուժերը պարտություն են կրելու, Նիկոլ-դավաճանը մտացածին պատրվակներով հրաժարվում էր խաղաղություն կնքել: Նրա ամերիկա-բրիտանական տիկնիկավարների սցենարը չափազանց ակնհայտ էր. ամեն կերպ խոչընդոտել խաղաղություն հաստատելու Ռուսաստանի ջանքերին: Եվ արտասահմանյան ստրատեգների ու նրանց կամակատար՝ լաքեյ Նիկոլի համար բնավ կարևոր չէր, որ զոհվում են հազարավոր երիտասարդ զինվորներ ու խաղաղ բնակիչներ: Իսկ իմաստը ո՞րն էր, կհարցնի ընթերցողը: Եթե Ռուսաստանը չմիջամտեր՝ Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության ցեղասպանությունը կանխելու նպատակով, պարզապես դուրս կմղվեր Հայաստանից, ասել է թե՛ նաև Հարավային Կովկասից: Այս պայմաններում միանգամայն սպասելի էին Գյումրիում 102-րդ ռազմակայանի և «Էրեբունի» ռազմաօդային բազայի կորուստը, իսկ հետագայում՝ Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ Սահմանապահ ծառայության զորակազմի դուրսբերումը: Փաշինյանի ուղեվարների ու հենց իր իսկ հաշվարկները չիրականացան: Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի քաղաքական կամքը թուրք-ազերիներին և ամեն ինչ տանուլ տված Նիկոլ-դավաճանին 2020 թ. նոյեմբերի 9-ին կանգնեցրեց ռազմական գործողությունների դադարեցնելու մասին համատեղ Հայտարարության ստորագրման առջև: Այստեղ կցանկանայի բավական հետաքրքիր մեջբերում կատարել «Эксперт» ամսագրի քաղաքական բաժնի խմբագիր Պյոտր Սկորոբոգատովի «Ղարաբաղ. նոր ճեղքվածք ռուսական պաշտպանությունում» հոդվածից, որը հրապարակվել է «Эксперт N47» ամսագրում: «Իրավիճակին նայենք աշխարհաքաղաքական տեսակետից: Ներկա պահին Թուրքիան նշված չէ որպես խաղաղապահ գործընթացի մասնակից, չնայած բանակցությունները դեռևս շարունակվում են: Ի դեպ, ոչինչ չի խանգարի Ադրբեյջանին սատարել Անկարայի՝ լիարժեք ռազմակայանի հիմնելու ծգտմանը, այդ թվում Ղարաբաղի տարածքում (պետք է ենթա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դրել՝ 2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբերի Ղարաբաղյան պատերազմի ընթացքում Արցախի Հանրապետության զավթված տարածքում – Ա. Գ.) և հիմնավորապես ամրապնդել թուրքական ուժային գործոնը Հարավային Կովկասում, – գրում է հեղինակն ու այնուհետև շարունակում: – Դա միաժամանակ ուժեղացնում է և՛ հենց Թուրքիայի դիրքերը, որին արդեն պետք է վարժվել անվանել Ռուսաստանի հիմնական աշխարհաքաղաքական մրցակիցներից մեկը, և՛ ՆԱՏՕ-ի պոտենցիալը, որի անդամ է շարունակում հանդիսանալ Անկարան: Թող որ քմահաճ, խնդրահարույց, բայց և դեպքերի մեծ մասում Ռեջեփ Էրդողանը հեշտությամբ առաջ կմղի եվրատլանտյան գործընկերների շահերը, իսկ նրանք էլ՝ Թուրքիայի շահերը: Ըստ երևույթին, հենց այդ պատճառով էլ թե՛ ԱՄՆ-ը, թե՛ Եվրոպան այդքան ծուլորեն էին պաշտպանում հայկական կողմի շահերը»: Հույս ունեմ, հարգելի ընթերցող, որ դժվար է չհամաձայնել Պյոտր Սկորոբոգատովի եզրահանգումների հետ:

Իսկ ի՞նչ կապ ունի այստեղ տնտեսական էքսպանսիան՝ միանգամայն արդարացիորեն կառարկի ինձ ընթերցողը: Ասեմ, որ Մկուր-օղլիի՝ մեր զգոնությունը քննցնող ողբասացությունը «Հայաստանի տնտեսական շահի» մասին արդեն փորձարկվել է Աջարիայում, որը գտնվում է Վրաստանի հարավարևմուտքում: Որպեսզի չհոգնեցնեն ընթերցողներին Վրաստանում՝ Աջարիայում թուրքերի «հոգատարության» շնորհիվ տեղի ունեցող մասին պատմելով, հղում կատարեմ Մկուր-օղլիի՝ գործնականում արդեն իրականացված ցանկություններին և որոշ մեջբերումներ կատարեմ «Աջարիա: Թուրքական օկուպացիա, որը ոչ ոք չնկատեց: Մաս 1» հոդվածից՝ հրապարակված 2019 թ. հունվարի 20-ին «БОЕHHOE ОБОЗРЕНИЕ» ինտերնետ-պարբերականում. «... Հանրապետության (Աջարիայի Ինքնավար Հանրապետություն – Ա. Գ.) ղեկավարի պաշտոնում գտնված ժամանակ Ասլանը (նկատի ունի Ասլան Աբաշիձեն – Ա. Գ.) 2000-ական թթ. զրուցել է վրացի անվանի քաղաքագետ Ալեքսանդր Զաչիայի հետ: Ալեքսանդր Ալեքսանդրովիչը արդարացի և այն ժամանակների համար «մոդայիկ» հարց է տվել. ինչո՞ւ է Ասլան Իբրահիմովիչը խանգարում թուրքական բիզնեսի ներթափանցմանը Աջարիա: Զե՞ որ այդ պահին հարուստ թուրքերի մի ամբողջ շարք իրար հերթ չտալով առաջարկում էր աջարական համագործակցության իր նախագծերը՝ հյուրանոցների ու ռեստորանների շինարարությունից մինչև ենթակառուցվածքի վերակառուցում ու զարգացում: Ասլան Իբրահիմովիչը բացատրել էր ընկեր քաղաքագետին, որ եթե թուրքերին աջարական հողի գոնե մեկ մետր վաճառի, ապա իրենք ողջ Աջարիան կորցնելու վտանգին կենթարկվեն ... Ի՞նչ կարող ես ասել: Թուրքական ներդրումների ալիքը ոտքից գլուխ հեղեղեց Բաթումը, և դուրս լողալու շանսերն ավելի ու ավելի քիչ են ... Այո, իրականում Բաթումը նկատելիորեն փոխվել է ... Սակայն բուն վրացական բիզնեսի տոկոսը ծովափնյա այդ երազանքում համարյա թե զրո է ... Թուրքիայի ամենաիսկական էքսպանսիան վերածվել է այն բանին, որ Աջարիայում թուրքերը գերակշռում են ինչպես արտադրական, այնպես էլ սպասարկման ոլորտներում: Թուրքական ներդրումների առանձնահատկությունը նաև այն է, որ իրենց ձեռնար-

կուրյունների համար թուրք գործարարները նախընտրում են վարձել իրենց հայրենակիցներին՝ նրանց բերելով հայրենիքից և օգնելով ստանալ երկրորդ քաղաքացիություն: Այսինքն՝ Ստամբուլի և Անկարայի բիզնեսն անում է ամեն հնարավոր բան, որպեսզի ֆինանսները պտտվեն թուրքական հասարակության ներսում ու չհայտնվեն վրացական գրպաններում, եթե, իհարկե, չհաշվենք Վրաստանի մի շարք քաղաքացիների, որոնք լոբբիի են ենթարկում արտասահմանյան շահերը երկրի ներսում: Ի դեպ, այդպիսի լոբբիստներից մեկն էլ ժամանակին ոչ այլ ոք էր, քան նախագահ Միխայիլ Սաակաշվիլին: Այ, սա է «Հայաստանի համար տնտեսական շահի» հեռանկարը, որի մասին անցած երեք շաբաթներին երիցս կրկնեց Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մկուր Չավուշօղլուն: Ահա այս հնարավոր տնտեսական էքսպանսիայի մասին է խոսվում այս հոդվածում: Ի՞նչ կիետևի դրան՝ Հայաստանից և Հարավային Կովկասից Ռուսաստանի աստիճանական դուրսմղումը: Եվ արդեն ավելի տեսանելի կդառնա նեոսամայան կայսրության՝ Մեծ Թուրանի մասին սուլթան Ռեջեփի երազանքի մարմնացումը:

Կարծում եմ, որ Հայաստանի քիչ թե շատ հասկացող քաղաքացին, որը ամենատարբեր հանգամանքների բերումով անվստահությամբ, իսկ որ ավելի վատ է՝ թշնամաբար է ընկալում Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու գաղափարը, կլարի ուղեղն ու կմտածի ազգային անվտանգության և հենց Հայաստանի Հանրապետության գոյության սպառնալիքների մասին, ինչպես կընթանան իրադարձությունները մեր երկրում՝ հերթական չհասկանալու կամ ազգային շահերին դավաճանելու, ըստ Չավուշօղլուի տնտեսական կապեր հաստատելու պարագայում: Այս մասին փորձել եմ ներկայացնել սույն և իմ նախորդ հոդվածներում, որոնք հիշատակեցի վերը: Որքան էլ կտրուկ հնչի, անվիճելի է, որ Հայաստանն ուժեղ և անվտանգ կլինի միայն Միութենական պետության մեջ: Եվ սա մեր պետության հայրենասերների, ողջ հայության համար պետք է ընկալվի որպես անբեկանելի փաստ, անհերքելի ճշմարտություն:

Հ. Գ. Չէի ցանկանա հոդվածս ավարտել տագնապալի նոտայով, ուստի ընթերցողներին կներկայացնեմ լավատեսություն ներշնչող տեղեկատվություն: Սկզբից ևեթ Հայաստանի քաղաքացիների մեծ մասը բացասաբար էր վերաբերվում հայ հասարակությունը «սևերի» ու «սպիտակների», «հեղափոխականների» և «ռևանշիստների» բաժանելուն: Ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, միշտ մտածել է այն մասին, թե ինչպես ընդհանուր բան գտնի ՀՀ իշխանավորների և մեկուկես տասնյակ ընդդիմադիր կուսակցությունների միավորման միջև, որոնք արդարացիորեն պահանջում են Նիկոլ-դավաճանի անհապաղ հրաժարականը: Իսկ իմ մտքերը հետապնդում էին միանգամայն որոշակի նպատակ, այն է. ինչ-որ ընդհանուր բան շոշափելով Նիկոլ և ԿՕ-ի ու միավորված ընդդիմության (որը, իհարկե, չի արտացոլում ՀՀ ընդդիմադիր կուսակցությունների ողջ պատկերը) միջև՝ կարողանալ ինչ-որ կերպ մոտեցնել նրանց դիրքորոշումները՝ թույլ չտալու համար անշրջելին, հայ հա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

սարակության էլ ավելի խոր պառակտումը, որը կարող է վերաճել քաղաքացիական պատերազմի: Եվ ես գտա Նիկոլ-դավաճանի ու միավորված ընդդիմության թվում է թե ընդհանուր մոտեցումները: Եվ ի՞նչ եք կարծում, հարգելի ընթերցող, որտե՞ղ են դրանք դրսևորվում: Դե, չեք հավատա, բայց դրանք դրսևորվում են Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցության Կազմկոմիտեի գործունեությունը համաձայնեցված ձևով լռության մատնելու մեջ: Խոսքը ոչ թե սորոսական տեղեկատվական «հինգերորդ շարայան» կողմից մեր գործունեությունը վատաբանելու մասին է, այլ պաշտոնական լրատվամիջոցների, որոնք ֆինանսավորվում են ՀՀ բյուջեից, ինչպես նաև միավորված ընդդիմությանը ենթակա հեռուստատեսության և տարատեսակ ինտերնետ-պորտալների լռության մասին: Առաջինների պարագայում ամեն ինչ հասկանալի է, դրանց լռությունը տեղ է թողնում Նիկոլ Վովակիչի դեմագոգիայի համար պաշտոնական մակարդակում, երբ պետք լինի խոսել, իբր, լոյալ վերաբերմունքի մասին, անգամ ավելին՝ Ռուսաստանի հանդեպ: Էլ չեմ ասում պարզունակ քարոզչահնարքի հնարավորության մասին, երբ Նիկոլ-դավաճանն ինքը կհայտարարի Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցության իրավաքաղաքական գործընթաց սկսելու ցանկության մասին: Ոչ, հարգելի ընթերցող, սա ֆանտաստիկայի ժանրից չէ և շատ ավելի իրական է, քան երեք տարի առաջվա ենթադրությունը, թե Նիկոլ Վովակիչը՝ իր իսկ սիրելին, կարող է դառնալ ՀՀ վարչապետ: Բնական է, որ այս մասին նա կհայտարարի գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների արդեն պատրաստի սցենարի դեպքում՝ Միութենական պետության գաղափարի վարկաբեկման նպատակով: Միևնույն ժամանակ, մեր գավառական խորամանկը՝ XIX դարի հնարքներով, հույս կփայփայի, որ մոլորության մեջ կգցի առավել դյուրահավատ ռուս քաղաքական գործիչներին:

Իսկ ինչ վերաբերում է Կազմկոմիտեի անդամների ելույթները, հարցազրույցները և հոդվածները լուսաբանելու վրա միավորված ընդդիմության դրած տեղեկատվական էմբարգոյին, ապա այդ մասին վերը նշված հոդվածներում արդեն գրել եմ, ուստի չեմ կրկնի: Սակայն միավորված ընդդիմության նման վերաբերմունքը Միութենական պետությանը Հայաստանի անդամակցության գաղափարին, դրական նշանակություն ունի. այն հաստատում է, որ միավորված ընդդիմության համար Հայաստանի ապագան, նրա անվտանգությունը և տնտեսական զարգացումը բոլորովին չեն պայմանավորվում Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելով: Դե ինչ, մեզ մնում է միայն շնորհակալություն հայտնել ընդդիմության մեր գործընկերներին՝ այս հարցում իրենց ազնվության համար:

Ահա այսպիսի բաներ, հարգելի ընթերցող:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ПАШИНЯН У ВЛАСТИ – НЕИЗБЕЖНАЯ ВОЙНА НА КАВКАЗЕ

Аннотация

Нескрываемые потуги стратегов объединенного Запада по удержанию Никола–предателя у власти в РА преследуют цель – создать условия для выдавливания России из Армении. Для достижения этой цели николоваевское продажное отребье вначале будет вяло реагировать на аннексию турецко-азербайджанскими ястребами территорий как в Сюникской, так и в Гегаркуникской областях Армении. Параллельно с этим еще гнуснее и агрессивнее станет информационная война соросовских медиакиллеров, нацеленная против России.

Надеюсь, уважаемые читатели согласятся с тем утверждением, что 2021 год будет судьбоносным для будущего стран планеты Земля. Да простят меня за столь высокопарное вводное предложение в начале статьи, которое отнюдь не преследует цель интриговать читателей для её прочтения. Вовсе нет. Это всего лишь вывод, напрашивающийся из анализа событий, имевших место уже в нынешнем, 2021 году. Но об всем по порядку.

Итак, 19 января т. г. авторитетное американское издание Foreign Affairs опубликовало статью бывшего посла США в России Майкла Макфола под заглавием «Как сдержать путинскую Россию». Я не стану подробно анализировать отдельные пассажи этой публикации, ибо это тема отдельного глубокого анализа, а приведу лишь некоторые выдержки из неё. Думается, что их анализ поможет осознать процессы, которые неизбежно будут протекать в России и вокруг неё. В силу этого их осмысление и уже на раннем этапе принятие мер по предотвращению возможных угроз национальной безопасности России, исходящих из региона Южного Кавказа и особенно из Армении, представляется исключительно актуальной задачей.

При прочтении статьи сразу же бросается в глаза демонизация президента России, глубокоуважаемого Владимира Владимировича Путина. Пусть не покажется странным, но при прочтении статьи Макфола проникаешься ещё большим уважением к президенту России. При этом на па-

мать невольно приходят публичные выступления Владимира Путина последних месяцев по самым разным вопросам внутренней и внешней политики РФ, практические шаги, предпринятые Россией для смягчения напряженности в мире. В подтверждение сказанному не стану в отдельности их перечислять, это также тема отдельного анализа. Вместе с тем уверен, что читатель не воспримет данные мною характеристики как проявление некоего провинциального подхалимажа. Нет, это всего лишь выражение благодарности президенту РФ за спасение населения Нагорного Карабаха от геноцида со стороны турецко-азербайджанских ястребов во время развязанной Азербайджаном и Турцией против Нагорного Карабаха войны с привлечением двухтысячной банды боевиков-террористов из Сирии. Именно политическая воля президента России и молниеносные действия Вооруженных сил РФ заставили натовскую Турцию и султана Эрдогана вкупе с апшеронским султаном Алиевым смириться с тем, что их экспансионистские планы по уничтожению Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – *Ред.*) с дальнейшим захватом Мегринского коридора (Мегри – территория в Зангезурской области Республики Армения, имеющая 45-километровую границу с Исламской Республикой Иран) и соединением с Нахиджеванской автономной республикой (отошедшей согласно Московскому договору от 16 марта 1921 г. между Советской Россией и Турцией к Советскому Азербайджану) полностью не сбылись. Это не случилось в силу того, что в ночь с 9-го на утро 10 ноября 2020 г. было подписано Заявление президентов России, Азербайджана и премьер-министра Армении о прекращении военных действий в Нагорном Карабахе.

А теперь, уважаемый читатель, несколько подробнее раскроем события последнего времени. Итак, что же пишет М. Макфол в своей статье: «Путин демонстративно пытается позиционировать себя как лидера нелиберального, консервативного мира, который, по его определению, прямо противоположен американскому либеральному интернационализму. Чтобы освободить европейцев от имперского контроля НАТО, он отстаивает суверенитет (спасибо Майклу Энтониевичу за популяризацию идей В. В. Путина. – А. Г.), а чтобы защитить автократию (читай независимость и суверенитет. – А. Г.), он критикует США за поддержку так называемых цветных революций, будь то в Сербии, Грузии, на Украине или на Ближнем Востоке во время арабской весны (видимо, слова благодарности Макфолом ожидаемы от родных и близких миллионов погибших и беженцев, «насладившихся» кровавыми, навязанными США пряностями – неизменными спутниками цветных революций. – А. Г.). Чтобы противостоять тому, что он называет западным либеральным упадничеством, он восхваляет свою трактовку христианских (читайте библейских. – А. Г.) ценностей, которые, по его утверждению, являются основой русской идентичности и возрождающихся консервативных движений во всем мире». Прочи-

тав это, пусть армянские читатели поднатужат свою память и вспомнят, с каким остервенением соросовское отребье и фанатики из тоталитарных религиозных сект с первых дней государственного переворота апреля–мая 2018 года самым хамским образом осуществляли нападки на Армянскую Апостольскую Святую церковь, на ее достойного пастыря, Верховного Патриарха и Католикоса всех армян Гарегина Второго. Вспомним, как сатанинское отродье, захватившее властные структуры в области образования, науки и культуры, выкорчёвывало из школьных программ все те предметы, которые позволяли и помогли бы молодому поколению глубоко осмыслить жизнеутверждающую основу существования нашего народа, имманентно предполагающую следование и оберегание христианских и семейных ценностей, осмысление полной трагизма и героизма истории армянского народа. Конечная цель стратегов цветных революций и их прихвостней в РА – сделать из армянской нации сборище манкуртов. Увы, этот процесс всё ещё не остановлен, более того, согласно Макфолу, «администрация Байдена также должна пытаться оказывать поддержку другим странам, расположенным на границе с Россией, – Армении, Грузии, Молдавии и Узбекистану. Все они заслуживают повышения уровня дипломатических связей». Сей призыв американского дипломата стал руководством к действию. Так, государственное информационное агентство Арменпресс 22 января 2021 г. распространило статью посла США в Армении Линн Трейси под заглавием «Демократия бесценна», предоставленную Посольством США в Армении. В ней написано: «Мы понимаем, что в первую очередь нам необходимо провести неотложную работу, которая позволит нам продвинуться вперед после разрушительного Нагорно-карабахского конфликта. Правительство Соединенных Штатов отреагировало на удовлетворение основных потребностей Армении, предоставив одежду, продукты питания, безопасные убежища для детей и убежища для перемещенных лиц. Соединенные Штаты подтверждают свой призыв к немедленному и безопасному возвращению пленных. Мы осуждаем зверства, совершенные во время конфликта. Все виновные должны быть привлечены к ответственности. Несмотря на прекращение боевых действий, необходимо политическое решение вопроса о статусе Нагорного Карабаха для укрепления мира и стабильности». Как сообщает ТАСС (15 декабря 2020 г.), Йенс Столтенберг заявил: «Я сожалею, что мы оказались в ситуации, когда страны НАТО оказались вынуждены наложить санкции друг на друга, и я также озабочен последствиями решения Турции о приобретении российских систем противовоздушной и противоракетной обороны С–400». А что под руководством генералитета вооруженных сил члена НАТО Турции совместно с более чем двумя тысячами сирийских боевиков-террористов были убиты свыше 5000 воинов Армии обороны Нагорного Карабаха, а более 10 000 воинов и мирных жителей Республики Арцах получили уве-

чья и стали инвалидами, уже не приходится говорить о многих и многих тысячах искалеченных судеб граждан двух армянских государств, потерявших в ходе войны своих родных и близких, так это получается, что вне компетенции НАТО.

Уважаемые читатели могут мне возразить, сказав, что я субъективен, и в оправдание своих умозаключений они могут сослаться на недавнее решение Европейского парламента от 20 января 2021 года. Напомним читателям, что речь о резолюции Европейского парламента по годовому отчету об «Общей внешней политике и политике безопасности» (годовой отчёт 2020, 2020/2206, INI). Справедливости ради отметим, что пункт 38 резолюции изложен вполне определенно, как-то: «38. Решительно осуждает (Европарламент. – А. Г.) дестабилизирующую роль Турции, которая еще больше подрывает хрупкую стабильность во всем регионе Южного Кавказа; призывает Турцию воздерживаться от любого вмешательства в нагорно-карабахский конфликт, включая оказание военной поддержки Азербайджану, и воздерживаться от дестабилизирующих действий и активно содействовать миру; осуждает, кроме того, передачу Турцией иностранных боевиков-террористов из Сирии и других мест в Нагорный Карабах, как это подтверждено международными участниками, включая страны – сопредседатели Минской группы ОБСЕ; сожалеет о ее готовности дестабилизировать (со стороны Турции. – А. Г.) Минскую группу ОБСЕ, поскольку она (Турция. – А. Г.) преследует амбиции играть более решающую роль в конфликте». Читая эти строки, не скрою, уважаемый читатель, во мне пробудилась надежда, что наконец-то европарламентарии осознали угрозу миру в Евразии, исходящую от неоосманского султана Реджепа Эрдогана, и дали вполне взвешенную оценку далеко идущим экспансионистским планам новоявленного неоосманского султана. Ан нет, видимо, в данном случае я давно ожидаемое и желаемое воспринял как новую реальность. Спустя всего-то 4 дня в Страсбурге стартовала зимняя сессия Парламентской ассамблеи Совета Европы (ПАСЕ), первая за год позволившая членам участвовать или лично присутствовать в Страсбурге. Заметим, что помимо основной повестки дня сессии было внесено 7 предложений для обсуждения неотложных и текущих вопросов, в том числе и вопрос «Необоснованное затягивание властями Азербайджана возвращения армянских военнопленных и других плененных как нарушение европейских международных стандартов в области прав человека». Бюро ПАСЕ, однако, отклонило проведение этого обсуждения. Зато штампованные поборники прав человека, вот уже не одно десятилетие существенно обогащавшие представления о двуликом Янусе, предложили провести обсуждения по двум текущим вопросам: по темам «Арест и задержание Навального» и «Свобода слова (статья 10 ЕКПЧ) под угрозой со стороны компаний “Big Tech”» (имеются в виду такие крупные техноло-

гические компании, как Facebook, Google, Apple, Amazon и др.), которые имеют возможность чрезмерно влиять на формирование всех сторон нашей жизни. Известный в РА эксперт по конституционному праву Гоар Мелоян на своей странице в Facebook с сожалением и болью написала, что Парламентская ассамблея Совета Европы предпочла обсуждению вопроса незаконно удерживаемых Азербайджаном армянских военнопленных вопрос ареста Алексея Навального. «С одной стороны, вышеуказанное в очередной раз подчеркивает очевидное предвзятое отношение европейских структур, с другой – констатирует очередной провал дипломатии РА, на этот раз парламентской дипломатии, – и далее эксперт вполне резонно задается вопросом: – Какой смысл имело командирование целой делегации за счет налогоплательщиков Армении в Страсбург, когда парламентские делегации многих стран участвуют в этом заседании заочно, а армянская делегация даже не смогла включить вопрос военнопленных в повестку ПАСЕ». Видимо, Гоар Мелоян, впрочем, как и автор этих строк, обманулась на гневную резолюцию Европарламента от 20 января т. г. Увы, я не учел, казалось бы, самой малости, а именно: факт незамедлительной реакции Государственного департамента США в связи с «применением силы против протестующих» в ряде городов России в связи с арестом Навального. Того самого Навального, о котором мне уже приходилось писать в статье, опубликованной ИА REGNUM 10 сентября 2020 г. под заглавием «Станет ли Пашинян аплодировать Навальному». Напомню армянским читателям, кто есть сей персонаж, нежно именуемый в России «берлинским пациентом», или проще говоря – «засланным казачком» спецслужб Запада. Приведу лишь выдержку из упомянутой статьи: «В заключение статьи хотелось вновь выразить слова благодарности блестящему политическому аналитику и большому другу Армении и армянского народа Владимиру Рудольфовичу Соловьеву за его искреннее сопереживание, недоумение и душевные слова, сказанные в эфире на интернет-портале СОЛОВЬЁВ LIVE 2 июля т. г.: «Мы так любили Армению, это дружественная нам страна. Но в дружественной нам Армении, на Общественном телевидении, в рамках репортажа по конституционным поправкам показывают нациста Навального, который называл армян хачиками (за ношение крестика, что в переводе на армянский язык хачик. – А. Г.), который ненавидит армян, ненавидит Армению, презирает её. И Общественное телевидение Армении показывает его в эфире. Ну вы даёте». Я специально привёл эту выдержку, чтобы более 2 млн армян, проживающих в России, которые, хочу верить и надеяться, после публикации этой статьи и её прочтения в патриотическом ИА REGNUM станут активными борцами по обузданию разного рода агентов влияния из спецслужб США и объединенного Запада, раскачивающих стабильность в городах России под надуманным предлогом освобождения нациста Навального.

Чтобы у читателей не сложилось мнение, что я ушёл от обсуждаемой темы, приведу выдержку из публикации Интерфакса от 24 января 2021 г. «Госдеп США призвал Россию освободить Навального», что наверняка возымело магическое действие на членов Бюро ПАСЕ, формирующих повестку дня зимней сессии. «США твердо осуждают использование жесткой тактики против протестующих и журналистов в российских городах (видимо, составители текста все еще находились под впечатлением штурма здания Капитолия. – А. Г.) ... Продолжающиеся попытки подавления прав граждан России на мирные собрания и свободу слова, арест Алексея Навального и применение суровых мер во время последовавших протестов являются тревожными признаками дальнейших ограничений в отношении гражданского общества и основных свобод (здесь наверняка хотели предостеречь россиян от возможных блокировок в Twitter, Facebook, YouTube. – А. Г.)» – говорится в заявлении, выпущенном в субботу, 23 января т. г. (оперативность-то какая), от имени представителя Госдепа Нэда Прайса (<https://www.interfax.ru/world/746566>).

Не остался равнодушным к январским тезисам Макфола касательно «Сдерживание (России) за рубежом начинается с проведения политики устрашения» и кандидат на пост главы Пентагона Ллойд Остин в своих письменных ответах (20 января т. г.), опубликованных сенатским комитетом по делам вооруженных сил. В частности, он выразил мнение, что целью российской деятельности в Чёрном и восточной части Средиземного моря является «поддержание её продолжающейся кампании по подрыву и дестабилизации ситуации на Украине и в Грузии», а также «вызов операциям США и их союзников». Он считает, что силы США и НАТО в этом регионе являются «ключевым фактором сдерживания российской агрессии», и Пентагону, и их союзникам необходимо регулярно пересматривать стратегию на данном направлении. Кроме того, Остин полагает, что усилия США по оказанию помощи в области безопасности для наращивания потенциала вооруженных сил Украины должны оставаться приоритетными. «Я поддерживаю предоставление оружия для обеспечения Украины оружием, необходимым ей для самообороны. Украина также имеет критические потребности, не связанные с оружием, такие как защищённое коммуникационное оборудование, которое финансируется за счет Инициативы по помощи Украине в области безопасности (USAID)», – отметил Остин. Он добавил, что в случае своего утверждения на пост продолжит оценивать необходимую помощь Украине и вносить соответствующие изменения (<https://www.interfax.ru/world/745918>).

К вышеизложенному добавим также, что 26 января т. г. на брифинге в Вашингтоне пресс-секретарь Белого дома Джен Псаки сказала: «Он (имеется в виду Джо Байден. – А. Г.) позвонил президенту Путину сегодня во второй половине дня с намерением обсудить наше желание продлить

СНВ–3 на пять лет, а также чтобы подтвердить нашу твёрдую поддержку суверенитету Украины перед лицом продолжающейся российской агрессии, чтобы поднять вопросы, вызывающие обеспокоенность, включая взлом SolarWinds, сообщения о россиянах, назначающих награды за солдат США в Афганистане, вмешательство в выборы 2020 года, отравление Алексея Навального и обращение с мирными протестующими со стороны российских сил безопасности» (<https://ria.ru/20210126/razgovor-1594709654.html?in=t>).

Я столь подробно описал некоторые из событий последних дней с тем, чтобы читателям было понятно, насколько оперативно и системно будет оказываться давление на нашего стратегического союзника, братскую Российскую Федерацию, в том числе и через «поддержку другим странам, расположенным на границе с Россией». К этому добавим, что, еще будучи кандидатом на пост госсекретаря США, Энтони Блинкен 19 января т. г. на слушаниях в Комитете по иностранным делам Сената, посвященных рассмотрению его кандидатуры на утверждение в этой должности, отвечая на вопрос сенатора-республиканца из Кентукки Рэнда Пола, который выступает против расширения НАТО и опасается, что принятие в Альянс Грузии и Украины может повлечь имплементацию V статьи Устава НАТО, согласно которой все члены Альянса обязуются защищать безопасность друг друга (в США считают, что территории этих стран находятся под российской оккупацией), заявил: «Если такая страна, как Грузия, соответствует критериям членства и вносит свой вклад в нашу общую безопасность, да, дверь должна быть оставлена открытой ... Есть достаточно свидетельств того, что Россия агрессивна по отношению к странам, которые не входят в НАТО и не находятся под зонтиком (безопасности). Это показывает, почему Россия не атакует (членов НАТО) ... Мы видели в прошлом, что страны, которые присоединялись к НАТО, потом уже не оказывались мишенью для российской агрессии» (<https://www.golosameriki.com/a/blinken-georgia-nato/5745048.html>).

Думается, что в складывающихся условиях не приходится сомневаться в существенной активизации действий западной дипломатии в отношении Армении. Мне уже не единожды приходилось писать, что стреляют в Армению, а целят по России. И подобная циничная политика в современных условиях будет проводиться под непосредственным контролем стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Инструментом же проведения этой политики, несомненно, станет Турция во главе с неоосманским султаном Эрдоганом, который в весьма доверительных отношениях с бывшим послом Великобритании в Турции, а ныне главой британской внешней разведки MI–6 Ричардом Муром. Я далеко не случайно упомянул об этой близости, которая, несомненно, будет подчинена реализации совпадающих целей Великобритании и Турции в нашем регионе, а именно: выдавливанию России из Армении, а значит из регио-

на Южного Кавказа в целом. Причём особо отметим, что в реализации этой смертельной угрозы для существования армянской государственности Лондон и Анкара в лице Никола Воваевича, себя любимого, за которым чётко закрепилось клеймо Никол–предатель, будут иметь безропотного исполнителя их воли. Ведь уже не раз и не два в СМИ появляются публикации о завербованности сего персонажа и спикера Национального Собрания РА Арарата Мирзояна спецслужбами Великобритании и Турции. При этом приводятся до сего дня непровергнутые властями РА факты об их завербованности. В этой связи примитивизм глухого провинциала родом из XIX века Никола–предателя в очередной раз проявился в специально рекламируемых поездках членов его семьи не куда-нибудь, а в Москву, с туманными намёками о планах обзавестись в Первопрестольной жильём. Сей план был рассчитан ему же подобными примитивными людьми, которые то ли по наивности, то ли за платные услуги уже начали прокручивать в прессе и по TV байки, что после своей неминуемой отставки сей политический шулер сбежит в Москву, где будет чувствовать себя в большей безопасности, чем где-либо. Тем самым Никол–предатель думает, что он косвенно отведёт от себя, любимого, подозрения в своей антироссийской, русофобской сути, как и от своих сподвижников из соросовского сатанинского отродья. А между тем под этот шумок послом Армении в США рекомендована руководитель николвоваевской фракции «Мой шаг» в НС РА Лилит Макунц, которая до государственного переворота в РА отличилась на двух поприщах. Первое – на репетиторстве английского языка самому Николу Воваевичу (впрочем, здесь её успехи более чем сомнительны, даже с учётом полной противоположанности её подопечному, Николу–предателю, в области тяги к знаниям). Второе, где сия особа, видать, преуспела, так это её работа с февраля 2016 года в Корпусе мира [бедняжка, поступи она на работу чуть раньше, может быть и предотвратила бы Апрельскую (2016 г.) четырехдневную войну, развязанную Азербайджаном против Республики Арцах], действующего под эгидой Посольства США или, как принято считать, ЦРУ. Так вот это назначение имеет двоякую цель: увести из-под ответственности наиболее осведомленных в предательстве национальных интересов Армении и Республики Арцах подельников (ниц) Никола Пашина, а второе – обеспечить комфортное бегство самого Никола–предателя из РА в США, а может, в Канаду, когда раскроется заключительный акт предательства с его стороны национальных интересов двух армянских государств.

Несколько подробнее раскрою для читателей, о чём идёт речь. В силу поверхностных знаний Пашиным английского языка он не мог обойтись без услуг Макунц в расшифровке в режиме non-stop получаемых инструкций от сценаристов государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 г. из спецслужб США и Великобритании, которые, естественно, были

на английском языке. Никол–предатель, будучи сам завербованным, вовсе не случайно взял себе в репетиторы агента Корпуса мира. Затем, «избрав» её руководителем фракции «Мой шаг» в НС РА (точно так же доверив соросовским выкорышам Арарату Мирзояну должность спикера парламента, Армену Григоряну – должность секретаря Совета безопасности РА), он тем самым обеспечивал себе надёжные тылы.

Чтобы не осталось недосказок в связи с моим утверждением о заключительном акте предательства Пашиняна, приведу выдержку из его интервью от 27 декабря 2020 года Общественной телекомпании РА. Так, в ходе интервью он, чтобы припрятать свои гнусные замыслы, стал ссылаться на Россию и Иран, чем с потрохами выплеснул в эфир свою боязнь за разоблачение его же подлинных замыслов, продиктованных турецко-азербайджанскими стратегами и их поводырями с берегов Потомака и Туманного Альбиона. «Например, если выяснится, что мы можем иметь железнодорожное сообщение и с Россией, и с Ираном, это будет для нас хорошая новость или плохая? Если мы, например, будем ехать в Иран через Нахиджеван, как мы представляем, мы будем говорить, что должны ехать в Россию по территории Нахиджевана, но Азербайджан не должен ехать в Нахиджеван по нашей территории? Это возможно?» – в эфире недоумевал Никол–предатель. В своей предыдущей статье, опубликованной 20. 01. 2021 г. в ИА REGNUM, «Армения будет сильна и в безопасности только в Союзном государстве» ваш покорный слуга, уважаемый читатель, на примере Аджарии объяснил, чем обернутся для Армении «экономические выгоды», которые озвучивают турецкие должностные лица (Мевлют Чавушоглы и К^о), обусловленные открытием железнодорожного сообщения, упоминаемого Николом–предателем, а именно: «Самая настоящая экспансия Турции вылилась в то, что в Аджарии турки доминируют как в производственной сфере, так и в сфере обслуживания. Специфика турецких инвестиций ещё и в том, что для своих предприятий турецкие бизнесмены предпочитают нанимать своих же соотечественников, вывозя их с родины и помогая получить второе гражданство». Думается, что нетрудно представить национальный состав населения исконно армянского региона, Зангезура, в случае реализации замыслов неоосманского султана Эрдогана, причём параллельно с «возвращением беженцев» на захваченные в ходе Карабахской войны (сентября–ноября 2020 г.) территории Республики Арцахской.

Не приходится сомневаться в том, что в конечном итоге в течение весьма и весьма короткого периода мы станем свидетелями того, как по территории Армении в обход России будет проложен новый транспортный коридор Карс–Ыгдыр–Нахиджеван–Мегри–Азербайджан. Напомним читателям, что 4 декабря 2020 г. из Стамбула в Китай по Транскаспийскому транспортному маршруту через железную дорогу Баку –Тбилиси–Карс отправился первый грузовой поезд и за две недели пересек два континента,

два моря и пять стран, преодолев в общей сложности расстояние в 8693 км, и достиг Китайского Сианя, повторюсь, в обход России. Не буду раскрывать подробности о том, что этот маршрут наиболее короткий из Поднебесной в Европу и в перспективе обеспечит Турции центральное положение в регионе, приведу лишь две выдержки на сей счёт. «Это наша победа на железнодорожном транспорте, – так откликнулся на это событие министр транспорта и инфраструктуры Турции Адиль Караисмаилоглу и далее продолжил: – Это путешествие стало первым по железнодорожной магистрали «Железный шёлковый путь / Средний коридор»». А в министерстве иностранных дел Турции это событие прокомментировали так: «Турция будет и дальше предпринимать необходимые шаги для дальнейшего укрепления связей между Востоком и Западом и укрепления своего центрального положения». Думается, что весь комплекс вопросов, связанных с нескрываемыми глобалистскими устремлениями неоосманского султана Эрдогана, уже приобретает зловещие оттенки, однако это тема для отдельного всестороннего исследования.

В завершение статьи хотелось бы отметить, что государственный переворот 2018 г. в Армении – это всего лишь первый шаг на пути глобального переустройства не только региона Южного Кавказа, но и Средней Азии, в котором главенствующая роль, по замыслу англосаксонских стратегов, будет закреплена за Турцией. Нескрываемые потуги стратегов объединенного Запада по удержанию Никола–предателя у власти в РА преследуют цель – создать условия для выдавливания России из Армении. Для достижения этой цели николвоваевское продажное отребье вначале будет вяло реагировать на аннексию турецко-азербайджанскими ястребами территорий как в Сюникской, так и в Гегаркуникской областях Армении. Параллельно с этим еще гнуснее и агрессивнее станет информационная война соросовских медиа-киллеров, нацеленная против России. Возможные заголовки статей и репортажей за авторством этой информационной пятой колонны легко предугадать: «Россия за счёт Армении пошла на сделку с Турцией», «Россия и ОДКБ оставили Армению наедине с турецкими варварами», «Россия воспринимает Армению как свою строптивую губернию» и далее в том же духе.

Вместо послесловия. Уважаемый читатель вполне резонно может упрекнуть автора этих строк в непринятии адекватных мер по разъяснению, возможно, широким слоям населения Армении всей опасности процессов, разворачивающихся в нашем регионе. Вынужден не то чтобы в оправдание, но с целью разъяснения читателям сути происходящего констатировать тот факт, что информационные ресурсы РА, с одной стороны, всецело финансируются фондом Сороса «Открытое общество – Арме-

ния», кураторы же остальных масс-медиа, будучи в оппозиции Пашиняну и К^о, не допускают и мысли предоставить эфир кому бы то ни было, кто не находится в их подчинении. Единственная возможность довести свои тревоги и раздумья до граждан Армении – это возможность публикации в двух-трех армянских СМИ («Иравунк», «Новое Время».ru, 168.am) своих статей, ранее опубликованных в ИА REGNUM. Между тем я с уверенностью могу утверждать, что такой подход известных владельцев оппозиционных масс-медиа в сложившихся после госпереворота крайне сложных условиях, мягко выражаясь, нечестный. Нечестный отнюдь не по отношению ко мне, а в отношении Родины, двух армянских государств – Республики Армения и Республики Арцах. И это не есть высокопарные слова, уж тем более не самореклама. Посудите сами, уважаемый читатель: 17 августа 2019 г. ИА REGNUM опубликовало мою статью под заглавием «Провокация Пашиняна в Степанакерте угрожает войной против Армении и Арцаха», 15 сентября 2019 г. – «Отстранение Пашиняна – главное условие предотвращения агрессии Азербайджана», 7 февраля 2020 г. – «Необходим объединенный комитет обороны Армении и Арцаха», 13 мая 2020 г. – «Война на пороге Армении и Арцаха», 4 августа 2020 г. – «Предотвратить войну в Закавказье под силу лишь России», 21 сентября 2020 г. – «Стратегический союз с Россией был и остается гарантией безопасности Армении». В каждой из вышеотмеченных статей подробно разъяснялась необходимость принятия действенных мер с целью предотвращения войны. Опираясь на конкретные факты, обосновывался вывод о неизбежности войны, которую развяжет Азербайджан против Арцаха. Увы, для владельцев оппозиционных телеканалов я продолжал оставаться персоной non grata и не мог довести свои опасения до широких слоев населения Армении, а стало быть и Арцаха. Убежден, что в случае последовательного и системного разъяснения гражданам РА об опасностях, угрозах национальной безопасности, угрозах самому существованию обоих армянских государств, естественно, что Армения и Арцах могли бы избежать катастрофы сентября–ноября 2020 г. Однако обязательным условием такого исхода событий непременно должно было быть прямое и честное отношение к России, без заигрывания с Западом под надуманными оправданиями и ссылками на якобы широту своих политических взглядов.

Уважаемый читатель, хочу верить, что читая эти строки, вы проникнетесь тревогой за будущее своей Родины, против которой Турция и Азербайджан спровоцируют новую войну, повторюсь, чреватую перерасти в крупномасштабную региональную войну, если не в третью мировую ...

При этом хочу допустить, что наложенный информационный запрет на мои выступления может быть обусловлен крайней занятостью кураторов оппозиционных телеканалов и других масс-медиа, поэтому пусть ответственность за это останется на совести виновных. Бог нам судья.

А. ГЕГАМЯН

Р. С. Уж больно не хотелось завершать статью на грустной ноте. Благо над Арменией, прорезаясь сквозь густой туман, не с берегов Альбиона, а с Севера восходит яркое солнце, возвещающее о вхождении Армении в Союзное государство России и Белоруссии, которое откроет новую, первую страницу в истории благополучия и процветания Армении в XXI веке.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՓԱՇԽՆՅԱՆՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ՝ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿՈՎԿԱՍՈՒՄ

Անոտացիա

Նիկոլ-դավաճանին ՀՀ իշխանության ղեկին պահելու հավաքական Արևմուտքի ստրատեգիաների բացահայտ ճիգերը հետապնդում են հետևյալ նպատակը՝ ստեղծել պայմաններ Հայաստանից Ռուսաստանին դուրս մղելու համար: Այս նպատակին հասնելու համար նիկոլվոլանիչյան ծախսու թափափուկները սկզբում ծուլորեն կարծազանքեն թուրք-ադրբեջանական բազենների կողմից ինչպես Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի, այնպես էլ Գեղարքունիքի մարզերի տարածքների անբսիային: Սրան զուգահեռ, շատ ավելի ստոր և ագրեսիվ կդառնա սորոսական մեդիա-քիլերների՝ Ռուսաստանի դեմ ուղղված տեղեկատվական պատերազմը:

Հույս ունեն, հարգելի ընթերցողները կհամաձայնեն այն հավաստիացմանը, որ 2021 թվականը բախտորոշ է լինելու Երկիր մոլորակի երկրների ապագայի համար: Թող ներվի ինձ այսքան վերամբարձ ներածական նախադասությունը հողվածի սկզբում, որը բնավ չի հետապնդում ընթերցողների մեջ հողվածը կարդալու հետաքրքրություն առաջացնելու նպատակ: Ոչ, բնավ ոչ: Սա ընդամենը եզրահանգում է, որը ծագում է արդեն այս՝ 2021 թվականին տեղի ունեցած իրադարձությունների վերլուծությունից: Բայց այս ամենի մասին՝ հերթով:

Եվ այսպես, ս. թ. հունվարի 19-ին ամերիկյան հեղինակավոր Foreign Affairs պարբերականը հրապարակեց Ռուսաստանում ԱՄՆ նախկին դեսպան Մայքլ Մաքֆոլի հողվածը՝ «Ինչպես զսպել պուտինյան Ռուսաստանին» վերնագրով: Հանգամանալիորեն չեն վերլուծի այդ հրապարակման առանձին դրվագները, քանզի դա մեկ այլ խոր վերլուծության թեմա է, այլ որոշ մեջբերումներ կկատարեն այդ հողվածից: Կարծում եմ, որ դրանց վերլուծությունը կօգնի հասկանալ այն գործընթացները, որոնք անխուսափելիորեն տեղի կունենան Ռուսաստանում և նրա շուրջ: Այդ պատճառով դրանք հասկանալը և արդեն վաղ փուլում Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից ու հատկապես Հայաստանից Ռուսաստանի ազգային անվտանգությանը սպառնացող հնարավոր վտանգների կանխարգելմանն ուղղված միջոցներ ձեռնարկելը բացառիկ արդիական խնդիր են թվում:

Հոդվածը կարդալիս անմիջապես աչքի է զարնում Ռուսաստանի նախագահ՝ մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի դեմոնացումը: Թող տարօրինակ չթվա, բայց Մաքֆուլի հոդվածը կարդալիս էլ ավելի մեծ հարգանքով ես լցվում Ռուսաստանի նախագահի հանդեպ: Ընդ որում՝ ակամա մտաբերում ենք ՌԴ ներքին ու արտաքին քաղաքականության ամենատարբեր հարցերի վերաբերյալ Վլադիմիր Պուտինի վերջին ամիսների հրապարակային ելույթները, աշխարհում լարվածության թուլացմանն ուղղված՝ Ռուսաստանի ձեռնարկած գործնական քայլերը: Առանձին չեմ թվարկի դրանք՝ ասվածը հաստատելու համար, դա նույնպես առանձին վերլուծության թեմա է: Միևնույն ժամանակ, համոզված եմ, որ ընթերցողն իմ բնութագրումները չի համարի ինչ-որ գավառական քծնանքի դրսևորում: Ոչ, սա ընդամենը երախտագիտության արտահայտություն է ՌԴ նախագահին Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությանը թուրք-ադրբեջանական բազենների ցեղասպանությունից փրկելու համար Ադրբեջանի և Թուրքիայի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի դեմ սանձազերծված պատերազմի ժամանակ, որին ներգրավված էին նաև սիրիական գրոհային-ահաբեկիչների երկու հազարանոց ավազակախմբերը: Հենց Ռուսաստանի նախագահի քաղաքական կամքն ու ՌԴ զինված ուժերի կայծակնային գործողությունները ստիպեցին ՆԱՏՕ-ական Թուրքիային և սուլթան Էրդողանին՝ ափշերոնյան սուլթան Ալիկի հետ միասին, համակերպվել այն բանի հետ, որ Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) ոչնչացման, հետագայում Մեդրիի միջանցքի գավթման (Մեդրին Հայաստանի Հանրապետության Զանգեզուրի մարզի տարածք է, որը 45 կիլոմետրանոց սահման ունի Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ) և Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության հետ (որը Խորհրդային Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև 1921 թ. մարտի 16-ին կնքված Մոսկվայի պայմանագրով անցել է Խորհրդային Ադրբեջանին) միացնելու իրենց ծավալապշտական ծրագրերն ամբողջությամբ չեն իրագործվել: Դա տեղի չունեցավ այն պատճառով, որ 2020 թ. նոյեմբերի 9-ի լույս 10-ի գիշերը ստորագրվեց Ռուսաստանի, Ադրբեջանի նախագահների և Հայաստանի վարչապետի Հայտարարությունը Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական գործողությունները դադարեցնելու մասին:

Իսկ հիմա, հարգելի ընթերցող, մի փոքր ավելի հանգամանալիորեն անդրադառնանք վերջին ժամանակների իրադարձություններին: Եվ այսպես, ինչ է գրում Մ. Մաքֆուլն իր հոդվածում. «Պուտինը ցուցադրաբար փորձում է ներկայանալ որպես ոչ լիբերալ, պահպանողական աշխարհի առաջնորդ, որը, իր բնորոշմամբ, ուղղակի հակադրվում է ամերիկյան լիբերալ ինտերնացիոնալիզմին: Եվրոպացիներին ՆԱՏՕ կայսերական վերահսկողությունից ազատելու համար նա պաշտպանում է ինքնիշխանությունը (շնորհակալություն Մայքլ Մաքֆուլին Վ. Վ. Պուտինի գաղափարները հանրայնացնելու համար – Ա. Գ.), իսկ ավտոկրատիան (իմա՝ անկախությունը և ինքնիշխանությունը – Ա. Գ.) պաշտպանելու համար նա քննադատում է ԱՄՆ-ին, այսպես կոչված, գունավոր հեղափոխություններին աջակցելու համար, դի-

ցուք՝ Սերբիայում, Վրաստանում, Ուկրաինայում, Մերձավոր Արևելքում՝ արաբական գարնան ժամանակ (ըստ երևույթին, Մաքֆուլը երախտագիտության խոսքեր է սպասում միլիոնավոր զոհվածների և փախստականների հարազատներից ու մերձավորներից, որոնք «վայելեցին» ԱՄՆ պարտադրած, գունավոր հեղափոխությունների մշտական ուղեկից արյունոտ անուշահամությունը – Ա. Գ.): Դիմակայելու համար նրան, ինչը նա անվանում է արևմտյան լիբերալ անկումայնություն, նա գովաբանում է քրիստոնեական (իմա՝ աստվածաշնչյան – Ա. Գ.) արժեքների մեկնությունը, որոնք, նրա հավաստիացմամբ, ռուսական ինքնության և ողջ աշխարհում վերածնվող պահպանողական շարժումների հիմքն են»։ Կարդալով սա՝ հայ ընթերցողները թող լարեն հիշողությունը և հիշեն, թե ինչ մոլեգնությամբ էին սորոսական թափափուկներն ու տոտալիտար կրոնական աղանդների մոլեռանդները 2018 թ. ապրիլ–մայիսի պետական հեղաշրջման առաջին իսկ օրերից ամենաանպատկառ ձևով հարձակումներ գործում Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու, նրա արժանապատիվ հայրապետի՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդի դեմ։ Հիշենք, թե ինչպես էր սատանայական տականքը, որը զավթել էր իշխանական կառույցները կրթության, գիտության և մշակույթի ոլորտներում, դպրոցական ծրագրերից հանում այն բոլոր առարկաները, որոնք թույլ էին տալիս և կարող էին օգնել երիտասարդ սերնդին խորապես իմաստավորել մեր ժողովրդի գոյության կենսահաստատ հիմքը, ինչը ներակայորեն ենթադրում է հետևել ու պահպանել քրիստոնեական և ընտանեկան արժեքները, իմաստավորել հայ ժողովրդի պատմության ողբերգականությունն ու հերոսականությունը։ Գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների և ՀՀ-ում նրանց ստորաքարշ հետևորդների վերջնանպատակը հայ ազգը մանկուրտների խառնամբոխի վերածելն է։ Ավաղ, այդ գործընթացը դեռևս ավարտված չէ, ավելին՝ համաձայն Մաքֆուլի, «Բայդենի վարչակազմը նույնպես պետք է փորձի աջակցություն ցուցաբերել Ռուսաստանի սահմանին գտնվող այլ երկրներին՝ Հայաստանին, Վրաստանին, Մոլդովային և Ուզբեկստանին։ Դրանք բոլորն արժանի են դիվանագիտական կապերի մակարդակի բարձրացման»։ Ամերիկացի դիվանագետի սույն կոչը գործողության ուղեցույց է դարձել։ Այսպես, «Արմենարես» պետական լրատվական գործակալությունը 2021 թ. հունվարի 22-ին տարածել է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Լին Թրեյսիի հոդվածը՝ «Ժողովրդավարությունն անգին է» վերնագրով, որը տրամադրել է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանությունը։ Դրանում գրված է. «Մենք գիտակցում ենք, որ առաջին հերթին պետք է կատարել այն անհետաձգելի աշխատանքը, որը թույլ կտա առաջ շարժվել Լեռնային Ղարաբաղի կործանարար հակամարտությունից հետո։ Միացյալ Նահանգների կառավարությունը արձագանքել է Հայաստանի առաջնային կարիքներին՝ տրամադրելով հազուստ, սնունդ, երեխաների համար անվտանգ տարածքներ, տեղահանվածների համար ապաստարան։ Միացյալ Նահանգները վերահաստատում է գերիների անհապաղ և անվտանգ վերադարձի անհրաժեշտության իր կոչը։ Մենք դատապարտում ենք հակամարտության հետ առնչվող վայրագության

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

դեպքերը: Բոլոր մեղավորները պետք է պատասխանատվության ենթարկվեն: Չնայած մարտերի դադարին՝ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի հարցի քաղաքական լուծումը կարևոր է տարածաշրջանային խաղաղության և կայունության ամրապնդման համար»: ԱՄՆ կոչտ «դատապարտումների» ակտիվում կարելի էր ընդգրկել ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղարի վճռական ավիսոսանքը դաշինքի գծով գործընկերոջ՝ Թուրքիայի դեմ պատժամիջոցներ մտցնելու ԱՄՆ որոշման ընդունման առիթով՝ կապված նրա կողմից ռուսական ՀՕՊ C-400 համակարգերի ձեռքբերման հետ: Ինչպես տեղեկացնում է SUUU-ը (2020 թ. դեկտեմբերի 15), Ենս Սթոլթենբերգը հայտարարել է. «Ես ցավում եմ, որ մենք հայտնվել ենք մի իրավիճակում, երբ ՆԱՏՕ-ի երկրները հարկադրված են պատժամիջոցներ մտցնել միմյանց դեմ, ես նաև մտահոգ եմ ռուսական C-400 հակաօդային և հակահրթիռային համակարգերի ձեռքբերման մասին Թուրքիայի որոշման հետևանքների համար»: Իսկ այն, որ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերի գեներալների ղեկավարությամբ (սիրիական ավելի քան երկու հազար զրոհային-ահաբեկիչների հետ համատեղ) սպանվեցին Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանության բանակի ավելի քան 5 000 զինվորներ, ավելի քան 10 000 զինվորներ և Արցախի Հանրապետության խաղաղ բնակիչներ վիրավորումներ ստացան ու հաշմվեցին, էլ չեն ասում հայկական երկու հանրապետությունների բազմահազար քաղաքացիների խեղված ճակատագրերի մասին, ստացվում է, որ դա ՆԱՏՕ-ի իրավասությունից դուրս է:

Հարգելի ընթերցողները կարող են առարկել ինձ՝ ասելով, թե սուբյեկտիվ եմ և իրենց մտահանգումներն արդարացնելու համար կարող եմ վկայակոչել Եվրախորհրդարանի վերջերս՝ 2021 թ. հունվարի 20-ին ընդունած որոշումը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ խոսքը Եվրախորհրդարանի «Ընդհանուր արտաքին քաղաքականության և անվտանգության քաղաքականության մասին» տարեկան հաշվետվության բանաձևի մասին է (2020 թ. տարեկան հաշվետվություն, 2020/2206, INI): Հանուն արդարության նշենք, որ բանաձևի 38-րդ կետը շարադրված է բավական որոշակի, դիցուք. «38. Վճռականորեն դատապարտում է (Եվրախորհրդարանը – Ա. Գ.) Թուրքիայի ապակայունացնող դերը, որն էլ ավելի է խարխիլում փխրուն կայունությունը Հարավային Կովկասի ողջ տարածաշրջանում, կոչ է անում Թուրքիային ձեռնպահ մնալ ցանկացած միջամտությունից Ղարաբաղյան հակամարտությունում, ներառյալ Ադրբեյջանին ռազմական աջակցության ցուցաբերումը, և ձեռնպահ մնալ իր ապակայունացնող գործողություններից ու ակտիվորեն օժանդակել խաղաղությանը, բացի այդ՝ դատապարտում է Թուրքիայի կողմից արտասահմանցի զրոհային-ահաբեկիչների Սիրիայից ու այլ վայրերից Լեռնային Ղարաբաղ տեղափոխելը, ինչպես դա հաստատել են միջազգային մասնակիցները, ներառյալ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ երկրները, ավիսոսանք է հայտնում ԵԱՀԿ Մինսկի խումբն ապակայունացնելու նրա (Թուրքիայի – Ա. Գ.) պատրաստակամության հարցում, քանի որ նա (Թուրքիան – Ա. Գ.) հետապնդում է հակամարտությունում ավելի վճ-

ռական դեր խաղալու հավակնություններ»։ Կարդալով այս տողերը՝ չեն թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ մեջս հույս արթնացավ, թե, վերջապես, Եվրախորհրդարանականները հասկացել են Եվրասիայում նեոսոմանյան սուլթան Ռեջեփ Էրդողանից խաղաղությանն սպառնացող վտանգը և միանգամայն կշռադատված գնահատական են տվել նորահայտ նեոսոմանյան սուլթանի հեռուն գնացող ծավալապաշտական ծրագրերին։ Բայց այդպես չէ՝, սույն պարագայում ես, ըստ երևոյթին, վաղուց սպասվածն ու ցանկալին ընդունել են որպես նոր իրողություն։ Ընդամենը 4 օր անց Ստրասբուրգում մեկնարկեց Եվրոպայի խորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի (ԵԽՆՎ) ձմեռային նստաշրջանը, որն առաջինն էր մեկ տարվա մեջ, որ թույլ տվեց անդամներին մասնակցել կամ անձամբ ներկա լինել Ստրասբուրգում։ Նշենք, որ նստաշրջանի հիմնական օրակարգից բացի՝ մտցվել է 7 առաջարկություն անհետաձգելի և ընթացիկ հարցերի քննարկման համար, այդ թվում՝ և «Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից հայ ռազմագերիների և այլ գերյալների վերադարձի չհիմնավորված ձգձգումը՝ որպես Եվրոպական միջազգային չափորոշիչների խախտում Մարդու իրավունքների ոլորտում» հարցը։ ԵԽՆՎ Բյուրոն, սակայն, մերժել է այդ քննարկման անցկացումը։ Փոխարենը Մարդու իրավունքների անալիզի ջատագովները, որոնք ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ էապես հարստացրել են երկդիմի Յանուսի մասին պատկերացումները, առաջարկեցին քննարկումներ անցկացնել երկու ընթացիկ հարցերի վերաբերյալ՝ «Նավալնու կալանավորումը և ձերբակալությունը» և «Խոսքի ազատությունը (ՄԻԵԿ, հոդված 10)՝ սպառնալիքի տակ “Big Tech” ընկերությունների կողմից» (նկատի են առնվում տեխնոլոգիական այնպիսի խոշոր ընկերություններ, ինչպիսին են Facebook-ը, Google-ը, Apple-ը, Amazon-ը և այլն), որոնք հնարավորություն ունեն չափից ավելի ազդել մեր կյանքի բոլոր կողմերի ձևավորման վրա։ ՀՀ-ում Սահմանադրական իրավունքի գծով հայտնի փորձագետ Գոհար Մելոյանը Facebook-ի իր էջում ավստասանքով և ցավով գրել է, որ Եվրոպայի խորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովը Ալեքսեյ Նավալնու ձերբակալման հարցը գերադասեց Ադրբեջանի կողմից ապօրինաբար պահվող հայ ռազմագերիների հարցի քննարկումից. «Մի կողմից՝ վերոնշյալը հերթական անգամ ընդգծում է Եվրոպական կառույցների ակնհայտ կանխակալ վերաբերմունքը, մյուս կողմից՝ փաստում ՀՀ դիվանագիտության հերթական ծախողումը, այս անգամ՝ խորհրդարանական դիվանագիտության, – և այնուհետև փորձագետը միանգամայն իրավացիորեն հարց է տալիս, – ի՞նչ իմաստ ունեն Հայաստանի հարկատուների հաշվին Ստրասբուրգ գործուղել մի ամբողջ պատվիրակություն, երբ շատ երկրների խորհրդարանական պատվիրակություններ այդ նստաշրջանին մասնակցում են հեռակա, իսկ հայկական պատվիրակությունն անգամ չկարողացավ ներառել ռազմագերիների հարցը ԵԽՆՎ օրակարգում»։ Հավանաբար, Գոհար Մելոյանը, ինչպես և տողերիս հեղինակը, խաբվել էր Եվրախորհրդարանի ս. թ. հունվարի 20-ի ցատունալից բանաձևից իր սպասելիքների մեջ։ Ավաղ, ես հաշվի չէի առել թվում է, թե աննշան մի բան, այն է՝ ԱՄՆ Պետոե-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

պարտամենտի անհապաղ արձագանքի փաստը՝ Ռուսաստանի մի շարք քաղաքներում Նավալնու ձերբակալության առիթով «ընդվզողների դեմ ուժի կիրառման» հետ կապված: Այն նույն Նավալնու, որի մասին արդեն գրել են 2020 թ. սեպտեմբերի 10-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալության հրապարակած հոդվածում՝ «Կծափահարի» արդյոք Փաշինյանը Նավալնուն» վերնագրով: Հայ ընթերցողներին հիշեցնեն, թե ով է այս պերսոնաժը, որին Ռուսաստանում քնքշորեն անվանում են «բեռլինյան պացիենտ» կամ պարզ ասած՝ Արևմուտքի հատուկ ծառայությունների կողմից «ուղարկված կազաչոկ» (երկակի գործակալ): Միայն մեջբերում կատարեն նշված հոդվածից. «Հոդվածի վերջում կցանկանայի նորից երախտագիտության խոսքեր ասել քաղաքական փայլուն վերլուծաբան և Հայաստանի ու հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ Վլադիմիր Ռուդոլֆովիչ Սոլովյովին իր անկեղծ ապրումակցման, զայրույթի ու հոգեհարազատ խոսքերի համար՝ ասված ս. թ. հուլիսի 2-ին СОЛОВЬЁВ LIVE ինտերնետ-այլոտալի եթերում. «Մենք այնպես սիրում էինք Հայաստանը, այն մեզ բարեկամ երկիր է: Բայց մեր բարեկամ Հայաստանում, Հանրային հեռուստատեսությամբ, սահմանադրական փոփոխությունների վերաբերյալ ռեպորտաժի շրջանակում, ցույց են տալիս նացիստ Նավալնուն, որը հայերին խաչիկներ էր անվանում (փոքրիկ խաչեր կրելու համար – Ա. Գ.), որն ատում է հայերին, ատում է Հայաստանը, արհամարհում նրան: Եվ Հայաստանի Հանրային հեռուստատեսությունը նրան ցուցադրում է եթերում: Համա թե հնարեցիք, հա՛»: Ես հատուկ մեջբերեցի այս հատվածը, որպեսզի Ռուսաստանում ապրող ավելի քան 2 մլն հայերը, որոնք, ցանկանում են հավատալ և հուսալ, հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում այս հոդվածի հրապարակումից ու այն կարդալուց հետո, կդառնան ԱՄՆ հատուկ ծառայությունների և միավորված Արևմուտքի ազդեցության տարատեսակ գործակալների զսպման ակտիվ մարտիկներ: Գործակալներ, որոնք խարխուլում են կայունությունը Ռուսաստանի քաղաքներում՝ նացիստ Նավալնու ազատ արձակման մտացածին պատրվակով:

Որպեսզի ընթերցողներն այնպիսի կարծիք չկազմեն, թե ես հեռացա քննարկվող թեմայից, մեջբերում կատարեն ԻՆՏԵՐՖԱՔՍ-ի 2021 թ. հունվարի 24-ի «ԱՄՆ Պետդեպարտամենտը կոչ է արել Ռուսաստանին ազատ արձակել Նավալնուն» հրապարակումից, որը հաստատ մոզական ազդեցություն է ունեցել ԵՆԽՆՎ Բյուրոյի՝ ձմեռային նստաշրջանի օրակարգը ձևավորող անդամների վրա: «ԱՄՆ-ը խստորեն դատապարտում է ռուսական քաղաքներում ընդվզողների և լրագրողների դեմ կոշտ մարտավարության կիրառումը (ըստ երևույթին, տեքստը կազմողները դեռևս գտնվել են Կապիտոլիումի շենքի գրոհի տպավորության տակ – Ա. Գ.) ... Ռուսաստանի քաղաքացիների՝ խաղաղ հավաքների և խոսքի ազատության իրավունքների ճնշման շարունակվող փորձերը, Ալեքսեյ Նավալնու ձերբակալությունը և դաժան միջոցների կիրառումը դրան հաջորդած բողոքների ժամանակ քաղաքացիական հասարակության և հիմնական ազատությունների (այստեղ, հա-

վանաբար, ցանկացել են ռուսաստանցիներին նախազգուշացնել հնարավոր արգելափակումներից Twitter-ում, Facebook-ում, You Tube-ում – Ա. Գ.) հետագա սահմանափակումների տազնապալի նշաններ են», – ասվում է շաբաթ օրը՝ ս. թ. հունվարի 23-ին արված հայտարարությունում (ա՛յ քեզ օպերատիվություն) Պետդեպարտամենտի ներկայացուցիչ Նեդ Փրայսի անունից (<https://www.interfax.ru/world/746566>):

«Արտասահմանում (Ռուսաստանի) զսպումն սկսվում է վախեցնելու քաղաքականության իրականացումից» մաքֆոլյան հունվարյան թեզիսներին անտարբեր չմնաց նաև Պենտագոնի ղեկավարի թեկնածու Լյոյդ Օսթինն իր գրավոր պատասխաններում (ս. թ. հունվարի 20), որոնք հրապարակվել են Սենատի զինված ուժերի գործերի կոմիտեի կողմից: Նա, մասնավորապես, կարծիք է հայտնել, որ Սև ծովում ու Միջերկրական ծովի արևելյան հատվածում ռուսական գործունեության նպատակը «իր շարունակվող քաղաքականության պահպանումն է Ուկրաինայում և Վրաստանում իրավիճակի խափանման և ապակայունացման ուղղությամբ, ինչպես նաև ԱՄՆ-ի ու նրա դաշնակիցների գործողություններին նետված մարտահրավերը»: Նա կարծում է, որ ԱՄՆ և ՆԱՏՕ ուժերը այս տարածաշրջանում «ռուսական ագրեսիայի զսպման կարևոր գործոնն են», և Պենտագոնն ու նրա դաշնակիցները պետք է մշտապես վերանայեն ռազմավարությունն այս ուղղությամբ: Բացի այդ, Օսթինը կարծում է, որ անվտանգության բնագավառում օգնություն ցուցաբերելու առումով՝ ԱՄՆ ջանքերը Ուկրաինայի զինված ուժերի պոտենցիալն ավելացնելու համար պետք է առաջնահերթ մնան: «Ես պաշտպանում եմ զենքի տրամադրումը՝ Ուկրաինային զենքով ապահովելու համար, որը նրան անհրաժեշտ է ինքնապաշտպանության նպատակով: Ուկրաինան նաև կրիտիկական պահանջներ ունի, որոնք կապված չեն զենքի հետ, ինչպիսին են պաշտպանված հաղորդակցային սարքավորումները, որոնք ֆինանսավորվում են ի հաշիվ անվտանգության ոլորտում Ուկրաինայի օգնության նախաձեռնության (USAID)», – նշել է Օսթինը: Նա ավելացրել է, որ այդ պաշտոնում իր հաստատման դեպքում կառաջարկի գնահատել Ուկրաինային անհրաժեշտ օգնությունը և համապատասխան փոփոխություններ մտցնել (<https://www.interfax.ru/world/745918>):

Վերոնշյալին ավելացնենք նաև, որ ս. թ. հունվարի 26-ին Վաշինգտոնում, Ճեպագրույցի ժամանակ, Սպիտակ տան մամուլի քարտուղար Ջեն Փսակին ասաց. «Նա (նկատի ունի Ջո Բայդենին – Ա. Գ.) զանգահարեց նախագահ Պուտինին այսօր, օրվա երկրորդ կեսին՝ հինգ տարով CHB–3-ը (պայմանագիր Ռուսաստանի Դաշնության և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների միջև ռազմավարական հարձակողական սպառազինությունների հետագա կրճատման և սահմանափակման մասին) երկարացնելու մեր ցանկությունը քննարկելու մտադրությամբ, ինչպես նաև՝ որպեսզի հաստատենք մեր ամուր աջակցությունն Ուկրաինայի ինքնիշխանությանը՝ ի դեմս շարունակվող ռուսական ագրեսիայի, որպեսզի բարձրացնենք մտահոգությունն առաջացնող հարցերը, ներառյալ SolarWinds-ի կոտրումը, տեղեկությունները ռուսաս-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

տանցիների մասին, որոնք պարզվեցին են նշանակում Աֆղանստանում ԱՄՆ զինվորների համար, միջամտությունը 2020 թ. ընտրություններին, Ալեքսեյ Նավալնու թունավորումը և խաղաղ ցուցարարների հանդեպ վերաբերմունքը ռուսական անվտանգության ուժերի կողմից» (<https://ria.ru/20210126/razgovor-1594709654.html?in=t>):

Վերջին օրերի իրադարձությունների որոշ մանրամասներն այսքան հանգամանորեն ներկայացրի այն բանի համար, որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե որքան օպերատիվ ու համակարգված ձևով է ձնշում գործադրվելու մեր ռազմավարական դաշնակցի՝ եղբայրական Ռուսաստանի Դաշնության վրա, այդ թվում և «Ռուսաստանի հետ սահմանին գտնվող այլ երկրներին աջակցության» միջոցով: Հավելենք, որ դեռևս ԱՄՆ պետքարտուղարի թեկնածու եղած Ժամանակ, ս. թ. հունվարի 19-ին, Էնթոնի Բլինքենը, Սենատի արտաքին գործերի Կոմիտեի՝ այդ պաշտոնին նրա թեկնածության դիտարկմանը նվիրված քննարկումներում, պատասխանելով Քենթուկիից հանրապետական սենատոր Ռենդ Փոլի հարցին, որը դեմ է հանդես գալիս ՆԱՏՕ-ի ընդլայնմանը և մտահոգ է, որ դաշինքում Վրաստանի և Ուկրաինայի ընդունումը կարող է հրահրել ՆԱՏՕ-ի Կանոնադրության V հոդվածի կատարումը, որի համաձայն՝ դաշինքի բոլոր անդամները պարտավորվում են պաշտպանել միմյանց անվտանգությունը (ԱՄՆ-ում կարծում են, որ այդ երկրների տարածքը գտնվում է ռուսական օկուպացիայի տակ), ասել է. «Եթե այնպիսի երկիրը, ինչպիսին Վրաստանն է, համապատասխանում է անդամության չափանիշներին և իր ավանդն է ներդնում մեր ընդհանուր անվտանգության գործում, այո, դուռը պետք է բաց պահվի ... Կան բավականաչափ վկայություններ այն բանի, որ Ռուսաստանն ագրեսիվ է այն երկրների հանդեպ, որոնք ՆԱՏՕ-ի մեջ չեն մտնում և (անվտանգության) հովանու տակ չեն: Դա ցույց է տալիս, թե ինչու Ռուսաստանը չի գրոհում (ՆԱՏՕ-ի անդամների) դեմ ... Մենք անցյալում տեսել ենք, որ ՆԱՏՕ-ին միացած երկրները հետո արդեն չեն դարձել ռուսական ագրեսիայի թիրախ» ([https:// www.golosameriki.com/a/blinken-georgia-nato/5745048.html](https://www.golosameriki.com/a/blinken-georgia-nato/5745048.html)):

Կարծում եմ, որ ստեղծված պայմաններում կասկած չի հարուցում, որ էապես կակտիվանան արևմտյան դիվանագիտության գործողությունները Հայաստանի հանդեպ: Արդեն քանիցս գրել եմ, որ կրակում են Հայաստանի վրա, բայց թիրախը Ռուսաստանն է: Եվ նման անպատկառ քաղաքականությունն արդի պայմաններում իրականացվելու է Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ավերի գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների ամիջական հսկողության ներքո: Իսկ այդ քաղաքականության իրականացման գործիքը, անշուշտ, կդառնա Թուրքիան՝ նեոօսմանյան սուլթան Էրդողանի գլխավորությամբ, որը բավական ջերմ հարաբերությունների մեջ է Թուրքիայում Մեծ Բրիտանիայի նախկին դեսպան, այժմ՝ բրիտանական արտաքին հետախուզության՝ MI-6-ի ղեկավար Ռիչարդ Մուրի հետ: Բնավ պատահական չէ, որ հիշատակեցի այդ մերձավորության մասին, որը, անշուշտ,

կծառայեցվի մեր տարածաշրջանում Մեծ Բրիտանիայի և Թուրքիայի համընկնող նպատակների իրականացմանը, դիցուք՝ Հայաստանից, նշանակում է՝ առհասարակ Հարավային Կովկասի տարածաշրջանից Ռուսաստանի դուրսնղմանը: Ընդ որում՝ հատկապես նշենք, որ հայոց պետականության գոյության համար մահացու այս սպառնալիքի իրականացման համար Լոնդոնը և Անկարան հանձին Նիկոլ Վովակիչի՝ իր իսկ սիրեցյալի, որին աներկբա կցվել է Նիկոլ-դավաճանի խարանը, կունենան իրենց կամքի հիւսկամակատարին: Չէ՞ որ արդեն ոչ թե մեկ, այլ բազում անգամներ ԶԼՄ-ներում հայտնվում են հրապարակումներ սույն պերսոնաժի և ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արարատ Միրզոյանի՝ Մեծ Բրիտանիայի և Թուրքիայի հատուկ ծառայությունների կողմից հավաքագրված լինելու մասին: Ընդ որում՝ ներկայացվում են ցայսօր ՀՀ իշխանությունների կողմից չհերքված փաստեր նրանց հավաքագրված լինելու մասին: Այս առնչությամբ ծնունդով XIX դարից այս կատարյալ գավառացու՝ Նիկոլ-դավաճանի պարզունակությունը հերթական անգամ դրսևորվեց նրա ընտանիքի անդամների հատուկ գովազդվող ուղևորությունում ոչ ուրիշ տեղ, այլ Մոսկվա՝ Նախաթոռ մայրաքաղաքում բնակարան ձեռք բերելու ծրագրերի մասին մշուշոտ ակնարկներով: Այս հաշվարկը կատարված էր իր նման պարզունակ մարդկանց համար, որոնք միամտության, թե վճարովի ծառայությունների բերումով արդեն սկսել էին մամուլում ու հեռուստատեսությամբ հեքիաթներ պատեցնել, թե իր անխուսափելի հրաժարականից հետո սույն քաղաքական խաբեբան կփախչի Մոսկվա, որտեղ իրեն շատ ավելի անվտանգ կզգա, քան որևէ այլ տեղում: Դրանով իսկ Նիկոլ-դավաճանը կարծում է, թե անուղղակիորեն իրենից՝ իր իսկ սիրելիից հեռու կվանի իր, ինչպես և սորոսական սատանայական թափթիուկ իր սխրակիցների հակառուսական, ռուսատյաց էությունը: Այնինչ, օգտվելով այս աղմուկից՝ ԱՄՆ-ում Հայաստանի դեսպան է երաշխավորվում ՀՀ ԱԺ «Իմ քայլը» նիկոլովովակիչյան խմբակցության ղեկավար Լիլիթ Մակունցը, որը մինչև ՀՀ-ում պետական հեղաշրջումը աչքի էր ընկել երկու ասպարեզում: Առաջինը իր իսկ՝ Նիկոլ Վովակիչի անգլերենի կրկնուսույց լինելն էր (ի դեպ, այստեղ նրա հաջողություններն ավելի քան կասկածելի են, անգամ հաշվի առնելով այն, որ նրա սանին՝ Նիկոլ-դավաճանին, բացարձակապես հակացուցված է գիտելիքի ծարավը): Երկրորդ ասպարեզը, որտեղ սույն անձը, ըստ երևույթին, առաջադիմել է, 2016 թ. փետրվարից նրա աշխատանքն էր Խաղաղության կորպուսում [եթե խեղճը մի փոքր ավելի շուտ աշխատանքի անցներ, գուցե և կանխեր Արցախի Հանրապետության դեմ Ադրբեջանի սանձազերծած Ապրիլյան (2016 թ.) քառօրյա պատերազմը], որը գործում էր ԱՄՆ դեսպանության կամ ինչպես ընդունված է կարծել՝ ԿՀՎ հովանու ներքո: Եվ ահա, այս նշանակումը երկակի նպատակ ունի. պատասխանատվությունից հեռու տանել Նիկոլ Փաշինյանի՝ Հայաստանի և Արցախի Հանրապետության ազգային շահերի դավաճանության հարցում առավել իրազեկված հանցակիցներին, և երկրորդ՝ ապահովել ՀՀ-ից ԱՄՆ,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

գուցե և Կանադա հենց Նիկոլ-դավաճանի հարմարավետ փախուստը, երբ կբացահայտվի նրա կողմից հայկական երկու պետությունների ազգային շահերի դավաճանության եզրափակիչ ակտը:

Մի փոքր ավելի մանրամասն պարզաբանեն ընթերցողների համար, թե ինչի մասին է խոսքը: Փաշինյանի անգլերենի մակերեսային իմացության պատճառով նա չէր կարող յուր գնալ առանց Մակունցի ծառայությունների՝ Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման սցենարիստներից (ԱՄՆ և Մեծ Բրիտանիայի հատուկ ծառայություններից) non-stop ռեժիմով ստացվող հրահանգների վերձանման հարցում, որոնք, բնականաբար, անգլերեն էին: Նիկոլ-դավաճանը, ինքն էլ հավաքագրված լինելով, բնավ պատահական չէր, որ իրեն որպես կրկնուսույց վերցրեց Խաղաղության կորպուսի գործակալին: Հետո, նրան «ընտրելով» ՀՀ ԱԺ «Իմ քայլը» խմբակցության ղեկավար (ճիշտ նույն կերպ էլ սորոսական լափակերներ Արարատ Միրզոյանին վստահելով խորհրդարանի խոսնակի, Արմեն Գրիգորյանին՝ ՀՀ Անվտանգության խորհրդի քարտուղարի պաշտոնները), նա դրանով իսկ իր համար հուսալի թիկունք էր ապահովում:

Որպեսզի Փաշինյանի դավաճանության եզրափակիչ ակտի մասին իմ պնդման հարցում թերասացություն չլինի՝ մեջբերում կատարեմ նրա 2020 թ. դեկտեմբերի 27-ի հարցազրույցից ՀՀ Հանրային հեռուստատեսությանը: Հարցազրույցի ընթացքում նա, իր ստոր մտադրությունները թաքցնելու համար, սկսեց հղումներ կատարել Ռուսաստանին ու Իրանին, ինչով էլ եթերով մինչև ուղնուծուծը մատնեց վախն իր իսկական մտահղացումների բացահայտումից՝ թելադրված թուրք-ադրբեջանական ստրատեգիների և Պոտոմակի ու Մառախլապատ Ալբիոնի ավերի նրանց ուղեվարների կողմից: «Օրինակ, եթե պարզվի, որ մենք կարող ենք երկաթուղային հաղորդակցություն ունենալ և՛ Իրանի հետ, և՛ Ռուսաստանի հետ, դա մեզ համար լավ նորություն կլինի», թե՞ վատ նորություն: Հիմա, եթե մենք, օրինակ, Նախիջևանով գնալու ենք Իրան՝ եթե ստացվի և մեր բեռները երկաթուղով տեղափոխվելու են Ռուսաստան, ինչպե՞ս ենք պատկերացնում, մենք պետք է ասենք՝ մենք Նախիջևանի ու Ադրբեջանի տարածքով պիտի գնանք Ռուսաստան, բայց Ադրբեջանը մեր տարածքով չպիտի գնա Նախիջևան: Դա հնարավոր է», – եթերում տարակուսում էր Նիկոլ-դավաճանը: Իմ նախորդ հոդվածում՝ հրապարակված 20. 01. 2021 թ. REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում («Հայաստանն ուժեղ և անվտանգ կլինի միայն Միութենական պետության մեջ»), ձեր խոնարհ ծառան, հարգելի ընթերցող, Աջարիայի օրինակով բացատրել է, թե ինչ կնստեն Հայաստանի վրա «տնտեսական օգուտները», որոնք հնչեցնում են թուրք պաշտոնյաները (Մկրտիչ Զավուշովու և Կ^օ)՝ պայմանավորված Նիկոլ-դավաճանի հիշատակած երկաթուղային հաղորդակցության բացմամբ, դիցուք. «Թուրքիայի ամենաիսկական էքսպանսիան վերածվել է այն բանին, որ Աջարիայում թուրքերը գերակշռում են ինչպես արտադրական, այնպես էլ սպասարկման ոլորտներում: Թուրքական ներդրումների առանձնահատկությունը նաև այն է, որ իրենց ձեռնարկությունների հա-

մար թուրք գործարարները նախընտրում են վարձել իրենց հայրենակիցներին՝ նրանց բերելով հայրենիքից և օգնելով ստանալ երկրորդ քաղաքացիություն»։ Կարծում եմ, որ դժվար չէ պատկերացնել բնիկ հայկական շրջանի՝ Ջանգեզուրի բնակչության ազգային կազմը նեոսոմանյան սուլթան Էրդողանի մտադրությունների իրականացման պարագայում, ընդ որում՝ Ղարաբաղյան պատերազմի ընթացքում (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) Արցախի Հանրապետության զավթված տարածքներ «փախստականների վերադարձին» զուգահեռ։

Կասկած չի հարուցում, որ վերջնարդյունքում բավական կարճ ժամանակաընթացքում մենք կդառնանք վկաներն այն բանի, որ Հայաստանի տարածքով, շրջանցելով Ռուսաստանը, կանցնի նոր տրանսպորտային միջանցք՝ Կարս–Իզմիր–Նախիջևան–Մեղրի– Ադրբեջան։ Ընթերցողներին հիշեցնենք, 2020 թ. դեկտեմբերի 4-ին Ստամբուլից Չինաստան Տրանսկասպյան տրանսպորտային երթուղով Բաքու–Թբիլիսի–Կարս երկաթուղով ուղևորվել է առաջին բեռնատար գնացքը և երկու շաբաթվա ընթացքում հատել երկու մայրցամաք, երկու ծով և հինգ երկիր՝ հաղթահարելով ընդհանուր առմամբ 8693 կմ տարածություն, և հասել է չինական Սիան, կրկնում եմ՝ շրջանցելով Ռուսաստանը։ Չեմ ներկայացնի մանրամասներ այն մասին, որ Չինաստանից Եվրոպա այդ երթուղին ամենակարճն է և հետագայում Թուրքիային կապահովի կենտրոնական դիրք տարածաշրջանում, միայն երկու մեջբերում կկատարեմ սրա վերաբերյալ։ «Սա մեր հաղթանակն է երկաթուղային տրանսպորտում, – այսպես է իրադարձությանն արձագանքել Թուրքիայի տրանսպորտի և ենթակառուցվածքի նախարար Ադիլ Քարաիսմայիլօղլուն և այնուհետև շարունակել, – այդ ճամփորդությունը առաջինն էր «Երկաթյա մետաքսի ճանապարհ / Միջին միջանցք» երկաթուղային մայրուղով»։ Իսկ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարարությունում այդ իրադարձությունը մեկնաբանել են այսպես. «Թուրքիան այսուհետև ևս կծեռնարկի անհրաժեշտ քայլեր Արևելքի ու Արևմուտքի միջև կապերի հետագա ամրապնդման և իր կենտրոնական դիրքի ամրացման համար»։ Կարծում եմ, որ նեոսոմանյան սուլթան Էրդողանի բացահայտ գլոբալիստական նկրտումների հետ կապված հարցերի ողջ համալիրն արդեն ձեռք է բերում չարագուշակ երանգներ, բայց դա առանձին համակողմանի հետազոտության թեմա է։

Հոգվածն ամփոփելով՝ կցանկանայի նշել, որ Հայաստանում 2018 թ. պետական հեղաշրջումը ընդամենն առաջին քայլն է ոչ միայն Հարավային Կովկասի տարածաշրջանի, այլև Միջին Ասիայի գլոբալ փոխակերպման ճանապարհին, որտեղ գլխավոր դերը, անգլոսաքսոնական ստրատեգների մտաիղացմամբ, պատկանելու է Թուրքիային։ Նիկոլ–դավաճանին ՀՀ իշխանության ղեկին պահելու հավաքական Արևմուտքի ստրատեգների բացահայտ ձիգերը հետապնդում են հետևյալ նպատակը՝ ստեղծել պայմաններ Հայաստանից Ռուսաստանին դուրս մղելու համար։ Այս նպատակին հասնելու համար նիկոլվովականիյան ծախու թափթփուկները սկզբում ծուլորեն կարծազանքեն թուրք-ադրբեջանական բազենների կողմից ինչպես Հա-

յաստանի Հանրապետության Սյունիքի, այնպես էլ Գեղարքունիքի մարզերի տարածքների անեքսիային: Սրան գուգահեռ, շատ ավելի ստոր և ագրեսիվ կղառնա սորոսական մեդիա-քիլերների՝ Ռուսաստանի դեմ ուղղված տեղեկատվական պատերազմը: Տեղեկատվական «հինգերորդ շարայան» հեղինակած հոդվածների և ռեպորտաժների հնարավոր վերնագրերը հեշտ է կռահել, դիցուք. «Ռուսաստանն ի հաշիվ Հայաստանի գործարքի մեջ մտավ Թուրքիայի հետ», «Ռուսաստանը և ՀԱՊԿ-ը Հայաստանին մենակ թողեցին թուրք բարբարոսների դեմ», «Ռուսաստանը Հայաստանն ընկալում է որպես իր կամակոր նահանգ», և այս ոգով շարունակ: Եզրակացությունը մեկն է. վարչապետի պաշտոնին Նիկոլ-դավաճանի հետագա գտնվելը կարող է վերածվել ողբերգության ոչ միայն Հայաստանի և հայ ժողովրդի համար, այլ նաև Հարավային Կովկասի տարածաշրջանում լայնածավալ արյունահեղ պատերազմի սասնձագերծման սպառնալիք է պարունակում: Պատերազմ, որը կարող է վերաճել երրորդ համաշխարհայինի: Ավաղ, սա չափազանցություն չէ: Այս մասին է վկայում Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո ծավալվող իրադարձությունների ողջ տրամաբանությունը: Ասվածի անուղղակի ապացույցն է ժողովրդի յուրատեսակ ընդարմացումը, որը լուռումունջ է այն պայմաններում, երբ երկու-երեք տասնամյակ առաջ Հայաստանում ու նրա շուրջ իրավիճակի այսօրինակ զարգացման սցենարի հնչեցումը միայն բավարար պատճառ կղառնար նման նենգ ու դավաճանական մտքեր արտահայտող հռետորի քիթումնուրթը պարզապես ջարդելու համար: Արդյո՞ք սա չի ստեղծի պարարտ հող պատերազմի սանձագերծման համար: Կրկնում եմ՝ Նիկոլ-դավաճանն իշխանությունում՝ պատերազմի սանձագերծում է նշանակում Հարավային Կովկասում՝ այդ սպանդի մեջ Ռուսաստանի ներքաշմամբ, ինչն էլ ծրագրել են անգլոսաքսերը: Եվ սա չափազանցություն չէ:

Վերջաբանի փոխարեն: Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է նախատել տողերիս հեղինակին այն բանում, որ համարժեք միջոցներ չի ձեռնարկում Հայաստանի բնակչության որքան հնարավոր է լայն շերտերին բացատրելու համար մեր տարածաշրջանում տեղի ունեցող գործընթացների ողջ վտանգավորությունը: Ստիպված եմ ոչ թե արդարանալու, այլ ընթերցողներին տեղի ունեցողի էությունը բացատրելու համար փաստել, որ ՀՀ տեղեկատվական ռեսուրսները, մի կողմից, ամբողջովին ֆինանսավորվում են Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի կողմից, իսկ մնացած մաս-մեդիաների ղեկավարները, Փաշինյան և ԿՕ-ին ընդդիմություն լինելով հանդերձ, չեն էլ մտածում եթեր տրամադրել որևէ մեկին, ով իրենց ենթակայության տակ չի գտնվում: Սեփական տագնապներս և մտորումներս Հայաստանի քաղաքացիներին հասցնելու միակ հնարավորությունը հայկական երկու-երեք ԶԼՄ-ներում («Իրավունք», «НОВОЕ ВРЕМЯ».ru., 168.am) հոդվածներիս հրապարակումն է, որոնք մինչ այդ հրապարակվում են REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում: Այնինչ,

վստահաբար կարող եմ հավաստիացնել, որ ընդդիմադիր լրատվամիջոցների հայտնի սեփականատերերի նման մոտեցումը պետական հեղաշրջումից հետո ստեղծված ծայրահեղ բարդ պայմաններում, մեղմ ասած, անազնիվ է: Անազնիվ՝ բնավ ոչ իմ, այլ Հայրենիքի, հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Արցախի Հանրապետության հանդեպ: Եվ սրանք վերամբարձ խոսքեր, առավել ևս՝ ինքնագովազդ չեն: Ինքներդ դատեք, հարգելի ընթերցող. այսպես, 2019 թ. օգոստոսի 17-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը հրապարակեց իմ հոդվածը՝ «Փաշինյանի սադրանքը Ստեփանակերտում սպառնում է Հայաստանի և Արցախի դեմ պատերազմով» վերնագրով, 2019 թ. սեպտեմբերի 15-ին՝ «Փաշինյանին հեռացնելը Ադրբեջանի ռազմական ագրեսիայի կանխման պարտադիր պայմանն է», 2020 թ. փետրվարի 7-ին՝ «Անհրաժեշտ է Հայաստանի և Արցախի պաշտպանության միավորված կոմիտե», 2020 թ. մայիսի 13-ին՝ «Պատերազմը Հայաստանի և Արցախի շեմին է», 2020 թ. օգոստոսի 4-ին՝ «Անդրկովկասում պատերազմը կանխել ի գործ է միայն Ռուսաստանը», 2020 թ. սեպտեմբերի 21-ին՝ «Ռուսաստանի հետ ռազմավարական դաշինքը եղել և մնում է Հայաստանի անվտանգության երաշխիքը» հոդվածները: Վերոնշյալ հոդվածներից յուրաքանչյուրում մանրամասն պարզաբանվել է գործուն միջոցների ձեռնարկման անհրաժեշտությունը՝ պատերազմի կանխման նպատակով: Հենվելով կոնկրետ փաստերի վրա՝ հիմնավորվել է պատերազմի անխուսափելիության եզրահանգումը, որը սանձազերծելու է Ադրբեջանն Արցախի դեմ: Ավաղ, ընդդիմադիր հեռուստաալիքների համար ես շարունակում էի մնալ պերսոնա non grata և չկարողացա իմ երկյուղները հասցնել Հայաստանի, Ուրեմն և Արցախի բնակչության լայն շերտերին: Համոզված եմ, որ ՀՀ քաղաքացիներին հետևողականորեն և համակարգային ձևով ազգային անվտանգության վտանգների, սպառնալիքների, հայկական երկու պետությունների գոյության սպառնալիքների պարզաբանման պարագայում, բնականաբար, Հայաստանն ու Արցախը կարող էին խուսափել 2020 թ. սեպտեմբեր-նոյեմբերի արհավիրքից: Սակայն իրադարձությունների նման ավարտի պարտադիր պայմանը պետք է լիներ Ռուսաստանի հանդեպ ուղիղ և ազնիվ վերաբերմունքը, առանց Արևմուտքի հետ խաղեր տալու՝ հորինված արդարացումներով և իրենց քաղաքական հայացքների իբր լայնախոհությանը կատարված հղումներով:

Հարգելի ընթերցող, ցանկանում եմ հավատալ, որ կարդալով այս տողերը՝ Պուք կպարուրվեք Հայրենիքի ապագայի տագնապով, որի դեմ Թուրքիան և Ադրբեջանը նոր պատերազմ են սադրում, որը, կրկնում եմ, կարող է վերածվել լայնածավալ տարածաշրջանային պատերազմի, եթե ոչ՝ երրորդ համաշխարհային ...

Միևնույն ժամանակ, ուզում եմ մտածել, որ իմ ելույթների վրա դրված տեղեկատվական արգելքը գուցե պայմանավորված է ընդդիմադիր հեռուստաալիքների և այլ լրատվամիջոցների ղեկավարների ծայրահեղ զբաղվա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ծությամբ, ուստի թող որ դրա պատասխանատվությունը մնա մեղավորների խղճի վրա: Աստված մեզ դատավոր:

Հ. Գ. Բնավ չեմ ցանկանում հողվածս ավարտել տխուր նոտայով: Բարիք է, որ Հայաստանի վրա, թանձր մառախուղը ձեղքելով, ոչ թե Ալբիոնի ավերից, այլ Հյուսիսից ծագում է պայծառ արևը՝ ազդարարելով Հայաստանի մուտքը Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ, որը նոր՝ առաջին էջը կբացի XXI դարում Հայաստանի բարեկեցության և բարգավաճման պատմության մեջ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

СПЛОЧЕНИЕ И КОНСОЛИДАЦИЯ АРМЯНСКОЙ НАЦИИ – СПАСЕНИЕ АРМЯНСКОГО ГОСУДАРСТВА

Аннотация

В наши дни сплочение и консолидация армянской нации – спасение армянского государства. Речь отнюдь не идёт о сплочении армянской нации вокруг той или иной личности. В наши дни ведётся ожесточенная гибридная война между глобалистами, вновь пришедшими к власти в США, и коллективным Западом, с одной стороны, и сторонниками установления справедливого многополярного миропорядка – с другой, за реализацию которого взялись политики мирового масштаба.

Вновь взяться за перо меня подвигли искренние отклики на мои последние статьи близких друзей, уже не одно десятилетие проживающих в России, США, Франции, ФРГ, Греции и Болгарии. Причём людей самых разных профессий, работы которых нередко цитируются в авторитетных научных изданиях в области медицины, программирования, пользующихся уважением и популярностью музыкантов, весьма и весьма уважаемых в странах своего нынешнего местожительства бизнесменов. Общее в их откликах в том, что все они, уже обосновавшиеся за рубежом, видят опасность и процветание своей Родины – Республики Армения (РА) в ещё более тесном союзе с Россией, во вхождении РА в Союзное государство России и Белоруссии. Вспоминая их отклики, в памяти воскресают образы их отцов и дедов, которые внесли неоценимый вклад в Победу в годы Великой Отечественной войны, в развитие и процветание Советской Армении, отстаивание и независимость Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – Ред.). Уважаемый читатель, естественно, может ожидать упоминания с моей стороны их имён и фамилий, а также краткого изложения успехов каждого (-ой) из них в своей профессии, что сделает более убедительными мои оценки их сегодняшней позиции, являющей собой блестящий пример высокой гражданственности и любви к своей исторической Родине – Армении. Любви, которая проявляется отнюдь не только в речах, но и в конкретной помощи, оказываемой десяткам и сотням

людей – своим родственникам, друзьям, соседям, а то и вовсе незнакомым людям. Я их имён не называю по той простой причине, чтобы, как сказал бы известный древнегреческий целитель, врач и философ V–IV вв. до н. э. товарищ Гиппократ, «прежде всего – не навредить» или, как выражается братва с окрестностей кинотеатра «Наири» Еревана, обычно цитируя великих мыслителей древности на латыни, “*primum non nocere*”. Чтобы читателям было понятно, что я имею в виду, разъясню. В моих статьях, если быть непредвзятым и объективным, данных в них оценках о тяжелом положении, сложившемся в РА и Республике Арцах после государственного переворота (далее – переворота) в Армении в апреле–мае 2018 года я критикую США и коллективный Запад за непосредственное участие (через разного рода соросовских прихвостней, тоталитарных религиозных сект и ревнителей соблюдения прав и свобод ЛГБТ-сообщества, щедро финансируемых коллективным Западом) в осуществлении государственного переворота, обернувшегося катастрофой для Армении и Арцаха. Причем мои нелицеприятные для коллективного Запада оценки основываются на конкретных фактах, иначе ИА REGNUM не стало бы публиковать эти статьи. Чтобы не выглядеть таким снобом, в друзьях у которого одни лишь ученые, бизнесмены, музыканты, врачи, сошлюсь на сопереживания двоих из моих соратников по партии «Национальное Единение» Григора Алексаняна и Саака Саакяна. Так вот в тревожные дни второй Карабахской войны (сентября–ноября 2020 г.) получаю звонок из Степанакерта (столица Республики Арцах) от Григора, который, казалось бы, в форме военного рапорта докладывает мне (как лидеру партии «Национальное Единение»), что два груженых картофелем «Камаза» доставлены по месту назначения в Н-ю воинскую часть Нагорного Карабаха. Уважаемый читатель может задаться вопросом: подумаешь, 8 тонн картофеля отгрузили, а сейчас об этом трубят. Пишу эти строки и невольно на память приходят слова главного героя классического американского вестерна Джона Стёрджеса начала 60-х годов XX века «Великолепная семёрка». Герой этого фильма Крис Адамс, роль которого блестяще сыграл Юл Бриннер, берётся за защиту бедной мексиканской деревушки. После боя с грабителями деревушки гибнут трое из семерых его друзей. Другой из семи героев, Гарри, ценой своей жизни спасает Криса и умирает у него на руках – с улыбкой услышав сладкую ложь о несметных сокровищах, припрятанных в окрестностях этой мексиканской деревушки. Крис убивает и главаря бандитов Кальверу, который, даже уже умирая, так и не способен был понять, почему такой сильный человек, как Крис, решил рискнуть своей жизнью ради «каких-то бедных крестьян». Мотивация действий именитого ковбоя проста, она озвучивается в откровениях Криса: «В моей жизни никогда мне не давали ради защиты чужих жизней всего того, что они имели». Так вот эти 8 тонн семенного картофеля были всем тем, что Григор и его соседи по селу

Арагац Апаранского района могли дать карабахскому фронту, всем тем, что они имели. Чтобы у читателя не сложилось впечатления, что я искусственно приплёл имя другого однопартийца – Саака Саакяна из села Арагацаван Арагацотиской области, приведу небольшую выдержку из его телефонного разговора со мной. Так, 10 ноября 2020 года, после принуждения Россией турецко-азербайджанских ястребов и сирийских боевиков-террористов к миру, Саак выехал в Россию на заработки, и спустя два-три дня я слышу дрожащий его голос в телефоне. На мой вопрос, не случилась ли беда, после короткой паузы он взволнованным голосом благодарит меня и просит передать слова благодарности друзьям по партии «Национальное Единение» за нашу неизменную приверженность братскому союзу с Россией, за публично выраженную позицию о нашей решимости добиться создания всех политико-правовых условий для вхождения Республики Армения в Союзное государство Российской Федерации и Белоруссии. Далее он рассказал о том радушии и искреннем сопереживании со стороны своих русских товарищей по стройке, которые с первого дня его возвращения в Россию приглашали домой на щи или солёнку, при этом осторожно и трепетно интересовались у него, не было ли жертв из числа родных и близких во время второй Карабахской войны. По русской традиции вставанием поминали безвинно убиенных простых воинов, павших армянских воинов, во многом ставших жертвами предательства соросовского отребья, дорвавшегося до власти в результате переворота, совершенного по тщательно проработанному сценарию стратегов цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона.

Я вовсе не случайно столь подробно пишу об этом, так как опасность развязывания новой войны со стороны турецко-азербайджанской военщины с участием теперь уже и военных из Пакистана достаточно наглядно проявилась в ходе совместных военных учений «Зима–21», начавшихся 1 февраля в провинции Карс (исконно армянский город, отошедший Турции согласно Карсскому договору от 13 октября 1921 года между Армянской, Азербайджанской и Грузинской ССР, с одной стороны, и Турцией – с другой; заключен при участии РСФСР во исполнение Московского договора между РСФСР и Турцией от 16 марта 1921 года). Чтобы читателям было понятно, о чем идет речь, приведу некоторые выдержки из статьи «Naqqin (Азербайджан): Баку и Исламабад обсудили вопрос проведения совместных учений спецназа», опубликованной 15 января 2021 г. на портале интернет-издания ИНОСМИ.РУ: «15 января министр обороны Азербайджана генерал-полковник Закир Гасанов встретился с новоназначенным Чрезвычайным и Полномочным Послом Исламской Республики Пакистан в нашей стране (Азербайджане. – *Ред.*) Билалом Хайе, сообщает Минобороны ... На встрече стороны, подчеркивая, что военные связи отвечают интересам обеих стран, сочли важным активизировать усилия в

этом направлении. В ходе обсуждений состоялся обмен мнениями по проведению совместных военных учений с привлечением различных видов войск, в том числе сил специального назначения азербайджанской армии, Вооруженных сил Пакистана и Турции, организации взаимных визитов военнослужащих в целях обмена опытом, а также по ряду других вопросов. Министр обороны поблагодарил народ и государство Пакистана за гуманитарную помощь, оказанную нашей стране (Азербайджану. – *Ред.*) и за постоянную поддержку правого дела Азербайджана на международной арене [в представлении азербайджанских ястребов 10 истребителей JF-17 Thunder («Гром»), с десятков учебных самолётов «супер Мушак», оснащение сухопутных войск, военно-морских сил и внутренних войск касками, дымовыми шашками и другим военным снаряжением – всё это относится к категории «гуманитарная помощь». – А. Г.]» (<https://inosmi.ru/military/20210115/248921354.html>).

Вместе с тем замечу, что создание военно-стратегического союза «Турция–Азербайджан–Пакистан» – вопрос самого ближайшего будущего. Однако это тема отдельного глубокого исследования со стороны компетентных в этих вопросах специалистов военного дела и знатоков в области геополитики.

Уважаемый читатель вполне резонно может задаться вопросом: чем обусловлены мои тревоги относительно вполне реальной возможности развязывания турецко-азербайджанской военщиной войны теперь уже против Армении? Ведь Россия и Турция достигли соглашения по совместному центру по контролю за прекращением огня в Нагорном Карабахе, и персонала в нем будет от двух стран поровну, о чём 1 декабря 2020 г. сообщил официальный представитель Минобороны России генерал-майор Игорь Конашенков. Да, такой центр создан и до сего дня функционирует. Однако в этой связи хотелось бы сослаться на некоторые оценки на сей счет, опубликованные в авторитетном американском издании *Foreign Policy* в статье «10 конфликтов, за которыми стоит следить в 2021 году», где отмечается высокий риск «неожиданной конфронтации» в зоне пересечения российско-турецких интересов на Южном Кавказе. Я не стану приводить подробности из этой статьи, которые при сопоставлении с другими публикациями на эту же тему в своей совокупности, особенно в наши дни, склоняют к выводу, что Турция под правлением султана Реджепа Эрдогана развяжет очередную кровавую бойню в регионе Южного Кавказа. К развязыванию нового кровопролития будут подстрекать как новое руководство США, так и русофобские власти Великобритании. Для этого достаточно ознакомиться с первой речью Джо Байдена в должности президента США, посвященной внешней политике, с которой он выступил в Государственном департаменте Соединенных Штатов. Приведу лишь отдельные выдержки из его выступления: «Я ясно дал понять президенту Путину, в

отличие от моего предшественника, что дни, когда США будут сдаваться перед лицом агрессивных действий России – вмешательства в наши выборы, кибератак, отравления своих граждан, – прошли. Мы будем без колебаний заставлять Россию платить (за эти действия) и будем защищать свои жизненные интересы». Далее в неокOLONиалистских традициях суверена однополярного миропорядка президент США проявил умиленную заботу о гражданах России (читай: агентов влияния и проплаченных грантоедов, именуемых нынче не только в России, но и в ближнем зарубежье – навалынями). «Навальныи, как и все граждане России, имеет права в соответствии с российской Конституцией. Он (Навальныи. – А. Г.) стал жертвой из-за разоблачения коррупции и должен быть немедленно освобожден без каких-либо условий (видать, сказав такое, он вырабатывал командирский голос, как и десятилетний герой из трогательного блестящего фильма «Офицеры», поставленного режиссером Владимиром Роговым, – курсант военного училища Иван Трофимов. Не обидеть бы этим сравнением чувства более 50 миллионов советских зрителей, которые без волнения и слез не могли смотреть этот фильм, преисполненные чувства гордости за столь правдивое раскрытие образов советских, русских офицеров. – А. Г.). Усилия России по подавлению свободы выражения мнений и мирных собраний вызывают глубокую озабоченность (понять Дж. Байдена можно, особенно на фоне нежного и ласкательного отношения американских властей, проявленного 6 января т. г. в отношении своих граждан, выражающих свой протест в храме американской демократии – в здании Капитолия. – А. Г.) у нас и международного сообщества (видимо, Дж. Байден имел в виду граждан Нидерландов, ФРГ, Великобритании и др. – А. Г.)», – отметил новый президент США.

Думается, что после вышеизложенного и принятия соответствующих конституционно выверенных решений со стороны судебных инстанций Москвы не приходится сомневаться, что усилия коллективного Запада будут нацелены на планомерное и системное расшатывание российской государственности. Следует ожидать, что в арсенале действий коллективного Запада и их разрушительного авангарда – стратегов цветных революций еще более активизируются усилия по созданию зоны нестабильности по всему периметру границ Российской Федерации. Почему я упомянул о коллективном Западе. Так ведь об этом открыто заявил в своей речи Дж. Байден: «Мы не можем сделать это в одиночку». Этому и были посвящены его первые телефонные разговоры с лидерами стран – ближайшими друзьями Америки – Канады, Мексики, Великобритании, Германии, Франции, Японии, Южной Кореи и Австралии, а также с НАТО, «чтобы переформировать привычки к сотрудничеству и восстановить мускулы демократических союзов, атрофированные после четырех лет пренебрежения и злоупотреблений».

У власть предержащих Армении выступление американского президента не могло не вызвать умиления. Ведь президент также сказал, что он опубликует меморандум о защите ЛГБТ-сообщества во всем мире.

Наконец-то на Западе поняли и оценили сострадательную и легко-ранимую душу Никола Воваевича, «народного премьера» Армении, ревностного защитника ЛГБТ-сообщества, одной из влиятельных опор его же власти. Прозорлив же наш Никол Воваевич, себя любимый, ласково именуемый в народе Николом–предателем. И было вполне ожидаемо, что после инаугурации Дж. Байдена заметно активизировалась разного рода околополитическая шушера, щедро финансируемая из-за бугра. Я не стану приводить выдержки из гнусных статей соросовского отребья, чтобы не тиражировать эту русофобскую гниль, а куда важнее – не дать информацию для размышления подлинным авторам набирающей силу новой волны информационной войны в Армении. При анализе содержания публикаций, теле- и радиорепортажей в их совокупности четко вырисовываются целевые установки проводимой со стороны самого разного рода массмедиа (которых объединяет лишь финансирование из фонда Сороса «Открытое общество – Армения» и подобных подрывных организаций Запада): стремление еще более углубить раскол в армянском обществе, а также нескрываемые попытки николвоваевской продажной камарильи отвести внимание граждан Армении и Нагорного Карабаха от фактов, разоблачающих их предательские действия во время второй Карабахской войны, на некие внешние враждебные силы. Более того, их злонамеренность и кощунство доходят до того, что в информационное поле вбрасываются изначально мерзкие обвинения в адрес союзнической и братской России, которая якобы могла не допустить развязывания азербайджано-турецкими ястребами войны против Нагорного Карабаха. При этом тщательно замалчиваются прямые предупреждения, в частности со стороны Генерального секретаря ОДКБ Станислава Зася, сделанные за два месяца до начала военных действий. На этом фоне уже не приходится говорить о статьях вашего покорного слуги, уважаемый читатель, в которых четко обосновывалась неизбежность развязывания Турцией и Азербайджаном войны. Не стану повторяться, так как об этом подробно было написано в статье «Пашинян у власти – неизбежная война на Кавказе», опубликованной 27 января т. г. ИА REGNUM. На этом фоне было вполне ожидаемо, что сподвижники Никола–предателя 8 февраля т. г. по итогам встречи 7 февраля т. г. Никола Воваевича с парламентской фракцией «Мой шаг» заявили о том, что в РА нет общественного запроса по проведению внеочередных выборов в Национальное Собрание РА, о необходимости проведения которых до этого неоднократно заявлял сам Пашинян. Было также отмечено, что парламентское большинство (фракция «Мой шаг») продолжает поддерживать опубликованную ранее Николом–предателем дорожную карту,

которую он представил после окончания второй Карабахской войны и рассчитанную реализовать мероприятия по преодолению последствий Карабахской войны до июня 2021 года. В этой связи хотелось бы привести выдержку из статьи, опубликованной в рупоре антироссийской пропаганды в РА, интернет-издании 1in.am, под заглавием «Роберту Кочаряну дают время или его загоняют в тупик?», 8 февраля т. г.: «В то же время примечательно, что сигнал из «Моего шага» звучит из заявления Роберта Кочаряна (второго президента РА. – *Ред.*) о внеочередных выборах, так сказать, из противоречивых и бурных дискуссий «шестерки» (имеется в виду шести партий, входящих в оппозиционное движение 17 партий. – А. Г.) 17-ти, а также на фоне визита Роберта Кочаряна в Москву, откуда он объявил о возврате в большую политику в контексте участия в парламентских выборах, так сказать, перспективы второго полюса ... В то же время протокол встречи «Моего шага» и Пашиняна, по сути, приводит к тому, что правящая сила вынуждает радикальную оппозицию проявлять большую активность на улицах. Является ли причиной этого то, что в последние два-три месяца эта оппозиция не получила такой поддержки на улицах, которая существенно изменила бы политическую ситуацию, более того, заставила бы пойти в отставку премьер-министра?». Согласитесь, уважаемый читатель, что в сказанном есть довольно-таки убедительная логика. Настораживает лишь одно – а в чем, собственно, интерес этого русофобского интернет-издания, где здесь второе дно шпионских страстей-мордастей? Скажу больше, автор (а может, авторы) статьи, который подписывается «Арам Аматуни», на протяжении ряда лет выделяется своим профессионализмом в подаче материала. Другой вопрос, кому эти материалы служат, что в нашем случае не является секретом – ЦРУ США. Далее он продолжает: «Соответственно правящая партия (имеет в виду «Гражданский договор», руководимый Н. Пашиняном. – А. Г.) толкает радикальную оппозицию на поле, где она уже потерпела неудачу, и пытается больше вымотать перед выборами или перегруппировать, чтобы уладить внутренние разногласия до избирательного процесса, в контексте перспективы так называемой биполярной логики, на которую намекнул Роберт Кочарян в интервью со «Спутником» в России?».

Я не стану далее анализировать эти выкладки автора, ибо в случае объективности моего анализа и его озвучивания тактика поводырей Никола Воваевича будет незамедлительно изменена. Вместе с тем бросается в глаза та данность, что вся, скажем так, оппозиционная пресса, персональные страницы в Facebook буквально перенасыщены публикациями и всевозможными хвалебными анализами интервью Роберта Кочаряна «Спутнику». В сознание неискушенных читателей хотят вдолбить якобы непреложную истину о том, что предстоящие баталии в политическом пространстве РА будут между Пашиняном и Кочаряном вкупе с их командами.

Это не может не импонировать сторонникам Роберта Седраковича. Ведь после Переворота все масс-медиа, контролируемые его сподвижниками, своей каждодневной работой в поте лица добивались именно замалчивания выступлений любого неподконтрольного им политика, пусть и более жесткого оппонента Николу–предателю, чем Роберт Седракович, а уж тем более значительно менее уязвимого со стороны властей РА. Их задача была сколь примитивна, столь и враждебна интересам армянской государственности. Беда в том, что они уверовали в безальтернативность своей подобной тактики, которая в силу ее выявления со стороны властей, на что хватило даже их интеллектуального убожества, может свести на нет даже самые востребованные, жизненно важные для армянской государственности начинания и движения, к примеру – за вхождение Армении в Союзное государство. Но самое главное, по моему глубокому убеждению, в другом, а именно: в консолидации всех здоровых политических сил армянского общества с целью формирования третьего политического полюса в РА, способного залечить всё ещё кровоточащие раны армянского народа. Народа, который вследствие системной подрывной работы стратегов цветных революций искусственно был разделен на «черных» и «белых», революционеров и реваншистов, что в конечном итоге привело к Карабахской катастрофе. Надо честно поразмыслить над тем, насколько морально причислять к «чёрным», независимо от того, кто, кого и к какой категории относит, тех наших сограждан, мужья, сыновья, отцы и дети которых пали смертью храбрых на полях сражений в Карабахской войне. И это мерзкое упоминание в статье о возможных действиях «в контексте перспективы так называемой биполярной логики» (то есть нового витка разделения армянского общества) как раз и созвучно стратегии идеологов разрушения армянской государственности. Думается, что на этом фоне, собственно, следует рассматривать и суть статьи «Роберту Кочаряну дают время или его загоняют в тупик?» (<https://ru.1in.am/1309141.html>). Уверен, что здесь будет весьма и весьма к месту напомнить читателям высказывания персидского царя Дария I из династии Ахеменидов (522–486 гг. до н. э.), который изрёк: «Армян нельзя победить, армян можно только разделить». Любителям же крылатых выражений европейского происхождения напомним высказывания Гая Юлия Цезаря (100–44 гг. до н. э.) на эту же тему: «Когда армяне хватают друг друга за руки и плечом к плечу топчут землю под звук своих барабанов и абрикосовых инструментов (армянский дудук. – А. Г.), скорее колонны моего дворца превратятся в пылинки, чем их будет возможно остановить».

Согласитесь, уважаемый читатель, что слова этих, бесспорно, исторических личностей звучат особенно актуально в наши дни. Пусть не покажется излишне радикальным, но в наши дни сплочение и консолидация армянской нации – спасение армянского государства. Альтернатива этому –

его гибель. Причём речь отнюдь не идёт о сплочении армянской нации вокруг той или иной личности. Времена «робин гудов» от политики давно канули в Лету. В наши дни ведётся ожесточенная гибридная война между глобалистами, вновь пришедшими к власти в США, и коллективным Западом, с одной стороны, и сторонниками установления справедливого многополярного миропорядка, за реализацию которого взялись политики мирового масштаба, прекрасно осознающие новые вызовы эпохи глобализации, угрозы международной безопасности – с другой. Речь в первую очередь о президенте России Владимире Владимировиче Путине, который впервые после 12-летнего перерыва, 27 января т. г. (в режиме онлайн), выступил на Всемирном экономическом форуме в Давосе. Вдумаемся в слова президента России: «Ситуация может развиваться непредсказуемо и неуправляемо. Если, конечно, не предпринимать ничего для того, чтобы этого не случилось. Тем более есть вероятность столкнуться с настоящим срывом в мировом развитии, чреватый борьбой всех против всех».

Вместо послесловия. Когда статья была написана, она все же оказалась мне в чём-то незавершенной, и на память пришло одно из моих выступлений на 24-й ежегодной сессии Парламентской Ассамблеи ОБСЕ, проходившей 13–15 октября 2013 года в Будве (Черногория). В повестке заседания было и обсуждение вопроса о положении в Сирии, и о противодействии терроризму и транснациональным угрозам в пространстве ОБСЕ. В одном из выступлений на этой сессии я призвал своих коллег по ПА ОБСЕ к справедливости и соглашению с той простой истиной, что если по-честному, то Нобелевскую премию мира в 2013 году следовало бы присудить президенту России Владимиру Путину, инициатору ликвидации Сирией арсеналов химического оружия, а не «инструменту» ООН, осуществлявшему мониторинг этого разоружения. Речь об Организации по запрещению химического оружия (ОЗХО) – международной организации, созданной 29 апреля 1997 года при поддержке ООН и в 2013 году награжденной Нобелевской премией мира. Помнится, что мое предложение было принято коллегами из ПА ОБСЕ в целом с одобрением, так как не последовало ни одного выступления против этого предложения. Примечательно и то, что делегация Федерального Собрания РФ не принимала участия на этой сессии, более того – бойкотировала её из-за невыдачи въездной визы члену делегации РФ в ПА ОБСЕ, депутату Госдумы из Республики Крым. А вспомнил я эту историю потому, что и в наше крайне тревожное время президент России Владимир Владимирович Путин 10 ноября 2020 года, проявив исключительную политическую волю, заставил турецко-азербайджанских кровожадных воителей совместно с сирийскими наемниками-террористами прекратить войну в Нагорном Карабахе. Население Республики Арцах было спасено от геноцида.

А. ГЕГАМЯН

Думается, что люди доброй воли, будь то в Европе, США или Канаде – повсюду на планете Земля, кто хотя бы мало-мальски сведущ о событиях, происходящих на Южном Кавказе, да и на востоке Украины, в ДНР и ЛНР, в Приднестровье, прекрасно осознают, что фактор России, президента РФ Владимира Путина – это гарантия предотвращения масштабного кровопролития, подстрекаемого глобалистами. И на стороне В. В. Путина благословение сотен и сотен тысяч христиан и мусульман, которые прекрасно понимают, кто на самом деле достойный и непререкаемый кандидат на присуждение Нобелевской премии мира. И как в одном из откликов на мою статью записала близкая нашей семье умная и к тому же красивая женщина, именитый терапевт, ныне проживающая на берегах того самого Потомака: «Ваши слова да Богу в уши». Что ж, надежда на торжество справедливости бессмертна.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅ ԱԶԳԻ ՄԻԱԿՈՐՈՒՄՆ ՈՒ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄԸ՝ ՀԱՅՈՑ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՐԿՈՒԹՅՈՒՆ

Անոտացիա

Մեր օրերում հայ ազգի միավորումն ու համախմբումը հայոց պետության փրկությունն են: Խոսքը բնավ հայ ազգի համախմբման մասին չէ այս կամ այն անձի շուրջ: Մեր օրերում վարվում է դաժան հիբրիդային պատերազմ մի կողմից՝ ԱՄՆ-ում նորից իշխանության եկած գլոբալիստների ու հավաքական Արևմուտքի, և մյուս կողմից՝ արդարացի բազմաբևեռ աշխարհակարգի հաստատման կողմնակիցների միջև, որի իրականացման գործին լծվել են համաշխարհային մասշտաբի քաղաքական գործիչները:

Ինձ նորից գրիչ վերցնելու մղեցին վերջին հոդվածներիս տրված անկեղծ արձագանքները մտերիմ ընկերներիս կողմից, ովքեր ահա արդեն ոչ մեկ տասնամյակ ապրում են Ռուսաստանում, ԱՄՆ-ում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետությունում, Հունաստանում և Բուլղարիայում: Ընդ որում՝ ամենատարբեր մասնագիտությունների տեր մարդիկ, որոնց աշխատանքներից ոչ հազվադեպ մեջքերումներ են կատարում հեղինակավոր գիտական պարբերականները բժշկության, ծրագրավորման ոլորտներում, հարգանք վայելող հանրաճանաչ երաժիշտներ, իրենց ներկայիս կեցության երկրներում բավական հարգարժան գործարարներ: Ընդհանուրը նրանց արձագանքներում այն է, որ նրանք բոլորն էլ, որոնք արդեն բնակություն են հաստատել արտասահմանում, իրենց Հայրենիքի՝ Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) անվտանգությունն ու բարգավաճումը տեսնում են Ռուսաստանի հետ էլ ավելի սերտ կապի, Ռուսաստանի և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ ՀՀ-ի մտնելու մեջ: Մտաբերելով նրանց արձագանքները՝ հիշողությանս մեջ վեր են հառնում նրանց հայրերի ու պապերի կերպարները, որոնք անգնահատելի ավանդ են ներդրել Հայրենական մեծ պատերազմում տարած Հաղթանակի, Խորհրդային Հայաստանի զարգացման և բարգավաճման, Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – *խմբ.*) պաշտպանության ու անկախության նվաճման գործում: Հարգելի ընթերցողը, բնականաբար, կարող է ակնկալել, որ հիշատակեմ նրանց անուններն ու ազգանունները, ինչպես նաև հակիրճ ներկայացնեմ նրանցից յուրաքանչյուրի հաջողություններն իրենց ոլորտներում, ինչն ավելի համոզիչ

կղարծնի նրանց ներկայիս դիրքորոշման իմ գնահատականները, դիրքորոշում, որը բարձր քաղաքացիականության և իրենց պատմական Հայրենիքի՝ Հայաստանի հանդեպ սիրո փայլուն օրինակ է: Սիրո, որն ի հայտ է գալիս ոչ միայն խոսքով, այլ նաև տասնյակ և հարյուրավոր մարդկանց՝ հարազատներին, ընկերներին, հարևաններին, նաև բոլորովին անծանոթ մարդկանց ցուցաբերվող կոնկրետ օգնությամբ: Ես նրանց անունները չեմ նշում այն պարզ պատճառով, որ, ինչպես կասեր մ. թ. ա. V–IV դդ. հին հույն բժշկող, բժիշկ և փիլիսոփա ընկեր Հիպոկրատը, «նախ և առաջ մի՛ վնասիր» կամ, ինչպես արտահայտվում են Երևան քաղաքի «Նաիրի» կինոթատրոնի շրջակայքի տղերքը՝ սովորաբար լատիներենով մեջբերելով հին աշխարհի մեծ մտածողներին, “*primum non nocere*”: Որպեսզի ընթերցողներին հասկանալի լինի, թե ինչ նկատի ունեմ, բացատրեմ: Իմ հոդվածներում, եթե անաչառ և օբյեկտիվ լինեմք, դրանցում ՀՀ-ում և Արցախի Հանրապետությունում Հայաստանում 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջումից (այսուհետև՝ հեղաշրջում) հետո ստեղծված ծանր դրությանը տրված իմ գնահատականներում են քննադատում եմ ԱՄՆ-ին և հավաքական Արևմուտքին հեղաշրջման իրականացման անմիջականորեն մասնակցելու համար (տարբեր տեսակի սորոսական թափափուկների, տոտալիտար կրոնական աղանդների և ԼԳԲՏ-հանրային բարքերի ու ազատությունների պահպանման նախանձնախնդիրների միջոցով, որոնք շռայլորեն ֆինանսավորվում են հավաքական Արևմուտքի կողմից), հեղաշրջում, որը վերածվեց աղետի Հայաստանի և Արցախի համար: Ընդ որում՝ հավաքական Արևմուտքի համար անախորժ իմ գնահատականները հիմնվում են կոնկրետ փաստերի վրա, այլապես հեղինակավոր հայրենասիրական REGNUM տեղեկատվական գործակալությունը չէր հրապարակի այդ հոդվածները: Որպեսզի այնպիսի սնոթ չթվամ, որի ընկերները միայն գիտնականներ են, գործարարներ, երաժիշտներ, բժիշկներ, հղում կատարեմ «Ազգային Միաբանության» երկու կուսակիցներիս՝ Գրիգոր Ալեքսանյանի և Սահակ Սահակյանի սրտահույզ վերաբերմունքին: Եվ ահա, Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) տագնապալի օրերին զանգ եմ ստանում Ստեփանակերտից (Արցախի Հանրապետության մայրաքաղաք), Գրիգորից, որն ասես զինվորական զեկույցի պես հայտնում է ինձ (որպես «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության ղեկավարի), որ կարտոֆիլով բեռնված երկու «Կամազ» հասցվել է նշանակման վայր՝ Լեռնային Ղարաբաղի N զորամաս: Հարգելի ընթերցողը կարող է հարց տալ. ի՞նչ մեծ բան է՝ 8 տոննա կարտոֆիլ են բեռնել ու հիմա էլ շեփորում են դրա մասին: Գրում եմ այս տողերը և ակամա մտաբերում XX դարի 60-ականների սկզբի՝ Ջոն Սթրոյջեսի ամերիկյան դասական վեպերնի՝ «Հրաշալի յոթնյակի» գլխավոր հերոսի բառերը: Կինոնկարի հերոսը՝ Քրիս Ադամսը, որի դերը փայլուն կատարել է Յուլ Բրիները, ստանձնում է աղքատ մեքսիկական գյուղակը պաշտպանելու գործը: Գյուղակը թալանողների հետ մարտում զոհվում են նրա յոթ ընկերներից երեքը: Յոթ հերոսներից մյուսը՝ Հարին, իր կյանքի գնով փրկում է Քրիսին և մահանում նրա ձեռքերի մեջ՝ ժպիտով լսելով քաղցր սուտը մեք-

սիկական այդ գյուղակի մերձակայքում թաքնված անհաշիվ գանձերի մասին: Քրիստը սպանում է ավագակների պարագլուխ Քալվերային, որը մահանալիս անգամ այդպես էլ ի վիճակի չեղավ հասկանալ, թե ինչու է այնպիսի ուժեղ մարդը, ինչպիսին Քրիստն է, վտանգել կյանքը հանուն «ինչ-որ աղքատ գյուղացիների»: Հանրահայտ կոմբոյի գործողությունների դրդապատճառը պարզ է, այն հնչում է Քրիսի խոստովանությունում. «Իմ կյանքում երբեք հանուն ուրիշ կյանքերի պաշտպանության չեն տվել այն ամենը, ինչ նրանք ունեին»: Եվ ահա, այդ 8 տոննա սերմացու կարտոֆիլն այն ամենն էր, ինչ Գրիգորն ու նրա հարևանները Ապարանի շրջանի Արագած գյուղից կարող էին տալ Ղարաբաղյան ճակատին, այն ամենը, ինչ նրանք ունեին: Որպեսզի ընթերցողն այնպիսի տպավորություն չստանա, որ արհեստականորեն են կցել մյուս կուսակցի՝ Սահակ Սահակյանի անունը Արագածոտնի մարզի Արագածավան գյուղից, ոչ մեծ մեջբերում կատարեն ինձ հետ նրա հեռախոսագրույցից: Այսպես, 2020 թ. նոյեմբերի 10-ին, այն բանից հետո, երբ Ռուսաստանը խաղաղություն պարտադրեց թուրք-ադրբեջանական բազմերին և սիրիական գրոհային-ահաբեկիչներին, Սահակը մեկնեց Ռուսաստան՝ աշխատելու, և երկու-երեք օր անց խոսափողի մեջ լսում են նրա կերկրուն ձայնը: Հարցիս՝ հո բան չի՞ պատահել, կարճ դադարից հետո հուզված ձայնով շնորհակալություն է հայտնում ինձ և խնդրում երախտագիտական խոսքեր փոխանցել «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության գծով ընկերներին Ռուսաստանի հետ եղբայրական դաշինքին մեր անփոփոխ հավատարմության, հրապարակայնորեն արտահայտած մեր վճռական դիրքորոշման համար՝ հասնելու բոլոր իրավաքաղաքական պայմանների ստեղծմանը, որպեսզի Հայաստանի Հանրապետությունը մտնի Ռուսաստանի Դաշնության և Բելառուսի Միութենական պետության մեջ: Հետո նա պատմեց այն սրտաբացության և անկեղծ սրտակցության մասին, որ ցուցաբերել էին շինարար ռուս ընկերները, որոնք Ռուսաստան վերադառնալու առաջին իսկ օրվանից նրան տուն էին հրավիրում՝ «Շչի» կամ «Սոլյանկա» ուտելու, հետո էլ զգուշորեն և տագնապով հետաքրքրվում՝ հո մերձավորներից ու հարազատներից մարդ չի գոհվել Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմում: Ռուսական ավանդույթի համաձայն՝ հոտնկայս հարգում են անմեղ զոհված հայ զինվորների հիշատակը, որոնք հիմնականում դարձան հեղաշրջման (որն իրականացվեց Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերի գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների մանրակրկիտ մշակված սցենարով) հետևանքով իշխանության հասած սորոսյան տականքի դավաճանության զոհերը:

Բնավ պատահական չէ, որ այսքան մանրամասն են գրում այս մասին, քանի որ թուրք-ադրբեջանական հրոսակների կողմից, այս անգամ արդեն նաև պակիստանցի զինվորականների մասնակցությամբ, նոր պատերազմ սանձազերծելու վտանգը բավական ցայտուն դրսևորվեց «Զմեռ – 21» համատեղ զորավարությունների ընթացքում, որոնք սկսվել են փետրվարի 1-ին Կարս նահանգում (բնիկ հայկական քաղաք, որը Թուրքիային է անցել 1921 թ. հոկտեմբերի 13-ի Կարսի պայմանագրով՝ կնքված մի կողմից՝ Հայկական, Ադրբեջանական ու Վրացական ԽՍՀ-ների և մյուս կողմից՝ Թուրքիայի միջև,

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՌԽՖՍՀ-ի մասնակցությամբ՝ ի կատարումն ՌԽՖՍՀ-ի և Թուրքիայի միջև 1921 թ. մարտի 16-ի Մոսկվայի պայմանագրի): Որպեսզի ընթերցողը հասկանա, թե ինչի մասին է խոսքը, որոշ մեջբերումներ կատարեմ «Haqqin. (Ադրբեջան). Բաքուն և Իսլամաբադը քննարկել են հատուկ ջոկատի համատեղ զորավարությունների անցկացման հարցը» հոդվածից՝ հրապարակված 2021 թ. հունվարի 15-ին ИНОСМИ.РУ ինտերնետ-պարբերականի պորտալում. «Հունվարի 15-ին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար, գեներալ-գնդապետ Ջաքիր Հասանովը հանդիպել է երկրում (Ադրբեջանում – *խմբ.*) Պակիստանի Իսլամական Հանրապետության նորանշանակ արտակարգ և լիազոր դեսպան Բիլալ Հայեի հետ, տեղեկացնում է պաշտպանության նախարարությունը ... Հանդիպման ժամանակ կողմերը, ընդգծելով, որ ռազմական կապերը համապատասխանում են երկու երկրների շահերին, կարևոր են համարել այդ ուղղությամբ գործադրվող ջանքերի ակտիվացումը: Քննարկումների ընթացքում տեղի ունեցավ մտքերի փոխանակում տարբեր զորատեսակների, այդ թվում և ադրբեջանական բանակի հատուկ նշանակության ուժերի, Պակիստանի և Թուրքիայի Ջինված ուժերի ներգրավմամբ համատեղ զորավարությունների անցկացման, փորձի փոխանակման նպատակով զինծառայողների փոխայցելությունների կազմակերպման, ինչպես նաև մի շարք այլ հարցերի վերաբերյալ: Պաշտպանության նախարարը շնորհակալություն հայտնեց Պակիստանի ժողովրդին և պետությանը մեր երկրին (Ադրբեջանին – *խմբ.*) ցուցաբերած հումանիտար օգնության և միջազգային ասպարեզում Ադրբեջանի արդար գործին մշտական աջակցության [ադրբեջանցի բազեներին 10 JF-17 Thunder («Ամպրոպ») կործանիչ, տասնյակ ուսումնական «սուպեր Մուշակ» ինքնաթիռների տրամադրում, ցամաքային, ռազմածովային և ներքին զորքերը սաղավարտներով, ծխակոներով և այլ սպառազինությամբ հագեցնելը. այս ամենը համարվում է «հումանիտար օգնություն» – Ա. Գ.] համար» (<https://inosmi.ru/military/20210115/248921354.html>):

Միևնույն ժամանակ, նշեմ, որ Թուրքիա–Ադրբեջան–Պակիստան ռազմաստրատեգիական դաշինքի ստեղծումը ամենամոտ ապագայի հարց է: Սակայն դա առանձին խոր հետազոտության թեմա է ռազմական գործի այդ հարցերին քաջատեղյակ մասնագետների և աշխարհաքաղաքականության ոլորտի գիտականների կողմից:

Հարգելի ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ, դիցուք. իսկ ինչո՞վ են պայմանավորված տազնապներս հիմա արդեն Հայաստանի դեմ թուրք-ադրբեջանական հրոսակների կողմից պատերազմ սանձազերծելու միանգամայն իրական հնարավորության հետ կապված: Չէ՞ որ Ռուսաստանը և Թուրքիան ձեռք են բերել համաձայնություն Լեռնային Ղարաբաղում հրադադարի վերահսկման համատեղ կենտրոնի վերաբերյալ, և այդտեղ հավասարաչափ անձնակազմ է լինելու երկու երկրների կողմից էլ, ինչի մասին 2020 թ. դեկտեմբերի 1-ին տեղեկացրեց Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության պաշտոնական ներկայացուցիչ, գեներալ-

մայր Իգոր Կոնաշենկովը: Այո, այդ կենտրոնը ստեղծվել է և ցայսօր գործում է: Սակայն այս առնչությամբ կցանկանայի հղում կատարել որոշ գնահատականների՝ հրապարակված ամերիկյան Foreign Policy հեղինակավոր պարբերականում, «10 հակամարտություն, որոնց արժե հետևել 2021 թ.» հոդվածում, որտեղ նշվում է Հարավային Կովկասում ռուս-թուրքական շահերի հատման գոտում «անսպասելի առճակատման» բարձր ռիսկի մասին: Մանրամասներ չեմ ներկայացնի այդ հոդվածից, որոնք նույն թեմայով այլ հրապարակումների հետ համադրելիս, իրենց ամբողջության մեջ, հատկապես մեր օրերում, բերում են այն եզրահանգման, որ Թուրքիան սուլթան Ռեջեփ Էրդողանի կառավարման ներքո հերթական արյունալի սպանող կիրառի Հարավկովկասյան տարածաշրջանում: Նոր արյունահեղության սանձազերծման կմոլեն ինչպես ԱՄՆ նոր ղեկավարությունը, այնպես էլ Մեծ Բրիտանիայի ռուսաստյաց իշխանությունները: Դրա համար բավական է ծանոթանալ Ջո Բայդենի առաջին ելույթին ԱՄՆ նախագահի պաշտոնում՝ նվիրված արտաքին քաղաքականությանը, որով նա հանդես է եկել Միացյալ Նահանգների Պետական դեպարտամենտում: Միայն որոշ մեջբերումներ կատարեմ նրա ելույթից. «Ես հստակ հասկանալ տվեցի նախագահ Պուտինին, ի տարբերություն իմ նախորդի, որ օրերը, երբ ԱՄՆ-ը կհանձնվի Ռուսաստանի ագրեսիվ գործողությունների առջև՝ միջամտություններ մեր ընտրություններին, կիբեռգրոհներ, իրենց քաղաքացիների թունավորումներ, անցել են: Մենք աներեր կստիպենք Ռուսաստանին վճարել (այդ գործողությունների համար) և կպաշտպանենք մեր կենսական շահերը»: Այնուհետև, միաբևեռ աշխարհակարգի սուվերենի նեոգաղութատիրական ավանդույթների ոգով ԱՄՆ նախագահը գործվալից հոգատարություն է ցուցաբերում Ռուսաստանի քաղաքացիների (իմա՝ ազդեցության գործակալների և վճարված գրանտակերների, որոնք այժմ ոչ միայն Ռուսաստանում, այլև մերձավոր արտասահմանում անվանվում են Նավալնու ճտեր) նկատմամբ: «Նավալնին, ինչպես և Ռուսաստանի բոլոր քաղաքացիները, իրավունքներ ունի ռուսաստանյան Սահմանադրությանը համապատասխան: Նա (Նավալնին – Ա. Գ.) դարձել է զոհ կոռուպցիան մերկացնելու պատճառով և պետք է անհապաղ ազատ արձակվի առանց որևէ պայմանի (ըստ երևույթին՝ նման բան ասելով նա հրամանատարական ծայն էր մշակում, ինչպես ռեժիսոր Վլադիմիր Ռոզովի «Սպաները» հուզիչ, փայլուն ֆիլմի տասնամյա հերոսը՝ զինվորական ուսումնարանի սան Իվան Տրոֆիմովը: Այս համեմատությամբ հանկարծ վիրավորած չլինեմ ավելի քան 50 միլիոն խորհրդային կինոդիտողների զգացմունքները, որոնք առանց հուզմունքի և արցունքների չէին կարողանում դիտել այս կինոնկարը, և որոնք հպարտության զգացում էին ապրում խորհրդային, ռուս սպաների կերպարների այսքան ճշմարիտ մատուցման համար): Կարծիքների արտահայտման ազատության և խաղաղ հավաքների ճնշման Ռուսաստանի ջանքերը խոր մտահոգություն են առաջացնում (Ջ. Բայդենին հասկանալ կարելի է, հատկապես սեփական քաղաքացիների նկատմամբ ս. թ. հունվարի 6-ին ամերիկյան իշխանությունների ցուցաբերած քնքուշ ու գորո-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

վագութիւն վերաբերմունքի ֆոնին, քաղաքացիներ, որոնք իրենց բողոքն էին հայտնում ամերիկյան դեմոկրատիայի տաճարում՝ Կապիտոլիումի շէնքում – Ա. Գ.) մեզ մոտ և միջազգային հանրությունում (ըստ երևույթին, Զ. Բայդենը նկատի ուներ Նիդեռլանդների, Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության, Մեծ Բրիտանիայի և այլ երկրների քաղաքացիներին – Ա. Գ.)», – նշեց ԱՄՆ նոր նախագահը:

Կարծում են, որ վերն ասվածից և Մոսկվայի դատական ատյանների կողմից սահմանադրորեն ստուգված համապատասխան որոշումների ընդունումից հետո չպետք է կասկածել, որ հավաքական Արևմուտքի ջանքերը կուղղվեն ռուսական պետականության հիմքերի պլանաչափ և համակարգային սասանմանը: Պետք է սպասել, որ հավաքական Արևմուտքի և նրա կործանարար ավանգարդի՝ գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների գործողությունների զինանոցում էլ ավելի կակտիվանան Ռուսաստանի Դաշնության սահմանների ողջ պարագծով անկայունության գոտի ստեղծելու ջանքերը: Ինչո՞ւ հիշատակեցի հավաքական Արևմուտքը: Դե, որովհետև այդ մասին բացահայտ իր ելույթում հայտարարեց Զ. Բայդենը. «Մենք չենք կարող դա միայնակ անել»: Դրան էլ նվիրված էին նրա առաջին հեռախոսագրույցները Ամերիկայի մերձավոր բարեկամ երկրների՝ Կանադայի, Մեքսիկայի, Մեծ Բրիտանիայի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Ճապոնիայի, Հարավային Կորեայի և Ավստրալիայի ղեկավարների, ինչպես նաև ՆԱՏՕ-ի հետ: «Որպեսզի վերափոխենք համագործակցության սովորությունները և վերականգնենք դեմոկրատական դաշինքների մկանները, որոնք աթոռֆիայի էին ենթարկվել քամահրանքի և չարաշահումների չորս տարիներից հետո»:

ԱՄՆ նախագահի ելույթը չէր կարող չառաջացնել Հայաստանի իշխանավորների գմայլանքը: Չէ՞ որ նախագահը նաև ասաց, որ հուշագիր կիրապարակի ողջ աշխարհում ԼԳԲՏ-հանրույթի պաշտպանության մասին:

Վերջապես Արևմուտքում հասկացան ու գնահատեցին Նիկոլ Վոլակիչի՝ Հայաստանի «ժողովարչապետի», ԼԳԲՏ-հանրույթի՝ իր իսկ իշխանության ազդեցիկ նեցուկներից մեկի նախանձախնդիր պաշտպանի կարեկից և դյուրաբեկ հոգին: Խորաթափանց է մեր Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրելին, որին ժողովուրդը քնքանքով Նիկոլ–դավաճան է անվանում: Եվ միանգամայն սպասելի էր, որ Զ. Բայդենի երդմնակալությունից հետո նկատելիորեն ակտիվացան արտասահմանից շրայլորեն ֆինանսավորվող ամեն տեսակ մերձքաղաքական անպետքությունները: Մեջբերումներ չեն կատարի սորոսյան թափափուկների զգվելի հողվածներից՝ ռուսաստանց նեխվածքը չտարածելու, և որ ավելի կարևոր է՝ Հայաստանում տեղեկատվական պատերազմի թափ հավաքող նոր ալիքի իսկական հեղինակներին մտորումների ինֆորմացիա չտալու համար: Հեռուստա- և ռադիոռեպորտաժների հրապարակումների բովանդակությունը վերլուծելիս՝ հստակ ուրվագծվում են ամենատարբեր լրատվամիջոցների (որոնց միավորում է միայն Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամից ու Արևմուտքի նման խափանարար կազմակերպություններից ֆինանսավորվելը) կողմից առա-

ջադրվող թիրախային դիրքորոշումները, դիցուք՝ հայ հասարակության պառակտումն էլ ավելի խորացնելու ձգտումը, ինչպես նաև նիկոլվովակիչյան ծախսու խառնամբոխի անթաքույց փորձերը՝ դեպի ինչ-որ արտաքին թշնամական ուժերի կողմը շեղելու Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքացիների ուշադրությունը այն փաստերից, որոնք մերկացնում են նրանց դավաճանական գործողությունները Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ժամանակ: Ավելին, նրանց չարամտությունն ու սրբապղծությունն այնտեղ են հասնում, որ տեղեկատվական դաշտ են նետվում ի սկզբանե ստոր մեղադրանքներ դաշնակցային և եղբայրական Ռուսաստանի հասցեին, որը, իբր, կարող էր թույլ չտալ, որ ադրբեջանա-թուրքական բազմները պատերազմ սկսեն Լեռնային Ղարաբաղի դեմ: Ընդ որում՝ խնամքով լռության են մատնվում ուղղակի նախագգուշացումները, մասնավորապես՝ ՀԱԿԿ գլխավոր քարտուղար Ստանիսլավ Չասի կողմից՝ արված մարտական գործողություններն սկսվելուց երկու ամիս առաջ: Այս ֆոնին արդեն չարժե խոսել ձեր խոնարհ ծառայի հողվածների մասին, հարգելի ընթերցող, որոնցում հստակ հիմնավորվում էր պատերազմի սանձազերծման անխուսափելիությունն Ադրբեջանի և Թուրքիայի կողմից: Չեմ կրկնի, քանի որ այդ մասին հանգամանալիորեն գրել են ս. թ. հունվարի 27-ին REGNUM տեղեկատվական գործակալությունում հրապարակված «Փաշինյանն իշխանությունում՝ անխուսափելի պատերազմ Կովկասում» հոդվածում: Այս համատեքստում միանգամայն սպասելի էր, որ Նիկոլ-դավաճանի կողմնակիցները ս. թ. փետրվարի 8-ին, «Իմ քայլը» խորհրդարանական խմբակցության հետ Նիկոլ Կովակիչի ս. թ. փետրվարի 7-ի հանդիպման արդյունքներով, հայտարարեցին այն մասին, որ ՀՀ-ում Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունների անցկացման հանրային պահանջ չկա, ինչի անցկացման օգտին մինչ այդ քանիցս հայտարարում էր ինքը՝ Փաշինյանը: Նշվել է նաև, որ խորհրդարանական մեծամասնությունը («Իմ քայլը» խմբակցությունը) շարունակում է աջակցել Նիկոլ-դավաճանի ավելի վաղ հրապարակած ճանապարհային քարտեզին, որը նա ներկայացրել էր Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ավարտից հետո և հաշվարկված է մինչև 2021 թ. հունիս Ղարաբաղյան պատերազմի հետևանքները վերացնելուն ուղղված միջոցառումների իրականացման համար: Այս առնչությամբ կցանկանայի մեջբերում կատարել այն հոդվածից, որը հրապարակվել է ս. թ. փետրվարի 8-ին ՀՀ-ում հակառուսական քարոզչության խոսափող հանդիսացող 1in.am ինտերնետ-պարբերականում՝ «Ռոբերտ Քոչարյանին ժամանա՞կ են տալիս, թե՞ մղում փակուղի» վերնագրով. «Միննույն ժամանակ հատկանշական է, որ «Իմ քայլից» եկած ազդակը հնչում է արտահերթ ընտրության մասին Ռոբերտ Քոչարյանի (ՀՀ երկրորդ նախագահ – *խմբ.*) հայտարարության, այսպես ասած՝ 17-ի «վեցյակի» (նկատի ունի 17 կուսակցությունների ընդդիմադիր շարժման մեջ մտնող վեց կուսակցությունները – *Ա. Գ.*) միջև այդ հարցի շուրջ հակասական և բուռն քննարկումների, ինչպես նաև Ռոբերտ Քոչարյանի՝ Մոսկվա այցի ֆոնին, որտեղից նա հայտարարեց մեծ քաղաքականություն

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

վերադարձի մասին՝ խորհրդարանի ընտրությանը մասնակցության և, այսպես ասած, երկրորդ բևեռի հեռանկարի համատեքստում: ... Սրան էլ զուգահեռ՝ «Իմ քայլի» և Փաշինյանի հանդիպման արձանագրումը, ըստ էության, հանգում է նրան, որ կառավարող ուժը արմատական ընդդիմությանը ստիպում է ավելի աշխույժ լինել փողոցում: Արդյո՞ք պատճառն այն է, որ անցնող երկու-երեք ամիսներին փողոցում այդ ընդդիմությունը չստացավ այնպիսի աջակցություն, որը թույլ կտար էապես փոխել քաղաքական վիճակը և, առավել ևս, պարտադրել վարչապետի հրաժարական»: Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ ասվածի մեջ բավական համոզիչ տրամաբանություն կա: Մի բան է միայն մտահոգում. իսկ ո՞րն է, ըստ էության, այս ռուսաստյաց ինտերնետ-պարբերականի շահը, ո՞րն է այստեղ լրտեսական կրքերի երկրորդ հատակը: Ավելին ասեմ, հողվածի հեղինակը (իսկ գուցե և հեղինակները), որն ստորագրում է «Արամ Ամատունի», մի շարք տարիներ աչքի է ընկնում նյութի մատուցման պրոֆեսիոնալիզմով: Այլ հարց է, թե ում են ծառայում այդ նյութերը, ինչը մեր պարագայում գաղտնիք չէ՝ ԱՄՆ ԿՀԿ-ին: Նա այնուհետև շարունակում է. «Եվ ըստ այդմ՝ կառավարող ուժը (նկատի ունի Ն. Փաշինյանի ղեկավարած «Քաղաքացիական պայմանագիրը» – Ա. Գ.) մղում է արմատական ընդդիմությանը մի դաշտ, որտեղ այն արդեն իսկ մատնվել է անհաջողության: Ըստ այդմ՝ մղում է ընտրությունից առաջ ավելի մաշվելու¹, թե՞ վերախմբավորվելու և ներքին տարածայնությունները կարգավորելու՝ ընտրական պրոցեսից առաջ, այն, այսպես ասած, երկբևեռ տրամաբանության հեռանկարի համատեքստում, որի մասին Ռոբերտ Քոչարյանն էր ակնարկել Ռուսաստանում «Սպուտնիկին» տված հարցազրույցում»:

Չեմ շարունակի վերլուծել հեղինակի այս մտավարժանքները, քանզի իմ վերլուծության օբյեկտիվության ու այն հնչեցնելու պարագայում Նիկոլ Վոլակիչի ուղեվարձերի մարտավարությունն անհապաղ կփոխվի: Միևնույն ժամանակ, աչքի է գարնում այն իրողությունը, որ, այսպես ասենք, ողջ ընդդիմադիր մամուլը, Facebook-ի անհատական էջերը տառացիորեն գերհագեցած են «Սպուտնիկին» Ռոբերտ Քոչարյանի տված հարցազրույցի մասին հրապարակումներով և ամեն տեսակ գովաբանական վերլուծություններով: Ոչ քաջատեղյակ ընթերցողների գիտակցության մեջ ցանկանում են մտցնել իբր անվերապահ ճշմարտությունն այն մասին, որ գալիք մարտերը ՀՀ քաղաքական դաշտում լինելու են Փաշինյանի և Քոչարյանի միջև՝ նրանց թիմերի հետ միասին: Սա չի կարող դուր չգալ Ռոբերտ Սեդրակովիչի կողմնակիցներին: Չէ՞ որ հեղաշրջումից հետո նրա զինակիցների կողմից վերահսկվող բոլոր լրատվամիջոցներն իրենց ամենօրյա քրտնաջան աշխատանքով փորձում էին հասնել հենց այն բանին, որ լռության մատնվեր իրենց հսկողության տակ չգտնվող ցանկացած քաղաքական գործչի ելույթ, որքան էլ որ նա ավելի կոշտ ընդդիմախոս լիներ Նիկոլ-դավաճանին, քան Ռոբերտ Սեդրակովիչը, մանավանդ զգալիորեն պակաս խոցելի ՀՀ իշխանությունների կողմից: Նրանց խնդիրը որքան պարզունակ, նույնքան էլ թշնամական էր հայոց պետականության շահերին: Դժբախտությունն այն է, որ նրանք անվե-

րապահորեն հավատում էին իրենց այս մարտավարության անայլընտրանքայնությանը, որը իշխանությունների կողմից վեր հանվելու պատճառով, ինչին անգամ նրանց մտավոր ողորմելիությունն էր բավականացնում, կարող է զրոյի հանգեցնել անգամ ամենաանհրաժեշտ, հայոց պետականության համար կենսականորեն կարևոր նախաձեռնություններն ու շարժումները, օրինակ՝ հանուն Միութենական պետության մեջ Հայաստանի մտնելու: Բայց ամենագլխավորը, իմ խորին համոզմամբ, այլ բան է, դիցուք. հայ հասարակության բոլոր առողջ քաղաքական ուժերի համախմբումը՝ ՀՀ-ում երրորդ քաղաքական բևեռի ձևավորման նպատակով, որն ի գործու կլինի ապաքինել հայ ժողովրդի դեռևս արնահոսող վերքերը: Ժողովուրդ, որը գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների համակարգային խափանարար աշխատանքի հետևանքով արհեստականորեն բաժանվեց «սևերի» ու «սպիտակների», հեղափոխականների ու ռևանշիստների, ինչն արդյունքում հանգեցրեց Ղարաբաղյան աղետին: Հարկ է ազնվորեն խորհել այն մասին, թե որքանով է բարոյական «սևերի» կարգին դասել, անկախ այն բանից, թե ով ում և ինչ կարգի է դասում, մեր այն քաղաքացիներին, որոնց ամուսինները, հայրերն ու զավակներն ընկան քաջերի մահով Ղարաբաղյան պատերազմի ռազմադաշտում: Եվ այս զգվելի հիշատակումն էլ հենց հողվածում հնարավոր գործողությունների մասին՝ «այսպես կոչված՝ երկբևեռ տրամաբանության (այսինքն՝ հայ հասարակության բաժանման նոր շրջափուլի) հեռանկարի համատեքստում» համահունչ է հայոց պետականության քանդման գաղափարախոսների ռազմավարությանը: Կարծում եմ, որ այս ֆոնին էլ, ըստ էության, պետք է դիտարկել «Ռոբերտ Քոչարյանին ժամանա՞կ են տալիս, թե՞ մղում փակուղի» հոդվածի էությունը (<https://ru.1in.am/1309141.html>): Համոզված եմ, որ այստեղ միանգամայն տեղին կլինի ընթերցողներին հիշեցնել Պարսից Աբեմենյան Ղարեհ I արքայի (մ. թ. ա. 522–486 թթ.) խոսքերը. «Հայերին անհնար է հաղթել, նրանց կարելի է բաժանել»: Իսկ եվրոպական ծագման թևավոր մտքերի սիրահարներին հիշեցնեք Գայոս Հուլիոս Կեսարի (մ. թ. ա. 100–44 թթ.) խոսքերը նույն թեմայի վերաբերյալ. «Երբ հայերը կանգնում են ուս ուսի տված և ձեռք ձեռքի բռնած՝ հողը ոտքի տակ տալով իրենց թմբուկների և ծիրանափողի (հայկական դուդուկ – Ա. Գ.) ձայների ներքո, ավելի շուտ իմ պալատի սյուները փոշի կդառնան, քան նրանց հնարավոր կլինի կանգնեցնել»:

Համաձայնեք, հարգելի ընթերցող, որ այս, անվիճելիորեն, պատմական անձնավորությունների մտքերը հատկապես արդիական են հնչում մեր օրերում: Թող ասածս չափից ավելի արմատական չթվա, բայց մեր օրերում հայ ազգի միավորումն ու համախմբումը հայոց պետության փրկությունն են: Այլընտրանքը նրա կործանումն է: Ընդ որում՝ խոսքը բնավ հայ ազգի համախմբման մասին չէ այս կամ այն անձի շուրջ: Քաղաքական «ռոբինհուդների» ժամանակը վաղուց պատմության գիրկն է անցել: Մեր օրերում վարվում է դաժան հիբրիդային պատերազմ մի կողմից՝ ԱՄՆ-ում նորից իշխանության եկած գլոբալիստների ու հավաքական Արևմուտքի և մյուս կողմից՝ արդա-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

րացի բազմաբևեռ աշխարհակարգի հաստատման կողմնակիցների միջև, որի իրականացման գործին լծվել են համաշխարհային մասշտաբի քաղաքական գործիչներ, որոնք հիմնալի հասկանում են գլոբալացման դարաշրջանի նոր մարտահրավերներն ու միջազգային անվտանգության սպառնալիքները: Խոսքն առաջին հերթին Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի մասին է, որն առաջին անգամ 12-ամյա ընդմիջումից հետո, ս. թ. հունվարի 27-ին (օնլայն ռեժիմով) հանդես եկավ Դավոսի Համաշխարհային տնտեսական համաժողովում: Մտորենք Ռուսաստանի նախագահի խոսքերի շուրջ. «Իրավիճակը կարող է զարգանալ անկանխատեսելի և անկառավարելի ձևով: Եթե, իհարկե, ոչինչ չծեռնարկվի այն բանի համար, որպեսզի դա տեղի չունենա: Մանավանդ որ հավանականություն կա բախվելու իսկական խզման հետ համաշխարհային զարգացման մեջ, որը կարող է հանգեցնել բոլորը բոլորի դեմ պայքարի»:

Վերջաբանի փոխարեն: Երբ հողվածն արդեն գրված էր, այն ինձ, այնուամենայնիվ, ինչ-որ բանում անավարտ թվաց, և միտքս եկավ ելույթներիցս մեկը ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովի 24-րդ ամենամյա խորհրդաժողովում, որը տեղի էր ունենում 2013 թ. հոկտեմբերի 13–15-ին Բուդվայում (Չեռնոգորիա): Նիստի օրակարգում կար և՛ Սիրիայի իրավիճակի, և՛ ԵԱՀԿ տարածքում ահաբեկչությանն ու տրանսազգային սպառնալիքներին դիմակայության հարցերի քննարկումը: Այդ նստաշրջանում ելույթներիցս մեկի ժամանակ ես ԵԱՀԿ ԽՎ գործընկերներիս արդարության և այն պարզ ճշմարտությանը համաձայնելու կոչ արեցի, որ եթե ազնվորեն, ապա 2013 թ. Խաղաղության Նոբելյան մրցանակը պետք է շնորհվեր Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինին՝ Սիրիայի կողմից քիմիական զենքի զինանոցը ոչնչացնելու նախաձեռնողին, այլ ոչ թե այդ զինաթափման մշտադիտարկումն իրականացնող ՄԱԿ «գործիքին»: Խոսքը Քիմիական զենքի արգելման կազմակերպության (ՔԶԱԿ) մասին է, միջազգային կազմակերպություն, որն ստեղծվել է 1997 թ. ապրիլի 29-ին ՄԱԿ աջակցությամբ և 2013 թ. պարգևատրվել Խաղաղության Նոբելյան մրցանակով: Մտաբերում եմ, որ ԵԱՀԿ ԽՎ իմ գործընկերներն առաջարկիս ընդհանուր առմամբ հավանություն տվեցին, քանի որ այդ առաջարկի դեմ ոչ մի ելույթ չինչեց: Հատկանշական է նաև, որ ՌԴ Դաշնային ժողովի պատվիրակությունը չէր մասնակցում այդ նստաշրջանին, ավելին՝ բոյկոտում էր այն ԵԱՀԿ ԽՎ-ում ՌԴ պատվիրակության անդամին՝ Դրիմի Հանրապետությունից Պետդումայի պատգամավորին վիզա չտրամադրելու պատճառով: Իսկ այս պատմությունը հիշեցի այն պատճառով, որ մեր ծայրահեղ տազնապալից օրերում ևս Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինը 2020 թ. նոյեմբերի 10-ին, բացառիկ քաղաքական կամք դրսևորելով, ստիպեց թուրք-ադրբեջանական արնատենչ հրոսակներին՝ սիրիական վարձկան-ահաբեկիչների հետ միասին, դադարեցնել պատերազմը Լեռնային Ղարաբաղում: Արցախի Հանրապետության բնակչությունը փրկվեց ցեղասպանությունից:

Կարծում եմ, որ բարի կամքի տեր մարդիկ Եվրոպայում, ԱՄՆ-ում, թե Կանադայում, ամենուրեք Երկիր մոլորակի վրա, ովքեր շատ թե քիչ տեղյակ են Հարավային Կովկասում, ինչպես նաև Ուկրաինայի արևելքում, ԴԺՀ-ում ու ԼԺՀ-ում, Մերձդնեստրում տեղի ունեցող իրադարձությունների մասին, հիանալի հասկանում են, որ Ռուսաստանի, ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի գործոնը գլոբալիստների կողմից հրահրվող մասշտաբային արյունահեղության կանխման երաշխիքն է: Եվ Վ.Վ. Պուտինի հետ է հարյուր հազարավոր քրիստոնյաների ու մուսուլմանների օրհնությունը, որոնք հիանալի հասկանում են, թե ով է իրականում Խաղաղության Նոբելյան մրցանակի արժանի ու անվերապահ թեկնածուն: Եվ ինչպես հողվածիս արձագանքներից մեկում գրել էր անվանի թերապևտ, մեր ընտանիքի մտերիմ, խելացի և միաժամանակ գեղեցիկ կինը, որն այժմ ապրում է այդ նույն Պոտոմակի ափերին՝ «Աստված Ձեր ծայնը լսի»: Դե ինչ, արդարության հաղթանակի հույսն անմահ է:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

ЧАС РАСПЛАТЫ ПРЕДАТЕЛЕЙ РОДИНЫ УЖЕ БЛИЗОК И НЕМИНУЕМ

Аннотация

Англосаксонские стратеги и их продажные стипендиаты армянского розлива в ходе второй Карабахской войны сознательно отстранили от руководства военными действиями армянских вооруженных сил генералов и офицеров, победно прошедших через горнило первой Карабахской войны (1992–1994 гг.). Они прекрасно понимали, что только так продажное, в результате госпереворота захватившее власть в Армении, предательское отребье сможет выполнить поручение, исходящее с берегов Потомака и Туманного Альбиона.

Прошло более трех месяцев после завершения второй Карабахской (сентября–ноября 2020 г.) войны. Войны, которая обернулась трагедией для сотен и сотен тысяч граждан Республики Армения (РА) и Республики Арцах (Нагорно-Карабахская Республика. – Ред.). Однако для значительной части наших граждан всё ещё остаётся много вопросов, на которые вразумительных, убедительных, а самое главное, исчерпывающих и честных ответов до недавнего времени так и не было озвучено. И вот 15–16 февраля т. г. чудом уцелевшая патриотическая телекомпания ArmNews выпустила в эфир интервью с третьим президентом РА, Героем Арцаха Сержем Азатовичем Саргсяном. Я не стану в подробностях анализировать отдельные высказывания Сержа Азатовича по самым острым вопросам минувших трёх лет николвоваевского лихолетья, отбросившего Армению на два–три десятилетия назад, подорвавшего дух нашего мужественного, трудолюбивого и честного народа, в значительной своей части угодившего в тщательно подготовленную стратегами цветных революций с берегов Потомака и Туманного Альбиона западню. Скажу лишь, что ответы на них третьего президента РА совершенно по-новому высветили многие события и факты, имевшее место как накануне, так и после государственного переворота в Армении апреля–мая 2018 года, дали возможность объективно проанализировать события минувших двух лет и девяти месяцев.

Ранее мне уже неоднократно приходилось в подробностях, даже в деталях описывать отдельные составляющие наработанных ранее в Грузии, Киргизии и Украине технологий цветных революций, которые в 2018 г. были использованы во время государственного переворота в РА. Здесь же напомним читателям весьма примечательную вещь, а именно: ещё в апреле 2018 года Никол Воваевич, себя любимый, при «штурме» Дома Радио в Ереване, да и во время других разного рода акций не раз и не два самым подлым образом использовал в качестве своеобразного живого щита старшекласников общеобразовательных школ Еревана, особенно во время несанкционированных митингов и шествий с перекрытием улиц в центре города. Уважаемые читатели, несомненно, помнят акции протеста в защиту скандального блогера Алексея Навального, известного также как «берлинский пациент», когда уже в наши дни его кукловоды, которые, судя по их омерзительным рекомендациям «берлинскому пациенту», повторили те же самые технологии теперь уже в Москве и других городах России 23 и 31 января т. г., когда во время разного рода шествий и митингов в качестве живого щита также использовали школьников. На то были основания, ведь в апреле 2018 года эта практика была успешно апробирована в Армении. Что это, уважаемый читатель, случайное совпадение? Безусловно, нет! Анализ событий последних лет приводит к вполне определенному выводу: против России и, в нашем случае, против Республики Армения действует единый центр, скажем так, спецслужб коллективного Запада, целью которого является, с одной стороны, создание зоны нестабильности не только в самой Российской Федерации, но и по всему периметру границ РФ – будь то в Белоруссии, Донцке и Луганске, а ранее и в Республике Крым, ну и на Южном Кавказе – в Армении и Нагорном Карабахе. Но обо всем этом по порядку. Что же касается создания зоны нестабильности в приграничных с Россией странах Центральной Азии, то это тема отдельного анализа.

Вспомним, уважаемый читатель, события, имевшие место в регионе Южного Кавказа после госпереворота в Армении.

Так, приведу выдержку из поздравления президента США Дональда Трампа, направленного Ильхаму Алиеву в связи со 100-летием Азербайджанской Демократической Республики 24 мая 2018 года, которое было выложено на официальном сайте президента Азербайджана. «Наше сотрудничество в экономической области, продолжавшееся на протяжении многих лет, в этом году, как невероятное достижение, достигло своего пика в области транспортировки посредством Южного газового коридора, который обеспечит необходимую энергетическую безопасность Европы ... Предстоящие месяцы создадут возможности для решения нагорно-карабахского конфликта (напомним читателям, что к моменту поздравления в РА уже был совершён госпереворот. – А. Г.), а это создаст ещё более лучшие условия для сотрудничества между США и Азербайджаном (видать, сам

факт существования Нагорно-Карабахской Республики уж больно мешал сотрудничеству США и Азербайджана. – А. Г.). Соединенные Штаты, как сопредседатель Минской группы ОБСЕ, искренне желают сотрудничества с вами для устойчивого решения этого конфликта мирным путем», – подчеркнул в поздравительном послании Дональд Трамп. Вспомним и другое. Так, как передает ТАСС, 24 октября 2018 г. помощник президента США по национальной безопасности Джон Болтон на пресс-конференции в Баку по итогам визита в Азербайджан заявил: «Урегулирование Карабахского конфликта имеет очень важное, стратегическое значение для нас. Мы понимаем, что разрешение Карабахского конфликта важно не только для Азербайджана и Армении, но и может повлиять на ситуацию в мире (вдумайтесь, уважаемый читатель, «повлиять на ситуацию в мире». – А. Г.) ... Я благодарен президенту Алиеву за то, что он поделился со мной своим взглядом на перспективы урегулирования этого конфликта, – кроме того, Болтон сообщил, что в четверг посетит Ереван, где собирается прояснить взгляды руководства Армении на урегулирование конфликта» (<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/514079>). А уже в Ереване всё тот же неугомонный Джон Болтон сказал: «Решение карабахской проблемы – кратчайший путь для уменьшения внешнего давления на Армению (не приходится сомневаться, что внешнее давление на Армению осуществлялось именно со стороны США и их показного строптивного союзника по НАТО, Турции. – А. Г.)». Тогда же он добавил, что если на предстоящих в декабре (2018 г.) досрочных парламентских выборах поддерживающая и. о. премьера (Никола Воваевича, ласково именуемого в народе Николом–предателем) политическая сила получит «сильный мандат», то это позволит главе правительства пойти на решительные шаги, в частности, приложить усилия по решению карабахской проблемы. Так вот, уважаемый читатель, эти заокеанские светочи демократии, в поте лица борющиеся за соблюдение прав человека, как-то не заметили, что роспуск Национального Собрания (НС) РА VI созыва был незаконным. После государственного переворота николаболтоноугодные решения в НС РА, приведшие к роспуску парламента, принимались в обстановке психологического террора со стороны улицы, тысяч и тысяч митингующих, буквально осаждавших здание парламента Армении. Уже не приходится говорить об угрозах в адрес депутатов из фракции Республиканской партии Армении, имеющей большинство в НС РА. Естественно, что в авангарде митингующих были всевозможные «труженики» из более чем 50 организаций, финансируемых фондом Сороса «Открытое общество – Армения», последователи тоталитарной религиозной секты «Слово жизни», ну и милые сердцу Никола и его властной камарильи активисты из ЛГБТ-сообщества. А теперь, уважаемый читатель, ещё и еще раз задумаемся над словами Болтона о том, что «урегулирование Карабахского конфликта имеет

очень важное, стратегическое значение для нас ... важно не только для Азербайджана и Армении, но и может повлиять на ситуацию в мире». Не надо быть семи пядей во лбу, чтобы не понять ту непреложную истину, что именно третий президент РА Серж Азатович Саргсян был тем государственным деятелем, который, руководствуясь исключительно интересами двух армянских государств, препятствовал реализации столь вождельных для США действий, которые могут «повлиять на ситуацию в мире», естественно, в нужном США направлении. И лишь после государственного переворота в мае-апреле 2018 года и привода к власти Никола Пашиняна для закордонных стратегов цветных революций открылись новые горизонты с перспективой выдавливания России из региона Южного Кавказа. Причем заметим, что попытки государственного переворота вынашивались коллективным Западом аж с 2008 года и провалились 1 марта благодаря решительным действиям второго президента РА Роберта Седраковича Кочаряна, Михаила Арутюняна, Сейрана Оганяна, Юрия Хачатурова и многих других патриотов, которые, выполняя свой конституционный долг, смогли уберечь Армению от сползания в широкомасштабную кровопролитную гражданскую войну. И следовало ожидать, что в отместку за исполнение ими своего конституционного долга захватившие власть антинациональные силы РА сфабриковали уголовные дела против них и уже третий год подвергают патриотов Армении судебному преследованию.

Здесь считаю важным заметить, что 2008–2009 годы президентства Сержа Саргсяна были крайне напряжёнными, так как следовало сделать всё возможное, чтобы успокоить армянское общество от имевших место ранее потрясений. Напомним читателям, что после президентских выборов 19 февраля 2008 года в Армении сторонники кандидата в президенты и первого президента Армении Левона Тер-Петросяна, несогласные с итогами выборов, на протяжении десяти дней в Ереване проводили протестные акции, которые из-за циничных подстрекательских призывов Никола Пашиняна переросли в столкновения митингующих с органами правопорядка, во время которых погибло 8 демонстрантов и 2 полицейских, было госпитализировано 33 сотрудника полиции, а общее количество обратившихся в больницу граждан составило около 230 человек. Так вот новоявленный поп Гапон, лично известный как Никол Пашинян, выражаясь литературным языком, после провоцированного кровопролития с потрохами слинял. Или, как свое бегство он же характеризовал, ушёл в подполье. Причём самое интересное в том, что Служба национальной безопасности РА изначально знала место нахождения сего субъекта, но не изолировала его, чтобы тщательно разобраться в его связях, особенно в связях из-за бугра. Причём об этом знал и сам провокатор, но специально не прерывал своих связей с внешним миром, чтобы негласно сдать своих подельников по мятежу 1 марта 2008 года. Завершив свою мерзкую предательскую миссию, Никол

Воваевич, себя любимый, явился в Прокуратуру РА с повинной, далее был осуждён на 7 лет по обвинению в организации массовых беспорядков и спустя один год и 5 месяцев вышел на свободу по амнистии в честь 20-летия независимости Армении. Не могли же власти амнистировать его за выдачу полиции и органам безопасности своих поделщиков по мятежу. Здесь уже не приходится говорить о раскрытии фактов, благодаря которым были высечены инограждане, особенно трепетно относящиеся к углублению демократии, укреплению гражданского общества, соблюдению прав человека и прочей пропагандистской ерунды коллективного Запада, выражаясь проще – к провоцированию массовых беспорядков. Инограждан, вся деятельность которых была призвана оболванивать широкие массы жаждущих демократии неискующих масс с последующим их выводом на улицу. Сложность внутривнутриполитической обстановки в Армении, обусловленная событиями 1 марта 2008 года, усугубилась и резко обозначившимся мировым финансовым кризисом 2008 года. Напомним читателям, что спад экономики еврозоны закончился во втором квартале 2009 г., однако в 2011 году в еврозоне началась вторая рецессия, продолжавшаяся до 2013 года. Не лучше обстояли дела в экономике и в союзнической России. Так, согласно данным, обнаруженным Федеральной службой государственной статистики РФ (Росстатом) 23 января 2009 года, в декабре 2008 г. падение промышленного производства в России достигло 10,3% по отношению к декабрю 2007 г. Эти данные, уважаемый читатель, я привожу далеко не случайно, так как экономика Армении и её финансы в немалой степени зависят от экономики и финансов Евросоюза (ЕС) и особенно от состояния экономики и финансов Российской Федерации. Для подтверждения сказанного приведу лишь некоторые статистические данные.

Так, в январе–декабре 2007 года чистый приток денежных средств (по банковской линии) физическим лицам РА составил \$1 млрд 58 млн 310 тысяч, в том числе из России – \$949 млн 92 тысяч, или 89,7% (Справочник ЦБ РА, январь 2008 г., стр. 36). Для сравнения: в январе–декабре 2008 года чистый приток денежных средств (по банковской линии) физическим лицам РА составил \$1 млрд 393 млн 67 тысяч, в том числе из России – \$1 млрд 248 млн 307 тысяч или 89,6% от всего чистого притока денежных средств в РА (Справочник ЦБ РА, январь 2009 г., стр. 28). А уже в 2009 году чистый приток денежных средств (по банковской линии) физическим лицам РА составил \$823 млн 306 тысяч, в том числе из России \$759 млн 899 тысяч, или 92,3% (Справочник ЦБ РА, январь 2010 г., стр. 38). При этом заметим также, что в январе–декабре 2007 года во внешнеторговом балансе РА удельный вес стран ЕС составлял 38,4%, стран СНГ – 32,4%, России – 20,9%, в 2008 году, соответственно, ЕС – 35,3%, стран СНГ – 30,0%, России – 19,5% (Национальный статистический комитет РА, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–декабре

2008 г.», стр. 114). По итогам 2009 г. на долю ЕС приходилось 30,3% внешнеторгового оборота РА, на страны СНГ – 29,6%, на долю России – 22,5% (Национальный статистический комитет РА, «Социально-экономическое положение Республики Армения в январе–декабре 2009 г.», стр. 113). Отметим также, что объем внешней торговли РА в 2007 году составил \$4 млрд 439 млн 243,6 тысяч, в 2008 г., соответственно, \$5 млрд 483 млн 290,8 тысяч, в 2009 г. – \$4 млрд 1 млн 944,5 тысяч. Думается, что вышеприведенные показатели весьма красноречиво характеризуют степень зависимости экономики и финансов Республики Армения от стран ЕС и России, что и обусловило спад ВВП Армении в 2009 году на 14,1%.

Я столь подробно привёл эти показатели с тем, чтобы показать всю сложность положения, складывающегося в Армении в первые годы президентства Сержа Саргсяна. Страна постепенно стала выходить из кризиса. Чтобы как-то сменить «гнев» на «милость» поборников демократии и прав человека стран коллективного Запада, Армения 7 мая 2009 года после принятия в Праге совместной декларации по вопросам «Восточного партнёрства» стала членом этого проекта Европейского Союза с пятью странами бывшего СССР: Азербайджаном, Белоруссией, Грузией, Молдавией и Украиной. Напомним читателям, что в Пражской декларации подчеркивалось, что главной целью этой новой инициативы было заявлено «Создание необходимых условий для укрепления политической и экономической интеграции между Европейским Союзом и заинтересованными странами-партнерами путём содействия политическим и социально-экономическим реформам в странах-участницах «Восточного партнёрства»». Деятельное участие Армении в «Восточном партнёрстве» во многом снизило критику в адрес руководства РА со стороны разного рода международных правозащитных организаций, позиционирующих себя в качестве таких надсмотрщиков за соблюдением демократии и прав человека в Армении. Между тем уже с начала 2012 года в Армении стартовала кампания по выборам в Национальное Собрание РА V созыва, по итогам которой Республиканская партия Армении, руководимая третьим президентом РА Сержем Саргсяном, составила большинство в НС РА с 69 депутатскими мандатами из 131 депутатского места. В декабре 2012 года стартовали также и очередные президентские выборы, по итогам которых (с 58,64% голосов) президентом РА был переизбран Серж Азатович Саргсян. По сложившейся в Армении традиции, занявший второе место в выборах президента РА Раффи Ричардович Ованнисян (уроженец г. Фрезно, США) с 36,75% голосов избирателей выразил свое несогласие с итогами выборов. Несогласные с итогами выборов его избиратели также вышли на протестные акции, митинги и демонстрации, в основном в Ереване. Власти Армении, уже извлекая горькие уроки из кровавых событий 1 марта 2008 года, действовали куда осмотрительнее. И благодаря совер-

шенно неординарным способностям начальника Полиции РА, генерал-лейтенанта Владимира Сергеевича Гаспаряна, сочетающего в себе строгую приверженность следованию букве закона с искренностью и доброжелательным отношением к участникам акций протеста, сумел предотвратить тщательно подготовленные всё теми же стратегами цветных революций провокации.

Читатель вполне резонно может задаться вопросом: а как обстояли дела на карабахском фронте? Не буду пересказывать до мелочей выверенные оценки на эту тему, данные Сержем Саргсяном в своем недавнем интервью, а всего лишь замечу, что в Нагорном Карабахе и вокруг него было относительно спокойно. Однако это устраивало далеко не всех. Тем более что ещё в 2011 году президент РА дал своё согласие на подписание Казанского документа. Напомним читателям, что в июне 2011 года на встрече президентов России, Армении и Азербайджана – Дмитрия Анатольевича Медведева, Сержа Азатовича Саргсяна и Ильхама Гейдаровича Алиева в Казани было объявлено, что 5 марта того же года в Сочи был представлен обновленный вариант Мадридских принципов по урегулированию Нагорно-карабахского конфликта, который устно был согласован между сторонами конфликта. Весьма симптоматично, что после телеинтервью вся николвоваевская шайка-лейка ополчилась против Сержа Саргсяна за то, что он ещё в 2011 году якобы был готов на сдачу территорий вокруг Нагорного Карабаха в обмен на ничего. Естественно, что при этом холуями Пашиняна извращалась суть проекта Казанского договора. Поэтому считаю важным привести отдельные выдержки из текста договора, где должны были стоять подписи президентов Азербайджана и Армении.

«Территории. Все прилегающие к Нагорному Карабаху азербайджанские территории, находящиеся под контролем Армении, возвращаются под контроль Азербайджана. Детали возвращения стороны согласуют в соответствии с Мирным соглашением. На первом этапе возвращаются Агдамский, Физулинский, Джебраильский, Зангеланский и Кубатлинский районы. Позднее возвращается Кельбаджарский район и не коридорный участок Лачинского района ... Внутренним перемещенным лицам в Азербайджане разрешается вернуться в Кельбаджарский регион через пять лет после вступления в силу Мирного соглашения. Территории Лачинского района, находящиеся вне коридора, соединяющего Армению и Нагорный Карабах, возвращаются под контроль Азербайджана после вступления в силу Мирного соглашения ... Гарантии безопасности. После вывода армянских сил, контролирующих азербайджанские районы, там размещаются миротворческие силы – с целью обеспечения наблюдения за безопасностью и демилитаризацией. Миротворческие силы формируют государства на добровольной основе. Выбор миротворцев осуществляется по взаимному согласию сторон. Каждая сторона имеет право вето на выбор другой стороны

(то есть в случае требования со стороны Азербайджана о привлечении миротворческих сил Турции Арменией было бы наложено вето. – А. Г.) ... Промежуточный статус Нагорного Карабаха. До определения правового статуса Нагорный Карабах получает промежуточный статус, который предоставляет его жителям определенные права и привилегии. Они будут изложены в Мирном соглашении, в частности: жители Нагорного Карабаха получают право защищать и контролировать социальную и экономическую жизнь и безопасность в демократическом обществе. Соблюдаются права и основные свободы жителей Нагорного Карабаха. Народ Нагорного Карабаха, с целью управления Нагорным Карабахом в промежуточный период, имеет право выбирать органы власти, которые осуществляют законодательную и исполнительную власть во внутренних вопросах Нагорного Карабаха. Для осуществления правосудия Нагорный Карабах имеет право создавать суды. Официальные должностные лица Нагорного Карабаха будут наделены полномочиями устанавливать внешние контакты в сферах, которые устанавливаются Мирным соглашением ... Нагорный Карабах имеет право на получение финансовой помощи от зарубежных стран и международных организаций при условии, что такая помощь предоставляется для защиты прав человека, мирного экономического и демократического развития, культурных и торговых связей или удовлетворения основных гуманитарных потребностей ... Свободное волеизъявление. Окончательный правовой статус Нагорного Карабаха определяется путем свободного волеизъявления населения Нагорного Карабаха. Условия и детали голосования согласовываются сторонами на будущих переговорах. Под населением Нагорного Карабаха подразумевается национальное соотношение всех народов, проживавших в НКАО в 1988 году, в таких этнических пропорциях, каковые были до начала конфликта. Во время голосования ограничений в оформлении вопроса или вопросов будущего статуса не будет и может допускать возможность каждого статуса» (<https://news-arium.org/2019/06/10/>). Я специально столь подробно изложил выдержки из текста Казанского договора, чтобы упрекнуть разного рода ура-патриотов Армении, которые в 2011—2017 гг. клеветали на третьего президента РА, обвиняли чуть ли не в предательстве национальных интересов двух армянских государств – Республики Армения и Нагорно-Карабахской Республики. Уже в те годы ядовитые корни популизма, а скорее политического авантюризма, втраивались в сознание самых разных слоёв населения двух армянских государств, а президент Серж Саргсян с достоинством, присущим подлинному государственному деятелю, нёс свой крест. Как тут не вспомнить высказывание одного из ярчайших политиков XX столетия сэра Уинстона Леонарда Спенсер-Черчилля, который говорил: «Отличие государственного деятеля от политика в том, что политик ориентируется на следующие выборы, а государственный деятель – на следующие поколения». Напомним читателям,

что президент Алиев отказался подписывать Казанский договор. В таких условиях, естественно, друзьям и союзникам Азербайджана, в первую очередь в лице члена НАТО Турции, было бы очень трудно оказывать на Армению «внешнее давление», о чём в дальнейшем упоминал Джон Болтон. Тем более что ещё в 2009 году, президент РА Серж Саргсян проявил как политическую прозорливость, так и волю, санкционировав министра иностранных дел РА Э. Налбандяна в Цюрихе (Швейцария) парафировать два документа: «Протокол об установлении дипломатических отношений» и «Протокол о развитии двусторонних отношений». Заметим, что этот беспрецедентный шаг армянской стороны вызвал ожесточённую критику особенно в армянской Диаспоре США, Франции, стран Арабского Востока, которые в своём подавляющем большинстве были потомками беженцев, чудом уцелевших от Геноцида армян 1915–1923 гг. в Османский империи. Ещё тогда (2009 г.) Серж Саргсян сознательно взял эту инициативу и этот удар на себя. Напомним читателям, что стратегический союзник Турции – Азербайджан – тогда громогласно обвинил Турцию в предательстве братских интересов: Анкара обещала Баку абсолютную поддержку в карабахском вопросе до его разрешения, но вдруг парафировала Цюрихские протоколы. Ратификация протоколов в турецком парламенте стала тормозиться и вскоре Великое национальное собрание (парламент) Турции объявило об отказе от ратификации Цюрихских протоколов. Между тем президент С. Саргсян лишь спустя 9 лет, 1 марта 2018 года подписал указ об аннулировании армяно-турецких протоколов. Внешнеполитические инициативы профессионального тандема Серж Саргсян – Эдвард Налбандян (министр иностранных дел РА с апреля 2008 года по май 2018-го) позволили в 2008–2014 годах свести на нет любое возможное существенное внешнее давление со стороны союзников турецко-азербайджанского тандема на Армению, особенно из числа стран-членов НАТО, уже тогда вынашивающих идею создания Южного газотранспортного коридора (сокращенно «Набукко»), включающего Южнокавказский газопровод (Баку–Тбилиси–Эрзерум), турецкий Трансанатолийский газопровод (TANAP) и Трансадриатический газопровод (TAP) с направлением газа в Южную Европу. Напомним читателям, что основная цель этого проекта – под лозунгами повышения безопасности поставок газа в Европу добиться сокращения доли России, как поставщика газа на газовом рынке Европы. Конечная же цель турецких и англосаксонских стратегов оставалась неизменной – выдвливание России из региона Южного Кавказа.

Однако, по «случайному совпадению», после подписания Арменией 10 октября 2014 г. «Договора о Евразийском экономическом союзе от 29 мая 2014 года» отношения отдельных стран коллективного Запада к Армении стали постепенно, мягко выражаясь, охлаждаться. Напомним читателям, что ещё в 2013 году официальный Ереван отказался от подписания «Сог-

лашения об ассоциации с ЕС» (впоследствии, 24 ноября 2017 г., РА подписала с Евросоюзом «Соглашение о всеобъемлющем и расширенном партнёрстве»). И здесь, как нельзя кстати, подвернулся (как в известном русском идиоматическом выражении «рояль в кустах», означающем явно заранее подготовленную акцию, представляемую её организаторами как случайность), удобный повод для расшатывания положения в Ереване и других городах РА. Так, летом 2015 года «спонтанно» разразилось движение «Электрик Ереван», как его называли западные СМИ, а в Армении за ним прикрепились название «Нет грабежу!». Протестующие выдвинули требование о понижении тарифной ставки на электроэнергию. Но это была лишь вершина тщательно подготовленной первой масштабной антироссийской акции. Да-да, уважаемый читатель, антироссийской акции. Чтобы не быть голословным, приведу некоторые выдержки из статьи «Протестное движение «Электрик Ереван» и его последствия», опубликованной 12 февраля 2016 г. на сайте <https://echo.msk.ru/blog/ponarseurasia/1711514-echo/>. Так, автор статьи Нона Шахназарян из Института археологии и этнографии НАН РА пишет: «Невзирая на то, что протестное движение быстро пошло на спад, оно тем не менее оказало серьёзное влияние на дальнейший ход событий в республике. В начале правительство ответило на требования народа, согласившись субсидировать повышенную тарифную разницу из государственного бюджета. Однако выявление того факта, что правительство оказалось бессильным сохранить прежние цены, с новой силой обнажило степень плачевности состояния, в котором находится энергетический сектор страны, а впрочем, равно как и подчинённая российским интересам экономика Армении в целом ... Костяк движения составляли молодые люди, большинство из которых родились после Карабахского движения 1988 г. Наблюдателям протестов бросался в глаза возраст протестующих – молодые люди в возрасте 17–35 лет, представители нарождающегося среднего класса: айтишники-электронщики, маркетинговые менеджеры, студенты, предприниматели и НПО-активисты. Эти люди имели доход, который легко мог бы покрыть повышенный тариф, но их действия несли в себе нечто большее, некий заряд гражданской активности *per se*». В переводе на бытовой язык – уже тогда технологи цветных революций обкатывали возможные сценарии государственного переворота. Видится мне, что, подпав под руководство Армении «Соглашение об ассоциации с ЕС», а не Договор о присоединении РА к Договору о ЕАЭС, события в Армении развивались бы совершенно по другому сценарию. Далее в статье Н. Шахназарян читаем: «На протяжении последних десятилетий ключевые сектора армянской экономики были отданы на откуп иностранным инвесторам, в значительной мере – российским компаниям (сокрушается автор, можно подумать, что “General Electric” или “Westinghouse Electric” стояли в очереди на приватизацию Электрических

сетей Армении, остро нуждающихся в крупных инвестициях для их безопасного функционирования. — А. Г.) ... Критика демонстрантами цепочки, когда российская компания давит на Москву (имеется в виду РАО «Электрические сети Армении». — А. Г.), которая «прессует» власть Армении, и последняя жмёт на своих граждан — несёт в себе, таким образом, антиколониальный заряд. Фактически это может означать, что армянская экономика напрямую управляется из Москвы ... В конце концов. Однако возникло более изящное решение проблемы. In the end, however, a more refined solution emerged (автор статьи специально переходит на английский, прекрасно зная, что братва с окрестностей кинотеатра «Наири» г. Еревана, являясь постоянными слушателями радио «Эхо Москвы», прекрасно владеет английским и с удовлетворением восприняла, что «в конце концов появилось более изысканное решение». — А. Г.). Независимый аудит Электрических сетей Армении, выполненный компаниями Делойт и Туш (Deloitte and Touch), пришёл к заключению, что повышение тарифов на электроэнергию было на самом деле оправданным». Я специально столь подробно привёл выдержки из этой статьи, потому что в ней чётко прослеживается одна мысль, а именно: абсолютно неважно, насколько объективны требования протестующих, важно то, что благодаря технологиям цветных революций можно даже и без особых весомых на то причин вывести на улицу десятки и десятки тысяч протестующих, особенно из числа молодёжи. Дальше — больше. Внешнее давление на Армению продолжалось и приобрело кровавые очертания. Азербайджан при непосредственном подстрекательстве члена НАТО Турции 1 апреля 2016 года начал масштабные военные действия против Республики Арцах. И лишь благодаря жесткой позиции Генерального штаба Министерства обороны России так называемая четырёхдневная Апрельская война 2016 года была в зародыше задушена. Однако спецслужбы англосаксов на этом не остановились. Уже в июле 2016 г. вооружённая группа «Сасна црер» («Сасунские храбрецы») захватили полк патрульно-постовой службы полиции в Ереване. В ходе этих событий погибли трое правоохранителей, ещё 6 получили ранения. 31 июля главари «Сасна црер» сдались властям, добровольно сложив оружие. Мне уже приходилось об этом писать, поэтому напомним читателям лишь заглавие статьи, опубликованной на сайте интернет-портала «ОКО ПЛАНЕТЫ», «Мятеж в Ереване нейтрализован на горе Западу. Об антироссийских «ушах» протестов в Армении», которое как нельзя ёмко характеризует суть событий, происходящих в июле 2016 года в Ереване. Наш антигерой, он же Никол-предатель, ещё тогда хотел втиснуться и оседлать опять-таки щедро профинансированные из-за бугра митинги в поддержку сасунских «правдоборцев», или, в переводе на литературный язык, террористов, но оставшиеся на свободе члены этой организации, они же организаторы митингов, наверно, за все время своих противозаконных дей-

ствий приняли одно правильное решение, указав Николу Воваевичу единственно подходящее для него место – мусорный бак. Видать, звёздный час сего антинационального перевёртыша к тому времени ещё не настал. Далее напомним читателям, что 2 апреля 2017 года состоялись выборы в Национальное Собрание РА VI созыва, и по итогам этих выборов представитель наблюдательской миссии ОБСЕ Эльвира Дробински (Германия) заявила, что парламентские выборы прошли в Армении без существенных нарушений. А глава миссии наблюдателей от СНГ, председатель Исполнительного комитета СНГ Сергей Лебедев заявил, что парламентские выборы в Армении были свободными, прозрачными и открытыми. Итоги выборов не обжаловали как политические силы, прошедшие в НС РА, так и те, которые не преодолели 5% барьер голосов избирателей, необходимый для вхождения в парламент. По итогам выборов, предвыборный блок «Елк» («Выход») с Николом Пашиняном, набрав 7,77% голосов избирателей, получил 9 депутатских мандатов.

Уважаемый читатель, я не стану в очередной раз в деталях описывать события, которые последовали за этим, а напомним лишь, что спустя год премьер-министр Армении Серж Саргсян 23 апреля 2018 года подал в отставку. Глава кабинета министров покинул занимаемую должность спустя неделю после того, как был избран парламентом на этот пост. Временным исполняющим обязанности главы правительства был назначен первый вице-премьер РА Карен Карапетян. В распространенном 23 апреля 2018 г. пресс-службой правительства РА заявлении, с которым Серж Азатович Саргсян обратился к гражданам Армении, отмечалось: «Обращаюсь к вам в последний раз как глава государства. Никол Пашинян (в те дни лидер протестующих. – А. Г.) был прав. Я был не прав. Создававшаяся ситуация имеет несколько решений, но я не пойду ни на одно из них. Это не моё. Я покидаю должность премьер-министра и главы Армении. Уличное движение выступает против моего пребывания на посту. Я выполняю ваше требование. Мира, гармонии и толерантности всем нам. Благодарю вас». Напомним читателям, что пресс-секретарь президента Российской Федерации Дмитрий Песков 25 апреля 2018 г. прокомментировал ситуацию с протестными акциями в Армении. «Надеемся, что наши армянские друзья смогут урегулировать эту ситуацию и выйти на устойчивую конструкцию и на консенсусное решение уже в ближайшее время», – заявил Дмитрий Песков. Его слова приводит ТАСС. Песков добавил также, что власти России продолжают следить за ситуацией. А теперь, уважаемый читатель, приведу две выдержки из поздравительных посланий президента США Дональда Трампа Николу Пашиняну от 16 мая 2018 года. Как сообщило РИА Новости, в послании Трамп отметил: «Поздравляю с вашим избранием. Ожидаю совместной работы с вами во многих сферах, представляющих обоюдный интерес, включая развитие торговых связей, укрепление

демократических институтов и региональной безопасности». В сообщении также указывалось, что, по словам Трампа, развитию отношений могут способствовать прогресс в борьбе с коррупцией, консолидация политических партий и мирное урегулирование Нагорно-карабахского конфликта. Спустя 8 месяцев президент США 19 января 2019 г. вновь направил поздравительное письмо Николу Пашиняну в связи с его назначением на пост премьер-министра РА. «Уважаемый господин премьер-министр, поздравляю Вас с назначением на пост главы правительства и с успехом Вашего блока на парламентских выборах в декабре 2018 года (президент США, несомненно, был в курсе, что успех блока – есть успех фонда Сороса «Открытое общество – Армения», а также успех щедро финансируемых из-за бугра тоталитарных религиозных сект и покровительствуемых спецслужбами активистов ЛГБТ-сообщества. – А. Г.). США поддерживают процветающую, демократическую (то обстоятельство, что блок Пашиняна получил большинство в парламенте РА на выборах, последовавших после антиконституционного роспуска Национального Собрания РА VI созыва, так это не в счёт. – А. Г.) и живущую в мире с соседями Армению (видимо, Трамп имел в виду Турцию и Азербайджан. – А. Г.). Вместе мы сможем добиться прогресса в наших усилиях по углублению торгово-экономических связей, в борьбе за укрепление международной безопасности (предположительно, с вводом вооруженных сил члена НАТО Турции в зону Нагорно-карабахского конфликта. – А. Г.), а также с коррупцией». Президент США и в этом поздравительном послании выразил надежду на то, что этой работе будет способствовать мирное урегулирование конфликта в Нагорном Карабахе.

Надеюсь, что уважаемый читатель обратил внимание на повторяющуюся в этих поздравительных посланиях президента США мысль о том, что мирное урегулирование Нагорно-карабахского конфликта, естественно, по американским представлениям, является главным условием углубления торгово-экономических связей и т. д., и т. п. Причём на практике мирное урегулирование Нагорно-карабахского конфликта по-американски, не приходится сомневаться, предполагало и имело своей конечной целью выдавливание России из Армении и Южного Кавказа в целом. Американская сторона ясно понимала, что именно достижение этой цели в условиях премьерства Сержа Саргсяна – неосуществимая затея. И уже, следуя наезженной технологии, опробованной в Грузии в ходе «Революции роз», в Киргизии во время «Тюльпановой революции» и Евромайдана на Украине, была применена тактика провоцирования гражданских столкновений, которая неизбежно привела бы к кровопролитию, или рассматривала, как запасной вариант, «эволюционное» создание в РА предпосылок для постепенного сворачивания российско-армянского военно-политического союза с последующим выводом 102-й военной базы из Гюмри, четырёх

пограничных отрядов ФСБ России в Армении и вывода военно-воздушной базы России из аэропорта «Эребуни». Естественно, ни один из этих вариантов никоим образом не мог быть принят третьим президентом Армении Сержем Саргсяном.

Призадумавшись, уважаемый читатель, над словами третьего президента РА, сказанными в интервью телеканалу ArmNews: «Сложившиеся геополитические реалии и убеждение, что смена главного переговорщика (на переговорах по Нагорно-карабахскому урегулированию. – А. Г.) может негативно повлиять на процесс по урегулированию и привести к роковым для страны последствиям, привели к тому, что я согласился стать премьером. И никто не мог прогнозировать, что движение (протестное движение, руководимое Николом Пашиняном, направляемое спецслужбами англосаксов, которые и поставили такие условия, принятие которых подтолкнули бы Сержа Саргсяна, как он сам выразился, «в положение цугцванга», когда любое действие могло только усугубить ситуацию. – А. Г.) приведет к такому финалу». Думается, что комментарии излишни.

Вместо послесловия. По сложившейся традиции не хотелось завершать статью на грустной ноте. Внимательно и не единожды просмотрев интервью третьего президента РА телеканалу ArmNews, я искал ответы на вопросы, нуждающиеся в разъяснениях профессионального военного. Благо мир не без хороших людей, с одним из которых я поделился своими тревогами и раздумьями от увиденного и услышанного, а именно с экс-заместителем министра обороны РА (в отставке с 2016 года), бывшим командующим объединенной группировкой войск (сил) Республики Армения и Российской Федерации (ОГВС) генерал-лейтенантом Михаилом Гургуновичем Григоряном. Замечу, уважаемый читатель, что еще в 1992 году Михаил Гургунович в звании полковника был командиром 97-й отдельной мотострелковой бригады, расквартированной в Кафанском районе Зангезурской области Армении. Эта бригада в 1992 году одна противостояла возможным агрессивным действиям трёх бригад и одного полка азербайджанских вооруженных сил, базировавшихся в Зангелане, Кубатлу и Минджеване, а также азербайджанскому полку, расположенному в районе Джебраила. Не стану писать о боевом пути этой славной 97-й мотострелковой бригады и ее боевого командира. Скажу лишь, что в 1992 – 1994 годах она доставила немало хлопот и нашим иранским соседям. Да-да, уважаемый читатель, я не оговорился, иранским соседям, которые были вынуждены принимать не одну сотню азербайджанских солдат и офицеров, которые в массовом порядке переплывали пограничную реку Аракс, спасаясь от наступления отважных воинов и офицеров армянской мотострелковой бригады. В 1994 году по представлению тогдашнего министра обороны РА Сержа Азатовича Саргсяна президентом РА Л. Тер-Петросяном бригада

за исключительное мужество, самоотверженность и умение, проявленные в деле защиты и обеспечения безопасности Отечества одной из первых воинских подразделений была награждена орденом «Боевого Креста Первой степени», учрежденным 22 апреля 1994 года, а командиру бригады, полковнику Михаилу Гургеновичу Григоряну было присвоено звание генерал-майора ВС РА. Так вот боевой генерал самым внимательным образом смотрел и вникал в содержание интервью экс-министра обороны РА Сержа Саргсяна и в беседе со мной на эту тему был по-генеральски строг и немногословен: «Будь во время второй Карабахской войны (сентябрь–ноябрь 2020 г. – А. Г.) министром обороны, уже не говоря Верховным главнокомандующим ВС РА Серж Азатович Саргсян, тогда Ильхам Алиев не выходил бы из кабинета президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина, обращаясь к нему с мольбой и просьбами остановить продвижение ВС РА и Армии обороны Арцахской Республики в глубь территории Азербайджана». Увы, англосаксонские стратеги и их продажные стипендиаты армянского разлива, вне всякого сомнения, в ходе второй Карабахской войны сознательно отстранили от руководства военными действиями армянских вооруженных сил генералов и офицеров, победно прошедших через горнило первой Карабахской войны (1992 – 1994 гг.). Они прекрасно понимали, что только так продажное, в результате госпереворота захватившее власть в Армении предательское отребье сможет выполнить поручение, исходящее с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Не приходится сомневаться и в том, что час расплаты предателей Родины в лице Никола Пашиняна и соросовской камарильи уже близок и неминуем. И только тогда души более пяти тысяч погибших в годы войны наших славных воинов найдут успокоение.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԴԱՎԱՃԱՆՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԺԱՄՆ ԱՐԴԵՆ ՄՈՏ Է ԵՎ ԱՆԽՈՒՍԱՓԵԼԻ

Անոտացիա

Անգլոսաքսոնական ստրատեգներն ու հայկական շշալցման նրանց ծախու թոշակառուները, անկասկած, Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ընթացքում հայկական զինված ուժերի մարտական գործողությունների դեկավարությունից գիտակցաբար հեռացրին այն գեներալներին և սպաներին, ովքեր հաղթականորեն անցել էին Ղարաբաղյան առաջին պատերազմի (1992–1994 թթ.) քուրայով: Նրանք հիանալի հասկանում էին, որ միայն այդ կերպ ծախու, հեղաշրջման հետևանքով Հայաստանում իշխանությունը զավթած դավաճանական տականքը կկարողանա կատարել Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից ստացած հանձնարարությունը:

Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) ավարտից հետո անցել է ավելի քան երեք ամիս: Պատերազմ, որը ողբերգության վերածվեց Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) և Արցախի Հանրապետության (Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն – խմբ.) հարյուր հազարավոր քաղաքացիների համար: Սակայն մեր քաղաքացիների զգալի մասի համար դեռևս շատ հարցեր են մնում, որոնց պարզորոշ, համոզիչ, և որ զլխավորն է՝ սպառնիչ ու ազնիվ պատասխանները մինչև վերջերս այդպես էլ չէին հնչեցվել: Եվ ահա ս. թ. փետրվարի 15–16-ին հրաշքով գոյատևած ArmNews հայրենասիրական հեռուստաընկերությունը եթեր հեռարձակեց հարցազրույց ՀՀ երրորդ նախագահի, Արցախի հերոս Սերժ Ազատի Սարգսյանի հետ: Մանրամասն չեմ վերլուծի Սերժ Սարգսյանի արտահայտած առանձին մտքերը նիկոլվոլակիչյան խառնակ ժամանակների անցած երեք տարիների ամենասուր հարցերի վերաբերյալ, տարիներ, որոնք Հայաստանը երկու-երեք տասնամյակով հետ զցեցին, սասանեցին մեր արի, աշխատասեր ու ազնիվ ժողովրդի (որն իր զգալի մասով հայտնվեց Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերի գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների մանրակրկիտ պատրաստած ծուղակում) ոգին:

Ասեմ միայն, որ ՀՀ երրորդ նախագահի՝ այդ հարցերին տված պատասխանները միանգամայն նոր լույս սփռեցին ինչպես 2018 թ. ապրիլ–մայիսին Հայաստանում տեղի ունեցած պետական հեղաշրջման նախօրեին, այնպես

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

էլ դրանից հետո կատարված շատ իրադարձությունների և փաստերի վրա, հնարավորություն տվեցին օբյեկտիվորեն վերլուծել անցած երկու տարի ինն ամսվա իրադարձությունները:

Ես արդեն քանիցս մանրամասն, անգամ հանգամանալիորեն անդրադարձել եմ Վրաստանում, Ղրղզստանում և Ուկրաինայում ավելի վաղ իրականացված զուևավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաների առանձին բաղադրիչներին, որոնք 2018 թ. օգտագործվեցին ՀՀ-ում պետական հեղաշրջման ժամանակ: Իսկ այստեղ ընթերցողներին հիշեցնեմ բավական հատկանշական մի բան, դիցուք. դեռևս 2018 թ. ապրիլին Նիկոլ Վոլակիչը՝ իր իսկ սիրելին, Երևանի Ռադիոտան «գրոհի», ինչպես և տարատեսակ այլ ակցիաների ժամանակ ոչ թե մեկ, այլ մի քանի անգամ որպես յուրատեսակ կենդանի վահան ամենաստոր ձևով օգտագործել է Երևան քաղաքի հանրակրթական դպրոցների ավագ դասարանցիներին, հատկապես չարտոնված հանրահավաքների ու երթերի ժամանակ՝ քաղաքի կենտրոնում փողոցները փակելով: Հարգելի ընթերցողները, անշուշտ, հիշում են բողոքի ցույցերն ի պաշտպանություն սկանդալային բլոգեր Ալեքսեյ Նավալնու, որը հայտնի է նաև որպես «բեռլինյան պացիենտ», երբ արդեն մեր օրերում նրա տիկնիկավարները, որոնք, դատելով «բեռլինյան պացիենտին» իրենց տված զգվելի երաշխավորություններից, կրկնեցին այդ նույն տեխնոլոգիաները հիմա արդեն Մոսկվայում և Ռուսաստանի այլ քաղաքներում ս. թ. հունվարի 23-ին և 31-ին, երբ տարատեսակ երթերի ու հանրահավաքների ժամանակ որպես կենդանի վահան նույնպես օգտագործում էին դպրոցականներին: Դրա համար հիմքեր կային, չէ՞ որ 2018 թ. ապրիլին այդ գործելաոճը հաջողությամբ փորձարկվել էր Հայաստանում: Ի՞նչ է սա, հարգելի ընթերցող, պատահական զուգահեյություն: Իհարկե՝ ոչ: Վերջին տարիների իրադարձությունների վերլուծությունը բերում է միանգամայն որոշակի եզրահանգման. Ռուսաստանի և մեր պարագայում՝ Հայաստանի Հանրապետության դեմ գործում է, այսպես ասենք, հավաքական Արևմուտքի հատուկ ծառայությունների միասնական կենտրոն, որի նպատակն է անկայունության գոտու ստեղծումը ոչ միայն Ռուսաստանի Դաշնությունում, այլև ՌԴ սահմանի ողջ պարագծով, դիցուք՝ Բելառուսում, Դոնեցկում և Լուգանսկում, իսկ մինչ այդ՝ նաև Դրիմի Հանրապետությունում ու Հարավային Կովկասում՝ Հայաստանում և Լեռնային Ղարաբաղում: Բայց այս ամենի մասին՝ հերթով: Ինչ վերաբերում է անկայունության գոտու ստեղծմանը Կենտրոնական Ասիայի՝ Ռուսաստանին սահմանամերձ երկրներում, ապա դա առանձին վերլուծության թեմա է:

Վերհիշենք, հարգելի ընթերցող, իրադարձությունները, որոնք տեղի են ունեցել Հարավկովկասյան տարածաշրջանում՝ Հայաստանում պետական հեղաշրջումից հետո:

Այսպես, մեջբերում կատարեմ 2018 թ. մայիսի 24-ին ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի՝ Իլիամ Ալիևին ուղղված շնորհավորանքից Ադրբեջանի Դեմոկրատական Հանրապետության 100-ամյակի առիթով: Շնորհավորանքը տեղակայվել է Ադրբեջանի նախագահի պաշտոնական կայքում: «Մեր համագործակցությունը տնտեսական ոլորտում, որը շարունակվում է երկար

տարիներ, այս տարի, որպես անհավանական ձեռքբերում, հասել է գագաթնակետին Հարավային գագային միջանցքով փոխադրման բնագավառում, որը կապահովի Եվրոպայի էներգետիկ անվտանգությունը ... Առաջիկա ամիսները հնարավորություններ կստեղծեն Ղարաբաղյան հակամարտության լուծման համար (ընթերցողներին հիշեցնենք՝ շնորհավորանքի պահին ՀՀ-ում արդեն պետական հեղաշրջումն իրականացվել էր – Ա. Գ.), իսկ դա ԱՄՆ-ի և Ադրբեջանի միջև համագործակցության էլ ավելի լավ պայմաններ կստեղծի (ըստ երևույթին, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գոյության փաստն իսկ խիստ խանգարում էր ԱՄՆ և Ադրբեջանի համագործակցությանը – Ա. Գ.): Միացյալ Նահանգները, որպես ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահող, անկեղծորեն ցանկանում է համագործակցություն ձեռք հետ՝ խաղաղ ճանապարհով այդ հակամարտության կայուն լուծման համար», – շնորհավորական ուղերձում ընդգծել էր Դոնալդ Թրամփը: Հիշենք մեկ այլ բան ևս: Ինչպես տեղեկացնում է SUUU-ը, 2018 թ. հոկտեմբերի 24-ին ԱՄՆ նախագահի ազգային անվտանգության գծով օգնական Ջոն Բոլթոնը Բաքվում՝ Ադրբեջան կատարած այցի արդյունքներին նվիրված ասուլիսում ասել է. «Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումն ունի շատ կարևոր, ռազմավարական նշանակություն մեզ համար: Մենք հասկանում ենք, որ Ղարաբաղյան հակամարտության լուծումը կարևոր է ոչ միայն Ադրբեջանի և Հայաստանի համար, այլև կարող է ազդել աշխարհում իրավիճակի վրա (տեսեք ի՞նչ է ասում, հարգելի ընթերցող, «ազդել աշխարհում իրավիճակի վրա» – Ա. Գ.)... Ես շնորհակալ եմ նախագահ Ալիևին այն բանի համար, որ նա ինձ ներկայացրեց իր մոտեցումն այդ հակամարտության կարգավորման հեռանկարների վերաբերյալ, – բացի այդ, Բոլթոնը հայտնեց, որ հինգշաբթի այցելելու է Երևան, որտեղ պատրաստվում է «պարզել Հայաստանի ղեկավարության մոտեցումները հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ» (<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/5714079>): Իսկ արդեն Երևանում այդ նույն անդադրում Ջոն Բոլթոնն ասել էր. «Ղարաբաղյան խնդրի լուծումը Հայաստանի վրա արտաքին ճնշումը նվազեցնելու ամենակարճ ճանապարհն է (կասկածից վեր է, որ Հայաստանի վրա արտաքին ճնշումն իրականացվում էր հենց ԱՄՆ-ի ու ՆԱՏՕ-ի գծով նրա ցուցադրական կամակոր դաշնակցի՝ Թուրքիայի կողմից – Ա. Գ.)»: Այդ նույն ժամանակ էլ նա հավելել էր, որ եթե ղեկտեմբերին (2018 թ.) կայանալիք արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններում վարչապետի պաշտոնակատարին (Նիկոլ Վոլակիչին՝ իր իսկ սիրելիին, որին ժողովուրդը քնքշանքով Նիկոլ–դավաճան է անվանում) սատարող քաղաքական ուժը «ուժեղ մանդատ» ստանա, ապա դա թույլ կտա կառավարության ղեկավարին դիմել վճռական քայլերի, մասնավորապես՝ ջանքեր գործադրել Ղարաբաղյան խնդրի լուծման համար: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, դեմոկրատիայի անդրօվկիանոսյան այս լուսատուները, որոնք քրտնաջան պայքարում են մարդու իրավունքների պաշտպանության համար, մի տեսակ չնկատեցին, որ ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ցրումը օրինական չէր: Պետական հեղաշրջումից հետո նիկոլբոլթոնականներին հարմար որոշումները ՀՀ ԱԺ-ում, որոնք հանգեցրին խորհրդարանի ցրմանը,

ընդունվում էին փողոցի կողմից իրականացվող հոգեբանական տեռորի իրադրությունում, հազարավոր ցուցարարներ տառացիորեն պաշարել էին Հայաստանի խորհրդարանի շենքը: Ել չեմ ասում ՀՀ ԱԺ-ում մեծամասնություն ունեցող Հայաստանի Հանրապետական կուսակցության խմբակցության պատգամավորների հասցեին հնչող սպառնալիքների մասին: Բնականաբար, ցուցարարների առաջնագծում Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամից ֆինանսավորվող ավելի քան 50 կազմակերպությունների «աշխատավորներն» էին, «Կյանքի խոսք» տոտալիտար կրոնական աղանդի հետևորդներն ու Նիկոլի և իր իշխանական խառնամբոխի սրտի սիրելի ԼԳԲՏ-հանրության ակտիվիստները: Իսկ հիմա, հարգելի ընթերցող, նորից ու նորից խորհենք Բոլթոնի խոսքերի շուրջ այն մասին, որ «Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումն ունի շատ կարևոր, ռազմավարական նշանակություն մեզ համար ... այն կարևոր է ոչ միայն Ադրբեյջանի և Հայաստանի համար, այլև կարող է ազդել աշխարհում իրավիճակի վրա»: Խելքի ծով լինելու հարկ չկա՝ հասկանալու համար անվիճելի ճշմարտությունը, որ հենց ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանն էր այն պետական գործիչը, որը, ղեկավարվելով բացառապես հայկական երկու պետությունների շահերով, խոչընդոտում էր ԱՄՆ-ի համար այսքան տենչագին գործողությունների իրականացմանը, որոնք կարող են «ազդել աշխարհում իրավիճակի վրա», բնականաբար՝ ԱՄՆ-ին անհրաժեշտ ուղղությամբ: Եվ միայն պետական հեղաշրջումից հետո, 2018 թ. մայիսին, և Նիկոլ Փաշինյանի իշխանության գալով գունավոր հեղափոխությունների անդրովկիանոսյան ստրատեգիաների համար բացվեցին նոր հորիզոններ՝ Հարավկովկասյան տարածաշրջանից Ռուսաստանին դուրս մղելու հեռանկարով: Ընդ որում՝ նշենք, որ պետական հեղաշրջման փորձը հավաքական Արևմուտքը փայփայում էր դեռ 2008 թվականից և ծախողվեց մարտի 1-ին, ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի, Միքայել Հարությունյանի, Սեյրան Օհանյանի, Յուրի Խաչատուրովի և շատ այլ հայրենասերների վճռական գործողությունների շնորհիվ, որոնք, կատարելով իրենց սահմանադրական պարտքը, կարողացան Հայաստանը հետ պահել լայնածավալ արյունահեղ քաղաքացիական պատերազմի մեջ մխրձվելուց: Եվ պետք էր սպասել, որ իշխանությունը զավթած ՀՀ հակազգային ուժերը վրեժ պիտի լուծեին նրանցից՝ իրենց սահմանադրական պարտքը կատարելու համար, և քրեական գործեր սարքեցին նրանց դեմ ու ահա արդեն երրորդ տարին դատական հետապնդման են ենթարկում Հայաստանի հայրենասերներին:

Այստեղ կարևոր են համարում նշել, որ Սերժ Սարգսյանի նախագահության 2008–2009 թվականները չափազանց լարված էին, քանի որ պետք էր անել ամեն հնարավոր բան՝ հայ հասարակությանը ավելի վաղ տեղի ունեցած ցնցումներից հանդարտեցնելու համար: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Հայաստանում 2008 թ. փետրվարի 19-ի նախագահական ընտրություններից հետո նախագահի թեկնածու և Հայաստանի առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի կողմնակիցները, ովքեր համաձայն չէին ընտրությունների արդյունքների հետ, տասն օր Երևանում բողոքի ակցիաներ էին իրակա-

նացնում, որոնք Նիկոլ Փաշինյանի անպատկառ, սադրիչ կոչերի պատճառով վերաճեցին բախումների ցուցարարների ու իրավակարգի պահապանների միջև, որոնց ընթացքում զոհվեցին 8 ցուցարար և 2 ոստիկան, հոսպիտալացվեց ոստիկանության 33 աշխատակից, իսկ հիվանդանոցներ դիմած քաղաքացիների ընդհանուր թիվը կազմեց մոտ 230 մարդ: Եվ ահա, նորահայտ Գապոն քահանան, որն անձամբ հայտնի է որպես Նիկոլ Փաշինյան, գրական լեզվով ասած՝ հրահրված արյունահեղությունից հետո իզով-թոզով կորավ: Կամ ինչպես ինքն է իր փախուստը բնութագրել՝ ընդհատակ անցավ: Ընդ որում՝ ամենահետաքրքիրն այն է, որ ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայությունը սկզբից ևեթ գիտեր սույն սուբյեկտի գտնվելու վայրը, բայց չմեկուսացրեց նրան, որպեսզի ավելի ստույգ պարզի նրա կապերը, հատկապես արտասահմանյան: Ընդ որում՝ դրա մասին գիտեր նաև ինքը՝ սադրիչը, բայց հատուկ չէր խզում կապերն արտաքին աշխարհի հետ, որպեսզի ծածուկ հանձնի մարտի 1-ի խռովության գծով հանցակիցներին: Ավարտելով ստոր դավաճանական առաքելությունը՝ իր իսկ սիրելի Նիկոլ Վովակիչը մեղայականով ներկայացավ ՀՀ դատախազություն, հետո դատապարտվեց 7 տարվա ազատազրկման զանգվածային անկարգություններ կազմակերպելու մեղադրանքով և մեկ տարի 5 ամիս հետո Հայաստանի անկախության 20-ամյակի պատվին հայտարարված համաներմամբ ազատ արձակվեց: Հոչի՞ն կարող իշխանությունները ներել նրան ոստիկանությանն ու անվտանգության մարմիններին խռովության գծով իր հանցակիցներին հանձնելու համար: Այստեղ արդեն էլ չեմ ասում այն փաստերի բացահայտման մասին, որոնց շնորհիվ ի հայտ եկան օտարերկրյա քաղաքացիներ, որոնք հատկապես սրտահույզ վերաբերմունք ունեին դեմոկրատիայի խորացման, քաղաքացիական հասարակության ամրապնդման, մարդու իրավունքների պաշտպանության և հավաքական Արևմուտքի քարոզչական այլ հիմարությունների, ավելի պարզ ասած՝ զանգվածային անկարգությունների հրահրման հանդեպ: Օտարերկրյա քաղաքացիների, որոնց ողջ զործունեությունը կոչված էր բթացնելու դեմոկրատիա տենչող միամիտ լայն զանգվածներին՝ նրանց փողոց դուրս բերելու հեռանկարով: Հայաստանում 2008 թ. մարտի 1-ի իրադարձություններով պայմանավորված ներքաղաքական իրադրության բարդությունը խորացավ նաև 2008 թ. կտրուկ արտահայտված համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամով: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ եվրոգոտու տնտեսության անկումն ավարտվեց 2009 թ. երկրորդ եռամսյակում, սակայն 2011 թ. եվրոգոտում սկսվեց երկրորդ ռեցեսիան, որը շարունակվեց միջև 2013 թ.: Գործերն ավելի լավ չէին նաև դաշնակից Ռուսաստանի տնտեսությունում: Այսպես, ՌԴ Պետական վիճակագրության դաշնային ծառայության (Ռոսստատ) 2009 թ. հունվարի 23-ին հրապարակած տվյալների համաձայն՝ 2008 թ. դեկտեմբերին Ռուսաստանում արդյունաբերական արտադրության անկումը հասել է 10,3%-ի 2007 թ. դեկտեմբերի համեմատ: Այս տվյալները, հարգելի ընթերցող, բնավ պատահական չէ, որ ներկայացնում են, քանի որ Հայաստանի տնտեսությունն ու նրա ֆինանսները ոչ քիչ չափով

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

կախված են Եվրամիության տնտեսությունից և ֆինանսներից ու հատկապես Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսության և ֆինանսների վիճակից: Ասվածը հաստատելու համար ներկայացնենք ընդամենը որոշ վիճակագրական տվյալներ:

Այսպես, 2007 թ. հունվար–դեկտեմբերին դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը (բանկային գծով) ՀՀ ֆիզիկական անձանց կազմել է \$1 մլրդ 58 մլն 310 հազար, այդ թվում Ռուսաստանից՝ \$949 մլն 92 հազար կամ 89,7% (ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր, 2008 թ. հունվար, էջ 36): Համեմատության համար՝ 2008թ. հունվար–դեկտեմբերին դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը (բանկային գծով) ՀՀ ֆիզիկական անձանց կազմել է \$1 մլրդ 393 մլն 67 հազար, այդ թվում Ռուսաստանից՝ \$1 մլրդ 248 մլն 307 հազար կամ ՀՀ-ում դրամական միջոցների ողջ զուտ դրամական ներհոսքի 89,6%-ը (ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր, 2009 թ. հունվար, էջ 28): Իսկ արդեն 2009 թ. դրամական միջոցների զուտ ներհոսքը (բանկային գծով) ՀՀ ֆիզիկական անձանց կազմել է \$823 մլն 306 հազար, այդ թվում Ռուսաստանից՝ \$759 մլն 899 հազար կամ 92,3% (ՀՀ ԿԲ տեղեկագիր, 2010թ. հունվար, էջ 38): Ընդ որում՝ նշենք նաև, որ 2007 թ. հունվար–դեկտեմբերին ՀՀ արտաքին առևտրային հաշվեկշռում ԵՄ երկրների տեսակարար կշիռը կազմել է 38,4%, ԱՊՀ երկրներին՝ 32,4%, Ռուսաստանին՝ 20,9%, 2008 թ., համապատասխանաբար, ԵՄ՝ 35,3%, ԱՊՀ երկրներ՝ 30,0%, Ռուսաստան՝ 19,5% (ՀՀ Ազգային վիճակագրական կոմիտե, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2008 թ. հունվար–դեկտեմբերին», էջ 118): 2009 թ. արդյունքներով՝ ԵՄ-ին բաժին է ընկել ՀՀ արտաքին առևտրաշրջանառության 30,3%-ը, ԱՊՀ երկրներին՝ 29,6%-ը, Ռուսաստանին՝ 22,5%-ը (ՀՀ Ազգային վիճակագրական կոմիտե, «Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական վիճակը 2009 թ. հունվար–դեկտեմբերին», էջ 118): Նշենք նաև, որ ՀՀ արտաքին առևտրի ծավալը 2007 թ. կազմել է \$4 մլրդ 439 մլն 243,6 հազար, 2008 թ., համապատասխանաբար՝ \$5 մլրդ 483 մլն 290,8 հազար, 2009 թ.՝ \$4 մլրդ 1 մլն 944,5 հազար: Կարծում ենք, որ վերոնշյալ ցուցանիշները բավական պերճախոս բնութագրում են Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության ու ֆինանսների կախվածության աստիճանը ԵՄ երկրներից և Ռուսաստանից, ինչն էլ պայմանավորեց Հայաստանի ՀՆԱ անկումը 2009 թ. 14,1%-ով:

Մանրամասն ներկայացրի այս ցուցանիշները, որպեսզի ցույց տամ Հայաստանում Սերժ Սարգսյանի նախագահության առաջին տարիներին ստեղծված իրավիճակի ողջ բարդությունը: Երկիրն աստիճանաբար սկսեց դուրս գալ ձգնաժամից: Որպեսզի հավաքական Արևմուտքի երկրների դեմոկրատիայի և մարդու իրավունքների ջատագովների «ցատումը» փոխարինել «գթասրտության», Հայաստանը 2009 թ. մայիսի 7-ին Պրահայում «Արևելյան գործընկերության» հարցերի վերաբերյալ համատեղ հռչակագրի ընդունումից հետո դարձավ Եվրոպական միության այդ նախագծի անդամ նախկին ԽՍՀՄ հինգ երկրների՝ Ադրբեջանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Մոլդովայի և Ուկրաինայի հետ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Պրահայի հռչակագրում

ընդգծվում էր, որ այս նոր նախաձեռնության գլխավոր նպատակն էր հայտարարվել «Եվրոպական միության և շահագրգիռ գործընկեր երկրների միջև քաղաքական և տնտեսական ինտեգրման ամրապնդման անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը՝ «Արևելյան գործընկերության» մասնակից երկրներում քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական բարեփոխումներին աջակցության միջոցով»: «Արևելյան գործընկերությունում» Հայաստանի գործուն մասնակցությունը շատ հարցերում մեղմեց ՀՀ ղեկավարության հասցեին հնչող քննադատությունը միջազգային տարբեր իրավապաշտպան կազմակերպությունների կողմից, որոնք հանդես էին գալիս որպես Հայաստանում դեմոկրատիայի և մարդու իրավունքների պաշտպանության վերակացուներ: Մինչդեռ, 2012 թ. սկզբից Հայաստանում մեկնարկեց ՀՀ V գումարման Ազգային ժողովի ընտրարշավը, որի արդյունքներով Հայաստանի Հանրապետական կուսակցությունը, որը գլխավորում է ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանը, մեծամասնություն կազմեց ՀՀ ԱԺ-ում՝ 131 պատգամավորական տեղից 69 պատգամավորական մանդատ: 2012 թ. դեկտեմբերին մեկնարկեցին նաև հերթական նախագահական ընտրությունները, որոնց արդյունքներով (ծայների 58,64%-ով) ՀՀ նախագահ վերընտրվեց Սերժ Ազատի Սարգսյանը: Հայաստանում ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ ՀՀ նախագահի ընտրություններում երկրորդ տեղն զբաղեցրած Րաֆֆի Ռիչարդի Հովհաննիսյանը (ծնվ. ԱՄՆ Ֆրեզնո քաղաքում), որը հավաքել էր 36,75% ձայն, իր անհամաձայնությունը հայտնեց ընտրությունների արդյունքների վերաբերյալ: Ընտրությունների արդյունքները չընդունող նրա ընտրողները նույնպես դուրս եկան բողոքի գործողությունների, հանրահավաքների և ցույցերի, հիմնականում Երևանում: Հայաստանի իշխանությունները, որ արդեն դառնում էին քաղել 2008 թ. մարտի 1-ի արյունալի իրադարձություններից, շատ ավելի շրջահայաց էին գործում: Եվ շնորհիվ ՀՀ ոստիկանապետ, գեներալ-լեյտենանտ Վլադիմիր Սերգեյի Գասպարյանի միանգամայն արտասովոր կարողությունների, որն իր մեջ համատեղում էր օրենքի տառին խիստ հավատարմությունն ու բողոքի գործողությունների մասնակիցների հանդեպ բարյացակամ ու անկեղծ վերաբերմունքը, կանխվեցին գունավոր հեղափոխությունների այդ նույն ստրատեգների մանրակրկիտ նախապատրաստված սադրանքները:

Ընթերցողը միանգամայն իրավացիորեն կարող է հարց տալ. իսկ ինչպե՞ս էին գործերը դարաբաղյան ճակատում: Մանրամասն չեմ վերապատմի այս թեմայի շուրջ վերջերս տված հարցազրույցում Սերժ Սարգսյանի ներկայացրած ճշգրիտ գնահատականները, ընդամենը նշեմ, որ Լեռնային Ղարաբաղում և նրա շուրջ համեմատաբար հանգիստ էր: Սակայն դա բավարարում էր բնավ ոչ բոլորին: Մանավանդ որ դեռևս 2011 թ. ՀՀ նախագահը համաձայնել էր ստորագրել Կազանի փաստաթուղթը: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2011 թ. հունիսին Կազանում Ռուսաստանի, Հայաստանի և Ադրբեջանի նախագահների՝ Դմիտրի Անատոլևիչ Մեդվեդևի, Սերժ Ազատի Սարգսյանի և Իլհամ Հեյդարովիչ Ալիևի հանդիպման ժամանակ հայտա-

րարվել էր, որ այդ թվականի մարտի 5-ին Սոչիում ներկայացվել էր Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման Մադրիդյան սկզբունքների թարմացված տարբերակը, որը բանավոր համաձայնեցվել էր հակամարտության կողմերի միջև: Բավական հատկանշական է, որ հեռուստահարցազրույցից հետո նիկոլվովանիչյան ողջ հրոսակախումբը ամբոխվեց Սերժ Սարգսյանի դեմ այն պատճառով, որ դեռևս 2011 թ. նա իբր պատրաստ էր հանձնել Լեռնային Ղարաբաղի շուրջ տարածքները ոչնչի դիմաց: Բնականաբար, Փաշինյանի մանկավիհները միաժամանակ խեղաթյուրում էին նաև Կազանի պայմանագրի նախագծի էությունը: Ուստի, կարևոր են համարում որոշ մեջբերումներ ներկայացնել պայմանագրի տեքստից, որի տակ պետք է դրվեն Ադրբեյջանի և Հայաստանի նախագահների ստորագրությունները:

«Տարածքներ: Լեռնային Ղարաբաղին հարող ադրբեյջանական բոլոր տարածքները, որոնք գտնվում են Հայաստանի վերահսկողության տակ, վերադարձվում են Ադրբեյջանի վերահսկողության ներքո: Վերադարձի մանրամասները կողմերը համաձայնեցնում են Հաշտության համաձայնագրին համապատասխան: Առաջին փուլում վերադարձվում են Ադդամի, Ֆիզուլիի, Զեբրայիլի, Զանգելանի և Կուբաթլիի շրջանները: Ավելի ուշ վերադարձվելու են Քելբաջարի շրջանը և Լաչինի շրջանի ոչ միջանցքի տեղամասը ... Ներքին տեղահանված անձանց Ադրբեյջանում թույլատրվում է վերադառնալ Քելբաջարի շրջան Հաշտության համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելուց հինգ տարի հետո: Լաչինի շրջանի այն տարածքները, որոնք գտնվում են Հայաստանը և Լեռնային Ղարաբաղը միացնող միջանցքից դուրս, Ադրբեյջանի վերահսկողության տակ են վերադարձվում Հաշտության համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելուց հետո ... Անվտանգության երաշխիքներ: Ադրբեյջանական շրջանները վերահսկող հայկական ուժերի դուրսբերումից հետո այնտեղ տեղակայվում են խաղաղապահ ուժեր՝ անվտանգության և ապառազմականացման պահպանումն ապահովելու նպատակով: Խաղաղապահ ուժերը ձևավորում են պետությունները կամավոր հիմքի վրա: Խաղաղապահների ընտրությունն իրականացվում է կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ: Յուրաքանչյուր կողմ մյուս կողմի ընտրության վետոյի իրավունք ունի (այսինքն՝ Ադրբեյջանի կողմից Թուրքիայի խաղաղապահ ուժեր ներգրավելու պահանջի դեպքում Հայաստանը վետո կդնի – Ա. Գ.): ... Լեռնային Ղարաբաղի միջանկյալ կարգավիճակը: Մինչև Լեռնային Ղարաբաղի իրավական կարգավիճակը որոշելը՝ Լեռնային Ղարաբաղն ստանում է միջանկյալ կարգավիճակ, որը նրա բնակիչներին որոշակի իրավունքներ և արտոնություններ է տրամադրում: Դրանք կներկայացվեն Հաշտության համաձայնագրում, մասնավորապես. Լեռնային Ղարաբաղի բնակիչները ստանում են սոցիալական ու տնտեսական կյանքը պաշտպանելու և վերահսկելու իրավունք ու անվտանգություն դեմոկրատական հասարակությունում: Պահպանվում են Լեռնային Ղարաբաղի բնակիչների իրավունքները և հիմնական ազատությունները: Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը, միջանկյալ ժամանակաընթացքում Լեռնային Ղարաբաղի կառավարման նպատակով, իրավունք ունի ընտրելու իշխանութ-

յան մարմիններ, որոնք կիրականացնեն օրենսդիր և գործադիր իշխանությունը Լեռնային Ղարաբաղի ներքին հարցերում: Արդարադատություն իրականացնելու համար Լեռնային Ղարաբաղն իրավունք ունի ստեղծելու դատարաններ: Լեռնային Ղարաբաղի պաշտոնյաները կօժտվեն արտաքին շփումներ հաստատելու լիազորություններով այն ոլորտներում, որոնք սահմանվում են Հաշտության համաձայնագրով ... Լեռնային Ղարաբաղն իրավունք ունի ֆինանսական օգնություն ստանալ արտասահմանյան երկրներից և միջազգային կազմակերպություններից այն պայմանով, որ այդ օգնությունը տրամադրվի մարդու իրավունքների պաշտպանության, խաղաղ տնտեսական և դեմոկրատական զարգացման, մշակութային ու առևտրային կապերի կամ հիմնական հումանիտար պահանջմունքների բավարարման համար ... Ազատ կամարտահայտում: Լեռնային Ղարաբաղի վերջնական իրավիճակը որոշվում է Լեռնային Ղարաբաղի բնակչության ազատ կամարտահայտման միջոցով: Քվեարկության պայմանները և մանրամասները համաձայնեցնում են կողմերը ապագա բանակցություններում: Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությունն ասելով ենթադրվում է 1988 թ. ԼՂԻՄ-ում ապրող բոլոր ժողովուրդների ազգային հարաբերակցությունը, էթնիկական այնպիսի համամասնությամբ, ինչպիսին կար մինչև հակամարտությունն սկսվելը: Քվեարկության ժամանակ ապագա կարգավիճակի մասին հարցի կամ հարցերի ձևակերպման սահմանափակումներ չեն լինելու, և թույլատրելի է յուրաքանչյուր կարգավիճակի հնարավորությունը» (<https://newsarium.org/2019/06/10/>): Հատուկ այսքան մանրամասն մեջբերումներ կատարեցի Կազանի պայմանագրից, որպեսզի առարկեմ Հայաստանի տարատեսակ վայ-հայրենասերներին, որոնք 2011–2017 թթ. զրպարտում էին ՀՀ երրորդ նախագահին, մեղադրում հայկական երկու պետությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ազգային շահերի համարյա թե դավաճանության մեջ: Արդեն այն տարիներին ամբոխահաճության, իսկ ավելի շուտ՝ քաղաքական արկածախնդրության թունավոր արմատներն ընծյուղվում էին հայկական երկու պետությունների բնակչության ամենատարբեր շերտերի գիտակցության մեջ, իսկ նախագահ Սերժ Սարգսյանն իսկական պետական գործչին հարիր արժանապատվությամբ կրում էր իր խաչը: Ինչպես այստեղ չհիշես XX հարյուրամյակի ամենապայծառ քաղաքական գործիչներից մեկին՝ սըր Ուինսթոն Լեոնարդ Սփենսեր-Չերչիլին, որն ասում էր. «Պետական և քաղաքական գործիչների տարբերությունն այն է, որ քաղաքական գործիչն նպատակն ուղղված է մոտակա ընտրություններին, իսկ պետական գործիչն նպատակը՝ ապագա սերունդներին»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ նախագահ Ալիևը հրաժարվեց ստորագրել Կազանի պայմանագիրը: Այդպիսի պայմաններում, բնականաբար, Ադրբեջանի բարեկամներին և դաշնակիցներին, առաջին հերթին՝ հանձին ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի, շատ դժվար կլինեք Հայաստանի վրա «արտաքին ճնշում» գործադրել, ինչի մասին հետագայում հիշատակում էր Ջոն Բոլթոնը: Մանավանդ որ դեռևս 2009 թ. ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանը դրսևորեց ինչպես քաղաքական

խորաթափանցություն, այնպես էլ կամք՝ ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Է.Նալբանդյանին արտոնելով Ցյուրիխում (Շվեյցարիա) նախաստորագրել երկու փաստաթուղթ՝ «Դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման արձանագրությունը» և «Երկկողմ հարաբերությունների զարգացման արձանագրությունը»: Նշենք, որ հայկական կողմի այս աննախադեպ քայլը կոշտ քննադատություն առաջ բերեց հատկապես ԱՄՆ, Ֆրանսիայի, Արաբական Արևելքի հայկական Սփյուռքում, որի ներկայացուցիչները հիմնականում Օսմանյան կայսրությունում 1915–1923 թթ. Հայոց ցեղասպանությունից հրաշքով ողջ մնացած փախստականների սերունդներն էին: Դեռևս այն ժամանակ (2009 թ.) Սերժ Սարգսյանը գիտակցաբար հանձն առավ այդ նախաձեռնությունը և հարվածն իր վրա վերցրեց: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Թուրքիայի ռազմավարական գործընկերը՝ Ադրբեյջանը, այն ժամանակ բարձրագույն մեղադրում էր Թուրքիային եղբայրական շահերի դավաճանության մեջ: Անկարան Բաքվին խոստացել էր բացարձակ աջակցություն դարաբաղյան հարցում՝ մինչև դրա լուծումը, բայց հանկարծ նախաստորագրեց Ցյուրիխյան արձանագրությունները: Արձանագրությունների վավերացումը թուրքական խորհրդարանում սկսեց արգելակվել, և շուտով Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովը (խորհրդարանը) հայտարարեց, որ հրաժարվում է վավերացնել Ցյուրիխյան արձանագրությունները: Մինչդեռ, նախագահ Ս. Սարգսյանը միայն 9 տարի անց՝ 2018 թ. մարտի 1-ին ստորագրեց հրամանագիր հայ-թուրքական արձանագրությունների չեղարկման մասին: Սերժ Սարգսյան – Էդվարդ Նալբանդյան (ՀՀ արտաքին գործերի նախարար 2008 թ. ապրիլից մինչև 2018 թ. մայիս) պրոֆեսիոնալ տանդեմի արտաքին քաղաքական նախաձեռնությունները թույլ տվեցին 2008–2014 թթ. չեզոքացնել Հայաստանի վրա հնարավոր ցանկացած էական արտաքին ճնշում թուրք-ադրբեյջանական տանդեմի դաշնակիցների, հատկապես ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների կողմից, որոնք արդեն այն ժամանակ փայփայում էին Հարավային գազափոխադրման միջանցքի (կրճատ՝ «Նաբուկկո») ստեղծման գաղափարը, որը ներառելու էր Հարավկովկասյան գազատարը (Բաքու-Թբիլիսի-Էրզրում), թուրքական Տրանսանատոլիական գազատարը (TANAP) և Տրանսադրիատիկ գազատարը (TAP)՝ գազը դեպի Հարավային Եվրոպա փոխադրելու ուղղությամբ: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ այդ նախագծի հիմնական նպատակն էր՝ Եվրոպային գազի մատակարարման անվտանգությունը բարձրացնելու կարգախոսների ներքո հասնել Ռուսաստանի՝ որպես Եվրոպայում գազի շուկայի մատակարարի, բաժնի կրճատման: Իսկ թուրքական և անգլոսաքսոնական ստրատեգիների նպատակը մնում էր անփոփոխ՝ Ռուսաստանին դուրս մղել Հարավկովկասյան տարածաշրջանից:

Սակայն, «պատահական զուգադիպությամբ», Հայաստանի կողմից 2014 թ. հոկտեմբերի 10-ին «Եվրասիական տնտեսական միության մասին 2014 թ. մայիսի 29-ի պայմանագրի» ստորագրումից հետո Հայաստանի հանդեպ հավաքական Արևմուտքի որոշ երկրների վերաբերմունքը, մեղմ ասած, սկսեց աստիճանաբար սառել: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ դեռևս

2013 թ. պաշտոնական Երևանը հրաժարվեց ստորագրել «ԵՄ-ի հետ ասոցիացման համաձայնագիրը» (հետագայում՝ 2017 թ. նոյեմբերի 24-ին ՀՀ-ն Եվրամիության հետ ստորագրեց «Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիրը»): Եվ այստեղ շատ տեղին ներկայացավ (ինչպես ռուսական հայտնի «росят в кустах» իդիոմատիկ արտահայտությունում է, որը նշանակում է ակնհայտորեն նախապես ծրագրված գործողություն, որը կազմակերպողները ներկայացնում են որպես պատահականություն) Երևանում և ՀՀ այլ քաղաքներում դրությունը սասանելու հարմար առիթը: Այսպես, 2015 թ. ամռանը «Ինքնաբուխ» բռնկվեց «Էլեկտրիկ Երևան» շարժումը, ինչպես այն անվանեցին արևմտյան ԶԼՄ-ները, իսկ Հայաստանում այն ծավալվեց «Ո՛չ թալանին» անվանմամբ: Ցուցարարները պահանջում էին իջեցնել էլեկտրաէներգիայի սակագինը: Բայց դա լավ պատրաստված առաջին մասշտաբային հակառուսական ակցիայի ընդամենը գագաթն էր: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, հակառուսական ակցիայի: Որպեսզի ասածս մերկապարանոց չհնչի, որոշ մեջբերումներ կատարեմ 2016 թ. փետրվարի 12-ին <https://echo.msk.ru/blog/ponarseurasia/1711514-echo/> կայքում հրապարակված «Էլեկտրիկ Երևան» բողոքի շարժումը և դրա հետևանքները» հոդվածից: Այսպես, հոդվածագիր Նոնա Շահնազարյանը ՀՀ ԳԱԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտից գրում է. «Չնայած այն բանին, որ բողոքի շարժումն արագ մարման գնաց, այնուամենայնիվ, լուրջ ազդեցություն ունեցավ հանրապետությունում իրադարձությունների հետագա ընթացքի վրա: Սկզբում կառավարությունը պատասխանեց ժողովրդի պահանջներին՝ համաձայնելով պետական բյուջեից սուբսիդավորել բարձրացված սակագնի տարբերությունը: Սակայն այն փաստի պարզումը, որ կառավարությունն անգոր գտնվեց պահելու նախկին գները, նոր ուժով մերկացրեց վիճակի ողբալիության աստիճանը, որում գտնվում է երկրի էներգետիկ սեկտորը, ի դեպ՝ ինչպես և առհասարակ ռուսական շահերին ենթարկեցված Հայաստանի տնտեսությունը ... Շարժման կորիզը կազմում էին այն երիտասարդները, ովքեր լույս աշխարհի էին եկել 1988 թ. Ղարաբաղյան շարժումից հետո: Բողոքի շարժման դիտորդների ուշադրությունն էր գրավում ընդվզողների տարիքը՝ 17–35 տարեկան երիտասարդներ, առաջ եկող միջին դասի ներկայացուցիչներ՝ այթիշնիկ-էլեկտրոնշիկներ, մարքեթինգային մենեջերներ, ուսանողներ, գործարարներ և ՀՎ ակտիվիստներ: Այդ մարդիկ ունեն եկամուտ, որը հեշտությամբ կարող էր փակել բարձրացված սակագինը, բայց նրանց գործողություններն ինչ-որ մի բան էին կրում՝ քաղաքացիական ակտիվության մի ինչ-որ լիցք, per se»: Կենցաղային լեզվի թարգմանած՝ արդեն այն ժամանակ գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգները փորձարկում էին պետական հեղաշրջման հնարավոր սցենարները: Ինձ թվում է, որ եթե Հայաստանի ղեկավարությունը ստորագրեր «ԵՄ-ի հետ ասոցիացման համաձայնագիրը», այլ ոչ թե ԵԱՏՄ-ին ՀՀ միանալու Պայմանագիրը, իրադարձությունները Հայաստանում կզարգանային միանգամայն այլ սցենարով: Այնուհետև Ն. Շահնազարյանի հոդվածում կարդում ենք. «Վերջին տասնամ-

յակների ընթացքում հայկական տնտեսության առանցքային սեկտորները վարձակալությամբ տրվեցին օտարերկրյա ներդրողներին, զգալի չափով՝ ռուսաստանյան ընկերություններին (սրտնեղում է հեղինակը. կարելի է մտածել, թե “General Electric”-ը կամ “Westinghouse Electric”-ը հերթ էին կանգնել, որ սեփականաշնորհեին Հայաստանի էլեկտրական ցանցերը, որոնք իրենց անվտանգ գործունեության համար խոշոր ներդրումների սուր կարիք ունեին – Ա. Գ.) ... Ցուցարարների կողմից շղթայի քննադատությունը, որտեղ ռուսական ընկերությունը ճնշում է գործադրում Մոսկվայի վրա (նկատի ունի «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ն – Ա. Գ.), որը «ճնշման է ենթարկում» Հայաստանի իշխանությանը, և վերջինը ճնշում է գործադրում սեփական քաղաքացիների վրա, այսպիսով կրում է նեոգաղութային լիցք: Փաստորեն, սա կարող է նշանակել, որ հայկական տնտեսությունն ուղղակիորեն կառավարվում է Մոսկվայից ... Ի վերջո: Սակայն ծագեց խնդրի լուծման շատ ավելի նրբին լուծում: «In the end, however, a more refined solution emerged» (հողվածի հեղինակը հատուկ անցնում է անգլերենի՝ շատ լավ իմանալով, որ Երևան քաղաքի «Նաիրի» կինոթատրոնի շրջակայքի տղերքը, «Эхо Москвы» ռադիոյի մշտական ունկնդիրները լինելով, հիմնալի տիրապետում են անգլերենին և բավականությամբ ընկալեցին, որ «ի վերջո, սակայն ի հայտ եկավ շատ ավելի նրբին լուծում» – Ա. Գ.): Հայաստանի էլեկտրական ցանցերի անկախ աուդիտը, որն իրականացրեց Ղելոյթ և Թուշ ընկերությունը (Deloitte and Touch), եկավ այն եզրակացության, որ էլեկտրաէներգիայի սակագնի բարձրացումը իրականում արդարացված էր»: Ես հատուկ այսքան մանրամասն մեջբերումներ կատարեցի այդ հողվածից, որովհետև դրանում հստակ նկատվում է մեկ միտք, դիցուք. բնավ կարևոր չէ, թե որքանով են օբյեկտիվ ընդվզողների պահանջները, կարևորն այն է, որ շնորհիվ գունավոր հեղափոխությունների տեխնոլոգիաների կարելի է անգամ առանց ծանրակշիռ պատճառների փողոց դուրս բերել տասնյակ հազարավոր ընդվզողների, հատկապես երիտասարդների: Հետո ավելին է: Արտաքին ճնշումը Հայաստանի վրա շարունակվեց և ձեռք բերեց արյունոտ ուրվագծեր: Ադրբեջանը ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի անմիջական դրդմամբ 2016 թ. ապրիլի 1-ին սկսեց մասշտաբային ռազմական գործողություն Արցախի Հանրապետության դեմ: Եվ միայն Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության Գլխավոր շտաբի կոշտ դիրքորոշման շնորհիվ 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա կոչված պատերազմը սաղմնային վիճակում խեղդվեց: Սակայն անգլոսաքսերի հատուկ ծառայություններն այդքանով կանգ չառան: Արդեն 2016 թ. հուլիսին «Սասնա ծռեր» զինված խումբը մտավ Երևանի ոստիկանության պարեկապահակային ծառայության գունդ: Այդ իրադարձությունների ընթացքում զոհվեց երեք իրավապահ, վեցը՝ վիրավորվեց: Հուլիսի 31-ին «Սասնա ծռերի» պարագլուխները հանձնվեցին իշխանություններին՝ կամավոր վայր դնելով զենքերը: Արդեն գրել եմ այս մասին, ուստի ընթերցողներին ընդամենը հիշեցնեմ «ОКО ПЛАХЕТЫ» ինտերնետ-պորտալի կայքում հրապարակված հողվածի վերնագիրը. «Ապստամբությունը Երևանում

չեզոքացվեց ի դժբախտություն Արևմուտքի. Հայաստանում բողոքների հակառուսական «ականջների» մասին», որը շատ խորիմաստ է բնութագրում 2016 թ. հուլիսին Երևանում տեղի ունեցած իրադարձությունները: Մեր հակահերոսը, նույն ինքը՝ Նիկոլ-դավաճանը, դեռևս այն ժամանակ էր ցանկանում խցկվել և թամբել կրկին արտասահմանից շռայլորեն ֆինանսավորվող հանրահավաքները՝ հաջակցություն «Սասնա արդարամիտ մարտիկների», կամ, գրական լեզվի թարգմանած՝ ահաբեկիչների, բայց այդ կազմակերպության ազատության մեջ մնացած անդամները՝ հանրահավաքների կազմակերպիչները, իրենց հակաօրինական գործողությունների ողջ ընթացքում հավանաբար միակ ճիշտ որոշումը կայացրին՝ Նիկոլ Վովակիչին ցույց տալով իրեն սազական տեղը՝ աղբամանը: Ըստ երևույթին, սույն հակազգային դարձվորի աստեղային ժամը դեռ չէր եկել: Այնուհետև ընթերցողներին հիշեցնենք, որ 2017 թ. ապրիլի 2-ին տեղի ունեցած ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ընտրությունները, և այդ ընտրությունների արդյունքներով ԵԱՀԿ դիտորդական առաքելության ներկայացուցիչ Էվլիրա Դրոբինսկին (Գերմանիա) հայտարարեց, որ Հայաստանում խորհրդարանական ընտրություններն անցել են առանց էական խախտումների: Իսկ ԱՊՀ դիտորդների առաքելության ղեկավարը՝ ԱՊՀ Գործադիր կոմիտեի նախագահ Սերգեյ Լեբեդևը, հայտարարեց, որ խորհրդարանական ընտրությունները Հայաստանում եղել են ազատ, թափանցիկ և բաց: Ընտրությունների արդյունքները չեն բողոքարկել ինչպես ՀՀ ԱԺ անցած քաղաքական ուժերը, այնպես էլ նրանք, որոնք չեն հաղթահարել 5%-անոց ընտրաշեմը, որն անհրաժեշտ է խորհրդարան մտնելու համար: Ընտրությունների արդյունքներով Նիկոլ Փաշինյանի «Ելք» նախընտրական դաշինքը, հավաքելով ընտրողների ծայների 7,77%-ը, 9 պատգամավորական մանդատ ստացավ:

Հարգելի ընթերցող, հերթական անգամ մանրամասն չեմ նկարագրի այն իրադարձությունները, որոնք հաջորդեցին այս ամենին, այլ ընդամենը կիիշեցնեմ, որ մեկ տարի անց՝ 2018 թ. ապրիլի 23-ին, Հայաստանի վարչապետ Սերժ Սարգսյանը հրաժարական տվեց: Կառավարության ղեկավարը հեռացավ զբաղեցրած պաշտոնից՝ խորհրդարանի կողմից այդ պաշտոնում ընտրվելուց մեկ շաբաթ անց: Կառավարության ղեկավարի ժամանակավոր պաշտոնակատար նշանակվեց ՀՀ առաջին փոխվարչապետ Կարեն Կարապետյանը: 2018թ. ապրիլի 23-ին ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայության տարածած հայտարարությունում, որով Սերժ Ազատի Սարգսյանը դիմեց Հայաստանի քաղաքացիներին, նշվում էր. «Որպես երկրի ղեկավար դիմում եմ ձեզ վերջին անգամ: Նիկոլ Փաշինյանը (այդ օրերին՝ ընդվզողների առաջնորդ՝ Ա. Գ.) ճիշտ էր: Ես սխալվեցի: Ստեղծված իրավիճակն ունի մի քանի լուծում, բայց դրանցից ոչ մեկին ես չեմ գնա: Դա իմը չէ: Ես թողնում եմ երկրի ղեկավարի՝ Հայաստանի վարչապետի պաշտոնը: Փողոցի շարժումն իմ պաշտոնավարման դեմ է: Ես կատարում եմ ձեր պահանջը: Խաղաղություն, ներդաշնակություն և հանդուրժողականություն մեզ բոլորիս: Շնորհակալ եմ ձեզ»:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Ռուսաստանի Ղաշնության մամուլի քարտուղար Դմիտրի Պեսկովը 2018 թ. ապրիլի 25-ին մեկնաբանեց Հայաստանի բողոքի գործողությունների հետ կապված իրավիճակը: «Հույս ունենք, որ մեր հայ բարեկամները կկարողանան կարգավորել այդ իրավիճակը և դուրս գալ կայուն կոնստրուկցիայի և կոնսենսուսային որոշման արդեն առաջիկայում», – ասել էր Դմիտրի Պեսկովը: Նրա խոսքերը մեջբերել էր SUSA-ը: Պեսկովը նաև ավելացրել էր, որ Ռուսաստանի իշխանությունները շարունակում են հետևել իրավիճակին: Իսկ հիմա, հարգելի ընթերցող, երկու մեջբերում կատարեմ 2018 թ. մայիսի 16-ին Նիկոլ Փաշինյանին ԱՄՆ նախագահ Դոնալդ Թրամփի շնորհավորական ուղերձից: Ինչպես տեղեկացնում էր РИА Новости-ն, ուղերձում Թրամփը նշել էր. «Շնորհավորում եմ ձեր ընտրվելու կապակցությամբ: Ակնկալում եմ համատեղ աշխատանք ձեզ հետ երկկողմ հետաքրքրություն ներկայացնող շատ ոլորտներում, ներառյալ առևտրային կապերի զարգացումը, դեմոկրատական ինստիտուտների և տարածաշրջանային անվտանգության ամրապնդումը»: Հաղորդագրությունում նաև նշվում էր, որ, Թրամփի խոսքերով, հարաբերությունների զարգացմանը կարող են նպաստել առաջընթացը կոռուպցիայի դեմ պայքարում, քաղաքական կուսակցությունների համախմբումը և Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը: 8 ամիս հետո՝ 2019 թ. հունվարի 19-ին, ԱՄՆ նախագահը նորից շնորհավորական նամակ ուղարկեց Նիկոլ Փաշինյանին ՀՀ վարչապետի պաշտոնում նշանակվելու կապակցությամբ: «Հարգելի պարոն վարչապետ, շնորհավորում եմ Ձեզ կառավարության ղեկավարի պաշտոնին նշանակվելու և 2018 թ. դեկտեմբերին խորհրդարանական ընտրություններում Ձեր դաշինքի ունեցած հաջողության առիթով (ԱՄՆ նախագահը, անկասկած, տեղյակ էր, որ դաշինքի հաջողությունը Սորոսի «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամի, ինչպես նաև արտասահմանից շրայլորեն ֆինանսավորվող տոտալիտար կրոնական աղանդների և հատուկ ծառայությունների կողմից հովանավորվող LQAS-հանրույթի ակտիվիստների հաջողությունն էր – Ա. Գ.): ԱՄՆ-ը աջակցում է բարգավաճող, դեմոկրատական (հանգամանքը, որ Փաշինյանի դաշինքը ՀՀ խորհրդարանում մեծամասնություն ստացավ այն ընտրություններում, որոնք հաջորդեցին ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի հակասահմանադրական ցրումից հետո, հաշվից դուրս է – Ա. Գ.) և հարևանների հետ խաղաղ ապրող Հայաստանին (ըստ երևույթին, Թրամփը նկատի ուներ Թուրքիան և Ադրբեյջանը – Ա. Գ.): Միասին մենք կկարողանանք հասնել առաջընթացի առևտրատնտեսական կապերի, միջազգային անվտանգության ամրապնդման խորացմանն ուղղված մեր ջանքերում (ենթադրաբար՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերը Ղարաբաղյան հակամարտության գոտի մտցնելով – Ա. Գ.), ինչպես նաև կոռուպցիայի դեմ պայքարում»: ԱՄՆ նախագահը շնորհավորական այս ուղերձում նույնպես հույս էր հայտնել, որ այդ աշխատանքին կնպաստի Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը Լեռնային Ղարաբաղում:

Հույս ունեն, որ հարգելի ընթերցողը ուշադրություն դարձրեց ԱՄՆ նախագահի շնորհավորական ուղերձներում կրկնվող այն մտքին, որ Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը, բնականաբար, ամերիկյան պատկերացմամբ, առևտրատնտեսական կապերի և նշված մյուս կետերի խորացման գլխավոր պայմանն է: Ընդ որում՝ գործնականում ամերիկյան ձևով Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորումը, կասկածից վեր է, ենթադրում էր և վերջնանպատակ ուներ առհասարակ Ռուսաստանին դուրս մղելը Հարավկովկասյան տարածաշրջանից: Ամերիկյան կողմը լավ հասկանում էր, որ հենց այդ նպատակին հասնելն էր անհրաժեշտ առաջին մտահոգացում Սերժ Սարգսյանի վարչապետության օրոք: Եվ արդեն, հետևելով Վրաստանում «Վարդերի հեղափոխության», Ղրղզստանում «Կակաչների հեղափոխության», Ուկրաինայում Եվրամայդանի ընթացքում փորձարկված հղկված տեխնոլոգիային, կիրառվեց քաղաքացիական բախումների հրահրման մարտավարությունը, որն անխուսափելիորեն կհանգեցներ արյունահեղության կամ որպես պահեստային տարբերակ դիտարկում էր ՀՀ-ում նախադրյալների աստիճանական «էվոլյուցիոն» ստեղծումը՝ ռուս-հայկական ռազմաքաղաքական դաշինքի աստիճանական խզման համար՝ հետագայում Գյումրիից 102-րդ ռազմակայանի, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱԴԾ չորս սահմանապահ ջոկատների և «Էրեբունի» օդանավակայանից Ռուսաստանի ռազմաօդային բազայի դուրսբերմամբ: Բնականաբար, այս տարբերակներից ոչ մեկը որևէ կերպ չէր կարող ընդունվել Հայաստանի երրորդ նախագահ Սերժ Սարգսյանի կողմից:

Ստորենք, հարգելի ընթերցող ՀՀ երրորդ նախագահի խոսքերի շուրջ, որոնք նա հնչեցրեց ArmNews հեռուստաալիքին տված հարցազրույցում. «Ստեղծված աշխարհաքաղաքական իրողությունները և համոզմունքը, որ գլխավոր բանակցողի փոփոխությունը (Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցություններում – Ա. Գ.) կարող է բացասաբար ազդել կարգավորման գործընթացի վրա և հանգեցնել երկրի համար ճակատագրական հետևանքների, հանգեցրին այն բանին, որ ես համաձայնեցի դառնալ վարչապետ: Եվ ոչ ոք չէր կարող կանխատեսել, որ շարժումը (Նիկոլ Փաշինյանի գլխավորած բողոքի շարժումը, որն ուղղորդվում էր անգլոսաքսերի հատուկ ծառայությունների կողմից, որոնք էլ այնպիսի պայմաններ էին առաջադրել, որոնց ընդունումը Սերժ Սարգսյանին, ինչպես ինքն է արտահայտվել, կղներ «ցուցցվանգի վիճակի» մեջ, երբ ցանկացած գործողություն կարող էր միայն բարդացնել իրավիճակը – Ա. Գ.) կբերի նման վերջաբանի»: Կարծում եմ՝ մեկնաբանություններն ավելորդ են:

Վերջաբանի փոխարեն: Ստեղծված ավանդույթի համաձայն՝ չէի ցանկանա հողվածս ավարտել տխուր նոտայով: Ուշադիր և ոչ մեկ անգամ դիտելով ArmNews հեռուստաալիքին տված ՀՀ երրորդ նախագահի հարցազրույցը՝ ես որոնում էի այն հարցերի պատասխանները, որոնք պրոֆեսիոնալ զինվորականի պարզաբանումների կարիքն ունեին: Բարիք է, որ աշ-

խարհն առանց բարի մարդկանց չէ, որոնցից մեկի՝ Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության զորքերի (ուժերի) միավորված խմբավորման (ԶՈւՄԽ) նախկին հրամանատար, ՀՀ պաշտպանության նախկին փոխնախարար (2016-ից՝ պաշտոնաթող), գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Գուրգենի Գրիգորյանի հետ էլ կիսեցի տագնապներս և մտորումներս տեսածիս ու լսածիս մասին: Նշեմ, հարգելի ընթերցող, որ դեռևս 1992 թ. Միխայիլ Գուրգենիչը, որն այն ժամանակ գնդապետի կոչում ուներ, 97-րդ առանձին մոտոհրաձգային բրիգադի հրամանատարն էր, որը տեղակայված էր Հայաստանի Զանգեզուրի մարզի Կապանի շրջանում: Այդ բրիգադը 1992 թ. միայնակ դիմակայում էր Զանգելանում, Կուբաթլիում և Մինջևանում տեղակայված ադրբեջանական զինված ուժերի երեք բրիգադների, ինչպես նաև Զեբրայիլի շրջանում տեղակայված ադրբեջանական գնդի հնարավոր ագրեսիվ գործողություններին: Չեմ գրի 97-րդ մոտոհրաձգային բրիգադի ու նրա մարտական հրամանատարի անցած փառահեղ մարտական ուղու մասին: Ասեմ միայն, որ 1992–1994 թթ. այն քիչ հոգս չի պատճառել նաև մեր իրանցի հարևաններին: Այո, այո, հարգելի ընթերցող, ես չսխալվեցի, իրանցի հարևաններին, որոնք ստիպված էին ընդունել ոչ մեկ հարյուր ադրբեջանցի զինվորների և սպաների, որոնք զանգվածաբար լողալով հատում էին սահմանային Արաքս գետը՝ փրկվելով հայկական մոտոհրաձգային բրիգադի քաջարի մարտիկների ու սպաների հարձակումներից:

1994 թ. ՀՀ այն ժամանակվա պաշտպանության նախարար Սերժ Ազատի Սարգսյանի ներկայացմամբ ՀՀ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանը բրիգադին բացառիկ արիության, անձնագոհության և Հայրենիքի պաշտպանության ու անվտանգության ապահովման գործում դրսևորած կարողության համար՝ որպես առաջին զինվորական ստորաբաժանումներից մեկը, պարգևատրեց «Առաջին աստիճանի Մարտական խաչ» շքանշանով, որը սահմանվել է 1994 թ. ապրիլի 22-ին, իսկ բրիգադի հրամանատար, գնդապետ Միխայիլ Գուրգենի Գրիգորյանին շնորհվեց ՀՀ ԶՈւ գեներալ-մայորի կոչում: Եվ ահա, մարտական գեներալը ուշադիր դիտել և խորամուխ էր եղել ՀՀ պաշտպանության նախկին նախարար Սերժ Սարգսյանի հարցազրույցի բովանդակության մեջ, ու այս թեմայով ինձ հետ զրույցում գեներալին վայել խիստ էր և սակավաբառ. «Եթե Սերժ Ազատի Սարգսյանը Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ժամանակ (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) պաշտպանության նախարար լինեք, էլ չեմ ասում՝ ՀՀ ԶՈւ Գերագույն գլխավոր հրամանատար, այդ ժամանակ Իլիամ Ալիևը դուրս չէր գա Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի աշխատասենյակից՝ նրան աղաչել-պաղատելով, որ կանգնեցնի ՀՀ ԶՈւ և Արցախի Հանրապետության Պաշտպանության բանակի առաջխաղացումը դեպի Ադրբեջանի տարածքի խորքը»: Ավաղ, անգլոսաքսոնական ստրատեգները և հայկական շշալցման նրանց ծախսու թոշակառուները, անկասկած, Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ընթացքում հայկական զինված ուժերի մարտական գործողությունների ղեկավարությունից զիտակցաբար հեռացրին այն գեներալներին ու սպաներին,

ՈՂ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՄԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ...

ովքեր հաղթականորեն անցել էին Ղարաբաղյան առաջին պատերազմի (1992–1994 թթ.) բովով: Նրանք հիանալի հասկանում էին, որ միայն այդ կերպ ծախու, հեղաշրջման հետևանքով Հայաստանում իշխանությունը զավթած դավաճանական տականքը կկարողանա կատարել Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ավերից ստացած հանձնարարությունը: Կասկածից վեր է նաև, որ Հայրենիքի դավաճանների (հանձին Նիկոլ Փաշինյանի և սորոսական խառնամբոխի) հատուցման ժամն արդեն մոտ է և անխուսափելի: Ու միայն այդժամ պատերազմի տարիներին ավելի քան հինգ հազար զոհված մեր փառապանծ մարտիկների հոգիները հանգստություն կգտնեն:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

НИКОЛ ПАШИНЯН ПРОВОЦИРУЕТ ГРАЖДАНСКУЮ ВОЙНУ В АРМЕНИИ

Аннотация

Убежден, что в случае непринятия Пашиняном требования об отставке можно сделать однозначный вывод: кукловоды Н. Пашиняна с берегов Потомака и Туманного Альбиона взяли курс на разжигание гражданской войны в Республике Армения. Войны, которой, вне всякого сомнения, воспользовалась бы Турция, не будь недавнего заявления министра иностранных дел Российской Федерации Сергея Викторовича Лаврова об отношении России к идее «Великого Турана». Никол провоцирует гражданскую войну в Армении.

23 февраля 2021 года, в «День защитника Отечества», когда союзническая и братская Россия, а вместе с ней и все подлинные друзья Российской Федерации отмечали этот светлый праздник воинской славы, к этому событию не мог остаться равнодушным и ставленник спецслужб США и Великобритании, премьер-министр Армении Никол Пашинян, презрительно именуемый в народе Николом–предателем. Этот субъект в интервью так называемому «Первому новостному каналу, 1in.am», финансируемому из-за океана, комментируя слова третьего президента РА Сержа Азатовича Саргсяна о том, что «ракетные комплексы «Искандер» надо было применять уже в четвертый–пятый день Карабахской (сентябрь – ноябрь 2020 г.) войны, когда Азербайджан накопил огромное количество живой силы в Горадизе и на других участках», гнусно прошепелявил: «Думаю, он должен иметь ответы на многие вопросы и не задавать вопросов, ответы на которые он знает. А может, он ответит, почему ракеты «Искандер» не взорвались или взорвались лишь на 10%?» Опытный интервьюер Нвер Мнацаканян не смог скрыть своего удивления, услышав подобный сколь откровенно лживый, столь и циничный ответ, и переспросил Пашиняна: «Разве так бывает?». Последовал ответ Николы-предателя: «Не знаю ... Может, оружие 80-х». Напомним читателям, что Армения в 2016 г. при президентстве Сержа Саргсяна первой из зарубежных стран получила из России ракетные комплексы «Искандер». Они были показаны 21 сентяб-

ря того же года на военном параде в День независимости Республики Армения. Это вооружение было и остаётся предметом гордости трёх поколений армян, начиная с ветеранов Великой Отечественной войны, а также для их детей и внуков. Армения приобрела это вооружение на основе соглашений о поставках оружия в рамках ОДКБ. Как утверждают компетентные специалисты военного дела, это самые современные системы по уничтожению комплексов ПВО и ПРО противника, а также целей на расстоянии до 500 км. Заметим, что на вооружении Еревана состоит экспортный вариант комплекса «Искандер» с дальностью поражения 280 км.

Когда пишутся эти строки, меня одолевает чувство собственной вины за очередную хамскую, антироссийскую по своей сути выходку Никола–предателя. Вины за то, что еще 7 октября 2017 года я не смог до конца доходчиво объяснить этому русофобу, тогда ещё оппозиционному депутату Национального Собрания РА VI созыва, неизбежность строгой наказуемости любого его антироссийского выпада, что имело место быть в тот день на заседании НС РА. Помнится, как коллеги из оппозиционных фракций «осуждали» меня за непарламентское проявление моих эмоций в отношении отъявленного и проплаченного из-за бугра сего дешевого сорововского прихлебателя. Почитатели Никола–предателя предлагали коллегам из правящей Республиканской фракции НС РА надеть на меня, депутата из фракции Республиканской партии Арташеса Гегамяна, в 2012–2017 гг. руководителя делегации НС РА в Парламентской Ассамблее ОБСЕ, а далее в 2017–2018 гг. сопредседателя Межпарламентской комиссии по сотрудничеству Федерального Собрания Российской Федерации и Национального Собрания РА «смирительную рубашку». Уже не приходится упоминать о назидательных выступлениях коллег из оппозиции. Помнится также, как нынешний спикер парламента РА, тогда депутат оппозиционной фракции Арарат Мирзоян с папкой под мышкой в поте лица заходил в кабинеты членов депутатской комиссии НС РА по этике с мольбами призвать к ответственности депутата А. Гегамяна ... Комиссия по этике не стала рассматривать сей инцидент по просьбе самих же николовцев по той простой причине, что инициаторы этого действия, несмотря на свое скудоумие, осознали, что в ходе открытого обсуждения с участием представителей СМИ, аккредитованных в НС РА, присутствующим стало бы понятно, что щедро проплаченными из-за бугра масс-медиа годами героизируемый образ бесстрашного Никола Пашиняна – всего лишь дутый пузырь, который при внятной объяснительной работе попросту лопнет. Миф Пашиняна, случись обсуждение в комиссии по этике, окончательно был бы, повторюсь, развенчан и за ним ещё более прочно закрепился бы образ маститого дешёвого провокатора.

Говоря о якобы неэффективности «Искандеров», не могу не привести слова разработчика легендарных «Искандеров», выдающегося российс-

кого учёного, доктора наук, конструктора с 37-летним стажем Владимира Ковалёва. «Заявляя о неработоспособности наших комплексов, Пашинян должен отвечать за базар. Предъявлять столь серьезные претензии к оружию и при этом публично признаваться, что он не знает сути вопроса, это недостойно для премьер-министра. Его слова об оружии 80-х – признак невежественного дилетанта ... Премьер-министр срочно нуждается в ликвидации своей безграмотности, нужен ликбез. Он, видимо, либо двоечником был в школе, либо краем уха слышал, что мощность боезаряда экспортного «Искандера» на 10% ниже, чем российского. Москва от Еревана никогда этого не скрывала. Но Пашинян всё перепутал и ляпнул, что, мол, армянский боезаряд ракеты взрывается лишь на 10%. То есть он всё перепутал. Такой нелепости даже в знаменитых армянских анекдотах не бывает», – сказал в беседе с корреспондентом «Комсомольской Правды» Владимир Ковалёв. Ещё и ещё раз принося свои извинения выдающемуся учёному, а также военно-политическому руководству России, которое из всех стран – членов ОДКБ Армении первой передало на вооружение армянской армии «Искандеры», которая поставила их на боевое дежурство. Хочу возразить маститому учёному: убеждён, что Никол–предатель слово в слово повторил на интернет-телевидении, работающем на американские доллары, всё то, что ему было велено сказать с берегов Потомака и Туманного Альбиона. Для этого достаточно проанализировать публикации и интервью разного рода агентов влияния спецслужб Запада, в последние дни буквально наводнившие финансируемые из-за бугра интернет-издания и интернет-телевидение. Лейтмотив их публикаций и телепередач имеет чёткую геополитическую направленность и сводится к следующему: неоправданность геополитического выбора Армении, «полностью отдавшей на откуп России» свою безопасность, «ненадежность» российских систем электронной борьбы (РЭБ), которые оказались не в состоянии противодействовать турецким беспилотным летательным аппаратам «Байрактар», имеющимся на вооружении азербайджанской армии во время второй Карабахской войны. Далее в этом же духе. А чем же вызвана подобная активность этого холуя западных спецслужб? Так вот, уважаемый читатель, в течение последнего месяца «большой знаток» военного дела, она же по совместительству жена Никола–предателя побывала в Москве, и вся соросовская пропагандистская гниль тиражировала блеф о том, что, дескать, Никол–предатель вознамерился обзавестись в Первопрестольной жильём и после своей отставки переедет жить в Россию. А между тем эта примитивная дешёвая уловка была призвана ввести в заблуждение наивных простаков путем вбивания в их подсознание нелепой применительно к Николу мысли о том, что для него Россия – это его второй дом. Причём эта пропагандистская химера в основном распространялась именно со стороны подпитываемых соросовским фондом «Открытое общество – Армения» масс-

медиа. А вот последовавшая за этим поездка все той же воительницы, супруги Пашиняна в США (в Калифорнию, Лос-Анджелес) специально осталась незамеченной со стороны всё тех же соросовских СМИ, уже не приходится говорить об упорном замалчивании всё чаще и чаще муссируемой нейтральными СМИ РА (конечно, условно нейтральными) информации о приобретении семьей Пашиняна жилья в США и Канаде. Так вот, уважаемый читатель, перед неизбежной попыткой бегства из Армении Пашинян должен был выступить с подобным антироссийским заявлением именно в «День защитника Отечества». Он не теряет надежды попасть в «программу защиты свидетелей», практикуемую в США. Правда, такая программа рассчитана на свидетелей, разоблачающих крупные преступления мафии, но любое правило имеет свои исключения. Да, Никол–предатель до конца не выполнил задание спецслужб англосаксов, не смог полностью сдать Арцах члену НАТО – Турции. Благодаря бдительности, благородству и политической воле российского военно-политического руководства, лично президента Российской Федерации Владимира Владимировича Путина с вводом миротворческого контингента Российской Федерации в зону Нагорно-карабахского конфликта население Нагорного Карабаха было спасено от геноцида.

Прямо в минуты, когда пишутся эти строки, Генеральный штаб Вооруженных сил Республики Армения и представители высшего командования армянской армии выступили с заявлением, в котором потребовали немедленной отставки Пашиняна и его правительства. «Генеральный штаб Вооруженных сил РА выражает свой решительный протест в связи с освобождением от должности первого заместителя начальника Генерального штаба Вооруженных сил РА (речь о генерал-лейтенанте, Национальном Герое Армении Тиране Хачатряне, удостоенном этого звания в 2020 г. – А. Г.) по недальновидным и необоснованным причинам, которое было осуществлено без учета национальных и государственных интересов Республики Армения, основываясь только на личных и амбициозных чувствах. Премьер-министр и правительство Армении отныне не в состоянии принимать адекватные решения в этой кризисной и судьбоносной для армянского народа ситуации. Вооруженные силы Армении долгое время терпеливо выносили «нападки», направленные на дискредитацию Вооруженных сил действующей властью, однако все имеет свои пределы. Вооруженные силы Армении с честью выполнили свой долг, сражались плечом к плечу со своим народом против врага. В связи с создавшейся ситуацией Вооруженные силы Армении требуют отставки премьер-министра и правительства РА, одновременно предупреждая воздержаться от применения силы против народа, чьи дети погибли, защищая Родину и Арцах. Армия всегда была с народом, как и народ с армией». Убежден, что оценки Генштаба ВС РА полностью созвучны чувствам и пожеланиям подавляюще-

го большинства населения РА, которое уберегло себя от воздействия тщательно продуманной технологии оболванивания масс, широко практикуемой в Армении на протяжении как минимум последних двух десятилетий со стороны стратегов цветных революций.

В этой связи хотелось бы отметить, что Пашинян направил на утверждение президента РА соответствующие приказы об освобождении от занимаемых должностей начальника Генштаба ВС РА генерал-полковника Оника Викторовича Гаспаряна, а также первого заместителя начальника Генштаба ВС РА генерал-лейтенанта Тирана Вазгеновича Хачатряна. Более того, Никол–предатель, выступая в прямом эфире по так называемому live-у, сделал заявление, в котором характеризовал требование руководства Генштаба ВС РА как попытку военного переворота. Между тем, в порядке напоминания читателям, приведу выдержку из заявления президента РА Армена Саркисяна от 16 ноября 2020 года: «Дорогие соотечественники в Армении, Арцахе и Диаспоре! Армянство всего мира в настоящее время переживает один из самых поворотных моментов тысячелетней истории нашего народа. Те цели, к которым мы всенародно стремились после вожделенного обретения Матерью–Родиной независимости, поколеблены. Мы потерпели поражение в навязанной нам войне как на поле боя, так и в дипломатической и международной общественной плоскостях. Вновь соболезную семьям и родным погибших, а раненым желаю скорейшего выздоровления. Мы дети пережившего и преодолевшего Геноцид народа. Можно потерпеть поражение в битве, но непозволительно терпеть поражение как нация. Восстановить сожжённый собственными руками дом и потерянную родину можно только одним способом – вновь обрета нашу победу и строя то государство, которым мы все действительно будем гордиться. И мы это с уверенностью сможем сделать, трезво оценивая ситуацию, извлекая уроки из допущенных ошибок и сплочённо приступив к делу национального возрождения. Какими бы ни были различия наших оценок относительно прошлого, очевидно, что мы оказались перед беспрецедентными проблемами. Арцах тяжело ранен. Мы имеем взволнованную общественность. Раненая экономика обременена громадными социальными проблемами. В результате большого потока перемещённых из Арцаха в Армению имеется гуманитарная катастрофа. Чрезвычайно сложна также обусловленная эпидемией ситуация. Наконец, уязвлён армянский дух в любом углу мира. Наша страна сегодня – это больше не страна, которая была 26 сентября, и даже не та, которая была 8 ноября. Мы не можем игнорировать эту действительность и продолжать жить обычной жизнью. В течение нескольких последних дней, созвучно требованию момента, я провёл политические консультации и несколько десятков встреч с парламентскими и непарламентскими силами, различными общественными организациями и личностями. Я провёл телефонные разговоры с раз-

ными структурами Диаспоры и нашими соотечественниками. Подавляющее большинство участников встреч согласны в одном вопросе: в соответствии с Конституцией отставка премьер-министра или отстранение от должности и внеочередные парламентские выборы. Очевидно, что, несмотря на прекращение войны, Республика Арцах, Республика Армения и весь армянский народ вступают в новый этап испытаний, в котором каждая ошибка может иметь катастрофические последствия. В создавшейся ситуации для армянского народа нет иного выбора, кроме как быть едиными и сплочёнными. В эти дни каждый из нас, особенно политические деятели и государственные должностные лица, должны продемонстрировать высокую ответственность и сдержанность, сконцентрировав усилия исключительно на поиске путей преодоления создавшегося кризиса. В этой ситуации хочу обратиться к правоохранительным органам. У вас сегодня очень большая ответственность, прежде всего обеспечить в нашей стране правопорядок, быть крепкими, решительными, но в то же время каждый раз, в каждом случае помня, что перед вами ваша сестра или брат. Какое-либо отклонение, какое-либо нарушение закона и законности неприемлемо и непростительно. Призываю вас соблюдать и защищать закон и законность. Мои замечания, сформировавшиеся в результате встреч и консультаций, следующие: учитывая создавшуюся ситуацию и насущную необходимость её достойного преодоления, прислушиваясь к общественному требованию, очевидно, что для того, чтобы уберечь страну от потрясений, в конце концов неизбежны будут внеочередные выборы в Национальное Собрание. В этом контексте, по-моему, единственным ответственным подходом может быть объективная оценка правительством и правящей политической силой собственного потенциала и представление в сжатые сроки дорожной карты, где будут намечены сроки инициирования соответствующих конституционных процессов, в результате которых будет возможно провести внеочередные выборы в Национальное Собрание, а до этого управление будет передано имеющему высокую квалификацию Правительству национального согласия. В эти трудные для всего проживающего в Республике Армения, Республике Арцах и разных странах мира армянского народа дни мои вышеупомянутые замечания, направленные на преодоление кризиса, вытекают исключительно из общегосударственных и общенациональных интересов. Надеюсь, что все политические силы осознают ответственность момента и достойно выполняют свою часть исторической миссии. Хочу напомнить, что сегодня за Арменией следят все: и наши друзья, и наши враги.

У нас нет другой обязанности, кроме укрепления нашей страны. У нас нет другого пути, кроме сплочения народа, не допуская никаких слов и шагов, содержащих опасность раскола общества. Только в единстве мы сможем выправить свою спину из согнутого под бременем поражения сос-

тояния и предстать как перед собой, так и перед будущими поколениями и мировым сообществом как дети того народа, победить который невозможно. Уверен, что армянский народ с честью и победно выйдет из создавшейся сложной ситуации. Храни нас всех Бог». Что ж, уважаемый читатель, придется констатировать, что первым на призыв президента РА откликнулся Генеральный штаб ВС Республики Армении, что характеризует военное руководство Армении исключительно с положительной стороны.

Когда писались эти строки, распространилась информация, что президент РА Армен Саркисян направил приказ премьер-министра Н. Пашиняна об освобождении начальника Генштаба ВС РА от занимаемой должности в Конституционный суд РА с предложением дать заключение о конституционности приказа премьер-министра РА. Что ж, будем внимательно отслеживать ситуацию. С учетом сложившегося крайне сложного положения в РА хотелось бы поделиться информацией с Россией. Изначально провокационные заявления о якобы неэффективности оперативно-тактических ракетных комплексов «Искандер», вложенные в уста Никола-предателя его хозяевами, были далеко не случайными. Их следует рассматривать в тесной увязке с массовой закупкой «Байрактаров» Украиной у Турции, искусственно нагнетаемой напряженностью в Донбассе, чреватой обернуться войной, антироссийской истерией в СМИ РА, финансируемых Западом, да и в целом антироссийской истерией, раздуваемой отдельными странами – членами Евросоюза. Несомненно, что все эти действия являются звеньями одной цепи. Уже не приходится говорить о выступлении президента США Джо Байдена на Мюнхенской конференции по безопасности, посвященной отношениям Европы и США, в которой он, в частности, сказал: «Путин стремится ослабить европейский проект и союз НАТО, потому что Кремлю гораздо проще запугивать отдельные страны, чем вести переговоры с объединённым трансатлантическим сообществом. Российские власти хотят, чтобы другие думали, что наша система настолько же коррумпирована или даже более коррумпирована».

Анализируя слова Пашиняна о неэффективности оперативно-тактических ракетных комплексов «Искандер», вспоминаю басню известного русского поэта, баснописца Ивана Андреевича Крылова «Мартышка и очки». Не могу воздержаться и не изложить последние строчки из этой мудрой басни, по сути выражающей её мораль: «К несчастью, то ж бывает у людей: Как ни полезна вещь, – цены не зная ей, Невежда про нее свой толк все к худу клонит; А ежели невежда познатней, Так он ее еще и гонит».

Вместо послесловия. В эти критические для Армении часы не могу не поделиться с читателями размышлениями о встрече 23 февраля т. г. в офисе партии «Национальное Единение» с руководством Армяно-Рос-

сийского военно-патриотического казачьего союза имени Лорис-Меликова, объединяющего в своих рядах 8536 членов, потомков славных представителей казачества армянского происхождения. В настоящее время это объединение возглавляет экс-командующий Объединенной группировкой войск (сил) Республики Армения и Российской Федерации, генерал-лейтенант в отставке Михаил Гургенович Григорян. Так вот двенадцать руководителей объединений казачества из областей РА, многие из которых прошли славный боевой путь в годы первой Карабахской (1992–1994 гг.) и второй Карабахской войн, с гордостью вспоминали удивительно памятные истории о воинском братстве с представителями Вооруженных сил Российской Федерации. В ходе торжества дружно, по-армянски восторженно и сердечно звучали здравицы в адрес воинов 102-й Российской военной базы в Гюмри, четырёх погранотрядов Управления ФСБ России в Армении, а также пилотов и служащих Российской авиабазы «Эребуни», истребители которой в небе над Арменией несут службу в круглосуточном режиме. Не скрою, уважаемый читатель, что присутствующие на встрече казаки атаманы Армении троекратным «ура» приветствовали командира авиабазы «Эребуни» (летчика-аса, известного высоким мастерством, которому 3 мая 2019 года указом президента России высокоуважаемого Владимира Владимировича Путина было присвоено звание «Заслуженный военный летчик Российской Федерации»), полковника военно-космических сил РФ Александра Георгиевича Петрова. Автору этих строк в тот памятный день удалось связаться с ним по телефону. Каждый из присутствующих на нашем скромном торжестве хотел выразить всё тепло своего сердца, более того, поприветствовать Александра Георгиевича от имени тысяч и тысяч потомков казаков армянского происхождения, а также нескольких тысяч членов партии «Национальное Единение». Что ж, пусть слова нашей искренней благодарности будут восприняты нашими российскими братьями по оружию как великое сожаление из-за абсолютной неадекватности Никола Пашиняна, повторюсь, ставленника спецслужб Запада, которого привели к власти в РА в результате государственного переворота в апреле–мае 2018 года. Того самого Никола–provokatora, который ещё двенадцать лет назад запятнал себя кровью 8 убиенных граждан и 2 полицейских 1 марта 2008 года во время беспорядков, спровоцированных при его непосредственном самом активном участии.

Уважаемый читатель, я убежден, что в случае непринятия Пашиняном требования об отставке можно сделать однозначный вывод: кукловоды Н. Пашиняна с берегов Потомака и Туманного Альбиона взяли курс на разжигание гражданской войны в Республике Армения. Войны, которой, вне всякого сомнения, воспользуется бы Турция, не будь недавнего заявления министра иностранных дел Российской Федерации Сергея Викторовича Лаврова об отношении России и идее «Великого Турана». Никол

провоцирует гражданскую войну в Армении. Приведём отдельные выдержки из интервью С. В. Лаврова от 19 февраля 2021 года, данного РБК ТВ. Как следовало из интервью, глава МИД РФ Сергей Лавров не считает, что Турция преследует цель создания «Великого Турана», он также не думает, что страны, которые были частью СССР, могут поддержать данную идею. «Это мнение части общества. Не берусь определять в процентном соотношении, кто так реагирует. Не думаю, что все из тех, кто вам это говорил, знают, что такое «Великий Туран». Тема тюркоязычных отношений достаточно глубоко проникла в ткань сотрудничества между Турцией и соответствующими странами, включая Азербайджан и ряд государств Центральной Азии. Есть Совет сотрудничества тюркоязычных государств, в котором мы участвуем как наблюдатели. Несколько наших республик заинтересованы в контактах. Там они продвигают конкретные проекты. Есть ТЮРКСОЙ – Международная организация тюркской культуры. Существует и такая структура, как Парламентская ассамблея тюркоязычных государств. Все они функционируют уже достаточно давно. У них есть свои планы, проводятся мероприятия. В основном это происходит через культурные, языковые, образовательные традиции. Если же говорить о «Великом Туране» как наднациональном образовании в историческом смысле, не думаю, что Турция преследует такую цель. Не вижу, как в реальности страны, бывшие частью СССР и ставшие независимыми государствами, могут эту идею в каком-то виде поддерживать. Наоборот, весь пафос их внешней политики и практика их деятельности заключаются в том, чтобы укреплять свои национальные государства. Что касается Турции, у нее есть интересы. Это ее соплеменники, говорящие на одном языке».

Более чем уверен, что многоопытный министр иностранных дел России Сергей Лавров своим подобным миролюбивым заявлением нивелировал нескрываемые попытки англосаксов посредством подстрекательства новоявленного неоосманского султана Реджепа Тайипа Эрдогана создать зону нестабильности по всему периметру российских границ, особенно на востоке Украины в Донбассе, в Чёрном море, в Армении. Увы, к сожалению, даже весьма профессиональные специалисты в области геополитики несколько скептически восприняли столь мирные оценки С. В. Лавровым действий султана Реджепа, который, ни для кого не является секретом, неоднократно отмечался своей крайней деструктивностью в отдельных регионах Российской Федерации.

В завершение статьи хотелось бы верить, что агрессивное меньшинство, являющееся опорой Пашиняна, а также соросовское отребье вкупе с представителями тоталитарных религиозных сект и ЛГБТ-сообщества осознают всю серьёзность сложившейся в Республике Армения ситуации и свою персональную ответственность за её дальнейшее обострение. И не приведи Господь, если прольётся кровь на улицах Еревана, пер-

выми ответственными за это преступление перед армянским народом будут Пашинян и его преступные подельники.

Р. С. Как и следовало ожидать, сердобольные покровители Пашиняна из Турции уж очень оперативно заволновались за судьбу своего партнёра, Никола–предателя. Так, «большой друг армянского народа», тот, который работает министром иностранных дел у Эрдогана, того самого Эрдогана, который на параде в Баку взывал к душе Энвера-паши – палача армянского народа, одного из организаторов Геноцида армян в Османской империи (1915–1923 гг.), Мевлют Чавушоглу заявил, что власти Турции расценивают события в Армении как попытку переворота. Этот «великий гуманист», который вместе со своим султаном Эрдоганом умиляется, что от пролитой армянской крови во время второй Карабахской войны душа дьявола Энвера-паши возрадуется, счёл возможным читать нравоучения армянским патриотам – генералам и офицерам. «Где бы в мире ни происходил переворот, мы это осуждаем. Не только свержение правительства с помощью армии, а даже призыв с её стороны», – заявил этот новоявленный великий инквизитор, министр иностранных дел Турции Мевлют Чавушоглу.

Что ж, уважаемый читатель, если американцы кинут Никола Воваевича Пашиняна, как кинули сирийских курдов, бросив их на съедение туркам, то в одном можно быть уверенным: Никол Пашинян всегда будет для них желанным гостем. Этаким своеобразным живым пособием сердобольности Турции к своим холоум времён султана Реджепа Тайипа Эрдогана.

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

Председатель партии «Национальное Единение»

ՆԻԿՈԼ ՓԱՇԻՆՅԱՆԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ Է ՀՐԱՀՐՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Անոտացիա

Համոզված եմ, որ Փաշինյանի կողմից հրաժարականի պահանջը չընդունելու դեպքում կարելի է անել միանշանակ եզրակացություն. Ն.Փաշինյանի տիկնիկավարները Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից որդեգրել են Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքացիական պատերազմ հրահրելու ուղեգիծ: Պատերազմ, որից, կասկածից վեր է, կօգտվեր թուրքիան, եթե չլիներ Ռուսաստանի Ղաշնուքյան արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի վերջերս արած հայտարարությունը «Մեծ Թուրանի» գաղափարի հանդեպ Ռուսաստանի վերաբերմունքի մասին: Նիկոլը քաղաքացիական պատերազմ է հրահրում Հայաստանում:

2021 թ. փետրվարի 23-ին՝ «Հայրենիքի պաշտպանի օրը», երբ դաշնակցային և եղբայրական Ռուսաստանը, իսկ նրա հետ միասին նաև Ռուսաստանի Ղաշնուքյան բոլոր իսկական բարեկամները նշում էին մարտական փառքի լուսավոր տոնը, այդ իրադարձությանն անտարբեր չէր կարող մնալ նաև Հայաստանի վարչապետ, ԱՄՆ և Մեծ Բրիտանիայի հատուկ ծառայությունների դրածո Նիկոլ Փաշինյանը, որին ժողովուրդը քամահրանքով Նիկոլ-դավաճան է անվանում: Այս սուբյեկտը, այսպես կոչված, «Առաջին լրատվական ալիք, 1in.am»-ին (որը ֆինանսավորվում է օվկիանոսի այն կողմից) տված հարցազրույցում, մեկնաբանելով ՀՀ երրորդ նախագահ Սերժ Ազատի Սարգսյանի խոսքերն այն մասին, թե «Իսկանդեր» հրթիռային համալիրները պետք էր գործի դնել արդեն Ղարաբաղյան պատերազմի (2020 թ. սեպտեմբեր–նոյեմբեր) չորրորդ–հինգերորդ օրը, երբ Ադրբեջանը կենդանի ուժի հսկայական քանակություն էր կուտակել Հորադիզում և այլ տեղամասերում», ստորաբար սկսվացել էր. «Կարծում եմ՝ նա պետք է ունենա շատ հարցերի պատասխանները և չտա հարցեր, որոնց պատասխանները նա գիտի: Իսկ գուցե նա պատասխանի՞, թե ինչու «Իսկանդեր» հրթիռները չպայթեցին կամ պայթեցին ընդամենը 10%-ով»: Փորձառու հարցազրուցավար Նվեր Մնացականյանը չկարողացավ թաքցնել զարմանքը՝ լսելով ականհայտորեն որքան սուտ, նույնքան էլ ցինիկ նման պատասխան և նորից հարցրեց Փաշինյանին. «Մի՞թե այդպես լինում է»: Եվ հետևեց Նիկոլ-դավաճանի պատաս-

խանր. «Չգիտեմ ... Գուցե 80-ականների զենք էր»: Ընթերցողներին հիշեցնենք, որ Հայաստանը 2016 թ. Սերժ Սարգսյանի նախագահության օրոք առաջինն արտասահմանյան երկրներից Ռուսաստանից ստացավ «Իսկանդեր» հրթիռային համալիրներ: Դրանք ցուցադրվել են նույն թվականի սեպտեմբերի 21-ին Հայաստանի Հանրապետության Անկախության օրվան նվիրված զորահանդեսում: Այս զինատեսակը եղել և մնում է հայերի երեք սերունդների հպարտության առարկան՝ սկսած Հայրենական մեծ պատերազմի վետերաններից, ինչպես նաև նրանց զավակների ու թոռների համար: Հայաստանը այդ սպառազինությունը ձեռք է բերել ՀԱՊԿ շրջանակում զենքի մատակարարումների մասին համաձայնագրերի հիման վրա: Ինչպես հավաստիացնում են ռազմական գործի խորագիտակ մասնագետները, դրանք հակառակորդի ՀՕՊ և ՀՀՊ համալիրների, ինչպես նաև մինչև 500 կմ հեռավորությամբ թիրախների ոչնչացման ամենաարդիական համալիրներն են: Նշենք, որ Երևանի տրամադրության տակ է «Իսկանդեր» համալիրի արտահանական տարբերակը՝ 280 կմ խոցման հեռավորությամբ:

Երբ գրվում են այս տողերը, ինձ համակում է սեփական մեղքի զգացողությունը Նիկոլ-դավաճանի հերթական՝ իր էությամբ անպատկառ հակառուսական պահվածքի համար: Մեղք այն բանի համար, որ դեռևս 2017 թ. հոկտեմբերի 7-ին ես չկարողացա մինչև վերջ ընկալելի բացատրել այդ ռուսատյացին՝ այն ժամանակ դեռ ՀՀ VI գումարման Ազգային ժողովի ընդդիմադիր պատգամավորին, նրա ցանկացած հակառուսական ելույթի (ինչը տեղի ունեցավ այդ օրը ՀՀ ԱԺ նիստում) անթույլատրելիությունը, անխուսափելի և խիստ պատժելիությունը: Մտաբերում եմ, թե ինչպես էին ընդդիմադիր խմբակցության գործընկերները «դատապարտում» ինձ սույն վերին աստիճանի էժանագին ու արտասահմանից վարձատրվող սորոսական լափակերի հանդեպ իմ հույզերի ոչ խորհրդարանական արտահայտչաձևի համար: Նիկոլ-դավաճանի երկրպագուները ՀՀ ԱԺ-ում կառավարող Հանրապետական խմբակցության գործընկերներին առաջարկում էին «զսպաշապիկ» հագցնել ինձ՝ Հանրապետական կուսակցության խմբակցության անդամ Արտաշես Գեղամյանիս, որը 2012–2017 թթ. ղեկավարել է ՀՀ ԱԺ պատվիրակությունը ԵԱՀԿ Խորհրդարանական վեհաժողովում, իսկ այնուհետև՝ 2017–2018 թթ., եղել է Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի և ՀՀ Ազգային ժողովի միջև համագործակցության Միջխորհրդարանական հանձնաժողովի համանախագահը: Էլ չեմ հիշատակում ընդդիմադիր գործընկերների խրատական ելույթների մասին: Հիշում եմ նաև, թե ինչպես էր ՀՀ ԱԺ ներկայիս նախագահ, այն ժամանակ՝ դեռևս ընդդիմադիր խմբակցության պատգամավոր Արարատ Միրզոյանը, թղթապանակը թևի տակ, քրտնակոլոլ, մտնում ՀՀ ԱԺ էթիկայի պատգամավորական հանձնաժողովի անդամների աշխատասենյակներ՝ պաղատելով պատասխանատվության կանչել պատգամավոր Ա. Գեղամյանին ... Էթիկայի հանձնաժողովը չքննարկեց այս միջադեպը հենց նիկոլականների խնդրանքով՝ այն պարզ պատճառով, որ այդ գործողության նախաձեռնողները, չնայած իրենց նեղմտությանը, հասկացել էին,

որ բաց քննարկման ընթացքում՝ ՀՀ ԱԺ-ում հավատարմագրված ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, ներկաներին հասկանալի կդառնար, որ արտասահմանից շրայլորեն վարձատրվող մասնեղիաների տարիներ շարունակ հերոսականացրած անվախ Նիկոլ Փաշինյանի կերպարն ընդամենը փուչիկ է, որը մատչելի բացատրական աշխատանքի դեպքում պարզապես կայաթեր: Փաշինյանի առասպելը էթիկայի հանձնաժողովի քննարկման պարագայում, կրկնում են, պարզապես կցրվեր, և նրան էլ ավելի կսոսնձվեր էժանագին մոլի պրովոկատորի կերպարը:

Խոսելով «Իսկանդերների», իբր, անարդյունավետության մասին՝ չեմ կարող չհիշատակել լեգենդար «Իսկանդերների» ստեղծողի՝ ռուս ականավոր գիտնական, գիտությունների դոկտոր, կոնստրուկտորի 37-ամյա ստաժ ունեցող Վլադիմիր Կովալյովի խոսքերը: «Հայտարարելով մեր համալիրների անաշխատունակության մասին՝ Փաշինյանը պետք է պատասխան տա ասածի համար: Այսքան լուրջ մեղադրանքներ ներկայացնել զենքին և միաժամանակ խոստովանել, որ չի տիրապետում հարցի էությանը՝ անարժան պահվածք է վարչապետի համար: Նրա խոսքերը 80-ականների զենքի մասին՝ տգետ դիլետանտի նշան են ... Վարչապետը կարիք ունի անհապաղ վերացնել իր անգրագիտությունը, հարկավոր է լիկբեզ: Նա, ըստ երևույթին, կամ երկուսներ է ստացել դպրոցում, կամ ականջի ծայրով լսել է, որ արտահանական «Իսկանդեր» մարտական լիցքի հզորությունը 10%-ով փոքր է, քան ռուսականինը: Մոսկվան Երևանից երբեք չի թաքցրել դա: Բայց Փաշինյանն ամեն բան խառնել է և դուրս տվել, որ, իբր, հայկական հրթիռի մարտական լիցքը պայթում է ընդամենը 10%-ով: Այսինքն՝ նա ամեն բան խառնել է: Նման անհեթեթություն անգամ հանրահայտ հայկական անեկդոտներում չի լինում», – «Комсомольская Правда»-ի թղթակցի հետ զրույցում ասել է Վլադիմիր Կովալյովը: Նորից ու նորից ներողություն խնդրելով ականավոր գիտնականից, ինչպես նաև Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական դեկավարությունից, որը ՀԱՊԿ անդամ բոլոր երկրներից առաջինը Հայաստանի բանակին է տվել «Իսկանդերներ», որն այն մարտական հերթապահության է կանգնեցրել, համարձակվում են առարկել անվանի գիտնականին, դիցուք. համոզված են, որ Նիկոլ–դավաճանը ամերիկյան դոլարներով աշխատող ինտերնետ-հեռուստատեսությունում բառ առ բառ կրկնել է այն ամենը, ինչը նրան հանձնարարվել է Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից: Դրա համար բավական է վերլուծել Արևմուտքի հատուկ ծառայությունների տարատեսակ ազդեցության գործակալների հրապարակումները և հարցազրույցները, որոնք վերջին օրերին տառացիորեն հեղեղել են արտասահմանից ֆինանսավորվող ինտերնետ-պարբերականները և ինտերնետ-հեռուստատեսությունը: Նրանց հրապարակումների և հեռուստահաղորդումների էյթմոտիվը հստակ աշխարհաքաղաքական ուղղվածություն ունի և հանգում է հետևյալին. Հայաստանի աշխարհաքաղաքական ընտրության չարդարացվածությունը, որն «իր անվտանգությունն ամբողջությամբ վարձակալության էր տվել Ռուսաստանին», որ ռուսաստանյան էլեկտրոնային պայքարի համակար-

գերը (ԷՊՀ) «հուսալի» չէին, որոնք ի վիճակի չեղան դիմակայելու թուրքական «Բայրաքթար» անօդաչու թռչող սարքերին, որոնցով զինված էր ադրբեջանական բանակը Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ժամանակ: Եվ այնուհետև շարունակվում է այդ ոգով: Իսկ ինչո՞վ է պայմանավորված արևմտյան հատուկ ծառայությունների այդ հյու կամակատարների նման ակտիվությունը: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, վերջին ամսվա ընթացքում ռազմական գործի «մեծ գիտակը», նույն ինքը՝ համատեղության կարգով Նիկոլ-դավաճանի տիկինը մեկնել է Մոսկվա, և սորոսական ողջ քարոզչական նեխվածքը տարածում էր բլեֆն այն մասին, թե, իբր, Նիկոլ-դավաճանը մտադրվել է Նախաթոռ մայրաքաղաքում բնակարան ձեռք բերել և իր հրաժարականից հետո տեղափոխվել Ռուսաստան: Մինչդեռ, այս պարզունակ էժանագին հնարքը նպատակ ուներ մոլորության մեջ գցել պարզամիտներին՝ նրանց ենթագիտակցության մեջ Նիկոլի մասին այն անհեթեթ միտքը մտցնելով, թե Ռուսաստանը նրա համար երկրորդ տուն է: Ընդ որում՝ այս քարոզչական պատրանքը հիմնականում տարածում էին հենց սորոսյան «Բաց հասարակություն – Հայաստան» հիմնադրամից սնվող մասմեդիաները: Իսկ ահա այդ նույն մարտնչող կնոջ (Փաշինյանի տիկնոջ)՝ դրան հաջորդած ճամփորդությունը ԱՄՆ (Կալիֆոռնիա, Լոս Անջելես) հատուկ աննկատ մնաց այդ նույն սորոսական ԶԼՄ-ների կողմից, էլ չեն ասում սորոսական լրատվամիջոցների համառ լռության մասին ԱՄՆ-ում և Կանադայում Փաշինյանի ընտանիքի բնակարան ձեռք բերելու՝ ՀՀ չեզոք (իհարկե՝ պայմանական չեզոք) ԶԼՄ-ների կողմից ավելի ու ավելի հաճախ արծարծվող տեղեկատվության վերաբերյալ: Եվ ահա, հարգելի ընթերցող, Հայաստանից փախչելու անխուսափելի փորձից առաջ Փաշինյանը պետք է հանդես գար նման հակառուսական հայտարարությամբ հենց «Հայրենիքի պաշտպանի օրը»: Նա չի կորցնում ԱՄՆ-ում գործող «վկաների պաշտպանության ծրագրում» հայտնվելու հույսը: Իհարկե, այդ ծրագիրը նախատեսված է այն վկաների համար, ովքեր բացահայտում են մաֆիայի խոշոր հանցագործությունները, բայց ցանկացած կանոն իր բացառությունն ունի: Այո, Նիկոլ-դավաճանը մինչև վերջ չի կատարել անգլոսաքսերի հատուկ ծառայությունների տված հանձնարարությունը, չի կարողացել լրիվ հանձնել Արցախը ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիային: Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական ղեկավարության, անձամբ Ռուսաստանի Ղաշնության նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի զգոնության, վեհանձնության և քաղաքական կամքի շնորհիվ Ղարաբաղյան հակամարտության գոտի Ռուսաստանի Ղաշնության խաղաղապահների զորակազմի մուտքով Լեռնային Ղարաբաղի բնակչությունը փրկվեց ցեղասպանությունից:

Ճիշտ այն պահին, երբ գրվում են այս տողերը, Հայաստանի Հանրապետության Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբը և հայկական բանակի բարձրագույն հրամանատարության ներկայացուցիչները հանդես եկան հայտարարությամբ, որով պահանջեցին Փաշինյանի ու նրա կառավարության անհապաղ հրաժարականը: «ՀՀ Զինված ուժերի Գլխավոր շտաբը իր վճռական բողոքն է արտահայտում Գլխավոր շտաբի պետի առաջին տեղակալին

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

(խոսքը գեներալ-լեյտենանտ, Հայաստանի Ազգային հերոս Տիրան Խաչատրյանի մասին է, որն այդ կոչմանն արժանացել է 2020 թ. – Ա. Գ.) պաշտոնից ազատելու առնչությամբ՝ անհեռատես և չհիմնավորված պատժառնություն, որն իրականացվել է առանց Հայաստանի Հանրապետության ազգային և պետական շահերը հաշվի առնելու՝ հիմնվելով միայն անձնական և հավակնոտ զգացմունքների վրա: Երկրի համար այսպիսի ծանր պայմաններում նման որոշումը հակապետական և անպատասխանատու քայլ է: ՀՀ վարչապետը և կառավարությունն այլևս ի վիճակի չեն ընդունելու աղեկվատ որոշումներ՝ հայ ժողովրդի համար այս ճգնաժամային և ճակատագրական իրավիճակում: ՀՀ Ձինված ուժերը երկար ժամանակ համբերատար կերպով հանդուրժում էր գործող իշխանության կողմից զինված ուժերը վարկաբեկելուն ուղղված «գրոհները», սակայն ամեն ինչ ունի իր սահմանները: ՀՀ զինուժը պատվով է կատարել իր պարտքը, իր ժողովրդի հետ ուսի մարտնչել թշնամու դեմ: Ստեղծված իրավիճակով պայմանավորված՝ ՀՀ Ձինված ուժերը պահանջում են ՀՀ վարչապետի և կառավարության հրաժարականը, միաժամանակ նախազգուշացնում՝ ձեռնպահ մնալ ժողովրդի դեմ ուժ կիրառելուց, ում զավակները զոհվել են՝ պաշտպանելով Հայրենիքն ու Արցախը: Բանակը միշտ եղել է ժողովրդի հետ, ինչպես ժողովուրդն է բանակի հետ»: Համոզված եմ, որ ՀՀ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի գնահատականները լիովին համահունչ են ՀՀ բնակչության ճնշող մեծամասնության զգացմունքների և ցանկությունների հետ, որը կարողացավ զերծ պահել իրեն Հայաստանում գունավոր հեղափոխությունների ստրատեգների կողմից առնվազն վերջին երկու տասնամյակում լայնորեն կիրառվող՝ զանգվածներին բթացնելու մանրակրկիտ մտածված տեխնոլոգիայի ազդեցությունից:

Այս առնչությամբ կցանկանայի նշել, որ Փաշինյանը ՀՀ նախագահի հաստատմանն է ուղարկել համապատասխան հրամաններ զբաղեցրած պաշտոններից ՀՀ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի պետ, գեներալ-գնդապետ Օնիկ Վիկտորի Գասպարյանին, ինչպես նաև ՀՀ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի պետի առաջին տեղակալ, գեներալ-լեյտենանտ Տիրան Վազգենի Խաչատրյանին հեռացնելու մասին: Ավելին, Նիկոլ-դավաճանը, ուղիղ եթերով հանդես գալով, այսպես կոչված, live-ով, հայտարարություն արեց, որում ՀՀ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի ղեկավարության պահանջը որակեց որպես ռազմական հեղաշրջման փորձ: Մինչդեռ, ընթերցողների համար հիշեցման կարգով մեջբերում կատարեմ ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանի 2020 թ. նոյեմբերի 16-ի հայտարարությունից. «Սիրելի հայրենակիցներ Հայաստանում, Արցախում և Սփյուռքում, աշխարհասփյուռ հայությունը ներկայումս ապրում է մեր ազգի հազարամյա պատմության ամենաշրջադարձային պահերից մեկը: Այն նպատակները, որոնց ազգովի ձգտում էինք Մայր հայրենիքի բաղձալի անկախացումից հետո, սասանված են: Մենք պարտվեցինք մեզ պարտադրված պատերազմում՝ ինչպես ռազմի դաշտում, այնպես էլ դիվանագիտական և միջազգային հանրային հարթակներում: Կրկին ցավակցում եմ զոհվածների ընտանիքներին ու հարազատներին, իսկ վիրավորներին մաղթում եմ շուտափույթ ապաքին-

նում: Մենք զավակներն ենք Ցեղասպանությունը վերապրած և հաղթահարած ժողովրդի: Կարելի է պարտվել ճակատամարտը, բայց անթույլատրելի է պարտվել որպես ազգ: Սեփական ձեռքերով վառած տունը և կորցրած հայրենիքը կարելի է վերականգնել միայն մի ձևով՝ վերագտնելով մեր հաղթանակը և կառուցելով այն պետությունը, որով բոլորս իրապես հպարտ կլինենք: Եվ մենք դա վստահաբար կարող ենք անել՝ սթափ գնահատելով իրավիճակը, դասեր քաղելով թույլ տրված սխալներից և համախմբված լծվելով ազգային վերածննդին: Ինչպիսին էլ լինեն անցյալի վերաբերյալ մեր գնահատականների տարբերությունները, ակնհայտ է, որ հայտնվել ենք աննախադեպ խնդիրների առջև: Արցախը ծանր վիրավոր է: Ունենք ալեկոծված հասարակություն: Վիրավոր տնտեսությունը ծանրաբեռնված է սոցիալական վիթխարի խնդիրներով: Արցախից Հայաստան տեղափոխվածների մեծ հոսքի արդյունքում առկա է մարդասիրական աղետ: Չափազանց բարդ է նաև համաճարակով պայմանավորված իրավիճակը: Ի վերջո, խոցված է հայի ոգին՝ աշխարհի ցանկացած անկյունում: Մեր երկիրն այսօր այլևս այն երկիրը չէ, որն ունեինք սեպտեմբերի 26-ին, և նույնիսկ այն չէ, ինչ ունեինք նոյեմբերի 8-ին: Մենք չենք կարող անտեսել այս իրականությունը և շարունակել ապրել սովորական կյանքով: Վերջին մի քանի օրերի ընթացքում, պահի հրամայականին համահունչ, քաղաքական խորհրդակցություններ և մի քանի տասնյակ հանդիպումներ են անցկացրել խորհրդարանական և արտախորհրդարանական ուժերի, հասարակական տարբեր կազմակերպությունների ու անհատների հետ: Հեռախոսագրույցներ են ունեցել Սփյուռքի տարբեր կառույցների և մեր հայրենակիցների հետ: Հանդիպման մասնակիցների բացարձակ մեծամասնությունը համակարծիք է մեկ հարցում՝ Սահմանադրությանը համապատասխան վարչապետի հրաժարական կամ պաշտոնավարման դադարեցում և արտահերթ խորհրդարանական ընտրություններ: Ակնհայտ է, որ չնայած պատերազմի դադարեցմանը, Արցախի Հանրապետությունը, Հայաստանի Հանրապետությունը և ողջ հայ ժողովուրդը թևակոխում են նոր փորձությունների շրջան, որում յուրաքանչյուր սխալ կարող է աղետալի հետևանքներ ունենալ: Ստեղծված իրավիճակում հայ ժողովրդի համար այլ ընտրանք չկա, քան լինել միասնական և համախմբված: Այս օրերին մեզանից յուրաքանչյուրը, հատկապես քաղաքական գործիչները և պետական պաշտոնյաները պետք է դրսևորեն բարձր պատասխանատվություն ու զսպվածություն՝ ջանքերը կենտրոնացնելով բացառապես ստեղծված ճգնաժամը հաղթահարելու ուղիներ փնտրելու վրա: Այս իրավիճակում ուզում են դիմել իրավապահ մարմիններին: Դուք այսօր շատ մեծ պատասխանատվություն ունեք՝ նախ և առաջ մեր երկրում ապահովելու կարգուկանոն, լինել ամուր, վճռական, բայց, միևնույն ժամանակ, յուրաքանչյուր անգամ, յուրաքանչյուր առիթով հիշելով, որ ձեր դիմաց ձեր քույրն է կամ եղբայրը: Որևէ շեղում, օրենքի և օրինականության որևէ խախտում անընդունելի ու աններելի է: Կոչ են անում ձեզ՝ պահպանել ու պաշտպանել օրենքը և օրինականությունը: Հանդիպումների և խորհրդակցությունների արդյունքում ձևավորված իմ դիտար-

կումները հետևյալն են՝ հաշվի առնելով ստեղծված իրավիճակը և այն արժանապատվորեն հաղթահարելու հրամայականը, ականջալուր լինելով հանրային պահանջին, ակնհայտ է, որ երկիրը ցնցումներից զերծ պահելու համար ի վերջո անխուսափելի են լինելու Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրությունները: Այս համատեքստում, իմ կարծիքով, միակ պատասխանատու մոտեցումը կարող է լինել կառավարության և իշխող քաղաքական ուժի կողմից սեփական ներուժը օբյեկտիվ գնահատելը և սեղմ ժամկետում ճանապարհային քարտեզ ներկայացնելը, որով կնախատեսվեն համապատասխան սահմանադրական գործընթացների նախաձեռնման ժամկետները, որոնց արդյունքում հնարավոր կդառնա իրականացնել Ազգային ժողովի արտահերթ ընտրություններ, իսկ մինչ այդ կառավարումը կհանձնվի բարձր որակավորում ունեցող Ազգային համաձայնության կառավարությանը: Հայաստանի Հանրապետության, Արցախի Հանրապետության ու աշխարհի տարբեր երկրներում բնակվող ողջ հայ ժողովրդի համար այս դժվարին օրերին ճգնաժամը հաղթահարելուն ուղղված իմ վերոնշյալ դիտարկումները բխում են բացառապես համապետական և համազգային շահերից: Հուսով եմ, որ քաղաքական բոլոր ուժերը կգիտակցեն պահի պատասխանատվությունը և արժանապատվորեն կիրականացնեն պատմական առաքելության իրենց մասը: Ուզում եմ հիշեցնել, որ այսօր Հայաստանին հետևում են բոլորը՝ թե՛ մեր բարեկամները և թե՛ մեր թշնամիները: Մենք ուրիշ պարտականություն չունենք, բացի մեր երկիրը հզորացնելը:

Մենք ուրիշ ճանապարհ չունենք, բացի ժողովրդին համախմբելը՝ տուրք չտալով հասարակության պառակտման վտանգ պարունակող որևէ խոսքի և քայլի: Միայն միասնականությամբ մենք կկարողանանք պարտության բեռի տակ ձկված վիճակից ուղղել մեր մեջքը, և թե՛ մեզ, թե՛ ապագա սերունդներին ու համաշխարհային հանրությանը ներկայանալ որպես զավակներն այն ժողովրդի, որին հաղթելն անհնարին է: Վստահ եմ, որ հայ ժողովուրդը պատվով և հաղթական դուրս կգա ստեղծված դժվարին իրավիճակից: Աստված պահապան բոլորիս»: Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, ստիպված եմ փաստել, որ ՀՀ նախագահի կոչին առաջինն արձագանքեց Հայաստանի Հանրապետության ԶՈւ Գլխավոր շտաբը, ինչը Հայաստանի ռազմական ղեկավարությանը բնորոշում է բացառապես դրական կողմով:

Երբ գրվում էին այս տողերը, տարածվեց նաև տեղեկատվություն, որ ՀՀ նախագահ Արմեն Սարգսյանը վարչապետ Ն. Փաշինյանի հրամանը ՀՀ ԶՈւ Գլխավոր շտաբի պետին զբաղեցրած պաշտոնից հեռացնելու մասին ուղարկել է ՀՀ Սահմանադրական դատարան՝ ՀՀ վարչապետի հրամանի սահմանադրականության վերաբերյալ եզրակացություն տալու առաջարկով: Դե ինչ, ուշադիր կհետևենք իրավիճակին: Հաշվի առնելով ՀՀ-ում ստեղծված ծայրահեղ բարդ իրավիճակը՝ կցանկանայի որոշ տեղեկություններով կիսվել Ռուսաստանի հետ: Տերերի կողմից Նիկոլ-դավաճանի բերանում դրված՝ «Իսկանդեր» օպերատիվ-տակտիկական հրթիռային համալիրների, իբր, անարդյունավետության մասին սկզբից եթե սադրիչ հայտարար-

րությունները բնավ պատահական չէին: Դրանք պետք է դիտարկել Թուրքիայից Ուկրաինայի՝ զանգվածաբար «Բայրաքթարներ» գնելու, Դոնբասում արհեստականորեն թեժացվող լարվածության (ինչը հղի է պատերազմի վերաճման վտանգով), ՀՀ-ում Արևմուտքից ֆինանսավորվող ԶԼՄ-ների հակառուսական հիստերիայի, և առհասարակ Եվրամիության առանձին անդամ երկրների կողմից ծավալվող հակառուսական հիստերիայի հետ սերտ շաղկապման մեջ: Անկասկած, այս բոլոր գործողությունները մեկ շղթայի օղակներն են: Էլ չեմ ասում Մյունխենի անվտանգության կոնֆերանսում ԱՄՆ նախագահ Զո Բայդենի ելույթի մասին՝ նվիրված Եվրոպայի և ԱՄՆ հարաբերություններին, որում նա, մասնավորապես, ասաց. «Պուտինը ծգտում է թուլացնել եվրոպական նախագիծը և ՆԱՏՕ դաշինքը, որովհետև Կրեմլի համար անհամեմատ ավելի հեշտ է վախեցնել առանձին երկրների, քան բանակցություններ վարել միավորված տրանսատլանտյան ընկերակցության հետ: Ռուսական իշխանությունները ցանկանում են, որպեսզի մյուսները մտածեն, թե մեր համակարգը նույնքան է կոռումպացված կամ նույնիսկ ավելի շատ է կոռումպացված»:

Վերլուծելով Փաշինյանի խոսքերը «Իսկանդեր» օպերատիվ-տակտիկական հրթիռային համալիրների անարդյունավետության մասին՝ մտաբերում եմ ռուս հայտնի բանաստեղծ, առակագիր Իվան Անդրեևիչ Կռիլովի «Կապիկը և ակնոցները» առակը: Չեմ կարող զսպել գայթակղությունս և չներկայացնել այդ իմաստուն առակի վերջին տողերը, որոնք, ըստ էության, տալիս են առակի բարոյախրատական իմաստը. «К несчастью, то ж бывает у людей: Как ни полезна вещь, — цены не зная ей, Невежда про нее свой толк все к худу клонит; А ежели невежда познатней, Так он ее еще и гонит» («Ցավոք, նույնն է և մարդկանց մոտ. Որքան էլ իրն օգտակար՝ եթե գինը չգիտի, Տգետն այն կվատաբանի ավելի, Իսկ եթե տգետն այդ անվանի է ավելի՝ Այն իրենից էլ ավելի հեռու կվանի»):

Վերջաբանի փոխարեն: Հայաստանի համար օրհասական այս ժամերին չեմ կարող ընթերցողների հետ չկիսել խոհերս «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության գրասենյակում Լուիս-Մելիքովի անվան հայ-ռուսական ռազմահայրենասիրական կազակական միության (միավորում է հայկական ծագում ունեցող կազակների փառահեղ հետնորդ 8536 անդամի) ղեկավարության հետ ս. թ. փետրվարի 23-ի հանդիպման մասին: Ներկայում այդ միավորումը գլխավորում է Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության զորքերի (ուժերի) Միավորված խմբավորման նախկին հրամանատար, պաշտոնաթող գեներալ-լեյտենանտ Միխայիլ Գուրգենի Գրիգորյանը: Եվ ահա, ՀՀ մարզերի կազակական միավորումների տասներկու ղեկավարներ, որոնցից շատերն անցել են փառահեղ մարտական ձանապարհի Ղարաբաղյան առաջին (1992–1994 թթ.) պատերազմի տարիներին և Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ժամանակ, հպարտությամբ պատմում էին զարմանալիորեն հիշարժան պատմություններ Ռուսաստանի Դաշ-

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

նության Զինված ուժերի ներկայացուցիչների հետ զինվորական եղբայրության մասին: Հանդիսության ժամանակ բարեկամաբար, հային հատուկ հիացնունքով և սրտալից էին հնչում կենացներն ի պատիվ Գյումրու 102-րդ ռուսական ռազմակայանի, Հայաստանում Ռուսաստանի ԱՊԾ Վարչության չորս սահմանապահ ջոկատների, ինչպես նաև ռուսական «Էրեբունի» ավիաբազայի օդաչուների և ծառայողների, որի կործանիչները Հայաստանի երկնքում շուրջօրյա ծառայություն են իրականացնում: Չեմ թաքցնի, հարգելի ընթերցող, որ հանդիպմանը ներկա Հայաստանի կազակ ատամանները եռակի «հուռաներով» ողջունեցին «Էրեբունի» ավիաբազայի հրամանատար (բարձր վարպետությամբ հայտնի աս օդաչու, որին 2019 թ. մայիսի 3-ին Ռուսաստանի նախագահ, մեծարգո Վլադիմիր Վլադիմիրովիչ Պուտինի հրամանագրով շնորհվեց «Ռուսաստանի Դաշնության վաստակավոր մարտական օդաչու» կոչում), ՌԴ ռազմատիեզերական ուժերի գնդապետ Ալեքսանդր Գեորգիևիչ Պետրովին: Տողերիս հեղինակին այդ հիշարժան օրը հաջողվեց հեռախոսով կապվել նրա հետ: Մեր համեստ հանդիսությանը ներկա յուրաքանչյուր ոք ցանկանում էր իր սրտի ողջ ջերմությունը փոխանցել, ավելին՝ ողջունել Ալեքսանդր Գեորգիևիչին հայկական ծագում ունեցող կազակների հազարավոր հետնորդների, ինչպես նաև «Ազգային Միաբանություն» կուսակցության մի քանի հազար անդամների անունից: Դե ինչ, թող մեր անկեղծ երախտագիտության խոսքերն ընկալվեն մեր ռուս զինակից եղբայրների կողմից որպես մեծագույն ափսոսանք Նիկոլ Փաշինյանի, կրկնում եմ՝ Արևմուտքի հատուկ ծառայությունների դրածոյի բացարձակ անադեկվատության համար, որին ՀՀ-ում իշխանության բերեցին 2018 թ. ապրիլ-մայիսի պետական հեղաշրջման արդյունքում: Այն նույն Նիկոլ-պրովոկատորի, որը դեռևս տասներկու տարի առաջ ձեռքերը թաթախեց 8 սպանված քաղաքացիների և 2 ոստիկանի արյան մեջ 2008 թ. մարտի 1-ին, իր իսկ անմիջական ակտիվ մասնակցությամբ սադրված անկարգությունների ժամանակ:

Հարգելի ընթերցող, համոզված եմ, որ Փաշինյանի կողմից հրաժարականի պահանջը չընդունելու դեպքում կարելի է անել միանշանակ եզրակացություն. Ն. Փաշինյանի տիկնիկավարները Պոտոմակի և Մառախլապատ Ալբիոնի ափերից որդեգրել են Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքացիական պատերազմ հրահրելու ուղեգիր: Պատերազմ, որից, կասկածից վեր է, կօգտվեր թուրքիան, եթե չլիներ Ռուսաստանի Դաշնության արտաքին գործերի նախարար Սերգեյ Վիկտորովիչ Լավրովի վերջերս արած հայտարարությունը «Մեծ Թուրանի» գաղափարի հանդեպ Ռուսաստանի վերաբերմունքի մասին: Նիկոլը քաղաքացիական պատերազմ է հրահրում Հայաստանում: Որոշ մեջբերումներ կատարենք Ս. Վ. Լավրովի 2021 թ. փետրվարի 19-ի հարցազրույցից՝ տրված РБК ТВ-ին: Ինչպես հետևում է հարցազրույցից՝ ՌԴ ԱԳՆ ղեկավար Սերգեյ Լավրովը չի կարծում, թե Թուրքիան հետապնդում է «Մեծ Թուրան» ստեղծելու նպատակ, նա նաև չի մտածում այն մասին, որ երկրները, որոնք եղել են ԽՍՀՄ մաս, կարող էին սատարել այդ

գաղափարին: «Դա հասարակության մի մասի կարծիքն է: Հանձն չեն առնի տոկոսային հարաբերությամբ ասել, թե ով ինչպես կարծագանքի: Չեն կարծում, որ բոլոր նրանք, ովքեր Ձեզ ասել են դա, գիտեն, թե ինչ է «Մեծ Թուրանը»: Թյուրքալեզու հարաբերությունների թեման բավական խորն է թափանցել Թուրքիայի և համապատասխան երկրների (ներառյալ Ադրբեջանը ու Կենտրոնական Ասիայի մի շարք երկրներ) միջև համագործակցության հենքի մեջ: Կա Թյուրքալեզու պետությունների համագործակցության խորհուրդ, որին մենք մասնակցում ենք որպես դիտորդներ: Մեր մի քանի հանրապետություններ շահագրգռված են այդ շփումների հարցում: Այնտեղ նրանք կոնկրետ նախագծեր են առաջ մղում: Կա ԹՅՈՒՐՔՍՈՅ-ը՝ Թյուրքական մշակույթի միջազգային կազմակերպությունը: Գոյություն ունի նաև այնպիսի կառույց, ինչպես Թյուրքալեզու պետությունների խորհրդարանական վեհաժողովը: Դրանք բոլորը գործում են արդեն բավական վաղուց: Դրանք իրենց պլաններն ունեն, իրականացվում են միջոցառումներ: Դա հիմնականում տեղի է ունենում մշակութային, լեզվական, կրթական ավանդույթի միջոցով: Իսկ եթե խոսենք «Մեծ Թուրանի» մասին՝ որպես վերազգային կազմավորման պատմական իմաստով, չեն կարծում, թե Թուրքիան նման նպատակ է հետապնդում: Չեն կարծում, թե իրականում ԽՍՀՄ մաս եղած և անկախ պետություններ դարձած երկրները կարող են ինչ-որ ձևով սատարել այդ գաղափարին: Ընդհակառակը, նրանց արտաքին քաղաքականության ողջ պաթոսը և նրանց գործունեության պրակտիկան հանգում են այն բանին, որպեսզի ամրապնդեն իրենց ազգային պետությունները: Ինչ վերաբերում է Թուրքիային, նա շահեր ունի: Դրանք նրա ցեղակիցներն են, որոնք խոսում են նույն լեզվով»:

Ավելի քան վստահ եմ, որ Ռուսաստանի բազմափորձ արտգործնախարար Սերգեյ Լավրովն իր նման խաղաղասեր հայտարարությամբ չեղարկել է անգլոսաքսերի անթաքույց փորձերը՝ նեոսոմանյան նորահայտ սուլթան Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի սադրանքի միջոցով ստեղծել անկայունության գոտի ռուսական սահմանների ողջ պարագծով, հատկապես Ուկրաինայի արևելքում՝ Դոնբասում, Սև ծովում, Հայաստանում: Ավաղ և ցավոք, աշխարհաքաղաքականության ոլորտի անգամ բավական պրոֆեսիոնալ մասնագետները փոքր-ինչ թերահավատորեն ընկալեցին սուլթան Էրդողանի գործողություններին Ս. Վ. Լավրովի տված այսքան խաղաղ գնահատականները, այն սուլթանի, որը, ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, քանիցս աչքի է ընկել իր ծայրահեղ ապակառուցողականությամբ Ռուսաստանի Դաշնության առանձին տարածաշրջաններում:

Հոգվածն ավարտելով՝ կցանկանայի հավատալ, որ Փաշինյանի նեցուկը հանդիսացող ագրեսիվ փոքրամասնությունը, ինչպես նաև սորոսյան թափափուկները՝ տոտալիտար կրոնական աղանդների և ԼԳԲՏ-հանրույթի ներկայացուցիչների հետ միասին, կգիտակցեն Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծված իրավիճակի ողջ լրջությունը և իրենց անհատական պատասխանատվությունը դրա հետագա սրացման համար: Եվ Աստված մի

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

արասցե, որ արյուն հեղվի Երևանի փողոցներում, այդ հանցագործության առաջին պատասխանատուները հայ ժողովրդի առջև կլինեն Փաշինյանն ու իր հանցակիցները:

Հ. Գ. Ինչպես և պետք էր սպասել, Փաշինյանի սրտացավ հովանավորները Թուրքիայից չափից ավելի օպերատիվորեն անհանգստացան իրենց գործընկերոջ՝ Նիկոլ-դավաճանի ճակատագրի համար: Այսպես, «հայ ժողովրդի մեծ բարեկամը», նա, ով արտաքին գործերի նախարար է աշխատում Երդողանի մոտ, ով Բաքվի գորահանդեսի ժամանակ ոգեկոչում էր հայ ժողովրդի դահիճ, Օսմանյան կայսրությունում Հայոց ցեղասպանության (1915–1923 թթ.) կազմակերպիչներից մեկին՝ Էնվեր փաշային, Մկուր Չավուշօղլուն, հայտարարել է, որ Թուրքիայի իշխանությունները Հայաստանում տեղի ունեցող իրադարձությունները գնահատում են որպես հեղաշրջման փորձ: Այս «մեծ մարդասերը», որն իր սուլթան Երդողանի հետ միասին խանդաղատում էր, թե Ղարաբաղյան երկրորդ պատերազմի ժամանակ հեղված հայկական արյունից սատանա Էնվեր փաշայի հոգին կփառավորվի, հնարավոր է համարել խրատ կարդալ հայ հայրենասերներին՝ գեներալներին ու սպաներին: «Աշխարհում որտեղ էլ որ հեղաշրջում տեղի ունենա, մենք կդատապարտենք այն: Ոչ միայն կառավարության տապալումը բանակի օգնությամբ, այլև կոչը նրա կողմից», – ասել է այս նորահայտ մեծ հավատաքննիչը՝ Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար Մկուր Չավուշօղլուն:

Դե ինչ, հարգելի ընթերցող, եթե ամերիկացիները «քցեն» Նիկոլ Վովայի Փաշինյանին, ինչպես «քցեցին» սիրիական քրդերին՝ նրանց նետելով թուրքերի երախը, ապա մի բանում կարելի է վստահ լինել. Նիկոլ Փաշինյանը միշտ ցանկալի հյուր կլինի վերջինների համար: Որպես Սուլթան Ռեջեփ Թալի Երդողանի ժամանակների համար Թուրքիայի սրտացավության մի յուրատեսակ կենդանի ձեռնարկ ճորտերի հանդեպ:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ազգային Միաբանություն» կուսակցության նախագահ

«ТУПОЕ ОРУДИЕ В РУКАХ ЗАПАДА». ПАШИНЯНА ОБВИНИЛИ В ПОДРЫВЕ СОЮЗА С РОССИЕЙ

Экс-мэр Еревана в эфире Национальной службы новостей (НСН) назвал премьер-министра Армении русофобом-предателем, чьи слова об «Искандерах» подлили масла в огонь «гибридной войны против армяно-российского стратегического союза».

В Армении совершена попытка военного переворота, заявил премьер-министр Никол Пашинян после адресованного ему призыва Генштаба ВС страны уйти в отставку. Ранее глава правительства инициировал увольнение первого замглавы Главного штаба ВС Армении Тирана Хачатряна, назвавшего несерьёзными слова Пашиняна о непригодности российских «Искандеров» во время войны в Нагорном Карабахе.

Армянский политик Арташес Гегамян в интервью НСН заявил, что Пашинян давно не является самостоятельной фигурой, став марионеткой в руках Запада. Он раскритиковал заявление премьера о российских вооружениях.

«23 февраля, в «День защитника Отечества», такую гнусную чушь придумать?! Никола Пашиняна в России продолжают воспринимать как самостоятельного человека, а он – прихвостень МI-6 и ЦРУ, он действует по их указке. Он – тупое орудие в руках Запада, а сейчас он это сказал, потому что началась новая антироссийская кампания по дискредитации армии страны. И сразу все СМИ после заявления Пашиняна начали ополчать присутствие российских военных в Армении. Идет массовая гибридная информационная война против армяно-российского стратегического союза, и именно с этой точки зрения нужно рассматривать заявление Пашиняна», – уверен эксперт.

Гегамян считает, что подобные обвинения делаются лишь с целью дискредитировать российское оружие, а СМИ, которые «кормятся из рук Фондов Сороса, восхваляют турецкие беспилотники Bayraktar».

«Украина заключила контракт на поставку большой партии этих аппаратов и открыто идет на обострение ситуации в Донбассе. Это всё звенья одной цепи. Это всё управляется МI-6, его руководитель Ричард Мур прибыл в Турцию, чтобы пообщаться с советником президента Турции Эрдогана. Не случайно и кнвщик Зеленский (президент Украины. – Прим.

А. ГЕГАМЯН

НСН) побывал в Великобритании и встретился с главой MI-6. Армения будет в эпицентре антироссийской истерии в регионе Южного Кавказа. Надо этому положить конец. Армения опозорилась, потому что терпит отъявленного русофоба–предателя, которым является Никол Пашинян. Когда чувствуешь, что теряешь Родину, комментарии получаются слишком возбужденными», – признался Арташес Гегамян.

В Генштабе ВС Армении считают, что «премьер и правительство не в состоянии принимать адекватные решения в кризисной ситуации». Это заявление против Пашиняна подписали начальник Генштаба ВС Оник Гаспарян, его заместители, главы управлений и корпусов. Экс-президент Армении Роберт Кочарян призвал сограждан поддержать военных.

«ԲՈՒԹ ԳՈՐԾԻՔ ԱՐԵՎՍՈՒՏՔԻ ՁԵՌՔԻՆ»: ՓԱՇԻՆՅԱՆԻՆ ՄԵՂԱԴՐԵԼ ԵՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ԴԱՇԻՆՔԸ ԽՁԵԼՈՒ ՄԵՋ

Երևանի նախկին քաղաքապետը Ռուսաստանի Դաշնության Նորուբյուրների Ազգային ծառայության (НСН) եթերում Հայաստանի վարչապետին անվանել է ռուսատյաց-դավաճան, որի խոսքերն «Իսկանդերների» մասին «հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի դեմ «հիբրիդային պատերազմի» կրակին յուղ են ավելացրել»:

Հայաստանում կատարվել է ռազմական հեղաշրջման փորձ, հայտարարեց վարչապետ Նիկոլ Փաշինյանը երկրի ԶՈՒ Գլխավոր շտաբի կողմից իրեն հասցեագրված հրաժարականի կոչից հետո: Ավելի վաղ կառավարության ղեկավարը նախաձեռնել էր պաշտոնից հեռացնել Հայաստանի ԶՈՒ Գլխավոր շտաբի պետի առաջին տեղակալ Տիրան Խաչատրյանին, որն անլուրջ էր անվանել Փաշինյանի խոսքերը Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմի ժամանակ ռուսական «Իսկանդերների» անպետք լինելու մասին:

Հայ քաղաքական գործիչ Արտաշես Գեղամյանը НСН-ին տված հարցազրույցում ասաց, որ Փաշինյանը վաղուց արդեն ինքնուրույն ֆիզուր չէ՝ խամաճիկ դառնալով Արևմուտքի ձեռքին: Նա քննադատեց վարչապետի հայտարարությունը ռուսական սպառազինությունների մասին:

«Նման ստոր տխմարություն մտածել փետրվարի 23-ին՝ «Հայրենիքի պաշտպանի օ՞րը»: Նիկոլ Փաշինյանին Ռուսաստանում շարունակում են ընկալել որպես ինքնուրույն մարդու, իսկ նա ՄԻ-6-ի և ԿՀՎ-ի քսու պնակալեզն է, նա գործում է նրանց ցուցումով: Նա բութ գործիք է Արևմուտքի ձեռքին, իսկ հիմա նա դա ասել է, որովհետև սկսվել է երկրի բանակի վարկաբեկման նոր հակառուսական քարոզարշավ: Եվ անմիջապես բոլոր ԶԼՄ-ները Փաշինյանի հայտարարությունից հետո սկսեցին սևացնել Հայաստանում ռուս զինվորականների ներկայությունը: Ընթանում է զանգվածային հիբրիդային տեղեկատվական պատերազմ հայ-ռուսական ռազմավարական դաշինքի դեմ, և հենց այս տեսանկյունից պետք է դիտարկել Փաշինյանի հայտարարությունը», – համոզված է փորձագետը:

Գեղամյանը կարծում է, որ նման մեղադրանքներն արվում են միայն ռուսական զենքը վարկաբեկելու նպատակով, իսկ ԶԼՄ-ները, որոնք «կերակրվում են Սորոսի հիմնադրամների ձեռքից, գովաբանում են թուրքական Bayraktar անօդաչուները»:

Ա. ԳԵՂԱՄՅԱՆ

«Ուկրաինան այդ սարքերի մեծ խմբաքանակ ձեռք բերելու գործարք է կնքել և բացահայտ գնում է իրավիճակի սրման Դոնբասում: Այդ ամենը մեկ շրթայի օղակներն են: Այդ ամենը կառավարվում է ՄԻ-6-ի կողմից, դրա ղեկավար Ռիչարդ Մուրը մեկնել էր Թուրքիա, որպեսզի շփվի Թուրքիայի նախագահ Էրդողանի խորհրդականի հետ: Պատահական չէ նաև, որ ԿՎՆ-ական Ջելենսկին (Ուկրաինայի նախագահ – ծան.՝ *HCH*) մեկնել էր Մեծ Բրիտանիա և հանդիպել ՄԻ-6-ի ղեկավարի հետ: Հայաստանը Հարավկովկասյան տարածաշրջանում լինելու է հակառուսական հիստերիայի էպիկենտրոնում: Պետք է վերջ դնել դրան: Հայաստանը խայտառակվել է, որովհետև հանդուրժում է մոլի ռուսատյաց–դավաճան Նիկոլ Փաշինյանին: Երբ զգում ես, որ կորցնում ես Հայրենիք, մեկնաբանությունները չափազանց զայրալից են ստացվում», – խոստովանեց Արտաշես Գեղամյանը:

Հայաստանի ԶՈՒ Գլխավոր շտաբում կարծում են, որ «վարչապետը և կառավարությունն ի վիճակի չեն ադեկվատ որոշումներ կայացնել ճգնաժամային իրավիճակում»: Փաշինյանի դեմ այս հայտարարությունը ստորագրել են ԶՈՒ Գլխավոր շտաբի պետ Օնիկ Գասպարյանը, նրա տեղակալները, վարչությունների և կորպուսների ղեկավարները: Հայաստանի նախկին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը համերկացիներին կոչ է արել սատարել զինվորականներին:

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

**ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ
ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է**

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԼԱՅԱՆՑ
ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՇԱՐԿԱԾՔԸ, ԷԶԱԴՐՈՒՄԸ ԵՎ
ԴԻԶԱՅՆԸ ՍՈՆՅԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԻ

ՇԱՊԻԿԻ ՁԵՎԱԿՈՐՈՒՄԸ ԱՐԱՄ ՌԻՌԻՏՅԱՆԻ
ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ՝ ԽՈՆԱՐ ՀԱՐԱՌԴԱՆՅԱՆ,
ՅԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, ՌՈՒԶԱՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՏԵԶՍԻ ՍՐԲԱԳՐԻՉ՝ ԹԱՄԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

**АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ
В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО РОССИИ И БЕЛОРУССИИ
ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА**

ТЕХНИЧЕСКИЙ РЕДАКТОР – СЕРГЕЙ БАЛАЯНЦ
КОМПЬЮТЕРНЫЙ НАБОР, ПАГИНАЦИЯ И ДИЗАЙН – СОНЯ ГАСПАРЯН

ОФОРМЛЕНИЕ ОБЛОЖКИ – АРАМ УРУТЯН
ПЕРЕВОДЧИКИ – ХОНАР КАРАУХЛАНЯН, ЯНА ПЕТРОСЯН, РУЗАН МАНУКЯН
КОРРЕКТОР РУССКОГО ТЕКСТА – ТАМАРА МАРТИРОСЯН

ԱՐՏԱՇԵՍ ԳԵՂԱՄՅԱՆ

ՌՈՒՄԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԲԵԼԱՌՈՒՍԻ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՊԵՏՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ Է

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԼԱՅԱՆՑ
ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՇԱՐՎԱԾՔԸ, ԷԶԱԴՐՈՒՄԸ ԵՎ
ԴԻԶԱՅՆԸ ՍՈՆՅԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԻ

ՇԱՊԻԿԻ ՉՈՎԱՎՈՐՈՒՄԸ ԱՐԱՄ ՌԻՌՈՒՏՅԱՆԻ
ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՇԱՐՎԱԾՔԸ ՍՈՆՅԱ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԻ
ԹԱՐԳՄԱՆԻՉՆԵՐ՝ ԽՈՆԱՐԶ ՔԱՐԱՌՈՂԱՆՅԱՆ,
ՅԱՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, ՌՈՒԶԱՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
ՌՈՒՄԱԿԱՆ ՏԵՔՍՏԻ ՍՐԲԱԳՐԻՉ՝ ԹԱՄԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

АРТАШЕС ГЕГАМЯН

АЛЬТЕРНАТИВОЙ ВХОЖДЕНИЮ АРМЕНИИ
В СОЮЗНОЕ ГОСУДАРСТВО
РОССИИ И БЕЛОРУССИИ ЯВЛЯЕТСЯ ВОЙНА

ТЕХНИЧЕСКИЙ РЕДАКТОР – СЕРГЕЙ БАЛАЯНЦ
КОМПЬЮТЕРНЫЙ НАБОР, ПАГИНАЦИЯ И ДИЗАЙН – СОНЯ ГАСПАРЯН

ОФОРМЛЕНИЕ ОБЛОЖКИ – АРАМ УРУТЯН
КОМПЬЮТЕРНЫЙ НАБОР – СОНЯ ГАСПАРЯН
ПЕРЕВОДЧИКИ – ХОНАР КАРАУХЛАНЯН, ЯНА ПЕТРОСЯН, РУЗАН МАНУКЯН
КОРРЕКТОР РУССКОГО ТЕКСТА – ТАМАРА МАРТИРОСЯН